Soluit ſolū ab vna. R. ꝙ licet pꝛ̄nitate directe ſoli
filio opponat̄. tamē ꝯſecutiue apud intelle
ctū etiā ſpūiſancto opponit̄: eo ꝙ pꝛ̄nitate
filius procedit: ⁊ recipit ſpiratōe ʒ actiuam
a qua a patre ⁊ filio ſpūſſctūs ſpirat̄. ⁊ ꝰ nō
minus: immo ꝓus pꝛ̄ diſtiguit̄ etiā ab am/
babꝫ pſonis. ſ. pat̄nitate: qꝫ innaſcibilitate
apud intellectū. ſicut poſitiuo ꝓuſqꝫ ꝓuati
Ad 2 p/ no ¶ Ad ſcđam probationē neget̄ aн̄cedēs
batiōez. Et ad pbatōz. ꝙ pꝛ̄nitatē vel generatōz ta
lē: etiā nō pt pꝛ̄ cōicare creaturis. qꝛ ſic crea
tura nō pt eē inaſcibilis: ita nō pt generare
diſtictū ſuppoſitū: i ſua eadē natura i nūe
ro. ⁊ ꝰ nō plꝰ pt cōicare generatōez vel pꝛ̄ni
tatē talē qꝫ innaſcibilitatē. ¶ Et breuit̄ cū ħ
hec ꝯn̄tia nō valet. inaſcibilitatē nō pt cōi/
care creaturę: ⁊ cōicat ei aliquā pꝛ̄nitatē vel
generatōz: ꝰ inaſcibilitas ē ppꝛietas nobi
lioꝛ. qꝛ ſm ħ argueret̄: ꝙ nō eſſe ab alio i deo
eſſet nobilius qꝫ eſſe: quod abſurdū eſt. q̇a
eſſe dei ē ſimpliciter: etiā apud aīam ꝓma p
fectio. Et tn̄ ꝯn̄tia tenet. qꝛ nō eſſe ab alio
creaturę nō pt deꝰ cōicare. eſſe tn̄ ſuū ꝯmuni
Ad 3 p/ cat creaturę p pticipatōem: vt notū ē ¶ Ad
batiōez terciā probatiōem neget̄ aн̄s: ꝙ nō pꝛ̄nita/
te. Et ad probatōem dictū ē i queſtiōe pce
dēti: ꝙ generatio pſupponat pꝛ̄nitatē: vt p
prietatē ſuppoſiti ineſſe ꝯſtituti. qꝛ pꝛeſup
ponit ſuppoſitū. Nō relatōes ſiue ppꝛieta
tes poſitiue ꝯſtituūt ſuppoſita. actꝰ em̄ ſūt
ſuppoſitoꝝ. ⁊ ad pbatōz cū dicꝫ ꝙ ſit pꝛ̄. qꝛ
generat. ¶ Rn̄. ꝙ nō. ſꝫ ē pꝛ̄: qꝛ hꝫ filiū. vn̄ i
creaturis (vt dictū fuit i q̄ſtōe pcedēte) nō ē
Ad 4 aīal pꝛ̄ qꝛ generat. ſꝫ qꝛ hꝫ filiū. ¶ Ad q̄rtaꝫ
pbatiōz probatōz nego aн̄s. Et ad probatōz eiꝰ dꝛ
ar. I. ꝙ nō eſſe ab alio nullā pfectionez dicit ſm
ſe cū ſit negatiuū. ⁊ ꝰ nō dicit q̇d pfectiōis
res hꝫ: ſed potius q̇d res nō hꝫ. Vn̄ chime
ra nō ē ab alio. Sed ſi pfectionē dꝫ dicere
ħ ē rōne poſitionis. qꝛ includit eēntiā vel p
prietatē poſitiuā. ſ. pꝛ̄nitatē. vł aliq̄d hmōi
2 ¶ Scđo dicit̄. ꝙ eandē dignitatē importat
pꝛ̄nitas apud aīam: ⁊ p ſimpliciora: vt pa
tuit i probatione ꝯcluſionis q̇ntę. dicit em̄
auctē vlīs ꝓncipij ⁊ pure poſitiue. ⁊ iſta au/
ctoritas īfert nō eē ab alio. qꝛ qđ ab alio eēt
3 hāc auctē vlīs ꝓncipij nō hꝛet. ¶ Tercio di
cit̄. ꝙ eē ab alio i filio tantā dignitatē dicit
ſicut nō eſſe ab alio i pꝛ̄e. vel etiaꝫ ſicut pa/
ternitas in pꝛ̄e. ⁊ hoc eſt an̄ dictuꝫ circa di
ſtinctionē vigeſimaꝫ: i queſtione de om̄ipo/
Ad 2 p/ tētia dei. ¶ Ad ſcđam probationē dicit̄. ꝙ in
batōem re nec pꝛ̄nitas nec innaſcibilitas poſterius
aduenit. tū qꝛ ſimpliciter in re eadē res ſūt
om̄imode. tum etiā qꝛ neutra eaꝝ aduenit
ſed eternalit̄ infuit. ¶ Sed quęrit arguens Queſtio
cuius eaꝝ noticia apud intellectū ſit ꝓoꝛ: ſoluit.
Rn̄deo ſicut tactū fuit: probādo dictā con
cluſionem: ⁊ ꝯſequēter ꝯcedit̄: ꝙ innaſcibili
tas ē apud aīam poſterioꝛ filiatōe. qꝛ nega
tio naſcibilitatis nō cognoſcit̄ niſi p cogni
tionē naſcibilitatis. naſcibilitas aūt ⁊ fili/
atio idē ſūt. ⁊ ideo ſicut ratio apud animā
poſterioꝛ ē innaſcibilitatis qꝫ naſcibilitatis
ita poſterioꝛ ē qꝫ ratio filiatōi. ¶ Et ſi dicat̄.
ꝰ aliqua ppꝛietas pꝛ̄is ē poſterioꝛ ppꝛietate
filij. Cōcedit̄ ꝯn̄tia ⁊ ꝯn̄s. loq̄ndo de priori
apud aīam. ⁊ de proprietate negatiua: quę
ꝯuenit pꝛ̄i: p negationē eiꝰ quod ꝯuenit fi/
lio. qꝛ inintelligibilis ē: niſi ꝓus intelligat̄
ppꝛietas filij. ¶ Scđo etiā dꝛ. ꝙ pꝛ̄nitas et Dicit̄ 2
filiatio ſunt ſił natura. i. naturali intelligen
tia: vel moderno mō ꝙ ſił ſunt eternalit̄. ¶ Et 3
tercio. ꝙ tn̄ pꝛ̄nitas ⁊ pꝛ̄ ē ꝓoꝛ origine qꝫ fili/
atio vel filius. nec hoc repugnat pcedenti.
qꝛ licet naturalit̄ ſimul intelligant̄. tn̄ itelli/
git̄ filiatio vt a pꝛ̄e: ⁊ i hoc ponit̄ ꝓoritas ori
ginis. ¶ Tercio dicit̄. ꝙ pꝛ̄ i re relatiue oppo Dicit̄ 3
nit̄ filio innaſcibilitate ſicut pꝛ̄nitate. qꝛ ea
dē res ſunt: licet diuerſimode expꝛ̄ſſa vel in/
tellecta. ¶ Et pꝫ ꝙ argumētū vtriqꝫ nihil va
let: cū dꝛ. ꝯceptꝰ innaſcibilitatis ē poſterioꝛ
qꝫ filiatōis ⁊ pꝛ̄nitatis. ꝰ int̄ rē q̄ ē inaſcibili
tas: ⁊ filiuꝫ: nō ē oppoſitio relatiua. qꝛ ſtat
ꝙ eadē res vno mō expꝛ̄ſſa apud aīam ſit ſi
mul cū filio cognita. ⁊ alio mō expꝛ̄ſſa ſit po
ſterioꝛ cognitōe ipo filio. ¶ Ad ſcđam rōeꝫ
ꝓncipalē illiꝰ ptis placet: ꝙ pꝛ̄is ſit ꝓncipiū
formale: mō expꝛ̄ſſo i tercia ꝯcluſione. iij. ar/
ti. ⁊ ħ arguit rō ⁊ nō plꝰ ¶ Auctas mgr̄i poſt
oppoſitū intelligit̄: ꝙ pꝛ̄ ē ꝓncipiū ſine ꝓnci
pio a quo ē. ¶ Et alię ptes eius ſunt pro di
ctis. Hoc de queſtione.

Ricesimoſe-
r cūdo querit̄ circa diſtinctōem
xxx. vtꝝ relatio dei ad creaturā
ſit aliq̄d poſitiuū diſtictū ꝯ res abſolutas:
¶ Quę q̄ſtio vnū ſupponit ⁊ aliud q̄rit. ſup
ponit em̄ ꝙ ſit vel eē poſſit relatio dei ad cre/
aturā. Scđo q̄rit an hec relatio ſit aliq̄d di
ſtictū a rebꝫ abſolutiſ. ¶ Cōtra ſuppoſitū ar Contra
guit̄ ſic. Nulla eſt ꝯparatio dei ad creaturā. ꝰ ſuppoſi-
nulla relatio. ꝯn̄tia tenet. qꝛ om̄is relatio ē tum.
ꝯparatio. Aн̄cedēs pꝫ. quia deus ē infinitū,

arguit̃ 2 mõ nulla ẽ ꝯpatio infiniti ad finitũ: quale
ẽ om̃is creatura.¶Sc̃do.q꞉ vel relatio dei
ad creaturã eſſet ex tẽpoꝛe.⁊ hoc nõ.q꞉ tunc
hmõi relatio cõpeteret deo ꝑ accidẽs. Mõ
Confir. beatus Aug.v.de trini.ca.v.dicit.ꝙ in deo
nihil ſm accidẽs dicit̃.¶Et cõfirmatur.q꞉
ſi ex tpe de⁹ referret̃ ad creaturã: deus videre/
tur mutabilis. Falſitas patz. Probat̃ cõſe
quẽtia.q꞉ nõ ex tẽpe poſſet dici de⁹: dñs vel
creatoꝛ creaturę: niſi q꞉ cũ tpe vel i tpe volu
it eam ꝑducere: ⁊ añ nõ voluit. Mõ velle
Cõfir. nũc aliq̃d ⁊ añ nõ voluiſſe: mutatiõem di/
cit volũtatis.¶Tercio ꝯfirmat̃ ğ.q꞉ cũ ſm
te de⁹ incepit ẽẽ dñs vel creatoꝛ ex tpe: vel oĩ
mode eodẽ mõ ſe habuit: q̃ ſe habuit ante
vel aliquo mõ aliter. Si ꝑmũ.ğ ſicut ante
nũq̃ꝫ ꝑduxit creaturã: nec nũc ꝑducit. q꞉ ſi
nũc ꝑduceret et añ nõ: vtiq̃ꝫ aliq̃ mõ hñdi
hꝫ ſe nũc: quo ſe nõ habuit añ. Si ſc̃dm.ğ
mutat̃ vel mutat⁹ ẽ.q꞉ h̃ vocat̃ mutari: hr̃e
ſe alit̃ ⁊ alit̃: ſm ꝑus ⁊ poſterius.¶Forte di
ces.ꝙ habeat ſe extrĩſece alit̃.q꞉ reſpectu cre/
aturę. ſed intrinſece eodẽ mõ. Cõtra.q꞉ ſeq̃t̃
hꝫ ſe intrinſece eodẽ mõ ſicut añ.⁊ intĩſece
nũc vult ꝑducere creaturã. q꞉ producit eã.
ğ voluit ſꝑ etiã añ eã producere.⁊ vltra vo
luit añ eã ꝑducere.ğ añ eã produxit: cũ nõ
fuerit ſuę volũtatis impedimẽtũ.ğ mũdus
fuiſſet productus añq̃ꝫ producebat̃: quod
falſuꝫ ẽ¶Vel foꝛtaſſis relatio dei ad creatu
rã ẽẽt ęterna.⁊ hoc nõ. quia creatura nõ eſt
ęterna. Mõ nõ videt̃ relatio ẽẽ niſi ad ens
Vñ btũs Aug.v.de trini.ca.xix.⁊.xxxvj.di
cit.deũ eſſe dñm ex tpe.quia non ab ęterno
Cõſeq̃nt̃ habuit ſeruũ.¶Sc̃do loco arguit̃.ꝙ rela/
arguit̃ 1 tio dei ad creaturã ſumat̃ ab aliqua realita
te: diſtincta ꝯtra eſſentiã abſolutã exiſten/
tẽ i deo.¶Primo.q꞉ oẽs foꝛmales denoĩati
ones poſitiuę ſupponũt foꝛmalitatẽ realeꝫ
a qua dicunt̃. vt nihil ẽ albũ ſine albedine
Mõ hmõi relatõẽs dicunt̃ foꝛmalit̃ ⁊ po/
ſitiue de deo. vt eſſe dñm eſſe creatoꝛeꝫ. ergo
erit i deo aliqua foꝛmalitas a qua dicũtur.
Confir. ¶Et ꝯfirmat̃ ſic.q꞉ nõ minoꝛẽ foꝛmalitatẽ
i deo videt̃ dicere: eſſe creatoꝛem rerũ: q̃ꝫ eſſe
prẽm filij. Mõ eſſe prẽm dicit i deo relatio
nẽ realẽ: etiaꝫ aliquo mõ diuerſam ꝯtra ab
ſolutã eſſentiã.ğ ⁊c̃. Patꝫ maioꝛ.q꞉ eſſe cre
atoꝛẽ ꝑſupponit eſſe prẽm: cũ pater om̃ia ꝑ
ducat verbo Joh.j. Et minoꝛ pꝫ ꝑ ꝑus di/
cta circa diſ.xxvj.⁊ deinceps. quia ꝑñitas
q̃uis trãſeat in eſſentiã quã dicit pater: eſt
tamẽ relatio realis ꝯſtitutiua ſuppoſiti pa

tris.¶Sc̃do ſic.q꞉ om̃i actu rõnis circũſcri Ar.2
pto adhuc deus eſſet creatoꝛ. Vl̃ ğ h̃ ſibi cõ
uenit ẽẽntialiter.⁊ hoc nõ.q꞉ tũc ab ęterno
ẽẽt creatoꝛ. Vel ꝯuenit ſibi relatiue: ⁊ ſi ſic.
vel ğ relatiue rõnis.⁊ hoc nõ.q꞉ illa ẽ circũ
ſcpta. Vel relatione reali.⁊ ſi ſic. vel ğ hęc
realis relatio eſt in deo: ⁊ cũ nõ ſm eſſentiã.
vt dictũ ẽ: ſequit̃ ꝙ ẽ ſm rẽ. quę eſt in deo di
ſtincta ꝯtra abſolutũ.¶Vel ẽ in creatura.⁊
hoc nõ videt̃.q꞉ relatio creaturę videt̃ deno
miare creaturã: non creatoꝛẽ. q꞉ quicq̃d ali
ud denoĩat eſt in eo quod denoĩat.⁊ ꝑſertim
act⁹ q̃ aliquẽ denoĩat.¶Tercio ſic. relatio q̃ 3
de⁹ dicit̃ dñs creaturę: ẽ relatio realis. ğ cuꝫ
nõ ſit ſm abſolutũ: optet ꝙ ſit ſm rem reſpe
ctiuã i deo exiſtentẽ. Cõſeq̃ntia tenet.q꞉ ſi ñ
ſit ſm hmõi rẽ: tũc nõ ẽẽt relatio real.⁊ añs
pꝫ.q꞉ hꝫ reale fundamẽtũ i deo.ſ. dei om̃ipo
tentiã.⁊ realia extrema.ſ. deũ ⁊ creaturã. nã
ſm hęc eſt deus dñs creaturę.¶Quarto.q꞉ 4
aptitudial̃ relatio ꝑductiui ad ꝑductibile
ẽ real̃ relatio i deo.ğ ꝑducẽtis ad ꝑductũ. ꝯñ
tia tenet.q꞉ min⁹ videt̃ ꝙ potẽtia fũdet̃ ſuꝑ
re q̃ꝫ act⁹.⁊ añs pꝫ.q꞉ ꝑ ſubtractiõeꝫ oĩs in
tellect⁹ creati ñ ſubtraheret̃ ꝑductiuitas dei
reſpectu creaturę.ğ hmõi relatio ñ ẽ relatio
rõis.q꞉ illa põt ipediri.⁊ impediret̃ ſi nõ ẽẽt
intellectus creatus vel ratio.⁊ q̃re ꝑducẽs
creaturã i alia natura: nõ ẽẽt ita bñ relatio
ſicut ꝑducẽs filiũ in eadẽ natura.¶Quito 5
q꞉ qd̃ ꝑpꝛie ſm nomẽ ſuũ dicit relatõꝫ: vbi
cũq̃ꝫ hoc inuenit̃: ibi dicit relatiõem. Mõ
ꝑncipiũ ex noĩe ſuo importat relatõem. pꝫ
j. phyſicoꝝ.q꞉ ꝑncipiũ dicit̃ quoꝛũdaꝫ aut
cuiuſdã ꝑncipiũ. vt.j. phyſicoꝝ ca.ij. Mõ
i deo reſpectu creaturę ẽ ꝑncipium.¶Sexto 6
q꞉ diuerſum ab alio refert̃ ad ipm reali rela
tione. Mõ de⁹ realit̃ ẽ diuerſus a creatura.
igit̃. Pꝫ maioꝛ.q꞉ diuerſitas ẽ i ſe real̃ rela/
tio. Minoꝛ nota ẽ.¶Septio.q꞉ vl̃ dñs dr̃ 7
d̃ deo ꝑpꝛie: ⁊ tunc ponit rem ſuã in deo. vel
metaphoꝛice.⁊ hoc nõ.q꞉ deus realiter di/
cit̃ dñs ⁊ vere. licꝫ metaphoꝛice dicat̃ leo vl̃
lapis.¶Octauo.q꞉ ſciẽtia dr̃ realit̃ ad ſcibi 8
le. licet nõ ecõtra.v.metaph. Mõ de⁹ ẽ rea/
liter ſcia reſpectu creaturę. igit̃ de⁹ refertur ad
creaturã reali relatiõe.¶Nono. dependẽtia 9
creaturę a creatoꝛe eſt quędã res reſpectiua
diſtincta ab om̃ib⁹ reb⁹ abſolutis. igit̃. Cõ
ſequẽtia nota ẽ. ſꝫ añs ꝑbat̃ ſic. q꞉ cũ lumẽ
ſolis depẽdeat a deo mediãte ſole: ponam⁹ ꝙ
de⁹ immediate cõſeruet ipſum lumẽ ſole nõ
cogente: vel ergo i ſic faciendo deus ꝑducit

In lumine aliquā dependentiā nouā: vl' cor-
rūpit preteritā reſpectu ſolis: vel omino ni-
hil pducit vel corrūpit. ſi pmū vl' ſcdm: tūc
habet ppoſitū. q2 ſi dependentiā pducit: cū
illa nō ſit res abſoluta. quia in hoc nullā
rem abſolutā producit: vt notū ē: ſequit q
dependētia ſit res reſpectiua. Eodem mō eſt
ſi dependentiā corrumpit. ¶ Si dicis terciū
q omino nihil. tūc hic nō ē mutatio aliqua
q2 nec acqſitiua nec deperditiua: qd videt im
poſſibile. q2 lumē añ ꝯſeruabat a ſole. ꝛ po
ſtea nō ꝯſeruat. ergo oportet q ſit aliqua muta-
tio p articulū piſien. dicere. dicere q ꝯdicto
ria poſſint verificari de eodē ſine mutatōne
Arg. 10 media: error. Decio arguit h auctib. Prio
beati Aug. v. de trini. ca. iiij. dicētis. q relati
ones i creaturis ſint accidētia: nō aūt i deo.
Et addit. q oia accidāt creaturis: que vl' au
geri pñt vel minui. vt magnitudies ꝛ qua-
litates. ꝛ quod dicit ad aliqd: ſicut amici-
cie: ſeruitutes: ſimilitudines vel eqlitates.
2 ¶ Scđa auctas ē phi. v. metaph. dicentis
relatōes mō nūeri ꝛ mō potētie dictas rela
tiōes reales. et dicit eas aliquid realitatis
ponere in vtroqz extremoꝝ. Relationes pō
mēſure dicit realitatis aliquid ponere i mē
ſurato: licet nō i menſura. Nō manifeſtū
ē: q nō plus in vno poneret qz in alio: ſi nō
eſſent diſtincte a reb abſolutis. q2 certum
3 ē: q eque bñ ponūt vtrūqz abſolutū. ¶ Itē
tercia auctoritas habet ex pdicamētis Ari
ſtotelis ꝛ. v. metaph. vbi phs diſtinguens
ens reale in decē pdicamēta. i hmōi reali di
ſtinctōe enumerat relatōem: quod nō eſſet
niſi poneret ens reale ſicut alia pdicamēta
ꝛ hoc neceſſario erit diſtinctū a ſingulis ab
4 ſolutis ¶ Quarta auctas ē Auicēne. iij. me
taph. ſue dicētis. q relatio hz ppriā certitu
dinē: ſm quā hz ppriū eē i eodē. ꝛ ppriā a-
5 equalitatem. ¶ Quinta auctas ē Auerrois
xij. metaph. cōmento. xix. relatio eſt debilio
ris eſſe pre alijs predicamētis: ita q quidā
intellexerunt eā eſſe de ſecūdis intellectis.
6 ¶ Sexta Cōmētatoris. iij. celi dicentis. q
compatio ē accidēs ſepabile. Nō quelibet
7 cōpatio pprie dicta ē relatio. ¶ Septima
auctas Symplicij i pdicamētis. q diſtin-
guit relatōem in relatōem realē: ꝛ relatiōē
ſm ratione. quod nō eſſet dicendū: niſi re
latio eſſet ſaltē realis: ſimpliciter res reſpe
In ꝯtrariū ctiua. ¶ Sed p ſuppoſito queſtionis: q re-
latio ſit dei ad creaturā: ē mgr in lra diſtin.
pſente p totū. Sed q nō ſit quid diſtinctū
a reb abſolutis: pbat ſic. q2 ſilitudo nō di
ſtinguit a qualitate abſoluta. ergo nec dñatio
dei ſup creaturis diſtiguit ab abſoluto. ꝯñ-
tia nota ē. q2 mior ē diſtictio i deo qz in crea
turis. ꝛ añcedēs pz. q2 albū nō ē aliqd ꝯpo
ſiti9 ex h q ē albū ꝛ ſile: qz ſi ſolū eſſet album
¶ In queſtione q2 diſtinctio breuis ē: ꝛ i ſe-
cūdo circa di. xx. d eadē materia forſaſſis erit
ſermo: erūt i ea duo articuli. Prim9 erit vtꝝ
ſit relatio int' deū ꝛ creaturā. Scđs an rela-
tio hec aliqd ponat pter res abſolutas ꝛ du
bia annectā ſi tps patiet.

Pro primo notandū ē pmo. q relatio ſi ſm nois pprietatē lo Arti. 1.
qui vellem9: eēt ꝯpatio aie ꝯpantis vnā rē
alteri. ꝛ ſic nō ē dubiū qn relatio eſſet int' de-
um ꝛ creaturas vel eē pōt. q2 aia pōt ꝯpa-
re deū creaturis: vt efficientē. conſeruantem
dominū: ordinātem ꝛ ad bonū dirigentem
ꝛ ſic de ꝯſimilib. ¶ Scđo mō pōt intelligi
vtꝝ extra aiam ſit relatio dei ꝛ creature. et h
mō relatio pōt capi dupliciter. Uno mō pro
reb que inuicē i aliqua habitudine ſub ter
mis ꝯcretis pdicamēti ad aliqd iportāt. vt
albū diceret relatio ad albū inqtū iportat
p hūc terminū ſile. q2 albū ſile ē albo ¶ Alio
mō relatio diceret forma vel habitudo ſm
quā res inuicē noib ꝯcretis pdicamēti ad
aliqd referunt. vt albedo diceret relatio du
orū albo. q2 ſunt i ea ſiles ſiue ſm eā ¶ Se Nota 2
cūdo ē notādū. q eē realē relatiōē i deo reſpe
ctu creature iuxta tradita doctoꝝ pt itelligi
dupl'r. Uno mō q qñcūqz de9 referret nouo
mō ad creaturā: eēt in eo noua res aliq mō
ordinās deū ſm talē habitudinē ad creatu
rā. ¶ Alio mō q ſm aliquā habitudinē de9
realit' ſe hēret ad creaturā: ſm quā noie rela
tiuo exprimeret: ſm quā ſe nō habuit añ ean
dē. ꝛ iſte mod9 ſcđs neceſſario reqrit muta-
tiōē: eo q ꝯdictoria ſucceſſiue verificant de
deo: etiā hoc mō: vt q poſt ē dñs ſocratis: et
añ nō erat dñs ſocratis. q2 ſocrates nō erat
Hec aūt mutatio fit i creatura: nō in deo.
¶ De quo btūs Aug. v. li. de tri. ca. xxxvj. et
aſſumit a mgro in lra pñtis di. ca. iij. ponit
exemplū de nummo dicēs. Nūmus cū di
cat preciū relatiue dicit: nec tamē mutatus
eſt: cum eſſe cepit preciū. ſequit. Si ergo num
mus pōt ſine vlla ſui mutatōne toties dici
relatiue: vt neqz cū incipit dici: neqz cū deſi
nit: aliqd i eius natura vel forma q nūm9

ẽ mutatõis fiat: quãto facilius de illa īcõ
mutabili ſubſtãtia debem⁹ accipe: ꝙ ita di/
caꝛ relatiue aliquid ad creaturaꝫ: vt q̄uis
tꝑaliter incipiat dici: nõ tamẽ ipi ſubẽ dei
accidiſſe aliquid intelligaꝛ: ſed illi creature
ad quã diciꝛ. ¶ Vñ mgr ca. iiij. eiuſdẽ diſt.
dicit. ꝙ appellatio qua creatura ad creato/
rẽ relatiue diciꝛ: relatiua ẽ ⁊ relatõem notat
que ẽ in ipſa creatura. intellige ꝑ poſitioneꝫ
noue rei ⁊ realem mutationẽ eiuſdẽ creatu
re. ſequiꝛ. Appellatio ṽo illa: qua creatoꝛ re
latiue diciꝛ ad creaturã: relatiua quidem ẽ
ſed nullã notat relatõem que ſit in creatore
intellige ꝑ poſitõem alicui⁹ noue entitatis
Cõclo 1 vel mutatõis in ipo. ¶ Illis p̄miſſis ſit pri/
ma ꝯcluſio hec. Deus ⁊ creatura ſb aliqua
habitudine ſignificabili ꝑ termios p̄dica/
mẽti ad aliq̈d ꝯcretoſ: apud aiaꝫ pñt ſigni
ficari vere ⁊ itelligi. pꝫ. qꝛ de⁹ ẽ creatoꝛ. crea/
tura res creata. de⁹ ẽ mẽſurãs dignitatẽ crea
ture. creature mẽſurate: de⁹ ẽ dñs. creatura
ſeru⁹. deus ẽ ſupi⁹ ⁊ creatura inferi⁹. de⁹ ẽ p̄oꝛ
creatura poſterioꝛ. ⁊ ſic de multis alijs mo/
dis. igiꝛ ꝯcluſio vera. ꝯñtia nota ẽ. qꝛ om̄s
vtiqꝫ termi ſunt de p̄dicamẽto ad aliq̈d. ſic
ꝙ nõ pñt intelligi niſi ꝑ reſpectũ ad inuicẽ.
Corre. 1 Añcedẽs notũ ẽ. ¶ Correlariũ. De⁹ ⁊ creatu
ra ſub aliq̄ habitudine reſpectu eoꝝ ꝑ t̄mi
nos ꝯcretos p̄dicamẽti ad aliq̈d iportãtur
Corre. 2 pꝫ ꝑ ꝯcluſiõꝫ. qꝛ ſic aie ſignificãꝛ. ¶ Scd̃m
correlariũ. Vera relatio ẽ dei ad creaturã: p̄/
mo mõ expſſo ĩ p̄mo notabili. pꝫ ex p̄cedẽti
qꝛ hoc ẽ ee relatiõem inꝛ res: eas importari
ſub certa habitudie ꝑ termios ꝯcretos p̄di
camenti ad aliq̈d. ¶ Forte diceꝛ: q̄ res ẽ hec
habitudo dei ad creaturã: Rñ. ꝙ ſit ipe deus
inq̄ztũ libere aliqḋ bonũ facit creature vel ĩ
creatura: vel circa eã. Habitudo ṽo creatu
re ad deũ ẽ ipa creatura: prout aliquo mõ in
ordine ad ſuũ ee vel bñ ee dependet ab eo/
Cõclo 2 dẽ. ¶ Scd̃a ꝯcluſio poniꝛ vt ꝓbabilis: ſine
temeraria aſſertõe. Deus in re ẽ habitudo
ſua: qua ſe aliqualiter hꝫ ad creaturaꝫ: mõ
ſignato ꝑ aliquẽ terminũ abſtractũ p̄dica/
mẽti ad aliq̈d. Pꝫ. qꝛ certũ ẽ ꝙ deus ſit vere
dñs creature. queriꝛ ḡ de dñatõe dei qua do
minaꝛ creature. ſi ẽ aliquid vel nihil. ¶ Nõ
p̄ot dici ꝙ nihil ſit. qꝛ tũc nõ diceretꝛ dñs a
dñatõe poſitiua. Si ſit aliquid: vel hoc eſt
creatura. ⁊ hoc nõ. qꝛ creatura ẽ magis ſer/
2 uitus: cũ ſeruiat creatori. ¶ Itẽ qꝛ dñatõ dei
ẽ a generatõe in generatõem. hoc ẽ in eter/
nũ. ſaltẽ a ꝑte poſt. vt diciꝛ i pſalmo. ⁊ i glo.

ſuꝑ eodẽ. Hoc aũt creature nõ videꝛ ꝯueni
re. qꝛ etiã ſi nulla creatura a ꝑte poſt ſemꝑ
remaneret. ſed eſſent ſingulis annis noue ⁊
noue creature: tũc nulla creatura eẽt a gene
ratõe ĩ generatõem: ſiue eterna a ꝑte poſt: ⁊
nihilominus dñatio dei adhuc maneret et
naliter vt notũ ẽ. ¶ Vel ẽ creatoꝛ. ⁊ ſi ſic. ergo
hec dñatio ẽ ipemet deus. ⁊ ex ꝯſequẽti iſte
termin⁹ dñatio abſtractuꝫ hui⁹ termi dñs
habitudinẽ exp̄mẽs dei ad creaturã ſignat
deum: qḋ ẽ ꝓpoſitũ. ¶ Itẽ cauſalitas actiua 3
dei ſuꝑ creaturã: quid ẽ niſi de⁹. ¶ Itẽ poten/ 4
tia creatiua dei qua potuit ab eterno creatu
rã ꝓducere: que vt ſic diciꝛ ad creaturã poſ
ſibilẽ: q̈d ẽ niſi deus vel eẽntia diuia. ¶ Si 5
militer donabilitas qua eẽntia ſiue tres ꝑ/
ſone eternaliꝛ poterãt ſe donare creature: ni
hil aliud ẽ niſi deus. ⁊ ḡ ꝯcluſio vera videꝛ.
¶ Correlariũ. Deus etiã ẽ ſcd̃o mõ p̄mi no Corre.
tabilis ĩ p̄dicamẽto ad aliq̈d: ſic ꝙ ẽ forma
lis habitudo ĩ ſe: ſm̃ quã noie cõcreto p̄di/
camenti ad aliq̈d p̄ot ſignari. ⁊ ꝓ qua ſuꝑ
ponũt termi abſtracti eiuſdẽ p̄dicamenti.
Pꝫ ex ꝯcluſione ⁊ ex ꝓbatõne eius. Eſt em̄
dñatio a qua diciꝛ dñs. eſt donabilitas eſ/
ſentialiter ſumẽdo nomẽ: a qua diciꝛ donũ
⁊ ita in alijs. vt pꝫ ex ꝯcluſione. ¶ Forte di/ obiectio
ceꝛ ꝙ ad aliq̈d ſiue relatiua ſint ſimul natu
ra. Modo deus p̄oꝛ eſt natura q̄ꝫ creatura.
¶ Scd̃o deus ĩ nullo genere videꝛ eſſe: quõ 2
ḡ erit de p̄dicamẽto ad aliq̈d. ¶ Hec ꝑua ſũt Adi
iuxta modernã p̄hiam ⁊ logicã. qꝛ relatiua
eſſe ſimul natura: nihil aliud ẽ q̄ꝫ ꝙ ꝯſequẽ
tia ſubſiſtẽdi valeat ab vno ad aliud ⁊ ecõ
tra. Vel ꝙ ſint ſimul naturali intelligentia
id ẽ ꝙ nõ poſſit vnũ intelligi ſine reliq̈. ⁊ eſt
dictũ de terminis. Nõ em̄ opꝫtet: ſi impatoꝛ
hodie nouũ ſuſcipiat ſeruũ: ꝙ ille ſit impa
tori cogu⁹: ſed ſufficit ꝙ valeat ꝯſequentia
ab ee dñi ad ee ſerui: ⁊ ecõtrario. ⁊ ita q̄uis
immẽſe deus oẽm creaturã añcedat. tñ pro
ut creatoꝛ dicit actũ: ſimul intelligiꝛ ee crea
toꝛ ⁊ creatura quã creat. ⁊ ſequiꝛ. creator eſt
ergo creatura ẽ: ⁊ ecõtrario. ¶ Ad ſcd̃m. ꝙ ſi Adi
ue eẽntia dei ſit ĩ genere ſiue nõ. nihilomin⁹
res que ẽ deus ẽ ex tꝑe ĩ p̄dicamẽto actõnis:
vel ad aliq̈d ꝑ compatõeꝫ ad effectũ. ¶ Q̄/
aũt multi doctoꝝ dicũt deũ nõ ee in genere
intelligiꝛ quo ad eẽntialia dei: vel quo ad il
la q̄ intrinſece ſunt ĩ deo. vel vt ſupra dictũ
ẽ. q. xij. ¶ Tercia ꝯcluſio. ꝙ capiẽdo relatõꝫ Cõclo 3
realẽ p̄mo mõ: nunq̄ꝫ relatio dei ad creatu/
rã ẽ relatio realis. Patet. qꝛ ſic eſſe relatõeꝫ

realē dicit nouā rē eſſe i deo: qđ vtiqȝ deo nō
ꝯuenit. ¶ Vñ ſic: quod ſemꝑ eſt: ⁊ nihil de
nouo recipit: nūqȝ relatiōe reali aliquo mō
referꝰ ad aliud. ſed ſic creature relatōe reali
Cōclo 4 referunꝰ ad deū. ¶ Quarta ꝯcluſio. ꝙ deꝰ rela
tiōe reali referꝰ ad creaturā: ad iſtū intelle/
ctū: ꝙ in eo eſt vera res: ſeu magis ꝓprie. ꝙ
ipe ē vera res ꝑ q̄ ſupponūt termi de ꝑdica/
mēto ad aliq̄d. pȝ ex ꝑmis duabꝫ ꝯcloibꝫ.
Cōclo 5 ¶ Quita ꝯclo. ꝙ hec relatio dei ad creaturā
nec formalit̄ nec realit̄ diſtiguit̄ ab eſſentia
diuia: q̄uis i ordie ad itellectū nr̄m aliꝰ ſic
ꝯceptꝰ: ſm quē deꝰ ꝯcipit̄ vt relatio. et alius
ſm quē ꝯcipit̄ vt eēntia. ¶ Pria ps ꝙ nō re
alit̄: pȝ. qꝛ omē qđ ē i deo ē eēntia. Sȝ ꝙ nō
formalit̄. qꝛ ibi nō ſunt formales relatiōes
niſi q̄tuor. vt ꝑus dictū ē. ¶ Scđa ps nō ē
obiectio de ſe. ¶ Si dicat̄. ꝙ mgr̄ dicit ꝯtrariū huiꝰ i lr̄a
⁊ multi antiq̄ doctores: vt ſ. Thomas: tho
mas de argētina. Petrꝰ de charā. ⁊ Bonauē
Soluit̄. tura. ¶ Dicat̄ breuit̄. ꝙ nō velint aliud oēs
niſi ꝙ hec relatiua: ſiue abſtracta ſiue ꝯcre
ta: que deo ꝯueniūt reſpectu creature: nō di/
cant i eo aliquā rem diſtinctā ꝯtra eſſentiā
vel ꝑſonam: vel mutatōem: ſicut dicunt in
creatura. ⁊ ideo realē relatōem vocāt: que ꝓ
prietatē ꝑſonalē exprimit: vel mutatōeȝ: vl̄
entitatē ſupadditā eēntie ponit. qualis nō
eſt dei ad creaturā: vt dixit ꝯcluſio tercia. ſȝ
bñ creature ad creatorē. qꝛ ex eiꝰ mutatōe ē.
ꝙ ipā ad deū referꝰ: ⁊ deus ad eā. ⁊ hoc in re/
Dubitat̄ lationibꝫ dicentibꝫ actum. ¶ Sed dubita
bit aliquis. vtȝ ſit aliqua relatio eterna dei
ad creaturā? R̄ cōiter ꝑ doctores noſtros. ꝙ
duplicia ſūt relatiua dei ad creaturā. Que
dā ſignificātia actū. ⁊ hec dicūtur de deo ex
tēpe. ſ. quia añ tempus: vel initiū tempis.
nullū taliū: etiā formatū ad intellectū deo
cōpetiuiſſet. vt añ tps nō erat dñs: nec cre/
ans: nec creator ſm actū ⁊c. Sed alia ſunt
que dicūt habitū: id ē poſſibilitatē vel apti
tudinē diuine potētie: qua pōt vel potuit i
creaturaȝ. ⁊ hmōi competūt deo ab eterno:
nō ꝙ illa nomia ab eterno fuerint. ſed ꝙ ve
rificent̄ de deo cū hoc addito eternū. vt deus
ab eterno fuit creatiuus: dominatiuꝰ. dona
bilis ⁊c. ¶ Sȝ dicet̄. cū eſſe dominatiuū di/
cat reſpectū ad creaturā: quō deus erit domi
natiuus ab eterno añ creaturā productaȝ?
qꝛ vel ſm eſſentiā ⁊ eſſentialit̄. vl̄ ꝑ reſpectū
ad extra? ⁊ nihil ad extra fuit. R̄ndet̄. ꝙ ab
eterno fuerit dñatiuꝰ ꝑ reſpectū ad creaturā
poſſibilē. qꝛ ab eterno potuit eſſe creatura
cui potuit dñari. ¶ Nec req̄rit̄ talibꝫ relati
uis potētiā importātibꝫ: ꝙ reſpectꝰ quem di
cūt ad extra: ſit. ſed ſufficit ꝙ eē poſſit. Hec
videnꝰ mihi catholica: ſi nō offendāt. ſed
humiliter ea ſubijcio alioꝝ correctōi. Hoc
de ꝑmo articulo.

Quo ad ſecunduȝ Arti. 2 Cōclo 1

ſit ꝑma ꝯcluſio hec. Licet in deo ad itra ſint
tres res relatiue: ⁊ tres relatōnes immenſe.
quaꝝ quelibet formaliter diſtinguit̄ ab eēn
tia. tamē q̄libet eaꝝ eſt res abſoluta. ¶ Pri 1
ma ps ꝯcluſionis pȝ. qꝛ in diuis ſunt tres
ꝑſone. que ꝓprietatibꝫ tribus relatiuis di
ſtinguūtur. vt dictū eſt circa diſtinctōes vi
geſimā ſeptimā ⁊ vigeſimāoctauā. ¶ Secū 2
da ps: ꝙ quelibet eaꝝ formaliter diſtingua
tur ab eſſentia: poſita ē ſupius in queſtiōe
ſexta. i ſcđo articulo. ꝯcluſiōe quarta. qꝛ ali
quid verificat̄ de eēntia quod de ꝑſona non
verificat̄. vñ eſſentia ꝯmūicat̄: res relatiua
nō. ¶ Sed tercia ps. ꝙ quelibet eaꝝ ſit res 3
abſoluta. patet. qꝛ quelibet ꝑſona: immo ⁊
quelibet ꝓprietas ad intra ē eēntia: patȝ ex
dictis in eadē q̄ſtione. articulo. ij. ꝯcluſiōe
iij. i qua ē dictū ꝙ eēntia diuina ⁊ ꝓprietas
ꝑſonalis nullo mō ſunt diſtincte. ¶ Corre/
lariū. Nō ē bñ dictū ꝙ nulla relatio ſit ens Corre. 1
reale citra aīaȝ exiſtēs. pȝ ex dictis. qꝛ nega
re nō poſſumꝰ q̄n ꝑnitas i deo ſit relatio ſic
ſumēdo relatōem. ⁊ tñ ipa eſt ens citra ani
mā exiſtēs: cū ſit creator. immo etiā eſt res
diſtincta ꝯtra relatōem oppoſitā. ſ. filiatio
nē. ¶ Scđm correlariū. In deo oīs relatio ē Corre. 2
res abſoluta. pȝ. qꝛ omīs relatio diuina eſt
eēntia: vt dicit ꝯcluſio: que ē res abſoluta.
¶ Scđa ꝯcluſio ē. In creaturis omīs rela/ Cōclo 2
tio ē res abſoluta. ꝓbat̄ ſic. Siītudo albe/
dinis ad albedinē nō ē niſi albedo vel albe/
dines. igit̄ ꝯcluſio vera. ꝯñtia tenet. qꝛ ſi in
creaturis relatio adderet ſuꝑ res abſolutas
ita eſſet i relatōe qualitatis: ſicut i alijs re/
latōibꝫ. Añs ꝓbat̄. qꝛ deſtructis ꝑ omipotē
tiā dei omībꝫ alijs q̄ ſunt i albedinibꝫ vel ea
rū ſubiectis: ꝑter illas albedies vel ꝑtes ea
rū ſubiectiuas ⁊ inherētes: adhuc eſſent ſi/
miles. qꝛ intellectꝰ ſuꝑ videret eaꝝ ꝯueniētiā
¶ Scđo. qꝛ certū ē: ꝙ relatio ē quattuor an
geloꝝ ad duos eoꝝ duplicitatis. ⁊ quis di 2 ꝓbat̄
ceret ꝙ hec duplicitas eſſet res diſtincta cō
tra ipos angelos abſolutos. ¶ Et cōfirmat̄
qꝛ cū totū ſit duplū ad ſui mediū. et triplū Confir.

ad ſui terciã: videt. ꝙ ſi hę relacões ſint res
diſtinctę ab ipo toto: ꝙ ibi erit infinita mł
titudo entiũ diſtictoꝝ ſpecie. Falſitas ſup
ponit. Cõſequẽtia pbat. qꝛ duplicitas ẽ ibi
quę nõ eſt totũ. Eodẽ mõ eſt ibi triplicitas
quę nõ eſt totũ. ⁊ ſic ſine ſtatu. ergo infinitã
multitudo ⁊c. Sed ꝙ hę differãt ſpecie pa
ter. qꝛ plꝰ differũt duplicitas ⁊ triplicitas:
ex quo ſunt entia poſitiua diſtincta ↄtra ab
ſoluta q̃ʒ duę duplicitates. q̃ tñ differt nu/
3. pbat mero. ¶ Tercio. qꝛ ęqualitas nõ eſt niſi res
ęq̃lis alteri: vł ſaltẽ iſtę ambę res ęq̃les. igit
Cõſeq̃ntia nota ẽ. ⁊ ãns pʒ. qꝛ ſi ęq̃litas eẽt
res ſupaddita quãtitati ęquali: tũc deꝰ nõ
poſſet pducere quãtitatẽ bipedalẽ hic: q̃n i
quolibet bipedali qδ ẽ Romę: pduceꝛʒ no
uã rẽ. Et pʒ ↄſequẽtia. qꝛ pducẽdo bipeda
le facit quodlibet aliud bipedale illi eſſe ęq̃
le. Si ĝ illa ęq̃litas ẽ ſupaddita i quolibet
bipedali facit nouã rẽ. Falſitas ↄſequentis
pʒ ex duobꝫ. ¶ Primo. qꝛ de eo qδ ẽ i hieru
ſalẽ: mirabile ẽ ꝙ deus nõ poſſit hic pduce/
re rẽ q̃n aliq̃d pduceret ibi in illa. ¶ Scδo.
qꝛ cũ in tripedali ſint infinita bipedalia di/
ſtincta: licet cõmunicãtia: quoꝝ quodlibet
eſt ęquale bipedali pducto: deus i̇̃finita en/
tia relatiua in eis pduceret diſtincta. ↄuer
tẽdo reſpectũ poſſet argui: ꝙ deus non poſſit
Pro 4 eadẽ cõ/ hic deſtruere rẽ quin deſtrueret infinitas res
cluſio in corpe bipedali quod eſt Romę. ¶ Quar/
to. diuerſitas nõ diſtinguit a rebꝫ diuerſis
igit. Cõſeq̃ntia nota videt. ⁊ ãns apparet.
qꝛ ſicut idẽtitas nihil addit: ita diuerſitas
nihil apponit rebꝫ diuerſis. Et ex eodẽ fun
damẽto. qꝛ oibꝫ accidẽtibꝫ ſecluſis ad ima
ginatõʒ de duobꝫ angelis: adhuc eẽnt diuẽ
Confir. ſi. ¶ Et ↄfirmat fortiter. qꝛ ſi duo angeli di/
uerſi ſunt inter ſe diuerſitatibꝫ diſtinctꝭ ſup
additis: illę etiã ſunt diuerſę. ⁊ ſi ſeipis: q̃re
nõ ita pmi duo angeli ſeipis erant diuerſi.
Si ſupadditis iteꝝ ſunt diuerſę: erit pceſ
ſus i infinitũ. Et breuiter hmõi relationes
vtiq3 ſupflue poni viderent. qꝛ ſine eis oĩa
Corre. ęq̃lr poterũt ſaluari. ¶ Correlariũ ſequit: ꝙ
oĩs relatio ſit res abſoluta: vł res abſolutę.
qꝛ i diuis ita ẽ p ↄcluſiõʒ pmã. ⁊ i creaturis
ita ẽ p ſcδaʒ. igit ⁊c. Totꝰ iſte pceſſus eſt de
mẽte beati Aug. ca. vltĩ. pus allegato. qꝛ eẽ
pciũ i nũmo: nihil ponit ſupra ſubaʒ num/
Dubiũ mi. ⁊ ita i alijs relatiuis. ¶ Sed ẽ dubium
an relatio dei ad creaturã ſit por relatõe cre
Soluit aturę ad deũ: Ad quod breuiter eſt dicẽdũ
ꝙ cũ relatio dei ſit deus. ⁊ relatio creaturę cre

atura. vt dictũ ẽ ſatis i iſto articulo: ⁊ etiã
i pmo. ꝙ ſimpliciter loquẽdo relatio dei ẽ p/
or ad creaturã: ſicut deꝰ ẽ por ad creaturam
¶ Scδo ꝙ eũdo ad termios ⁊ ppõnes: pdi 2
catas relatões iportãtes: ſił inferunt ſe poſſe
agere creatorꝭ a poſſe fieri creaturę et agere
creatoris: ⁊ fieri vel eẽ creaturę. pʒ. qꝛ ſequit
ab ęt̃no deꝰ ẽ creatiuꝰ. ĝ ab ęt̃no creatura ẽ p
ducibilis vel creabilis. ⁊ ecõtrario. ⁊ eodeʒ
mõ i actu. deus creat. ĝ creatura fit. ⁊ ecõtra
creatura fit. ĝ deꝰ creat. ¶ Tercio videt mihi 3
ꝙ adhuc aliq̃ mõ relatio hęc pus ſit aſcribẽ
da creatori ſiue deo q̃ʒ creaturę. inq̃ʒtũ etiaʒ
ſic p ppoſitões importat. Ratio. qꝛ i talibꝫ
ppõnibꝫ agere aliquo mõ hʒ rõem poris
q̃ʒ pati. mõ agere ẽ ipiꝰ dei. ¶ Quarto videt 4
mihi. ꝙ ſi q̇s vellet vocare relatõeʒ porẽ: q̃
eẽt naturalis tẽdẽtię: ⁊ innixꝰ i aliud: tũc eẽt
relatio creaturę ad deũ. qꝛ tẽdit ⁊ innitit cre/
atori tanq̃ʒ illi ſine quo eſſe non põt. nulla
po ẽ ſicut naturał tẽdẽtia: vel innixꝰ dei ad
creaturã. vel etiã ſic accepta relatio: cũ deꝰ
mere libere om̃e bonũ det creaturę: qδ ei pro
ducit vel i ea facit: ⁊ nihil naturali tẽdẽtia
Nõ em̃ agit ad extra niſi libere. ¶ Quito ꝙ 5
ſi vellemꝰ vocare i eo pus relatiõʒ: i quo eẽt
realis mutatio: p quã fit relatio dei ad crea
turã: ⁊ ecõtra. vel in quo nata eſt eſſe: prioꝛ
eſſet relatio creaturę ad deũ q̃ʒ ecõtrario. q̇a
mutatio realis ad quaʒ apud aĩam ſequit
hęc relatio: ſolũ nata ẽ eſſe i creatura. vt di
ctũ eſt. Hęc de ſcδo notabili.

Ad rationes prin/ Ad rõ/ nẽ prin.

cipales. Ad pmã ꝙ cõparatio alicuiꝰ ad alte
rũ ẽ duplex. Una qua vnũ ↄpat alteri i eo/
dẽ attributiue ſaltẽ: ſicut duo alba i albedi
ne. duę res i pfectõe. ⁊ forte ꝙ hęc nõ ẽ pro/
prie dei ad creaturã. vt dicebat i q̃ſtione p/
ma ¶ Scδa ẽ duoꝝ ad diuerſa ſm habitu
dinẽ pportõis. vt ſicut ſe habet victor ad vi
cere: ita ſe hʒ victꝰ ad vinci: ⁊ hęc bñ eſt dei
ad creaturã. qꝛ ſicut ſe habʒ deus ad facere
ita creatura ad fieri. ⁊ hęc ſufficit ad relati/
nẽ. ¶ Ad ſcδaʒ. ꝙ relatio actualis dei ad cre Ad 2
aturã eſt ex tpe: ſic ꝙ incępit cũ incęptõe tẽ/
poris eſſe relatio. ¶ Ad improbatõeʒ dicit.
ꝙ relatõem deo cõpetere paccidẽs põt intel/
ligi duplr Uno mõ ꝙ ppões exprimẽtes hu
iuſmodi relatões ſint p accñs verę. ⁊ h̃ ↄce
dit de relatõibꝫ actualibꝫ. Uñ hęc ẽ p acci
dẽs. deus creat. deus ẽ dñs. et ↄſiſes. ¶ Alio

mō.ꝙ hmōi relatōes cōpeterēt deo ꝑ accn̄s
id ē formā ſibi ſupuenientē.⁊ ſic negat Au
guſ.aliq̇d de deo dici ſm accidēs .q̄ꝛ immu/
Ad ꝯfir. tabilis ē.¶Ad ꝯfirmatōem.negeᷣ ꝯſequē/
tia.Et ad ꝓbatōꝫ dꝛ.ꝙ hęc ꝓpō. deus nūc
vult ꝓducere creaturā: ⁊ an̄ nō voluit: ha/
bet duplicē ſenſum.Unū prout li ante ⁊ li
nūc determināt hoc verbū voluit: ⁊ ſic cōce
dendū ē.ꝙ velle nūc ꝓducere aliquā rem: ⁊
nō voluiſſe an̄ eandē rē ꝓducere: arguit mu
tatōem volūtatis.q̄ꝛ eſt ponere volitōꝫ no
uā: quę an̄ nō fuit i volūtate. Et ideo ſic di
cendū eſt.ꝙ deus nihil ex tēpore voluit.im
mo quicq̇d voluit: ab ęterno voluit.¶Alio
mō li nūc ⁊ li an̄ pn̄t determiare hoc verbuꝫ
ꝓducere.⁊ ſic negandū eſt: ꝙ arguāt muta/
tionē volūtatis.nam oēm creaturā produ/
cendā ab ęterno voluit deus ꝓducere ſuo tē
pore.⁊ ita eā ſuo tp̄e producit. ⁊ ſic nō poni
tur volitio noua.nam ſi mundū ab ęterno
voluit ꝓducere ꝑ inſtāti a.⁊ ita mundū ꝓ/
duxit: nō ē mutatus.ſꝫ fecit ſicut voluit: im
mo ſi ſic voluiſſet.⁊ ꝑ inſtāti a nō produce/
Ad aliā rer: mutatus eſſet vel impeditꝰ¶Ad terciā
ꝯfir. ꝯfirmatōem dꝛ.ꝙ om̄imode intrīſece ſilr̄ ſe
hꝫ deus ab ęterno: ⁊ an̄ ꝓductōem creaturę
⁊ i productiōe creaturę.ſed extrinſece aliter
poſt productōem creaturę. ⁊ hoc nō eſt mu
tari: ſed mutari ē intrinſece ſe hr̄e aliᷣ ⁊ aliᷣ
ſm ꝑus ⁊ poſterius.nō em̄ mutaᷣ colūna ſi
nūc ſit tibi an̄: ⁊ poſtea retro.ſed tu tevertis
⁊ aliter te habes ad eā.ita deus eternaliᷣ oī
no ſilr̄ ſe habēs ad intra: aliter ſe hꝫ produ
cēs creaturā ad extra q̄ꝫ an̄.q̄ꝛ facit eā.⁊ an̄
nō fecit.dn̄s fit eius.⁊ an̄ nō fuit.¶Ad im
probatōem illius rn̄deᷣ ꝑ illud quod dictū
ē.ꝙ ſemꝑ an̄ voluit producere pro iſta mē/
ſura creaturā: prout li an̄ determiat h̄ verbū
voluit.⁊ negeᷣ ꝯn̄tia qua īfers. Uoluit an̄
eā producere: prout li an̄ deᷣmiat volūtatē
ḡ an̄ eā produxit.q̄ꝛ licet an̄ voluerit.tn̄ nō
voluit producere eā pro tp̄e ꝑriori q̄ꝫ iſto ꝑ
quo eā produxit.Jlla aūt ꝯn̄tia valeret: ſi
li an̄ determiaret h̄ qḋ ē producere.¶Ad ſe/
cūdā ꝑtē illius ratōis: ꝙ relatio dei habitu/
alis.i.ꝑ noīa ſignificātia potentiā ēęt̄na vt
dictū ē.Et qn̄ dꝛ.ꝙ relatio n̄ ſit niſi ad ens
dicaᷣ ꝙ veꝝ ſit actualis.ſꝫ pōtētialᷣ ē ad ens
poſſibile.q̄ꝛ ab ęterno deꝰ ē creatiuꝰ.q̄ꝛ ab ęt
Ad i ali no potuit creare.¶Ad rōnes arguētes ꝙ re
aꝝ rōnū latio in deo dicat aliquā realē entitatē: con/
tra entitates abſolutas.¶Ad ꝑmā negan
do maiorē.q̄ꝛ diues dicaᷣ q̇s nō a forma in

hęrēte.ſꝫ a diuitijs.ita dn̄s a ſeruo extrīſece
⁊ creator a creaturis ⁊c̄.de albo nō ē ſilr̄.q̄ꝛ h̄
dꝛ reſpectu qualitatis q̄ inexiſtit.¶Ad ꝯfir/ Ad ꝯfir.
matōem ſilr̄ negeᷣ maior.q̄ꝛ eſſe p̄rēꝫ de deo
dꝛ reſpectu actōis immanētis.⁊ iō dicit pſo
nalē ꝓprietatē realē.Sed eſſe dn̄m vel cre
atorē dicaᷣ reſpectu effectus exterioris: nullā
om̄imode entitatē i deo ponētis.ſed ſolā ſe/
quentē voluntatē diuinę eēntię.ſicut etiā i
naturalibꝫ caliditas i producēdo realē ca/
liditatē: nō oꝑtet ꝙ in ſe habeat aliquā en/
titatē magis q̄ꝫ ſi nō producet.⁊ lux illumi
nās diaphanū nō ex hoc i ſe aliquā realeꝫ
entitatē recipit.¶Ad probatōꝫ mioris ꝯce
diᷣ: ꝙ eſſe creatorē p̄ſupponat eſſe p̄rēꝫ i di/
uinis aliquo mō: nō tn̄ ex hoc importabit
aliquā relatōem: ſicut p̄r̄ propriā in deo di/
ſtinctā ab eſſentia.¶Ad ſcd̄am dꝛ.ꝙ circū/ Ad 2
ſcꝑto actu ratōis: deus eſt dn̄s creaturę rea
li relatōe: quę ē habitudo ipſius ad creatu
rā qua eā fecit: regit ⁊ ꝯſeruat. ¶Scd̄o di/ 2
ciᷣ.ꝙ hęc relatio ſit deus.⁊ pōt dici i deo in/
trāſitiue.ſicut ſapia dei in deo diciᷣ.¶Et ter 3
cio.ꝙ hęc ē eſſentia diuina: quę ex tp̄e libere
ſic ſe habet ad creaturā.¶Et qn̄ dicis.ſi eēt
eſſentia: tunc ęternaliter eſſet dn̄s creaturę.
negeᷣ ꝯn̄tia.q̄ꝛ ſicut ex tp̄e facit creaturam:
ita ex tp̄e talē habitudinē hꝫ ad creaturaꝫ.
¶Quarto.ꝙ noua res a qua fit hęc denoīa 4
tio ē creatura vel i creatura.Nec ē inconue
niēs ꝙ eadē res denoīet creaturā intrinſece:
⁊ creatorē extrinſece: vel vtrūq̄ꝫ extrinſece.vt
creatura ſeipam denoīat creari: ⁊ creatorē ſi/
ue deū creare.¶Et i naturalibꝫ ē ſimile.nā
idē motus denoīat paſſum moueri: ⁊ agēs
mouere: vt habeᷣ.iij.p̄hic.ca.iij.¶Nec ē ve
rū qḋ aſſumiᷣ: ꝙ quicq̇d aliud denoīat ē in
eo qḋ denoīat: actio ſiquidē agētis ē i paſſo
vt dicit Ariſto.i loco ꝑallegato.¶Ad ter/ Ad 3
ciā pꝫ q̇d dicēdū ſit ꝑ ſcd̄m notabile p̄rimi
articuli.q̄ꝛ vocādo relatōeꝫ realē ꝑmo mō
falſuꝫ ē an̄cedēs. q̄ꝛ i deo nō ē aliqua hmōi
entitas noua ordinās deum ad creaturas.
¶Uocādo aūt relatōem realē ſcd̄o mō: con
cedēdū eſt.ꝙ realis relatio ē dei ad creaturā
Et negeᷣ ꝙ nō ſit ſm rē abſolutā.q̄ꝛ dictū ē
ꝙ hmōi habitudo ſit eēntia diuina. ¶Ad Ad 4
quartā rn̄deᷣ.ꝙ tā actualis q̄ꝫ aptitudinaᷣ
ē relatio realis ſcd̄o mō: ſed nō ꝑmo modo
Ubiq̄ꝫ tn̄ hęc relatio dei ad creaturā ē diui/
na eſſentia: pōtēs ſe hr̄e aliquo mō ad crea
turā: vl' habēs ſe aliquo mō ad eādē¶Sꝫ
cū quare producēs creaturā in alia natura

nõ põnat ita bñ ꝓprietatẽ relatiuã ad itra.
ſicut ꝓducẽs filiũ ẽ ꝑus dicta .nam i actõe
ad intra optet ponere ꝓprietates cõſtituti:
uas ⁊ diſtinctiuas ꝓducẽtis a producto: h̃
nõ oportet qñ productio ẽ i alia natura. q̃
ibi nõ optet ponere aliquã rẽ nouã i produ
Ad 5 cente. ¶ Ad qntã ꝯcedit̃ ꝙ ꝓncipiũ dicat re
latõꝫ: cũ ſupponit pro deo reſpectu creaturę.
ſꝫ hęc ẽ habitudo dei ad creaturã poſſibilẽ
Ad 6 vl̃ actualẽ: quę nõ ẽ niſi de⁹: vt dictũ ẽ ¶ Ad
ſextã. ꝙ diuerſum ab aliquo: ſua eẽntia eſt
diuerſum ab illo. ⁊ ḡ nõ dicit i deo diuerſi
Ad 7 tas ad creaturã rẽ diſtinctã ab eẽntia ¶ Ad
ſeptimã. ꝙ li dñs ď proprie ď deo ex tpe. ⁊ cõ
cedit̃ ꝙ dñatio ſit i deo. ſicut ſapientia ẽ eti
am in deo. ¶ Uerum eſt ꝙ dominatio actu
Ad 8 alis ď de deo ex tpe. ſapientia ab ęterno. ſꝫ
hęc dñatio ẽ ipẽmet deus: vt dictũ ẽ. ¶ Ad
octauã dicit̃. ꝙ ſciẽtia dei reſpectu creaturę ẽ
ęterna: et nõ eſt niſi eſſentia dei. ¶ Ad phm
v. metaph. volentẽ: ꝙ ſciẽtia dicat̃ ad ſcibi
le: ſed nõ ecõtrario. nõ eſt ad ꝓpoſitũ. quia
phs ꝑ hoc vult: ꝙ nullius ſit ſciẽtia niſi ſci
bilis: eo ꝙ ſcibile ẽ cõius ꝙ̃ ſciẽtia. ſed non
optet ecõtra: ſi aliquid ſit ſcibile: ꝙ eius ſit
actualis ſcia. Multa em̃ ſunt ſcibilia quo
rũ nõ ẽ ſcia actualis. vt ď i prędicamẽtis.
Hoc autẽ nõ arguit: ꝙ i deo ſit ſcia vel rela
Ad 9 tio realis ad creaturã: diſtĩcta ꝯ abſolutũ.
¶ Ad nonã: quę fortis ẽ neget̃ añcedẽs. Et
ad ꝓbatõꝫ admittit̃ caſus: ꝙ lumẽ ſolis im
mediate ꝯſeruet̃ a deo: ſic ꝙ nõ mediãte ſo
le. Et ꝯcedit̃ ꝙ i h̃ caſu mutatio fiat i lumĩe
in ordine ad ſuã cauſam: a qua dependet in
eſſe. ⁊ hęc mutatio eſt ipm lumen ꝑus inni
tens ſoli vt cõſeruanti: ⁊ poſt nõ. ¶ Uerum
eſt ꝙ hęc mutatio non põt poni generatio.
nec corruptio: nec motus. ſed optet ꝙ pona
tur vna alia ſupnatural̃ diſtĩcta a ꝑdictis
¶ Et eẽt mirꝫ ſi opteret deũ ad talẽ lumis cõ
ſeruatõꝫ producere nouã dependẽtiã. q̃ illã
dependẽtiã vtrĩqꝫ imediate ꝯſeruaret ſine a
Ad 10 lia: vel fieret proceſſus i ifinitũ. ⁊ q̃re nõ eo
dẽ mõ lumẽ. ¶ Ad auctes bti Aug. ⁊ alioꝝ
dicit̃. ꝙ velit ꝙ nomĩa ꝯpatiua dicunt̃ acci
dentaliter. hoc ẽ denoĩatiue de creaturis: ſic
etiaꝫ ꝙ accidit eſſe creaturis: nõ ꝙ ſint acci
dens. ſed ꝙ pñt nõ eſſe. Quãuis aũt relati
ones dicant̃ denomiatiue ď deo. immo ⁊ poſ
ſint abeſſe. tñ dicunt̃ nõ eſſe accidẽtia i deo
eo ꝙ rẽ pro qua ſupponũt eſt ſimpliciter ne
ceſſe eſſe. Põt em̃ omis creatura nõ eſſe. de
us aũt ſꝑ neceſſario eſt. ¶ Ad phm. v. meta
phy. ꝙ velit. ꝙ relatõnes dictę mõ numeri.
vt duplũ. triplũ: vel modo actõis inferũt
ſe i conſequẽtia ſubſiſtendi. Sequitur em̃.
duplũ ẽ. ḡ dimidiũ ẽ. ⁊ ecõtrario. ſecãs eſt. ḡ
quod ſecat̃ ẽ: ⁊ ecõtra. ⁊ ſic dicunt̃ aliq̃d po
nere i vtroqꝫ extremoꝝ. q̃ poſita ſe põnũt. ⁊
ꝑempta ſe ꝑimũt. ¶ Sꝫ relatões dictę tcio
mõ: mẽſurę. ſ. mõ ⁊ mẽſurabil̃: nõ ſic inferũt
ſe. q̃ licet nulli⁹ ſit mẽſura niſi mẽſurabilis
tñ nõ optet ſi ſit aliq̃d menſurabile: ꝙ ei⁹ ſit
mẽſura. vel ſi aliq̃d ẽ ſcibile ꝙ ei⁹ ſit ſcia ⁊c.
ſicut optet: ſi ſit duplũ: ꝙ ei⁹ ſit dimidiuꝫ: ⁊
ecõtra. Hoc aũt nõ arguit ꝙ duplicitas ſit 3
aliud ꝙ̃ res dupla. ¶ Tercia auctas. oĩno ẽ
ꝑter mentẽ phi. nũꝙ̃ em̃ cogitauit ꝙ eẽnt de
cẽ lineę entium diſtinctoꝝ abſolutoꝝ: ſicut
ſunt decẽ genera ꝑdicamẽtoꝝ. Dicit em̃ ⁊ de
termiauit i. iij. phic. vt allegatũ eſt. ꝙ actio
ẽ paſſio. vbi ḡ ſunt iſta duo ꝑdicamẽta di 4
ſtincta i rebꝫ abſolutis. ¶ Ad auctẽ Auicẽ
nę ď. ꝙ nõ voluerit pl⁹: niſi ꝙ relatio hr̃et
ꝓpriũ modũ ꝑdicãdi ſibi corñdẽtẽ. habi
tudo em̃ rei ad rẽ nõ ẽ niſi ipa res. Et ſi ali
ud intellexit: põt dici ꝙ i hoc ꝯtrariet̃ pho de
terminãti ꝙ actio ẽ paſſio: qđ nõ poſſꝫ eẽ: ſi
relatio hr̃et ꝓpriũ eſſe. q̃ tũc actio ſcđm quã
dicit̃ aliq̃d actiuũ vel agens: deberet eſſe in 6
agente: ⁊ paſſio i patiẽte. ¶ Ad qntã: ꝯmẽ
tatoꝛ. iij. cęli vult. ꝙ in corꝑalibꝫ noĩa ꝯpa
tiui gradus vt calidi⁹. frigidius. graui⁹ vel
leuius poſſint adeſſe ⁊ abeſſe: nõ aũt loquit̃ 7
ibi de relatõe: vel de cõꝑatõe relatõis ¶ Ad
ſextã ꝙ Simplici⁹ verꝫ dicat. q̃ relatiua ſb
ſtãtię: q̃ nõ ſupponũt cõiter aliã rẽ a rebꝫ ꝑ
quibꝫ ſupponũt ꝯcreta: vocant̃ relatões rõ
nis. vt idẽ eſt ſua idẽtitas. diuerſum eſt di
uerſitas. ⁊ ḡ hęc ſunt relatiua rõnis. ¶ Quę
dã aũt relatiua ſupponũt pro aliĩs rebꝫ in
cõcreto ꝙ̃ in abſtracto: ⁊ hęc magis dicunt̃
relatiua realia. ſicut ſunt ſilẽ: ęquale ⁊c. ẽ eñ
ſuba ſilis vel ęqualis. ſilitudo aũt ei⁹ ẽ qua
litas. ęquale autẽ eſt ſuba. ęqualitas ſua ẽ
quãtitas. ¶ Et ꝙ̃uis hoc verꝫ ſit: i q̃buſdaꝫ
relatiuis nihilominus nuſꝙ̃ eſt relatio: q̃ ẽ
res reſpectiua diſtĩcta ꝯtra res abſolutas 5
¶ Ad auctẽ ſeptimã ꝯmẽtatoris ex. xij. me
taphy. ꝯcedit̃: ꝙ relatio ſit mĩmę entitatis:
ꝑ cęteris ꝑdicamẽtis. hoc em̃ eſt verꝫ. quia
nõ dicit niſi reſpectũ ſcđm ſe: qui trãſit in res
abſolutas. vt ſilitudo dicit̃ albedo: inquan
tũ ꝯſiderat̃ cõuenire cũ alia albedine: quę
ꝯuenientia eſt ipamet albedo. ¶ Q, autẽ
dicit. quidã eã dixiſſe de ſecũdis intellectis

⁊ ſolū in ratõe repꝛhēdit. q: eſt in rebus: licʒ non ſit ſupaddita rebus abſolutis: vel ab eis diſtincta. ¶ Argumenta ⁊ auctoritates poſt oppoſitū ſunt ꝓ dictis.

Q Uerittur tri

ceſimotercio circa diſtinctõeʒ trigeſimāprimā. Utrū realis relatio equalitatis in deo aliquid ponat. ¶ Que queſtio vnū ſupponit. ſ. ꝙ eq̄litas i deo ſit relatio realis. Scđo querit vtrū ali
Arguit̃ 1 quid ponat vel tm̄ excludat. ¶ Pro ſuppo ſito arguit̃ ſic. Illa relatio ē realis q̄ in vtro qʒ ↄparabilium ſiue referēdoꝝ ſeu relatoꝝ ali quid ponit. Sʒ equalitas ī deo ē hmōi. igi tur ⁊c. Maioꝛ pʒ ꝑ phm. v. metaph. q: iō mēſure ad mēſurabile: vel ſcie ad ſcibile nō dr̄ relatio realis. q: i altero extremoꝝ nihil ponit. vt ſcia nihil ponit i ſcibili. nec etiam mēſura i menſurabili. ⁊ mioꝛ nota ē. q: eq̄li tas ꝑſonaꝝ ponit ī eis eandē quātitatē ſpū
2 alē. vt ꝑus dictū ē circa di. xix. ¶ Scđo ſic. Omīs relatio que i deo ē eterna videt̃ eē re alis. Sed equalitas ꝑſonaꝝ in deo eſt eter na. igit̃. Ptʒ maioꝛ. q: ꝑ hoc videt̃ differre ſm multos doctores relatio dei eterna a re latione eius que ē ex tpe. quia eterna eſt in ipſo realis: ſicut paternitas. filiatio. tꝑalis aūt nō. ⁊ minoꝛ manifeſta ē. q: ab eterno ſūt
3 ꝑſone diuine ſibiinuiceʒ coequales. ¶ Ter cio. q: vel equalitas ꝑſonarum eſt vera res ⁊ ſi ſic: erit relatio realis. Uel ē res ſoluʒ ſm rōem. ⁊ hoc nō. q: q̄uis nulla creatura eēt: adhuc ꝑſone diuine eſſent inter ſe equales
4 ¶ Quarto. q: ſi eēt eq̄litas. ibi diuerſa ma gnitudo pr̄is ⁊ filij: tūc eſſet ibi realis rela tio. Sʒ nō min⁹ dʒ h̄ poni: cū ponit̃ eadem magnitudo. igit̃ ⁊c. Ptʒ maioꝛ. q: ꝑpter h̄ equalitas i creaturis ē realis relatõ Mioꝛ ꝓbat̃. q: nō min⁹ realit̃ eq̄les ſunt q̄ hn̄t eā dē quātitatē nūero: q̄ʒ q̄ habēt ſilem. q: nō
Arguit̃ 1 min⁹ i quātitate ↄueniūt ſed mag̃. ¶ Dein de arguit̃ ↄ q̄ſitū. videlicet ꝙ relatio i diuis nihil ponat. Primo aucte mḡri ca. iij. pn̄ tis di. dicētis. Quibuſdā nō indocte videt̃ noīe eq̄litatis vl̄ ſilitudīs nō aliq̄d poni ſʒ remoueri. igit̃ h̄ ē ꝓbabile. Et ita dicit Egi
2 di⁹: circa hāc diſtinctõeʒ. q. j. arti. iij. ¶ Se cūdo. q: cui⁹ dꝑfinitio ē ꝓuatiua: illud nihil ponit. ſʒ dꝑfinitio eq̄lis ē ꝓuatiua. igit̃. patʒ maioꝛ. q: dꝑfinitio explicat naturā dꝑfiniti. ⁊ pʒ mioꝛ ꝑ Euclidē dicētē. ꝙ eq̄le ē qđ alti

ſuppoſituʒ: nec excedit: nec excedit̃ ab ipſo.
¶ Tercio. q: ſi aliq̄d poneret: h̄ eēt ↄmēſura 3
tõeʒ ꝑſonaꝝ. mō i ꝑſonis nō ē ↄmēſuratio. igit̃ ⁊c. Pʒ maioꝛ ex dꝑfinitõe equaliū. q: di cunt̃ illa q̄ i quātitate ↄueniūt. i. ↄmēſura ta ſunt. ⁊ pʒ mioꝛ. q: i diuis ſolū ē imēſitas
¶ Sed ↄtra ſuppoſitū ē: ꝙ i diuis nō ponū Arguit̃
tur niſi q̄ttuoꝛ relatiões origīs: vt dictū eſt nūc ↄtra
circa diſ. xxvj. Mō nulla illaꝝ ē eq̄litas. ḡ ſuppoſi
nō videt̃ eſſe relatio realis i diuis. ¶ Scđo tū p̄mo
reales relatiões ſunt diſtictiue ꝑſonaꝝ. mō 2
equalitas nō videt̃ diſtiguere ꝑſonas. igit̃.
¶ Tercio. illa relatio nō ē real̃. ſʒ ſolū rōnis 3
cui⁹ eē ↄpletū depēdet ab itellectu. ſʒ eq̄litas i diuis ē hmōi. igit̃. Maioꝛ nota ē. ⁊ mioꝛ ꝓbat̃. q: pr̄ nō ↄcipit̃ eq̄lis filio: niſi eadeʒ magnitudo ab itellectu bis acciapiat̃. ſ. ma gnitudo bonitatꝭ diuie ſemel i pr̄e ⁊ ſemel i
filio. ¶ Quarto. ſup eadē extrema: ſup eodē 4
fūdamēto nō pn̄t fūdari pl̄es oppoſitões realiū relationū. ſʒ int̃ pr̄eʒ ⁊ filiū ſup eodē fūdamēto fūdat̃ pr̄nitas ex pte pr̄is. ⁊ filia tio ex pte filij. ḡ int̃ pr̄eʒ ⁊ filiū i diuis nō pt
eē alia relatio real̃. ¶ Quīto. q: vbicūqʒ ē re 5
latio real̃ eq̄litatis ibi nō ſoluʒ ē equalitas ſuppoſitoꝝ ſʒ magnitudinū. mō i diuinis nō ē eq̄litas magnitudinū. ḡ ⁊c. Pʒ maioꝛ q: illa videt̃ eē dr̄a i relatõibꝫ. mō potētie ⁊ mō vni⁹ ſiue mō nūeri expſſis: ꝙ relatõibꝫ mō potētie expſſis ſolū ſuppoſita referunt̃: ⁊ nō fūdamēta: nec ipa relatõibꝫ q̄s fundāt denoīant̃. potētia em̄ generatiua ſocratꝭ n̄ ē pr̄: ſʒ ipe ſocrates ꝑ illā ē pr̄. ¶ Sec⁹ i relatõ nibꝫ mō vni⁹ vel nūeri expſſis. nō ſolū em̄ eq̄les hoies ſūt: ſʒ etiā ſue q̄ʒtitatꝭ. nec ſolū ſbe albe ſil̃es: ſʒ etiā albedies. mioꝛ pʒ quia ibi nō ſūt pl̄es magnitudies ſic̄ nec plures
eētie. ¶ Sʒ ꝓ q̄ſito ē b. Aug. v. de tri. ca. vj ꝓ q̄ſito
dicēs. ꝙ eq̄litas i diuis ſm ſbam dr̄. ḡ poſi tiue Scđo. q: exq̄ ponit i creaturis: ⁊ q̄cq̄d deo ↄuenit ⁊ creaturis: veri⁹ ↄuenit deo: op ter ꝙ i deo etiā aliq̄d ponat.

In hac queſtione

pmit⁹ pter ea q̄ dicta ſunt de relatõibꝫ i q̄ſti one ꝓcedēti: ſunt aliq̄ generalia p̄mittēda. de ſuppoſito recitāde opiniões. Scđo ad illud ſuppoſitū r̄ndēdū; ꝑ ꝓbabiles ↄclũo nes. ⁊ tercio de q̄ſito videbit̃ an eq̄litas ⁊ ſi militudo dicant in deo poſitões.

Quātū ad primuʒ Arti. i.

ē notādū.ꝙ iuxta modū cōem duplicia in
uenim⁹ relatiua.q̄dā ſilīū noīm. vt ſūt idē:
ſile:equale ⁊c. Quedā diſſimiliū.q̄ phs.v.
metaph.ad tria genera reducit.ſ.ad relati/
ua dicta ſm nūez:ſic ſunt duplū:dimidiū
triplū:ſubtriplū ⁊c. Secūda dicta ſm po/
tētiā.vt actiuū:paſſiuū.ſecās.⁊ qđ ſecat. Et
tercia dicta p noīa:quoꝝ vnū ſonat actū ⁊
aliud potētiā:ſm.ſ.modū mēſure ⁊ mēſura
bilis:ſicut ſciā ſcibile.ſenſus ſenſibile. Et q̄
relatiua ſilīū noīm cōiter rōne alicui⁹ vnio/
nis vel ꝯuenientie dicūť:pñt etiaȝ eoꝝ poni
tria genera.q̄ ab vniōe ſbe ſumiť idētitas:
ex cui⁹ ꝓuatōe ſumiť diuerſitas.ab vnione
q̄ntitatꝫ eq̄litas.⁊ ab vniōe q̄litatꝫ ſilitudo
a ꝓuatōe vniōis i q̄ntitate ſumiť ineq̄litas
⁊ a ꝓuatōe vniōis i q̄litate ſumiť diſſilitu/
do.ſic phs dicit.v.metaph.ꝙ vnū i ſba fa
cit idē:i quātitate equale.⁊ i q̄litate ſimile.

Dubiū ¶ Juxta quod dubitať.vtꝝ eiuſdē ad ſeip/
ſum ſit relatio realis vel ſolū rōnis: Et.rea/
lis videť.q̄ ſi nulla aīa eſſet:adhuc res eēt
eadē ſibi.ergo nō ē idētitas ſoluȝ relatio ra
tionis. Cōſequētia nota videť.⁊ añcedens
patet.q̄ adhuc eſſet idē ſibi.q̄ indiuiſus.

Soluiť ¶ Ad iſtud videť mihi dicendū.ꝙ ſi relatio
ratōis voceť q̄ ſolū eſt in ratōe:ſic ꝙ nō ē in
rebus extra intellectū:idētitas qua res di/
citur eadē ſibi:eſt nō ſolū relatio rationis.
Patet.quia idētitas ſequiť naturaȝ rei:in
quantū pōt ꝯſiderari p ratōem eſſe indiui/
ſa a ſe:ſicut ratio arguebat.eſſet em̄ de⁹ ideȝ
ſibi:⁊ ſi ſolus ipe eſſet. Et apparet.q̄ em̄ ne
ceſſitas cogit nos dicere:nihil diciť idē:niſi
inq̄tū actualiter ratio vtiť eo bis:ꝯpando
ipm ſibiipi: Cōſtat ꝙ nulla. Nō em̄ min⁹ ē
ſocrates idē ſibi:⁊ eque vera ē hec ꝓpoſitio.
Socrates ē idē ſibi:ſuppoſito ꝙ nulla crea
tura ſocratē ꝯſideret actu:vel ad eū aduer/
tat:ſicut qñ aliq̄s ad ſocratē attēdit:⁊ eū ſi
bi ꝯpat.ſicut nūer⁹.x.eq̄ꝝ ē eq̄ bñ:qñ null⁹
eos nūerat ſicut qñ actu nūerať.⁊ tps eſſet.
q̄uis nulla aīa eēt actu numerās motū.q̄
ſufficit ad eē nūeri ꝙ ſit multitudo nūerabi
lis.ſiue nūereť ſiue nō.⁊ ad eē tpis ꝙ ſit mo
tus q̄ poſſit nūerari p aīaȝ.ſiue actu fiat ſi/
ue nō. Jta ad eſſe idē ſufficit:ꝙ res maneat
idiuiſa a ſe:vel nō diuerſa a ſe.⁊ ꝙ vt talis
poſſit ab aīa ꝯſiderari:ſiue aīa actu ꝯſide/
ret:eā ꝯpando ſibiipi ſiue nō. ¶ Scđo dr.
2 dr ꝙ vocādo relatōȝ realē rē extra aīaȝ:p q̄ ter
min⁹ ꝯcret⁹ vel abſtract⁹ p̄dicamenti ad ali
q̄d ſupponit:eiuſdē reſpectu ſui ē relatio rea

lis pȝ q̄ idētitas rei ē ipa res.iuxta dicta i
p̄cedēti q̄ſtiōe.mō idētitas ē termin⁹ abſtra
ct⁹ p̄dicamēti ad aliq̄d.g̊ ⁊c. Silr vt dictū ē
q̄uis nulla eēt aīa creata:vl angel⁹ adhuc
ſtaret ꝙ lapis eēt idē ſibi:⁊ eēt ſua idētitas:
nō q̄ actu ꝯpať ad ſe vt nō diuerſū p aīaȝ
cū nō ſit.ſed q̄ pōt ꝯpari:vt ſi aīa ꝯſide/
rās illū lapidē fieret. ¶ Tercio videť mihi. 3 dr
ꝙ vocādo relatōem realē:realē habitudinē
reſpectiuā duoꝝ extremoꝝ ꝯtra ſe diſticto/
rū realiť:ſic ꝙ hmōi diſtinctio nō depēdeat
a rōne eiuſdē ad ſeipm:nō ē relatio realis.
Pȝ.q̄ idē reſpectu ſui nō pt hr̄e habitudi/
nē duoꝝ extremoꝝ realiter ꝯtra ſe diſtincto
rū:vt notū ē. ¶ Ex quo quarto mihi videť: 4 dr
ꝙ vocādo relatōem realē rē extra aīam:pro
qua termin⁹ relatiu⁹ ꝯcret⁹ vl abſtract⁹ ſup
ponit:ita bñ ē relatio realis eiuſdē ad ſe:ſi/
cut eiuſdē ad aliud.q̄ ſicut rei ad aliā rem
ē realis relatio diuerſitatis ita rei ad ſeipaȝ
ē relatio idētitatis.⁊ ſicut diuerſitas:ſilitu/
do vel equalitas ſunt termi relatiui ſuppo
nētes p his:i quib res ſunt diuerſe. ſic idē
titas ē tmin⁹ abſtract⁹ p̄dicamēti ad aliq̄d
ſupponēs p eo i q̄ res ē eadē ſibi ¶ Quinto 5 dr
videť mihi:ꝙ doctores nr̄i de relatōne reali
locuti ſunt mō p̄cedētis ꝓpōis.ſ.put ē ha/
bitudo duoꝝ extremoꝝ:realiť ꝯtra inuiceȝ
diſtinctoꝝ.⁊ ſic dicūt ſctūs Thomas. Egi/
di⁹. Thomas de argētina.⁊ multi alij gene
raliť antiq̄:ꝙ eiuſdē ad ſe nō ſit relatio rea
lis. ¶ Scđm dubiū. vtꝝ eq̄litas vel ſilitu/ Dubiū
do in creaturis ſit relatio realꝭ. Ubi p̄mo vi 2 ſoluit
deť mihi (ſaluo ſp iudicio meliori) ꝙ ſi quis
vellet vocare relatōeȝ realē:habitudinē re
ſpectiuā:qua actu duo extrema diſtincta i/
uicē cōpanť:tūc duo bipedalia ad q̄ nulla
creatura rōnalis aduertit:nō ſunt actu eq
lia.pbať ſic.q̄ nō ſunt actu relata.g̊ nec eq
lia. Pȝ ꝯñtia.q̄ de q̄ negať gen⁹:⁊ ſpēs. Pȝ
añs.q̄ relatio realꝭ req̄rit actualē ꝯpatōeȝ.
mō p caſum hec nō companť:ex q̄ nulla cre
atura rōnalis exiſtit. ¶ Quā ꝓpōem iō po
no:vt ꝯſidereť ꝙ res nō dicunť ſolū i p̄dica
mēto ad aliq̄d vel relatōis:ab actuali ꝯpa
tiōe aīe. ¶ Uñ ſi ab ea dicerenť ſolū eē i illo
p̄dicamēto:null⁹ eēt dñs vl ſeru⁹:duplū vl
dimidiū:equale vel ſile:niſi cū aliqua aīa
ea inuicē ꝯparet:qđ abſurdum ē. ¶ Ex hoc
mihi videť iuxta dicta i p̄mo dubio:ꝙ ita
res ē eadē ſibi:⁊ ſua idētitas.qñ nulla aīa
eā ꝯſiderat ſicut qñ aīa eā cōſiderat:vel ſi/
biipi compat:⁊ ē ſua actualis relatio:⁊ ha/

bitudo actualis sui ad seipã: a qua vocat idē: res relatiua vel relata vel ad aliqd: q̃a nata ē ab aia ꝯsiderari sic sibi cōpari si ꝯbi te aduerteret. ¶ Scđo videt mihi. ꝙ ꝓprie nulla res ē equalis sibi vel siſis sibi. ptȝ. q̃a sicut nulla res dr altera a se: vel diuersa a se ita videt ꝙ nō dicat equalis vel similis sibi Mō nulla res ꝓprie differt a se. dicunt em̄ diuersa que sunt. ꝛ quoꝝ vnū nō est aliud. sicut trahit a pho. v. et. x. metaph. Modo idē ē due res quaꝝ vna nō ē alia. et quaruȝ q̃libet ē ipa. quia licȝ totū sit sue ptes. tamē non ē aliqua sua ps. ꝛ ideo licet vna ps sit diuersa ab alia: nō ꝓpter hoc totū differt a se. Sic dicit. ꝙ a differre a b: ē a esse. ꝛ b esse ꝛ a nō esse b. ꝛ sic ptȝ minor. Maior etiam patȝ. q: sicut diuersa sunt differētia i essentia: ita equalia ꝛ siſia sunt ꝯueniētia i quātitate vel qualitate. fm quod sumit a pho v. metaph. Mō nō sunt ꝯueniētia in quātitate vel q̃litate: nisi sint plura. ¶ Pro ista ꝯclusione ē auctas Hylarij: li. ij. de tri. añ finē. dicēs. ꝙ siſitudo ipi nō ē. ꝛ mgr di. pñte ca. j. ¶ Forte dicet. ꝙ fm Porphyriū Socrates senex differt a se puero. vel Socrates sedens a se stātē. ¶ Scđo. q: sicut dicit aliquid idē sibi ꝓpter essentie vnitatē: ita videt posse dici equale sibi ꝓpter quātitatis sue idētitatē. ¶ Rndet ad pmā. ꝙ hec de vi sermonis nō ē vera. Socrates senex differt a se puero: eo ꝙ nūq̃ simul socrates ē senex et puer. Nec voluit Porphyri⁹ ꝙ eēt ꝓprie vera: sed ꝙ sit alteritas q̃dam i Socrate sene q̄ nō fuit i Socrate puero. et ideo dicit ꝙ differt alteritate quadaȝ. ¶ Ad scđam. ꝙ nō sit siſe. q: idē ē relatiuū idētitatis. equale ē relatiuū diuersitatis. vñ equalitas ē ꝓprie ꝯueniētia alicui⁹ cum alio i quātitate. hec aūt nō ē eiusdē ad se: cū nō sit alius a se immo vbi in corpibꝫ reperit equale: ibi debet posse repiri mai⁹ ꝛ minus: eo ꝙ equale ē mediū inter plus ꝛ minus. vt habet in. x. metaph. ꝛ in. v. eth. Mō nihil pōt esse mai⁹ vel min⁹ seipso. g̃ nec equale ꝓprie. ¶ Tercio videt mihi. ꝙ equalitas i creaturis sit relatio realis: etiā strictissime loquēdo de relatōe reali. Pȝ. q: ē habitudo diuersaꝝ rerū extra aiam existētiū ꝯueniētiū i quātitate. ¶ Et si forte aliq̃s vellet ꝙ eq̃litas eēt relō vni⁹ rei ꝯueniētis cū alia i quātitate: tūc adhuc vt sic eēt relatio realis: eo ꝙ ponit respectū duorū extremoꝝ. nō em̄ ē habitudo aliq̃ entis ad nō ens. ¶ Et scđo. q: q̃uis nulla creatura rōnalis eēt: adhuc bipedale eēt eq̃le bipedali. ꝛ tūc nō relatōe rōnis eēt hoc. g̃ relatione reali: qđ ē ꝓpositū. Tenet ꝯña. ꝛ patȝ maioꝛ. q: adhuc bipedale cuȝ alio bipedali ꝯueniret i quātitate. ꝛ pȝ minoꝛ. q: tūc nulla ratio esset: ex quo nulla creatura rōnalis eēt. Quāuis em̄ relatiōes equalitatis siſiū i specie fundent sup vnū: qđ fortassis in re nō ē nisi rōis: vt quidā dicūt. eo ꝙ ē fm spēciē q̄ ē rationis. nihilomin⁹ tamē q: relatio equalitatis nō fundat sup vnionē: sed sup quātitatē cui⁹ ē ꝓpriū: fm eā equale vel inequale dici. manifestū ē ꝙ q̃uis vnitas sit rationis. tñ equalitas q: nō ē ꝓprietas vnius sed quātitatis ꝯtinue: nō sequit naturā vni⁹ sed quātitatis. q: hec ē relatio realis i vtroq; extremoꝝ. ꝛ habet ꝓpositū. ¶ Sed ꝯ̄riū videt velle dñs Durādus. dicēs. ꝙ talis sit relatio i creaturꝭ qualis ē vnitas. mō vnitas sup quā fundat relatio creature ad creaturā nō ē nisi vnitas rōnis: eo ꝙ ē duarū quātitatū i diuersꝭ rebꝫ existētiū. q̄ vtiq; nō sunt vnuȝ nisi fm rōem. g̃. ¶ Sed illud nō ꝯcludit. q: equalitas creature nō ē ꝓprietas vnitatis sed quantitatis. cui⁹ ꝓpriū est fm eā equale vel inequale dici. ꝛ g̃ ad eq̃litatē realē nō requirit realis numeralis vnitas reꝝ equaliū: sed similis quātitas in eq̃libus. ¶ Scđo pncipaliter ē notandū. ꝙ de q̄sito sunt diuerse opiniones doctoꝝ. Dicit em̄ Egidius. ꝛ ꝯñter Thomas de argentina. ꝙ equalitas diuinaꝝ ꝑsonaꝝ ē solum relatio rōnis. ꝛ sumit fundamētū ex hoc. ꝙ quātitas spūalis eaꝝ ē solū vna. s. essentialis. ꝛ ex hoc dicūt. ꝙ intellectus ꝯpans magnitudinē ꝑsone ad ꝑsonaȝ: necessario vtit eadē q̄ntitate bis. eo ꝙ illa q̄ntitate q̄ pr̄ ē magn⁹: etiā alie ꝑsone sunt magne. vñ sicut eiusdē ad se nō ē realis relatio ſȝ rōnis: eo ꝙ intellect⁹ nō ꝯpat int̄ diuersa. ita dicit ꝙ nec hic. eq̃litas em̄ ꝛ siſitudo ꝑsonaꝝ trāsit i idētitatē eēntie. q: oīa vt vult b. Aug. q̄ de deo dicunt q̃litas vel q̄ntitas trāseūt in eēntiā. eo ꝙ ad itra nō sunt nisi duo ꝑdicamēta. ¶ Alia opinio ē huic ꝯ̄ria. q̄ ponit. ꝙ eq̃litas diuinaꝝ ꝑsonaꝝ sit relatio real. q̃a ea plures ꝛ distincte res. s. ꝑsone sunt int̄ se equales. cōcedūt tñ ꝙ quātitas sit ibi vna. ꝛ ꝙ ꝯpando ꝑsonas intellect⁹ vtit eadē q̄ntitate bis. sed dicūt ꝙ q: illa quantitate cōpant diuerse res: adhuc erit hec realis relatio. ¶ Et ambe opiniones sunt famose ꝛ ꝓbabiles. ꝛ credo magis i qđ nois dr̄ñtes ꝙ

Marginalia (left): 2 dictū p ꝯclōe 2 — Oppōit — 2 — Ad 1 — Ad 2 — 3 dictū p 3. ꝯclōne
Marginalia (right): obiectio — Solutio — Nota 2 — Opio 2

iſnię cõtrarietate:ſicut poſt videbit. Hoc
de pͥmo articulo.

Arti.2. **Quantum ad ſecū**
dū articulū pͥmitus ſuppono: ꝙ equalitas
diuinaꝝ pſonaꝝ ē pͥma eq̄litas. ⁊ ē ſumma
equalitas. hec fuit añ declarata di.xix.q.ii.
Suppõ 2. illius diſt. ¶Scđo ſuppono ꝙ hec equali-
tas magnitudis ſpūalis ſit vna cõis eſſen
tia triū pſonaꝝ. Pꝫ ex dictis in eadem.q.
Eſt em̄ eternitas ē bonitas ſiue pfectio eēn-
tialis: ⁊ potētia ſiue diuina ptās. ⁊ certuꝫ ē
ꝙ hec ſiue quodlibet iſtoꝝ ſimpliciter dicit
idē i ſingulis pſonis.ſ.eſſentiaꝫ cõem. quia
eaꝝ ē vna eternitas: vna eſſentialis pfectõ
⁊ vna ptās pductiua reꝝ: ſicut ibidem di-
Corre. ctū fuit. ¶Ex q̄ ſequit. ꝙ omimode ⁊ immu
tabilit̄ ē eadē quātitas ſpūalis triū pſonaꝝ
Suppõ 3. Pꝫ. q̄ꝛ ē eēntia p ſuppoſitiõem. ¶Tercio p-
mitto ſiue ſuppono. ꝙ equalitas ē ꝯuenien
tia pluriū i quātitate: ſiue eadē i nūero ſiue
ꝯſili. hoc ē q̄d nomis. ⁊ ḡ hoc pbare nõ op-
Corre.1 tet. ¶Ex quo infero. ꝙ ſi ad imaginatiõem
due bipedales aque eēnt vna quātitate cõ
tinua i nūero extenſe: nõ min⁹ eēnt equales
q̄ꝫ ſi diuerſis quātitatibꝫ equalibꝫ extende
rent. pꝫ. q̄ꝛ nõ minus: imo magis i quātita
te ꝯuenirēt. ⁊ ſtāte ſuppoſitõne cõi ꝙ extēſio
ſubē vel qualitatis ſit accidēs additū ſbe:
tunc manifeſtū ē ꝙ vna ⁊ eadem eſt extēſio
qua extendūt albedo ⁊ dulcedo lactis: ⁊ nõ
ex hoc debēt dici min⁹ equales: q̄ꝫ ſi albedo
vna quātitate extēderet. ⁊ dulcedo alia eq̄
lit magna. ⁊ eodeꝫ mõ forma ſubalis coex-
tenſa ſuo ſubiecto equalis ē: nec maior nec
minor q̄ꝫ ſuū ſubiectū. ⁊ ecõtra. ⁊ tñ quanti
tas ꝯtinua qua extendunt ē vna numero.
Corre. 2 ¶Scđo ex hoc infero. ꝙ nõ ſit de rõne eq̄li
um ꝙ ſint quāte diſtinctis quātitatibꝫ nõ
excedētibꝫ: imo ſtat aliqua eſſe eq̄lia: ⁊ eſſe
eadē quātitate nūero extēſa. pꝫ ex pcedente
Corre.3 ¶Tercio ex hoc infero. ꝙ nõ ſit bona ꝯſeq̄n
tia cū arguit. Eadē numero ē quātitas triū
pſonaꝝ. ḡ inter eas non ē realis equalitas.
quia etiā i creaturis. hmõi ꝯñtiā nõ eſt bo-
Suppõ 4 na. vt dictū ē. ¶Quarto ſuppono. ꝙ equa-
litas inter pſonas diuinas nõ dicat nudā
eſſentiā. Pꝫ. q̄ꝛ iuxta dicta i ſcđo dubio p-
cedētis articuli. nulla res ē equalis ſibi. ḡ di
uina equalitas importat pluralitatē q̄ ſolū
ē i pſonis: cū eſſentia nõ poſſit multiplicari
obiectio ¶Forte dicet. ꝙ ꝯtrariū videt ſeq̄ ex ſecūda

ſuppõſitõe. q̄ꝛ dictum ē. ꝙ eq̄litas magnitu
dinis ſpūalis ſit eſſentia. ⁊ ꝙ ſit eadē quāti
tas triuꝫ pſonaꝝ. ¶Rñdeat. ꝙ hoc veꝝ ſit. Soluit
nec repugnat ſuppoſitioni quarte. q̄ꝛ q̄uis
equalitas ſit eēntia. tñ hic termin⁹ eq̄litas
cū eēntia dicit pluralitatē q̄ ē i pſonis. Bñ
em̄ ſtat aliq̄d ſupponere p aliquo. et ſimul
aliud dicere. vt pꝛ ē eēntia. tñ hic terminus
manet: dicit filiū apud aīam: quē nõ dicit
eēntia. ¶Quinto eodē mõ ſuppono. ꝙ eq̄li Suppõ 5
tas nõ dicit nudā relatõeꝫ ſic diſtinctā ab
abſolutꝭ vel abſoluto. pꝫ. q̄ꝛ ſic i creaturꝭ di
cit ꝯueniētiā i q̄ntitate: q̄ quātitas ē res ab
ſoluta. ita etiā i diuis dicit ꝯuenientiā pſo
naꝝ i quātitate ſpūali q̄ ē res abſoluta. Vñ
ſi pꝛ dꝛ equalis filio in deo: hoc nõ ē ſm nu-
dā pͥnitatē ⁊ filiatõem vt ſic. ſed ē rõe ſpū-
alis quātitatis i qua ꝯueniunt. ⁊ hoc dicit
mgr ca. pͥmo pñtis diſt. ¶Ex hoc infero ſex Suppõ 6
to. ꝙ equalitas i deo dicit relatõem ⁊ eēntiā
ſequit ex pcedentibꝫ. q̄ꝛ ex quo ē inter pſonas
nõ ſm eſſentiā nudā. vt dicit quarta ſuppo
ſitio: nec relationē nudaꝫ: vt dicit quinta. ⁊
ibi non ſunt alia q̄ꝫ eſſentia ⁊ relatio: ſequit
ꝙ dicat ſm illa duo ſimul. Vñ equalitas
importat pluralitatē: ⁊ ſic relatiõeꝫ: q̄ꝛ i deo
nõ ē pluralitas niſi ſm relatõem: vt dictuꝫ
ē pͥus. Scđo importat eandē vel ſilem ſpū
alē quātitatē: cū ſit ꝯueniētia i quātitate vt
dixit tcia ſuppõ: ⁊ hec quātitas i deo ē eſſen
tia. vt dicit ſcđa ſuppõ. vñ equalitas pͥis
ad filiū ē diuina eſſentia: inquantū pꝛ i ea
ſilr magn⁹ ē filio. ⁊ eodē mõ dicit q̄libet pſo
na equalis alteri vel alijs in diuis: vel plu
res vni. ¶Septima ſuppõ. nõ ſilr pꝛ dicit Suppõ 7
ſimilis vel equalis filio: et ſilis vel equalis
ſue eēntię. pꝫ. q̄ꝛ cū pꝛ nõ ſit filius: filio dꝛ ſi
milis vel equalis: vt alter ad alteꝝ: ꝯueni
ens cū eo i quātitate vel q̄litate ſpūali. ſed
eēntię dꝛ ſilis vel equalis iproꝑe: puta q̄a ē
idē ipſi eſſentię. ¶Ex quo mihi ſeq̄ videt: ꝙ Corre.
licet equalitas pſonę ꝯpatę ad eēntiā trāſe
at i relatõem idētitatis: q̄ꝛ ē idē cū eſſentia
tñ equalitas vni⁹ pſonę ad aliā manet iter
relatões diuerſitatis: capiēdo tñ diuerſita
tē large: put diſtincti dicunt aliq̄ mõ diuer
ſi. pꝫ ex pcedēti. q̄ꝛ ē relatio diſtinctoꝝ: cum
vna pſona realiter diſtinguat ab alia. ¶De Nõā
ſcēdēdo ad ppoſitū ē notandū octauo. ꝙ eq̄
litatē vel ſilitudinē pſonaꝝ int̄ ſe eſſe relatõ
neꝫ realē põt intelligi dupliciť. Uno mõ ꝙ
ſit aliqua relatio reſpectiua aliq̄ mõ forma
lit diſtincta ꝯtra eſſentiā: ſicut q̄ttuor rela-

tiões notiõales.q̃uis ĩ eſſentiã trãſeãt: tñ formaliter ab ea diſtinguunt: cũ ſint ppꝛie tates pſonales incõicabiles. ⁊ eẽntia cõica bilis ẽ. ¶Alio mõ. ꝙ etiã nulla creatura exi ſtẽte actũ rõnis ꝯpatiuũ circa pſonas exer cẽte: adhuc realiꝛ eẽt pluriũ rez diſtinctaꝝ
Cõclo i ĩ quãtitate ſpũali ꝯueniẽtia. ¶Quibꝫ pmiſ ſis videt mihi (ſaluo iudicio melioꝛi) ꝙ eq̃ litas ĩ deo nõ ẽ pmo mõ relatio realis. pꝫ. qꝛ equalitas ĩ deo nõ eſt aliq̃ res reſpectiua aliq̃ mõ formaliꝛ diſticta ꝯ eẽntiã. g ꝯclo vera. ꝯñtia tenet p diſtictõẽ poſitã. ⁊ añs pꝫ p ſcõaꝫ ſuppõẽ. qꝛ eq̃litas magnitudi nis ſpũalꝛ triũ pſonaꝝ ẽ cõis eẽntia: q̃ nõ eſt formaliꝛ ꝯ ſe diſticta. ſicut pñitas formali ter ꝯtra eẽntiã diſtinguit: vt pluries dictũ ẽ. Et forte ꝙ hec ẽ mẽs Egidij ⁊ Thome de
obiectio inq̃litia ſoluit argẽtina. ¶Forte dicet mihi. qd g ẽ equali tas ĩ deo? Rñ. ꝙ ẽ magnitudo ſpũalis: ĩ qua pſone diuine ꝯueniunt. ſicut duoꝝ lapidũ bipedaliũ equalitas ẽ dimẽſio quãtitatiua ĩ qua cõueniũt. ⁊ hec ſpũalis quãtitas ẽ di uina eẽntia: q̃ ẽ eternitas. bonitas ⁊ ſua po tẽtia: ĩ quibꝫ circa di. xix. dictũ fuit cõſiſtere
Alia in q̃ſtio ſol uit. i. equalitatẽ ſpũalẽ. ¶Dicet. põt ne pſona di ci equalitas: ⁊ vtꝝ pſone poſſint dici equa litas? Rñdeo. ꝙ meo iudicio pſona dr ma gis ppꝛie dici equalis pſone ꝙ̃ equalitas ad pſonã: eo ꝙ ĩ talibꝫ relatiuis magꝭ ꝯſue ſcũt pdicatões ꝯcretoꝝ de termis alioꝝ p dicamẽtoꝝ: ꝙ̃ abſtractoꝝ. abſtracta ei aliq̃ mõ p modũ forme ſignificãt. a q̃ ſumit de noiatio ꝯcreta. ⁊ qꝛ talꝭ forma ĩ creaturꝭ ſepi us ẽ diſticta. iõ nõ ẽ ita ppꝛia pdicatio ab ſtractoꝝ de noibꝫ ſuppoſitoꝝ ſic ꝯcretoꝝ: ſic
2 ad eã dẽ inq̃ſi tione. magis ppꝛie pſona dr ꝙ̃ pñitas. ¶Scdo videt mihi: ꝙ ſicut pſona ẽ eẽntia. ita pſona ẽ equalitas. ⁊ ſicut pſone ſũt eẽntia: ita ſũt equalitas. ⁊ ſicut pſona ẽ equalis pſone: ꝙ ſic ẽ equalitas pſone. qꝛ ẽ eſſentia q̃ ẽ equa litas pſone. he em̃ oẽs vere ſunt. licꝫ nõ ſint ita ppꝛie: ſicut eẽt pdicatio cõcreta. Cã veri tatis eaꝝ ẽ. qꝛ ĩ hmõi ſpũalibꝫ quãtitas eſt res quãta: ſicut eſſentia ẽ pſona ⁊ plures p
Cõclo 2 ſone. ¶Scõa ꝯcluſio ẽ. ꝙ eſto ꝙ vno mõ in ter eſſentiã ⁊ pſonã nõ ſit relatio vel equali
1 tas realis. tñ inꝛ pſonas ẽ eq̃litas realꝭ ſcdõ mõ. ¶Pꝛima ps pꝫ. qꝛ relatio vꝭ equalitas eẽntie ⁊ pſone nõ eſt extremoꝝ diſtinctoꝝ: ſicut nec eiuſdẽ ad ſeipm. ⁊ g put relatio re alis diceret q̃ reqrit extrema diſtincta: nõ ẽ
2 relatio vel equalitas realis eſſentie ad pſo nã. vel ecõtra. ¶Scõa ps ꝯclõnis declarat qꝛ eſto ꝙ nulla creatura eẽt exercẽs a ctũ cõ patiuũ circa diuinas pſonas: adhuc in deo eẽt pluriũ reꝝ ĩ quãtitate ſpũali ꝯueniẽtia ſcꝫ triũ pſonaꝝ ĩ vna eẽntia: q̃ eſt ſpũalꝭ q̃n titas. vt dictũ ẽ. igiꝛ illa ps vera. Cõſeq̃ntia pꝫ p vltimũ notabile. Añs notũ ẽ catholi co. qꝛ eternaliter añ creaturã ꝯuenerũt tres pſone ĩ ſua ſpũali quantitate. ſ. in eſſentia
¶Et cõfirmat. qꝛ ſi nõ eſſet inꝛ pſonas eq̃li tas realis: ſicut inꝛ equalia ad extra ĩ crea turis: hoc vel eſſet. qꝛ nõ eſſet diſtinctaꝝ re rũ in re compatio vel cõueniẽtia. ⁊ hoc nõ. qꝛ pſone ſunt diſtincte res. vel hoc eſſet: qꝛ quãtitas ĩ qua ꝯueniũt ſolũ ẽ vna. ⁊ h̃ non obſtat. qꝛ etiã creature dicunt equales rela tione reali: q̃ tñ ĩ vna quãtitate nũero ꝯue niũt. vt dictũ erat ĩ tcia ſuppõne ⁊ ſuis cor relarijs. Et forte ꝙ hec ẽ mẽs alioꝝ: ꝯtrari um Egidij ponentiũ. Hec etiã ꝯcluſio cõ cordat pme ſuppõni. qꝛ equalitas ĩ diuinis ẽ pma ⁊ ſumma eq̃litas. ⁊ mirꝫ eẽt ꝙ illa eſ ſet tm̃mõ rõnis. ¶Sꝫ cõtra huiꝰ ꝯcluſiõis ſcdaꝫ ptẽ arguit p rões alteriꝰ opiniõis. pꝛi mo ſic. qꝛ relatões ille ſunt tm̃ rõnis: q̃ ſũt in vno ⁊ immediato ſubiecto. ſꝫ eq̃litas et ſilitudo ĩ deo ſunt in vno ⁊ imediato ſubie cto. g. Maioꝛ pbat. qꝛ da ꝙ ſint reales tũc ĩ vno ⁊ eodẽ ſubiecto erit oppoſitõ relatiua ⁊ cũ oĩs oppoſitio includat ꝯdictõꝫ: ſequit ꝙ de illo ſubiecto vificabũt ſilꝭ ꝯdictoria. vt pꝫ filiꝰ nõ dicit de eodẽ reſpectu eiuſdẽ. vñ bñ ſequit. ẽ pꝛ ſocratis. g ipe nõ ẽ filiꝰ ſocra tis. Mioꝛ pꝫ. qꝛ eq̃litas ⁊ oĩs relatio diui na fundat eſſentia. ¶Dices forte ꝙ maioꝛ nõ ſit vera. qꝛ pñitas ⁊ filiatio diuia ſunt veriſſime relatio realis. et imediate reſpici unt diuinã eẽntiã vt imediatũ ſuũ ſbiectũ. Dicit ꝙ falſuꝫ aſſumat. qꝛ ſbiectũ pmũ ⁊ i mediatũ pñitatis vꝭ alteriꝰ relatõis origis nõ ẽ diuia eẽntia. qꝛ tũc eẽntia formaliꝛ eẽt pꝛ: eo ꝙ relatio pmũ ⁊ imediatũ ſbiectũ de noiat prꝫ. ¶Scdo. qꝛ ſi ſic: ĩfinite relatões reales eẽnt ĩ deo. qꝛ ſm q̃dlibet attributum poſſent ſuppoſita diuia ꝯpari: vt eq̃ ſapiẽ tes: eq̃ boni ⁊c. ¶Ad pmã pmitto. ꝙ equali tas vꝭ ſilitudo nullã ꝯdictõꝫ icludit: niſi ꝙ ſit pluriũ: quoꝝ vnũ nõ ẽ reliquũ. vt forma aq̃ ⁊ maſſa aq̃ equales ſũt. qꝛ vnũ eoꝝ nõ ẽ reliquũ: ⁊ quãtitas eſt vna. Nõ em̃ optet: ꝙ quãtitates ſint due. qꝛ h̃ accidit eq̃lita ti: vt dictũ fuit ĩ. iij. notabili. Mõ in deo ſunt plures res: quaꝝ vna nõ ẽ alia. et ergo nulla includit contradictionem: ꝙ ille ſunt

Right margin: Confir. — obiectõ 1 — obiectio 2 — Ad 1

realiť vna ſpūali q̄litate ſiľes.⁊ vna q̄ntita
1 te eq̄les¶Per h̄ ad formā p̄me rōis d̄r.ꝙ p
ſubiectū vel itelligiť ipa q̄ntitas vel quali
tas.acſi ſic diceret:ꝙ ille relatōes ſint ſoluʒ
rōnis:q̄ ƀm eādē q̄litatē vel quātitatē i nūe
ro ſumunť.⁊ ſic negeť maior.q̄ dictū ē ꝙ ab
eadem quātitate realiť poſſint due res dici
eq̄les.Et ad pbatōʒ maioris d̄r.ꝙ reſpectu
eiuſdē omimode q̄ntitatis ſumať oppō re/
latiua eq̄litatis.⁊ negeť ꝯn̄tia.ḡ ꝯ̄dictoria
verificanť de eodē.nā iuxta dicta equalitas
nullā ꝯtradictōeʒ includit:niſi ꝙ vnū eq̄li
um nō ſit aliud.nō aūt includit ꝙ quātita
tes ſint plures.mō i deo vna ps equalis nō
2 ē alia.¶Alio mō p ſubiectū pt intelligi illō
qō a quātitate vel q̄litate d̄r ſiľe vel equale
vt ſit ſenſus.illa relatio equalitatis ē ſoluʒ
rōnis:qua ſolū vnū imediate denoiať.⁊ ſic
ꝯcederet maior.vno mō loq̄ndo de relatōe
reali ⁊ rōnis.eo ꝙ talis nō eſſet inť extrema
diſtincta.Et negeť minor.q̄ licet ꝯpando
equalitatē eēntie ad pſonā:nō h̄ret diſticta
q̄ denoiaret.tn̄ ꝯpando diſtinctas pſonas
inť ſe i qualitate ſpūali vel quātitate ſpūa/
li pʒ ꝙ habeat diſticta extrema.ſ.diuia ſup
Ad 2 poſita:quoꝝ vnū nō ē aliud.¶Ad ſcd̄am.
negeť ꝯn̄tia.ꝯcediť tn̄ ꝙ ifinita poſſint eē re
latiua noia:quoꝝ qōlibet dicit realē relatō
nē i deo.vt eq̄ ſapiēs:eq̄ bonū ⁊c̄.ſʒ q̄ om̄ia
hec nō p̄nt pľes res iportare q̄ʒ vnā eēntiā ⁊
tres pſonas:iō nō dʒ cōcedi.ꝙ i deo ſint in/
finite relatōes.q̄ licet eq̄litas ⁊ ſiliťudo ſi/
gnificēt i deo realē relatōem.tn̄ q̄ ibi ē ideʒ
quātitas qō qualitas.q̄ diuina eēntia iō
nō dʒ dici.ꝙ dicāt i deo diſtinctas relatio/
nes in re.ſed bn̄ iuxta modū intelligēdi no
ſtrū aliquo mō aliter app̄hendimus quali
tatē diuinā q̄ʒ quātitatē diuinā.⁊ ē tā qua/
litas q̄ʒ quātitas diuina vera res.licʒ eadē
formaliť cū eſſentia.⁊ ꝯſequēter relatio ſup
illa fundata vera relatio:tn̄ q̄ eadē res oi/
mode nō dicunť ibi reales relatōes plures
q̄ʒ relatōes notionū q̄ ſunt quattuor:⁊ pſo
naꝝ inť ſe reſpectu eſſentie exp̄ſſe:vt ē quali
tas.quātitas agēs:q̄ q̄uis ſit realis (vt di/
ctū ē in ꝯcluſione ſcd̄a) nō tn̄ ponit aliquaʒ
entitatē formaliť contra eſſentiā diſtinctā.
Hoc de ſecūdo articulo.

Arti.3. **Quo ad terciū ar**
ticulū ſunt duo modi dicēdi doctoꝝ.Un⁹
videť eſſe de mēte magiſtri:quē ſequiť Egi/
dius.ꝙ equalitas in deo nihil pōnat.ſʒ tm̄
exceſſum excludat.vt pr̄ diciť equalis filio
ƀm eos.quia nec eſt maior nec minor filio.
¶Alius modus ē cōis:quē moderni ꝯmu/
niť ſequunť.ſ.ꝙ nō ſolū excludat:ſed etiam
ponat.Et quia hec ē ꝯmunior.ideo ſecuri/
or.iccirco ea ſequi ppono¶Scd̄o noto iux Nota 2
ta dicta p̄cedētis articuli.ꝙ equalitatē ali/
quid ponere pōt itelligi dupliciť.Uno mō
pſonas ⁊ quātitatē ſpūalē in qua ꝯueniūt
Scd̄o mō aliquā rōem formalē reſpectiuā
formaliter diſtinctā ab eſſentia:qua vna p
ſona eſſet equalis alteri:vel eſſentia pſone
vel etiā ſibi.¶Quib⁹ p̄miſſis ſit p̄ma ꝯclū Cōclō 1
ſio.Equalitas ſeu etiaʒ ſiliťudo attributa
deo excludit.pʒ.q̄ excludit exceſſū eq̄litas.
⁊ ſiliťudo diſſiliťudinē.¶Scd̄a ꝯclō.Eq̄ Cōclō 2
litas i deo nō ponit aliquā rē formaliť diſti
ctā ab eēntia ⁊ a pſonis.ptʒ.q̄ talia nō ſūt
in deo:niſi tm̄mō quattuor relatōes origis
q̄ diſtinguanť ab eſſentia.¶Nec mirū.q̄a
equalitas creature ad creaturam nō ponit
aliquā rē reſpectiuā diſtinctā ꝯ̄ quātitatē ⁊
creaturas equales:quāto min⁹ i deo.¶Ter Cōclō 3
cia ꝯclō.Eq̄litas in deo dicit realiť ⁊ ponit
quātitatē ſpūalē ⁊ ſuppoſitoꝝ diſtinctōeʒ
pʒ.q̄ hec ponit ſine q̄b⁹ equalitas nullate
nus exiſtit.ſed nullaten⁹ ē eq̄litas ſine p̄di/
ctis.ḡ.Maior nota ē.q̄ ſi vere ⁊ p̄pe veri/
ficať de deo:tūc illa ponit q̄ de ſui rōne p̄ſup/
ponunť.Minor ptʒ.q̄ nō ē equalitas ni/
ſi diſtinctoruʒ.vt dictū ē i articulo.j.⁊ ḡ ſi/
ne pſonaꝝ diſtinctiōe nō eſſet in deo equali
tas.Et iteꝝ nō eſt equalitas niſi i quātita
te ꝯuenientiū.vt dictum ē in ſcd̄o articulo.
Hec de tercio principali.

Ad rōes principa-
les.Ad eas q̄ fiūt ad ſuppoſitum nō optet
rn̄dere.q̄ ꝯceſſum ē ꝙ equalitas ſit relatio
realis:i ſcd̄a pte.q̄.ꝯclōis ſcd̄i arti.q̄ rn̄dit
ad q̄ſitū.¶Sed ad rōnes q̄ fiunt in cōtra/
riū.¶Ad p̄mā.ꝙ in diuis ponūť q̄ttuor re/ Ad.1.rō
latōes reales formaliť contra eſſentiā diffe nū prin.
rētes:⁊ origines pſonaꝝ diſtinguentes.ſed
cum illis ſtat relatio realis equalitatis vel
ſimilitudis:nō ponēs aliquā rem formali
ter ab eſſentia differentē:vt dictū eſt.⁊ hoc
vult magiſter.ſcʒ ꝙ n̄ ſint niſi quattuor ori
gines:inter ſe ⁊ ab eſſentia formaliter dif/
ferētes.¶Ad ſcd̄am p idē ꝙ relatiōes noti Ad 2
onales ſunt diſtinctiue pſonaꝝ.ſ.ille q̄ ad

intra realē reſpectū importāt ratōne cuiꝰ for
malr̄ diſtinguunt̄ ab eēntia. Sꝫ alie rela/
tões fundate ī quantitate vel qualitate: ꝗꝫ
uis ſint reales: tamē nō ponūt aliquē reſpe/
ctū diſtinctū ↄtra eſſentiā ⁊ pſonas. ⁊ ḡ ꝑ il
Ad.3 las nō diſtinguunt̄ pſone. ¶ Ad terciaꝫ ne/
get̄ minor. Ad ꝓbatōem cōcedit̄: ꝙ pr̄ non
cōcipiat̄ equalis filio: niſi magnitudo ſpū/
alis .ſ. eſſentie bis ab intellectu cōcipiat̄. ⁊
ex hoc nō ſequit̄. ꝙ eius eſſe completū depē/
deat a rōne. eſſet em̄ equalis pater filio: eti
am ſi nulla creatura ſpūalis eſſet. Sed eē
eiꝰ ↄpatiuū aie: hoc dependet ab intellectu:
ſed hoc nō impedit qn̄ realis equalitas ſit
inter pſonas: ſicut inter albedinē ⁊ dulcedi
nē ī lacte. ꝗꝫuis in extēſo ſit vna. tamē realr̄
vna ē eque extenſa alteri: ⁊ ſic ei equalis. ꝗꝫ/
uis qn̄ intellectus hoc cōcipit: eandē extē/
ſionē bis accipiat. ¶ Uel forte melius ꝙ nō
opteat eandē quantitatē bis accipe. ſed ſo/
lum cognoſcere res equales in vna quanti
Ad 4 tate ↄuenire. ¶ Ad quartā. maior nō videt̄
mihi vera. qꝛ ī creaturis ſm̄ diuerſū modū
poſſibilē ↄſiderādi eaſdē res ſecluſa omī ali
etate alteriꝰ: fundant̄ diuerſe relatōnes. q̇a
quattuor aie ītellectiue ſunt equales q̄ttu/
or angelis inq̄ꝫtū pn̄t numerari. ⁊ ſunt ſimi
les quattuor eiſdē angelis: inq̄ꝫtū ↄueniūt
ī numero pari: eo ꝙ paritas ē equalitas: q̇a
de q̄ntā ſpē q̄litatis ¶ Itē ſm̄ phm̄. viij. eth.
pr̄ inq̄ꝫtum pr̄ refert̄ ad filiū pr̄nitate ⁊ eti/
am inq̄ꝫtū ē pater refert̄ ad euꝫ ꝓncipatu re
gali. qꝛ pater inq̄ꝫtū pater ꝓncipat̄ filijs ꝓn
cipatu politico ⁊ regali. vt dicit textus ibi/
dem. ¶ Sed forte vult arguens. ꝙ ſup eiſ/
deꝫ fundamētis nō poſſint fundari plures
relatōes: veros reſpectus ⁊ diſtinctos īclu/
dētes: quod pōt ↄcedi. qꝛ nec equalitas in
deo dicit rē reſpectiuā formaliter ↄtra eēntiā
⁊ pſonas dr̄ītē. ⁊ hoc ē ꝑ ↄcluſiōe ꝓma arti
culi ſcdi. Nec ē ↄtra dicta. ↄcedit̄ em̄ ꝙ īter
pr̄em ⁊ filium equalitas ī diuis nō ponat
aliquā rē reſpectiuā diſtinctā ↄtra res rela/
Ad 5 tiuas pſonaꝝ ⁊ eēntiā ¶ Ad q̇ntā neget̄ ma
ior. quia forma eſt equalis in extēſione ſue
materie: ⁊ albedo dulcedini ī lacte. vt dictū
fuit ī tercia ſuppoſitōe ſcdi articuli. ⁊ tn̄ q̄n
titates nō ſunt equales ſcꝫ extendētes. cuꝫ
idem nō ſit equale ſibi. Nō ibi non ē niſi
vna magnitudo extendēs formā ⁊ materi/
am. vel albedinē ⁊ dulcedinē lactis. ¶ Ad
ꝓbatōeꝫ neget̄ qđ aſſumit̄. qꝛ ſocrates ē ſua
pr̄nitas: licet locutio nō ſit ita cōſueta. Et
ſuppōſito ꝙ nō eſſet ita. tn̄ ad hoc ꝙ relatō
ſit realis equalitatis vel ſilitudis: nō req̄rit̄
niſi ꝙ ↄueniētia ī q̄ntitate ſit eadē in nume
ro: ſiue ī ſpecie quātitatis. vt dictū fuit ī di/
cto notabili. ē em̄ forma equal' ſue materie
ī extenſione: in extēſis formis. ¶ Q, aūt di
cit̄. ꝙ nō ſolū hoies ſunt equales ſed ſue q̄n
titates: veritatē hꝫ. ſed hͦ ē ꝑ accidēs reſpe/
ctu equalitatis. ſ. qꝛ ſꝑ diſtincti hoies diſti
ctis quātitatibꝰ ſunt extēſi. ſed ſi faceret de
us: ꝙ eadē q̄ntitas nūero duos hoies extē
deret: adhuc illi eſſent equales: ⁊ ſue quāti
tates nō: cū ſolū eſſet eoꝝ vna quantitas. ē
em̄ albedo lactis dulcedini eiuſdē equalr̄
extenſa: ⁊ nō eoꝝ quantitates: cum ſit p̄ aſe
vna extenſio ambaꝝ. ¶ Ad ratōes que ſūt
contra queſitū. Ad ꝓmā. ad auctoritateꝫ Ad 1
mgr̄i rn̄det̄. ꝙ mgr̄ videt̄ fuiſſe illius opini/
onis: ꝙ vnitas: trinitas: equalitas ⁊ ſilitu/
do in deo nihil ponāt. ſed ↄmuniter docto/
res in hoc eum nō tenēt. ⁊ ḡ in hac materia
declino ab opinione mgr̄i ad opinioneꝫ cō
munioreꝫ: ſemꝑ ſua reuerentia ſalua. ¶ Ad Ad 2
ſecundā. ꝙ nihil ē incōueniēs: poſitiuū qn̄/
ꝗꝫ ꝓuatiue deſcribi. vt accidēs deſcribit̄. j. to/
picoꝝ. ꝙ ē quod neqꝫ ē genus: neqꝫ ſpēs ⁊c.
ſed tamē admittit̄ maior: ſi ſit pure ꝓuati/
ua. ⁊ neget̄ minor. Et ad probatōem ad pe/
titiōem Euclidis dicit̄. ꝙ illa definitio non
ſit pure priuatiua. quia ponit ꝙ ſit quanti
tas: que alteri ſuppoſita ⁊c. Nō illud nō
ē priuatiuū. Unde videt̄ ꝙ equalitas ī di/
uinis ꝓmo ponat ſpūalis quātitatis ī plu/
ribꝰ pſonis omīmodā ↄuenientiā: ⁊ ad illđ
ſequit̄ excluſio. ſ. ꝙ nulla earuꝫ excedit ali/
am. Eodeꝫ mō in creaturis equalia in ma/
gnitudine ſunt: q̄ cōmenſurata ſunt. ⁊ ad hͦ
ſequit̄ condicio priuatiua: vt poſterior ſcꝫ
ꝙ nulla earum alteri ſuppōſita excedit ali/
am magnitudinē. Definitio Euclidis po/
ſuit ꝓprietatē poſteriorē. ¶ Ad terciā nege/ Ad 3
tur maior: ſi loquat̄ ꝓprie de cōmenſuratio
ne. Sed ſi large loquat̄: put ↄmēſurata di
cūt̄ plura eiuſdē quātitatꝭ. ↄcedit̄ maior. qꝛ
ſic pſone diuine ī quātitate ↄueniūt. ⁊ nege
tur minor. ꝙ ī diuis pſone nō ſint hͦ mō cō/
mēſurate. ꝗꝫuis em̄ immēſe ſint. ⁊ q̄libet pſo
na immēſa. ⁊ omēs tres vnus immēſus. tn̄
ſic ↄmenſurata dicunt̄: ꝙ eiuſdē quātitatis
ſpūalis ſunt ſicut eiuſdē eſſentie. ¶ Rōnes
q̄ fiūt ꝑ ſuppoſito: ↄcedunt̄. vt dictū ē. Et
auctas beati Aug. ꝑ q̄ſito. quia ſunt ꝓ di/
ctis. Hoc de queſtione.

Circa diſtincti-
c oné.xxxij.queritꝰ cōſequēter: ⁊ ē
queſtio.xxxiiij. Utruȝ ſicut pr̄
nō eſt ſapiēs ſapiētia genita: ita filiꝰ nō ſit
ſapiēs ſapiētia ingenita. Que q̄ſtio pri/
mo ſupponit: ꝙ pr̄ nō ſit ſapiēs ſapiētia ge
Arguitꝰ 1 nita. ¶ Cōtra qd̄ arguitꝰ pmo ſic. Oīs ſapi/
ens ſua ſapia eſt ſapiēs. ḡ cum pr̄ ſapiēs ſit
ſua ſapia ē ſapiēs. ſed filius ē ſapia patris.
ḡ ⁊c̄. Maior nota ē. ⁊ mior ē apli. j. ad Co/
rin. j. dicētis. Chriſtū dicimus dei virtuteȝ
2 ⁊ dei ſapiam. ¶ Scd̄o. qꝛ om̄is artifex eſt ſa
piēs arte ſua. Nō filiꝰ ē ars p̄ris. igitꝰ. ma/
ioꝛ videtꝰ nota. ⁊ minoꝛ ē be. Aug. vj. de tri.
Confir. ca. vi. ¶ Confirmatꝰ ſic. quia in ca. p̄mo eiuſ
dem ſexti arguit Aug̃. ſic. Quia dicimus
chriſtū dei virtutē ⁊ dei ſapiam: cogimur vt
dicamus deū patrē nō eſſe ſapientē: niſi ha/
bendo ſapiam quā genuit. Sed ꝯſtat ꝙ ſa
pientia quam genuit: eſt ſapiētia genita. er
3 go eſt ſapiēs ſapia genita. ¶ Tercio ſic. Il/
lo ē ſapiens ī quo om̄ia nouit. ſed om̄ia no
uit in filio. ḡ ⁊c̄. Pȝ ꝯn̄tia. qꝛ filiꝰ ē ſapia ge
nita. ḡ ſi nouit om̄ia ī filio: nouit oīa ī ſapi
entia genita. ⁊ pȝ maioꝛ de ſe. Minoꝛ eſt b.
Aug. xv. de trini. ca. xiiij. vbi dicit btūs Au
guſ. ꝙ pr̄ nouit om̄ia in ſeip̄o. ⁊ ꝙ nouit oīa
4 in filio. ¶ Quarto ſic. Si pater diligit dile
ctione ab eo procedēte: tūc ſapiēs eſt ſapien
tia ab eo genita. Sed pr̄ diligit dilectione
ab eo pcedēte. igitꝰ. Tenet ꝯn̄tia. ⁊ maioꝛ pȝ
qꝛ ſilis ē rō: quare plus dilectōe pcedēte di
ligeret: q̄ȝ ſapiētia ab eo pcedēte ſaperet. Et
minoꝛ ē b. Aug. vj. de trini. ca. xv. dicentis.
ꝙ ſp̄ūſſanctus eſt charitas p̄ris ⁊ filij: quo
v terq̄ȝ vtriq̄ȝ ꝯiūgitꝰ: quo genitꝰ a gignēte di
ligitꝰ. Et ē poſita ſupius queſtione. xiiij. ſup
decimā diſtinctōem: articulo quarto illius.
5 ¶ Quito. eo ſapiēs ē q̄ oīa dicit. ſȝ oīa dicit
v̄bo. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ pbatꝰ. qꝛ ꝺm Anſelmū. di
cere ī deo ē intelligere. ḡ q̄ oīa dicit: oīa intel
ligit. Et certū ē ꝙ eo ſapiēs ē quo oīa intelli
git. ḡ eo ſapiēs ē quo om̄ia dicit. Minoꝛ ē
bti Aug̃. in. xj. ꝯfeſſionū dicētis. Uerbo ti/
6 bi coeterno dicis q̄cūq̄ȝ dicis ¶ Sexto. pr̄ ē
ſapiens ſapia filij. ḡ ſapia genita. ꝯn̄tia vi
detꝰ nota. qꝛ filiꝰ ē ſapia genita ⁊ ſua ſapia.
Añs pȝ. qꝛ pr̄ ē ſapiens ſapia cōi tribꝰ pſo
nis. ḡ ſapia filij ¶ Scd̄o loco arguitꝰ: ꝙ filiꝰ
Arguitꝰ 1 ſit ſapiēs ſapia ingenita: qd̄ ē ꝯtrariū q̄ſiti.
ꝯtrariū. Primo ſic. Filius ē ſapiēs ſapia nō genita
ḡ ſapia ingenita. ꝯn̄tia nota. qꝛ añs videtꝰ
equalere ꝯn̄ti. Añs pȝ. qꝛ eſt ſapiens ſapia
eēntiali: ⁊ illa nō ē genita: ſicut nec eſſentia
¶ Scd̄o ſic. Illa ſapia filius ē ſapiēs a qua 2
habet ꝙ ē ſapiēs. Sed a p̄re q̄ ē ſapientia
ingenita habet ꝙ eſt ſapiēs. igitꝰ ⁊c̄. Maioꝛ
nota videtꝰ ex termis. ⁊ minoꝛ pȝ. qꝛ filiꝰ q̄c
quid hȝ a p̄re naſcēdo accepit. ¶ Tercio. il/ 3
lo ē ſapiēs a quo hȝ eē. ſed a ſapia ingenita
hȝ eſſe. igitꝰ. Pȝ maioꝛ p btm̄ Aug. vij. d̄ tri
ni. ca. j. dicentē. ꝙ ſi pater eſſet ſapiens filio
tūc filiꝰ p̄reȝ genuiſſet. quod ſonare videtꝰ
in hūc ſenſum: ꝙ eo genitū eſt ſapiens: qd̄
ip̄m genuit. ⁊ ex ꝯſequēti a quo hȝ eē. Mi/
noꝛ nota ē. ¶ Cōfirmatꝰ: qꝛ idē ē eſſe ſapien/ Confir.
tē ⁊ eſſe. ḡ quo hȝ eē etiā hȝ eſſe ſapiētē. ſed
ſapia ingenita eſt. ſ. patre. ergo etiā ea ſapi/
ens ē. ¶ Quarto. eodē ſapiēs ē q̄ pr̄. ſȝ pr̄ ſa/ 4
piēs eſt ſapia ingenita. ḡ. Pȝ maioꝛ. qꝛ eo/
dē ē quo pr̄. ḡ eodē ſapiens ē quo pater. qꝛ
in deo eſt idem eſſe ⁊ ſape. Minoꝛ nota eſt.
¶ Pro p̄mo ſuppoſito ē mgr̄ di. p̄n̄te. ca. iij
vbi h̄ determinat. ⁊ p btm̄ Aug. pbat. vij. de
trini. ca. j. quam adducit in l̄ra. ¶ Sed p
ſecūdo queſito eſt. quia filius nō eſt ſapiēs
ſapiētia que nō informat ipſum: neceſe per
modū īformātis habet ad ip̄m. Nō ſapi/
entia ingenita cū ſit pr̄: nō hȝ ſe p modum
forme vel informātis filiū. igitꝰ ⁊c̄. ꝯn̄tia no
ta ē. ⁊ maioꝛ rōnis ſilꝛ. Minoꝛ etiā. quia p
ſona patris diſtinguitꝰ a pſona filij. ¶ In q
ſtione erūt duo articuli. Primꝰ erit de ſup/
poſito. Scd̄s de queſito.

Quantum ad pri/ Arti. 1
mū primo eſt notandū: ꝙ in omni conſtitu
to p actū iuxta modū ꝯmunē tria cōcurre/
re videntꝰ: ſcȝ ratio ꝺm quam conſtituitꝰ. actꝰ
quo conſtituitꝰ. ⁊ ipſum ineſſe ꝯſtitutuȝ: vt
in domo edificāda concurrit ars: vl' potius
domus mentalis que dirigit artificē in agē
do. edificatio qua facit rē: ⁊ domus inſtitu
ta ſiue que inſtituitꝰ. Et nō ſolum in tranſe
untibus eſt ſic: ſed etiam in inmanētibus
nā in generatōne ꝯceptus ī aīa: optet p̄mo
ꝯcurrere ſp̄ēm intellectualē. ſcd̄o intellectōȝ
ſcȝ ip̄m intelligere. ⁊ tercio ꝯceptū pductū.
¶ Nec moueat aliquem. ſi forte ip̄m intelli
gere ſit ip̄m intelligens: ⁊ conceptus ſit ip/
ſa intellectio: quia etſi hec realiter non dif/
ferrent: tamen intellectus noſter ipſam in/
tellectōem accipit vt motū ad terminuȝ. ⁊

conceptũ mentalē ſiue verbũ intellectuale
inquantũ tale apphendit vt terminuꝫ ip/
ſa intellectiõe productũ: eo ꝙ intelligendo
Nota 2 fit cõceptus in anima.¶ Secũdo eſt notã
dum.ꝙ ab his trib⁹ iuxta modũ intelligen
di noſtꝝ ad actiõem cõcurrẽtibus: diuerſi/
1 mode põt denominari agẽs. Quãdoqꝫ em̃
denominat̃ a forma: que eſt ratio producẽ/
di: vt ſapiẽs a ſapiẽtia. vel artifex ab arte.
2 Secũdo qñqꝫ fit denominatio ab actu. vt
3 edificans dicit̃ edificare edificatõne. Ter/
cio quãdoqꝫ ab eo quod ꝑ actum in eſſe cõ
ſtituitur: ſicut dicimus. Iſte intelligit ver/
bo ſiue conceptu mẽtali.ſ.tanqꝫ termino ꝑ
Nota 3 intellectiõeꝫ in eſſe cõſtituto.¶ Tercio ẽ no
tandũ.ꝙ cũ ſapientia producta ſit filius a
patre genitus: querere vtꝝ pater ſit ſapiẽs
ſapiẽtia producta: eſt querere quomõ con/
ſtitutũ aliquo actu ad modum intelligẽdi
noſtꝝ ipm agentẽ illo actu denominat. Ge
nerat̃ em̃ filius ex eo ꝙ pater ſe intelligit. et
iuxta modũ intelligẽdi noſtꝝ pater eſt pro
ducẽs: filius terminus ꝓductõis. ⁊ ipm ꝓ/
ducere vł intelligere patris tanqꝫ actio me
dia: qͣuis in re productio actiua vel intelle
ctio patris qua producit filiũ: ſit ipe pater
et nihil mediet realiter inter patrẽ ⁊ filium.
Nota 4 ¶ Quarto eſt notandũ. ꝙ verbũ ſignificãs
dictã actõem mediã: tripliciter põt ipſam
1 exꝑmere. qꝛ vel ſimpliciter ꝑ moduꝫ actus
vt cũ intellectus in ſe producit cõceptũ: ip/
ſum intelligere exprimit actiõem ſimplici/
2 ter. Uel prout terminat̃ ad productũ: ſicut
ſi diceremus. generatõ verbi mẽtalis. vł for
3 matio verbi mẽtalis. Uel tercio mõ. quia
exꝑmit actũ ſᷓm habitudinẽ: quam conſeq̃
tur producẽs ex eo quod producit. vt ſi di/
ceret̃ intelligere noſtꝝ: ꝑ hoc verbũ dicere
ſe. vel manifeſtare ſe. Intellectus em̃ intel
Nota 5 ligẽdo oſtẽdit ſe dicẽtẽ intellectualit̃ ¶ Qui
to notandũ eſt: applicando hec magis ad
propoſitũ ꝙ recte ſic eſt ad intra: reſpectu a/
ctionis eterne qua pater producit filiuꝫ. q̃
licet ſit intelligere patris: generare patris: ⁊
dicere patris. tamẽ hec aliũ ⁊ alium modũ
importãt reſpectu eiuſdẽ actionis apud in/
1 tellectũ noſtrũ. Nam intelligere importat
actõem ſᷓm ſe: quaſi vtrũqꝫ terminũ: ſcꝫ pro
2 ducẽtis ⁊ producti ſimilit̃ reſpiciẽdo. Sed
generare dicit eandẽ actiõem patris: prout
3 terminat̃ ad filiũ. dicere ꝟo patris dicit eã
prout pater conſequit̃ quandã habitudinẽ
Nota 6 ex filio ꝓducto. ¶ Sexto eſt notandũ: ꝙ ea

verba que exꝑmunt actũ: ꝑut terminat̃ ad
productũ: nõ ſunt reciproca: eo ꝙ nihil eſt
ꝓducens ſeipm. vnde nõ dicimus generãs
generare ſe. vel ꝙ formans cõceptum vel ꝟ
bum formet ſe. ⁊ i diuinis ꝙ generãs verbũ
generat ſe verbo nõ dicit̃. ¶ Sed ꝟba ſigni 2
ficãtia actũ ſᷓm habitudinẽ quã proſequit̃
ꝓducẽs a producto: reciproca ſunt ſimpli/
citer. vt intellectus dicens verbũ dicit ſe ꝟ
bo. ⁊ pater dicẽs verbũ dicit ſe verbo: hoc ẽ
manifeſtat ſe filio. qꝛ dicere vel manifeſta/
re important actũ productiõis i ordine ad
habitudinẽ quã ꝯſequit̃ producẽſ a produ
cto. ¶ Sed tercia verba que exprimũt actũ 3
ſᷓm ſe: non ꝑ reſpectũ ad terminũ a quo: vel
ad terminũ ad quem: dicunt̃ non ſimplici/
ter reciproce talia: mediãte producto. ſicut
pater nõ intelligit ſe filio. ſed bñ dicunt̃ qñ
doqꝫ reciproce: mediãte ꝑpoſitione addita
producto. vt licet pater nõ intelligat ſe fi/
lio: tamẽ intelligit ſe in filio. ¶ Ex quo patꝫ Corre.
cauſa. quare cũ ideꝫ ſit patris dicere quod
generare. ꝯcedimus tamẽ patrẽ ſe dicere ꝟ
bo vel filio. qꝛ.ſ. dicere ſignificat habitudi/
nẽ: quã pater ꝯſequit̃ a filio ꝓducto. nega/
mus tñ patrẽ generare ſe filio vel ꝟbo. eo ꝙ
generare dicit agere patris i ordine ad ter/
minũ ꝓductũ. ⁊ pater neq̇t eſſe termin⁹ pro
ductus. ¶ Septimo ẽ notandũ. ꝙ dr̃ĩa eſt Nõ 7.
inter verba actũ interiorẽ ſignificãtia ſim/
pliciter.ſ. ſine reſpectu determiato ad alteꝝ ter
minoꝝ. qꝛ quidã ſunt ſignificãtes actũ vo/ 1
lũtatis. vt diligere. amare. q̇dã intellectus 2
vt intelligere. ſape. recte em̃ ſicut intelligere
ſignificat quaſi mõ medio int̃ intelligentẽ
⁊ verbũ itellectũ. ita diligere ſignificat mõ
medio inter diligentẽ ⁊ dilectũ. ꝟba em̃ vo
lũtatis vident̃ importare actũ ꝑ modũ trã
ſeũtis ad extra i amatũ. amãs em̃ ꝑ amorẽ
trãſire videt̃ i amatũ. Sed ꝟba ſignifican
tia actus intellect⁹ vt intellectus ẽ: magꝭ vi
dent̃ ſignificare ꝑ modũ forme imanẽtis: ⁊
q̃ſi ꝑ modũ mot⁹ rei ad intellectuꝫ: eo ꝙ res
intelligunt̃ ꝑut ſunt apud intellectũ. Et ex
h̃ ꝯtingit: ꝙ ꝟba act⁹ volũtatꝭ exꝑmẽtia re/
ciproce dicunt̃ cũ nomine act⁹. vt aliq̇s di/
ligit ſe: ſuo amore vel ſua dilectiõe: eo ꝙ di
lectio tendit in amatũ. ¶ Uerba aũt actus
exꝑmentia ipſi⁹ intellectus: nõ ſic reciproce
dicunt̃ de agere: niſi mediante ꝑpoſitõe. nõ
em̃ dicimus. ꝙ deus vł pater intelligat ſe fi
lio Sed ſi addat̃ prepoſitio in. bñ concedi
tur. ꝙ pater intelligat ſe i filio. ¶ Octauo ẽ Nõ 8

notandū: ꝙ eo pr̄ ē ſapiēs quo intelligit ſe
⁊ diuinam eſſentiam. nam diuinuz intelli/
Nota 9 gere eſt diuinū ſapere. ¶ Nono ꝙ intellige/
re dicit formā ipſius intelligentis: que de/
bet eſſe formaliter i intelligēte: vel ipmmet
intelligēs. Nullus em̄ intelligit formaliter
Cōclo 1 intellectiōe que eſt extra eū. ¶ Quibꝫ p̄miſ/
ſis ē ꝯcluſio p̄ma hec. Pr̄ nō intelligit filio
producto. ꝓbatur ſic. qr intellectio patris ē
formalit̄ i pr̄e ꝑ nonū notabile. mō fili⁹ nō
ē formalit̄ i pr̄e. g̊ ⁊c. pꝫ mior. qr fili⁹ ē ſuppo
ſitū diſtinctū ꝫ ꝑſona. mō ſuppoſitū inq̃tū
ſuppoſitū ē q̄d incōicabile: ⁊ iō nō p̄t eē p̄n/
Cōclo 2 cipiū formale alteri⁹ ſuppoſiti. ¶ Scd̓a cō/
cluſio. Pr̄ nō eſt ſapiēs ſapia genita. ꝓbat̄
ſic. Omi eo q̄ ſapiēs ē intelligit. ſed nō intel
ligit ſapiētia genita. igit̄. Maior nota. q̄a
ſape nō ē ſine itelligere: vt dictū ē i. viij. no/
tabili. Minor patꝫ ꝑ ꝯcluſionē p̄cedētē. qr
nō intelligit filio. igit̄ neqꝫ ſapiētia ꝓducta
2 ꝓbat̄ cū idē ſit ſapia ꝓducta ⁊ fili⁹. ¶ Scd̓o pro/
bat̄ ꝯcluſio rōne bti Aug. vij. de tri. qr vel i
diuis eſt idē ſape quod eē. ⁊ ſi ſic: tunc ſicut
pr̄ nō ē ſapiētia genita: nec ab ea hꝫ eē: ita
nec ſapit ſapiētia genita: nec ab ea hꝫ ſape
Vel fortaſſis i deo nō eſt idē ſape quod eſſe
⁊ ſi tūc filius eſt ſapientia patris: ſequit̄ pri
mo ſm̄ eū ꝙ in deo nō ē ſumma ſimplicitas
eo ꝙ ſapiētia nō ē eſſentia: nec ſapiētia que
ē filius trāſit in ſubſtantiā: eſt em̄ qualitas
pr̄is ⁊ nō ſuba. ¶ Scd̓o. qr fili⁹ nō eēt fili⁹:
eo ꝙ non eſt eſſentia: ſed qualitas patris.
Cōclo 3 ¶ Tercia ꝯcluſio. pr̄ ē ſapiēs ſapia igenita.
pꝫ. qr ſeip̄o ſapiēs ē. g̊ ſapia ingenita. Cōſe/
quētia tenet. qr ip̄e ē ſapia ingenita. hꝫ em̄
i ſe formale p̄ncipiū ſue ſapie. ſ. diuinā eēn
tiā. Hoc de p̄mo articulo.

Arti. 2. **Quo ad ſecūdum**
ſciendū ē etiā ꝑ pleniori intellectu p̄cedētis
articuli: ꝙ hic termin⁹ ſapia ē termin⁹ eēnti/
alis. nā ſicut ē vna eēntia cōis triū ita ē vna
diuina ſapia cōis tribꝫ ꝑſonis. trahit̄ tn̄ ad
ſupponēdū ꝓ ꝑſonis. tn̄ ſibi addūt̄ noīa ꝑ/
ſonalia: vel ꝓpa ꝑſonis. vt cū dr̄. ſapia ē de
ſapiētia. qr li de: deſignat originē q̄ nō eſt re/
ſpectu eēntie: tm̄ ē dicere ſicut filius ē de pr̄e
qui ē ſapia. ſilr̄ cū dr̄: ſapia genita: idē ē di/
cere quod filius. ſapia ingenita idē q̄d pr̄.
⁊ hoc ꝓut ingenitū ē ꝓprietas patris. ¶ Ex
Corr. quo ꝯſequēter ꝯcedendū: ꝙ omi ſapiētia q̄
pater ē ſapiēs: etiā ſapiēs eſt filius ⁊ ſpūſſa

ctus. pꝫ ꝑ notabile. qr ibi nō ē niſi vna ſapi
entia. ¶ Nec valet argumentū. ibi ē vna ſa Obiecti
piētia genita. ⁊ vna ſapia q̄ nō eſt genita. g̊ onis ſolo
ibi ſunt due ſapiētie. ſicut nō ſequit̄. ibi eſt
vnus de⁹ genit⁹. ⁊ vnus deus q̄ nō ē genitus
g̊ ibi ſunt duo dij. nā ē fallacia figure dicti
onis. Sicut ſi diceret̄. ibi ē de⁹ fili⁹. et ē de⁹ q̄
nō ē filius. g̊ ibi ſunt duo dij. qr de⁹ i añcede
te tenet̄ ꝑſonalit̄. ⁊ i ꝯn̄te tenet̄ eēntialit̄: ita
recte de ſapia. ¶ Scd̓o ē notādū ꝙ filiū eſſe Nota 2
ſapientē ſapia ingenita pōt intelligi dupl̄r
Vno mō originalit̄: ſic. ſ. ꝙ ab ingenita ſa/ 1
piētia habeat ꝙ ſit ſapia Scd̓o mō forma 2
lit̄: ſic. ſ. ꝙ ſapia ingenita ſit ſibi forma eēn/
di ſapientē. ¶ Prima ꝯcluſio. Fili⁹ ē forma Cōclo 1
lit̄ ſapiēs ſapia genita. pꝫ. qr ē ſapiēs ſeip̄o:
q̄ ē ſapia genita. hꝫ em̄ generatiōe formale
p̄ncipiū ſue ſapie. ſ. diuinā eſſentiā. ¶ Se/ Cōclo 2
cūda ꝯcluſio. ē etiā ſapiēs formaliter ſapia
que nec ē genita nec ingenita: capiēdo inge
nitū ꝓut ē notio ꝓpria pr̄i. pꝫ. qr formalit̄
ſapiēs eſt diuina eſſentia: que nec eſt geni
ta: nec ingenita ē. vt dictuz ē p̄us. ¶ Tercia Cōclo 3
ꝯcluſio. Fili⁹ ē originalit̄ ſapiēs ſapia igeni
ta. pꝫ. qr hꝫ originalit̄ a pr̄e: q̄ ē ſapia inge
nita vt ſit ſapiēs: ſicꝫ hꝫ ab eo vt ſit. ¶ Quar Cōclo 4
ta cōcluſio. Fili⁹ nō ē formalit̄ ſapiēs ſapia
ingenita. pꝫ. qr pr̄ qui ſapia ingenita ē: nō
ē forma filij: dās ei eſſe ſapientē formaliter
q̄uis bn̄ det ei eſſe ꝓductiue. ⁊ etiā eſſe ſapi
entē. nam de ratōe ꝑſone ſiue ſuppoſiti ē: nō
dare formaliter alicui alteri ꝑſone eſſe vl̄ ſa
pere: cū ſit incōmunicabilis. nō eſt em̄ vna
ꝑſona alteri forma intelligendi vel ſapiēdi
¶ Forte dicet̄ Si filius eſt ſapiēs ſapientia obiectio
genita formaliter: ⁊ etiā ſapiētia que nō eſt
genita formaliter: nūquid g̊ in filio ſūt due
forme. ſ. vna genita ⁊ alia nō genita: ⁊ vtra
qꝫ eſt ſapiēs. ¶ Rn̄det̄ ꝙ in filio ꝓp̄etas ⁊ ſa Solu.
piētia genita dat formale eſſe ſuppoſiti. et
g̊ dictū fuit ꝙ ſit formaliter ſapiēs ſapia ge
nita. ſ. filiatōe que dat eē ſuppoſiti. Scd̓o 2
eſſentia dat formale eſſe dei ⁊ agendi. ⁊ hec
eſt ſapientia que nō eſt genita nec ingenita
Et tercio ꝙ nō debet dici ꝙ in filio ſunt due 3
forme. qr relatio. ſ. filiatio vl̄ generatio paſ
ſiua ipius trāſit in eſſentiā. Sed qr i eo eſt
ꝓprietas genita. ideo dicit̄ formaliter ſapi/
ens ſapiētia genita. ſ. ſua filiatōe que eſt ſa
pientia genita. Item quia in eo eſt eſſentia
que nō eſt genita. ideo etiā ſapiens ē forma
liter ſapientia que nō eſt genita. Hoc de ſe/
cūdo articulo.

Ad ꝛō/ Quibus premiſ/
nū ſis reſpōdet̃ ad ratōes. Ad primaȝ: ꝙ pa/
ter eſt ſapiens ſua ſapiētia que eſt ipſe for/
maliter. ſed nō ſapientia ſua dicta ſic: quia
eſt ab eo originaliter: filius em̄ nō dicit̃ ſa/
piētia patris formaliter: ſed qꝛ originaliter
Ad 2 eſt ab ipſo. ¶ Ad ſecundaȝ eodē mō: ꝙ fili/
us nō eſt ars: qua ille ſupremus artifex ſcȝ
pater cognoſcit. ſed in qua cognoſcit ſingu/
la producibilia: ſicut artifex dicit̃ cognoſce
rei artificio ꝑ eam producto. vñ quādoqȝ
productuȝ dicit̃ ars artificis. ſic pater ſuo
modo nō accipiēdo cognitōem a filio: i eo
tamē oīa cognoſcit: eo ꝙ in eo oīa relu
cent. ⁊ ꝑ eū oīa producēda producere diſ
poſuit. ſicut artifex ꝑ diſpoſitiōem artis in/
Ad ꝯfir. terius oīa diſponit exteri⁹ ꝓducēda ¶ Ad
confirmatōem ꝑmo dicit̃ ꝙ Auguſtin⁹ ibi
dem dicit illam rationē nō ſui eſſe: ſed alio
rum. ¶ Secūdo ꝙ ratio loquit̃ de principio
inferēdi. ⁊ nō de principio eſſendi. ac ſi dice
ret: ꝙ quia non poſſumus intelligere iuxta
fidē catholicā ꝙ pater ſit ſapiens: niſi pro
ducēdo filiū. idō ex hoc valet argumentuȝ.
Pater nō ꝓducit filium. ergo nō eſt ſapi/
ens. ⁊ ecōtra. Pater eſt ſapiēs. ergo genuit
verbū vel filiū. Sed ex hoc nō voluit ꝙ fi
lius eſſet ꝑncipiū eſſendi patrē ſapientē: qꝛ
etiam nō eſſendi: cū tamē idē eſt eſſe ⁊ ſapi
Ad 3 entē eſſe deo patri. ¶ Ad terciam: ꝙ pater eo
formaliter eſt ſapiēs: quo oīa nouit for/
maliter. In filio aūt nouit oīa tanꝗ̄ illo
in quo oīa relucēt. ⁊ cui⁹ ꝓductōe oīa ꝓ
ducēda alia debebāt ꝓduci. ſicut dictū erat
i ſolutiōe ratōis ſecūde. Staret etiaȝ ꝙ ali
quis aliquid noſceret in ſeipo: ⁊ hoc idē vi/
deret in ſpeculo vel libro: ⁊ nō ex hoc eſſet il
Ad 4 la cognoſcēs ſpeculo: quia an̄ nouit. ¶ Ad
quartā: neget̃ maior. Et ad probatiōem: ꝙ
ſimilis ſit ratio: neget̃. Nam vt dictū fuit i
ſeptimo notabili ꝑmi articuli: verba actuȝ
interiorē volūtatis exꝑmētia ſignificāt per
modū motus trāſeūtis i aliū. ideo hmōi re
ciproce ꝑnt dici. vt pater diligit ſe vel filiū
ſuo amore. Sed verba ſignificantia ꝑ mo
dū intellect⁹ ꝑ actus: vt ſunt intellect⁹: ma
gis ſignificāt ꝑ modū forme immanētis: ⁊
quaſi rei accidētis ad intellectū: ⁊ ideo non
dicit̃ pater intelligere vel ſape filio. nō em̄
Ad 5 ē ſillis modus ſignificādi. ¶ Ad quintā: ne
get̃ maior. Et ad probatōem dicit̃: ꝙ ꝗuis
ſintelligere ⁊ dicere patris ſint idē i re. tamē
(vt dictū fuit i ꝑmo articulo. i quarto nota
bili) dicere importat actū generatōis per re/
ſpectū ad terminū a quo. ſ. exprimēdo quo
modo ratione actus producens ſe habeat.
ideo reciproce dicit̃. Catholice em̄ cōcedit̃.
ꝙ pater dicat ſe verbo. Secus eſt de intelli
gere: quod nude ſine ſpeciali habitudīe ad
aliquē terminoꝝ magis exprimit actū me/
dium inter producēs ⁊ ꝓductum. Vñ non
dicit̃ reciproce cū nomine ꝓducti ſine ꝑpo/
ſitione. Pater em̄ nō intelligit filio. Et idō
nō valet ꝯſequētia. Oīa dicit ꝟbo. g̊ oīa
intelligit verbo. ¶ Ad ſextā: ꝙ hec ꝓpoſitio Ad 6
pr̄ ē ſapiēs ſapiētia filij: pōt hr̄e ſenſum: ca
piendo hunc terminū ſapiētia eſſentialiter
ſicut ratio ꝓcedit. ⁊ hoc mō concedit̃ ꝙ pa/
ter ſit ſapiens: ſapientia que eſt filij: qꝛ ē ſa
piens ſua eſſentia. Cōcedit̃ etiā ꝙ ſapientia
filij ſit ſapiētia genita: ſicut eſſentia eſt ſapi
entia genita. Et neget̃ ꝯſequentia cū infert̃
ergo ē ſapiens ſapiētia genita. quia argui/
tur a ſuppoſitione eſſentiali hui⁹ nomīs ſa
pientia. qꝛ in an̄cedēte ſupponit ꝓ eſſentia
ad ſuppoſitōem ꝑſonalem. In conſequen/
te em̄ trahit̃ ad ſupponēdum ꝓ ꝑſona filij
ſicut nō ſequit̃. eſt deus ſua deitate. et deitas
patris eſt filius. ergo eſt deus filio. ¶ Ad ra
tiones arguentes ꝓ queſito. Ad primā. di Ad 1 ali
ſtinguendo de ingenito ⁊ nō genito. quia ſi arū
capiant̃ ꝑſonaliter ambo. conſequētia ē bo/
na: ſed antecedēs ē falſum. Et ad ꝓbatiōȝ
ꝯcedit̃ ꝙ filius ſit ſapiens ſapientia eſſen/
tiali: que nō eſt genita. Sed nō ſequit̃ ꝙ ſit
ſapiēs ſapiētia nō genita vel ingenita: tenē
do terminos illos put̃ ſunt ꝓprij patri pro
ut notū eſt. quia licet eſſentia nō ſit genita
tamē nō dicit̃ hoc modo ingenita vel non
genita. ¶ Alio mō nō genita poſſet capi: ꝓ/ 2
ut ꝯtradictorie opponit̃ genito: ⁊ ſic cōcedi
tur quod aſſumit̃. ſ. ꝙ filius ſit ſapiēs ſapiē
tia nō genita. i. que nō eſt genita. Et ſi ne/
gatio incluſa in hoc quod eſt ingenituȝ eo
deȝ mō caperet̃. eſſet ꝯſequens veꝝ de vi ſer
monis. ſ. ꝙ filius ſit ſapiens ſapientia ingē
nita: id eſt que nō eſt genita. Sed ſi nega/
tio incluſa in li ingenitū ſit ꝑuatiua: dicēs
ꝓprietatem patris: tunc nō valet cōſequen
tia. nō genita. ergo ingenita. ¶ Ad ſecūdā: Ad 2
ꝙ arguat ꝓ tercia ꝯcluſione ſecūdi articuli.
quia arguit̃: originaliter ſumēdo ſapientiā
ingenitā. ¶ Et eodē modo rn̄det̃ ad terciā.
Sed ſi illaꝝ duaꝝ rōnū maiores intellige Ad 3

renł formaliter: ipe eſſent falſę. Nõ em̄ eſt
filius formaliter ſapiẽs illo: a quo habet eē
ſapientẽ vel eſſe. Et ad probatõem dicił. ꝙ
q̄ꝫuis ſit in deo idem eſſe ⁊ ſape. tamẽ nõ op
tet ꝙ vnde eſt eſſe originaliter: ſit in filio ſa
pere formaliter. ſed ſic eſt ab eo ſapere ſicut
Ad ꝯfir. ab eo eſt eſſe. ¶ Per hoc etiã patet quid di
cendũ ſit ad confirmatõem. qꝛ filius origi
naliter a patre eſt. ⁊ etiaꝫ originaliter a pa
tre ẽ ſapiẽs: formaliter nõ eſt a patre. quia
pater vel paternitas nõ eſt forma filij vel
Ad 4 ꝓprietas: ſed filiatio. ¶ Ad quartã ꝙ filius
eodẽ eſſentialiter eſt ſapiẽs quo pater. ſ. di
uina eſſentia: quę ẽ ſapiẽtia ꝯmunis. ſꝫ nõ
eodẽ formaliter quo pater ẽ formaliter ſapi
ens in eſſe pſonali: vł in eſſe ſuppoſiti. qꝛ pr̄
ſic ẽ formalit̄ ſapiẽs ſapiẽtia ingenita ¶ Ra
tiones poſt oppoſitũ procedũt ſimiliter di
ctis. Hoc de queſtione.

Jrca eandez

c diſtinctõem querił ſcd̄o: ⁊ ẽ q
ſtio triceſimaqn̄ta. Utrũ ſicut
pater diligit amore quẽ ſpirauit. ita etiam
potẽs ſit potẽtia quaꝫ genuit? Que queſtio
ſupponit: ꝙ pater diligat amore quem ſpi
rauit. De quo ſuppoſito dictũ fuit ⁊ viſum
queſtione. xiiij. quę mota fuit circa diſtin
ctionẽ decimã: i quarto articulo illius que
ſtionis. ⁊ ideo nũc breuius de hoc ẽ tranſeũ
Arguił 1 dũ. ¶ Arguił tñ ꝯtra ipm ſic. Jllo pr̄ nõ di
ligit quo nõ exiſtit. Sed nõ exiſtit ſpũſctõ
ḡ nec diligit. Tenet ꝯñtia: ⁊ pꝫ maior. quia
idẽ ẽ: diligere dei ⁊ eſſe dei. qꝛ ſm Aug. xv. de
tri. ca. viij. Quicq̇d ſm qualitatẽ i illa ſim
plici natura dicił: ſm eſſentiã ẽ intelligẽdũ
⁊ ideo quo nõ ẽ: illo nõ videł diligere. Mi
2 nor nota ẽ. ¶ Scd̄o ſic. Omis dilectio qua
pr̄ diligit ẽ formaliter i patre. Spũſanct9
nõ ẽ formaliter in patre. ergo nõ eſt dilectõ
qua pr̄ diligit. Tenet ꝯſeqn̄tia. ⁊ pꝫ maior
qꝛ ſicut cognitõ qua aliq̇d cognoſcit ẽ act9
immanẽs itellectui. ita dilectio qua aliq̇d
diligit ẽ formaliter immanẽs volũtati dili
gẽtis. Minor nota ẽ. qꝛ licꝫ vna pſona cir
cũīeſſiõ aliter ſit i alia. tñ nõ formalit̄. q̇a h̄
3 repugnat ratõi pſonę. ¶ Tercio. in patre ni
hil ẽ a ſpũſanctõ. ḡ nec diligit ſpũſctõ. Cõ
ſeqn̄tia videł tenere. qꝛ i diligẽte ẽ aliq̇d ab
eo q̄ diligit. Añs ẽ notũ. qꝛ i pr̄e nõ ẽ niſi eſ
ſentia ⁊ ꝓprietas: quoꝝ nullũ ẽ a ſpũſancto
Arguił 1 ¶ Scd̄o loco arguił ꝓ q̄ſito ſic. qꝛ oĩs qui
opał ꝑ aliqđ: ⁊ nõ p̄t agere ſine eo. hꝫ poten
tiã ab eo. ſꝫ pr̄ opał ꝑ potẽtiã genitã. ⁊ ñ p̄t
ſine ea igił. Maior videł nota. qꝛ ſi ñ hr̄et
potẽtiã ab eo: poſſꝫ agere ſine eo. Miõr pꝫ
qꝛ pr̄ opał filio ⁊ ꝑ filiũ. Joh. j. Oĩa ꝑ ipm
facta ſunt. ⁊ neq̇t pr̄ opari ſine filio. qꝛ q̄cũ
qꝫ pr̄ facit: hec ⁊ fili9 ſilr̄ facit Jo. v. ¶ Scd̄o 2
ſic. pr̄ ẽ potẽs ſua virtute. ḡ potẽtia genita.
ꝯñtia tenet. qꝛ potẽtia genita. ſ. chriſt9 ẽ ꝟt9
pr̄is. iuxta illud apl̄i. j. ad Cor. j. Nos p̄di
cam9 chriſtuꝫ dei ꝟtutẽ ⁊ dei ſapiẽtiã. ¶ Ter 3
cio. illo pr̄ potẽs ẽ ꝑ quod i opa ꝓcedit. ſꝫ ꝑ
potẽtiã genitã i opa ꝓcedit. igił. Pꝫ maior
qꝛ ſicut illo ſapiẽs eſt quo nouit. ita illo po
tẽs ẽ quo opał. qꝛ vt noſſe ad ſapiẽtiam ſic
opatio ad potẽtiã. ⁊ minor nota ẽ. qꝛ oĩa fe
cit ꝑ filiũ Joh. j. ¶ Cõfirmał ſic qꝛ cũ hęc ſit Confir.
catholica. Pr̄ opał ꝑ filiũ: ſiue ꝑ potentiã
genitã. vel li ꝑ dicit inſtrumẽtũ: qđ nõ ẽ di
cendũ. qꝛ cũ filius ſit deus: ei repugnat eſſe
inſtrumẽtũ. iteꝝ tũc pr̄ indigẽs eſſet. ſi i agẽ
do inſtrumẽto egeret. vel li ꝑ dicit cauſam
⁊ ſi ſic tũc filius eſt cã agẽdi pr̄i. ḡ dat patri
agere. ergo eſt potẽtia ꝑ quã opatur pater.
¶ Forte dicet ꝙ li ꝑ dicit ſubauctẽ. ḡ eodem
mõ deberet dici pr̄ opari ꝑ ſpm̄ſctm̄ ſic ꝑ fili
um: cũ i eo nõ ſit min9 ſubauctas. ¶ Et ſi di
cał. ꝙ ꝑ approꝑatõem dicał poti9 poſſe ꝑ fi
liũ qꝫ ꝑ ſpm̄ſctm̄. ¶ Cõtra. potẽtia nõ ẽ pl9
approꝑata filio qꝫ ſpũiſctõ. qꝛ nulli eoꝝ ſꝫ
pr̄i. ¶ Jtẽ q̄ eẽt rõ hui9 approꝑatõis. ¶ Sꝫ pro ſup
ꝓ ſuppoſito ẽ mgr̄ i lr̄a. ⁊ btũs Aug. vj. de poſito
tri. ca. xv. dicit. Nõ eſt aliq̇s duoꝝ quo ge
nitus a gignẽte diligił. genitoreq̇ ſuũ dili
git. Ubi manifeſte dicit pr̄em diligere ſpũ
ſctõ: qui nõ ẽ pater nec filius. ¶ Et i oppoſi
tũ queſiti arguił ſic. qꝛ ſi pr̄ eẽt potẽs poten
tia genita. vel hoc eẽt ꝓut potẽtia eẽt geni
to ꝓpria. ⁊ h̄ nõ. qꝛ potẽtia ẽ cõis trib9. vel
ꝓut eẽt ei approꝑata. ⁊ h̄ nõ. qꝛ potẽtia eſt
approꝑata pr̄i. ḡ nullo mõ. ¶ Et cõfirmał.
qꝛ pr̄ nõ ẽ ꝑ filiũ. vel potẽtia genita. ḡ nec ẽ
potẽs potẽtia genita. ꝯñtia tenet. qꝛ idẽ ẽ i
deo eẽ ⁊ poſſe. ⁊ añs pꝫ. ¶ Jn queſtione pri
mo videndũ ẽ breuiter de ſuppoſito ꝓ ma
iori ꝯplemẽto eoꝝ quę dicta fuerũt ſupius
arti. quarto queſtionis. xiiij. circa decimã di
ſtin. motę. Scd̄o de queſito.

Pro primo eſt ſci Nota. 1
endũ. ꝙ agens aliquam actõem tripliciter
poteſt denomiari agere. ſ. a forma q̄ agit ab

actione quã pducit. ꝛ ab effectu producto
quē per actõem in eſſe ꝯſtituit. vt calefaci
ens calefacit caliditate que in ipo eſt. vel
2 ꝟtute calefactiua. ¶ Itē calefacit calefacti
3 one: ſicut actione tēdente in terminū. Et
tertio etiã calefacit forma caliditatiſ quã
calefactiõe in eſſe ꝯſtituit. ſicut in natura/
intellect⁹. libꝫ dr. ꝙ arbor floret floribꝫ. ¶ Et in ſpũa
libꝫ eodē modo intellect⁹ pducēs in ſe cõ
ceptū ſiue ꝟbum: dr intelligere ſpē intelli/
gibili tanq̃ forma qua pducit verbū mē/
tale: qd idem eſt qd ꝯceptus. Dicit etiã i/
telligere intellectõe vel actiõe q̃ quaſi ē via
ad ipm ꝯceptū. Et dicit itelligere ꝯceptu:
quē intellectõe in eſſe ꝯſtituit. q̃ ꝗuis idē
ſit qd pma intellectio vel act⁹ intelligēdi:
tñ in rõne diſtinguit. qꝛ intellectio ſignifi
cat eū quaſi per modū fieri. vñ vel ꝯcept⁹
ſignificat ipm per modū facti vel in eē cõ/
voluntat. ſtituti. ¶ Similr eſt in actibꝫ volūtatiſ. nã
1 diligēs dilectõe gratuita. Primo dr dili/
gere habitū charitatis: a qua act⁹ diligen
di oriť: ſi ſit dilectio ciuilis: habitu amici/
tie. Scdo dr diligere actuali dilectione q̃
amor appellať. Et tertio effectu p diligere
vel dilectõem in eſſe ꝯſtituto: cui qꝛ nomē
nõ eſt impoſitū etiã vocatur amor. ꝛ ſic qs
dicit diligere amore: vel vt actuali dilecti
ne ꝛ actu. vel vt termino dilectõis in eē cõ
Notã 2. ſtituto. ¶ Scdo eſt notãdū. ꝙ ſpūſſanct⁹
eſt pſona ꝯſtituta ex ꝯcordia volūtatiſ ſpi/
ratiua pris ꝛ filij. Sicut em̃ in trinitate: q̃
deus eſt: fili⁹ nõ ſumiť ad ſilitudinē act⁹ in/
telligēdi: eo ꝙ nõ tranſit: ſz in eternū pma
net. ſz potius ad ſilitudinē verbi p intelle/
ctionē in eſſe ꝯſtituti. ſicut cuz dicim⁹. pa/
ter dicit ſe filio. li filio nõ ſumiť ex habitu/
dine actus. ſz in habitudine termini ex a/
ctu cõſtituti. ſic ꝯformiter ſpūſſctūs nõ ſu
miť in eadē: iuxta ſilitudinē act⁹ dilectio/
nis in nobis: eo ꝙ etiã habet rõem maxie
pmanentis. ſed ad ſilitudinē eius quod ĩ
nobis ex actu dilectõis in eſſe conſtituiť.
Notã 3. ¶ Tertio eſt notandū. ꝙ iuxta hūc modū
dicit pater diligere filiū ꝛ ecõuerſo ſpiritu
ſancto vel amore pcedente tanq̃ termino
mutua notionali dilectõe in eſſe ꝯſtituto.
ſicut dicit venerabil Hugo de ſctõ victore
ꝙ cū dicit pater ꝛ filius diligūt ſe ſpūſan/
cto: ablatiuus ꝯſtruiť in habitudine qua/
ſi effectus formal. i. denoiantis. ꝛ dicit q̃ſi
effectus. qꝛ in diuinis ppͥe nõ eſt effect⁹.
ſed q̃ſi effect⁹. i. q̃ſi termin⁹ dilectõe noti/
onali amboꝝ pduct⁹ vel in eſſe ꝯſtitutus.
Vñ ſenſ⁹ ppõnis ē. pr ꝛ fili⁹ ſe diligūt ſpiri
tuſancto. i. ſpirãt vel ſpirãdo pducūt ſpi/
ritūſctm̃ vt amorē vni⁹ in alteꝝ. ¶ Illis p Cõclo.
miſſis eſt ꝯcluſio rñſalis. ꝙ pr diligit ſpū/
ſctõ pcedēte ab eo. ptz ex dictis. qꝛ ſpirãs
rõnabiliť denoiať ab effectu quē ſpirando
producit. modo pater diligēdo filiū pdu/
cit ſpirando ſpm̃ſctm̃ ſeu amorē. ergo ab il
lo amore pducto rõnabilr denoiať amare:
vel diligere. tenet ꝯña. ꝛ maior ptz ex pri/
mo notabili. ꝛ minor ex ſcdo. ¶ Forte dice obijciť 1.
tur. diligere aliquē eſt ei velle bonū. ſi ergo
pater diligit filiū ſpūſancto: vult ei bonuz
ſpirituſancto. quod nõ videť. ¶ Secūdo. 2
nunquid circūſcripto per intellectū ſpiritu
ſancto adhuc pater diligeret filiū. ¶ Ter 3
tio. nunq̃d li diligere dicit actū dilectiõis
in ſuppoſito. ꝙ ſi ſic. queriť vtꝝ dilectiõis
eſſentialis: ꝛ hoc nõ. quia ſi diligūt eſſen/
tia. vel dicit dilectionē notionalez. ꝛ tunc
diligere ſpirituſancto eſſet ſpirare ſpūſan
cto. modo hoc nõ videť. ¶ Et quarto. q̃a 4
ſequi videť. diligunt ſpirituſancto. ergo di
lectio eorum eſt a ſpūſancto. quod nõ vi/
detur. ¶ Quinto queritur. quid pater dili 5
gat ſpūſancto: vtrū ſolum filiū vel etiaz ſe
et etiã nos: ¶ Ad pmū diciť. ꝙ illa deſcri/ Ad. 1.
ptio dilegere tracta ad deuz dať de dilecti/
one eſſentiali: ꝛ nõ notionali. quia pať nõ
vult ſpirituſancto bonum filio. ſed magis
ſua eſſentiali dilectione: vel paterna dile/
ctione. ¶ Ad ſecundã. ꝙ ſit eſſentiali dile/ Ad 2
ctione. ſz ñ notionali. qꝛ tunc nõ ſpirarent
amorē cõmunē qui eſſet dilectio vniuſ ad
alterū. ꝛ ecõtra. ¶ Ad tertiã diciť. ꝙ li dili/ Ad 3
gere dicit actū notionalem: ſiue actū dile/
ctionis notionalis. ꝛ tamē negeť ꝙ diffe/
rant dici. vel ꝙ tm̃ valeat ſicut dicere. ſpi/
rant ſpirituſancto. Nam ꝗuis dicere priſ
et generare patris idem ſint. tamē cõcediť
ꝙ pater dicat ſe verbo. quia dicere impor/
tat habitudinē quã pater acquirit ex pſo/
na producta: que eſt manifeſtatio pfecta
perſone patris que eſt in verbo pducto. ꝛ ñ
concediť ꝙ pater generat ſe verbo. qꝛ nõ ſic
ſignificat. quia generare dicit habitudinē
termini pducti. ſicut hec expreſſa ſunt ĩ q̃/
ſtione pcedenti. ſic etiam ꝗuis diligere no
tionale patris ꝛ filij idem ſit quod ſpirare
tamē aliuz modū habet importãdi apud
animã. nam diligere importat perſonaz e/
manatã ꝛ hitudinē quã ab ea hñt pſone:

a quibꝫ emanat: ſcꝫ ꝙ ea vt termino ꝓdu
cto habẽt mutuũ amorẽ. Spirare autẽ ſi/
gnificat magis habitudinẽ termini ꝓdu/
cti. ⁊ ideo qꝛ nõ eſt ſpũſanctꝰ cõproducẽs
ſuyp̃iuſ: nõ dicũť ſpirare ſpũſancto: ne ſcꝫ
intelligať ꝙ ſit ſui ſpiratoꝛ. ¶ Ad quartã
ꝙ nõ ſequiť. qꝛ maioꝛ dicit habitudinem
p̃ncipij. ⁊ nõ ſic ſumiť ablatiuꝰ ſcꝫ ſpũſan
cto. qꝛ nõ ſumiť ꝓut importat p̃ncipium q̃
produciť ſpũſſctũs. ſꝫ magis ſumiť in ra/
tione termini ꝓducti vel ſpiratõe in eẽ cõ/
P 3 ſit p stituti. ¶ Pro q̇nta rõne eſt p̃ma ꝓpoſitõ
põ p̃ma ꝙ q̃uis dilectõe eſſentiali nõ diligat ſe de
us pater ſpũſancto. tñ dilectiõe notiona/
li diligit ſe ſpũſancto. Prima pars patet.
qꝛ dilectiõe eſſentiale pater diligit ſe ſua
eſſentia. que nõ eſt terminꝰ ꝓductus ſpira
tione ſpũſſancti. Scða pars ptꝫ. qꝛ p̃rẽ
diligere ſe dilectõe notionali: eſt ip̃m ſe a/
moꝛe ꝓducto diligendũ manifeſtare: vel
exp̃mere. vnde ſicut dicit ſe vbo. qꝛ vbo ſi/
bi equali ſe infinitũ eſſe ꝓductm̃ exp̃mit:
vel manifeſtat. ita diligat ſe notionalr̃ ſpi
ritusancto. qꝛ ſe infinite diligendũ aperit
amoꝛe infinito ꝓducto. ¶ Et in eodẽ ſen
ppõ 2 ſu eſt ſcða ꝓpoſitio ꝙ filius diligit ſe noti
Op põit onalr̃ ſpũſancto. ſicut ptꝫ de patre. ¶ Sꝫ
cõtra p̃mã ptẽ p̃me ꝯcłonis dicit Egidiꝰ.
ꝙ pater diligit ſe ſpũſancto dilectione eẽn
tiali. Moueť ad h̃. qꝛ ſpũſſanctus ſpirať
a patre ⁊ filio: dilectõne eſſentiali q̃ coꝛre/
ſp̃odet in gñatione filij: qð eſt intelligere.
et etiã dilectõe notionali q̃ in gñatõe filij
coꝛrñdet ei qð eſt dicere generat eñ pater
filiũ: itelligẽdo ſuam eſſentiã ⁊ dicẽdo ſu/
am ꝑſonã. ⁊ ergo qꝛ vtrãqꝫ dilectõem ſpũſ
ſanctꝰ ꝓcedẽdo includit: dicit ꝙ ſm̃ vtrã/
qꝫ dilectõem p̃rem ⁊ filiũ denoiat ſe dilige
Cõfir re. ¶ Qð ꝯfirmat. qꝛ vel eſſentia eſt radica
le p̃ncipiũ notionaliũ actuũ. vel nõ. ſi di/
cať ꝙ ſic. tunc põtẽtia ſpirãdi eſt eſſentia.
et ex ꝯñti ex dilectõe eſſentiali ſpirať ſpiri
tuſſctũs: ſicut ex notionali: ergo ꝑſone nõ mi
nus diligũt ſe ſpũſancto notionali dilecti
one vt termino q̃ꝫ eſſentiali. Si dicať ꝙ ñ
ergo potẽtia ſpirãdi eſſet relatio. ⁊ nõ eſſet
eſſentia: ꝯtra p̃us dicta. ¶ Scðo. qꝛ ſi no
2 tionaliter pater ſe diligit ſpiritusancto. er
go in ſe ſpirat amorẽ vt in obiectũ: qð nõ
eſt verũ. qꝛ ſpirat in filiũ. ¶ Rñdeť ad pri
Ad 1 mũ. ſalua reuerẽtia tãti doctoris: ꝙ cõmu/
niter doctores noſtri dicũt. ꝙ qꝛ pater ha/
bet eſſentiã nõ ab alio: ita etiã eſſentialẽ

dilectõẽ diciť habere nõ ab alio. nec etiã
dr̃ eam habere alio vt termino ꝓducto. nã
q̃uis notio cõmunis qua p̃r ⁊ filiꝰ ſpirãt
ſpm̃ſctm̃: ſit pater ⁊ filiꝰ: inq̃tũ in eis ẽ cõ/
coꝛs volũtas: fecũditate ſue eſſentie ſpirã
di ſpm̃ſctm̃: ⁊ ſpirent dilectõe eſſentiali tã
q̃ põtẽtia ſpiratiua que eſt eſſentia. tamẽ
qꝛ ꝓprietas ꝑſonalis ꝓducta non produ
ciť ab eſſentia: ſꝫ a patre ⁊ filio: nec eſſẽtia
produciť que eſt in ſpũſancto. nec dilectio
eſſential' ꝓduciť. ideo tanq̃ terminꝰ nõ de/
noiat ſpũſſanctus: q̃uis ſit dilectio eſſen
tialis: ꝑſonas ꝓducẽtes diligere dilectiõe
eſſentiali: ſꝫ notionali. Vñ ad formã con
ceſſo toto añte: negeť ꝯñа. nõ enĩ debet de
noiari vt termino ꝓductõis: niſi illo qð ꝓ
ducitur. mõ eſſential' dilectio nõ ꝓduciť.
¶ Ad ꝯfirmatõem ꝯcediť ꝙ ſpũſſctũs ꝓ/ ad ꝯfir.
duciť eſſentiali dilectõe tanq̃ põtẽtia ſpi/
ratiua. ſꝫ ꝯña nõ valet cũ inferť: ꝙ ergo p̃r ꝓ
ducens debeat ab ea denoiari: cum ipa nõ
ſit terminꝰ ꝓductõis. ¶ Ad ſcðam. ꝙ quia Ad 2
amoꝛ diciť actũ ꝓut eſt in amatũ. io vtr/
q̃ tam p̃r q̃ꝫ filiꝰ ſpũſctõ vt termino ꝓdu/
cto ſe diligit: manifeſtãdo amoꝛe infinito
ꝓducto ſe eſſe infinitũ amabile: ſicut etiã
eodẽ oſtendit filiꝰ p̃rem: ⁊ pater filiũ infi/
nitũ diligibile. ¶ Tertia ꝓpoſitio. p̃r noti ppõ 3
onabiliter diligit ſpm̃ſcm̃ ſpũſancto. ẽ enĩ
ſenſus eiuſ. p̃r ſpirãdo ſpm̃ſcm̃ oſtẽdit ſpũ
ſancto. i. amoꝛe ꝓducto ip̃m amorẽ eſſe in
finitum diligibile: ſicut ſe manifeſtat ſpi/
rando ꝑ infinitũ amorẽ ꝓductum eſſe ĩfi/
nitũ amabile. Vñ ſicut catholice cõcediť.
ꝙ pater dicat verbũ vbo. nã ſicut ſe expri/
mit vbo: vel manifeſtat vt infinitũ produ/
ctm̃. ſic eodẽ vbo exp̃mit l' mãifeſtat vbũ eẽ
finitũ ꝓductm̃: eo ꝙ oĩa per ip̃m dic ſiue fa
cit. ⁊ ſic diligere importat actũ: ſpm̃ſanctũ
terminũ actꝰ. ⁊ ſpũſancto in ablatiuo rati/
onẽ actus. ſicut dicimꝰ. ego diligo amorẽ
meũ ip̃o amoꝛe. ¶ Quarta ꝓpoſitio. quã/ ppõ 4
uis ſpũſſctũs ſe diligat ſeip̃o: ſꝫ nõ a ſeip̃o
amoꝛe eſſentiali: ñ tñ diligit ſe ſeip̃o amo/
re notionali. Prima ꝑs pꝫ. qꝛ q̃libet ꝑſo
na ſicut ẽ ip̃a eſſentiã. ita ẽ eſſential' amoꝛ
ſui: cũ eſſentia ſit amoꝛ vel dilectio: prime
Joh. iiij. deus eſt caritas vel dilectio. Se
cunda ꝑs pꝫ. qꝛ nõ a ſeip̃o habet eſſentiã
ergo nec amorẽ eſſentialẽ. vñ q̇cquid hꝫ a
patre: habet ⁊ a filio. Tertia ꝑs ptꝫ. qꝛ di/
ligere notionaliter importat actũ ſpirãdi ⁊
ꝑſonã. mõ ſpũſſcũs nõ ſpirat ſe. ¶ Dicetur Dubiũ

nunq̄d poſſit dici q̄ diligat ſe pſonalr̄: eo
Solo q̄ amor ē pducti. ¶ Rn̄deť q̄ ſi ſic capetur
diligere p eſſe amorē pductū ⁊ intrāſitiue
circūſcribēdo actū ſpiratōis: ſic q̄ diligere
q̄ſi ſumereť paſſiue: diligere eſſet pprium
ſpūſſancti. q̄ꝛ pprium eius eſt q̄ ſit amor
product⁹. Sꝫ mod⁹ iſte nō eſt ꝯſuetus: q̄̄ꝫ
uis eū ponat btūs Thom̄. in ſcripto. diſ.
pſentis q̄ſtione pma arti. ij. in ſolōne vlti.
ppō 5 argumēti. ¶ Quinta ppoſitio. pater ⁊ fili
us diligūt creaturas ſpūſancto: tam eſſen
tialiter q̄ꝫ notionalr̄. quia cū pceſſio perſo
naꝝ ſit ratio pceſſionis creature: eo q̄ pria
eſt ⁊ cauſa poſterioꝝ. Vn̄ ſicut pceſſio ver
bi eſt ratio emanatōis creaturaꝝ p modū
intellect⁹. ⁊ vt ſunt in natura: eo q̄ eſt pri
mū verbū. ita ſpūſſanctus eſt ratio ema
natōnis eaꝝ p modū volūtatis liberalis.
et vt recipiūt diuina dona: eo q̄ eſt pmum
donū quo deus dat om̄ia alia. ⁊ idō pater
et filius diligūt nos ſpūſancto dilectōe eſ
ſentiali. ⁊ ſic li diligūt dicit influentiā ⁊ ef
ficientiā totius trinitatis. Et in ablatiuo.
puta ſpūſancto ſignificať ratio efficientie
que eſt ſpūſſanctus: nō ex parte dei: ſꝫ ex p
te creature recipiētis dona dei rōne pmi do
ni: quo deus diſpoſuit ſe om̄ia datuꝝ. Fac
ē̄m creaturā tota trinitas. Ratio aūt faci
endi p modū intellect⁹ ſm̄ quā eſſe recipi
unt: eſt filius. qui eſt vt ars patris. ⁊ ideo
pater diciť v̄bo creaturā facere: ſꝫ nō dili
gere. Sed deus ſiue trinitas dat munera
ſua creature: liberaliter eā faciēdo per mo
dū volūtatis. ⁊ eſt ratio datiōis ſpūſſctūs
qui eſt pmū donū. idō diciť deus ſpūſancto
creaturā diligere eſſentialr̄. ſpūſancto nō
filio. q̄ꝛ nō p modū volūtatiſ vel doni ema
nat. ad quā volūtatē ſpectat rō dilectiōis.
Sed etiā pater ⁊ fili⁹ dicunť diligere cre
aturā ſpūſancto notionalr̄. q̄ꝛ ſpirāt ſpiri
tūſcm̄ qui eſt ratio om̄is liberalis donati
onis facte a deo creature. Et importabit li:
diligere pncipali ſua repſentatōne nō ha
bitudinē efficiētie reſpectu creature. ſed rō
nem hui⁹ efficiētie: ⁊ ipam efficientiam per
modū ſeq̄le importabit: ac ſi diceret. dili
gūt ſpūſancto creaturā. i. ſpirant pmū do
nū: qđ eſt ratio liberalis collatōnis facien
de creature: rōne cui⁹ danť munera create
Hec eſt ſentētia bti Tho. in ſcripto diſt. p
ſente q̄ſtione pma arti. iij. in corpe poſitio
nis. Et hec de pmo articulo.

Pro ſecūdo prin Artic. 2.
cipali eſt notandū. q̄ v̄boꝝ diuinis perſo
nis attributoꝝ quedā ſunt ſbſtantiua. vt
eſſe. q̄dam adiectiua. vt cetera v̄ba. Item
alioꝝ verboꝝ quedā dicūť formā in aīa:
et motū quaſi rei ad aīam. vt ſape noſſe vt
intelligere. Et alia nō. Itē q̄ alioꝝ quedā
dicunt effectū in creatura. vt facere regere
opari. Quedā nō: ſed ſolū reſpectū. vt poſ
ſe velle: que important eſſentiaꝫ in ordine
ad opationes immanētes: vel pſonas ip
ſas. quāq̄ꝫ bene importēt reſpectus ad crea
turas. Vn̄ tertiū genus dr̄ verboꝝ p̄ctico
rum: eo q̄ effect⁹ dei in creaturis importāt:
alia genera nō ſic. ¶ Scd̄o eſt notandūꝫ Notā 2.
q̄ eſt idē ſenſus dicere. pater eſt potens po
tētia genita. ſicut dicere. pater eſt potēs p
potentiā genitā. q̄ꝛ eundē ſenſum apđ ani
mā important. cauſalitatē em̄ vł rōneꝫ pn
cipij: quā denotat p̄poſitio p: etiaꝫ denotāt
illi ablatiui ſic recti. vt idem eſt dicere. ig
nis agit caliditate. ⁊ dicere. ignis agit per
caliditatē. ¶ Tertio eſt notandū. q̄ per gn̄ notā. 3.
additť verbo abſoluto: vel etiā ſcd̄o vel q̄r
to gn̄i importat auctoritatē. vt cū dr̄. iſte ē
per illū. ſenſus eſt: q̄ eſt auctoritate illius.
Et iſte eſt ſapiens p Johēm. ſenſus ē: q̄ au
ctoritas ſapiē eſt in iohāne. vel q̄ iohāneſ
fecit eum ſapientē. Eodē mō. vult p petrū.
id ē, petrus fecit eū hoc velle. Sꝫ cū verb
tertij generis ſiue practicis importat ſbau
ctoritatē. vt ignis calefacit p caliditatem.
nō eſt ſenſus q̄ auctoritas calefaciendi ſit
in caliditate. ſed ſenſus eſt q̄ caliditas eſt
inſtrumentū. ⁊ q̄ auctas eſt in igne. vel ſe
cans ſecat p ſecurim. ¶ Ex quo ſequitur q̄ Corre. 1.
hec eſt vera. pater opať per filiū. ſiue per ſa
pientiā genitā. quia ſbauctoritas ē i filio.
vn̄ ſenſus eſt q̄ fili⁹ opať: ſꝫ q̄ hoc habet a
patre in q̄ eſt auctas. vt dux regit p aduo
catū. ſenſus: q̄ aduocat⁹ regit: ſꝫ hoc habꝫ
a duce: in quo eſt auctas regēdi. ¶ Seq̄ť Corre. 2.
ſcd̄o. q̄ ſenſus hui⁹. pr̄ eſt potēs p potentia
genitā: eſt iſte. q̄ pr̄ eſt potēs: ſꝫ q̄ h̄ habꝫ a
potētia genita in q̄ eſt auctas potētie. ptꝫ.
q̄ꝛ ibi p poniť reſpectu v̄bi abſoluti vel pri
cipij q̄rti gn̄is. ⁊ ĝ importat auctatē in reſp
q̄ ſupponit actūs cui additť p tertiū pmiſ
ſoꝝ. ¶ Quibꝫ pmiſſis eſt ꝯcluſio rn̄ſaľ: hec Cōclo.
ppoſitio. pr̄ eſt potēs potētia quā genuit.
eſt falſa. ptꝫ. q̄ꝛ idē valet ac ſi diceret. par ē

potẽs ꝑ potentiã quã genuit: ꝑ ſcõm pmiſ
ſoꝝ: cuiꝰ ſenſus ẽ ꝑ correlariũ pmiſſum. ꝙ ſi
ſapiã genita ſit auctas potẽtie q̃ pr̃ eſt po
tẽs. qḋ eſt ſimplr̃ falſũ. qꝛ auctas eſt in pr̃e
Corre. nõ in ſapiã genita. ¶ Correlariũ. hec ꝯña
nõ valeꝫ. pr̃ fac oĩa ꝑ ſapiam genitã. er
go eſt potẽs ꝑ eã. ſequit̃ ex dictis. qꝛ ſenſus
illaꝝ ſũt penitꝰ diſtincti: ꝓpter diuſuꝫ mo
dũ importãdi auctatẽ vt dictũ eſt. Sicut
etiã nõ ſequit̃. dux regit ꝑ aduocatũ. g̃ ẽ do
minus vl̾ potẽs ꝑ aduocatũ. qꝛ añs eſt ve
rũ. ꝯñs falſum. aduocatꝰ eĩm potẽs eſt per
ducẽ. ⁊ nõ ecõtra. Hoc de. q̃. art.

Ad rationes princi

Ad 1 pales. ¶ Ad pmã. ꝙ q̃uis pater non dili
gat eſſentialr̃: niſi ſua eſſentia q̃ exiſtit. tñ
notionalr̃ diligit ſpũſancto filiũ ⁊ ſeipum
vt dcm̃ eſt. tanq̃ fine dilectõis notialis ꝓ
ducto. Ad btm̃ Aug. dicentẽ. ꝙ ſapere in
deo eſt idẽ qḋ eſſe. ⁊ ita diligere. Rñdet̃. ꝙ
loquat̃ de diligere ⁊ ſapere eſſentialr̃. nõ no
Ad 2 tionalr̃ dictis. ¶ Ad ſcḋam. ꝙ pr̃ dr̃ dilige
re aliq̃ duplr̃. Uno mõ tanq̃ forma. ⁊ om
nis talis dilectio q̃ pr̃ ſic diligit: debet eſſe
formalr̃ in pr̃e. Alio mõ tanq̃ termino ꝓ
ducto notionaliter. ſ. tanq̃ amore ꝓducto
ſpiratõne actiua. ⁊ h̃ mõ neget̃ maior. Ad
ꝓbatõem. ꝯcedit̃ ꝙ oĩs ſapiã vel cogni
tio vel ṽbum quo aliq̃d formalr̃ ꝯgnoſcit
debet eſſe in cognoſcẽte. ⁊ illa dilectio q̃ q̃s
formalr̃ diligit: debet eſſe in diligẽte. ſꝫ ali
quis bene dr̃ dicere ṽbo ꝓducto res ad ex
tra. vt pr̃ oĩa dicit verbo. qḋ tñ nõ ẽ for
malr̃ in ipo. ſic etiã diligit dilectõe produ
cta tanq̃ termino ſue ꝓductõis vl̾ ſpiratio
nis. ⁊ talẽ dilectõem nõ opꝫ formalr̃ eſſe
in patre ꝓducẽte vel diligẽte. ¶ Ad tertiã
Ad 3 ꝑidẽ: negando ꝯñam. qꝛ q̃uis in pr̃e ni
hil ſit a ſpũſancto. ⁊ io eo formalr̃ nõ dili
git. tñ diligit eo notionalr̃ tanq̃ termĩo ꝓ
ducto voluntate q̃ ſpirat. ¶ Ad rõnes ar
guẽtes ꝓ q̃ſito. ¶ Ad pmã negãdo maio
Ad 1 aliarum rẽ. qꝛ opari ad aliq̃d dicit in illo ſbauctatẽ
nõ auctatem. Uñ aĩa ſpẽ intelligibili vel
ſenſibili agit in ſe cognitiõem: quã ſine ea
facere neq̃t. ⁊ tñ nõ habet ṽtutem a ſpẽ. ſed
magis ſpẽs ab aĩa: vel a ſenſibili. ⁊ domi
ficator ſecat ſecuri vel ſerra: ſine q̃ ſic ſeca
re nõ põt. ⁊ tñ nõ habet potẽtiã ab ipis. et
dux regit ꝑ miſtros. nec põt debite regere
ſine miſtris. nõ tñ habet potẽtiã a miſtris
Ad 2 ſꝫ miniſtri ab ipo. ¶ Ad ſcḋam. ꝙ pr̃ ẽ po

tens ſua ṽtute: q̃ ipẽ eſt. vl̾ in eo eſt forma
liter. ⁊ hec nõ eſt filiꝰ. ſꝫ non opꝫ ꝙ ſit po
tens ṽtute ſua: eo ꝙ originaliter eſt ab ip
ſo: ⁊ ſic filius. Prime ad Corinth. primo.
eſt virtus patris. qꝛ eſt originalr̃ a patre
et habet virtutẽ a patre. ¶ Ad tertiã ſicut Ad 3
ad pmã neget̃ maior. qꝛ patrẽ per filiũ om
nia opari: nõ dicit niſi in filio ſubauctori
tatẽ: ⁊ in patre auctoritatẽ. vt dictum eſt:
et cum dicit̃ ꝙ ſicut ſapiens eſt eo q̃ nouit
ita potens eſt eo q̃ opatur. Dicat̃ ꝙ nõ ſit
ſimile. quia ſapiens dicit formã intrinſe
cam ⁊ quaſi motum rei ad aĩam. ⁊ ideo
extrinſeco nõ dicitur ſapiens ſed opari eſt
verbũ practicum ſignificans habitudinẽ
cauſe ad effectuꝫ. ⁊ ergo ſtat bene ꝙ operet̃
per extrinſecũ: licet eo nõ ſit potens. Poſ
ſet etiã dici: ꝙ formaliter nõ opatur filio.
ſed potentia que in ipo eſt. ſcilꝫ ſua eſſen
tia opatur. tamen ⁊ facit per filiũ: qꝛ ꝓce
dens ꝑ moduꝫ intellectus ſiue nature eſt
ratio oĩbꝫ alijs per modũ nature exiſtẽ
di ſiue fiendi. ¶ Ad ꝯfirmatõem ꝙ in iſta
pater opat̃ per filiũ. li ꝑ dicit in filio ſubau ad ꝯfir.
ctoritatẽ: ⁊ auctoritatẽ in patre. ac ſi dice
ret̃. pater opatur per filium: quem produ
cendo diſpoſuit ſe per eum omnia per mo
dum nature producturũ. ⁊ ergo diuiſio q̃
aſſumit̃ in maiore negatur. Et quãdo di
citur. ꝙ tunc eodem modo deberet dici pa
trem opari ⁊ ſpm̃ſanctum. quia in eo etiã
eſt ſbauctoritas. Dicit̃ ꝙ non ſit ſimile. q̃a
operatio eſt per ṽtutẽ que appꝛiat̃ filio.
ſicut pme Ad Corinth. pmo chriſtus dici
tur dei virtus. Quare autẽ appropriet̃ eſt
ratio. quia producit̃ a patre ſm̃ omnimo
dam potentiã etiã equalem ſibi. quia per
generatõem que eſt actus perfecte potẽtie:
vt habet ſcḋo de aĩa: producit̃: qua acci
pit equalem virtutẽ cum patre. Etiam vt
poſſit conſpirare ſpm̃ſanctum. ⁊ quia vir
tus eſt terminus potentie: vel potentia vl
timata: eſt ṽtus appropriata filio: ⁊ dicit̃
virtus patris: ſicut brachiũ ⁊ dextra. Ad
hoc autẽ qḋ dr̃: ꝙ potẽtia nõ plꝰ approp
atur filio. ⁊c. Dicit̃ ꝙ q̃uis potẽtia nõ: ta
mẽ ṽtus approp̃at̃ ei: ob cam̃ ꝓdictã. Uñ
põt dici ꝙ ṽtus dicit diſpoſitõem q̃ſi me
diã inter potentiã ⁊ actũ: q̃ potẽtia ordia
tur ad actũ: ⁊ iõ filio approp̃atur: quẽ pat̃
diſpoſuit vt eſſet mediũ quaſi ꝓductiõis
ſue potentie ſup creaturas: eo ꝙ i eo diſpo
ſuit ſe oĩa ꝓducturꝫ. nõ tñ eſt negandum

quin etiã ſpũſancto pater diligat creatas
et dona liberalia eis ꝯfert: licȝ eo non pro
ducat. vt dcm eſt in fine ſcdi arti. ¶ Oms
rões ad ptes oppoſitas ſunt pro dictis
hec de q̃ſtione.

Q Ueritur tri-

ceſimoſexto circa diſtinctiõeȝ
triceſimãtertiã. Utrũ ꝓpetas
perſonalis ſicut nõ diſtinguit̃ a ꝑſona: ſic
etiã nõ diſtinguat̃ ab eſſentia. Que que
ſtio vnũ ſupponit. ſcȝ ꝙ ꝓprietas perſonal'
nõ diſtinguat̃ a ꝑſona. ⁊ querit vtrũ etiaȝ
nõ diſtinguat̃ ab eſſentia. ¶ Contra ſup-
arguit 1. poſitũ arguit̃. Quicq̃d eſt in alio diſtiguit̃
ab ipõ. ſed ꝓprietas patris eſt in prẽ. igit̃.
maior nota eſt. q: nihil eſt in ſeipõ. iiij ph.
minor ptȝ. q: cãtat eccleſia. ⁊ in ꝑſonis ꝓ-
prietas. ⁊ eſt mgri in lra pñtis diſ. c. pmo.
arguit 2 ¶ Scdo ſic. Ubicũqȝ eſt vere determiãs
et ꝯſtituẽs in re: ⁊ determinatũ atqȝ conſti
tutũ ſm rem: ibi diſtinguit̃ determinans a
determinato. ſȝ ꝓprietas determinat et di-
ſtinguit ꝑſonas. ⁊ ꝑſona eſt determinata ⁊
cõſtituta ſua ꝓprietate. igit̃ ⁊c. ptȝ maior
q: da ꝙ nõ diſtinguat̃ determinãs a deter
minato: ſequit̃ ꝙ totũ erit determinatum: ⁊
minor pȝ per dicta in q̃ſtionibꝫ circa diſt.
xxvj. ⁊ xxvij. nam realiter ꝑſone diſtinguũ
arguit 3 tur ⁊ inſtituunt̃ ſuis ꝓpetatibꝫ. ¶ Tertio.
Ubicũqȝ eſt reſpectus ⁊ abſolutũ: ibi vĩ
realit̃ differre reſpectꝰ ab abſoluto. modo ĩ
perſona eſt reſpectus ⁊ abſolutũ. g̃ reſpectꝰ
differt ab abſoluto. ſȝ ꝑſona eſt res abſolu
ta. quia diuina eſſentia: cũ ſit deꝰ. ⁊ ꝓprie
tas vt pr̃nitas eſt reſpectus. g̃ ꝓprietas di
ſtinguit̃ a ꝑſona. maior vĩ nota. q: reſpe
ctus nõ vĩ eſſe abſolutũ: cũ nõ dicat̃ ad
ſe. nõ em̃ eſſet reſpectus. minor pȝ. q: in ꝑ-
ſona eſt ꝓpetas: q̃ eſt reſpectiua. ⁊ eſt eſſen
arguit 4 tia: que eſt abſoluta. ¶ Quarto. ſi pr̃nitas
eſſet pater: pr̃nitas gñaret. q: pr̃ gñat. mõ
ꝯñs vĩ falſũ: eo ꝙ relatõi nõ attribuit̃ a
gere. eodẽ mõ ſequit̃ ꝙ filiatio eſſet icarna
ta: qḋ vĩ incõueniẽs. ⁊ tenet ꝯña. q: fili
us eſt incarnatus. q̃ ſm aduerſariũ eſt fili
arguit 5 atio. ¶ Quinto. q: btũs Aug. dicit in li. ḋ
tri. ꝙ omne qḋ relatiue dĩ: eſt aliquid. exce
pto eo quod relatiue dicit̃. ſȝ ꝑſona relatiue
dicit̃. igit̃ erit aliquid ꝓter ꝑſonã: qḋ nõ pt
arguit 6 poni: niſi ꝓprietas. ⁊ hr̃ ꝓpoſitũ ¶ Sexto
pr̃ pr̃nitate realit̃ diſtinguit̃ a filio cũ quo
eſſentialr̃ cõuenit. g̃ pr̃ nõ eſt pr̃nitas. pro
bat̃ ꝯña. q: nõ vĩ qm̃ aliq̃d qḋ realr̃ cõ-
uenit cũ filio: ab eo aliq̃ differt: etiã realit̃
ſit illud quo ab eo differt. ſi em̃ eſſet illud:
tunc illud cõueniret cũ filio. g̃ eo nõ diſti
gueret̃ a filio. añs notuȝ eſt. ¶ Septimo. arguit 7
Omis notio, nõ eſt ꝑſona. g̃ ꝓprietas nõ
eſt ꝑſona. ꝯña tenet. q: nõ videt̃ potior ra
tio de vna relatiua proprietate: q̃ȝ de alia.
añs ꝓbat̃. q: vel eſſet ꝑſona ꝓducta: et ſic
nõ cõueniret patri. vel eſſȝ ꝑſona nõ ꝓdu
cta. ⁊ ſic nõ cõueniret filio. ⁊ vtrũqȝ horuȝ
eſt ꝯtra determinatões doctoꝝ. ¶ Deinde Cõtra q̃ſituȝ
arguit̃ ꝯtra q̃ſitum. vicȝ. ꝙ ꝓprietas perſo arguit. 1.
nal' diſtinguit̃ ab eſſentia. pmo ſic. q: ſi ꝓ-
prietas eſſet eſſentia: ſeq̃ret̃ ꝙ eſſentia eſſȝ
cauſa diſtinctõis. pȝ ꝯña. q: ꝓprietas eſt
cauſa diſtinctõis. pȝ falſitas ꝯñtis. q: eſ-
ſentia eſt cauſa vnitatis. idem aũt nõ po
teſt eſſe pncipiũ oppoſitoꝝ. ¶ Scdo ſic. il 2
la realitate q̃ ꝑſone realiter cõueniũt: non
diſtinguunt̃ vt notũ eſt. ſȝ eſſentia realiter
cõueniũt. g̃ ea nõ diſtinguunt̃: ſȝ ꝓprieta-
tibꝫ diſtinguunt̃. g̃ ꝓprietates nõ ſũt eẽn
tia. ꝯñe videnť note: ⁊ maior. q: oppoſita
nõ pñt cõuenire aliq̃bꝫ ſm idẽ: ⁊ rõne eiuſ
dẽ. ¶ Tertio ſic. Nõ minꝰ videt̃ differre ꝓ-
prietas ab eſſentia q̃ȝ ſuppoſitatio a ſup- 3
poſito. ſȝ ſuppoſitatio nõ eſt ſuppoſitum.
g̃ nec ꝓprietas eſt eſſentia. tenet ꝯña ⁊ pa
tet maior. q: nõ minꝰ reſpectiua eſt propri
etas q̃ȝ ſuppoſitatio. nec minꝰ abſoluta ẽ
eſſentia q̃ȝ ꝑſona. ⁊ minor etiã vĩ vera. q̃a
vtiqȝ ſuppoſitatio põt tolli a natura: ipſa
manẽte. vt natura humana in xp̄o nõ eſt
ſuppoſitũ: nec ſuppoſitat. q̃ tñ ſuppoſita
ret ſi eſſet dimiſſa. ¶ Quarto. q: ille n̄ ſũt
eadẽ res: quaꝝ q̃libet ẽ vera res: ⁊ vna iue- 4
nit̃ ſine alia. ſȝ vtiqȝ inuenit̃ ꝙ pr̃nitas eſt
vera res. cũ ſit diuina relatio. ita ⁊ eſſentia
eſt vera res. ⁊ inuenit̃ eſſentia in filio: ⁊ p
ternitas nõ. g̃ nõ vĩ eſſe eadẽ res: patni
tas q̃ eſt eſſentia. ¶ Quinto. q: eſſe patni
tatiſ nõ eſt eſſe eſſentie. igit̃. ꝯña nota. q: ſi 5
idem ſũt eſſe eoꝝ ẽ idem. añs ptȝ. q: eẽ pr̃
nitatis ẽ ad aliud. ⁊ eſſe eſſentie eſt ad ſe.
¶ Sexto. q: vel manẽt tres diſtincte ꝓprie
tates cũ hoc ꝙ ipe ⁊ q̃libȝ eaꝝ ẽ eſſentia. vl' 6
ſi pmũ. quõ hoc imaginatio capiet: ꝙ idẽ
ſimpliciſſimũ ẽ tres res oĩno diſtincte. ſi ſe
cundũ. g̃ nõ eſt trinitas ꝑſonaꝝ: ex quo ꝓ-
prietates nõ manẽt diſtincte ¶ Septimo
nullũ incõicabile ẽ idem cõicabili. ſȝ ꝓpri 7
etas ẽ incõicabilis. ⁊ eſſentia ẽ cõicabilis.

ergo proprietas nō eſt eſſentia.pꝫ maior.
qꝛ ſi incōicabile eſſet idem cōmunicabili:
cōtradictoria verificarenꝭ de eodē.minor ē
arguitꝭ 8 nota.¶ Octauo.Sic ſe habet relatio ſm
rōnem mō rōnis ad ſuum fundamētum.
ſic ſe habet relatio realis mō reali ad ſuū
mō ſemꝑ relatio rōnis differt mō rōnis a
ſuo fundamento.ğ ſemꝑ relatio realis dif
fert modo reali a ſuo fundamēto .ergo pa
ternitas in deo nō erit fundamentū: ſcꝫ eſ/
9 ſentia.¶ Nono.Si ꝓprietates eſſent eēn
tia:ſequereꝭ ꝙ perſonę in nullo diſtiguerē/
tur.falſitas ꝯñtis patꝫ.ꝛ ꝯſequentia pro/
baꝭ.quia nō diſtinguunꝭ in eſſentia.vt di
ctū eſt ſupra:in q̄ſtione de diſtinctōe perſo
naꝝ:nec differunt in ꝓprietatibꝫ:ſi ꝓprie
tates ſunt eſſentia.vt dicit aduerſarius.ğ
in nullo.Uel dices.ꝙ eſſentia diſtinguā/
tur.ꝛ in eſſentia eadē nō diſtinguanꝭ:qđ ē
10 cōtradictio.¶ Decimo.quia.quę ſunt eađ
realiter:vno plificato plurificaꝭ reliquum.
vt notuꝫ videꝭ eſſe de ſe.ſed ꝓprietates ſūt
eędem eſſentię.ğ ꝓprietatibꝫ multiplica/
tis:mltiplicabiꝭ eſſentia.ꝯſeq̄ntia nota.et
concluſio manifeſte falſa.ğ cum maior ſit
vera:minor erit falſa:ꝙ ꝓpretates ſint eēn
11 tia.¶ Undecimo.diſtincta vnitas īfert di
ſtinctā entitatē.ſꝫ ꝓprietas ꝑſonalis ē di/
ſtincta vnitas.ğ et diſtincta entitas.tenꝫ
cōſequētia.ꝛ patꝫ maior.quia vnitas ꝛ en
titas idem ſunt cōuertibiliꝭ.pꝫ minor.qꝛ
plures ſunt vnitates ꝓprietatum.qꝛ tres
ꝛ nō eſt niſi vna vnitas eſſentię.¶ Duode
12 cimo.qꝛ videꝭ ꝙ quicquid eſt paternitas:
vel ſaltē illud in quo eſt poſit in actū gñā
tionis.eſſentia nō poteſt in actum gñatio
nis.ergo nō eſt pr̄nitas.patꝫ maior.qꝛ pr̄
nitas ſine actu gñatōnis nō poteſt eē.mi/
13 nor nota eſt.¶ Tredecimo.qꝛ quidditas
relatiua videꝭ differre a quidditate abſo/
luta.modo pr̄nitas eſt q̇dditas relatiua.
ꝛ eſſentia q̇dditas abſoluta.igiꝭ.ꝛc.¶ In/
oppoſitū ambo ꝝ argutoꝝ ē magiſter diſt.
preſente ex determinatōne tenēs ꝙ propri/
etas ꝑſonalis ſit perſona:ꝛ etiā eſſentia.ꝓ
batur rōne.quia alˀs ꝑſona diuina nō eſſꝫ
ſumme ſimplex.conſeq̄ns manifeſtū eſt i/
conueniēs.ꝛ ꝓbatur ꝯſeq̄ntia.quia in pa
tre ſine dubio eſt eſſentia.ꝛ ſi cum h̄ ſit ibi
paternitas quę nō eſt eſſentia:i ꝑſona pa/
tris erunt duę res realiter diſtinctę.ğ com
poſitio aliqualis:ꝛ non ſumma ſimplici/
tas.

In hac queſtione

erunt duo articuli.In p̄mo videbiꝭ đ ſup
poſito.Secundo de quęſito.¶ Quantum
ad p̄mū eſt ſciendū:ꝙ de hac q̄ſtione veri articłs.1
tas tacta eſt ante in q̄ſtione ſexta:q̄ mota
fuit de trinitate ꝑſonaꝝ circa diſt.ſcđam:
et tertiā.Et idō nunc breuius de iſta ma/
teria me abſoluā.Circa quā aduertendū
eſt.ꝙ quadruplex modus dicēdi eſſe poſ/
ſit de proprietate ſiue relatōne reſpectu per
ſonę:vt dicit Egidiꝰ circa diſt.p̄ſentē.q.j.
articulo p̄mo.¶ Primus modꝰ.ꝙ ꝓprie/
tates nec ſunt ꝑſonę:nec in ꝑſonis.q̄ aſcri Opio.1.
bitur magiſtro Roberto poretano.ꝛ ē an/
te recitatus.poſuit em̄ relationes ſiue pro
prietates aſſiſtentes ꝛ extrinſecus affixas
¶ Secundꝰ modꝰ ꝙ eſſent ꝑſonę:ſꝫ nō in
perſonis.ꝛ ſic paternitas nullo mō differ/ Opio 2
ret a patre ſm quē pater ſolum dicıꝭ pater
nitas:ſm expreſſionē.ſicut dicimus:rogo
benignitatē tuam.id eſt.te benignū.ita pr̄
nitas nihil alıđ eſt nec re nec rōne:niſi pa
ter.Et hęc opinio aſcribiꝭ p̄poſitino .vt e/
tiam añ tactū eſt.Et ſm hanc paternitas
nō intelligiꝭ nec re nec rōne aliter q̄ꝫ pater
Mouebaꝭ forte ad ſic dicenduꝫ ſimplici
tate ꝑſonę.Nā quod in aliquo eſt:videꝭ
aliquo mō ꝯponere cū illo.vt ergo ꝑſonā
ſeruaret om̄ino ſimplicē:noluit ponere re/
latōem in ea.¶ Tertiꝰ modus dicendi:ꝙ
ſint in ꝑſonis:ſed nō perſonę.¶ Quartus Opio 3.
modus.ꝙ ſint in ꝑſonis:ꝛ cū hoc ipſę per Opio 4
ſonę.¶ Quo p̄miſſo eſt p̄ma ꝯcluſio hęc.
ꝙ nō debet dici ꝓprietates diuinas nec eſ Cōclo.1
ſe ꝑſonas:nec in ꝑſonis.qđ ꝓbaꝭ ſic.quia
ſi relatio diuina vel ꝓprietas nō eſſet in ꝑ
ſona:nec perſona:nō maneret ꝑſonarū di/
ſtinctio.vt dictū eſt.cōſequens falſuꝫ eſt.
et patet ꝯſequētia.quia nō diſtinguunꝭ ꝑ
ſonę ꝓprietatibꝫ abſolutis vel modis .vt
dictū eſt circa diſtinctōem.xxvij.ꝛ.xxviij.
et ergo ſi debēt diſtingui:h̄ erit proprietati
bus relatiuis:quę ſi nec ſūt ipę:nec in eis:
nō poſſunt eas diſtinguere vel cōſtituere.
nihil em̄ ꝯſtituiꝭ vel diſtinguiꝭ:niſi eo qđ
aliquo modo i ip̄o eſt.¶ Secūdo.nec pa
ter generaret.quia nō gñat niſi ſit:nō aūt ꝓbaꝭ 2
eſt ſola eſſentia:ſed ꝓpri etate perſonali.ſi
igiꝭ illa nō ſit in eo:nō erit aliquod ſuppo
ſitum patris in eſſe cōſtitutū.quare nec ge
nerabit.¶ Et tertio.nō eſſent res a deo.qꝛ
emanatōnes interiores auferunꝭ.quare et ꝓbaꝭ 3

exteriores.patet ꝯſebuentia.quia ſemper
poſterius auferť:ablato priori ſine quo nō
poteſt eſſe.modo nō poſſunt eſſe emanati
ones ad extra:niſi mediantibꝫ emanatio
nibꝫ prioribꝫ ad intra.quia vt dictū eſt q̄
ſtione p̄cedente.pater verbo producto om
nia per modū nature dicit. Item dono p/
cedente omībꝫ per modū volūtatis eſſe tri
Cōclo. 2 buit:ꝛ alia dona.¶ Secunda cōcluſio eſt
ꝙ relatōnes nō ſunt ſolum pſonę:ſed etiaꝫ
ſunt in pſonis aliquo modo.ptꝫ.qꝛ quod
perſonam cum eſſentia in eſſe conſtituit:
aliquo mō eſt in eo.ſed proprietas eſt hu/
iuſmodi.igiť.maior nota eſt.ꝛ minor ptꝫ.
quia eſſentia ſm ſuam rōnem abſolutam
pbat̃ 2 nō inſtituit perſonam ſed pprietas.¶ Se
cundo.qꝛ pprietas pſonam diſtinguit. et
per eam vna pſona ad aliam habet oppō/
ſitōem.vt pater paternitate diſtinguitur
et opponiť filio:ꝛ ecōtrario. Iſtud aūt eſſe
nō poſſet:niſi proprietas paternitatis eſ/
ſet aliquo modo in patre.igiť.patꝫ maior
de ſe:ſuppoſita fide.ꝛ eſt Auguſtini.ꝓut
allegat magiſter diſtinctōe.xxvj.et minor
patet.quia ſi nullo modo eſſet in perſona:
quomō tunc per ip̄am pſona referretur vel
opponereť alteri pſonę plus ꝗ̄ eſſentia:q̄
etiā eſt pſona:immo videť ꝙ ſicut in rebꝰ
naturalibꝫ formę ꝯſtituentes ꝛ diſtinguē
tes realiter ſunt in rebꝫ.ꝙ ita etiā aliq̄ mo
do relatōnes diuinę:qꝛ conſtituūt ꝛ diſtī/
guunt pſonas aliquo modo ſint in ipſis.
Cōclo 3. ¶ Tertia propoſitio eſt.ꝙ pprietas nō eſt
ſic in pſona ꝙ nō ſit pſona.patet.qꝛ tūc p/
ſona nō eſſet ita ſimplex ſicut eſſentia:ſed
eſſet compoſita ex aliquo diſtincto contra
ſeip̄am.ſcꝫ pprietate pſonali.ꝛ hęc cōclu/
ſio eſt ꝑus poſita in q̄ſtione circa diſtincti
Cōclo 4 onē tricesimā.¶ Ex his ſequiť quarta con
cluſio.ꝙ relatio ſiue proṗetas pſonaliſ eſt
in pſona aliquo mō.patꝫ ex ſcđa ꝯcluſiōe
nō em̄ eſt pbabile dicere ꝙ ſit pſona ſic ꝙ
nullo modo ſit in ea:ppť motiua illic ad/
ducta.Unde cātat eccleſia.ꝙ in perſonis
eſt pprietas.in p̄fatōne de trinitate. Et vi
deť eſſe beati Gregorij.Itēꝫ in proſa đ tri
ni.legitur.proṗetas eſt in pſonis:vnitas
eſt ꝛ in eēntia.Et mgr̄ in lr̄a diſtin.p̄ſente.
cap̄.ꝑmo dicit.q̄ circa ſicut pprietates eſ/
ſe in pſonis:ita ꝛ eas eē pſonas ꝯfitemur.
Cōclo 5 ¶ Quīta ꝯclō ē.ꝙ pprietas relatiua eſt eti
am ip̄a pſona.ſequiť ex ꝯclōne.iiij.qꝛ ſi in/
eſſet ſic ꝙ pſona nō eſſet:pſona eēt compo
ſita:vt dictū eſt. Hęc etiā eſt mgr̄i:quaꝫ p
bat aucťe bti Hierony.poſita in expoſitio
ne fidei:q̄ icipit.Credimꝰ in deū p̄rem oī/
potentē viſibiliū.In q̄ dic.Nō em̄ nomi/
na tm̄:nō:ſꝫ etiā noīm pṗetates.i.pſonas
vl'vt greci dicūt:hypoſtaſes confitemur.
¶ Forte dices.vel hęc relatio ſiue pṗetas eēt deꝰ:vl'nō eſſet deꝰ.ſi dicas ꝙ ſit deꝰ:quō oppōit. 1
ergo pōt diſtinguere pſonā diuā ab alia:
cū ſm id qđ deꝰ ē nō diſtinguanť. Si nō
ſit deꝰ ꝛ ē in pſona:erit pſona ꝯpoſita ex đo
et nō đo.¶ Scđo.qꝛ ſic ſe hꝫ in eſſe ad per 2
ſe eſſe.ſic ſe hꝫ ad aliud eſſe ad ieſſe.ſꝫ q̇a
accn̄tis eſſe eſt ieſſe:ſibi repugnat per ſe eſ
ſe.vt habeť.4.meth̃.igiť qꝛ relatōnis eſſe
ē ad aliđ eſſe.vt pꝫ.5.meth.ſibi repugna/
bit ineſſe.¶ Tertio.qꝛ qđ ſm ſui naturā ē 3
depēdētia:h̄ nec eſt id nec in eo qđ totalr̄ ē
indepēdens.ſed relatio ſm ſui naturā ē q̄/
dam depēdentia:cū eiꝰ eſſe ſit ad aliđ.igiť
cū eſſentia ꝛ pſona diuina ſit penitꝰ inde/
pēdens non videť eſſe ī eis.¶ Quarto.q̇a 4
ſicut argutū fuit ante oppoſitū:ſi eſt perſo
na:vt dic ꝯcluſio q̇nta:quō eſt in perſona:
vt dic.4.cū idē neq̄at eſſe ī ſeip̄o:¶ Quin 5
to.quō eſſendi in eēt pṗetas ī pſonis nō vi
deť:qꝛ maxīe eēt ibi vt forma in materia:
et tūc nō eſſet pſona.Iteꝫ in diuinis nō ē
materia.¶ Ad has rōnes.℞.¶ Ad ꝑmā Ad 1
ꝙ pprietas pſonaľ ē deꝰ.ꝛ cum đr ꝙ tūc nō obiecōeꝫ.
diſtingueret.Dicitur ꝙ licꝫ non diſtiguat
inq̄ꝫtum eſt deus.quia vt ſic eſt abſolutū
nec habet oppoſitōem relatiuā cū aliq̄.tn̄
diſtinguit inq̄ꝫtum habet ratōneꝫ erum
pentis originis.qꝛ ſic vl'erūpit vt origo a/
ctiua.ꝛ tūc ſeip̄a diſtinguiť ab origīe paſ/
ſiua.ꝛ diſtinguit pſonā quā ꝯſtituit a pſo
na ꝯſtituta origine paſſiua.Ul'ecōtrario.
erūpit vt origo paſſiua.large tn̄ loquēdo
de paſſiuo.ſicut dicimus.ſpiratio paſſiuā
vel generatio paſſiua.ꝛ ſic ſeip̄a diſtingui
tur ab origine actiua:et diſtinguit perſo/
nam quam cōſtituit a perſona conſtituta
origine actiua.¶ Ad ſcđam.negeť maior Ad 2
ſiue ſilr̄itudo.qꝛ ſepe qđ ad aliđ ē:etiā ineſt
ſimilitudo nempe ad aliud eſt:et ħe ineſt
vel in q̄litate vt fundamēto:vl'in ſbiecto q̄
litatis.verꝫ ē ꝙ nō ſp ꝑ modū accn̄tis ieſt.
¶ Ad.iij.negeť minor.vl'r eam intell gen Ad 3
do.qꝛ relatio ē in rbꝫ increatis.in q̇bꝫ nul
la eſt depēdētia.ꝛ ad pbatōem dicitur.ꝙ
licet eiꝰ eē ſit ad aliđ:h̄ tn̄ nō eſt in rebus
independentibus alia depēdētia:cuꝫ tam

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE

fundamentū relatōnis diuine q̄ȝ etiā ſup
poſitū qđ relatōne diuina refert̄ ſint imēn
ſe pfectōnis. In creaturis vero depēdentiā
dicit: eo ꝙ ſuppoſitū vel fundamētū ē fini
te pfectōnis: depēdēs neceſſario ab entita
Ad 4 te infinita. ¶ Ad quartā dr. ꝙ q̄uis eſſe in
ſeipſo repugnet rei finite: ſaltē de per ſe ⁊ de
pmo. tn̄ rei infinite nō repugnāt ꝙ vno mo
do ꝯſiderata. ſ. vt reſpectiua ē ad ſua ſup
poſita: ſit in ſeipa vt abſoluta ē ⁊ eadē ſup
Ad 5 poſita. ¶ Ad q̄ntā. ꝙ pprie nullū illoꝝ
modoꝝ eſſendi in: dr ppꝛietas eſſe in pſo
na: vel etiā in eſſentia. pōt tn̄ dici ꝙ q̄daȝ
cōuenietia ſit: cū nō eſſendi in ſicut forma
eſt in materia. qꝛ ſicut illa aliq̄ mō diſtin
guit ⁊ cōſtituit in eſſe tali. ita ppꝛietates di
uine ꝯſtituunt diuina ſuppoſita ⁊ diſtin
guūt ea. Ideo Damaſcenus libro tertio. c
vj. vocat illas ppꝛetates characteriſticas.
id ē determinatiuas vel diſtinctiuas. Ve
rū ē ꝙ ppꝛietates ſunt in eſſentia. vt dicet̄
poſt: vt in fundamēto: vnde ipam forma
liter nō denoiant. Sed ſūt in pſona tanq̄ȝ
in relatiuo vel ſuppoſito qđ determinant
⁊ quod refert̄ per ipas: vn̄ eas denoiant cō
ſtituunt ⁊ diſtinguūt. Et cum dicis ꝙ tūc
nō eſſet pſona. ⁊ ꝙ ibi nō ſit materia. verū
dicis. ⁊ ideo ibi nō ē pprius modꝰ aliquis
eſſendi in de illis modis. Nō em̄ ē talibꝰ
ſenſu perceptibilibꝰ de deo loquendū. vt di
cit hilariꝰ. ⁊ aſſumit mgr̄ diſ. ſeq̄nte. ſȝ q̄n
dam ſilitudinē habet cū modo forme ad
materiā. vt dictū ē. Hoc de pmo ar.

Quantū ad ſecun

Art. 2. dum articulū. Utrum ppꝛietas pſonalis
Cōclo. 1. diſtinguat̄ ab eſſentia eſt ꝯcluſio pria hec
ꝙ ppꝛietas pſonalis nō diſtinguit̄ ab eēn
tia diuina realiter. Hec ꝯcluſio fuit ſupe
rius poſita q. vj. articulo ſecūdo. ꝯcluſi
one ſecūda: in valore. ⁊ fuit ibidē pbata. ⁊
pōt adhuc probari. quia ſi ppꝛietas eēt re
aliter res diſtincta ab eſſentia: tunc perſo
na nō eſſet ita ſimplex ſicut eſſentia. et pa
tet conſequētia. quia in pſona eſſent due
diſtincte res. ſ. proprietas ⁊ eſſentia. ⁊ in eſ
pbat̄ 2 ſentia nō eſſet talis vnio. ¶ Secundo. p
ſona eſſet compoſita ex duabꝰ rebꝰ. ſcilicȝ
ex eſſentia ⁊ proprietate. quod valde ab
ſurdum eſt dicere deum eſſe compoſitum:
etiā in lumine naturali. ¶ Tertio. perſona
3 non eſſȝ eſſentia. ſȝ quoddam totū ad eaȝ
4 modo totū nō ē aliq̄ ſuaꝝ ptiū ¶ Quarto
quia dicit beatus Aug. v. de trini. ca. vij.
ꝙ ſimplex habēs eſt om̄e id qđ habet. ḡ cū
eſſentia ſit ſimplex ⁊ habeat ppꝛietates ip
ſa eſt ille ppꝛietates et q̄libet eaꝝ. ¶ Qui 5
to. qꝛ cū dicat venerabilis Anſelmꝰ in li
bro de proceſſu ſpūſſancti. in diuinis om
nia eſſe idem in quibꝰ nō occurrit relatio
nis oppoſitio. ⁊ nulla eſt relatōnis oppoſi
tio inter ppꝛietatē ⁊ eſſentiā: ſequit̄ ꝙ pro
prietas ſit eſſentia. ¶ Sexto. qꝛ om̄e qđ ē 6
aut eſt creatura: aut creatrix eſſentia. cum
ergo proprietas nō ſit creatura: oportet ꝙ ſit
eſſentia. ¶ Septimo. qꝛ cū nō diſtinguat̄ 7
nec differat ab eſſentia: oportet ꝙ ſit idē eēn
tie. ¶ Scđa cōcluſio. ppꝛietas diſtinguit̄ Cōclo. 2.
formaliter ab eſſentia. hec ꝯcluſio fuit po
ſita de pſona ⁊ eſſentia in dicta q̄ſtiōe ſex
ta articulo ſecundo ⁊ ꝯcluſiōe quarta. ⁊ fu
it ibidē declarata. ⁊ inſtantie facte in con
trariū ⁊ ſolute: que etiā cōſimilr̄ poſſent h̄
fieri. ſed qui vult videre eas videat ibidē
¶ Declarat̄ igit̄ ꝯcluſio ſic. Illa formaliter declarat̄
differūt quoꝝ vnū alicui eſt idem neceſſa
rio cui alterū nō pōt eſſe idem. ſȝ certum ē
ꝙ eſſentia ē idem neceſſario filio: ⁊ propꝛi
etas patris ſcȝ paternitas nō pōt eſſe filiꝰ
neqȝ idem maſculine filio. igit̄. maioꝛ pȝ
ex dictis ibi. qꝛ hec vocata fuit ibi diſtin
ctio formalis. minoꝛ nota eſt fideli. ¶ Se 2
cundo ſic. ſi proprietas nō differret forma
liter ab eſſentia: ſequeret̄ ꝙ pntum relatio
nis nō maneret plus in diuinis: q̄ȝ q̄litas
vel quātitas. cōſequēs eſt falſū. ⁊ ꝯtra bea
tū Auguſtinū. ij. de tri. c. v. dicenteȝ. ꝙ eſſe
patrem ⁊ eſſe filiū nō dicunt̄ ſm ſbſtantiā
et tn̄. vij. de trini. c. vj. dicit. ꝙ eſſe ſapientē
⁊ eſſe magnum ſm ſbſtantiā dicunt̄. Un
de. v. de tri. cap. pmo dicit. ꝙ deus eſt ſine q̄
litate bonus. ⁊ ſine quantitate magnus.
ergo vult ꝙ pdicamentū relationis i diui
nis maneat: ſed non quantitatis vel q̄li
tatis. ⁊ tn̄ patet cōſequentia. quia nō ma
ioꝛ differentia eſſet inter relationem ⁊ eēn
tiā q̄ȝ inter quantitatē ⁊ eſſentiā. ¶ Tertio 3
qꝛ vtriqȝ ſunt tres proprietates in deo. ḡ p
prietas mltiplicat̄. ſed eſſentiā dicere mł
tiplicari eſt hereſis Arrij. ḡ oportet ꝙ ſit a
liqualis diſtinctio inter proprietates ⁊ eſ
ſentiā: que qualiſcunqȝ ſit vocatur forma
lis. ergo propoſitum. ¶ Hanc ꝯcōnes po Alij
nunt aliq̄ ſb his verbis. ꝙ ppꝛietas relatı̄
ua dı̄ a dı̄na eēntia ſm rōem quiddita
tiuā. ⁊ intelligūt idem. Unde neceſſariuȝ

eſt cõcedere ꝙ paternitas nõ ſit cõuertibi liter idem diuine eſſentie: nec etiam tm̃ ſi cut diuina eſſentia eſt idem ſibiypi. Nam de paternitate ⁊ diuina eſſentia contradi/ ctoria pdicata prędicant. eſt eñ dina eẽn tia filius. ⁊ paternitas non eſt filius. eſſen tia eſt tres perſonę. paternitas non eſt tres
Oppõit perſone. ¶ Sed forte dicetur. Si proprie tas diſtinguit ab eſſentia formaliter: tunc perſona diuina erit aliquo modo compoſi ta. falſitas cõſequentis patet. probaẽ con ſequẽtia. qꝛ ratio pſonę conſtitueret ex for maliter diſtinctis. ſcꝫ ꝓpietate ⁊ eſſentia quamuis enim proprietas trãſeat i eẽntiã hoc nõ tollit quin ſaltem compoſitio rati/
1 onis maneat. ¶ Sꝫ probaẽ falſitas ꝯñtiſ ꝓmo. qꝛ caplm Damnam⁹. extra de ſũ. tri. et fi. catho. li. vj. dicit. ꝙ eſſentia ſit ſimplex oĩno. g nullus mod⁹ compoſitiõis nec rei: nec rõnis admittendus eſt in deo. qꝛ q̃ om
2 ne dicit nihil excludit. ¶ Scdo. qꝛ cũ ſim plicitas ſit pfectio ſimpliciter: ſũme in deo debet poni. ſed hoc nõ eſſet: ſi eſſet ibi com poſitio rõnis in perſona. quia maioꝛ ſim/
3 plicitas ẽ que ẽ rei ⁊ ratiõis: q̃ que que eſt rei tm̃. ¶ Tertio. quia in compoſitõne rati onis vel formali potentia perfectibilitatis includitur: quia vnus conceptuum ſemp habet ſe per modũ actus. et alius per mo/ dum potẽtię. modo in diuinis nequit eſſe potẽtia perfectibilitatis. g nec compoſitio rõnis. patꝫ maioꝛ ex. vij. metha. vt cũ ad/ dis conceptui aĩalis ꝯceptum rõnalis:
4 actum ſignificat determinatio: ⁊ determia bile potentiã. ¶ Quarto. quia de proceſſu ſpũſſancti capiẽ. ij. dicit Anſelm⁹. ꝙ deus eſt quo melius excogitari nõ põt. ſꝫ ſi i eo eſſet compoſitio rõnis: melius eo cogitari poſſet. videlꝫ ꝙ eſſet omĩno ſimplex re ⁊ ra tione. qꝛ pfectio ſimpliciter ei maioꝛ aſcri/
5 bereẽ: ſcilꝫ ſimplicitas. ¶ Quinto. qꝛ dicit venerabilis Anſelmus de incarnatiõe ver bi. ꝙ ſi eſſet aliquid quod nec actu nec itel lectu diſſolui poſſet: maius eſſet: q̃ quod intellectu diſſolubile eſſet. Cum itaqꝫ om ne compoſitum ſaltem cogitatiõe diſſolu bile ſit. qui dicit deum eſſe compoſitũ: po nit eſſe poſſe aliquid maius deo intellige/ re. Unde quidam negant formalẽ diſtin/
p ſolone ctionem inter eſſentiã ⁊ perſonã: vel diſti/
Notan. ctõem ratõnis propter predicta. ¶ Cerdo concluſionem poſitam ſimpliciter veram et ideo iſta non cõcludere. Nam ſi iſte ar/ guens intendit probare ꝙ in re diſtinctio perſonarum et pluralitas relatiua dero/ get ſummę ſimplicitati: ⁊ tunc manifeſtũ eſt ꝙ decretalis eſt contra eum quam alle gat. quia ſm veritatem: quilibet chriſtia/ nus tenetur credere atqꝫ tenere fideliter: ꝙ cum ſumma ſimplicitate quędam plura/ litas relatiua erigatur: ⁊ ꝙ in hoc cõſiſtat ſumma ſimplicitas: vt ſit vnitas abſolu/ ta ⁊ trinitas relatiua. immo quod fortiuſ eſt habet implicite credere ꝙ perſona ſit in cõmunicabilis et eſſentia communicabi/ lis. ⁊ ꝙ perſona non ſit tm̃ idem eſſentię: ſi cut eſſentia ſibi: cum ipa alicui conueniat cui perſona non conuenit. immo hoc ẽ de ratõe maieſtatis vt nec ſolitudo ſit nec diſ curſus ſit. et ergo vt in eſſentię vnitate ſit per perſonarum trinitas. Uł intelligit in ordine ad modum intelligendi noſtrum: cum loquitur de compoſitõne ratõnis. et tunc ille modus qui eſt ſumptus ex crea/ turis. quia eſt valde obſcurus et imperfe/ ctus: nihil ex ſui compoſitõne qua intelli/ gimus perſonam: ex eſſentia ⁊ proprieta/ te quodammodo duo: ac ſi eſſent diuerſa componens: quę tamen nõ diuerſa ſũt: ni hil imperfectionis dicet in deo. ¶ Et ergo reſpõdetur ad formam ratõnis: diſtinguẽ ad rõem do conſequens quod infertur. ſcilicꝫ ꝙ p/ ſona eſſet aliquo modo compoſita. Uel i telligitur de compoſitõne intrinſecea. ⁊ tũc conſequentia non valet. quia vt dictũ eſt in tertia concluſione ſecundi articuli ſextę queſtionis: proprietas ⁊ eſſentia nllo mo do ſunt diuerſę res in perſona. Uel intelli gitur de compoſitõne rõnis vel intellect⁹ in anima. ⁊ ſic concedit ꝯſequentia et con ſequens. ¶ Ad ꝓmam improbatõem dꝛ. Ad.1 ꝙ decretalis per omĩmodã ſimplicitatẽ in/ tẽdat excludere oẽm ꝯpoſitõem tenentẽ ſe ex parte rerũ. ſic dictũ fuit de h̃ circa diſtin cti. viij. nõ aũt loquiẽ de compoſitiõne rati onis qꝛ res pfectiõis immẽſe ꝓpter imbecil litatem mentis noſtrę nõ intelligiẽ ſb con ceptu proprio: niſi complexo. ¶ Ad ſcdaꝫ Ad 2 ꝙ ſũma ſimplicitas dꝫ poni: ⁊ ẽ ſimplr in deo q̃ tollit oẽm ꝯpoſitõem rerum ſiue re alem: quę ita eſt pfectõis. non autem de/ bet poni in eo ſimplicitas rõnis: ſic ꝙ non ſit ibi diſtinctio perſonaꝝ ⁊ ſuaꝝ ꝓprieta tum. quia hęc nõ eſſet pfectõis: ſed ſolitu/ dinẽ induceret. et ex hac ſequiẽ cõpoſitio apud intellectũ rõnis: q̃ pſona intelligiẽ

vt perſona. Ad h̄ aũt quod dicit̃ φ maior
ſimplicitas eſſet rei et rõnis q̃z rei tm̃. illa
negatur. quia ſimplicitas rõnis nihil per
fectionis ponit in re. nec compoſitio rõniſ
aliquid perfectõnis tollit vl' ſimplicitatiſ
Ad 3 realis. ¶ Ad tertiam. neget̃ maior. intelli/
gendo eã vniũſalr̃. Si ẽm intelligo perſo/
nã eſſe eſſentiã cum proprietate: determina/
tio nihil pfectõnis importat ſup determia
bile. om̃is ẽm pfectio in eſſentia eſt ĩcluſa.
ſed exp̃mit ĩportata p hũc terminũ pſona
illa rõ ꝯplexa. q̃ in eſſentia ⁊ in ſuppoſito
om̃imode ſimplex ẽ. Et ſm̃ v̄itatẽ nõ h3 ra
tio verꝫ fundamẽtũ. nã determinatio in ta
lib⁹ ꝯceptib⁹ ꝯplexis nõ h3 p ſe modũ ac/
tus: niſi φ adiectiue ſignificat. ⁊ p̃ncipali
or ſignificatio ⁊ importatio eſt ex pte deter/
minabil'. Un̄ tota definitio ſequit̃ in p̄nto
modũ p̄dicãdi gñis ad q̇d: nõ in differen
tię in quale: ⁊ determinabile p ſe ſtat et eſt
cathegorema. d̄terminatio ſepe nõ. Q, ãt
dicit̃ ſe h̃re p modũ formę. h̄ eſt verum ad
hunc ſenſum φ adiectiue ſignificat: ⁊ com
plet ſepe definitõem: vel etiã reſtringit det
minabile ad ſpẽm: ſicut forma dat eſſe ſpe
Ad 4 ciem. ¶ Ad q̄rtã. ꝯceſſa maiore: neget̃ mi/
nor. tu pbando eã dicis φ meli⁹ eſſet φ eſ/
ſet ſimplex re ⁊ rõne q̃z φ ſolũ re. neget̃ illa.
imo de rõne maieſtatis eſt: vt ſit in ea trini
tas cum vnitate: ad quã neceſſario ſequit̃
Ad 5 diſtinctio rõnis vel formalis. ¶ Ad q̇ntã
φ Anſelm⁹ loq̇t̃ de his vbi diſſolutio p i/
tellectũ importat diũſitatẽ reꝝ. ſic in riſibi
litate: quãuis nõ poſſit abeſſe homĩ: tñ nõ
eſt tanta ſimplicitas riſibilitatis: ſicut ho
minis. cum actũ dicat ſaltẽ ſm aptitudi/
nem: quẽ nõ includit homo. de tali defi/
nitõne rõnis nihil eſt ad p̄ſens. cum pro/
prietas ⁊ eſſentia in deo penitus idem ſint
Cõcl'o 3. ¶ Tertia ꝯcluſio. nõ obſtãte φ pp̃etas eſt
eſſentia: nihilomin⁹ etiã ẽ in eſſentia. Hec
eſt mg̃ri in lr̃a diſ. p̄nte. pꝫ. q2 realis rela
tio eſt in ſuo fundamẽto. modo proprietas
perſonal' eſt realis relatio. oportet g̃ φ ſit ĩ
ſuo fundamẽto. quod eſt diuina eſſentia.
¶ Secũdo. q2 cũ pſona p pp̃etates ab a/
pbat̃ 2 lijs pſonis diſtinguat̃. ⁊ in eſſentia cuꝫ eis
ꝯueniat: neceſſe ẽ φ diſtinguẽs pp̃etates
ſit in nõ diſtinguẽte ⁊ cõmuni. ppria eniꝫ
cõib⁹ inſũt. ⁊ nõ ecõtrario. ¶ Et tertio q2 p
pbat̃ 3 p̃etates ſunt in pſonis. vt dictũ eſt in art.
pcedẽte. ⁊ nõ poſſũt eſſe in pſonis niſi ſint
in eſſentia. igit̃. tenet ꝯña. ⁊ patet maior.

ex dictis. minor pꝫ. q2 pſonę ſunt eſſentię.
Scd̃o etiã. q2 q̇cquid eſt in relatiuo: etiaꝫ
eſt in fundamẽto relatõis: quod eſt eſſen/
tia. ¶ Quarta ꝯcluſio. q̃uis pp̃etas ſit in Cõcl'o 4
pſona ⁊ etiã in eſſentia. tñ hoc eſt aliter et
aliter. Prima ps pꝫ ex dictis. ſ. ex conclu
ſione ſcd̃a articl'i pcedẽtis: ⁊ ex tertia hui⁹
ꝯcl'one. Sꝫ ſcd̃a ps pꝫ. tũ q2 pp̃etates ſũt ĩ
pſonis: vt ꝯſtituẽtes ⁊ diſtinguẽtes. ⁊ vt ĩ
illis quę pp̃etatib⁹ realr̃ ad inuicem refe/
runtur: ⁊ non ſic ſunt in eſſentia. cũ nec eiſ
ineſſe cõſtituatur: nec diſtinguatur: nec re
feratur: ſed vt fundamentũ diuinaruꝫ re
lationũ. tum etiam. quia adiectiue deno/
minant pſonas. vt prẽm generare. filium
gigni. ⁊ ſpm̃ ſctm̃ pcedere. ſic aũt eſſentiaꝫ
denoĩare nõ p̄nt. ¶ Sed eſt dubiũ. ſi pro/ Dubiũ
prietates ſunt eſſentia ⁊ ab ea nõ diſtiguã
tur: ⁊ illa ſit ſimpliciſſima: quomodo poſ/
ſunt eſſe tres relatõnes inter ſe diſtĩctę: ſic
φ vna earum nõ ſit alia ⁊c. ¶ Rñdet̃ φ iſtd̃ Rñſio
eſt om̃imode ſup intellectum humanuꝫ. ⁊
ergo modum ignoro: nec comprehendere
ſufficio. Firmiter tñ credo cũ eccleſia φ hęc
eſt natura maieſtatis φ ſit vna res ſimpli
ciſſima abſoluta. ⁊ φ ſit tres res relatię ſi/
ue tres pſonę trib⁹ pp̃etatib⁹ relatiuis di/
ſtinctę: quaꝝ q̄libet ẽ hęc res abſoluta: ⁊ cũ
h̄ in ea ⁊ earum pprietatum p̃ma. Uia o/
riginis eſt hęc res: ⁊ cum hoc ꝯſtituit pſo/
nam p̃ris quę nec pprietatẽ nec eſſentiaꝫ
habet ab alio. ſcd̃a ꝯſtituit pſonã filij ⁊ h3
filius tam eſſentiã q̃z pprietatem a patre.
et tertia pprietas conſtituit pſonã ſpirituſ
ſancti q̇ habet tam eſſentiã q̃z pprietatem
a p̃re ⁊ filio a q̇b⁹ procedit. Ueꝝ eſt φ egi/
di⁹ hic dicit φ relatio ſm eſſe eſt idem cũ
eſſentia diuina ſiue fundamento. ſed quo
ad quidditatẽ pprietatis quã ponit ee or
dinem ad aliam pſonam: ſic ſunt ibi tres
res relatiuę ſm triplicem ordinem qui eſt
inter perſonas diuĩas. Iſtud eſt valde ma
giſtrale ⁊ bene dictum: ſed ego non plene
pcipio. q2 ęque dubium manet mihi poſt
ſicut ante. Nam ſi quidditas ſiue ordo vl'
ordinatio ponatur aliquid diſtinctuꝫ cõ/
tra benedictam eſſentiã: tunc veniret com
poſitio. ſi ponat̃ om̃imode idem quod eſ/
ſentia: tunc nõ plus ſaluat̃ trinitas per or
dinẽ q̃z per ipam pprietatẽ: quę eſt ipamet
eſſentia. Et g̃ ego ſto ſimplr̃ cũꝫ magiſtro
excuſante ſe in hac diſtinctõe ꝓbis Hyla
rij de hm̃õi q̄ſtionũ determiatõe. nec pelago

emanationis diuinarū perſonarum plus
approximare tutum mihi eſtimo. q2 incō
prehenſibile eſt: ſufficit mihi fides ſancta
ſimplex ꝛ ſolida: quā ponit eccleſia: in qua
me ſeruet Jeſus chriſtus. Doc ꝺe .ij. artic.

Ad rationes prin-

ad p͞mā cipales. ¶ Ad p͞mā nego maiorē. Dico eī
rōnē pn/ ꝙ relatio diuina eſt in pſona: eſt ꝛ in eſſen/
cipaliū tia. ꝛ nō diſtinguit̃ nec a pſona nec ab eēn
tia. q2 tranſit in pſonā quā cōſtituit. ꝛ me/
diante illa in ſbam in qua fundat̃: Et for
taſſis ꝙ nō eſſet in creaturis magnū incō/
ueniēs dicere: puta ꝙ ſſlitudo eſſ3 aliq̄ mō
in qualitate: ꝛ cū hoc eēt ipamet qualitas
ver3 eſt ꝙ ille modus nō ſufficeret in diui/
nis. Ad p͞hm dicente3 nihil eſſe in ſeipſo.
Rn̄deo. ꝙ hoc locū habet in reb9 limitat3:
et naturali rōne inueſtigabilib9. ſ3 in reb9
immēſis: ſicut ſūt diuinę ꝓꝓetates: nō eſt
incōueniēs ꝙ inſint illi qꝺ ſunt: imo ſepi9
dicim9. deitas eſt in ꝺeo. ꝛ ita nō eſt incō/
ueniēs ꝙ pn̄itas ſit pr̄i: ꝛ ſit in patre. Un/
de ſi ꝑ impoſſibile vel vt aliꝫ dicūt poſſibi
le: eſſet magnitudo infinita: oporteret conce
dere: vt videt̃: ꝙ quelibet ei9 ps nō finita eſ
ſet in ipā: ꝛ cū hoc ꝙ eſſet ipa. q2 nō minor
nec maior eſſet: ꝙ3 ipa. q2 qlibet ps nō fini/
ta infinitū ſpaciū imaginabile nata ē ad/
implere. q̇d ergo mirabimur ſi in imēſa di
uinę maieſtatis magnitudine ꝓꝓetates i/
Ad 2 menſę ſint: ꝛ cū h̔ ſint ipa. ¶ Ad ſcꝺam ne
go maiorē. Dico em̄ ꝙ relatōes pſonas di
ſtinguāt ꝛ ꝺeterminēt vel inſtituāt. ſ3 q2 in
ſuppoſitū trāſeunt: nō diſtinguunt̃ a pſo/
nis ꝺeterminat2s. ꝛ ad pbatōe3. ꝯcedo qꝺ
infert̃: ꝙ totū qꝺ eſt in pſona eſt ꝺetermina
tū: imo ꝙ ꝓprietas eſt ſeipā ꝺeterminata. ꝛ
cum h̔ ꝯſtituēs pſonā ꝛ diſtinguēs. quan/
do em̄ ꝯſtitutū eſt oīno ſimplex nō requi/
rit̃ diſtinctio realis: inter ꝯſtituens ꝛ con/
Ad 3 ſtitutū. ¶ Ad tertiā. nego maiorē. ꝛ ad pro
batōem dicit̃ ꝙ reſpect9: q2 in abſolutum
tranſit: nec eſt aliq̄ entitas ſupaddita. ſed
perſona vel eſſentia. Dicitur ad ſe: inquā/
tum eſt idem cum perſona vel eſſentia: ꝛ i/
ꝗ3tum per eū eſt oppoſitio relatiua ad ali
am perſonam: ſic eſt reſpectus ꝛ dicitur ad
alium ſiue ad ſuppoſitum aliud. ſcilic3 il
lam perſonam. et hęc videtur eſſe natura i
menſitatis: vt in ſuo ſimpliciſſimo modo
eſſendi omnem modū eſſendi quodāmo/
do includat: ſcil3 abſolutum in eſſentia et
reſpectiuum in perſona: ꝛ tamen quodlib3
eorum ſit ipa ſumma ſimplicitas. Eſt em̄
ibi reſpect9 ſocietatis: ne ſit ſolitudo. ꝛ ab/
ſoluta entitas ſola: ne ſit deorum mltitu/
do. vt vult Hylarius. ¶ Ad quartam po Ad 4.
teſt primo dici ꝙ res quę eſt paternitas ge
nerat. q2 pater generat. ꝛ pater eſt ibi om/
ne quod eſt paternitas. ¶ Secundo mō. 2
ꝙ ꝗ3uis aliqui termini pro eodem ſuppo/
nant: tamen ſtat ꝙ ꝓpter diuerſum modū
ſignificandi diuerſas habeāt ꝛ ſuſcipiant
predicatōnes. modo quia ꝗ3uis patn̄itas
ſit ſuppoſitū: tamē quia eſt nomen abſtra
ctum ſignificans per modū formę: cui ac/
tiones in diuinis nō attribuimus: ſ3 ſup/
poſitis. ideo nō eſt proprie locutio. pater/
nitas generat. Exemplificant quidam ꝙ
lineę circūferentialis circuli idem ſit cōca/
uitas: curuitas: ꝛ cōnexitas. tamē illa cur/
uitas eſſet extriſecus cōnexitas: qꝺ non eſ
ſet connexitas: ſaltem iuxta vſum cōmu/
ne3 loquendi. ꝛ ſi hoc ſit in creaturis: hoc
magis concedi debet in illa ſūma ſimpli/
citate. ¶ Sed mouet dubiū. quia certum Dubiū
eſt ꝙ in exemplo concauitas eſt cōnexitas
diuerſis reſpectib9. licet ille vſus loquendi
nō ſit conſuetus vulgo. ¶ Utrum ſit hęc
vera. paternitas generat. ¶ Reſpōdeo. ꝙ Solō
ꝺe vi ſermonis meo iudicio ſit vera. ſ3 ꝺo/
ctores fortaſſis nolunt ꝙ ea vtamur. ſ3 po
tius attribuamus actiones ſuppoſitis. q2
idignū eſt de illa maieſtate de qua nil di
gni eloqui poteſt: vti ſermonib9 minus a/
ptis: quāuis veris ꝺe vi ſermonis. ſed ean/
dē veritatem quantum poſſumus aptiori
bus verbis exprimere ꝺebemus. Eodem
modo ꝙ quia filiatio eſt filius: verum eſt
ꝙ filiatio ſit incarnata ꝺe vi ſermonis: ſed
nō eſt cōſueta. ſed ꝛ impropria. quia ī hu/
iuſmodi locutionib9 agere vel habitudo
actiua vel paſſiua additur relatōni et ex/
primitur ſub nomine formę: vt dictum eſt
et ideo ꝗ3uis verę ſint: propter identitate3
proprietatis ad ſuppoſitum non vten/
dum eſt ipſis: quia inepte ſunt. ¶ Ad q̄n Ad 5
tam ꝙ beatus Auguſtinus illis ꝟbis nō
vult diſtinguere perſonam ꝛ proprietatē.
ſed vult ꝙ aliquid importet apud animā
ſcil3 conceptum per modum relatiōis vel
formę. vt pater paternitatē: quę eſt ipm:
licet illud nō ꝑ nomē concretum ſignificet
Eſt em̄ pn̄itas de9. ꝗ3uis iſta ppō. pr̄ eſt
ꝺeus: hoc nō exp̄mat. Unde ꝙ hęc ſit mēs

beati Aug. ptz. quia dicit ꝙ i diuinis ha/
bens est q̇cquid habet. vt prius est dictuz
Ad 6 ¶ Ad sextā. negādo ꝯñam. ⁊ ad ꝓbatōem
dicit̃ ꝙ nō sit incōueniēs ꝙ pater sit illud:
vel illa ꝓprietas qua a filio distinguit̃. q̃r
etiaz angelus seipo distinguit̃ ab angelo.
Et cū dicit̃ ꝙ ex quo pater cōuenit cū filio:
si cū hoc seipo ab eo distingueret̃: vel esset
illud quo ab ipo distingueret̃: tunc sic ipse
cum filio cōuenit: ita illud quo distingue
ret̃ cū filio cōueniret. neget̃ ꝯña. quia pro/
prietate q̄ ipe est distinguit̃ ⁊ ꝯuenit eēn/
tia. Et q̃uis proprietas sit essentia: tñ nō
sequit̃ ꝙ ea ꝯueniat. fundat̃ em̄ argumen/
tum sup syllogismū nihil valentē. scilz su/
per isto. hoc demōstrando essentiā: pat̃ cū
filio cōuenit. ⁊ hoc est pt̃nitas. g̊ paterni/
tate cum filio cōuenit. ꝯña nihil valet. q̇a
licz essentia cū filio ꝯueniat: tñ nō om̄i eo
quod est essentia cū filio ꝯuenit. hec tamē
conceditur. pt̃nitas cum filio cōuenit. scz
in essentia. sz nō vid̃r ꝯcedendū ꝙ pat̃ cō
ueniat paternitate cū filio: sicut nec cū eo
ꝯuenit in esse patrē. sed magis ei opponit̃
Ad 7 in eadē. ¶ Ad septimā. supposito ꝙ ꝑ cō/
munē notōz intelligas relatōem illā vnā
qua pater ⁊ filius spirant vt vnū ꝑncipiū
spm̄sctm̄. sic ꝯcedit̃ ꝙ cōmunis notio non
sit ꝑsona: sed est due ꝑsone. q̃r duo sūt spi/
rantes spm̄sctm̄: licet vnica relatōne et
vno modo. ⁊ nō valet ꝯña. g̊ ꝓprietas nō
est ꝑsona. quia dictū ē ꝙ cōmunis notio n̄
sit ꝓprietas. cū sit duabꝫ ꝑsonis cōmunis
Unde ꝯcedendū est ꝙ nec sit ꝑsona ꝓdu/
cta: nec etiā est ꝑsona non ꝓducta. recte si/
cut pater ⁊ filius nō sunt ꝑsona producta
nec etiā sūt ꝑsona nō ꝓducta. q̃r non sunt
aliq̄ ꝑsona: sz ꝑsone. sic communis notio
est due persone. nihilominus est in patre
persona non ꝓducta: ⁊ in filio est persona
ꝓducta. in ambobꝫ est due ꝑsone vna pro
ducta ⁊ alia non ꝓducta. ¶ Ad rōnes ar/
Ad 1 guētes ꝯtra q̄situm. ¶ Ad ṗmā ẜm mgr̃z
aliarum Thomā de argentina ꝯcedit̃ ꝙ loquendo
large de causa idem diuersimode tñ sit cā
distinctōis ⁊ vnionis. naz cum essentia sit
res absoluta: vt sic necessariū est ꝙ vniat.
quia vt sic om̄es diuine ꝑsone in ea conue
niunt. sed ꝓut est tres res relatiue cū maxi
ma simplicitate: ita necesse est ꝙ distiguat
scz inq̃tum in ea est oppositio relatiua ꝑ/
sonaꝝ transiens in essentiā. vt em̄ paterni
tas essentia est nō distinguit. sz vnit. q̃r in
essentia om̄es ꝑsone conueniūt: ⁊ idō com
parata ad essentiā nō est ꝑncipiū distin/
ctionis. sed vniōis. q̃r relatōnis nō est di/
stinguere nisi a suo opposito. pt̃nitatis au
tem ad essentiā nulla est oppositio. si g̊ est
res que vnit. eadem tñ pt̃nitas ꝓut habz
habitudinē ad filiatōnem cui opponit̃ re
latiue: distinguit suppositū patris a suppo
sito filij. ⁊ constituit suppositū patris. nec
istud de imensitate debet reputari pro incō
uenienti de cuius rōne est vt sit summe ⁊ sim
plicissime vna ⁊ vnū ens absolutū: ⁊ cum
hoc sit tres distincte res relatiue. ¶ Ad se/ Ad 2
cundā respōdet̃ ẜm eundez. ꝙ illa realitas
absoluta in q̄ tres ꝑsone diuine ꝯueniūt
per se nō distinguunt̃ ẜm ꝙ est ens absolu/
tū. sz nō est incōueniēs ꝙ illa eadē realita
te distinguant̃. inq̃tū ipa est tres distincte
res relatiue oppositōem relati[...] [...]nuicem
habētes. Et ergo ad formā ne[...] [...]ia est ma
ior. Uñ in creaturis rex inq̃tum est sba vl̃
homo: nō est dñs. sz inq̃tum habet subdi
tū: sic dñs est: si ergo de rōne imēsitatis sit:
esse rem absolutā ne sint m̃lti dij: vt sic ẜm
naturā suam vnit. ⁊ si cum h̄ de eius ratio
ne est esse tres ꝓꝑetates relatiuas: ⁊ earuz
quālibet: vt sic distinguit inq̃tum est i ea
relationis oppositio ꝑsone ad ꝑsonā et ꝓ
prietatis ad proꝑetatem. ⁊ h̄ ne in diuis
sit solitudo. ⁊ q̃r in natura immēsitatis est
vtrūq̃z: idō nō est negandū ꝙ eadē realita
te ꝑsone cōueniant ⁊ distinguant̃: alit̃ tñ ⁊
aliter ꝯsiderata. ¶ He solōnes sumūtur a
magistro Thoma de argētina. q. vnica di ꝯ has
stinctōis ꝑsentis articlo ṗmo. Sed q̃r ẜm solones.
has respōsiones videt̃ magister Tho. cō/
cedere ꝙ pater essentia distinguat̃ a filio: i
q̃tum ꝯsiderat̃ vt paternitas: que sat̃ est
inusitata. ⁊ quā beatus Augu. ⁊ doctores
sancti nō ꝯcesserūt. Ideo videamꝰ: si alit̃
possemus dicere. sustinendo ꝯclōnes posi
tas ⁊ ꝓtestor ꝙ nihil intēdo asserere. ¶ Ad alr̃ iuxta
ṗmā igit̃ cum infert̃. sequeret̃ ꝙ essentia es/ ꝺ ad. 1.
set causa distinctōis. neget̃ ꝯña. ⁊ ad pro
batōem ꝯcedit̃ ꝙ ꝓprietas vt paternitas
est causa distinctōis. ⁊ ꝯcedit̃ ꝙ ipa sit eēn
tia. ⁊ neget̃ ꝯña. ergo essentia est causa di/
stinctōis. Et si dicat̃: reducēdo ad syllogis
mū expositoriū. hec paternitas est cā disti
ctionis. ꝯcedenda est. ⁊ similiter ꝯceditur
minor. ꝙ hec pt̃nitas est essentia. sed nege
tur ꝯña cum infert̃ ꝙ ergo essentia est cau
sa distinctōnis. q̃r licet maior sit vera: tñ [...]

reducaꝛ ad vnam de omni:erit falſa.q̄a ſi
dicaꝛ ſic.om̄e qḋ eſt hec paternitas: eſt cā
diſtinctōnis.illa eſt falſa:cum eſſentia ſit
hec paternitas:que nō eſt cauſa diſtincti
onis:ſȝ vnionis. Nec ſm̄ veritatē vidꝫ va
lere argumentū:plus q̄ȝ ſi ſic diceretᷣ. Hec
p̄rnitas eſt ꝓpria patri:ꝛ eſt eſſentia. ḡ eſ/
Ad 2 ſentia eſt ꝓpria patri.¶ Per idem funda
mentū r̄ndetᷣ ad ſcd̄m.ꝯcedēdo maiorem:
cōcluſionēq̄ȝ ꝑmā.ꝙ eſſentia nō diſtiguā/
tur.ſimilr̄ ꝙ ꝓprietatibꝫ diſtinguantᷣ.ſȝ ne
getᷣ ꝯn̄a.cū infertᷣ.ḡ ꝓprietates nō ſūt eſſē/
tia.nec tale argumentū in diuinis valet.
nō em̄ ſequitᷣ.ab hac eſſentia nō diſtingui
tur pater. ꝛ ab h̄ filio diſtiguitur pater.er/
go hic filius non eſt eſſentia.quia manife
ſte in talibꝫ cōmittitᷣ fallacia accn̄tis.vidē
tur em̄ ſyllogiſmi boni eſſe:ꝛ nō ſunt:ꝓpter
hoc.q2 eſſentia eſt res abſoluta vna:ꝛ tres
res reſpectiue.ꝛ ſic arguitᷣ ab iferiori ad ſu/
perius equiualēter negatiue. ſȝ ſi maior de
om̄i acciperetᷣ:argumentū valeret:ſȝ falſa eſ
ſet.vt ſi in ſcd̄a rōne diceres.om̄i qḋ ē hec
eſſentia:nō diſtinguuntᷣ ꝑſone.falſa eſſet.
et eodē mōͦ hec ē falſa.ab om̄i:qḋ eſt hec
Ad 3 eſſentia:nō diſtinguitᷣ pater.falſū ē.¶ Ad
tertiā diceret illi q̇ reputant ſuppoſitatio/
nē eſſe ſupadditā nature:ꝙ maior eſſȝ fal/
ſa.q2 ſuppoſitatio eſt accidēs nature ſm̄
eos:ꝛ ꝓprietas nō eſt accn̄s ꝑſone. Sed
ſm̄ illā opionē:que ꝓbabilis eſt:ꝛ quā cre
do verā.que ponit ꝙ ſuppoſitatio huma/
na in his in quibꝫ natura ſuſtentaꝛ ſuppo
ſitatōe ꝓpria:eſt ip̄a humanitas:ꝯcedere
tur maior.ꝛ negaretᷣ minor.ꝛ ad ꝓbatōem
qn̄ dicitᷣ ꝙ ſuppoſitatio pōt tolli ip̄a manē
te.iſta de vi ſermonis eſt falſa: iuxta hanc
opionē.q2 ſuppoſitatio eſt ip̄amet natura
et ergo qn̄cunq̄ȝ natura manet vel mane/
bit:ſuppoſitatio manet vl̓ manebit.Cōce
ditᷣ tn̄ ꝙ iſte termin⁹ ſuppoſitatio vel ſup/
poſitū natura manēte:vere de ea pōt nega
ri:vel de natura de qua nō dꝛ vere affirma
ri:ea manēte:ſȝ ex hoc nō ſequitᷣ diſtinctio
realis:ſȝ ſolū rōnis.ſicut q̄ȝuis ſedens hō
ſit idē qḋ homo: tn̄ de homine pōt negari
vere:hō ſedens ip̄a manente.q2 qn̄ ſtat: n̄
eſt homo ſedens.Cōceditᷣ etiā ꝙ ſi verbū
dimitteret naturā quā aſſumpſit ꝙ ip̄a in
ciperet eſſe ſuppoſitū:licȝ nūc nō ſit ſuppo
ſitū.ꝛ ex hoc nō plus ſequitᷣ:niſi qḋ dictuȝ
eſt:ꝙ hic termin⁹ ſuppoſitū ꝑdicaꝛ ꝑ acci/
dens de natura:tn̄ ſuppoſitatio in his in

quibꝫ eſt:ē ipſa natura:ita ꝓprietas ē eēn/
tia.ꝛ nō ꝑ accidēs:cū in diuinis ad intra
nihil ſit ꝑ accidens.¶ Ad q̄rtam.negetur Ad 4
maior.q2 ſi eſſet vera:p̄r nō eſſet eſſentia.
q2 eſſentia reperitᷣ per identitatē in filio:im
mo eſt filius.ꝛ p̄r nō ē filius.Sȝ illa rō be
ne ꝓbat ꝙ ꝓprietas nō ſit ꝯuertibilr̄ ideȝ
cū eſſentia:vel ꝙ formalr̄ differat ab eſſen
tia.eo ꝙ eſſentia alicubi iuenitᷣ idētice:vbi
ꝓprietas nō inuenitᷣ idētice.ꝛ hoc ē ꝑ con/
cluſione ſcd̄a ſcd̄i articuli.¶ Ad q̄ntā.ne/ Ad 5
getᷣ an̄s.q2 in diuinis relatio compata ali
cui reſpectu cui⁹ nullā habet oppoſitōem:
trāſit in eſſentiā ꝛ eſt eſſentia.ꝛ cū ꝓbaꝛ:cō
ceditᷣ ꝙ eſſe paternitatis ē ad aliud cōpa/
tum ſuo oppoſito.ꝛ cū hoc ſtat ꝙ ē eſſe ab
ſolutū. Vn̄ hmōi argumēta paꝝ videtur
mihi valere.eſſe p̄rem ē eſſe ad filiū.et eſſe
eſſentiā eſt eſſe ad ſe.ḡ eſſe p̄rem nō ē eē eſ/
ſentiā.ſicut nō ſequitᷣ.p̄r realiter dꝛ ad fili
um relatiue:ꝛ eſſentia nō.ḡ pater nō ē eēn
tia.¶ Ad ſextā.ꝙ in eſſentia diu̇a ſūt tres Ad 6
diſtincte ꝓprietates:ſicut tres diſtincte ꝑ
ſone.ꝛ ꝙ quelibet eaꝝ eſt eſſentia ꝛ omnes
tres eadem eſſentia: nec maior in tribus
q̄ȝ in vna.Et qn̄ dicitᷣ:quō hec imagīatio
capietᷣ? Rn̄detᷣ tibi ꝙ h̄ ſit ſuꝑ imagīatōeȝ
et fide creditū.eſt tn̄ hoc rōne diuine ma/
ieſtatis:q̄ eſt ſūme.vna:entitate abſoluta
ne ſint plr̄es dij.ꝛ eſt tres diſticte res relatiue
ne ſit in deo ſolitudo:ꝛ eternalr̄ ē hec natu/
ra maieſtatis:vt rōne fecunditatis eſſētie
nō ſit ſola ꝓprietas:ſȝ tres.¶ Ad ſeptimā Ad 7
negetᷣ maior.q2 ſic arguēdo tu ꝓbaretᷣ ꝙ p̄r
nō eſſet eſſentia.q2 incōicabilis. Ad ꝓba/
tōem illi⁹ dꝛ. ꝙ nō ſit incōueniēs termīos
ꝯdictorios verificari de illo eodē qḋ eſt cō/
mune tribꝫ ſuppoſitis diſtinctis.vt eſſen
tia diuina eſt p̄r.ꝛ ip̄a ē nō pater.ip̄a ē cōi
cabile.ipſa eſt incōicabile:vel nō cōicabi/
le.Si dicaꝛ ꝙ hoc ſit ꝯtra ꝑncipiū ꝑmuȝ.
dicaꝛ ꝙ nō.quia hoc ē ꝙ ꝯtradictoria ſibi
inuicem nō poſſunt ſiml̓ eſſe vera. ꝛ eſt de
propoſitōibꝫ.Et de h̄ magis dictū eſt in q̄
Ad 8 (ſtione ſexta ante allegata.¶ Ad octauam
negetᷣ maior.nō em̄ oportet ꝙ quāta eſt di
uerſitas in rōne:ꝙ tanta ſit in re. Ideȝ em̄
in conceptu:quia relatiue ſignificat:de q̄/
cunq̄ȝ predicetᷣ:predicaꝛ alio conceptu: q̄ȝ
eſſentiali.ꝛ tamē nullā diuerſitatē i re pō/
nit.¶ Ad nonā.negetᷣ conſeq̄ntia.ad ꝓba Ad 9
tione negetur ꝙ nō differāt proprietatibꝫ.
et ad probatoēm dicitᷣ:ꝙ ꝓprietates ſunt

diuina eſſentia:ꝛ queꝉibet earum eſt illa.ꝛ
tamen ſunt inter ſe diſtincte. qꝛ non ſunt
idem formaliter cū eſſentia: vꝉ cōuertibili/
ter. Et ideo licet paternita s ſit eſſentia. et
filiatio ſit eadem eſſentia:tamē paṫnitas
nō eſt filiatio.ꝛ quomō debent ſolui ratio/
nes tales que ꝯtra hoc poſſunt fieri:puta
ſyllogiſmi expoſitoriȷ̄.ꝛ ꝙ que ſunt eadem
vni tertio.ꝛc̄.viſum eſt in dicta q̄ſtiōe ſex/
Ad.10 ta.¶ Ad decimā.negeꝛ maior:niſi in his q̄
ſunt idem realr̄ ꝛ cōuertibiliter vel forma/
liter.mō ſic nō eſt de ꝓprietate ꝛ eſſentia vꝉ
de ꝑſona ꝛ eſſentia.ꝛ idō mlṫiplicaꝛ ꝓpꝛe
tas:nō eſſentia.vna em̄ res abſoluta p̄t eſ/
ſe plures diſtincte res relatiue.ꝛ ſic cōmu/
Ad11 nicaꝛ eſſentia:ꝓprietas nō.¶ Ad vndeci/
mā.negeꝛ minor.quia in diuinis nō ſunt
plures vnitates ſimpliciter.qꝛ tres ꝑſone
ſunt vna vnitas:ſicut ſūt vna entitas. et
ad ꝓbatōem dꝛ:ꝙ tres vnitates ꝑſonales
que ſunt tres ꝑſone:ſunt ſimplicit̄ vna vni
tas eſſentialis.ꝛ ergo vnitates relatiue tres
ſunt vna vnitas eſſentiaꝉ: vel in eſſentia.
Ad12 ¶ Ad duodecimā.negeꝛ maior.niſi de il/
lo in quo eſt formalr̄.qꝛ q̄ꝫuis paṫnitas ſit
in eſſentia tanq̄ꝫ in fundamēto: nō ob hoc
pōt eſſentia generare.ꝛ licet in filio ſit per
viā circūinceſſionis:nō tn̄ pōt filius gene/
rare:ſed ſolū id in quo eſt formaliter vt in
relatiuo.¶ Ad tredecimā:negeꝛ maior a/
Ad13 pud bene iudicantē.nō em̄ eſt aliud quid
ditas ſimilitudinis q̄ꝫ q̄litatis in re.ſic nō
eſt alia q̇dditas diuine relatōnis q̄ꝫ diui/
ne eſſentie.qꝛ relatio ibi tranſit in ſb̄ſtanti
am.¶ Quod pro oppoſito allegaꝛ eſt ꝑ di
ctis. Hoc de q̄ſtione.

Onſequēter
queriꝛ triceſimo ſeptio circa di
ſtinctōem triceſimāquartam
in qua magiſter cōpat ꝑſonaꝫ
ad eſſentiā. Utrū ſicut in diuinis perſona
diſtiguiꝛ a ꝑſona:ſic etiā ꝑſona diſtiguaꝛ
ab eſſentia? Que queſtio vnū ſuppōit
ſcꝫ ꝙ ꝑſona diſtinguaꝛ a ꝑſona. Scd̄o q̄/
arguiꝛ 1 riꝛ:vtꝝ diſtiguaꝛ ab eſſentia.¶ Cōtra ſup
poſitū arguiꝛ ſic.qꝛ ſi ꝑſona diſtinguiꝛ a ꝑ
ſona:vel h̄ eſt rōne eſſentie.ꝛ hoc nō.qꝛ in
eſſentia cōuenit cum qualibet alia. vel eſt
rōne ꝓprietatis:ꝛ hoc nō.quia illa eſt eēn
tia:vt dictum eſt in queſtiōe p̄cedēti.ergo
ſicut eſſentia non diſtinguiꝛ a perſona: ita
nec proprietate.ꝛ vltra.ergo in nullo diſti
guitur.tenet conſequētia.quia nulla alia
conueniunt ꝑſone:niſi eſſentia ꝛ relatio ſi/
ue proprietas.quia in diuinis nō ſūt ad ī
tra:niſi duo p̄dicamenta.vt dicit Boeti⁹
ſcilꝫ ſb̄ſtātia ꝛ relatio.¶ Confirmaꝛ ſic.q̇a Cōfir
res que omī eo qđ ip̄a eſt:eſt cum filio pe/
nitus idem ꝛ ecōuerſo:non diſtinguitur a
filio.modo perſona patris eſt omni eo qđ
ip̄a eſt cum filio idem:ꝛ ecōtrario.igiꝛ ma
ior patet de ſe.quia ſi diſtinguiꝛ:vtiq̄ꝫ aliq̄
ſui vel illius a quo diſtinguiꝛ: nō eſt ideꝫ
cum illo.ꝛ minor declaraꝛ. quia pater non
pōt poni eſſe:niſi eſſentia.ꝛ in hac eſt cum
filio idem:vel ꝓprietas.ſcꝫ paternitas: q̄
vt dictū eſt:eſt eſſentia.ꝛ ergo etiā cum il/
la eſt cum filio idē.ꝛ eodē modo econuer/
ſo.filius in eſſentia eſt cū patre idem: ꝛ in
filiatione:cū illa ſit eſſentia:eſt etiā cū pa/
tre idem.¶ Tertio ꝯfirmaꝛ ſic.pater peni/ Confir.
tus nihil aliud eſt niſi eſſentia.ꝛ in ea nul
lo modo diſtinguiꝛ a filio.igiꝛ nō diſtigui
tur a filio aliq̄ ſui.ꝛ vltra.ergo nō diſtigui
tur.ꝯn̄e note ſūt.ꝛ ꝓma ꝑs antecedētis pꝫ
ex dictis.qꝛ ſi pater eſſet aliud p̄ter eſſenti
am:nō eſſet omino ſimplex:imo tunc non
eſſet eſſentia.qꝛ ꝯſtitutū ex pluribꝫ: nō eſt
aliqđ conſtituentiū ſuoꝝ.minor etiaꝫ pꝫ
¶ Secundo arguiꝛ ꝓncipalr̄ ſic. Si perſo
na patris diſtingueretꝛ a filio:vel hoc eſſꝫ 2
finite vel infinite.nullo modoꝝ.igitur ꝛc̄.
maior pꝫ ſufficiēti diuiſione.minor ꝓbaꝛ
ꝓmo ꝙ nō diſtinguaꝛ ab eo finite.qꝛ tunc 1
diſtinctio patris a filio eſſet finita.ꝛ cum
illa diſtinctio ſit deus.quia eſt in deo:deus
eſſet finitus.om̄e em̄ quod habet deus in/
trinſece:eſt deus.¶ Secundo.qꝛ ſi hec di/
ſtinctio ſit finita ꝛ eſt ip̄emet pater:paꝛ eſt 2
finitus:quod abſit.¶ Et tertio.ſi eſſꝫ fini
ta poſſet annihilari.qꝛ om̄e finitum pōt de 3
us annihilare.ergo pater poſſet nō diſtin/
gui a filio:nō ergo pōt dici ꝙ diſtinguaꝛ fi
nite. Nec pōt dici ꝙ diſtinguaꝛ infinite.qꝛ
tunc nulle due res magis diſtinguereꝛ. vꝉ
etiā nulla res ab alia magis diſtingueretꝛ
q̄ꝫ pater a filio:eo ꝙ infinito nō pōt eē ma/
ius.falſitas pꝫ.qꝛ due creature magꝭ di/
ſtinguunꝛ q̄ꝫ pater ꝛ filius in deo.qꝛ diſtin/
guunꝛ eſſentialr̄ ꝛ ꝑſonaliter.vt duo homi
nes vel angeli.pr̄ ꝛ filius in eſſentia cōue/
niunt:ꝛ ſolū ꝑſonalr̄ diſtinguunꝛ. Itē crea
tura a deo p̄re pl⁹ diſtinguiꝛ q̄ꝫ filius: eo ꝙ
creatura in eſſentia cū patre nō conuenit.
filius aūt in eſſentia cū eo ꝯuenit. Scd̄o.

ſi ad imaginatōem eſſet vnus alius deus
per oīa ſilis deo noſtro. ille ⁊ de⁹ nr̄ diſti
guerēt. vel ergo plus diſtinguerent ꝙ̄ paṫ
a filio. ⁊ ſi ſic: pater ⁊ filius non diſtingue
rent infinite. qꝛ imaginabilis eſt alia diſti
ctio maioꝛ ſcꝫ dicta modo. Nec pōt dici:
ꝙ minus. qꝛ ille deus ⁊ deus noſter diſtin
guerent in pſona ⁊ eſſentia. pater aūt ⁊ fi
lius tm̄ diſtinguunt in pſona. Nec pōt di
ci ꝙ equaliter. nā cum tūc ꝓpter diſtincti
onis magnitudinem ipi eſſent duo dij: ⁊
equalis diſtinctio eſſet patris a filio: paṫ
et filius eſſent duo dij: ꝓpter infinitaꝫ di
arguit 3 ſtinctōem eoꝝ ab inuicē. ¶ Tertio princi
paliter. ſi pater diſtinguit a filio: vl' diſtin
guit ab eo ſe toto: vel aliquo ſui: ⁊ aliq̄ nō.
nullo modoꝝ. igiṫ ⁊c. ptꝫ maioꝛ ſufficien
ti diuiſiōe. pbaṫ minoꝛ pmo em̄ neq̄t dici
ꝙ ſe toto. qꝛ in eſſentia cōuenit. nec pōt di
ci ꝙ aliquo ſui ⁊ aliq̄ nō qꝛ in pře nō ſunt
plura: eo ꝙ eſt ſimplex oīno. vt dicit decre
talis: Damnam⁹: prius allegata. ſi em̄ ali
quid haberet q̄ cōueniret. ⁊ aliq̄d q̄ nō cō
ueniret: infallibiliter ſeq̄ videret ꝙ ex duo
arguit. i. bus eſſet: vel ad min⁹ eſſet duo. ¶ Deide
arguit p q̄ſito: ſcꝫ ꝙ pſona diſtiguat ab eſ
ſentia. qꝛ oīs pſona eſt generās gēita vl'
pcedens. ſꝫ eſſentia diuina non eſt hmōi.
igiṫ ꝯña tenet in baroco. ⁊ maioꝛ patꝫ de
arguit 2 ſe. ⁊ minoꝛ ſiliṫ. ¶ Scd̄o. qꝛ pſona eſt ad a
liud ⁊ reſpectiua. eſſentia ē abſoluta ⁊ ſub
ſtantia. ergo pſona ⁊ eſſentia differūt gñe.
ergo nūero. ꝗ pſona nō eſt eſſentia. prima
ꝯſequētia tenet. qꝛ abſolutū ⁊ reſpectm̄ dif
ferūt gñe gñaliſſimo: ſcd̄ꝫ due noteꝫ ſūt dſe
arguit 3 ¶ Tertio ſic. in quocūqꝫ aliq̄ duo vniunt:
hoc diſtinguit ab eoꝝ quolibet: ſꝫ in eſſen
tia due pſone vniunt. igiṫ. maioꝛ vid̄r d ſe
nota. ⁊ minoꝛ cōiter eſt ꝯceſſa a doctoribꝫ
catholicis. ¶ Sed p ſuppoſito eſt decreta
lis pus allegata: ponēs tres pſonas in dō
diſtinctas. ⁊ eſt mgr̄ diſtinctōibꝫ ſecūda ⁊
tertia. ⁊ deinceps fere p totū primū vſqꝫ ad
diſtinctiōeꝫ triceſimā q̄rtā incluſiue. Et in
cōtrariū queſiti eſt magiſter exp̄ſſe diſ. pre
ſente. ⁊ etiā dicta decretal: ⁊ oēs doctores
ſancti.

In hac queſtione

erunt tres articuli. In pmo videbit de que
ſtionis ſuppoſito. vtꝝ vna pſona diſtin
guat ab alia. ⁊ vtrū hec diſtinctio ſit finita
vel infinita. qd̄ tangit in argumēto ſecun
do aū oppoſitū ad illā ptem facto. Scd̄o
videbit de q̄ſito. Et tertio de dubijs reſpe
ctum habentibꝫ in h̄ ꝓpoſito. ¶ Quantuꝫ Ar. i.
ad pmū pmitus pmitto illud qd̄ dictū fu
it q̄ſti. vj. de vnitate eſſentie: ſcꝫ ⁊ pſonarū
trinitate: ꝙ ſimpliciter catholice ꝯfitendū
vnā eſſe ſimplicē eſſentiā immenſam diui
nā: ⁊ illā eſſe tres pſonas ſimplices oīno: ⁊
earum quālibet. Et hec fuerūt ibidem di
cta ⁊ declarata p decretalē Damnam⁹. ex de
ſum. tri. ⁊ fi. catho. li. vj. hec ponentē. Sꝫ
ideo ē q̄ſtio hic mota: vt de h̄ pleni⁹ vide
antur ea q̄ erāt ibidē dicta. ¶ Scd̄o pmit ſecundo
to ea q̄ dicta ſūt in q̄ſtione pcedēte: ꝙ ꝓpe pmittit.
tas pſonalis cuius ſit in pſona: tn̄ etiā ē p
ſona. qꝛ nō ē ſic in ea vt ꝯponat vel aliq̄d
addat ſup eſſentiā. ¶ Ex quibꝫ ptꝫ cōclu Cōcl'o.
ſio mſalis ad iſtū articulū. ꝙ q̄libet pſona
diuina diſtinguat a q̄libet pſona diuina
alia. pbaṫ ex pma ſuppoſitōe pmiſſa. ⁊ ex
dictis in illa q̄ſtione. Sꝫ mota ē q̄ſtio vt
videaṫ q̄lis ſit hec diſtinctio pſonaꝝ. vtꝝ
ſcꝫ ſit finita vel infinita. Scd̄o. vtꝝ p mo 3
ſeipis diſtinguanṫ. ¶ Pro q̄ vid̄r mihi ter
tio pmittendū: ꝙ q̄libet pſona diuina ē de
us ⁊ eſſentia dīna ptꝫ ex fide. ¶ Quarto p 4
mitto. ꝙ diſtinctio pris a filio ē ipemet pr̄
et eodē modo diſtictio filij a pře ē ipemet
fili⁹. nihil em̄ pōt poni extriſecū. cū ſit eter
na. nec intrinſecū ſupadditū: cū additio ī
deo nō habeat locū. ¶ Ex quibꝫ ſtatim ptꝫ Cōcl'o. i.
has ꝓpōnes eſſe ꝯcedendas. Prima diſti
ctio patris a filio eſt res infinita: imo eſti
finitū. ptꝫ. qꝛ eſt deus. ē em̄ pſona pris. ⁊ il
la eſt deus. igiṫ ē deuſ. ⁊ ex hoc ſequitur ꝙ ſit
res infinita: imo ꝙ ſit infinitū. iuxta tertiū
notabile. ¶ Scd̄a. ꝙ hec eſt ꝯcedenda. di Cōcl'o. 2
ſtinctio patris a filio ē infinita. patꝫ. quia
ex quo ē res infinita: q̄re nō ꝯcederet ifini
ta. Pōt em̄ in forma ſic argui. oīs res i
finita eſt infinita. ſꝫ diſtinctio patris a fi
lio ē res infinita. igiṫ. maioꝛ nota ē. ⁊ mioꝛ
eſt ꝓpoſitio pcedens. ¶ Tertia propoſitio Cōcl'o 3.
diſtinctie patris a filio nullo modo ē fini
ta. patet p p̄cedētē. qꝛ ē infinita. ¶ Quar Cōcl'o 4
ta ꝓpoſitio. ꝙ maxima diſtinctio que pōt
eſſe ē patris ad filiū. ptꝫ. qꝛ infinita diſtin
ctōe nulla pōt eſſe maioꝛ. ⁊ iſta ē patris ad
filiū. Confirmo expoſitorie. hec diſtinctio
eſt patris ad filiū: demōſtrādo pſonā pris
⁊ hec eſt maxima diſtinctio q̄ poteſt eſſe. i
gitur. maioꝛ patet p quartū pmiſſoꝝ. ⁊ mi
noꝛ ptꝫ. qꝛ ē deus. qꝛ ē pſona diuina q̄ ē de⁹

per tertiū pmiſſoꝝ. nō omis diſtinctio que
eſt deus: eſt maxima diſtinctio q̄ pōt eſſe.
Cōcl'o.5 cū ea nulla poſſit eſſe maior. ¶ Quinta. ꝙ
diſtinctio patris ad filiū eſt omi diſtincti
one creature ad creaturā in infinituz ma/
ior. ſequit. quia eſt deus: vt dictū ē. ꝛ omis
diſtinctio creature ad creaturā ē creatura
mō quicq̄d eſt deus eſt in infinituz maius
Cōcl'o 6 omni eo quod eſt creatura. ¶ Sexta eſt ꝙ
diſtinctio patris a filio ē equalis diſtincti
oni patris ad creaturā. capiēdo tñ equale
prout omē illud vocat equale qd̄ eſt: ꝛ nō
eſt maius nec min⁹. puta ꝑut large idem
dicit equale ſibi. ptz. qꝛ eſt pater in diuis
hinc inde. diſtinctio em̄ pr̄is a filio eſt pr̄
vt dicit q̄rta ſuppoſitio. ꝛ diſtinctio patr̄
a creatura etiā ē pater. ex eadē. Vn̄ ꝯcedē/
dum ē ꝙ diſtinctio patris a filio nec ē ma
ior nec ē minor q̄ȝ diſtinctio pr̄is a creatu
Cōcl'o7 ra: ꝛ ſic equalis ē large. ¶ Septia de vi ſer
monis hec ē falſa. diſtinctio patris a filio
eſt minor diſtinctōe creaturaꝝ. ptz. qꝛ ē de/
Cōcl'o 8 us qui nō eſt minor. ¶ Octaua diſtinctio
patris ad filiū ē eſſentia diuina. ptz. qꝛ eſt
Obiciō. pater q̄ eſt eſſentia diuina. ¶ Forte dicet.
diſtinctio pr̄is a filio ē eſſentia diuina. er/
Soluit go pr̄ in eſſentia dīna diſtinguit a filio. Re
ſp. q̄ȝuis ꝯn̄s qd̄ infert ſit veꝝ in vno ſenſu
ſcȝ ꝑut li eſſentia diuina determiat ſbiēm
qui eſt iſte: ille qui eſt pater in eſſentia di/
uina: diſtiguit a filio. tñ ꝑut li eſſentia di/
uina determinat diſtinctōem: ꝯn̄a nō va/
let. ſicut nec ſequit. identitas patris ad fi/
lium eſt pr̄nitas. g̊ pater vnit filio pr̄nita/
te. neceſſe em̄ ē ex quo diſtinctio pr̄is ad fi/
lium eſt ad intra ꝙ ſit eſſentia: q̄ȝuis nō di
ſtinguat eſſentia. ſȝ ꝓprietate. ſicut conue
niētia pr̄is cū filio ē pr̄nitas: cū ſit pater q̄
eſt pr̄nitas. ꝛ tñ pater nō ꝯuenit pr̄nitate
cum filio: ſȝ eſſentia. et ergo hmōi ꝯn̄e nō
valēt. Et ſi eſſēt res vniūſales ꝙ eadeȝ na
tura eſſet cōis mltis: ſic antiq̄ poſuerūt nō
valeret ꝯn̄a. humanitas q̄ hō diſtinguit
ab equo: eſt anialitas. g̊ homo diſtinguit
ab equo anialitate. qꝛ illa eſſet cōis homi
et equo. Hec omia de vi ſignificatōis ſmi
noꝝ ſūt vera: eo ꝙ diſtinctio pſone eſt per
ſona. ꝛ idō eſt tāta q̄nta eſt pſona. ſic ꝙ nc
Ad aliū eſt minor nec maior. ¶ Sȝ ad moduȝ lo/
modum quendi aliū ē dubitatio. vtꝝ diſtictio pa/
loquēdi tris a filio inq̄ȝtum eſt diſtinctio: ſcilicȝ ſȝ
formalem ratōnem diſtinctōnis ſit finita
vel infinita? ꝛ vtrum pater infinite vel fi
nite diſtinguat a filio? Et manifeſtū eſt ꝙ
ſm talem modū loquendi. hec cōſequen/
tia nō valet. infinita diſtinctio eſt patris a
filio. ergo pater infinite diſtinguit a filio.
ſicut nō ſequit hec ſimilitudo fit intenſior
demōſtrando caliditatē in q̄ calidū eſt ſile
calido. g̊ fit intēſior ſimilitudo. qꝛ forte fit
remiſſior ſimilitudo. vt ſi ambo eſſent cali
da vt quattuor: ꝛ caliditas vni⁹ intēdere
tur: ꝛ alterius remaneret in eodē g̊du: tūc
hec ſimilitudo intēderet. qꝛ hec caliditas i
tēderet. ꝛ hec caliditas ē hec ſimilitudo. g̊
ꝛc. ꝛ tñ nō intenderet ſimilitudo: nec fit in
tēſior ſilitudo: ſȝ remiſſior. qꝛ fit maior diſ
cōuenietia in q̄litate. ¶ Iuxta quē moduȝ Cōcl'o
eſt p̊ma ꝓpoſitio hec. q̄libet due creature
habent inter ſe maiorē diſtinctōem ſb pro
pria rōne diſtinctā: q̄ȝ pſone diuine. patȝ
qꝛ quelibet due creature diſtinguunt in eſ/
ſentia ſua ꝛ entitate abſoluta: in q̄ perſone
diuine nō diſtinguunt. ¶ Scd̄a ꝓpoſitio 2
videt ꝙ ꝓprie pr̄ a filio nō diſtinguat fini
te. ptz. qꝛ omi finita diſtinctōe data que ē
inter res: min⁹ diſtinguit pater a filio ſub
rōe diſtinctōis. igit nō finite. ꝯn̄a tenet. qꝛ
eſt omi finita diſtinctōe minor. an̄s patet
per ꝯclōnem p̄cedentē. ꝛ ptz. qꝛ quicq̄d eſt
pater: eſt filius: ꝛ ecōtrario: quātuſcūq; eſt
pater tant⁹ eſt filius: ꝛ ecōuerſo. ꝛ q̄liſcum
q; eſt pater: talis ē filius ꝛ ecōtrario. g̊ diſti
ctio que eſt inter pr̄em ꝛ filiū: inq̄ȝtuȝ ē di/
ſtinctio: eſt minima. ꝛ g̊ nō eſt ꝓprie finita
vt ſic. ¶ Tertia ꝓpoſitio. cōuenient conce/ 3
dit ꝙ pater a filio diſtinguat nō finite. pȝ
ex p̄cedente. qꝛ ex quo a pr̄e fili⁹ diſtiguit:
vel ecōtra. ꝛ dictū ē ꝙ nō diſtinguit finite
ſequit ꝙ diſtinguat ab eo n̄ finite. ¶ Quar 4
ta. q̄ȝuis poſſit ꝯcedi ꝙ pater a filio diſtin
guit infinite. ꝑut li in ſumit pro nō. tñ nō
diſtinguit paṫ a filio infinite in rōne diſti
ctiua. ꝑut infinitam dicit maximā vel im
menſam q̄ntitatiuā diſtinctōem. p̊ma ps
ptz ex p̄cedēte. ſcd̄a ps patȝ ꝑ p̊mā ꝓpōeȝ
¶ Quinta ꝯcluſio. ꝯuenient ꝯcedit ꝙ in 5
eſſe diſtinctiuo pr̄ a filio minime diſtigua
tur. pȝ ex p̊ma ꝓpōne. qꝛ minor diſtinctio
nequit inueniri. ¶ Sexta ꝓpoſitio. infini 6
te modice pater diſtinguit a filio in eſſe di
ſtinctiuo. patȝ. qꝛ minor diſtinctio nequit
imaginari q̄ȝ eſt inter diuinas pſonas: eo
ꝙ in omib; idem ſunt p̄ter q̄ȝ in proprieta
tib; relatiuis: que cum hoc tranſeunt i per
ſonas: ꝛ mediantib; perſonis in ſbſtātias:

quia formaliter ſunt in pſonis: vt paterni
tas in patre. ⁊ qꝛ pſone ſunt eſſentia: ſunt
Cōclo 7 etiā in eſſentia ⁊ eſſentia. ¶ Ex quibꝰ dictꝭ
ſimul cōbinatis ſequit̃ hec ꝓpoſitio. ꝙ in/
finita diſtinctio eſt patris ad filiū: tñ pa/
ter a filio minime diſtinguit̃: vel in infini/
tū modice diſtinguit̃ ſb rōne diſtinctōnis
pꝫ. qꝛ ꝑma pars eſt ſcḋa vel tertia ꝓpoſi/
tio inter ꝓpōnes poſitas de hac materia cō/
cedendas de vi ſermonis. ⁊ ſcḋa ps eſt pro
poſitio imediate p̄cedēs. Nec mireris. q̇a
caliditate vna in ſilibꝰ intenſa ⁊ alia rema
nente in ſuo ğdu: quāto caliditas plꝰ iten/
dit̃: tāto ſimilitudo fit intēſioꝛ: tñ tanto fit
minoꝛ ſimilitudo. Cū itaqꝫ diſtinctio pa/
tris ad filiū ſit pſona que eſt deus: ꝯceden
dum eſt ꝙ maxia vel infinita diſtictio ē pa
tris ad filiū. qꝛ entitas q̄ eſt diſtinctio: ē in
finita. tñ in eſſe diſtinctiuo eſt minima di
Nota h ſtinctio. qꝛ in infinitū pua. ¶ Sꝫ de ſecū/
do dubio hic tractādo. Utꝝ pſone ſeipis
diſtinguant̃: Eſt ſciendū ꝙ pſonā diuinā
cōuenire cū alia pſona: vl' differre ab alia
1 aliq̄ ſui pōt intelligi dupl'r. ¶ Uno mō ca/
piendo li aliq̄ ſui trāſitiue. ⁊ hic erit ſenſus
hoc eſt aliq̄ diſtincto ab ipō: qḋ tñ in ipis
eſt. ⁊ hoc modo manifeſtū eſt ꝙ pſone nō
diſtinguant̃ aliq̄ ſui. qꝛ nihil eſt in pſona:
2 qḋ nō eſt perſona. ¶ Alio mō intelligit̃ hoc
intranſitiue. vt cū dicit̃: natura angeli. ex/
ponit̃. natã q̄ eſt āgelꝰ. ſic dr̄ vna pſona ali
quo ſui diſtingui ab alia pſona. erit ſenſꝰ.
pſona aliq̄ qḋ eſt ipſa diſtinguit̃ ab alia p
ſona. Eodē modo diſtinguēda eſt iſta. p/
Notã. 2 ſona aliq̄ ſui ꝯuenit cū alia pſona. ¶ Se/
do notandū. ꝙ cum dr̄. hō eſt ꝑmo ſua a/
nima riſibil'. ⁊ in aliꝭs locutionibꝰ hmōi li
1 ꝑmo q̄ttuoꝛ modis pōt teneri ¶ Primo vt
notat ablatm̄ cui adiungit dicere cauſaꝫ
adequatā effectꝰ importati p p̄dicatū. ⁊ ſic
eſſet ſenſus p̄dicte ꝓpōnis. ꝙ ania homis
2 eſſet cauſa adeq̄ta: riſibilitatis. ¶ Secun
do mō vt notet circa illud p quo ablatiuꝰ
ſuppōnit ꝑmitatē cauſe reſpectu eiꝰ qḋ per
predicatū importat̃: a qua nō cōuertit̃ cō
ſequētia. ⁊ ſic importaret ꝑoritatē cōitatis
qꝛ a ſpecialiori ad cōmuniꝰ eſt ꝯñ͂a bona.
ſꝫ nō ecōtra. ſic homo ſua eſſentia eſſet pri
mo riſibilis. quia ſequit̃ ſua ania. g̃ ſua eſ/
ſentia. ſed nō ecōtra. ¶ Tertio modo vt li
3 primo ſecludat cauſam ꝑorē reſpectu p̄di/
cati. ⁊ ſic illo eſt ꝑmo riſibilis quo nlla cau
4 ſa eſt ꝑoꝛ vt ſit riſibilis. ¶ Quarto vt no/
tet excluſionē omis ꝑncipij vel cauſe diſti/
cte ab iſto pro quo ſupponit ablatiuus re
ſpectu ꝑmi: ſic dicere: eſt ania ſua ꝑmo riſi
bilis: eſt dicere ꝙ nullo alio ꝑncipio q̄ꝫ ſua
ania eſt riſibilis. ¶ Illis ꝑmiſſis videntur Cōclo. 1.
mihi he ꝓpōnes ꝓbabiles: nihil aſſerēdo
¶ Prima: pſona nō eſt aliq̇d ſui: trāſitiue
intelligēdo ſermonē. pꝫ. qꝛ ſenſus eſt iux/
ta dicta in ꝑmo notabili: qḋ i hoc dubio
fuit ꝑmiſſum: ꝙ pſona eſſet aliq̇d ſui tāqꝫ
diſtincti ab ea. ⁊ h̄ nequit eſſe ꝓpt' ſimpli/
citatem pſonaꝝ. ¶ Secūda. ꝙ nulla pſo/ Cōclo. 2
na aliquo ſui ꝯuenit cū alia pſona: immo
nec cū ſeipā: trāſitiue tenēdo li aliq̄ ſui. pꝫ
per idē. quia ſenſus eſt ꝙ ꝯueniat cuꝫ alia
pſona aliquo qḋ eſt eius: vt diſtinctuꝫ tñ
ab ea. ⁊ hoc nō pōt eſſe: eadē de cauſa. Eo/
dē mō neganda eſt hec. pſona diſtinguit̃
aliq̄ ſui ab alia pſona: ſemp trāſitiue loq̄n
do. pꝫ per idem. ¶ Tertia ꝓpoſitio. perſo Cōclo 3
na eſt qḋlibet ſui: loquēdo intrāſitiue. ſen/
ſus em̄ eſt ꝙ ſit qḋlibet qḋ eſt ipſa. ⁊ tal' lo/
cutio ꝯcederet̃ ḋ creatura. qꝛ hō eſt qḋlibet
ſui intranſitiue. id eſt. ē qḋlibet qḋ eſt ipſe
homo. reſtringit̃ em̄ p̄dicatū ad ſtandum
pro eodē pro quo ſbiectū. ſ. p vno ſolo. ac
ſi diceret̃. ſocrates ē q̄libet hō qui eſt ſocra/
tes. ſic q̄libet homo eſt qḋlibet ſui intran/
ſitiue. qꝛ ē quodlibet qḋ eſt ipē. ¶ Et cōfir/ Confir.
mat̃. quia pſona intrinſece non habet niſi
pſonalitatē: ꝓprietatem ⁊ eſſentiā. ⁊ quod
libet iſtaꝝ eſt eſſe pſone. qꝛ ꝓprietas eſt per
ſona: vt p̄miſſum eſt ꝑus. ¶ Quarta ꝓpo/ Cōclo 4
ſitio. intrāſitiue pſona cōuenit aliq̄ ſui cū
alia perſona: ⁊ etiā aliquo ſui ab alia pſo
na diſtinguit̃ intrāſitiue. pꝫ. qꝛ aliq̄ quod
eſt ipā ꝯuenit: ſcꝫ eſſentia. ⁊ eodē mō aliq̄
quod eſt ipſa pſona diſcōuenit puta pſo/
nalitate vl' ꝓꝑetate. ¶ Quintā ꝓpōeꝫ ꝑōit Cōclo. 5
Adam diſtin. xxxiij. q. vltima. ⁊ eſt ſua. iij
ꝓpoſitio. ꝙ intranſitiue loq̄ndo: quelibet
pſona ſeipſa ⁊ q̄libet ſui ꝯuenit cū qualibꝫ
pſona diuina. quā ꝓbat. q̇a deitate conue
nit: ⁊ deitas eſt qḋlibet quod eſt pſona. er/
go quolibet quod eſt ipā cōuenit. ¶ Quaꝫ Nota
propoſitōeꝫ reputo periculoſam: q̄uis foꝛ
te ipam poſuerit ad dictuꝫ ſenſum qui ve/
rus eſt. ſ. ꝙ deitate ꝯueniat pſona cū alia
que eſt quodlibet qḋ eſt ipā perſona. Ra/
tio eſt. quia bene videt̃ ſequi. perſona ſeip/
ſa ⁊ quolibet ſui conuenit cum q̄libet perſo
na. paternitas eſt aliquid patris: vl' perſo/
nalitas eſt aliquid patris. ergo perſonali/

tate vel paternitate pater cōuenit cū qua
libet pſona: modo q̄uis cōſequens poſſit
habere vnū ſenſum verū. ſcil3 ꝙ aliqua re
que eſt paternitas: puta eſſentia cōuenit
cum qualibet perſona: tamē quia ſic nō ac
cipitur cōmuniter: imo dicimus ꝙ paṫ pa
ternitate diſtinguaṫ a qualibet alia perſo
na: eo ꝙ talis ablatiu⁹ poſitus reſpectu cō
uenientie vel diſtinctōnis: videṫ dicere rati
onē actus vel rei importate per v̄bum: ido
ſenſus h⁹: pr̄ paternitate couenit cū quali
bet perſona: eſſe videṫ: ꝙ paternitas ſit ra
tio cōuenientie patris cū alijs: ⁊ hoc nō vi
deṫ verum. imo eſt magis ratio diſtinctio
nis. Et ideo q̄uis (vt credo) dict⁹ doctor
bonā mentē habuerit: tamē cōtradictoriā
Cōclo. 5 ppoſitōem eſtimo magis tutā. ¶ Et ideo
ipi⁹ ppa. q̄nta ppoſitio eſt hec. Quelibet pſona ali
quo ſui. id eſt. aliquo qđ eſt ipa nō ↄuenit
cum alia perſona. probatur. quia propria
perſonalitate vl' propria ppꝛietate nō con
uenit cū alia perſona: imo ea diſtinguiṫ a
qualibet alia. ⁊ tamē pſonalitas pſone eſt
Rō por3 pſona. ⁊ proprietas eſt pſona. ¶ Ad rōne3
ſoluiṫ dicti doctoris facile m̄detur. ↄcedendo ꝙ
deitate ↄueniat cu3 alia pſona. ⁊ ꝙ illa dei
tas eſt qđlibet pſone: ſ3 negeṫ ↄñā. ergo p
ſona quolibet ſui cōuenit cū alia pſona. ſi
cut etiā negaṫ hec ↄſequentia. deitas eſt fi
lius. ⁊ illa deitas eſt quodlibet qđ eſt paṫ.
ergo pater eſt filius. q̄uis em̄ deitate cōue
niat pater cum filio. tamē nō omi quod ē
deitas conuenit pater cū filio. quia non p
prietate paterna que eſt deitaſ. ⁊ ergo ſyllo
giſmus expoſitorius nō valebit: ſup que3
fundaṫ argumentū ſic arguendo. Hac dei
tate pater cōuenit cum filio. hec deitas eſt
quodlibet pr̄is. ergo quolib3 patris pater
cōuenit cum filio. q2 a maiori ad vna3 de
omni nō valet cōſequētia. Hec em̄ nō va
let. deitate pater ↄuenit cum filio. ergo om
ni eo quod eſt deitas in patre ↄuenit cum
oppōit.1 filio. ¶ Forte dices. Perſona pr̄is aliquo
ſui ↄuenit cū filio: per ppōſitōem quarta3
et aliq̄ ſui nō cōuenit cum filio: vt dic̄ q̄n
ta ppoſitio. ergo in patre ſunt plura. ſcilic3
vnum in quo cōuenit. ⁊ vnū quo nō ↄuenit
2 ¶ Secūdo. pater paternitate cōuenit cu3
filio. ergo quolibet ſui. tenet ↄſeq̄ntia. q2 ſi
aliquo ſui nō ↄuenit: h̄ maxime eſt prop̄e
tas. cuius falſitas probatur. q2 illa prop̄e
tas eſt eſſentia in qua conuenit cum filio.
Ad.1. ¶ Reſpondeṫ ad p̄mam. negādo cōſequē
tiam. quia hoc non eſt ratōne pluralitat3:

que eſt in patre. cum ſit ita ſimplex ſicut eſ
ſentia. ſed hoc eſt ratōne formalis diſtin
ctionis inter perſonā ⁊ proprietatē ex vna
parte: rōne cuius perſona ⁊ ppꝛietas eſt in
cōmunicabilis. ⁊ ergo ea nō ↄuenit pater
cum alia perſona. q̇a non cōmunicaṫ: ſ3 ea
diſtinguiṫ. ⁊ inter eſſentiā ex alia parte: q̄
ipa cōmunicabilis eſt ⁊ cōmunicaṫ. ⁊ ideo
ea pater cōuenit cum alia perſona. ¶ Ad Ad2
ſecundā. negeṫ maior: ⁊ ad probatōem cō
ceditur ꝙ paternitas eſt eſſentia: ⁊ ꝙ in eſ
ſentia conuenit: ſed nō ſequiṫ ꝙ in paterni
tate ↄueniat. argumentū em̄ non valebit.
hac eſſentia ↄuenit pater cum filio: hec eſ
ſentia eſt paternitas. ergo paternitate cō
uenit. ſicut nō ſequiṫ. hac eſſentia pater ē
ſapiens: perſona ſiue hec eſſentia eſt filius
ergo filio eſt ſapiens. ¶ Sexta propoſitio Cōclo 6
Pater nō quolib3 ſui diſtinguiṫ ab alia p
ſona. etiā loquendo intrāſitiue. pt3 ſic pre
cedenſ. quia eſſentia nō diſtinguiṫ ab alia
perſona: que tamē eſt aliquid ſui intranſi Cōclo7
tiue. quia eſt hoc quod ipe pater ¶ Septi
ma. pater nulla alia perſona diſtiguiṫ a fi
lio. patet. q̇a a filio nō diſtinguiṫ: niſi pro
pria perſonalitate ſiue ppꝛietate que nō ē Cōclo8
alia perſona. ¶ Octaua ppoſitio. paṫ non
ſolum cōuenit cum filio in eſſentia: ſed eti
am in cōmuni notiōe ſiue ſpiratōne acti
ua. pater. q̇a illa eſt cōmunis patri ⁊ filio.
¶ Nona. pater nō ſolum propria notōne 9
diſtinguiṫ a ſpirituſancto: ſed etia3 cōmu
ni notiōe. patet. q2 in cōmuni notōe oppo
nitur ſpūiſancto relatiue. ergo ea diſtigui
tur. ¶ Forte diceṫ. nunquid hec cōmunis Oppōit
notio in patre eſt paternitas. ⁊ ergo diſtin
ctio patris a ſpūſancto eſt diſtinctio eadē
que eſt diſtinctio cōmunis notiōis. ğ ad
huc ſolum propria notiōe diſtinguiṫ. ſcil3
paternitate. ¶ Reſpōdeṫ ꝙ de hoc ſunt opi ſolutio
niones. aliqui dicūt ꝙ ſit paternitas. Alij
ꝙ nō. Sed quidq̇d de hoc ſit: q̇a p̄us dc3
eſt ⁊ probabile ꝙ cōmunis notio ſit pater
nitas in patre: ⁊ filiatio in filio. ſicut de h̄
dictum eſt in q̄ſtione circa diſtinctōem vi
ceſimāſextā: tamen cōmuniſ notio forma
liter diſtinguiṫ a paternitate recte ſicut per
ſona ab eſſentia. Nam ſicut eſſentia repe
ritur in filio identice: vbi nō repitur iden
tice pſona patriſ. ita etiā hec cōmunis no
tio reperitur in filio: vbi paternitas identi
ce nō reperitur: cum ipa filius nō min⁹ ſpi
ret ſpm̄ſanctū q̄3 pater: ⁊ ideo licet in patre
identice idem ſit quod paternitas. tn̄ nō

eſt formaliter idem: ⁊ ergo cum per eã pa
ter diſtinguat̃ a ſpũſancto: conueniẽs ẽ di/
cere: ꝙ nõ ſolum paternitate: ſed etiã com
muni notiõe a ſpũſancto diſtinguit̃. Un/
de ꝙ ita ſit: patet. quia pr̃ ⁊ filius ſũt vnũ
ꝑncipium ſpũſſancti: ſicut tres perſone cre
ature. ſicut dicit btũs Auguſtin⁹. v. de tri/
ni. cap. xvij. Per hoc ad formã cõceditur:
ꝙ in patre cõmunis notio ſiue vis ſpirati/
ua eſt identice paternitas. ⁊ neget̃ cõſeq̃n/
tia: qua infert̃. ergo pater a ſpũſancto ſolũ
diſtinguit̃ propria notõne. quia illa noti/
one etiam diſtinguit̃. ⁊ licet eadẽ realiter
Cõcl'o 10 tamẽ eſt alia formaliter: vt dictũ eſt. ¶ De
cima ꝑpoſitio recte ſimilis de filio. fili⁹ nõ
ſolum conuenit cum patre in eſſentia: ſed
etiam cõmuni notiõe. patet ſicut octaua.
11 ¶ Undecima. Filius nõ ſolum filiatione
ſed etiã cõmuni notõne diſtinguitur a ſpi
12 ritu ſancto. patet ſicut nona. ¶ Duodecĩa.
Quãuis filius formaliter diſtinguatur a
patre filiatõne: que ipẽ eſt: tamen etiã ori/
ginaliter diſtinguit̃ a patre perſona patr̃ꝭ:
que ipẽ non eſt. prima pars patet. q̇a for/
maliter diſtiguit̃ propria ꝓpetate a pa/
tre: ſcḋm quam ei relatiue opponit̃. ſecunda
pars p̃tꝫ. quia originaliter illo tanq̃ꝫ pro/
ducente diſtinguitur a quo oritur: ſed ori
tur a patre. ergo patre origĩaliter diſtigui/
tur. patet maior. quia ab eodẽ res habet
eſſe ⁊ diſtinctõem: cum diſtinctio pſonalit̃
inſeparabiliter ſequatur pſonam filij in eſſe
conſtitutam: a quo ergo oritur ⁊ eſſe acci/
pit: ab eo etiam originaliter diſtinctiõem
recipit. ⁊ minor patet Luce primo. Uiſi/
tauit nos oriens ex alto. id eſt filius ex pa
tre: ſcḋm gloſam. Confirmatur. quia ꝙ fili⁹
diſtinguitur a patre: vel hoc habet a pr̃e: ⁊
et habetur propoſitũ. vel habet a ſe: ⁊ hoc
nõ. quia nihil habet a ſe: immo quicquid
habet: a patre naſcendo recepit. vt vlt̃ be/
13 atus Auguſtinus ⁊ etiã Hilari⁹. ¶ Trede
cima. Filius nõ ſolum filiatõne ⁊ notõne
diſtinguit̃ a ſpũſancto: ſed etiã originalit̃
perſona pr̃is diſtinguit̃ ab eo. p̃tꝫ. ſicut p̄/
cedens. ideo eñ diſtinctus eſt a pr̃e et ſpi/
ritu ſancto: quia pater eum diſtinctum ꝓ/
duxit. naſcendo eñ ex patre recepit diſtin
ctõem ⁊ a patre: quia ſeipm̃ nõ genuit: et
a ſpũſancto: quia nõ modo voluntatꝭ ꝓ/
14 cedit. ¶ Decimaquarta. ꝙ filius etiã origi
naliter conuenit cum patre et ſpirituſan/
cto perſona patris. declaratur recte ſicut
x[i]ij. nam illa pſona originaliter cõuenit ex
qua oriendo eſſentiã recepit. quia illa ẽ cõ
uenientia filij ad ad patrem ⁊ ſpm̃ſanctũ
ſed a patre oriendo conuenientiã ſcꝫ eſſen
tiam recepit. igitur. ⁊c̃. ¶ Correlariũ. filius Corre. 1.
aliquo qui nõ eſt ipẽ cõuenit cum patre ⁊
ſpũſancto ⁊ etiam diſtinguit̃ a patre ⁊ ſpũ
ſancto. patet hoc. quia pſona patris q̃ nõ
eſt filius diſtinguitur ⁊ cõuenit: vt dicunt
tres ꝑpoſitiões. ¶ Secundũ correlariũ. Corre. 2.
aliquo modo aliter ⁊ aliter diſtinguit̃ fili⁹
a ſpirituſancto ⁊ a patre q̃ꝫ pater a filio. et
eodem modo dicatur de cõuenientia. p̃tꝫ.
quia filius pſona alia que nõ eſt ipẽ: ſed a
qua eſt ipẽ originaliter diſtinguit̃ ⁊ conue
nit. vt dicit correlariũ precedens. nõ autẽ
eſt ſic de patre reſpectu filij. quia pat̃ nul/
lo modo diſtinguitur vel cõuenit cum fi/
lio qui non eſt ipſe nec formaliter nec ori/
ginaliter: cum nulla ſit origo patris: qui ẽ
ingenitus vel innaſcibilis: cũ non ſit ab a/
lio. ¶ Decimaq̇nta ꝑpoſitio. licet ſpũſſan/ Cõcl'o 15
ctus ſua proceſſione paſſiua que ipſe eſt:
formaliter diſtinguat̃ a patre ⁊ a filio: ta/
mẽ etiã originalr̃ diſtinguit̃ ab ipĩs patre
et filio ſiue pſonalitatibꝫ patris ⁊ filij. re/
cte ꝓbat̃ ſicut duodecima. nã q: ab eis ha
bet eſſe: etiã originalit̃ ab eis hꝫ diſtincti/
onẽ. Unñ ido diſtinct⁹: q: vt diſtinctus ab
eis ꝓcedit: ſeu q: eũ diſtinctum ſpirauerit.
¶ Sedecima ꝑpõ. ſpũſſctũs nõ ſolũ eẽn/ cõcl'o. 16
tia ſua ꝯuenit cũ pr̃e ⁊ filio: ſꝫ etiã origĩalr̃
ꝯuenit cũ ipĩs pr̃e ⁊ filio. pꝫ ſic. xiiij. q: ori/
gĩalr̃ ꝯuenit cũ ill'a q̇bꝫ ꝓcedẽdo eẽntiã ac
cepit. ſꝫ h̃ ẽ a pr̃e ⁊ filio. Iſte ꝑpõnes videt̃
mihi v̈e de diſtĩctõe ⁊ cõueniẽtia pſonarꝝ:
q̄s tñ hũilr̃ pono ſꝑ hñdo illã ꝓ ñ dc̄a: ſi q̄
eẽt q̄ corã eccĩa male ſonaret. ¶ Nc̄ ȯ illa Dubiũ.
dubitatõe i forma. Utrꝫ pſone ſeipis prio 1
diſtiguat̃ itrãſitie. vr̃ prio mãifeſtũ. ꝙ ſi ꝑ/
mũ capiat̃ ꝓ q̄libꝫ ſui: ſiue ꝓ q̄libꝫ qḋ ẽ ip
ſa: ꝙ ñ ẽ v̈a: ſic dixit ꝯcl'o. 5. iã poſita. ¶ Se 2
cũdo ſi capiat̃ li prio ꝓut dic̃ cãꝫ ꝓp̃e dc̄aꝫ
cũ i diuis ñ ſit cã: ñ ẽ ec̃ v̈a. Si v̈o capet̃ vt
dicerꝫ rõeꝫ ꝑncipij: qḋ i diuĩſ admittit̃: cũ
ipẽ pſone ñ ſint ſibi ꝑncipiũ: ñ diſtiguerẽt̃
ſeipis: ſic ñ ꝑncipiãt̃ a ſeipis. ¶ Tertio ſi i/
telligeret̃ ꝙ prio ſeipis diſtiguant̃: q: ꝑnci 3
piũ ſue diſtĩctõiſ ẽ ipẽ pſone: pꝫ ꝙ pt̃ dici ꝙ
formalr̃ ſic ſeipis diſtiguãt̃. q: ꝑncipiũ ſue
diſtĩctõis formale ẽ ꝓpetas pſonal' ſiue re/
latiua: q̃ ẽ ipãmet pſona. ſꝫ origĩalr̃ ſol⁹ pr̃
ſic ſeipo diſtigueret̃: q: origĩalr̃ ñ ẽ ab alio.

et ꝙ pſona pr̄is poſſet dici ꝓmo ſeipā diſti
gui tā formalr̄.q: ꝓncipiū ſue diſtictōnis
eſt ipſa pſona: ⁊ etiā originaliter pſona pa
tris pōt dici ſeipā diſtigui. nō ꝙ ſit ſui ꝓn
cipiū. ſed quia diſtinctōem ſui ad alias p
ſonas nō habet ab alia vel alio. Sꝫ alie
due pſone nō debēt dici originaliter ſeipīs
diſtingui: ſed ſuis ꝓncipijs a quibꝫ proce
dunt: vt filius p̄re. ⁊ ſpūſſanctus patre et
filio: quia ab illis ſunt ⁊ diſtinctōem reci/
piunt ⁊ ꝯuenientiā originaliter ꝓ ritate
cōitatis. ſ. a qua nō ꝯuertit̄ ꝯn̄a. q: nimis
logicalis eſt nō curo. Hoc de ꝓmo ar.

Arti.2 Quantū ad ſecun
dum articulum non video aliud dicen/
dum in effectu. niſi illud quod dictum fu
it de hoc in q̄ſtione ſexta. articulis primo ⁊
Cōclo.1. ſecundo. ¶ Unde ꝓma concluſio eſt hec:
que etiā ibidem fuit dicta. pſona non dif
fert realiter ab eſſentia: per aliquā entitatē
abſolutā. pꝫ cōcluſio. quia oporteret per
ſonā dicere compoſitam ex duabꝫ rebꝫ ab
ſolutis. ſcꝫ abſoluto ꝓprio ⁊ abſoluto com
pbat̄ 2 muni ſcꝫ ꝙ eſſet eſſentia. ¶ Secundo. per
ſona nō eſſet eſſentia. q: cōſtituta ex eſſen
tia abſoluta ⁊ re ꝓpria abſoluta nō eſt ali
qua eaꝝ. ¶ Tertio. opteret ꝙ eſſentia ha/
3 beret ſe reſpectu ꝓprietatis abſolute vt po
tentia. ⁊ ſic eſſentia nō eſſet ſūme ſimplex.
Uel ꝙ ꝓprietas haberet ſe vt potētia reſpe
ctu eſſentie: ⁊ tunc eſſentia adueniret ꝓpri
etati: ⁊ hoc iterū nō eſt poſſibile ſūme ſim
plicitati. Uel ꝙ eſſent duo abſoluta quo/
rum nullū eſſet potētia reſpectu alterius. q̄
modo ergo ex eis fieret vna pſona: cum i/
maginatio nō capiat: ꝙ ex pl'ibꝫ exiſtenti
bus in actu fiat vnū: niſi vnū eoꝝ aliquo
modo habeat ſe per modū potētie ⁊ aliō p
modum actus: ſicut albedo reſpectu lact̄.
vel ſcīa reſpectu anīe. ¶ Quarto. ſi eſſent
4 due res abſolute in pſona: ſi ambe ſunt in
depēdentes: erūt duo dij. q: qōlibet inde
pēdens eſt deus: ſi vnū fuerit depēdēs: hoc
erit creatura: ⁊ ſic tpale. quomō ꝙ cōſtitu/
et pſonā diuinā: que vtiqꝫ eſt etna. ¶ Qui
5 to. q: vel hec entitas abſoluta eſſet omni/
no eiuſdē nature cū eſſentia. ⁊ ſi ſic: tūc eſſꝫ
cōmunicabilis ſicut eſſentia: ⁊ nō plus di
ſtingueret pſonā q̄ꝫ eſſentia: vel alteri⁹ rō/
nis: ⁊ tunc vnū iſtoꝝ eſſet pfecti⁹ alio. mo
do quod eſſet minus perfectū: neceſſario
eſſet depēdens a magis perfecto. quō autē
erit illud poſſibile ꝙ ſit etnū in pſona et
dependeat: ¶ Sexto. quia cum in conci/ 6
lio Remenſi compuiſſet Gilbertus porre/
tanus q̄ dixit: ꝙ deitas nō eſſet deus. fun/
dans ſe ſup hoc: ꝙ q̄libet pſona que eſt de/
us: eſſet deitas ⁊ aliq̄d abſolutū: quo con
ſtitueret̄ i eſſe pſonali: arguit ei btūs bern/
ardus ſic. Si deitas nō eſt deus: ſꝫ eſt ali/
quid: vel illud aliquid eſt idem qō deus
vel eſt aliq̄d aliud a deo: ſi idem qō deus:
cōtra te eſt. ſi aliq̄d aliud a deo: vel eſt ma
ius deo: ⁊ hoc nō. quia nihil pōt eſſe mai⁹
deo: vel minus erit deo ⁊ hoc nō. quia tūc
derogaret̄ in hoc: qō in ſe haberet deitatē.
quia pficeret̄ deitate minore ſe. Si equa/
le deo et aliud eſt a deo: erūt duo dij: ſcilicꝫ
vnū qō eſt deitas: ⁊ aliud qō tu ponis deū.
Et ꝯfuſus porretan⁹ a beato Bernardo
hac rōne ſuum errorē ibi reuocauit: vt re/
citat Innocētius quartus. Et hec rō con/
cludit ꝙ nō poteſt pſona que eſt deus eſſe
aliquo abſoluto cōtra eſſentiā vel deitatē
diſtincta. quia tūc eſſentia vl' deitas ñ erit
de⁹. ⁊ ꝓcedet ratio beati Bernardi. ¶ Se Cōclo.2
cundo etiā dictū fuit: ⁊ pōt eſſe cōcluſio ſe
cunda: ꝙ pſona nō diſtinguit̄ ab eſſentia:
aliqua re relatiua ſupaddita ſiue ſit ꝓꝓ
etas: ſiue formalitas: vel aliud qōcūqꝫ vo
lueris: ⁊ qualitercūqꝫ placuerit nominare
Probat̄. q: ſic realiter eſſet in pſona eſſen
tia: ⁊ res vl' entitas relatiua diſtincta ab eſ
ſentia. ⁊ ſic pſona non eſſet oīno ſimplex.
¶ Et ſecundo. q: eſſentia haberet ſe p mo pbat̄ 2
dū potentie reſpectu hui⁹ rei relatiue: q: fū
daret̄ in ea: ⁊ maneret diſtincta ab ea: ⁊ q̄/
modo immenſa eſſentia aliquo modo re/
cipiet: Et plures poſſent fieri tales ratio/
nes: de quibꝫ nō eſt. ¶ Ex quibꝫ ſequit̄ ter Cōclo.3.
tia concluſio. ꝙ perſona diuina nec realr̄
nec formaliter formalitate addita diſtin/
guitur ab eſſentia. patꝫ ex precedentibus
quia nec re abſoluta: per primā. nec re re/
latiua: per ſecundā. ¶ Quarta concluſio. Cōclo.4
ꝙ cum his ſtat ꝙ eſſentia diſtinguat̄ a per
ſona formaliter. ſeu etiam ecōtra. ſicut eti
am ibidem erat dictum et probatum. q̄a
inter illa vtiqꝫ eſt aliqualis diſtinctio: quo
rum eſt idem alicui: cui alterum non eſt
idem: ſed eſſentia eſt eadem filio. vt po/
nit fides. ergo oportet ꝙ inter perſonam
et eſſentiam ſit aliqualis diſtinctio: ⁊ qua
liſcunqꝫ diſtinctio hec fuerit: vocatur hic

formalis.ergo cõcluſio eſt vera. ¶ Confir/
maꝛ ſic.quia vł pſona eſt tm̄ eadē eſſentię
ſicut eſſentia ſibi: vel nõ? Si dicit̄ ꝙ ſic.ꝗ
ſicut eſſentia eſt cõmunicabilis tribus:ita
eſſet pſona. Si dicit̄ ꝙ nõ: ergo aliqualis
diſtictio erit inter eſſentiā ⁊ pſonā:q̄ vocaꝛ
ſiue quā voco formalē.⁊ habeꝛ ppoſitum.
Contra iſtam concluſionē fuit ibi mł'tipli
citer obiectū ⁊ ſolutū:qui vult videat ibi/
dem. Hoc de.ij.arti.

Quantū ad terti/

Artic.3. um articulū eſt pmū dubiū: Utꝝ pſona a
Cōclō.1. liquid addat ſup eſſentiā? Ad qđ q: ſatis
dictū eſt:breuiter dr̄ pmo: ꝙ res q̄ eſt pſo/
na diuina: vt pater vel pnitas:nihil om
nino addit eſſentię.q: ſi aliq̄d adderet:nõ
eſſet pſona ęque ſimplex ſicut eſſentia:ſic ē
ante argutum. Item ſi quid adderet.h̄ eſ/
ſet reſpectus ad alteꝝ.mõ iſte reſpect⁹ trā/
ſit in eſſentiā:ſicut ꝙ paternitas vel filia/
tio eſt ipamet eſſentia.ſicut hęc dicta ſūt
in q̄ſtione p̄cedēti.igiꝛ nihil põt poni ꝙ res
quę eſt pſona addat vel includat vltra eſ
Cōclō.2 ſentiā.¶ Scđo dr̄ ꝙ conceptus pſonę mł'
ta includit apud animā:quę nõ includit
conceptus eſſentię. patet.quia cõceptus
perſonę importat reſpectū ad aliq̄d: ⁊ in
cõmunicabilitatē.quia licꝫ ſignificatio p
ſonę ſit abſoluta ſignificatio ſm ſe.tamen
per modū ſequelę inq̄ꝫtum tranſſumiꝛ ad
diuina importat relatõem: vt dictum ē p
us in quęſtione viceſimaſexta de pſona:et
ergo reſpectum ⁊ ad aliq̄d importat apud
animā: ⁊ in deffinitõe ſua poniꝛ incõmuni/
cabilitaſ.nõ em̄ ſic abſolute importat ma
ieſtatē:ſicut h̄ facit eſſentia:vel nomē eſſē/
tię. Item ſuppoſitatõeꝫ nomē pſonę apđ
animā manifeſte importat:ſꝫ nomē eſſen/
tię q̄ꝫuis ſuppoſitū ſit:tn̄ hoc nõ importat
dubiū.2 vt notū eſt.¶ Scđm dubiū. vtꝝ ꝯgrue fi/
ant hmõi tranſlatões.ſ.nõis:pſonę: ⁊ ali/
orum.ſicut leonis:agni. ⁊ ꝯſimiliū ad di/
uina? Uideꝛ ꝙ nõ.quia om̄is trāſlatio fū
daꝛ ſup aliq̄ ſil'itudine. mõ nulla ē simili/
tudo creature ad deū.igiꝛ.paꝫ maior per
phm.vj.topicoꝝ dicentē.ꝙ om̄es tranſfe
rētes ſm aliquā ſil'itudinē tranſferūt. ⁊ mi
noꝛ ptꝫ.quia q̄ põt eſſe ſimilitudo infiniti
ad finitū. Item puri actus ad potentiam
Item nõ qualꝛ ad qualia.cū in deo nll'a ſit
2 vera qualitas. ¶ Scđo. q: ſacra ſcriptu/
ra nõ debet veritatē obnubilare. mõ tales
locutiones tranſſumptiue obnubilāt ve/
ritatem. ergo ſacra ſcriptura non debet eis
vti.maioꝛ ptꝫ.quia om̄is ſcia eſt veritatis
manifeſtatiua:nõ icluſiua vel tectiua.mi
noꝛ patet.q: cū eiuſdē rei coꝛpalis plures
ſint ppꝛietates occultū eſt:ſm quā ppꝛie/
tatē tranſſumiꝛ.vnde in hoc veritas occł/
tatur.¶ Tertio.q: hmõi tranſlatões poſ/ 3
ſent eſſe cauſa erroꝛis.q: ſimplex audiens
deum eſſe leonē vel agnū:põt induci ad i/
magines taliū adoꝛandū. ⁊ ſic in idolatri
am.¶ Reſpõdeꝛ ꝙ congrue fiāt tranſlatio Cōclō.
nes nominū ſignificantiuꝫ creaturas ad
ſupponendū p diuinis. Iſta pmo eſt bea
ti Dyoniſij pmo libro de cęleſti hierar. di/
centis. Neq꞉ poſſibile eſt nobis aliter ſup
lucere ⁊ declarare: vel lucidū reddere apud
mentē diuinū radiū :niſi varietate ſimili/
tudinū circūuelatū.mõ notū eſt ꝙ p diui/
nū radiū intelligit veritatem diuinorum
¶ Scđo ptꝫ.quia cum noſtra cognitio fi pbaꝛ.2.
at a ſenſibilib᷒: ⁊ materię diuine ꝟitatꝭ al
titudo noſtrū intellectū excedat: optet ꝙ
intellectus noſter manuducaꝛ ex his q̄ no/
uit: ⁊ vt mõ poſſibili hoi veritas ipa dedu
caꝛ.hoc aūt eſt per ſimilitudines rerū coꝛ/
poraliū. Sciunꝛ em̄ homies foꝛtitudineꝫ
leonis.māſuetudinē agni. ⁊ hmõi: ⁊ ideo
hęc noia ad deū tranſſumunꝛ: vt hmõi p
pꝛietates pfectõem in creaturis expmen/
tes:ſm id qđ pfectõnis eſt immenſe pfe/
ctius eſſe in deo declarentur vt incaleſcat
anim⁹ ex his quę nouit ad diligenduꝫ id
quod ſup eum eſt: ⁊ ſola fide in enigmate
videt. Quis em̄ nõ diliget pietatē et mā/
ſuetudinē infinite maioꝛē q̄ꝫ agni: etiaꝫ in
moꝛte obmuteſcētis? quis nõ timebit foꝛ
titudinē immenſe excedentē rugiētis leo/
nis foꝛtitudinē? ⁊ ita in his alijs.¶ Ad
rõnes in ꝯrium.¶ Ad pmā.ꝙ licet inꝛ de Ad.1.ꝯ/
um et creaturas coꝛpales non ſit ſimilitu rium
do ppꝛie dicta:q̄ eſt ſm pticipatõem eiuſ
dē q̄litatis:ſicut arguūt rõnes.tn̄ bene eſt
ſil'itudo attributiua p ſil'itudinē ppoꝛtio/
nis.vt ꝙ ſic leo foꝛtiter etiā terribiliſſima i
uadit:nec quę꞉ metuit.ita de⁹ ⁊ hõ moꝛ
tē terribiliſſimā volūtarie ⁊ ſine timoꝛe a/
dijt: ⁊ p eam nos a moꝛte tartari liberauit
⁊ ꝙ ſic ignis calefacit coꝛpalꝛ:ita de⁹ ignis
dr̄:quia calefacit mētaliter.¶ Ad ſcđam.
ꝙ debet fieri manifeſtatio veritatꝭ iuxta ca Ad2
pacitatē eoꝝ qui audiūt. q: q̄ vellet diuia
arcana ſimplicib᷒ manifeſtare in ſua pſū

ditate nō poſſet:immo forte errorē induceret:vel in vacuū laborare:qꝛ intellect⁹ ſimpliciū tantā altitudinē nō pcipit:vel etiā ex ipietate mali eis ꝓpoſita ꝯtēnerēt. vñ ſcptū ē. Nolite ſanctū dare canib⁹. Mathei.vij. Similit in ꝓpoſito altitudinē diuinā ſꝫ ſua immēſitate lucis nemo nouit: nec exꝑmit creatura. ⁊ ideo verbis vtimur a ſenſibilib⁹ aſcēdendo ad declarādas bonitates diuinas:vel pfectōes dei eſſe multiplices in effectu:q̄uis in ſe nō ſit niſi vna vt eſſe fortiſſimū clemētiſſimū.⁊c. ex his q̄ in creaturis videm⁹ ⁊ quādoqꝫ transſumim⁹ nom̄ creature ad ſupponendū pro deo ad aliquā hmōi pfectōem in deo exꝑmendā.

Ad 3 ¶ Ad tertiā r̄ndeť ꝙ hmōi tranſlatio n̄ eſt cauſa erroris de p ſe:qꝛ non inducit ad adorādas creaturas p quib⁹ noīa in primaria ſignificatōe ſupponūt:cū talia nō i portent per noīa qñ ad deū transſumunť. Si aūt imago agni adoreť:vel inq̄tū ſignū ē dei:⁊ tūc nō colitur imago:ſed deus nec in ħ ē peccatū. Uel inq̄tū in ſe crediť deus:vel etiā creatura cui⁹ eſt ſignū:⁊ ħ non fit ex hmōi tranſlatione:cū hec tranſlatio nō dicat creaturā eſſe deū.ſed fit ex errore adorātis.

dubiū.3 ¶ Tertiū dubiū.vtꝝ etiā nomina vilium reꝝ transſumi poſſint ad ſupponendū p deo:⁊ ꝟ.nō.qꝛ hmōi videnť magis impfectōem importare apud audientem q̄ pfectōem:⁊ idō dicta de deo facerēt vt videreť nomē dei vileſcere.

ſoluiť.1. ¶ Ad iſtud dubium r̄ndet btūs Dyoni.4.celeſtis hierar. dicēs ꝙ cōuenienti⁹ ſignificanť nob diuina per creaturas viliores q̄ etiam creaturas nobiliores.

1 ¶ Cuius ratio ē.qꝛ ſm q̄ᵭ dicit btūs Dyoniſius in libro de diuis nominib⁹. de deo magis cognoſcim⁹ q̄d ipſe nō eſt:q̄ quid ipē ē. Jdō dicit ꝙ negationes ſunt vere affirmatōes incōpacte:⁊ idō q̄a hmōi res viles magis a deo diſtāt:iō magis oñdunt ꝯueniencť deū qñ per aliquā ſilitudinē deo cōuenientē ad diuina tranſſumunť inq̄ntum magis de deo remouenť.

2 ¶ Secundo.qꝛ magis pcaueť occaſio erroris.nullus em̄ dubitat talia ſꝫ ꝓprietatem de deo dici nō poſſe.

ſoluiť.2. ¶ Secundo tam dicendū ē:ꝙ ſemp hmōi fiunt ſm aliquā habitudinē et conuenientiā:quā res corporales in ſe habent:ſm quam ad diuia transſumunť. Unde beatus Dyoniſi⁹.ij. celeſtis hierarchie loquens de traſſumptione nominū ad deum:dicit ꝙ diuina eloquia aliquādo laudant deum per res precioſas:dicendo ipm̄ eſſe ſolem iuſticie:ſtellam matutinā. Aliquādo laudať deus ex reb⁹ medijs:dicendo ipm̄ eſſe ignē in nocte ſplendentē:aquā vitalis plenitudinis datricem.aliquādo aūtē ex nouiſſimiſ. vt cum ipm̄ nominam⁹ vnguentū ſuaue:lapidem angularē.addit quod magis ē viſum ipis theologis ipm̄ ſignificare per vilia q̄ per p̄cioſa.⁊ adducit rōnes quas tetigi:aliq̄s etiā alias quas breuitatis cauſa prermitto.

Ad 2ᵐ dū ¶ Ad rōnem in cōtrariū dicit:ꝙ hmōi vilia:que peccatū nōn includunt:dicta de deo nullam in eo vilitatem deſignant:ſed ſemp aliquam perfectionē vt cum pſalmo.xxj.diciť chriſtus vermis nō homo:exꝑmitur eminentiſſima abiectio quam pro nobis in morte paſſus eſt.

2 ¶ Uel ſcd̄m beatū Auguſtinum.ꝙ de pura virgine ſine virili ſemine natus ē:ſic vermis de pura terra. Et ita cum hirc⁹ emiſſarius pro chriſto pōitur:quia noſtra crimina portaret:exꝑmitur.⁊ ſic in alijs. Hoc de tertio articulo.

Ad ratiōes principales.

ad p̄mā rōnē principalium ¶ Ad primā.ꝙ perſona diſtinguiť cōtra perſonā:ſua ꝓpria pſonalitate et ꝓprietate.⁊ ꝯceditur ꝙ hec tranſeat in eēntiam identice.qꝛ eſt eſſentia vel idē eſſentie.ſed formaliter diſtinguiť ab eſſentia.⁊ ideo q̄uis ſit alia pſona.tamē ꝓprietas ⁊ perſonalitas vnius pſone nō eſt ꝓprietas vel pſonalitas alius perſone. Et de ħ ſūt plura dicta in primo articulo queſtionis. et ergo neganda eſt ꝯſequētia.ꝓprietas ē eſſentia.ergo ſicut eſſentia non diſtinguiť ab alia pſona.ita nec ꝓprietas vni⁹ perſone diſtinguiť ab alia pſona.quia eſſentia cū nulla pſona habet oppoſitōem:⁊ ideo ē omnibus cōmunis.proprietas vel perſona reſpectu alteri⁹ habet oppōſitōem: vnd̄ in aliā traſire nō pōt.

Ad 2 ¶ Ad ſcd̄am ſiue cōfirmatōem pꝫ ex dictis in p̄mo articło ꝙ minor nō ē vera.qꝛ pater aliq̄ q̄ᵭ ipē eſt.ſ.ꝓprietate vł pſona nō eſt idē cū filio.⁊ ad ꝓbatōem ei⁹ ꝯcediť ꝙ ꝓprietas ē eſſentia:⁊ negeť ꝯñ.ꝗ cum illa ē cum filio idem. et vt dictū ē:hec ꝯñ nō valet.hac eſſentia ē cum filio idem. hec paternitas eſt hec eſſentia.ergo hac paternitate eſt cū filio idem. nec ē expoſitorius. Aliter poſſet dici ſm alios:diſtinguēdo maiorem.quia vel fieret

diſtributio pro om̄i eo q̄ð pater eſt in eſſe
abſoluto. ⁊ ſic cōcederet̄ minor. ſed maior
negaret̄. q̄ꝛ bene ſtat ꝙ pater om̄i entitate
abſoluta: que ipē eſt: ſit idem cum filio: et
tn̄ diſtinguat̄ a filio: eo ꝙ ipē eſt relatiue. ſ.
paternitate vel vt pſona. Uel maior itel/
ligit̄ de om̄i eo q̄ð res eſt: ſiue abſolute: ſiue
relatiue. ⁊ hoc mō neget̄ minor. vt dictū ē.
Prima ſolutio vid̄r expeditior: ſimplr̄ ne/
Ad 3 gando minorē. ¶ Ad tertiā ꝯfirmatōꝫ rn̄
ꝯfirma. det̄ per eandē diſtinctiōem: ꝙ ꝗuis nō ſit
aliq̄d abſolutū niſi eſſentia: tn̄ eſt bene ali
quid reſpectm̄: vel pſonalitas: que forma/
liter diſtinguit̄ ab eſſentia. vt in ſcd̄o arti.
dictū eſt. Un̄ eſſentia cōicat̄ filio. pat̄ vel
eius pſona nō: ppter eſſe reſpectm̄ in q̄ op/
ponit̄ filio. Unde ad formā: ꝯceſſa maio/
re quo ad eſſe ſuū abſolutū: ⁊ etiā minore
neget̄ p̄ma ꝯn̄a. q̄ꝛ pater nō ſolū eſt eē ab/
ſolutū: ſed etiā eſt eſſe reſpectm̄. q̄ꝛ nō ſolū
eſt eſſentia: ſed etiā pſona: modo in eſſe p/
Ad 2 ſonali cōſtituitur aliq̄ reſpectiuo. ¶ Ad ſe/
rōnem cundā poſſet dici iuxta dicta p̄mi articlī:
⁊ p̄mi dubij. ꝙ ꝗuis diſtinctio patris a fi/
lio ſit infinita: nihilomin⁹ pater a filio mi
nime diſtinguit̄. q̄ꝛ tota infinitas q̄ eſt di
ſtinctio patris a filio: eſt etiā in filio. Un/
de in eſſe diſtictiuo indiuiſibilit̄ vel mini
me diſtinguit̄. ⁊ ſic neget̄ diuiſio maioris.
nec em̄ indiuiſibile eſt finitū: nec etiā eſt i/
finitū. q̄ꝛ infiniti ratio q̄ntitati ꝯgruit. vt
habet̄ in p̄mo phiſicoꝝ. ⁊ ꝯtra hec non ar
guunt rōnes adducte. q̄ꝛ ſolū pbant ꝙ il/
la res que eſt diſtinctio p̄ris a filio non ſit
finita. ⁊ hoc eſt verū. ⁊ ergo ſequit̄ ꝙ ſit in/
finita in ſe: q̄ð ꝯceſſum eſt. ſꝫ nō eſt infini/
ta in rōne diſtinctiua p̄ris a filio: imo ſic ē
Obiāo. minima: vel indiuiſibilis. vt dictū eſt i ar
ticulo p̄mo. ¶ Forte dicet̄: ꝙ tante diſtin/
guit̄ pater a filio: q̄ntus ipē eſt: ſꝫ infinit⁹ ē
ergo infinite diſtinguit̄. et pbabit̄ maior.
quia tāta eſt ſua diſtinctio: q̄ntus ipē eſt.
Soluit ergo tante diſtinguit̄ q̄nt⁹ eſt. ¶ Rn̄detur
negando maiorē. ⁊ ad pbatōem ei⁹ conce
dit̄ antecedēs. ⁊ neget̄ ꝯn̄a. ſicut etiā in na
turalib⁹ nō ſequit̄. tāta eſt diſtinctio ſocra
tis a Platone q̄nta eſt eius diſtinctio ab
aſino. quia ⁊ hec ⁊ illa eſt ipēmet ſocrates
ergo tante diſtinguit̄ ſocrates a platone:
quante diſtinguit̄ ab aſino. vel tanta eſt
reſiſtentia caliditatis ſicut eſt eius actiui/
tas. quia ⁊ hec et illa eſt ipāmet caliditas
ergo tante reſiſtit quante agit. Uel tanta

eſt ſimilitudo quanta eſt albedo. ⁊ ſit ma
ior albedo. ergo ſit maior ſimilitudo ¶ Ad Ad 3
tertiam principalem. ꝙ ſi li toto tenetur ca rōnem
thegorematice vel ſyncathegorematice lo
cutio eſt falſa. quia ſic pater non eſt totuꝫ
cum nō habeat partes. Sed ſi li toto ac/
cipiat̄ medio modo ſicut indiuiſibilib⁹ ſo
let attribui. vt eſt ſenſus. ſe toto. id eſt q̄li/
bet ſui. id eſt nihil eſt patris quin eo diſti/
guatur a filio. ſi ſic ſit ſermo: dictum eſt ꝙ
tranſitiue nec quolibet ſui cōuenit: nec ali
quo ſui diſtinguitur in ſecunda parte arti
culi p̄mi. Sed intranſitiue cōcedit̄: ꝙ a fi/
lio diſtinguat̄ aliquo ſui. id eſt. aliquo q̄ð
eſt ipſe. ſcilꝫ perſonalitate ⁊ aliquo ſui non
diſtinguitur. ſcilꝫ eſſentia: que eſt ipē. Ad
improbatōem. concedit̄ ꝙ pater ſit omni/
no ſimplex. ⁊ ꝙ proprie in eo nō ſint plura
que nō in identitatem ſimplicem tranſeāt
tamē pater eſt res abſoluta. ⁊ ſm̄ hanc cō/
uenit cum filio: ⁊ eſt res relatiua vl̄ reſpecti
ua ad filium. quia eſt pater: ⁊ ſm̄ hanc op
ponit̄ filio: ⁊ nō eſt filius. Et de hoc ſatis
dc̄m eſt in p̄mo arti.

Ad rationes argu

entes pro queſito. ſcꝫ ꝙ pſona diſtinguat̄
ab eſſentia. ¶ Ad p̄mā. negetur diſcurſus Ad 1
nec eſt in baroco. q̄ꝛ maior nō eſt de omni. aliarum
Unde ſi diceres. om̄e quod eſt perſona eſt
generās. ⁊c̄. cōcederet̄ diſcurſus. ſꝫ maior ē
falſa. eſſentia em̄ eſt perſona: que nec eſt ge
nerans. ⁊c̄. ¶ Ad ſecūdam. ꝙ ſi vocas dif/
ferentia genere in reb⁹ que ſb̄ diuerſis gn̄e Ad 2
rib⁹ continent̄: idem ens nūero differt ge/
nere reſpectu ſui. quia eadē res eſt actio et
paſſio. vt habet̄ in. iij. phiſicoꝝ. cap̄. tertio
et ſic nō ſequitur. eſſētia ⁊ perſona differūt
id eſt ſūt ſignificata per diuerſa genera. er
go eſſentia nō eſt pſona. quia eodē modo
eſſentia eſt ſb̄ diuerſis generib⁹. quia ē ſb/
ſtantia creatrix ⁊ dominus: imo eſt ſua do/
minatio. ⁊ tamē n̄ ſeq̄t̄ ꝙ eſſentia nō ſit eſ/
ſentia. ¶ Alio modo pōt itelligi ꝙ nō ſint
eiuſdē: vel nō ſignificent̄ per idem genus 2
pſona ⁊ eēntia. ⁊ tūc neget̄ ꝯn̄a p̄ria: q̄ ifer
tur ꝙ pſona ⁊ eēntia dr̄nt gn̄e. q̄ꝛ lꝫ ſb̄ diu̇
ſis gn̄ib⁹ ſint: vt res ſignificate: cū h̄ ſtat ꝙ
de q̄cunqꝫ gn̄e ſit eēntia: ſit etiāꝫ pſona: eo
ꝙ eſt eſſentia ⁊ ecōtra. ¶ Sꝫ forte vis inni
ti huic fundamēto: ꝙ q̄ꝛ termini ſūt diuer 3
ſoꝝ p̄ntoꝝ: ⁊ ḡ vn⁹ eoꝝ non verificatur de
alio: ⁊ tūc falſum aſſumis. quia ſm̄ ph̄m

actio eſt paſſio. Uel adhuc huic qđ quaſi eſt idem: ꝙ nulla eadẽ res eſt diuerſoꝝ
predicamentoꝝ: ſignificata per abſtracta
Ad 3 eoꝝ. ꝛ falſum eſt ex eodem dicto phi. ¶ Ad
tertiã. ꝙ aliqua vniri in aliquo põt intelli
gi dupl'r. Uno modo vt ptes ꝯſtituentes
totũ. ꝛ in h ſenſu maioꝛ eſt vera. ꝛ mĩoꝛ fal
ſa. nam pſone nõ vniunť in eſſentia: vt ꝑ
tes eſſentiã ꝯſtituẽtes. Alio mõ aliq̃ vni
untur in aliq̃ identice: quodã ordine ori
ginis: ſic ꝙ vnũ eoꝝ eſt illud ꝛ nõ ab alio
originaliť: ſcđm ſuppoſitũ eſt illud. ſʒ ori
ginaliter qđ eſt illud recepit a pmo. et ita
deinceps. ꝛ de hoc modo loquẽdi maioꝛ eſt
fl'a. qꝛ illud ĩ quo ſic duo ſuppoſita vl' tria
vniunť: eſt illa ſuppoſita: ꝛ quodlibet eoꝝ
et ita eſt in diuinis. Quod allegať pꝰ op
poſitum eſt ꝯforme dictiſ. Hoc de queſtio
ne.

Tricesimooc

t tauo queriť. ꝛ hoc circa diſti
ctionẽ triceſimãquintã ꝛ trice
ſimãſextã. Utꝝ ſciẽtia diuia
ſit ipſius dei ꝛ omniũ alioꝝ cognoſcitiua.
Que q̃ſtio pmo ſupponit in deo eſſe ſciẽ
tiã. Scđo q̃rit an illa ſit ꝯgnoſcitiua dei.
Et tertio: an ſit ꝯgnoſcitiua omniũ alio
arguit 1. rum. ¶ Cõtra ſuppoſitũ arguiť ſic. Omĩs
ſciẽtia eſt habitꝰ ꝯclõnis per demonſtratio
nẽ acq̃ſitus. ğ nulla eſt ſciẽtia in deo. conſe
quẽtia tenet. qꝛ nihil acq̃rit nec acq̃ſiuit de
us per dmõſtratõem. añs eſt linconienſis
arguit 2 pmo poſterioꝝ. ¶ Secũdo ſic. qꝛ in đo nõ
eſt opatio intellectual'. ğ nõ eſt in eo ſcien
tia. ꝯña nota. quia ſciẽtia ptinet ad actus
intellectuales. añs ẽ Dyoni. vij. de di. noĩ
dicẽtis. deus ẽ ſine ſenſu: ſine mẽte nõ hñs
arguit 3 tellectuales opatões. ¶ Tertio. deus eſt in
tellectꝰ. ğ nõ eſt ſciẽtia. ꝯſeq̃ntia tenet. qꝛ i
tellectus ꝛ ſcia ſunt habitus diſtincti. ſex
to ethicoꝝ. añs eſt phi. xij. meth. ꝛ patʒ
quia ipſe ẽ pmũ pncipiũ: ꝛ eiꝰ noticia tale
arguit 4 aũt vocať intellectus. ¶ Quarto. qꝛ omĩs
ſciẽtia debet eſſe vniũſalis vel pticularis. ſʒ
ſcientia dei nec eſt vniũſalis nec pticl'aris
ergo. maioꝛ ptʒ pmo poſterioꝝ. ꝛ minoꝛ pʒ
pro pma parte. qui ſi eſſet vniũſalis: tunc
eſſet confuſa. que em̃ in vniuerſali cogno
ſcimus: impfecte ꝯgnoſcimus. p ſcđa par
te patet minoꝛ. qꝛ ſi eſſet pticularis nõ eſ
ſet pfecta. cum pfectioꝛ ſit ſciẽtia vniuerſa
lis q̃ pticularis. vt dicit phs in eodẽ pꝛio

¶ Et ꝯfirmať ſic. qꝛ cognitio dei eſt ſingl'a Confir.
ris. ğ nõ eſt ſciẽtia. cõſeq̃ntia tenet. qꝛ ſciẽ
tia eſt vniuerſaliũ. añs patet. qꝛ eſt diſtin
ctiſſima ꝛ maxime pfecta cognitio: qđ eſſe
nõ poſſet niſi eſſet ſingl'aris. ¶ Deinde ar arguit.
guiť: ꝙ ſcia dei nõ ſit ipſius dei cognoſcitia
quia vl' ſe cognoſceret p diſcurſum: vel in
tuitiue. nullo modoꝝ põt dici. igiť ꝛc. ma
ioꝛ ptʒ ſufficiẽti diuiſione. minoꝛ pʒ. qꝛ co
gnitio p diſcurſum ſupponit aliã pꝛiorem:
ex qua diſcurſus fit. ꝛ hoc in deo locũ nõ
habet. Nec põt dici ſcđm. ꝙ intuitiue vel
abſtractiue. quia intuitiua cognitio non
eſt reſpectu ſui. ſicut intellectꝰ noſter nõ in
tuitiue cognoſcit ſe. nec etiã ſenſus viſꝰ vi
det ſe. ꝛ ergo intuitiue nihil videť cogſcere
ſe. ꝛ hoc dic. xv. ꝓpoſitio auctoris de cau
ſis: que talis eſt. omĩs ſciens q̃ ſcit eſſenti
am ſuã eſt rediens ad eſſentiã: reditõe cõ
pleta. talis aũt regreſſus nõ eſt cognitio ĩ
tuitiua. Sed etiã nõ põt dici ꝙ abſtracti
ue. qꝛ nõ põt dici a q̃ eſſet abſtractio ¶ Se 2
cundo. quia vel cognoſceret ſe cõplexe. et
ſic in eo eſſet complexio: qđ falſum eſt. vl'
incõplexe. ꝛ hoc nõ. qꝛ tũc neſciret ſe eẽ do
minũ. vel trinũ ꝛ vnũ. qđ iterũ falſũ eſt. ꝛ
ptʒ conſeq̃ntia. qꝛ cognoſcere ſe eſſe domi
nũ vel trinũ: eſt cognoſcere cõplexe. ¶ Ter 3
tio. quia vl' in cognoſcẽdo cõphenderet ſe
et ſi ſic: cõphenſibilis eſſet: ꝛ ex ꝯñti finitꝰ
vel nõ cõphenderet ſe. ꝛ ſic nõ pfecte cog
ſceret ſe. ¶ Quarto. qꝛ vel pꝛius eſſet q̃ cog 4
ſceret ſe: ꝛ ſi ſic tunc aliq̃ñ fuiſſet neſciꝰ ſui.
Uel nõ pꝛius erat q̃ ſe nouit. ꝛ cõtra. qꝛ no
ſcere pſupponit eſſe. imaginabile em̃ eſſet 5
ꝙ aliq̃d noſceret ꝛ nõ eſſet. ¶ Quinto. q̃a
vel cognoſcẽdo ſe immẽſe ad ſui cognitio
nẽ ꝛ dilectõem cõuerteret. ꝛ ſi ſic. nõ poſſet
vacare pꝛuidentie creaturaꝝ: qđ falſũ eſt
et pbatur ꝯña. qꝛ immenſe ad vnũ illectꝰ
nõ videť poſſe in aliq̃d aliud. Uel non ſic
totus ſup ſe cõuerteret. ꝛ hoc nõ. qꝛ tũc nõ
tm̃ ſe cognoſceret et diligeret: q̃ntũ bonus
eſſet. probatur ꝯña. qꝛ immẽſe bonus. ꝛ tu
dicis: ꝙ cognoſcẽdo ꝛ diligẽdo nõ immen
ſe ad ſui cognitõem cõuerteret. ¶ Sexto. 6
quia ſcire cũ ſit relatiuũ: nõ debet dici reci
proce in deo: ſicut nihil generat ſe: nec ſpi
rat ſe. ergo eodẽ modo deus nõ ſcit ſe. ¶ De arguit.
inde arguiť contra tertiũ queſitoꝝ. ꝙ deus
nõ cognoſcat omnia alia a ſe. pmo ſic. q̃a
ſi ſic: cõtradictoria ſibiĩnuicem eſſent ſiml'
vera. falſitas patet. pbatur ꝯña. quia illa

ſunt ſimul vera que ꝑ eodē inſtāti ſunt ve/
ra: ſed ſi deus cognoſcit oīa alia a ſe: tunc
contradictoria ſibiinuicē ꝑ eodem inſtanti
ſunt vera. igitur. Maior nota ē. Probatur mi
1 nor. quia ſi nouit oīa alia a ſe: tūc noſcet
2 hanc eſſe verā. Antichriſtus nō ē. Item no/
uit etiam hāc eſſe verā. Antichriſtus ē. cū
illa etiā ſuo tempore fiat vera. Sed ꝙ hoc
ſit pro eodē inſtāti: apparet. quia eſt pro in
Confir. ſtāti eternitatis ſue: que ē tota ſimul. ¶ Cō
firmatur ſic. quia eternitas ſi oīa nouit: tūc
repſentat illa duo vt vera. vel ergo ſimul re
pſentat ea vt vera. ⁊ cū nō poſſit decipe: ſeq/
tur ꝙ ſint ſimul vera: ⁊ habetur ꝓpoſitū. vel re
pſentat vnā prius verā ſcꝫ negatiuā: ⁊ poſt
affirmatiuā. ⁊ hoc nō ē poſſibile: eo ꝙ i eter
nitate nō ē prius nec poſterius. immo quic
quid repſentat: totū ſimul repſentat. quia
ſemꝑ omī ⁊ eodē modo repſentat. alias mu/
tatio eſſet in eternitate poſſibilis: quod eſſe
Argu. 2. nō pōt. ¶ Secūdo ſic. quia ſi hec exteriora
deus nouit: vel ergo eodē mō nouit quādo
Socrates ſedet ſicut quādo non ſedet: ⁊ ſi
ſic: nō plus noſceret vere ꝙ̄ falſe. nec plus
noſceret vnā partē eſſe verā: que dicit ꝙ ſo/
crates ſedet. ꝙ̄ aliā que dicit ꝙ Socrates
nō ſedet. vel alio mō nouit quādo Socra
tes ſedet. ⁊ alio mō quādo nō ſedet. ⁊ ſi ſic:
neceſſario videtur mutari ſciētia dei: que ē alio
modo quādo affirmatio ē vera. ⁊ alio mō
Confir. quādo negatio ē vera. ¶ Confirmatur. quia
ſi oīa nouit ad extra: tūc ſcit nūc diē iu/
dicii nō eſſe. Conſequētia nota ē. quero igi
tur. vtrū in die iudicii quādo ipa ē: vtrum
tūc omīno eodē mō nouerit. ſi ſic: tūc ſequi
tur. Omīno eodē mō nūc nouit diē iudicii
ſicut heri. Sed heri nouit eū nō eſſe. ergo
adhuc nouit eū nō eſſe: quod falſum ē per
caſum. quia dies iudicii ē. Si dicatur ꝙ quā
do dies iudicii ē: aliquo alio mō nouit. ꝙ̄
quādo nō ē: infallibiliter ſequi videtur muta
3 tio in deo. ¶ Tercio. ſi oīa ad extra cogno
ſceret: ſequeretur ꝙ ſciret ſe aliqualiter velle ſo
cratē eſſe: qualiter ſcit ſe nō poſſe velle. Cō/
ſequēs videtur implicare. ⁊ conſequētia tenet
quia ſi oīa ad extra nouit: tūc ſcit ſe libe/
re libertate oppoſitionis velle Socratē eſſe
vt notū ē: quādo Socrates ē. ⁊ ſimul ſcit ſe
nō poſſe libere velle libertate oppoſitionis.
ergo ꝯſequēs illatū. Patet ſecūda ps ante/
cedētis. quia ſi pōt libere velle libertate op
poſitionis: tūc poſſet nō velle. Modo hoc
ē falſum. quia neceſſario vult ſeipm ⁊ ſuā

eſſentiā. ⁊ ſingulas res intrinſecas. ¶ Quar 4
to. quia aliqua ad extra nō cognoſcit: ergo
nulla. Cōſequētia nota ē. quia nō ē potior ra/
tio de vno ꝙ̄ de alio. Anteceden videtur eſſe phi
xii. metaphyſice dicētis. ꝙ dignius ē que/
dam nō cognoſcere. ¶ Et dicit Cōmenta/
tor ibidē: ꝙ intellectus diuinus vileſceret:
ſi vilia cognoſceret. Nā cū intellectus ꝑfi/
ciatur ab intelligibili: ſi intellectus diuinus
cognoſceret hec exteriora: ipe ꝑficeretur ab ip
ſis. Et hoc videtur ibidē velle Cōmentator:
dicēs. ꝙ nihil extra ſe cognoſcit. ¶ Quinto 5
ſi oīa alia a ſe cognoſceret: in deo eſſet di/
uerſitas. Falſitas cōſequētis patꝫ. Conſe/
quētia ꝓbatur. quia diuerſitas cognitorū vi/
detur ſe habere tanꝙ̄ anteceden neceſſario infe
rens diuerſitatē aliquā in ſciētiis. Modo
ſi oīa nouit: maxima ē diuerſitas ſcitorū.
ergo aliqualis diuerſitas ſcientiarū: quod
erat ꝓbandū. ¶ Sexto. quia deus nō nouit 6
oēs ptes ꝯtinui. igitur. Anteceden ꝓbatur. quia
nulle ſunt oēs: cū ſit in infinitū diuiſibile
¶ Et cōfirmatur. quia nō nouit vltimā partē Confir.
ꝓportionabilē huius hore ꝯſequēter ſe habē
tem. igitur nō oīa. Cōſequentia tenet vt vi
detur. ⁊ anteceden patet. quia nulla pōt eſſe vlti/
ma ¶ Similiter poſſet argui: ꝙ nō nouit ma
ximū numerū. ¶ Septimo. nō nouit maxi/ 7
mū quod pōt ꝓducere: quomō ergo oīa
nouit? Anteceden pꝫ. quia ſuppoſito ꝙ nō poſ/
ſit ꝓducere infinitū: tūc nullū ē: vel pōt eſſe
maximū quod pōt ꝓducere. ¶ Octauo. ſo/ 8
lū ea nouit: quorū ſua eēntia ē idea ſufficien
ter repſentatiua. ſed aliquorū ſua eēntia nō
ē ſufficiēter repſentatiua. Maior nota. quia
nō nouit niſi ꝑ ſuam eſſentiā. Et minor pa
tet. quia malorū ſicut peccata: ſua eēntia nō
ē repſentatiua: quia nō pōt ea facere. ergo
nec eēntia ſua pōt ea repſentare. ⁊ a fortiori
quia eēntia infinite ē bona. talis autē ē in/
finite bonitatis repſentatiua: ⁊ ex cōſequen
ti nullius deformitatis vel turpitudinis. vel
erit ſignū oppoſitorū: immo etiā ſignū tur/
pitudinis nō pōt eſſe ſignum infinite pul/
chritudinis. ¶ Sed ꝓ ſuppoſito ē magiſter
in lrā diſ. pſentis xxxv. ⁊ ē apoſtolus ad Ro
ma. xi. dicēs. O altitudo diuitiarū ſapien
tie ⁊ ſciētie dei. Et ad Coloſ. ſcd'o. In ipſo
ſunt oēs theſauri ſapientie ⁊ ſciētie ¶ Sꝫ In ꝯtrariū
ꝓ ꝑmo queſito ē magiſter in eadē diſ. ca. v.
dicens: ꝙ ſciētia dei ē de eternis. Et Ambro
ſius quinto libro de trini. dicit: ꝙ immēſa ſci/
entia dei capit omnē ſapientiā ⁊ ſciētiā. er/

go etiam ſcientiā ſui. Et Matthei.xj. Ne
mo nouit filiū niſi pater: neq; patrē niſi fili
us. ergo deus nouit ſe. ¶ Etiā ꝓ ſecūdo que
ſito eſt magiſter diſt. pſente. ca. ſeptimo di/
cens. ꝙ deus omīa nouit anteq̄ fierent. Et
beatus Auguſtinus. xv. de trini. ca. xiiij. di
cit. Nouit omīa deus pater in ſeipō. nouit
omīa in filio. Et apoſtolus. Omīa nuda
ſunt. ¶ Hāc queſtionē moui circa iſtas du/
as diſtinctiōes. quia materiā de ideis tra/
ctaui in principio queſtionis ṗme. vn̄ eam
nō reſumo hic. quia etiā diſtinctiones bre/
ues ſunt. ⁊ erūt i ea quattuor articuli. Pri/
mus. verū in deo ſit ſcientia. Secūdus vtꝝ
ſciētia dei ſit ipſius dei cognoſcitiua. Et ter/
cius vtꝝ oim alioꝝ ſit ꝯſcia. Et quartꝰ vtꝝ
etiā deus cognoſcat mala.

Arti.1.

Quantum ad pri

mū ſupponit: ꝙ deꝰ ſit omino ſimplex. Hoc
dictū fuit di. octaua. ⁊ queſtione illi corre/
ſpondēte. ⁊ i lumine naturali ꝓcedit a pho
Seq̄t 1 xij. metaphyſice. ca. quarto. ¶ Ex quo ſequi
tur: ꝙ in deo nulla ē potētia paſſiua. Patet
q2 talis pōt recipe: ⁊ ex ꝯſequēti nō ſtat cū
Seq̄t. 2 omimoda ſimplicitate. ¶ Sequit ſecūdo:
ꝙ deus nullo mō ē ſciens quātum ad natu
ram diuinā: d qua ſola nūc loquor ſcientia
ſupaddita. Patet. q2 tūc eſſet potētia paſ/
2 ſiua. ſcz receptiua in ipō. ¶ Itē vel receptio
fieret in eo ſciētie: vt eum pficeret. ⁊ quomō
3 immēſa pfectio poſſet pfici? ¶ Itē quis con
ſiliarius eius fuit. ad Roma. xj. quaſi di/
cat. nullus. ¶ Vl' fruſtra. ⁊ hoc nō. quia na
ture reꝝ repugnat: in primo aliquid eē fru/
Seq̄t 3 ſtra. ¶ Sequit tercio: ꝙ ſcientia ſimplic̄ no
ticie quicquid deus non ſcit: nullo mō ſcire
pōt. Patet. q2 nō poteſt recipe ſcientiā de
nouo. ¶ Itē cū ſit ſumme ſimplex: nō poteſt
2 mutari: ſic vt fiat de neſcio vel inſcio ſciens
¶ Secūdo ſuppono. ꝙ deus ē ṗma cā fina/
Suppo nit 2 lis ⁊ efficiēs. vt habet Apocalipſis. xix. dño
dicēte. Ego ſum alpha ⁊ o: principiū ⁊ fi/
nis. Et habet a pho. xij. metaphyſice. c. q̄n
to dicente. ꝙ mouet ſicut appetibile. id ē fi/
nis. ⁊ ꝙ ab eo dependet celū ⁊ tota natura.
Suppo nit 3 ¶ Tercio ſuppono ꝙ eminēter: immo ſuper/
eminēter omīs pfectio ē in deo. Illa fuit de
clarata queſtione ṗma in ṗncipio: ⁊ in pri
Cōclſio 1 mo eius articulo. ¶ His premiſſis eſt ṗma
cōcluſio hec. Deus cognoſcit. Probat ſic.
quia quicquid ē pfectionis in rebus depen
dentibus: ſupeminēter ē i deo. Sed cogno/
ſcere pfectionis ē i rebus dependentibus. er
go pfectiſſime ē in deo. Maior ē terciū pre/
miſſorū. ⁊ minor manifeſta ē: quia ſcientia
⁊ cognitio ē pfectio intellectus. vj. ethicoꝝ
vn̄ eam naturaliter omīs homo deſiderat:
tanq̄ ſui intellectus pfectōem. in plogo me
taphyſice. ⁊ in prologo de anima. Bonoꝝ
honorabiliū noticiā opinātes. ¶ Secūdo 2. pbat
ſic. Omē dirigēs appetitū naturalē appetit.
Sed deus dirigit appetitū naturalē. igitur
Patet maior. quia certum ē ꝙ ignis nō eſt
plus determinatus ad pducendū ſua cali/
ditate caliditatē a: q̄ qualibet illi conſimi/
lē quam poſtea pducit in eodē vel in alio
ſubiecto. Niſi igit dirigeret ⁊ determinare/
tur ab aliquo agente cognoſcēte a. calidi/
tatē: ⁊ volente illā produci. nō plus pdu/
ceret a: q̄ aliquā aliam: ad cuius producti
onē ignis indifferens ē. ¶ Forte dicet. ꝙ ce/ obiectio
lum ſuo motu lumine ⁊ influentia determi
nat agēs. ⁊ ergo nō ex hoc opter ponere cog
nitōem in deo. ¶ Contra: ſuppoſito ꝙ ita ſit Solut
ſicut dicit ꝙ celū determinat: ppoſitum ha/
bet. quia cū celū ſit indifferēs ſm ſe: ad mo/
ueri a reuolutione qua hodie mouet ⁊ qua
libet alia: quid ē quod ipm determinat ad
a motū: niſi primū agens ⁊ primū efficiēs.
¶ Similiter cū ſol ſit indifferēs ad produ/
cendū in aere lumē. b. quod hodie pducit.
⁊ lumen. c. quod cras pducet. ⁊ paſſum in/
differēs ad quodlibet eoꝝ recipiendū: nō
eſt poſſibile ꝙ ſe determinet plus ad vnum
q̄ ad aliud niſi ab aliquo cognoſcente: q̄d
neceſſario ē ſup ipm dirigat. nec poteſt po/
ni niſi deus. ⁊ ergo tota determinatio nece/
ſario in appetitu naturali reducit in deum.
⁊ ex ꝯſequēti neceſſariū ē ꝙ cognoſcat. quia
al's nō produceret plus vnū q̄ aliud ab a/
gente. ⁊ nō poſſet ſimul plures formas pro
ducere adequate ex eadē materia: cū calidi
tate ignis. ſ. plures caliditates. ergo nihil p
duceret: niſi cōcurreret determinatio cogno
ſcētis. Vn̄ dicit Cōmentator: ꝙ opus natu
re ē opus intelligētie. ¶ Secunda ꝯcluſio. Cōclſio 2
Cognitio dei ē certa ⁊ infallibilis. Proba/
tur ſic ṗmo. quia al's nō omīs pfectio emi/
nēter eſſet in deo. Cōſequēs ē cōtra terciū p/
miſſoꝝ. Et ꝯſequētia patet. quia ſciētia ſua
poſſet falli. Maior aūt pfectio eſt cognitō
que falli nō pōt: q̄ que pōt falli. ¶ Secun 2. pbat
do querit. a quo falleret. nō a ſe. notū ē. nec
ab alio. quia omē aliud dirigit in agendo.

cira finaliter dirigeret ad deceptõem ſui.et
3 ſica ſe falleret. ¶Tercio.quia cognitio im/
mutabilis nequit falli. Nõ cognitio dei ẽ
immutabilis. Maioꝛ nota.qꝛ quicq̃d po
teſt falli põt de vno aſſenſu in alium muta
ri.quia põt ꝑmo aſſentire pti falſe.vñ ꝛ põt
falli.ꝛ poſt vere. Minoꝛ pꝫ p ꝑmũ correla
riũ.quia ĩ eo nõ ẽ potẽtia paſſiua: que ta/
4 mẽ neceſſaria ẽ ad mutatõez.¶Quarto.qꝛ
cognitio dei ẽ cã reꝝ. ergo nõ põt falli. Con
ſequẽtia nota ẽ.quia effectus nõ põt falle/
re vel immutare ſuã cãm ꝑmã.ꝛ añcedens
dicet poſt.ꝛ dictũ fuit ſatis in ſecũda rõne
ꝑme ꝯcluſionis.qꝛ dirigit om̃e agẽs natu/
5 rale ĩ agendo. Et qnto.qꝛ ea maioꝛ noticia
cogitari nõ põt.ꝰ. Cõſequẽtia nota.quia ſi
falli poſſit: maiorẽ cogitarem⁹: puta infalli
bilẽ. Añs pꝫ.qꝛ cũ noticia dei ſit ĩ deo: neceſ
ſe ẽ ꝙ ſit maxima que põt ee: p terciũ ꝑmiſ/
ſoꝝ.ꝛ ex ꝯſequẽti maiorẽ cogitare nõ vale/
Cõclo 3 mus.¶Tercia ꝯcluſio.cognitio dei ẽ de⁹.ꝓ/
bat ſic.qꝛ vel ẽ deus: ꝛ habet ꝓpoſitũ. vel in
heret deo: cũ vtiq; nõ ſit extra deum: eo ꝙ ni
hil formaliter cognoſcat.eo ꝙ ẽ extra ipm.
ꝛ ſi ſic: tũc eẽntia dei reſpectu ſue cognitiõis
ſe haberet paſſiue: ꝯtra ꝑmũ correlariuz ꝑ/
ꝓbat 2 mi ꝑmiſſoꝝ.quia talis nõ ẽ in deo.¶Scdo
qꝛ deus ĩ eẽntia nõ eẽt ꝑfectiſſim⁹: ꝯtra ter/
ciũ ꝑmiſſoꝝ. Pꝫ ꝯñtia.qꝛ ꝑficeret alieno.ſ.
3 cognitõe addita.¶Tercio.nõ eẽt ſimpliciſ/
ſimus.qꝛ imponeret ſue cognitõi ꝯtra ꝑmũ
4 ꝑmiſſoꝝ.¶Quarto eẽntia dei nõ eẽt vltim⁹
finis: ꝯtra ſcdm ꝑmiſſoꝝ. Pꝫ ꝯſeq̃ntia.q̃a
aliquid melius ea eẽt reꝑibile.ſ.eẽntia cuz
cognitõe ꝛ ſequẽte dilectõe: que eſſent ei ſu
peraddita. Nõ ſemp melius habet ratio/
nem finalioris reſpectu minus boni. vt ha
bet ex.v.metaph.qꝛ finis debet eẽ optimũ
Cõclo 4 ¶Quarta ꝯcluſio.cognitio dei ẽ eterna.ſeq̃
tur.qꝛ deus ẽ eternus .mõ ipa ẽ deus: p pre/
Cõclo 5 cedentẽ.¶Quinta.cognitio dei ẽ ꝑma cogni
tio. Pꝫ ex tercia.qꝛ ẽ deus.ꝛ ex quarta.q̃a ẽ
Cõclo 6 eterna.¶Sexta.cognitio dei nihil ꝑſuppo
nit a q̃ fit. vel mediãte quo fit.pꝫ p terciã.
Corre. qꝛ ẽ deus q̇ nõ fit ab aliquo.¶Correlarium
cognitio dei nõ ẽ diſcurſu acq̇ſita. vł ab alia
noticia abſtracta.patz.qꝛ tũc ꝑſupponeret
aliã noticiã ꝑorẽ: ex qua fieret p diſcurſum
vel p abſtractõem ꝯtra ꝑcedentẽ ꝯcluſiõz.
Cõclo 7 ¶Septima ꝯcluſio.cognitio dei ẽ ĩtuitiua
pꝫ.qꝛ cũ oĩs noticia ſit vel diſcurſu acq̇ſita
vel abſtractiua ab alia ꝑori: vocãdo oẽm
noticiã abſtractiuã: q̃ ab alia trahit. vel in

tuitiuã.ꝛ cognitõ dei nõ ſit diſcurſu acq̇ſita
vel abſtractiua: p ꝑcedẽs correlariũ: ſequit
ꝙ ſit intuitiua.¶Octaua ꝯcluſio.cognitio Cõclo 8
dei ẽ ſumme ſimplex.pꝫ.qꝛ ẽ de⁹ p terciã ꝓpoſi
tionẽ.q̇ ẽ ſimplex om̃ino: p ꝑmũ ꝑmiſſoꝝ.
¶Scdo qꝛ ẽ intuitiua p ꝑcedentẽ.ꝛ oĩs tal'
ẽ ſimplex.¶Correlariũ.cognitio dei nõ ẽ ꝓ/ Corre.
prie ꝯplexa.pꝫ ex ꝑcedẽti.qꝛ ẽ ſumme ſim/
plex¶Nona.noticia dei nõ dꝫ dici vl'is vel Cõclo 9
ꝑticularis vel habitualis ſeu potẽtialis.ſic
ꝙ nõ ſit actu: ſed ſemp ſumme actualis.pꝫ
qꝛ vl'is ꝛ ꝑticularis noticie ſunt cõplexe.et
noticia dei nõ: vt dicit correlariũ ꝑcedens.
¶Scdo.qꝛ recipiũt habitudinẽ ſubiecti ꝓ
põnis ꝛ ꝑdicati de qua ſunt: qđ cognitõi dei
nõ ꝯuenit: cũ nõ ſit de ꝓpoſitõe vt de ꝓprio
obiecto. vt poſt dicet.¶Sed ꝙ nõ habitu
alis vel potẽtialis ꝓut excludit actũ: pꝫ.q̇a
hoc eẽt ponere ĩ deo mutatiõem.ſ.qñq; cuz
actu cognoſcere: qñq; nõ. Sicut em̃ ſemp ẽ
ſupmus actus: ſic ſua cognitio ẽ ſemp actu
alis ꝛ ſupma cognitio.¶Decima ꝯcluſio. Cõclo 10
Scia dei nõ dꝫ dici ſcia qꝛ ẽ: nec ſcia quid
ẽ: ſiue ꝓpter q̇d ẽ.eo mõ quo de talibꝫ loqui
tur phs.vj.metaph.vel.j.poſterioꝝ. Pꝫ.
qꝛ hmõi ſcie ꝑſupponũt eẽ acquiſitũ: vel ex
cauſis vel ex effectibꝫ: quoꝝ nullũ cõuenit
ſcie diuine.vt pꝫ ex.vj.ꝯcluſiõe ꝛ ſuo corre
lario¶Undecima ꝯcluſio.ꝙ q̃uis diuina Cõclo 11
cognitio dicat a certitudine ſua ꝓprijſſime
ſcia.tamẽ nõ ẽ ſcia eo mõ quo noticia crea/
turaꝝ vocat ſcia. Prima ps ꝯcluſiõis pꝫ 1
qꝛ ſcia ſiue capiat hic p habitu ꝯcluſionis
ſiue p intellectu ꝑncipioꝝ neceſſarioꝝ: ſem
per ꝑſupponit certitudinẽ.ꝛ ideo qꝛ cogni/
tio diuina ẽ certiſſima. vt dicit ꝯcluſio ſcda
ideo ĩ oꝛdine ad certitudinẽ vocat ꝓprijſſi/
me ſcia. Scda ps pꝫ.qꝛ ſcia creaturaꝝ ẽ ſu 2
peraddita: ꝛ nõ diuina. vt dixit ſcdm corre
lariũ ꝑme ſuppoſitõis. Scdo.qꝛ ſcia crea
turaꝝ ꝑſupponit aliã noticiã prioꝛẽ: ꝛ non
diuina: p ſextã. Tercio.qꝛ nõ ẽ ſumme ſim 3
plex: cũ componat ſuo ſubiecto: diuina ꝟo
ẽ ſimplex om̃ino: vt dicit octaua. Quarto 4
quia ſciẽtia creature ẽ vl'is vel ꝑticularis. qñ
q; ĩ potẽtia ꝛ nõ ĩ actu: quoꝝ nullũ ꝯuenit
noticie diuine: vt dicit.ix.ꝯcluſio. Quĩto. 5
qꝛ om̃is ſcia creature ẽ mutabilis ſicut crea
tura: ſcia dei cũ ſit deus: vt dicit tercia ꝯclu/
ſio ẽ om̃ino imutabilis. Sexto qꝛ ſcia crea 6
ture põt augeri vel minui: ſaltẽ intẽſiue vł
extẽſiue.ꝛ hoc ĩ oꝛdie ad totã ſciam quã cre
atura hꝫ.põt em̃ plura ſcire.ꝛ eadẽ ꝑfecti⁹

ſcire.ſcia dei nō ſic. vt pȝ ex tercio correlario
ꝑme ſuppoſitōis. qꝛ ſibi neḡt fieri additio
Cōcl.12. vł ablatio. ¶Duodecima.ſcia nō dicił pu
re vniuoce: nec ęquiuoce: ſȝ analogice de ſci
1 entia dei ⁊ nr̄a. Ptȝ ꝑma ps. qꝛ ↄdiciones
ſm quas habit⁹ uel aſſenſus in nobis dicił
ſcia: ſciētię diuinę nō ↄueniūt. vt pȝ ꝑ dedu
2 ctionē ſcđę ptis ꝑcedētis ↄcluſionis. ¶Itē
deffinitōes quas nos dam⁹ de ſcia creatura/
rū diuinę ſciētię ↄuenire nō pn̄t: vt ꝙ ſit aſ/
3 ſenſus vel habitus ⁊c. ¶Itē nō poſſet aſſi/
gnari vna ratio ꝓpria: ſm quā hic termin⁹
ſciētia diceretł vniuoce de cognitōe dei ⁊ nr̄a
¶Scđa ps. ꝙ nō ęquoce. pȝ vtraqȝ cogni/
tio ⁊ dei ⁊ nr̄a: a certitudine ſcia dicit: q̄ certi
tudo quia ē ꝑor i deo. ⁊ ḡ ſua ſcia videł dici
ſcia ꝑus. nr̄a aūt certitudo qꝛ ē ab illa: dici
tur ſcia poſterius. Et ex hoc pȝ tercia ps: ꝙ
analogice dꝛ ſcia: de illa ⁊ de nr̄a. Forte diceł
1 de quo dꝛ ꝑus ⁊ de quo poſterius? Rn̄deł ſi/
cut ꝑus riſum fuit: ꝙ in ordine ad ꝑfectio
nem quā dicit ꝑus dicił de ſciētia dei. qꝛ oīs
2 ꝑfectio immēſe ē ꝑus i deo q̄ȝ i creatura Sȝ
i ordine ad nr̄m modū intelligēdi ⁊ ſignifi
catiōcȝ termini: quę ſumpta ē a cognitione
creaturę: prius dicił de ſcientia noſtra. quia
eſſe habitū vel certā cognitōem ꝑus nouit
homo de creatura q̄ȝ ad diuinā cognitōem
3 vel eius certitudinē cōſiderauit. ¶Et tercio
ꝙ ſimpliciter cōiter tales termios ſic ad deū
trāſlatos: quę eſſentiā diuinā exꝑmūt: ſub
rōne alicui⁹ ꝑfectōis i ordine ad intellectū
nr̄m debet dici ꝑmitus conuenire deo q̄ȝ no/
bis: ſicut ꝑfectio quā dicūt ꝑus ē i deo q̄ȝ in
nobis. Hoc de ꝑmo articulo.

Arti.2. **Quantum ad ſe/**
cundū articulū reſtat videre: an ſciētia dei
ſit ipſius dei cognoſcitiua? quod erat ꝑmuȝ
Cōclo quęſitoꝝ. ¶Et quantū ad hoc ē ↄcluſio re/
ſponſalis: ꝙ diuina cognitio ſiue ſciētia pri
mo ⁊ ꝑncipaliter ē ipſius dei cognoſcitiua.
Probał ſic. qꝛ ꝑmę cognitōis obiectū ꝑnci
pale dȝ eē ens ſimpliciter ꝑmū. Mō cog/
nitio dei ē ꝑma cognitio. ⁊ deus ē ens ſimpli
citer ꝑmū. igił. Maior pȝ. qꝛ ſequunł cog/
nitōes rōem ſuoꝝ obiectoꝝ: ſic ꝙ prima eſt
ꝑmi. ⁊ minor ad vtrāqȝ partē ē manifeſta.
2.pbał ¶Scđo. qꝛ ꝑfectiſſime ⁊ ſimpliciſſime cog
nitōis obiectū dȝ eē ꝑfectiſſimū ⁊ ſimpliciſ
ſimū. Mō cognitio vel ſcia dei ē hmōi. igił
⁊c. Pȝ maior. ſic maior ꝑcedētis rōis. Ptȝ
minor ex dictis ꝑcedētis articuli. qꝛ cogni/
tio dei ē de⁹. ¶Tercio. qꝛ cū i deo ſit cognitio 3
vel ē ꝑmo reſpectu dei: ⁊ habeł ꝓpoſitū. vel ꝑ
mo reſpectu reꝝ dependētiū. ⁊ hoc nō. qꝛ illa
ſunt poſteriora i eē. ⁊ ḡ etiā i cognoſci. qꝛ ſi-
cut res ſe hȝ ad eſſe ita ad cognoſci. ij. meta
phy. ¶Itē ſciētia dei ē ęterna: vt dicit pręce/
dēs articul⁹. talis aūt nō pōt eē ꝑmo reſpe/
ctu reꝝ dependētiū quę ea infinite ſūt poſte
riores. ¶Vel eēt ęque ꝑmo reſpectu dei ⁊ re/
rū dependentiū. ⁊ hoc nō ꝓpter eaſdē rōes.
¶Quarto. qꝛ vel cognitio reꝝ deo ↄuenit ꝑ 4.pbał
ſuā eſſentiā. ⁊ habeł ꝓpoſitū: ꝙ eſſentiā ſuā
ꝑmo cognoſcit. Vel ↄuenit ei rōne reꝝ pro 1
ductaꝝ. ⁊ hoc impoſſibile ē. quia tūc deus
ab ęterno nō cognoſceret: cū res nō ſint ęter
nę. ¶Scđo. tūc res nō cognoſceret anteq̄ȝ 2
eas ꝓduceret. quod rōem vel apparentiaȝ
nō hȝ. qꝛ tūc ꝓduceret eas ignorās. ⁊ patȝ
ↄſequētia. qꝛ anteq̄ȝ eſſent nullā cognitio/
nem ab eis potuit recipe. ¶Quinto. quia pbał 5
cognitio dei ē deus: ꝑ terciā ↄcluſionē pręce/
dētis articuli. ḡ ē ꝑmo ipſi⁹. Cōſequētia te
net. qꝛ cognitio quę ē res cognoſcēs potiſſi/
me ē reſpectu ſui. ¶Sexto. qꝛ cū materialia 6
nō reflectanł ſuꝑ ſe: vt viſus exterior nō vi/
det ſe videre. Vn̄ Proclus i ꝓpoſitōibꝫ ſu/
is. Quod reflexiuū ē ſuꝑ ſe immateriale eſt
Sȝ imaterialia quoꝝ ꝑmū ē deus ſuꝑ ſe re
flectił: vel ḡ imediate et ꝑmo ſuꝑ ſe: cogno/
ſcēdo ⁊ ſciēdo ſe: ⁊ habeł ꝓpoſitū. vł cogno
ſcit ſe mediātibꝫ rebꝫ: et ſic ſe ꝑfecte cogno/
ſcere nō valeret: cū oīa ꝓducta finita ma
gnitudine ſpūali ⁊ etiā corꝑali: nō ſint na/
ta notificare ſufficiēter ꝟtutē infinitā ¶Se 7
ptimo. niſi imediate ſe cognoſceret: nō eēt
ꝑmo ꝑ ſe btūs. Cōſequēs etiā pħo eſſet in
cōueniēs: dicēti. Dei aūt btiſſima ē vita. x.
ęthicoꝝ. Et ↄſequētia tenet. qꝛ fęlicitas ꝓ/
ſupponit viſionē obiecti beatifici ⁊ dilecti/
onē. Si ḡ nō ꝑmo ſe videt: nō eſt ꝑmo ꝑ ſe
ſe diligēs: nec beatus ex ↄſequēti. ¶Poſſet
ↄfirmari ex eodeȝ. qꝛ ſi ſui cognitio eſſet in
ipo ꝑ creaturā: eſſet ꝑ creaturā btūs: inq̄ȝtū
ꝑ eā attingeret ſui cognitōem. ¶Scđa cō/ Cōclo 2
cluſio. Deus ꝑciſe ⁊ ęqualił ſe cognoſcit q̄n
te ⁊ qualiter exiſtit. pbał ſic. qꝛ vel ſic. ⁊ ha/
beł ꝓpoſitū. vel magis: ⁊ hoc nō ē poſſibile
cū deus ſit i ſuo eſſe infinitū ſimpliciter. vel
min⁹: ⁊ ſic aliq̄d ipſi⁹ ꝑfectōis diuinę nulli
eſſet cognitū. qꝛ nō ſibi: eo ꝙ min⁹ ſe cogno
ſceret q̄ȝ exiſteret. ⁊ a fortiori nulli alteri. ⁊ h̄ pbał 2
ↄn̄s ē abſurdū. ¶Scđo ſic. qꝛ vel quante/

cūq3 deus ē potēs vel pfectus: tantē scit se eē
potentię ꝛ tātę pfectionis. ꝛ habet ppositū3
Uel nō. ꝛ si sic: deus aliquid posset quod ne
sciret se posse. ꝛ hoc contradictiōem impli/
cat. quia cū nihil possit facere ignorās. ꝛ ne
sciret se illud posse. ipe illud facere nō pos/
set. ꝛ sic idem posset facere: ꝛ nō posset facere
pbat3 ¶ Tercio. vbicūq3 cognitio ē eēntia ꝛ econ/
tra: ibi cognitio adequat eēntię. Sed cog/
nitio dei ē eēntia dei. igit. Patet maior de
se. quia idem nō ē maius nec minus seipo.
Patet minor p terciam cōclusionē articuli
Corre. 1 pcedētis. ¶ Correlariū sequit. Cognitio dei
ē infinita cognitio. patet. quia ē tāta quan
Corre. 2 ta ē eēntia: p ꝯclusionē: que ē infinita ¶ Se
cundū correlariū. Cognitio dei eēntię diui/
nę est comphēsiua. Patet. quia nec ē mior
nec maior ea: p ꝯclusionē correlariū pręce
Cōclo 3 dens. ¶ Tercia ꝯclusio. Cognitio dei ē dele/
ctabilissima. Probat sic. quia ē infinite bo
ni obiecti vt summe psentis appręhēsiua.
Un̄ in forma arguit sic. Cognitio que ē in/
finite boni obiecti vt summe psentis: infini
tę ꝛ pfectissime comphēsiua: est delectabilis
sima. cognitio dei ē hmōi. igit. Pat3 maior
quia delectatio ē ex ꝯuenientis cognitōne: ꝛ
ipsius pfecta adeptōe. vt trahit a pho. vij.
ethicoꝝ. Mō minor patet. quia ē dei qui ē
bonū infinitū ꝛ summe pn̄s. quia hoc ide3
cui᷒ ipa cognitio ē pfectissime comphēsiua:
Cōclo 4 vt dictū3 ē. ¶ Quarta ꝯclusio. Deus sume
se diligit. Probat sic. Om̄e bonū infinitu3
bonū infinitū pfecte cognitū sūme ꝛ pfectis/
sime diligit. Deus ē bonū infinitū vt suppo
nit p tota ꝯclusionē istā. ergo bonū infinitū
pfecte cognitū infinite ꝛ summe diligit. er/
go cū ipe sit illud bonū: seipm summe ꝛ pfe
ctissime diligit. Patet maior. quia omnis
bonus de bono delectat ꝛ ipm diligit. infini/
te bonus infinitū bonū infinite siue pfectis
sime cognitū: pfectissime ꝛ summe diligit.
Corre Minor ē supposita. ¶ Correlariū. Deus di
ligit se infinite. Patet ex ꝯclusione. q2 sum
me ꝛ pfectissime. ꝛ hoc respectu boni infini/
Confir. ti nequit eē nisi infinite. ¶ Cōfirmatur sic.
quia vel tāte se diligit quāta dilectione di
gnus ē. ꝛ habet ppositū. q2 cū infinitu3 bo/
nū sit: infinita dilectōe dignus ē. vel nō tā
te se diligit quāta dilectiōe dign᷒: ꝛ tūc nō
eēt optim᷒. q2 optimū diligibile minus di
ligeret q3 dignū ē ipm diligi: cognoscēs pfe
obiectio cte ipm eē tale. ¶ Forte dicet. ꝙ si deus ē infi
1 nita dilectōe dignus: tūc nullus beatus q̄

nō ē deus: diligit deū tāta quāta dilectōne
dignus ē diligi. ꝛ sic ex ꝯsequēti minus dili
geret q3 obiectū dignū ē diligi. ꝙ amor bea/
ti eēt inordinatus. Patet ꝯsequētia. q2 ille
amor ē inordinatus: q̄ datū diligibile mi/
nus appciat ꝛ diligit q3 ipm ē dignū diligi
¶ Respōdet pmo. ꝙ quilibet qui diligit de Solut
um: diligit eū causaliter infinita dilectōne 1
Pat3. quia dilectio diuina que deus ē cau
sat in eo dilectōem qua diligit deū. ꝛ illa ēst
infinita dilectio. igit ¶ Scdo. ꝙ quilibet be 2
atus pfectius diligit deū q3 quicūq3 pur᷒ vi
ator. Apparet. quia complet mādatū ma
gnū: quod i via nō pōt pfecte perfici. quia
amor vię distrahitur: turbat ꝛ impedit: sic ꝙ
in via mandatū illud nō pfecte adimplet.
Et hoc videt eē de intētione saluatoris: qui
postq3 dixerat ꝙ inter natos mulieꝝ nō sur
rexit maior Johāne baptista. subdidit. q̄
aūt minor ē in regno celoꝝ maior ē illo Lu
ce. vij. ¶ Tercio. ꝙ nulla creatura beata di/ 3
ligit deū tāta dilectōe formaliter quāta di/
lectōe dignus ē. Pz. q2 tūc infinita dilectō 1
ne diligeret intēsiue: quod creaturę nō con
uenit. Itē diligeret deū tante quāte ipe seip 2
sum. Et nō plus diligit q3 cognoscit deū eē 3
bonū. sed nō intēsiue infinite vel tāte quā/
te ē bonus cognoscit eū esse bonū: cū nō cō/
prehēdat bonitatē diuinā. ergo nec infinite
intēsiue diligit. ergo nō tāte diligit quanta
dilectōe dignus ē. ¶ Ad rōem quādo dicit Ad ppositū.
ꝙ tūc amor eoꝝ esset inordinatus. Neget
ꝯsequētia. Et ad probatiōem ꝯcedit ꝙ mi
nus diligūt ꝛc. sed ex hoc nō ē inordinatio
nisi ex pte eoꝝ esset defectus. Mō quilibet
btūs iuxta statū suū diligit summa dilecti
one qua ipe pōt. licet vnus pl᷒ q3 alter: fm
ꝙ altiori gradu maiori lumine cognitōnis
eleuatus ē. ꝛ hoc sufficit ad ordinatū amo
rē. Nō em̄ ē pceptū vt diligat deus tāte quā
te dignus ē: si tāte quāte sūt vires. quia di
cit: ex tota aīa. ex tota mēte: ꝛ ex omībus vi
ribus tuis: ꝛ sic faciūt ¶ Quita ꝯclusio. hec Cōclo 5
dilectio ē ipemet deus. Probat recte sicut p
babat i pmo articulo ꝙ sciētia dei sit de᷒: cō
clusiōe tcia. ¶ Sexta ꝯclusio. De᷒ infinite de Cōclo 6
lectat. Probat sic. q2 tāte delectat quāta ē
cognitio boni ꝛ eius dilectio. quod cogno/
scēdo ꝛ diligēdo attingit pfectissime. s3 hec
cognitio ē ifinita: ꝛ etiā dilectio. igit. Pat3
maior. q2 delectatio ē ꝯuenientis cognitōe ꝛ
illi᷒ adeptōe. ꝛ q3 quāte cognoscit ꝛ quāte di
ligit bonū qd attigit tāte delectat. q2 i ill᷒ du

ob formaliter cōſiſtit ratio delectatōis: vt
trahit ex. vij. ethicoꝝ. Minor quo ad cog
nitōem: pꝫ ꝑ pmū correlariū ſcḋe ꝯcluſiōis
pcedētis. ⁊ quo ad dilectōem ꝑ correlariuꝫ
Cōcl̄o 7 ꝯcluſionis tercie. ¶ Septima ꝯcluſio. dele
ctatio dei ē deus. Pꝫ ſicut tercia ꝯcluſio ar
Corre.1 ticuli pcedētis ⁊ eiſdē rōnibꝫ. ¶ Correlariū
eēntia diuina ē formaliter cognitio. intelle
ctio. dilectio ⁊ delectatio. ⁊ quodlibet eoꝝ tā
te ei competit quāte exiſtit. ſ. immēſe. ſequit
Corre.2 ex dictis. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ optime ſit dictū ꝙ
deꝰ ſit purꝰ actus: cū ſit pura cognitio vel in
tellectio. ¶ Has ꝯcluſiōes oēs credo ꝙ cō
cederet phs ex puro lumine naturali. et iō
phs. xij. metaphy. dicit ī ca. v. ꝙ deus ē in
tellectio ⁊ vita: que in lumine fidei ſingule
manifeſte ſunt: Hec de ſecūdo articulo.

Arti.3. **Venio ad terciuꝫ**
articulū. ſ. ad id quod ſcḋo queſitū eſt. ſ. ad
vidēdū: ſi ſcia dei ſit oīm alioꝝ a deo cogno
Premittit 1 ſcitiua. ¶ Pro quo pmitto ꝙ deus ē ſui ple
ne ⁊ ꝑfecte cognoſcitiuus. hec dicta ē ī pre
2 cedēti articulo. ¶ Scḋo pmitto ꝙ ab eo de
pendent oīa alia. patet Johānis. j. Om
nia ꝑ ipm: verbū ſcꝫ: facta ſunt. Et ī lumie
naturali pmo de celo ⁊ mūdo. c. x. dicit phs
ſic. A pmo ente omibus deriuatum ē eē. Et
xij. metaphyſice dicit. ꝙ ab hoc ente. ſ. deo
dependet celū ⁊ tota natura. Et ē manifeſtū
quia cū nō ſit niſi vnū primū et nihil inor
dinatū: oportet ꝙ ab illo pmo dependeant
3 celū ⁊ tota natura: ⁊ oīa poſteriora ¶ Ter
cio pmitto: ꝙ oīs ꝑfectio que ē in dependē
tibꝫ: etiaꝫ eminēter ē ī deo. poſita fuit ī pmo
4 articulo: in ſuppoſitōe tercia ¶ Quarto ſup
pono. ꝙ oīs entitas ē tāta ꝑfectio quāta
eſt entitas. Probat ſic. quia quanta eſt in
aliquo ſimilitudo primi boni tāta ē in eo ꝑ
fectio. Sed in quolibet ente quāta eſt ſua
entitas: tāta eſt in eo ſimilitudo primi bo
ni. igitur. Patet maior. quia nihil poteſt eē
ſimilitudo primi boni: niſi tāta ſit perfectio
quāta ē ſimilitudo: eo ꝙ primū bonū eſt ſo
lum ꝑfectio. et ergo quodlibet quod ē eius
ſimilitudo: eſt ſimilitudo ipſius ratione ꝑ
fectionis. quod eīn imꝑfectionis ē: ſi aliqd
ſit tale: nullo modo ſm eum gradum ſm
quem eſt imꝑfectio: ē ſimilitudo primi bo
ni: a quo oīs imꝑfectio eſt ſecluſa. Sed
minor patet. quia nō poteſt eſſe aliqs gra
dus entitatis: quin ei correſpōdeat tātus
gradus bonitatis: cū ſit pductus a pmo bo
no: quod nihil vult: nec pōt velle niſi bonū
⁊ ergo quātū dat de entitate tātū dat de bo
nitate entis. Vn̄ dictū ē pmo ethicoruꝫ et
quarto metaphyſice. ꝙ ens. veꝝ. bonum et
vnū cōuertūtur. ¶ His pmiſſis que phus ī Cōcl̄o 1
lumine naturali loquēs ꝯcederet: ē ꝯcluſio
rńſalis ꝙ etiā ī puro lumine naturali conce
dēdum ē deum ī ſua eēntia cognoſcere oīa
alia: taꝫ pducta ꝙꝫ etiā producibilia. Pro
bat ex ſuppoſitōibꝫ. quia ī puro lumine na
turali loquēs: ꝯcedere hꝫ. ꝙ deus hꝫ ꝑfectā
⁊ cōphēſiuam ſue eſſentie noticiā Sed h̄
nō poſſet eē: niſi etiam ī ea cognoſceret om
nia alia. ergo etiam ī puro lumine naturali
concedēdum ē. ꝙ deus ī ſua eſſentia cogno
ſcat oīa alia. Cōſequētia nota. ⁊ maior ē
phi. xij. metaphyſice. qui ponit deum ſe in
telligere ⁊ diligere. ⁊ ē manifeſtū. quia cum
lumē naturale bn̄ deueniat ad ponēdum de
um eē ex effectibꝫ: vt habet ad Roma. j. In
uiſibilia dei a creatura ꝑ ea que facta ſunt
cognoſcūtur. Et phus. xij. metaphyſice cō
cluſerit deum eē. Mirum eſſet ſi poneretur
deus neſcius ſui: cum vtiqꝫ etiam loquēdo
naturaliter: cognoſcere ſit ꝑfectionis. ⁊ ē de
ductū ī pmo articulo ⁊ ſecūdo ſatis. ⁊ ſoluꝫ
ꝑ ratōes in naturalibus fundatas: vel ī ꝑ
ſe notis. ⁊ fuit pma ſuppoſitio huius arti
culi. Minorē probo. quia cum oīa entia
ſint ꝑfectōes: vt dicit ſuppoſitio quarta. ⁊
dependeant a deo: vt dicit ſcḋa: vel deus no
uit ſuam eſſentiaꝫ poſſe in hanc entitatem
quecunqꝫ ſit illa Et ſi dicat ꝙ ſic: ſequitur ꝙ
nouit hāc entitatē: quia implicat cōtradi
ctionē ꝙ ſciat ſuā eſſentiā poſſe in hoc. ⁊ ꝙ ſi
mul nō cognoſcat hoc. ¶ Vel dicis: ꝙ neſci
at ſuam eſſentiā poſſe in hoc. ergo ſequitur
ꝙ ſuam eſſentiam non plene nouit. quia il
le non plene aliquid noſcit qui eius virtu
tem vel potentiam neſcit. ¶ Secundo ſic. ꝓbatꝫ
quia cum oīs entitas ſit quedam perfe
ctio: vt dicit quarta ſuppoſitio: ⁊ ſit eminē
ter incluſa in ꝑfectione prima ſiue in deo:
vt dixit ſuppoſitio tercia. vel ergo ſcit illaꝫ
ꝑfectōem eminēter eē incluſam ſue eēntie. ⁊
ſi ſic: tūc nouit illam entitatem quecūqꝫ fu
erit: vel neſcit eam eſſe incluſam. ⁊ ſi ſic: ſu
am eſſentiam nō plene nouit. quia ꝑfectio
nes quas eminēter includit: nō cognoſcit.
¶ Tercio ſic. Phus ⁊ Cōmentator volunt ꝓbatꝫ
ꝙ deus ſit pmus motor ſicut pma cauſa ef
ficiēs: vt premiſſum eſt. vel ergo volunt ꝙ

nouerit ſe mouere. ⁊ ſi ſic: nouit motū ⁊ mo
bile. ergo aliquid extra ſe. ⁊ vltra. ergo om-
nia extra ſe: cū nō ſit maior ratio de vno ꝙ̄
de alio: eo ꝙ in eſſentia infinite pfectionis
omis finita pfectio eminenter equaliter eſt
incluſa. ¶ Uel volunt ꝙ deus ꝙ̄uis moueat
tamen nec motum nec mobile nouit. Con
tra: quia dicūt eum mouere ꝑ intellectum
⁊ volūtatē reſpectu mobilis ⁊ motus: hoc
eē nō poſſet niſi motū ⁊ intelligeret ⁊ vellet.
Correl. ſimiliter ⁊ mobile ſic mutari. ¶ Correlariū.
Nō ſolum catholicce: ſed etiam philoſo/
phice cōcedendū eſt deū noſſe omia extra ſe
Corre. 2 patet ꝑ ꝯcluſionē. ¶ Scđm correlariū. In/
iuriam faciūt Ariſtoteli ⁊ ꝯmētatori: q̄ di/
cūt eos voluiſſe. ꝙ deus nō intelligat niſi ſe
cū nec fuerit d mēte eoꝝ. vt patet ꝑ terciam
ratōem adductā ad ꝯcluſionē. Et cum ipſi
in multis locis cōtrarium exprimāt: vt in
.x. ethicoꝝ. ca. viij. dicit phus. Scđm intel
lectū operās ⁊ hunc curans optime diſpoſi
tus ē: ⁊ deo amantiſſimus eſſe videt. Si de
us amat bonū: ſine dubio cognoſcit eun/
dem: cum dilectio preſupponat cognitōez
Et Cōmētator ibidem dicit: ꝙ deus maxi/
me diligat intellectū ſpeculatiuū. ⁊ in pluri/
bus locis ē cognitio dei ⁊ dilectio dei expſſa:
ꝑ phm ⁊ cōmentatorē reſpectu reꝝ ad extra
Obiectio 1. ¶ Hic forte dicetur. Si in lumine natura/
li poneret deum cognoſcere res ad extra. vel
confuſe: ⁊ hoc nō. quia cognitio dei eſt pfe/
ctiſſima ⁊ diſtinctiſſima. vel eēt determina/
te ſinguloꝝ cognoſcitiuus. ⁊ ſi ſic: ſequeret
ꝙ deus i lumine naturali deberet pōni infini
te ꝟtutis. Cui⁹ ꝯtrariū aſſerit phs. ij. de ce
lo: dicēs. ꝙ moueat circulari motu. ⁊ videt
intelligere: ꝙ nō poſſit velocius mouere nec
tardius. Et pꝫ ꝯſequētia. q꞉ cū phs ponat
mundū fuiſſe ab eterno: infinitos ponit fu
iſſe homies vel equos: quos ſi omes deus
diſtincte noſcit: infinite virtutis ē in cogno
ſcendo: ſimul actu diſtincte infinita diſtin
cta. ergo ⁊ i mouēdo. q꞉ cū ꝑ intellectū mo/
ueat: ſi infinite intelligit: infinite velocitet
2 mouere poterit. ¶ Scđo: q꞉ phus videt di
cere: in. xij. metaph. ꝙ queda dignius ē nō
intelligere. Et Cōmētator. ꝙ intellectus di
Ad 1 uinus vileſceret ſi vilia intelligeret. ¶ Dica
tur ad pmū ꝓbabiliter. q꞉ difficile ē ꝙ phs
ꝯcederet deū eē infinite ꝟtutis i actualit co
gnoſcēdo diſtincte. ⁊ ſemp infinita diſticta
immo infinities infinita. ¶ Scđo ꝙ tn̄ nō
poneret eum infinite virtutis i vigore vel i

mouēdo. quia reputaret ipm nō poſſe velo
cius mouere: nec maius mobile ꝙ̄ nūc mo
uet. q꞉ optimū eſt ipm ſic mouere vt ipſi di
ceret: ⁊ ideo eternaliter immutabiliter ſe de
terminauit ad mouere hoc motu. ¶ Ad im/
probatōem qn̄ dicit. ꝙ ꝑ intellectū mouet
hoc cōcedit. ⁊ cōceditur ꝙ infinite virtutis
ſit: intelligēdo actu infinita ſibijnuicē ſuc
ceſſiue ſuccedentia: tamē nō in ꝓducēdo ea
ſimul. q꞉ nequeūt eſſe ſimul: ita infinitatē
velocioris motus etiam intelligit. ſꝫ quia
nō melior eſt: eum producere nequit: ſed ſo
lū tm̄ intēſiue ⁊ extēſiue: quantus eſt mo/
tus quē facit. ¶ Ad ſecundā: ſcꝫ ad aucto Ad 2
ritatē phi ⁊ ſui cōmētatoris: ꝙ velint ꝙ di/
gnius ſit nō cognoſcere ꝙ̄ cognoſcere: intel
lectōe ſumpta a rebus. q꞉ ſic vileſceret itel/
lectus diuinus: ſi cognitōem recipiendo a
reb⁹ cognitiu⁹ fieret. q꞉ tunc egeret repn̄tati
uo alio ab eēntia. ¶ Scđa ꝯcluſio ē hec: ꝙ Cōclo 2
ꝙ̄uis de⁹ ſua cognitōe ſiue ſciētia ſe cogno/
ſcat: ⁊ oīa alia. tn̄ hoc eſt vna ſimplici noti
cia. Pꝫ pma ps ex ꝯcluſiōe pma articuli p
cedētis: ⁊ ex ꝯcluſiōe p̄cedēte. Pꝫ etiā ſcđa
ps. q꞉ cognitio dei ſiue ſcia ē ipemet deus. et
g̃ ſicut ē vn⁹ de⁹ omino ſimplex: ita etiaꝫ ſua
cognitio reſpectu cognitoꝝ eſt vna et ſim/
plex. Hec pfectius dicta ſunt i queſtione p
ma: i pncipio i pmo articlo. ⁊ i tercia pte il/
li⁹ articuli. vbi de hoc cui placet pōt videre
¶ Forte dicet. ſi ſic vna noticia dei ⁊ alioꝝ: obiectio
tunc deus omia eque pfecte nouit. Credo ꝙ Soluit.
hec dubitatio forte eſt etiaꝫ ibi mota: ideo
cōceditur hoc ꝙ ipa includat quantum ad
noticiā in ſe. Sed quātum ad dignitatē
reꝝ cognitaꝝ dici pōt: ꝙ vnū pfectius no/
uit alio. nō quia noticia eius eſt pfectior.
ſed quia nouit rē pfectiorem eſſe magis p
fectam. ⁊ rem minus nobilē eē minus pfe/
ctā. ¶ Tercia ꝯcluſio. ꝙ̄uis ſcie ſiue cogni/ Cōclo. 3
tōis diuine diuina eēntia ſit obiectū pma
riū. pōt tn̄ creature dici cognitōis eiuſdem
obiectū ſcđariū. Prima ps ꝯclonis pꝫ ex p
ma ꝯcluſiōe arti. ſcđi ⁊ ei⁹ ꝓbatōne. Scđa
ps pꝫ. q꞉ cū creatura a deo veraciter cogno/
ſcat: nullo modo male videt ſonare: dicere
ꝙ creatura aliquo mō ſcđario. ſ. deo obijcia
tur: ꝑ eſſentiā pmario cognita: nō vt ab ea
deus accipiat ſciētiā: ſꝫ q꞉ eius ꝑ obiectuꝫ
pmariū. ſ. ſuā eſſentiā pfecte cognitū perfe/
ctā habet noticiā. ¶ Sꝫ ꝯtradicit alia opi/ Oppo
nio. quia pmū eſt tante pfectionis ꝙ nihil nit. 1.
exigat ad ſui pfectiōeꝫ. Sꝫ ſi creature ſunt

obiectū cognitiōis diuine: tūc ad ꝑfectam
dei cognitōem coexigerent creature. ergo in
2 ſe nō eſſet ſumme ꝑfecta ¶Secūdo. ſi deus
intelligendo eſſentiā ſimul intelligeret crea
turas. vel hoc eſſet neceſſario. ⁊ ſi ſic: creatu
re neceſſarie eſſent ad ꝑfectam cognitiōem
diuinā: quod nullo mō videt. Et ꝯſequen
tia pꝫ. quia ſine earū intellectiōe nō pōt di/
uina cognitio eſſe ꝑfecta. ¶Vel ꝯtingenter
⁊ ſi ſic: poſſet nō intelligere creaturā: intelle
cta eēntia repñtāte creaturas. ⁊ ex ꝯſeqn/
ti poſſet aliter ⁊ aliter ſe habere i cognoſcen/
3 do. ⁊ ſic mutari. ¶Et tercio. qꝛ vel eadē itel/
lectōe intelligeret ſuā eēntiā ⁊ creaturā. Cō
tra. quia creature in eſſentia videnť videri
vt i ſpeculo. mō non eſt eadem viſio ſpeculi
⁊ imaginis in ſpeculo: ergo neqꝫ erit eadem
intellectio diuine eſſentie ⁊ creature in diui
na eſſentia. Vel alia: et ſic in eo eſſent plu/
4 res diſtincte intellectiones. ¶Quarto. vel
ſcientia dei eēt cauſata a rebus quarum eſt.
vel eſſet earum cauſa. vel neutro modo. pri
mū nō. qꝛ cum ſit deus: nequit eſſe cauſata
Nec ſecundū. quia cum ſit ipemet deus et
de deo: ⁊ nō eſt cauſa dei: nō poteſt eſſe cauſa
rerum ſcitarum. Nec poteſt dici ꝙ neutro
modo. quia cum ſit deus videtur eē cauſa.
5 ¶Quinto vel omnes numeros nouit deus
⁊ ſi ſic: tunc infinitum numerū cathegoreu/
matice cognoſceret: cuius falſitas patet. qꝛ
implicat contradictōem: ꝙ ſit vel eſſe poſſit
numerus infinitus. quia in eo ꝙ numerus
eſt numerabilis. Modo infinitus nume/
rus cathegorematice nō eſſet numerabilis
Cōſequētia tenet. quia ſi omes nūeros cog
nitos cōbinaret: ſurgeret numerus infinitꝰ.
vel aliquē numerū nō nouit. ⁊ ſi ſic: tūc pa/
Ad1 ri ratione nihil ad extra nouit. ¶Ad primā
iſtarū reſpondet: ꝙ primā intellectiōem ſiue
ſcientiā aliquid exigere ad ſuam ꝑfectōem
pōt intelligi dupliciter. Vno mō ꝙ ipa il/
lud coexigat tanqꝫ aliquo mō ab eo depen/
dēs. ⁊ ſic maior ē vera. ⁊ minor ē falſa. quia
ſic creature non coexigūtur ad ꝑfectionem
cognitōis diuine. quia nō ome quod intel
ligit intellectōne diuina. ⁊ quod ſecūdario
ei obijcit: coexigit ſic ad cognitōem diuinā
¶Scdo mō pōt intelligi ꝙ ſic aliqd coexi/
gat tanqꝫ id quod i ipa ꝑfecta cognitōe di
uina neceſſario ſufficienter repñtat: tanqꝫ
poſſibile ab ea depēdere. ⁊ ſic creature vt poſ
ſibiles pñt dici coexigi ad ꝑfectōem cogni/
tiōis diuine. qꝛ in ꝑfecta cognitiōe diuina
neceſſario ſufficiēter repñtāť. quia quod ꝑ
fecte nouit cauſam etiam neceſſario cogno
uit effectū poſſibilē fieri ab illa cauſa: vt ꝓ/
us fuit argutum. ¶Ad ſecundā. ꝙ deus in Ad2
telligendo eēntiam ſuā neceſſario cointelli/
git creaturas tanqꝫ illa quorum ſua eſſen/
tia eſt ſufficiēter productiua: vel nō intelli
geret eā ꝑfecte. ¶Et ad improbatōem dici/
tur ꝙ creature nō ſunt neceſſarie quantū ad
eē ad ꝑfectōem cognitionis diuine: ſed bñ
ſunt neceſſarie i poſſe eē ſecūdo mō expreſſo
in ſolutōe ratōis ꝑcedētis. quia impoſſibi/
le ē ꝙ cognitio diuīa ſit ꝑfecta reſpectu ſui.
quin ſimul intelligat ſuam cauſalitatē: et
ex ꝯſequenti niſi intelligat creaturas poſſe
fieri. ¶Ad terciam. ꝙ vna ſimplici noticia Ad3
cognoſcat ſe ⁊ creaturā. vt dixit ſecūda cō/
cluſio. Et ad improbatiōem. ꝙ qꝫuis diui/
na eēntia ſit ſpeculū creaturarū aliquo mō.
tñ nō omino ſimile ē ď ſpeculo: ꝑ quod fit vi
ſio apud nos. ⁊ de viſione que fit ꝑ eēntiā.
Nam ſibi ipa ē ſui plena noticia ſimplex ⁊
ꝑfectiſſima: repñtās ſe ꝓmaria repñtati
one cū omi ſua cauſalitate. ⁊ ſecūdario vl' ꝑ
modū ſequele in ordine ad modū intelli/
gēdi nrm repñtat omes effectus: quorum
ē productiua: eo ꝙ ſi aliquis eorum eēt in/
cognitus: iam diuina eēntia nō eſſet ꝑfe/
cte cognita: eo ꝙ modū cauſalitatis ſuꝑ il/
lum effectum haberet incognitū. ¶Secus
ē in creaturis ⁊ ſuo ſpeculo. Ibi em eſt alia
ſpecies qua cognoſcitur ſpeculum. ⁊ alia per
quam imago apparens in ſpeculo. et ideo
ſunt diſtincte cognitōes. In deo autem rep
ſentatiuū ꝑ quod ipe ⁊ ſingule note ſunt cre
ature: eſt penitus idem. quia eſt eſſentia di/
uina. ¶Ad quartā. ꝙ ſciētia diuina non ē Ad4
cauſata a rebus quia ē deus ¶Scdo ꝙ nec
ē oim quorum ē ſciētia, Cauſa. quia non ē
cauſa ſui. ¶Tercio. ꝙ infinitorū eſt ſciētia.
vt poſſibilium ꝑ eam fieri quorū nunqꝫ ali
quod cauſabit. ¶Quarto. ꝙ ē ſcientia oim
ꝓductorū ⁊ producēdorū. vt eorū cauſa libe/
re producēs cū ꝓducit. Ptꝫ. quia niſi cog/
noſceret ⁊ vellet res quas ꝓducit: nō eas ꝓ
duceret: cū agat ꝑ intellectū ⁊ voluntatem
vt omes concedunt. Omnia em̄ quecunqꝫ
voluit fecit: vt dicitur in pſalmo. ⁊ ſi volu/
it: ſequit ꝙ nouit. ¶Ad quintā. ꝙ deus om Ad5
nes numeros nouit etiam poſſibiles: capi/
endo li omnes diſtributiue. ⁊ eſt beati Au
guſtini. xij. de ciuitate dei. capitulo. xvij. di/
centis. deum comprehendere omnē ſpecies

numeroꝝ. Secũdo dicit: ꝙ nõ nouit om-
nes numeros eẽ poſſibiles collectiue. quia
nulli ſunt: nec poſſunt eſſe omẽs numeri ſi
Nota mul collecti. mõ ipoſſibile nõ nouit. ¶ Pro
cuius intellectu eſt notandũ. ꝙ ad hoc ꝙ
omẽs animę ſimul acceptę quę ſunt in hac
domo ſint duodecim: requirit ꝙ animę in
iſta domo exiſtẽtes ſint duodecim. ⁊ ꝙ nul-
la ſit anima huius domus: quin ſit aliqua
illarũ duodecim. ⁊ ideo ſi aliqui poſſent eẽ
omẽs numeri: quos eſſentia diuina nouit:
tunc nõ poſſet eẽ aliquis numerus q̃n eſſet
aliquis illoꝝ. et ex conſequẽti nõ poſſet de-
us illis productis aliquẽ alium numeꝝ ꝓ
ducere: quod repugnat illuminationi diui
nę maieſtatis. ¶ Et ergo ad formã ratõnis
vltra. negetᷣ ꝯſequẽtia: cũ infertᷣ ꝙ deus cog-
noſceret numẽꝝ infinitũ. Et ad ꝓbatiõem
ꝯſequentię dicitᷣ: ꝙ omẽs diſtributiue cog
nitos põt combinare. qꝛ iſtos duos ⁊ iſtos
centũ. ⁊ ſic ſine ſtatu. ¶ Sed omẽs collecti
ue cognitos nõ põt combinare. quia nulli
ſunt omẽs ſic: vt dictuꝫ ẽ. ⁊ ex hoc nõ ſequi-
tur numerus infinitus: nec multitudo infi
nita cathegoreumatice. quia q̃zuis quot-
quotvult: poſſit combinare. tamẽ tota mul
titudo combinatoꝝ erit finita eo: q̃zuis q̃t
quot vult poſſit combinare. tamẽ quia om-
nes ſunt in multitudine numerali et ſuarũ
vnitatum finiti: erit totũ cõſurgens etiam
finitũ. Hoc de tercio articulo. quia ad hanc
materiaꝫ fiet regreſſus in ſolutionibꝫ ratio
nũ: ⁊ i queſtionibꝫ ſecũdi. vtꝝ deus poſſit fa
cere actu infinitum.

Arti.4. Quantuꝫ ad quar
tum articuluꝫ videndũ eſt: an deus cogno-
ſcat mala? Et quia ſunt aliqua mala pęnę
quę inquantũ ſunt remediatiua culpę ſũt
bona. de quibus nõ eſt dubium: quin ea de
us faciat. iuxta illud. Si erit malum in ci-
uitate quod non fecerit dñs Amos tercio
Ideo etiam nõ ẽ dubium quin ea nouit: ⁊
ſumitᷣ ibi ſi pro nõ. Ideo intelligo articulũ
de malo culpę. quod quãdoqꝫ capitᷣ pro a-
ctu quo anima deformatᷣ. ſicut eſſet electio
iniuſta. Et quia tale ẽ quoddã ens. ⁊ ex cõ
ſequẽti quoddã bonũ: ideo vt bonitas ẽ de
us ipm̃ facit ⁊ nouit. ſed vt malum eſt deus
ipſum nõ facit: ſed a volũtate deficiẽte a bo
no. vt dictum ẽ añ. deformitatem etiaꝫ quę
pura priuatio ẽ deus nõ facit. quia pura ꝓ
natio nequit fieri. Unde Johãnis primo.
Sine ipo factum ẽ nihil. exponit Auguſti
nus. id ẽ peccatũ. De hoc ergo intelligo ar-
ticulũ. Secũdo noto. ꝙ q̃zuis ſciẽtia dei ſit Nota 2
vna in ſe: tamẽ vt diſtinctius eam exꝓme-
re valeamus in ordine ad ſcita: tripliciter
nominatᷣ. nam inquãtum eſt omniũ poſſi-
biliũ ⁊ productoꝝ ac producendoꝝ. vocatᷣ
ſcientia ſimplicis noticię. Inquãtũ autem
ẽ omniũ ꝓductoꝝ ⁊ producẽdoꝝ vocatur
ſcientia viſionis. ſed inquantuꝫ eſt noticia
eorum quę approbat. ⁊ ei ſunt grata: voca
tur ſciẽtia approbationis. ¶ Quibus pręmiſ- Cõclõ 1
ſis videntᷣ hę ꝓpoſitiões ſimpliciter con
cedẽdę. Prima. Deus hmõi mala nequit
facere. Patet. qꝛ deus nequit peccare. Iteꝫ
nequit deficere. ⁊ facere hmõi mala ẽ defice-
re. ¶ Scđa ꝓpoſitio. hmõi mala nõ habẽt Cõclõ.2
ideã ꝓpriã: eoꝝ ꝓprie repñtatiuã i deo. ptꝫ.
qꝛ idea vt dictũ ẽ i queſtione ꝑma: ẽ princi-
palis ratio diuina: ⁊ principalis forma ali
quid faciẽdi. et habetᷣ ab Auguſtino libro
lxxxiij. queſtionũ. q. xlvj. Cũ itaqꝫ hęc ma-
la deus nõ poſſit facere: nõ habẽt rõeꝫ exem
plarẽ in deo. ⁊ ex ꝯſequẽti nec ꝓprię ipoꝝ re
pſentatiuã ideam. quia eadem ẽ ratio i deo
rem faciendi ⁊ eã cognoſcẽdi. ¶ Tercia pro Cõclõ.3
poſitio. Nihilominꝰ deus hmõi mala no-
uit. ꝑmo vel ſcđo mõ: puta ſcia ſimplicꝭ no
ticię vel viſionis: inq̃ztũ ſunt facta vel faci
enda. Ptꝫ. qꝛ alˀs nõ eẽt bonus eoꝝ iudex.
qꝛ nullus bñ iudicat de his quę neſcit: ſed
vnuſquiſqꝫ bñ de his q̃ nouit. vt habetᷣ. iij.
ethicoꝝ. vij. ¶ Scđo. quia dicit pš. Deli-
cta quis intelligit: ab occultis meis mũda
me. pš. xviij. ¶ Iterum pš. Delicta mea a
te nõ ſunt abſcõdita. ¶ Itẽ q̃ nouit rõem at
tingẽdi: etiã nouit rõem deficiẽdi. Mõ de-
us ꝑfecte nouit rõem ad euꝫ ꝑueniẽdi: quę
ẽ bonitas vel charitas. ergo etiam nouit ra
tionẽ deuiãdi ab ipo: quę eſt iniquitas. ma
licia vel ꝑuerſitas. ¶ Forte dicetᷣ ꝙ quicq̃d opponit
deus nouit q̃n fit illud deus cauſat. ſed nõ
cauſat malũ. ğ. Maior ẽ b. Aug. v. de trini
ta. ca. xiij. dicẽtis. Uniuerſas creaturas ſu-
as: ⁊ ſpũales ⁊ corꝑales: nõ qꝛ ſunt ido no
uit. ſed ideo ſũt qꝛ nouit. ğ ſi deꝰ pctm̃ nouit
q̃n fit: idõ fit qꝛ deꝰ ipm nouit. Mior ẽ ꝓpõ
ꝑma huiꝰ articuli. ¶ Confirmatᷣ. qꝛ ꝯmẽta- Confir.
tor videtᷣ velle. xij. metaphyſicę. Omĩs ſcĩa
vel ẽ cã reꝝ vel cauſatᷣa rebꝫ. ğ ſi i deo ẽ ſcien
tia pcĩ: cũ illa nõ ſit cauſata a rebꝫ: ipa erit
cauſa reruꝫ. ⁊ ſic deus erit cã peccati vł mali.

2 Scđo querit̃: quomõ deus cognoſcit malũ
cũ nõ habeat ideã ꝓpriã in ipo: vt dictum
3 ē i ꝯcluſione ſecũda.¶ Tercio quia nõ no/
uit impoſſibile eē. Nõ malũ culpe nequit
eē: cuz nõ habeat ideam ī deo: in quo omia
Ad 1 que pñt eē ideata ſunt.¶ Reſpondet̃ ad p̃/
mũ. negãdo maiorē. Et ad probatõem di/
citur. ꝙ auctoritas beati Auguſtini nõ ē ad
ꝓpoſitũ. quia peccatũ nõ ē creatura. quia in
Ad ꝯfir. quantũ malũ nõ ē aliquid.¶ Ad ꝯfirmati
onē dicit̃: ꝙ illa auctas Cõmẽtatoris intel
ligit̃ de his q̃ p ſe cognoſcunt̃: ⁊ p modũ ha
bitus. nõ p modũ ꝑuatõis: deus aũt pctm̃
Ad 2 noſcit ꝑuatiue.¶ Ad ſcđm de mõ. videtur
mihi dicendũ: ꝙ huiuſmodi malũ ē ſoluz
in creaturis rationalibus: quia alie creatu
re ꝓpter defectũ liberi arbitrij nequeunt pec
care.¶ Secũdo ꝙ vt malum ē priuatio bo
ni: puta rectitudinis vel habitus debiti in/
eſſe. Cũ itaqȝ ꝑuatio cognoſcat̃ p habitum
⁊ deus nouit ſciẽtia ſimplicis noticie habi/
tũ: nouit etiam priuatõem habitũ priuã/
tem. Sed ſpecialius deſcẽdẽdo dicit̃ tercio.
ꝙ deus ꝑfectiſſime noſcendo eſſentiã ſuam
nouit diſtinctiſſime creaturas rationales
quarum ē idea.¶ Secũdo nouit oẽs ꝑfe
ctiones eis poſſibiles. ⁊ tercio ex ꝯſequenti.
quia noſcit quãtũ p actũ bonuz ꝑfectibiles
ſunt: noſcit quantum p electiones oppoſi/
tas deformantur: ⁊ ipas deformitates quan
te ſunt: quãtaqȝ eis correſpondere debet pe
Oppõit̃ nã.¶ Forte dices. tũ cõia mortalia cog/
noſceret equaliter mala: quia oĩa equalē
grãm: quia infinitaz ſi ineſſet: nata ſunt p̃/
Rñdet̃ uare.¶ Rñdet̃: ꝙ hec materia ptinet ad ſe/
cũdum libꝝ: nihilominus quantũ ē ad p̃/
ſens: dicit̃ ꝙ nõ cognoſcat̃ quantitas mali
penes quantitatē gratie: ſcḋm quam priuare
natum ē: ſed magis ſcḋm rectitudines actu/
ales quas priuat: que eēnt in electiõib9 op
poſitis. vt frangẽs ieiunij preceptũ ſine ra
tionabili cauſa: tenet̃ ex obediẽtia eligere
ſic nõ facere: nec velle delectari cõtra deum.
⁊ inquantũ remotius ab hac rectitudine re
cedit: tãto grauius peccat. Cognoſcit autē
deus rectitudines oẽs: que voluntati cõ/
uenirent ex electionibus oppoſitis. vnde ⁊
noſcit grauitatē deformitatis.¶ Ad terciuz
Ad 3 dicitur: ꝙ ſcḋm veritatē ſtrictiſſime loquẽdo
peccatum ſicut nõ põt eſſe: ita nõ cognoſci/
tur ſub ratione entis. nouit tamen deus ip
ſum ſub ratõe priuatõnis habitus ⁊ iuſti/
cie debitoꝝ ineſſe ⁊ eius quãtitatem. Uel ſi
vis nouit deus pctã vel mala. q2 nouit pec/
catores: qȝ in ſe ⁊ remote deficiũt a iuſticia
debita ineſſe.¶ Quarta ꝯcluſio ē. deus nõ no Cõclo 4
uit mala ſcia approbatõis. Patz. q2 repro
bat. Dictum ē em̃ d̃ pctõrib9. Nunqȝ noui
vos Mat. vij. ſ. noticia approbatõis. De
quãtitate pcti penes quid attendat̃ magis
dicet̃ in. ij. libro. Hoc de quarto.

Uenio ad ſolutio

nes rõnũ ꝑncipaliũ. Ad ꝑmã dico. ꝙ q̃uis Ad. 1. rõ
ſcia creaturaꝝ ꝓp̃e ſit habit9 ꝯcluſiõis. de q̃ ne ꝑın.
locut9 ē Lincolnienſis. tñ ſcia increata non ē
habitus: ſz certiſſima cognitio eēntie diui/
ne actualis ⁊ oĩm alioꝝ in ea.¶ Ad ſcđam Ad 2
neget̃ añcedẽs. In eo em̃ ē intellectio ⁊ cog
nitio. Et ad btm̃ Dionyſiũ. ꝙ ſolũ velit ꝙ
in eo nõ ſint opatões intellectuales mõ cre
aturaꝝ. ſ. ꝙ nõ ſit in eo compoſitio. diuiſio
diſcurſus: ⁊ alia hmõi. ſicut i intellectu no
ſtro. nõ tñ intẽdit negare eas eē in deo mõ
eminẽtiori ⁊ ſupiori.¶ Ad terciã. ꝙ ſi p itel/ Ad 3
lectũ intelligit̃ potẽtia intellectiua: ꝯſequẽ/
tia nõ ē bona. quia i deo ē idē intellectus ⁊ i/
tellectio. q2 ſcia dei ē ſuus intellectus: vt di
ctũ ē. Si vero p intellectũ intelligit̃ cognitio
ꝑncipij vel ꝑncipioꝝ: etiaz nõ valet conſe
quẽtia. q2 licet ī nobis ſ̃ci habit9 ſunt diſtin
cti. tñ in deo ſunt eminẽter vnica noticia in/
tuitiua diuine eſſentie. quia oẽs has ſup
eminẽter in ſe cõtinet cognitõnes. vt in ter/
cia pte ꝑme queſtionis dictum ē. ideo põt
oĩbus hmõi nominibus nullã impfectõez
includentib9. vt intellectus. ſapia. ſcia. ars
diuia. ⁊ alijs ſimilib9 appellari.¶ Ad quar Ad 4
tã. neget̃ maior: loquẽdo de ſciẽtia increata
Phs. j. poſterioꝝ loquit̃ de ſciẽtia humana
Poſſet tamē ſcia diuina dici vlis. quia ne
ceſſario ē oĩm cognoſcitiua. ſed q2 nõ ē ade
quate alicui9 ꝓpoſitiõis. iõ more Ariſtot̃
nõ vocat̃ illis nominibus.¶ Ad ꝯfirmatõez Ad ꝯfir.
ꝙ ſi cognitio vocat̃ ſingularis. q2 ē de ꝓpoſi
tiõe ſingulari: añcedẽs ē falſuz. Sed ſi cog
nitio dicit̃ ſingularis: quia ē intuitiua vni9
cognoſcibilis diſtĩctiſſima ⁊ determiatiſſima
põt ꝯcedi ꝙ ſit ſingularis cognitio dei. q2 ē
reſpectu diuine eēntie intuitiua vl' ſupintui
tiua. ⁊ ꝯſeqñtia nõ valet. Ad phm dicit̃. ꝙ
itelligat ꝙ ſcia nr̃a nõ ē d̃ ꝓpoſitõib9 ſingu
laribus tanqȝ de ꝯcluſione ſcita. ⁊ illud nõ ē
ad preſens.¶ Ad rationes que fiunt con/ Ad 1 ꝯ1
tra primũ queſitũ. Ad ꝑmã. ꝙ cognitio dei q̃ſitũ

cognoſcit ſe intuitiue. vel ſm alios ſupin⸗
tuitiue.quia ꝑfectiſſime ⁊ cõphẽſiue. Et
ad improbatõem dicit᷑ ꝙ q̄uis i cognoſcẽ⸗
tibus materialibꝫ nõ ẽ ituitiua cognitio re
ſpectu ſui.tñ i ſepatis a materia ibi ẽ intui⸗
tiua cognitio: maxime reſpectu ſui.ſic phs
iij.de aïa dicit.ꝙ i intellectu agẽte ẽ idẽ ſciẽ⸗
tia ⁊ ſciẽs. Et btũs Dionyſi⁹ ita vult.vij.de
di.nomi. ¶Ad auctorẽ de cauſis dicit᷑ ꝙ lo
quat᷑ de his qui eſſentiã ſuã ꝑ diſcurſuꝫ cog
noſcunt ex aliorũ pręcognitione: ſicut eſt i
Ad2 nobis. ¶Ad ſcd̃m.ꝙ ſciẽtia dei ẽ om̃imode
ſimplex. ⁊ ex cõſequẽti incomplexa.quia in
tuitiua reſpectu ſui. Eſt em̃ ipemet de⁹. ⁊ ta⸗
mẽ om̃e ſcibile vel cognoſcibile ſiue comple
xum ſit ſiue incomplexũ ꝑfectiſſime nouit:
eo ꝙ hoc pleniſſime ⁊ ſupeminẽter in ſe oſtẽ
dit.vt hęc dicta ſunt in queſtiõe ꝓma: i ter
cia ꝑte ꝓmi articuli.vbi declaratum fuit.ꝙ
vna cognitio intuitiua ꝑfectior eſt de facie
hominis multis noticijs complexis de ea⸗
Ad.3 dem.qui vult videre: videat ibidẽ. ¶Ad
terciã: ꝙ cõp̄hẽſiue ſe cognoſcit.⁊ ꝙ ẽ a ſe.
quia infinitus eſt in cognoſcendo ſicut in
eſſendo comprehenſibilis: ſed ꝙ incompre
henſibilis appellat᷑: hoc intelligit᷑ reſpectu
Ad4 virtutis cognoſcitiuę creatę. ¶Ad quartã:
ꝙ ſicut ęternus eſt: ita ęternaliter ſe nouit.
⁊ ꝙ non prius erat q̄ ſe nouit. ¶Et ad im⸗
probatõem quãdo dicit᷑.ꝙ noſcere pręſup⸗
ponat eẽ. Iſtud ẽ verũ de prioritate termino
rum ſiue cõmunitatis.ſequit᷑ em̃.cognoſcit:
ergo ẽ.⁊ nõ ecõtra: niſi forte in his vbi cõſe
quens ẽ neceſſariũ: ſed nõ ꝓpter hoc oportet
ꝙ in re om̃e cognoſcẽs ſit ꝓus ꝙ cognoſcat.
Ad5 ¶Ad quintã: ꝙ immẽſe ſe cognoſcit ⁊ ſe di⸗
ligit. ¶Scd̃o ꝙ cõuerſio ibi ſup ſe nõ hꝫ lo⸗
cũ.qꝛ ibi nõ ẽ cognitio reflexa: ſed intuitiua
ſui ꝑfectiſſima. ¶Tercio.ꝙ ex hoc maxime
⁊ optime regit res iuxta earũ exigẽtiã. ¶Ad
improbatõem.qꝛ immẽſe ad vnũ illectus
nõ põt in aliud.neget᷑ hoc: vbi illud vnuꝫ
habet ordinẽ ſupioritatis ⁊ dominiũ ſup a⸗
lia. Sicut em̃ immẽſa eſſentia dei cã eſt exi
ſtentię rerũ: ſic immenſa cognitio eiuſdẽ rei
cauſa ẽ om̃is debiti regiminis ⁊ ordinis ea
rũdem.⁊ immẽſa dilectio eius: ratio dilecti
Ad6 onis creaturarũ. ¶Ad ſextaꝫ ꝙ relatiua eẽn
tialia: ſicut itelligere.ſcire.cognoſcere dicũt᷑
i deo reciproce.ſed notiõalia nõ: inquãtum
dicunt᷑ a termino ad quẽ.vt nõ generat ꝑ⸗
ſona ſeipam: nec ſpirat ſeipaꝫ. ¶Conſequẽ⸗
ter ad rationes quę fiunt cõtra ſcd̃m queſti

orũ. ¶Ad primã: negãdo cõſequentiã. Et Ad1 q̄ſitũ.
ad ꝓbatõem dicit᷑.ꝙ duplex ſit inſtãs. q̄d⸗
dam indiuiſibile tempis.⁊ de iſta maior eſt
vera: ſed minor falſa.ſcꝫ ꝙ cõtradictoria ſi
bi inuiceꝫ ꝑ inſtãti indiuiſibili tempis ſint
vera.nec ad hoc vadit argumentũ. ¶Ali⸗
ud eſt inſtãs ęternitatis: quę vocat᷑ inſtãs:
eo ꝙ ẽ tota ſimul.⁊ ꝑ iſto.quia om̃e temp⁹
comprehendit cõtradictoria eſſe ſimul ve⸗
ra: põt intelligi dupliciter. Uno mõ ꝙ ip̄m
repſentet ꝓpoſitões cõtradictorias ex muta
tiõe rerũ tempaliũ eẽ veras.vnã prius reſpe
ctu tpis.vt nũc antichriſtus nõ ẽ.⁊ ꝑ poſte
rius aliã: vt hãc. Antichriſtus ẽ. Et iſtud ẽ
verũ ⁊ poſſibile.⁊ i hoc ſenſu maior ẽ falſa:
quę dicit. Illa ſunt ſimul vera quę ꝑ eodẽ
inſtãti ęternitatis ſunt vera.ſ.repſentãte il
las veras ſucceſſiue fieri in tempe. Hoc em̃
inſtãs om̃e tẽpus cõp̄hẽdit.⁊ ergo ſicut i
tempe ſucceſſiue pñt cõtradictorię eſſe ve⸗
rę: vna prius ⁊ alia poſterius: ita poſſũt iſto
mõ contradictoria eſſe vera ꝑ iſto inſtanti
ęternitatis: puta ꝙ ipſum ſit ſignũ verita⸗
tis vtriuſq̧ partis cõtradictiõis ſucceſſiue i
tempe.ſ.vnius ꝑ prius: ⁊ alterius ꝑ poſteri
us. ¶Scd̃o mõ ꝙ ip̄m inſtãs repſentet il⸗
las eẽ veras ſimul: puta ꝙ repſentet pro eo
tpe: ꝑ quo vna ẽ vera: etiam aliam eẽ verã.
⁊ ſic maior ẽ vera.⁊ minor falſa. Et ad pro
bationẽ dicit᷑: ꝙ pro inſtanti ęternitatis de
us nouit hanc eſſe veraꝫ. Antichriſtus nõ
eſt: ꝑ tempore pręcedẽte ortum antichriſti
⁊ ꝑ eodẽ tempore nouit ſuam contradicto
riam eſſe falſam.ſignificantẽ eũ illo tempo
re eſſe.⁊ conceditur ꝙ pro eodeꝫ inſtãti ęter
nitatis. Noſcitur etiã hęc eſſe vera. Anti⸗
chriſtus ẽ.ꝑ tempe ſequẽte eius ortum.⁊ a⸗
lia falſa.⁊ hoc eſt iuxta primũ ſenſum con⸗
tradictoria eſſe vera pro inſtãti ęternitatis
quia ſucceſſio ẽ ſub eo comprehenſa. i qua
primo vna pars.⁊ poſt alia fit vera ex mu
tatione rerum. Sed iuxta ſecundũ ſenſum
non.quia nõ repſentat noticia diuina: ꝙ ꝑ
eodem inſtãti ęternitatis illę ſint verę reſpe
ctu eiuſdẽ temporis importati ꝑ verbũ ad⸗
ęquate: q̄ mõ ſunt cõtradictoria. ¶Ad cõfir⸗ Ad cõfir.
matiõem cõcedit᷑: ꝙ ęternitas repſentet illa
duo vt vera ſuis tpibus: puta quamlibet
ꝑ tempore ſuo. Et cum quęrit᷑. vtruꝫ ſimul
repſentet ea vt vera. Dicit᷑ ꝙ li ſimul poteſt
determinare hoc verbũ repñtat.⁊ tunc cõce⸗
dit᷑ ꝙ ſimul repſentet ea vt vera.vnã tamẽ
ꝓus; ⁊ aliam poſterius.⁊ ita ẽ. Alio modo

li ſimul pōt determinare hoc qđ ē vera. ⁊ tūc
eternitas nō repſentat ea vt vera ſimul. qa
nunqȝ ſunt ſimul vera. Conceditꝰ etiam ꝙ
repſentādo vnā ⁊ aliam repſentat: vnaȝ ve
ram ꝑ prius: ⁊ aliaȝ ꝑ poſterius. Et quādo
dicitꝰ. ꝙ in eternitate nō ſit prius ⁊c. hoc eſt
verū. tamē bn̄ repſentat prius ⁊ poſterius.
vt natiuitatē chriſti fuiſſe ante paſſioneȝ.
Eternitas eñ tota ſimul omnia tempalia
cōphendit vt menſura ſingulorū. ⁊ ideo
licet ſine ſucceſſione ſit: ſicut oīs ſucceſſio
nis ē cauſa efficiēs: ita etiam eſt ſignuȝ eo-
rum que i ſucceſſione ſunt: ⁊ eo modo quo
ſcḋm prius ⁊ poſterius ſunt: etiā taliter repre
ſentatiua. repſentat eñ quodlibet tempale
Ad 2 exiſtere ꝓ eo tempore ꝓ quo exiſtit. ¶ Et per
hoc reſpondetꝰ ad ſecundū principale: ꝙ de
us pñte eodē modo nouit quādo Socra-
tes ſedet ſicut quādo nō ſedet: quia oīs
cognitio eius ē eterna. Et negetꝰ ꝯſequētia:
ꝙ nō plus noſceret vere qȝ falſe. ſeu etiaȝ ꝙ
nō plus noſceret vnam partē eſſe veraȝ qȝ
aliam. Et ratio ē. quia ſemꝑ ꝑfectiſſime no
uit Socratē ſedere. ⁊ hāc Socrates ſedet
eſſe verā ꝓ eo tempore ꝓ quo Socrates ſe-
det. ⁊ ſuā cōtradictoriā eſſe falſam: ſi fuerit
ꝓ eo tempꝫ formata: ⁊ eodē modo clare vi-
ſa repſentat. Unde qui nūc clare videret de
um: prout ē ſignū incarnatōis filij: videret
verbū nō incarnatū vſqȝ ad inſtās incarna
tionis. ⁊ hanc veram protūc: ſi fuiſſet for-
mata. verbū nō ē incarnatū. ⁊ ſuam oppo
ſitam protūc falſam. Et eodē modo vide-
ret ꝓ tēpore ſequēte inſtans incarnationis:
ſemꝑ verbū in carne. ⁊ hanc verā ꝓ illo tem
pore. verbū ē incarnatū. ⁊ ſuam oppoſitam
falſam. Et ita eſſentia diuina ab eterno ſi-
gnificauit reſpectu icarnatōis verbi. Et ita
ſuo mō dicatꝰ. Quodlibet eñ repſentat eſſe
fore vel fuiſſe: ꝓ tēpore pro quo ē: erit vel fu
it. ⁊ de his que quādoqȝ nō ſunt: ea nō eſſe
ꝓ tēpore ꝓ quo nō ſunt. vel nō fuiſſe ꝓ tem
Ad ꝯfir. pore ꝓ quo non fuerunt: ⁊ ita de fore. ¶ Per
hoc patet quid dicenduȝ ad confirmatio-
nem. quia recte eodē modo nūc ſcit đ die iu
dicij: ſicut de eodē ſciet in ipo die. quia nūc
ſcit ipm nō eſſe: nec fore. vſqȝ ad eius eſſe ex
cluſiue. ⁊ ſcit etiam nūc ipm pro illo tempo
re eſſe vel fore. ⁊ in die iudicij eodeȝ modo
ſcit vel ſciet. quia ſcit eaȝ protūc eſſe ſicut ⁊
nūc hoc ſcit. ⁊ añ nunqȝ extitiſſe. ⁊ ita etiaȝ
nūc ſcit. ¶ Forte dicetꝰ. nunc ſcit eam fore. et
obiectio tūc neſciet eam fore: ſed eſſe. ergo nunc ſcit

aliter qȝ tunc. ¶ Patet ꝙ argumentū nō va Solutio
leat. quia nūc volo hora prandij futura co
medere. ⁊ cuȝ ea pñte actu comedo: non
volo hora futura comedere: ⁊ tamē codeȝ
mō volo. Et patres ſancti credētes chriſtū
futurū: quē nos credimus veniſſe: eodem
mō ⁊ eandē fidem habebāt quā nos. ¶ Ali
ter forte ⁊ magis ad mentē arguentis: quā-
uis ex eodē fundamēto poteſt dici. ꝙ cū di-
cis: ꝙ ſcit nūc eam fore: ⁊ tūc nō ſcit eam fo
re. Uel intelligis ꝙ reſpectu eternitatis: in
qua nequit eſſe preteritio: ſed ſola ſimul-
tas. ⁊ tūc añcedēs eſt falſum: ꝙ ſcit eam fo
re reſpectu eternitatis. quia tūc ſequi deberet
eternitatē: quod impoſſibile ē. quia ipa nō
preterit. immo reſpectu eius quicqđ fuit. ē
vel erit: totū eſt ei pñs. quia nihil eam ꝑ-
ceſſit: nec ſequetꝰ. immo reſpectu eius eque p̄
ſens ē dies iudicij. quia actu ſcit eius exi-
ſtere ſub eternitate. ſicut dies creatōis mū
di: vel dies hodierna: qȝuis diē creationis
neceſſe ſit fuiſſe. ⁊ diē iudicij contingēs ſit
fore abſolute. Et ita patet ꝙ in ordine ad
eternitatē: in qua nō eſt ſucceſſio: nō ſcit eā
fore. ſed eē ſuo tēpore. ¶ Alio mō tu potes
intelligere: ꝙ reſpectu tempis pñtis i quo
eſt ſucceſſio ⁊ mutatio. ſciat eam nūc fore. ⁊
tunc neſciet eam fore. ⁊ hoc eſſe veruȝ. ergo
aliter ſciret: ⁊ alio mō reſpectu ipſiꝰ diei iu
dicij ad extra: placet mihi. quia ſcit illā ali
ter ſe habere. qȝ tūc eſſe in tēpore pñtiali-
ter. ⁊ añ nō fuiſſe pñtialiter in tempꝫ. ⁊ ſic
alietas qua aliter nouit ē in rebus. nō i eēn
tia diuina. que eternaliter illam diē ſcit eē
ſuo tempꝫ. ⁊ nō eē añ vel poſt. ¶ Ad terciaȝ Ad 3
dicitꝰ ꝙ ſit ſophiſma. ⁊ parū portat ſecū de
vtilitate: niſi de acumie intellectus. Unde
hec ꝓpoſitio. deus ſcit aliqualiter ſe velle ſo
cratē eē: qualiter ſcit ſe nō poſſe velle. diſti-
guenda eſt. quia vel aliqualiter determiatꝰ
compoſitōem vtrobiqȝ. ⁊ ſic eſt vera ꝓpoſi
tio nō implicās: ſed ſignificans ꝙ deus ali-
quo modo velit hanc. Socrates eſt. pura
cōtingenter: qualiter ſcit ſe nō poſſe velle.
⁊ qualiter ſcit ꝙ nō pōt velle. id ē ſcit ꝙ hec
nō eſt contingēs. deus vult. Cōtingenterꝰ eñ
vult Socrateȝ eē. ⁊ nō cōtingenter vult ſe
velle. ¶ Uel qualiter ſcit ſe nō poſſe velle. i.
ſcit ꝙ nō contingēter hec eſt vera. deus pōt
velle. ⁊ ergo nō taliter. quia nō contingēter
ſcit ſe poſſe velle. Alio mō li aliqualiter po
teſt determinare verbū. ⁊ eſt ſenſus ꝙ deus
vult aliqualiter Socratē eſſe. ⁊ ſcit ſe non

poſſe velle taliter.⁊ ſic ꝓpoſitio ē falſa.qꝛ de
us pōt ꝯtingēter velle.put li ꝯtingēter deter
minat verbū.qꝛ ſicut neceſſario vult ſeipm
⁊ tres pſonas.ita ꝯtingēter vult creaturas.
qꝛ pōt eas velle ⁊ nō velle.⁊ ꝗ pōt eas ꝯtin
gēter velle:put determiat modus verbū.ſe/
cus ſi determiat ꝯpoſitōem.qꝛ hec nō ē con
Ad 4 tingens.deus vult.vel deus pōt velle.¶ Ad
quartā.negeť ãncedēs.⁊ ad ꝓbatōz ad au
ctoritatē phi ⁊ ꝯmētatoris dr̄.ꝙ velint ꝙ di
gnius ſit nō cognoſcere quedā.ſ.omia depē
dētia:ꝗ̄ cognoſcere ea recipiēdo cognitōez
ab ipſis.qꝛ vult ꝯmētatoꝛ.ꝙ vileſceret itel/
lectus diuinus:ſi ꝑficereť i cognoſcēdo reci
piendo a dependētibus.qꝛ ſic ꝑficereť aliun
de.ad hāc mentē vadūt omes ratōes Cō/
mētatoris.Alibi em̄ Ariſtoteles ⁊ ipē expſ/
ſe determināt:⁊ ibidē:ꝙ mouet ꝑ intellectū
⁊ voluntatē.et certū ē ꝙ nō ſeipm.ergo mo/
bile.⁊ ideo mobile ⁊ motū intelligit.¶ Ali
ter dicūt alij.ꝙ phs velit:ꝙ non intelligat
extra ſe ꝓmario tanq̄ principalia intelligi/
bilia.ſed bñ ſecūdario.ſ.tanq̄ minus prin
cipalia intelligibilia:⁊ ꝑ intelligibile ꝓma
Ad 5 rium.ſ.ꝑ eſſentiā repſentata.¶ Ad quintā:
negeť ꝯſequētia.Et ad probatōez negeť ꝙ
diuerſitas cognitoꝝ inferat diuerſitatē rea
lem ſcientiaꝝ:ſed bñ ꝑfectōez ſcientie.qua
exiſtēte vna ꝓpter eius ꝑfectōem plura di/
ſtincta ea cognoſcunť.Quãuis em̄ viſio in
tuitiua faciei Socratis ſit ſingularis ⁊ in/
cōplexa:⁊ intellectu īdiuiſibilꝭ.tñ ea cogno/
ſcunť.magnitudo.figura.coloꝛ.⁊ alia ſenſi
bilia ꝓpria ⁊ ꝯmunia a ſenſu viſus.vt di/
ctū fuit ſupius in queſtione ꝓma.ſic ī vna
cognitione immēſitatis cognoſcitur ipa di
ſtinctiſſime ⁊ ꝑfectiſſime.Siliť ⁊ omia ꝑ eaꝫ
Ad 6 ꝓducibilia ⁊ ꝓuationes eoꝝ.¶ Ad ſextam
diciť recte ſicut in tercio articulo dictū ē de
numeris.vñ negeť ãncedēs:capiēdo omes
diſtributiue.qꝛ inductiue patet ꝙ oms no
uit.etiā ſic omes pōt ſepare:⁊ ſeparatim ꝯſer
uare.patet inductiue vt prius.Et nō debet
poni ineſſe ꝙ omes ſepat ⁊ i eſſe ꝯſeruat.qꝛ
nō oportet vniuerſalē poni ineſſe cū nota vni
uerſalitatis:ſed ꝑ ſuas ſingulares vt iſtas
2 duas ſepat ⁊ ꝯſeruat.⁊ ita de alijs.¶ Secū
do.ꝙ hec nō ē poſſibilis.deus omnes ptes
ꝯtinui ab inuicē ſepauit ⁊ in eſſe ꝯſeruauit
ſtāte ꝙ ꝯtinuum nō componať ex indiuiſi/
bilibus:ſicut phs demōſtrat in.vj.phiſico/
rū.ſaltez ꝙ nō ex finitis.⁊ ꝙ nō ex infinitis.
etiam ē ꝓbabilioꝛ opinio ꝗ̄ ſua contraria.

¶ Tercio ꝙ collectiue deus nō nouit omes 3
partes ꝯtinui:nec pōt eas omes ſepare ⁊c.
qꝛ nulle ſunt:nec pñt eſſe omes.qꝛ nō due
medietates.quia tūc nulla ps ꝯtinui eſſet:
quin eſſet altera illarū duarum mediera/
tum.quod nō ē veꝝ de vna quarta.⁊ patet
ꝯſequētia.quia (vt dictū ē) quādo aliq̄ ml/
titudo debet eſſe omia alicuius dati vel da
bilis:nihil debet eē illius:quin ſit aliquid il
lius multitudinis:vt ꝓus ē dictū.vt ſi du/
odecim apli ſunt omes apoſtoli:nō debet eē
aliquis apoſtoloꝝ:q̄n ſit aliquis illoꝝ du/
odecim.¶ Ad ꝯfirmatōem ꝯcediť quod aſ Ad ꝯfir.
ſumiť.quia nulla ē nec pōt eſſe vltima ps
ꝓportiōalis hoꝝ ꝯſequēter ſe habēs:ꝗ̄uis
etiā nō nouerit impoſſibile:tamē nouit om
ne quod ē vel eē pōt.⁊ nō plus dicit ſecun/
dum queſitū.¶ Ad terciā ꝯfirmatiōem per Ad ꝯfir.
idē cōceditur:ꝙ nō nouit maximū numeꝝ aliā
qui pōt eſſe.qꝛ nullus talis ē vel poteſt eſſe
oēm tamē numeꝝ nouit.¶ Ad ſeptimū ꝓn Ad 7
cipale dicit quidā doctoꝛ.ꝙ deus ꝗ̄uis nō
poſſit facere infinitū:tamē pōt intelligere:
quia plus pōt intelligere:ꝗ̄ natura exteri/
oꝛ pōt pati in effectu.¶ Alij dicūt.ꝙ poſſit
facere infinitū.ſed illud ē meo iudicio imp
tinēs argumēto.⁊ ideo ſupponēdo ꝙ nō poſ
ſit eſſe infinitū in extēſione:concediť ꝙ deus
nō nouit maximū quod pōt facere.quia ta
le nec ē nec pōt eſſe.¶ Diciť vltra ſecūdo.ꝙ 2
deus nō intelligat poſitiue aliquid extra ſe
quod nō pōt facere.qꝛ natura diuina non
repſentat niſi ea quoꝝ ē productiua poſiti
ue.⁊ mirabile eēt ꝙ hec eēt vera.impoſſibi/
le intelligiť a deo.vel cathegorematice infi/
nitū intelligiť a deo.ſuppoſito ꝙ hoc nō poſ
ſet eſſe.Eſt em̄ affirmatiua:cuiꝰ ſubiectum
vtiq̄ ꝓ nullo ſupponit.¶ Tercio diciť.ꝙ ꝗ̄ 3
tumliber magnū deus pōt intelligere.nō tñ
pōt intelligere magnitudinē infinitā:ſicut
añ dictū ē de numero.¶ Quarto.ſi dicať ꝙ 4
oēm magnitudinē quā pōt ꝓducere poteſt
vnicā intelligere:ꝯcedať.quia intelligit eā
vt vnicā.¶ Quinto.ſi ꝓpinquiꝰ veniať ad 5
difficultatē:dicēdo ꝙ omes magnitudīes
quas pōt ꝓducere:pōt coniūctas vt vnaꝫ
magnitudinē intelligere.ꝯcedať diſtributi
ue ſicut dictū ē de numeris vel ptibꝫ ꝯtinui
Collectiue negeť.quia nulle ſūt:nec pñt eē
omes.Et hec ē recta miſio vt eſtimo in hac
via.que em̄ poſſent eē oms.quia illis intel
lectis nō poſſet intelligere eaꝝ ptes:nec ali
as extra ipas:quod abſurdū ē.Et de iſto p/

tinet ad ſcōm: niſi ꝙ recitaui hec hic: vt ſci/
atur ꝙ modꝰ m̄ dēdi cōis nō videt̄ eē̄ ſuffici
ens: nec recte ꝓcedere ad difficultatē argu/
mēti. ⁊ ideo de his recte dicat̄ ſicut de ꝑtibꝫ
Ad 8 ꝯtinui. ¶ Ad octauā ꝙ eēntia diuina repn̄/
tat mala culpe ꝓuatiue. repn̄tādo habitꝰ
quoꝝ ſunt ꝓuatōes. vt dictū ē. ⁊ ideo mioꝛ
ratōis ē neganda. quia licet eēntia diuina
nō repſentet mala poſitiue. repſentat tn̄ ea
ꝓuatiue: vt dictū ē i quarto articulo. ſ. rep/
ſentādo habitus eis oppoſitos. ¶ Omnia
adducta ꝓ ꝑte oppoſita: ſiue ſuppoſiti ſiue
cuiuſlibet queſitoꝝ: ꝓcedūt ſimiliter dictis
Hec de queſtione.

Unc circa di

1 ſtinctiōem triceſimāſeptimā q̄
rit̄. ⁊ eſt queſtio triceſimanona
Utrū deū eē vbiqꝫ ꝑ eſſentiam: preſentiam
⁊ potentiā nō ſolum theologice: ſed etiam
lumine naturali circūſcripta fide ⁊ lumine
ſupioꝛi ſit ex ratōe concedendū ¶ Que que
ſtio ſupponit: ꝙ deū eē vbiqꝫ ſit theologice
cōcedendū. Secūdo querit. vtrū hoc etiā
Arguit 1 poſſit cōuinci ex ratione naturali. ¶ Et con
tra ſuppoſitū arguit̄ ſic. Deum eſſe vbiqꝫ vi
detur eē falſum. ergo nō eſt theologice con
cedēdū. Cōſequētia nota ē. quia ſciētia ve
ritatis ſicut ē ſacra theologia: nō ꝯcedit fal
ſum. Añcedēs ꝓbat̄. quia ꝑſupponit deum
eſſe in loco. ⁊ hoc ē falſum. qm̄ vt dicit Boe
cius in libꝛo de hebdomadibus. Cōmunis
animi cōceptio eſt quantū ad ſapiētes ſpi
ritualia in loco nō eſſe. Mō deus eſt ſum
2 me ſpūalis. ¶ Secūdo. quia ꝓprietates lo
ci: quas ponit phs quarto phyſicoꝝ. ca. q̄r
to. nulli loco ꝯueniūt reſpectu dei. ḡ deus nō
pōt vere dici i loco. Cōſequētia nota. nam
cui cōuenit eē in loco: illi debēt ꝯuenire ꝓꝓe
tates: eius qđ ē locꝰ. Añcedēs pꝫ. qꝛ ꝓprie/
tates loci ſunt: cōtinere locatū. eē equale lo
cato. poſſe ſeꝑari a locato. ⁊ habere virtutē
conſeruatiuā locati. quarum nulla alicui
3 ꝯuenit loco reſpectu dei. ¶ Tercio. qua ratio
ne diceret̄ deus eſſe in omni loco: etiam di/
ceret̄ eē i omībus rebus. Sed nō videt̄ eē i
i omībꝫ rebꝫ. ḡ. Maioꝛ pꝫ. quia nō ē immē
ſitas maieſtatis plus intima loco q̄ꝫ rebꝫ.
Minoꝛ ꝓbat̄ ꝑmo. qꝛ nō videt̄ ꝙ ſit in ip/
ſa ſui eſſentia: cum nihil ſit in ſeipo. vt ha/
bet̄ quarto phyſicoꝝ. ¶ Secūdo quia nō vi
2 det̄ eſſe in malis ſpiritibus. quia nulla ē ſo
cietas lucis ad tenebras. nec chꝛiſti ad Be
lial. vt habet̄. ij. ad Chorinth. vj. ¶ Tercio 3
maius nequit eſſe in minore. Mō deus ē i
qualibet creatura maioꝛ. ergo i nulla eaꝝ ē.
¶ Quarto. eē vbiqꝫ ꝑ eēntiam derogat omī Arg. 4.
potētie. ḡ a theologo nō dꝫ deo aſcribi. Cō
ſequētia nota ē. ⁊ añcedēs appet. qꝛ eē vbi/
qꝫ ꝑ eſſentiā: ē nō poſſe agere i diſtās: cū ni
hil a tali diſtet. Mō hoc derogat omīpotē
tie. eo ꝙ etiam res create poſſint agere in di
ſtans: quod tamen negaretur de potētia dei
¶ Item res create conſeruant diſtantes a ſe
vt ſol calorem in igne. quod deus nō poſſet
¶ Quinto. quia deus nō ē in tpe. ḡ nec i lo/ 5
co. Cōſequētia tenet. qꝛ ſimilis ē ratio. Nō
eñ plus ei ꝯuenit locꝰ q̄ꝫ tp̄s. Añcedēs pꝫ.
qꝛ eterna nō ſunt in tpe: vt habet̄ q̄rto phy/
ſicoꝝ. ¶ Et ꝯfirmat̄. qꝛ ſicut ſe hꝫ indiuiſi/ Confir.
bile tpis ad tp̄s. ita ſe videt̄ habere indiuiſi
bile ꝑmanēs ad locū. Sed indiuiſibile tē/
poris vnū ⁊ idem vt nūc: nō pōt eē i diuer
ſis tpibus. vt ꝓbat̄ in quarto phyſicoꝝ ca.
ꝑmo. ergo nec indiuiſibile ꝑmanēs pōt eē
i diuerſis locis. Cōſeq̄ntia nota ē. ⁊ maioꝛ
pꝫ ꝯueniēti ſilitudine. ¶ Sexto. qꝛ ſi deꝰ eēt 6
vbiqꝫ ſm theologiā vl' h eēt ei ꝓpꝛiū. vl' cōe
ei ⁊ aliis. Nullo modoꝝ pōt dici. ḡ ⁊c̄. Pꝫ
maioꝛ. qꝛ nō videt̄ aliud poſſe dari. Pro/
bat̄ minoꝛ. qꝛ nō pōt dici ꝙ hoc ſit deo pro/
pꝛiū: cū etiā mūdo de facto ꝯueniat. Eſt eñ
mūdus i omī loco. ¶ Scōo. qꝛ ſi deus face 2
ret intelligentiā coexiſtentē toti mūdo cor/
poreo: ⁊ cuilibet eius parti: illa eſſet vbiqꝫ.
⁊ hoc eſt ei poſſibile: cum hoc nō implicet
plus: q̄ꝫ ꝙ intelligētia mouens ſolem coexi/
ſtit cuilibet ꝑti ſphere ſolis. vel anima itel/
lectiua cuilibet ꝑti coꝛpis. ¶ Nec poteſt di
ci ſecundū. ſ. ꝙ eſſe vbiqꝫ cōueniat etiā cre
ature. qꝛ beatus Ambroſius ꝓbat ſpm̄ ſan
ctū eē deū. eo ꝙ ē vbiqꝫ. vt pꝫ ꝑ magiſtrū in
lra. Hoc argumentū nō valeret niſi eē vbi
qꝫ eēt ꝓpꝛiū dei. ¶ Septimo. qꝛ vel ſtāte exi 7
ſtētia loci neceſſario eēt in eo deus. ⁊ ſi ſic vi
detur multū derogare dignitati diuine: eo
ꝙ ponit̄ neceſſitata ad eē in rebus viliſſimis
et immūdis. ¶ Uel pōt manere locus ſine
hoc: ꝙ deus ē in eo. ⁊ ſi ſic: ex dubio tibi de/
us nō eſt vbiqꝫ. quia ex quo deus ē. ⁊ locus
eſt. ⁊ concedis ꝙ deus poſſit nō eē in illo lo/
co: etiam loco remanēte. quid ſcis: an deus
de facto ita fecerit. ¶ Octauo. quia vel deus 8
iam ē in ſpacio imaginario extra mundū
infinito vel nō. Si dicis ꝙ ſic. Cōtra. Ibi

nihil ē. vt pꝫ p̄mo de celo ⁊ mūdo. Quomō
aūt eēt deus in nihilo: Si dicis ꝙ nō. ergo
ſi deus ibi ꝑduceret nouū mundū: inciperet
eſſe de nouo vbi añ nō fuiſſet: quod non vi/
detur poſſe fieri niſi aliter ⁊ aliter ſe habe/
at. immo q̄n trāſeat de ſitu hui⁹ mūdi ad ſi
tū illius mūdi. Hec aūt ↄtradictōem vidē
tur implicare. quia illud eēt ponere muta/
Arg. 9 bilitatem in deo. ¶ Nono. vel ab eterno fu
iſſet vbiq̄ꝫ. ⁊ tūc locus eēt eternus. vel ex tē/
pore ⁊ de nouo. ⁊ ſic nō eēt ei ꝓprium. quia
nō ſemꝑ ei cōueniret eē vbiq̄ꝫ. ¶ Et ex alio.
quia q̄ꝫuis nunq̄ꝫ fuiſſent tp̄a: adhuc deus
fuiſſet ab eterno ⁊ ſemꝑ. ergo licet nūq̄ꝫ fuiſ
ſent loca: deus fuiſſꝫ ab eterno ⁊ vbiq̄ꝫ. quia
ſicut ſemꝑ ad tempus: ita vbiq̄ꝫ ad locum.
Cōtra q̄ſitū. ¶ Deinde arguit̄ contra queſituꝫ. videlicet
ꝙ deū eē vbiq̄ꝫ: nō ē in lumine naturali con
cedendū. ¶ Primo. q2 phs. viij. phyſicorū
inquirēs vbi ē p̄mus motor: de quo ſuppo/
no ad p̄ſens. ꝙ ſit deus. dicit eum eſſe in cir
cumferentia p̄mi mobilis. hoc aūt non eſt
2 eſſe vbiq̄ꝫ. ¶ Scd̓o. q2 ſi p̄mus motor eſſet
vbiq̄ꝫ ponēdus i lumine naturali. tūc (vt vi
detur) ꝑiret ordo entiū. Cōſequēs ē contra
phm. ij. de generatōe. ⁊ p̄mo Metheoroꝝ.
volentē ꝙ omniū ē ordo. Et patet ↄſequen
tia. quia ex quo deus vbiq̄ꝫ eēt: oīa viderē
tūr eque immediate reduci in deū. ⁊ ſic nul
3 lus eēt ordo reꝝ dependētiū. ¶ Tercio. q2 de
um eē vbiq̄ꝫ nō ē ꝑ ſe notū: nec ex ꝑte notuꝫ
vel experiētia deducibile. ergo nō eſt i lumi/
ne naturali ponēduꝫ. Cōſequētia tenet. q2
talia ponūt̄ i lumine naturali. ⁊ nō alia. an
cedēs quo ad p̄mā ꝑtē ē ſatis notū. ſꝫ quo
ad aliā partē pꝫ. q2 ſi ſit ex ꝑte notū: vel ex/
ꝑiētia deducibile: deuēt̄ illa. qui eīm eſſent ef
4 fectus qui hoc ↄcluderēt. ¶ Quarto. quia ſi
ponis deū vbiq̄ꝫ. ſequit̄ ꝙ ſuꝑfluāt alij mo/
tores celeſtes. Cōſequēs ē incōueniēs. ꝓbat̄
ↄñtia. q2 deus coexiſtēs ſingulis ſpherꝭ: ſuf/
ficit ſingulas mouere. ⁊ g̃ nō ē neceſſe alios
In ↄtrariū motores ponere. ¶ Sꝫ ꝑſuppoſito ē mgr̄i
lr̄a. di. p̄ñte. ⁊ allegat Grego. ſuꝑ Cantica
canticoꝝ. ca. vj. ſuꝑ illo ꝟbo. Quo abijt di
lectus tuus. dicentē. ꝙ deus ē cōi mō i om̄i/
bus reb⁹ p̄ñtia. potētia ⁊ ſuba. i. eēntia. Et
Hiere. xxiij. dicit deus. Celū ⁊ terrā ego im/
pleo. Et in ps̄. dicit ꝓpheta. Si aſcēdero i
celū tu illic es: ſi deſcendero ad īfernū ades.
¶ Sed ꝓ queſito arguit̄ ſic. Quicq̄d ē ꝑfe/
ctionis i lumine naturali dꝫ deo aſcribi. ſed
eſſe vbiq̄ꝫ ē ꝑfectōis. g̃. pꝫ maior ꝑ phm. xij
metaph. ca. v. dicētis. ꝙ de⁹ ē ens optimū. H
aūt eminēter oēm ꝑfectiōem dꝫ includere.
Pꝫ minor. q2 eſſe vbiq̄ꝫ ē eē illimitatū: qđ
eſt ꝑfectionis ſimpliciter.

In hac queſtione

erūt duo articuli. In p̄mo videbit̄ de ſup/
poſito. ſ. quō deus ſit in reb⁹. Scd̓o de queſi
to. ¶ Quantū ad p̄mū p̄mo ē notanduꝫ. ꝙ Arti. I.
ſicut mgr̄ tāgit in lr̄a. deus generaliter dicit̄
i rebus eſſe: trib⁹ modis i titulo expꝛſſis. ſ. ꝑ
p̄ſentiā. quia oīa oīm reꝝ ꝑfecte nouit: ſi/
cut exiſtēs i aliquo loco illuminato vidēt p̄
ſentia viſibilia. ſic deus oīm reꝝ oīa perfe
cte videt: que ſunt i eo. Vñ aplus. Oīa nu
da et apta ſunt oculis eius. ad Hebre. iiij.
¶ Scd̓o dicit̄ eē i rebus ꝑ potētiā. q2 oīa 2
ſibi ſubijcit. imo oīs res ꝑ eū i oīb⁹ que
agit i opus exit. Et tercio etiā ꝑ eſſentiā. q2 3
realiter eēntia ſua in oībus ē vt cā eēndi.
¶ Scd̓o ē notādū: ꝙ p̄ter hos modos enu Nota 2
meratos ē etiaꝫ i bonis homib⁹. ſ. ſanctis ꝑ
gr̄am gratū facientē i via. ⁊ cū beatis in pa/ 4
tria ꝑ gr̄am ⁊ gloriā. ¶ Quinto ē i homine 5
chriſto ꝑ gr̄am vnionis: que ē nobiliſſim⁹
modus quo deus ē i reb⁹ creatis. ¶ Forte di
cet̄. nūquid ē etiā i diuerſis hominibus ꝑ gra
tiā gratis datā: ſicut q̄nq̄ꝫ i malis ꝑ donuꝫ
ꝓphetie. vel in phis infidelib⁹ ꝑ illumina
tionē intellectus. ¶ Dicit̄ ꝙ ſic. ſed q2 oēs
hmōi modi ſunt reducibiles ad moduꝫ q̄
deus ē in rebus ſm potētiam. opat̄ eīm ſpūs
dei cū rebus in quibus ē iuxta exigētiam il/
laꝝ: ſm abyſſum diuine ſapiētie ſue. Sic
eīm igne fornacis cōbuſſit chaldeos. et nō
leſit pueros: vt habet̄ Danielis. iij. ⁊ i alijs
hmōi effectib⁹. Ideo doctores noſtri de his
nō ponūt ſpāles modos: vel ſpālē moduꝫ
inexiſtēdi ¶ Notādū ē tercio. ꝙ aliq̄d dicit̄ Nota 3
eē i loco tripliciť. Uno mō cōmēſuratiue. ſ. 1
qđ ē i ↄtinēte diuiſo: ſic ꝙ dimēſiōes ↄtinē/
tis ↄmēſurant̄ dimēſionib⁹ ↄtēti. vt vinū i
amphora. ¶ Scd̓o definitiue: puta qđ ē re 2
aliter vbi ē locus: ſic ꝙ nō ē ſimul natū eſſe
alibi indifferēter. ſicut aīa ē in corꝑe ſaltem
intellectiua: ⁊ in qualibet ꝑte corꝑis: ⁊ nō ē
alibi. nō tamē eſt ibi ſicut in loco: ſed ſicut
forma in ſubiecto. ¶ Sed imaginādū ē. ꝙ
ſicut aīa nata eſt certam diſtantiā totam ⁊
quamlibet eius partē informare: ⁊ nō quā
tūlibet maiorē: ſm ſuas ꝟtutes naturales.
ita etiam ſpūs angelici: immo ⁊ anima ſe/

pata certo ⁊ determiato ſpacio nati ſunt co
exiſtere ſm illud ſpaciū totū ⁊ quodlibet il/
lius. et tūc dicūtur eſſe in illo diffinitiue. qꝛ
ſunt ſic in eo ꝙ nō alibi. ¶ Et credo ꝙ in lu
mine naturali ſic diceref: ꝙ intelligētia mo
uēs orbē ſic coexiſtat cuilibet pti orbis. qꝛ vl'
omī parti coexiſtit: ⁊ habet ppoſitū. vel nul
li. et tunc nō diceref appropriata illi orbi.
Itē tūc nō videretur poſſe mouere orbeꝫ: ex
quo mouēs debet eſſe ſimul cū moto. vel ad
eſſe vni pti ⁊ nō alteri: ⁊ quare plus vni ꝙ
3 alteri. ¶ Tercio mō ipletiue. ſ. qꝛ ibi ē ſicut
implēs locū alijs rebus quas in eſſe conſer
uat. nō tamē ſic qn indifferēter ſit natū eſſe
etiā ſimul in omni alio ſitu vel loco. ⁊ ſic eē
Nō 4 in loco eſt eſſe vbi locus eſt. ¶ Quarto ē no
tandū. ꝙ tam ſm theologiā ꝙ etiā philo/
ſophiā impoſſibile ē aliquid dependentiū eē
vel fieri: ſi nō deꝰ ꝓncipaliter hoc faciat eē vl'
fieri. Sili nihil pōt manere niſi a deo ꝯſer/
uef. Sic dicif Act. xvij. ꝙ i ipō viuimꝰ mo
uemur ⁊ ſumꝰ. Et ꝑmo celi dicif. a ꝑmo en
te omibꝫ deriuatum ē eſſe ⁊ viuere. xij. meta
phyſicę. Ab ipō depēdet cęlū ⁊ tota natura.
Nota 5 ¶ Quinto ē notandū: ꝙ ſicut in corꝑibꝫ op
tet mouēs eſſe ſimul cum eo quod immedi
ate mouet. Ita i ſpūalibꝫ mouēs ſiue ꝯſer/
uās ē ibi vbi immediate ꝯſeruat. qꝛ imagi
natio nō bn̄ capit ꝙ aliquid cōſeruaret ali
ud immediate. ⁊ tamē diſtaret a ꝯſeruato
Nō 6 ¶ Sexto eſt notandū: ꝙ ſicut ęternitas q̄ ē
tota ſimul omnē quantitatem durationis
neceſſario menſurat ⁊ excedit: eo ꝙ ęuum ⁊
tempus ſubſunt ęternitati: vt dictu eſt. ſic
immenſitas exiſtētię neceſſario omnē men/
ſurat ⁊ complectitur dimenſionē ſimul exi/
ſtentē. Apparet. quia ſicut ęternitas ad du
rationē ſiue extenſionem ſucceſſiuā compa
ta: omnē taleꝫ excedit. licet in ſe tota ſimul
ſit ⁊ indiuiſibilis. ita immenſitas omnē di
menſionē limitatā ſimul exiſtenteꝫ excedit
⁊ in ſe includit: ꝙuis indiuiſibilis ſit: con/
ſimili ratione. Sicut em̄ ſi ſpaciū immen
ſum eſſet in re: omnē finitam magnitudinē
complecteref ⁊ in ſe includeret: eo ꝙ omneꝫ
imaginabilē ſitū vndiqꝫ occuparet. vt vult
phs in tercio phyſicoꝝ. Sili mō immenſi/
tas virtutꝭ licet extēſa nō ſit. tamē omē ſpa/
ciū in ſe complectif ⁊ in ſe comprehendit.
Cōclo 1 ¶ His premiſſis ſit ꝑma ꝯcluſio hęc. Deꝰ ē
in omibus rebus. Probaf ſic. Illud a quo
omes res dependētes habent eſſe eſt cum ip
ſis ⁊ in ipſis. Sed a deo omes res depende/
tes habent eſſe. igif ⁊c. Patet maior. qꝛ ta/
le ex quo cōſeruat ea eſt ſimul cum his quę
immediate cōſeruat. vt dictū ē in qnto no/
tabili. Et ꝯfirmaf. qꝛ vel ab eo immediate Confir.
habent eſſe ⁊ ꝯſeruari: ⁊ tunc neceſſario eſt
cū ipſis: vt in ꝑmo notabili dictū ē. ¶ Uel
habēt eē ab illo mediate: ⁊ tūc querif de hoc
medio: vtrū immediate ſit a deo. ⁊ ſi ſic: deuſ
eſt ibi vbi ē ipm. ⁊ cum hoc ſit cum re. quia
conſeruat rem in eſſe: ſequitur ꝙ deus ē vbi
eſt res. vel iterum dependet hoc mediū in eſ
ſe ꝑ aliud medium. ⁊ ſic eſſet proceſſus i in
finitum. Uel deueniet ad vnū quod imme
diate dependet a deo: ⁊ ex ꝯſequēti in hoc eſt
deus. ⁊ cum hoc ſit ſimul cum re data ꝑma
quia conſeruat eam: ſequif ꝙ etiam deus ē i
re prima: ⁊ habef ppoſitū. ¶ Unde ſit a res
quam volueris: ſi immediate ꝯſeruetur a
deo ꝑ quintū notabile: deus eſt in ea. ſi non
conſeruetur immediate a deo. ſic ꝑ mediuꝫ
quod vocetur b. ex quo ergo b immediate
conſeruat a: b eſt cum a ꝑ dictū notabile. q̄
ritur igitur an b immediate ꝯſeruef a deo:
⁊ ſi ſic: tunc deus eſt in b: ꝑ idem notabile. ⁊
b in a. ergo deus eſt in a. ¶ Si dicis ꝙ iterū
b ꝯſeruef ꝑ aliud: erit pceſſus in infinitum
vel vbi ſtatur arguef ſicut dictū eſt. ¶ Sed obiectio
cōtra hanc imaginationē videf venire mo
dus ꝯſeruationis corpoꝝ a cęlo: quod vti/
ꝙ nō eſt cum eis. Un̄ pōt ſic argui. Cęlum
conſeruat hęc inferiora: ꝑ phm ꝑmo Me
theoroꝝ. ⁊ tamē nō eſt ſimul cuꝫ eis. vt no
tum eſt. ergo ex conſeruatione ⁊ eſſe rerū nō
videtur poſſe concedi deum eſſe in omibus
rebus. ¶ Secūdo: nūquid ſufficit dicere ꝙ Scda obiectio
deus ſimul ſit cum cęlo. ⁊ ab illo multiplica
tur influentia in hęc inferiora: cōſeruatiua
rerum inferiorum: cum qua nō eſt deus. et
ſic argumentū nō concludit quod factū eſt
ad concluſionē. quia nō oportet ꝙ in corpo
reis conſeruans ſit ſimul cum eo quod con
ſeruat: ſed ſufficit ꝙ ꝑ contactum aliquam
virtutē in ipō producat. et cum illa conſer/
uet. ¶ Unde cōſeruabitur a: puta terra: a
b influentia cęli: ⁊ nō erit deus cum b: puta
cum influentia: ſed cuꝫ cęlo a quo multipli
catur: ⁊ ſic videf euaſum argumentū ¶ Sꝫ Suppōnif
hęc nō euadunt difficultatē ratōis. ¶ Pro
quo ſupponif: ꝙ nihil pōt creare niſi deus
immo nec virtutē creatiuā pōt creaturę cō/
municare. de quo dicef libro ſcdo deo diſpo
nēte. ¶ Ex quo ſequif: ꝙ celuꝫ producēdo in Seqlr
fluentiā conſeruatiuam reruꝫ preſupponit.

subiectū ī ſphęra generabiliū: de cuiꝰ poten
Seq̄l.2 tia eā educit. q2 alr̄ eā crearet. ¶ Scd̄o ſeq̄/
tur. ꝙ h̄ ſubiectū nō ꝯſeruatꝰ ab influētia cę
li. P3. q2 influētia cęli ipm̄ pſupponit. na3
Seq̄l 3. de eius potētia pducitꝰ a cęlo influēte ¶ Ter
cio ſequitꝰ. ꝙ illud ſubiectū nō ꝯſeruatꝰ a deo
mediāte cęlo. p3. q2 hoc eēt p influentiam:
quā cęlū ei influeret. Nō dictū ē ī correla/
rio pcedēte. ꝙ ipm̄ nō conſeruatꝰ ab influen
Seq̄l 4 tia. ¶ Quarto ſequitꝰ. ꝙ h̄ ſubiectū pſuppoſi
tū imediate ꝯſeruatꝰ a deo. q2 ſi aliq̄d medi
aret: hoc potiſſime eēt cęlū vel v̄tus influxa
ab eo: que nō mediāt. vt dicūt correlaria p̄
cedētia. Un̄ patet ꝙ ratōne huius ſubiecti
quod immediate ꝯſeruatꝰ a deo: neceſſe ē de
um eſſe cū eo: ex q̄rto notabili. ⁊ ſic eſſe cu3
omibꝫ his rebꝫ ¶ Per hoc ad formā ratio/
Ad¹ nū. Ad p̄mā. ꝯceditꝰ ꝙ ordinatōi dei qui re
git infima p media: hęc inferiora quantu3
ad eoꝝ fieri pter hoiem ⁊ animā eius et ſe/
quētia ad hęc. ſ. actus volūtatis. ⁊ ſimilia
ī ſuo fieri ⁊ ꝯſeruari ⁊ agere depēdēt a cęlo:
⁊ ꝙ illud non ē cum eis: ſed ſolū influentia
quā influit eis. Et ideo ꝯcedit ꝯſequēter ꝙ
nō quodlibet ꝯſeruās ē ſimul cū conſeruato
¶ Sed nō ē ſil'e de ꝯſeruāte ſpūali q̄d ē deus
quod ꝯſeruat materiā iſtoꝝ iferioꝝ: nō me
diāte cęlo. ⁊ ideo neceſſario ī ꝯſeruādo ſimꝉ
ē cū illa. ⁊ ex ꝯſequēti cū his omibꝫ rebus q̄
Ad 2 ſūt hic inferius: ⁊ alibi. ¶ Ad ſecūda3 ꝙ nō
ſufficit dici. ꝙ deus ſolū ſit cum cęlo imme/
diate influendo virtutē inferioribꝫ. quia vꝉ
vis ꝙ cęlum illā producat influentia3 ſine
ſubiecto pſuppoſito. ⁊ ſic crearet vel ſalte3
ꝯcrearet. ⁊ accidēs fieret ſine ſbiecto: quod
cęlū facere nō pōt. Uel vis ꝙ pducat illa3
influentiā de ſubiecto pſuppoſito. ⁊ ſi ſic: vꝉ
ergo illud ſubiectū ꝯſeruatꝰ a cęlo p influē/
tiam ex eo pductam. ⁊ hoc nō vt dictū ē. vꝉ
immediate a deo. ⁊ habetꝰ ppoſitū: ꝙ deꝰ ime
diate ꝯſeruat illud ſubiectū. ⁊ ex ꝯſequēti ē
p totā ſphęrā generabiliū vbi ē illud ſubie
ctū. ⁊ hoc erat ꝯcluſio. Hęc ē mēs Auicēnę
q̄ vult ꝙ res a deo habēt eē. ſed a cauſis cor
palibꝫ habēt moueri ⁊ agere. quod ī genera
bilibꝫ debet ſic intelligi. ꝙ habēt fieri: moue
ri ⁊ agere a deo mediāte cęlo: ⁊ eſſe ſequēs fi
eri. ſed eſſe ſubiectū. ſ. quod ē ex pre materię
habēt a deo eū ꝯſeruāte: ⁊ nō mediāte cęlo
2 pbat ¶ Scd̄o arguitꝰ ad ꝯcluſionē ſic. q2 ſicut ſe
ꝯcluſio hꝫ ęternitas ad duratōe3: ita immēſitas ad
extēſionē. ſed neceſſariū ē ꝙ omi duratōi:
ſi debeat eē: coexiſtit ęternitas. igitꝰ omi exte/
ſiōi coexiſtit immēſitas. ꝙ deus ē ī omibꝫ re/
bus pductis q̄diu ſunt: cū oēs reſpectu pri
mi habeāt aliq̄d eſſe extēſiuū. eo ꝙ ad minꝰ
ponūt multitudine3. Patet maior ex ſexto
notabili. ⁊ p3 minor de ſe. q2 imagiabile eſſet
ꝙ duratio eēt: quā non complecteretꝰ ęterni
tas. ¶ Scd̄a ꝯcluſio ē. ſimpliciter ē ipoſſibile Cōclō.2
deū aliquā rē facere: in qua nō ſit ipe. Pro/
batꝰ ex eiſdē p̄mo. q2 extra immēſitatē nullo
mō pōt aliq̄d eſſe. vt dictū ē ī ſcd̄a rōne p/
bāte ꝯcluſionē pcedētē. Nō deus ē immēſi
tas. igitꝰ nō pōt eſſe aliquid niſi in ipo ſit. et
cum ipſe ſit indiuiſibilis: ſequitꝰ ꝙ quicq̄d ē
ī ipo in illo eſt ipe p p̄ntiam: quod eſt ppo/
ſitū. ¶ Scd̄o pbatꝰ ꝯcluſio ſic. q2 nō pōt ali pbatꝰ.2.
quid eē de depēdētibꝫ niſi a deo ꝯſeruatū. ſed
in quo nō eſſet ipe: illud nō eſſet p eum cō/
ſeruatū. ergo nō pōt aliquid facere eē ī quo
nō ſit ipe. Cōſequētia nota. Maior pa3 p
quartū notabile. ⁊ minor p3. q2 vel ꝯſerua/
retꝰ ab eo imediate: ⁊ tūc eēt cū ipo: vel ī ipo
vel cōſeruaretꝰ ab eo mediate ſolū. ⁊ hoc vꝉ
fieret reſpectu rei materialis generabilis. ſ.
⁊ corruptibilis: ⁊ ſi ſic: tūc materia illius vt
dictū ē: imediate cōſeruaretꝰ a deo. et ſic eſſet
ad huc deus ī illa re. vel eēt reſpectu alterius
rei. ſ. imaterialis: ſ3 creabilis. ſicut eēt aīa ī/
tellectiua: vꝉ cęlū ſiue angelꝰ. ⁊ ſi q̄d eēt me
diū inter hoc ⁊ deū: hoc eſſet maxime v̄tus
influxa: p quā deꝰ aliq̄d tale imediate ꝯſer/
uaret. ⁊ tūc iterū. q2 illa v̄tus eēt vbi eēt res
cōſeruata. ⁊ deus eſſet ī ea. q2 eā immediate
cōſeruaret. etiam deus eſſet ī re conſeruata.
vel pones pceſſum in infinitū: ſicut argu/
tū fuit in p̄ma ratōe p̄me cōcluſiōis ¶ Ter Cōclō 3
cia cōcluſio. ſimpliciter cōcedendū ē deum
eſſe vbiq3: ſic ꝙ nō ē poſſibile eſſe locū niſi ī
eo ſit deus. P3 ex cōcluſionibꝫ pcedētibus
q2 neceſſe ē deū eſſe in omi re. vt dicit cōclu/
ſio p̄ma. ſic ꝙ non pōt eſſe res: niſi in illa ſit
deus. ¶ Itē ꝙ omis locus ſit aliqua res ha
betꝰ ppoſitū. ¶ Itē ex cōcluſione ſcd̄a. q2 nō
ē poſſibile ꝙ deus faciat aliquā rem eſſe: in
qua nō ſit ipe. ergo nō eſt poſſibile ꝙ ſit lo/
cus in quo nō eſt deus. ¶ Patet etiā cōclu/
ſio ex adductis p iſta pte poſt oppoſitum.
¶ Ad hoc ē auctas Hilarij. ix. de trini. ⁊ ha
betꝰ ſupra di. xxxiiij. ⁊ in p̄nti di. dicētꝰ. De
us ē immēſę v̄tutis. viuēs p̄taſ: q̄ nuſq3 nō
aſſit: nec deſit vſq3: ſe etiam p ſua edoc3: vt
vbi ſua ſunt eſſe ipſe intelligatꝰ. ¶ Quarta Cōclō 4
ꝯcluſio. eſſe vbiq3 ſic ⁊ in omni re eſt ppriū
ipſius dei. Pa3. q2 ſibi ſoli ⁊ ſemp ꝯuenit

ſaltē exiſtēte creatura.¶ Notāter dicitꝰ ſic ca
piendo eē vbiqꝫ.ſ.ꝙ nihil eſſe poſſit in quo
ipm nō ſit.quia ſi nō eſſet niſi vnus homo
⁊ ſine accidētibꝫ:aīa homis eſſet vbiqꝫ ⁊ in
omi re.ſed ſimul ſtaret ꝙ eēt locus i quo nō
obiectō 1 eēt:vt ſi fieret.vt notū ē.¶ Sed cōtra hunc
ꝓceſſum(q̇ tn̄ catholicꝰ ē vt eſtimo)inſtatꝰ ꝓ
mo aucte btī Auguſtini:libro.lxxxiij.q̄ſtio
nū.dicētis.ꝙ i deo potius ſunt oīa q̄ꝫ ipe ali
2 cubi.¶ Scdō.qꝛ an̄ creaturā nō erat vbiqꝫ
3 qꝛ nō erat in loco.qꝛ locus non erat.¶ Ter
cio.qꝛ vbiqꝫ eſt creatura.ergo eſſe vbiqꝫ nō
Ad 1 ē ꝓpriū dei.¶ Rn̄detꝰ ad ꝓmā.ꝙ btūs Augu
ſtinus voluerit.ꝙ res dicātꝰ eē nobiliori mō
in deo q̄ꝫ deus i eis.quia ſunt in eo vt in ſuo
cōſeruāte ⁊ efficiēte:ac debite gubernāte.ſic
Ad 2 aūt deus nō ē in rebus.¶ Ad ſcdm̄.ꝙ etiaꝫ
an̄ productiōem reꝝ deus erat vbiqꝫ:expo
nēdo negatiue ſicut fuit expoſitū.quia tūc
erat in ſeipſo ſicut adhuc ē:nec poterat eſſe
res vel locus in quo nō eſſet deus:ſeu niſi i
ea ſit deus.vnde q̄ꝫuis locus nō fuerit:⁊ iō
nō erat deus poſitiue in aliquo loco:tamen
fuit tūc in omi re.quia in ſeipo.nec poterat
Ad 3 eſſe locus niſi in eo eſſet deus.¶ Ad terciam
licet vbiqꝫ ſit creatura:tamē nulla creatura
ē vbiqꝫ:ſic ꝙ nō ſit poſſibile :eſſe locum vel
rem.in qua nō ſit ipſa creatura. Hoc de pri
mo articulo.

Arti.2. **Quantuꝫ ad ſecū**
dū articulū ſit ꝓma ſuppoſitio hec. A deo
oīa ꝯſeruantꝰ etiā i lumine naturali puro lo
quēdo.poſita ē i ꝓmo articulo.qꝛ i hoc ꝯue
nit catholica veritas cuꝫ lumine naturali.
Suppō ¶ Scda.in eodē lumine omē cōſeruans ali
2 ud ē ſimul cum eo quod immediate conſer
uat:ſaltē ſimul ꝑ indiſtantiā.Hec ſumitꝰ a
pho ꝓmo de generatōe quo ad corporea.ca
pitulo de tactu:⁊ a pho octauo phyſicoꝝ.⁊
xij.metaphyſice quo ad incorporea.volen
te.ꝙ motor ſit ſimul ꝑ indiſtanciā cū ſphe
Suppō ra quam mouet.¶ Tercia ſuppoſitio.Accī
3 dēs eductū de potētia materie nō ꝯſeruat ip
ſaꝫ materiā i eē.Huiꝰ ratio ē.qꝛ tale accidēs
ē tꝑale:qꝛ ꝓductum.Materia aūt i lumie
naturali ponitꝰ incorruptibil' ⁊ ꝑpetua:ſicut
apparet.j.phyſicoꝝ.Mō nō ē imaginabi
2 pbatꝰ le ꝙ tꝑale cōſeruet ꝑpetuuꝫ i eē.¶ Scdō.qꝛ
accidēs eductū ꝓſupponit materiaꝫ de cuiꝰ
potētia educitꝰ.g̊ nō cōſeruat eā.Tenet cōſe
quētia:qꝛ nō videtꝰ quō poſteriꝰ cōſeruet ꝓ
us.Anteceds notū ē.qꝛ cū accidētis eē ſit in
eſſe.vt habetꝰ.v.⁊.vij.metaph.ipm ꝓſuppo
nit ſubiectū cui ineſt:imo ⁊ de cuiꝰ potētia ꝓ
ducitꝰ.¶ Tercio.qꝛ ſi ꝑ accidēs influxū con
ſeruaretꝰ materia i eē:ſequeretꝰ ꝙ materia nō 3
in omi pte ſui vel ſphere generabiliū eq̄ for
titer cōſeruaretꝰ in eē.Cōſequēs videtꝰ eē ab
ſurdū in lumine naturali:⁊ ꝯſequētia vt vi
detꝰ fortiter probatꝰ.qꝛ qualecūqꝫ eſſet acci
dēs influxum:quod ꝑ aduerſariuꝫ conſer
uaret materiaꝫ:hoc vtiqꝫ corꝑale influens
agens ꝑ contactū:fortius introduceret ꝓ
pe ſe:q̄ꝫ diſtāter.⁊ ſic materia fortius conſer
uaretꝰ ꝓpe celum influens hanc virtuteꝫ:q̄ꝫ
diſtāter a celo.¶ Quarto.qꝛ talis qualitas 4
influxa vel daret eē materie:vel eē qd̄ hꝫ et
i ea cōſeruaret:vel faceret eam bn̄ eē:nullo
modoꝝ pōt dici.igitꝰ ⁊c̄.Patet maior ſuffi
ciēti diuiſione.q̇a nō videtꝰ quid aliud ma
terie facere poſſet.Minor probatꝰ.quia nō
dat eē materie:cum hoc in lumine natura
li ponatꝰ eternū.Nec ſcdm̄.qꝛ a quo res hꝫ
eē:ab hoc habet etiā conſeruari.⁊ ergo cū a
nullo accidēte materia recepit eē nec ab ali
quo eoꝝ haberet cōſeruari.¶ Scdō.qꝛ fru
ſtra cōſeruaret:qꝛ materie nihil pōt eſſe cō
trarium vel diſconueniens.qꝛ omēs forme
ſunt ei naturales:cū eam ꝑficiant.Nec ter
ciū.qꝛ bn̄ eē materie ē a forma ſubſtantiali
iuxta illud phi.j.phyſicoꝝ.Materia appe
tit formā vt turpe bonū.i.ꝑfectibile ſuā ꝑfe
ctōꝫ.¶ Quīto ptꝫ ſuppō ꝑ Ariſ.vij.meta 5
ph.dicentē.ꝙ ſuba ē ꝓr accñte tpe.qd̄ ex
ponit Cōmētator de materia.ꝙ illa ē prior
accidētibꝫ iſtoꝝ inferioꝝ.⁊ ſi ſit eis ꝓr:nō
cōſeruatꝰ ab eis in eē.¶ His ꝓmiſſis ſit ꝓma Cōclo 1
cōcluſio hec.In puro lumie naturali maīa
ꝓma q̄ ē i terra:nō cōſeruatꝰ a celo imediate
pꝫ ꝑ ſcdam ſuppoſitōem.qꝛ celū nō ē ſimul
cū materia terre.cōſeruās aūt imediate ali
q̇d:iuxta illā ſuppoſitiōem:debet eſſe ſimul
cū cōſeruato.¶ Scda.nec materia ꝯſeruatꝰ Cōclo 2
a celo mediate.Probatꝰ ſic.qꝛ hoc eēt ꝑ vir
tem influxā ei a celo que eēt accidēs:vt no
tū ē.qꝛ ſubſtantia eā conſeruantē:celum ei
nō influxit.Mō tale accidēs influxū eſſet
eductū de potentia materie.qꝛ omis forma
inherēs ſubiecto loquēdo naturalitꝰ.ponitꝰ
educta de potētia ſubiecti.Mō talꝰ nō ꝯſer
uat ſubiectū vt dicit tercia ſuppō¶ Tercia Cōclo 3
ꝯclo.q̄ꝫ materia terre nō ꝯſeruatꝰ a celo.ſeq̇tꝰ
ex ꝓmis duabꝫ.qꝛ nec mediate nec imedia
te.¶ Quarta ꝯclo.maīa ꝓma ꝯſeruatꝰ a deo Cōclo 4

īmediate etiā loq̄ndo pure naturalr̄.ꝓbaꝛ
ſic.qꝛ vel ſic:vel mediāte celo:ſi ſic habeꝛ ꝓ
poſitū.ſi mediāte celo:cōtra cōcluſionē p̄ce
obiectō 1 dentē.¶ Forte dicet ꝙ deus cōſeruet eā me/
ſoluiꝛ diāte intelligētia eterna dependēte.¶ Jſtud
nō valet.qꝛ intelligētie eterne ſm̄ p̄hm ī lu
mine naturali ꝯcludūꝛ p̄nes nūez motuū
2 materie aūt p̄me null⁹ mot⁹ debeꝛ.¶ Scd̄o.
qꝛ hec fuga ad nihil ꝓficit.qꝛ tunc adminꝰ
hec intelligētia eēt vbilibet vbi ē maīa tr̄e:
iuxta ſuppōem ſcd̄az ⁊ terciā: ex q̄ materiā
p accn̄s introductū nō pt̄ ꝯſeruare.⁊ ḡ hec in
telligētia eēt p̄ns cuilibet pti materie terre:⁊
cū ipſa intelligētia cōſerueꝛ a deo imediate.
qꝛ etiam nō p aliquā virtutē influxā p eā/
dem ſuppoſitōez.opteret ergo deū eē p ſup
poſitōem ſcd̄am:vbicūqꝫ ē hec intelligētia
qꝛ eā immediate cōſeruat. ergo etiā deus eſ
ſet p̄ns:vbicūqꝫ ē materia terre.⁊ ḡ eque bn̄
p ſeipm̄ ponereꝛ cōſeruare materiā terre.q̄a
ē ei immediate vbilibet p̄ns:ſicut p intelli/
gētiā.ḡ ſupfluit applicare intelligētiaz ipſi
Cōclo 5 terre.¶ Quita cōcluſio.ꝙ in puro lumie na
turali ponēdū ē deū p eſſentiā eſſe p̄ntē cuili
bet pti materie tr̄e.Probaꝛ.qꝛ omi eo ē p̄ns
imediate:qd̄ imediate cōſeruat p ſuppōez
ſcd̄am:ſꝫ quālibet ptē materie terre imedia
te cōſeruat:p ꝯcluſionē p̄cedētē.ḡ cuilibet p
Corre. ti terre ē imediate p̄ns.¶ Correlariū.Jn lu/
mie naturali cōcedēdū ē deū eſſe p̄ntē cuili
bet pti ſphere generabiliū.Pꝫ ex cōcluſiōe
p̄cedēte.qꝛ nō min⁹ illis ptibꝫ materie q̄ꝫ p
tibꝫ materie terre:cū oēs ſint ſiles.⁊ eodem
Cōclo 6 mō ī natura dependeāt ⁊ ſint a deo.¶ Sexta
cōcluſio.p̄hs ī lumie naturali hꝫ cōcedere
ꝙ oēm intelligentiā quā ponit ppetuā a pte
poſt:deus cōſeruat imediate p ſuā eſſentiā.
Probaꝛ ſic.qꝛ da quācūqꝫ intelligētiā quā
velis dependentē ⁊ ſit a:hanc deus cōſeruat
p ſuppoſitōez p̄mā.vel igitur a cōſeruat p
accidens ſibi influxū.⁊ hoc nō:p ſuppoſiti
onē terciā.vel p corpus cui coexiſtit:et hoc
nō.qꝛ corpa nō habēt virtutē ſup intelligē/
tias.¶ Vel p aliā intelligentiā que ſit b.vꝉ
ḡ deus imediate cōſeruat b p ſeipm̄.⁊ ſi ſic:
ſimul ē cum b:p ſuppoſitiōem ſcd̄am.⁊ b ē
ſimul cum a:p eandē.ergo deus ē ſimul cuꝫ
a.fruſtra ergo ponebas:ꝙ b mediaret inter
deū ⁊ a intelligentiā.Si dicas ꝙ b iterū cō
ſerueꝛ p aliā intelligentiā:erit pceſſus ī infi
nitū.ergo oēm intelligentiā quā p̄hs ponit
ppetuā a pte poſt:habet ponere immedia/
Cōclo 7 te a deo cōſeruari.¶ Septima ꝯclo.Cuili/

bet orbi celeſti ⁊ cuilibet ei⁹ pti p̄hs ī lumine
naturali hꝫ ponere intelligētiā illi orbi ap
propriatā:eſſe p̄ntē ⁊ indiſtātē.Probaꝛ ſic
qꝛ p̄hs hꝫ illā intelligentiā ponere illi orbi
pſentē:eo ꝙ eū mouet:⁊ mouēs ē ſimul cum
moto.vel ergo habet eaꝫ ponere p̄ſentē toti
orbi ⁊ cuilibet pti.⁊ habeꝛ ꝓpoſitū.vel nul
li.⁊ ſic etiā toti nō coexiſteret vel vni parti
⁊ alteri nō.⁊ hoc nō videtur.quia nō vide/
tur potior ratio de vna parte q̄ꝫ de alia.quia
omēs ꝓportionabiliter ſimul moueret.nō
ibi poniꝛ vbi p motum eſſe doceꝛ:cum mo/
uere ſit effectus p quē p̄ho intelligētia fuit
notificata:ſicut patet.xij.metaph.¶ Jtē ſi ī ꝓbaꝛ 2
vna pte eſſet ſic ꝙ nō in alia:puta in circū/
ferentia ſupiori coexiſtendo illi:vel eaꝫ ſm̄
aliquam ꝓfunditatem coexiſtēdo informa
ret:ſic ſcꝫ ꝙ alicui ꝓfunditati orbis toti co/
exiſteret.⁊ ſi ſic:quare nō toti:cum non ap
pareat ratio diuerſitatis:deſcēdēdo.ſ.a ſu/
piori pte ad inferi⁹:quare plus p̄me q̄rte ꝓ
funditatis coexiſteret q̄ꝫ ſcd̄e:cū totā ꝓfun
ditatē moueat.¶ Si dicas.ꝙ nulli toti ꝓ
funditati coexiſtat.ſequiꝛ ꝙ nec orbi.qꝛ nō
ponūꝛ realr̄ eē aliq̄ ſupficies idiuiſibiles.⁊
ḡ ſi nulli ꝓfunditati toti coexiſtit:nec toti.
¶ Jtē vꝉ coexiſteret toti latitudi ſupiori vel 3
nō.ſi toti:q̄re nō toti ꝓfūditati:ita em̄ dif/
formiꝛ moueꝛ ptes latitudis ſic ꝓfūdita/
tis.Nā ꝓpe polū tardi⁹ fit mot⁹ q̄ꝫ ꝓpe eq̄/
noctiale:vt notū ē.Si dicas ꝙ nō:puta ꝙ
ſolū coexiſtat linee equinoctiali indiuiſibi/
li ſm̄ latitudinē.qd̄ ḡ habebūt illi dicere q̄
dicūt nullas eē hmōi lineas:nūq̄d illi ha/
bebūt dicere ꝙ i nullo coexiſtat.¶ Jtē quare
pl⁹ coexiſteret toti lōgitudini equinoctialꝭ
q̄ꝫ toti latitudini inꝛ polos:vel toti ꝓfūdi/
tati.Si dicas.qꝛ illam velociſſime mouet
nō valet.qꝛ n̄ mouet illā niſi mouēdo ſphe
rā:⁊ iō illa ſi eēt nō moueret niſi rōne ptis.
¶ Jtē oporteret dici:ꝙ intelligētia ſphere eſ
ſet p̄mo appropriata circulo ſuo velociſſi/
me moto:⁊ nō toti ſphere:quod eſt abſur/
dum.¶ Jtem quomō moueret partes infe/
riores:vel ꝓpe polū exiſtētes:cū q̄bꝫ nō eēt
ſimul.Si dicaꝛ ꝙ p influxū.Contra.nō vi
deꝛ ſuo orbi influere:niſi motum.qꝛ mouet
eū totū p intellectū ⁊ volūtatē:vt vult p̄hs
ī lumie naturali.¶ Scd̄o ſic.iij.de aīa ꝯmē
ta.ponēs intellectū vnū ī omibus homibꝫ
ponit intellectū eſſe appropriatū humane
ſpēi:ſicut intelligētiā orbi.igiꝛ cum ſm̄ eum
intellect⁹ coexiſtat omnibꝫ ptibꝫ ſpeciei hu/

manę.ſ.om̄ibus hominibus:ita intelligētia
coexiſtit cuilibet pti ſui orbis:ꝛ nō vni ſic ꝙ
nō alteri. Si dicatur.quare phus in octa/
uo phyſicoꝝ dicit intelligentiā eſſe in ſupi/
ori circūferentia ſui orbis? Reſpōdet ꝙ hoc
dixit in ordine ad effectum:nō quo ad co/
exiſtentiā conuenientē illi ſoli.ſ.quia illam
Cōclo 8 velocius moueret ꝙ ptes īferiores.¶Octa
ua ꝯcluſio ſequit ex his duabꝫ.ꝙ i lumine
naturali cōcedendū ē deū coexiſtere cuilibet
pti cuiuſlibet orbis cęleſtis.Probat ſic.Cui
cūqꝫ coexiſtit aliqua intelligentia:illi coexi
ſtit deus.Sed cuilibet pti cuiuſlibet orbis
cęleſtis coexiſtit īelligētia.ģ cuilibet hmōi
pti coexiſtit deus.Maior pꝫ p ꝯcluſiōꝫ ſex
tā.qꝛ phs ponit ꝙ deꝰ imediate ꝯſeruet oēm
intelligentiā ppetuā:ꝛ p ſuppoſitiōeꝫ ſcdaꝫ
om̄e ꝯſeruās ē cum eo quod immediate cō
ſeruat.ergo cū deus īmediate ꝯſeruet intelli
gentiā:vbicūqꝫ ē aliqua intelligētia ibi ē de
us ꝯſeruās eā.Minor ē ꝯcluſio p̄cedēs.qꝛ
cuilibet pti orbis cęleſtis coexiſtit intelligē/
Cōclo 9 tia illiꝰ orbis.¶Nona ꝯcluſio.In puro lu
mie naturali phus hꝫ ponere deū coexiſtere
cuilibet pti mūdi corpei.ſequit ex correlario
ꝯcluſiōis q̇ntę ꝛ p̄cedēte ꝯcluſiōe.qꝛ p illud
correlariū hꝫ ꝯcedere deū eē pn̄tē cuilibet p/
ti materię p̄mę.ergo cū illa ſit p totā ſphę/
rā generabiliū:eo ꝙ ē p̄ncipiū generatōnis
habet ꝯcedere deū eſſe pſentē cuilibet parti
ſphęrę generabiliū.et p ꝯcluſionē p̄cedentē
hꝫ ꝯcedere deū coexiſtere cuilibet pti cuiuſli
bet orbis cęleſtis.ģ cū nō [illegible] alię ptes mū/
di corpei ꝙ regio cęleſtis ꝛ ſphera generabi
Corre.1 liū:habet ppoſitū.¶Correlariū ſeqns ex di
ctis.phs i puro lumie naturali hꝫ ꝯcedere
deū eſſe vbiqꝫ ꝛ i om̄i ſitu.ſequit ex ꝯcluſiōe
Corre.2 p̄cedēte.¶Scdm correlariū.phs i lumine
naturali hꝫ ponere deū firmuꝫ ꝛ imutabile
reꝝ fūdamētū om̄ibꝫ rebꝫ coexn̄s.ꝙ firmū
ꝛ imutabile patꝫ.xij.metaph.qꝛ deus nō ē
mutabilis.ꝙ om̄ibꝫ coexn̄s:pꝫ p correlari/
um p̄cedēs¶Terciū correlariū. Terribile ē
Corre.3 aliq̄d inhoneſtū mēte cogitare cū delectatō
ne:etiā i lumie naturali.pꝫ ppter pn̄tiā in/
finiti boni ſuſtētātis cogitanteꝫ:ex p̄cedēte
notabili:vtiqꝫ om̄e malū deteſtātis ex boni
tatis immēſitate.¶Niſi dixeris deuꝫ hmōi
cogitatōes latere:cuiꝰ ꝯtrariū pbatū ē:etiā
i lumine naturali i p̄cedēti q̄ſtione.Hęc in
lumie naturali reputo vera:etſi nō videri
alios vſqꝫ ad tā ſpālia expſſe deſcendiſſe:ſi/
cut ꝛ ſunt vera iuxta catholicā diſciplinaꝫ

¶Sed ꝯtra hęc ſunt fortes inſtantię.Pri Cōtra.5 ꝯclōni.
ma ꝯtra ꝯcluſionē quintā ꝛ ſuū correlariū.
qꝛ deus q̇ ē puriſſimꝰ actus nō imediate cō
ſeruat purā potētiā.ģ nō materiā p̄mā.Cō
ſequētia nota ē.ꝛ ātecedēs apparet.qꝛ non
immediate ꝯſeruat formā ſubalē generabi
liū.p phm p̄mo Metheoroꝝ.qꝛ tota vir/
tus mundi inferioris ꝯſeruat ꝛ regit a cęlo
ergo minꝰ materiā.¶Scdā.qꝛ a mat̄ia ſeu 2
potētia pura nō ē aliq̄s actus:mō cōſeruā
tum a p̄mo actu immediate debet poſſe i ali
um actū.vt intelligētia ſecūda conſeruata
a deo mouet ſecundū mobile.¶Et tercio qꝛ 3
ſi deus infimas res p ſe conſeruaret:piret or
do mundi qui ē:ꝙ inferiora ꝯſeruent ꝛ regā
tur a ſupioribus.vt habet ſcdo de generatio
ne ca.ix.ꝛ in plogo metheororū.¶Quarto 4
qꝛ phus in cognitōem dei deuenit ex motu
vt vult Cōmentator.xij.metaphyſicę.ꝛ o/
ctauo phyſicoꝝ.ꝛ ergo ſolū debet ponere de
um.vbi illum motū ſcꝫ circularē:quem po/
nit ppetuum inuenit:hoc aūt nō ē in mate
ria p̄ma.¶Quito.qꝛ ſi deus coexiſtit ſingul' 5
orbibꝫ cęleſtibꝫ:tūc poterit dici ꝙ orbes im
mediate dependeāt ab eo.ꝛ ex ꝯſeq̄nti phs
negaret intelligētias motrices:cuiꝰ ꝯtrariū
vult phs.xij.metaph.¶Pro ſolutōe iſtoꝝ Nota 1
ē aduertēdum:ꝙ reꝝ dependentiū ē duplex
differētia.qꝛ quędā ſunt ppetuę ſaltē a par/
te poſt.vt intelligentię.orbes cęleſtes.ꝛ ma/
teria p̄ma.quę etiā a pho in lumine natu/
rali ponūtur ppetua a pte ante:licet in hoc
illud lumen a veritate deficiat.Alię res ſūt
generabiles ꝛ corruptibiles.Item ppetua
ſaltem ſupiora.ſ.orbes cęleſtes ꝛ intelligen/
tię preter eſſe habēt agere.Nō credo ꝙ in
lumine naturali ꝯcedendū ſit om̄ia ppetua
in ſuo eſſe imediate depēdere a deo Hoc em̄
pbatū ē de materia i ꝯcluſiōe q̇nta mihi in
ſolubilit.Et nō minꝰ debet hoc credi de orbi/
bus cęleſtibꝫ q̇ ſunt nobiliores ꝙ ē mat̄ia:
ꝙ i ſuo eē imediate depēdeāt a deo.¶Scdo Nota 2
videt mihi.ꝙ res generabiles ꝛ corruptibi
les i lumie naturali depēdēt a deo mediāte
cęlo.vt vult phs.j.metheoroꝝ ꝛ.ij.de gene
ratōe.¶Tercio videt mihi ꝙ orbes cęleſtes Nota 3
i ſuo agere dependēt a ſuis intelligētijs mo
uentibus.quia moti mouent hęc inferiora
ꝛ influūt ipſis.¶Quarto ꝙ ſingulę intelli/ Nota 4
gētię ſecūdę tā i ſuo agere ꝙ i ſuo eē imedia
te depēdēt a deo ꝙ in ſuo eſſe:pbatum ē i cō
cluſione ſexta.Non em̄ conſeruat intelligē
tia ſphęrę ſupioris aliquo mō intelligentiā

ſphere inferioris: cum nõ ſit ſimul cum ea:
nec aliquid influit ei quo eam ↄſeruet in eẽ
vt patet ex ꝓbatiõe ſuppoſitõis tercie. Sʒ
ꝙ i agere: pꝫ. q: a quo immediate accipiũt
ſuum eſſe. ſcʒ ſic intelligere ⁊ ſic velle: ab eo
accipiũt ſic mouere vel agere: cum moueãt
⁊ agãt ꝑ intellectũ ⁊ voluntatẽ: vt vult phs
Nota 5 octauo phyſicoꝝ ⁊. xij. metaphyſice. ¶ Qui
to videt̃ mihi: ꝙ orbes celeſtes dependeant
i ſuo agere a deo mediante intelligẽtia. ⁊ ſic
hec inferiora in actionibꝫ ſuis a celo medi-
ante intelligẽtia ⁊ deo. Prima ps pꝫ ꝑ ter-
ciã ꝓpoſitõem. Scdã patet ꝑ p̃cedentẽ. q:
intelligẽtia mouet directa a deo. Tercia pꝫ
ex ſcdã. q: hec generabilia dependẽt a celo.
i ſuo eẽ. ⁊ ex conſequẽti in ſuo agere. ¶ Et ex
hoc tunc apparet ordo. quia res generabi-
lis eſt. ⁊ agit directa a celo. celum eſt imme-
diate a deo. ⁊ agit directũ ab intelligẽtia: et
a deo intelligẽtia mediãte. intelligentia au-
Queſtio incidens temẽ: ⁊ agit immediate a deo ¶ Forte dices
quid ergo p̃ncipalius mouet graue deorſũ:
¶ Dicet̃ ꝙ p̃ncipalius in omnibꝫ actõibꝫ na
ture agit loquẽdo naturaliter deus: qui ſua
cognitõe debite dirigit ⁊ regit totum agẽdi
ordinẽ vſqꝫ ad effectũ: ſicut mgr̃ ſcribẽs ma-
nu diſcipuli. vel ſicut manꝰ p̃ncipaliꝰ q̄ꝫ pẽ-
na: ſed immediatiꝰ agit q̄nqꝫ vnũ accidẽs:
vt influẽtia celi vel lumẽ ſolis: vel vnũ cuꝫ
alio. Alia aũt ſuo ordine vident̃ agere ma-
gis p̃ncipalit̃ ⁊ minꝰ p̃ncipalit̃: ſ̄m ꝙ plus
Nõ 6 vel minus accedũt ad deuꝫ. ¶ Sexto videt̃
mihi ꝙ phs i lumine naturali nõ pꝫ pone-
re ab eodẽ ſimplici imediate i eodẽ mõ acti-
onis ꝓductiue depẽdere plures motꝰ ſpecie
differẽtes imediate. Pꝫ. q: hoc i naturali-
bus nõ repit̃. Idẽ em̃ in q̄ꝫ ũ idẽ ſemꝑ natũ
ẽ facere idẽ: vt habet̃. ij. de generatõe: ⁊ ideo
nullos duos motꝰ celeſtes diuerſos ſpẽ po-
ſuit phs eẽ ab eadẽ intelligẽtia vel a deo im-
mediate: vt pꝫ. xij. metaph. ca. vj. vbi aſſi-
gnat̃ numerus intelligentiaꝝ iuxta nume-
rũ motuũ ſpecie diuerſoꝝ. ¶ Et dico notãt̃
actõis ꝓductiue. q: i actõe ↄſeruatiua phs
cogit̃ ponere plura diuerſa ſpecie a deo. vel
vna intelligẽtia immediate dependere. vt a
deo dependet immediate ſ̄m phm p̃mũ mo-
bile corporeũ. Scdo etiã depẽdet a deo im-
mediate p̃ma intelligẽtia depẽdẽs. ſ. q̄ ſ̄m
Ariſtotelẽ moueret ſcdm mobile. ⁊ iuxta di-
cta quodlibet ꝑpetuũ a pre poſt i ſuo eẽ ime-
diate depẽdet a deo: etiã loq̄ndo naturalit̃.
¶ His p̃miſſis rñdet̃ ad obiectões. Ad p̃i-
mã negãdo añs. ⁊ ad ꝓbatõeꝫ ↄcedit̃ ꝙ nõ Ad 1
imediate ↄſeruat formã ſubalẽ: ſꝫ mediãte
celo. q: illa ꝓducit̃. ⁊ g̃ ꝓducit̃ cũ agẽtibꝫ ſb
ordinatis vt dictũ ẽ i ſcdo p̃miſſoꝝ. ¶ Et ſi
dicat̃. ſi deus nõ ↄſeruat imediate id qđ eſt
nobilius: nec id quod ẽ ignobilius. Dicat̃.
ꝙ nõ oportet hoc eſſe veꝝ: quãdo vnũ eoꝝ
puta ignobilius ẽ ꝑpetuũ. q: omĩa ꝑpetua
habent ſuũ eẽ imediate a deo. ⁊ aliud puta
nobiliꝰ: ẽ generabile ⁊ corruptibile. q: talia
dependẽt i eẽ ⁊ i agere a cauſis ſubordinatis
Ad 2 ¶ Ad ſcdam. ꝙ a materia nõ ẽ aliq̄s actus.
q: a dicit cãm efficientẽ: ſed bñ ex eo eſt ali-
quis actꝰ: vt forma generabilis vel corru-
ptibilis. nec optet ꝙ ↄſeruatũ imediate a p̃-
mo actu poſſit i aliq̄d effectiue: ſꝫ ſicut diri-
git virtutes actiues i agere: ita dirigit ṽtu-
tẽ paſſiuã ad recipe ⁊ ad ſubijci. ¶ Ad terci- Ad 3
am ꝙ ex hoc ordo mũdi nõ ꝑit ꝙ quelibet
res ꝑpetua immediate a deo ↄſeruata ſubſi-
ſtit. q: ordo mũdi i cõtrario eiꝰ nõ ſubſiſtit.
ſed i hoc ꝙ inferiora i agẽdo a ſuꝑioribꝫ de-
pendeãt exiſtit ordo mũdi: vt dictũ ẽ in. v.
p̃miſſoꝝ. Et illũ ordinẽ vult phs. ij. de gene-
ratõe ⁊ corruptõe. loquit̃ em̃ de cauſa regen-
te ⁊ ꝓducẽte: ſicut poterit patere inſpicienti Ad 4
¶ Ad quartã: ꝙ frequẽter ex cauſa inuenta
ꝑ vnũ eius effectũ: plura ꝓpter q̇d ex illa cã
fiũt nota: vt inuẽto: vt vult ↄmẽtator ꝑ mo-
tum ꝙ deus eſt: inuenta ſunt plura: ſcʒ ꝙ tã-
tũ vnus ẽ: ꝙ cauſa omniũ ẽ ꝙ ab eo depẽdet
celum ⁊ tota natura: ⁊ ita etiam ex hac cau-
ſa deducit̃. ꝙ oĩm ꝑpetuoꝝ imediate ↄſerua-
tiuꝰ eſt. vt pꝫ ex dictis i ↄcluſiõibꝫ. ¶ Itẽ nõ
credo ꝙ deũ eſſe ſit inuentũ ꝑ motũ eſſe: q̄ꝫ-
uis hoc velit Cõmentator: volẽs ↄtradice-
re Auicẽne i. viij. phyſicoꝝ. Sed magꝭ cre-
do deũ eſſe: fuiſſe inuẽtũ i lumie naturali ex
effectꝰ eẽ: ⁊ ex nõ poſſe ꝓcedi i ĩfinitũ i cauſꝭ
efficiẽtibꝫ. ⁊ ita vult Auicẽna. Sꝫ hec ma-
teria nõ ſpectat ad pñs: ſed ad duodecimũ
metaph. vel octauũ phyſicoꝝ. ¶ Ad q̄ntã Ad 5
ↄcedo. ꝙ orbes celeſtes imediate depẽdẽt a
deo i eẽ ſuo. vt dictũ ẽ i. j. p̃miſſoꝝ. ſꝫ negetur
ↄñia cuꝫ infert̃. g̃ i lumie naturali poſſemꝰ
negare intelligẽtias vl' ṽtutes motrices. q̄a
tũc phs dicere deberet: ab eodẽ ſimplici i eo-
dẽ mõ actõis ꝓductiue imediate depende-
re pl'es motꝰ ſpẽ dr̃ñtes. cuiꝰ ↄtrariũ dictũ ẽ
i. vj. p̃miſſoꝝ. Hec de ſcdo articulo.

Ad ratiões princi-

Ad 1. rō ne prin. pales. Ad pmā negeť añcedēs. Et ad pbatiōꝫ ↄcedit ꝙ pſupponat deū eē i loco: tercio mō expſſo i tercio notabili. ſ. eē vbi locus ē. ꝛ ſua ꝟtute implere locū. ¶ Auctas Boecij que aſſumiť: loquiť de eē i loco primo mō. ſ. ↄmēſuratiue. ꝛ hoc mō deus in loco nō ē: ſicut dictū ē i vltima ↄcluſione.
Ad 2 ¶ Ad ſcdaꝫ. ꝙ phs illas ↄdiciōes loci natural' ponit de his q̄ naturaliť ſūt i loco ↄmēſuratiue: ſiue pmo mō: q̄ mō de⁹ nō ē i loco: ꝛ iō nō ē ad ꝓ
Ad 3 ſens. ¶ Ad terciā negeť minor. q2 eſt ↄtra pmā ↄcluſionē. ¶ Ad pmā pbatiōeꝫ diciť: ꝙ de⁹ ſiue immēſitas neccario ē i ſeipa: loqn̄do intrāſitiue. q2 ē hoc ipm qđ ipa ē. ꝛ ē ſibiipſi ſumme pſens: ꝛ ſibiipſi ſufficiēs ¶ Ad phm quarto phyſi coꝝ dictū ē: ꝙ loquať đ rebus finitꝭ ſiue limitatis: que in ſeipſis nō pñt eē p ſe ꝛ pmo. Sec⁹ ē de immēſitate ꝛ illimitatiōe. que neceſſario i ſeipā ē. ¶ Ad ſcđam ꝙ ſit i malis ſpiritibꝫ p pntiā ꝛ ↄſeruatōeꝫ: cōſeruādo eoꝝ naturā i eē dupliciter. Primo ↄſeruādo naturā eoꝝ. que ē quoddā bonū. Scđo reformādo iuſta pena eoꝝ maliciā que etiā eſt quoddā bonū. In eis autem in quantū mali ſunt ꝛ male volunt nō ē. quia vt ſic: nulla ē ſocietas chriſti ꝛ Belial ¶ Uerū ē: ne coram ſimplicibus videamur derogare diuine bonitati: vel fauere malicie diaboli: nō dicimus deum eſſe in diabolo ſine addito. ſ. dicēdo. deus ē i diabolo: ↄſeruando eius naturā in eē: ꝛ debiti ſupplicij inflictiōe. ¶ Ad terciā ꝙ ſicut maius quātitatiue neqt̄ ē i minore extēſiue: ꝙ ſua exiſtit qn̄titas. ſed optet ꝙ tāta ſit quātitas ↄtinētis ſicut rei ↄtente quo ad ſupficiem exteriorē: ita deus nō pōt eē qui ē immēſus in aliqua re creata p adequatōem. ſ. ſic ꝙ nō poſſit ſimul eſſe in alio loco vel cum alia creatura. Sed ꝙ nō poſſit eſſe vbi minus eo ē: falſum ē. Maius em̄ in virtute poteſt eē: vbi minus in virtute ē: licet nō p adequationem. Eſt em̄ balſamus in cupro. anima in corpore. quorum quodlibet ē maius in virtute illo in quo ē. ꝛ ita in ꝓpoſito. deus etiam nō ſic eſt in vniuerſo ꝙ nō poſſit eſſe in re ma-
Ad 4 iore. ¶ Ad quartam principalē negeť añcedens. Et ad probatiōem conceditꝛ ꝙ de⁹ nō poſſit agere in diſtans. nec hoc derogat ſue omipotētie ſed ſequiť ad eam. nam impoſſibile ē (vt dictū ē) immēſitatē ab aliquo diſtare. quādo dicitur ꝙ res create agere poſſint in diſtans. ꝛ hoc ē pfectionis i eis. Dicitur ꝙ hoc ē verum. ſed hoc ē ratione limitationis: vnde. hoc ē eis perfectionis: ſꝫ nō ſimpliciter. ſicut poſſe accipere virtutem perfectionis ē in homine: ſed nō ſimpliciť. Eodem modo dicatur de conſeruare diſtanter
¶ Ad quintam. ꝙ eſſe in tempore prout dicit menſurare tempore deo nō ↄuenit: ſicut nec eſſe cōmenſuratiue in loco: ſed eē quando tempus ē. ꝛ ſic eē in omi tēpore deo ꝛ eternitati neceſſario ↄuenit. quia nō pōt deus vel eternitas aliquo mō nō eē: vel alicui tēpori nō coexiſtere: quādo ipm tempus eſt. Ad 5
¶ Ad ↄfirmatiōem. ꝙ indiuiſibile temporis habet ſe ad tēpus ſicut indiuiſibile permanēs habēs ſitū i ↄtinuo. ſ. pūctus ſe habet ad locū: vt phs declarat i quarto phyſicoꝝ. tractatu de tpe. Et ergo ſicut nō pōt eē vnū nūc in pluribꝫ temporibꝫ. ita nec vnuſ pūctus i omi loco. tale aūt indiuiſibile nō ē deus: qui immēſe ē maieſtatꝭ. ꝛ ex hoc omni rei que ē neceſſario coexiſtēs. Ad ↄfir.
¶ Ad ſextaꝫ ꝙ deo eē vbiqꝫ. i. in omi re que pōt eē ē ei propriū. vt dictū ē in quarta cōcluſione. Et negeť ꝙ hoc ↄueniat mūdo. quia ꝓprie loqn̄do i nullo loco ē niſi ratione partiū quaꝝ nulla ē vbiqꝫ. Immo etiaꝫ poſſet deus infinitum ſpaciū producere extra hunc mundū. in quorū nullo eſſet hic mūdus. ¶ Ad ſcđam probatōem. ꝙ ſuppoſito ꝙ talis intelligētia coexiſteret toti mūdo ꝛ cuilibet loco qui ē. tamē eēt diffinitiue i loco. quia i infinito ſpacio quod deus poſſet facere: ſi deus hoc faceret nō eēt ſimul cum iſto mūdo Nec pōt facere aliquā intelligentiā qn̄ illa neccario ſit limitata. ꝛ ſic nō nata coexiſtere ſpacio quātumlibet magno. Ad 6
¶ Ad ſeptimā diciť. ꝙ hec ↄſequētia ē neccaria. Iſte locus ē ergo i eo ē de⁹. ꝛ ꝙ i hoc in nullo derogeť maieſtati. ꝙ neceſſario ē vbi ē. q2 ſicut cōtradictioneꝫ implicat eſſe rem ꝛ nō conſeruari a deo. ita contradictōem implicat eſſe rem. et eſſe extra immenſitatē. quia immēſitas neceſſario omia circuit: ꝛ in omibus ē. nec abſolute neceſſitatus ē deus ad eē in aliquo niſi in ſeipō. quia in quocūqꝫ alio ē in illo libere ē: ſicut ipm libere pduxit: ꝛ libere ↄſeruat in eē. Qꝫ aūt aſſumiť ꝙ eſſet in rebus vilibus. Rn̄deť ꝙ nulla eēntia ſit vilis i ſua natura. q2 ois eēntia ē veſtigiū pmi boni. ꝛ ſic nō vilis. ꝛ ſi aliqua ſeipam ptās defedauit. adhuc i natura nō ē vilis. nec pſentia alicuius vilitatis aliquā maculam pōt ingerere diuine puritati: ſicut nec immunda ſolis radijs aliquam feditatem pñt inferre. Ad 7

¶Ad octauā ꝙ deus ē i ſeipo: nec ē i aliquo imaginario ſpacio quolibet mō extra celū. quia tale nihil ē. deus aūt nō eſt in nō ente Et conſequenter ꝙ deus poſſit incipere eē: vbi ante non fuerit: ſcʒ p talis mundi nouam ibi productōem. Et ꝯſequēter ꝙ hoc eſt mutatione noui ſpacij in ſua pductōne ꝙꝗʒ ad illud ſpaciū habeat ſe aliqualit̄ q̄liter ſe ad ipm nō habuit ante eius pductionem: quia iam coexiſtit ei. ꝛ an̄ nō: ſed intriſece nō habet ſe deus aliter. qꝛ vbiqʒ i ſe ē totus: ꝛ ſimul immēſus. ¶Sed qn̄ aſſumit̄ ꝙ hoc non poſſit eē quin trāſeat de ſitu huius mūdi ad ſitū illius mūdi. hoc negat̄. ſʒ hoc ſolū ē. quia nouū ſpaciū producit̄ a deo: cui neceſſario coexiſtit: eo ꝙ nihil pōt pducere extra immenſitatem: id eſt cui ſua immenſitas nō coexiſtat. ¶Unde ſi eēt imaginatione pythagoricoꝝ: que recitat̄ in quarto phyſicorū: infinitum vacuū extra celum: et ingrediens hunc mundū lateri celi: vt in p̄mo capitulo de vacuo tangit Ariſtoteles: ſicut tunc nihil poſſet produci: quod nō eſſet in aliquo huius ſpacij: ſiue dimēſionis infinite. ita multo minus pōt aliquid produci: cui infinita quātitas ſpūalis nō coexiſtat. eſt em̄ intimior neceſſario ſuis creatu

Ad 9 ris: ꝙꝗʒ eēt tale ſpacium extenſiuū. ¶Ad nonā dictū ē i pmo articulo: ꝙ ab eterno fuerit vbiqʒ: exponendo ſic. ꝙ ab eterno nunꝗ fuit res: in qua nō eēt deus. quia ſemp in ſe ipo fuit. Sed affirmatiue nō fuit i aliquo loco pprie dicto an̄ creaturā. qꝛ null⁹ locus fuit. ¶Ad h̄ aūt quod aſſumit̄: ꝙ ꝗuis nūꝗ fuiſſet tps: de⁹ fuiſſʒ ab eterno ꝛ ſemp. Dicit ꝙ hoc ſit veꝝ: put li ſp diſtribuit p eternitate. nō aūt put diſtribuit p vero tpe ſucceſſiuo. quia an̄ pductōem nō erat deus in tpe: ſicut nec i loco pprie dictis. ¶Ad rōes

Ad i alle gata factas ꝯtra queſitū. ¶Ad pmā dictū eſt: ꝙ phus hoc nō dixerit: niſi qꝛ ad magnitudinē maiorē effectus. veloci⁹ em̄ mouet ſupiorē ptē pmi mobilis ꝗʒ aliqd quod ē citra. cū hoc tn̄ ſtat ꝙ ſit vbiqʒ p ſuā eētiā: ꝯſeruan

Ad 2 do ꝛ regēdo: vt dictū ē. ¶Ad ſcdam de ordine entiū dictū ē i ſcdo articulo. qꝛ nō oia pura generabilia eque imediate reducunt̄ i deum ſicut ppetua. ꝛ ꝗuis ppetua eque immediate reducant̄ i deū quātū ad ſuū eē. tamē

Ad 3 ordinē habēt i ſuo agere vt dictū ē ¶Ad terciā. ꝙ deū eē vbiqʒ ē deducibile ex notis et p experientiam ꝛ ex effectibus ſenſibilib⁹. puta quomō deducit̄ deū eē: ē prius dictū. ꝛ patʒ ij. metaph. Sed ſuppoſito ꝙ deus ſit: deducit̄ ꝙ vbiqʒ: eo ꝙ vbiqʒ ſunt entia ppetua q̄ nō pn̄t exiſtere niſi ipe eis coexiſtat: ſicut de ductū ē i ſcdo articulo. ¶Ad quartā: neget̄ Ad 4

ꝯñtia. qꝛ alij motores celeſtes ponūt̄ vt ſinguli moueāt ſuis motib⁹. qꝛ i lumine naturali nō ponit̄ deus i eodē genere actōis mouere: niſi vno genere mot⁹. ꝛ iō ad ſaluandos diuerſos mot⁹ q̄ apparēt: opꝫ ponere alios motores. ¶Ad ea q̄ dicta ſūt p ptib⁹ oppoſitꝭ pꝫ ꝙ ſunt p dictis. Hoc de q̄ſtiōe.

Quadrageſimo

q mo querit̄ circa diſti. xxxviij. ꝛ xxxix. Utrū cū diuīe pſciētie infallibilit̄ oia pſcire: ſtet effect⁹ eueniētes cōtingēter ꝛ ad vtrūlibet euenire? Que queſtio vnū ſupponit. ſcʒ diuinam preſcientiā omīa infallibilit̄ preſcire. Secundo querit vtrū ea ſtante ſtet effectus qui producuntur ad vtrumlibet euenire. ¶Contra ſuppo Arguit̄

ſitū arguit̄ ſic. Diuina noticia nulla preſcit ergo nulla ē preſciētia dei. ergo deus nihil p̄ſcit. Cōſeqntie note ſunt. et ācedēs pbat̄. qꝛ deo ſunt oia pn̄tia. ergo nulla pſcit. Cōſeqntia nota ē. ācedēs pꝫ. qꝛ eternitas eſt ei pn̄s: que oia ꝯplectit̄: eo ꝙ eternitati nihil ē preteritū nec futuꝝ. ¶Scdo pꝫ hoc p Anſ pbat̄ 2

elmū de caſu diaboli: ca. xxj. dicentē. Breuiter video: ꝙ ſciētia dei nō pprie dicit̄ pſcientia. Cui em̄ omīa ſunt pſentia: nō habet futuroꝝ preſcientiā: ſed pſentiū ſcientiaꝫ. vbi ſupponit deo omīa eē pn̄tia. ¶Scdo i li. de 2

ꝯcor. dicit Quemadmodū pn̄s tps ꝯtinet omneꝫ locū: ꝛ que in quolibet loco ſunt: ita eterno pſenti ſimul eſſe tempus claudit̄: ꝛ q̄ ſunt in quolibet tempe. Et poſtea dicit Habet eternitas ſuū ſimul in quo ſunt omīa: q̄ ſimul loco ꝛ tempe ſunt: ꝛ que ſunt i diuerſis locis ꝛ temporibus. Et poſt dicit. ꝙ actio craſtina ſimul ē pſens in eternitate. Et idē 3

ſentit Boecius qnto de conſo. dicēs. eā nō eē pſcientiam: ſed ſcientiam nunꝗ deficientem. vnde nō preuidētia: ſed puidentia rectius dicit̄. ¶Ex quib⁹ omībus patet. ꝙ de⁹ nihil pſciat: ſed poti⁹ omīa vt pn̄tia nouit. ¶Scdo. ſi de⁹ preſcit omīa futura: vel pſcit Arg. 2

ea neccario: ꝛ hoc nō. qꝛ tūc nō poſſet ea non preſcire. ꝛ ſic anteꝗ eueniret nō poſſent nō euenire. ꝛ poſtꝗ euenīſſent: adhuc ea pſciret. Tenet ꝯñtia. qꝛ neccāriū non poteſt non eē. Et falſitas ꝯſequētis patet. qꝛ vel cōtin/

gēter: ⁊ hoc nō. qꝛ tūc in deo eēt aliquid cō-
tingēs. Patet ꝯſequētia. quia p̄ſcientia fu-
turoꝝ. Falſitas pꝫ. qꝛ om̄e quod ē in deo ē
pbat̃ 2 deus: qui ē ſumme neceſſariū. ¶ Secūdo qꝛ
ſi ꝯtingēter p̄ſcit. tūc pōt nō pręſcire. Mō ī
ęternis om̄e poſſibile ē neceſſariū. quia ibi
nō differt eſſe ⁊ poſſe. tercio phyſicoꝝ. ergo
deus neceſſario nō pręſcit. ⁊ vltra. ꝫ nihil p̄
3 ſcit. ¶ Tercio. qꝛ ſi cōtingēter pręſcit pona-
tur in eſſe ꝙ nō pręſciat. ⁊ factus erit de prę-
ſcio nō p̄ſcius. ⁊ ex ꝯſequēti ſciētia ſua mu-
Arguit̃ 3 tata ē. ¶ Tercio p̀ncipaliter. nullū futurū ē
determinate veꝝ. ꝫ deus nullū futuꝝ infalli-
bilit̃ p̄ſcit. ꝯſequētia tenet. qꝛ om̄e p̄ſcituꝫ ē
Confir. veꝝ. ⁊ an̄cedēs ē phi. j. pihermenias. ¶ Cō-
firmat̃. quia ſcire vel pręſcire ē impoſſibiliū
aliter ſe habere. j. poſterioꝝ. Mō nullū fu-
tuꝝ ē tale. quia quodlibet eoꝝ pōt aliter ſe
habere. ⁊ ſcibilia ſunt demonſtrabilia. Mō
futura nō ſunt demōſtrabilia: cum ſint con-
Argu. 4 tingētia. igit̃ ⁊c̄. ¶ Quarto. qꝛ vel deus p̄ſci-
ret res: qꝛ ſunt futurę. ⁊ hoc nō. quia ſic res
eſſent cauſę ſuę ſciētię. vel quia deus p̄ſciret:
futurę eſſent res. ⁊ hoc nō. quia ſic ſciētia dei
eēt cauſa reꝝ. cuius ꝯtrariū dicit magiſter ī
lr̃a. ſic em̄ eēt cauſa pctōꝝ q̄ ſcit. ¶ Vel nul-
lo mō: ⁊ hoc non videt̃. quia videt̃ ꝙ ſciētię
ad ſcita vtriꝗ ſit ordo talis: ꝙ vel depende-
at a ſcitis vel ſcita ab ip̄a: vt videt̃ velle cō-
Cōtra q̄ mētatoꝛ. xij. metaphyſicę. ¶ Deinde arguit̃
ſitū ar. 1 ꝯtra quęſitū. p̀mo ſic. Om̄e p̄uiſum a deo
neceſſario erit. igit̃ cum dei oīm pręſcientia
nō ſtat futura ad vtrumlibet euenire. Con-
ſequētia nota ē. ⁊ an̄cedēs pbat̃. p̀mo aucto-
1 ritatibꝫ ſanctoꝝ. ⁊ doctoꝝ auctēticoꝝ ¶ Pri-
mo Boecij. v. de cōſo. pſa. iij. dicēt̃ ſic. Si
cūcta pſpicit deus: nec vllo mō falli poteſt.
euenire neceſſe ē qd̓ p̄uidētia futuꝝ eſſe cog-
2 noſcit. ¶ Scd̓o auctē Anſelmi. in libro de
ꝯcordia p̄ſcientię ⁊ liberi arbitrij ca. ij. dicit
ꝙ neceſſe eſt omne fuiſſe quod fuit. ⁊ omne
quod ē eſſe. ⁊ futuꝝ eē quod erit. Modo ſi
neceſſe eſt futurū eē quod erit: ipſum neceſ-
ſe eſt euenire. ¶ Item in eodem libro. quę p̄-
ſciuit deus: neceſſe eſt futura eē. ⁊ hoc eſt an-
3 tecedens in forma. ¶ Tercio auctoritate be-
ati Auguſtini tercio libro de libero arbitrio
ca. iiij. dicētis. Aliter fieri nō pōt q̄ꝫ deus p̄-
ſciuit. Et ſexto libro ſup Gen̄ ca. xxij. dicit.
Quod deus p̄ſciebat neceſſario futuꝝ erat
Et in libro de fi. ad Petꝝ ca. xxxij. dicit Fir-
miſſime tene ⁊ nullatenus dubites: nemi-
nem poſſe perire quem deus prędeſtinauit.

ergo prędeſtinatus nō poteſt perire. ergo ne-
ceſſario ſaluabitur. ⁊ eadem ratione quod-
libet aliud pręuiſū neceſſario eueniet ¶ Se- Arguit̃ 2
cūdo arguit̃ ſic. Sciētia diuina de pręteri-
to neceſſitat illud ad fuiſſe. ergo pręſciētia
de futuro neceſſitat illud ad fore. Cōſequē-
tia tenet. quia ęqualiter p̄ſentia ſunt deo ea
quę erunt ſicut ea quę fuerūt: et quę mō ſūt
futura poſtea erunt pręterita. ⁊ ergo nulla
ratio neceſſitatis pōt inueniri ex parte reꝝ
pręteritaꝝ: q̄n eadem ſit ex parte rerum fu-
turarum: nec ex pte p̄ſentię ad deū. qꝛ ęqua-
liter ſūt ei p̄ſentes pręteritę res ⁊ futurę. iux-
ta auctē Anſelmi ex libro de caſu diaboli
prius allegatā: dicentē. ꝙ deo om̄ia ſunt p̄-
ſentia. Si igit̃ ęqualiter cognoſcunt̃ pręte-
rita: ⁊ ex hoc neceſſaria ſunt in fuiſſe cum e-
rant futura ⁊ ęqualit̃ p̄cognita: ex hoc red-
debant̃ nccāria ī fore. An̄cedēs ē articulus
pariſiēſis. Dicere ꝙ deus poſſit facere pręte-
ritū nō fuiſſe pręteritū: erroꝛ ¶ Et ſexto ęthi-
coꝝ dicit phs ex verbis Agathonis. So-
lo eo priuat̃ deus. ꝙ p̄teritū non pōt facere
nō pręteritū. ¶ Idem dicit phs p̀mo de cę-
lo ⁊ mūdo. ca. vltimo. ¶ Tercio arguit̃ ſic. Arguit̃ 3
Quod deus immutabilit̃ ſcit eē venturum
neceſſe ē euenire. Sed om̄e futuꝝ immuta-
bilit̃ ſcit eē venturū. ergo omne futuꝝ neceſ-
ſario eueniet. Maioꝛ patꝫ. quia quod im-
mutabilit̃ pręſcit hoc ipſemet mutare non
pōt. quia tūc mutabilit̃ hoc pręſciret. Mi-
noꝛ patꝫ. tum quia dei ſcientia ē deus: qui ē
om̄ino immutabilis. ergo quicquid ſcit im-
mutabilit̃ ſcit. Scd̓o. qꝛ p ſuppoſitū q̄ſtio-
nis infallibilit̃ p̄ſcit. mō ſequit̃ infallibilit̃.
ꝫ immutabilit̃. quia ſi mutaret̃ euētus rei:
p̄ſcientia falleret̃. ¶ Quarto ſic ſequit̃. De⁹ Argu. 4
ſcit a eē venturꝝ. ergo a neceſſario erit. ergo
ſtāte dei pręſcientia tollit̃ cōtingētia. Conſe-
quētia ē nota. An̄cedēs pbat̃. qꝛ da oppo-
ſitū ꝯſequētis. a pōt nō eē. ⁊ pone ineſſe: ꝙ
a nō ſit. ⁊ ſequitur ꝙ decepta eſt diuina prę-
ſcientia: quę ſciuit a eē futuꝝ. Hoc autēꝫ ē
impoſſibile: cum ſciētia dei nō poſſit falli.
¶ Confirmatur ſic. Deus pręſcit a eſſe futu- Confir.
rum. ergo ab ęterno ſciuit a eē futurū: cū ſci-
entia ſua nō ſit de nouo. ⁊ vltra. ergo an̄ an-
nū p̄ſciuit a eē futuꝝ. Cōſequētia nota ē. et
tūc vltra. ergo ī p̄terito ſciuit a eē futuꝝ. Ite-
rū ptꝫ ꝯſequētia. ⁊ vltra. ergo nccāriо ſciuit
a eē futuꝝ. quia p̄teritū neceſſario ē pręteri-
tū. vt p̀us dictū ē. ¶ Tūc ſic. Deus nccāriо
ſciuit a eſſe futurum. ergo a neceſſario erit.

vel ſcientia ſua fallitur. ptʒ ꝯſequentia. qꝛ
Rñſio qd̃ neceſſario p̄ſciuit: nõ fit. ¶ Forte dices
ꝙ p̄teritũ nõ põt nõ eſſe p̄teritũ: vbi p̄teritũ
non dependet a futuro ꝯtingenti. ſʒ vbi de/
pendet a futuro ꝯtingēti: ibi p̄teritũ p̄t nũ
ꝗ̃ fuiſſe. mõ p̄ſcientia dei de a fore depēdet
a futuro ꝯtingenti: ⁊ iõ poteſt deus nunꝗ̃
Eliditur p̄ſciuiſſe a fore. ¶ Sed hec reſpõſio nõ va
let in ꝓpoſito. qꝛ dicere ꝙ p̄ſciētia dependeat
a futuro ꝯtingēti: cum ſit deus: eſt dicere ꝙ
2 deus dependeat a futuro cõtingenti. ¶ Item
magiſter in lr̃a dicit in hac diſtinctõne: ꝙ
3 res nõ ſunt cauſe ſciētie diuine. ¶ Et tertio
quia p̄ſciētia eſt eterna: ⁊ quõ eternũ depē/
Confir. det ex his que nõ ſunt? ¶ Tertio ꝯfirmat
ſic. Deus ante annũ ſciuit a fore. g̃ ꝓpoſi/
tio ſignificãs a fore ante annũ fuit vera. g̃
hec ꝓpoſitio a erit ante annũ fuit vera. cõ
ſequētie note ſunt. ſit ita. ꝗ ꝓpoſitio ſignifi
cans a fore fuiſſe verũ. b: tunc ſic. ꝓpoſitõ
b eſt ꝓpoſitio de p̄terito vera. g̃ eſt neceſſa/
ria. qꝛ p̄teritum nõ põt non eſſe p̄teritũ. ⁊
per reglam. omĩs ꝓpoſitio de p̄terito vera
eſt neceſſaria. tũc vltra b ſignificãs a fuiſ/
ſe verũ eſt neceſſaria ꝓpoſitio. g̃ a fore nõ
poteſt nõ fuiſſe verũ. ⁊ vltra. g̃ neceſſario
fuit verũ. ⁊ vltra: ergo a neceſſario erit. om/
arguit 5 nes ꝯſeq̃ntie note ſunt. ¶ Quinto arguit
ſic. Sequit bene: deus ſcit ſocratē cras pec
caturũ. g̃ ſocrates peccabit cras. g̃ in c⁹ po/
teſtate nõ eſt impedire añs: in ei⁹ p̄tate nõ
eſt impedire conſequens. tenet ꝯña. quia
poſito antecedēte bone ꝯñe: ſemꝑ ponit ei⁹
cõſeq̃ns. vl' ſic eē ſicut ꝑ ipm̃ ſignificatur.
ſed in poteſtate ſocratis non eſt impedire
antecedēs. cũ ſocrates nõ poſſit impedire
diuinã ſciam. g̃ in ei⁹ p̄tate nõ eſt impedi/
re ꝯñs. ſ. ñ peccare. g̃ ſequit ꝙ neceſſario pec
cabit. g̃ de p̄mo ad vltimuʒ valebit ꝯña.
deus ſcit ſocratē cras peccaturũ. g̃ ſocrates
neceſſario peccabit. g̃ ſcia futurorũ tollit cõ
arguit 6 tingentiã. ¶ Sexto. qꝛ vel cũ eterna p̄ſciē/
tia dei q̃ p̄ſcit ⁊ de facto p̄ſciuit ab eterno ſo
cratē cras peccaturuʒ: ſtat libertas arbitrij
ſocratis de nõ peccãdo: vel nõ? ſi dicit ꝙ nõ
habet ꝓpoſitũ: ꝙ ſcientia vel p̄ſciētia tollit
contingentiã. ſi dicit ꝙ ſtet: g̃ ſocrates põt
cras nõ peccare: ponat in eſſe ꝙ nõ peccet:
Rñſio et ſequit ꝙ fallat diuina p̄ſciã. ¶ Nec va/
let comunis rñſio: vt videtur: q̃ dicit ꝙ ſi põa
tur in eſſe ꝙ ſocrates nõ peccet: ꝙ tunc deus
Elidit. nõ p̄ſciuit: ſed ſciuit oppoſituʒ. ¶ Nã hec
reſpõſio videt concedere ꝓpoſitum. Concē/
dit em̃ ꝙ ſimul ſtare nõ poſſit: ꝙ deus pre/
ſciat ⁊ ꝙ nõ eueniat. ergo poſito p̄ſcire i eſ/
ſe: non ſtat nõ euenire. mõ ab eterno reſpe/
ctu futurorũ poſitum eſt preſcire. g̃ neceſſa/
rio qd̃libet eorũ eueniet. ⁊ hoc eſt ꝓpoſituʒ
¶ Septimo. qꝛ vel determinate aliqd̃ fu/ arguit 7
turũ preſcit deus? ⁊ ſi ſic. iam de facto ꝯgni/
tio dei eſt determinata ad h̃ ꝙ hoc erit: g̃ nõ
põt nõ fore. ꝓbatio ꝯñe. quia ſi põt nõ fo/
re: tunc deus nõ plus determiate cognoſce
ret ipm̃ fore: ꝗ̃ ſuum oppoſituʒ: qd̃ eſt op/
poſitum añtis. vel nõ determinate preſcit
et ſi ſic: tunc eius p̄ſciētia vel nõ eſt dermia
ta: vel determinabit a reb⁹ euenientib⁹: quo
rum vtrũqʒ eſt impoſſibile. ¶ Confirmat Confir.
ſic. qꝛ reſpectu actus q̃ ſocrates cras pecca/
bit: vel ſũt determinate cauſe ad eius fieri
plus ꝗ̃ ꝓ ſuo ꝯdictorio: vel nõ? ſi dicitur
ꝙ nõ: tunc ſocrates nõ pl⁹ peccaret ꝗ̃ non
peccaret. Item tunc de⁹ nõ pl⁹ ſciret ſocra
tem cras peccaturũ: ꝗ̃ eius ꝯdictorium: cu
ius ꝯdictorium eſt verũ. Si dicit ꝙ ſint de
terminate cauſe plus ꝓ eo ꝗ̃ pro ſuo ꝯtra
dictorio: tunc ſocrates non eſt ita liber ad
nõ peccare ſicut ad peccare. ptʒ ꝯña. quia
cauſe determinate ſunt pl⁹ pro vno ꝗ̃ pro
alio: ⁊ ex ꝯñti tollitur libertas arbitrij: ⁊ ne
ceſſitas ſocrati inducit ad peccandũ ⁊ hoc
eſt ꝓpoſitum. ¶ Octauo. rõne que aſcribi arguit 8
tur Platoni: ſupponit ꝙ cauſis ſufficienti p̄ſuppo/
bus poſitis ad eſſe effectus: ⁊ eo mõ q̃ ſuf/ nēdo
ficiunt: neceſſario ſequit effectus. ptʒ. qꝛ ſi
nõ poneret: hoc eſſet qꝛ aliq̃ cã deficeret: vl'
eo modo quo reqreret nõ eſſet poſita: ſicut
in agentib⁹ liberis: vt ſi ſocrates vult come
dere ⁊ cibaria ſũt p̄ſentia ⁊ alia impedimē
ta ablata: neceſſario comedit. qꝛ oppoſiti
nõ inuenit aliq̃ cauſa. ¶ Secũdo ſuppõi ſuppõ 2
tur: ꝙ nullus effect⁹ eueniet cui⁹ nõ proce/
dant via nature cauſe ſufficiētes ad ei⁹ ꝓ/
ductõem: ⁊ eo mõ quo ſufficiunt. Hec eſt
manifeſta. quia implicat fieri effectum vl'
eſſe. niſi cauſis poſitis ſufficiētib⁹: ⁊ eo mo/
do quo ſufficiũt ad eius fieri vel eē. ¶ Tũc arguit
arguitur ſic. Deus preſcit a futurũ. g̃ p̄ſcit
cauſas debere poni in eſſe: ⁊ eo mõ quo ſuf
ficiunt pro productõe a. ꝯſeq̃ntia tenet ꝑ
ſuppoſitõem ſecundã. ⁊ tunc vltra. ergo ſe
quit ꝙ ſciat a neceſſario debere euenire. te/
net ꝯſeq̃ntia per ſuppoſitõem p̄mã. qꝛ po/
ſitis cauſis ſufficientib⁹ ⁊ eo mõ quo ſuffi
ciunt: neceſſario ponitur effectus. et vltra
de primo ad vltimũ. ſequit deus p̄ſcit a fu

turnꝫ.ergo a neceſſario eueniet.ergo abla/
ꝓſuppo. ta eſt contingentia.qđ eſt ꝓpoſitū.¶ Sꝫ
pro ſuppoſito.ſ.ꝙ deus oīa pſciat eſt tex
tus Daniel.xv.Dñe qui noſti oīa prius
ꝙ fiant.Et ad Hebre.iiij.Oīa nuda ⁊
aperta ſunt oculis eius:ad quē nob ſmo.
Et magiſter di.pſenti.c.ij.allegās ad hoc
btm Auguſtinū.xv.de trini.c.xxxiij.dicen.
Nō iſta ex aliq̄ tempore cognouit deus.ſꝫ
futura oīa tpalia:atqꝫ in eis etiā quid ⁊
quādo ab illo petituri fueram⁹:⁊ quos de
quib⁊ reb⁊:vel exauditurus:vel non exau
diturus eſſet ſine initio ante pſciuit.⁊.v.đ
trini.c.ix.dicit.Cōfiteri deū eſſe et negare
ipm eſſe preſciū futuroꝝ:apertiſſima īſania
ꝓ q̄ſito. eſt.¶ Sed pro q̄ſito:puta ꝙ cū diuio pre
ſcire ſtet res futuras ꝯtingent ⁊ ad vtrūli/
bet euenire:ē magiſter diſ.pſenti.ſ.xxxviij.
cap.vij.dicens.ꝙ deus pſciuit ⁊ predixit i
fidelitatē iudeoꝝ:ſꝫ nō fecit.ḡ cum dei p/
ſciētia ſtetit libertas arbitrij.qua ſe volūta
rie iudei fecerunt infideles.Et ꝓbat h̄ au
ctoritate bti Aug.ſup Johem omel.liij.h̄
dicētis.Jteꝫ ꝓ illo eſt etiā ratio naturalis
ponēs in deo oīm cognitōeꝫ:vt deductum
eſt in q̄ſtione triceſimaoctaua.⁊ cū hoc vo
luntatis libertatē:vt apparet.ix.metha.ꝫ.
ethicoꝝ.⁊ in.ij.Perihermenias.⁊ in plib⁊
alijs locis.Hec q̄ſtio eſt difficillima:ſicut
patet ex relatōnib⁊ factis ante oppoſituꝫ
et tñ nō eſt aliqua muliercula vel etiā illit
terata pſona:q̄n hāc materiaꝫ moueat:⁊
diſputare pſumat:⁊ ideo ante oīa pōa/
muſ frena noſtre inq̄ſitōi.⁊ hec duo firmi
ter ⁊ fideliter obſuemus.⁊ deū omnia pſci/
re:⁊ tñ q̄đlibet futuroꝝ ad vtrūlibet eueni/
re:ſciētes rationes eſſe ſophiſticas:vnum
iſtoꝝ ex alio infringere laborātes.Si eniꝫ
deus futura nō puideat:nec pſentia noſce
re poſſet:cū nō muteť de nō cognitōe in co/
gnitōem:vel de ignorātia ad ſciam:⁊ ſic ni
hil extra ſe cognoſceret:⁊ ꝑ ꝯſequēs ſuꝑpi
us neſcius eſſet.q̄ꝛ nō cognoſceret ꝙtū pt.
Etiā ſi futura neceſſario euenirēt:volun/
tas libera nō eſſet:⁊ ſic nullus delinqueret
ſiue peccaret:⁊ ex ꝯſequēti nō debite inflige
renť malˀ ſupplicia:eo ꝙ ꝑ neceſſarijs nul/
lus eſt laudand⁹ vel vituperād⁹.vt habe
tur.v.meth.⁊.iij.ethicoꝝ.Unde ſi q̄ ratio
nū mota exiſteret:quam forte audiēs ſol/
uere non valeret:nihilominus a pdictoꝝ
fide recedere non debet:ſciens ꝙ deus plu
ra poteſt:ꝙ mens hominis concipe poſſit

immo dei preſcientia quia deus eſt:ꝙuis
omnia pſciat:nihilomin⁹ eſt cauſa contin
gentie future radicalis ⁊ originalis:eo ꝙ
ex largitate ſua dedit arbitrij libertatē:q̄n
immo in omnib⁊ que ꝓducunť:libere ⁊ ad
vtrūlibet cōcurrit.Dicamus igiť firmi ī fi
de:⁊ ſi comphendere nō valeam⁹:cū aplo
ad Romanos.xj.O altitudo diuitiaꝝ ſa
pientie ⁊ ſciētie dei:ꝙ incōprehēſibilia ſut
iudicia eius ⁊ inueſtigabiles vie eius.Et
cum deuoto pſalmiſta.Mirabilis facta
eſt ſciētia tua ex me:ꝯfortata eſt ⁊ nō pote
ro ad eam.Pſal.cxxxviij.Hac fide pmiſ/
ſa a qua ſi deuiauero implicite vľ expliate
reuoco de pſenti:pmo videre volo de que
ſtionis ſuppoſito.ſcđo aliquantulū lati⁹
de queſito.

Quantum ad pri/

mum.Utꝝ deus oīa pſciat infallibiliť: Articu.
eſt pma cōcluſio.Deus oīa futura pſcit Cōclu.
Pro cuius ꝓbatōne eſt notandū.ꝙ pſcire
rem eſt ſcire rem:anteꝙ fiat.⁊ eam eſſe fu/
turā ſuo tempore.Hoc eſt quid nois.et ex
hoc tunc ꝓbatur ꝯcluſio ſic.De⁹ oīa fu
tura ſcit anteꝙ fiant:⁊ ſcitꝫ ea ſuo tempore
eſſe futura.igiť ꝯcluſio vera.ꝯña tenet per
notabile pmiſſum.quia h̄ eſt res.pſcire.et
antecedēs ꝓ pma parte ptꝫ:ꝑ pmā cōclu/
ſionē tertij articuli:queſtiōiſ.xxxviij.quia
nouit oīa futura ⁊ etiā ꝓducibilia:⁊ cuꝫ
nondū futura ſint facta:ptꝫ ꝙ ſciat ea an
teꝙ fiant.Sꝫ pro ſecunda parte patꝫ.q̄ꝛ
alˀs ꝯgnitio ſua eſſet impfecta.q̄ꝛ eſto ꝙ fu
tura cogſceret:tñ quo tempore futura fo/
rent:neſciret.qđ eſt contra tertiā ſuppoſi/
tōem eiuſdem articuli.quia eſſentialˀr om
nis cognitōnis pfectōem diuina noticia i
cludit.Uerū eſt ꝙ hic accipio ſciam ꝓ no/
ticia euidenti vera iudicatiua reſpectu cō
plexe enūciabilis.q̄ꝛ eo mō dr deus ſciētia
reſpectu contingentiū.Notum eſt eñ ꝙ ſi
ſciētia caperet vel ſcire pro noticia vera et
euidenti impoſſibiliū aliter ſe habere:vel
neceſſarioꝝ et ſcire pro talia cognoſcere:ſic
deus futura ꝯtingentia neſciret.vt notuꝫ
eſt:quia poſſunt nō euenire.vt poſt diceť. Cōclu.
¶ Secūda ꝯcluſio.pſcientia dei reſpcu fu
turoꝝ effectuū eſt ſimpliciter infallibilis.
apparet.q̄ꝛ ꝯtradictōem implicat deum
decipi.q̄ꝛ ſi deciperet:nō eſſet ſua ſapiētia Cōclu.
immenſa.¶ Tertia concluſio.nō obſtan/
te ꝙ futura ꝯtingētia plima depēdeāt a vo

luntate creata ⁊ libera: nihilominꝰ ſunt a
deo infallibiliter p̄ſcita. probat̄ ex dualꝫ p̄
cedentibꝫ. quia om̄ia futura p̄ſcit: ꝑ p̄ma.
et eſt ſua ſcientia infallibilis: ꝑ ſcd̄am. er/
go q̄uis a voluntate libera depēdebunt:
nihilominꝰ deus ea infallibiliter p̄ſcit. Ve
rum eſt ꝙ de hoc erit maior ſermo in ſeq̄n
ti articulo. Docte p̄mo ar.

Quantū ad ſecun

Artic.2. dum. ſ. Utruꝫ cū p̄dicta diuina p̄ſcientia
ſit poſſibilis futuroꝝ ꝯtingentia. id eſt ea
poſſe fieri ⁊ etiā poſſe nō fieri. Primo vo/
lo declarare ꝙ effectus futuri ſunt ꝯtingē/
ter futuri. Secūdo: ꝙ eorū ꝯtingētia ſtat
cum diuina p̄ſcientia. Et tertio quaſi bal
butiendo aliq̄d dicere de mō: quo iſta ſūt
Cōclo.1 compoſſibilia. ¶ Quo ad p̄mū eſt conclu
ſio reſpōſalis ꝙ aliqui effectus futuri ſunt
ꝯtingēter futuri. Probat̄ ſic. aliq̄s aliquo
effectu futuro peccabit; ⁊ eo non peccaret
niſi eum ꝯtingenter faceret. igitur eſt ꝯtin
genter facturus. ꝯſeq̄ntia nota eſt ⁊ maior
pꝫ: de electōne antichriſti: qua eliget ſe vel
le coli vt deus. de quo Daniel. xj. ſꝫ minor
probat̄. quia ſi neceſſario antixp̄s ſic elige
ret: tunc nō libere ſic eligeret: ⁊ ex cōſequē/
ti nō peccaret. q2 pc̄tm nō eſt neceſſariū. ſꝫ
liberū. vt dicet̄ poſt in ſecūdo ⁊ in quarto
Remiſſio fl̄a ¶ Hic ſm̄ tenētes oppoſitā viā ē duplex
reſpōſio. prima poſſet eſſe ꝙ antixp̄s ſic eli
gendo nō peccaret: eo ꝙ neceſſario ſic age/
Elidit̄ ret. ¶ Sed iſta nō valet. quia hoc eſt deū
ponere iniuſtū. q2 deus eum eternal'r cōdē
nabit. ⁊ tempaliter interficiet. Vnd̄ ap̄ls
vocat eum filium ꝑditōnis ⁊ hominē pec
cati: ꝙ eꝫ eum interficiet xp̄us ſpū oris ſui
ij. ad Col. ij. Cōſtat aūt ꝙ ille iniuſtus eſt
qui ſine pctō tempal'r interfic: ⁊ ęterna pe
Alia rn̄/ na punit: ſi aliq̄s eſt talis. ¶ Ideo alit̄ di
ſio falſa. cunt alij ꝙ peccabit: ſed neceſſario pecca/
bit. ⁊ ex h̄ iuſte per deum punit̄. q2 ex natu
ra reꝝ ſic eſt ꝙ bonis p̄mia ⁊ malis ſuppli/
Elidit̄ cia debeant ꝓ meritis rn̄dere. ¶ Sed hic
error nō minꝰ grauiſ eſt q̄ꝫ p̄cedēs: q2 ſic de
us eſſet auctor om̄is pcti. imo p̄ncipal' au
ctor. ꝓbat̄ ꝯn̄a. quia p̄ſcius ꝓduxiſſet crea
turā ſic ꝙ nō poſſet vitare pctm̄. ¶ Vnd̄ in
1 forma arguit̄ ſic. Ille eſt p̄ncipalis auctor
peccati q̄ ꝓduxit ſciēter ⁊ libere peccantem
ſic ꝙ nō pōt nō peccare. ſꝫ deus eſt h̄mōi: ꝑ
te. igit̄. pꝫ maior. q2 nō pluſ pōt creat̄a vita
re pctm̄ ſic ꝓducta q̄ꝫ ignis calefactōꝫ. mō

manifeſtū eſt ꝙ rector natuꝛę per ignē p̄n/
cipalius calefacit q̄ꝫ ignis. ḡ q̄ ſic ꝓducit
creaturā: vt pctm̄ vitare nō poſſit p̄ncipa/
lius peccat q̄ꝫ ipſa creatura. ¶ Itē iſte q̄ ſic 2
ꝓducit creaturā ⁊ nouit eā peccaturā neceſ
ſario. ⁊ tamē libere facit eā: eſt p̄ncipal' cau
ſa an̄tis. ſcꝫ exiſtētię huiꝰ creaturę. ḡ eſt eti
am p̄ncipalis cauſa cōſeq̄ntis: ꝙ neceſſa/
rio ſequit̄. ſ. pcti: qd̄ creatura vitare nō p̄t.
¶ Et tertio. q2 ſic nō plus poſſet creatura 3
ſic ꝓducta vitare pctm̄: q̄ꝫ leo feritatē. ē au
tē crudelitas leonis ⁊ ſeuicia p̄ncipaliuſ a
deo q̄ꝫ ab ipſo. ſicut oīa naturalia p̄ncipa
liter ſūt a rectore naturę. ḡ etiaꝫ pctm̄ eſſet
p̄ncipalius a deo: q̄ꝫ ab ipſo antixp̄o pecca
tore. minor pꝫ de ſe. Sꝫ falſitas cōſeq̄n/
tis manifeſta eſt. q2 tūc deus nō eſſet deus
nō em̄ eſſꝫ optimꝰ q̄ de ꝑ ſe eſſet cauſa mali
Scd̄o. iniuſtiſſime puniret antixp̄m pec/
cantē: ex quo ipſe p̄ncipaliꝰ eſſet cauſa ſui
peccati: ⁊ ſeip̄m nō punit: q̄ꝫ ipſemet anti/
chriſtꝰ: ⁊ ḡ euaſiones nō valent. q2 ambę i
ferunt deū eſſe iniuſtū ⁊ malū: ⁊ ex ꝯn̄ti nō
eſſe deū. ¶ Scd̄o ꝓbatur ꝯcluſio. q2 phus Scd̄o pro
in lumine naturali loq̄ns cōceſſit futa cō/ bat̄ ꝯclo
tingentia. ḡ ſunt ponēda. tenet ꝯn̄a. q2 ve
ritas naturalis cōformis fidei eſt ꝯceden
da. an̄s pꝫ p̄mo perihermenias. iij. ęthic.
x. ęthicoꝝ. ix. meth. ⁊ in plibus alijs locis.
¶ Tertio. quia q̄libet experit̄: imo illi q̄ ſūt 3
de ꝯn̄ia opinione: ſe libere facere actus vo
lūtatis. igit̄ ſūt ꝯtingenter euenientes. ꝯn̄a
nota eſt. q2 experiētia vniūſal' nō fallit. an̄
cedēs patꝫ. q2 pilatꝰ dixit gētilis exiſtens.
neſcis q2 ptātem habeo crucifigere te: ⁊ di
mittere te Joh. xix. Et ita eſt etiā in iſtis q̄
ꝯn̄iam opīonem aſſerunt: ꝙ libere vadunt
ad eccleſiā: vt ipſimet dicūt. inq̄ſiti q̄d ve
lint facere: dicūt ſe velle ire ad eccl'iam: vl'
aliq̄d tale. Et ex fortiori experit̄ hō ꝙ ꝑacto
ope illo qd̄ lex ꝓhibet: etiā ſi nullꝰ alter ſci
at: ip̄m rep̄hendit ſua ꝓpria conſcia. non
aūt reprehēderet eū de neceſſario: vel de h̄
qd̄ vitare nō potuit. vt de opibꝫ naturę: fa
me vel ſiti. quia hęc neceſſaria ſūt. ⁊ ideo in
eis nō eſt homo liber: ⁊ conſcia de h̄mōi ne
minē reprehēdit: q̄uis forte de mō habē/
di ſe in ipis: quia iſte eſt liber. ſic igit̄ patet
concluſio: ⁊ ex rōne ⁊ ex auctoritate natali:
et ex expientia. ¶ Correlarie ſequit̄. omnis
actus futurus q̄ creatura rōnalis peccabit Corre.
cōtingēter ē futurꝰ. ſequit̄ ex ꝯclōne ⁊ ꝓba/
tione. quia de alią eſt ꝓbatū. ⁊ rō eſt eadē

de omnib⁹.ergo ꝛc. Hoc de ꝑma parte arti
Cōclō.1. culi.¶ Ex his venio ad ſcdam partē hu/
ius articuli:cuius eſt ꝑma concluſio hec.
¶ Hę ſunt cōpoſſibiles:ꝛ ſimul ſtare pn̄t.
antixp̄s peccabit pro tpe a.ꝛ antichriſtus
pro eodē tpe poteſt nō peccare.ſequit̄ ex cor
relario p̄cedentis partis.qꝛ actus quo pec
cabit eſt futurus ꝯtingent̄.ḡ ꝗuis erit pro
tempe a.pōt tamē nō fieri pro eodē.ergo ſi
mul ſtant.antixp̄s peccabit ꝑ tempe a. et
Cōclō.2 pōt nō peccare pro eodē.¶ Scđa conclu/
ſio eſt.ſimul ſtāt iſtę tres.antixp̄s peccabit
pro a.ꝛ poteſt nō peccare ꝑ a: et deus ſcit
eum pecccaturum pro a.patet.quia ꝑmę
duę ſtant ſimul.ꝑ p̄cedentē.ꝛ tertia ſequit̄
ad ꝑmā.ſequit̄ em̄ antixp̄s peccabit pro a
ergo deus ſcit vel pręſcit eum peccaturum
pro a.per dicta in ꝑma parte huius articu
ergo etiā ſtat cū ambab⁹:per reglam logi/
Cōclō 3. ce.cum quocūq; ſtat antecedēs:cū eodem
ſtat ꝯn̄s.¶ Tertia ꝯcluſio eſt hęc. Iſtę cō
patiunt̄ ſe.antichriſtus peccabit ꝑ a cōtin
genter.ꝛ tn̄ deus p̄ſcit eum peccatuꝝ pro a.
ptꝫ.qꝛ iſta.antixp̄s peccabit ꝑ a ꝯtingēter
ſequit̄ ad iſtas duas.an̄xp̄s peccabit pro
a.ꝛ ipſe pōt nō peccare ꝑ a.ꝑ illā cōem de/
ſcriptōem ꝯtingētis.ꝙ ipm̄ eſt:qđ nec ē ne
ceſſariū:nec impo ſſibile.mō ſi antixp̄s pec
cabit pro a:tunc ipm̄ peccare pro a non eſt
impoſſibile.ꝛ ex quo pōt nō peccare ꝑ a:nō
eſt etiā neceſſariū eū peccare ꝑ a.ḡ ꝯtingen
ter peccabit ꝑ a. Sꝫ cū an̄te ſtat iſta. deus
pręſcit antixp̄m peccatuꝝ ꝑ a.ḡ ꝑ ꝯcluſio/
Corre. ne p̄cedentē.ḡ ſtat cum ꝯn̄te.¶ Correlariū
Diuinū p̄ſcire đ aliq̄ futuro:ſtat cū ipo cō
tingēter euenire.ſequit̄ ex ꝯclōne.qꝛ diuinꝫ
pręſcire de antixp̄ꝫ peccare ꝑ a:ſtat cū iſta
antixp̄s cōtingēter peccabit ꝑ a.¶ Ex hac
Cōclō re ſequit̄ ꝯcluſio m̄ſalis.ꝙ cū diuinę p̄ſciētię
ſpōſalis. omnia infallibiliter p̄ſcire:ſtat omēs effe/
ctus euenictes ꝯtingēter euenire.ꝓbat̄. qꝛ
de vno eſt ſic.ḡ de omib⁹.ꝯn̄a tenet. qꝛ ea
dem eſt ratio de vno ſicut de oib⁹.an̄s ē cor
relariū p̄cedēs.¶ Scđo ꝓbat̄ ꝯcluſio ſi.qꝛ
ꝓbat.2 vel pura p̄ſciētia infert neceſſitatē euentu
ris:vl nō. Si nō:tūc ꝯcluſio vera eſt. Si
ſic:tunc ſicut argutū eſt:quicq̄d deus p̄ſcit
neceſſario eueniet.ꝛ cū omia pctā pręſciat
omia pctā neceſſario eueniēt.ſꝫ hoc nō po
teſt eſſe.niſi quia ſua pręſcia neceſſitat ſin
gulos ad peccandū.ḡ deus neceſſitaret ad
peccandū:cū ſua p̄ſcia ſit ipe:ꝛ tūc de⁹ eſſꝫ
maxim⁹ peccatoꝝ.qꝛ nullus eſſet pctōꝛ ni

ſi per eum in eſſe pcti ꝯſtitut⁹:ꝛ veniūt rō
nes dictę in ꝑma pte hui⁹ articuli.¶ Ter/ ꝓbat̄ 3
tio vtiq; cognitio rei nō nęceſſitat eam ad
fore.ḡ p̄ſcientia nō neceſſitat res ad eueni
re.ptꝫ ꝯſeq̄ntia.qꝛ p̄ſciētia nō eſt niſi ꝯgni
tio.an̄s ptꝫ.quia tunc omia quę de⁹ ꝯgno
ſceret:in eē ꝯſtitueret.ꝛ ſic omia poſſibilia
fierent.qꝛ omia nouit deus poſſibilia:ꝛ de
uenirem⁹ ad hoc ꝙ deus eſſet agēs natura
le.Et manifeſtū eſt ꝙ ſola noticia nō pōt
inferre reb⁹ neceſſitatem:niſi volūtas acce
deret:quę de multis quoꝝ eſt p̄ſciētia :nul
latenus accedit.nuda em̄ cognitio vel p̄/
cognitio rei nō infert ei neceſſitatē aliquā
eueniēdi. Unde Boetius.v.de conſolatio
ne.Quid poſtulas vt neceſſaria fiāt quę
diuino lumine luſtrant̄:cū nec hoīes ne
ceſſaria faciant ea q̄ vident.non em̄ eis q̄
pręſentia cernis aliquā neceſſitatē tu⁹ ad/
dit intuitus.¶ Quarta ꝯcluſio. Itē diuia Cōclō 4
p̄ſciētia ſic ſcit res euēturas ſic eueniēt. ptꝫ
qꝛ ſicut ꝯtingēter euenient:ita ꝯtingenter
ſcit eas euēturas.ergo ꝯcluſio vera.conſe/
quētia nota eſt.ꝛ an̄s apparet.qꝛ ſi de⁹ ne
ceſſario ſciret a euentuꝝ:bene ſequit̄: ergo
a neceſſario eueniet:eo ꝙ ſcia ſua decipi ne
quit.¶ Ex qua ſequit̄ correlarie. ꝙ ea quę Corre
deus ęternaliter ſciuit eſſe ventura:pōt nā
ꝗ p̄ſciuiſſe eſſe ventura:ptꝫ ex concluſiōe.
quia ſicut ꝯtingēter eueniēt:ita cōtingen/
ter ſcit eſſe ventura. Un̄ nō eſt imaginan/
dū ꝙ qꝛ ſp̄ ſciuit a eſſe ventuꝝ:ꝙ ob h̄ a ne
ceſſario eueniat.qꝛ p̄teritio quā mens ho/
minis ſuſpicat̄:in ęternitate locū non ha/
bet.cum ſit tota ſimul:ſed reſpectu oīs fu/
turi ſi ſit ꝑ eam ꝓducibile ſine medio:ſic li
bere ipm̄ producit:ita libere ęternalr̄ ꝛ pręſ
ſentialiter vult:ſic ꝙ ſicut tu liber es:p̄poſi
to tibi aliquo bono:ipm̄ acceptare vel re/
futare:ſeu etiā nō acceptare.ita dina eſſē/
tia ꝗuis aīam antichriſti diſpoſuit ſe ę/
ternalit̄ ꝓducturā:tn̄ libere ſine ſui muta/
tione pōt nō ꝓducere eā. Si ꝟo effect⁹ ēēt
depēdens a creata libera voluntate:ſicut
ab ea dependet libere:ſic diſpōſuit ęterna
liter:vt quicq̄d illa voluntas elegerit ſiue
voluerit:ſe quo ad bonitatē entiū ꝓducen
doꝝ libere cōcurſurā: nihilomin⁹ p̄ſciēdo
ęternaliter ad quā prem ipa volūtas libe Cōclō.5
re declinabit. ¶ Quinta concluſio. Licet
ſcientia diuina omnia futura ꝯtingentia
neceſſario nouerit:ſcientia ſiue notia ſim/
plicis noticię vel apprehenſionis:tamen

quodlibet eoꝝ etiā q̄diu futurū eſt: pt nō
cognouiſſe ſcientia viſionis. Prima pars
patet quia ſciētia ſimplicis noticię eſt ne/
ceſſaria omniū poſſibiliū: nec aliq̄d poſſi/
bile pōt nō nouiſſe: cū eſſentia dei ſit natu
rale repn̄tatiuū talis vt poſſibilis. Secū/
da ps patet ex ↄclōne p̄cedente. qꝛ tale pt
nō euenire: cū ↄtingēter eueniet: ⁊ ḡ poteſt
Corre. ipm nunq̄ cognouiſſe. ¶ Correlariū reſpectu
vni⁹ ⁊ eiuſdē ſcīa diuina eſt vno mō ſcien/
tia neceſſaria ⁊ naturalr. ⁊ alio mō ſcīa nō
neceſſaria ⁊ cōtingēter. pt3 correlariū. qꝛ re
ſpectu omniū poſſibiliū eſt ſcīa neceſſaria ⁊
naturalr: cū vel poſitiue vel p̄uatiue in di
uina eſſentia relucēat. ⁊ t̄n ſcīa viſionis eo
rū eſt cōtingenter: cū infinita eoꝝ nō fiant
Cōclō 6 ⁊ ea q̄ fiunt cōtingēter eueniāt. ¶ Sexta
cōcluſio. q̄uis nō ſtet aliq̄d pctm̄ eſſe fu/
tuꝝ: q̄n ipm diuina ſcīa p̄uideat: t̄n ex hu
iuſmōi p̄uiſione nullā habet occaſionem:
impulſionē: vl' coopatōem vt fiat. prima
pars pt3 ex p̄mo articlō. ſcōa ps pt3. qꝛ de
um p̄cognoſcere futuꝝ malū nō ipellit vo
luntatē neq3 pꝛebet occaſionē: nec coopaf
ei vt peccet. Nā ſi eā impelleret: vel ſua p̄/
uiſione occaſionē p̄beret: vl' etiā in faciēdo
malū coagere3: iā illō nō eſſ3 malū. qꝛ dō ñ
pōt coagere vl' impellere in malū: vl' pꝛebe
re occaſionē. Et hęc eſt mēs bti Aug. iij. dē
lib. arbi. c v. dicētis. Attēde q̄ſo quāta cę
citate dicaf: ſi p̄ſciuit de⁹ q̄m nihil pōt ali
ter fieri: q̄ ſicut p̄ſciuit neceſſe ē vt veli q̄d
ille p̄ſciuit. ſi eni neceſſe eſt: nō iā volūtate
ſed neceſſitate id me velle fatendū eſt. Et
ſequif. cū ſit pꝛeſci⁹ deus volūtatis nr̄e: cu
ius eſt p̄ſcius ipm erit: volūtas ergo erit: qꝛ
volūtatis eſt p̄ſcius. nec volūtas eſſe pote
rit: ſi in poteſtate eius nō erit id cui⁹ ipe eſt
p̄ſcius. Vult dicere ꝙ ſi ex p̄ſcientia dei ne/
ceſſitas īdiceref id volēdi: quod p̄ſcit me
voliturū: iā nō eſſet p̄ſcius in eſſe volunta
tis. ſ3 coactōnis. cū hoc nō volūtarie: qꝛ ñ
libere: ſ3 neceſſario velim: vñ nō peccarem
Cōclō7 cū in neceſſarijs nō ſit pctm̄. ¶ Septia cō
cluſio. cum his ſtant hę cōcluſiones cōce/
dendę. Neceſſe eſt ſi aliq̄d deus p̄ſcit id eſ
ſe futuꝝ. pt3 hęc eſt neceſſaria: ſi aliq̄d de
us p̄ſcit: id eſt futurum. quia daꝙ pꝛeſciat
et nō ſit futurum: iam nō pꝛeſcit. Et hęc.
deus pꝛeſcit a fore. ergo a erit. pat3 ex eodē.
Et hęc. impoſſibile eſt aliquid fieri q̄d de
us nō p̄ſcit. quia hęc eſt impoſſibilis. ali/
quid fit: ⁊ deus illud non p̄ſcit. Et ita lo/
cuti ſunt auctores: ⁊ ſancti allegati in pri
ma rōne ad q̄ſitum: cum dicunt ꝙ neceſ/
ſe ſit euenire quod prouidentia futuꝝ eſſe
cognoſcit. id eſt, hęc ↄſequētia eſt neceſſa/
ria. deus p̄uidit hoc. ergo hoc eſt futurum
Similiter ⁊ hęc. nō ſtat ꝙ deus vno mō p
uiderit ⁊ aliter eueniat. patet. quia hęc nō
eſt poſſibilis. deus p̄uidit vno mō: et alio
modo ab illo eueniet. quia falleref p̄ſcien/
tia. quia hę omes ſunt ↄpōſite: ⁊ ideo ha/
bent veritatē: ex vi cōiunctionis termino/
rum. Caueaf tamē de diuinis. quia hę ſūt
concedēdę. aliquid q̄d deus p̄uidit poſſibi
le eſt nō euenire. ⁊ hęc. q̄uis ſciat a fore: ta
men a poteſt nō fore. ⁊ hęc. aliquid q̄d de
us nō p̄ſcit poteſt fieri. ⁊ hęc. aliter q̄ de⁹
pꝛeuidit poſſibile eſt euenire. hę eni ſūt di
uiſę. ⁊ ideo omnes verę. quia q̄ de⁹ ab eter/
no p̄uidit: pōt nunq̄ p̄uidiſſe. vt dic ſecun
da pars concluſionis quitę: ⁊ quia ſic pꝛę
uidet res ſicut erunt: ⁊ ſicut ex immēſitate
ſua poteſt ipedire ne fiāt: ita poteſt ea nul
latenus p̄uidiſſe Similiter ↄcedenda eſt
hęc ſ3 veritatē fidei. omne futuꝝ poſſibi/
le eſt nō eſſe futurū. quia licet ph̄us poſue
rit neceſſariā eſſe perpetuā circūuolutō3 cę
li: aliter ex experiētijs naturalib3 ↄcludere
nō valens. t̄n in hoc lumen ſuū ⁊ omne lu
men purū naturale deficit. quia de⁹ de po
tentia ſua abſoluta omne futurū poſſ3 fa
cere nō eſſe futurū. Eodem modo concedi
tur illa. poſſibile eſt nihil eſſe futurū. vl' et
hęc. nō neceſſe eſt aliquid eſſe futurū. pt3
ex eodem. ¶ Sed dices. diuina p̄ſcientia
ſic ſcit res eſſe euenturas: ſicut eueniēt. vt di Ↄ dicta
cit concluſio quarta. ſed eueniēt ↄtingēter arguit. 1.
ergo ſcit eas contingēter. ergo diuina ſcien
tia eſt cōtingens. p̄ma ↄſeqntia eſt ſyllogi
ſtica. ſecunda tenet. quia ſciētia eſt contin
gens que ſcit aliq̄d ↄtingenter. ¶ Secun
do quia tūc diuina p̄ſcientia in his q̄ de/ 2
pēdent a voluntate libera: dependere vide
tur ab ipa voluntate. cuius ↄſequēs ē ab/
ſurdum. et patet ↄſequētia. qꝛ volūtas eſt
libera ad vtrāq3 partem: ⁊ ſicut elegerit ita
diuina ſciētia p̄ſciuit. ergo poteſt facere
vt p̄ſcientia ſit de a. eligendo a. ⁊ p̄ſcientia
ſit de ↄtradictorio ipſius a: nō eligendo a
¶ Confirmaf ſic. quia ſtante caſu ꝙ deus
ęternaliter p̄ſciuerit a p̄ducendū libere per Confir.
voluntatē: adhuc voluntas pōt in ↄriū
per concluſionē tertiam ⁊ ſcōam. ergo pōt
facere ꝙ nunq̄ p̄ſciuerit a. ſ3 eius ↄrium

et vltra. ergo diuina pſciẽtia abſq̃ dubio
3 dependet a voluntate creata. ¶ Tertio. quia
ad minus iuxta illã ↄcluſionẽ ſequit̃ ꝙ in
poteſtate volũtatis create eſt facere. ꝙ de/
us ab eterno ſciuerit a eſſe futurũ. q2 libe/
re põt facere a. ⁊ ſimul eſt in ptãte eiuſdẽ
volũtatis create facere: ꝙ deus nũq̃ ſciue/
rit a eſſe futurũ. vt ſi nõ velit facere a. g̃ ad/
huc pſciẽtia dei videbit̃ depẽdere a libertate
Ↄ 2. ptẽ arguit̃ 1 volũtatis create. ¶ Cõtra ſcdam partẽ cõ
cluſionis ſexte arguit̃ ſic. q2 ponat̃ ꝙ de⁹ ſci/
at ſiue puideat ſocratẽ caſurũ ex pulchri/
tudine mulieris. nunq̃d ex hac puiſiõe eſt
caſus ſocratis occaſionalr̃? videt̃ ꝙ ſic. tũ
quia deus ſua puiſioe fecit pulchritudinẽ
2 mulieris: ⁊ illa eſt occaſio caſus. igit̃. ¶ Se
cundo. q2 vtiq̃ deus eſt cauſa ↄiungens p
ſentiã mulieris ↄſpectui ſocratis: vel ſaltẽ
põt eſſe: q2 mulier ea intentiõe põt ſe pſen/
tare pſentie ſocratis: quã facit in ea deus.
ergo videt̃ ꝙ pſcientia dei ſit cauſa occaſio/
Ad 1 nalis pcti ſocratis. ¶ Rñdet̃ ad pmã. ne/
gando ↄñam ſcdam. q2 diuina pſcia cum
ſit deus: eſt ſumme neceſſaria ⁊ neceſſariũ
tñ bene ſcit futura ↄtingẽter euenire. ⁊ ad
probatõem: neget̃ quod aſſumit̃ ꝙ omnis
ſcientia ſit ↄtingens: que ſcit aliq̃d contin
Ad 2 gens. ¶ Ad ſcdam. neget̃ quod infert̃ apõ
bene vidente. ſcʒ ꝙ diuina pſcia reſpectu ho
rũ q̃ dependent a volũtate libera: depẽdeat a
volũtate libera. q2 cum ſit deus: a nullo de
pendet. Ad pbatõem ↄñe: ↄcedit̃ totũ añ
cedẽs. ⁊ cõcedit̃ ꝙ poſſit eligere a. ⁊ poſſit ñ
eligere a. ⁊ neget̃ cõſequẽtia cum infert̃. g̃ pt
facere ꝙ pſcientia ſit de a.. ⁊c. q2 facere ꝙ p/
ſciẽtia dei eſſet de a: eſſet facere deũ. vel ali/
q̃d in deo: quoꝝ nullũ eſt poſſibile. abyſſus
em̃ ſcientie diuine ſine h̃ ꝙ depẽdeat a volun
tate: ſimul ſcit q̃d volũtas eliget: q̃ſi om̃ia
luſtrãdo añq̃ fiant: ⁊ cũ ſunt. videt ei om
nẽ declinatõem volũtatis ſine h̃ ꝙ ab eo
depẽdeat quouis mõ. Et in nob ſile vide
mus. freq̃nter em̃ vir ſapiẽs puidʒ q̃d ſtul
tus eliget: ⁊ tñ libere ſcit eũ electuꝝ: ⁊ nõ de
pendet ſua puiſio ab electõne ipſius ſtulti
Ad 3 ¶ Ad tertiã ſiue ↄfirmatõem. ↄceditur ꝙ
ſtet ꝙ deus puiderit a: ⁊ ꝙ volũtas poteſt i
ↄñum. ⁊ cum infert̃. g̃ põt facere ꝙ de⁹ nun
q̃ puiderit a. Adam queſtiõe ſcda dubio
ſcdo ↄcl'one ſeptima tertij libri ↄcedit con
ſeq̃ntiã ⁊ ↄñs. ⁊ credo ꝙ negaret cõſeq̃ntiã
qua infert̃. g̃ pſcientia depẽdet a voluntate
creata. Sed quicq̃d ſit de mẽte tãti docto/
ris nõ nimãdo: credo ꝙ tuti⁹ ſit pmũ cõſe/
quens diſtinguere: cũ infert̃. g̃ poteſt face/
re ꝙ deus nunq̃ puiderit a. quia vl' intelli/
gitur ſic ꝙ põt facere aliq̃d ad qđ ſequit̃ de
um nõ puidiſſe. tũc cõcedit̃ ↄña pma ⁊ cõ
ſeq̃ns. ⁊ neget̃ ſcda. q2 licet deum nõ puidiſ
ſe a: ſequat̃ ad id. qđ poteſt facere volun/
tas creata. tñ ad hoc nõ ſequit̃ ꝙ puiden/
tia depẽdeat ab ea. Aliter põt intelligi cõ/
ſeq̃ns: ꝙ poſſit aliq̃d agere circa puiſionẽ
diuinã. ⁊ tunc nõ valet ↄña pma. q2 circa
illã om̃ino nihil facere põt creata volun/
tas. q̃uis em̃ in oppoſitũ poſſit ei⁹ qđ eſt
puiſum: tñ nõ ſtat ꝙ ferat̃ in oppoſitum ⁊
ſit puiſum. ¶ Ad tertiã ſicut ad ſecundã Ad 3
ꝙ Adam in loco pdicto cõ cedit conſeq̃ns
quod infert̃. Ego aũt nõ audeo ad tãta p
ſilire: ſʒ in ſolido volẽs pur deus dederit p
manere: cõcedo ꝙ volũtas libera poſſit fa
cere aliq̃d ad quod ſequit̃ deũ ab eterno p
uidiſſe a. ⁊ etiã põt in aliq̃d ad qđ ſequit̃
ab eterno ñ puidiſſe a. ⁊ ſic ↄcedẽdo nego vl
timã ↄñam qua infert̃: ꝙ pſcientia depẽdeat
a volũtate. ⁊c. Alio mõ põt intelligi ante/
cedens qđ ſequit̃ ex tertia ↄcl'one: ꝙ in po/
teſtate volũtatis ſit facere aliq̃d circa di/
uinã puidentiã. ita vt ante dictũ eſt: et ſic
nego ꝙ ſit in poteſtate volũtatis create. pce
dit em̃ pſcientia voluntatẽ ⁊ actus ei⁹. nec
ab ea quouis modo dependet. vt dictũ eſt
¶ Ad quartã cõtra ↄcl'onem ſextã. admit/ ad aliã
titur caſus. ⁊ cõcedit̃ ꝙ deus puiderit pul/
critudinẽ mulieris eſſe cauſam occaſiona
lem caſus ſocratis. ⁊ ꝙ illã pulchritudinẽ
ſua puiſione fecerit. ⁊ neget̃ conſeq̃ntia cũ
infert̃. ꝙ ſit cauſa occaſionalis cõcupiſcen
tie ſocratis. quia deus hec nõ fecit: vt So
crates caderet. ſed vt deũ pulcherrimũ ex
creature pulchritudine potius collauda/
ret. Qꝫ aũt ſocrates occaſionẽ laudis dei
ſumit in ſui caſum: nõ eſt ex deo: niſi tanq̃
ex cauſa ſine qua nõ: ſed eſt ex ſocrate ⁊ de/
fectu ipſius. pcti em̃ non eſt cauſa. male ei
ſonaret dicere: deum eſſe cauſam occaſio/
nalem peccati. qui ſemp: (niſi ex defectu fu
erit volũtatis) eſt omni modo cauſa boni
¶ Ad ſecundã pidem: placet ꝙ bene ſtet: Ad 2
deũ eſſe cauſam ↄiungentẽ preſentiã mu/
lieris aſpectui ſocratis. ⁊ hec tñ ſemp deus
facit ad finẽ bonũ. ⁊ ſic nõ eſt deus occaſio
peccati. ſed ſocrates abutens. Hec de ſe/
cunda pte huius articuli. ¶ Reſtat vide
re in tertia parte articuli de mõ quo com/

poſſibilia ſunt: deum infallibiliter omnia futura prouidere. ꝛ tamē ea ↄtingēter euenire. De quo p̄mo proteſtor ꝙ eſt mihi incomp̄henſibile: ꝛ penitus inexplicabile. dicam tn̄ balbutiēdo ſemꝑ ſb̄ ꝓteſtatione a ꝑncipio ꝑmiſſa. ¶ Primo ꝑmittēdo ꝙ q̄uis natura diuina ſit omniū̄ poſſibiliū̄ naturaliter repſentatiua: tn̄ non eſt naturaliter: ſed libere: ꝛ nō omniū̄ cognitoꝝ: ſed eorum que ſibi placent ꝓductiua. Prīa ps patet ex dictis in q̄ſtiōe. xxxviij. in articulo tertio illi⁹. quia eſt ſignū̄ neceſſarium oīs creaturę poſſibilis. q2 in ſe includit. vl' veri⁹ exiſtit idea omniū̄ poſſibiliū̄. vt dicit btūs Aug. libro. lxxxiij. queſtio. q. xlvj Scd̄a pars pt3 per illud ps. cxxxiiij. Omnia quecū̄q3 voluit fecit dn̄s in celo et in terra. nō dicit: omnia que nouit. ¶ Cōfirmat ratōne. quia ſi naturalit' eſſet ꝓductiua: creatura eſſet coeterna dei. quia nota ē eterna: cum ſit ipſemet deus. Item tunc nihil poſſet deus facere qd̄ nō faceret: quod abſurdum eſt. ꝛ pt3 ↄn̄a. q2 vel dimitteret q2 nō poſſet. ꝛ habet' propoſitū̄. vel q2 poſſet: ſ3 nō vellet. ꝛ tunc nō naturalr': ſ3 libere ꝓduxit res. ¶ Correlariū̄: Scīa ſimplicis noticię inq̄tum talis nō ſufficit ad eſſe rez: vel fieri rerum. pt3. quia ſi illa ſufficeret ſine acceſſu diuinę volūtatis: cū ipa nō includat voluntatē: tūc deus naturaliter ꝓduceret res quas ſua natura repſentaret. cuius ↄⁱrium dicit ſuppoſitio. Item ſciētia ſimplicis noticię eſt de bōis ꝛ d̄ malis: quoꝝ tn̄ nō eſt cauſa in eſſe vel in fieri ¶ Scd̄a ſuppoſitio. ꝙ vltra ſciam ſimplicis noticię ad eſſe ꝛ fieri creaturę: req̄rit' ſciētia diſpoſitōis qua deus diſponit ſe facturū̄: notam ſibi ab eterno creaturā fieri ꝛ eſſe: ſiue ſcīa. bn̄placiti. ꝧ ē quo ad modū̄ intelligēdi nr̄m: ꝙ creaturā intellectiuā vt bonā velit in eſſe ꝓducere. pt3 ex p̄cedenti. q2 ex q̄ p̄ma nō ſufficit pl⁹ req̄rit' qd̄ eſt diuina diſpoſitio. Hoc etiā dic auctas allegata. ꝛ ſic ↄcordat aliq̄ mō fides cū̄ philoſopho dicēte. ꝙ de⁹ mouet ꝑ intellectū̄ ꝛ voluntatē. Nā in intellectu eſt ſcīa ſimplicis noticię: ꝛ in volūtate includit' ſcīa diſpoſitionis ſiue bn̄placiti. Ex quo p3 q̄d dicendū̄: ſi q̄reret'. vtrū̄ ſcīa dei ſit cā rez: dicendū̄ em̄ eſſet: ꝙ ſic. q2 eſt de⁹. Scd̄o. ſciētia ſimplicis noticię: inq̄tum talis nō eſt cauſa rei ſufficiēs ad ei⁹ eſſe vel fieri. pt3 ex dictis. Et tertio. ꝙ ſciētia diſpoſitōis ſiue beneplaciti eſt cauſa ip̄ius eē ꝛ fieri creaturę ꝧ eſt ↄgnitio rei cum volitione. q2 hęc vocatur ſciētia beneplaciti vel diſpoſitionis ¶ Tertio ſuppono. ꝙ p̄uiſoꝝ futuroꝝ quędam ſunt mala. vt pctā: ad quę diuina voluntas nō accedit: ſiue voluntas diſpoſitionis ſeu beneplaciti. quia ea deteſtat' de⁹ Unde talia ſolū̄ ſunt a defectu voluntat' libere. Alia ſunt bona ad quę bn̄placitu3 dei accedit. ꝛ ſunt duplicia. Aliqua q̄ immediate facit deus: vel ꝑ cauſas naturales. ſicut ſūt vel eſſent animę: quas p̄uid3 ſe creaturum: vel omnia opa naturę. Alia ſunt quę facit cū̄ volūtate libera. ſicut ſūt opera bona q̄ fient a libera volūtate: quorum oīm deus eſt p̄ſcius. vt pt3 ex dictis i illa queſtione. ¶ Quarto ſuppono ꝙ ex immenſitate ſuę potentię produxit homine3 ſic vt vt poſſet in ſe formare electiones liberas bonas ꝛ malas. q̄uis forte nō meritorias vitę eternę. Iuxta illud Ecci. xv. deus ab initio ↄſtituit hominē: ꝛ reliq̄t eum in manib⁹ ſuis. ſequit'. ante hominem vita ꝛ mors. bonū̄ ꝛ malu3: qd̄cū̄q3 voluerit dabit' illi. vex̄ ē ꝙ hęc auctoritas ſumēda eſt ꝑ ſtatu naturę integrę. q̄uis p⁹ lapſu3 neqat electōnes malas vitare: niſi ex gr̄a. ſic dicet' ex. ij. ¶ Ad ꝧ ſeq̄t' correl. ꝙ ſic faciēdo diſpoſuit d̄s: vt in oīs bōi act⁹ ꝓductione: quē hō libe eligeret: ipi hoīſ cooparet'. ſeq̄t' ex p̄cedēte. q2 cū̄ hō nō ſit cā p̄ma: nō pt in electōis vl' alic⁹ alteri⁹ rei ꝓductōe3: niſi d̄o coagēte. ꝛ ex q̄ ḡ hoī libtatē dedit electiones i ſe formādi: q̄s ſine deo nō poſſ3 facere: ſtatuit vt ↄcurreret cū̄ volūtate i oī ſua electōe quā vellet ꝓducere ad ei⁹ productōem. ¶ Corre. aliq̄ mō imēſitas bonitat' diuę appet ex librate nat'e rōnalis. q2 quō poſſet ꝟtus limitata oī actiōi creat'e rōnalis coagere: q̄litercunq3 vellet eligere poſſe em̄ in hoc et equaliter poſſe non in hoc: ſicut eſt in volūtate ſine limitatōe ad aliquod contradictoꝛium: ita arguit concedentem ꝛ donantem eſſe ſine omni limitatione. Sed ꝙ bonitatis immenſitas ex hoc inferatur. patet. quia ex quo concurrit in electōnib⁹ in quib⁹ voluntas peccat: ſequit' ꝙ omnib⁹ electōib⁹ q̄ntūcunq3 a rectitudine deuiantib⁹ pōt vti bene. p3. q2 cū̄ optim⁹ ꝛ infinite bon⁹ ſit: ꝛ q̄litatē eaꝝ ꝑnouerit: nū̄q3 eaſ cū̄ volūtate ꝓduceret: niſi ipas in bonum dirigere poſſet: cū̄ nihil faciat ocioſū̄: nec i malu3 mō poſſe quam

talib; t obliquitate vti bene: infert immen
ſitatē in bonitate. finita em̄ bonitas poſſet
Dubiū. excedi ab obliq̄tate ¶ Forte dices. quō cō
currit deus ad producendā electōz diſtor
Soluit tam. ¶ Dicit̄ ꝙ hoc ptineat ad ſcd̄m: tam̄
q̄tum ad p̄ſens ſufficit ad h̄. In electione
diſtorta eſt ↄſiderare ſuam entitatē poſiti
uam: ⁊ hec eſt quedā bonitas: vt ſepius eſt
dictum: ⁊ ideo nō poteſt illam pducere vo
luntas: niſi coadiuta a pma cauſa: cuz ſe
cunda cauſa in nullū effectū poſſit niſi ad
iuta per pmam. Secūdo in ea eſt ↄſidera
re obliquitatem ſuā: ⁊ maculā quaz indu
cit voluntati vel anime. ⁊ hec eſt a ſola vo
luntate libere deficiēte in hoc ꝙ in ſe diſtor
tam producit electiōem. coopat̄ igit̄ deus p
fectiōi vel bonitati que ↄſequit̄ entitatē ele
ctionis: ſed nō macule vel feditati quā cō
trahit volūtas eligēdo ↄtra p̄ceptum dei
ſuppō. 5 cōtrariū p̄cipientis. ¶ Quinto ſuppono:
ꝙ nō obſtante hac libertate et immenſita
te ſcientie diuine eternaliter p̄ſcit quid: q̄
liter: et quomō: et quādo cuiuſlibet creata
volūtas ſe debeat bene vel male determina
re. ptz. ꝙ em̄ om̄ia p̄ſciat: dictum ē in dc̄a
queſtione. ſed ꝙ cum libertate ptz. quia ſi
cut dei noticia reſpectu poſſibilis nō ponit
neceſſitatē illius in eſſe vt dixit ſuppoſitio
pma: ita immenſitate cognitōis puidens
vniuerſa nō neceſſitat p̄uiſa ad fore. Un
de imaginandū eſt hic ac ſi eſſet ocul⁹ infi
nite virtutis in pcipiendo ⁊ pducendo in
finito lumine circūſeptus: neceſſario oia
que in ſpacio illuminato p̄ſentarent̄ inſpi
ceret ⁊ ↄgnoſceret. ſ; quia infinite bon⁹ ad
ſola bona coageret. mala aūt q̄uis viderz
tn̄ vt ei ↄ̄ria omnimode reprobaret. ¶ Ex
Difficultas his q̄nq; ſuppoſitōibꝫ inducit̄ difficltas.
ſc; qualiter diuina ſcia ab eterno hec p̄ui
deat: ⁊ tn̄ q̄dlibet eoꝝ pt nō fieri. ⁊ ſi nō fie
ret: nec dina puiſio decipet̄ nec mutaretur.
Et vid̄r mihi ꝙ cā hui⁹ difficultat̄ ſit: q̄a
imaginatio nr̄a fert̄ ſup diuinā puiſionez
vt iaz p̄teritā. ⁊ vltra mille annos determi
natā ad ↄgnoſcendū vnū ipius ↄ̄dictōis:
puta ꝙ aiam antixp̄i creabit. Un̄ ſi imagi
naremur dinā ſciam vt p̄ntem ⁊ ſicrē co
gnoſcentē: ſic hō ↄgnoſcit rem ei p̄ntialit̄ i
lumine p̄ſentatā: nō eſſet hec difficultas.
q̄r tūc nō videret̄ ex poſſe alr̄ euenire aliq̄
mutabilitas dine ſcie inferri. ¶ Pro cui⁹
ſuppō. 6 ſolutione ſexto ſuppono. ꝙ licet in ordine
ad temp⁹ aliq̄ p̄tereant ⁊ aliqua ſuccedāt

tamen eternitas eſt tota ſimul. apparet p
deſcriptōem eius poſitā a diuo ſeuerino
Boetio. v. de ↄſolatōe dicentē. q̄ eſt itermi
nabilis vite tota ſimul ⁊ pfecta poſſeſſio.
Ex qua ſequitur ꝙ om̄ia tpis ⁊ que ſūt in
eo reſpectu eternitatis ſunt p̄ſentia: q̄uis
in ordine ad tempus quedam p̄terierint:
⁊ q̄dam ſuccedant. patz ex p̄cedenti. q̄r e
ternitas eſt tota ſimul: que om̄e temp⁹ cō
prehendit. Unde idem Boetius. v. de cō
ſolatōne proſa vltima dic̄. Scientia dei
omnē tempis ſupgreſſa motionē i ſue ma
net ſimplicitate p̄ſentie: infinita p̄teriti ac
futuri ſua conſideratōne conſiderat. Ita
q; ſi preſentiā penſare velis: qua cūcta di
noſcit nō eſſe p̄ſciētiā q̄naſi futuri: ſed ſciē
tiam nunq̄ deficiētis inſtantie p̄ſentis re
ctius eſtimabis. vnde nō p̄uidentia ſed p
uidētia dicit̄. Subdit. Si eſt diuini hu
maniq; preſentis digna collatio: vti ſc; ſi
cut vos veſtro hic tem porario p̄ſenti que
dam videtis: ita ille omnia ſuo cernit eter
no. Et ex h̄ tunc infert̄ modus imaginati
onis aliqualis reſpectu diuine p̄cognitio
nis. ꝙ volens imaginari quō dei ſcia futu
roꝝ cōtingentiū nullā eis imponat neceſ
ſitatē. q̄uis ſit infallibilis. nō debet eam
imaginari vt p̄teritam: ſ; vt totā ſimul in
tuentē oia futura ſicut ſūt erunt ⁊ eueniēt
cōtingēter ei in lumine ſue diuinitat̄ p̄n
tata: in q̄ videt ſe libere coagere libereq; p
ducere ea ad q̄ ſuo bn̄placito cōcurrit. vi
detq; libere deficere volūtatē in malis: ad
q̄ nō cōcurrit. ſic hō cōtingenter videt cō
tingētia ei in lumine p̄ſentata. videt eniz
deus in eternitate ſua ſe libere facere res. vi
det ſe libere cōcurrere cū rebꝫ. ⁊ ex cōſequē
ti res quas facit cōtingenter fieri. ſic poſſi
bilia videt ex ſua libertate. quia volūtas
ſui beneplaciti non cōcurrit: cōtra que ta
men concurrere poſſet cōtingēter non fieri
¶ Finaliter itaq; in ſumma hec cōcluden cōclu
do: dicamus immenſitatē dei tribuere re 1
bus contingentiā: ⁊ volūtati libertatem.
¶ Scd̄o ꝙ ex imēſitate dine lucis oia in 2
tuet̄ eo mō q̄ futura ſūt. ſ. cōtingēt̄ ⁊ libere.
¶ Tertio. ꝙ h̄ diuinuz videre videt res p̄ 3
ſentes ⁊ futuras cōtingēter. ſic cōtingēt̄ e
ueniūt. vn̄ q̄ ab eterno videt fut̄a pt nūq̄
vidiſſe. q̄r pnt nō euenire. pt ei n̄ ea facere.
¶ Quarto ꝙ capiuet̄ itellect⁹ i obſequiuz 4
fidei et pꝑter eternitatē p̄cedentem com
parat hanc viſionem: vt dudum factā: vel

ſe ſic determinaſſe ad vnā partē ꝯdictōis:
ꝙ reſpectu alterius nō poſſit eſſe preſciētia:
niſi fiat mutatio in voluntate diuina. qḋ
non eſt verū. Sed intellige ſic hec deum
videre: ꝙ aliter poſſit videre. q̄ aliter poſ/
ſunt fieri. ⁊ eſſe preſentem cū reb; viſis: eo
ꝙ eternitati ſunt oīa pn̄tia. licet tēpe pre/
Dubiū cedant priora: poſterioraq; ſuccedāt. ¶ For
te dubitabit̄. ex quo eternitas pōt eſſe ne/
ſcia huius. antichriſtus erit: eo ꝙ pōt nō e/
uenire. nunq̄d etiā poterit ſic eſſe neſcia a/
licui⁹ pteriti. puta hui⁹. Judas xp̄um tra
ꝑte af didit. ¶ Et videt̄ ꝙ ſic. q̄ ante euenire vtri
firmatia uſq; eque ꝯtingēter vnū eorum ſicut aliḋ
erat futuꝝ. ⁊ ex fieri huius. Judas pecca/
uit: nō eſt mutata natura rei. ergo manſit cō/
Confir. tingens p⁹ ſic ante. ¶ Et ꝯfirmat̄ ex dictis
quia dictū eſt: ꝙ eternitati dei omīa ſūt e/
que pſentia. ⁊ ꝓbatum auctoritate Boe/
tij. igit̄ ita pōt vnū nō fuiſſe: ſicut aliḋ nū
Dubiū q; fore. ¶ Sed preterea poſſet anim⁹ ob/
rui dubio. Si deus poſſet facere ꝙ nunq;
Soluit̄ feciſſet mundū: vel aliqḋ conſimile. ¶ Re
ſpōdetur negatiue. q̄ ex eo ꝙ res ſemel po
nit̄ in eſſe: cōtrahit neceſſitatē ad eſſe vl̄ fu
iſſe. nec poſſet deus facere: preteritū nō fuiſ
Ad ꝯriū ſe pteritū. vt dicit articul⁹ pariſie. ¶ Ad iō
ad rōnes conceditur: ꝙ ante euenire vtriuſq;
pariter erant cōtingētia. ⁊ ambo poterant
nō fieri. Sed per poſitōem facti in eſſe ꝯ
traxit neceſſitatē ad fuiſſe. ⁊ iḋo nō eſt ammo
do impedibile quin fuerit. Secus de fu/
turo. hoc nō eſt determinatū ad fore quin
poſſet nunq; euenire. Et cum dicit̄ ꝙ ex e/
ueniſſe eius quod eſt Judam peccaſſe: nō
eſt mutata natura rei. Dicit̄. eadē erat pri
us futura ante ei⁹ peccatū: ⁊ nūc preterita
poſt ei⁹ pctm̄: tn̄ mutatio facta ē ex poſiti
one in eſſe ꝙ res eſt neceſſaria ad fuiſſe: q̄
primitus poterat impediri: ne vnq; fieret.
Ad ꝯfir. ¶ Per idē. R̄. ad ꝯfirmatōem: ꝙ non ſūt
cetera paria. licʒ em̄ omnia ſint eternitati
equaliter pſentia: tn̄ pterita quandā neceſ
ſitatem cōtraxerūt ad fuiſſe: quā nō cōtra
xerunt futura ad fore. Hoc de tertia par/
te huius articuli ⁊ de toto artic. ij.

Ad ratiōes princi

Ad 1 pales. ¶ Ad pmā. ꝯcedit̄ ꝙ reſpectu eterni
ſoncm. tatis nulla ſunt pſcita vel puiſa: ſic ꝙ eter
nitatē ſequant̄. ſʒ tn̄ dicunt̄ puiſa vel pſci/
ta. q̄ in ordine ad tps pn̄s prius ſūt deo co
gnita q̄ ſunt in ꝓpria natura. Et ideo ad
formā loquēdo reſpectu tpis neget̄ antece
dens: ꝙ noticia diuina nulla pſciat: et ad
probatōem dr̄: ꝙ licet reſpectu eternitatis
cui oīa ſbſūt nō dicat̄ aliq̄ preſcire: tn̄ i or/
dine ad pn̄s tps in quo ſcit res anq; eueni
ant ī ꝓpria natura: de⁹ dr̄ ea pſcire. ¶ Per Ad anſ
idē R̄. ad auctem venerabilis Anſelmi. in
telligit em̄ ꝙ reſpectu eternitat̄ nō dʒ dici
pſciētia. ⁊ ꝙ reſpectu ei⁹ oīa ſūt pſentia. cū
hoc ſtat ꝙ ꝯueniēter dr̄ pſcire in ordie ad
tps. Eodē mō intelligit Boetius. v. de cō/
ſola. ſic dc̄m eſt in tertia pte ſcdī ar. ¶ Ad Ad 2
ſcdām. ꝙ deus ꝯtingēter pſcit futura. poſ/
ſet em̄ facere ꝙ nihil eſſet futuꝝ vt ſi nihil
vellet pducere. ⁊ neget̄ ꝯn̄a. cum infertur.
ergo aliq̄d ꝯtingēs eſt in deo. q̄ licet cōtin
genter preſciat: tn̄ illa pſciētia eſt res neceſ
ſaria. quia eſt dś: ſicut licet contingēter ſit
creans: tn̄ cū creat: creans eſt res ſūme ne
ceſſaria. q̄ eſt deus. m̄lta em̄ ꝯtingenter de
deo dicunt̄. q̄ tn̄ ſupponūt ꝓ diuina eēn
tia: q̄ eſt neceſſaria. vt deus ꝯtingēter ē do
min⁹: tn̄ dn̄s ille eſt ſumme neceſſarium.
hec em̄ ſignificāt habitudinē dei ad crea/
turas: q̄ pōt deo nō ꝯpetere ꝓpter abſentiā
creaturaꝝ: ſupponūt tn̄ ꝓ re neceſſaria. ſ.
pro deo. ¶ Ad ſcdām impbatōem ꝯcedi
tur ꝙ de⁹ poſſit nō pſcire. ⁊ neget̄ ꝯn̄a: cū i/ Ad impro
fers: ꝙ nō pſciat. ⁊ ad phm. iij. phiſi. dr̄. ꝙ batōem
loquat̄ de his q̄ de eternis dicūt̄ ꝑ reſpcm̄
ad intra. vt eſſe deū vl̄ poſſe. eſſe tres perſo/
nas vl̄ poſſe eē. eē plēs deos: vl̄ poſſe eē. hec
nō drn̄t: ſʒ mutuo inferūt eē poſſe: ⁊ poſſe
eſſe. ſec⁹ ē de his. q̄ dicunt̄ ꝑ reſpectū ad ex.
¶ Ad. 3. placʒ ꝙ ponat̄ in eē ꝙ dś nō ſit pſci
us: imo ſic p⁹ die iudicij erit. cū tūc nulla Ad 3
res erit fuťa. ⁊ neget̄ ꝯn̄a: cū ifert̄ ꝙ factus
erit de pſcio: nō pſci⁹. male em̄ ſonat ꝟbum
fact⁹ de dō: niſi vbi ſcrip̄tura h̄ pōit. vt ꝙ eſt
fact⁹ hō. ꝯcedit̄ tn̄ ꝙ ſit p⁹ nō pſci⁹: cuʒ an̄
fuit pſci⁹. ſʒ h̄ nō ē ex mutatōe ſui: ſʒ varia
hitudine. q̄ qn̄ res ē fuťa in ordie ad tps
dr̄ pſci⁹. qn̄ nō ē futura: nō eſt pſcius eius.
¶ Ad. iiij. dr̄. prio. ꝙ ſi de reb; loq̄ris. ptʒ. ꝑ/
ur futuꝝ dſcedit a fio. ſic cōit̄ ſumit̄ ⁊ voca ad 4 prin/
tur illḋ qḋ dʒ fieri: ꝙ nullū futuꝝ ē. ⁊ ideo cipalem
nec ē veꝝ nec nō veꝝ: ⁊ nō valʒ ꝯn̄a. ergo de⁹ 1
nō pſcit. ¶ Scdō. ꝙ ſi ꝑ futuꝝ ītelligis ꝓ/
pōnē dē futō: flſm aſſumis ꝙ nl̄la ꝓpō de 2
fuťo ē determiate ꝟa. q̄ hec ē ꝟa. deus erit.
¶ Tertio. ꝙ ſi loq̄ris dē ꝓpōne dē fuťo ſignifi
cāte rē q̄ ꝯtingēter eueniet: adhuc falſum 3
aſſumis. quia hec eſt determinate vera.

antichriſtus erit vel non erit.¶ Sꝫ quar
4 to ad mentem tuam: ꝙ nulla contingens
propoſitio de futuro eſt determinate vera
hoc ꝯcedit. ⁊ negetˀ cõſeqñtia. ergo deus nõ in
fallibiliter preſcit. ⁊ ad ꝓbatõem: ꝙ quãuis
omne preſcitũ ſit verũ. tñ infallibilr pſcitũ
põt eſſe falſũ. quia põt nõ euenire: ⁊ nunqȝ
fuiſſe preſcitũ: vt dictũ eſt in ſcdo articulo
Non tamẽ ſtat ꝙ ſit preſcitum et falſum.
ſed preſcitum poteſt eſſe falſum. vocatur
aũt determinate verũ: ꝙ ſic eſt verũ ꝙ ꝑ nul
Ad impbatõem lam potẽtiã põt impediri qñ ꝑ hoc inſtãti vl
hoc tempore ſit aut fuerit verũ.¶ Ad ꝯfir
matõez dr ꝙ preſcire capiatˀ hic cõiter vt ẽ
dictũ in articulo ꝑmo. put ſignificat certi
tudinalr cognoſcere effectũ eſſe venturũ: ſi
Ad 4 ue ſit ꝯtingens ſiue neceſſariũ.¶ Ad quar
tã. negetˀ diuiſio: vniũſalr intelligẽdo mẽ
bra. qr nec preſcia vniũſalr eſt cauſa pſci
torũ. quia nõ pctorũ: nec eſt a rebꝫ. nec opor
tet talem diuiſionẽ valere. qr ſcio materiã
primã eſſe: ⁊ tñ nec ipſa eſt cauſa ſcie mee:
2 nec ego ſum cauſa eſſe materie.¶ Secun
do. ꝙ in bonis q̃ preſcit deus: pſcientia ſua
añcedẽte volũtate bñplaciti eſt cã preſci
3 torũ.¶ Tertio. ꝙ nõ opter ꝙ ſemp ſit talis
ordo: inter ſcientẽ ⁊ ſcitũ ꝙ vnũ ſit cauſa al
terius. angelus ei ſcit celũ: ⁊ nõ opter ꝙ ali
Notã. quid eorũ ſit cauſa alteriꝰ.¶ Pro ſolutiõi
bus rationũ que fiunt ad queſitũ: eſt ſcien
dũ: ꝙ duplex eſt neceſſitas. ſ. ꝯñe: vt phus
dicit ꝙ aĩali neceſſariꝰ eſt ſomnꝰ. i. hec cõ
ſeqñtia eſt bona ſiue neceſſaria. aĩal viuit
debito tẽpe. ergo vtitur ſomno. alia eſt neceſ
ſitas ꝯñtis: ⁊ dicitˀ ꝯñs neceſſariũ qđ ẽ ab
ſolute neceſſariũ.¶ Per hoc ad formalˀ ratio
Ad.1. nũ.¶ Ad ꝑmã negetˀ añcedens: de virtute
ſermonis. Ad auctoritates omẽs dr ꝙ do
ctores loquantˀ de neceſſitate ꝯñe: vt Boe
tius. ꝙ qr pſcientia nõ põt falli: ideo ſequitˀ
in cõſeqñtia neceſſaria. deus pſcit a. ergo a
erit. Eodem mõ loquitˀ Anſelmꝰ ex cõditi
tione. hec eſt cõſeqñtia neceſſaria. ſi aliqđ
erit: hoc eſt futurũ. Et ita Auguſtinꝰ ꝙ hec nõ
ſtant ſimul. deus pdeſtinauit petrũ. ⁊ petrꝰ
damnabitˀ. qr ſequitˀ in ꝯña neceſſaria. de
us pdeſtinauit petrũ. ergo petrus ſaluabitur.
et ita dicatˀ in omibꝫ conſilibꝫ.¶ Ad ſecũ
Ad 2 dam negetˀ cõſequẽtia. ⁊ cauſa dicta eſt in
fine ſcdi articuli. qr pteritũ rõne pteritõis
trahit ſecum neceſſitatẽ ad fuiſſe. nõ autẽ
futurum habꝫ aliquã talẽ ad fore.¶ Ad
Ad 3 tertiã. diſtinguantˀ pmiſſe. qr vel li immu

tabiliter determinat eſſe futurum: ⁊ ſic mi
nor eſt falſa. quia deus nullum futurũ ſcit
eſſe futurum immutabiliter. quia eius fu
turitio poſſet ꝑ deum impediri: immo con
cedẽdũ ẽ ꝙ oẽ futurũ ẽ ſcitũ mutabilr eẽ fu
turũ. qr mutabilr ẽ futurũ. qr põteſt nõ fieri
Alio mõ li immutabiliter poteſt determi
nare ſcientiã. ⁊ ſic negetur maior. quia qđ
deus immutabiliter preſcit: tum quia ipſe
eſt immutabilis. ⁊ ſua pſcientia eſt immu
tabilis: hoc ſcit eſſe futurum mutabilitˀ. Ad
probatõnem maioris dicitˀ. ꝙ illud quod
immutabiliter preſciret: prout li immuta
bilr determinaret eſſe venturũ: hoc nõ poſ
ſet mutare: ſi aliquid eſſet tale. ſed ſecus ẽ
quando determinat pſcientiaꝫ.¶ Ad qr Ad 4
tam. negetur cõſequẽtia ꝑma. Ad proba
tionẽ. placet ꝙ detur oppoſitum. puta ꝙ de
us preſcit a. ⁊ ꝙ a poteſt nõ fore. hoc ẽ em
vna concluſionũ articuli ſecũdi. Et cũ di
cis ꝙ ponatur in eſſe. placet ꝙ a nõ erit: ſed
tunc ponitur oppoſitum antecedẽtis. naꝫ
bene ſequitˀ a nõ erit. ergo deus nõ preſcit a
ſi ergo velles ꝙ poneretˀ in eſſe cum eo an
tecedẽte ꝙ deus preſciret a: tu velles ſimul
cõtradictoria. quia nõ eſt compoſſibile: a
nõ fore cum deũ preſcire a. Unde petrꝰ co
medet cras: ⁊ poteſt cras nunqȝ comedere
ſi velles illã de poſſibili ponere in eſſe ꝙ pe
trus nõ comederet cras: cũ iſta. petrus co
medet: velles contradictoria ſimul: quia
licet ille ſint ambe poſſibiles: ⁊ propter hoc
ille de poſſibili ſitˀ vere. petrꝰ põt nõ cõedere
cras. ⁊ petrus poteſt comedere craſ. tñ ſunt
incompoſſibiles earũ de in eſſe. quia ꝯtra
dictorie. ⁊ ita in propoſito.¶ Ad ꝯfirma ad ꝯfir.
tionem. placet mihi ꝙ ante annũ preſciue
rit a: ⁊ ꝙ in ordine ad tempus in preteri
to ſciuit a eſſe futurum: ⁊ nego conſequen
tiã: qua infertur. ergo neceſſario ſciuit a eſ
ſe futurum. Et ad probatõem dicitˀ. ꝙ quã
uis preteritum nequeat nõ eſſe preteritũ
nihilominus ꝓpoſitio de preterito vera
cuius veritas dependet a futuro cõtigen
ti: poteſt nunqȝ fuiſſe vera. vt quãuis hec
propoſitio. a fuit verum: ſit a propriũ no
men huius propoſitõis. antichriſtus erit
fuerit in preterito vera: et eſt de preterito.
nihilominus poteſt nunquã fuiſſe vera.
qr antichriſtus põt nõ fieri. ⁊ ſi non fieret
ipa nunquã fuiſſet vera. ⁊ ita etiã certa co
gnitio dei de a fuiſſe verũ põt nunqȝ fuiſ
ſe cognitio de a fuiſſe verum. vt ſi a fieret

falſum.quod enim deus ab eterno preſci
uit:⁊ in ordine ad tempus ab initio mun
di preſciuit:hoc contingenter preſciuit:
ſicut cõtingenter fiet.⁊ nõ eſt ꝓprie illa co
gnitio pterita:ſed eſt pſentialiſ in eternita
te.videns res ita fieri debere in ordine ad
tempus:ſicut eueniẽt.⁊ qꝛ ꝯtingenter eue/
nient:videt rem ꝯtingenſ debere fieri.⁊ ſic
poteſt ipam nunq̃ vidiſſe fieri.Sꝫ ad id
quod addis.ꝙ deus ſciuit a eſſe futuꝝ:et
tamẽ a nõ fuit:nec erit.hoc nõ eſt poſſibi
le.Nam ſicut dictũ fuit ante:lꝫ hec ſit poſ
ſibiliſ.a nõ erit.tñ nõ eſt compoſſibil' huic
Ad imp deus pſcit a eſſe futurum.¶ Ad impbati
batiõem oneillam quã dicis:ꝙ pſcientia dei nõ po
teſt nõ fuiſſe.hõc bene ꝯceditur tibi cuꝫ ſit
deus.ſed põt nunq̃ fuiſſe pſciẽtia ipius a
Ad aliã vt ſi a nõ eueniſſet.¶ Ad tertiã ꝯfirmatio
ꝯfirma. nem.ꝯceditur ꝙ b eſt ꝓpoſitio de pterito
vera:ſed ꝯtingẽs eſt.quia ei⁹ veritas depẽ
det a futuro ꝯtingenti.regl'a aũt que dicit
ꝙ ꝓpoſitio de pterito vera eſt neceſſaria.i/
telligiſ de illis quoꝝ veritas nõ depẽdet a
futuro ꝯtingenti.Quod aũt aſſumiſ.pre
teritũ nõ poſſe nõ eſſe pteritũ.impertinẽs ẽ
et verũ.quia ad hoc nõ ſequiſ ꝓpoſitõem
de pterito verã eſſe neceſſariã:cũ ipſa non
ſit pterita:ſed pſens.q̃uis eius copula ſit
de pterito.nec veritas eius eſt pterita:cuꝫ
ſit ipamet ꝓpoſitio.nec ſignatũ vltimatũ
a quo depẽdet eius veritas eſt pteritũ:ſed
Ad 5 futuꝝ.ſ.a fore.¶ Ad q̃ntam rõem.ꝯcediſ
ꝙ ſequaſ.deus ſcit ſocratẽ peccatuꝝ cras.g̃
ſocrates peccabit cras.⁊ cũ vltra arguiſ.er
go in cui⁹ ptãte nõ eſt impedire añſ:in eiuſ
ptãte nõ eſt impedire ꝯſeq̃ns.⁊c.Reſpon
deo tibi:ꝙ hec ꝓpoſitio quã aſſumis i po
teſtate ſocratis nõ eſt impedire añs.ſ.hãc
deus ſcit ſocratẽ peccatuꝝ cras.vel intelli/
giſ ꝙ nõ poſſit impedire illã ꝓpõnem q̃ eſt
añs in ſuo eſſe:vel ꝯſeq̃ns in ſuo eſſe.⁊ nõ
eſt ſic ad ꝓpoſitũ.quia illã ꝯñam totã eſ/
ſe ⁊ eſſe bonã.eſt impertinens futuro pctõ ſo
cratis.Scdo mõ põt itelligi impediri an/
tecedẽs:quo ad eſſe veꝝ cũ hoc ſit forma/
tũ.⁊ ſic maior eſt vera.⁊ minor falſa.Vnđ
ego dico ꝙ in ptãte ſocratis eſt facere ꝙ h̃
antecedens.deus ſcit ſocratem peccaturũ
cras:nunq̃ fuerit verũ.qꝛ in poteſtate ſua
eſt:nõ peccare.qđ ſi nõ faceret:hoc antece/
dens nõ fuiſſet veꝝ:cum deus non preſci
at falſum.Ad probatõem illius cõcediſ
ꝙ ſocrates nõ poteſt impedire diuinã ſci/
entiam.nec ita eſt antecedens illius cõſe/
quentie.ſed bene poteſt impedire ꝙ ꝓpoſi/
tiones ſignificantes diuinam ſcientiã eſ/
ſe reſpcũ ſuoꝝ actuũ futuroꝝ:quoſ faciet li
bere ꝙ nunq̃ fuerint vere.ſicut poteſt non
facere libere ea que ipe ꝓpoſitões ſignifi
cant eum facturum.quia libere talia faciet:
immo concediſ hec diuiſa.ꝓpoſitõem ve
ram quã deus ſcit eſſe veram:ſocrates po
teſt facere nunq̃ fuiſſe veram.vt hanc.ſo/
crates peccabit cras.que ponatur vera ⁊ ex
conſequẽti deus ſcit eam eſſe veram.vnđ
vocetur ipa a.⁊ arguaſ ſic.a Socrates po
teſt facere nunq̃ fuiſſe veruꝫ.quia poteſt
nõ peccare.a eſt ꝓpoſitio vera quã deus
ſcit eſſe veram.ergo ꝓpoſitõem veraꝫ quã
deus ſcit eſſe verã:Socrates poteſt facere
nunq̃ fuiſſe verã.Si dicatur.ponaſ in eſ
ſe.hoc facit ſocrates nunq̃ fuiſſe verũ.de
mõſtrando a.nõ em̃ optet ſbiectum rema
nere:ponẽdo ꝓpoſitõem in eſſe.Eodẽ mo
do.eſt i poteſtate ſocrates:facere ꝙ hec nũ
q̃ fuerit vera.deus ſcit ſocratẽ peccaturũ
cras.ſi em̃ nõ peccauerit:deus nunq̃ pre/
ſciuit.Vnde beat⁹ Auguſtin⁹.iij.de libe/
ro arbitrio.cap̃.v.Homo quem deus ſcit
peccaturũ:peccat:ꝙ ſi noluerit:nec ille pre
ſciuit.Et Hugo pmo li.de ſacris.par.ij.c.
xxij.dicit.Poſſibile eſt nõ fieri quod futu
rum eſt.quod ſi nõ fieret:nunq̃ futuꝝ fu/
iſſet:nec puiſum.Si autẽ per antecedens
intelliges ipam diuinam pſcientiã vera eſ
ſet minor:ꝙ diuinam pſciẽtiã ſocrates nõ
poteſt impedire.ſed illa nõ eſt antecedenſ
cõſeq̃ntie.quia nõ eſt ꝓpoſitio inferẽs.qđ
tamen preuidit reſpectu ſocratis:põt face
re nunq̃ reſpectu ſui fuiſſe preuiſum.Ve/
rum eſt ꝙ iſtud argumentũ innitiſ vni fal
ſo fundamento.ſcilꝫ huic.ꝙ ſicut iã ãncedẽs
dicte conſeq̃ntie infert conſeq̃ns in bõa cõ
ſequentia:ſic ſignificatum añcedentis ſcꝫ
diuinũ preſcire inferat ſignatum cõſequẽ
tis.ſcilꝫ ſocratem peccare.⁊ hoc eſt ſimpli/
citer falſum.⁊ in theologia et in philoſo/
phia.quia diuina preſcientia nullam ne/
ceſſitatem infert rebꝫ.immo prebet liber/
tatem.licet nõ ſtet eam falli.ſcilicꝫ eſſe de
vna parte ꝯtradictionis:⁊ ſimul aliã eue
nire.ſed de quacunq̃ parte contingẽte fu
tura eſt:ſic eſt de ea ꝙ poteſt nunquaꝫ de
ea extitiſſe.¶ Ad ſextam dicitur.ꝙ cũ eťna
pſcientia dei qua pſcit ſocratẽ peccaturum
cras:ſtat libertas arbitrij ſocratis.et eum

poſſe non peccare. Et cum dicis. ponatur i eſſe. placet. ſocrates nō peccat. ⁊ ſtante preſcientia illa eſt poſſibilis: ſed falſa. quia ex quo ponit̄ deus pſcius: alia pars vera ē. ſocrates peccat. Si dicas. pone ꝙ nō peccet placet mihi. ſed tūc nō pſciuit deus. qa iſte vt dictū eſt prius: nō ſunt cōpoſſibiles. deꝰ pſciuit ſocratē peccaturū cras. ⁊ ſocrates nō peccabit cras. Et ergo ad rōnem vltra cōcedit̄ ꝙ ſimul nō ſtet ꝙ deus preſciat et nō eueniat. ⁊ cum infers. ergo poſito pſcire i eſſe: nō ſtat nō euenire. Si intelligis ꝙ non ſtet ꝙ preſciat ⁊ nō eueniat: ſeu ꝙ ꝯſequentia eſt neceſſaria: pſcit: ergo eueniet. conceditur qđ dicis. ⁊ tn̄ ꝯtingenter eueniet: ſic cōtingenter deus preſcit. Sed ſi itelligas ꝙ ſtante pſciētia ipſius a: ipm a nō poſſit nō euenire: tūc neget̄ tibi ꝯña. ſtant enī ſimul. deus preſcit a. ⁊ a pōt non euenire vt dictum eſt. Uidet em̄ (vt dicit Boetius. v de ꝯſolatōe) voluntatē libere ſe conuertere poſſe quocūqꝫ voluerit. Uidet ſimul quo et quādo ⁊ qliter ſe ꝯuertet. ⁊ vertat ſe qcūqꝫ voluerit: ſemp deſup deus preſcit. ſic nō ſtat aliqđ fieri in lumine claro qđ oculꝰ pſens bene diſpoſitus ad videndū nō videat.

Ad 7 ¶ Ad ſeptimā. diſtinguit̄ iſta. determinate futurū preuidet vel pſcit deus. ⁊ h̄ prout li determinate determinat h̄ v̄bum pſcit qr vel intelligis ꝙ clare eā pſcit ⁊ infallibiliter. ⁊ ſic omne futurū determinate preſcit. Alio modo tu poſſes intelligere. determiāte pſcit. id eſt ſic pſcit ꝙ nō poteſt ſcire eius oppoſitum. ⁊ ſic nullū futurū determinate pſcit. eo ꝙ cuiuſlibet futuri pſcire pōt oppoſitum: ſicut oppoſitū poteſt euenire. ⁊ ideo ꝓpoſitio de futuro ꝯtingenti nō eſt determiāte vera. Per hoc ad formā argumēti cōcedit̄ ꝙ qđlibet futurū clare ⁊ infallibilit̄ preſciat. ⁊ ꝙ iam eſt ꝯgnitio dei de hoc ꝙ h̄ erit ſed neget̄ ꝯña: cum infers. g̊ nō poteſt nō fore. ⁊ ad pbatōem. ꝯcedit̄ ꝙ pōt nō fore. et neget̄ ꝙ ex h̄ ipm deus nō plus determinate ſciret ꝙ̄ ſuum oppoſitū. qr ſuū oppoſitū nō eueniet. ꝙ̄uis poſſit euenire ⁊ iſtō vere eueniet. ⁊ ergo ipm deus pſcit. Dicit̄ etiā ꝙ nō ſic determinate ipm pſcit: qn poſſet pſcire eius oppoſitū. nec ex h̄ ſequitur ꝙ eius ſciētia dependeat a reb᷒: ſꝫ ꝙ videt res ꝯtingenter euenire: ſicut ꝯtingēter eueniunt.

ad ꝯfir. ¶ Ad ꝯfirmatōem dicit̄: ꝙ cum peccatum nō habeat cauſam neceſſitantē voluntatē ad peccandū: ſed voluntatē cōſentiendo deficientē: ꝙ reſpectu actus a quo ſocrates cras peccabit: nō ſunt cauſe neceſſitantes ad eius fieri. quia tunc nō eſſet peccatū. Unde deus pſciens a futurū: nō neceſſitat voluntatē ad a. quia tunc a nō eſſet peccatū: cum nullus peccet in eo qđ vitare nō pōt. vt deducit beatus Auguſtinꝰ iij. de libero arbitrio. cap. v. ¶ Scđo dicit̄ 2
ꝙ cauſe q̄ producent a: vt volūtas: nō ſūt determinate ad a: ſic ꝙ nō poſſunt ipꝫ nō producere. ſequit̄ ex pmo. ¶ Tertio. ꝙ ta 3
men erit libere cauſa ipſius a: ꝯſentiēdo tētationi: ⁊ ergo a erit. ⁊ nō ſuū oppoſitum. et ideo ꝙ̄uis ſocrates pducet a: ⁊ ſint cauſe incitantes eius voluntatem ad pducēdum a. tn̄ liber eſt pducendū a: ⁊ ad ſuū oppoſitum. qr voluntarie cōſentit. ¶ Ad Ad 8
octauā neget̄ pma ſuppoſitio. qr in agētibus liberis nō habet locū: ſꝫ ſolū in agentibus naturaliter. pſentata em̄ vana gl'a voluntati p modū eligibilis: ſunt poſite cauſe ſufficientes ad pducendū actum volitionis vel electōnis proprie laudis. ⁊ tn̄ nō neceſſario hūc volūtas elicit. qr nō neceſſario peccat. ſed libere. ¶ Ad rōnes poſt oppoſitum tam ſuppoſiti ꝙ̄ queſiti dict ꝯcordātes nō oportet reſpōdere. Hec de queſtione.

c Irca diſtinctione quadrageſimā ⁊ qdrageſimā pmā querit̄ ꝯſequent̄. ⁊ eſt

queſtio qdrageſima pma: Utrū quilibet homo ab eterno pdeſtinatus vel reprobatus ex aliq cauſa que futura erat in ipo: pdeſtinatus vel reprobatꝰ exiſtat Que queſtio vnū ſupponit ⁊ aliud qrit. ſupponit ꝙ qlibet homo ab eterno fuerit pdeſtinatus vel reprobatꝰ. ⁊ querit. vtrū illiꝰ predeſtiatōis vl reprobatōnis aliq cauſa i eo exiſtat.

argu. 1 ¶ Cōtra ſuppoſitū arguit̄ ſic. predeſtinatio nō eſt eterna. g̊ ſuppoſitū falſū cōſeqntia nota eſt. pbatur antecedēs. qa pdeſtinatio dicit relatōem ad pdeſtiatū. ergo cū relatiua poſita ſe ponant: vt dicit̄ in pdicamētis. ſequit̄ ꝙ pdeſtinatio nō eſt ante pdeſtinatū. quia ſequit̄. pdeſtinās ē ergo pdeſtinatus eſt p dictā regulā. cū ita ꝙ nullus pdeſtinatus fuerit ab eterno. ſequitur ꝙ nec pdeſtinatio.

argu. 2 ¶ Secundo arguit̄ ſic. quia ſi ſic. vel hoc eſſet neceſſario. vel ꝯtingēter: nullo modoꝝ poteſt dici. g̊

maioꝛ paret ſufficiēti diuiſione.minoꝛ ꝓ/
1. batur.¶ Primo ꝙ nō neceſſario. qꝛ deus
libere p̄deſtinat. Iuxta illud apl'i ad Ro/
ma.ix. Cui vult miſeret᷑.⁊ quē vult īdurat
Item ſi neceſſario:tūc p̄deſtinat⁹ neceſſa/
rio ſaluaret᷑.⁊ reproꝛbat⁹ neceſſario damna
ret᷑.qḋ abſurdum eſt.q̄a cum adultus nō
damnabit᷑ ſine pctō: neceſſario peccaret.
qḋ falſum eſt. Nec pōt dici ꝙ ꝯtingenter.
qꝛ eſt a dō qui in ſua volūtate impediri nō
2 pōt.¶ Scdo.quia ſi p̄deſtinatus pōt nō
eſſe p̄deſtinatus.tunc numer⁹ electoꝝ poſ
ſet augeri vel minui.ꝯn̄s eſt ꝯtra Aug. in
libro de correctōe ⁊ grā. c.xxiiij. dicētis.ꝙ
eſt certus electoꝝ numer⁹. nec pōt augeri
nec minui.⁊ ꝯn̄a tenet ꝑ te.qꝛ dicis: ꝙ pꝛę
deſtinatus pōt nō eſſe p̄deſtinat⁹:pone in
eſſe:minoꝛ erit numer⁹ p̄deſtinatoꝝ. Itē
reproꝛbat⁹ eſt ꝯtingenter ꝑ te reproꝛbat⁹.er
go pōt ſaluari.⁊ ſic maioꝛ erit numer⁹ ele/
arguit᷑.3 ctoꝝ.¶ Tertio arguit᷑ ſic. Si ſic:ſequit᷑ ꝙ
de quolibet homine certus eſt euent⁹ ſuus
final'.ſcꝫ ſalus:ſi ſit p̄deſtinatus: ⁊ pena ſi
ſit reproꝛbat⁹.ptꝫ ꝯn̄a.qꝛ dei pꝛędeſtinatio
nō pōt impediri.nec etiā reproꝛbatio. q̄a ē
ęterna.Et btūs Aug.in li.de bono pſeuerā
tię dic̄.ꝙ p̄deſtinatio eſt p̄ſciētia bn̄ficioꝝ
dei:per q̄ certiſſime liberant᷑:q̄cunqꝫ liberā
tur.ḡ certus eſt p̄deſtinatoꝝ finis. falſitaſ
ꝯn̄tis patꝫ.qꝛ p̄deſtinati poſſūt cadere.et
reproꝛbati pn̄t introire bona p̄deſtinatoꝝ.
Iuxta illud Grego. ſuꝑ illud Apoc.iij.c.
Tene qḋ habes:ne ali⁹ accipiat coronam
tuā:dicētis. Dum ali⁹ labit᷑:alius in locū
ſuū ſuꝑinducit᷑. Idē glo.ſuꝑ illḋ Iob.xxiij
Cōteret multos.⁊c̄. dic̄. Locū vitę alijs ca
dentib⁹ alij ſoꝛtiunt᷑. Et gloſa ſuꝑ illḋ Lu
ce.v. Rumpebat᷑ eoꝝ rete. dic̄. Non tot in
Cōfir trant de iudeis quot ſunt p̄deſtinati.¶ Et
cōfirmat᷑ rōne.qꝛ ſi om̄is p̄deſtinat⁹ ſalua
bit᷑ finaliter.⁊ p̄ſcitus cōdemnabit᷑:tūc de
bet merito perire cura bonoꝝ agendoꝛuꝫ et
maloꝝ vitandoꝝ.ptꝫ ꝯn̄a.qꝛ vel eſt p̄de/
ſtinatus:⁊ tunc q̄cquid faciet ſaluabit᷑.⁊ ſi
reproꝛbat⁹ eſt q̄cquid faciet damnabitur.
p̄q̄ſito ¶ Deinde arguit᷑ ꝓ queſito.vicꝫ ꝙ p̄deſti/
natus ex aliq̄ cauſa quę ī ipo erit: p̄deſtiā
tus eſt.⁊ p̄ſcitus ex aliq̄ qḋ in ipo erit p̄ſci/
tus eſt.¶ Primo auctoritate bti Aug. ſu
1 ꝑ illud Malachię p̄mo. Iacob dilexi.e/
ſau odio habui.ſic dicentis. Cui vult mi/
ſeretur:⁊ quem vult indurat.ſed hęc volū
tas dei iniuſta eſſe nō pōt.venit em̄ de occl/

tiſſimis meritꝭ.quia ⁊ ipi pctōꝛes cum pꝛo
pter generale pctm̄ vnā maſſaꝫ fecerit: nō
tn̄ nulla inter eos eſt diuerſitas.p̄cedit er/
go aliq̄d in pctōꝛib⁹ quibuſdā:quo q̄uis
nondū ſint iuſtificati:digni efficiant᷑ iuſti
ficatōe.⁊ idem p̄cedit in alijs aliq̄d pctō/
rib⁹:quo digni ſint obduratōe.⁊ hoc eſt ꝓ
poſitū.ḡ ⁊c̄.ꝯn̄a nota eſt.⁊ an̄s ē glo. Au
gu.loco p̄dicto.¶ Secundo.qꝛ vbicunqꝫ 2
eſt electio:ibi requirit᷑ cauſa in eligibili q̄/
re ipm̄ eligit᷑ pꝛę alio.ſed in p̄deſtinatione
eſt electio p̄deſtinati.igit᷑ requirit᷑ cauſa in
eligibili.maioꝛ nota eſt.quia electio p̄po/
nit illud qḋ eligit ei qḋ contemnit rōne bo
nitatis veręvl' apparētis.⁊ minoꝛ eſt apo/
ſtoli ad Ephe.p̄mo:dicētis de p̄deſtina/
tis. Elegit nos ante mundi ꝯſtitutionem
¶ Tertio in reproꝛbatis eſt impedimentuꝫ 3
ſuę p̄deſtinatōis.igit᷑.ꝯn̄a nota.⁊ an̄s pꝛo
bat᷑.quia agēs vniu̇ſale diffundit actōem
ſuā in qḋlibet:nō habens impedimētuꝫ.ſic
ſol in quālibet partem medij in q̄ nō ē im
pedimentū ſuę illuminatōis. mō deus eſt
agēs vniuerſale:volēs om̄es creaturas rō
nales ſaluas fieri. vt habet᷑.j. ad Titū. ij.
ſcꝫ ꝯferendo grām in p̄ſente:⁊ gl'am in fu/
turo.ḡ om̄ib⁹ infundit:niſi ſit in eis impe/
dimentū.ḡ ꝙ reproꝛbati hęc nō ꝯſequunt᷑:
h̄ ē ex impedimēto qḋ in eis eſt.¶ Quarto
ſic.niſi in reproꝛbatis eſſet cauſa ſuę repro/ 4
batōis:deus eſſet crudelis.falſitas ꝯn̄tis
ptꝫ.cōſeq̄ntia ꝓbatur.quia crudelis ē qui
reproꝛbat hoīem ſine cauſa. Item deus in
iuſtus eſſet.qꝛ ſine cauſa dānaret. Itē de
lectaret᷑ in penis.qꝛ ꝑmittēs hoīem pecca/
tū introire:vbi poſſet impedire ſine ſui la/
boꝛe vel detrimēto:videꝛ delectare in penis:⁊
ita poſſet deus reuocādo reproꝛbū ad grāꝫ.
Nec valere videt᷑ ſi q̄s diceret: vt dic̄ apl's
ad Rom̄.ix.ꝙ in ptāte figuli ē facere vas
vituperij ⁊ honoꝛis.qꝛ q̄uis hoc verꝝ ſit ſi
ne iniuria ⁊ crudelitate in his q̄ nō hn̄t ex
perientiā boni ⁊ mali:tn̄ in his q̄ hn̄t expe
rientiā illoꝝ ⁊ honoꝛis ⁊ ꝯtumelię:non vi
det᷑ hoc fieri poſſe ſine crudelitate.¶ Qui/
to.ſi nulla cauſa eſſet in his: reproꝛbatiōis 5
et acceptatōnis:tunc deus eſſet acceptoꝛ ꝑ
ſonarum.falſitas paret Actuū.x.ptꝫ con/
ſequentia.quia vnum acceptaret ad glo/
riam:⁊ alium relinqueret ad penā:nulla cā
exiſtente potioꝛe pꝛo hoc: quare acceptat᷑
q̄ꝫ in alio.¶ Sexto in pęnoſis non poteſt
quis infligere de pęnis pꝛo libito volūtat⁊ 6

E

plus vel minus.ſ3 in reprobatõne.infligit
pena.ḡ ſine cauſa iuſtus iudex nõ vꝫ poſ/
ſe aliquẽ reprobare.maioꝛ ptꝫ.qꝛ pena de
bet correſpondere delicto. vbi ergo nullum eſt
delictũ neqꝫ cauſa:nõ licet eam infligi. mi
7 noꝛ nota eſt.¶ Septimo.vel deus vlt om
nes hoies ſaluos fieri.ꝛ ſi ſic:tũc nullꝫ re
probabit ſine cauſa.vel nõ:ↄtra aplm pri
8 mę ad Titũ.ij.¶ Octauo aucte mgr̃i diſ.
xlj.dicẽtis.ꝙ ſi meritum querim⁹ obdura
tionis ꝛ miſcdie:obduratõis inuenimus.
ergo eſt aliq̃ cauſa ex pte reprobatoꝝ.
9 ¶ Nono.vbi inequalit infligit̃ pena ex cau
ſa eius q̃ punit̃:ibi eſt aliq̃ cauſa reproba
tionis.ſ3 manifeſtũ eſt ꝙ inequaliter infli/
git̃ pena reprobatiſ.ꝛ ex cauſa eoꝝ. maior
videt̃ manifeſta.qꝛ ſi ex cauſa eoꝝ inequa
liter reprobant̃:tũc ex cauſa eoꝝ eſt eoꝝ re/
probatio.minoꝛ ptꝫ.quia vn⁹ reprobato/
rũ plus punit̃ ꝙ̃ alter:iuxta qualitatẽ ſua/
Confir rũ culpaꝝ.¶ Confirmat̃.qꝛ ſi nõ eſſet ex p
te eoꝝ cauſa:tunc nõ retribueret eis deus
iuxta opa ſua.cũ tñ dicat pſ. Tu reddes
In õñu vnicuiqꝫ iuxta opa ſua.pſ.lxj.¶ Pro alia
parte ꝛ ꝓ ſuppoſito eſt text⁹ Mat.xxv.c.
vbi omnibꝫ hominibꝫ ↄgregatis corã iudi/
ce maieſtatis:ꝛ diuiſis in duas ptes:dice
tur his q̃ a dextris erũt.venite bñdicti pa
tris mei pcipite regnũ qđ vobis paratum
eſt ab origine mũdi.ꝑparatio regni eſt p̃/
deſtinatio.alijs q̃ a ſiniſtris erũt dicet̃. ite
maledicti in ignẽ ętemũ:q̃ ꝑparat⁹ eſt ſa/
thane ꝛ angelis eius.mittere in ignẽ ętnũ:
eſt reprobare.ḡ oẽs ſunt p̃deſtinati vel re
probati.Sed ꝓ parte negatiua queſiti.ſ.
ꝙ p̃deſtinatõiſ n̄ ſit aliqua cauſa:dic̃ mgr̃
in littera.S3 ꝙ nec reprobatõis:pꝫ.qꝛ di
cit̃ Malachię ꝑmo. Jacob dilexi. Eſau
odio habui.qđ dictũ fuit a deo añ coꝛuꝫ
natiuitatẽ.vt dic̃ apłs ad Rom. x. modo
ante natiuitatẽ nulla videt̃ eſſe cauſa rep
batõis eſau:cũ nõ poterat peccare añꝙ̃ eſ/
ſet.¶ Et idẽ.qꝛ reprobat̃ puer nõ baptiſa/
tus moriẽs:ꝛ n̄ vidꝫ ꝙ aliq̃ cã poſſit ee ex p
te ſui reprobatõis ſuę:cũ nunꝙ̃ deueniet
ad vſum libere volũtatis.¶ In queſtione
ꝑmo videbit̃ qđ ſit dicendũ de ſuppoſito.
Scđo qđ ſit dicendũ de q̃ſito.

Quantum ad pri/
mũ eſt ſciendũ:ꝙ vt dicit Durand⁹ hic.p̃
notan .1 deſtinatio ꝛ ꝑuidentia ambo ad p̃ſcienti/
am dei ptinent.ꝛ ad collatõem bonoꝝ fa/
ciendã creaturę.tñ differũt.qa ꝑuidẽtia ē
cõ munis diſpoſitio bonoꝝ:vt habeat vna
queqꝫ creatura qđ ei ↄgruit.ꝛ ergo eſt coi/
oꝛ.quia eſt de omnibꝫ.p̃deſtinatio autẽ eſt
ſolum reſpectu finis ſupnaturalis:ꝛ in oꝛ/
dine ad creaturam rationalẽ.¶ Scđo e/ 2
tiam differũt.quia ꝑuidentia ptinꝫ ad
collatiõem bonoꝛum quibꝫ põt creatura
conſequi finẽ ei ↄgruum:ſiue eum attigat
ſiue nõ.S3 p̃deſtinatio vltra collatõeꝫ ta
lium includit in creatura rõnali:finis ad/
eptõem finaliter.nõ em̃ ad eſſe militẽ bo/
nũ ſufficiunt arma.ſed vincere p ea. Pro/
uidentia dic̃ ꝑmum:puta collatiõem bo/
noꝝ quibꝫ põt attingi finis .ſ3 p̃deſtiatio
dicit in creatura rõnali ꝑmũ cũ ſcđo.ſ.col
latõem bonoꝝ ad finẽ:ꝛ finis p ea conſe/
cutõem.ſ.glorię.¶ Scđo eſt notandũ ꝙ notã.2
p̃deſtinatio diuina duo importat.ſ3 ſup
poſitũ vel pncipale ſignatũ:qđ alij vocãt
mãiale ſignatũ.ſ3 re p q̃ termi⁹ ſuppoñt
et iſtud eſt eſſentia diuina. Secũdo dicit
ꝛ ↄnotat creat̃e rõnali pparari gr̃am ꝛ glo
riam.ꝛ iſtud vocatur foꝛmale ſignificatũ
ſiue connotatũ termini. Unde p̃deſtiatio
diuina eſt diuina eſſentia: inq̃ꝫtũ diſpõit
ęternaliter creaturę rõnali ſuo tẽpe gratis
dare gl̃iam. Et eſt p̃deſtinãs deus. p̃deſti/
natũ creatura rõnalis finis ad quẽ p̃deſti
nat̃ eſt gloria.ꝛ mediũ per qđ grã.¶ Corre Corre.
lariẽ ſequit̃:ꝙ p̃deſtinatio eſt ęterna. patꝫ
quia diuina eſſentia eſt ęterna:q̃ ē p̃deſti/
natio.¶ Scđo ſequi ꝙ eſt reſpectu rei q̃ ꝑ 2
uenit ex tempoꝛe.ptꝫ.qꝛ eſt reſpectu glorię
dandę creaturę rõnali.¶ Tertio ſequit̃:ꝙ 3
p̃deſtinatio ĩpoꝛtat ſciam: volũtatẽ ꝛ pote
tiã.ptꝫ.quia eſt diuina eſſentia: inq̃ꝫtum
diſponit:ecce ſciam. qꝛ diſpoſitio dicit co
gnitõem. Item voluntatẽ.qꝛ volũtas co/
gnitõne diſponit creaturę rõnali dare gra
tiam ꝛ gl̃iam:ecce potentiã. Jdo p quodli
bet iſtoꝝ põt diffiniri. Collatio em̃ gl̃ię at
tribuit̃ ſcientię vt diſponẽti:volũtati vt ef
ficienti:ꝛ potẽtię vt exequẽti. Unde Aug. 1
diffinit p̃deſtinatõem in libro de fi.ad Pe
trũ ꝑ potẽtiã:dicens.ꝙ eſt gratuite dona
tionis ꝑparatio.¶ Secundo per ſcientiã
in libro de bono pſeuerãtię dicẽs.p̃deſtia/ 2
tio eſt pręſcientia beneficioꝝ dei.¶ Et ter/ 3
tio per voluntatem:que eſt principal' cau
ſa prędeſtinationis.quia cauſalitas diui
na maxime diuinę attribuuntur voluntati
in libro de prędeſtiatõe ſanctoꝝ ſic.prede

4 ſtinatio eſt propoſitum miſeredi.¶Aliter
diffinit̄ cōiter: ⁊ intuit illā deſinitōez ma
giſter. eſt p̄paratio grē in p̄ſenti: et glorie ī
futuro. Et dat̄ per potentiā. Plurime alie
deſcriptōnes dant̄ a doctoribꝫ de quibꝫ nō
oporteat facere ſermonē. qꝛ coīncidūt. Po
teſt tn̄ in ſūma dici: ꝙ diuina p̄deſtinatio
eſt ꝓpoſitum dandi vitā eternā. ⁊ eſt idez
cuz eo qd̄ dictū eſt in alijs diffinitōnibꝫ.
notā.3 ¶Tertio eſt notandū: ꝙ dn̄s diſponēs da
re finē: etiā dat media apta ꝓ ꝯſeqndo fi
nem. Un̄ deus: ſicut p̄deſtinato diſponit
dare glīam ſiue vitā eternā: ita ꝑducit eū
notā.4 et finalē grām tribuit in p̄ſenti. ¶Quarto
eſt notandū: ꝙ per ꝯ̄rium reprobatio p̄t de
ſcribi. ꝙ eſt p̄ſciētia ad penā eternā. vel ꝙ ē
ꝓpoſitū diuinū nō dandi vitā eternam.
et hec deſinitio ſumit̄ a dictis Gregorij de
Arimino: queſtiōe circa diſtinctōes p̄ſen
tes articulo p̄mo. Eſt em̄ p̄deſtinat⁹ cui do
minus diſpoſuit dare vitā eternā. ⁊ ille re
probat⁹ cui diſpoſuit nō dare. ſic trahit ab
ap̄lo ad Rom. ix. allegātis ad h̄ illd̄ Ma
lachie p̄mo. Jacob dilexi. Eſau odio ha
bui. ⁊ finaliter ꝯcluſiue dic: ꝙ cui vult mi
ſeret̄. ⁊ quē vult indurat. i. nō miſeret̄. Jux
ta expoſitōem bti Augu: ad ſimplicianuz
libro p̄mo. Und̄ ap̄lus ibidē vult: ꝙ ꝑ di
ligere: intelligat̄ miſereri: ⁊ per odire nō vel
ſequit̄.1. le miſereri. ¶Ex quibꝫ correlarie ſeqt̄: ꝙ om
nis p̄deſtinat⁹ ſaluabit̄. ptz qꝛ in que. p̄ce
denti dictū eſt ꝙ bene ſequat̄. deus p̄ſcit a.
ergo a erit. mō omīs p̄deſtinat⁹ eſt p̄uiſus
a deo ad glīam. igit̄. maior nota eſt: ꝓpter
infallibilitatū ſcie dei. minor ptz ꝑ deſcp̄ti
2 ones p̄deſtinatōis. ¶Scd̄o tn̄ p̄deſtina
tus pōt damnari. ptz. qꝛ licet ab eterno p̄
deſtinat⁹ eſt. tn̄ hoc eſt ꝯtingēter: cū depē
deat a libera volūtate dei: libere dāte grati
3 am ⁊ glīam. ¶Tertio ſequit̄. ꝙ omīs repro
batus damnabit̄. ptz ſicut p̄ma. qꝛ preui
4 ſio dei de his que erūt nō fallit̄. ¶Quarto
omīs reprobat⁹ qui eſt adhuc in via vel
pōt ſaluari. qꝛ dn̄s libere poſſet ei dare fi
nalē grāz ⁊ glīam. qꝛ dn̄s libere agit ad ex
tra. Et debet poni in eſſe. iſte ſaluat̄: demō
ſtrando illū q̄ eſt reprobat⁹. ⁊ illa eſt poſſi
5 bilis ¶Quinto. impoſſibile eſt reprobatū
ſaluari. ptz. qꝛ hec eſt īpoſſibilis. reproba
tus ſaluat̄. ſi em̄ ſaluat̄: nō eſt reprobatus
6 ſꝫ p̄deſtinatus. ¶Sexto. iſte nō cōpatiun
tur ſe. iſte eſt p̄deſtinat⁹ ⁊ damnat̄. quia q̄
damnat̄ nō eſt predeſtiat⁹. ſꝫ reprobatus
Eodem modo nec iſte. iſte eſt reprobatus
et ſaluat̄. qꝛ qui ſaluat̄ nō eſt reprobat⁹: ſꝫ
p̄deſtinatus: cū det̄ ei finalis gloria. ¶Se 7
ptimo. predeſtinat⁹ pōt eſſe reprobat⁹. pꝫ
ex ſecūdo. qꝛ pōt damnari. Et eſt ratio. qꝛ
dn̄s libere dat ei finalē grām. Nō igit̄ pre
ſumat quiſqꝫ: dicēdo corde ſuo. p̄deſtina
tus ſum: ego ſaluabor. neſcit em̄ an̄s. imo
q̄ꝫdiu eſt in via ꝯtingēter p̄deſtinatus eſt
qꝛ dn̄s libere ei dabit finalē grām. formi
det ergo ⁊ timeat: ne forte dn̄s grām fina
lem nō ꝯcedat. ⁊ ſic nō fuerit vnq̄ꝫ p̄deſtia
tus: ſed ſemꝑ reprobat⁹. ¶Octauo repro 8
batus pōt eſſe p̄deſtinat⁹. patz ex q̄rto. q̄a
p̄t ſaluari. libe ei poterit ei dn̄s dare finalē
grāz ⁊ glāz. Null⁹ itaqꝫ deſperet ītra ſe. dicē
do. nimis peccaui: reprobat⁹ ſum a deo. ſed
dimittat pctā ⁊ cōuertat ſe ad dn̄m: cui⁹
maior eſt pietas q̄ꝫ toti⁹ mūdi iniq̄tas. et
poterit eſſe ſalu⁹. Sic em̄ de p̄ſcientia dixi
ꝙ licet quo ad tp̄s poſſit dici fuiſſe ab ini
tio tp̄is. tn̄ eſt ſic rota p̄n̄s: cū ſit eternitas
ꝙ pōt reſpectu futuri effect⁹ nunq̄ꝫ fuiſſe p̄
ſciētia. ita etiā eſt in ꝓpoſito: ꝙ licet domi
nus ab eterno nouerit q̄ ſunt eius. ⁊ quibꝫ
dabit gram ⁊ glīam: quoſqꝫ ꝑ demerit̄ iu
dicabit ad penā. tn̄ viatorꝫ q̄ꝫdiu viuit po
teſt eſſe reprobat⁹: q̄ꝫuis forte deus p̄deſti
nauerit eū. Jtem omīs pctōr q̄ꝫdiu viuit:
pōt eſſe p̄deſtinatus: q̄ꝫuis forte de⁹ repro
bauerit eum. qꝛ quē reprobauit: ſi ſe conū
terit ad deum: pōt nunq̄ꝫ reprobaſſe. ¶Ul
timo eſt notandū. ꝙ cū p̄deſtinatio ſit pro Notā.5
poſitū dandi grām ⁊ glīam: ⁊ ideo cōſeq̄n
ter vocatio ad grām. iuſtificatio ꝑ grām.
et finalis in ea ꝑſeuerātia. ⁊ ꝯſequēter glīa
ſunt effectus hui⁹ ꝓpoſiti: ſiue diuine pre
deſtinatōis. Jta etiā cū reprobatio ſit vel
le nō miſereri: ſiue ꝓpoſitū nō dare vitam
eternā. huius ſunt effect⁹: nō ꝯſecutio vite
eterne. ⁊ eterna ꝯdemnatio. Caute tamē
aduerte ꝙ in p̄deſtinatis ꝓpoſitum diuinū
eſt cauſa mediorꝫ. ſ. vocationis ⁊ iuſtifica
tionis finalis quibꝫ de congruo debet̄ vita
eterna. Sed propoſitū nō miſerendi ſiue
nō dandi: nō eſt in reprobatis cauſa me
diorꝫ pro quibꝫ cōdēnant̄: cum illa media
ſint pctā actualia vel originalia: quorꝫ de
us nō eſt cauſa. ¶Premiſſis his eſt ꝯclu Cōcl'o re
ſio reſpōſalis ad ſuppoſitū. omīs homo ē ſpōſalis.
ab eterno predeſtiat⁹ vel reprobatus. pba
tur ſic. omnis homo qui finaliter ſaluabit̄
vel damnabit̄: eſt eterno p̄deſtinatus vel

reprobatus.ſed om̄is homo finaliter ſal/
uabit᷑ vel damnabit᷑.ergo ꝯcluſio vera.pꝫ
maior.q꞉ qui eternaliter ſiue finaliter ſal/
uatur:illi dat deus vitam eternā.⁊ certum
eſt ꝙ volens iuxta illud Math.xx. Volo
huic dare ſicut tibi. Et btūs Aug.c.iij.en
chiridion.deus nō niſi volēs quicq̄ꝫ facit.
ergo habet ꝓpoſitum dandi vitam eternā
illi.vel ergo ab eterno ⁊ſequit᷑:ꝙ ab eterno
fuerit p̄deſtinatus.vel voluit ei dare d̄ no
uo.⁊ ſic eterno decreto volūtas noua adue
niret.qđ ſine mutatōe nō ſtat. Vñ beatus
Aug.xv.de trini.ca.xx.cuicūq̄ꝫ dabit vitaꝫ
eternā:ab eterno voluit ei dare. Eodem
modo arguit᷑ de eo q̄ finalit᷑ cōdemnatur ꝙ
cum deus eū iuſte velit cōdēnare ⁊ condē
nat.vt habet᷑ Math.xxv.⁊illa voluntas
nō eſt in deo noua:ſꝫ eterna:ꝙ ab et̄no vo/
luit ſuo tempe illi deputare penā eternam
et ex ꝯñti ab eterno fuit reprobat᷒:iux̄ q̇d
Confir. nomis p̄miſſa.¶ Scđo pōt ꝯfirmari hoc
auctoritate bti Augu.in libro q̄ intitulat᷑
diſputatio de p̄deſtinatōe ꝯtra pelagiāos
ex intentōe ſacre ſcripture teſtimonijs pro
bātis:ꝙ omibꝫ perituris:ſiue cū pctīs actu/
alibꝫ ſicut adultis:ſiue cū originalibꝫ: ſic
paruulᷓ nō renatis:p̄ordinata eſt etiā ante
q̄ꝫ ſunt nati eterna pena:⁊ omibꝫ electis glo
ria eterna. Unde ꝯcluſiue dic̄ ſic.tenēda ē
igit᷑ incōcuſſe hui᷒ diſputatōis regl̄a: que
diuinis teſtimonijs claruit.pctōres i ma/
lis ꝓprijs decedendes anteq̄ꝫ eſſent i mun
do p̄ſcitos eſſe:⁊ nō tm̄modo nō p̄deſtin a
tos.penā aūt eis eſſe p̄deſtinatā ſm qđ p̄
ſciti ſunt.puulos quoq̄ꝫ nō renatos ex aq
et ſpūſancto p̄deſtinate pene eſſe obnoxi/
os.q̄ p̄ſciti ſunt: nō in ꝓprijs volūtatibus
quoꝝ nulla eſt vel bona vl̄ mala: niſi tm̄ i
Ade pctō naſcēres:⁊ in hoc manentes ſol
uerunt tps vite p̄ſentis. Sequit᷑. Qui ve
ro ſm ꝓpoſitū dei viuūt:p̄ſcitos eſſe ⁊ pre
deſtinatos electōne gratuite grē eius:⁊ re
gnū eis celoꝝ eſſe p̄deſtinatum:ſine dubi
tatione dicendū eſt. Hoc de p̄mo ar.

Quantuꝫ ad ſecū/

dum:ad videndū. Utrum in p̄deſtinatis
articl's 2 ſit vel erit aliqua cauſa ſue p̄deſtinatiōis
et in reprobatis aliq̄ cauſa ſue reprobati/
onis:⁊ eſt notādū.ꝙ nō eſt intentio huius
articuli inueſtigare.vtrū in p̄deſtinato ſit
aliqua cauſa illius rei:que eſt predeſtina/
tio.vel etiā.vtrū in reprobato ſit aliq̄ cau
ſa illius rei que eſt eius actiua reprobatio
quia cum predeſtinatio ⁊ etiā reprobatio
ſit diuinū propoſitum:quod eſt d̄s:mani
feſtum eſt ꝙ illius rei nulla eſt cauſa ſicut
nulla eſt cauſa dei. Sed intentio articuli
eſt inquirere:vtrum in predeſtinato ſit ali
quid qđ eſt cauſa propter quā deus ab e/
terno p̄deſtinauerit ipm. vel ꝓpoſuerit ei
dare gl̄iam ⁊ gratiā. Eodē modo.vtruꝫ ſit
aliq̄d in reprobato propter qđ deus eter/
naliter propoſuit ei nō mihereri.¶ Secū/ Nota 2
do eſt notandū ꝙ de hac materia doctores
noſtri fuerunt diuerſaꝝ opinionū. Quidā
em̄ poſuerūt ꝙ propter bonū vſum liberi arbi
trij ⁊ bona opera futura ab illo que p̄ſciuit
deus in ipis futurū:predeſtinauit eos ad
vitam eternaꝫ.⁊ ex cōtrario alios reproba
uerit:ꝓpter malū vſum liberi arbitrij que
ſciuit ipos finaliter habituꝝ.¶ Et iſti fue/ Opio 1
runt multiplices.quidā em̄ poſuerūt ꝙ ꝓ/
pter bonuꝫ vſū liberi arbitrij q̊ ad actū cre
dendi.¶ Secundi ꝙ propter bonum vſū Opio 2
in actu credendi:⁊ actus libere ab eo pro/
cedentes.¶ Tertij dixerunt ꝙ bonus vſus Opio 3
liberi arbitrij eſſꝫ duplex.quidā ſcꝫ merito
rius vite eterne:⁊ iſte nō eſſet cauſa prede
ſtinatōis:ſꝫ effectus. Alius eſt bonus bo/
nitate morali.qui eſt cauſa p̄deſtinatiōis
de congruo:quāuis nō de cōdigno. Et ſin/
guli ꝯtrium vſum dicūt eſſe cauſam repro
batōis. De vltima iſta videt᷑ eſſe magiſter
Tho.de argentina in p̄mo ſuo circa diſtin
ctōem xlj.queſtione vnica.p̄mo ⁊ ſecūdo
articulis.¶ Quarti dixerūt.ꝙ p̄deſtinati Opio 4
onis nulla eſt cauſa poſitiua in p̄deſtina/
tis.ſed tm̄ p̄uatiua.ſcꝫ abſentia final᷑ obi/
cis ex culpa originali vl᷑ actuali reſpcū g̃/
tie dei. Sed reprobatōis eſt cauſa poſiti/
ua.ſcꝫ talis obex in reprobis. Dicunt eniꝫ
ꝙ in inſtanti eternitatis: quo p̄mo offert᷑
diuino conſpectui om̄is homo:vult illi de
us grām ⁊ ſalutem:⁊ ꝙ om̄es creat ad il/
lum finem:niſi obicē repiat per quē homo
ad gratiam reddat᷑ īdignus. Sub hac g̃
dicunt generali rep̄ſentatione omniū ho/
minū:offerunt᷑ deo:vt dicunt:aliqui cum
obice gratie ⁊ indignitate.vel habituali:
ſicut in paruulis non baptiſatis:⁊ ſic de/
cedentibꝫ:in quibus eſt originale vl᷑ actu
ali:vt malus vſus proprie voluntatis in
adultis.⁊ iſti ex dicto obice ſunt eternalit᷑
reprobati. Alij ſm iſtos offeruntur diuie
maieſtati in hac eterna generali hominū

pꝛeſentatione:nō quidem cū aliq̄ digni/
tate:nec illud opoꝛtet. ſꝫ ſufficit ꝙ offeran
tur ſine indignitate ⁊ obice. ⁊ iſtis diſponi
tur finalis gratia ⁊ glīa eterna. ⁊ ſic iſti ſūt
p̄deſtinati ex ſola miſericoꝛdia:ſꝫ tn̄ non ſi
ne cauſa negatiua:⁊ ꝓmi iuſto dei iudicio
repꝛobati. Anteq̄ꝫ accedā ad ꝓpōnes :q̄s
tn̄ pono:ꝯfoꝛmādo me alijs:pteſtoꝛ ī hac
materia q̄ me nimis excedit ꝙ nihil aſſere
re velim:ſed ꝯclōnes quas pōnā recitat ꝑ
maioꝛi parte Gregoꝛius de arimino. Et qꝛ
videntꝰ ꝯfoꝛmes ſacre ſcripture: eis aſſen/
tio:habens firmā intentōem in hac mate
ria ſicut in alijs:id tenendi qđ mat̄ eccl'ia
dictauerit eſſe tenendū. ⁊ ſi implicite vl' ex
plicite aliter dixerim:habeo pꝛo nō dicto
et reuoco ex nūc:⁊ paratus reuocare etiaꝫ
particulariter:ad inſinuatōem magiſtro/
Cōclō.1 rū meoꝝ.¶ Pꝛima ḡ ꝯcluſio. nullꝰ eſt pꝛe
deſtinatꝰ ꝓpter vſum liberi arbitrij queꝫ
deus ſciuit eū habiturū: q̄litercunq̄ꝫ attē/
datꝰ eius bonitas. ꝓbatꝰ ſic. aliq̄s eſt pꝛede
ſtinatꝰ q̄ nō eſt habiturꝰ vſum liberi arbi/
trij. ḡ in nullo vſus liberi arbitrij eſt rō ſiue
cauſa p̄deſtinatōis. ꝯn̄a tenet. qꝛ ſi in vno
p̄deſtinato nō eſt illa rō p̄deſtinatōis:tūc
in nullo eſt. cum ratio ſit vbiq̄ꝫ eadē. ante
cedens pꝫ de ꝑuulis baptiſatis an̄ vſū rō
nis decedentibꝫ. Rn̄detꝰ ab alijs ꝙ pꝛede/
ſtinati ſint ꝓpter vſum liberi arbitrij quē
erant habituri ſi vixiſſent. Hanc rn̄ſioneꝫ
remouet btūs Aug. in libꝛo de p̄deſtinati
one ſanctoꝝ:ſic inq̄ens. Unde h̄ talibꝫ vi
ris in mentē venerit neſcio:vt futura q̄ nō
ſunt futura puniantꝰ:aut honoꝛentꝰ p̄mia
paruuloꝝ. Subdit. hoim futura q̄ nō ſūt
futura:ꝑculdubio nulla ſunt merita. et h̄
videre facillimū eſt. ido nec pelagiani hoc
dicere potuerūt. Un̄ ex hac Aug. ſenten/
tia pōt argui ſic. Nullꝰ p̄miabitꝰ ꝓpter me
rita que nec ſūt:fuerūt:vel erunt. vt notū ē
ſed nulla ſunt merita:nec fuerūt:nec erūt
Cōfir.1 que habuiſſent pueri an̄ vſum rōnis defū
cti. vt pꝫ ex dicto Aug. igitꝰ ⁊c̄. ¶ Confir/
matꝰ. qꝛ deus nō pꝛedeſtinauit eos ꝑ meri/
to qđ an̄ ſciuit eos nūq̄ꝫ habituros. ¶ Se
2 cundo. quia vult Aug. ibidem ꝙ nō lice/
at aliter ſentire q̄ꝫ ſicut apl's dixit ſb his v̄/
bis in eodē libꝛo. Apl'us limitē fixit quem
trāſgredi nō debet hois incauta p̄ſumptio
ait em̄. omnes ſtabimus ante tribunal xp̄i
vt ferat vnuſquiſq̄ꝫ ſm ea que per coꝛpus
geſſit. id eſt. eo tempoꝛe quo in coꝛpe vixit

ſiue bonum ſiue malū geſſit. nō adiungit.
que geſturus fuit. ḡ inuenire ꝙ p̄miabitur
vel iudicabitꝰ ꝑ his q̄ geſturus erat:eſt in/
uenire modū nō expꝛeſſum in ſcriptura ſā
cta. ¶ Tertio arguit Auguſtinus ibiđ ſic 3
Si iudicarentꝰ homines ꝑ meritis ſue vi/
te que nō habuerūt:moꝛte p̄uenti :ſed ha
bituri eſſent ſi viuerent:nihil ꝓdeſſet ei q̄
raptus eſt ne malicia mutaret intellectuꝫ
eius. ſicut habetꝰ Sapie. 4. c. Subdit. ni
hil ꝓdeſſet eis qui lapſi moꝛiuntꝰ ſi an̄ mo
rerentꝰ. quod nullus dicere xp̄ianus aude/
bit. Hec Auguſtinꝰ. Et nō eſt dubiuꝫ q̄n
expediuiſſet Jude ꝙ moꝛtuus fuiſſet ſtati
poſt baptiſma:ne ad tāta facinoꝛa viuen
do deueniſſet. Itē nocuiſſet Paulo ſi moꝛ
tuus fuiſſet tp̄e ꝑſecutōnis eccleſie. tn̄ nō
nocuiſſet ei ſi iudicandus fuiſſet ꝑ meritꝭ
que habuiſſet ſm vſum rōnis poſt eiꝰ con/
uerſionē. ¶ Scđo ſic gn̄aliter ad ꝯcluſio/ ſecundo
nē. quia vel iſti loquuntꝰ de bono vſu liberi gn̄aliter
arbitrij moꝛali. ſcꝫ q̄ nō ſufficit ad vitā e/
ternā. ⁊ qꝛ ille fuit in multis p̄his. vt dicit
btūs Hieronymꝰ in ep'la ad Demetriadē
virginē: cauſa p̄deſtinatōis fuiſſet in his q̄
nō fuerunt pꝛedeſtinati. qđ eſt ꝯtra eos. ⁊
pꝫ ꝯn̄a quia ſꝫ Hieronymū v̄tutes moꝛa
les habebant ⁊ oꝑa eaꝝ que deo placent. ⁊
tn̄ erant homines alieni a deo. Dic em̄ ſic.
Multos p̄hoꝝ audiuimꝰ ⁊ legimꝰ ⁊ ipſoſ
vidimus caſtos:patiētes:modeſtos: libe
rales:abſtinētes:benignos:amatoꝛes iu/
ſticie nō minus q̄ꝫ ſapiētie. Subdit. Un/
dē q̄ illo homibꝫ alienis a deo iſta que pla/
cent đo. ḡ in iſtis fuiſſet cauſa p̄deſtinatio
nis. ⁊ cum dicat moꝛes eoꝝ placuiſſe deo:
nō tn̄ dicit eos fuiſſe p̄deſtinatos. cum di
cat eos fuiſſe alienos a deo. Uel loquuntꝰ
de bono vſu liberi arbitrij meritoꝛio vite e/
ne. ⁊ iſte eſt effectus p̄deſtinatōis. ⁊ ḡ non
cauſa. ꝯſequētia nota eſt ⁊ an̄cedēs eſt bea
ti Augu. de fide ad petrū. ca. iij. dicentis.
Illi cū chꝛiſto regnabunt quos deus gr̄ui
ta bonitate ſua p̄deſtinauit ad regnū. qꝛ ei
eos tales p̄deſtinatio pꝛeparauit:vt in re
gno dei eſſent. p̄parauit vtiq̄ꝫ ſm ꝓpoſitū
vocandos vt obediant. pꝛeparauit iuſtifi
candos vt accepta gratia recte credant et
bene viuant. pꝛeparauit etiam glificādoſ
vt chꝛiſti coheredes effecti regnum celoꝝ
ſine fine poſſideant. ergo vti libero arbitrio
meritoꝛie eſt effectus pꝛedeſtinatōnis. nō
ergo cauſa. ¶ Tertio ſic. vel iſte bonus vſꝰ

liberi abitrij eſt a deo: vel nõ. Si ꝑmum.
tunc eſt ab eo volente iuſtificare hunc. vl'
dare ei hunc bonũ vſum: ⁊ per quid meli⁹
ꝙ volendo ei dare vitam ęternã. ǵ pręde/
ſtinando. ǵ prędeſtinatio eſt cauſa boni vſ⁹
⁊ nõ ecõtra. Si nõ. vnde ǵ eſſet bonus; cũ
nõ ſimus ſufficiẽtes aliq̃d bonuꝫ cogitare
ex nobis quaſi ex nobis. ſed ſufficiẽtia no
ſtra ex deo eſt. vt dicit apl'us. Forte dices
ex puro lumine naturali nõ põt homo be
ne vti libero arbitrio: debite volẽdo. Con
tra. tũc fruſtra cantaret vel oraret eccleſia.
Volũtates noſtras q̃ms dñe aſpirãdo ꝑ/
ueni. volũtas eñ põt de ſe in malũ p⁹ la/
pſum: ſed ex puris naturalib⁹ nõ ſuffic̃ eli
gere bonum: nec reſiſtere malo. Vñ orare
docuit nos xp̃s. Et ne nos inducas in ten
tationẽ. Math. vj. Et btũs Augu. in li.
de gratia ⁊ libero arbitrio: vltra medium.
Certũ eſt nos velle cũ volumus: ſꝫ ille fa/
cit vt velimus bonũ; de quo dictũ eſt. ꝙ ꝑ/
parat volũtas a dño. ⁊ de quo dictũ eſt. q̊
opatur in nobis velle ⁊ ꝑficere. certum eſt
nos facerere cũ facimus. ſꝫ ille facit: vt fa/
ciamus. ꝑbẽdo vires efficaces voluntati.
Et. iij. li. de vera innocẽtia dicit. Multa
facit deus in homine bona: quę nõ fac̃ ho/
mo. nulla vero facit homo quę deus nõ fa
Cõclo. 2 cit vt faciat homo. ¶ Secũda ↄcluſio eſt
nullus eſt ꝑdeſtinat⁹. qꝛ eſt ꝑſcitus fina/
liter ſine obice gratię: actuali et originali
hoc eſt ꝙ deus nulluꝫ ex hoc ꝑdeſtinauit. q̊a
vidit eũ finaliter nõ habiturũ obicẽ grę. ſ.
nõ habituꝝ culpã actualẽ vel originaleꝫ
ꝓbatur ſic. eſſe ſine hmõi obice eſt effectus
diuinę ꝑdeſtinatõis. ǵ nõ ex hoc eſt ꝑdeſtia
tus: qꝛ hmõi obicẽ nõ habebit. ↄña tenet.
qꝛ effectus nõ eſt origo ſuę cauſę. añcedẽs
eſt aplĩ ad Ephe. ꝑmo: dicẽtis. Elegit nos
añ mũdi ↄſtitutõem: vt eſſem⁹ ſancti et ĩ/
maculati in ↄſpectu eius. i. ſine macl'a pec
cati. vbi glo. apl's loquit̃ de electõe q̃ nos ꝑ
deſtiauit. ⁊ ſicut nõ ꝑdeſtiauit nos eo ꝙ ſcĩ
eſſemus aut ĩmaculati. ſic nec qꝛ futuri era
mus. ſꝫ qꝛ nos ꝑdeſtinauit: ĩdo futuri era
m⁹ ꝑ ei⁹ gratiã ſancti ⁊ immaculati. Qñ
ptꝫ ex alio. qꝛ certũ eſt ⁊ ꝑus dictuꝫ: ꝙ iu/
ſtificatio eſt effectus prędeſtinatõnis. ad
Romanos. viij. Quos vocauit hos ⁊ iu
ſtificauit. immo hoc ſequitur ex dictꝭ i cõ/
cluſione ꝑcedẽte. nõ eñ qꝛ iuſtus futurus
ideo erat prędeſtinatus. quia ſic ex meritꝭ
eſſet prędeſtinatio: ⁊ non ex gratia. modo

huius iuſtificationis vna pars eſt deletio
oĩs maculę. ſcꝫ culpę actualis ⁊ origina
lis: vt dicit gloſa ſuꝑ illo textu. Juſtifica/
uit remiſſione peccatoꝝ ⁊ bona opatõe. ¶ Se ꝓbat. 1
cundo ſic. puer ſtatim poſt baptiſma mo/
riens eſt ꝑdeſtinat⁹. ⁊ ꝑdeſtinatio eſt cau
ſa q̃re eſt baptiſatus ⁊ delera macula origi
nalis: igit̃ deletio obicis originalis nõ ẽ cã
ꝑdeſtinatõis. ſꝫ ecõtrario. ↄña nota eſt. ⁊
añs ꝓ ꝑma parte tenet eccl'ia. ⁊ dic̃ decreta
lis Damnan⁹. extra de ſum. trini. ⁊ fide ca
tho. libro ſexto. Sꝫ ſecunda pars ꝙ ꝑde/
ſtinatio eſt cauſa quare eſt baptiſat⁹. ptꝫ
per aplm ad Titũ. iij. dicentẽ. Nõ ex opi/
bus iuſticię quę fecimus nos: ſed ſm ſuaꝫ
miſericordiã ſaluos nos fecit ꝑ lauacrũ re
generatõis. ⁊c. ¶ Forte dicet̃ ſicut dic̃ ↄria Obiõ
opinio: ꝙ paruul⁹ nõ habet a prędeſtina/ vana
tione ꝙ baptiſet̃. ſꝫ potius quaſi ex fortitu
dine naturę. ſi eñ debilis in vtero moritur
vel ſtatim natus nõ perueniet ad baptiſ
mũ: nõ attingit deletiõ em culpę originalꝭ:
et hoc eſt quia deus pueꝝ reliq̃t curſui na/
turali: nolẽdo facere nouũ miraculũ ¶ Sꝫ Elidit
reuera nimis eſt hęc groſſa mĩſio apud fi/
deles. qꝛ iſtud eſt ponere ꝙ ſal⁹ huius pue
ri in ordine ad deum ꝓcurat̃: ſine dñi dire/
ctione: ⁊ q̃ſi reſpectu dei in ordine caſuali:
reſpectu cuius tñ nec pullus morit̃ a caſu:
ſi placeret phiam naturalẽ ⁊ ꝑmã bene vi
dere. Unde eñ venit ei naturalꝭ fortitudo
niſi a deo? Unde venit pueri cõſeruatio ſi
nõ a deo vſq3 ad baptiſmũ: ⁊ vtriq3 libere?
Unde venit baptiſantib⁹ volũtas bapti
ſandi: ſi nõ a deo? Vnd ꝓhibentur impedi
menta: quę diabolus videns puerũ ſtatiꝫ
moriturũ: interponeret: ſi nõ a deo? Dice/
re eñ ꝙ omniũ horum ordo caſu combia
tur: ⁊ nõ deo dirigẽte hęc ad pueri ſalutem
nõ habet rõnem: ⁊ eſt manifeſta cõtra au/
ctoritatẽ aplĩ iam inductã. ⁊ ↄtra beatum
Auguſtinũ in libro de ꝑdeſtinatione ſan/
ctoꝝ: circa mediũ: dicentẽ. ꝙ gratia dei ma
xime apparet in paruulis quoꝝ cũ alij ba
ptiſati: alij nõ baptiſati vitę huius termi
nũ ſumunt: ſatis indicant miſericordiam
et iudicium: miſericordiã quidem gratuitã
iudiciũ debitum: Et ſubdit. prędeſtinat⁹ ẽ
chriſtus: vt caput noſtrum eſſet: ita ſmulti
prędeſtinati ſumus vt membra ſeius eſſe
mus. modo conſtat ꝙ per baptiſma mem/
bra chriſti efficimur. Sequitur. Neq3 eñ
retributa eſt chriſto illa gratia ſed tributa

vt alienus ab omni obligatōne de ſpiritu
⁊ virgine naſcereť: ſic ⁊ nobis vt ex aqua ⁊
ſpiritu renaſceremur: nō retributū eſt pro
aliquo merito. ſed gratis tributū. et ſi nos
ad lauacrum regñatōnis fides duxit: nō
idō putare debemus ꝓores nos dediſſe ali/
quid vt retribuereť nobis regno ſaluatoꝝ.
Ubi manifeſte dicit ꝙ ſicut ḡtuita dei di/
ſpoſitōe verbum venit in carne: nō ex me/
ritis: ita etiam oīs q̇ venit ad baptiſma
diſpoſitōe dei gratuita venit: nō ex meritꝭ
Cōcl'o 3. ¶ Sequiť tertia ꝯcluſio. ꝙ oīs p̄deſtia/
tus eſt ex ſola grā p̄deſtinatus. ⁊ miſericoꝛ
di diſpoſitōe diuina nō ex aliq̄ cauſa actu
ali vel ꝓuatiua repienda in eo cū viuit. ꝓ
bať ex p̄cedentibꝫ. qꝛ nō ex poſitōne alicu/
ius in eo boni. puta propter bonū vſum li
beri arbitrij: ꝑ ꝯdōnem ꝓmā. nec ꝑpter pri
uatōem alicuiꝰ mali. ſcꝫ abſentia obicꝭ. vt
dicit ꝯcluſio ſecunda. nō eīm eſt ab his p̄/
deſtinatio: ſed hęc ſunt a p̄deſtinatiōe vt
eius effectus: vt etiā deducit mgr̄ in litte/
ra. Ideo ad Romanos. viij. aplus vocat
p̄deſtinatos: vaſa miſcdię. Et ad Ephe. j
Prędeſtinauit nos in adoptōem filioꝛuꝫ
per Jeſum xp̄m in ip̄m. ſm ꝑpoſitum vo/
luntatis ſuę in laudem glorię ⁊ grē ſuę. Et
poſt. Prędeſtinauit ſm ꝑpoſitum eiꝰ qui
oīa opatur ſm ꝯſilium voluntatis ſuę.
Hę auctoritates ⁊ plures conſiſes ſonant
et volūt ꝙ p̄deſtinatio eſt ex grā ⁊ ſo'o di/
uino ꝑpoſito: nō ex aliquo futuro in p̄de/
ſtinato. Et eſt mēs bti Augu. de fi. ad pe.
cap̄. xxxv. dicētis. Firmiſſime tene ⁊ nulla
tenus dubites oēs quos vaſa miſericoꝛ
dię deus fecit: electos vel prędeſtinatos
gratuita bonitate ante mūdi ꝯſtitutiōem
in adoptōeꝫ filioꝝ dei p̄deſtinatos a deo.
Et hęc eſt mens mgr̄i diſ. xlj. c. ij. dicentꝭ
cōcluſiue. Cum igiť gratię q̄ appeniť hoī
ad iuſtificatōem: nulla ſint merita: multo
minus ⁊ ipſius p̄deſtinatōis: qua ab ęter/
no elegit deꝰ quos voluit: aliq̄ poſſūt exi/
Cōcl'o 4 ſtere merita. ¶ Quarta ꝯcluſio eſt. nullus
eſt reprobatus ꝑpter mala ſua opa futu/
ra. hęc eſt de mente magiſtri eiuſdē diſtin
ctio. ⁊. c. q̄ poſtq̄ꝫ dixiſſet ꝙ nulla ſint meri
ta p̄deſtinatōis vt allegatū fuit in ꝯclōne
p̄cedenti. ſtatim ſubdit. ita nec reprobati/
onis: qua ab ęt̄no quoſdā p̄ſciuit malos
futuros ⁊ dānandos. ſicut dilexit Jacob
et Eſau reprobauit. quod nō fuit ꝑ meritꝭ
eoꝛum quę tunc haberent. quia nulla ha/
bebant. quoniā nō ipſi exiſtebant. nec pro
pter futura merita quę ꝓuideret: vel illuꝫ
elegit: vel illū reprobauit. Et hęc eſt inten
tio beati Augu. primo libro ad ſimplicia
nū. eadem verba apl̄i exponētis. Un̄ dic:
ꝙ per hęc verba. maioꝛ ſuiet minoꝛi: ſigni
ficať reprobatio eſau: ⁊ p̄deſtinatio iacob
et ꝙ hoc odium ſeu reprobatio: ſic̄ nec Ja
cob dilectio vel p̄deſtinatiō: ſm aplm̄ nō
eſt ex opibꝫ eoꝝ. ſed ex dei volūtate ſiue ele
ctione. ⁊ hęc eſt mens apl̄i ad Romañ. ix.
multipliciter hanc ꝯcluſionē deducētis cū
dicit. Cui vult miſereť: ⁊ quē vult idurat.
et hoc nō ſit ex meritis: ꝓbať per hoc. qꝛ di
ctū eſt hoc a dño: cum nondū nati eſſent.
aut aliq̄d boni egiſſent vel mali. Et ꝙ hęc
ſit mens apl̄i: pꝫ ex q̄ſtionibꝫ quaſ poſtea
mouet ꝯtra ſe: dicēs. quid ergo dicemus?
nunq̄d iniquꝰ eſt deus? vt expoſitio expo/
nit ſiue gloſa. vt ſcꝫ ſine vllis bonoꝝ malo
rūue opeꝝ meritis vnū diligit: oderitq̄ꝫ al
teꝝ. Et quid hęc q̄ſtio facerꝫ aplo ſi ex me
ritis vel demeritis eſſet p̄deſtinatio vel re
probatio? cōſtat ꝙ nihil. Item cū dixiſſet
Cui vult miſereť: ⁊ quē vult indurat. ſtatī
quęrit. q̇d ergo queritur. id eſt. conqueriť:
de his qui nec bene volunt. nec bñ opanť
nam volūtati eius q̇s reſiſtit? quaſi dice/
ret: cū nullus poſſit facere ꝯtra volūtatem
dei: ſi deus q̇s vult indurat: nō p̄nt illi be
ne agere. quomō itaq̄ꝫ deus de eis recte cō
queriť? Nā vt exponit btūs Augu. in en
chiridion. cvij. ca. Si futura inq̄t opa vł
bona huiꝰ: vel mala illius: quę deus vtriq̄ꝫ
p̄ſciebat: vellet intelligi: nequaq̄ꝫ diceret,
nō ex opibꝫ. ſed diceret ex futuris opibus
eoq̄ꝫ modo iſtam ſolueret q̄ſtionē imo nul
lam quā ſolui opus eſſꝫ: formaret q̄ſtionē
Et ergo eſt de mente Auguſti. ꝙ hęc fuerit
mens apl̄i. et ex ꝯſeq̄nti pꝫ cōcluſio ex in
tentōne ſacrę ſcripturę. Probať etiam cō/
cluſio rōne. quia vt dicit magiſter in litte/ ꝓbatur
ra. reprobare: eſt nolle miſereri. ca. ij. huiꝰ etiā rōe.
diſtinctōnis. modo hoc nō venit propter
mala opera alicuiꝰ creaturę reprobatę. er/
go concluſio vera. ꝯſeq̄ntia nota eſt. ⁊ mi/
noꝛ pꝫ. quia qualiacūq̄ꝫ eſſet opa: imo q̄n
tumcūq̄ꝫ ſancta: adhuc deus libere miſere
tur: ⁊ poſſet ea nō acceptare. Immo quā/
uis Eſau magno eiulato fleret: nō cōſecu
tus eſt benedictōem. Geneſis. xxvij. qꝛ do
minus noluit ei miſereri. ¶ Secundo pꝫ 2
illa. quia ſi mala opera eſſent cauſa repro

bationis:tunc bona eſſent cauſa p̄deſtina
tionis.cuius ɔ̄triū dictū eſt in concluſione
p̄ma.ꝛ ptʒ ɔ̄ña.quia ſi p̄deſtinatio nō eſt
propter opa:ſed opa ꝑpter p̄deſtinatōem
tunc eodem modo reprobatio nō eſt cau/
ſa ꝑpter opera:ſʒ magis opa mala ex rep/
batōne.ſcʒ.qꝛ volūtas eſt ei derelicta:dño
pbatʒ nō ɔcedente grām dirigentēʒ.¶ Et tertio.
paruuli decedētes añ vſum ratiōis repro/
bati ſunt qui nunq̄ȝ aliquid mali egerūt.
Cōclo. 5 ¶ Quinta ɔcluſio.nullus ex eo ꝙ puiſus
eſt finaliter cū obice originalis vl' actualis
pctī eſt eternalr̄ reprobatus.Iſta pȝ ex ea
dem intentōe aplī ad Rom.ix.dicētis. Cū
nōdū nati eēnt:aut aliq̄d egiſſēt boi vl' ma
li.per que vult apl's exp̄mere:ꝙ Jacob nō
propter bonū factū qd̄ erat facturus:eſt p̄
deſtinatus:nec Eſau ꝑpter malū factum
qd̄ erat ꝑducturus reprobatus. vt dedu/
ctū eſt in ɔclōne p̄cedēte. ergo Eſau repro/
batus fuit:nō ꝑpter obicem pctī.tenet cō
ſequētia.quia nō originalis.qꝛ circūciſus
fuit.nec actualis.qꝛ tale pctm̄ fuiſſʒ aliqd̄
2 opus quod fuiſſet factur⁹.¶ Scd̄o hmōi
obex eſt effectus reprobatiōis. ǧ ex eo nō ē
reprobatio.ɔ̄ña nota eſt.ꝛ añs ptʒ.qꝛ nō
eſſʒ ſi dñs vellet miſereri.cōuertit em̄ pau
lum ꝑus pſecutorem.ꝛ fecit excellētiſſimū
doctorē:ꝛ ſbito.vt habet Actuū.ix. Cōuer
tit ꝛ Mattheū publicanū:ꝛ fecit euange
liſtā.ꝛ ergo obex nō eſſʒ:ſi dñs miſereri di
ſponeret.Unde Aug⁹.in enchiridion.ca.
cvj.dic.Quis em̄ ita deſipiat:vt dicat de
um malas hominū volūtates quas volu
erit:ꝛ qñ voluerit:ꝛ vbi voluerit:in bonuʒ
nō poſſe ɔuertere.ꝛ ergo ſi vellet miſereri:
nō eſſet obex.ǧ ꝙ obicem inuenit:effectus
reprobatōis exiſtit:nō cauſa.¶ Sexta cō
Cōclo.6 cluſio ꝙ dominus ab eterno hos q̄s repro
bat:libera ſua volūtate reprobat.nō pro/
pter futura peccata que ſūt ipi facturi:nec
etiā propter finalem obicem gratie quē in
eis eſt inuēturus. Hec ſequit̄ duabꝫ ɔclu/
Cōclo7 ſionibꝫ p̄cedentibꝫ.¶ Ex his ſequit̄ cōclu
ſio ſeptima:ꝛ m̄ſalis ad queſitum.ꝙ null⁹
predeſtinatus eſt p̄deſtinatus ob aliquā
cauſam:que de futuro debebat iexiſtere. ſi/
militer nec aliq̄s reprobatus:ob aliquaʒ
cauſam reprobatus eſt:que in eo in futu/
ro debebat fore.p̄ma pars patet per cōclu
ſioneʒ tertiā.ꝛ ſecunda pars per ſextam.ꝛ
hec ē intentio apoſtoli ad Ro.ix. Hoc de
ſecundo articulo.¶ Illis viſis r̄ndetur ad

rōnes ante oppoſitum.¶ Ad p̄mā cōtra Ad.1.
ſuppoſitum:neget̄ antecedēs.ꝛ ad ꝓbati/ rationē
onem.ꝙ licet predeſtinatio reſpectū ꝛ rela/
tōnem dicat ad predeſtinatum.tamē hec
relatio vel reſpectus eſt vt futuri:nō vt ſi/
mul exiſtentis.qꝛ eſt diſpoſitio dandi gra
tiam in futuro.ꝛ ideo nō optet exiſtente p̄/
deſtinatōe:exiſtere p̄deſtinatū.ſʒ ſufficit fo
re.Sicut q̄uis ſpūſſctūs ab eterno erat do
nabilis ſolum datus eſt ex tēpe.nec ab e/
terno fuit:cui eſſet donabilis.¶ Ad ſecun Ad 2
dam.ꝙ quilibet pur⁹ homo q̄diu viuit ē
predeſtinatus ɔtingēter:ſi ſit p̄deſtinat⁹.
qꝛ pōt nō eſſe predeſtinat⁹.vt dictū eſt i p̄
mo articulo:ꝛ eodē mō de reprobato.Sʒ
poſt terminū vite de lege ordinata neceſ/
ſario eſt p̄deſtinatus hic:q̄ predeſtinatus
eſt:ꝛ ille reprobatus qui reprobat⁹ eſt.q̄a
nō eſt poſſibile ꝙ aliq̄s beatoꝝ fiat miſer.
vel ꝙ condēnatus ſaluet̄:iuxta legē ordiā
tam.Ad improbatō em̄ dr̄ ꝙ q̄uis prede
ſtinatio ſit a deo.tamen quem p̄deſtiauit
poteſt nunq̄ȝ p̄deſtinaſſe.ꝛ omnis q̄ eſt p̄/
deſtinatus:de his qui ſunt vel erunt via
tores:eſt libere per deum p̄deſtinat⁹:ſic ꝙ
pōt nunq̄ȝ fuiſſe p̄deſtinat⁹.¶ Ad ſcd̄am Ad 2
probatōem.ꝙ q̄uis nō ſit poſſibile:ꝙ de⁹
certū numeꝝ elegerit ſaluandoꝝ:ꝙ ille fi/
at minor ſiue maior.nihilomin⁹ hec diui
ſa eſt ɔcedenda.numer⁹ electoꝝ pōt auge
ri ꝛ minui.¶ Secundo etiā ɔſeq̄ns eſt im 2
pertinēs añcedenti. Unde ſuppoſito ꝙ p̄
deſtinatus pōt nō eſſe p̄deſtinat⁹.ita rep/
batus pōt nō eſſe reprobat⁹.ſi ergo vnuʒ
dimitteret:puta coronā perderet.ꝛ alius
illā acciperet:maneret equalis. Beat⁹ Au/
guſtinus in libro de correctōe ꝛ grā:vult p̄
mum ꝙ coniunctū nō ſtat:ꝙ deus certū nu
merū predeſtinauerit:ꝛ ꝙ ab illo deficiat
vel ꝙ ſup eum numerus creſcat. vt magi/
ſter dicit in littera.diſtinctio.xl.c.iij.¶ Ad Ad 3
tertiam.concedit̄ ɔſequentia ꝛ ɔſeques in
ordine ad deum.quia deus certitudinali
ter cuiuſlibet hominis nouit finem.Ad i/
probatōem illius dr̄.ꝙ cū infallibili ꝛ cer
ta p̄ſcientia dei de fine ſtat.ꝙ ille libere pōt
cadere ꝛ a deo ſe auertere:qui eſt p̄deſtina/
tus.poteſt em̄ damnari:licet certitudina
liter ꝛ infallibiliter deus ſciat eum ſaluan/
dum.ꝛ hec ſatis ſunt dicta in queſtiōe p̄/
cedenti de p̄ſcientia dei.¶ Ad ɔfirmatio
nem:neget̄ cōſequētia.quia ex quo deus li ad ɔfir
bere predeſtinat:ꝛ predeſtinatio nō fictā

ſuit in p̄ꝛeteritū quin deus poſſit p̄ꝛedeſti
nare eum ex meritis ⁊ gratie ↄceſſione: cui
tamen nunq̄ꝫ concedet: merito quilibet cu
rare debet vt bene agat: ⁊ vitare malefacta.
Ad 1 ¶ Ad rōnes que fiunt ↄtra queſitū. ¶ Ad
aliarum p̄mam: ad auctoritatē beati Augu. ꝑ illō.
Mala p̄mo: dicit magiſter ꝙ eam impli/
cite retractauit: retractando eius ſimilem
p̄mo ↄfeſſionum. Uerum eſt ꝙ iſtud non
opoꝛtet. quia q̄ꝫuis aliq̄s p̄cedentes et ſe/
quentes retractet: iſtā tamē nō inuenitur
retractaſſe. Ideo alij dicūt aliter. ꝙ dc̄am
auctoritatē nō ponat beatus Auguſti. ad
illam mentem ad quā inducit̄: ſcꝫ ꝙ velit̄
dicere. ꝙ p̄ꝛedeſtinatio ſit ex aliquo bono:
quod habebit p̄ꝛedeſtinatꝰ. vel etiā repꝛo
batio ex aliquo malo. ſed vult dicere ꝙ in
vocatōne interna dei: vel etiā externa vo/
canti cōſentiunt ⁊ trahunt̄ ad dolendū de
peccatis. Unō p̄ma gratia gratis recepta
cum dei vocatione dolendo: gemendo: ⁊ cō
terendo amplius merent̄ gratie incremen
tum. Alij vocanti reſiſtunt: nec attendūt:
vnde nec p̄ꝛimā grām recipiunt. ⁊ ſi recipi
unt: non ꝑſeuerant. ⁊ illi obtundunt̄ vl' in
durantur. ⁊ hec ſunt occulta ⁊ ſoli deo co/
gnita. de quibꝫ ibi loquitur Auguſtinus.
Eſt em̄ oꝛdo in conuerſione peccatoꝛis. vt
p̄mo vocetur. deinde conſentiat vocanti. ⁊
tertio doleat. quarto iuſtificet̄: remiſſione
peccati: ⁊ infuſione gratie. quinto cōtinu/
ando actus penitentie mereat̄ gratie incre
mentum. Alij autē reſiſtunt. ⁊ ex hoc idu/
rantur. ⁊ eſt hec notula ibi in gloſa. Ma/
la. p̄mo ſumpta a libro. lxxxiij. queſtionū
queſtione. lxviij. cap̄. quinto. ⁊ eſt bn̄ pro/
habiliter dictū. ¶ Ad ſecundam. ꝙ electi/
Ad 2 onē dupliciter ſumere poſſumꝰ. Uno mo/
do prout dicit volitionē ſequentē delibe/
ratōem. ⁊ hoc modo maioꝛ eſt vera. ⁊ iſta
electio nō cadit in deo. ¶ Alio modo pro
2 vnius determinata acceptatōne: ⁊ alterius
dimiſſione. ⁊ hec eſt in deo. ⁊ hec nō requi
rit aliquid bonum in electo: ſed nudū be
neplacitū acceptantis. ⁊ ſic dicit apoſtolꝰ
ꝙ deus elegit p̄ꝛedeſtinatos ante mūdi cō/
ſtitutionē. ⁊c̄. ¶ Ad tertiam: neget̄ antece/
Ad 3 dens. ⁊ ad pꝛobatōem dicit̄. ꝙ nō opoꝛtet
agens vniuerſale infundere actionem ſu/
am in quodlibet nō habens impedimen/
tum ſi ſit liberū. Dat em̄ hō paupeti vni li
bere. ⁊ alteri nō. q̄ꝫuis nullū ſit impedimē/
tū ex p̄te i p̄iuſ: put exp̄imur. Deus em̄ (vt
dicit apl'us) nō ꝓpter impedimentū vl' me
ritū. cui vult miseret̄: ⁊ quē vult indurat.
Unde Augu. in libro de p̄deſtinatōe ſcō
rū dic̄. Fides ⁊ inchoata ꝑfcā donū dei eſt ⁊
hoc donū quibuſdā dari: ⁊ quibuſdā non
dari omino nō dubitat q̇ nō vult manife
ſtiſſimis litteris repugnare. nec voluntati
dei aliq̄d reſiſtit. vt dictū ē. Dedit em̄ pau
lo ꝑſecutoꝛi fidē maioꝛē: charitatē ⁊ illūi/
natōem: q̄ꝫ mlt̄ꝫ ifidelibꝫ in quibꝫ nullum
erat impedimentū.

¶ Marſiliꝰ h̄ dimiſit fere totū foliū cō
tēplatōne ſolonū obiectionū ↄ q̄ſitū facto
rū. Nec tn̄ ab re. quippe q̄ optimi viri ve/
ſtigijs in herēs maluerit huiuſcemōi rati/
onū ad tp̄s ſuſpēſam tenere ſententiā q̄ te
merario auſu quicq̄ꝫ a ſeſe poſitū iri. Uerū
pꝛoh dolor inuiſa ꝑuentus moꝛte id qō ſi
bi certū erat: haud quaq̄ꝫ executus eſt.

Uerit̄ qua/

q dragesimoſcōo circa diſ. xlij.
et. xliij. Utrū ds̄ poſſit poten/
tia ſua ꝓducere aliq̄d infini/
tū? Que queſtio vnū ſuppōit. ſ. in deo
eſſe potētiā. ⁊ aliō q̄rit. ſ. an poſſit ꝓducere arguit̄. 1.
infinitū. ¶ Cōtra ſuppoſitu arguit̄ ſic. In
deo nulla eſt potētia. ḡ. ↄn̄a nota ē. ⁊ an̄s ꝓ
bat̄ ſic. q2 ds̄ ē purꝰ actꝰ: ḡ nulla ē in eo po
tētia. ↄn̄a tenet. q2 purꝰ actꝰ potētiā n̄ ad
mittit. cū actꝰ ⁊ potētia ſint oppoſita. vt ſē
tit ph̄s i ꝓlogo de aīa. an̄s ē ph̄i. xij. meth.
ca. 4. vbi ꝓbat deū eſſe actū ſimplicē. ⁊ idē
itelligit ꝑ actū ſimplicē qō ꝑ actū purum
¶ Scōo ſic. ſic ſe hꝫ purū ſimplex ad cōpo arguit̄ 2.
ſitū em: ita ſe hꝫ purꝰ actꝰ ad potētiā. ſed
purū ſimplex nullā admittit ↄpoſitōnem
igit̄ nec purꝰ actꝰ aliquā potētiā. ↄn̄a nota
ē. ⁊ maioꝛ pꝫ ↄuenictī ſilitudie. ⁊ minoꝛ ſi/
milr̄. ¶ Tertio ſic. q2 ſi i deo ē potētia. vl' hec arguit̄. 3
eēt actia. vl' paſſiua. nllo modoꝝ. igit̄. pꝫ
maioꝛ ſufficictī diuiſiōe ex. v. meth. ꝓbat̄
mioꝛ p̄io: ꝙ n̄ ē in deo potētia paſſiua. q̇a
tūc n̄ eēt ſūme ſimplex. cꝰ ↄrīū dic̄ mgr̄ ſup̄
diſ. 8. nec actia. q2 vl' eēt natal'. ⁊ h̄ n̄. q2 tūc
faceret tātū q̄ꝫtū poſſꝫ. ⁊ ſic cū oia ꝓducta
ſint mēſurabilia: ds̄ eēt mēſurabil': ↄ dini
Athanaſij ſymbolū. imēſus p̄r ⁊c̄. nᶜ liba.
q2 potētia liba pōt eſſe ſine actu. ⁊ ex ↄn̄ti
poſſꝫ eē ds̄ ſine actu. pꝫ an̄s. q2 potētia iō
dr̄ liba. q2 pōt in actū ⁊ in eiꝰ ↄrium. ergo
quia poteſt eſſe ſine actu. ¶ Cōfirmat̄ ſic.
quia potētia libera cognito eo qō eſt me Confir.

lius:ꝑfecte facit ip̄m ceſſante impedimen/
to.ſed potentia diuina nō ſic facit.igit.⁊c̄.
patet maior.quia alſ libertas eſſet in ma/
lum:ſi cognito ꝑfecte bono nō amplexare
tur ip̄m.minor nota eſt.quia potētia diui
na nouit ꝑfectius vniuerſum ꝙ eſt iſtud
et tn̄ nō fecit ip̄m:prout ſupponitᷣ ad pre/
ſens. Item cū nouit vniuerſum meliꝰ poſ
ſe fieri: cū ſit finite bonum. Uel ideo non
fecit ip̄m melius.qꝛ nō potuit.⁊ ſic impo/
tens fuiſſet.vel quia nō voluit.⁊ ſic diſpli
cuiſſet ei ꝑfectio.quia cū maiorē potuiſſet
Arguitᷣ ꝑ q̄ſito habuiſſe:noluit eam habere.¶Deinde ar
guitᷣ ꝑ q̄ſito ſic.Deus intelligit actu īfini/
tum.ergo poteſt ip̄m facere.ↄn̄a nota ē.qꝛ
videtᷣ ꝙ quicquid extra ſe intelligit: h̄ face
re poſſit.⁊ an̄cedens ꝓbatᷣ ṗmo.quia itel/
ligit obiectum extenſum adequatū ſue po
tentie productiue.⁊ hoc nequit eſſe finitū
prout notū eſt.igitᷣ ⁊c̄.maior probatᷣ ſic.q̄a
intelligit ꝑfecte ⁊ cōprehenſiue ſuā poten
tiam ꝓductiuā in extēſione.⁊ hoc nō poſ/
ſet eſſe:niſi intelligeret aliq̄d obiectū ade/
q̄tum in extenſione.igitᷣ.⁊c̄.ↄſeq̄ntia iterū
nota eſt.⁊ maior ſupponitᷣ ex dictis.ſ3 mi/
nor patet.quia quolibet finito accepto vlᷣ
omibꝫ ſimlᷣ ſi nō rep̄ſentarent niſi extenſio
nem finitā:nō intelligeretᷣ in eis ꝑfecte to/
talitas potētie ꝓductiue diuine in extēſio
ne:ꝑut notum eſt igitᷣ.¶Sc̄do ſic.tam ex
tenſi ꝓducibilis ad extra eſt eſſentia diui
na ſignū:q̄nta eſt entitas ad intra.ſ3 ipſa
eſt infinita entitas ad intra.ergo eſt ſignū
infiniti ꝓducibilis ad extra:ↄſeq̄ntia no/
ta ē.⁊ maior ſimilᷣ videtᷣ vera:eo ꝙ eſt tan
te ſignum q̄nte eſt ens:cū ip̄a omia in ſe i
telligit.¶Secūdo.quia ſi nō:tunc deus
ꝓbatᷣ.2 non cognoſceret maxium quod poſſet ꝓ/
ducere.q̄d videtᷣ mirabiliter ſonare.¶Ter
3 tio.quia ſicut aliquid intra eſt:ſic vtiq3 re/
preſentat ſibi coequatū producibile: ſi ſit
4 perfecte cognita.¶Quarto.ſi aliquo da/
to magno aliquid quantūlibet maius eſ/
ſet:hoc eſſet infinitum.ergo ꝙ aliquo da/
to quantūlibet maius repreſentat: hoc re/
preſentat infinitum actu.ſed eſſentia diui
na dato finito quantūlibet maiꝰ rep̄ntat
ḡ rep̄ntat īfinitū. ↄn̄a nota ē:⁊ primū an
tecedes ſimilᷣ.qꝛ ꝙ finito dato eſſet quan
tūlibet maius vtiq3 eſſet extenſum ſine ter
mino.potiſſime in quātitatibꝫ eiuſdē ſp̄ei
et ṗma ↄſequentia tenet.quia ſicut ſe ha/
b3 eſſe ad eſſe ita rep̄ſentare ad repreſenta

tum.⁊ minor patet.quia dato finito quā
tumlibet maius pōt ꝓducere:quod nō eſ
ſet niſi quantūlibet maiꝰ rep̄ſentaret.¶Et Cōfir.1
confirmatᷣ.qꝛ ſi aliq̄ dato quātūlibet maiꝰ
eſſet:ad minus aggregatū ex omibꝫ eſſet i
finitū.ergo ꝙ aliquo dato finito quantūli
bet maius intelligit: intelligit infinitum.
patet ↄſeq̄ntia vt ṗmo.ſed manifeſtu3 eſt
catholico ꝙ dato pedali:deus quātūlibet
maius intelligit.quia quantūlibet maius
poteſt facere.igitᷣ aggregatū ex omibꝫ que
intelligit:erit intellectū infinitū.¶Quin 5
to ſic.deus omia corpa facta ⁊ factibilia ꝑ
eum intelligit.⁊ pōt ea intelligere vt vnū.
ergo pōt intelligere infinitū.ↄſequētia no
ta eſt quia omnia talia nō poſſent conſti
tuere finitum.⁊ an̄cedens pro ṗma parte
ſimiliter.ſed pro ſecūda p3.quia omia q̄ i
telligit vt diuiſa:poſſet facere cōtinua i ge
gere quātitatis.⁊ ex ↄſequenti pōt ea itelli
gere vt vnum.¶Secūdo arguitᷣ ṗncipali arguitᷣ.2
ter ſic.Non minꝰ deus pōt facere:eo ꝙ eſt
agens liberū:ꝙ ſi ageret naturaliter. mo/
do ſi ageret naturalitᷣ:produceret de facto
infinitū.ergo p3 maior.quia libertas op/
poſitōnis nihil tollit de potentia.⁊ minor
patet.quia ſi ageret naturaliter:ageret ſ3
vltimū ſuum poſſe:ṗmo celi de potētia a/
ctiua.quia virtus attenditᷣ ſm̄ excellentie
terminū:⁊ productum corpus ſm̄ vltimū
poſſe potētie diuine agentis extēſiue:non
poſſet eſſe finitū.quia tūc potētia diuina
eſſet limitata.¶Tertio ṗncipaliter arguitᷣ arguitᷣ.3
ſic.Poſſibile eſt ꝙ deus in qualibet parte
ꝓporcionali huiꝰ hore cōſequenter ſe ha/
bente:ꝓducat lapidem pedalē.⁊ eum pro/
ductū conſeruet cu3 quolibet poſtea ꝓdu/
cendo.ergo poſſibile eſt ꝙ faciat infinitū.
ↄn̄a nota eſt.⁊ an̄cedens p3.quia in qua/
libet parte pōt.pone in eſſe:ꝙ in omibꝫ fa
ciat.Forte dices ꝙ iſta nō debet poni in eſ
ſe:cum nota vniūſalitatis.ſ3 ꝑ ſingulares
bene.pone omes ſinglᷣares in eſſe: oēs ſūt
poſſibiles ⁊ ſibi inuicē cōpoſſibiles.⁊ ḡ ea
rū vniūſalᷣ erit poſſibilᷣ.ſc3.deus in qualib3
parte ꝓportionali huiꝰ hore ↄn̄ter ſe ha/
bēte ꝓducit lapidē pedalē.¶Quarto.qꝛ h̄ arguitᷣ.4
deū facere nullā vᷣ īplicare ↄdictiōe3.igitᷣ.
ↄn̄a nota ē catholico.⁊ an̄s p3.qꝛ ex h̄ ꝙ i
finitū in magnitudie eēt:nō vᷣ ꝑ ſſe iſeri
ↄdictoria.¶.5.qꝛ d̄s pt facere īfinitā mlti arguitᷣ.5
tudinem actu.ergo et magnitudinem. cō
ſequentia nota eſt.antecedens probatur.

quia quicquid pōt facere ſucceſſiue: pt facere ſimul. ſed infinitam multitudinē animarum vel hominū pōt facere ſucceſſiue. igitur. maior nota eſt. quia potētie infinite nihil reſiſtit. minor videt̄ manifeſta de ſe.

2 ¶ Secundo pbat̄. q2 deus pōt omes ptes ꝓportionales cōtinui ab inuicē ſeparare: ⁊ ſeparatim ꝯſeruare. ḡ ꝯña nota eſt. ⁊ añs pꝫ. q2 iam oēs ꝯſeruat ꝯiūctas. quare ḡ etiā nō poſſet eas ſeparare: ⁊ ſeparatas ab inuicē cōſeruare.

3 ¶ Tertio. quia deus facit ꝙ mobile in vna hora trāſit oēs partes cōtinui: q̄re ḡ nō poſſet omes illas diuidere: ⁊ diuiſaſ ꝯſeruare.

4 ¶ Quarto. q2 vtiqꝫ nouit omnes partes ꝯtinui ꝓportionales ꝯſequenter ſe habentes: et ſicut eas diſtincte nouit. ita eas diſtincte ſepare poſſet: ⁊ conſeruare.

5 ¶ Quinto. quia deus nouit diſtincte om̄ia creabilia ⁊ volūtas eius nō eſt minoris potentie q̄ ſua cognitio. igit̄ pōt facere: ꝙ om̄ia creabilia ſint ſimul. ḡ multitudinē infinitā. ꝯñe note ſunt. pꝫ maior. quia male eſſet dictū ꝙ aliq̄ creabilia ꝯgnoſceret: ⁊ aliq̄ nō. ⁊ patꝫ minor de ſe. q2 eadē

6 eſt cognitio que volūtas ⁊ potētia. ¶ Sexto. q2 nō minus pōt facere deus q̄ infiniti angeli ſi eſſent. ſꝫ ſi tales eſſent: poſſent facere multitudinē infinitā. igit̄. pꝫ maior. q2 excellētius infinitas potētie eſt in deo q̄ eſſet in infinitis angel. pꝫ minor. q2 tales poſſent omes ſimul itelligere: ⁊ ſic i ſe producerent infinitos actus intelligēdi.

In ꝯriū. ¶ Sꝫ pro ſuppoſito eſt mgr̄ in diſtinctōe pſenti. xlij. q2 ponit deum oīa poſſe: ⁊ ꝙ in eo eſt oī potētia. Sꝫ ꝯtra q̄ſituꝫ vīdr̄ eſſe intentio ſua in diſtinctōe. xlij. q2 tūc potētia dei eēt terminata ad maximū qđ poſſꝫ ꝓducere ſcꝫ ad infinitū: cū nihil poſſit eſſe mai⁹ infinito. ¶ In hac queſtio. erūt articuli tres. In pmo videbit̄. Utrū in deo ſit potentia: et an finita vel infinita: In ſcđo: qđ phs de h̄ diceret in lumine naturali. Et in tertio articlo videbit̄ de q̄ſito.

Artic. i. **Quantum ad pri**mū: ſciendū eſt ꝙ cū duplex ſit potētia. ſcꝫ actiua que eſt pncipiū tranſmutādi alterū inquantū alterū. Alia eſt paſſiua que ē pncipium trāſmutandi ab altero. Potentia paſſiua omino a deo ſecludit̄ quo ad naturā diuinā. q2 cum ſit ſumme ſimplex: vt dictū eſt circa diſtinctōem octauā: omino repugnat ei recipe. ⁊ ꝯ ꝯñti pati. ⁊ ideo nulla eſt in eo potētia paſſiua.

¶ Scđo ē notandū. ꝙ cum duplex ſit infinitas. ſcꝫ durationis. puta ſm quā aliqđ ſemp mãet idē de iſta nō eſt ad pſens. q2 manifeſtū eſt etiā in lumine naturali ꝯcluſo ꝙ deus eſt: ꝙ ipe eſt oīmode imutabilis. ⁊ ex ꝯſequēti incorruptibilis ⁊ inannihilabilis: ⁊ ita de aliīſ. Unde phs. xij. meth. redarguit poetas fingentes q̄nq̄ nihil fuiſſe. q2 ſic aliqñ deus nō fuiſſet: ⁊ ſi ille nō fuiſſet. ipe nō potuiſſet pduci. nō em̄ ab alio. cū nihil ſeipm pducere ſufficiat. vt dicit btūs Aug. de trini. ⁊ dicit magiſter ſup. Alia eſt infinitas virtutis vel vigoris quo ad extra: ⁊ perfectionis vel bonitatis eſſential' quo ad itra et de iſta eſt intētio hui⁹ articli. Dicit̄ autē infinitas ꝟtutis potētie vel vigoris ad extra que omni effectu dato vel dabili pt in quãtūlibet maiorem. **Nota .2**

¶ Quib⁹ pmiſſis ſit pma concluſio hec. In deo eſt potētia actiua. pbat̄ ſic. q2 in omi eo qđ agit eſt potentia actiua. ſꝫ deus agit. ḡ pꝫ. maior. quia qđ agit: h̄ trāſmutat alterū. qđ nō poſſꝫ niſi in eo eſſet pncipiū trāſmutādi alterū. et ex ꝯſeq̄nti potētia actiua. minor pꝫ. q2 deus mouet pmū mobile. vt habet̄. xij. meth. et catholicus dicit ꝙ de⁹ fecerit celū et terrā: h̄ aūt erat agere. **Cōclo. i.**

¶ Scđa ꝯclō eſt. potētia actiua dei eſt deus. pbatur ſic. quia vl' eſt deus: ⁊ habet̄ ꝓpoſitum. vel eſt diſticta a deo. ⁊ hoc nō. q2 cū ſit in deo: ſi eſſet diſtincta: deus nō eſſet ſimplex. cui⁹ contrarium dictū eſt ſupra circa diſtinctōeꝫ. viij. et pꝫ ꝯña q2 in q̄cunqꝫ eſt aliqđ diſtictū ab eo: h̄ ꝯponit̄ alteri: ⁊ ex ꝯſeq̄nti nō ē ſume ſimplex. **Cōclo. 2**

¶ Scđo. q2 eſſe potentiā actiuā eſt pfectōis ſimpl'r. igit̄. ꝯña tenꝫ. quia qđlibet tale denoīat deū ⁊ eſt de⁹. ⁊ antecedēs pꝫ. q2 eſt in q̄libet meli⁹ ipm q̄ nō ipm. **2.pbat.**

¶ Et tertio. q2 de⁹ eſt pm⁹ act⁹: ⁊ ex cōſeq̄nti pma potētia actiua. **3.pbat**

¶ Tertia ꝯclō. ſimpl'r ꝯcedēdū ē deū eſſe infinite ꝟtut̄ in vigore. iſta pꝫ. q2 qđ eſt ifinite magnitudinis ſpūal': eſt infiniti vigoris. ſꝫ de⁹ eſt infinite magnitudīs ſpūal'. igit̄. ⁊c. tenꝫ ꝯña et maior pꝫ p ea q̄ dicta fuerūt in. ḡ. queſtione diſtinctionis decimenone. magnitudinis em̄ ſpūalis tres partes ſunt. vt dicit mgr̄ diſ. xix. ⁊. xx. ſcꝫ duratio q̄ in deo ē eternitas. eſſentialis bonitas q̄ attēdit̄ penes ipam eſſentiā dei in ſe: ⁊ potentie ſiue vigoris que attenditur penes effectum: et ergo vbi eſt infinitas quantitatis ſpū

ritualis: ibi eſt vigor infinitus. mior ptʒ p illud pſal. magnitudinis di nō eſt finis. ⁊ per illud Baruch. O iſrael magna eſt do mus dei: ⁊ ingens locus poſſeſſionis eius magnus ⁊ nō habēs finem: excelſus et im menſus. ⁊ per illud Athanaſij in ſymbolo. immēſus pater. ⁊c. Et de iſta materia ⁊ cor relarijs eſt ſatis dictū in dicta ſcda queſti one circa diſtinctōem. xix. ⁊ ideo tranſeo de pñti. Hoc de pmo articulo.

Artic. 2. **Reſtat videre i ſe** cundo artic. an deum eſſe infinite virtutis in vigore ſit ponēdū in lumine naturali: Ubi pmo pmittendū ꝙ lumen naẗale vo caẗ lumen intellectus creati: fundatuʒ in pncipijs p ſe notis. vel in pncipijs notiſ p ſenſum: memoriā: ⁊ expientiā. vel qḋ eſt a liqd eoꝝ: vel oīa iſta ſil'ſecluſa illumina tiōe ſupiori que fit p fidem. Un lumē na turale ita habeẗ ab infidelibꝫ: ſicut a fide

Nota. libꝫ. ¶ Et breuiter lumen naturale hoc vo co lumen intellectus creati: quo aſſētit hiſ que ſb ſenſu cadunt ⁊ pncipijs: quoꝝ noti ciā habet cum ſenſu: ac etiā pncipijs notiſ ex implicatōne euidenti veritatis in ſignifi catōe terminoꝝ ⁊ ꝯclōnibꝫ que ex talibus poſſūt inferri pbabiliꝰ ꝙ eoꝝum oppoſite ſecluſa illuminatōe ſupiori: que eſt p fidē. Ex oppoſito: lumen ſupnaturale voco qḋ nō pōt intellectus viatoris attingere: niſi adiutus reuelatōe diuina: vel fide vltra p dicta: ſicut eſſʒ lumē quo fideľ aſſentit ar ticulo trinitatis. vel articulo incarnatōis verbi. vel alijs hmōi. Et iſtud eſt qḋ nōis

Corre. qḋ in omni ſcia opteẗ pſupponi. ¶ Corre. ſeqꝛ: ꝙ qcqd in lumie naturali dʒ eē notū dʒ eſſe per ſe notū vľ p expictiā notū: vľ ex ſenſu notum: vel debet eſſe ex his deduci

Notā. 2 bile: pbabiliꝰ ꝙ ſuum oppoſitū. ¶ Scdo notandū: ꝙ modus pcedēdi in iſto lumie naturali eſt triplex i gnē: vt determiat phs

1 in. vj. meth. ¶ Quidā qui fundaẗ ſup eſſe reꝝ: ⁊ ſup quidditates. vt in. ij. meth. pro baẗ pma cauſaʒ efficientē eſſe: eo ꝙ effectꝰ eſt vel depēdet a ſua cauſa creāte: q nō cre aret niſi aliq eſſet pma in efficiendo. ⁊ iſte

2 eſt metaphiſicalis. ¶ Scdꝰ pcedit p mo tum ⁊ mutationē. vñ iſte ſupponit motū eſſe ⁊ mutatōem: ⁊ inquirit eius cauſas. ⁊ iſte eſt naturalis: inqꝫtum eſt ſpeculatiuꝰ. et inqꝫtum applicaẗ praxi: ſbalternat ſibi proceſſus qui ex motibꝫ ⁊ mutatiōibꝫ ⁊ ex

experientijs habitiſ ex his oſtendūt qḋ pro ſit corpori ſpēaliter humano. ⁊ de his ē ſciē tia medicine. Iteʒ ſbaltemat ſibi pceſſus quibꝫ oſtendiẗ ex motu: expientia: ⁊ muta tione: quid ſit bonū homi quo ad animaʒ ſcʒ ex quibꝫ homines fiunt boni vel mali. et iſti pceſſus ptinent ad ſciam moralem: ad quā poſtea venit ſcia legum: que ad p ticularia deſcendit inqꝫtum pōt. in quoli bet caſu oſtendit quid equum ⁊ quid ini quū: ⁊ hoc vt ciues fiant boni. ¶ Tertiꝰ pꝫ ceſſus eſt ex pncipijs p ſe notis: ⁊ cōibꝫ aīe conceptōnibꝫ de qntitatibꝫ. ꝯſiderans eaſ ac ſi eſſent immobiles ⁊ immutabiles: nō qꝛ ſic ſint. ſed quia ꝯſiderat eas ⁊ nō in or dine ad motū. ⁊ iſte modus eſt mathema ticus. Plurimi alij ſunt pceſſus pticlares his ſbalternati: vel plibꝫ iſtoꝝ ſimul. vt p ſpectiua geometrie ⁊ naturali phie. muſi ca arithmetice ⁊ naẗali phie. ⁊ adhuc pti cularius qui vellet deſcendere poſſet. de q bus nō eſt cura ad pſens. De his habeẗa philoſopho. vj. meth. ⁊ iſti ſunt mōi pce dendi in lumine naturali. ¶ Tertio eſt no tādū. ꝙ hec ꝯcluſio. deus eſt probaẗ meta phiſicaliter: pmo modo pcedendi ſcʒ ex eſ ſe effectuū. qꝛ pma cauſa efficiēs vel etiaʒ finalis eſt. ſicut patet. xij. meth. ¶ Sʒ hec concluſio. deus eſt infiniti vigoris: cuʒ nō ſit p ſe nota viatori: ſi debet ei pbari opor tet ꝙ pbeẗ a poſteriori. ſcʒ ex effectibꝫ depē dentibꝫ a deo. ptʒ. qꝛ a priori nō debet pba ri: cū nulla ſit cauſa vigoris dei. nec mathe matice pōt: cū iſte terminuſ vigor ſit termi nus ptinēs ad motū vel mutatōem. quia maior vigor dicit q maiorē effectū: motuʒ ſcʒ vľ mutatōem pt q nullo mō eſt de ꝯſide ratōe mathematici. ¶ Quarto ſuppōo. ꝙ oēs effectꝰ q ſenſui appent vľ intellectui mediante experientia ſenſus ſunt finiti. h patet inductiue. qꝛ inter illos effectus ma ximus q appet eſt motus diumꝰ ꝙtuʒ ad intenſionem et extenſionē ſimul exiſtentē: et certum eſt ꝙ finitus eſt. ¶ Quinto ē no tandum. ꝙ in lumine naturali nunꝙ fuit creatio manifeſta. immo ab oībꝫ philo ſophis fuit negata. Unde phs pmo phi ſicoꝝ. ⁊ pmo de generatōe. omnes phi ab horrebāt dicere: aliqd fieri nullo ſbiecto p ſuppoſito. Uex eſt ꝙ de hoc magis dicet i ij. li. p gram dei. ⁊ ſuppoſito ſicut collatie dixi cū mgris meis ex q pncipio fieret phi loſopho in lumine natuꝛali nota. nō enim

(right margin notes: notā. 3 — Reſum prio ter tie ꝯclō. — notā. 4 — Notā. 5)

eſt per ſe nota. nec ſequitur ad ꝓpoſitões
per ſe notas. ⁊ ſenſu ⁊ expientia inq̃ʒtũ eis
credit᷑ deducũt oppoſitũ creatõis: ſcʒ ſemꝑ
Cõclo. aliq̃d ſbijci: ex quo ꝓducit᷑ id qđ fit. ¶ His
p̄miſſis eſt ɔcluſio mĩſalis hec. Deũ eſſe i/
finiti vigoris nõ eſt notũ in puro lumine
naturali. ꝓbatur ſic. Solũ illud vocatur
notũ in puro lumine naturali qđ eſt notũ
per experientiã: vel ꝑ ſenſum ſeu etiã per ſe
ſic ꝙ euidenti implicatõe terminoꝝ. pʒ eiꝰ
veritas. ſicut ſunt p̄ma p̄ncipia vel qđ eſt
ex his vel aliquibꝰ eoꝝ deducibile ꝓbabi
lius eſt q̃ʒ ſuũ oppoſitũ. Sʒ deũ eſſe infini
ti vigoris nõ eſt notũ aliq̃ dictoꝝ modoꝝ
ergo nõ eſt notũ in lumine naturali. conſe
quẽtia nota eſt. ⁊ maior ptʒ ꝑ p̄muʒ nota
bile ⁊ ſuũ correlariũ. minor ptʒ. q2 primo
ꝙ nõ ſit ꝑ ſe notũ manifeſtũ eſt. q2 non in
cludunt ſe termini euidenter reſpectu ho/
minis viatoris: ⁊ manifeſtũ eſt ꝙ nõ ẽ no/
tum ſenſu vel expientia. cũ nulluꝰ infinitũ
vigorem expꝑtus ſit. Sʒ ꝙ nõ ſit ex his de
ducibile ꝓbabilius q̃ʒ ſuũ oppoſitũ pʒ. q2
deberet ꝓbari ex effectibꝰ. vt dictũ eſt i ter/
tio notabili. mõ oẽs effectꝰ ſũt finiti. vt di
cit quartũ notabile. finitus aũt effectꝰ nõ
infert infinitatẽ vigoris in cauſa eũ ꝓdu/
cente: notificando ſuã cauſam: ſʒ ſoluʒ in
fert eã eſſe tantę v̄tutis in ꝓducẽdo: q̃ntꝰ ẽ
effectus quẽ ꝓducit. Forte dicet᷑ ꝙ licʒ effe
ctus ſit finitꝰ: tñ modus ꝓductõis eſt infi
nitus. q2 creare nõ cõuenit niſi v̄tuti ĩfini/
tę. R. ꝙ licet ita ſit ſic aſſumit᷑: tñ ille modꝰ
nõ põt eſſe mediũ ꝓbãdi in lumine natu/
rali. q2 eſt ignotus. vt dictũ fuit in q̃nto p̄
miſſoꝝ: immo oppoſitus in illo lumine eſt
creditꝰ: ſcʒ ꝙ om̃e qđ fit. fiat ex ſubiecto p̄
ſuppoſito: ⁊ nõ ſine tali. modo ꝑ ignotũ ĩ
aliquo lumine nihil põt in illo lumine de
ſcđo pro duci. ¶ Scđo arguit᷑ ſic. omnes in ſolo lu
bat ɔclo mine naturali loquẽtes ⁊ ſm̃ illud lumen
ponũt deũ nõ poſſe mouere velociꝰ q̃ʒ nũc
mouet p̄mũ mobile. ergo nõ ponũt euʒ in
illo lumine infiniti eſſe vigoris. ɔña nota
eſt. quia infinitꝰ vigor omni velocitate fi/
nita data: idem mobile finitũ velociꝰ mo
ſequit.1. uere poſſit. ¶ Añs ꝓbatur ſic. ſequit᷑ bene de
us nõ põt creare. g̃ deus nõ poteſt annihi
lare. quia eiuſdẽ rõnis ſunt: ⁊ mutatões
oppoſite. ⁊ ergo ſi in vnã eaꝝ nõ põt deuſ
neci aliã. ⁊ potiſſime ſi ñ pti poſitiuã: nõ
2 poteſt in p̄uatiuaʒ. ¶ Sequit᷑ ſcđo. Deus
nõ põt annihilare. g̃ nõ põt nõ velle ɔſer/
uare ſecundã intelligentiã. vel cęlum. pro
batur ɔña. quia da oppoſitum ɔſeq̃ntis
põt velle nõ ɔſeruare ſcđam intelligentiã
et ponei eſſe ꝙ ñ velit eã ɔſuar᷑: ſequit᷑ ꝙ ſe
cunda intelligentia annihilat᷑. q2 non po
teſt manere: nõ ɔſeruata a deo. ⁊ iõ cũ non
poſſit corrumpi: ⁊ nõ manebit: annihila/
bitur. qđ eſt oppoſitũ ɔñtis. ¶ Sequitur 3
tertio. deus nõ põt nõ velle ɔſeruare ſecũ/
dam intelligentiã. g̃ neceſſario vult cõſer/
uare eam. q2 nõ poſſe nõ ⁊ neceſſe idẽ valẽt
ij. Perihermenias. ¶ Sequit᷑ quarto. de 4
us neceſſario vult ɔſeruare ſcđam intelli/
gentiã. g̃ nõ eſt liber libertate oppoſitõnis
in hiſ q̃ facit ad extra. pʒ ɔña. q2 ſi libe ad
extra ɔſeruaret: tũc poſſet non ɔſeruare ſe
cundam intelligentiã. g̃ etiaʒ poſſet velle
eam nõ ɔſeruare. qđ eſt oppoſitũ antece/
dẽtis. ¶ Sequit᷑ q̃nto. deꝰ nõ eſt liber libta 5
te oppoſitõis in his quę facit ad extra. er
go nõ põt velle aliter facere q̃ʒ facit. ptʒ cõ
ſequẽtia. q2 ſi aliter faceret: cuʒ h̃ nõ poſſit
eſſe ex mutatõne ſua. q2 ĩmutabilis eſt. nᶜ
ex impedimẽto: vel violẽtatõe: quę in deo
locũ nõ habet: opteret ꝙ alit᷑ faceret ex lib̃/
tate oppoſitõis. qđ eſt oppoſitũ añceden 6
tis. ¶ Sequit᷑ ſexto. nõ põt velle aliter fa/
cere q̃ʒ facit. g̃ nõ põt velle velocius moue
re q̃ʒ mouet. illa tenet de ſe. q2 velle velociꝰ
mouere: eſſet velle aliter facere. ¶ Sequit᷑ 7
ſeptimo. deus nõ põt velle velociꝰ mouere
q̃ʒ mouet. g̃ nõ poteſt mouere velocius q̃ʒ
mouet. quia cum moueat intellectuʒ ⁊ vo
luntatem: nõ poteſt aliter mouere q̃ʒ ſicut
vult mouere. ergo cum om̃es hę conſequẽ
tię ſint bonę ⁊ in lumine naturali conceſſę:
ſequet᷑ de p̄mo ad vltimum. deus nõ poteſt
creare: ergo non poteſt velociuſ mouere q̃ʒ
nunc mouet. ⁊ añcedens eſt philoſopho
in lumine naturali notũ: vt dictum eſt in
tertio notabili: immo eſt tale ꝙ ĩtellectus
nõ adiutus lumine ſuꝑiori q̃ʒ eſt lumẽ fi/
dei: ei ſimpliciter aſſentit. quia intellectuſ
ęque naturaliter aſſentit huic: ꝓpter expe/
rientiã quam adducit adeaʒ philoſophꝰ
in primo phiſicoruʒ. omne quod fit: fit ex
ſubiecto pręſuppoſito: ſicut huic. omnis
ignis eſt calidus: ſuppoſito diſcurſu intel
lectus ꝙ conſideraret quare ĩ qualibet mu
tatione quaʒ experitur: ſemꝑ aliq̃d ſubijci
tur. g̃ ɔñs etiam in puro lumine naturali
concederet᷑: vt notum eſt. ⁊ hoc fuit añs ꝓ
bandum. ¶ Tertio ad ɔcluſionẽ arguitur 3 ꝓbat᷑
conclo.

ſic. deus in lumine naturali ponitᷣ nō poſſe
mouere maius mobile ꝙ̄ de facto mouet.
ergo in illo lumine ponitᷣ ſolum finiti vigo
ris. ꝯña nota eſt vt ꝓus. ⁊ añcedens ꝓbatᷣ
qꝛ illo lumine ponitᷣ ꝙ nō poſſit eſſe maius
mobile. ergo in eodẽ ponitᷣ ꝙ deus nō poſ
ſit mouere maius mobile. ꝯña tenet. quia
mouere mobile p̄ſupponit ip̄m eſſe. ante/
cedēs ꝓbatᷣ. quia ſi ph̄us poneret poſſe eſ/
ſe maius mobile: vel poneret h̄ eſſe poſſe ꝑ
creatōem. ⁊ h̄ nō. qꝛ illa in lumine natura
li nō ꝯceditᷣ. vel per gñatōem: ⁊ h̄ nō. qꝛ in
lumine naturali nō ponitᷣ cęlū gñabile: et
ſolum ponitᷣ gñatio ſbarum eſſe ſb conca/
uo orbis lunę: quoꝝ gñitoꝝ quodlibet ne/
ceſſario eſt minus cęlo: ſaltē in illo lumine
vel ꝑ augmentatōem: ⁊ hoc nō. qꝛ in lumi
ne naturali nō ponitᷣ cęluꝫ poſſe augeri vl̓
minui. Hę rōnes ſunt conformes ꝓceſſui
phi ⁊ ſui cōmentatoris in. viij. phiſi. q̄ pro
pter immutabilitatē volūtatis diuinę. et
quia nō ponūt eam liberā libertate oppo/
ſitōnis: ponunt mundū ęternū ⁊ motū ę/
ternū. Vñ ꝯmētator inq̄t. a volūtate anti
qua nō fit actio noua. ⁊ ꝑmo cęli. nō poſſe
eſſe plures mūdos: nec mundū poſſe fieri
nec corrūpi. Forte dices. in hoc errauerūt
Scio fraterꝙ errauerūt a lumine fidei. itē
etiā a veritate: ſed ipi ſecuti ſunt lumē na/
turale: ⁊ in ſequēdo illō iſtas ꝓpoſitiones
poſuerūt. ⁊ ideo dicere: ꝙ in lumine natu/
rali nō adiuto diuina reuelatōe vel fide:
debeat poni deus infiniti vigoris: qđ tam il/
luminati intellect⁹ ſicut erant Ariſtotel̓ ⁊
cōmentatoris: in illo lumine videre nō po
terant: magis eſt (vt cū reuerētia loquar)
p̄ſumptōnis ꝙ̄ naturalis rōnis: ⁊ volūta/
tis ꝙ̄ veritatis. Quilibet eīm volēs cōſide
rare ⁊ nō ex paſſione vni ꝑti plus adhęre/
re ꝙ̄ alteri: videt ꝯcluſiōis veritatē. ⁊ ratio
nes factas eā ꝓbabili⁹ ꝓbare: ꝙ̄ pōt ꝓba
ri pars oppoſita. Verꝫ eſt ꝙ ſi aliq̄s poſſet
probare ex lumine naturali creatōeꝫ eē do
poſſibile: tūc hę rōnes ſpēaliter ſcđa et ter/
tia nō ꝓcederent. ſꝫ hoc ex lumine natura
li ęque facile eſt ꝓbare: ſicut aſinū volare:
cum oppoſitum creatōis ſit ꝑncipiū om/
niū ph̄orum. ſcꝫ nihil fieri niſi ex ſbiecto p̄
ſuppoſito. de quo magis dicetur: vt ęſti/
mo in ſecundo. Sed ꝯ̄riam opinionē mł/
ti ſolēnes doctores tenēt: quia dicūt ꝙ poſ
ſit euidenter ⁊ ex puro lumine naturali ꝓ/
oppō.I. bari deum eſſe infiniti vigoris. ¶ Ad qđ

dñs Egidius ſic arguit ſm ph̄m. deus eſt
infinitus infinitate cui repugnat eſſe ī ma
gnitudine. ſꝫ hęc eſt infinitas vigoris. ḡ de
us eſt infiniti vigoris. ꝯña nota eſt: ⁊ ma/
ior eſt phi. viij. phiſicoꝝ. ꝓbat eīm ex infi/
nitate ꝑmi motoris: ꝙ ꝑmus motor ſit oī
no indiuiſibilis. ⁊ minor manifeſta eſt. q̇a
infinitas duratōis bene eſt in magnitudi
ne: cum oīa corpa cęleſtia ſint infinita ī
duratōe. ¶ Scđo ſic. oē finitū p̄ſuppo/ 2
nit aliq̇d ꝑus ſe a q̄ depēdet in rōne menſu
rati vel mēſurabilis. deus nō p̄ſuppōit ali
quid ꝑus ſe: a quo depēdeat. igitᷣ. maior ꝓ/
batur. qꝛ oē finitū eſt certis limitib⁹ ter/
minatū. ⁊ per ꝯñs ab aliq̄ menſuratū. nō
eīm ſtat ꝙ ſit immēſum ⁊ finitū. minor no/
ta eſt de ſe. qꝛ deo ſimpliciᷣ nihil eſt prius.
¶ Tertio. qꝛ nō ē minoris vigoris ꝙ̄ dili/ 3
gibilitatis. ſꝫ eſt infinitę diligibilitatꝭ. igitᷣ
maior ptꝫ. qꝛ idem ē in eo vigor ⁊ diligibi
litas. patꝫ minor. qꝛ ē finis vltimus: de cu
ius rōne ē ꝙ ſit in infinitū diligibilis. iux
ta illud phi ꝑmo politicoꝝ. appetitus ī in
finitū ē. Quarto arguit mgr̄ Thom̄. de ar 4
gentina ſic. Ph̄s (vt aſſumit. viij. phiſico
rū) dic̄. ꝙ ſi ꝟtus ꝑmi motoris eſſet ꝟtus ī
corpe: tunc moueret ip̄m in inſtanti. ḡ cuꝫ
in infinitū ſit min⁹ inſtans ꝙ̄ tps: oportꝫ
virtutē ꝑmi motoris eſſe in infinitū maio
rē q̄libet ꝟtute q̄ mouet exñs in corpe. ꝯſe/
q̄uētia tenet: qꝛ ſicut in minore tpe moue/
ret: ita ꝟtus motoris eſt maior. vj. phiſi. ⁊
vij. ſꝫ tunc arguit vltra. ḡ oportet ei⁹ ꝟtuteꝫ
infinite excedere ꝟtutē q̄ ē in corpe. ḡ eſſe ī/
finiti vigoris. ¶ Quīto aſſumit ꝙ cōmen 5
tator ponit p̄ter ꝑmū motorē aliū motorē
appropꝛatū q̄ īmediate mouet hmōi mo/
bile. ⁊ dic̄ ꝙ ꝯmētator dicat: ꝙ ſi ꝑm⁹ mo/
tor hmōi mobile mouerꝫ īmediate: moue
ret ip̄m in inſtāti. ⁊ tūc ſeq̄tᷣ idē quod ꝑus
¶ Sexto ſic. mouēs qđ ſuā actōem ꝓpria 6
ꝟtute in īfinitū ꝯtinuat: nō innixuꝫ alicui
alteri: neccario ē infinite ꝟtutis intēſiue: de
us ē hmōi. igitᷣ. maior ꝓbatᷣ. qꝛ minor ē in/
finitas ꝟtutꝭ depēdētis ab alia ꝟtute ī ſua
actiōe ꝙ̄ ē ꝟtus q̄ ī ſua actōe a nllo depen/
det. ḡ cū īfinitas duratōis ſit ī motoribus
ſcđis: q̇ alīi. ſ. deo innitunᷣ: oportet ꝙ maior ī
finitas ꝟtutꝭ ſit ī deo ꝙ̄ duratōis. ⁊ iſta ne 7
quit eſſe niſi vigoris. ¶ Septimo. illa vir
tus eſt infinita intenſiue ⁊ in vigore cui nl̓
la p̄t fieri additio: etiam per intellectum.
ſed virtus dei eſt hmōi. igitᷣ. ⁊c̄. ꝓbat ma

ioꝛe.quia omni finito ꝑ intellectū pōt fieri
additio.pꝛobat minoꝛem.qꝛ virtuti que ē
vniuerſalr̄ ꝑfecta:ꝛ que eſt tota regl'a om/
nis virtutis:nō magis per intellectum po
teſt fieri additio ꝟtutis:ſeu cuiuſcūqꝫ per/
fectionis q̄ꝫ ꝑfectiſſime virtuti determina
ti generis pōt fieri additio.modo ꝑfectiſſi
me virtuti determinati generis:vt ſūme ca
liditati nō pōt fieri additio etiā ꝑ intelle/
ctum.igit̄ neqꝫ virtuti vniūſalr̄ ꝑfecte. con
ſeq̄ntia nota eſt.ꝛ maioꝛ ſimilr̄.minoꝛeꝫ ꝓ
bat.quia ſi ſumme caliditati ꝑcepte ꝑ in/
tellectū vt eſt ſumma:poſſit fieri additio:
etiā per intellectū alic⁹ gradus caloꝛis:iaꝫ
octaua. nō ꝑciperet ip̄am vt ſūmā. ¶ Octauo ar/
guit ſic.materia ꝑ̇ma eſt ſucceſſiue recepti
ua infinitaꝝ ꝑfectionū.ḡ ꝑ̇mus motoꝛ a/
ctu eſt infinite ꝑfectōnis.ꝛ ꝑ ꝯn̄s infinite
virtutis in vigoꝛe.ꝯn̄am ꝓbat ꝑ dictū co
menta.in.xij.metha.quo dic̄:vt aſſerit:ꝙ
om̄es foꝛme que ſunt in potētia in pꝛima
Adidē materia:ſunt actu in ꝑ̇mo motoꝛe. ¶ Ad
idem arguit magiſter Grego.de Arimino
ſic.Aliq̄ ſunt naturalit̄ ꝯceden̄da ſimplicit̄
eſſe poſſibilia:que nō p̄nt ſaluari eſſe poſ/
ſibilia:vel poni in eſſe:niſi ꝑ ꝟtutē infini/
tā intēſiue.igit̄.ꝯn̄a nota eſt.ꝛ an̄s ꝓ pꝛia
parte pꝛobat.qꝛ ꝙ coꝛp⁹ intenſe calidum
trāſmutet̄ in inſtanti ꝛ fiat intenſe frigidū
inſtantanee:vid̄ꝛ eſſe ꝯcedendū:vt poſſi/
bile in lumine naturali:cū nō appareat i/
2 plicare vel inferre ꝯdictōem. ¶ Scd̄o q̄a
ꝙ vnū coꝛp⁹ ſit ꝑ aliq̄d tp̄s i vno loco.ꝛ i iſtā
ti termināte illud tp̄s ſit in alio loco diſtā
3 te:nō implicat:ꝛ id̄o poſſibile. ¶ Tertio ꝙ
celum ſyncathegoꝛematice in infinitū ve/
locius poſſit moueri:nō vid̄ꝛ implicare cō
Nona tradictōem.ꝛ ita videt̄ eſſe poſſibile ¶ No
no pōt argui ex eo:qꝛ eſſe infinite virtutis
in vigoꝛe eſt ꝑfectōis ſimpliciter.ꝛ ḡ debet
Decima deo ſimpliciter aſcribi. ¶ Decimo ponen/
dū eſt in lumine naturali aliq̄d eſſe q̄ ma
ius excogitari nō pōt.ḡ aliq̄d infinite vir/
tutis in vigoꝛe.ꝯn̄a nota eſt.ꝛ an̄s pꝛoba
tur rōne venerabil' Anſel.de ꝓceſſu ſpūſſci
ca.ij.qꝛ audiēs hāc oꝛatōem.ens q̄ maiuſ
excogitari nō pōt.ip̄am intelligit.vl' ergo
eſt in re quod intelligit:ꝛ habet propoſitū
vel quod intelligit eſt in intellectu tm̄:et
ſic nō eſſet ens quo maius excogitari non
poteſt.qꝛ vtriqꝫ maius eſſet qd̄ eſſet in re q̄ꝫ
quod tm̄ eſt in intellectu. Hec ſūt rōnes ꝑ/
tem oppoſitam affirmantium:quas pꝛo/
lixe recitaui.qꝛ videt̄ mihi ꝙ nō ꝯcludāt.
¶ Conſeq̄nter volo addere aliq̄s ratiōes
apparētes:q̄ꝫuis credo ꝙ nō concludant. Ad huc.
¶ Pꝛimo ſic.Ariſtoteles vid̄ꝛ poſuiſſe de arguit 1
um eſſe infinite virtutis.ḡ hoc in lumine
naturali eſt ponendū.ꝯn̄a tꝫ.qꝛ qd̄ Ari/
ſtoteles poſuit:in lumine naturali poſuit.
¶ An̄s ꝓbatur.qꝛ in.iiij.phiſi.ſuppōit ꝙ
mediū poſſit in infinitū ſbtiliari.ꝑte.ij.de 1
vacuo.c.iiij.hoc nō poſſet facere aliq̄ vir/
tus finita. ¶ Item in.v.phiſicoꝝ vid̄ꝛ vel
le parte ꝑ̇ma:ꝙ omnis mot⁹ poſſit eē regu 2
laris ꝛ irregl'aris.ḡ ponit deum poſſe mo/
uere celum velocius ꝛ tardius.ḡ ponit eū
liberū libertate oppoſitōis.ꝛ ex ꝯn̄ti poſſe
creare ꝛ annihilare.vt in ꝑ̇mo articulo fu
it deductū.ꝛ ad hoc ſequit̄ ꝙ eſt infinite ꝟ/
tutis. ¶ Item in.vij.phiſicoꝝ ponit om̄ia
coꝛpa mota ſboꝛdinata poſſe ꝯtinuari:e/ 3
tiā ſi eſſent infinita:h̄ aūt nō poſſet:niſi ꝟ
tus infinita. ¶ Item in ꝑ̇mo celi volēs ꝓ/
bare ꝙ impoſſibile ſit eſſe coꝛp⁹ infinituꝫ: 4
pꝛobat hoc.qꝛ ſequeret̄ ꝙ infinitū ſpaciuꝫ
tranſiret in tp̄e finito.ꝛ ſic ſupponit ſpaci
um ꝛ coꝛpus motū ſe penetrare.qd̄ iux vir/
tutes finitas in.4.phiſi.:.dic̄ eē īpoſſibile
ca.j.de vacuo.ꝛ ꝑles tales auctēs ad īfini
tatē vigoꝛis ſonātes ſūt foꝛtaſſis ī libꝛ̄ ſu
is. ¶ Scd̄o arguit̄ ſic.illa ꝟtus eſt infiniti
vigoꝛ:q̄ a dato vigoꝛe finito q̄ꝫtūlibet mł/ arguit 2
tiplicato nō p̄t attingi.ſꝫ vigoꝛ ꝑ̇m⁹ a vi/
goꝛe ſcd̄e ītelligētie q̄ꝫtūlibet młtiplicato:
nō pōt attingi.igit̄.pꝫ maioꝛ.qꝛ h̄ eſſet in
finitū ī magnitudine qd̄ a data magnitu
dine finita q̄ꝫtūlibet młtiplicata nō poſſꝫ
attingi.ꝛ ptꝫ minoꝛ.qꝛ q̄ntūcunqꝫ multi/
plicaret̄ vigoꝛ intelligētie ſcd̄e:ſꝑ maneret
depēdens.vigoꝛ aūt ꝑ̇m⁹ eſt indepēdens:
nūq̄ꝫ aūt depēdēs eſſet eq̄le independenti.
¶ Tertio arguit̄ ſic.qꝛ vigoꝛ ille eſt infini/ arguit 3
tus q̇ eſt infinitoꝝ ſimul ꝛ ſel' diſticte coḡ/
ſcitiu⁹.ſꝫ vigoꝛ dei ē h̄mōi.ḡ ē īfinit⁹.ꝯn̄a
nota ē.ꝛ an̄s ꝓ ꝑ̇ma ꝑte declarat̄.qꝛ q̇libet
expit̄ i ſe ꝙ q̄nto pl'a dꝫ.ſil' diſticte ꝯḡſcere
ꝙ tāto mag̃ difficultat̄.ꝛ iō īfinita ſil' diſti
cte ꝛ ꝑfecte ꝯḡſcere nihil p̄t:niſi ſūit ꝟtut̃
īfinite.ꝛ mīoꝛ ꝓbat̄.qꝛ d̄s ꝯḡſcit diſticte ec
oēs hoīes poſſibiles.ꝓbat̄.qꝛ aliquē perfe
cte ꝛ diſticte ꝯḡſcit:ꝛ nō ē potioꝛ rō de vno
q̄ꝫ de alio.ḡ oēſ.ꝯn̄a tenꝫ.ꝛ maioꝛ pꝫ ꝑ illd̄
phi.x.ethicoꝛum.c.8.vbi dic̄.ſꝫ ītellectū
operans et hunc curans optime diſpoſi/
ſitus et deo amantiſſimus eſſe videtur.

ſi eſt optime diſpoſitus ⁊ ideo amantiſſim⁹
tunc deus diſtincte amat. ergo ⁊ diſtincte co/
arguit 4 gnoſcit. ¶ Quarto arguit ſic. pfectio eſſen/
tialis dei eſt infinita. ergo vigor. cõſeq̃ntia te/
net. q2 in lumine naturali nulla eſt diſtin/
ctio inter pfectõem eſſentialẽ dei ⁊ vigorez
eius: cum deus ſit ſumme ſimplex. ans pa
tet. q2 eſt ſimpliciter pfecta: cum ſibi ñ poſ
ſit fieri additio pfectõis: ⁊ omnẽ aliã perfe
ctõem eminẽter includat. hoc aũt vid2 argu
ere pfectõem infinitã: nã finite poſſet fieri
Cõfir. 1 additio. ¶ Et ↄfirmat. q2 perfectio dei om/
nem pfectõem depẽdentẽ infinite excedit
qḋ nõ poſſet eſſe niſi eſſet infinita. igit. cõ/
ſeq̃ntia nota eſt: ⁊ añcedens pro p̓ma pte
eſt p̓us argutũ. q2 q̃tũlibet perfectũ depen
dens intenderet vel augmentaret: nullate
nus attingeret pfectõem diuinã. ⁊ minor
pz. q2 ſi finita eſſz nõ excederet aliud fini
tũ infinitate: eo q2 finiti ad finitũ vid2 eſſe
2 determinata pportio. ¶ Scḋo ↄfirmat ſic
hoc idem. q2 q̃nta eſt duratio dei: tãta ẽ p/
fectio dei. ſed duratio dei eſt ĩfinita. q2 e/
terna. ergo pfectio. ↄſeq̃ntia nota ⁊ maior
patet vt p̓us. q2 in deo idem eſt duratio ⁊
perfectio. Hec ⁊ conſilia poſſent eſſe moti
ua quib9 quis moueret in ↄ̃riuz p̓miſſe cõ/
cluſionis. ⁊ crederet q2 etiã in puro lumine
naturali ↄcedendũ eſſet deum eſſe infiniti
dic p̓mũ vigoris. ¶ Sed credo q2 nec hec om̃ia ſimul
nec eoꝝ aliquid moueret phm naturalez
nõ illuminatũ vt reputaret oſtẽſum deuz
dic ſcḋz. eſſe infiniti vigoris. ¶ Secũdo credo q2 e/
tiã nõ fuerit de mente phi ⁊ ſui cõmentato
ris. phus em̃ in. xij. meth velle videt q2 mo
tores celeſtes differant inter ſe ſcḋm diſtincti
onẽ mobiliũ ⁊ motoꝝ ⁊ velocitatẽ motuũ
ſequentiũ. Et cõmentator. ij. celi. cõmen.
xxxix. dicit Ariſtotelem ⁊ ſe: cũ loquant de
infinitate p̓mi motoris: nõ intendere: niſi
de infinitate motionis: ſcz vt mot⁹ nõ de
ficiat. Sequit. infinitas aũt intẽſionis vt
illic nõ ſit pportio inter potentiã motoris
et moti: impoſſibilis eſt in formis: inq̃tuz
ſunt forme. conſtat aũt q2 p̓mũ motorem
quẽ ponit eſſe deum: ponit formã p̓mi mo
bilis: per approp̓atõem vel in diſtantiã: ſi
cut etiã ceteros motores celeſtes vocat for
dic ẗtiuz mas ſuoꝝ orbium. ¶ Unde credo q2 Ari/
ſtoteles in lumine naturali loq̃ns non po
neret eũ poſſe velocius mouere: q̃z mouet.
ſicut nõ poneret eum poſſe nõ ↄſeruare ce/
2 lum. ¶ Scḋo. q2 poneret euz eternaliter ſe

determinaſſe ad mouere illa velocitate: q̃
mouet ex bonitate ſua: qua voluit ſingulis
participare ſuã bonitatem: inq̃tum natu
ra rez hoc patit ¶ Tertio. q2 ideo ſe determi/ 3
nauit ad mouere illa velocitate ⁊ nõ alia.
q2 illa ẽ optima pro regimine vniũſi. ¶ Et 4
quarto. q2 quia volũtas ei⁹ immutabilis
eſt: diceret q2 eternaliter neceſſe eſſz eum ſic
mouere: neceſſitate imutabilitatis. ¶ Quin/ 5
to. q2 nõ tñ eſt coactus: ſicut etiaz catholi
cus dic q2 pater nõ coacte generat filiũ: tñ
generat euz: vt dcm̃ eſt. neceſſitate ĩmuta
bilitatis. ¶ Sexto. q2 nõ eſſet liber liberta/ 6
te oppoſitõis in agendo. quia hoc in lumĩe
naturali nõ dicit pfectõem ſimplr: ſed in/
cludit poſſe mutari de vna volitõe in aliã
et ecõuerſo. ¶ Septimo q2 eſſz liber liberta 7
te cõplacẽtie. quia agit p̓ncipaliter: gratia
ſue pprie bonitatis: ⁊ nõ alicui⁹ coactõis.
Hec credo: poneret lumẽ naturale: q̃ om/
nia ſequunt ad hoc qḋ ponit deus nõ poſſe
creare. ſic aliquo modo tactũ fuit in pban
do ↄcluſionẽ in ſecũda rõne. ¶ Et ideo ſi/ notã.
ſtendo in ↄcl'one pro ſol'one p̓me rõnis eſt
notanduz q2 dupl'r põt imaginari ĩfinitas
¶ Primo vigoris: de qua dcm̃ eſt q2 in lu 1
mine naturali nõ ponat. ¶ Scḋo durati 2
onis. ⁊ hec illis attribuit que ſemp manẽt
eadem. Et eſt duplex. q2 q̃dam eſt infini/
tas duratõis paſſiua. ⁊ hec dat ſemp mo
tis. vt materie p̓me: in qua ſolum eſt infi/
nitas duratõis paſſiua. q2 ſemp manens
ſcḋm phm: ſemp patit: nihil agẽdo. Et põe/
ret iſtam infinitatẽ duratõis paſſiuã phi
loſophus in om̃ib9 ſemp motis. Alia ẽ in
finitas duratõis actiua. que ſemp manẽs
ſemp agit. ¶ Et eſt iterũ duplex. quedã em̃ 1
eſt infinitas duratõis in agendo potẽtial
puta qua res ſemp manẽs ſemp agit mo/
ta. ſ. motu recipiẽdo a motore potentiã ſp
agendi. Et hãc poneret phus in oib9 cor/
porib9 celeſtib9. quia p motũ ſuũ quẽ Ari
ſtoteles ponit eternũ: recipiũt ṽtutẽ ſemp
agẽdi in hec inferiora. ¶ Alia eſt infinitas 2
duratõis in agẽdo. etiã actualis: ſcz q̃ ali
quid ſempiterno tpe manẽs immutabile
ſine om̃i mutatiõe ſui ſemp agit mouẽdo
mobilia: q̃ mota vlteri⁹ mouent. Et hanc
poneret phus in om̃ib9 intelligentijs cele
ſtib9: quas fides nr̃a vocat ṽtutes moti/
ces. ſcz que mouent orbes: quas om̃es re/
putaret phus immobiles. quia cũ ſint di
uiſibiles ⁊ eterne coexiſtentes ſuis orbib⁹

diceret eas nō poſſe moueri. Et hec ē mēs phi.xij.metaph.ca.vj.i q̄ poſtq̄ poſuit deū eſſe immutabilem.ꝛ probauit in ca.v. dicit tot eſſe tales virtutes immobiles quot ſūt motus celeſtes.¶ Uez ē ꝙ in multis horū deficit lumen naturale a catholica veritate ſed experientie ꝛ p̄ncipia quib' rōes naturales innitunt̄: ad altiora deducere non p̄nt. ¶ Quib' p̄miſſis r̄ndet̄ ad rōnes p ordinē.

Ad 1 ¶ Ad primā Egidij dicit̄. ↄcedēdo maiorē Et in minore dicit̄: ꝙ infinitas durationis actualis etiā nequit eſſe in magnitudīe.q2 tūc eſſet mobilis motu magnitudinis.ꝛ ſic motu reciperet modū agēdi aliter ꝛ aliter ꝛ ex ↄſequēti nō eēt actualis: ſed potētialis. Et de hoc loquit̄ phs i.viij.phyſicoꝝ. volēs ꝙ q2 p̄mus motor ē infinitus infinitate duratōnis actualis. neceſſe ē ꝙ ſit indiuiſibilis. ¶ Et cū dicit̄ de ſole ꝛc. dicit̄ ꝙ talia ſint infi/

Ad 2 nite duratōis potētialis. vt dictū ē ¶ Ad ſecūdā neget̄ maior i lumine naturali: loquēdo de finito i vigore.q2 deus ponit̄ ſic finit' q̄ tñ i lumine illo nihil p̄ſupponit. ¶ Ad pbatōem concedit̄ ꝙ etiā p̄mus motor ſit terminatus limitib' ſui vigoris. nō p aliū ſed p ſeipſum eternitate. bonitate ꝛ immutabili volūtate ſe determinās ad mouere illa velocitate primū mobile.ꝛ ad dirigere motores ſecūdos ſingulos ad mouere: ſicut mouent.ꝛ ad regendū vniuerſum ſuū p illum motū ꝛ p ſeipm quo ad ppetua ſicut regit. ¶ Nec habet lumē naturale p incōuenienti: ꝙ de' ſit limitat' reſpectu effectuū. Et ē ſatis impertinēs argumētū. ꝙ q2 deus ē p̄mū ens ꝛ indepēdēs: ꝙ ppter hoc infert̄ ꝙ d3 eē infiniti vigoris. vn̄ ſic ſufficeret pbare ad habendū deū eſſe infiniti vigoris. Bn̄ em̄ ſeq̄tur. deus ē: ergo nihil p̄ſupponit an̄ ſe. Si ḡ ad hoc ſeq̄ret̄ pbatiue ꝙ eet infiniti vigor̄. nō opteret p habēdo ↄcluſionē de infinitate vigoris pbare deū eē. p̄ſupponere em̄ ꝙ omne finitū i vigore p̄ſupponat aliud an̄ ſe: ē petere ↄcluſionē quā deberet pbare. Et iō ſicut dixi i tercio notabili: argumēta que fūdant̄ ſup eſſe: ſunt impertinētia huic materie ſed ex effectibus deberet argumentū ſumi.

Ad 3 ¶ Ad terciā pōt negari maior. ē em̄ pbabile i lumine naturali deū ſe infinite diligere. tñ ē finiti vigoris i mouere. ſe em̄ infinite diligit. q2 in ſe infinite pfectōnis exiſtit: eo ꝙ oēm rem dependentē infinite excedit. finiti tñ vigoris exiſtit. q2 non pōt magis velociter mouere q̄ vſq3 nūc mouit. Et ad pbationē cōcedit̄ ꝙ idē ē vigor dei et diligibilitas ſed ex hoc nō ſequit̄ ꝙ tāti ſit vigoris quante ē diligibilis: diuerſitate cōnotatorū impediēte ↄſequentiā. Sicut etiā nō ſequitur idē ē noticia dei ꝛ volūtas dei. ergo tot vl' tāta vult quot vel quanta nouit. ¶ Aliter poſſet quis dicere: ꝙ deus nō ē niſi finite diligibilitatis. Et negaret̄ minor. ſed tūc ↄſequeter opteret dicere: ꝙ eſſet finite bonitatis. vl' pfectionis eſſentialis: licet incompabiliter maioris q̄ ſunt res depēdētes. tāte em̄ ē diligibilitatis ſicut bonitatis. vt notū ē. ¶ Et ad probatōem minoris dicit̄ ꝙ nō oportet finē vltimū eſſe infinite diligibilē: ſic ꝙ aliquante et quantumlibet magis. Nec hoc vult phs. loquit̄ em̄ ibi de auaro: qui ſtatuit ſibi finem i diuitijs. que q̄uis finite ſint ꝛ finite diligibiles: ꝛ diligant̄ finite etiam ab ipo. tamē dicit ꝙ appetitus diuitiaꝝ i infinitū creſcit. quia nō tante diligunt̄ q̄n magis poſſint diligi. ¶ Et ita etiā poſſet dici: ꝙ dilectio dei nō eſt tāta in creatura q̄n poſſit eſſe maior cū hoc ſtāte ꝙ eſſet finite perfectionis eſſentialis. ſicut q̄uis oīs pars cōtinui ſit finita. tamē nō ē tāta ps cōtinui q̄n ſit maior: ꝛ q̄uis grauis deſcēdētis cōtinue velocitas nō ſit tāta velocitas q̄n maior. tamē oīs ſua velocitas finita ē ¶ Ad Ad 4

quartā que ē tercia mgrī Thome de Argentina. p̄mo dico ꝙ ego nō recordor me vidiſſe illū textū in octauo: nec i aliqua pte phi. ſed admiſſo ꝙ ita ſit: dico ꝙ phs p illū nō plus voluerit: niſi ꝙ p̄mus motor nō poſſit eſſe forma inherens: mouēs pure naturaliter ipm p̄mū mobile. q2 ad hoc ſequeretur motus i inſtāti. nō ex eo ꝙ motor ē infiniti vigoris: ſed ex eo ꝙ mobile nō reſiſtit. ꝛ iō ſi motor moueret naturalit̄ ſine cognitōne tanq̄ forma inherens mouet i motu naturali grauis vel leuis: fieret mutatio p̄mi mobilis i inſtāti. ppter defectū reſiſtētie. ſicut ſi graue ſimplex exiſtēs ſurſum nō prohibitū nō habens reſiſtentiā extrinſecā: ſubito poneret ſe ad locū naturalē: vt dicit phs. iiij. phyſicoꝝ. Sed q2 motor eſt ſolū coexiſtēs mouēs p intellectum ꝛ voluntatē. ideo mouet mobile determinata velocitate: qua ei ē optimū moueri. et quo motu p̄mus motor optime pōt regere ſuū mobile. ꝛ ergo neget̄ ↄſequētia cū infert: ꝙ opteret p̄mū motorem eſſe infinite maioris virtutis qualibet v'tute que ē in corpe. immo ſi argumentū ↄcluderet: probaret graue ſimplex eſſe infinite

virtutis: q: deficiēte reſiſtentia etiā ſe muta
Ad 5 ret in inſtāti. ¶ Ad q̄ntā. nego hoc fuiſſe de
mēte Cōmētatoris: nec vſq̄ recolo me hoc
vidiſſe in dictis ſuis. Sed verū ē q̄. xij. me/
taphyſice i multis cōmentis: ſonat de duo
bus motoribus p̄mi mobilis: quorū vn⁹ mo/
uet p modū finis. ⁊ ali⁹ p modū agētis vel ef
ficiētis. p quos nō itelligit diuerſos eē in re
motores p̄mi mobil': ſed deū duplici moue/
re rōne. ſ. vt efficientē. ⁊ vt finē. et q̄ vt finis
p̄ncipalius. Sȝ q̄ ſi moueret imediate vt
efficiēs: q̄ tūc moueret i inſtāti: nō legi. nec
Cōmētator (vt credo) dicit ſalua reuerētia
tāti doctoris. q: Cōmētator i octauo et in
xij. metaphyſice dicit. q̄ moueat p intelle/
ctū ⁊ voluntatē: ⁊ ĝ tāto quāto vult ¶ Pōt
tamē dici q̄ ſi talia ꝟba alicubi i dictis Cō
mētatoris repiant': ſumēda veniunt ad ſen
ſum expſſum: i ſolutiōe pcedēti: q̄ nō poſſit
mouere ad modū ꝟtutis naturalis inhere/
tis. q: cū mobile nō reſiſtat moueret i inſtā
Ad 6 ti ¶ Ad ſextā. i lumie naturali negat' maior
q: ibi petit' i maiore: qḋ deberet pbari. certū ē
em̄ q̄ de⁹ nulli alteri innitit'. ⁊ q̄ ab eterno lo
quēdo naturalit' ⁊ i eternū ſuā actōem cōti/
nuat. Et ad pbatōem maioris bn̄ cōcedit'
q̄ maior ſit infinitas duratōis actualis dei
q̄ȝ motorū inferiorū: ſicut deus ē maior eis. ⁊
q̄ maioris vigoris. q: maius mobile ⁊ ve/
locius mouet. ⁊ totū mundū gubernat. ſed
Ad 7 q̄ ſit infiniti vigoris: hoc non ſequit'. ¶ Ad
vij. credo: q̄ phs i lumie naturali diceret:
q̄ p intellectū poſſit vigori diuino addi ali
us vigor. q: intellectus pōt imagiari ip̄m i
duplo veloci⁹ mouere q̄ȝ nūc mouet. ⁊ i du
plo mai⁹ mobile mouere q̄ȝ nūc mouet. ⁊ er
go negaret minorē. Et ad pbatiōem dr: q̄
intellectus om̄i caliditati ſumme que app
hendit' vt finita: pōt addere. Si em̄ ē octo
graduū: ⁊ ſumma que ſc̄m naturā pōt eſſe:
ego poſſum imaginari eā fieri. xvj. gradu/
um. ⁊ i duplo intenſiorē ⁊ eſſe ſummā. ¶ Et
q̄n dr. q̄ ſi p intellectū fieret additio: iā nō
pciperet eā vt ſummā. Rn̄det'. q̄ illud ſit im/
ptinēs. q: pōt dici q̄ p̄mo apprehēdat eā.
⁊ adhuc apprehendit vt ſummam que ē. ⁊
cum hoc apprehēdit vt imaginabileȝ i du
plo maiorē intenſiue q̄ȝ nūc ē. q̄ȝuis illa nō
ſit: nec erit fortaſſis vel in lumine naturali
diceret' nō poſſe. tamen intellectus compo
nit cōceptus ſuos: quādoq̄ imaginādo fal
ſe: quibus i re ſic compoſitis nihil om̄imode
correſpōdet. ⁊ ppter hoc ppoſitio falſa ē: vt di

cēdo. hoiem eſſe aſinū. albedinē eē cētū gra
duū. quorū quilibet ſit tantus: ſicut albedo
ſalis. talis ratio parum arguit. ē em̄ nimis
generalis. nec locū habet inter rōnes pprie
pbatiuas: cum nō pcedat ex ppriis. ¶ Ad Ad 8
octauā. neget' cōſequētia. Ad cōmētatorem
q̄ intelligat q̄ eminēter includant' i pfectio
ne p̄ma om̄es forme generabiliū. nec om̄s
ille ſi p impoſſibile ſimul eſſent: facerent vi
gorem intēſiue infinitū: ſed ſoluȝ extēſiue. ⁊
ergo argumentū nō valet. nō em̄ ē intēſiue
maior pfectio eſſentialis i mille bobus q̄ȝ i
vno eorū. ¶ Ad rōem mgr̄i Gregorij neget' Ad alia
añcedēs. Ad probatōeȝ p̄mā dicit'. q̄ nul/
la earū quā aſſumit ponit' i lumine natura/
li eſſe poſſibilis. Et cū dicat q̄ nulla earū vi
detur implicare cōtradictōem. Dr̄ q̄ phs in
lumie naturali loquēs: quamlibet earū dice
ret implicare. q: bn̄ ſequeret' apud phm. h
corpus ē nūc calidū. ergo immediate poſt
hoc erit calidū. ⁊ cū iſta nō pōt ſtare q̄ im/
mediate poſt hoc erit frigidū: ⁊ ita in alijs.
¶ Verū ē tamē. q̄ ſimpliciter nulla earū im/
plicat. Vn̄ etiam ſunt poſſibiles ſc̄m verita
tem. ſed hec veritas i lumine naturali non
pōt oſtēdi. Hec em̄ ē vera. Mūdus ē crea
tus. ⁊ tamē phs i lumie naturali diceret eā
impoſſibilē ⁊ implicare. ¶ Ad nonā diceret Ad 9
phs i illo lumie (vt eſtimo) q̄ eſſe infinite ꝟ
tutis. nec ē nec pōt eſſe. ⁊ ergo nō ē pfectio/
nis ſimpliciter. ¶ Ad decimā: q̄ i pfectione Ad 10
eſſentiali ponēdum ē deum eſſe tante pfe/
ctionis. q̄ maior excogitari nō poſſit. ſȝ nō
vigore. ¶ Ad argumentū venerabilis An
ſelmi. quod nō tenet niſi gr̄a materie. q: illo
mō pbaret: q̄ eſſet albedo infinita intēſiue.
q: albedo qua maior excogitari nō pōt: eſt
i intellectu. vel ergo ē in re. ergo erit infinita
albedo. Vel nō ē in re. ergo in intellectu nō
ē albedo qua maior excogitari nō pōt. q̄a
maior eſſet ſi eſſet in re. ¶ Unde pho genti
li illud argumentuȝ nullam fidem faceret
vigor quo maior excogitari nō pōt: ē in in/
tellectu. Diceret em̄ gentilis. q̄ ſi ſubiectuȝ
ſupponit pſonaliter: ip̄a ē falſa. quia omni
vigore etiam diuino diceret' poſſe imagia/
ri maiorē ad bonū intellectū: hunc ſcȝ q̄ſta
ret imaginari celū in duplo velocius mo/
ueri: q̄ȝ nūc mouetur imaginatōe falſa: ad
quam ſequeret' poſitiua in eſſe: motorem eē
in duplo maioris ꝟtutis. ¶ Si vero ſubie/
ctū ſtaret materialiter: cōcederet q̄ illa ora/
tio eſſet i intellectu. ⁊ q̄ ei ex parte rei nihil

coꝛreſpōderet quo ad eius totalē ſignifica/
tionē. Pōt em̄ intellectus combinare con/
ceptus falſe ī imaginatōe. ¶ Vñ phs in .iij
phyſicoꝝ in fine. Imaginatōi credere incō
ueniēs ē. Unde cōcederet ꝙ audiēs ꝓpoſiti
onē. ens ē quo maius excogitari nō pōt. eā
intelligit. ꝛ diceret. ꝙ nihil ei ex pte rei coꝛ/
reſpōderet. ſicut audiēs ꝓpoſitiōez hāc. hō
ē ðs. eam intelligit. ꝛ tamē in oꝛdine ad to
talē ꝓpoſitōem nihil in re ei coꝛreſpondet.
nec ꝑ eā ad extra aliquid tale repñtat in/
Ad 1 ali tellectui. ¶ Ad rationes que als facte fue/
rūt. Ad primā negeť añcedēs Et ad proba
tionē primā dicit. ꝙ ī quarto phyſicorū lo/
quatur quo ad imaginationē. qꝛ imagina/
tioni nō repugnat ꝙ ī infinitū ꝑ diſcretōis
aie ſubdiuiſionē mediū ſubtilieť. ꝛ reducit
ad imaginabilia. ſ. ꝙ mot⁹ natural' fieret in
inſtāti ī vacuo. ꝛ ꝙ eque velociter ī pleno ꝛ
Ad 2 ī vacuo hec imaginatōi repugnāt. ¶ Ad ſe
cundā dicit ꝯmētatoꝛ. ꝙ phs loquať ītel/
ligēdo ꝙ de quolibet genere mot⁹ pōt eē ali/
ꝗs regularis: ꝛ aliꝗs irregularis: nō ī quali
Ad 3 bet ſpē motus vel indiuiduo ¶ Ad terciā rñ
det ꝯmē. ꝙ phs loquať generalit ī. vij. phy
ſicoꝝ. videlicet ꝙ quātū ē ex pte coꝛpoꝝ: nō
repugnat om̄ia ꝯtinuari ſub rōne generali
qꝛ phs nōdū diſtixit inter coꝛpoꝛa celeſtia
ꝛ elementaria. ꝛ ideo quod dicit eſt imagi-
nabile. ꝛ reducit ad inimaginabile. videli/
Ad 4 cet ꝙ in tpe finito fiat motus infinit⁹ ¶ Eo
dē mō reſpōdeť. ꝙ loquať ſm imaginatōꝫ
ī pmo celi. quia bñ capit imaginatio. ꝙ coꝛ
poꝛi moto coexiſtat ſpaciūꝫ quieſcēs: quod
ipm ptrāſit cū moueť. ꝛ reducit ad inimagi
nabile. videlicet ꝙ in tempoꝛe finito tranſe
atur magnitudo infinita. ¶ Aliꝗ dicunt. ꝙ
phs hec ponat tanꝙ ſimpliciter poſſibilia
ꝛ que deus pōt facere ſm potētiā ſuā. ꝙuis
hoc ex naturali ratōne nō poſſit ꝓbari. ꝛ ꝙ
credidit illā infinitā potētiā dei ꝛ libertateꝫ
oppoſitōnis. ꝙuis ī naturalib⁹ nō ſcpſerit
ſm hoc. qꝛ hoc rōnib⁹ nō potuit ꝓbare. qđ
ad 2 rōꝫ vellē eē veꝝ ſiue ſit ſiue nō ſit. ¶ Ad ſcđam
rōem. ꝙ vtus diuia vel vigoꝛ pōt ꝯſidera/
ri duplr Uno mō quo ad id quod ē. ꝛ quia
ē ens indepēdēs: illo mō quātumcunꝙ vi
goꝛ depēdēs multiplicareť: nūꝙ equipare
tur vel attingereť. ꝛ ī hoc mō negať maioꝛ.
qꝛ ad hoc ꝙ attingať vigoꝛ diuin⁹ nō requi
riť ꝙ attingať ī eo ꝙ ē. vel ī ꝑfectōe eſſentia/
li. ſed ſufficit ꝙ attingať ī oꝛdine ad effectū
maximū quem facit. qꝛ vigoꝛ comparatur. et

nō eſſentia inquātū eſſentia: ſed inquantū
vigoꝛ. ¶ Alio mō poteſt cōſiderari in oꝛdi/ 2
ne ad id quod facit: ſeu quod eſt maximū:
quod ī lumīe naturali poteſt facere. ꝛ hoc
mō vigoꝛ eius ad imaginatōem pōt attin
gi ab intelligētia ſecūda. qꝛ cū ſuū mobile
ſolū finite excedat mobile quod mouet in/
telligētia ſecūda: ꝛ velocitas velocitatē: tm̄
poſſit imaginari augeri vigoꝛ intelligentie
ſecūde: ꝙ tāta vel maioꝛe velocitate moue
ret tm̄ vel tale mobile. ꝛ ī hoc ſenſu ꝯceden
da ē maioꝛ. negāda ē minoꝛ. Et ad ꝓbatō
nē eius ðꝛ. ꝙ licet nō poſſit fieri indepēdēs
pōt tñ ꝑ augmētatōeꝫ imaginariā fieri ta/
lis vel tātus: vel ſaltē maioꝛ: ꝗ illud mobi/
le poſſit mouere: vel maius tāta vel maio/
re velocitate. ¶ Ad terciā dictū ē ī queſtiōe Ad 3
de pſciētia. vñ negāda ē maioꝛ. quia nō pe/
nes idē ſumitur vigoꝛ ꝛ cognitio. Cognitio
em̄ ſeqtur ꝑfectiōeꝫ eſſentialē interioꝛē: que
quia infinita ē: ſaltē pꝛobabiliter. ideo infi
nitorū ē ſimul cognitiua. Vigoꝛ aūt cogno
ſcitur ꝑ effectū exterioꝛē. ꝗ qꝛ ē determiatus
nec naturaliter poniť poſſe fieri maioꝛ. iđo
finite vtutis ē ī vigoꝛe. Ad ꝓbatōeꝫ maio/
ris. qꝛ plura diſticte cognoſcere ē maioꝛis v
tutis. Dī ꝙ hoc ſit verū de his ꝗ cognoſcūt
cognitōe ſupaddita. ꝛ nō de his ꝗ ſua eſſen
tia cognoſcūt. qꝛ ibi nulla ē difficultas. qꝛ
tāta ē cognitio ſicut eētia ſignū. ꝛ ꝗ tm̄ co/
gnoſcit quāta repñtat. ꝛ ſic ſimul īfinita.
¶ Ad ꝗrtā ꝙ ꝯceſſo añcedēte ꝯñtia nō va/ Ad 4
let. qꝛ licet idē ſit ꝑfectio eētialis ꝛ eius vi
goꝛ. tñ multa cōpetūt ꝑfectōi eētiali. ꝛ ī eſ
ſendo ꝛ ī cognoſcēdo: que nō cōpetūt vigo
ri ī efficiēdo. ē em̄ cognitio reſpectu ſui. ꝛ nō
ē vigoꝛ reſpectu ſui. Silr ē idē ibi vt dictū ē
noticia ꝛ volūtas multoꝝ. tñ eſt cognitio ꝗ
rū nō eſt voluntas. ¶ Ad confirmationes Ad ꝯfir.
nō reſpōdeo. qꝛ credo ꝙ ī lumine naturali
ꝑfectio dei debet dici infinita ītrīſece. eo ꝙ īfi
nita ē ī cognoſcēdo. ¶ Scđo. eo ꝙ ē idepen 2
dēs ratōe cui⁹ oēm ꝑfectōeꝫ dependentē eſ/
ſentialiter infinite excedit: que pōt imagīa
ri aſcēdere ī infinitū. ꝛ ideo reputo. ꝙ etiam
ꝑfectio eſſentialis dei debeat poni īfinita. Vñ
coꝛrelarie ꝯcedereť hec: ī lumīe naturali vi Coꝛre.
goꝛ dei ē īfinit⁹: ī duratōe: ī cognitōe: ī eſſen
tiali ꝑfectiōe. ꝛ vigor dei eſt duratio dei. ꝛ ī ō
ē tantus ſicut duratio dei. ſed nō eſt tātus ī
vigoꝛe ſicut duratio: vel ipſemet vigoꝛ eſt
ī duratōe vel ī eſſentiali ꝑfectōe. Hoc de ſe/
cūdo articulo.

Arti.3. Quantuz ad terci
um articulū reſtat videre: an de⁹ poſſit face
re actu īfinitū: Et q₂ multis modis pōtq₃
imaginari īfinitū. ſ. magnitudīe multitudi
ne. pfectōe ⁊ ꝟtute: ego pncipaliter diuerto
me ad declarandū de infinito extenſiōis vel
virtutis. ⁊ cōſideratio de omībus ē fere cōſi
milis: ſed ī tam breui tēpore nō pōt hō lo
2 p̄mittit̄ qui de omib₉. ¶ Scd̄o pręmitto. ꝙ doctores
nr̄i ꝺ iſto ſicut ⁊ de p̄cedēti ſunt diuerſificati
Cōmunis em̄ opinio ē ꝙ nō. Alia multoꝝ
⁊ magnoꝝ ē ꝙ ſic. Et quia de illa opinione
nō ſum: ſed de cōi. ideo pſequar opinionez
ꝯmunē: q̄uis qui vellet: opinionē ꝯtrariaz
3 p̄mittit̄ poſſet pbabiliter ſuſtinere. ¶ Tercio p̄mit
to. ꝙ infinitū capit̄ q̄nq₃ ſyncathegorema
1 tice. ⁊ tūc ī magnitudīe exponit̄ vno mō ſic
Aliquātū ⁊ nō tantū q̄n maius. ⁊ ē expoſi
tio ſatis cōmunis. ⁊ tn̄ minus apta. q₂ ſm
eā optet ꝯcedi ꝙ corporis pedalis: infinita
ē aliqua pars. quod ſatis mirabiliter ſonat
⁊ tn̄ ꝯſequētia tenet. q₂ eius ē aliquāta ps.
⁊ nō tāta q̄n maior ē eius ps. put notum ē.
Eodē mō ſequeret̄. ꝙ Socrates infinituz
pōdus poſſet portare. q₂ aliquātū pōd⁹ pt
2 portare. ⁊ nō tantū pōdus pōt portare q̄n
maius pōt portare. ¶ Alio mō exponit̄ ſic ī
finitū aliquātū ⁊ quātūlibet maius. et hęc
3 expoſitio ē melior. ⁊ ſm eā loqui propono.
¶ Alio mō capit̄ cathegorematice: ⁊ tunc ī
magnitudine exponit̄ extēſum ſine termīo
Infinitū ī virtute. virtus cuius potētię nō
4. p̄mit ē termin⁹. ad multitudinē breuitatis cā et
alia nō deſcēdo ¶ Quarto p̄mitto. ꝙ demon
ſtrare vel pbare volētes deūz poſſe pducere
1 magnitudinē infinitā vtunt̄ duplicib₉ me
dijs potiſſime. Primū. q₂ dicūt eū cogno
ſcere infinitū. ⁊ qđ cognoſcit ſimul pducere
2 ſufficit. ¶ Scd̄o mō arguūt ex ptib₉ pporti
onalib₉: puta ſi aliq̄d trāſiret ptes pportio
nales ꝯtinui: ꝯſequēter ſe habētes ī vna ho
ra. ꝙ ſicut trāſiret: ſic de⁹ qualibet eaꝝ ptiū p
portionaliuz p̄mę medietati adequaret: q̄
facto ī fine horę eēt ſpaciū infinitū: q₂ in eo
eēnt infinitę ptes nō cōicātes. quaꝝ quęli
bet eēt tāta: ſicut fuit p̄ma medietas ſpacij
ptrāſiti. vel alio mō ꝙ ī qualibet pte ppor
tiōali hui⁹ horę deus pduceret lapidē peda
lē: ⁊ productū ꝯſeruaret: tūc ī fine horę eſſet
actu infinitū. quia cum infinitę ptes ppor
tionales fuerint in hora: manifeſtū ē ꝙ eſ
ſent tot lapides pedales quot in hora fue
rūt tales ptes p caſuz: ergo infiniti. ⁊ illi fa
cerēt multitudinē infinitā: ⁊ cōtinuati ma
gnitudinē infinitaz. q₂ infinita pedalia nō
cōicantia ſimul exiſtētia redderēt magnitu
dinē infinitā ¶ Quīto p̄mitto ꝙ infinitū ne 5 p̄mit
quit fieri maius. Illa ē ꝯmētatoꝝ ī. iij. phy
ſicoꝝ. ꝯmēto q̄rto dicētꝭ. ꝙ īfinito neq̄t fie
ri additio. ¶ Sexto p̄mitto. ꝙ ſi eſſent duę 6. p̄mit
magnitudies īfinitę. vna eaꝝ nō eſſet ma
ior alia. Manifeſtū ē q₂ quęlibet eaꝝ om
nē magnitudinē infinitā datā vel dabilez
infinities ꝯtineret. ergo vna eaꝝ nō pluri
es q̄₃ altera: ergo vna earum nō eſſet maior
altera. ¶ His pręmiſſis videntur mihi hę Cōclō 1
ppoſitiōes probabiles. et ego aſſentio eis.
¶ Prima ē hęc. Deus aliquid pfectiſſime
nouit quod nullo mō pducere ſufficit. nec
aliq̄d illi ſpecialiſſime ſimile. Pz de ſua bn̄
dicta eēntia quā pfectiſſime nouit. ⁊ nec eā
nec aliquid illi ſimile ſpālīſſime pōt pduce
re. q₂ tūc poſſet pducere aliū deū. ¶ Correla Corre.
riū. Hęc ꝯſequētia nō ī omib₉ valet. deus h̄
pfectiſſime nouit. ğ hoc pducere ſufficit. pz
p ꝯcluſionē ⁊ pbatōem. ¶ Scd̄a ꝯcluſio ē Cōclō 2
De⁹ nō noſcit aliq̄d ſpālīſſime ſile ſuę eſſen
tię. Probat̄ ſic. q₂ vel noſceret tale puatiue
ſcȝ q₂ ſuū oppoſitū h̄ret ideā ī deo: ſicut no
ſcit mala p priuatōem. q₂ noſcit bonū: cui⁹
ſunt puatio. ⁊ hoc nō. q₂ ſili deo nullius eēt
puatio. vel noſceret ea poſitiue. ſ. p ideā re
pręſentantē ſimile ſuę eſſentię. ⁊ hoc nō. q̇a
ideę ſunt exemplaria ⁊ principales formę p
ducibiliuz: vt vult beatus Auguſtinus li
bro. lxxxiij. queſtionū. queſtiōe. xlvj. Nō
ſimile dei in ſpēcie ſpecialiſſima nō ē produ
cibile: p pręcedentē ꝯcluſionē. ğ nō h₃ ide
am ī deo repſentantē. ¶ Scd̄o. q₂ quicq̄d de 2 pbat̄
us noſcit: quod nullā impfectōez includit
illius ſua eſſentia ē ſignū. Sed eēntia dei ſi
milis dei nō ē ſignū. ergo cū ſimile deo nullā
impfectōem includat: deus ſimile ſuę eſſen
tię vel ſibi nō nouit. Tenet ꝯſequētia ⁊ ma
ior ptz. q₂ deus nihil noſcit niſi p eſſentiam
ſuā. Minor pz. q₂ eēntia repſentat deū ſub
tali ratione immēſitatis quali apprehēdi
tur ipā eſſe ſolitaria poſſibilis. ¶ Scd̄o pz 2
illa mior. q₂ cū ſile deo nō poſſit eē: vt dictū
ē: eēntia eſſet ſignū falſi. quod nefas ē dice
re. ¶ Correlariū. implicat ꝯtradictōem: deū Corre.
cognoſcere plures deos. ptz. q₂ ſua eſſentia
nequit plures repſentare: ⁊ implicat ꝙ ali
quid intelligat niſi ſuę eēntię repſentatione

Cõclõ 3 ¶Tercia ꝯcluſio. deꝰ etiã nõ pt ꝓducere ali
qd ei ꝑ oia ſile ĩ poſſe mouere localit̃. ꝗuis
ĩ eẽntia nõ eſſet ſile. Probat̃ ſic. qꝛ nõ plus
videt̃ poſſe ei producere ſile reſpectu vniꝰ ef
fectꝰ producẽdi ꝙ ſimplr̃. ſed neq̃t ei ſimplr̃
ꝓducere ſile. g̃ nec reſpectu ꝑticular̃ effectus
dati vel dabilis. g̃ nec ĩ mouẽdo localiter.
Maioꝛ declarat̃. qꝛ ſicut deus ꝓpter immẽſi
tatẽ ſimplr̃ nequit producere ei ſile ſimplr̃.
ita videt̃ ꝙ ꝓpter immẽſitatẽ quã hꝫ reſpe
ctu cuiuſcuꝗ effectꝰ ꝓducibilis nõ poſſit ꝓ
ducere oĩmode ei ſile reſpectu ꝓductõis
tal' effectꝰ. Scd̃o pꝫ mioꝛ ꝑ ꝯcl̃oem ꝑmã.
ꝓbat̃ ¶Scd̃o ꝓbat̃ ꝯcl̃o ſic. qꝛ hmõi vtꝰ ꝓducta
vel oĩmode tm̃ poſſꝫ mouere localit̃ ſicut
deꝰ. ⁊ ſi ſic: q̃re nõ poſſꝫ etiã ꝓducere ipſum
ſic ꝙ etiã tm̃ poſſet ꝯſeruare ſicut ipe. ⁊ ĩ ſin
gulis alijs ſpẽbꝫ actiõis ad extra tm̃ facere
ſicut ipe. ⁊ ex ꝯñti faceret equalẽ ei virtutẽ
ſimplr̃. cuiꝰ ꝯtrariũ ſimplr̃ ẽ veritas. nõ em̃
põt deus facere aliũ deũ. vel nõ poſſet tm̃ oĩ
mode mouere localit̃ ſicut deus. ⁊ ſi ſic: nõ ẽ
3 deo ꝑfecte ſilis ĩ poſſe mouere localit̃. ¶Ter
cio. qꝛ ſi hoc põt deus: tũc pt virtutẽ moti
uã localiter ꝯmunicari alteri tãte: quãta ẽ
in eo. ⁊ eadẽ ratione põt oẽs alias virtu
tes ꝯmunicare vtuti ꝓducte tãte quãte ſũt
ĩ eo. ⁊ ex ꝯſequẽte poſſet facere rem que ĩ vir
tute effectiua vel productiua eẽt ei ꝑ oĩa
ſilis. ⁊ ſic nõ poſſet amplius deus ꝙ illa vir
tus producta reſpectu ꝓducibiliũ. qd̃ videt̃
4 falſum. ¶Et quarto. qꝛ nõ põt facere vtutẽ
que poſſit mouere niſi dependẽter. g̃ nõ equa
le ei. Cõſequẽtia tenet. qꝛ vtus que nõ põt
mouere niſi adiuta ꝑ aliã: nõ ẽ equal' ĩ mo
uẽdo vtuti: que ad mouere nullo eget adiu
torio. Añcedẽs ẽ manifeſtũ. qꝛ oẽ factũ
agit dependẽter. cum ĩ nihil poſſit eã ſecũda
Cõclõ 4 niſi adiuta ꝑ ꝑmã. ¶Quarta ꝯcl̃o videtur
mihi ſequi. ꝙ deus nõ poſſit facere vtutem
infinitã ĩ mouẽdo. Probat̃ ſic. qꝛ da oppo
ſitũ ꝙ poſſit. vel illa ẽ equalis ei ĩ mouendo
vel nõ. Si dicis ꝙ ſic: ſequit̃ ꝯtra ꝯcl̃oem
ꝑcedentẽ. Si dicis ꝙ nõ. g̃ vtus dei iſtã ex
cedit ĩ mouẽdo. Tenet ꝯſequẽtia. qꝛ ex quo
nõ eſt equalis nec minoꝛ: opꝫ ꝙ ſit maioꝛ
⁊ tũc vltra. ergo põt deus huic virtuti aliã
virtutẽ qua excedit eam in ꝑte compticipa
re. Pꝫ ꝯſequẽtia. qꝛ excedit ⁊ oĩpotẽs eſt
quare ergo huic partem exceſſus ꝯdiuidere
nõ poſſet. ⁊ tunc vltra põt huic addere vir
ꝓbat̃ tutẽ. ergo hec vtus nõ ẽ infinita: ꝑ vltimũ
notabile: infinito nõ pt fieri additio. ¶Se
cũdo ꝓbat̃ ꝯcl̃o ſic. Si deus põt facere vir
tutẽ infinitã ĩ mouendo: ſit a. facto a. faci
at b equalis vtutis in mouendo ſicut eſt a.
hoc poteſt. qꝛ al's ſua virtus productiua v
tutis motiue eſſet exhauſta. tunc quero an
deus poſſit producere vnam virtutẽ ĩ mouẽ
do: que tanta ẽ quanta eſt a ⁊ b ſimul vl' nõ
Si dicis ꝙ ſic. ſit c. tũc c eſt maioꝛ virtus ĩ
mouendo ꝙ a. ergo a nõ erat virtus infini
ta Conſequẽtia tenet. quia infinito nequit
eẽ maius. Nõ ꝯſequẽs eſt ꝯtra te. qꝛ dixi
ſti ꝙ a eẽt virtus infinita. Si dicis ꝙ c nõ
eſt maius ꝙ a. contra. c põt tm̃ quantũ a ⁊
b ſimul. ergo poteſt tm̃ quantũ a. ⁊ ampliꝰ
ergo eſt maioꝛ virtus ꝙ a. Si vero dicis ꝙ
deus nõ poſſit facere tantã virtutẽ quantã
ſunt a ⁊ b ſimul. Contra quid impedit: nũ
quid ſi eſſent due magnitudines infinite.
deus poſſet vnã cõtinuare alteri. quare er
go ſi ſunt due vtutes infinite: nõ põt deus
ꝓducere vnã que tãta eſt ſicut ille due ſũt
ſimul: vel eẽnt ſimul ſi eẽnt ꝯiũcte. ¶Tercio 3
ꝓbo ꝯcl̃oẽ ſic. hoc deꝰ nõ põt ad qd̃ addito
poſſibili vel poſſibilibꝫ illi. ſi hoc ſit poſſi
bile ꝯpoſſibilibus: ſequunt̃ ꝯtradictoria ſi
bijnuicẽ. Sed ad deũ ꝓducere vtutẽ infini
tã ĩ mouẽdo: ſequunt̃ ꝯtradictoria. igit̃ ⁊c̃.
Cõſequẽtia nota ẽ ⁊ maioꝛ ſilr̃. qꝛ ex poſſibi
libꝫ ꝯpoſſibilibꝫ nõ ſequunt̃ cõtradictoria.
¶Sed ꝓbo minorẽ. nã ꝓducta vtute infi
nita ĩ mouẽdo: producat ſibi mobile corre
ſpondẽs: qd̃ ꝑ ſe põt mouere: hoc erit infi
nitũ. notũ eſt. Sit ergo vtus a ⁊ mobile b.
tũc pono ꝙ producat aliã virtutẽ que ꝑ ſe
ſufficit mouere ſubduplũ mobile ad mobi
le b. ⁊ ꝓducat ſibi mobile. ⁊ ſit vtus c. ⁊ mo
bile d. hec oĩa ſi ꝑmũ ẽ poſſibile: videt̃ ſi
li cõpoſſibilia. tũc ꝓbo ꝙ ex his ſequant̃ cõ
tradictoria. qꝛ ꝑmo ſequit̃ ꝙ c ẽ minoꝛ vtus Seq̃t̃ 1.
ꝙ a. qꝛ ſubduplũ mobile ſufficit mouere. ⁊
nõ amplius: ꝑ caſum ¶Scd̃o ſequit̃ ꝙ nõ Seq̃t̃ 2
ſit minoꝛ ꝙ a. ꝓbatio. qꝛ d ẽ tm̃ ſicut b. g̃ c
mouet tm̃ mobile ſicut a. ergo ẽ tãte vtutis
ſicut a. ergo nõ eſt minoris virtutis ꝙ a. cõ
ſequẽtie note ſunt. ⁊ maioꝛ rõnis pꝫ. quia
c mouet d. Nõ d eſt infinitũ. ergo ẽ tm̃ ꝙ
tum b. quia vnũ infinitũ nõ ẽ maius alio.
Pꝫ añcedẽs. qꝛ d eſt ſubduplũ ad b. nul
lũ aũt finitũ eſt ſubduplũ ĩfiniti. ¶Scd̃o 2. ꝯfir.
qꝛ quotiẽs datũ ſpaciũ eſt in b. totiẽs eſt in
d: ⁊ econtrario. ergo d ẽ equale b. Cõſeq̃n
tia itez nota ẽ. qꝛ equalia ſunt que equalẽ
quãtitatẽ eque multotiẽs ꝯtinẽt. ⁊ añcedẽs

patz.q2 oēm quãtitatē finitā d cõtinet infi
Cõfir.3 nities ſicut b.cu3 d ſit infinitū ſicut b.¶Cõ
firmatur. quia cu3 pꝛedictis pono ꝙ d ad
daꝛ b.tūc ſequiꝛ ꝙ b eſt maius ꝙ̄ pꝛius.q̇a
ꝯtinet totū quod ꝑus:ꝛ amplius.ꝛ nõ ma
ius ꝙ̄ pꝛius.q2 infinito nihil eſt maiꝰ.mõ
erat ꝑus infinitū. Itē vt ꝑus quantitatē fi
nitā datam vel dabilē:toties cõtinuit añ ſi
Cõfir.4 cut poſt.¶Quarto.q2 nõ ē poſſibile ꝙ deus
ꝑducat oīa q̄ põt pꝛoducere. ergo etiam
nõ ē poſſibile.ꝙ ꝑducat virtutē ita magnā
ꝙ maiorē nequeat ꝑducere. Cõſequētia te
net. q2 nõ plus põt exhauriri diuina ꝟtus
intēſiue ꝙ̄ extēſiue.ꝛ ergo ſicut nõ põt ꝑdu
cere tot:q̇n adhuc alia ꝑducere poſſit.ita vi
deꝛ ꝙ nõ poſſit pꝛoducere ꝟtutem intenſiue
tam magnā:q̇n adhuc maiorē poſſit ꝑdu/
cere. Añcedēs pt3.q2 ſi eēt poſſibile ꝙ deꝰ ꝑ/
duceret oīa que põt ꝑducere:tūc illo poſito
i eē ammõ nihil poſſ3 pꝛoducere.¶Ad hoc
etiā poſſent adduci rões phi ex.vj.phyſic.
ſc3 ꝙ tūc eēt poſſibile.ꝙ magnitudo infini
ta tranſireꝛ in tpe finito:ſi moueret mobile
infinitū ſibi pꝛopoꝛtionatū.ſed q2 in phyſi
Cõclio 5 ca habenꝛ:de illis ſupſedeo.¶Quita ꝯclio
videꝛ mihi ſequi.ꝙ deꝰ nõ poſſit pꝛoducere
aliquā ſpēm vel aliquod indiuiduum ſiue
ſpūale ſiue coꝛpale infinite ꝑfectōis ꝑ3.q2
pari rõne poſſet pꝛoducere infinitā virtutē
i mouēdo.cuiꝰ ꝯtrariū dicit ꝯclo ꝑcedens.
Cõclo 6 ¶Sexta ꝯclio.deꝰ nõ pt ꝑducere magnitu
dinē infinitā.p3 ſicut ꝑcedēs.q2 neq̄t ꝑdu/
cere ꝟtutē motiuā infinitā .ergo nec mobile
infinitū.g̃ nec magnitudinē infinitā.Cõſe
q̄tie tenēt.q2 nõ ē potioꝛ ratio de vno ꝙ̄ d
Confir. alio.Añs ē q̄rta ꝯclio.¶Confirmaꝛ omībꝫ
ratõibꝫ quibꝫ pꝛobata ē ꝯcluſio quarta.ꝛ
pñt applicari recte hic ſicut ibi. Un̄ ſi eſſet
magnitudo infinita ex omī pte:ſit ps que ē
ad oꝛiens a.ꝛ pars que eſt ad occidens b.
ꝛ tota magnitudo ſit c.tūc p3 ꝙ cõis animi
ꝯceptio ē.ꝙ c eſt magis ꝙ̄ a.cum ſit totum
ad a. Item pat3 ꝙ nõ ē maius ꝙ̄ a.quia a
omnē magnitudinē finitā totiens continet
ſicut c:cum ſit infinitū c ſicut a.¶Ite3 ex a/
lio imagineꝛ:ꝙ de a in ꝑma parte pꝛopoꝛti
onali huiꝰ hoꝛe deus auferat ſecundū ꝑeda
le.ꝛ ponat verſus occidēs:ꝛ in ſcða pꝛopoꝛ/
tionali quartū ꝑedale. ꝛ etiā illuc ponat. ꝛ
ſic vſq3 ad finē hoꝛe pꝛopoꝛtiõaliꝛ. ꝛ tūc pe
dalia ꝯiungat i ipo.p3 ꝙ de a ē factu3 actu
infinitū ad oꝛiēs ꝛ occidēs. q2 vtrobiq3 ſūt
infinita ꝑedalia nõ ꝯmunicatia: ſicut trāſi

te ſunt infinite ptes pꝛopoꝛtiõales hoꝛe cõ
ſeq̄nter ſe habētes.ergo ex a ſine aliquo ab
extra addito ē factū ex vtraq3 pte infinitu3
ꝛ tñ erat c.ergo a fuit equale c.ꝛ ſic ad infi/
nite magnitudinis poſitõem ſequūꝛ ꝯtra
dictoꝛia. Multe tales rões poſſent fieri:
de quibꝫ ſupſedeo de pñti.¶Septia ꝯclo ē. Cõclo 7
ꝙ nec pt eē multitudo actu infinita cathe/
goꝛematice ꝑ3.q2 nõ plꝰ multitudo ꝙ̄ ma
gnitudo .ſed dictu3 ē ꝙ nequit eſſe magni/
tudo.g̃ nec multitudo.¶Coꝛrelarium.deꝰ Correl
nullo mõ pt ꝑducere actu ifinitū.q2 nec i ꝟ
tute motiua:ꝑ ꝯclo3 q̄rtā.nec i ſpē ꝑ q̇ntā3.
nec i magnitudīe ꝑ ſextā.nec etiā i multitu
die ꝑ.vij.ꝛ g̃ nullo mõ¶Scðm coꝛrelariū Correl
deꝰ nõ cognoſcit aliq̄d infinitū cathegoꝛe/
matice extra ſeip̄3 ꝑ3.q2 ſi cognoſcer3 idea
eiꝰ i deo eēꝛ.ꝛ ſic pꝛoduci poſſ3.qd̄ ē ꝯ ꝑus di
cta.¶Pꝛo ſolutõibꝫ rõnū ponāꝛ alie ꝑpõ/ Cõclo
nes.quaꝝ ꝑma ē octaua hec. Nulle ſūt oēs q̄ eſt 8
ptes pꝛopoꝛtiõales ꝯtinui ꝯñter ſe hñtes.
Pꝛobaꝛ ſic.q2 due medietates nõ ſunt oēs
g̃ nulle ſunt oēs.Cõſeq̄ntia tenet.q2 ſi aliq̄
eēnt om̄es:maxime eſſent due medietates
Añcedens pꝛobaꝛ.quia ſi due medietates
date eſſent om̄es diſtributiue:tunc ip̄e due
octaue eiuſdē ꝯtinui.quod falſum ē.Et ꝯñ
tia tenet.q2 ſequiꝛ.ſunt oēs ptes huiꝰ conti
nui.g̃ ſunt iſte due ptes .demõſtratꝭ duabꝫ
octauis ſtāte cõſtātia ſubiecti:ſicut p3 ꝑ lo
cū a toto i quātitate.¶Sed ꝙ nõ ſint oēs
collectiue:ꝑbaꝛ.q2 q̄n de aliqua multitudi
ne diciꝛ ꝙ ē om̄ia ſimul accepta reſpectu ali
cuius termini:tunc requiriꝛ ꝙ ille terminꝰ ꝑ
nullo ſuppõat i ꝑpoſitiõe de pñti:q̇n illud
ſit aliqua vnitas illiꝰ multitudis .vt ſi.xij.
ſunt oēs apl̄i dei:req̄riꝛ ꝙ nullꝰ ſit apoſtolus
dei:q̇n ſit aliqua vnitas illoꝝ duodecim.et
ergo ſi due medietates eēnt om̄es ptes pꝛo
poꝛtionales cõtinui ꝯñter ſe habētes :req̇/
rereꝛ ꝙ nulla eēt ps cõtinui ꝑpoꝛtiõalis ꝯñ
ter ſe hñs:q̇n eēt vna illaꝝ medietatū.ꝛ hē
falſu3.q2 ſic nulla q̄rta continui eēt ps cõti
nui ꝯñter ſe hñs:eo ꝙ nulla q̄rta cõtinui ē
aliq̄ medietatū eiuſdē continui.¶Coꝛrela Correl 1
rie ſequiꝛ.ꝙ impoſſibile ē aliquas eſſe om̄s
ptes cõtinui ꝑ3.hec ē impoſſibilis.aliq̄e
ſunt oēs ptes cõtinui.¶Scðm coꝛrelariū. Correl 2
Nulle ptes pñt eē oēs ptes continui .ꝑ3
ex pꝛobatõe cõcluſionis.q2 quocūq3 mõ ca
piaꝛ oēs ſemp ꝑpoſitio iplicat¶Terciū coꝛ Correl 3
relariū implicat ꝯtradictiõe3.ꝙ aliq̄ eſſent
oēs ptes cõtinui. p3 ex pꝛobatõe ꝯclōis.q2

collectiue nulle pñt eē oēs: niſi ps eēt equalis ſuo toti: puta niſi q̃rta dati cõtinui eſſz eius medietas. q2 ſi due medietates eſſent oēs (vt dictū ē) tūc oporteret φ quelibet pars eſſet vna illarū medietatū. ⁊ ſic quarta eſſet medietas reſpectu eiuſdem. ⁊ nō eſt medietas reſpectu eiuſdem: ecce cõtradictoria Eodē mō ſequunt cõtradictoria: ſi aliqu eēnt omes diſtributiue. ¶ Quartū correlariū. de⁹ nō pōt facere φ alique ſint oēs ptes pportionales cõtinui ↄ̃ter ſe hn̄tes. Pʒ p pcedēs. q2 cõtradictoria ſequunt ad hãc. due medietates cõtinui ſunt omes ptes cõtinui: quocūqʒ modo tenet omnes. ¶ Uoco partes proportionales ↄſequẽter ſe hn̄tes ptes ſic ſe hn̄tes: φ qualis eſt pportio pme ad ſcḋam: talis ē ſcḋe ad tercia. ⁊ ita deinceps. vt ſic ſe hʒ medietas pma ad ſcḋa q̃rtã ↄtinui dati: ita ſe hʒ tercia q̃rta ad ſepti mã octauã. q2 vtrobiqʒ ē pportio dupla. ⁊ ita deinceps. ¶ Nona ↄclo. q̃uis de⁹ oēs ptes cõtinui nouerit: capiēdo oēs diſtributiue: tñ ↄdictõʒ īplicat. φ oēs nouerit. ſumendo oēs collectiue. ¶ Prima ps pʒ īductiue ¶ Scḋa ps. pbat. q2 ↄdictõem implicat: φ aliqu ſint aut poſſint eē oēs. ⁊c̄. Cõſeq̄ntia nota ē. q2 deus nō nouit. qḋ īplicat ↄtradictõʒ p terciū correlariū. q2 ſi aliqu eſſent omes ptes pportiōales cõtinui: vt decē vl' duodecim: oporteret φ nulla eſſet ps cõtinui quin eſſet aliqua eaꝝ vt dictū eſt. Modo illud implicat. Si em̄ decē ptes eſſent deceʒ decime. ⁊ quelibet pars cõtinui eſſet vna earum: tūc medietas eſſet vna decima reſpectu eiuſdē. ⁊ viceſſima eſſet vna decima reſpectu eiuſdem. Et certum eſt φ non eſt decima reſpectu eiuſdē. eſſet ergo decima. ⁊ nō eſſet decima. ¶ Decima concluſio. q̃uis omes partes continui dati deus poſſit ſepare: ⁊ ſeparatim cõſeruare. ſumendo omes diſtributiue tamē omes ptes cõtinui nō pōt ab inuiceʒ ſepare: ſumēdo omes collectiue. Patʒ ſicut pcedens pma ps inductiue. ¶ Scḋa patʒ q2 nulle ſunt vel pñt eſſe oēs. Nō ſequit. nulle pñt eſſe omes. ergo nō pōt oēs ſepare ⁊c̄. ¶ Undecima cõcluſio. nulla pñt eē oīa pducibilia a deo. pʒ inductiue. ſumendo li omia diſtributiue. ⁊pʒ collectiue. q2 tunc illis pductis nō poſſʒ deus plura producere ¶ Correlarie ſequit. φ q̃uis de⁹ oīa producibilia p eū diſtributiue tenēdo omia cogſcat tñ nō cognoſcit oīa. Imo ipoſſibile ē φ cognoſcat oīa p eū producibilia: ſumendo oīa collectiue. pʒ. q2 q̃ nec ſūt nec pñt eē nō cognoſcit. mō oīa pducibilia p deuʒ: collectiue tenēdo omia: nec ſunt nec pñt eſſe. vt dicit cõcluſio pcedēs. ¶ Scḋm correlariū. Non debet ex eo deus concedi poſſe producere. q2 nouit omia cõtinua p eū producibilia. ⁊ q2 pōt ea cõtinuare. q2 vel intelligit h̄ ſumendo omia diſtributiue. ⁊ tūc nō ſequit ppoſitum. nam omia cõtinua que pōt producere diſtributiue ſumpta ſimul adunata ſūt finitū vel finita: vt pʒ inductiue. quia iſta duo ⁊ iſta centū: ⁊ ita in omibus. ¶ Uel potius intelligit hoc ſumēdo omia collectiue ⁊ tūc p ↄcluſionē nō nouit deus omia. ergo ex eius noticia oīm nō ſequit: cū poſſe infinitū. ¶ Duodecima ↄcluſio. q̃uis deus oīa que pōt ſucceſſiue pducere: ſaltē ī reb⁹ pmanētibus: pōt ſimul producere diſtributiue loquēdo. tñ hoc nō pōt collectiue ſumēdo li oīa. pʒ ſicut pcedēs: pma ps īductiue ⁊ ſecūda ps. q2 nulla pñt eē oīa q̃ pōt ſucceſſiue pducere. Itē ſi illa oīa poſſit producere tūc illis poſit; nihil poſſʒ ampli⁹ pducere. ⁊ eēt exhauſta potētia diuina. q2 omia que potuit ſucceſſiue producere: iā eēnt producta ſit. ¶ Correlariū. nō dʒ cõcedi φ de⁹ poſſit facere infinitū ī multitudine cathegorematice: ppter hoc. q2 oīa q̃ pōt ſucceſſiue pducere: pōt producere ſimul. pʒ. q2 tenēdo li oīa diſtributiue: oīa que pōt ſucceſſiue pducere ſunt finita. pʒ inductiue Et tenēdo li oīa collectiue: nō pōt oīa ſimul producereque pōt ſucceſſiue producere: vt dixit cõcluſio. ¶ Tredecima cõcluſio. ↄdictõeʒ implicat φ ſit aliqua vltima ps ↄtinui. ↄſeq̄nter ſe hn̄s. Probat ſic. q2 vel eſſet diuiſibilis vel indiuiſibilis. Nō pōt dici φ ſit indiuiſibilis. q2 nulla ps continui eſt indiuiſibilis: cū continuū nō poſſit componi ex indiuiſibilib⁹: vt demonſtrat. vj. phyſicorum Si diuiſibilis: tūc nō eſt vltima. nam vltra eaʒ eſt ſua medietas poſterior: ⁊ ſua tercia poſterior. ⁊ ſic ſp: vt ſi diuideres lignū ī medietates. ⁊ ſcḋam medietateʒ in medietates ſuas. ⁊ ita deinceps: nulla eſſet vltima in proportione ſe habēs ad precedentē. q̃a nō vltima quarta. quia vltra eaʒ ē vltima octaua: ſic in infinitum: ergo ſi das vltimã ipſa non erit vltima: erit ergo vltima ⁊ nō erit vltima: que ſunt cõtradictoria. ¶ Correlariū. Si lignū a eēt extēſum ⁊ terminatū ad columnã b excluſiue: ⁊ incipent ptes proportionales: ſic φ ſemp minores eſſent

[Margin notes, left column: Corr. 4 (at "Quartū correlariū"); Cõclo 9 (at "Nona ↄclo."); Cõcl. 10 (at "Decima concluſio"); Cõclo 11 (at "Undecima cõcluſio"); Corre. 1. (at "Correlarie ſequit"). Right column: Corre. 2 (at "Scḋm correlariū"); Cõcl. 12 (at "Duodecima ↄcluſio"); Corre. (at "Correlariū. nō dʒ"); Cõclo 13 (at "Tredecima cõcluſio"); Corre. (at "Correlariū. Si lignū")]

verſus b.tūc nulla ps ꝓportionalꝭ ꝯñter ſe
habēs tangit b. Pꝫ.qꝛ vltra eēt vltima. qꝛ
vltra eā nulla eēt: ⁊ hoc implicat: vt dictuꝫ
Cōcl.14 eſt i ꝯcluſione.¶ Deciaquarta ꝯcluſio. Cō
tradictionē implicat: ꝙ deus ī qualibet par
te hui⁹ horę ꝯñter ſe habēte ꝓducat lapidē
pedalē: ⁊ eū productū ꝯſeruaret. Probatur
ſic.qꝛ ad hoc ſequitꝭ adiūcto vno alio poſſi
bili illi impertinēti. poſſe dare vltimā parteꝫ
ꝓportionalē ipſi⁹ horę.ꝗ. Conſeqntia tenet
p.xiij.concluſionē. Probatꝭ añcedēſ.qꝛ ſi ſit
poſſibile ꝙ de⁹ ſic faciat. ponatꝭ i eſſe ꝙ ſic fa
ciat. ⁊ ponatꝭ ſimul cū illo: ꝙ lapideꝫ quem
creat ponat i ſitu d: a quo nō remoueat ꝑ
mū: niſi ponat ibi ſcđm: tūc hoc ē poſſibile
⁊ impertinēs caſui ꝑori.qꝛ lapidem quē creat
pōt ponere vbi vult. ⁊ creatum ꝯſeruare in
eodem ſitu ꝙdiu vult: tūc ex hoc poſito ꝓ
batur conſequētia.qꝛ tranſacta hora quę
ro: vtruꝫ aliquis lapis ē i ſitu d. vel null⁹.
Si dicis ꝙ nullus: cōtra caſum. qꝛ caſus
ponit ꝙ nō dꝫ remoueri ꝑcedēs: niſi ponatꝭ
ſequēs. Si dicis ꝙ ē aliquis i d. quero vtꝝ
productus ſit i vltima pte proportionali:
⁊ tūc habetꝭ ꝓpoſituꝫ. vel poſt horam. ⁊ hoc
nō. quia poſitum ē ꝙ deus precise ſic creat p
ſingulas partes proportionales horę. ⁊ er
go lapis nequit eſſe creatus poſt horaꝫ. vel
eſt creatus i ipa hora: ſic tamē ꝙ ps ꝓporti
onalis i qua creabatꝭ nō erat vltima. ⁊ ſi ſic.
tūc infinitę partes proportionales ſeque
bantꝭ partē in qua lapis datus creabatꝭ. er
go etiam lapis productus erat poſt iſtū. er
Confir go iſte nō debebat eſſe i ſitu d: p caſum ¶ Et
confirmatꝭ.qꝛ certum ē ꝙ deus p caſum nul
los duos lapides pedales ꝓduxit ſimul: ſi
cut nullę duę ptes ꝓportiōales horę erāt ſi
mul. ⁊ ergo trāſacta hora: oportet ꝙ inter la
pides ſit vn⁹ vltimo ꝓductus. ⁊ ille nō pōt
eē productus niſi i vltima pte ꝓportionali
qꝛ nō an̄ eā: nec poſt horā. vt ꝑus ē argutū
Corre. ¶ Correlarie ſequitꝭ ꝙ nō debet ꝯcedi poſſe eē
corpus infinitū cathegorematice.qꝛ impoſ
ſibile ē ꝙ deus i qualibet pte proportionali
vni⁹ horę generaret lapidē pedalē. ⁊ produ
ctū ꝯſeruaret: vt dictū ē i ꝯcluſione. pꝫ p cō
Cōclo 15 cluſioneꝫ.¶ Decimaqnta ꝯclio. mobile qđ
trāſiret lignū a verſus b: ſcđm ptes ꝓportiōa
les ꝯſequēter ſe habētes ꝑaſe trāſeūdo: ſi in
ꝑpetuū moueretꝭ: nūꝙ veniret ad b. probatꝭ
qꝛ nō poſſet venire ad b. niſi trāſiret omēs
ptes proportionales ꝯſeqnter ſe hñtes. ⁊ il
las nūꝙ poſſet oēs ptrāſiſſe: ſic trāſeūdo. ꝗ
nūꝙ poſſet venire ad b. Pꝫ maior.qꝛ an̄ b
ſunt oēs. pꝫ minor.qꝛ nō poſſet ptrāſiſſe om
nes: cū nullę duę eaꝝ ſint ſimul niſi tranſi
uiſſet vltimā. īmo implicat ꝙ aliqua ſit vlti
ma. vt dicit ꝯcluſio.xiij.

¶ Marſili⁹ nr̄ itidē efflagitat expurgatoꝝ.

c **C**Onſequēter
querit.xliiij. circa di.xliiij. vtꝝ
deus vniuerſum ⁊ quālibet p
tē ei⁹ poſſit facere melius: ⁊ meliorē ꝙ ipſuꝫ
de facto fecit: ¶ Arguitꝭ ꝑmo ꝙ nō de vniuer Argui
ſo. quia vniuerſuꝫ ē infinite pfectū. ergo ⁊c.
Conſequētia nota.qꝛ infinite pfecto neqt fi
eri additio. Añcedēs ptꝫ.qꝛ vniuerſum eſt
tota multitudo entiū. ⁊ iſta includit deum
a quo ſunt cetera: ⁊ omia alia. ⁊ ex ꝯſequēti
includit infinitā pfectōem ¶ Scđo ſic. vni 2
uerſo melius excogitari nō pt. ergo nō pt fi
eri melius. Cōſequētia nota ē.qꝛ ad hᷣ vt ꝑ
us: ſequitꝭ ꝙ vniuerſuꝫ ſit īfinite bonū. qꝛ oī
finito bono meli⁹ cogitari pt. Añcedens pꝫ
p btm̄ Aug. i. iij. libro de libero arbitrio: di
centē. Quicqd vera rōne melius tibi occur
rit: ſcias hoc deuꝫ feciſſe bonoꝝ omniū con
ditorē. ¶ Tercio arguit ſic: p rōem Aug. li 3
bro. lxxxiij. queſtionū. q. l. ⁊ facit eā mgr in
lra. ca. ꝑmo di. pñtis. Deus nō potuit vni
uerſum facere melius. igitꝭ. Cōſequētia no
ta ē. ⁊ añcedēs ptꝫ.qꝛ ſi potuit ⁊ nō voluit:
inuidus fuit. ſicut arguit beatus Aug. ꝙ ſi
potuit filiū generare ęqualem ⁊ nō fecit: in
uidus fuit. queſtione ꝑdicta. ita ſi vniuer
ſum melius facere potuit ⁊ non fecit: qꝛ no
luit: inuidus fuit. ¶ Quarto ſic. Quod ē ꝓ 4
ductū p oēm potentiā dei: ſeu tota potentia
illud nō pt deus facere melius. vniuerſuꝫ ē
ꝓductū p oēm potētiā ſeu p totā potētiam
dei. ergo non pt fieri melius. igitꝭ. Pꝫ maior
de ſe.qꝛ quicqd aliqd ꝓducit tota ſua pote
tia illo nō pōt facere maius.qꝛ ęgit ſcđm vlti
mū ſuū poſſe. Minor ptꝫ.qꝛ qcqd de⁹ facit
cū ſit idiuiſibilꝭ: tota ſua potētia facit. Qui 5
to. bonū vniuerſi videtꝭ eē i bono eius ordie.
ſed non pt fieri vniuerſi melior ordo. ꝗ ne
quit fieri meli⁹. ꝯña nota. ⁊ maior ē phi. xij
metaph. vult em̄ ꝙ diſpoſitio ſiue ordo ſit
bonū vniuerſi. minor patꝫ.qꝛ q̇s ordo poſſit
melior eē ꝙ oim ad vnū deū eē diſpoſitōem
⁊ inter ſe debita ⁊ proportionata ꝯnexio ſin
guloꝝ. ⁊ ita eſt de vniuerſo. vt tractat Boe

Côſeqñ ciuſ.ſ.de ɔſolatône.¶Scđo loco arguit̃: ꝙ
tē arg.i res etiam pticulares nõ pñt fieri meliores
¶Primo.quia eſſentie rei nõ pôt fieri ad/
ditio.ergo nõ pôt fieri melius. Côſequẽtia
tenet:qꝛ ſi melius deberet fieri opteret ꝙ hoc
eẽt p additõem pfectionis. Et añcedẽs pꝫ.
qꝛ ſi eſſentie aliquid addit̃:iaꝫ fiunt alie p
Argu.2. tes.ꝛ ſic nõ manet idem totũ.¶ Scđo.q̃a
chriſtus cũ ſit hõ:ps ẽ vniuerſi:ꝛ nõ pôt fi
eri melioꝛ.igit̃ ꝛc. Pꝫ maioꝛ ex ſymbolo Ni
ceno.ꝛ homo factus ẽ. Et ꝙ ex hoc ſit aliq̃d
vniuerſi:pꝫ.qꝛ omĩs homo ẽ aliq̃d vniuer
ſi. Ptꝫ minoꝛ.qꝛ nõ pôt meliorari eẽntiali
ter cũ ſit deꝰ.nec vt homo.qꝛ ſic dedit ei no/
mẽ qđ eſt ſup omẽ nomẽ.ad Phil.ij. Mõ
ſup tale nihil ẽ. ¶Forte dices.ꝙ chriſtꝰ pôt
meliorari accñtaliter.ſ.i grã.¶Côtra.ei nõ
eſt datus ſpũs ad menſuram Joannis.iij
Argu.3. ¶Tercio.qꝛ btã ꝟgo neq̃t pfici.igit̃. Conſe
quẽtia tenet.qꝛ ẽ ps vniuerſi. Pꝫ añcedẽs.
qꝛ dicit venerabilis Anſelmus.ꝙ decuit vt
niteret ea puritate qua maioꝛ ſub deo ima
ginari nõ pôt:i libro de ɔceptu ꝟginali Ta
lis aũt nõ pôt augeri.qꝛ augẽdo equaretur
In ɔtrũ deo.¶In oppõſitũ ẽ mgr̃ di.pñti.dicens.ꝙ
deus omẽ quod fecit melius facere potuit i
ordine ad rẽ factaꝫ:ca.ſcđo ꝛ tercio pſentis
diſtinctionis.

In queſtõe erunt

duo articuli. In pmo videbit̃ de ſcđo queſi
to.an deus quãlibet:partẽ vniuerſi poſſit fa
cere meliorẽ: Et ſcđs erit de pmo queſito.ſ.
an deus vniuerſum poſſit facere melius q̃ꝫ
Arti.1. ipꝫ fec̃.¶Quo ad pinũ pmo noto.ꝙ aliq̃d
fieri melius pôt itelligi dupl̃r. Uno mõ eẽn
tialiter.qꝛ i eſſentia ſua eẽ pfectiꝰ. Alio mõ
Côclo 1 accidẽtaliter.qꝛ melioribus diſpõſitõib9 ac
cidẽtalibus ipm pficere pôt ¶Tũc ſit pma
ɔcluſio hec. Qualibet creaturã q̃ i ſua eẽn/
tia pôt intẽdi vel remitti:deꝰ pôt facere eẽn
tialiter pfectiorẽ ꝛ meliorẽ q̃ꝫ eſt nũc:ſuppõ
ſito ꝙ nõ ſit ſumma talis. Probat̃ ſic.quia
aliquaꝫ pôt.g̃ quãlibet. Conſeq̃ntia tenet.
qꝛ non ẽ potioꝛ ratio de vna q̃ꝫ de alia. Añce
dẽs pꝫ.qꝛ ita erit de lumine lune ꝛ ſolis põſt
diẽ iudicij.iuxta illud Eſa.iij. Erit lux lu/
ne ſicut lux ſolis. ꝛ erit lux ſolis ſeptupli/
Corre. citer ſicut lux ſeptem dierũꝫ:in die.ſ. iudi/
cij.¶Correlariũ. Non videt̃ inconueniens
ꝙ deus quamlibet qualitatẽ de tercia ſpẽcie
qualitatis eẽntialiter faciat pfectiorẽ. Pa/
tet.quia de tercia ſpecie qualitatis ſunt ɔmu
niter qualitates pme ꝛ ſecũde ad eas que
ſunt intẽſibiles ꝛ remiſſibiles. Et cum que
libet earum ſit finite intenſa:nõ videtur in/
conueniẽs ꝙ fiat ei additio graduum ſimi
lis ſpeciei.ꝛ ſic eſſentialiter perficiat̃.¶Sed Oppõit̃
dices. Multe qualitatũ taliũ ſũt ſumme.
ergo eis nequit fieri additio. Tenet ɔſeq̃n
tia.qꝛ quod ẽ ſumme tale:nequit fieri ma/
gis tale. Añcedẽs pꝫ de caliditate ignis na
turaliter diſpõſiti.¶Scđo.qꝛ nõ plꝰ videt̃ 2
intẽdi caliditas q̃ꝫ remitti frigiditas. Mõ
frigiditas nõ pôt i ifinitũ remitti.igit̃. Pa/
tet maioꝛ.qꝛ quod ẽ minus tale ẽ minus ta
le p admixtionẽ ſui ɔtrarij. vt vult phũs p
mo ꝛ.v.phyſicoꝝ.qꝛ omĩa media compo/
nũtur ex extremis. Et añcedẽs pꝫ.qꝛ nulla
frigiditas ẽ actu infinita. ꝛ ergo nõ videtur
poſſe niſi p virtutes finitas q̃s habet. Uel
clarius. Non videtur caliditati plus lati/
tudinis poſſe apponi:q̃ꝫ frigiditatis ab ea
poteſt auferri. quia ſicut caliditas inten/
ditur:ita frigiditas remittit̃. Mõ cũ frigi/
ditas admixta caliditati neceſſario ſit fini
ta.pꝫ ꝙ ſolũ latitudo frigiditatꝭ finite pôt
caliditati auferri.ergo ſolũ latitudo calidi
tatis finite põt ei apponi. g̃ videt̃ ꝙ poſſit eẽ
tanta ꝙ nõ ammodo poſſet pfici.¶Tercio 3
ɔtra fundamẽtũ opinionis.qꝛ cum ſit intẽ
ſio caliditatis vel alterius qualitatꝭ nõ ma
net eadeꝫ põſt que pus.igit̃ nõ pficit̃ quali
tas pcedẽs. Nota ẽ ɔſequẽtia.ꝛ pbat̃ añce/
dẽs.qꝛ vel fit intẽſio p totalis noue calidi/
tatis generatõem. ꝛ tũc nõ manet pcedẽs.
vel ſaltẽ p generationẽ noue ptis.ꝛ tũc iteꝝ
nõ ẽ eadẽ que pus.qꝛ alie ptes faciunt ali
ud totũ. Et confirmat̃.qꝛ gradus precedẽs Confir.
vel manet facta intẽſione vel nõ.ſi non.tũc
non pficitur. Si manet:vel eque intenſus
ꝛ iterum nõ pficitur. vel intenſioꝛ fit.ꝛ hoc
nõ videtur poſſibile.quia natura reruꝫ nõ
admittit ꝙ vna res maneat:et in ſe ſit pri/
us remiſſioꝛ ꝛ poſt intenſioꝛ nulla variati/
one in ea facta.¶Quarto de motu locali il
le videtur põſſe intẽdi ꝛ remitti:et tamẽ nõ
videt̃ poſſe pfici eſſentialiter:cuꝫ ptes eius
nõ permaneãt.¶Ad primã iſtaruꝫ dicit̃.ꝙ Ad 1
licet multe qualitatum ſint ſumme intenſi
ue:que ſm curſum nature poſſũt eẽ.vel eti/
am ſm potentiã dei ordinatã.tamẽ cũ que
libet earum ſit finita.pôt p potẽtiã dei ab/
ſolutam fieri intẽſioꝛ p nouorum graduuꝫ
appoſitõem.qꝛ cũ nequeat actu eẽ infinitũ

vt dictum ē in queſtioue pręcedenti: nō vi
detur quin ſicut deus om̄i finito dato poſ/
ſit facere quantumlibet maius extēſiue: q̇n
etiam ſic in formis intenſibilibus poſſit ꝓ/
ducere quantumlibet maius intēſiue. ¶ Et
ſi petat̄: ꝙ poſſit eſſe ita intēſa ꝙ nulli ſubſtā
tię ꝯueniret. Dicat̄ ꝙ deus poſſit ꝓducere ſi
bi ſubiectū cui ꝯueniret. ¶ Ad ſcd̓am quic/
Ad 2 quid ſit de an̄cedēte. q̄ꝛ vno mō. ſ. geometri
ce exponēdo. ꝯcedendū ē: ꝙ quęlibet forma
gradualis ē ī infinitū remiſſibilis. quia ali
quantū ⁊ nō tm̄: q̇n magis vel quantūlibet
magis. quia in duplo: triplo ⁊c. ¶ Sed ad
mentē arguentis conceditur ꝙ ſoluꝫ ſm̄ la
titudinē finitam eſt remiſſibilis: ſcꝫ illam
quam includit: ⁊ quodlibet in naturali in/
tenſione qualitatū primaꝝ iuxta cōmuni/
orē opinionē. tn̄ ī ſupnaturali hoc nō opꝫ
ſicut lux vel ſcīa intendit̄ ſine remiſſiōe cō
trarij: ita etiam ꝑ infinitā appoſitōem cali
ditatis: licet nulla frigiditas corrumpetur:
pōt ī infinitum perfici ⁊ intendi caliditas.
Ad 3 ¶ Ad terciam: ꝙ in intēſione forma mane/
at eadem. licet nō in om̄imoda ſuaꝝ parti
um totali idētitate: tamē ī ꝑtiū ſuaꝝ addi/
tione ꝓmā qualitatē ꝑficientiū. ⁊ eodē mō
quo ꝓma afficientia ſubiectū. ⁊ de hoc forte
alꝭ erit ſermo. Sicut em̄ ī augmētatōe ma
net idem viuū an̄ ⁊ poſt. ita ī intenſiōe ma/
Ad ꝯfir. net eadem qualitas an̄ ⁊ poſt. ¶ Ad confir
matōem. ꝙ gradus pręcedēs manet. ⁊ ꝙ ſit
intēſior ꝑ ſimilis qualitatis additōem. q̄ꝫ/
uis ī eē ſuo nō mutet̄ in qualitatem inten/
ſiorē. tamē ꝑ additiōem noui gradus dicit̄
intēdi: eo ꝙ qualitas compoſita ex pręcedē
Ad 4 te ⁊ aduenięte intēſior ē q̄ꝫ an̄. ¶ Ad quartā
ꝙ motus localis nō ꝓprie intēditur. q̄ꝛ par
tes eius nō ꝑmanēt. ſed improprie dꝛ intē/
Cōcl̓o.2 di: cum ſolū velocius mouet̄. ¶ Secunda
ꝯcluſio. Si formę ſub̄ales ī ſua eēntia poſ/
ſunt intēdi ⁊ remitti: tūc quęlibet talis quę
nō ē ſumme talis: in ſua ſpecie pōt eſſentia
liter ꝑfici ⁊ melior fieri. Patet ſicut p̄cedēs
quia ꝑ additōem nouaꝝ partiū in eadem
ſpecie fieret magis talis. ¶ Tercia cōcluſio.
Cōcl̓o 3. Si iuxta opinionē Ariſtotelis ⁊ theologo
rū magis cōmunē nulla ſub̄a ſuſcipiat ma
gis ⁊ minus: tūc nulla ſub̄a pōt eēntialit̄ fi
eri melior q̄ꝫ ē: vel ꝑfectior q̄ꝫ ē. Patꝫ. q̄ꝛ nō
pōt ſibi fieri additio nouę ꝑfectōis eſſenti/
alis niſi mutet̄ ſpecies. ⁊ ex ꝯſequēti niſi iſta
deſinat eē. ¶ Forte dicet̄. vtrū formę ſubſtan
Dubiū. tiales poſſint ī ſua eēntia intendi ⁊ remitti

Dicit̄ ꝙ de hoc ſint opiniones. Nam de for/
mis elemētaribus in phīa ē problema neu
trum ꝓpter opinionē Cōmētatoris in ter/
cio de cęlo ⁊ mūdo. Eodē mō dicunt aliqui
doctores. ꝙ formę ſub̄ales ī eadē ſpē p̄dica/
mēti ſubę gradualit̄ diſtinguāt̄: ⁊ p̄nt intē/
di ⁊ remitti. Immo ⁊ aīę hūanę ſunt eēntia
liter. dicūt ipſi. aliquę magis ꝑfectę. et aliq̄
minus. ⁊ ad hoc ſonat articulus pariſiēſis
dicēs ſic. Dicere ꝙ aīa chriſti nō ſit ꝑfectior
q̄ꝫ aīa Iudę: error. ¶ Ego hāc difficultatē
hic deſcīdere nequeo. ſed forte ī tercio libro
de hoc erit ſermo dn̄o diſpōnēte. ⁊ iō conclu
ſiōes poſui ꝯdiciōales: ꝙ q̄libet diceret ꝯſe
quēter ſuę opinioni. Ego aūt opinor ꝙ nō Solu.
ſuſcipiāt magis neq̄ꝫ min᷒. q̄ꝫuis ego h̓ demō
ſtrare nō poſſim. ¶ Quarta ꝯclo. q̄ꝫuis hu Cōcl̓o 4
manitas xp̄i nullo mō poſſit ꝑfici q̄ ad gra
tiā vniōis. nō tn̄ videt̄ claudere repugnāti/
am. maiorē charitatē ⁊ cognitōem de poten
tia dei abſoluta ſibi poſſe infūdi. ¶ Prima
ꝑs pꝫ. q̄ꝛ ē vnita deo hypoſtatice: quę vnio ē
ex altera pte infinita. ſ. ex pte dei qua fit ⁊ fa
ctū ē vt deus ſit homo ⁊ homo deus. ⁊ ſuper
hāc nulla grā potuit eē vnionis. immo de
us nihil maius hūanę naturę potuit ꝯfer/
re. vt dicūt ſcti. ¶ Scd̓am ptē pono: nō aſſe
rēdo. q̄ꝛ cū oīs grā aīę xp̄i ſit finita. nō ē du
biū q̇n deus maiorē poſſit producere. ⁊ nō
videtur implicare quin poſſit capacitatem
animę extēdere: vt eam accipet ī ſe. ¶ Et cō Confi.
firmat̄. quia certū ē ꝙ anima xp̄i licet om̄ia
nouerit quę verbū nouit ſcīa viſiōis. tamē
nō om̄ia nouit quę verbū nouit ſcīa ſimpli
cis noticię ſaltē diſtincte. ergo de poſſibili/
bus deo verbū pōt ſibi multa reuelare quę
iaꝫ diſtincte nō nouit. ergo pōt habere plu
riū diſtinctā cognitōem q̄ꝫ nūc habet. Hęc
materia ē materia tercij libri. et iō nō plus
de ea ad pn̄s. ¶ Quīta ꝯcluſio ⁊ vltīa hu᷒ Cōcl̓o 5
articuli. Om̄em ſub̄aꝫ q̄ ptinet ad hūc mun
dū reꝝ dependentiū pōt deus ꝑficere: ⁊ meli
orē facere. accidētaliter probatur. quia hoc
poteſt d̓ anima chriſti. cui tamē maximā ꝑ
fectōem inter ens dependentes tontulit. er/
go ⁊ poteſt cuilibet alteri. Hoc de primo ar/
ticulo.

Venio ad ſecun/ Arti.
dum articulū. videlicet an deus poſſit vni/
uerſum facere melius q̄ꝫ ip̄m fecit: Ubi ꝑ/ Nota
mo ſuppono: ꝙ mundū capio ꝑ vniuerſita

de entium dependentiū.ſ.p omnibus entibꝫ
ſecluſo deo. Si eī̄ ſimpliciter capetur mū/
dus p vniuerſitate entiū: manifeſtū ē ꝙ ſic
deus mundū nō poſſit facere.qꝛ nō poſſꝫ fa
cere ſeipm.¶Item nō poſſet melius facere.
quia ꝯtradictōem implicat ꝙ aliq̄d ſit me
lius aliquo aggregato deū vt aliq̄d illius i/
cludēte: vl' cuiꝰ deus ē aliq̄d: cū implicet ali
Nota.2 quid eſſe melius bono infinito ¶Scd̄o no
to.ꝙ deum facere vniuerſum melius iſto po
1 teſt intelligi dupliciť. Uno mō an poſſit fa
2 cere aliud vniuerſum meliꝰ iſto. Scd̄o mō
Nota.3 an iſtud poſſet facere melius.¶Tercio no/
to.ꝙ bonitas huiꝰ vniuerſi cōſiſtit in debita
ſuaꝝ partiū inuicē ꝓportione: ordinata di
ſpoſitione. ꝛ in debito ordine ſuo reſpectu fi/
nis. In debita partiū ꝓportōe: vt ſint pro/
portionata mobilia mouētibꝫ: ꝛ ꝯtraria ſu
is ꝯtrarijs. Si eī̄ eēt vacuū inter elemēta
ꝛ celū ad imaginatiōem. nō eēt bona ꝓpor/
tio ſphere generabiliū ad celū: cū celū ipm
regere nō valeret.¶Itē ſi vnū ꝯtrariorū ni
mis excederet aliud: forte ipm ī ſuā naturā
ꝯuerteret. ꝛ ſic debita ꝓportio periret¶Scd̄o
etiaꝫ ordinata diſpoſitōe: vt nobiliora ſint
ſupra: ꝛ melius nobilia infra: niſi ꝙ in cor/
poralibus ſol: qui forte ē nobiliſſimus aſtro
rum: ponitur in medio eorum: vt omēs va/
leat illuminare.¶Item in debito ordine tā
Nō 4 totius q̄ꝫ omniū partiū ad deum.¶Quar/
to noto.ꝙ vniuerſum p̄ſens iuxta hec fieri
melius poteſt intelligi intenſiue vel extenſi
ue: ꝛ vel in partibus vel in ordine: et in or/
dine vel reſpectu ſui: vel reſpectu finis vlti/
mi.¶Quinto p̄mitto cum mgr̄o ca.iij. p̄e/
ſentis diſt. ꝙ cum li melius ſit aduerbiū ſi/
gnificans bonitatē compatiue: vel poteſt i/
telligi hec melioritas vniuerſi ſumi poſſe ex
parte modi quo deus ipm nouit: voluit ꝛ fe
cit. Et ſic manifeſtū ē: ꝙ vniuerſum nō po:
teſt fieri melius: ſcꝫ meliori noticia nequit
fieri: neqꝫ meliori voluntate: neqꝫ meliori
modo opandi ipſius agentis. quia quod/
libet horum ē ipe deus.¶Alio modo li me/
lius poteſt dicere compatiōem ad res pro/
ductas ꝛ producibiles: puta an vniuerſuꝫ
productum vel producibile poſſit eſſe me/
Cōclo 1 lius. ꝛ de hoc eſt p̄ſens ſermo.¶Quibus p̄/
miſſis ſit prima ꝓpoſitio. Omi ſpēcie huiꝰ
vniuerſi producti deus in infinitum perfe/
ctiorē poteſt producere. Hec probatur ſic.
quia virtus infiniti vigoris omni finito q̄ꝫ
tumlibet maius pōt producere: nō ſoluꝫ in
magnitudine. ſed etiam in pfectione. Sed
eſt notū fideli: ꝙ deus eſt infiniti vigoris. ꝛ
ꝙ omne dependens eſt finitū. igiť. Conſeq̄n
tia nota eſt. ꝛ añcedens pro prima parte ſi
militer: quia al's vigor eſſet ad aliquam p/
fectōem limitatus: ſic ꝙ maiorem illa pro/
ducere nō poſſet. ꝛ ſic nō eſſet infiniťꝰ. Mi
nor dicta ē in primo articulo queſtionis p̄/
ſentis.¶Secūda cōcluſio eſt hec. Deꝰ pō/ Cōclo.2
teſt producere quantūlibet melius vniuer/
ſum q̄ꝫ iſtud: tam intenſiue q̄ꝫ extēſiue. Pa
tet ꝙ extēſiue. quia quātumlibet magnuꝫ p
ducere pōt: p ꝓbatōem maioris p̄cedentis
Patet etiā ꝙ intēſiue.ſ. quantumlibet ma/
ioris pfectionis: p concluſionē precedentē.
Correlariū. Deus pōt pducere vniuerſum Corre.
ſpecie ſpecialiſſima diſtinctū ab iſto vniuer
ſo. Pꝫ ex ꝯcluſione. qꝛ q̄d ī ſingulis ſpēbus
eēt eēntialiter pfectiꝰ ſpecialiſſime eēntialiť
ab iſto diſtinctū exiſteret¶Cōtra. dicit vnꝰ
doctor: Durādus.ſ. i iſta di. qꝛ nō pōt face/
re vniuerſum diſtinctū fine vltimo ab iſto
ꝗ nec ſpecie. Cōſequētia tenet. qꝛ videť ꝙ pn
cipalis diſtinctio ſpecifica in his que habēt
attributōem ad vnum primū ſit ex parte fi
nis. Añcedēs ē manifeſtū. qꝛ neceſſe ē omē
dependēs quādo ē: intēdere deū tanq̄ꝫ vlti/
mū ꝛ primū bonū a quo dependet.¶Dica
tur ꝙ añcedēs ē veꝝ. ſꝫ ꝯſequētia nō valet.
qꝛ ſi ꝓpter idētitatē finis ad quē eēnt etiaꝫ
immediate nō differrēt res ſpecie: ſuprema
res corpōrea et ſupremꝰ angelus eſſent vniꝰ
ſpeciei. quia ad eundē finē: puta deū: grā cu
ius ſunt: immediate ordinanť. Et ad ꝓba/
tionē diciť. ꝙ ſpēs vniuerſi nō ſolū ſumiť ex
fine: ſꝫ ex intrinſeca pfectōe reꝝ ꝯſtituenti/
um ipm: debita eaꝝ ꝓportōe ꝛ diſpoſitione
ad inuicem ꝛ finis.¶Tercia ꝯcluſio. deꝰ poſ Cōclo 3
ſet infra iſtud vniuerſum pducere quātūli
bet maius vniuerſum ordiatiſſime diſpoſi
tū: ſed nō penes ꝯmēſuratiōꝫ ad ſpaciū hu
ius vniuerſi.¶Probať ſic. non minꝰ pōt h̄
deus q̄ꝫ ſub parua quātitate hoſtie ꝯſtituere
corpꝰ dn̄icū ordinatiſſime diſpoſitū ī omi/
bus ſuis ptibꝫ. ſꝫ illud deꝰ pt vt credit ois fi
delis. ꝗ ꝯclo vera ē. ꝯn̄tia nota ē. et maior
declarať. qꝛ certuꝫ ē ꝙ corpus dn̄icum in in/
finitū excedit extēſione aliquā ptē magni/
tudinis hoſtie ꝯſecrate. ſi ergo hoc ſub qua
libet illarum ē: ꝛ ordinatiſſime diſpoſitū in
omibꝫ ſuis ptibus: quare nō infra teſtam
oui vel alterius vaſis quantūlibet magni:
poſſꝫ deꝰ diſponere ꝛ facere q̄ꝫtūlibꝫ magnū

⁊ ordinatiſſime in om̄ibꝫ ſuis ꝑtibꝫ diſpoſi
tū: nō ē potior ratio de vno qꝫ de alio. Mi
nor nota ē ex fide. ¶ Sed ſcd̄a ps ɔcluſio
nis. ꝙ hoc nō ſit ɔmēſuratōe ad ſpaciū hu
ius vniuerſi. pꝫ. qꝛ ɔmēſuratōne ſpacij ad
ſpacium implicat maius eē infra minus.
Cõclo 4 ¶ Quarta ɔcluſio ē de nr̄o vniuerſo: ꝙ deus
pōt nr̄m vniuerſum i ſubſtātijs oīno eiſdē
facere meli⁹ accidētaliter. ſed nō eēntialiter.
¶ Prima ps pꝫ. qꝛ poſſet facere oēs creatu
ras rōnales eē ɔfirmatas i grā: ⁊ tūc eēt me
lius qꝫ nūc ē accidētalit̄. igit̄ ꝓma ps vera.
Cōſequētia nota ē. ⁊ maior pꝫ de ſe. qꝛ hoc
ſequit̄ ad dei om̄ipotentiā. ⁊ minor pꝫ ꝑ bea
tū Aug. ſup Gen. ad lr̄am. li. xj. ca. x. ⁊ alle
gat mgr̄ i lr̄a ca. ij pn̄tis diſtinctōis dicen
tis. Talē potuit deus hoīem feciſſe q̄ nō pec
care poſſet nec vellet. ⁊ ſi talē feciſſet: quis
Oppo/ dubitat eū meliorē fuiſſe ⁊c. Forte dices. ꝙ
nit. 1. tn̄ Ecci. xxxj. ca. dicit̄ i laudē viri iuſti Qui
2 potuit trāſgredi ⁊ nō ē tranſgreſſus. Et bea
tus Aug. ſup Gen. ad lr̄am. ꝙ meliores iu
dicauerit deus hoīes ſi ſibi liberalit̄ ſeruirēt
3 ¶ Itē i de ciui. dei dicit. ꝙ melior ē ſuba que
4 peccare pōt: qꝫ q̄ peccare nō pōt. ¶ Quarto.
qꝛ poſſet ꝙ tota materia ꝓma eēt ſub nobi
Ad 1 liſſima forma: puta hoīm. ¶ Rn̄det̄ ad pri
mā dic. ꝙ ſimpliciter ē meli⁹ eſſe ɔfirmatū i
grā quaꝫ poſſe peccare. vn̄ ⁊ talis ē ſtat⁹ bea
toꝝ. ⁊ ita loquit̄ aug. ¶ Scd̄o dicit̄ aliquid
melius i ordine ꝑueniēdi ad finē. ⁊ ſic i lau
dē ⁊ in gloriā accidentalē eſt potuiſſe tranſ
gredi: ⁊ nō eſſe trāſgreſſuꝫ. ⁊ ita intelligit̄ au
ctoritas Ecci. nō tn̄ eſt melius ſimpliciter.
nā chriſtus ſtatū ꝑfectiſſimū aſſumpſit. nō
Ad 2 tn̄ aſſumpſit poſſe trāſgredi. ¶ Ad ſcd̄aꝫ. ꝙ
btūs Aug. loquit̄ nō de meliori ſimpliciter
ſed de meliori i ordine ad poſſe venire ad fi
nem alicui⁹ glorie accn̄talis que erit in pa
tria: ex potuiſſe trāſgredi ⁊ ex liberꝝ fuiſſe ad
Ad 3 peccandū. ¶ Ad tertiā nō ē ad p̄ſens. qꝛ bea
tus Aug. ibi compat agētia a ꝓpoſito ad
illa que nō pn̄t peccare: volēs ꝙ ꝑfectiores
ſint hoīes vel angeli qꝫ bruta vel inaīata.
Ad 4 ¶ Ad quartā. ꝙ totā materiā generabiliuꝫ
eē informatā formis nobiliſſimis: puta ho
minū: nō eēt melius. nec redderet vniuerſū
nr̄m melius. qꝛ tolleret debitā ꝓportōem ꝑ
tiū int̄ ſe ſꝫ ſuꝑioritatē ⁊ ſic iferioritatē. tolle
ret em̄ formas elemētares debita ꝓportiōa
bilitate inter ſe: ⁊ reſpectu ſpheraꝝ celeſtiū i
ꝑfectōe vniuerſi ordinatas. Et hoc vult be
atus Aug. iij. de li. ar. dicēs. ꝙ quicq̄d vera

rōne tibi occurrit: ſcias hoc deū feciſſe. ⁊ vult
ꝙ in eiſdē ſubſtātijs de⁹ neq̄t facere mundū
meliorē. Vn̄ dicit. Si cogitat̄ alius mūd⁹
i toto huic melior: nō cogitat̄ de iſto mūdo
ſed de alio. ſi cogitat̄ de pte huius mūdi. eſto
imaginet̄ melior: in ſe tamē nō melioratur
mundus. eo ꝙ ordo ⁊ proportio debita re
mouetur. ¶ Secunda pars concluſionis
probat̄. quia ſi poſſet ipm̄ facere meli⁹ eēn
tialiter: vel hoc eēt producēdo nouas ſub
ſtātias. ⁊ ſi ſic: nō eēt i ſubſtātijs om̄ino idē
vel ſeruādo eaſdē. ⁊ addēdo illis ꝑfectiōes
accn̄tales. ⁊ tūc i ſubſtātijs nō ꝑficeret̄ eēn
tialiter. vel addēdo illis ꝑfectōnes eēntia
les. ⁊ ſic nō ſuſcipit ſb̄a magis ⁊ min⁹: iuxta
cōiorē opinionē. ¶ Verūtn̄ q̄ eſſet de illa opi
nione ꝙ creature rōnales i ſuis ſpeciebꝫ eēn
tialit̄ poſſent ꝑfici: haberet ɔcedere ꝙ de⁹ no
ſtrū vniuerſum ſeruatis om̄ino eiuſdē ſub
ſtātijs: poſſet eēntialiter ꝑfecti⁹ ⁊ meli⁹ face
re. ¶ Quinta ɔcluſio. Deus poſſet nr̄m vni Cõclo 5
uerſum facere eēntialiter melius: alicui⁹ no
ue ſubſtātie additōe. verꝫ ē ꝙ tūc nō mane
ret om̄ino idē. Pꝫ. qꝛ poſſet ꝓducere creatu
rā ſpūalē ꝑfectiorē qꝫ eſt aliqua ꝓducta: vt
dictū ē i ꝓmo articulo. ⁊ illa ꝓducta eēt vni
uerſum dependētiū mai⁹ ⁊ melius qꝫ nūc eſt
qꝛ haberet ſpēm ꝑfectiorē eēntialiter qꝫ nūc
aliquā hꝫ. ¶ Sexta ɔcluſio. De⁹ facit vni Cõclo 6
uerſum ſuū quottidie melius extēſiue. Pꝫ.
qꝛ nouaꝝ aīaꝝ intellectualiū creatōe. qui
bus ꝓductis ē ꝑfectio ſpūalis eēntialis vni
uerſi dependētis i pluribꝫ ⁊ magis multipli
cata: que vocat̄ hic largo noīe extēſio ¶ Se Cõclo 7
ptima ɔcluſio. Nr̄m vniuerſum erit ꝑfecti
us accidētaliter poſt diē iudicij qꝫ de facto
eſt. Pꝫ. qꝛ de cetero om̄es boni erūt impecca
biles. ¶ Itē btōꝝ corpa gl̄ificata. ¶ Itē oēs
mali debita reformatōe: miſericordis ꝑne
ſcꝫ citra ɔdignū inflictōe reformati: celum
nouū: terra noua: multiplicata lux ſtellarū
⁊ planetaꝝ. ⁊ in corpibꝫ gl̄oſis plena laus
ex vtraqꝫ ſtola: plēa iuſticia de reprobis. hec
aūt mirabilit̄ ꝑficiēt vniuerſum accn̄talit̄.
quare ⁊c. ¶ Octaua ɔcluſio quo ad appeti Cõclo 8
tū naturalē: totū vniuerſum reſpectū finis
nō pōt eē melius qꝫ nūc eſt. Pꝫ. qꝛ finis a⁹
eſt deus: q̄ eſt immēſe bonus. ¶ Nona ɔclu Cõclo 9
ſio. reſpectu appetit⁹ rōnalis vniuerſū erit
melius poſt diē iudicij quo ad modū ferē
di ad finē qꝫ nūc eſt: vel citra diē iudicij erit
Pꝫ. qꝛ tūc om̄es boni inauertibilit̄ ferent̄ i
vltimū finē: ⁊ plena magni mādati adiple

tiōe:qui vſq3 ad diē iudicij pro rpe viç ferū
tur i vltimū finē mutabilit̄.q2 pn̄t ſe auer/
tere.¶Itē nō pn̄t in via mandatū magnū
Cōc̄.10 pfecte adimplere.¶Decima ꝯcluſio:ſequi
tur ex his omib9 ꝙ deus pōt illud vniuerſū
facere melius intenſiue ⁊ extēſiue modis in
ꝯclōib9 pexp̄ſſis.h̄ de.ij.arti.¶His p̄miſſis
Ad1.rō ṁdet̄ ad rōes.¶Ad.j.ꝙ nō ſit ad ꝓpoſitū.
q2 arguit de vniuerſo:prout includit deu3.q̄
mod9 excluſus ē ꝑ p̄mū notabile.ij.articuli
Ad2 ¶Ad ſcd̄am neget̄ an̄s.⁊ ad ꝓbatiōem ad
auctē beati Aug.d̄r.ꝙ intellexit ſcd̄am ptē
ꝯcluſionis q̄rtç.videlic3 ꝙ manētib9 eiſdē
ſubijs eēntialit̄:optimū fecit nr̄m vniuerſū
Ad3 ¶Ad.iij.neget̄ an̄s. Ad probatōz d̄r ꝙ po
tuit ⁊ nō voluit:ſ3 nō ſequit̄ ꝙ fuerit inuid9
eo ꝙ nō erat debitor alicui:vel ad aliquā ꝑ
fectōz producēdā.nec exigebat res facta vt
fieret melior:ſ3 quātū voluit:tm̄ ⁊ totū qd̄
fecit gratuita bonitate fecit.Et qn̄ dicit̄ ꝙ b.
Aug.ſic arguit i li.lxxxiij.q̄ſti.reſpectu gene
ratōis filij.Dr̄ ꝙ non ſit ſile hic ⁊ ibi.q2 fili9
produci debebat i eadē ſb̄a cū p̄re.⁊ iō natu
ra rei producēdç exigebat:vt nō mīor ſ3 ęq̄
lis generaret̄.Per ꝯtrariū ē de creaturis.q̄a
natura producēdi nullū gradū determiatç ꝑ/
fectōis exigebat:ſ3 erat i obediētia liberç vo
lūtatis dei producētis.⁊ ḡ erat ꝓducēda ſm
tm̄ gradū bonitatis q̄tū placuit deo ei dare
Ad4 ¶Ad q̄rtā.ꝙ creaturā eē productā ſm totā
potētiā dei pt̄ intelligi dupl̄r.Uno mō ꝓut
totalitas attēdit̄ i ordine ad producentē.⁊
ſic oīs res quā de9 produxit ē producta i or/
dine ad totā potētiā dei:vel ꝑ totā potentiā
q2 ē ꝓducta ꝑ deū:q̄ ē tota ſua potētia.Alio
mō pt̄ intelligi ꝙ creatura ſit producta ſm
totā potētiā dei i ordine ad effectū.ſ.q2 ma/
ius producere nō pt̄.⁊ ſic ꝯn̄a bona.In pri
mo ſenſu maior ē falſa vt notū ē In ſcd̄o ſen
ſu maior ē v̄a ex ꝯdicione.ſi aliq̄d ſit tale.⁊
Ad5 mīor falſa.q2 nullū finitū ē ſic ꝓductū ꝑ to
tā potētiā dei.¶Ad.v.ꝙ nō i ſolo ordine cir
cūſcribēdo ordiata ē bonū vniuerſi:ſ3 ē etiā
i ꝑfectōe eēntiali ⁊ accn̄tali ordinatoꝝ.⁊ ip
ſa pt̄ de9 meli9 ordiare:ſaltē i rōnalib9 viato
rib9.q2 pt̄ ea cōfirmare i bonū.⁊ ſic erit meli
or ordo.Itē pt̄ ea facere eēntialit̄ ꝑfectiora
⁊ ſic vniuerſū erit meli9.Itē addere pt̄ ꝑfe/
Ad1.ali ctōz eēntialē maiorē:⁊ erit meli9 vniuerſum
qua eēntialit̄.lic3 nō penit9 idē.¶Ad rōes arguē
tes ꝯ ſcd̄m q̄ſitū Ad p̄mā.ꝙ i his q̄ pn̄t in/
tēdi ⁊ remitti eēntiç pt̄ fieri additio ſic dictū
ē i p̄mo arti.In ſubijs ſuppoſito ꝙ nō ſuſci
piāt mag9 ⁊ min9 i ſe nō ꝑficiūt̄ eēntialit̄ ſed
accn̄talit̄ vt dictū ē.¶Ad.ij.d̄r p̄mo.ꝙ xp̄s Ad2
ē hō:tn̄ q2 nō ē depēdēs ſ3 fili9 dei natural' ſi/
ue de9:nō ē ps vniuerſi depēdētis.¶Scd̄o. 2
q2 natura hūana i xp̄o q2 ē creatura:l3 in or
dine ad vnionē nō poſſit magis ꝑfici q̄3 ſit
ꝑfecta:tn̄ de abſoluta potētia dei nō repugn̄t
q̄n ⁊ pluriū cognitōz diſtinctā.ſil'r ⁊ maiorē
charitatē poſſit recipe.Q3 aūt d̄r ꝙ recepit
nomē qd̄ ē ſup oē nomē:h̄ intelligit̄ q̄ ad ḡ/
tiā vnionis.q2 rōne illi9 ē ꝙ hō ē de9:q̄ nihil
mai9 eē pt̄.ſ3 ſup om̄e nomē ē:ſ3 q̄ ad gr̄a3 ſi
ue cognitōz i v̄bo:nō videt̄ repugnare d̄ ab
ſoluta dei potētia q̄n maiorē cognitōz ⁊ cha
ritatē poſſ3 recipe.¶Dicēs.ſi maiorē pt̄ reci Dubiū
pe q̄re non dedit:R̄.ꝙ deus dedit ei maximā Soluit̄.
quā alicui creaturç diſpoſuit dare.finitā tn̄
⁊ iō de abſoluta ei9 potētia maiorē poſſ3 da/
re.¶Sic fecit etiā ſup̄mā creaturā finita3 q̄
maiorē ꝑfectionalit̄ pt̄ facere:vt dictū ē ſed
nō faciet.¶Et qn̄ d̄r.ꝙ non eſt ei dat9 ſpūs obiectio
ad mēſurā.Dic vel ꝙ h̄ dictū ē de gr̄a vnio/ Soluit̄
nis.vel ꝙ dictū ē q̄ ad diuinā acceptatiōe3
ſc3 ꝙ gr̄a ſpūſſcti i xp̄o īfinite ē accepta.vn̄
ꝓ cētū mūdis ſi fuiſſent ⁊ peccaſſent:fuiſſet
ſatiſfactoria.vel ꝙ nō ad vnū donū ſolum
ſpūſſcti ē ei dat9 ſpūs:ſed i oīb9 ē ei dat9 ꝑfe
ctiſſime q̄ ad dona q̄ de9 dare diſpoſuit.⁊ ꝙ
oꝑa ab h̄ ſpū ꝓcedentia de9 īfinite acceptat
vt dictū ē.¶Ad.iij.de bt̄ā v̄gine dicat̄ eodē Ad3
mō:ꝙ poſt xp̄3 habuerit maximā gr̄a3 quā
de9 diſpoſuit dare.¶Primo em̄ ex pte gene 1
ratōis h3 gr̄am q̄dammō infinitā.q2 mat̄
dei ē:qd̄ ē infinitç dignitatis:nec aliq̄ muli
er digniorē generatōz pt̄ recipe.¶Scd̄o.ꝙ 2
b.Anſel.velit ꝙ decuit ⁊c̄.nō ꝙ fuit ei9 mun
dicia mētalis:habitual' vel actualis actu
infinita intēſiue:q2 illā creatura nō pt̄ reci/
pe:ſ3 tn̄ erat maior q̄ ſub deo vel q̄ ad gr̄a3
generatōis:vel q̄ ad h̄ ꝙ q̄dāmō i puritate
generatōnis deo aſſilata:q2 ſicut ille et̄nalit̄
genuit filiū ꝓpria fecūditate non ꝯcurrente
muliere:ſic ipa ex tp̄e genuit filiū ſine virili
ſemie ſpūſctō artifice¶Uel dic ꝙ Anſel.vo 3
luit.ꝙ ſine omi pctō fuit:originali ⁊ actuali
⁊ hęc ē puritas maxia i h̄ mūdo pctōꝝ.Rō
poſt oppoſitū ē ꝑ dictis. Hęc de queſtione.

Q Ueriturqua

dragesimoq̄rto circa diſt.xlv.
vtꝝ volūtas dei q̄ ē oim reꝝ cā
ꝯueniēter diuidat̄ i volūtatē bn̄placiti ⁊ vo

lũtatẽ ſigni. Que queſtio ſupponit. ꝙ vo-
lũtas dei ſit oĩm reꝝ cã. ⁊ querit de volũtat
Arguit̃ 1 diuiſione an ſit ſufficiẽs. ¶ Cõtra ſuppoſi-
tũ arguit̃ ſic. In deo nõ ẽ volũtas: ergo ſuppoſi
tũ falſum. Cõſeq̃ntia nota ẽ. ⁊ añcedẽs pro
bat̃. q2 ſm Aug. in libro de duabꝫ aĩabus.
voluntas ẽ animi motus ad aliquid proſe
quendũ vel fugiendũ. Nõ tale nõ ẽ i deo.
ergo ⁊c. Pꝫ minor. q2 deus nõ ꝓſequit̃ neqꝫ fu
ꝓbat̃. 2 git. Scḋo ꝓbat̃ rõne. q2 ſi i deo eſſet volun
tas: vel hec eẽt libera libertate ꝯplacẽtie ſo-
lũ. ſ. qua oĩa agit ſuĩꝑſius grã: ſic ꝙ nõ põt
alit̃ agere. ⁊ ſic mũdus eſſet eternus. q2 tal'
volũtas ſemꝑ ⁊ immutabilit̃ agit eodẽ mõ
Vel eſſet libera libertate oppoſitõis. ⁊ h nõ.
q2 illa ẽ ad oppoſita. ⁊ ex ꝯſequẽti includit
poſſe variari de nõ volente ad volentem: ⁊
ecõtra. Hec autẽ in deo nõ ſunt. igitur in eo
Confir̃ nulla eſt volũtas. ¶ Cõfirmatur ſic hec ra-
tio. Deus nõ potuit nõ producere mundũ
ergo ſua voluntas nõ eſt libera libertate op
poſitõis. Conſequẽtia nota ẽ. ⁊ añcedẽs ꝓ-
bat̃. quia ſi deus potuit nõ producere mun
dũ: deus potuit nolle producere mundũ. er
go nolle ꝓducere mundũ potuit eſſe i deo.
Cõſequẽtia nota eſt. Et vltra. ergo nolle ꝓ
ducere mundũ eſſet deus. Iteꝝ tenet conſe
quẽtia. q2 quicquid eſt in deo: vel potuit eẽ
in deo eſt deus. Tũc vltra. velle ꝓducere mũ
dũ potuit eſſe deus. ergo nolle ꝓducere mũ
dũ de neceſſitate fuit deus. ⁊ vltra. ergo nolle ꝓ
ducere mundũ ſemꝑ ẽ ⁊ fuit de neceſſitate
deus. ergo deus nõ potuit ꝓducere mundũ
Omes he ꝯſequẽtie videnť eſſe bone. ⁊ con
ſequẽs vltimũ ẽ falſũ. ergo ꝑmũ añcedẽs. ſ. ꝗ
dicebat̃. deus potuit nõ producere mundũ
ergo ſuũ oppoſitũ ẽ veꝝ. deus nõ potuit nõ
ꝓducere mundũ. ⁊ hoc fuit añcedẽs ꝑmũ
3. ꝓbat̃ ꝓbandũ. ¶ Tercio ꝓbat̃ idẽ. q2 videtur ꝙ
omĩs volũtas includat imꝑfectõem. ergo nul
la ẽ i deo. Cõſeq̃ntia nota ẽ. ⁊ añcedẽs ꝓbat̃
q2 vel eſt reſpectu boni ꝯſequẽdi. ⁊ ſic inclu-
dit alicuiꝰ boni carẽtiã. vel ẽ reſpectu mali fu
giẽdi. ⁊ ſic includit alicuiꝰ mali ꝑñtiã quod
vellet abeſſe. quodlibet aũt hoꝝ ẽ imꝑfecti-
onis. ergo ois volũtas videť dicere imꝑfectõꝫ
Arguit̃ ¶ Scḋo ſic. q2 ſi volũtas dei ẽ cã reꝝ. vel h
eẽt rõne ꝑncipalis ſignati. ⁊ hoc nõ. q2 ea-
dẽ rõne potentia ⁊ ſciẽtia eſſent cauſe reruꝫ
qḋ ꝯmuniter nõ dicit̃. Vel eẽt cã rõne ꝯno
tati. ⁊ hoc nõ. quia nõ videť cõnotare niſi
3 effectũ qui nõ eſt cauſa. ¶ Tercio. q2 vel vo
lũtas dei eſſet cã ſufficiẽs. ⁊ hoc nõ. q2 tũc ea

poſita ſemꝑ poneret̃ effectus. Nõ deꝰ vult
omẽs hoĩes ſaluos fieri. ⁊ tamẽ nõ omẽs fi
unt ſalui. nec inſufficiẽs. q2 in deo nõ poteſt
eſſe inſufficiẽtia. ¶ Quarto. quia ſi eẽt cau- 4
ſa oĩm: hoc maxime eſſet. q2 eſt oĩm cã effi-
ciens: ſed ita nõ ẽ. Patet maior. q2 non vi
det̃ i quo alio genere cauſe eẽt cã oĩm. Pꝫ
minor. q2 tũc vellꝫ omĩa que fiũt fieri. ⁊ ſic
cũ pctã ⁊ actꝰ mali fiãt: deus vellet eos fieri
immo faceret eos. Falſitas pꝫ ꝑ Aug. li.
lxxxiij. queſtionũ. q. iij. dicentẽ. ꝙ deo aucto
re nihil fit deterius. vñ negat deũ eẽ cauſaꝫ
pctĩ. ¶ Quinto. ſi eſt cã oĩm volũtas dei: vel 5
ẽ cã neceſſaria vel ꝯtingẽs. nõ ꝑmũ. q2 ſic
oĩa euenirẽt de neceſſitate. nec ꝯtingens. q2
quicq̇d ẽ deus eſt eternũ. ¶ Sexto. q2 vel oẽs 6
effectus ꝓduceret ex intẽtõe. ⁊ ſic nihil eẽt ꝑ
accñs: nec a caſu: nec a fortuna. vel pter in
tẽtõem. ⁊ ſic faceret qḋ nõ intenderet: ⁊ cuiꝰ
inſcius eſſet. ¶ Septĩo. q2 vel eẽt cã reꝝ ꝑ ꝓ- 7
prietatẽ: ⁊ hoc nõ. q2 ſic ſciã ⁊ potẽtia nõ eſ
ſent cauſe. vel ꝑ appropriatõeꝫ. ⁊ hoc nõ. q2
magis deberẽt res appropriari ſcie. q2 illa p
ſupponit̃ a volũtate. Itẽ magis potẽtie. q2
ſine illa nihil poſſet volũtas. ¶ Deinde ar Cõſeq̃ntia
guit̃. ꝙ illa diuiſio nõ ſit bona. q2 ſiles diui-
ſiones debẽt eſſe ſciẽtie ⁊ potẽtie. ſicut volũ-
tatis reſpectu reꝝ. ſꝫ ſciã ⁊ potẽtia nõ diui-
dũt̃ i ſciam bñplacitis ⁊ i ſciãꝫ ſigni. igit̃. Ma
ior pꝫ. q2 ita ſunt ſcia ⁊ potẽtia cãe reꝝ ſicut
volũtas. ⁊ ergo deberẽt ꝓportiõabiles eẽ diuiſi
ones. Mĩor nota ẽ. ¶ Forte dicet̃: ꝙ illa nõ Riñſio
hñt ſigna. ꝯtra. q2 ſicut eẽ creature ẽ ſignuꝫ fallit
volũtatis: ita ex ſuo ordine ẽ ſignũ ſcie. ⁊ ex
ſua magnitudine ẽ ſignũ potẽtie. ¶ Scḋo 2
ſic. q2 volũtas nõ põt ſignari. ergo nulla ẽ vo-
lũtas ſigni. ꝯñtia nota ẽ. ⁊ añs ꝓbat̃. q2 vel
ſignaret̃ ꝑ ſigna naturalia. ⁊ h nõ: pceptio
⁊ ꝓhibitio nõ ſũt a natura: ſꝫ ab auctẽ. Vel
ſignaret̃ ꝑ ſigna volũtaria. ⁊ h nõ. q2 illa ſt
ad placitũ inſtituta. Nõ pceptio ⁊ ꝓhibi
tio nõ ſunt ad placitũ inſtituta. ergo nõ videt̃
ſignare voluntatẽ ex impoſitõe. ¶ Tercio ſic 3
ſignũ volũtatis diuine nõ ẽ ipa volũtas. ergo
nulla ẽ volũtas ſigni. ꝯñtia nota ẽ. ⁊ añce-
dẽs pꝫ. q2 ſignũ vini nõ ẽ vinũ. ergo etiã ſignũ
volũtatis nõ ẽ volũtas. ¶ Et ꝯfirmat̃. q2 p Cõfir̃
ceptio nõ ẽ volũtas dei. ergo diuiſio mala. ꝯñ
tia nota ẽ. ⁊ añs pꝫ. q2 pceptio ẽ actꝰ pcipiẽ-
tis. nõ actꝰ pcipiẽtis non ẽ volũtas pcipiẽs
¶ Quarto. q2 ſi ꝑmiſſio eẽt volũtas dei: ſeq 4
ret̃ ꝙ volũtas dei eẽt de malo. Falſitas ꝯñtis
pꝫ. q2 deus nõ vult malũ. ⁊ pꝫ ꝯñtia. q2 per-

Arg.5. miſſio ē de malo.¶Quīto.qꝛ p̄ceptio ⁊ opa
tio videnť eſſe eadem volūtas.ergo diuiſio
volūtatis ſigni in p̄ceptōem ⁊ in opatiōem
nō ē bona.Cōſequētia nota.qꝛ bona diui/
ſio nō dꝫ incidere ī ſuis mēbris .et aῆcedēs
pꝫ.qꝛ q̄ deus p̄cipit illa ī bonis opať.ğ eadē
Arg.6 ē ſua p̄ceptio ⁊ ſua opatio.¶Sexto.aliq̄ de
us p̄cipit que nō vult fieri.ğ p̄ceptio non ē
volūtas.Aῆcedēs patet .qꝛ pcepit Abrae
vt immolaret filiū.⁊ noluit eum immola/
Confir. ri.igitur.¶Et confirmať.quia bn̄placitivo
luntas ⁊ volūtas ſigni coincidūt.ergo non
valet diuiſio.Tenet conſequētia vt ṗus .⁊
pꝫ aῆcedēs.qꝛ bn̄placita dei p̄cipit deus. et
ergo idem ē p̄ceptio ⁊ volūtas beneplaciti
7 ¶Septimo ſunt tres ſpēs volūtatis ſigni:
repectu boni.ğ debēt eē tres reſpectu mali .ğ
debēt eē plēs q̄ꝫ q̄nqꝫ .ṗma ꝯñtia tenet .q̄a
volūtas reſpectu boni ⁊ reſpectu mali ſūt op,
poſita.mō quot modis diciť vnū oppoſito
rū tot diciť ⁊ reliquū.⁊ ſcd̄a ē nota.qꝛ mgr̄
nō ponit.Aῆcedēs pꝫ.qꝛ reſpectu boni ſūt
In ꝯriū he tres:p̄ceptio:ꝯſiliū ⁊ opatio¶Sed pro
ſuppoſito ē mgr̄ in lr̄a ca.v.p̄ſentis diſ.⁊ al/
legat ad hoc beatū Aug.iij.de trini.⁊ eſt in
ca.vj.dicentē.Voluntas dei eſt ṗma ⁊ ſum
ma cauſa omniū ſpecieꝝ atqꝫ motionū Ni
hil em̄ fit quod nō de interiore atqꝫ intelle/
ctuali aula ſūmi impatoris egrediť¶Sed
pro queſito ē magiſter in ca.ſexto.volens ꝙ
voluntas dei diuidať in voluntatē bn̄pla/
citi ⁊ voluntatē ſigni.⁊ volūtatis ſigni pō/
nit quinqꝫ ſpecies in capitulis ſequētibꝫ .ſ.
preceptionē.prohibitōem.conſiliū. opatio
nē ⁊ pmiſſionē.

In hacqueſtione

erūt duo articuli.Pm̄ꝰ erit de ſuppoſito.
ſcꝫ vtꝝ volūtas dei ſit oīm reꝝ cauſa.Scd̄s
erit de queſito.vtꝝ diuiſio mgr̄i ſit bona :⁊
Arti.1. de volūtatis ſigni ſufficientia.¶Quo ad ṗ
mū noto.ꝙ intelligēdus ē titulus diſtribu
tiōe encletica vel accōmodata .ſ.vtrū oīm
Nota 2 reꝝ quaꝝ nulla ē ip̄a ſit cauſa¶Scd̄o ꝙ q̄ꝫ
uis deus poſſit dici oīm rerū cauſa finalis:
qꝛ ipſe ē finis oīm.tñ in ꝓpoſito ſolū loq̄ p/
pono.videlicet vtꝝ ſit oīm reꝝ cauſa effici/
ens.producēs vel conſeruās .Inter produ
cēs aūt ⁊ ꝯſeruās ē talis diſtinctio.ꝙ cauſa
diciť ꝓducēs que facit vt res ſit.Diciť autē
Nota 3 ꝯſeruās:q̄ ꝓductā rem manere facit ¶Ter
tio noto.ꝙ res ꝓducte alique ſunt vlterius

cauſe in ꝓducēdo .vt ignis productus ge/
nerat caliditatē:calefactibili ſibi approxi/
mato.⁊ ğ pōt queri.vtꝝ voluntas dei nō ſo
lū ſit cauſa vt res ſit: ſed etiā vtꝝ ſit cauſa
vt res ꝓducta cauſare poſſit vľ cā ſit¶Qui Cōclō.1
bus p̄miſſis ē ṗma ꝯcluſio hec.In deo ē ve
re volūtas libera libertate complacētie.⁊ li/
bertate oppoſitiōis.Probať ſic.Quicquid
ē pfectōis ſimpliciter hoc debet poni in deo
Sed hrē voluntatē vtroqꝫ mō liberā eſt ꝓ
prie pfectōis ſimpliciť.igiť.Maior pꝫ de
ſe.⁊ minor ꝓbať ṗmo.ꝙ habere voluntatē
ſit pfectōis.Patet.qꝛ ī quocūqꝫ repiť volū/
tas:ē melius ipſam ineſſe q̄ꝫ nō ieſſe.¶Sꝫ
ꝙ eſſe liberū libertate complacentie.ſ.qua
ſit ⁊ agat ſuꝑpſius gratia:ſit pfectōnis ſim
pliciter. patet.quia hec libertas ſoli deo cō/
uenit.quia oīa ſunt gr̄a dei.ip̄e aūt non
ē gratia alioꝝ:ſaltem ṗma intētione. q̄ꝫuis
poſſemus dicere:ꝙ ſcd̄aria intentione ē gr̄a
reꝝ.ſcꝫ vt eas ſue bonitatis faciat eſſe ptici
pes.ſicut phus dicit.ij.celi.ꝙ oīe hn̄s opꝰ
ē gratia opis: volēs ꝙ deus ſecūdaria inten
tione ſit gr̄a regiminis vniuerſi.¶Sed ꝙ eſſe
liberꝝ libertate oppoſitionis ſit pfectōis ſim
pliciter:patet.qꝛ cū dei immutabilitate ſtat
⁊ ē melius.liberalius ⁊ laudabilius dare re
bus eſſe ⁊ fieri.⁊ alias pfectiōes.⁊ poſſe nō
dare q̄ꝫ dare bonitate nature:ſic ꝙ nō poſſit
nō dare.¶Item ꝙ in deo ſit volūtas :ꝓbat
phus.xij.metaphyſice.⁊ cōmentator ibidē
Volūt em̄ ꝙ moueat intellectu ⁊ volunta/
te.Et ꝓpheta pſalmo.l.Bn̄fac dn̄e in bo/
na volūtate tua.Itē ad Eph.j.dicit apl's.
Scd̄m conſiliū volūtatis ſue.Itē volūta/
rie genuit nos ⁊c̄.¶Sed ꝙ ſumma libertas
patet.quia ī illo eſt ſumma libertas :quod
oībꝫ impat:⁊ cui nihil impare pōt tale ē
deus.Pꝫ maior.qꝛ hoc ē de rōne liberi p̄eſſe
alijs.Minor nota ē de ſe.¶Tercio.qꝛ ī deo
ē ſumma felicitas.ergo ſūma libertas ⁊ vo/
lūtas Cōſeq̄ntia tenet.qꝛ felicitas nō ſolū
ē ī intellectu:ſed etiā ī volūtate.⁊ aῆcedēs
notū ē.nullo em̄ indiget.¶Itē ī deo ē pfectiſ
ſima natura ītellectual:ğ volūtas.tenꝫ ꝯñ
tia.qꝛ ſicut eē infert appetitū naturalē.⁊ ſen
tire apetitū ſenſitiuū.ita intelligere īfert ap
petitū volūtatis ſiue intellectiuū.Aῆs pꝫ
ex dictis circa diſtinctōez.xxxv.¶Forte di
ces:ꝙ phs vult.iij.de aīa.ꝙ volūtas moue obiectio
at mota ab appetibili.dicit em̄ ꝙ appetibi/
le mouet.⁊ ppter h̄ intelligētia mouet.Cō
ſtat:ꝙ ī deo nihil mouet motū: cū nō poſſit

Soluit. moueri.¶ Dicat̃ φ phus loquit̃ de volũtate
que moue ad aliquod bonum ſibi cõſeqn
dum: ſicut mouet volũtas creata dependẽs
Secus ẽ de volũtate pͥma: que bonoꝝ no/
ſtroꝝ nõ eget. ſed ẽ pelagus immẽſuꝫ pfecti
onis ⁊ bonitatis: que ideo mouet ⁊ agit: vt
alijs ſue bonitatis ⁊ pfectionis tribuat eſſe
Cõcl'o 2 pticipes.¶ Scd̃a ꝯcluſio. volũtas dei vtra
qꝫ libertate agit ad extra. ſed libertate com/
placẽtie ſola. ⁊ nõ oppoſitionis. ſunt actio/
nes ad intra.¶ Prima ps patet. qꝛ agit grã
ſui vltimate. ſ. tanq̃ꝫ bonũ finale ⁊ vltimuꝫ
om̃is creature. ergo liberta te complacentie
Unde. xij. metaphyſice. ca. v. mouet ſicut
appetibile. id ẽ tanq̃ꝫ omniũ finis. Sed φ
faciat res libere libertate oppoſitionis: pa/
tet p illud pſalmi. Quecunq̃ꝫ voluit fecit ĩ
celo ⁊ in terra. cxxxiiij. Et p illud ad Rom̃.
ix. Cui vult miſeret̃. ⁊ quem. vult indurat.
Certũ ẽ em̃ φ he ppoſitiões intelligunt̃ de li
bertate oppoſitõis. Sed ſcd̃a ps patet. q̃a
volẽs ꝯplacẽter pater generat filiũ. ⁊ pater
⁊ filius ſpirãt volẽdo cõplacẽter ſpũmſan/
ctũ. ⁊ nõ libere libertate oppoſitõis: vt dictũ
Cõcl'o 3 ẽ pͥus circa diſt. vj. in queſtione. x.¶ Tercia
ꝯcluſio ẽ. phs ĩ lumine naturali ponit ĩ deo
voluntatem liberam libertate complacen/
tie. ſed nõ ponit in illo lumine in deo volun
tatem liberam libertate oppoſitionis. Pa/
tet prima pars. xij. metaphyſice. ca. quinto
Patet ſecũda pars ex dictis in queſtione
circa diſtinctiões. xlij. ⁊. xliij. Nõ em̃ ponit
lumẽ naturale deũ poſſe nõ cõſeruare celũ.
qꝛ tũc poneret annihilatõem eſſe poſſibilẽ:
⁊ ad illam (vt ibidẽ dictũ ẽ) lumen natura/
Cõcl'o 4 le ſe nõ extendit.¶ Quarta cõcluſio. Uolũ
tas diuina ẽ oĩm reꝝ: quaꝝ nulla ẽ ip̃a cau
ſa efficiens cum pducunt̃: ⁊ conſeruãs poſt
q̃ꝫ producte ſũt. Patet p illud aplĩ ad Ro
ma. xj. Ex ip̃o ⁊ p ip̃m ⁊ in ipſo ſunt om̃ia.
¶ Item extra de ſumma trini. ⁊ fide catho.
ca. damnamus. vbi dicit̃. φ deus ẽ vniuer/
ſale oĩm pͥncipiũ. Cõſtat aũt φ hoc nõ ẽ ni
ſi p voluntatẽ. p illud Job pͥmo. Sicut do
mino placuit ita factuꝫ eſt. Et Johãnis pͥ
mo. Om̃ia p ipſum facta ſunt. Et conſtat
Cõcl'o 5 vt pͥus dixi. φ ſciã ⁊ diuiã volũtate.¶ Qui
ta ꝯcluſio. q̃uis aliq̃ res immediate a vo/
luntate dei pducant̃. tñ multe etiã pducũ/
tur ab eadem coagẽtibꝰ cauſis ſcd̃is.¶ Pꝫ
pͥma ps. de om̃i eo qd̃ immediate a deo crea
tur: ſicut Gen̄. pͥmo: vniũſitas creaturaꝝ:
quotidie anime humane: ⁊ in his qui illu

minãtur: fides: ſpes: charitas: ⁊ primꝰ mo
tus immediate a deo fit.¶ Patet ſecunda Corre.
pars in his que fiunt naturaliter mediãti/
bus cauſis ſecũdis.¶ Correlariũ. res pdu/
cte nõ ſolũ habẽt a deo vt ſint: ſed etiam vt
cauſe ſint. pꝫ p ꝯcluſionẽ. qꝛ agũt cũ deo in
rerũ naturali generatiõe. ⁊ h̃ nõ habẽt niſi
a deo. Uñ pͥmo celi dicit phs. A pͥmo ente
om̃ibꝰ deriuatũ ẽ eſſe. ſequit̃. ⁊ viuere. i. in vi
tales opatões poſſe. Et. xij. metaphyſice.
Celum ⁊ tota natura depẽdet a deo.¶ Sex Cõcl'o 6
ta cõcluſio. Quãuis om̃is actionis natu/
ralis deus ſit pͥncipaliſſima cauſa om̃i mõ
quo fit: tamẽ nõ optet φ om̃is actõis libere
om̃i mõ quo fit deus ſit cauſa ppͥe.¶ Pa
tet pͥma pars. qꝛ actõis naturalis om̃i mõ
quo fit vt naturalis: eſt a deo tanq̃ꝫ a cauſa
pͥma. ⁊ hec plus influit q̃ꝫ ſecunda. vt dicit
auctor de cauſis.¶ Itẽ natura nihil facit ni
ſi deus eam ad ſic agere dirigat: ſicut magi
ſter ducẽs manũ pueri ad recte ſcribenduꝫ.
¶ Secũda ps patet. qꝛ libera actio ſepe fit
male a volũtate: et hoc modo nõ fit a deo.
cum deus nõ ſit cauſa p quam volũtas pec
cat: cuꝫ deo auctore nullus fiat deterior. vt
deducit beatus Aug. q. iij. libro. lxxxiij. que
ſtionũ.¶ Correlarie ſequit̃. aliqualiter põt Corre.
volũtas agere qualit̃ deus nõ põt ei coage
re. Pꝫ. qꝛ põt male agere. Pꝫ p ꝯcl'oem. qꝛ
deꝰ nõ põt male agere.¶ Forte dicet̃. φ deꝰ ſit oppõit
cã efficiẽs et ꝯſeruãs voluntatẽ. ergo om̃is
actõis ⁊ modi agẽdi ꝯſequẽtis: iuxta illud
Quicq̃d ẽ cã cauſe ẽ etiã cã cauſati.¶ Se/ 2
cũdo. ſi volũtas põt agere aliqualit̃ q̃liter
deꝰ ei neq̃t coagere: poſſet cã ſcd̃a in effectuꝫ
nõ coagẽte pͥma cã: ꝯtra auctorẽ de cauſis.
Pꝫ ꝯñtia. qꝛ ĩ taliter agere: deꝰ nõ coagit: ⁊
taliter agere videt̃ eſſe effectũ pducere. igit̃.
¶ R. φ. ꝯñtia nõ valet ĩ pͥma ratõne. quia Ad 1
põt bñ conſeruare voluntatẽ: ⁊ feciſſe. ⁊ tñ
ſuorũ defectuũ cauſa nõ eſſe ppͥe: niſi for/
te valde large. ſ. cauſa ſine qua nõ. Ad p/
batõeꝫ ꝯſequẽtie dr̃: φ illa regula. Quicq̃d
ẽ cã cauſe ẽ cã cauſati. intelligit̃ ĩ eẽntialiter
ſubordinatis: nõ aũt optet φ hoc ſit ĩ defe
ctibꝰ qui dependẽt ex libertate voluntatis.
¶ Ad ſcd̃am neget̃ ꝯñtia etiã: qꝛ male age/ Ad 2
re peccare vel deficere: vt ſic nõ dicit aliquẽ
effectũ: ſed defectũ a rectitudine effectus. h̃
aũt deus nõ põt. põt em̃ volũtates pduce
re actões: q̃bꝰ peccãtes deficiũt. ⁊ deꝰ ad ſbaꝫ
actus cõcurrit: que ẽ bonitas quedã. ſed ad
peccandũ nõ ꝯcurrit. qꝛ nõ vult creaturaꝫ

ꝑccare. vñ reſpectu pctī ⁊ modi male agen
di creatura in ſic agendo deum pꝛeuenit. re/
ſpectu ꝟo bonitatis actus ꝓuenit deus vo/
Cõclo 7 lūtatē. ¶ Septima ꝯcluſio. ꝙuis volūtas
dei nō in omīs effect⁹ ꝓductione vel ꝯſerua
tione oēm cauſam mediā excludat. oēm tñ
effectū quē pꝛoducit: immediate attingit ⁊
pꝛincipalius ꝙ̄ omēs alię cauſę ſecundę ī
eſſe conſtituit: ⁊ quem conſeruat ſic etiam
cōſeruat. ¶ Pꝛima ps ꝯcluſionis patet. qꝛ
manifeſtū ē ꝙ ī generatione luminis a ſole
vel ꝯſeruatione ⁊ in alijs actionibus natu
ralibꝰ nō excludit cauſas ſecūdas: vt dictū
ē. quia talia facit mediātibus cauſis ſecun
dis: vt dicit ꝯcluſio q̇nta. nec de curſu natu
rę ſolito pōt talia facere ſine eis. ¶ Secun/
da ps ꝓbat̃ ſic. qꝛ ꝟtus q̄ neceſſario ē intrin
ſeca effectui: quem pꝛoducit ī pꝛoducendo
⁊ quē ꝯſeruat in ꝯſeruādo: effectū quē pꝛo/
ducit immediate pꝛoducit ⁊ attingit. Et eo
dem mō de effectu quem cōſeruat. Sed vo
lūtas diuina neceſſario ē intrīſeca effectui
quē pꝛoducit. ⁊ etiam effectui quem conſer
uat. igit̃. Maioꝛ nota eſt. qꝛ quomō poſſit
aliquid eſſe immediatius alicui ꝙ̄ eſſe in/
trinſecū illi. nec illud poſſe eſſe niſi hoc ſit ī
eo. Minoꝛ ē ꝓus dicta ⁊ ꝓbata. qꝛ neceſſa
rium ē deū eſſe vbiqꝫ ⁊ in omī re. quia ē quā
titatis ſpūalis infinitę: a qua nihil poteſt
excludi ipo remanēte. Et hęc ē ſententia bea
ti Aug. q̇nto ſup Geñ ad lr̃am: dicentis ī
ca. vij. Nō ſolum tūc deus plantauit pa/
radiſuꝫ: ſed etiā nūc omīa quę naſcunt̃. q̇s
em̄ alius etiā nūc iſta creat: niſi q̇ vſqꝫ nūc
opat̃. ſed creat hęc mō ex his quę iā ſūt: tūc
aūt ab illis quę omīno nō erant creata ſūt
Et plures auctes ad hoc ſunt in illo libꝛo
¶ Sed forte dicet̃ ꝙ hęc ꝯcluſio implicat.
nā ꝓma ps videt̃ deſtruere ſcd̄am. qꝛ ſi atti/
git ꝑ cauſas medias: nō attingit immedia
te. qꝛ immediate attingere ē ſine medio at/
tingere. ¶ R̄. ꝙ immediate pōt attingere cā
quę ſimul ē cū cauſato. ⁊ cum hoc ꝑ cauſas
medias quas determīat ad cauſati pꝛodu/
ctionē. ſicut ſi ꝟtus aliqua eſſet intrinſeca
manui ſcꝓtoꝛis. ⁊ cū hoc penne qua ſcribit:
⁊ dirigeret manū ad litterę foꝛmatōem du
ctu pēnę. ⁊ pennā dirigeret ductam a ma/
nu ad tract⁹ neceſſarios ꝑ lr̃a. ⁊ eēt intrinſe
cū lr̃ę quę foꝛmat̃. ꝯſtat ꝙ ꝑ cās medias lit
terā faceret. ⁊ tñ eaꝫ immediate attingeret.
Mō ita ē de deo. qꝛ pñs ē omnibꝰ cauſis ſe
cūdis quibꝰ effectū ī eſſe ꝯſtituit. ⁊ eas ī fa/
cere immediate dirigit. ⁊ ſic ſine medio effe
ctū attingit diſtantię localis vel cauſalita
tis. Vñ patet ꝙ hęc ꝯſequētia nō valet. de
us attingit effectū ꝑ cās ſcd̄as. ergo nō at/
tingit eū immediate. i. ſine quacūqꝫ diſtan
tia. Sed talis ꝯſequētia locū habet ī cauſ
ſuboꝛdinatis: quę non pñt eſſe ꝑfectę ſimul
Verūtamē etiaꝫ conceditur ꝙ pꝛout li imme
diate connotaret carentiā cauſaꝝ media/
rū: deus talia nō attigit ſic immediate: ꝙ ſi/
ne cauſis medijs: ſicut ſine cauſis medijs
ꝓduxit cęlū ⁊ terram: ſed ſic immediate: ꝙ
immediatioꝛ ē effectui pꝛoducto ꝙ̄ aliqua
cauſa ſecūda. qꝛ ē cum immediata pꝛodu/
cente: ⁊ in effectu pꝛoducto. ⁊ cū hoc ſingu/
las dirigit ad pꝛoducere. ¶ Octaua conclu Cõclo 8
ſio. ꝙ ꝙuis ſingulaꝝ rerum pꝛoductaꝝ vel
ꝯſeruataꝝ potētia diuina: ſcīa diuina ⁊ vo
lūtas diuina ē cauſa: ⁊ ęque immediata q̄
ad rem: tamē in oꝛdine ad nr̃m intelligere
immediatius ē cā volūtas diuina ꝙ̄ diui/
na potētia. ſcīa ſiue ſapientia. ¶ Pꝛima ps
pꝫ. qꝛ niſi potēs eēt effectū ī eē nō ꝯſtitueret
neqꝫ ꝯſeruaret. ⁊ niſi eū cognoſceret eum nō
vellet: ⁊ ſic nō ꝓduceret nec ꝯſeruaret. Nec
etiā ꝓduceret ſine volūtate. nā oīa q̄ de⁹ fa/
cit volūtate vtiqꝫ facit: vt dicit beat⁹ Aug.
ad Oꝛoſiuꝫ. Et ꝙ ſint quo ad rem ęque ī/
mediate cauſę: patet. qꝛ ſunt diuina eēntia
ſimpliciſſima. ¶ Scd̄a ps declarat̃ ſic. q̇a h̄
ad nr̃m intelligere ē ꝓncipalius cā. quo po
ſito ponit̃ effectus: ⁊ quo nō poſito nō poni
tur. mō volūtate diuina poſita ponit̃ effe/
ctus: vt dictū ē. Et ad Rom. ix. Volūtati
eius q̇s reſiſtit? Sed ſcīa poſita nō ponit̃.
nō em̄ opʒtet ꝙ deus omīa hęc faciat quę no
uit. ſic nec potētia. qꝛ multa poteſt ⁊ ſcit ſe
poſſe q̄ non facit. ¶ Scd̄o. qꝛ in oꝛdinate ſe 2
habētibꝰ mediū ē ꝓpinqui⁹ extremo ꝙ̄ ex/
tremū extremo. mō volūtas vel ipm velle ē
mediū inter ſcire ⁊ opari. ergo velle ē ꝓpin/
qui⁹ opi ꝙ̄ ſcire ī oꝛdine ad nr̃m intelligere
¶ Et tercio. qꝛ vtiqꝫ ī nobis ſcire ꝑcedit vel/ 3
le. ⁊ velle ipm opus. mō qualis ē oꝛdo real̃
ī nobis: vbi ſcire ⁊ velle differūt. talis ē oꝛ/
do rōnis in deo: vbi nō differūt. Et iſtd̄ vbi
ꝙ̄ ſonat btūs Aug. vñ in auctoritate alle/
gata ad oppoſitū: ꝙ volūtas dei ē ſumma
cā: nō dicit ꝙ ſciētia vel potētia. ¶ Cōtra. di oppõit. 1
ces tu. qꝛ exemplar facti magis attingit ip
ſum immediate ꝙ̄ cauſa: quę applicat ip/
ſum ad effectū: ſed in pꝛoductiōe reꝝ idęa
quę ſe tenet ex pte intellectus: eſt exemplar

oꝑis ꝓducendi. voluntas autem applicat
hoc exemplar ad effectū. ergo intellectus ī
ordine ad nr̄m intelligere ꝓpinquius ſe ha
bet ad ꝓductū ꝙ̄ volūtas. Cōſequētia no/
ta ē. ⁊ maior ſilr. quia ſigillū cuius figurā
pictor imprimit cere: habet ſe immediatiꝰ
reſpectu figure impſſe ꝙ̄ manus imꝑmen/
2 tis. Minor nota ē. ¶ Scđo. qr motꝰ cōtra
nꝰ videt̃ eſſe in mō oꝑandi noſtro ⁊ diuino
qr intētio noſtra ē: nō cauſa rerum: ſed a re/
bus cauſata. et ſcientia diuina nō ē cauſa/
ta: ſed ē cauſa rerū. ergo cum in oꝑatione
nr̄a ē ꝓceſſus: ꝙ res appetibilis mouet ītel
lectū: deinde intellectus mouet voluntatē:
⁊ fit actio. videt̃ ꝙ ī intellectu diuino debe/
at eſſe econtrario. ſ. ꝙ quo ad nr̄m intellige
re debet voluntas dei reſpicere ideā intelle/
ctus. ⁊ mediāte illa ꝯſtituere effectū. ¶ Ter
3 cio. qr illud videt̃ eē immediatiꝰ ꝓducto cui
res ꝓducte magis aſſimilant̃: ſed magꝭ aſ/
ſimilant̃ idee ꝙ̄ ſe tenet ex ꝑte intellectus ꝙ̄
volūtati. igit̃. Patꝫ maior. qr qđ immedia
tiꝰ ſe hꝫ magis ſuā ſilitudinē imꝑmit. Mi
4 nor nota ē de ſe. ¶ Quarto videt̃. ꝙ potētia
executiua ꝓpinqor ſit effectui ꝙ̄ volūtas.
ḡ ꝯtra ꝯcluſiōē. Probat̃ añs. qr illa ē ī no/
bis. Pꝫ. qr pꝰ ſcire ſequit̃ velle. ⁊ pꝰ velle ſe/
quit̃ potētia executiua ī nobis: ad hāc ſeq̄/
Ad 1 tur effectꝰ. ¶ Ad ꝑmā iſtarū neget̃ maior in
quantū exemplar: nam exemplar vt exem/
plar nō agit: ſed ē ad quod reſpiciēs agens
facit effectum: vt domus mentalis nō facit
domū: ſed artifex ⁊ volūtas eius ad ipſam
reſpicientes faciūt: repſentat em̄ vt exēplar
ꝓprie autē nō agit. aut ſi cognitio coagat
cum volūtate: hoc tamē ē remotius a facto
ꝙ̄ volūtas: que immediate producit factū
¶ Ad probatōem dicit̃: ꝙ figura ſigilli non
ē exemplar: ſed ē inſtrumentale agens figu
rā: quā manus facit in cera. vn̄ ſi ſtultꝰ qui
nō noſceret ſigillū imꝑmeret ipſum cere: nō
minus ſigillaret: ⁊ tamē nō ageret ꝑ modū
exemplaris: cū neſciat figurā. ¶ Ad ſecun/
dam neget̃ maior. qr licet verū ſit ꝙ ſcia nr̄a
cauſata a rebus: ⁊ diuina ſit cauſa rerū. tn̄ ſi/
cut ī nobis cognitio pſuppōnit̃ a volūtate:
ita ⁊ in deo quo ad modū intelligendi nr̄m
nihil em̄ vult niſi cognitum: nec volens re
flectit ſe ſuꝑ ideam: vt intellectus principa
lius producat: ſicut nec nos niſi tanꝙ̄ ad
exemplar in ordine ad quod voluntas re/
ſpiciens immediate procedit ad actū. Un
de in nobis modus operandi ꝑus pſentat̃.

⁊ ſtatim ſuꝑueniēte volūtate ſequit̃ actus.
ceſſante impedimēto: ita in deo etiā videt̃.
¶ Ad terciā nō ē maior vera. qr qualitates Ad 3
ī naturalibus immediatius attingūt ſbā
que ꝓducit̃: que tamē eis nō aſſilat̃ ſubſtā/
tia ꝓducta ſed ſube generāti: ⁊ ī artificiali/
bus immediatū producēs domū: forte ē in
ſtrumentū artificis cui domus ꝓducta nō
aſſilat̃: ſed magis domo artificiali in men/
te artificis. ¶ Ad quartā neget̃ maior reſpe Ad 4
ctu dei. qr volūtati diuine nihil reſiſtit. ⁊ ḡ
ſtatim ea poſita ponit̃ effectꝰ. vn̄ pſ. Ipſe di
xit vt fierēt: ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit vt eſ
ſent: ⁊ creata ſunt. pſ. xlviij. ⁊ hoc volūtate
vn̄ ab eterno ⁊ ꝑ eterno deus nouit res. ⁊ vo
luit ſibi eas eſſe notas: nō tamē fuerūt res
eterne: ſed voluit ab eterno res eſſe ꝑ deter/
minato tꝑe: ⁊ illo tēꝑe res ſunt facte. Et ad
probatōem maioris dicit̃: ꝙ nō ē ſiē de vo
lūtate nr̄a cui nō ſubſunt entia: ⁊ iō pꝰ vel/
le requirit̃ potētia executiua. dei aūt volūta
ti oīa poſſibilia ꝓmptiſſime obediūt. ⁊ ideo
nō requirit̃ aliq̄d pꝰ voluntatē. ſed ipm̄ vel/
le ſufficit ad eſſe rerū ſine alio medio executi
uo. Hoc de ꝑmo articulo.

Quo ad ſecunduꝫ Arti

articulū reſtat videre de q̄ſito. Pro quo no
tādū. ꝙ mgr̄ videt̃ innuere ī lr̄a duas diui
ſiōes volūtatis diuine. Prima ē. volūtas Diuiſio
dei diuidit̃ ī volūtatē bn̄placiti ⁊ ī volunta 1
tē ſigni. Dicit̃ aūt volūtas bn̄placiti ipā di
uina volūtas ſcḋm ſe: inquātū ē determinata
ad aliquid velle eſſe vel fieri. Voluntas ſi/
gni dicit̃ ſignū ſignās voluntatē dei. ¶ Se/ Scđa
cūda diuiſio mgr̄i ē hec. volūtatis ſigni q̄n diuiſio
ꝙ̄ ſunt ſpēs: ſcꝫ preceptio. prohibitio. conſi
liū. ꝑmiſſio ⁊ oꝑatio: vel alio nomīe imple/
tio. q̄ q̄nqꝫ exꝑmunt̃ hoc vſu. Precipit aut
ꝓhibet: ꝑmittit: ꝯſulit: implet ¶ Scđo ē no Notā
tādū. ꝙ drr̄ia ē inter has volūtates. qr vo/
lūtas bn̄placiti ē eterna. ſed volūtas ſigni
cū nō ſit dei voluntas in ſe: ſed ſignū eius ē
ex tempe. quia ſigna ſunt ex tempe. ſicut p/
ceptum nihil erat niſi cum creatura. cui em̄
preciperetur niſi eſſet creatura. ⁊ ita in alijs.
¶ Tercio ē notandū. ꝙ ad ponēdam volun Notā
tatem ſigni in deo: cogimur aucte ſacre ſcri/
pture ratione ⁊ cōgruētia. Auctoritate. q̄a
dicit ſcꝑtura plures volūtates dei: pſalmo
cx. Magna oꝑa dn̄i: exquiſita in omēs vo
luntates eius. Et manifeſtū ē ꝙ nō eſt niſi

vna volūtas eterna.ſ. bn̄placiti. Jtem ad
Theſ.iiij. Hec dei eſt voluntas ſanctifica/
tio veſtra.quod nō poteſt intelligi de eſſen
tia diuine volūtatis.quia ſanctificatio no
ſtra:non eſt eſſentialiter diuina voluntas.
2 ¶ Ratione.quia ſumme neceſſe ē ꝓ nr̄a ſa/
lute: vt cognoſcamus diuinā volūtatē quā
in ſe cognoſcere nō valemus.ideo opus eſt
3 vt eam cognoſcamꝰ i ſuis ſignis.¶ Cōgruē
tia: qꝛ dicimus lr̄as exꝓ̄mere voluntatē mit
tētis: ⁊ preceptū eſſe volūtatē ꝓ̄ncipis. Eo/
dē mō ſignū dicimus eſſe volūtatē dei: ⁊ di
Nō. 4. uerſa ſigna diuerſas volūtates.¶ Quarto
ē notandū: ꝙ ſufficiētia voluntatū ſigni ſic
ſumit̃. Nam cū diuina voluntas diſpōnēs
de noſtra ſalute (vt dicit Damaſcenus li.ij.
1 ca.penultimo) diuidat̃ in voluntatē antece
dentē: que eſt ſignoꝝ exprimentiū quid de
2 us vult in futuro ꝑ nos fieri vel dimitti. et
in voluntatem conſequentē: que eſt ſigno/
rum dicentiū diuinā volūtatē reſpectu ho/
rum que ſunt in facto: ⁊ exprimunt diuinā
volūtatē prout ſe habet ad facta. que actu
ſunt ſigna diuine voluntatis añcedentis.
1 ¶ Uel attēdunt̃ reſpectu boni ꝓſequēdi. ſcꝫ
qđ vult nos ꝓſeq̄. aut reſpectu mali vitādi.
Primū. ¶ Si reſpectu mali vitādi: ſic ē ꝓhibitō. vt
1 nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui. Si ē reſpectu bo/
ni ꝓſeq̄ndi: aut hmōi bonū ē necc̄ariū nr̄e ſa
Scđm. luti: ſicut ſctificare ſabbatū: ſic ē p̄ceptū. vl'
Laau ē reſpectu boni nō neceſſarij ad ſalutē: ſꝫ qđ
ē ſuperogatōis: ⁊ hoc ē ꝯſilium. Sic ḡ ſunt
tria ſigna volūtatis diuīe añcedētis.ſ. pro
hibitio. p̄ceptū ⁊ ꝯſilium.¶ Signa aūt vo
lūtatis ꝯſequētis.ſ.ad opus iā factū vel exi
Quartū ſtēs ſūt duo. qꝛ vel ſumit̃ ſignū reſpectu ope
ris: qđ iā fit vel factū eſt mali. ⁊ ē ꝑmiſſio.
qꝛ deus malū nō agit: ſed fieri ꝑmittit. eo ꝙ
omipotentia ſua ex eo maiora bona elicit.
5 aut eſt reſpectu boni: et tunc eſt oꝑatio. oīa
eīm bona noſtra oꝑatur deus.¶ Alio mō di
ſtinguūt aliq̄: dicētes: ꝙ hmōi ſigna ſumūt̃.
ſm ꝙ deus rebꝫ humanis ſm ꝓuidētiā ſuā
ꝓuideret ad hoīm ſalutē. hꝫ eīm deus ꝓuī
dentiā de hominibus: inquātū eos ad finem
ordinat. ⁊ hoc duplr̄. ꝓ̄mo remorādo mala
1 que nr̄e ſalutis ſunt impedimēta: ſic vocat̃
volūtas ſigni ꝓhibitio. Scđo ſuggerendo
media bona. ⁊ hoc dupliciter. qꝛ vl' hec me
dia ſunt neceſſaria nr̄e ſaluti: ⁊ ſic vocat̃ p̄ce
2 ptū: hec volūtas ſigni: vel ſunt remedia cō
3 grua: ſꝫ ſuperogatōis ⁊ nō neceſſaria. ⁊ hec
volūtas vocat̃ volūtas ꝯſilij. et ſic habemꝰ
tria ſigna voluntatis diuine: que ordinant
nos ad finem: vel quibus deus ordiat nos
ad finem.¶ Sed reſpectu executionis hu/
ius ordinis: etiam cōtingit duplicia ſigna
ſumi. vel exequit̃ hō faciēdo deo adiuuan/
te illa q̄ ſue cōgrua ſunt ſaluti. ⁊ ſic ē oꝑatō 4
nam bona oꝑa nr̄a oꝑatur in nobis deꝰ: vel
p̄tergrediendo ordinē debituꝫ ſalutis: ⁊ ſic ē
ꝑmiſſio.¶ Tercij dicūt ſic: ꝙ volūtas ſigni 5
pōt dici reſpectu p̄ntiū: ⁊ vel reſpectu boni
⁊ ſic dicit̃ oꝑatio vel impletio. vel reſpectu 1
mali: ⁊ ē ꝑmiſſio. Si aūt ē reſpectu futuro/ 2
rum: hoc ē dupliciter. qꝛ vel ē reſpectu ma/ 3
loꝝ. ⁊ ē ꝓhibitio. vel reſpectu bonoꝝ. ⁊ hoc
duplr̄. qꝛ vel ē reſpectu boni ad qđ tenētur
ſinguli. ⁊ eſt preceptio ſeu p̄ceptum. vel eſt 4
reſpectu boni cōgrui vel ſuperogationis. et 5
eſt ꝯſilium.¶ Et fere modi in eundem ſen/
ſum veniūt. ſed videt̃ mihi ꝙ ꝓ̄mus modꝰ
exꝓ̄mēdi ſit magis aptꝰ.¶ Quinto ē notā/
dum. ꝙ licet volūtas bn̄placiti dei ſꝑ adim
plet̃. tn̄ de volūtate ſigni nō optet. multi eīm
nō faciūt p̄cepta ⁊ multi agūt ſibi ꝓhibita
¶ Sexto ē notādū. ꝙ deus q̄nq꜄ p̄cepit aliq̄
que nec voluit volūtate añcedēte, nec conſe
quēte ſic vult fieri ſicut v̄ba ſonāt p̄cepti. ſi/
cut Gen̄. xxij. p̄cepit Abrae vt immolaret
filiū ſuum ꝓ̄mogenitū. quod tamē nō vole
bat fieri. nec tamē hmōi ſūt ſigna falſa. qꝛ
ſunt velata tropis. i. myſticis ſignationibꝫ
ad quas deus huiuſmodi ordiat q̄ vult ip
ſis ſignari.¶ Sed ratiōabiliter querit̃ qua
re diſſuaſio nō ſit ſignū ſicut ꝯſiliū quod ē
ſuaſio?¶ Pōt dici ꝙ diſſuaſio eſt ſuaſio. qꝛ
diſſuadet vnā parte: aliā oppoſitā ſuadet.
et ſic cadit ſub conſilio ſicut ſuaſio.¶ Jllis Cōclo.1
ꝑmiſſis ē prima ppoſitio hec. Diuiſio ꝓ̄ma
volūtatis dei/ē bona. Probat̃ ſic. quia ana/
logum vtiliter poteſt ⁊ bn̄ diuidi in ſuas ſi
gnificatōes: primariā ⁊ ſecūdariā. Sꝫ hic
terminꝰ volūtas diuina dicit̃ analogice de
voluntate bn̄placiti et voluntate ſigni. er/
go cōuenienter in ea diuidit̃. Patet maior
quia hoc eſt vtile: vt cognoſci melius poſ/
ſint bona: vbi terminus talis ponit̃. Patet
minor. qꝛ ꝓ̄mo dicit̃ de voluntate bn̄placiti
ſcđo de volūtate ſigni: ſicut ſanū ꝓ̄mo dicit̃
de hoīe. ſcđo de vrina. ⁊ tercio de cibis.¶ Se Cōclo 2
cūda ꝯcluſio. etiam ſcđa diuiſio volunta/
tis ſigni i ſuas q̄nq꜄ ſp̄es eſt vtilis ⁊ bona.
Q, ſit vtilis: patet. vt ꝑ eas hō inſtruatur
de voluntate dei reſpectu ſue ſalutis. Secū
do vt cognoſcat̃ quomō diuerſi textꝰ diuer/

ſimo de loquentes de dei voluntate ſumen
di ſūt. Et tercio vt homo inſtruat facere bo
nū ⁊ fugere malū. ¶Sed ꝙ ſit ſufficiens et
bona: patet. quia om̄ia ſigna voluntatē dei
reſpectu ſalutis hoīs ſignātia: illis quin
ꝗꝫ ſufficienter exprimunt. ⁊ hoc patꝫ ex ſuf/
ficientia eoꝝ prius aſſignata. Hoc de ſecun
Ad 1. rō do articulo. ¶Illis p̄miſſis rn̄detur ad rōnes
ꝑncipales. ¶Ad p̄mā: negetur an̄cedēs. Et
ad ꝓbatiōem dicitur. ꝙ beatus Aug. dicens
ꝙ voluntas ē animi motus: ad aliquid ꝓ/
ſequendū vel fugiendum: loquitur de vo/
luntate dependente ⁊ indigente. nō autē lo
quitur de voluntate immenſa omne bonum
includente omni malo ſecluſo. Hec em̄ vo
luntas vult ſeipſam: et actiones ſuas im/
manentes voluntate complacentie: et ſu/
as actiones tranſeuntes: nō proſequendo
vel fugiendo: ſed alijs ſuam bonitatem cō
partiendo ſine quacunqꝫ indigentia ſua.
Ad 2 ¶Ad ſecundam ꝓbationē dicitur: ꝙ eſt libe/
ra vtraqꝫ libertate: vt dicit p̄ma ꝯcluſio pri
mi articuli. Et ad improbationē cū dicis.
ꝙ ſic libera ad oppoſita poſſit variari de vo/
lito ad nō volitum ⁊c. Negetur ꝯſequētia. qa
ſemꝑ eadē vult. nec in eo cadit mutatio. ſed
ſequitur: ꝙ que vult eternaliter pōt ab eterno
nūqꝫ voluiſſe ⁊ econtra. ſicut homo ꝓpoſito
ſibi obiecto pōt libere illud acceptare ⁊ nō
Ad 3 acceptare. ¶Ad terciā negetur an̄cedēs. ⁊ ad
ꝓbatōem eius totū conceditur vſqꝫ ad hanc
quod deus potuit fuiſſe: nolle ꝓducere mū/
dū incluſiue: immo ꝙ nolle ꝓducere mun/
dū potuit eſſe deus: ſicut hec: nolens produ
cere mundū potuit eſſe deus. quia quod po
tuit eſſe nolens producere mundū potuit
eſſe deus. ¶Et ad improbatōem illius cuꝫ
infertur. negetur ꝯſequētia. ergo nolle produce/
re mundum de neceſſitate fuit deus. Et ad
probatiōem ꝯceditur maior ⁊ minor. ⁊ negetur
diſcurſus. quia i maiore ē diſtributio ꝓ rebus
abſolute. ſ. hic. quicqd potuit eſſe deus de ne
ceſſitate fuit deus. ⁊ in minore ſi ſubſumitur
nolle ꝓducere potuit eſſe deus: fit ſubſum/
ptio de p̄dicamēto actōis. ⁊ eſt fallacia figu
re dictiōis: vt quicquid hodie mane fuiſti
hoc adhuc es. Sed hodie mane volens
Ad 4 ſurgere de lecto fuiſti. ergo volēs ſurgere de le
cto adhuc es. ¶Ad quartā ꝓbatōeꝫ negetur
an̄cedēs. Ad ꝓbatiōem ꝙ volūtas diuina
ē reſpectu boni cōſequēdi alijs: nō ſibi. quia
nō eget. Et cum dicitur: ꝙ ſi eſt reſpectu boni
conſequendi: ꝙ tunc includit carentiaꝫ ali/
cuius boni. verꝫ eſt: ſi eſſet reſpectu boni con
ſequēdi ſibi. ¶Aliter pōt dici. ꝙ illa diuiſio ē Vel ſic
vera de voluntate deſiderij: que in deo non ē
reſpectu ſue ꝓprie nature: ſed ſolum eſt i eo
voluntas complacentie. quia ſua eſſentia
eſt obiectū infinite ꝑfectōis. ¶Ad ſecūdaꝫ Ad 2 prin
rōem principalem dicitur. ꝙ voluntas dei eſt cipale
cauſa rerum ratione ſui principalis ſignati
Et ꝯceditur ꝙ eodē modo potētia ⁊ ſapiētia
ſunt cauſe rerum. Sed tamē eſſe cām reruꝫ
magis dicimus de volūtate qꝫ de ſciā vel po
tētia. eo ꝙ hic termin⁹ volūtas ſupponit ꝓ
re p̄ma. ſ. pro deo importādo vel cōnotādo
eam determinatam pro productione reruꝫ.
quia om̄e volitum a deo voluntate bn̄pla
citi: in eſſe conſtituitur. Sic aūt nō ē de ſciētia
quia multa nouit que deus nō poteſt face/
re: vt mala. nec de potētia que ē ad innume
rabilia: que deus nūqꝫ faciet. ⁊ ergo nō dici
mus de hoc. ſcit. ergo erit. nec dicimus. hoc
poteſt. ergo faciet. ſed bn̄ ſequitur. deus hoc
vult fieri: loquēdo de volūtate bn̄placiti. ergo
hoc erit. ⁊ ꝓpter hāc determinatōeꝫ quā cō
notat hic termin⁹ volūtas: magis attribuitur
ſibi eſſe cām qꝫ ſcie vel potētie. ¶Ad terciaꝫ Ad 3
ꝙ de⁹ ē cā ſufficiēs ad oīs effect⁹ poſſibiles ꝓdu
ctōeꝫ. nō tn̄ oportet oēm effectū poſſibilē fieri
quia nō omnē vult fieri. ⁊ nō oportet cauſa ſuffi
cienti poſita in eſſe poni effectū: niſi in his
que agūt ſm vltimū ſuū poſſe: ſicut ſūt agē
tia naturalia: de quibus dici ꝯſueuit ꝙ eis po
ſitis ſufficiēter ad eſſe rei: ⁊ eo quo ſufficiūt
ſuppoſito concurſu vli dei: ſemꝑ ſequitur effe
ctus. deus aūt ē cauſa ſufficiēs ſeu volūtas
ſed ē libera: produxit effectum quem volu/
it pro tempore. pro quo eternaliter diſpoſu
it euꝫ fieri. ⁊ tn̄ quantū voluit. de hoc plus
forte dicetur i ſcdo libro. ¶Ad hoc aūt quod
aſſumitur ab aplo. ꝙ velit oēs hoies ſaluos
fieri. exponūt quidā oēs ſaluādos. qdā ſic
ſic. om̄es. i. de ſingulis natōnibus aliquos.
¶Alij dicūt. ꝙ apls ibi loquatur de volunta/
te an̄cedente ⁊ ſigni. vt ſit ſenſus. Deus ia/
nuā paradiſi ſua paſſione om̄ibus aperuit. ⁊
de om̄ibus peccatis quantū ad ſufficientiā
patri ſatiſfecit: ⁊ legem dedit oīm ſaluteꝫ ex
primentē. ſ. p̄ceptoꝝ ⁊ conſilioꝝ. ſm quā qs
viuens ſaluus erit. ſed nō vult hoc volun/
tate ꝯſequētis vel bn̄placiti. quia nūqꝫ erit
ꝙ om̄es ſalui fiāt. ¶Ad quartā. ꝯceditur ꝙ de Ad 4
us ē oīm cauſa efficiēs. ⁊ om̄ia entia que fi/
unt facit. De peccato autem de quo arguitur:
dicitur: ꝙ deus eius turpitudinem nō vult

fieri:q̄uis eam fieri p̄mittit.necilla turpi/
tudo eſt aliquid:ſed eſt priuatio vt dictuȝ
eſt.ꝛ ergo deus illam non facit fieri.ſed eſt
a voluntate deficiente.actum autem poſi/
tiuū quem quis facit peccando deus facit.
quia ē quiddam bonum quod nequit cre/
atura producere niſi deus coageret.ſed inq̄
tum ſe deformat p̄ hunc creatura:hoc a deo
nō ē:ſed a volūtate deficiēte.De hoc ē ſepi/
Ad 5 us dictū.ꝛ magis p̄tinet ad ſecundū.¶Ad
quintā.ꝙ volūtas dei reſpectu effectuū q̄s
facit ē contingēter cauſa p̄ducēs ſiue conſer
uās.quia libere libertate oppoſitōis res pro
ducit ꝛ ꝯſeruat.vt in p̄mo articulo dictum
ē.Et cum dicis ꝙ om̄e quod ē ī deo ē neceſ/
ſariū.Uerū ē.quia ē deus.ſed nō ē incōueni
ens ꝙ neceſſariū ſit ꝯtingēter cā p̄ducēs ſi/
ue cōſeruans.immo ita ē.q̄ libere talia fa/
cit.immo ꝯcedēdū ē ꝙ aliqualiter de⁹ ſit ad
intra:qualiter cauſare nō pōt ad extra.q̄a
neceſſario ē ad intra.ꝛ impoſſibile ē ꝙ neceſ
Ad 6 ſario cauſaret ad extra.¶Ad ſextā.ꝙ om̄es
effectus p̄intendēs etiā determinatiſſime vl'
ſingulariſſime:ſic ꝙ eos vult ſic produci ſi/
cut producunt.ꝯcedit ꝯſequēter ꝙ ī ordine
ad deum nihil ē a caſu vel a fortuna:preno
uit em̄ om̄ia que facit:ꝛ eo mō ea facit quo
prenouit.Sed tamen dicunt res fieri a ca
ſu vel fortuna reſpectu cauſarū agentiū p̄ti/
cularium:a quib⁹ p̄ter illarū cauſarū intētōem
eueniūt:extra ſemp̄ ꝛ frequēter:vt tractari
ſolet.ij.phyſicorū.vn̄ mōſtra fiūt a deo.licȝ
deus nō ſit cauſa mōſtruoſitatis vel defect⁹
Ad 7 inq̄tuȝ defectus ē.¶Ad ſeptimā dicit.ꝙ vo
lūtas dei cū ſit deus:ē p̄priiſſime cauſa rerū.
q̄ ē p̄ma cauſa.Sed ꝯpando voluntateȝ
ad ſciam aut potētiā.dicit ꝙ ſit cauſa p̄ ap
propriatōȝ.q̄ magis dicim⁹ de volūtate ꝙ
ē cā:q̄ꝫ de ſapia ꝛ potētia.q̄ volūtas ſignat
deū inquantū ē cauſa actualis rerū.Scien/
tia v̄o vel potētia ſignat eū p̄ut ē cā potēti/
alis:vt in ſolutōe ſecūde rōnis dictum eſt.
Un̄ voluntas eſt ratio quo ad modū nr̄m
intelligēdi.quare de ſciētia fit diſpoſitio.nā
quia deus aliquid vult fieri:ideo diſponit
quomō fiat.¶Ad improbatōem illius di/
cit.ꝙ cauſalitas actualis ſcientie non attri
buit.quia licet preſupponat a volūtate.tn̄
nō ſolum eſt eorum:que deus vult fieri:ꝛ eo
rum que facit:ſed etiam eſt eorum que nō
vult fieri.ꝛ que nō facit¶Eodē mō dicitur
de potentia.ꝙ q̄ habitualiter ſignat.iō ſi/
bi cauſalitas nō appropriat.multorū em̄ ē

que nūq̄ fiēt:vt dictuȝ ē.¶Ad ratōnes fa
ctas cōtra queſitum.¶Ad primā ꝙ nō op Ad 1. ali
tet om̄ino eaſdem eſſe diuiſiones ſcientie ꝛ
potentie:ſicut volūtatis.Ratio ē.quia im
mediatius ſe habet ad res q̄ꝫ ſcia ꝛ potētia
q̄ illa ſunt indifferenter eorum que erunt:
ꝛ etiam eorum que nō erunt.ſic nō eſt de vo
luntate.ꝛ preſertim quia nos p̄ noſtra ſalu
te tenemur nos conformare voluntati di/
uine in mō volendi.ꝛ ideo opus fuit vt ip
ſa voluntas nobis ſignis innoteſceret:nō
autem tenemur nos regere ſm̄ diuinaȝ pō
tentiaȝ vel ſciam.¶Ad ſcd̄am.ꝙ quodlibet Ad 2
preceptū dei ē ſignū voluntatis diuine.ꝛ er
go pōt cōcedi.ꝙ multo plura ſint ī nume/
ro q̄ꝫ q̄nq̄ꝫ:que ſignificāt dei voluntateȝ:q̄ꝫ/
uis dicantur quinq̄ꝫ ad intellectū ꝯmuneȝ
ꝙ ī genere ſunt q̄nq̄ꝫ que exprimūt dei volū
tate reſpectu humane ſalutis:que nō coin/
cidūt in ſignificando .ſ. ea que dicta ſunt.
¶Secūdo dicit.ꝙ q̄dā p̄ceptorū ſunt natu
ralia ſigna:q̄ ſunt de iure nature.vt hono/
ra parētes.nō facias aīal ꝯflatile.ꝛ hec ſūt
naturalia ſigna volūtatis dei.q̄ natura do
cet hec.¶Alia ſunt p̄cepta q̄ natura nō ſic
clare docuit.licet bn̄ viā vel rōem ad talia
habuerit.ſicut nō concupiſces.quod natu
ra nō ita clare docuit.ſed ad placitū legiſla
toris:q̄ p̄ceptū eſt iam ſignū voluntatis
dei factū.Et ita dicatur in alijs.Un̄ apo/
ſtolus.Cōcupiſcentiam neſciebā eſſe pecca
tum.ad Ro.vij.ſed ex lege p̄hibente cōcu
piſcentiā ſciuit.¶Per hoc ad formaȝ d̄r.ꝙ
aliqua ſunt ſigna volūtatis dei naturalia.
Ad iprobatōȝ illi⁹.ꝙ aliq̄ p̄cepta ſūt iā in
ſita mētib⁹ hoīm:vt illa q̄ ſequunt imedia/
te dictamē recte rōnis apud om̄es.Prohi
bet em̄ natura interficere hominē.q̄ deteſta
tur.p̄cipit honorare parētes:ꝛ homi ſubue
nire:ꝛ hec ꝯſilia.¶Silr̄ dicit.ꝙ multa ſunt
ad placitū inſtituta:vt p̄ſb̄ros nō h̄re mu/
lieres.ꝛ hmōi.ꝛ hec ſunt ad placitū dei ꝛ ec
cleſie p̄cipientis¶Ad terciā ꝯcedit ꝙ ſignū Ad 3
volūtatis diuine nō ſit volūtas dei.ꝛ neget
ꝯn̄tia.q̄ nō debet eſſe volūtas dei:ſȝ ſignuȝ
eius.Et diuiſio voluntatis eſt vocis in ſi/
gnificationes.ſicut nō ſequit.nihil quod ē
in vrina ē ſanitas.ḡ ſanū p̄ut eſt ſignū nō
dicit de vrina.vel ergo nihil ē ſanitas ſigni
¶Et eodem modo dicit ad ꝯfirmatōȝ:ꝙ p̄
ceptio nō dȝ eſſe volūtatis dei:ſed ſignum
ei⁹.¶Ad q̄rtā.ꝙ nō ē icōueniēs ꝙ volūtas
dei ſit d̄ malo p̄miſſiue.l.vt ex malo eliciat Ad 4

maiora bona. cõcedit̃ etiã ꝙ turpitudinem culpę nõ velit volũtate bñplaciti: tñ eã fieri pmittit a creatura libertate ſua abutẽte. ⁊ h̃. q꞉ ex h̃ nouit elicere maiora bona. ¶Ad q̇ntã.

Ad 6 ¶Ad ſextã. conceditur ꝙ ĩ quibuſdã ꝑticularibꝰ deus aliqua p̃cipit quę nõ vult fieri in ꝓpria forma ſicut ſonãt verba p̃cepti: tamẽ ſemꝑ vult hoc fieri: quod myſterio pręcepti vult intelligi: ⁊ ideo licet noluerit Iſaac immolari quod ſonabant verba pręcepti: voluit tamẽ obedientiã Abrahę patefieri. ⁊ bonitatẽ ęterni patris circa nos homĩes figurari: qui ꝓprio filio non pepcit: ſed ꝓ nobis omĩbꝰ tradidit: ad Rom. viij. quę ĩ illa obedientia Abrahę figurabat꞉ ⁊ ideo omĩe pręceptum ſignat dei voluntatem. q̃uis in particularibus ſępe ignoremus modũ: quia myſteriũ ignoramꝰ quod deus intẽdit. nos tamẽ iuxta ſignificatõem terminoꝝ p̃cepti obedire tenemur: donec de contrario informemur dei reuelatõe.

Ad ꝯfir. ¶Ad ꝯfirmatõem negetur añcedẽs de vi ſermonis. q꞉ bñplaciti voluntas ẽ deus. ⁊ volũtas ſigni ẽ tpalis: ⁊ creatura ſignãs volũtatẽ dei bñplaciti vel ſimplr vel ex ꝯditione. ¶Ad ꝓbatõem eius dicit̃ ꝙ q̃uis ea quę placẽt deo deus p̃cipiat. nõ tamẽ ẽ p̃ceptiõ ſua volũtas: cum pręceptio ſit creatura: ſignans hanc dei voluntatem.

Dubiũ ¶Forte dices. quomõ pręceptũ de nõ comedendo de certo ligno erat ſignũ voluntatis dei ipſi Adę. quia quęrit̃ cuius voluntatis nõ ſigni. quia erat ipſummet ſignũ volũtatis. nec bñplaciti. quia tũc nunq̃ de illo ligno comediſſet: eo ꝙ ſm mgr̃m volũtas beneplaciti ſemꝑ implet̃.

Soluit̃. ¶Ad hoc ⁊ ꝯſilia pt̃ dici. ꝙ erat ei ſignũ volũtatis dei: ⁊ bñplaciti dei ex ꝯditione ſeruandę iuſticię origĩalis. q꞉ dixerat ei deus ꝙ nõ comederet: quia morte moreret̃: ꝑdendo iuſticiam originalem. ⁊ ita etiam pctõri pręceptũ quod non ſeruabit: ei ſignũ voluntatis dei ex condicione ꝯſequẽdę ſalutis: ſi ſcʒ hoc pręceptum finaliter nõ ſeruauerit: voluntas bñplaciti nõ dabit ei ſalutem.

Ad 7 ¶Ad ſeptimã dicit̃ ꝙ reſpectu mali nõ ſunt niſi duo ſigna. ſcʒ permiſſionis ⁊ ꝓhibitõis. q꞉ paꝝ: immo nihil entitatis h꞉ʒ: pur ẽ malũ culpę. ⁊ iõ pluribꝰ modis nõ decuit deũ ſe hr̃e reſpectu illius ſʒ reſpectu boni quo hõ põt ꝯſequi ſalutẽ ſunt tria ſigna volũtatis. hoc q̇ppe multũ h꞉ʒ entitatis: ⁊ etiã q꞉ varijs modiſ dñs vocat homines ad ſalutẽ. ſ. p̃ceptis: quoꝝ neceſſaria ẽ obſeruatio. ⁊ ꝯſilijs: quoꝝ obſeruatio vtilis eẽt: ſed nõ exiſteret opportuna. q꞉ oppoſita ꝯſilioꝝ de ꝑ ſe non ſunt pctã. ¶Si dicas. diſſuaſio mali nunq̃ potuit eẽ volun- Dubiũ

tatis ꝯſilij: ſicut ſuaſio boni maioris ſb ꝯſilio ¶Põt dici. ꝙ diſſuaſio mali: ſpãlit̃ mortalis: cadit ſb ꝓhibito. q꞉ nõ dimittere malũ maius eẽt frãgere p̃ceptũ. eſt em̃ tale malũ prohibituʒ. Soluit̃

¶Ad regulã quę aſſumitur tot modis dicit̃ vnũ oppoſitorum quot reliquũ. Dicit̃ ꝙ ſit imꝑtinẽs. quia mens phi ẽ. ꝙ ſi duo termini ſunt oppoſiti: ſm omneʒ ſignificatõem ſuam: tunc quot modis vnꝰ coruʒ eſt ęquiuocus tot modis alter.

¶Si dicat̃: nunquid ꝓhibitio ⁊ pręceptuʒ ſunt idẽ ſignũ: Uidet̃ ꝙ ſic. q꞉ qñ vnũ oppoſitorũ ꝓhibet̃ aliud p̃cipit̃. Dubiũ

¶R. ꝙ eſto ꝙ vnum coꝝ in alio includeret̃. tamẽ q꞉ in ratõne diuerſificant̃. quia p̃ceptũ dicit̃ reſpectu bonorum: prohibitio reſpectu maloꝝ: iõ dicũtur diuerſa ſigna: ⁊ diuerſę volũtatis ſigni. Ratio poſt oppoſitũ ſ. auctas mgr̃i hincinde ẽ ꝓ dictis. Hęc de quęſtione. Soluit̃

Circa diſtinctionem. xlvj. quęrit̃. xlv.

Circa diſtinctionem. xlvj. quęrit̃. xlv. vtꝝ deꝰ qui vult omẽs hoies ſaluos fieri: etiã velit mala ad eſſe ꝓduci: Quę quęſtio vnum ſupponit ⁊ aliud q̃rit. ſupponit em̃ ꝙ deus velit omẽs homĩes ſaluos fieri. quęrit. vtrũ velit mala ĩ eẽ produci.

Arguit ¶Pro ſuppoſito arguit̃ pmo auctoritate apl̃i ad Titũ: ita dicentẽ. ergo ⁊c.

¶Cõfirmat̃ ſic ratione. quia omẽ agẽs optimũ effectũ ad certum determinatũ finem: vult illum effectũ conſequi illum finem. Deus ẽ agens optimũ producẽs omnẽ hominẽ ad ſaluteʒ vel ad finẽ ſalutis. ergo vult eis ſalutẽ. Cõſeq̃ntia nota ẽ. ⁊ maior ſilr̃. quale em̃ eſſet agenſ quod effectũ produceret ad finem: queʒ finem ipm attingere nõ vellet. Mior. ꝙ deus ẽ agẽs optimũ: eſt phi. xij. metaph. ⁊ ꝙ oẽs hoies ꝓducat ad ſalutẽ ptʒ. q꞉ indidit eis appetitũ naturalẽ q̊ appetunt ſalutẽ. qđ nõ eẽt niſi eos feciſſet ad ſalutẽ. Pʒ aſſumptũ ꝑ Boeciũ. iij. de ꝯſo. pſa. ij. Eſt em̃ mẽtibꝰ hominũ veri ꝑfectiq̃ boni natura iſerta cupiditas.

Cõfir. ¶Et ꝯfirmat̃. q꞉ ligatos vult oẽs hoies eẽ lege ſalutis. qđ non eẽt niſi ad ſalutẽ hoies procreaſſet. Aſſumptũ patʒ ꝑ illud Marci vltimo. Prędicare euangeliũ oĩ creatę. q̇ crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit

ſaluus erit: qui nõ crediderit condemnabi-
Arg.2 tur. ¶ Scḋo ſic. Deus vult oĩes homies
finaliter bñ agere: et p̄cepta ſeruare. g̃ vult
oim ſalutẽ. Cõſequẽtia tenet. qꝛ ad hoc ſeq̃
ret oim ſalus iuxta legem ordinatã. qui em̃
finaliter adimplebũt legẽ: erũt ſalui. Mõ
quod vult añcedẽs ꝛ vult ꝯſequẽtiã eſſe bo
nã: etiã vult ꝯſequens. Añcedẽs pꝫ. qꝛ qḋ
deus p̄cipit omĩbꝫ: hoc vult ab omibus fie
ri. Mõ deus omĩbꝫ p̄cipit finaliter bñ age
3 re. quare ꝛc. ¶ Tercio hec ẽ falſa. Deus ali-
quem hoiem non vult ſaluũ fieri. ergo hec
ẽ vera. Deus omnẽ hoiem vult ſaluũ fieri.
Cõſequẽtia tenet p legẽ cõtradictoriarũ. et
añcedẽs pbaꝫ. qꝛ ſequiꝫ. deus aliquẽ hoiẽ
nõ vult ſaluũ fieri. ꝛ ille hõ neq̃t ſaluari ſi-
ne volũtate dei. ergo ille homo nõ põt ſal-
uus fieri. ꝛ vltra ille hõ nõ põt ſaluus fieri
g̃ neceſſario ꝯdemnabiꝫ. ꝛ vltra neceſſario
ꝯdemnabiꝫ. ergo de ſua condemnatõe nõ ẽ
rep̄hẽſione dignus. qꝛ de neceſſarijs nec lau
4 damur nec vituꝑamur. iij. ethicoꝝ. ¶ Quar
to. nõ minus vult deus omĩbꝫ hoibꝫ bonũ
q̃ꝫ volũtas habẽtis charitatẽ. ſed illa vult
oim hoim ſalutẽ. g̃ ꝛ de⁹. Cõſeq̃ntia tenet. ꝛ
maior pꝫ. qꝛ maior ẽ dilectio dei ad hoies:
q̃ poſuit aiam ſuã p hoibꝫ Joh. x. q̃ꝫ ſit cu-
iuſcũq꞉ homis quãtumcũq꞉ charitatiui. et
minor pꝫ. qꝛ habẽs charitatẽ vellet oĩes
eſſe bonos. qꝛ oĩes diligit in deũ: iuxta p̄
ceptũ dñi. Diligas proximũ tuũ ſicut teip
5 ſum Matth. xxij. ¶ Quinto ſic. deus vult
oĩes homines fieri ſaluos voluntate bñ-
placiti. ergo vult oĩes homies fieri ſaluos
Cõſequẽtia nota ẽ. pbaꝫ añcedẽs. qꝛ dicit
Damaſ. Oꝑtet ſcire qm̃ deus vult añcedẽ
ter oĩes homies ſaluos fieri. ꝛ regni ſui po
tiri fortuna. Nõ em̃ ad puniendũ plaſma
uit nos de⁹. Mõ illa volũtas añcedẽs bñ-
placiti ẽ volũtas. qꝛ nõ põt dici quõ ẽẽ vo
6 lũtas ſigni. ¶ Sexto. ſi deus aliq̃s vellet ſal
uos fieri ꝛ aliquos non vellet eẽt acceptor
ꝑſonaꝝ. Cõtrariũ dꝛ Act. x. Pꝫ ꝯſequẽtia
qꝛ aliquos vellet ſaluari. ꝛ aliquos nõ: eti-
Cõſeq̃n am anteq̃ꝫ eſſent nati. ¶ Scḋo loco arguiꝫ
tra arg. 1 p q̃ſito p̄mo ſic. Multa mala fiũt. ergo de-
us vult fieri mala. Añcedẽs notũ ẽ Mat.
xix. Neceſſe ẽ vt ſcãdala veniãt. ꝛ ꝯſequen
tia pbaꝫ p dictũ venerabilis Anſelmi dicẽ
tis: q᷑ de⁹ nõ vult fieri qḋ ipoſſibile ẽ fieri. g̃
ex oppoſito: oĩe quod ẽ poſſibile fieri deus
Confir. vult fieri. ¶ Cõfirmaꝫ. qꝛ nihil ẽ neceſſe fieri
niſi ex volũtate dei. ſꝫ mala ſunt neceſſario

futura. igiꝫ ex volũtate dei ſunt futura. Cõ
ſequẽtia videꝫ tenere. ꝛ maior pꝫ. qꝛ a p̄mo
neceſſario vel neceſſe eẽ depẽdet oĩe poſteri
us neceſſe eẽ. Et minor pꝫ p auctẽiã p̄us al
legatã. Neceſſe ẽ vt ſcãdala veniãt. Scḋo 2
ſic. qꝛ q̃cũq꞉ vult aliq̃d añcedẽs: ꝛ vult ꝯſe
quẽtiã eẽ bonã ꝛ pfecte ſibi notã eſſe bonã.
vult etiã ꝯñs. Mõ deus voluit xp̄m turpiſ
ſima morte ꝯdemnari: ꝛ ſciuit ꝯſequẽtiam
eſſe bonã: ꝛ voluit eſſe eam bonã. g̃ condem
nãtes faciẽt malũ. ergo voluit illud ꝯſeq̃ns
Maior videꝫ nota. q̃ em̃ añcedens vult ꝛ
ſcit: ꝛ vult ꝯſequentiã eſſe bonã. quõ g̃ nõ
vellet ꝯſequẽs: Et minor pꝫ p textum Act
iiij. ca. Deus qui preordinauit chriſtũ ſuũ
pati impleuit ſic. ¶ Confirmaꝫ ſic. bñ ſequi Confir.
tur. Electio fornicationis ẽ in mẽte Socra
tis: g̃ Socrates peccat ſaltẽ de lege ordiata
ꝛ de⁹ vult añcedẽs. ꝛ vult ꝛ ſcit ꝯſequẽtiã eſſe
bonã. g̃ vult ꝯſequẽs. ſ. Socratẽ peccare. er-
go vult malũ fieri. Tenet cõſequẽtia vltia
ꝛ etiã penultima vt videꝫ. ꝛ q᷑ p̄ma ꝯſequẽ-
tia ſit bona: pꝫ. Cõſenſus fornicatõis ẽ con
tra mãdatũ decalogi. ꝛ qꝛ fornicator nõ hꝫ
hereditatẽ i regno dei. Et ſcḋa ps añcedẽtꝭ.
q᷑ de⁹ velit añs pꝫ. qꝛ demõſtrãdo illã electi
onẽ q̃ ſocrates eligit fornicari: arguiꝫ ſic. hꝫ
vult eẽ in mẽte ſocratis. ꝛ hꝫ ẽ electio fornica
tionis. ergo electõem fornicatiõis vult eẽ i
mẽte ſocratis. ꝛ pꝫ maior. qꝛ hoc facit i men
te ſocratis. etiã p̄ncipalius q̃ꝫ ſocrates: cũ
ſit cã p̄ma. Mior pꝫ p caſũ. Q, aũt ſciat ꝛ
velit ꝯñtiã eẽ bonã: pꝫ. qꝛ legẽ poſuit prohi
bentẽ fornicatõem: ex qua ſequiꝫ q᷑ oĩs cõ
tra eã agẽs peccat: ꝛ hoc nouit deus. ¶ Ter- 3
cio rõne quã format mgr̃ i lr̃a p iſta opinio
ne. qꝛ vel vult mala fieri: vel vult mala nõ
fieri ſufficiẽti diuiſione. ſed falſum ẽ q᷑ velit
nõ fieri mala. ergo verũ ẽ q᷑ velit mala fieri.
Patet minor. qꝛ ſi vellet nõ fieri mala: ip̄a
nõ poſſent fieri: cũ nihil poſſit fieri contra
voluntatẽ dei. Et in enchiridion dicit Au-
guſtinus. q᷑ nõ fiat aliquid: niſi quod deus
fieri velit. ergo cũ mala fiãt videꝫ ppoſitũ
¶ Quarto ppoſitꝭ ꝯdictorijs volũtati vtrũ 4
q̃ꝫ cognoſcenti pfecte: alterũ erit volitũ. ſed
poſito caſu q᷑ Socrates peccet: iſta ſunt cõ
tradictoria: ſocrates peccat: ꝛ ſocrates non
peccat: q̃ deus pfectiſſime nouit. g̃ alterũ eo-
rũ erit volitũ a deo: ſed nõ iſta. ſocrates nõ
peccat. qꝛ ſi illa eſſet volita: ſocrates nõ pec-
caret. qꝛ neq̃t agere ꝯtra volũtatẽ dei. g̃ hec
ẽ volita. ſocrates peccat. ꝛ illa iportat malũ

fieri. ergo deꝰ vult malū fieri. Pꝫ maioꝛ. qꝛ
ꝓpoſitis duabꝰ ꝯtradictoꝛijs volūtati ꝑfe/
cte cognoſcenti altera eaꝝ erit ſcita. ꝗ ꝛ voli
Arg.5 ta. ¶ Quito. qꝛ iuſtū ē malū fieri: ꝗ deꝰ vult
malū fieri. Cōſequētia nota. qꝛ oīs iuſtus
vult oīe qđ ē iuſtū. Aīs pꝫ. qꝛ aliqua pe/
Cōfir. na ē iuſta q ē mala. alꝰ nō eſſet pena. ¶ Et
confirmat. quia vult ſacra ſcptura. ꝙ ſcđm
pctm̄ moꝛtale ē pena pmi. Nō oīe pecca
tum nō ſolum ē malum culpe ſed etiam pe
ne: iuxta illud Apocal. xxij. Qui i ſoꝛdibꝰ ē
ſoꝛdeſcat adhuc. Et idem videt velle Au/
guſ. pmo ꝯfeſſionū dicēs. Juſſiſti dn̄e ꝛ ſic
ē: vt oīs motus inoꝛdinatus pena ſibi ſit
In ꝯriū Idē vult Boecius. iiij. de ꝯſolatōe. ¶ Sed
i oppoſitū vtriuſqꝫ ē mgr̄ i lr̄a. ꝛ ꝯtra ſuppo
ſitū arguit rōne ſua. qꝛ ſi vult oēs ſaluos fi/
eri: ꝛ de oībꝰ plures damnant volūtas eiꝰ
impedit. quod ē expſſe veritati repugnans:
ꝛ ſi oēs vellet ſaluari oēs eēnt pꝛedeſti/
nati: quod falſum ē. ¶ Itē contra queſitum
qꝛ deus odit pctā ꝛ mala. ꝗ ea nō vult fieri.
Cōſequētia nota ē. ꝛ aīcedēs pꝫ ꝑ illud Ec
cli. xij. Altiſſimꝰ odio hꝫ pctōꝛes. ꝛ certū ē ꝙ
Confir. nō niſi rōne pcti. ¶ Confirmat. quia dicit be
atus Aug. in libro. lxxxiij. queſtionū. Idē ē
dicere deo volēte ꝛ deo auctoꝛe. Sed malū
nō fit deo auctoꝛe. ꝗ nec deo volente. ꝛ quo/
mō optimꝰ poſſet velle fieri mala.

In queſtōne erūt

duo articuli. In pmo videbit de ſuppoſi/
to: ꝛ de eo quod tangit de ipo poſt oppoſitū.
vtꝝ voluntas dei poſſit impediri. Et in ſcđo
Arti.1. videbit de queſito. ¶ Quo ad pmū pꝛimo
ſuppono: ꝙ volūtas bn̄placiti dei nō poſſit
impediri: ſꝫ ſemꝑ adimplet. de quo foꝛte pꝰ
dicet in dubio huius eiuſdē articuli. ¶ Se/
cūdo ſuppono ꝙ nō oēs ſaluabunt. Illa
pꝫ Mat. xxv. Qui a ſiniſtris iudicis ꝯſti
Cōclio.1 tuent ibūt i ignē eternū. ¶ Ex illis ſequit cō
cluſio mīſalis ad pmū articulū. ꝙ deꝰ nō ve/
lit oēs hoīes ſaluos fieri volūtate bn̄placi/
ti. Pꝛobat ſic. qꝛ nō oēs hoīes erunt ſalui.
ꝗ deus nō vult oēs ſaluos fieri illa volūta/
te. Cōſequētia nota ē. qꝛ illa volūtas nō pt
ipediri ꝑ pmā ſuppoſitiōꝫ: ꝛ aīs ē ſcđa ſup/
Cōfir. poſitio. ¶ Cōfirmat ſic. Deus nō vult dare
oībꝰ finalē grāꝫ: ꝗ nec ſalutē. Cōſequētia
tenet. qꝛ de lege oꝛdinata ſalꝰ ē ex grā. iuxta
illud ad Rom. vj. Grā dei vita eterna. Aīn
cedēs pꝫ ꝑ ſcđam ſuppoſitiōem. qꝛ ſi vellet
oībꝰ finalē grām dare: vel hoc nō poſſet.
ꝛ hoc ē nimis impium dicere. qꝛ poſſibile ē
deo etiā mutare volūtatē quātūlibet praua
teſte btō Aug. i enchiridiō ca. lxviij. ꝛ alle/
gat mgr̄ ca. iij. pn̄tis diſ. Quis inqt tā ipie
deſipiat: vt dicat deū malas hoīm volunta
tes quas voluerit: ꝛ quō voluerit: ꝛ vbi vo
luerit i bonū nō poſſe ꝯuertere. Uel vellet ꝛ
poſſet: ꝛ tūc nullus damnaret: qđ ē ꝯtra il/
lā ſuppoſitōem. ¶ Scđa ꝯclio ē hec. Deus Cōclo 2
vult oēs ſaluos fieri volūtate ſigni. Pꝫ. qꝛ
oībꝰ legē dedit ſuoꝝ pceptoꝝ. qꝛ nō plꝰ de
dit legē pceptoꝝ ꝛ fidei vni qꝫ alteri: cū euā
gelium legis diuine ꝯtētiuū oībꝰ pdicari
mandauerit. Marci vltio. Pꝛedicate euā
gelium oīi creature: ſicqꝫ indifferēter oīi/
bus pꝛedicatū: vel in ſe: vel in ſuis ꝓgeni/
toꝛibꝰ. ¶ Et ſi dicat ꝙ nō ſit pdicatū gētibꝰ
aīn aſcēſionē ſaluatoꝛis. R. ꝙ implicite erat
eis pdicatū. quia nō ē dubiū Adam ꝛ ſan
ctos patres: etiā i lege nature inſtruxiſſe ſu
os filios de ſaluatoꝛe: quē credebāt firmiter
affuturū. ꝛ in hoc implicite inſtruebant cre/
dere debere euangeliū ꝑ ipm mūdo nūcian
dū. ¶ Sed tūc manet difficultas quō veri Dubiū
ficat auctas apli dicētis. ꝙ deus vult oēs
hoīes ſaluos fieri. De hoc ſunt diuerſi mo/
di doctoꝝ nr̄oꝝ. Pꝛimi duo modi ſunt bea
ti Aug. circa finē ſui enchiridiō: recipiētis Di.
auctē de volūtate bn̄placiti: exponētꝫ eā ſic
ꝙ aplus voluerit ꝙ nullꝰ hoīm fit ſalꝰ niſi
quē deꝰ ſaluare voluerit: ꝛ vt clariꝰ loqr: qui
vult oēs ſaluos fieri. i. ꝗ vult oēs ſaluādos Di.
ſaluos fieri. ꝛ ſic eēt i oꝛōne diſtributio accō
moda. qꝛ cū li oēs deberet diſtribuere ꝓ ſin/
gulis indrīter: accōmodat vt tm̄ diſtribu/
at ꝓ ſaluādis. Et ē ſimilis locutio: ſicut qñ
in ciuitate nō ē niſi vna ſchola ꝓ puerꝫ lr̄a/
liter edocēdis. dicimꝰ ꝙ vnꝰ mgr̄ docet oēs
pueros ciuitatis: cū tm̄ nō doceat niſi ſcho/
lares ſcholas frequētātes. ꝛ ſic cū ꝓ ſingu/
lis deberet diſtribuere: accōmodat ad diſtri
buēdū tm̄mō ꝓ his qui docent. accipit eñi
iſto ſenſu. vnꝰ mgr̄ docet oēs pueros q doce/
tur huiꝰ ciuitatꝫ. ¶ Scđs modus Aug. ibi Scđs
dē ē. ꝙ oēs diſtribuat ꝓ ſingulis generū. di.
ꝛ non pꝛo ſingulis hominibus. vt ſit ſenſus.
vult oēs ſaluos fieri. i. de qlibet ſtatu hoīm
vult aliquos ſaluos fieri. ſ. aliquos ſeruos
aliqs liberos. aliqs diuites ꝛ aliqs paupes
ꝛ diſcurre ſi vis ꝑ ſingulos ſtatꝰ. ¶ Scđo ē Nota
notādū. ꝙ iſti modi nō hn̄t calūniā: qꝛ veri
ſi. ꝛ apli auctas accepta ad illos ſenſus ē ma

niféſte vera. ¶Sed aliquibus videt nõ ſuf/
ficere illos modos. qḋ pbãt. q2 dicũt aplm
ibi ſumpſiſſe li oẽs put diſtribuit p ſingul'
in numero. qḋ pſuadẽt. q2 p illa vba voluit
inducere Thimotheũ vt oraret p omnib9
homib9. q2 hoc acceptũ ẽ corã deo 7 p̃re: qui
vult oẽs hoies ſaluos fieri. Nõ certũ ẽ q
eccl'ia cõiter orat p ſingulis. 7 g aplus videt
ibi omẽs ſumpſiſſe: prout diſtribuit gene/
raliter p ſingulis. Ideo iſti dicũt alit. q ſm
Damaſc. li. ij. capitul' vltimo 7 penultimo.
diuina volũtas eſt duplex. ſ. voluntas añ
cedẽs 7 volũtas ↄſequẽtis. nõ q diuerſitas
ſit ad intra: que impoſſibilis ẽ i deo: cũ ſum
me ſimplex ſit: ſed ppter alias 7 alias ↄdi
cões voliti. Vñ volũtatẽ añcedẽtis vocãt
hoies inſtitutõ3 7 ordinatõ3 i finẽ. ſ. btitu/
dinis 7 cõiu3 auxilio4 collatõem. Volũta
tẽ ↄſequẽtis vocãt executõ3 btitudis p ſpe/
ciali auxilio4 finalẽ exhibitõe3 factã hoi
quib9 poſt mortẽ fit ſalu9. Prim9 ſtat9 ẽ a ſo
lo deo. q2 natura hois: ordo ei9 ad btitudi
nẽ: generaliũ auxilio4 collatio: q̃ ſũt legis 7
ſacramento4 inſtitutio: ianue padiſi aper/
tio: pro omibus peccatis quo ad ſufficiẽtiã
ſatiſfactio. hec oia ſunt a deo ſolo. S3 ſtat9
ſcḋs ẽ a deo hoie coopante. q2 mot9 volũta
tis fit finaliter ad deũ: quem deus facit pn/
cipaliter in homine: attrahens ad ſe volũ
tatẽ. Nõ em̃ infundit deus grãm finale3 in
uitis: ſed ad ſe ↄuerſis. quã tamẽ ↄuerſiõ3
ipe deus facit miſcdῖter in homie: preueniẽ/
do voluntatẽ: 7 tunc voluntas ſimul fert i
deũ ſup omia. ¶Tũc iſti dicunt: q deus ve/
lit omẽs hoies ſaluos fieri voluntate añce
dẽte. 7 hoc voluiſſe aplm. p3. q2 naturã de/
dit. ad btitudinẽ ordinauit. 7 generalia au
xilia pſtitit ad finem ↄſequendum. ſ. legis 7
mandato4 inſtitutõe: ianue aptione: 7 pro
peccatis ſatiſfactõe: prout de ſe notũ ẽ ¶Se
cundo dicunt: q nõ velit omẽs homiẽs ſal
uos fieri volũtate ↄſequẽtis. p3 ſicut prius
dictũ ẽ. q2 nõ omib9 exhibet grãm finale3 7
btitudinẽ ↄſequentẽ. 7 hec dicũt fuiſſe meñ
tẽ b. Pauli. ¶Sed videt mihi q iſta volũ/
tas añcedẽs nõ ſit niſi volũtas ſigni reſpe/
ctu ſalutis. q̃uis poſſit dici volũtas bñpla
citi reſpectu eo4 que deus ↄfert. q2 natura ca
pax btitudis: ordo ei9 i btitudinẽ 7 auxilia
p deũ exhibita vident ſignare volũtatẽ dei
ipſi hoi p ↄſeq̃nda btitudine. 7 ſic oportebit
intelligi dictũ apli de volũtate ſigni. nã iſta
nõ pñt dici bono mõ volũtatẽ bñplaciti ad
ſalutẽ. cũ hec nõ ſint deus. ¶Itẽ cũ his poſi
tis adhuc ſtat multis nõ attingere ſalutẽ.
7 ſic voluntas bñplaciti dei de homis ſalu/
te poſſet impediri. quod nõ ↄcedit: vt poſt
dicetur. Iſte modus ſumit a Damaſceno li
bro ſcḋo circa finẽ. ¶Tercio ẽ notãdum. q Nota 3
qui vellet tenere modũ auguſtini valde fa
cile euaderet argumentũ iſto4 quo arguũt
aplm voluiſſe loqui prout diſtributio fit p
ſingulis i numero. q2 diceret q q2 ignotũ ẽ:
quos de9 vult finalit ſaluos fieri: 7 ſalutẽ il/
lis ↄcedit ſupplicatõe eccleſie. vult tñ de oi/
bus ſtatib9 aliquos ſaluari. ideo pro ſingu
lis ẽ orandũ ab eccleſia: vt dñs de ſingulis
ſtatib9 illis quos diſpoſuit ſaluare: velit i/
fundere media ſalutis. ¶Sed ẽ ſcḋa dubi Dubiũ
tatio habẽs reſpectũ ad hãc materiã. vtru3 aliud.
volũtas dei ſemp efficacit impleat ¶Ad qḋ Soluit
videt dicendũ. q volũtas bñplaciti ſemp
implet. q2 hec deus eſt cui nihil reſiſtere põt
ſiue in re4 productione quas vult fieri. ſi/
ue in peccato4 ↄuerſione quos vult ↄuer
ti. Nam de hac voluntate dicit ppheta. q
omia quecũq3 voluit fecit. Et apls. q null9
ſue põt reſiſtere volũtati. et Heſter. xiij. nõ
ẽ qui poſſit reſiſtere volũtati tue. Et qḋ mi/
rũ. quõ em̃ virtus dependens 7 limitata poſ/
ſet reſiſtere virtuti independenti 7 illimita/
te. Et Aug. in enchiridion ca. lxxj. Rogan
dus eſt vt velit: quia neceſſe ẽ fieri ſi ipe ve/
lit. Nõ ẽ em̃ credẽdus omipotens aliquid
voluiſſe fieri quod factũ nõ ſit. ¶Scḋa p/
poſitio. Sepe volũtas ſigni nõ adimplet.
patet i pmo parẽte cui pcepit ne comederẽ
de ligno ſcie boni 7 mali Geñ. iij. 7 tñ come/
dit. Silr ſepe agim9 ↄtra volũtatẽ ſigni ve
niẽdo ↄtra pceptũ: vel agẽdo nobis phibi
tũ. Hoc de pmo articulo.

Quo ad ſecundu3 Arti. 2.

articulũ. vtrum deus velit malũ ad eſſe pro
duci. Pro quo pmo noto: q duplex eſt ma
lum. Quoddam ẽ malum pene: quod in/
fligit pro delicto vl' alia de cauſa. 7 de iſto nõ
ẽ dubium quin hoc velit deus. Unde Eſa.
xlv. dicit deus. Ego dñs 7 nõ eſt alter: for/
mans lucem 7 creans tenebras. faciens pa
cem 7 creans malũ. Et Amos. iij. dicit. Si
erit malũ in ciuitate quod dñs nõ fecerit. 7
ſumitur ſi pro nõ. Et ideo de hoc malo non
eſt ſermo. Aliud vero eſt malum culpe. de
quo eſt pncipalis ſermo an hoc deus velit

Nota 2 fieri.¶Scđo ē notandū: ꝙ malū culpe ſu/
1 mitur dupliciter.¶Uno mō cōcretiue: quo
mō electio voluntatis dicitur mala: eo ꝙ de
ficiat in aliqua circumſtātia: vl' ī pluribus
ſm quas deberet fieri. Alio mō ſi deberet eſſe
2 bona.¶Alio mō malū ſumitur abſtractiue
pro macula vel deordinatione qua aīa ex
1 hmōi actu maculaṫ vel deordinaṫ.¶Pri/
mū malū ē aliquid: quia ē actus poſitiuus
in volūtate. ⁊ etiā ꝯñter impatus p volun
tatē. ſed ſcđo mō malum ē pura ꝑuatio. nec
aliquid entitatis habet. Uñ Johis. j. dici/
Nota 3 tur nihil. qꝛ nihil entitatꝭ hʒ.¶Tercio ē no
tādū: ꝙ de rōne entis ē includere bonitatē.
naʒ in eo ꝙ aliquid eſt ens: ipm aliquā hʒ
ſilitudinē pmi entis: ⁊ dependet ab eo. ⁊ iō
tm̄ habet de bono quantū de entitate. vt alš
Corre. 1 dictū ē.¶Ex quo correlarie ſequiṫ: ꝙ maluʒ
culpe ꝯcretiue dictū rōne actus: ē quoddā
2 bonū bonitate entis.¶Sequiṫ ſcđo. ꝙ illi⁹
rei que ē malū culpe ꝯcretiue ſumptū: deus
ē cā. Pʒ. qꝛ illa res ē quoddam bonū Mō
3 omīs bōi deus ē cā.¶Sequiṫ tcio. ꝙ rē que
ē malū concretū vt actū facit ⁊ ꝯſeruat de⁹
Pʒ. qꝛ ē quoddā bonū. ⁊ impoſſibile ē ali/
quid eſſe bonū dependēs niſi ſit a deo effecti
4 ue ⁊ ꝯſeruatiue q̄diu manet.¶Sequiṫ qr/
to. ꝙ nō ē de eēntia illius actus eſſe culpā vl'
malū. ſed hoc ſolum ſibi ꝯuenit inq̄tū de/
ordinaṫ creaturā rōnalē. Pʒ: qꝛ ſi de eēntia
eius eſſet eē malū culpe. tunc eēntialiter eſ/
ſet malū. ⁊ ſic non eēt quoddā bonū: nec eſ/
ſet eius eēntia a deo: vt notum eſt. cui⁹ con/
trariū dicūt correlaria p̄cedētia. Et veritas
correlarij pʒ. qꝛ ſi deus talem rem qualis ē
electio fornicatōis vel alteri⁹ iiuſticie pdu
ceret ī lapidē: lapis non eēt ab ea deterior. nec
5 ipa res eſſet culpa.¶Sequiṫ q̄nto ꝙ nulla
electio volūtatis ē eēntialiter electio. ⁊ non
qꝛ electio mala eēt eēntialiter electio. ⁊ non
ſtat ꝙ ſit electio bona: tūc eēt eſſentialiṫ ele
ctio mala: ⁊ ſic eēntialiṫ eēt malū, cui⁹ ꝯtrīuʒ
dictū ē. Immo capta qualibet electōe eēnti
aliter rem illi ſileʒ: poſſet deus pducere ſine
ſubiecto. vel ī ſubiecto inaīato: ⁊ tūc nō eēt
obiectio electio.¶Sed forte diceṫ. ꝙ ex his ſequiṫ ꝙ
deus mali culpe ſit cā: qꝛ hui⁹ rei ē cā: demō/
ſtrādo electōʒ pueꝛſam: hec res ē malū cul/
pe concretiue ſaltē: g̃ mali culpe ē cā. Ma/
Soluiṫ. ior ē ſcđʒ correlariū ⁊ mior ē ſuppoſitū¶Ad
1 illud mdet Holcot: queſtione. x. ſup ſnias
ꝯcedēdo ꝯcluſionē. ⁊ format rōem ſic. Cu/
iuſlibet entitatis deus ē cā. malū culpe eſt q̄
dā entitas. igiṫ.¶Aliter dicūt doctores nr̄i. 2 alita
⁊ credo ꝙ melius. ꝙ malum culpe ꝯcretiue
habet in ſe bonitatē entis. ⁊ illius deus ē cā.
⁊ habet in ſe inquātū ē in volūtate vel a vo
lūtate rationē deformantis aīam: ⁊ illius de
us non ē cā. Uñ q̄uis talis ſyllogiſmus in
nitaṫ verꝭ p̄ncipijs: tñ qꝛ ꝯcluſio ſimpliciū
aures poſſet offendere: ⁊ occaſionē ſcādali
p̄bere: nō reputo ꝙ hec in ſcholis ſit tenēda
ſine addito. Mali culpe deus ē cā. ⁊ min⁹ ī
ſermonibus.¶Et ad formas rationuʒ ppt 1
ſimplices credo bonū eſſe diſtinguere mino
rē. qꝛ vel intelligiṫ ꝙ malū culpe ſit quedaʒ
entitas ratione ſue eēntie. ⁊ ſic minor eſt ve
ra. ⁊ ꝯcluſio ī eodē ſenſu. ꝙ eēntie q̄ eſt ma/
lū culpe deus ē cā.¶Alio mō p̄t intelligi. ꝙ 2
malū culpe nō ſit quedā entitas inquantū
eſt malum. vel inquantū animā maculat.
⁊ ſic cum ſit pure nihil: ideo ſic negāda ē mi
nor ⁊ ꝯcluſio in eodem ſenſu. nec ē negādū
q̄n alicui⁹ mali deus ſit cauſa: inquātū ali/
quam entitatē includit. vel ratione ſubſtra
ti: vt mali homīs. quē deus conſeruat deus
ē cā. ſed nō inquantū ē malus. ſed prout eſt
quedā creatura rationalis: cuius conuerſi/
onē expectat.¶In talibꝫ maxime cauendū
ē: ne ppter argumentū quod ꝯcludit ꝯcluſio/
nem veram: ſi cōcluſio poſſet dare occaſio/
nē ruine ſimplicibꝫ: nō ꝯcedaṫ niſi cuʒ debi/
to moderamine: vt veritas eluceſcat et rui/
na precaueaṫ. nō ē eñ ſcientia ſacra ſcientia
p̄ſumptionis vel logicalis ſupſtitionis: ſed
pietatis. que nō deſtruere dʒ ſimplices: ſed
edificare.¶Quarto noto. ꝙ ꝯſequēter loq̄ Nō 4
volo de malo culpe pro deformitate. vel con
cretiue de eodem inquantū eſt maluʒ. quia
hoc principaliter intendit querēs.¶Quin Nō 5
to noto. ꝙ malum culpe nullam habet rati/
onem boni: nec ratione cauſe. quia nō eſt a
cauſa efficiente vt efficiens eſt: ſed potius a
cauſa deficiente: vt dictuʒ eſt in queſtione.
vtrum tm̄ ſit vnus deus. Unde Dionyſi/
us quarto de diuinis nomibꝫ. Malū nō ē
ppter virtutē: ſed ppter infirmitatē. nec ra/
tione ſui. quia vt malum nec ē natura: nec
ordinatū. nec habet rationē finis nec ordia
bilis in finē. Uñ Diony. quarto de di. noī.
Malum ē p̄ter viā. ecce ꝙ nō hʒ ordinē. ſe
quiṫ. p̄ter naturā. nō ē ergo natura. ſequiṫ. p̄
ter cauſam. preter principiū: preter finem
ecce ꝙ non habet cauſam vt malum. preter
diffinitionē. quia diffinitio ē entium. nō p
prie priuationum. ſequiṫ. preter voluntatē.

q₃ etiam qui peccat nō vult malū ſub rōne
deformitatis. ſequit̃: p̄ter ſubſtātiā.i. p̄ter eſ
ſentiam. quia malū vt malum nihil ēnti/
Seqſu. tatis eſt. ¶ Correlarie ſequit̃: ꝙ malū non ē
etiā a volūtate humana: ſub ſua ꝑpa rōne
appetibile. q₃ ſemꝑ appetit⁹ eſt ratōne boni
veri vel apparētis. mō malū ſub rōne ma/
li non h₃ rōe₃ veri boni vel apparēt. ¶ Se
2 cūdo ſequit̃ ꝙ nō ē bonū mala eē nec etiā fi/
eri. p₃ ex notabili. q₃ malū vt malu₃ nihil
boni iportat. ⁊ ğ nec ē bonū ipm eē vel fieri.
Nota 6 ¶ Sexto ē notandū ꝙ mgr̃ recitat q̄ttuor
modos qb₉ imaginari p̄t volūtas diuia ſe
1 hñe ad mala eē vel fieri.. Prim⁹ volēdo ea
2 eſſe vel fieri. Scd̕s volēdo ea nō eē vl' fieri
3 Terci⁹ nolēdo ea eē vel fieri. Et q̄rt⁹ non vo
4 lendo ea eſſe vel fieri ¶ Quibus p̄miſſis ſit
Cōclᵒ 1 ꝓma ꝑpoſitio. hec ē falſa. deus vult malu₃
culpę eſſe vel fieri: loquēdo de volūtate bñ/
placiti. Probat̃ ſic. q₃ vel vellet eſſe in ſe. et
ſic vellet ſe fieri malū. vel i alio: ⁊ ſic ip̄e ſua
volūtate faceret aliū malum: contra beatū
Aug. libro. lxxxiij. quęſtionū. q. iij. dicentē.
Deo auctore nihil fit deterius. ⁊ p₃ ꝯñtia.
q₃ volūtas bñplaciti dei ſemꝑ adimplet̃: vt
Cōfir. dictū eſt i p̄cedēti articulo. ¶ Et confirmat̃.
quia ſi vellet eſſe i alio: ſequit̃ ꝙ ille alius eſ
ſet malus a malo culpę: quod deus vell₃ eē
in eo. ⁊ ſequit̃ ꝙ ip̄e nō eſſet malus. q₃ non
eēt i p̄tāte ſua nō habere illud malum eo ꝙ
2 volūtati bñplaciti dei reſiſtere nō pōt ¶ Se
cūdo ſic. ꝯtradictōe₃ iplicat: deū velle ma/
lū culpę eē vel fieri. igit̃ falſum eſt deū velle
malu₃ culpę eē vel fieri. Tenet ꝯñtia. ꝓbat̃
añcedēs. q₃ ſi de⁹ ip̄m vellet eſſe. ⁊ tūc bonū
eēt ipſum eē. q₃ ens optimū nō p̄t velle niſi
quod eſt bonū eſſe: ⁊ nō eſſet bonū ipſu₃ eē:
quia mala eſſe nihil bonitatis ſecu₃ portat
vt dictū fuit i q̄nto notabili ⁊ i ſcd̕o correla
3 rio eius. ¶ Tercio. q₃ vel vellet mala eē inq̄₃
tū malu₃ eſt ea eſſe; ⁊ hoc repugnat optimę
volūtati: vel inquātū bonū eſt ea eſſe. ⁊ hoc
nō. quia cū malū ſit pura ꝓuatio: nihil bo
4 nitatis ſecū portat. ¶ Quarto. q₃ quod deci
pi nō p̄t: nō vult malum eſſe vel fieri. Mō
deus decipi nō pōt: igit̃. P₃ maior. q₃ cū ni
hil velit volūtas niſi rōne boni: ⁊ nihil bo/
nitatis includunt mala in eſſe vel in fieri.
quod vellet ea eſſe vel fieri: deciper̃. Mior
5 nota ē. ¶ Quito. q₃ ſi deus vellet mala fieri
in volūtate aliqua: tūc vellet illā volūtatē
deformari. ⁊ quomō optimū poſſ₃ velle pri
uationē boni: vel deordinatōem rei omi mō

eēntiali ab eo dependētis. ¶ Itē tūc valde i/
iuſte puniret volūtatē ꝑpter malū qd̕ volu
it voluntate bñplaciti ſibi ineſſe. ⁊ p̄ſertim
cū ſm beatū Aug. libro. lxxxiij. quęſtionu₃.
q. iij. idem ſit deum velle ⁊ deū facere. ⁊ ergo
ſi vellet malum fieri faceret malum fieri. fa
ceret ergo crimē. ergo peccaret. ¶ Scd̕a con Cōclᵒ 2
cluſio ſequit̃ m̄ſalis ad quęſitū. De⁹ volun
tate ſua bñdicta nō vult mala eſſe vel fieri
hęc ſequit̃ ex p̄cedēti. quia hęc eſt falſa. de⁹
vult mala eſſe vel fieri voluntate illa. ergo
iſta ſua ſubcontraria eſt vera. deus nō vult
mala eſſe vel fieri. ¶ Tercia ꝯcluſio eſt. hęc Cōclᵒ 3
ē falſa. deus vult mala quę fiūt: non fieri. et
hęc. Deus refutat mala quę fiunt fieri: vel
nult mala quę fiūt fieri: ꝓut nult fingitur
eſſe tercia ꝑſona iſtius verbi nolo. Et eodē
modo dicat̃ de eſſe. Patet cōcluſio. q₃ ſi nol
let ea fieri vel eſſe. vel vellet ea non fieri vel
non eſſe: tunc impotens eſſet: quia eſſent et
fierent p̄ter eius voluntatē. ¶ Unde ma/
giſter laudans opinionē ſecundā in ca. vj.
diſtinctōis p̄ſentis dicit. ꝙ illi de illa opini
one nō ꝯcedunt deū velle mala fieri: ne ma
lorū auctor intelligatur. nec concedūt eum
velle mala nō fieri: vel nolle fieri. ne impo/
tens videat̃. ¶ Forte dicet̃. deus nō vult ma obiectio
la fieri: ꝑ ꝯcluſionē ſcd̕a₃. ğ reſpectu eoꝝ h₃
nolle. ꝯñtia tenet. q₃ nō vult ē tercia ꝑſona
de nolo. ⁊ vltra. ergo vult ea nō fieri. ¶ R̷. ꝙ Soluit.
aliud eſt: nolle: aliud ē nō velle. q₃ nolle di
cit actum refutationis in voluntate. nō vel
le autem ſolum negat actū. vñ dormiēs ha
bet nō velle: ſed nō habet nolle. quia nullū
actū habet volūtatis ¶ Per hoc ad formā
pōt dici: ꝙ deus nō vult mala. ꝓut li nō eſt
negatio negās hoc verbū vult terciam ꝑſo
nam de volo. ⁊ nihil pōnit reſpectu malorū.
ſc₃ nec refutationē: nec aliud. ſed negat vo/
litionē reſpectu eoꝝ. ⁊ ſic negat̃ ꝯñtia cu₃ in
fert. ergo habet nolle reſpectu eoꝝ. Et ad ꝓ/
bationē cum dicit̃. ꝙ non vult ē tercia ꝑſo/
na de nolo. Dicit̃ ꝙ hoc veꝝ eſt prout ē vna
dictio. ⁊ prout tm̄ valet ſicut eſt nolēs. ⁊ ſic
nō ſumit̃ hic i ꝯcluſiōe ſcd̕a: vt dictum eſt.
¶ Quarta ꝯcluſio. De⁹ ꝑmittit mala culpę Cōclᵒ 7
⁊ hoc rōnabiliter. Prima ps ꝙ ꝑmittit p₃.
q₃ fiūt ⁊ ſunt. ⁊ nō poſſent eē vl' fieri niſi deo
ꝑmittēte. ¶ Scd̕a ps p₃. q₃ tātę potētię eſt
ꝙ ex malis: hoc ē occaſiōe maloꝝ elicit ma
iora bona. ⁊ reddit ſuū vniuerſum ꝑfectius
igit̃ ex rōne ꝑmittit. Cōſeq̄ntia nota. q₃ rō/
nabilit̃ h̕ ꝑmittit̃ q̄ magꝭ bonū occaſionalit̃

introducit̄.⁊ añs pꝫ.qꝛ vel mala ꝯtingūt p̄/
ſcitꝭ ⁊ reprobatꝭ:⁊ ſic ī vita futura iuſta ⁊ mi
ſericordi eoꝝ punitōe pꝫ ī vniuerſo dei iuſti
cia.vel adueniūt p̄deſtinatis.⁊ tūc illi ex ip
ſis crimibꝫ dño eos reuiuificāte reddūt̄ hui
liores.⁊ ad p̄cauendū ſibi de crimibꝫ doctio
res:⁊ ī eoꝝ ſaluatōe repn̄tat̄ ī vniuerſo dei
om̄ipotētis miſcdia:q̄ de vaſis ire fecit vaſa
miſcdie ac honoris:de q̄bꝫ ad Ro.viij.di/
ctū vr̄.oīa coopant̄ī bonū his q̄ ſm ꝓpoſitū
vocati ſt̄ ſcti Glo.etiā pcīm mortale ¶ Hec
ē mēs b.Aug.ī enchiridiō ca.vj. ſic dicētis
Deꝰ om̄ipotēs cui rex ē ſumma ptās:cū ſū/
me bonꝰ ſit:nullo mō ſineret aliq̄d mali eē ī
opibꝫ ſuis:niſi vſqꝫ adeo eēt om̄ipotēs ⁊ bo/
nus:vt bn̄faceret etiā de malo.Itē ī ca.xxj.
eiuſdē.meliꝰ iudicauit deꝰ de malis bona fa/
Corre. cere q̄ꝫ mala nulla pmittere.¶ Correlariuꝫ.
catholice ꝯcedit̄ deū velle mala eē vel fieri
volūtate ſigni.pꝫ.qꝛ volūtate pmiſſiōis p/
mittit:vt dicit ꝯclo.volūtas aūt pmiſſio/
nis volūtas ſigni ē:vt dicit p̄cedēs q̄ſtio in
ij.arti.¶ Vn̄ b.Aug.ī enchiridiō.ca.lxv.⁊
aſſumit a mg̃ro di.xlv.ca.xij.No fit aliq̄d
niſi om̄ipotēs velit fieri:vel ſinēdo vt fiat vl̄
ipe faciēdo.Et in ca.lxvj.ſubdit Aug.nec
dubitādū ē deū facere bn̄.ī ſinēdo fieri q̄cū
q̄ꝫ fiūt male:nō em̄ hoc niſi iuſto iudicio fa
cit.¶ Ad quē intellectū dicit ī eodē ca.ꝙ nō
ſolū vt ſint bona:ſꝫ etiā vt ſint mala bonū ē
Qd̄ accipiēdū ē:vt exponit mg̃r ca.vij.diſ.
p̄ntis.xlvj.ꝙ bonū ē ſinere eē mala:vt ex eis
Dubiū. occaſionalit̄ maiora ꝓducāt̄ bona.¶ Sed
rōnabilit̄ dubitabit q̄ſpiā.an deꝰ electoꝫ q̄
mulier elegit comedere de ligno vetito:vo/
luit eē ī mēte mulieris voluntate bn̄placiti
vel nō.Si dicis ꝙ voluerit:⁊ illa volūtate
volitū implet̄:q̄cq̄d ipa vult vt dicit ꝯclo
p̄cedēs.nec aliq̄d ei pt reſiſtere.ad Ro.ix.⁊
Heſter.xiij.ſequit̄ ꝙ mulier nō potuit illaꝫ
electōꝫ ī ſe nō ꝓducere.⁊ ex ꝯn̄ti ſic eligēdo
nō peccaſſꝫ:qꝛ nō peccat aliq̄s niſi ī his q̄ dī
mittere pt.iij.eth.⁊.v.metaph.Si dr̄ ꝙ deꝰ
eā nō voluit:tūc mulier eā ꝓducere nō po/
tuit:cū nō poſſit cā ſcda ī aliq̄d ſine cā p̄ma
Itē ſi eā nō voluit:quō ē facta:vtiq̄ꝫ nō fe/
Soluit cit eā deꝰ inuitꝰ.¶ R̄.nihil aſſerēdo.ꝙ in tali
1 bus electōibꝫ q̄bꝫ offendit̄ deꝰ:turpitudinē
annexā actui nō voluit eē vel fieri:vt in ſe/
quēti arti.dicet̄.¶ Scdo dr̄.ꝙ actū voluit q̄
2 ad ſbam volūtate bn̄placiti:dū tn̄ mulier
cū vellet.Vn̄ ī potētijs liberis imaginādū ē
ꝙ quecūq̄ꝫ actū elegerint:deꝰ vt cā vlis agit
cū eis.libere tn̄.Dedit em̄ ad h̄ libertatē ar
bitrij:vt poſſit in actꝰ bonos ⁊ malos:ſaltē ī
natura integra.⁊ quoſcūq̄ꝫ duxerit eligēdos
dn̄s coageret tāq̄ꝫ cā vlis ¶ Tercio ꝙ in his 3
actibꝫ q̄ diſcōueniūt volūtati:q̄ſi volūtas
p̄uenit eū:qꝛ ex quo deꝰ p̄cepit cōtrarios ⁊ bo
nos volūtati:malos volūtate nō ꝓduceret
niſi p̄uēta aliq̄ mō p volūtatē libe ſe determi/
nantē ad ptē ſibi nociuā.Nō em̄ neceſſitat
deus voluntatē ad talē electōem ī ſe produ
cēdā.ſi em̄ neceſſitaret:iā ſic eligēdo volun
tas nō peccaret.¶ Per hoc ad formā dubi/
tatōis dr̄.nihil aſſerēdo.ꝙ illā rē q̄ erat illa
electio:dei volūtas bn̄placiti voluit:ſꝫ hoc
erat muliere libere ſe determinātē ad illā ele
ctionē:⁊ quaſi libere deū ad ſecū producen/
dū p̄uenietē.¶ Et ad improbationē ꝯcedit̄
ꝙ deꝰ voluerit illū actū.⁊ ꝙ implet̄.⁊ tn̄ mu/
lier nō neceſſitata fuit ad eiꝰ productiōꝫ:ſꝫ
libere ad eū determinauit ⁊ ꝯtingenter.⁊ ita
cōtingēter deꝰ eū cū ea voluit:ſic ꝙ ſi mulier
q̄ potuit oppoſitū elegiſſe nō elegiſſet:deus
illū actū ī mēte mulieris eē nūq̄ꝫ voluiſſet.⁊
ita mulier nō fuit neceſſitata ſꝫ libere ſic ele
git.⁊ iō peccauit.h̄ de.ij.ar.¶ Quibꝫ p̄miſſis
R̄.ad rōes p̄ncipales.Ad p̄mā.ſ.ad auctē Ad.1.
apli:pꝫ q̄d dicēdū ex p̄mo arti.¶ Sꝫ ad ra nū
tione pt dici:ſm opinionē Damaſ.ꝙ agēs
optimū vult ſuū effectū p̄uenire ad finem:
quē ipm fecit volūtate ancedēte:ſed nō op
tet volūtate ꝯſeq̄nte ¶ Alit̄ pt dici.ꝙ ī hoīe Ad
ē duplex appetitꝰ ad finē.ſ.naturalis q̄ ſeq̄t̄
naturaꝫ:quē indidit deꝰ rebꝫ;⁊ hic appetitꝰ ē
vt aſſulet̄ hō ī ſua ſpē deo.ſm ꝙ ſibi ē poſſibi/
le:vt quo ad corpꝰ ſilis generatōe.⁊ quo ad
aīam dei ꝯtēplatōe.Et hūc finē potuit hō 1
attingere an pcīm ī naturalibꝫ integris.⁊ dē
iſto loquit̄ Boeciꝰ.iij.de ꝯſo.Nec hūc vo/
luit deus oēs hoīes ꝯſequi volūtate bn̄pla
citi.qꝛ p̄mꝰ parēs hoc non attigit ¶ Alius ē 2
finis hoīs gratuitꝰ.ſ.eťna btitudo.⁊ iſte nō
habet̄ niſi ex gr̃a.Et ē verꝫ ꝙ hō ꝓductꝰ ē vt
ſit capax huiꝰ finis ex gr̃a:ſed non etiā vo/
luit deꝰ volūtate bn̄placiti:oēs hoīes ſic ſal
uos fieri:vt dictū ē:ſed dedit aptitudinē vt
ex gr̃a ſua hūc finē aſſeq̄ poſſent ¶ Per hec
ad formā pōt negari maior.qꝛ quod ꝓdu/
cit aliq̄d ad finē aliquē:nō ſp vult vt illuꝫ
attingat:ſed ꝙ ſit eiꝰ capax:vt p naturā p̄/
mū:⁊ p gr̃aꝫ ſcdm aſſeq̄ valeat.nō tn̄ vult
om̄ibꝫ coopari:vt ille finis eiꝰ fiat ¶ Ad hec Ad
alit̄ pt dici:ſuppōnēdo imaginationē beati
Aug.ī.xiiij.de ci.dei.dicētis:ꝙ ſi Adā n̄ fre/

giſſet p̄ceptũ:ſolũ p̄deſtinati fuiſſent nati:
ſꝫ ꝙ damnãdi naſcunt᷑:h̄ ẽ p⁹ trãſgreſſũ mã
dati:⁊ ex ꝯñti ẽ occaſionalit᷑ ex pctõ p̄moꝝ
parẽtũ. Et tũc diceret᷑ ꝙ agẽs optimũ om̄s
quos facit ad aliquẽ finẽ ꝯſeq̄ndũ ſua p̄n/
cipali ordinatõne p̄mẹua illos vult illũ fi/
nẽ ꝯſeq̄ volũtate bñplaciti. Et negaret᷑ mi/
nor. ꝙ oẽs hoies ſua p̄mẹua inſtitutõe ⁊ or
dinatõe p̄duxit ad ſalutẽ. ſed ſolũ p̄deſtia/
tos:q꞉ ſi nõ peccaſſent p̄mi parẽtes. alij nõ
fuiſſent nati. Et ad p̄batõeꝫ ꝯcedit᷑. ꝙ om̄i
bus mõ ſilis ſit appetit⁹:ſed tñ illi q̄ ſic na/
ti ſunt. ꝙ ſine p̄mo pctõ trãſgreſſiõis nõ fu/
iſſent nati pctõ illo vel p̄prio impedient᷑ ab
illi⁹ finis ꝯſecutõe:ſicut pctm̄ ẽ occaſio nati
uitatis eorũ. q꞉ itaqꝫ pctm̄ occaſionẽ p̄buit
eis naſcẽdi:⁊ nõ ſunt nati iuxta p̄mẹuã in/
ſtitutõꝫ hoĩs:nec fuiſſent ſm̄ illã nati. idõ
dñs nõ vult volũtate bñplaciti eos ſaluos
fieri:⁊ ꝙ ſit hoc iuſto dei iudicio:liq̄t. q꞉ pec
catũ ẽ natiuitatis eoꝝ occaſio:⁊ ita ẽ ſuẹ ſa/
lutis impedimẽtũ. ⁊ g̃ q̄libet hõ rogare dꝫ:
vt de⁹ velit ſui miſereri. ⁊ p̄deſtinare ad vitã
Ad ꝯfir. ⁊ ſic ex miſcđia poterit eẽ ſalu⁹. ¶ Ad confir/
matõem m̄ det᷑ eodẽ mõ. ꝙ oẽs hoies vult
ligari lege ſalutis:⁊ oẽs p̄creauit ad ſalutẽ
ſic ꝙ ſunt capaces ei⁹:⁊ naturalit᷑ ad eã ten
dẽtes:ſaltẽ ad ſalutẽ p̄mo mõ dictã:ſed nõ
Ad 2 oẽs vult ſaluos fieri rõne p̄dicta. ¶ Ad ſe/
cũdã neget᷑ añcedẽs:loq̄ndo de illa volũta/
te. ⁊ ad p̄batõꝫ. ꝙ illud qđ p̄cipit vult fieri
volũtate ſigni:⁊ ꝯtra iſtã volũtatẽ põt hũa
na volũtas ex ſua libtate. ⁊ iõ q̃uis p̄cepit
finaliter bñ agere:tñ nõ om̄ibꝫ ꝯcedit hoc
⁊ iõ nõ vult hoc in om̄ibꝫ eſſe volũtate bñ
Ad 3 placiti. ¶ Ad terciã neget᷑ añcedẽs. Hẹc em̄
ẽ vera. deus nõ vult antichriſtũ vel Judãꝫ
ſaluũ fieri. Et ad p̄batõem d꞉. ꝙ hẹc conſe
q̄ñtia nõ valet. Aliquẽ hoiem nõ vult ſal
uũ fieri. ⁊ ille hõ nõ põt ſaluari ſine volun
tate dei. g̃ illũ hoiem impõſſibile ẽ ſaluũ fie/
ri:niſi pl⁹ adderes i añcedẽte:videlicet ꝙ de
us neceſſario nõ vult eũ ſaluũ fieri. vel ꝙ de
us nõ põt velle eũ ſaluũ fieri:qđ ſi aſſume/
res negaret᷑ añcedẽs. q꞉ antichriſtũ põt de⁹
velle ſaluũ fieri:⁊ quelibet aliũ viatorẽ. qui
ẽ vel erit:quẽ ſcit reprobatũ. ⁊ queꝫ nõ vult
ſaluari:põt velle ſaluari. vt pri⁹ dictũ ẽ. Et
g̃ null⁹ deſp̄et q̃diu ẽ i vita:roget. de⁹ põt eũ
Ad 4 ſaluare. nec p̄ſumat q̄s de ſua ſalute. q꞉ põt
eũ de⁹ p̄mittere ſine finali gr̃a ⁊ dãnare. Ad
q̄rtã. neget᷑ maior:q꞉ eſto ꝙ de⁹ ſit ĩfinite ma
gis pi⁹ q̃ hõ in charitate exn̄s. tñ iſte hõ ex

obligatõe dei tenet᷑ velle om̄ibꝫ ſalutẽ. q꞉ ita
p̄cipit lex:quã tñ ſalutẽ nõ vult om̄ibꝫ:imo
illã ſalutẽ nemĩ puro viatori vult. cui⁹ nati
uitatis pctm̄ dedit occaſionẽ. nec de⁹ aliq̄ le/
ge aſtringit᷑. nec ad dare ſalutẽ alicui obli/
gat᷑:ſed ex ſola gr̃a ſalutẽ dat his q̄ etiã fu/
iſſent nati i ſtatu innocẽtiẹ. vt dictũ ẽ. ¶ Di
co notãter. puro viatori. q꞉ multi dicũt. ⁊ ẽ
cõior opinio doctoꝝ nr̃oꝝ ꝙ pctm̄ erat occa
ſio xp̄o veniẽdi in carnẽ. cui⁹ aĩa tñ maxime
ꝯſecuta ẽ ſalutẽ. ¶ Ad q̄ntã. neget᷑ añcedẽs Ad 5
⁊ ad p̄batõem. ad Damaſcenũ. ꝙ nõ volu
it illud qđ tu arguis:ſed ꝙ voluntate añce
dẽte voluit oẽs ſaluos fieri: vt dictũ ẽ in p̄/
mo articulo. ⁊ volũtate bñplaciti voluit il
la oĩa q̄ dicta ſunt eẽ de volũtate añcedẽtis
ad ſalutẽ. ſed nõ voluit oĩm ſalutẽ volũta/
te ꝯſequẽtis:ſed hẹc q̄ volũtas bñplaciti de
dit:reſpectu añcedẽtis erat volũtas ſigni:re
ſpectu ſalutis verẹ. vel reſpectu volũtatꝭ cõ
ſequẽtis. ¶ Ad ſextã dicit᷑. ꝙ ſi acceptor pſo Ad 6
naꝝ dicat᷑ ille q̄ nullis meritis p̄cedẽtibus
vnũ accipit ad bona gr̃ẹ ⁊ gloriẹ et aliũ nõ:
ſine dubio de⁹ eſſet acceptor pſonaꝝ. ſed ad
Ro. j. ⁊ Act. x. acceptor pſonaꝝ videt᷑ dici.
q̄ p̄pter pſonã vnũ p̄fert alteri min⁹ debite.
deus aũt qđ facit nõ facit p̄pter pſonã:ſꝫ de
mera liberalitate ſua. ⁊ g̃ nõ põt dici pſona
rũ acceptor eo mõ. de hoc forte alš erit ſmo
¶ Ad ratões arguẽtes ꝯtra q̄ſitũ. Ad p̄mã Ad 1 aliarũ
ꝯcedit᷑ añcedẽs. ⁊ neget᷑ ꝯñtia. ⁊ ad p̄batio
nẽ ꝯñtiẹ ad dictũ venerabilis Anſelmi d꞉.
ꝙ ipẽ capit ibi nõ vult: p̄ut eſt tercia pſona
hui⁹ vbi nolo. ſ. p̄ut tm̄ valet ſicut qđ deus
vult nõ fieri. ⁊ ita verũ ẽ ꝙ illud ĩpoſſibile ẽ
fieri. ſed nõ ſi negatiue ſumat᷑ nõ vult ¶ Ad Ad ꝯfir.
ꝯfirmatõem. ꝙ hẹc de vi ſermõis ẽ falſa. ma
la neceſſe ẽ fieri. q꞉ de⁹ poſſet p̄hibere oĩa ma
la. nõ em̄ fierẽt eo inuito:ſꝫ dictũ ẹuangelij
videt᷑ debere intelligi. ꝙ ſtãte naturẹ lapſu ⁊
ꝯtinuatõe hoĩm iuxta legẽ ordinatã: neceſ
ſe ẽ ꝙ fiãt ſcãdala. nõ q꞉ de⁹ ea vult eẽ vel fie
ri:ſed q꞉ ſine gr̃a ⁊ ſp̄uali iuuamine dei pctã
vitare nõ valem⁹. ¶ Ad ſcđaꝫ rõeꝫ p̄ncipa Ad 2
lẽ ſoluẽdã p̄mittit᷑. ꝙ de⁹ ꝯcurrit ad bona: vt
coꝝ p̄ncipalis auctor volũtate ſui bñplaci
ti. ¶ Scđo. ꝙ ad act⁹ mali ſ̄bam vt ei⁹ boni 2
tatis p̄ncipal' auctor:quẽ tñ p̄ducit quaſi p̄
uẽt⁹ libertate volũtatis eũ p̄ducẽtis:cũ qua
ſtatuit ſe ꝯcurrere i his q̄ voluerit libere eli/
cere in ſe. ¶ Tercio ꝙ ad turpitudinẽ nullo 3
mõ ꝯcurrit:ſꝫ eã fieri p̄mittit. ¶ Quarto. ꝙ 4
etiã ipa turpitudiẹ vel actu malo vt ẽ mal⁹

bñ vti ſufficit eliciēdo maiora bona ex ipſo
Sequit ¶ Ex quibꝫ infert̄. ꝙ dñs xp̄m voluit turpiſ
ſima morte(xp̄o ſpōte offerēte ſeip̄m)cōdē/
nari: p̄ncipaliter illiꝰ electōis i mēte xp̄i opa
tiōe. Pꝫ ex p̄mo iudeoꝝ actū quo hoc ege/
rūt quo ad ſubam voluit: ⁊ p̄ncipalit̄ eius
eēntialiter bonitatē eēntialē fecit. quaſi p̄uē
tus aliquo mō volūtate eoꝝ ſic eligēre: pꝫ
ex ſcd̄o. turpitudinē nō voluit: ſed p̄miſit: ⁊
ea vſus ē bñ i humani generis redēptōe. pꝫ
ex. iij. p̄miſſoꝝ. ¶ Per hoc ad formā rōnis
dicit̄. ꝙ loquēdo de ꝓpoſitiōibꝫ quaꝝ vna ē
añcedēs: ⁊ alia ē ꝯſeqns. deꝰ vtraqꝫ ꝓpōez. ⁊
añcedentē ⁊ ꝯñtē voluit qꝛ erāt res bone. ſꝫ
iſtud nō ē ad mentē arguētis. Et iō dicit̄ ꝙ
nō opteat ꝙ ille q̄ ſcit aliquā ꝯñtiā eſſe bo/
nā: ⁊ vult eā eē bonā. ⁊ vult ſic eē ſicut ſigni
ficat̄ p̄ añcedēs. ꝙ ille velit ſic eē ſicut ſigni/
ficat̄ p̄ ꝯñs quo ad eiꝰ totalē ſignificatōem
niſi eodē mō agēdi cōcurreret: reſpectu vtri
uſqꝫ. vel ſaltē nō aliter cū vno q̄ꝫ cū alio. ⁊ h̄
nō ē ſic i p̄ſenti. qꝛ ad añcedēs volūtas bñ
placiti ꝯcurrit actōne mō ſpāli ex ardētiſſi/
ma charitate: ⁊ ad ꝯñs ſolū generali influē
tia q̄. ad ſubam actꝰ. q̄ ad ꝯnotatū. ſ. pecca
re nullo mō: diuerſitas eīm actōis ⁊ vſus q̄
bñ vtit̄: mala electōe iudeoꝝ. facit ꝙ totuꝫ
añcedēs deꝰ vult. ⁊ necītatē ꝯñtie ſcit ⁊ fecit
ſed qꝛ ad ꝯñs p̄ p̄te nō ꝯcurrit. nec ꝯcurre/
re pot. q̄ꝫuis ex añcedēte ſequat̄. ꝯñs ñ vult
Jn nobis aūt nō inuenit̄ inſtantia q̄n aliq̄
mō velimꝰ. qꝛ nos nō aliter ꝯcurrimꝰ cōiter
ad añcedēs q̄ꝫ ad ꝯñs. ſed nō ē ſic de volun
Ad ꝯfir. tate immēſa. ¶ Per idē pꝫ ad ꝯfirmatiōꝫ q̄
vellet. qꝛ p̄t dici ꝙ i volūtate diuina tale ar
gumētū nō tenet. Pōt etiaꝫ ibi alit̄ dici. qꝛ
cū dr̄ ꝙ deꝰ vult añcedēs hoc. electio fornica
tōis ē i mēte ſocratis. p̄t dici ꝙ nō totū vult
qđ i portat illud añs. qꝛ turpitudinē ñ vult
q̄ i eo icludit̄. ⁊ ſic q̄ ad totale ſignatū añce/
dētis p̄t dici: ꝙ deꝰ ip̄m nō vellet. Et cū ꝓba
tur. hūc actū vult eē i mēte ſocratis. veꝝ ē. ⁊
hic actꝰ ē electio fornicatōis: etiā ē veꝝ. ⁊ cō
ſeq̄ns q̄n infert̄. ḡ electōꝫ fornicatōis ⁊c̄. cō
cedit̄ ꝙ rē illā que ē electio fornicatiōis. ſed
nō vult turpitudinē. ⁊ ex turpitudine ſequi
tur ꝯſeq̄ns: ⁊ ḡ nō vult ſocratē peccare. ¶ Et
ſi variet̄ caſus: dicēdo ſic. deus vult hāc ꝯſe
quētiā eſſe bonā. hic actus demōſtrādo ele/
ctōez fornicatōis: ē in mēte ſocratis. ḡ So
crates peccat. ¶ Dicit̄ ꝙ hoc ſit falſum. qꝛ il
la ꝯſeq̄ntia nunq̄ꝫ fuit bona. qꝛ ſtaret ꝙ ille
actus eēt i mēte Socratis. ⁊ ꝙ eo nō elige/
ret. nō eīm ē eēntialiter electio: vt dictū ē. im
mo illū actū poſſꝫ deꝰ d̄ potētia abſoluta po
nere i volūtatē ſocratis. ⁊ nō peccaret ſocra/
tes. ¶ Ad terciam: neget̄ illa diuiſio. qꝛ nō Ad3
dat̄ p̄ ꝯdictoria. vñ dormiēs nec vult come
dere: nec vult nō comedere. qꝛ nihil vult. ſꝫ
deus nō vult aliqđ eoꝝ: vt dictū ē. nec ē ne/
ceſſe ꝙ reſpectu ſb̄oꝝ adiectiuoꝝ. alter t̄mi/
noꝝ ꝯdictorioꝝ verificet̄ d̄ eodē. vt hō pede
ſter nec equitat equū: nec eq̄tat nō equum.
¶ Ad auctē b. Aug̃. dictū ē in p̄miſſione. ꝙ
loquat̄ large: put p̄miſſuꝫ dicit̄ volitū. ſicut
pꝫ p̄ textū ibidē. quia Aug. expōnēdo ſe di
cit. ꝙ vel nō ipſe facit vel fieri p̄mittit. ¶ Ad Ad4
quartā dr̄. ꝙ nō ſit ſimile de volūtate ⁊ ſciā.
qꝛ nō optet alterā p̄tē ꝯtradictōis eſſe voli
tā. qꝛ ſtat ꝙ volūtas nullā eaꝝ velit. q̄ꝫuis
opteat intellectū oīe veꝝ cognoſcentē al/
terā eaꝝ ſcire. ⁊ ergo neget̄ aſſumptū. ꝙ alte
ri eoꝝ i hoc caſu ē volita. ¶ Ad quintā dr̄ ꝙ Ad5
duplex eſt pena. p̄ma ꝯtracta. ſcd̄a inflicta
Cōtracta ē annexa actui malo. quia quāto
q̄s peccat tāto ſe indiſponit ad bonū. ⁊ tru/
dit ſe ſub ſtatu miſerie. ⁊ ḡ tāto punit̄. ¶ Se
cūda ē pena inflicta reordinās pcc̄m. vt cū
p̄ trāſgreſſione ieiunij infligit̄ abſtinentia.
¶ Jnt̄ quas ē talis dr̄ña. ꝙ ſcd̄a ē bona ⁊ iu
ſta ſimplicit̄. qꝛ a iuſto iudice imponit̄ atqꝫ
infligit̄ delinquenti. p̄ma licꝫ ſub rōne pene
⁊ inquantū punit bona ſit. tamē rōne deli/
cti et in re: qꝛ ipamet culpa ē mala ē. ¶ Per
hoc ad formā argumēti dicit̄. ꝙ iuſtū ē ma
lum pene inflicte. Et concedit̄ ꝙ deus illam
penā facit ⁊ infligit. nec ē ad ꝓpoſitū. qꝛ cō/
cluſio ſecūda loquit̄ de malo culpe: ⁊ maluꝫ
pene inflicte excluſum ē i p̄mo notabili ſecū
di articuli. ¶ Ad confirmatiōem primā di/ Ad cō
cit̄. ꝙ ſcd̄m pcc̄m mortale ē pena p̄mi: non
inflicta ad reordinandū. ſed i eo ꝙ quis p̄/
mo peccato mortali peccat: deſerit̄ a deo rati
one cuiꝰ cū de ſui reſurrectōne non curat: de
ſertus a deo ad alia pctā p̄nus ē: ⁊ cadere p̄
mittit̄. nō ꝙ p̄ hoc primuꝫ pcc̄m reordinat̄.
ſed qꝛ iuſta dei ſnīa ad aliud pcc̄m cadere p̄
mittit̄. Et hoc vult auctoritas Apoca. non
ꝙ deus velit ſordes: ſed ꝙ iuſta ſnīa dei qui i
peccatis ē: ſed ad pniam a dño ſuſtinet: cuꝫ
de reſurrectōne non curat: ad noua crimina
iuſto dei iudicio: qꝛ deſertus ē ab ip̄o: cade/
re p̄mittit̄. ⁊ ſic dicit̄ pena ſcd̄m peccatū. q̄a
a dño p̄miſſum in contumaciā crimis an/
terioris: nō ꝙ ſit criminis reordinatiuū: ſed
magis aggrauatiuū. ⁊ ideo hoc vel talem

pena. ſicut etiā nullā culpā vult deus: licet
iuſto iudicio ſuo fieri pmittat. ¶ Ad aucto
ritatē Aug. pmo ꝯfeſſionū dicit. ꝙ ipe ⁊ bo
ecius. iiij. de conſo. loquunt ibi de pena ꝯtra
cta. ⁊ talis nō eſt bona: ſicut nec crimen niſi
ſm quid. ſ. ꝙ iuſto dei iudicio omē crimē tm
facientē punit: quantū ipm in ſe exiſtit: ſed
ſicut deus nō vult crimē: ita nec ꝯtractā pe/
nam. ¶ Rōnes poſt oppoſitū pcedūt p di/
ctis. Hoc de queſtione.

Irca diſtincti

c one. xlvij. queꝛit. xlvj. vtꝝ ſicut
deo ꝯuenit mala pmittere: ita ei
poſſibile ſit mala pcipe. ¶ Que queſtio ſup
Arguitur ponit ꝙ deo cōueniat mala pmittere ¶ Con
tra quod arguit ſic. Permittere malū ē pec
care. ġ. Cōſeqntia tenet. qꝛ deus peccare nō
pōt. Añcedēs pꝫ p illud ad Rom. j. Non
ſolū qui talia agunt ſunt digni morte: ſꝫ q
ꝯſentiūt facientibꝫ. Glo. Cōſentire eſt tace
re cū poſſit arguere. ġ qui pōt impedire ⁊ nō
impedit ſed pmittit: iuxta glo. facit maluꝫ.
2 ergo pmittere malū eſt peccare. ¶ Scdo ſic.
Ad innocentē ſpectat omē malū cohibere ſi
pōt. ſed deus ē maxime innocēs. ġ debet ma/
lū cohibere: nō pmittere. Cōſeqntia tenet.
Maioꝛ pꝫ p btm Aug. xix. de ci. dei. ca. xvj.
dicētis. Ad innocētis officiū ptinet nō ſo
lū nemi malū inferre: ſed etiā a pctō cohibe
3 re. Minoꝛ nota ē. ¶ Tercio ſic. Sicut ſum
me bonū ſe habet ad malū: ita ſumme bene
velle ad malū pmittere cū pōt impedire. ſꝫ
ſumme bonū nihil admittit mali. ġ ſumme
bñ velle nō pmittit malū cū pōt impedire
Maioꝛ pꝫ cōueniēte ſilitudine. qꝛ ſic ſum/
me bonū penitus excludit malū: ita ſumme
bñ velle penitus excludit male velle ſi poſ
ſet impedire. Et minoꝛ nota eſt. ergo cuꝫ de
us ſumme bñ velit: nihil mali quod poteſt
impedire pmittere debet. Conſtat autē ꝙ de
4 us omne malū pōt impedire. ġ ⁊c. ¶ Quar
to. ſi deus pmitteret mala cum poſſꝫ impe/
dire: liceret nobis. ſed nō licꝫ nobis. ergo nec
deo. Patꝫ maioꝛ. qꝛ vtutes noſtre ideo v/
tutes ſunt. qꝛ ſunt imitatiue volūtatis dei
vñ chriſti actio (qui verus deus erat) noſtra
erat inſtructio. Minoꝛ pꝫ. qꝛ zelus contra
malos ē vtutis. ⁊ pſertim pncipibus ē iniū
ctū. Nam dicit ad Rom. xiij. Nō ſine cau
5 ſa gladiū portat: ſed in vindictā malorum
¶ Quinto. ſi pmittere mala deo cōueniret:

vel hoc eſſꝫ rōne miſcdie uel iuſticie. nullo
modoꝝ. ergo ⁊c. Pꝫ maioꝛ p illud pš. oēs
vie dñi miſcdia ⁊ vitas. Pꝫ minoꝛ. qꝛ nō ē
miſcdie pmittere ut homies peccēt Scdo
etiā nō eſt iuſticie. Juſtus em̄ nō meret pec
care. ¶ Sexto. quod omē malū phibet nul 6
lū malū dꝫ pmittere. Sꝫ deus omē maluꝫ
phibet. ergo. Ptꝫ maioꝛ. qꝛ qd omne malū
phibet. vult nullū eoꝝ fieri: vel pcipet aliq
lit qualit fieri nō vellet. Minoꝛ nota eſt p
illud pš. Declina a malo ⁊ fac bonuꝫ. ¶ Et Confir.
confirmat ſic. qꝛ quod omē malū phibꝫ vt
facer qꝫtū pōt ne fiāt mala. ġ n pmittit ma
la. ꝯña tenet. qꝛ ē omīpotēs ⁊ pt cohibere. añ
cedēs pꝫ. qꝛ iō pcipit ne fiāt. ¶ Septio. ma 7
la deformāt vniuerſuꝫ. ġ. Cōſeqntia tenet
qꝛ nullꝰ bonus artifex i ope ſuo pmitterꝫ qd
opus ſuū deformaret. Ancedēs pꝫ. qꝛ vtiqꝫ
malū in ope oſtēdit defectū i artifice: vel in
arte vel in volūtate. Jn arte: ſi meliꝰ facere
neſciuit. Jn volūtate: ſi meliꝰ facere nō vo
luit. ¶ Deinde arguit p qſito pmo ſic. qꝛ q Cōſeqn
pōt pcipe ꝯtra mādata decalogi: pōt mala ter arg. 1
pcipe. Sed deꝰ pt pcipe ꝯtra mādata deca/
logi. igit ⁊c. Ptꝫ maioꝛ. qꝛ oia illa mādata
ſunt bona: ⁊ i eqtate naturali fūdata. ⁊ ideo
ꝯtria eoꝝ ſunt mala. Minoꝛ patꝫ Exo. xij 1
vbi pcipit facere furtū. ſ. recipe pcioſa d egi
ptijs: ⁊ ſecū deportare. Nō hoc erat ꝯtra
pceptū: dicēs. Nō furtū facies. ¶ Jtē Oſee 2
i. dixit. ⁊ pcepit accipi vxorē fornicariam.
quod ē ꝯtra mādatū: dicēs. Nō fornicabe
ris. Nec valeret ſi diceret ꝙ fiebat vxoꝛ. qꝛ
lra ſequēs dicit. ⁊ fac filios fornicationuꝫ.
Nō ſi facta fuiſſꝫ vxoꝛ: filij fuiſſent legiti/
mi ⁊ nō fornicationū. ¶ Et Hiero. videt in
telligi velle ad lrām. Nō hoc ē ꝯ pceptuꝫ
decalogi illud. Nō ꝯcupiſces ⁊ nō fornica/
beris. ¶ Jtē pcepit Gen. xxij. Abrae vt im/ 3
molaret filiū ſuū vnigenitū: quē ſciebat eē
innocentē: ꝯtra legē pcipientē. Jnſontē nō
nō ꝯdemnabis. ¶ Scdo ſic. Nullū eſt ita Arg. 2
malū qn deo volēte eſſꝫ bonū. ergo quodlibꝫ
malū deus poſſꝫ pcipe. Conſequētia nota
quia quodlibet quod pōt eſſe bonū pōt deꝰ
pcipe. Aſſumptū pꝫ. qꝛ nullū ē ita malum
qn deus poſſet actū ſic factū iuxta illd ma
lū acceptare ad vitā eternā. qꝛ hoc nō im/
plicat. ġ eſſet bonuꝫ. quia hoc bonū ē alicui
quo ſalutē conſequit. ¶ Tercio. qꝛ qui ē ſup 3
legē pōt in ꝯtrariū legis velle fieri ⁊ pcipere
fieri. Sed deus ē ſup legē. ġ pōt in ꝯtrariuꝫ
legi pcipe fieri. ergo cū lex ſit ſancta. ad Ro.

vī.pōt ꝑcipe malum.Patz maior de ſe.q̄z
al'ſ ſup legē nō eēt.Pz minor.q̄z deus ē le/
giſlator vñ deus dedit legē tanq̄z ſupior ei⁹
exñs:vt habeł Exo.xx.¶Quarto.q̄z deus ꝑt
Arg. 4. ꝑcipe ex nō ente fieri ens.ğ pōt ꝑcipere ma
la.Cōſequētia ꝓbał.q̄z plus diſtat nō ens
ab ente q̄z bonū a malo.Si ğ pōt ꝑcipe in
plus diſtātibꝫ:quare nō pōt i minus diſtā
In ꝯrīū tibꝫ.Minor pz i creatōe. Sed ꝓ ſuppoſi/
to ē mgr̄ in lr̄a diſt.pñti.ꝛ duabꝫ ꝑcedētibꝫ
dicēs.ꝛ auctibus ꝓbās.ꝙ deus pōt mala
ꝑmittere.ꝛ hoc dictū ē i vltima ꝯcluſiōe ſe
cundi articuli queſtionis ꝑcedētis.ꝛ vtiq̄z
mala ſunt:ꝛ nō poſſent eſſe niſi deo ꝑmitte/
1 te.¶Sed in ꝯtrariū queſiti arguił ſic.De/
us nō pōt velle mala culpe.ergo nec ea ꝑci
pere.Cōſequētia tenet.q̄z ꝑceptū ē ſignū di
uine voluntatis.ꝛ ğ qꝺ neq̄t velle neq̄t ꝑci
2 pere.Itē ſi ꝑciper ꝛ nō vellet:iā eēt deceptor
quod deo neq̄t ꝯpetere.Et pz ꝯſequētia.q̄z
ꝑciper qꝺ tñ nō vellet.Et añcedens pz.q̄z
deus neq̄t eſſe cā pcī vel auctor ei⁹:ut di/
ctū ē diſt.ꝑcedēte.ergo nec pōt pctm̄ velle:
3 ꝛ ē ꝯtra rōem ſūmi boni velle malū.¶Se/
cūdo.q̄z ſi poſſz deus mala ꝑcipe:aliq̄s eo
dē actu ſimul poſſet mereri penā ꝛ gloriaz.
quod implicat.Et pz ꝯſequētia.vt ſi deus
ꝑcepiſſet malū.ꝛ volūtas viatoris ſe cōfor
maret illi ꝑcepto:ꝛ faceret malū:tunc q̄z im
plet mādatū dei:mereł gloriā.ꝛ q̄z facit ma
lū:de cui⁹ rōne ꝛ natura ē pena.q̄z nullū ma
lū impunitū:iſte mereret i eodē actu penā.
4 ¶Tercio.quia ad ꝑcipe mala deū:ſequi vi
deł eū eſſe ſtultū vel impiū.ğ hoc deus non
pōt.Cōſequētia nota ē.ꝛ añcedēs ꝓbał.q̄z
ꝑcepit bona ꝯtraria malis.vel ğ vult homi
nes obligari ad vtriuſq̄z ꝑcepti ꝯtrarij obſ
uationē:ꝛ tūc ē impius.q̄z hoc ē impoſſibi
le.ꝛ ſic vellet hoies dānare ſine cā.vł nollet
vtrūq̄z adimpleri.ꝛ tūc eēt ſtult⁹.q̄z ſtult⁹ ē
q̄ legē inſtituit quā nō vult obſeruari.

Arti. 1. **In hac queſtione**
erūt duo articuli.Primus erit de ſuppoſito
Scd̄s de queſito.¶Quo ad ꝑmū ē notan/
dū.ꝙ tota difficultas eius eſt de cā ꝑmiſſio
nis maloꝝ.q̄z ꝑma facie ſe offert intellectui
nr̄o.ꝙ vniuerſum videreł eſſe melius ſi ſolū
eſſent boni:q̄z ꝙ etiam ſunt mali.Itē ſi om
nes venirēt ad gloriā:q̄z ꝙ innumerabiles
(vt ſic loquar)venirēt ad miſeriaz.ꝛ ob hoc
videł:ꝙ ſinere malū fuerit deteſtabile apud

eū q̄ potuit ꝓhibere.¶Scd̄o ē notandū.ꝙ Nota
articulus ꝛ titulus queſtionis quo ad ſup
poſitū ꝛ queſitū debet intelligi de malo cul/
pe:ꝛ nō de malo pene.q̄z(vt dictuz ē in que
ſtione ꝑcedēti)nō ē dubiū idē velle volun/
tate bn̄placiti:malū pene inflicte.¶Qui/ Suppo
bus notatis ſit ꝑma ſuppoſitio.Cōgruum ſiti
fuit ꝛ ad augmentū glorie bonoꝝ:ꝙ nō ne/
ceſſitate ſed liberalitate arbitrij eēnt ſalui.
Pz.q̄z hoc ē laudabile:ꝛ ad augmētū glo
rie accidētalis quo quis videł coegiſſe ꝛ cō
cauſa fuiſſe ſue ſalutis.Sed hoc ē ex liber
tate arbitrij qua potuit trāſgredi.igitur ꝛc.
Pz maior.q̄z fuiſſe impulſū neceſſitate ad
ſalutē:nō ē ita laudabile:ſaltē accidentaliť
ſed aliquo mō militādi.ꝛ ex libertate arbi/
trij ſalutē attigiſſe.¶Correlarie ſequił ꝙ cō Corre
gruū fuit:vt creature rōnales ꝓducerentur
libere libertate arbitrij.pz ex ſuppoſitōe.al'ſ
nō poſſent eſſe ſue cā ſalutis.q̄z non potuiſ
ſent i contrariū.¶Scd̄a ſuppoſitio.Decu 2
it deū ꝓductas res regere:vt ſineret quamli
bet eaꝝ ſuis viribꝫ agi.ꝛ ꝑcedere potentias
naturales ſuis impetibꝫ.et potētias liberas
ſua libertate.Pz.q̄z al'ſ fruſtra vires daret
niſi res accipiētes illas eis agere ꝑmitteret
¶Tercia ſuppoſitio.Decuit deū ꝛ congrue/ 3
bat creature rōnali dare occaſionē exercitij
Pz.vt legitime pugnādo atq̄z ſupando re
ciperet coronā.Nō eñ coronabił niſi q̄ legiti
me certauerit.ij.ad Thim̄.ij.quō certabit
q̄s niſi cuz aduerſarijs?¶Quarta ſuppoſi/ 4
tio.Decuit ꝛ ꝯgruū fuit:vt vniuerſuz quo
ad vtrāq̄z viā dñi.ſ.tā in miſcd̄ia q̄z i iuſti
cia ꝑfecte oſtēderet ſuā cām.Pz.q̄z cū op⁹
ſuū debeat repñtare artificē:ꝛ ꝑfectio opis ꝑ
fectōem artificis:maxime decuit vt ipm̄ cre
atoris maximū ꝛ clariſſimū opus:etſi ꝑfe/
ctionē eiūs ad plenū exꝑmere nō ſufficeret
tñ ſaltē vtrāq̄z viā ꝑfectōis ſuis viribꝫ indi
caret.miſcd̄iam ne crudelis:ꝛ iuſticiā ne ini
cis iniquus exiſtimareł.¶Quīta ſuppoſi/ 5
tio.ꝙ etiā decuit oīpotētē deū opus quod
ad certū finē produxerat:ad illū finē ꝑdu/
cere:quātoq̄z plures eſſent impeditores om
nibꝫ illis nō obſtātibꝫ i ꝯſequēdo qꝺ vole/
bat glorioſius triūphare.merito eñ ꝑuipē
dił qꝺ a fine volito ꝑ emulos impedił¶Ex Concl
his ſuppōibꝫ infert ꝯclō m̄ſal'ad ſuppoſi/
tū.ꝙ deo ꝯgruū fuit mala culpe ꝑmittere.ꝓ
bał ſic ex ſuppōe ſcd̄a ꝛ ꝑma.Cōgruū fuit
vt creatura rōnal' eēt libera:ꝛ ſua vtēdo lib
tate a deo ꝑmiſſa.ğ ꝯgruū fuit mala ꝑmit

tere. Cōſeq̄ntia nota ē. q2 ꝑmittēdo ea3 vti
ſua libertate: ⁊ abutēdo ea: euenit malū cul
pe. Añs ꝓ ꝑma ꝑte pȝ ex correlario prime
ſuppōis. q2 cōgruū fuit vt eēnt libere liberta
te arbitrij: vt ſue ſalutis exiſterēt coactores
Et ꝓ ſcd̄a ꝑte ē ſcd̄a ſuppō. q2 al's de⁹ nō per
mitteret creaturā ſuis viribꝫ vti. Vñ bea
tus Aug. vij. de ciui. dei dicit. Cū deus debu
erit dare potentiā peccandi. ſ. ex libertate ar
bitrij. vt dicit ſuppō ꝑma cū ſuo correlario
ſequit̄. ⁊ debuerit regere: ſaluo ordine ſue cō
dicionis ſi voluit peccare: debuit ꝑmittere.
2 pbat ⁊ ſi noluit peccare debuit ↄſeruare. ¶ Scd̄o
ſic. decuit deum ꝑmittere cām exercitantē bo
nos: ſed illa cauſa ē ipſi mali ſuis crimibꝫ.
ergo decuit deū ꝑmittere malū. Pȝ ↄñia. ⁊
maior ē t̄cia ſuppō. ⁊ minor pȝ. q2 mali exer
cēt bonos ſuis ꝑſecutōibus ⁊ malis exem
plis. odiūt em̄ bonos quos vident deteſtari
1 ea q̄ ipſi finalit̄ querūt. Sic em̄ dicit apl's
ij. ad Thi. iij. ca. Oēs cupiētes pie viuere
2 in xp̄o ꝑſecutōem patient̄ in hoc ſc̄do. ¶ Et
chriſtus diſcipulis Joānis. xv. Si de mun
do eſſetis mūdus qd̄ ſuū ē diligeret. nūc q2
de mūdo nō eſtis: ſȝ ego elegi vos de mūdo
ꝓpterea odit vos mūdus. Ad h̄ ḡ de⁹ ꝑmit
tit malos ⁊ eoꝝ crimina. vt exerceāt bonos
vita ſua nefanda. Vñ Aug. xj. de ci. dei di
cit. De⁹ nullū faceret quē malū pſciret: niſi
pari t̄ noſceret quibꝫ bonorū vſibꝫ accōmo
daret. Et i libro de lapſu mūdi dicit. ꝙ ꝑmi
ſit plures eē malos: q2 ſi pauci eēnt non au
pbat.3 derēt exercere bonos. ¶ Tercio ſic. decēs ē vt
vniuerſum oſtēdat deū iudicē ⁊ miſericordē
ſaluatorē. ſed hoc eſſe nō poſſet niſi malū ꝑ
mitteret. igit̄. Pȝ maior ex quarta ſuppōne
Pȝ minor. q2 ſi nō ꝑmitteret malos: i quo
appareret ſeueritas iuſticie oīmibꝫ ſaluatis
vigore miſcd̄ie. Itē ſi ſolū eēſȝ malū: vbi eēt
miſcd̄ia debite iuſticie ꝑ pc̄tis cōdemnatis
oīmibꝫ. ⁊ remanētibꝫ in pena. Vñ b. Aug's.
xv. de ciui. dei. Si oēs remanerēt in pena
i nullo appareret miſericordis gr̄a redimē
pbat 4. tis. Rurſum ſi oēs trāſferrent ad luce3 in
nullo appareret ſeueritas vlcōis. ¶ Quar
to arguit̄ ſic. Decet ⁊ decuit deū illud ꝑmitte
re: ex quo gl'ioſius finē quē i ſuis electis in
tēdebat: ſupatis impeditoribꝫ i ipis ꝓduce
ret. ſed hoc ē malū culpe. ḡ ⁊c̄. Pȝ maior ꝑ
ſuppōem q̄ntā. Pȝ mior. q2 culpa occaſio
fuit xp̄o veniēdi in carnē: qua factū ē vt hu
mana natura quam hoſtis bonitatis dei de
traxerat ad infernū in deū aſſumpta ē. ⁊ ſic

vnita deitati vt deus ſit hō ⁊ homo deus: ex
altata ē ſup oēs choros angeloꝝ. iuxta illd̄
j. ad Thi. j. ca. Fidelis ſermo ⁊ oīmi accepti
one dignus. q2 chriſtus ieſus venit in hūc
mundū pc̄tōres ſaluos facere. Vbi glo. ⁊ ē
b. Aug. Nulla rō veniendi i carnē fuit xp̄o
dño: niſi pc̄tōres ſaluos facere. tolle mor
bos. tolle vulnera: nulla cā erit medicīe. vi
de q̄ȝ gl'oſe ſupauerit demonē volentē impe
dire hoīs ſalutē. ⁊ ſecū in inferis exulē rema
nere: vt eum apud ſuperos in deū aſſume
ret: ⁊ demonis iudice3 conſtitueret: ⁊ dñm
vniuerſoꝝ. iuxta illud Joh. v. ca. Pater nō
iudicat quēq̄ȝ: ſed oīme iudiciū dedit filio.
Et ideo clamat btūs Grego. in cōſecratōe
cere paſcalis. O neceſſariū Ade pc̄tm̄. ꝙ ta
lē ac tm̄ meruit habere redemptorē. ¶ Se 2 pȝ mi
cūdo pȝ minor. q2 ex dei miſcd̄ia amplioreȝ nor.
habebūt gloriā accidētalē vniuerſalit̄ electi
ↄſiderātes dei miſcd̄iam. ⁊ illam ardentiſſi
maȝ charitatē qua a crimibus ſunt exuti: ⁊
illā amariſſimā reproborū penā a qua mi
ſcd̄iter ſunt erepti: eritq̄ȝ certātibꝫ tāto am
plior corona: q̄ȝ in ſtatu fuiſſȝ innocētie q̄n
to in hoc ſeculo maior extitit pugna. ⁊ ergo
quāto demō ſuggerēdo voluit obeſſe: plus
incōp̄heſibilit̄ ex illo caſu deus nr̄ voluit ⁊
fecit. q2 potuit hoībꝫ ꝓdeſſe. ¶ Correlariuȝ. Corre
bonū fuit ⁊ ē deū ſinere ſiue ꝑmittere mala.
Pȝ ex ↄcluſiōe ⁊ rōnibꝫ ſuis ſ. q2 ex eis tāta
euenerūt bona. Hoc de ꝑmo articulo.

Quo ad queſituȝ Arti.2

querendū ē. an deus malū culpe poſſit p̄ci
pere. Pro quo ē ꝑmo notandū. ꝙ deū p̄ci
pere malū culpe pōt intelligi dupliciter. vno
mō abſtractiue. ſ. feditatē vel deordinatō
nē volūtatiſ. Alio mō concretiue: vt an poſ
ſit p̄cipe actū qui ē malū culpe ¶ Scd̄o eſt Nota 2
notandū. ꝙ deū p̄cipe maluȝ culpe ſecūdo
mō pōt intelligi dupliciter. Vno mō ꝙ deus 1
p̄cipiat actū. ⁊ cū hoc velit eū manere ma
lū reſpectu ei⁹ cui p̄cipit̄. Alio mō ꝙ actū p̄ 2
cipiat. ⁊ malū ab actu diſpēſatōe tollat: vt
ſi p̄cipet actū fornicatōis fieri diſpenſando
cū eo q̄ faceret: ne i hoc peccaret vel malum
cōmitteret. ¶ Tercio ē notādū. ꝙ duplicia Nota 3.
ſunt p̄cepta. Quedā ſunt q̄ p̄cipiūt an̄ rre
ctū ordinē ad deū. vt crede in deuȝ. dilige
deū ⁊c̄. que ſi aīa in ſe nō haberet: deordina
ta eſſet in ſe. ⁊ talia ſunt cōiter tria p̄cepta ꝑ
me tabule. ⁊ ꝓpt̄ h̄ dicit b. Ber. i li. d' diſpē

ſatōne ⁊ p̄cepto. ꝙ de⁹ pōt diſpenſare cū p̄ce
ptis ſcd̄e tabule: ſed nō ꝑme. ¶ Alia ſunt q̄
p̄cipiūt anime rectū ordinē i ordine ad pro
ximū. ſicut nō occides. ⁊ cōiter p̄cepta ſecū/
Nō.4 de tabule q̄ ꝓhibēt actū exteriorē. ¶ Quar/
to ē notādū. ꝙ i p̄ceptis reſpiciētib⁹ ꝓximū
pōt ꝯſiderari vno mō act⁹ q̄ ꝓhibet. alio mō
modus i ordine ad quē ꝓhibet. ¶ Quib⁹ p̄
miſſis videnť mihi he ꝓpoſitiōes cōceden/
de ſolū generaliter ꝓcedēdo. q2 i r̄ciō ſpāli⁹
de p̄ceptis fortaſſis (ſi deus dederit) erit ſermo
Cōcl'o 1 ¶ Prima. deus nō pt̄ p̄cipe malū culpe ab/
ſtractiue dictū. pꝫ. q2 illā deus nō pōt face/
re. g̊ nec eā velle. g̊ nec p̄cipe. Cōſeq̄ntie no/
te ſunt. ⁊ an̄s pꝫ. q2 ſi deus eā poſſꝫ facere de
us poſſꝫ peccare. ¶ Itē quō faceret ħ qd̄ ni/
hil entitatis hꝫ. malū culpe nihil entitatis
hꝫ: ¶ Itē quō ſumme bonū: cuiq3 oīe bo/
nū placet: poſſit p̄cipe deordinatōꝫ ſue crea
Cōcl'o 2 ture ⁊ turpitudinē. ¶ Scd̄a cōcluſio ē hec.
De⁹ nō pōt p̄cipe malū quodcūq3: ſic ꝙ ma
neat malū. Pꝫ. q2 tūc poſſet obligari crea/
turā ad culpā: ſic ꝙ neceſſitata eēt ad culpā
Falſitas ꝯſeq̄ntis pꝫ. q2 tūc eēt aliqd̄ pecca
tū quod nō eſſet volūtariū. Itē creatura eēt
mala ex dei p̄cepto. cū tn̄ ꝑus dictū ſit ⁊ ma
giſter dicat ex verbis Aug. libro. lxxxiij. que
ſtionū. iij. q. ꝙ deo auctore nihil fit deterius
pꝫ tn̄ ꝯſequētia. q2 ſi deus p̄cipet a ſocrati. ⁊
facere a manere malū: tunc ſi Socrates fa
ceret a: peccaret. quia a manet malū. ⁊ ſi nō
faceret a peccaret. quia deo nō obediret. mō
creatura neceſſitať ad facere vel non facere
ergo ex dei p̄cepto eſſet neceſſitata ad pecca
Cōcl'o 3 tū. ¶ Tercia ꝯcluſio ſequiť ex his duab⁹. ꝙ
deus nullum malū pōt precipe cum incluſi
one illius paſſionis que deordinat volūta/
tem. puta ꝙ ex inuidia interficiat. vel ꝙ ex
auaricia rem accipiat alienā: ſeu ꝙ ꝑncipa
liter ex libidine mulierē accedat. Patet. q̄a
illi motus ſunt eēntialiter deordinatiui vo/
luntatis: ſic ꝙ eis ſtantibus volūtas ſemꝑ
peccat. Modo deordinatōem nō poteſt de
us p̄cipere: vt dicit ꝯcluſio ꝑma. ¶ Item cū
his additis ſemꝑ hec manent mala. quia
indiſponētia voluntatē ad proximū: ⁊ in ſe
ꝓmptificantia ad malum: ⁊ reddētia eam
inquinatā. tale aūt nō pōt deus p̄cipe: vt di
Corre. cit ꝯcluſio ſcd̄a. ¶ Correlariū. Multa ſunt
ꝓhibita ſcd̄e tabule: ſuꝑ quib⁹ de⁹ nō pt̄ diſ
pēſare. pꝫ de nō mētiendo: cū mentiri ſit eēn
tialiter malum: vel de motibus volūtatꝭ de
ordinatiuis: q̄ ſemꝑ indiſponūt voluntatē
in qua ſunt: ſicut illa libido vel alia ꝯſimi
lia. ¶ Quarta ꝯclo. Deus nō pōt p̄cipe op Cōcl'o 4
poſitū malum p̄ceptis ꝑme tabule. q2 cū
illa diſponant voluntatē ad deum: vt fides
ſpes ⁊c. nō velle ꝑiurare. velle colere diem
feſtum mente ⁊c. ſi deus oppoſitū eorū poſ/
ſet p̄cipere: poſſet etiam indiſpoſitionē ani
me precipe. cuius contrariū dicit concluſio
ꝑma. ¶ Forte diceť. nūquid pōt p̄cipe vt in Dubiū
die dn̄ica fiant labores graues ⁊c. ⁊ hoc vi
deť eſſe oppoſitū ꝑme tabule. ¶ Dicitur ꝙ Solu.
nō ſit oppoſitū quādo fieret ex dei precepto
vel etiā euidēti vel rationabili neceſſitate.
Sed illud preceptū. ſanctifica ſabbatū: li/
cet graues labores precipiat ab illis nō fie
ri: quib⁹ nō ſunt ꝑmiſſi: tn̄ hoc nō ē ꝑncipa
liter. fecerunt em̄ leuite in antiqua lege gra
ues labores etiā i ſabbatis ꝑncipaliſſimis
excoriatōe animaliū. ⁊ Machabei defen/
dēdo ſe ſabbato ꝑ bellū. nec violabant ſab
batū. ſed ꝑncipaliter p̄cipit illud mādatū:
vt mens intenta ſit dn̄o: ⁊ eleuata ad deū
illo die: inquantū opportunitas rei ꝑmit/
tit. ⁊ ꝯtra hoc nō videť dn̄s poſſe diſpēſare
¶ Quīta ꝯcluſio ſuꝑ mltꝭ p̄ceptꝭ ſcd̄e tabu/ Cōcl'o 5
le quo ad electōes interiores: ⁊ act⁹ ſequen
tes exteriores potuit de⁹ diſpēſare: ⁊ eos fieri
p̄cipe tollēdo pctm̄ quod in eis eēt: ſi deus
nō p̄cipet. patet de accedēdo vxorē ſine hoc
ꝙ ſumať in matrimoniū: ⁊ volendo hoc fa
cere ex dei precepto: pōt deus p̄cipere. ⁊ ſi fi
eret ſine diſpēnſatiōe: vel actus exterior nō
excuſante ignorantia inuīcibili: vel electio
interior eſſet peccatū mortale: prout notū
eſt. Eodē mō de actibus quib⁹ auferť ali/
cui res ſua: vel quo interficereť innocens ex
dei mādato. q2 ex pctō originali teneť ſemel
mori: quā mortē poteſt deus inducere quā
do vult ⁊ ꝑ quem vult: etiam precipiendo
alicui. vt eam inferat ex eius mādato: ſine
hoc ꝙ ille peccet: diſpenſando ſuꝑ p̄cepto
inſontē nō cōdemnabis. vel nō ſis occiſor.
¶ Hec ſunt generaliť ꝓbabiliť dicta de hac
materia: nihil aſſerēdo niſi inq̄ꝫtū rōes con
cludūt: ⁊ inq̄ꝫtū doctrine catholice fuerit cō
forme. ¶ Forte inſtabiť dicēdo. nūq̄d de po/ Inſtan.
tētia abſoluta de⁹ poſſꝫ volūtatē auaricia
vel libidie infectā accipe i regnū vl' ad glāꝫ
¶ Scd̄o vtꝝ oīe qd̄ de⁹ p̄cipit velit fieri. 2
¶ Ad ꝑmā. videť mihi ꝙ nō. Vn̄ Apoca. Solu.
xxi. Nihil coinq̄natū itrabit i regnū ¶ Et ſi 1
dicať ꝙ loq̄ť d̄ potētia ordinata: tūc arguiť
ſic. Implicat ꝯdictōꝫ ꝙ aliq̄d ſit coinq̄na/

tū ꝛ btm̄.ğ deus ħ neq̄t facere.ꝓbat̄ aſſum/
ptū.q꞉ q̄cq̄d btm̄ ē hoc deū ſup oīa diligit:
etiā ex tota aīa ꝛ tota mēte.ğ btitudo oēm
maculā excludit. Tenet ↄ̄ntia.q꞉ ſi ē libido
que ē ad alia: nō diligit̄ deus ex tota aīa.
¶Quāuis itaq꞉ potentia abſoluta ad ħ ſit
vt oēm aīam quātūcūq꞉ fedā: etiā iam con
demnatā fortaſſis ſaluare poſſit: q̄uis veꝛ
ſit ꝙ ſi fieret: nō fuiſſet ꝓprie condemnata.
nihilominus nō pōt hoc vt ſimul ſaluā fa
Ad 2 ciat: ꝛ coinquinatā ꝑmittat. ¶Ad ſcd̄a꞉. ꝙ
Cōdo 1 de⁹ multa p̄cipit: vt dictū ē in queſtionibus
p̄cedētib꞉: que voluntate bn̄placiti ab his
quib꞉ ea p̄cepit nō vult fieri. Pȝ.q꞉ cū om
nib꞉ dederit legē ſalutis: nullus adult⁹ dā
Cōdo. 2 naret̄.qd̄ ē ↄtra dicta i p̄mo arti. ¶Scd̄a ꝓ
poſitio.oīa bona q̄ p̄cipit diligit. ꝛ ſi fieret a
quocūq꞉ fierēt i hoc ↄplacentiā haberet.q̄a
ſicut nouit ſcia ſimplicis noticie om̄e bonū
poſſibile: etiā qd̄ nunq̄ erit.ita etiā i eo cō/
placeret ſi fieret. ¶Alij dicūt ꝙ de⁹ om̄e qd̄
p̄cipit vult a quolibꝫ eoꝝ cui precipit fieri
Cōdo 3 volūtate an̄cedētis: ſed nō ſimplicit̄. ¶Ter
cia ꝓpō. Bn̄ ſtat deū aliq̄d alicui ꝑticulari
ter p̄cipe.quod tamē eo mō quo v̄ba ſonāt
ꝛ vult intelligi ab eo cui p̄cipit̄: nō vult ad
impleri. Pȝ de immolatōe Iſaac: quā dn̄s
noluit.quā tn̄ ꝓpō iuxta verba expſſerat: ꝛ
Cōdo 4 quā Abraā voluit ſic ſumi. ¶Quarta ꝓpō
In talib꞉ p̄ceptis ꝑticularib꞉ de⁹ id qd̄ ꝑ ea
intēdit vl̄r volūtate bn̄placiti vult fieri Pȝ
q꞉ al's nō precipet: vt in p̄cepto facto abrae
ꝑdicto: fidem Abrae ꝛ obedientiā manife
ſtari: ꝛ myſtice chriſti immolatōe꞉ figurari
Ad rōꝫ ꝛ ita i alijs. Hoc de ſcd̄o articl'o. ¶Quib꞉ p̄
pñci. miſſis r̄ndet̄ ad rōes p̄ncipales. Ad p̄ma꞉
factā ↄ̄ ſuppoſitū: neget̄ p̄mū an̄s. ꝛ ad ꝓba
tionē dr̄. ꝙ ꝑmittere malū ↄtingit dupliciter.
Uno mō nō cohibēdo manū nec aīm. ne/
q꞉ i facto. neq꞉ i retributōne. ꝛ de hoc loquit̄
glo. ad Ro. j. allegata. ¶Alio mō nō cohi/
bēdo ꝛ tn̄ puniēdo trāſgreſſorē. ꝛ ħ mō de⁹
ꝑmittit mala: ex q̄b꞉ eliciēdo maiora bona
punit facientē: niſi ſeipm puniat penitēdo.
Ad 2. ¶Ad ſcd̄a꞉. ꝙ ad innocētē ſpectat malū co
hibere ꝑ debite pene inflictōem: nō ꝑ volun
tatis coactōem. ꝛ hoc vult Aug. ꝛ ita etia꞉
Ad 3 facit deus. ¶Ad terciā. ꝙ ſicut ſumme bonū
nō ē cōmixtū malo: ita ſumme bn̄ velle nō
dꝫ aliq̄d malū ꝑmittere impunitum: ſed ſi
cut cū ſummo bono eē ſtat libertas arbitrij.
ꝛ electio mala i trāſgreſſorib꞉: ita etiā cū ſū/
mo bono velle dei ſtat ꝑmiſſio actuū malo/
rū cū eoꝝ debita punitōe. ¶Ad q̄rtā neget̄ Ad 4
maior. Ad ꝓbatiō꞉ ei⁹ ↄcedit̄ ꝙ v̄tutes nr̄e
iō v̄tutes. q꞉ diuīe bonitatꝭ ſunt imitatiue.
ↄcedit̄ etiā ꝙ zel⁹ ē bonū i om̄ib꞉: ſaluo ordi
ne iuſticie. ꝛ ita ē i deo. q꞉ iuſticia vniuerſi ħ
exigit: vt libera volūtas nō cohibeat̄: ſꝫ pro
libito ſuo agere ꝑmittat̄. ꝛ ğ licꝫ de⁹ mala ꝑ/
mittat, non tn̄ nobis licent. q꞉ ordo iuſticie
hoc exigit: vt de⁹ ſinat. ve tn̄ illi qui peccat.
¶Ad q̄ntā dicit̄. ꝙ ꝑmittere malū ē op⁹ di/ Ad 5
uine iuſticie: nō inquantū ē ſm̄ exigentiam
meritoꝝ. ſed put dicit condecentia꞉ diuine
ſapientie ꝛ bonitatis: quam decet liberā vo/
luntatem nō cogere: ſꝫ ꝑmittere libere opa/
ri. ¶Ad ſextā neget̄ maior. q꞉ nō iō ꝓhibꝫ Ad 6
q꞉ vult ea nō fieri: tūc em̄ nō fierēt. ꝛ ſic vo/
luntatē liberā cohiberet. Et cū dicit̄ ꝙ preci
peret aliqualit̄ qualit̄ fieri nō vellet. Hoc
pōt ↄcedi de volūtate bn̄placiti dei: put di/
cit determinatōem vel diſpoſitōe꞉ reſpectu fu
turoꝝ debentiū euenire. reſpectu tn̄ oīm q̄ p̄/
cipit alicui hꝫ volūtatē ſimplicis ↄplacen/
tie. vel ſm̄ alios volūtatē an̄cedentē: ſic ꝙ ſi
talia fierēt deo placerēt cū nō p̄cipiat niſi bo
na. ¶Ad ↄfirmatō꞉ neget̄ maior. q꞉ de⁹ nō Ad ↄfir.
facit quantū pōt ne fiāt mala. q꞉ tūc nul/
lū eoꝝ fieret vt dictū eſt. Ad ꝓbatōem di/
cit̄. ꝙ nō ideo p̄cepit vt nullū eoꝝ fieri ꝑmit
teret: ſed ideo. vt boni ſcirēt q̄d deberēt fuge
re. ꝛ mali ↄtrafacientes iuſte punitōni inex
cuſabilit̄ cernerent̄ ſubiacere. ¶Ad ſeptimā Ad 7
neget̄ maior. Et ad ꝓbatōem dr̄. ꝙ malū i
ope debite reformatū iuſta punitōe nō oſtē
dit defectū opificis: ſꝫ iuſticiā puniētꝭ. ſicut
ꝑ miſcdiam relaxatā clemētiā relaxātꝭ. ꝛ ſic
vniuerſum ꝑfectiſſimū ſuū exp̄mit ↄditorē
vt dictū ē. ſecus ſi malu꞉ ſineret. inordiatū
q꞉ dimitteret: tūc defectū artificis indicaret
¶Ad rōes arguētes ꝓ q̄ſito. Ad p̄mā ↄce Ad 1 ali
dit̄ ꝙ de⁹ pōt p̄cipe cōtra mādata decalogi il arum.
la q̄ nō includūt turpitudinē: niſi q꞉ ꝓhi/
bita: diſpenſando i illo caſu. Sic p̄cepit iu
deis ſpoliare egyptū. bona egyptioꝝ trāſfe/
rēdo ab egyptijs i iudeos: ſunt em̄ oīa bona
ipſi⁹. de inordinata v̄o affectōne nō diſpēſa
uit: ſꝫ vt ex ſuo p̄cepto egyptios ſpoliarēt.
¶Eodē mō cū Oſea diſpenſatū fuit vt ↄiū 2
geret̄ nō ſue. nō ex libidioſa affectōne p̄nci
palit̄. ſed dei p̄ceptū adimplēdo. ſup inordi
natōe appetit⁹ nō diſpēſauit. q꞉ illa i ꝓphe
ta nō fuit. ¶De Abraā dictū ē in poſitōne 3
ꝙ hoc potuit p̄cipe. q꞉ ex originali obligat̄
q̄libet ſemel mori. ¶Ad ſcd̄a꞉ neget̄ an̄s. q꞉ Ad 2

multa sunt adeo mala q̄ de⁹ ea nō pt velle. q: nequnt eē bona. vt ois deordiatio aīe an nexa malē electōi. Ad pbatiōz d: q̄ deūs n̄ pt actū ex deordinatōe factū vt ē sic fact⁹ ac ceptare ad vitā: eo q̄ tūc fēditatē acceptarz
Ad 3 qd̄ summo bono repugnat. ¶ Ad.iij.q̄ q̄z/ uis ī his q̄ positiua sunt sup legē de⁹ sit: tn̄ ī his q̄ ad dei honorē sunt: ī oīū nō sufficit: si cut etiā nō pōt seipm̄ facere nō summe dili gēdū ¶ Silr̄ ī his q̄ pure deformitates sunt p illas approbare neq̄t: q: actio mali n̄ exi/ stit. sz ī his q̄ mala sunt q: de⁹ phibuit: ⁊ aīs nō sup legē. ⁊ q̄dlibz taliū p̄cipē pt: dispēsā/
Ad 4 do de eo ne sic factū sit malū. ¶ Ad q̄rtā ɔce dit. q̄ de⁹ possit facere ex non ente ens ad bo nū intellectū: sz nō pt facere q̄ sit simul ens ⁊ nō ens. ⁊ iō cū aliqua sint sic maliciē īuo/ luta q̄ nequeāt eē bona: iō talia nō pt p̄cipē re: nec etiā velle: eo q̄ neq̄t eē malus. etiā rō fundat̄ ī falso fundamēto: q̄ sit distātia īter ens ⁊ nō ens: ⁊ hoc nō ē verū. ¶ Rō post op/ positū p suppositio ē p dictis ī pmo articulo
Ad 1. ¶ Ad rōes arguētes ɔ q̄situ. Ad pmaz q̄ ē p scd̄a ɔclusione scd̄i arti. q: nō pt velle vel
Ad 2 p̄cipē mala q̄ maneāt mala. Per idē pz ad scd̄am. q: postq̄ de⁹ dispēsauit. ⁊ p̄cepit ali/ quē actū q̄ an̄ fuisset mal⁹ iā nō ē malus sed meritori⁹. ⁊ ḡ eū sic faciēdo vt p̄cept⁹ ē nō de
Ad 3 merer̄ pēnā. ¶ Ad terciā. q̄ de⁹ oīne illud qd̄ p̄cipit: eo mō q̄ intelligit vult fieri volunta te signi. ⁊ qn̄ de aliquo p̄cipit spālit̄. cui⁹ ɔtri/ um p̄cepit generalit̄: tūcq̄ ad hūc dispensat p hoc tpe de generali mādato: sicut fecit cū Osea. qd̄ tn̄ vult q̄ ad alios obseruari. ⁊ sic nulli p̄cipit ɔtraria: sed vni vnā ptē. ⁊ alijs ɔtrariaz. vn̄ pn̄t ea q̄ p̄cipit singula ad im/ pleri. Hoc de questione.

Ultimo queri

cur circa dist. xlviij. vtrū creatu ra rōnalis possit ⁊ teneat̄ se cō formare diuinē volūtati ī volēdo: Que q̄/ stio duo q̄rit. Primū. vtrū possit se ɔforma
Arguit̄ re diuinē volūtati. scd̄m vtrū teneat̄. ¶ Con tra pmū questitū arguit̄ sic. Sicut se habēt cogitatōes ita volūtates. sz cogitatōes ho mis siue creaturē rōnal' nō pn̄t ɔformari co gitatōib⁹ dei. igit̄ ⁊c̄. maior nota ē. q: cogita tōes sūt motiua voluntatē. mior pz p illud Esa. lv. dicēt̄. sic exaltāt̄ celi a terra: ita exal tare sunt cogitatōes meē a cogitatōib⁹ vr̄is ¶ Forte dicet̄. q̄ auctas loquat̄ de mal'. Con

tra. dicit glo. sup illud ps̄. xxxij. exultate iu/ sti ⁊c̄. q̄tū distat de⁹ ab hoie: tm̄ distat volū tas dei a volūtate hoīs. ¶ Cōfirmat̄. q: nul Confir.
la ē ɔformitas infinite distātiū. mō de⁹ infi nite distat ab hoie. ¶ Scd̄o sic. q: volūtas 2
nr̄a nō pt se ɔformare volūtati diuinē in se ipsa nec ī alio. ḡ nullo mō. ɔn̄tia nota est. ⁊ aīs pbat̄. q: nō ī se. pz. q: īpossibile ē q̄ idē sit volūtas nr̄a ī se ⁊ dei. Sz q̄ nō ī alio pz q: nihil ē cōe volūtati diuinē ⁊ homis. q: ī nulla cōi forma videnē ɔuenire: cū illud in quo ɔuenirēt: videret̄ cōponere cū vtraq̄. ⁊ sic volūtas dei nō eēt summe simplex. ¶ De inde arguit̄ p scd̄o q̄sito: videlicz q̄ volun/ tas hoīs teneat̄ se ɔformare volūtati diui nē: p̄sertim ī eo volito. qd̄ euidenē vel mani feste scim⁹ deū velle roīb⁹ mgroꝝ q̄ sunt de
illa opinione. Primo sic. q: ille nō ē verus Cōsequenter argu.
amic⁹ alicui⁹ q̄ ab eo discordat ī volēdo ī iu stis ⁊ his q̄ rōnabilissime vult. mō q̄cūq̄ de us vult: iuste ⁊ rōnabilissime vult. ḡ si vo/ lūtas ī aliq̄ tali a volūtate dei discordaret: postq̄ ei ɔstaret h̄ a deo eē volitū: non eēt ve ra amica dei. ḡ ⁊c̄. Tenet ɔn̄tia. maior pz. q: veroꝝ amicoꝝ ē idē velle ⁊ nolle. ix. eth. mi/ nor pz p illud ps̄. cxviij. Iust⁹ es dn̄e: ⁊ re/
ctū iudiciū tuū. ¶ Scd̄o sic. Ois recta vo/ 2
lūtas tenet̄ velle illud: cui⁹ oppositū si conti geret tolleret̄ pfectio dei. Sz si ei⁹ oppositū qd̄ de⁹ determiate vult contigeret: sequit̄ imp/ fectio dei. ḡ ois recta volūtas tenet̄ velle il/ lud qd̄ de⁹ determiare vult: postq̄ ei de h̄ ɔsti/ terit. tenet ɔn̄a ⁊ maior pz. q: nulla recta vo lūtas vellet deū eē imperfectū. ⁊ ex ɔn̄ti nec il lud ad qd̄ illud sequit̄. ⁊ mior pz. q: si oppo situ ei⁹ fieret quod de⁹ definitiue ⁊ determinate vult: tūc vigor ⁊ ptās diuia tolleret̄: cū ali q̄d vellet qd̄ ad effectū pducere nō valeret
¶ Tercio. q: glo. sup illud ps̄. Nō adhesit 3
mihi cor prauū. Dicit glo. Cor prauū ⁊ dis tortū hz: q̄ nō vult id qd̄ de⁹ vult. ⁊ sequit̄ ī glo. q̄ volūtas dei ē regula cui nos optz cō/ formari. ḡ optet eū ⁊ tenet̄: q̄ nō vult h̄ ep/ nū cor: ɔformare se volūtati dei ī volito post q̄ ei ɔstiterit qd̄ ē volitū. ¶ Quarto sic. sic se 4
hz itellect⁹ creat⁹ ad itellectū diuinū: ita se hz volūtas creata ad volūtatē diuinā con ueniēti silitudie. sz intellect⁹ creat⁹ nō ē rect⁹ respectu cogniti: nisi itellectui diuio sit ɔfor mis ī eodē. ḡ nec volūtas respectu voliti ⁊c̄. Mior ē pbat ipsi. q: sp intellect⁹ diuin⁹ ē ve rus: ⁊ ḡ si creat⁹ respectu ei⁹ eēt difformis eēt 5
erroneo⁹. ⁊ ḡ nō eēt rect⁹. ¶ Quinto. hn̄s re/

eā voluntatē: manēte rectitudine illa non
pōt licite facere cōtra volūtatē diuinā. ergo
nec licite pt ꝯ eā velle. ꝓbatio ꝯñtię. q̇a qđ
licitū ē velle licitū ē velle facere. Añs notū
6 ē. ¶ Sexto. nō min⁹ deficit a rectitudīe repu
gnās diuinę volūtati q̄ꝫ repugnās volun/
tati diuinę ꝓuidentię. Sed beat⁹ Aug. di
cit. ꝙ impi⁹ ē cui nō placet diuia ꝓuidētia
7 igit̄ ꝛc̄. ¶ Septio. recta volūtas dꝫ ħ velle
fieri qđ ī dñica orōne petit a deo fieri. Sꝫ ī
dñica orōne omīs leges petit ꝙ omīs dei vo
luntas fiat. igit̄ ꝛc̄. Pꝫ maior. qꝛ fruſtra pe/
teret id recta volūtas qđ fieri nō vellet. Et
pꝫ minor. qꝛ vt omīs dei volūtas cōpꝛhē/
dat̄: dicit̄ in ea. Fiat voluntas tua ſicut ī cę
8 lo ꝛ ī terra. ¶ Octauo. qꝛ oīs recta volūtas
debet ꝛ tenet̄ p̄ponere velle diuinū ſuę volū/
tati. ſed niſi ſe ꝯformaret ī volito: pōſtq̄ꝫ ei
de hoc conſtaret: nō p̄poneret velle diuinū
ſuę volūtati. igit̄ ꝛc̄. Pꝫ maior. qꝛ ſi recta ē:
recta vult. Nō rectū eſt vt voluntas ſup̄/
ma: ꝛ q̄ nequit eſſe iniuſta ī omībꝫ impleat̄
Minor ptꝫ. qꝛ p̄poneret poſtpōnēda. ſ. ſuā
9 voluntatē volūtati dei. ¶ Nono. qꝛ q̇libet te
net̄ ad obedientiā diuinę volūtatis. ḡ tene
tur ſe ei cōformare. ꝯñtia nota ē. qꝛ ſubdit⁹
tenet̄ obedire ſuꝑiori ī his q̄ licita ſunt. An
10 cedēs ē notū: ē em̄ dñs Joh. xiij. ¶ Decimo
arguo alijs medijs ſic. Oīs hō xp̄ianus te
net̄ in volendo ſe cōformare mō xp̄i. Sed
chriſt⁹ ꝯformauit volūtatē ſuā ī volito vo/
lūtati dei ꝑ oīa. igit̄. Pꝫ maior. qꝛ omīs xp̄i
actio nr̄a ē inſtructio. Minor patꝫ ꝑ illud
11 Matt. xxvj. fiat volūtas tua. ¶ Undecio
nō licꝫ alicui btō velle ꝯ volūtatē dei. ergo
nec viatori pōſtq̄ꝫ ei ꝯſtiterit. Cōſeq̄ntia te
net. qꝛ videt̄ ꝙ viator tēdat ad patriaꝫ. ꝛ iō
tenet̄ hic eadē: ꝛ ꝓpōrtiōabili mō ſic poſtea
exñs ī patria ꝑfecte volet. Añs ptꝫ. qꝛ niſi
ſic ī ciuitate dei ſuꝑna poſſꝫ eē diſcordia vo
luntatū: deo vnuꝫ volente: ꝛ ciuibus aliud
12 intendentibus. ¶ Duodecimo. qꝛ omīs vo
luntas quę ē contra deū: nō facit ea quę te/
net̄. Sed omīs volūtas q̄ nō cōformat ſe
deo in volito: poſtq̄ꝫ ei conſtiterit ē cōtra de
um. ḡ nulla talis facit qđ tenet̄. Cōſeq̄ntia
In ꝯtra rium tenet: ꝛ maior nota ē. mīor pꝫ ꝑ illđ Mat.
xij. Qui nō ē mecū cōtra me ē ¶ Sꝫ ꝓ p̄mo
q̄ſito ē apl̄s p̄mę ad Corin. vj. dicēs. Qui
adhęret deo vnus ſpūs ē cū eo. ſed nō ē vn⁹
ꝑ vnitatē naturę. ḡ ē vnus ꝑ cōformitatem
volūtatis. ergo poſſibile ē creaturā ꝯforma
re ſuā volūtatē volūtati diuinę. ꝯñtię notę

ſunt. ꝛ añs ꝓ p̄ma pte ē apl̄i. ꝛ ꝓ ſcđa ē no/
tū de ſe. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ dicit̄ Mat. xij. Om Confir.
nis qui facit voluntatē pr̄is mei qui in cę/
lis ē: ipſe meus frater. ſoror ꝛ mater ē. ꝛ con
ſtat ꝙ nō ꝑ ſanguis ꝓpinquitatē. ḡ ꝑ volū
tatis cōformitatē. ¶ Sed ī ꝯtrariū rōnū et 1
ꝓ pte negatiua ſcđi queſiti: videt̄ eſſe Au/
guſtini ſententia ī enchiridiō. ca. lxx. dicens.
Aliq̄ñ hō bona volūtate vult qđ non vult
deus. ¶ Scđo qꝛ viri ſancti ſępe volūt oppo 2
ſita ꝛ meritorie. Hincinde ḡ nō tenet̄ ī voli
to ꝯformare ſe volūtati dei. tenet ꝯñā. qꝛ vo
lūtas dei nō ē oppoſitoꝝ. ꝛ añs ē btī Aug.
in Enchiridion. ca. p̄dicto: ſumptū ab illo
Act. xxj. ca. quo Paulus voluit ꝓ nomine
Jeſu alligari in Hieruſalē. ꝛ diſcipuli vole
bant oppoſitū. ꝛ allegat mgr̄ ca. penultimo
p̄ñtis diſt. ¶ Forte dicet̄ ꝙ neſciebāt volun
tatē dei. ꝛ ḡ licebat eis. Cōtra. ſic nō licuiſſꝫ
eis niſi ex cōdicione ſic velle. qđ nō videt̄.
qꝛ vterq̄ꝫ abſolute ſic volebat ¶ Tercio ex il 3
lo. qꝛ ſi teneremur nos volūtati dei cognitę
ꝯformare. tūc vbi nō ꝯſtaret nihil poſſem⁹
abſolute velle de his de q̇bꝫ volūtatē dei ig/
norarem⁹: qđ videt̄ valde ꝑiculoſum. ꝛ pꝫ
ꝯñā. qꝛ volūtas nr̄a ꝯ abſolutā forte eēt dei
voluntatē cui teneremur cognitę nos ꝯfor
mare. ꝛ ḡ ꝯ incognitā nihil abſolute velle.
¶ Quarto. qꝛ Lu. xix. dñs fleuit ſuꝑ ruinā 4
hierl̄m: quā tñ̄ ſciuit dñm velle. ḡ nō cōfor
mauit ſe in volito: cū ꝓ dolore voliti ex com
paſſione fleuerit.

In hac queſtione

Arti. 1.

erūt duo articuli. Primus erit de p̄mo quę
ſito. Scđs de ſcđo quęſito ¶ Quo ad p̄mū
ē p̄mo notandū. ꝙ cōformitas ꝓp̄e ē cōue/
nientia ī forma vna. et iō ꝯformitas eſt idē
quod ſilitudo: quā facit vnitas q̄litatꝭ ſiue
formę: vt in. v. metaph. dicit̄. ¶ Scđo ē no Nota 2.
tādū. ꝙ aliq̇d poſſet dici alicui cōforme lar 1
ge. ſicut large ſil'e: puta qꝛ eſſet omnino eiuſ/
de formę. ꝛ hoc mō diceret̄ in deo ſꝑ confor/
mitas reſpectu ſui: eo ꝙ ī nullo variat̄ vl' va
riari pōt. Et ſic etiā large diceret̄ ſil'is ſibi lꝫ
nō ꝓp̄e: cum ſilitudo ſit int̄ diuerſa vt dicit
Boeci⁹. Et ſm hūc modū ſilitudis loq̇t̄ b.
Diony. ix. de di. no. dicēs. Si q̇s dicit deū
ſil'em ſibi. qꝛ ſm ſe totū ſꝑ eſt ſibi idē. ꝛ ſiml'
ſingularit̄ ꝛ indiuiſibiliter exñs. talis poſi/
tio nō ē improbāda. hęc diony. Et ſm hāc
conformitatē: manifeſtum eſt ꝙ voluntas

hũana nõ p̄t cõformari diuinę.qꝛ nõ p̄t eē
oĩno eiuſdē formę cũ deo vel dei voluntate.
2 ¶Scd̃o mõ dꝛ aliq̃d ɔforme alt̃i.qꝛ ambo
p̃ticipãt ſiue ɔueniũt i eadē forma vt duo
alba.ꝛ hęc p̃pe dicũt ſilia: vnũ alt̃i ꝛ ecõtra
Vñ b.Diony.In ordiatis inq̃t ſilitudo dꝛ
ꝑ ɔuerſiõȝ.ꝛ hoc mõ etiã volũtas hois nõ
p̄t volũtati diuinę ɔformari nec aſſilari: cũ
nõ poſſit ſecũ hr̃e eandē formã ꝛ g̃ iſtos du
3 os modos ſecludo¶Tercio mõ dꝛ aliq̃d al
teri ſile:qꝛ ſua forma imitat̃ illud qd̃ ꝑ eẽn/
tiã ē tale:quo mõ effect⁹ dꝛ ɔformari ꝛ aſſila
ri ſuę cauſę p̃ducẽti inq̃ztũ ei⁹ exp̃mit v̄tutē
ꝛ imago aſſilari vel ɔformari ei cui⁹ eſt ima
go.et ſic ɔformitas vel ſilitudo non dꝛ ad
ɔuerſionē.Dicit̃ em̄ effect⁹ ɔformari cãę.cã
aũt nõ effectui.Vñ b.Dionyſi⁹ loquẽs de
tali ſilitudīe vel ɔformitate dicit.q̄ i cauſ
Nota.3 ꝛ cauſatis nõ recipim⁹ ɔuerſiõȝ.¶Tercio ē
notãdũ.ꝙ hęc ɔformitas volũtatꝭ nr̃ę ad
1 deũ:adhuc p̄t ſumi duplr̃: vel q̃ ad eẽntiaȝ
volũtatis q̃ imitat̃ voluntatē dei inq̃ztũ eſt
imago eius.ꝛ hęc ɔformitas ē cõis bonis ꝛ
malis.qꝛ quęlibet creatura rõnalis eſt ima
go trinitatis: vt dictũ ē p̄us in queſtiõe de
2 imagine ꝛ veſtigio circa diſt.iij.¶Alio mõ
q̃ ad actũ volũtatis.ꝛ tũc voluntatē dei imi
tat̃:qñ ē talis qualit̃ diuina voluntas vult
eũ fieri:puta qñ ē meritorius vitę ęternę.ꝛ
Nõ 4 de iſta ɔformitate ē ad p̃ns.¶Quarto ē no
tãdum.ꝙ nõ ſolũ potẽtia volitiua volũtas
hois dꝛ:ſȝ etiã act⁹ ei⁹.ſ.ipſa volitio. Et ita
etiã i moralibꝫ volũtas dꝛ ip̃a electõ:ꝛ cõi⁹
ē q̃ȝ electio ſtricte accepta:vt p̄ȝ.iij.eth.Et
vtraq̧ volũtas imitatiue dꝛ ɔformari deo:
volũtas.ſ.qñ talit̃ vult ſic eã de⁹ vult velle.
ꝛ act⁹ qñ talis ē q̃lit̃ eũ de⁹ vult fieri volũta
Nota 5 te ſigni.ſ.qñ eo p̄ceptũ dei adiplet̃.¶Quito
ē notãdũ.ꝙ hęc ɔformitas volũtatꝭ hũanę
ad diuiuã ꝑ imitatõȝ dicta ip̃ducẽdo actũ
1 p̄t ſumi quadruplr̃:puta ex obiecto qd̃ ē vt
materia inq̃ztũ volitũ.ꝛ vt formale inq̃ztũȝ
2 bonũ.ſ.qñ vult qd̃ deus vult eã velle.¶Ex
forma qñ vult ex charitate:ꝛ aliijs debitis
circũſtãtijs.¶Ex efficiẽte.qñ eligit qd̃ deus
3 vult eã eligere.Et ex fine.puta qñ p̃pt̃ glãȝ
4 dei p̃ducit actũ p̃pt̃ quã gloriã de⁹ oĩa p̃du
cit:cum de ſeip̄o dicit.Ego p̃ncipiũ et finis.
Cõclio.1 ¶Tũc ē ɔclio.ꝙ p⁹ lapſuȝ volũtas ex ſola i/
fluẽtia generali ſꝫm legē ordinatã dei nõ p̄t
ſe cõformare i actibꝫ ſuis ꝑ imitatõȝ volun
tati p̄cepti dei.p̄ȝ ɔclio.qꝛ p̄cepta nõ p̄t adi
plere niſi ꝑ charitatē:quã nõ p̄t hr̃e ex gene
rali influẽtia:ſȝ ſolũ ex dei gr̃a.g̃ ꝛc.¶Scd̃a Cõclu. 2
ɔclio ꝛ m̃ſal̃.volũtas ꝛ etiã ei⁹ act⁹ meritori
us p̄t ɔformari volũtati p̄cepti dei ꝑ imita
tõȝ ex dei ſp̄ali iuuamīe.ꝛ h̄ oibꝫ q̃ttuor mo
dis.p̄ȝ.qꝛ p̄ōt velle qd̃ de⁹ vult eã velle.ꝛ bo
nũ i ſe p̃ducere ꝛ ex charitate.ꝛ h̄ i deũ ordi
nare p̃ut notũ ē.g̃ ɔclio vera.ɔñtia nota ē.
ꝛ añs p̄ȝ de ſe.p̄ōt em̄ dei iuuamīe ſic eligere
ꝛ agere ſic de⁹ vult eã velle.ꝛ h̄ ē ɔformari vo
lũtati dei vt dictũ ē. ¶Tercia cõcluſio.ꝙ m̃ Cõclu. 3
p̃ ſtatu vię nõ p̄ōt ſe volũtas puri viatoris
ɔformare volũtati p̄cepti dei ꝑfecte.Appa
ret.qꝛ cũ nũq̧ i via ſit ꝑfectiſſima charitas
quã ip̄e op̃ans p̄ōt hr̃e nũq̧ facit opus ita
bonũ q̇n ampli⁹ poſſit ꝑfici.qꝛ charitas p̄ti
eo plus augeri¶Scd̃o ex conatu.qꝛ cũ cor 2
pus qd̃ corrũpit̃ aggrauet aĩam.p̄ȝ ꝙ ip̄m
nũq̧ ſinit aĩam implere mãdatũ dilectõis
dei ꝑfecte.vel etiã ſic ꝑfecte q̇n idē viator ꝑ/
fecti⁹ poſſȝ ip̄m adiplere fomite pl⁹ remiſſo
ꝛ charitate pl⁹ aucta.igit̃.¶Et t̃cio.cũ circũ 3
ſtãtię dãtes formã op̃is boni ſint octo vt dꝛ
in.iij.eth.ſ.q̃s agit.quid agit: ĩ quo loco a/
git:quibꝫ inſtrumẽtis agit: vt i liberalitate:
a q̇bꝫ diuitijs elemoſynã dat:cur ſic agit:q̄
liter agit.i quo tẽp̄e agit: ꝛ ad quē finē vlti/
mate agit:nõ ē humanũ:nec gr̃e vię in om̄i
bus his vbiq̧ pũctuale poſſe attingere me
diũ.ꝛ g̃ nulla volũtas puri viatoris p̄ōt ſe
ꝑfecte ɔformare volũtati dei ꝑ imitatõem:
ſic ꝙ opus ſuũ vlteri⁹ ꝑfici nõ poſſit.¶Hęc
ɔcluſio q̃ ad moralē bonitatē innuit̃ a ph̄o
ij.ęthicoꝝ in fine:dicẽte.Qui paꝝ a bono
id eſt ab optimo ſiue medio pũctuali trãſ
gredit̃:nõ vituperat̃. immo laudat̃.¶Et ſi Inſta
dicat̃ de Stephano Act.vj.ꝙ fuerit plen⁹
gr̃a:nunq̇d g̃ hic ꝑfectiſſime ſe cõformauit
videt̃ em̄ ꝙ ſic.qꝛ al̃s nõ fuiſſet plenus gr̃a.
¶Itē ex effectu.qꝛ p̃m⁹ dedit aĩam ꝑ chriſto 2
Nõ ſcp̃tũ ē.Maiorē hac dilectiõȝ nemo
hȝ:vt det aĩam ſuaȝ p̃ amicis ſuis Joh.xv
¶Sed forti⁹ inſtabit̃ de mr̃e pietatꝭ.cui di/ 3
xit angel⁹.ꝙ eſſet gr̃a plena Lu.j.Et tercio
de chriſto q̃ fuit viator.¶Vex his non ob/
ſtãtibꝫ videt̃ mihi ɔcluſio v̄a.ꝛ ꝙ oppoſita
ē damnata ꝑ eccleſiã.videlicȝ ꝙ aliq̃s via/
tor ad t̃m p̃cedere poſſit: ꝙ vlterius in gr̃a
nõ poſſit p̃ficere.ꝛ ex ɔſequẽti ꝑfectius ſe dei
volũtati ɔformare.¶Sed p̃ ſolutionibus Nota
rationũ eſt ſciendũ.ꝙ nos inuenimus ple/
nitudinem gratię in ſcriptura ſancta tripli
cē.Primã ad modũ riui i om̄es gratifican/ 1
dos redundantis:ꝛ gratos faciẽtis. et hęc

fuit gr̄a xp̄i: cui dat᷑ ē ſpūs nō ad mēſuram
Joh.iij. nā etiā ſi gr̄a aīe chriſti creata fini/
ta fuerit. tm̄ infinite extitit accepta De quā
plenitudīe habet᷑ Joh.j. Uidim᷒ eū plenū
2 gr̄a. ¶ Scd̄a ē ad modū canalis gr̄az riui ī
ſe recipiētis: ⁊ ad ſingulos irrigādos a riuo
gr̄az riui deducētis. ⁊ hec plenitudo fuit in
ṽgine mr̄e Lu.j. p̄ angelū nūciata: q̄ gr̄am
riui in ſe receptā oībꝰ a ṗncipio ſeculi fe/
3 cūdādis miſcd̄ic᷑ adduxit ¶ Tercia ē ad ſuf
ficiētiā ſui: etiā vſq ad martyriū ſi opteat to
lerantiā. ⁊ cū hoc p̄ redundātiā ī aliq̄s ali/
os: licet nō ī oēs. ⁊ iſta fuit ī apl̄is ⁊ diſci/
pulis. de quibꝰ dicit᷑ Act.ij. Repleti ſūt oēs
ſpūſctō. ¶ Prime gr̄e q̄ infinita ē vel ī ſe vl᷑
in acceptatōe: nō fit additio: ſcd̄e ⁊ tercie fi
Ad1. ebat. ¶ Per h̄ ad formā ṗme rōnis dicit᷑. ꝙ
ſtephan᷒ cōtinue p̄fecit vſq ad exitū aīe a
corp̄e. ⁊ ꝯtinue ſe pl᷒ ꝯformauit: q̄diu fuit
ī eo ſpūs. Et ꝙ nō ſic ſe ꝯformauit q̄n magꝭ
potuiſſet ſi de᷒ dediſſet: q̄uis ad ſufficiētiā.
¶ Q, aūt addit᷑ ſuſcepiſſe mortē: ita fecerūt
plures alij: q̄ nō habebāt tantā gr̄am ſicut
ipſe. Sed dictū ſaluatoris nō loq̄t᷑ ad hāc
mentē. ꝙ electio ſtephani mortē gaudenter
ſuſcipiētis nō potuerit eē p̄fecti᷒. ſꜫ ꝙ nō pōt
apparere q̄ ad ſigna exteriora mai᷒ ſignū
Ad2 q̄ acceptatio mortis p̄ amico. ¶ Ad ſcd̄az
de ṽgine mr̄e: credo ꝙ ip̄a q̄uis plena gr̄a
ſcd̄o mō plenitudis: ꝙ tm̄ ſp̄ vltra p̄fecit in
gr̄a vſq ad ſuā bn̄dictā aſſūptōz. ⁊ ex ꝯn̄t
ſe ſp̄ magis volūtati dei ꝯformauit p̄ noue
gr̄e adeptōem. nihil tm̄ aſſero de tāta digni
tate: quā nomiare (niſi eā ſinēte) nō ſum di
gnus. ¶ De chriſto pꜫ ꝙ fuerit cōp̄hēſor
⁊ nō pur᷒ viator. ¶ Forte de iſta maria dn̄o
diſponēte ī. iij. libro maior poterit eſſe ſmo.
Hoc de ṗmo articulo.

Arti.2.

Quantū ad ſecun

dū vidēdū ē de ſcd̄o q̄ſito: videlicz. vtꝝ cre/
atura rōnal᷑ teneat᷑ de nc̄citate ſalutis ſe ꝯfor
mare diuine volūtati ī volēdo. ¶ Pro q̄ ṗ/
mo noto. ꝙ intelligit᷑ de creaturis vſuz rōis
habentibꝰ. p̄uuli eīm vel a natiuitate ſtulti
nō tenent᷑: q̄ non p̄nt. ¶ Scd̄o ꝙ intelligo
actu vel habitu. q̄ dormiētes nō tenet᷑ actu
¶ Tercio ꝙ ſic ſumo nc̄citatē ſalutis: videli
cet ꝙ ſi ſe diſſormarēt volūtati dei: ſicq decce
Nota2. derēt: filij eēnt pene: p̄ ip̄a diſſormitate vel
diſſormatōe. ¶ Scd̄o ē notādū. ꝙ ſic dictū
ē duplex ē volūtas dei. ſ. bn̄placiti q̄ ē et̄na:
⁊ ſigni: cui᷒ q̄nq ſpēs ṗus ſūt poſite. p̄cepti.
ꝯſilij. p̄hibitōis. op̄atōis ⁊ p̄miſſiōis. His
eīm exṗmit᷑ de᷒ q̄ hō dꜫ facere vt fiat ſalu᷒. ⁊
dimittere: potiſſimū p̄ ſigna volūtatꝭ an̄ce
dētis. ſ. p̄cepti. p̄hibitōis ⁊ ꝯſilij. Sicut eīm
oīa q̄ p̄nt eē ſcīa ſimplicis noticie: nouit nō
ſolū q̄ ſunt: ſed etiā q̄ eē p̄nt. ſꜫ ſcīa viſionis
ſolū nouit ea q̄ ſunt. fuerūt vel erunt. vt di
ctū fuit circa diſtinctōem. xxxv. ita volun/
tate ſimplicis ꝯplacētie oīa bona q̄ p̄cipit:
ea intentōne qua precipit: vult. ſic ꝙ ſi fie/
rēt: ſibi placerēt. q̄uis multa eoꝝ nō fient
Et volūtate ſimplicis diſplicentie omnia
que p̄hibet detеſtat᷑. ſic ꝙ ſi aliqua eoꝝ fi/
ant: ſibi nō placerēt. Quāuis volūtate diſ
poſitōis ſolū velit bona que diſpoſuit ſe p̄/
ducturꝝ: reſpectu quoꝝ eſt op̄atio vult etiā
mala pene hac volūtate. licet aliquo mō ſe
cundario. q̄ nō vult ea niſi p̄ modū ſeque/
le ad mala culpe que deteſtat᷑. Sꜫ q̄ volū
tas libere ſe maculat crimībꝰ. iō p̄ modū ſe
quele iuſt᷒ iudex vniuerſoꝝ miſcd̄ic᷑ recordi/
nat hāc cruciatibꝰ: ne in ſua magna domo
ſcꝫ in vniuerſitate oīm reꝝ quā regulat mi/
ſericordia in bonis: deſit iuſticia in punien/
dis malis. ¶ Tercio ē notādū. ꝙ creaturam Nota3
rōnalē ſe ꝯformare diuine volūtati p̄t adhuc
ītelligi dupl̄r. Uno mō ī mō volēdi. vt ꝙ ve 1
lit de᷒ ſicut eaz de᷒ vult velle. ſ. ex charitate ⁊
ad gloriā dei. Alio mō ī volito: volēdo id 2
q̄d de᷒ vult: ⁊ hoc iteꝝ dupliciter. q̄ vel volē/
do oē quod ſcit deū velle volūtate bn̄pla
citi. vel volēdo id quod ſcit eſſe de volunta
te dei. ſaltē ſigni vel an̄cedētis vt ip̄a hoc ve
lit. ¶ Quarto ē notandū. ꝙ cū ſint triplices Nō4
actus volūtatis: vt cōiter dicit᷑. ſ. ṗmi: q̄ vo 1
cant᷑ in moralibꝰ complacētia ⁊ diſplicētia
q̄ nō ſunt oīmode ī p̄tāte hoīs. nō eīm vt
dicit btūs Aug. ē in p̄tāte nr̄a a quibꝰ mo
ueamur. Alij ſunt acceptatio ⁊ refutatio. q̄ 2
ſubſunt recte libertati voluntatis. Et tercij 3
his anneri. ſ. delectatio ⁊ triſticia ¶ De ſcd̄is
ṗncipaliter intelligo queſtionē. q̄ ṗmi nō
ſunt ī p̄tāte nr̄a plene. ⁊ tercij q̄ſi neceſſario
ſunt anneri ſcd̄is. p̄ſecutio autē ⁊ fuga non
ſunt actus volūtatis immanētes: ſed impa
ti trāſeuntes ad volitū. ¶ Tūc his p̄miſſis Cōclo1
reſpectu modi volēdi ſit ṗma ꝯclīo hec. de
nc̄citate ſalutis ē: vt q̄libet hō inq̄tuz actu
volūtatis fiet ſaluus: vt ꝯformet ſe volun
tati dei in mō volendi. hoc ē dictū. hec ꝯdi
ciōalis ē nc̄caria. Hec volūtas ſuo actu me
ret ſalutē. ergo actus eſt conformis volun

tati dei: vel ꝙ volũtas eius ꝯformat ſe volũ
tati dei. Probaẜ ſic. qꝛ niſi actus eſſet cõfor
mis voluntati dei: nõ acceptareẜ a deo ad
Cõcl'o.2 ſalutẽ. ¶ Scd'a ꝯcl'o ad hoc: ꝙ volũtas in
ſic agẽdo nõ peccet: nõ opꝫ ꝙ ſuus act⁹ ſit
conformis voluntati dei. Pꝫ. qꝛ cũ nullus
actus ſit ꝯformis voluntati dei: niſi qui fit
ex grã: ſi ſemꝑ cũ non eſſet conformis pecca
ret: oĩs actus extra charitatẽ factus eſſet
pctm̃: cui⁹ ꝯtrariũ habeẜ Ezech. xxix. de Na
buchodonoſor: q̃ meruit pmiũ tpale: eo ꝙ
fecit exercitũ ſuũ militari contra Tyrũ. Pa
tet ꝯñia. qꝛ talis nõ ẽ ꝯformis volũtati dei
Cõcl'o 3 cũ deficiat in forma charitatis. ¶ Tercia cõ
cluſio. Quilibꝫ viator teneẜ ſuaꝫ volũtatẽ
ꝯformare volũtati dei. Probaẜ. qꝛ volũtas
teneẜ ſe ꝯformare illi volũtati: ad quaꝫ ſm
ſuã naturã regulãda reduciẜ. Sꝫ volun
tas viatoris reduciẜ ſm ſuã naturã vt regu
lãda in voluntatẽ dei. igiẜ. Maior nota eſt
qꝛ quicq̃d ẽ ꝯtra naturã malũ ẽ. Et pꝫ mi
nor ꝑ venerabilẽ Anſelmũ de ꝯceptu ꝟgia
li. ca. iiij. vbi vult. ꝙ in mẽbris ⁊ alijs viribꝫ
anime pctm̃ eſſe nõ põt: eo ꝙ eis deus legeꝫ
dedit: vt voluntati obediãt: vñ obediendo
ei faciunt quod debent: ⁊ nõ peccant. volun
tas autem in agendo immediate reduciẜ i
deum: ꝑ cuius voluntatem regulari debet.
Vñ Gen. iiij. Subtus te erit appetitus tu
us. i. regulabis ſenſum in ordine ad deũ ne
ꝯcupiſcas vel impellaris ꝯtra illud qđ de⁹
2. patet vult te velle. ¶ Scd'o pꝫ ꝯcl'o. qꝛ volũtas
teneẜ ſe cõformare ei cui ꝑ ſe ineſt rectitudo
ſed hoc ẽ volũtas dei. igiẜ ⁊c. Pꝫ maior. q̃a
ip̃a ex ſui natura põt a rectitudine deficere:
⁊ ideo cũ ad rectitudinẽ teneaẜ: teneẜ ſe con
formare ei quod eſt ſm naturam rectũ. alr̃
Cõcl'o 4 deficeret. Minor nota ẽ de ſe. ¶ Quarta cõ
cluſio. Volũtas viatoris teneẜ de neceſſita
te ſalutis ſe cõformare volũtati dei p̃ceptiꝑ
tempore ⁊ loco: ⁊ ꝓhibitõis ꝑ ſemꝑ in voli
to. Pꝫ ꝑ illud Mat. xix. Si vis ad vitã
Queſtio ingredi ſerua mandata. ¶ Forte dicis: quid
Soluiẜ. intelligiẜ ꝑ tempus ⁊ locuꝫ: Rñdeẜ. ꝙ h̃ for
taſſis potius docet ꝯſcĩa q̃ꝫ regula: vt i p̃ce
ptis. Dilige dñm deũ ⁊c. ꝙ cuꝫ bona facit
faciat ex charitate dei ⁊c. ⁊ ꝙ in diebus feſtꝭ
deũ latria honoret: ⁊ loco. vt vbi opꝫ miſe
Dubiũ ricordiã exhibeat ⁊c. ¶ Sed dicet q̃s: quo
mõ infidelis põt ſe ꝯformare volũtati dei
Soluiẜ. cũ eã neſciat: ¶ R. ꝙ credere pꝫ ⁊ baptizari.
⁊ ſic ſe volũtati dei ꝯformat: qđ ſi non vult
ad penam imputabiẜ ei. aut ſi nõ q̃ſiuit qđ
credere debuit. ¶ Iteꝝ dicet de fidelibꝫ extra Dubiũ
charitateꝫ exñtibꝫ: quõ iſti pñt ſe ꝯformare
deo in volito. ſ. volendo deũ ſuꝑ oĩa: cũ re
quiraẜ ad hoc charitas: quã ex naturalibꝫ
ſibi nõ pñt acq̃rere neq; mereri: ¶ Dicit vna 1. ſolu.
opinio. ꝙ pñt ſe diſponere: vt deus de ꝯgruo
det eis p̃mã graꝫ. hec ẽ ꝓbabil': ſꝫ non credo
eã verã. ¶ Et iõ dicũt alij. ꝙ ſi baptizat⁹ ꝑ
dat graꝫ baptiſmalẽ ſibi imputaẜ: cũ eã ſer
uare potuerit ⁊ non ſeruauit. ¶ Scd'o dr̃. ꝙ 2
ſepe de⁹ eũ q̇ ꝑdidit grãm: i volũtate p̃uenit
interioribꝫ admonitiõibꝫ. qñq; exterioribꝫ
punitõibꝫ. qñq; allectõibꝫ. qñq; etiã p̃dica
tionibꝫ doctoꝝ: quos mot⁹ ſi inſequiẜ: dñs
dabit ei grãm: ſi non: argueẜ de contẽptu ſu'
⁊ de p̃oribꝫ pctis. ¶ Quĩta ꝯcluſio. nõ teneẜ Cõcl'o
volũtas viatoris ſe cõformare volũtati ſi
gni ꝑmiſſionis dei vel ꝯſilij. Pꝫ. qꝛ ſi ꝑmiſſi
onis: tũc deberet velle pctm̃: hoc ẽ contra ſa
lutẽ. ¶ Sꝫ ꝙ nec ꝯſilij pꝫ. qꝛ iplere ꝯſilium
nõ ẽ de nccitate ſalutis ſed ſuperogationis.
vñ cũ caſtitas ꝟginalis ſit ꝯſilij. tñ p̃me ad
Coꝛ. vij. diciẜ. Virgo ſi nupſerit nõ peccat.
¶ Sexta cõcl'o ẽ de volũtate bñplaciti dei Cõcl'o
ꝙ q̃libet hm̃oi viator teneẜ voluntatẽ ſuaꝫ
cõformare voluntati dei in eo volito: quod
ſcit velle deũ eum velle. Probaẜ ſic. qꝛ quili
bet ſub pena pcti teneẜ ſe ſubijcere volunta
ti diuine. ſed ſi nõ conformaret ſe in volito
quod ſciret velle deũ ip̃m velle: non ſubijce
ret volũtatẽ ſuã voluntati dei. igiẜ peccaret
mortaliẜ. ꝙ cõcluſio vera. Cõſeq̃ntia nota ⁊
maior ſilr̃. ⁊ ẽ b. Anſelmi in. j. Cur deus hõ
ca. xij. dicẽtis. ꝙ oĩs volũtas creature rõna
lis dꝫ eẽ ſubiecta voluntati dei. ⁊ pꝫ. vñ alr̃
peccauerũt hõ ⁊ angel⁹: niſi qꝛ facientes volũ
tatẽ dei: ſuã volũtateꝫ illi nõ ſubiecerũt. Et
iteꝝ. qꝛ quod diuina volũtas vult creatu
rã rõnalẽ velle: ad hoc vult eã eſſe ligatam
ad volendũ. ⁊ ꝙ ſi nõ velit poſtq; ei conſti
terit: nõ facit ad quod ꝑ deum ſe ſcit eẽ liga
tam vt faciat. ꝙ auertit ſe a creatore ad ſe
ipſam. ꝙ mortaliẜ peccat. qꝛ talis auerſio eſt
cõtẽpt⁹. Minor nota ẽ. Vñ b. Aug. in de li.
arbi. ca. vij. Nulla voluntas iuſta ẽ niſi q̃
vult quod deus vult eam velle. ¶ Sed eſt Dubiũ
maius dubiũ. vtꝝ teneaẜ ſe ꝯformare diui
ne volũtati in oĩ eo quod deus voluntate
bñplaciti vult: poſtq; ei de hoc ꝯſtiterit: Et
multi doctoꝝ nroꝝ tenẽt ꝙ ſic. Durãdus vi
deẜ tenere ꝙ nõ. ⁊ aliq̃ alij. Et hoꝝ opinio
videẜ mihi ꝓbabilior. ⁊ iõ ꝑ hui⁹ dubitatõ Supp
nis aliquali deciſiõe ſuppono ꝙ de⁹ vult oẽꝫ

hoiem om̄i ꝓximo ſuo velle ſalutem .patꝫ
Matt.xxij. vbi dicit. Diligas ꝓximū tuuꝫ
ſicut teip̄m. Glo.i.ad eandē btitudinē:ad
quā teip̄m. Et ad illud Jo.iiij. Qui nō di
ligit manet i morte.q̄ nō ſolū intelligit d̄ di
lectōe dei:ſed etiā de dilectōe ꝓximi.iuxta il
lud.j.Joh.ibidē. Qui em̄ frēꝫ ſuū quē vidꝫ
nō diligit:deū quē non videt quō diliget:
Suppo siti ¶ Scd̄o ſuppono.ꝙ ſtāte illo mādato.ꝛ re
manēte atqꝫ ligāte Socratē ad dilectōem
platōis:deus poſſet reuelare ſocrati. ꝙ fina
lit nō vult miſereri platoni ſꝫ eū indurare.
Pꝫ hoc.qꝛ hoc deum reuelare manēte lege
nō implicat.¶ Itē hoc de multis i facto ita
ē.ꝙ deus nō vult eis miſereri.ad quorū ta/
men ſalutis deſideriū vult ligatos eſſe chri
ſtianos.q̄d ḡ ꝓhiberet deū hoc reuelare lege
3 remanente:conſtat ꝙ nihil.¶ Ex quibꝫ ſeq̄
tur tercio.ꝙ ſtat deū aliq̄d volūtate bn̄pla/
citi velle.ꝛ tn̄ hoiem cui illud reuelat velle
nō velle:ſeu charitate ligari ad volēdū ꝯtri
um.pꝫ ex duabꝫ p̄cedētibꝫ.qꝛ i h̄ caſu deus
vult platonē finaliter indurari.ꝛ hoc reue/
lauit ſocrati p caſum ſuppoſitōis ſecūdę.et
cū hoc vult ſocratē velle platonis ſalutē ex
4 ſuppoſitōe p̄ma.¶ Ex quibꝫ ſequit quarto.
ꝙ p ſtatu vię ſtat hominē meritorie velle
vnū:cuiꝰ p reuelatiōem deū ſcit voluntate
bn̄placiti velle ꝯtrariū. Pꝫ.qꝛ in caſu iam
poſito vult Platonē finaliter indurare.ꝛ h̄
reuelauit Socrati.ꝛ ſimul vult volūtate p
cepti.ꝙ Socrates velit platonis ſalutē. et
ꝙ oret p eo tanq̄ꝫ p ꝓximo ſuo.qꝛ reuelatio
nō abſoluit Socratē a lege dilectōnis ꝓxi
mi.¶ Et ſimile habet.j.Reg.xv.ꝛ.xvj. ꝙ q̄ꝫ
uis ſciebat Samuel Saulē a deo ꝓiectū a
Cōclo 7 regno:tn̄ eū lugebat.¶ Ex quibꝫ ſequit.vij
ꝯcluſio.ꝙ ſtat aliquē meritorie ſe nō cōfor/
mare volūtati bn̄placiti dei q̄ ad volitum.
poſtq̄ꝫ ip̄m ſciuit eē tale.pꝫ ex q̄rta ſuppōe:
vt ſi dn̄s iuxta legē eū vellet ꝯtrariuꝫ velle
Confir. ſuę volūtatis quā ei reuelaſſet.¶ Et confir
mat ſic. Si nullo mō liceret velle ꝯ volun
tatē dei bn̄placiti notā alicui:tūc etiā nō li/
ceret alicui velle abſolute ꝯtra voluntateꝫ
dei incognitaꝫ.ſed licitum ē de multis velle
ſimpliciter ꝛ abſolute ea:de q̄bꝫ volūtas dei
ē incognita.igit etiā licitū ē in aliquo caſu
velle ꝯtra volūtatē dei abſolute. Tenet ꝯn̄
tia.ꝛ pꝫ maior.qꝛ ſalutē ſocratis nō licꝫ mi
hi petere:ſi conſtat mihi ꝙ deꝰ velit ſocrateꝫ
damnare.tūc etiā ſi neſcio de hoc volūtatē
dei:nō licet mihi eā velle abſolute:ſꝫ tm̄ ſb

ꝯdicione:ſi volūtas bn̄placiti ſit cōformis
nā ſi eſſet difformis:ꝛ abſolute volo ꝛ rogo
ego me pono i diſcrimē: petēs abſolute. cꝰ
deꝰ vult ꝯtrariū. Maior pꝫ.qꝛ abſolute licet
mihi velle ꝛ petere ſalutē ꝓpriā:ita ꝛ cuiuſli
bet xp̄iani. Immo deꝰ h̄ vult me abſolute vel
le mihi ꝛ cuilibet meo ꝓximo ſalutē. Itē ꝛ ſa
lutē reipu.vel cōitatis.cuiꝰ ſū ps ¶ Octaua Cōclo 8
ꝯclo.ſtat aliquē mortalit peccare.ꝛ tn̄ velle
q̄d deus vult volūtate bn̄placiti.pꝫ.qꝛ vt
dicit mgr ca.j.p n̄tis di.ſtat ꝙ malꝰ filiꝰ ve
lit prēꝫ ſuū mori:q̄d ꝛ deus vult.ſꝫ illō vult
deꝰ bona volūtate q̄d hō vult mala.¶ No/ Cōclo 9
na cōclo. Nō ē incōueniēs i his q̄ deꝰ vult
nos velle:volūtatē pietatis vel etiā carnis
eē i ꝯtrariū.dꝫ tn̄ volūtas rōnis ſic diuinę
volūtati eſſe ꝯformis vt carnē faciat obedi
re.¶ Pro cuiꝰ declaratōne ē ſciēdū:ſm vene
rabilē Hugonē i li.de volūtatibꝫ xp̄i.ꝙ i ho
mie ſūt tres volūtates ꝛ i xp̄o q̄ttuor.ſ. vo/
lūtas diuia.ſup̄ma volūtas rōnis q̄ ſequit 1
deliberatōꝫ ꝑfectā.ſ.quę vult res fieri:ſm ꝙ 2
rectū dictamē ratiōis dictat:ꝛ ſicut deꝰ vult
ipſam voluntatē rationē ſequentē velle: ſi/
ue ſit damnoſum ſiue ꝑiculoſum ſiue labo/
rioſuꝫ:etiā ſi mortis iductiuū. Itē ē tcia vo 3
lūtas pietatꝭ ꝛ ꝯpaſſiōis:ſm quā q̄s ꝯpati
tur ꝓpe infirmitati et alienę ſine dolori. Et 4
etiā quarta q̄ ē carnis:q̄ ē ex pte ſui i ꝯtrari
um doloꝝ ꝛ laboꝝ.¶ Vn̄ de his volūtatibꝫ
compando eas ad paſſionē ſaluatoris:ſic i
effectu dicit. voluntas diuina p iuſticiā di 1
ctabat. volūtas rationis p obediētiā verita 2
tē approbabat. voluntas pietatis ꝯpatie/
bat.ꝛ ſub ꝯdicione poſſibil oppoſitū vole/ 3
bar. volūtas ſo carnis murmurabat i ma 4
lo ꝓpo ſm paſſiōꝫ. Haꝝ volūtatū p̄ma ē i
chriſto:qꝛ deus ꝛ hō:i ceteris homibꝫ nō ē.
Ceterę ſo tres volūtates i om̄ibꝫ hoibꝫ ſūt
vel pn̄t eſſe ex eoꝝ natura.¶ Tūc ex hoc pꝫ Cōclo 10
ꝯclo.qꝛ i ſanctis martyribꝫ voluntas rati/ 1
onis dictabat:ꝛ fecit carnē ſuā ſbire marty
riū.voluntas pietatis ſub ꝯdiciōe poſſibil 2
boni vellet ꝯtrariū:volūtas carnis.ſ. appe 3
titꝰ ſenſitiuꝰ refugit quantū i ea ē ꝓpriū ſup
pliciū. Itē ꝛ quilibet deuotꝰ chriſtianꝰ volū
tate rationis vult chriſtuꝫ eſſe paſſum: ne
cū Petro ſathanas appellet.ꝛ hoc i ſalutꝭ
remediū:ſed volūtate pietatis multū com
patit ꝓpter dei ꝛ homis tam innocētis pati
entis intolerabile ſuppliciū. Immo ſic ſan
cta mater ſentiēs ſub cruce filij gladiū iuſti
ſymeōis volūtate ratōis voluit filiū pati.ꝛ

volūtate pietatꝫ i caſu meliorꝫ pŏſſibil' a pe
nis abſolui: ac ei amariſſime cōpati. Sic
oīs fortꝫ ſuſtinēs mortē vl' 9btra: illa vult ſu
ſtinere volūtate rōis. ſꝫ nihilomin⁹ dolꝫ vo
Ad 1 rō/ lūtate carnis. Hoc de.ij. articlo. ¶ Quibꝰ p/
nū pncī. miſſis rn̄det ad rōes pncipales. Ad pmā ꝯ
ſuppoſitū. ꝙ etiā cogitatōes hoīs pn̄t ꝯfor
mari tcio mō ꝯformitatꝫ. ſ. p imitatiōꝫ cogi
tatōibꝫ dei: qꝛ pn̄t ad talia fieri ad q̄lia de⁹
vult eas fieri. ꝛ q̄ diſpōnit p eas facere. vn̄ i
ſanctis viris cogitatōes imitant̄ cogitatio/
nes dei pacē cogitātꝫ ¶ Ad auctoritatē Eſa.
ꝙ loquit̄ de malis qui p terra intelligūtur
qui corda ſua ad terrena: ꝛ a volūtate pre/
Ad ꝯfir. cepti dei auertūt. ¶ Ad confirmatōeꝫ conce
dit̄ quod dicit̄ ꝙ quo ad eēntiā volūtas dei
tm̄ ab hoīs volūtate diſtat quātū diſtat de
us ab hoīe: ſed i infinitū diſtātibꝰ pōt vnū
ſe ꝯformare alteri p imitatōem ſicut effect⁹
ſue cauſe. ¶ Per idē dicit̄ ad ꝯfirmatōeꝫ. ꝙ
nulla ē ꝯformitas pmo vel ſcdo mō dicta
infinite diſtantiū. ſ. p ꝯueniētiā in eadem
forma cōi: ſed bn̄ in talibꝰ pōt eē conformi
Ad 2 tas tercio mō dicta. ſ. p imitatōeꝫ. ¶ Ad.ij.
cōcedit̄ ꝙ volūtas hoīs nō ꝯformat̄ volū/
tati dei p realē conueniētiā i eadē forma i nu
mero. vel i eadē ſpecie: ſed bn̄ i imitādo: pu
ta ſic ꝛ ita volēdo qualiter ꝛ que deus vult
eā velle. ¶ Ad rōes factas p ſcdo ſuppoſito
Ad 1 ali Ad pmā. ꝙ 9i amici nō ſp eadē volūt ſꝫ de
arū cētia. Vn̄ ſi vn⁹ vult ſe abſentare a patria ſe
pe diſplicet alteri. nec hoc ē ꝯtra rōem ami/
cicie. nam ꝙ eoꝝ ē idem velle ꝛ nolle i ami/
ciciā ſtudioſa: intelligit̄ d' illis q̄ rectū dicta
mē rationis dictat: ꝛ que amiciciā honeſtā
augent ꝛ ſaluāt. ſaluat aūt nō ſemp idē vel
le: ſed quod congruū ē velle. mō congruū ē
hoīem velle nō qd de⁹ vult. qꝛ forte h̄ velle
ē contra charitatē quā vult de⁹ hr̄e oēm ho/
minē ad ſuū primū. ꝛ g̊ ſaluat amiciciā ho
mis ad deū vt velit ſic ſicut deus vult eā vel
le. Vn̄ ad formā dicit̄. ꝙ verus amicus ali
qn̄ diſcordat i volēdo reſpectu voliti. qd tn̄
amic⁹ rōnabilit̄ vult. eo ꝙ amic⁹ eū vult ali
ter velle. ꝛ ita ē hic. Vn̄ etiā inter hoīes ſtu
dioſos homo diſiūgēs ſe neceſſitatis cauſa
ab amico: vult ſe diſiūgere: ꝛ nō ut amico
ſuo illa diſiunctio placeat. qꝛ tūc vellet euꝫ
non eſſe amicū: ſed vult eum velle oppoſi/
tum. ſ. ut diſpliceat ei diſiūctio quā tn̄ ali⁹
ꝯgrua de cā vult. Ita i ꝓpoſito. nō vult de⁹
ꝙ ſi ſcio p reuelationē ſocratē eē reprobatuꝫ
ꝙ ego illud velim q̄diu ſocrates viatoꝛ eſt

eo ꝙ de⁹ ligauit me ad velle ſocrati ſalutem
¶ Ad ſcdam pt dici. negādo miorē. qꝛ illa ē Ad 2
falſa. oppoſitū em̄ eius quod deus vult vo/
lūtate bn̄placiti: pt euenire ſine h̄ ꝙ tollat p
fectio dei. qꝛ deus pt eius oppoſitū velle. ꝛ g̊
bn̄ ꝯcludit ratio ꝙ volūtas viatoris nō de
bet velle ſic fieri: ſicut hec copulatiua ipor/
tat. deus vult ſocratē damnari. ꝛ Socrates
nō damnabit̄: ſed qn̄ poſſꝫ velle ꝙ ſocrates
nō damnaret̄. ꝛ ꝙ aliter vellet: hoc eſt cha/
ritatis. nec in hoc tolleret̄ pfectio dei. q̊a ab
eterno pt alit̄ voluiſſe. ¶ Ad terciam. ſ. ad Ad 3
gloſam q̄ dicit. ꝙ prauū ꝛ diſtortū coꝛ hꝫ q̊
nō vult id qd deus vult: ſubaudi eū velle.
ſed ſtat bn̄ ꝙ rectum coꝛ teneat̄ oppoſitum
velle eius quod de⁹ vult. vt ſi vellet mihi fi
naliter nō miſereri: ego teneoꝛ ꝛ poſſum re/
cto corde velle vt mihi miſereat̄. vnde obli
quū eſſet coꝛ meū ſi vellem ꝙ mihi nō miſe
reret̄. q̄uis hoc ex caſu ſua voluntas velit.
¶ Alia ps gloſe concedit̄. ꝙ voluntati dei vt
regule debemus noſtras volūtates confoꝛ/
mare in mō volendi ꝛ in volito. quod vult
nos velle. ¶ Ad terciā. concedit̄ ꝙ volūtas
non ſit recta reſpectu voliti: niſi ſit ꝯformis
volūtati diuine i mō volēdi ꝛ i volito. qd
deus vult eā velle. nō aūt optet ꝙ in volito
quod deus vult. ¶ Forte dicet̄. Certū ē ꝙ il/ Inſtā
lud quod deus vult eſt optimū. quia volū
tas dei nō poteſt eſſe niſi optima in ſe: et iu/
ſta reſpectu voliti. ¶ Rn̄det̄ admiſſo āntece/ Solu
dente. ꝙ nō ꝓpter hoc optet voluntatē ho/
mis conformari volūtati dei: qꝛ illud quod
deus vult ē optimū. qꝛ forte nō ē ei optimū
ut ſi deus nō vellet ei finaliter miſereri. ma/
nifeſtum ē ꝙ hoc eſt ei valde malum. ꝛ er/
go licite poteſt huius contrariū velle. ſ. vel/
le miſericordiā finalem que eſt ei optima.
uel ad gloriā via. nec deus vult creaturā ra
tionalē in contrariū obligari. Sil'r fortaſſis
quod deus vult nō pmittoꝛ velle. qꝛ agerē
ꝯtra charitatē. ſm quā ligatus ſum velle: ꝛ
g̊ non teneoꝛ velle illud quod deus vult. q̄
uis in ſe ſit fortaſſis optimū. ¶ Ad quartaꝫ ad 4
concedit̄. ꝙ non licet recte volūtati nec ali/
cui agere contra volūtatē bn̄placiti. qꝛ nul
li ꝯtra ipſam agere licꝫ. ¶ Scdo dr̄. ꝙ etiaꝫ 2
manēte rectitudine volūtatis nō licet ſcien
ter agere ꝯtra volūtatē pcepti. qꝛ hoc ē pec/
care. ¶ Tercio dr̄. ꝙ nec licꝫ mihi velle con/ 3
tra voluntateꝫ precepti dei propter idem.
¶ Quarto dico ꝙ licet mihi velle cōtra vo/ 4
luntatem beneplaciti dei. qꝛ lex me obligat

ad hoc: vt velim proximo ſalutē. ⁊ ideo ne
gat ꝯſequētia cū infert. ꝙ licet velle licet fa/
cere. placet mihi ab eo qui illud pōt facere
vn̄ multa licite volo que facere nequeo. vn̄
ſicut volo ꝓximo ſalutem ita licitū eēt deo
eam facere. mihi autē nō licet eaꝫ facere. qꝛ
hoc non congruit homi ſed deo. Dn̄i em̄ eſt
ſalus: ⁊ a deo ē: non ab hoie. Vn̄ Samuel
ſciens Saulem ꝓiectū a deo. ⁊ ꝙ deus non
reuocaret ſniam. vt dicit̃ p̄mi Regū. xv. ni/
hilominus orabat ꝑ Saul. ⁊ lugebat euꝫ.
vt habet̃ ibidē. q̄ꝛuis em̄ ꝯtra volūtatē bn̄/
placiti hō nequeat agere. pōt tn̄ licite deuꝫ
Ad6 rogare: vt alit̃ velit: ⁊ ipe aliud faciat ¶ Ad
ſextā dr̄. ꝙ impius ē cui nō placet diuina ꝓ
uidentia: ſm̄ ſe vel in genere ¶ Secūdo eti
am impius eſſet qui diuinā ꝓuidentiaꝫ re
ſpectu alicuiꝰ vellet eē. ⁊ ſimul ⁊ ſemel illud
nō fieri. Sꝫ nō ē impiꝰ q̄ reſpectu diſpōſiti
ꝑ diuinā ꝓuidētiā rogat ⁊ deſiderat dū alit̃
velle. puta velle ſalutē ꝓximi. qꝛ ita vult de
us nos velle. q̄ꝛuis ꝑ reuelatōem etiam ſci
ret eum eſſe finaliter reprobandū. nā ꝓui
dētia ⁊ diſpoſitio diuīa reſpectu futurorum
ad placitum ſunt ⁊ libera. Et qd̾ deꝰ vno mō
vult p̄t nūq̄ꝫ voluiſſe: ⁊ voluiſſe mō oppoſi
Ad7 to. vt ṗus ſepiꝰ eſt dictū. ¶ Ad. vij. ꝙ in dn̄i
ca orōne petit̃ volūtas p̄cepti in terra adim
pleri: ſicut in celo adimplet̃ pleniſſime vo/
lūtas bn̄placiti. hoc em̄ petit̃. ſ. vt ſicut ſine
aliquo defectu fit dei volūtas bn̄placiti: ſic
fiat ab hoie in terra volūtas p̄cepti. ⁊ i hoc
petimus oim̄ ſalutē. qꝛ petimus vt omnibꝫ
concedat̃ impletio mandatoꝝ. ⁊ tn̄ ſcimꝰ ꝙ
volūtas bn̄placiti dei nō ē vt oēs fiāt ſal
ui. ⁊ ergo ratio deberet ad contrariū retorq̄/
ri. quia petimus om̄ibus chriſtianis gene
raliter impletionē p̄ceptoꝝ. quos ſcimus
nō eſſe de volūtate bn̄placiti dei. Quod au
tem aſſumit̃ ꝙ petit̃: vt om̄es volūtates eiꝰ
impleant̃ tam in celo q̄ꝫ in terra. Dicit̃ ꝙ il/
la nō eſt mens petētis ſm̄ expoſitores dn̄i/
ce orōnis. ſed illa que dicta ē. ſ. vt in terra ſi
ne defectu: ꝑ homine impleatur voluntas
p̄cepti: ſicut in celo ſine defectu: voluntas
Ad8 bn̄placiti veraciter adimplet̃. ¶ Ad octa/
uam concedit̃. ꝙ velle diuinū debet homo p̄
ponere ſue voluntati in his in quibus deus
vult hoc ſue volūtati p̄poni. ſed nō alias.
2 ¶ Scd̾o ꝙ pōt licite vbi deꝰ eū vult ꝯtrariū
velle cum humilitate velle: vt deus mutet
3 ſniam. ⁊ vt damnandū ei reuelatū velit ſal
uare. ¶ Tercio ꝙ nō licꝫ ei velle vt dictū eſt

ꝙ volūtas dei d̾ alīq̄ maneat. ⁊ tn̄ oppoſitū
eiꝰ fiat: ſꝫ bn̄ pōt velle ⁊ rogare vt deus alit̃
velit. ¶ Ad nonam ꝯcedit̃ an̄cedēs. ⁊ neget̃ Ad9
ꝯn̄tia. ꝙ ex hꝭ i volito vniuerſalit̃ ſe debeat il
li conformari. ſed i mō volēdi ⁊ in volendo
illud quod deꝰ vult eū velle. nō aūt vult de
us vt ꝯformet ſe ſue volūtati i volēdo pro
p̄riā vl̄ ꝓximi condemnatōꝫ. ¶ Ad decimā Ad10
ꝙ secꝰ ē de christo q̄ fuit comp̄heſor: q̄ voluit
ſicut ceteri beati om̄e quod volūtas diuina
diſpoſuit fieri. tn̄ cū pietate compaſſionis.
ſecus ē d̾ puris viatoribꝫ. q̄ ligant̃ velle om
nibus ſalutē ex lege charitatis. vn̄ cōcedit̃
ꝙ xp̄i actio ē noſtra inſtructio. ſed nos non
tenemur in volito nos ſic om̄ino ꝯformare
volūtati dei. ſicut xp̄s q̄ erat ꝯp̄heſor. ¶ Se 2
cūdo p̄t dici ꝙ xp̄s vt hō volūtate hūana
viatoris voluit oim̄ ſalutē impletōe mādā
ti. nā ꝓ om̄ibꝫ orauit. ⁊ ad ſufficiētiā ſatiſfe
cit: licet voluerit vt comp̄heſor volūtatem
p̄ris in om̄ibus adimpleri ¶ Itē quod alle
gat̃ nō eſt ad ꝓpoſitū. qꝛ illa auctoritas q̄
aſſumit̃ nō loquit̃ de om̄ibꝫ que pater vult
volūtate bn̄placiti: ſed de paſſiōe ſua bn̄di
cta ⁊ hois redēptōe. ¶ Tercio pōt dici ꝙ rō 3
ad contrariū deberet retorqueri. qꝛ chriſtꝰ ſci
uit voluntatē p̄ris. ꝙ vellet eū pati. ⁊ tamē
ſupplicauit ſi poſſibile eēt legē mutari. qua
re ꝗ hō etiā ſi nō euaderet voti ꝯpos n̄ poſ
ſet velle legē dei reſpectu ꝓximi ne finalit̃ in
duraret̃ immutari: cuꝫ hoc ſit deo poſſibile
¶ Ad vndecimā negādo ꝯn̄tiā p̄mā. qꝛ nō Ad11
ē ſimile de btīs ⁊ viatoribꝫ. Illi em̄ a lege vi
atoꝝ ſoluti ſunt: ⁊ ꝗ nihil volūt de his de q̄/
bus ſciunt volūtatē bn̄placiti dei: niſi ſicut
volūtas dei vult. Secꝰ de viatore puro. qꝛ
iſte ligat̃ ad voluntatē ſigni. ſ. ꝓhibitiōis ⁊
p̄ceptionis: ⁊ iō ſm̄ illā dꝫ velle ex lege. q̄a
ita vult deus eū velle. Et ad ꝓbatōꝫ conſe
quētie dicit̃. ꝙ q̄ꝛuis viator ad patriā tēdat
tamē hoc ē iuxta legē viatoꝝ. ſ. iuxta p̄ce/
pta ⁊ ꝓhibita. que ſic i patria nō erit: cum
volūtas erit i bonū cōfirmata. ⁊ ideo nō op
tet: ꝙ om̄ia que vult velit ibi. vel ꝙ que ibi
volet hic: niſi ſint ea que intrinſecā habitu
dinem habēt ad beatitudinē: vt deum eſſe
deū coli ⁊c. ¶ Scd̾o dicit̃. ꝙ bn̄ ſtat in pa/ 2
tria volūtates eſſe diſcordes i volito donec
ſanctis conſtiterit de volūtate bn̄placiti dei.
Sic em̄ habet̃ Danielis. ꝙ angelꝰ pſaꝝ re/
ſtitit angelo: vel ſaltē ei q̄ ei loq̄bat̃. xxj. die/
bus. quod accipit Hiero. d̾ bonis. Sꝫ poſt
q̄ꝫ ꝯſtat btīs de volūtate dei: tūc ſe illi ꝯfor/

Ad 12 mãt.¶Ad duodecimã dr.ꝙ volũtatẽ eẽ cõ
tra deũ:põt intelligi vno mõ volẽdo ꝯrium
eius:qđ volũtas bñplaciti vult.ꝛ qꝛ deus
ſm legẽ pceptoꝝ vult voluntatẽ oĩm chri/
ſtianoꝝ velle ſalutẽ.quã tñ reſpectu oĩm ip
ſe nõ vult.ſtat ſic voluntatẽ eſſe ꝯtra deũ.ſ.
in volito:ꝛ tñ facere quod tenet̃:ſicut etiaꝫ
ſterit iudeos cũ deo in volito fuiſſe:quo ad
chriſtũ mori ꝯcordes.ꝛ tñ nõ faciebãt qđ
2 tenebant̃.¶Scđo mõ aliqđ dicit̃ eſſe ꝯtra
deũ.qꝛ vult ꝯtra pcepta dei:vel vult ꝓhibi/
ta.ſ.vult aliqua.ꝛ aliter ꝙ̄ volũtas dei vult
eã velle.ꝛ talis nõ ẽ recta.Et ad minorẽ cõ
cedit̃.ꝙ volũtas nõ ꝯformans ſe in volito
poſtq̃ ꝛc.ẽ cõtra deũ pmo mõ.qꝛ vult cõtra
riũ eiꝰ qđ deꝰ vult.ꝛ tñ ẽ recta:qꝛ deꝰ vult eaꝫ
ſic velle:ſed talis nõ ẽ ꝯtra deũ ſcđo mõ.Et
cũ dicit̃.ꝙ qui nõ ẽ mecũ ꝯtra me ẽ.Dicit̃ ꝙ
illã ꝓpoſitõem dixit chriſtꝰ ꝯtra iudeos:di
cẽtes ei.ꝙ i beelzebub pncipe demonioꝝ eij
ceret demonia:quaſi diceret.diabolꝰ i eiecti
one demonioꝝ nõ ẽ mecũ:ſed ẽ recte ꝯ me.
qꝛ q̄rit deſtruere ꝛ pdere:ego viuificare ꝛ ſal
uare.Sꝫ ſi qs vellet eã vniuerſaliter ſumi
tũc diceret̃ ꝙ intelligit̃ ſic.Qui nõ ẽ mecuꝫ:
adimpletõe pceptoꝝ.volẽdo ſicut ego vo/
lo eũ velle:ille ẽ cõtra me:qꝛ ꝯtrariꝰ manda
tis meis.Qui em̃ diligit me mãdata mea
ſeruabit Jo.xiiij.¶Ad auctes adductas
Ad alia ꝓ ſuppoſito illę cõcedunt̃:qꝛ ꝯcludũt ꝓpo/
ſitũ:ꝛ ꝓ dictis in pmo articulo.¶Ad ea q̄
Ad 1 adducunt̃ ꝓ pte negatiua queſiti:illa vide
tur eſſe ꝓ dictis.Uñ auctas Aug.ꝓ dictis
ẽ.qui vellet eſſe ꝓ opinione ꝯtraria:diceret
ꝙ hoc habet veritatẽ:vbi hõ neſcit volũta
tẽ dei de ꝯtrario.¶Ad ſcđam.ꝙ viri ſcti põt
Ad 2 velle cõtraria:ꝛ meritorie.qñ hincinde hoc
vellẽt ad honoreꝫ dei:ſicut dicit mgr̃ in lr̃a.
Jlli em̃ Act.21 qui nolebãt aplm aſcẽdere
Hieruſalẽ:volebant hoc ex pietate:vt ma
nẽs liber maiorem fructũ faceret:ꝙ̄ poſſꝫ ſi
ibi pateret̃.Apl's aũt ex ꝯformitate volũta
tis cũ deo voluit ſubire paſſionẽ in teſtimo
niũ euãgelij:ꝛ ſic hincinde ꝙ̄uis oppoſita
voluerint:tñ bñ hincinde:qꝛ ad honorem
dei.¶Alię duę ratões arguũt ꝓ dictis in ſe
prima ꝯcluſione.Hoc de queſtione.Et ſic ẽ
finis pmi:benedictus deus.

¶Primũ ſcriptum libri ſentẽtiaꝝ ve
nerabilis Marſilij:finit feliciter.

Irca ſecū
dum librum ſententiaꝝ
diſputādo queſtionē p̄/
c uiam ⁊ↄtinuando ma/
teriā de pfectionib⁹ in p̄/
mo p̄ncipio meo tactaꝫ.
formoralē q̄ōnē. Utꝝ oīs pfectio regni cre/
ati poſſit q̄ad ſe totū ⁊ i ſingul'ſuis ptib⁹ au
geri vel minui? Intelligo aūt per regnum
creatū: totam multitudinē reꝝ depēdentiū
partes eius voco: quantūlibet entitatem
dependentē. Que queſtio vnū ſuppōit
vicꝫ. ꝙ aliquid ſit regnū creatuꝫ. ſcđo que/
rit: vtrū illud in ſe toto ⁊ in q̄libet ei⁹ par/
Contra te poſſit eſſe magis pfectū. ¶ Contra ſup/
ſuppoſi. poſitum arguit̄ ſic. Creatio nō eſt poſſibil.
arguīt 1. ergo ſuppoſitū falſum. ↄſequētia nota eſt
et añs probat̄ ſic. q2 ad creatiōem requirit̄
ꝙ aliq̄d fiat ex nō ente. mō hoc nō eſt poſ
ſibile. igit̄. maior ptꝫ de ſe. q2 in hoc differt
generatio a creatōe: ꝙ ipa fit ex ente: crea/
tio ex nō ente. Et per btm̄ Auguſtinū li. di
uerſaꝝ queſtionū ad Oroſiū dicentē. Ani
ma p̄mi homis ex nihilo facta eſt. g̃ ex nō
ente. minor ptꝫ. q2 hec eſt vna affirmatiua
cuius p̄dicatū pro nullo ſupponit. quia li
nō ente nō plus ſupponit q̄ꝫ hic terminus
chimera. ita nullo mō pōt aliq̄d eſſe non
p̄ q̄ſito ens. ¶ Pro queſito quo ad p̄mā parteꝫ ꝙ
arguīt 2. regnū creatum poſſit perfici: quo ad ſe to/
tum. pbat̄. quia quotidie fit pfecti⁹. ergo.
ↄña nota eſt. añs ptꝫ p nouaꝝ aniaꝝ rō/
naliū creatōem. Un̄ Aug. libro. x. ſup Ge
neſim. c. xvj. Animas hominū ſigillatim
nouas dat deus: ſꝫ ꝙ ex illis perficiat̄ to/
tū vniuerſum. ptꝫ quia habet totā pfecti/
onē quā ante: ⁊ cū hoc plus. ſcꝫ. pfectōem
arguīt 3 noue anīe rōnalis. ¶ Tertio arguit̄ ꝙ poſ/
ſit et̄ in ſingul'ſuis ptib⁹ pfici. q2 in ſingul'
partib⁹ pfecti⁹ erit poſt diē iudicij. igit̄. cō
ſeq̄ntia nota eſt. pbat̄ añs. q2 tūc erit lux
lune ſic lux ſol' ⁊ erit lux ſolis ſeptupli ſicut
lux ſepteꝫ dieꝝ. Eſaye. xxx. ⁊ ad hoc ſequi
tur omniū corpoꝝ pfectius lumē. g̃ quod/
libet corpus poſt illū diē erit pfectius: ſed
nō min⁹ vid' ⁊ de ſpūalib⁹: q2 magis eſt de
us ſollicit⁹ de pfectōne ſpūali q̄ꝫ corpali. g̃
ſup. añs eſt verum. ¶ Sed p ſuppoſito ꝙ ſit a
arguīt 4 liqđ regnū creatum habet̄ Gen̄. in princi/
pio. cum đr. ꝙ in p̄ncipio creauit de⁹ celū
id eſt ſpūalē creaturā. ⁊ terrā. i. corpoream
creaturā. vt dicit btūs Aug. ⁊ Ecci. xviij.

Qui viuit in eternū creauit oīa ſimul. g̃
eſt aliqđ regnū creatū. ¶ Sed in ↄtrium q̄/ ↄ q̄ſituꝫ
ſiti eſt textus ibidē. c. ij. vbi đr. Igit̄ perfe/
cti ſunt celi ⁊ terra: ⁊ oīs ornatus eorum
modo pfecto n̄ pōt fieri additio: vt dic̄ cō
mentator p̄mo celi. ⁊ phus. v. meth. In q̄
ſtione erunt duo articuli. p̄mus erit de q̄ſi
to. ſecundus de ſuppoſito.

Quantum ad pri/
mū noto: ꝙ per regnū creatum itelligo vni
uerſitatē entium depēdentiū: de quo ad me Arti. 1
lioratōem totius dixi ſup̄ queſtio. xlij. pri
mi libri mota circa diſtinctōem. xliij. illi⁹
in qua magiſter tractat illā materiā ar. ij.
eiuſdē. ⁊ ideo nō plus de hoc hic: ſꝫ ſoluꝫ de
partib⁹ an ſingule poſſit augeri vel minui
in pfectione: ſequēs erit ſermo. ¶ Scđo p̄ Notā. 2
mitto ꝙ partes vniuerſi depēdentis ſunt
duplices. quedā ſunt ſbſtātie. quedaꝫ ac/
cidētia. Item ſbſtantiaꝝ quedā ſūt corpo
ree. quedā incorporee vt ſatis habet̄ a phi
loſopho. 4. meth. ſcđa hr̄ ab eo. xij. meth.
¶ Tertio noto ꝙ pfectōem augeri vel mi/ 3
nui pōt intelligi dupl'r. Uno mō extenſiue
vt ꝙ ſit plus extenſa q̄ꝫ ante: vel in indiui
duo vno: vel in ſpē vna. q2 in ſuis ſuppoſi
tis magis multiplicata. Alio mō intenſi/
ue. puta q2 eſſet vno tempe intēſior: ⁊ alio
modo remiſſior. ¶ Quarto noto ꝙ ſolū lo
qui volo de pfectoe eſſentiali rei: nō de ac 4
cidētali. q2 de illa manifeſtū eſt ꝙ pōt in/
tendi ⁊ minui in mľtis. poteſt em̄ pfectio
hominis in ſciētijs ⁊ virtutib⁹ minui ⁊ au
geri ¶ Quinto noto ꝙ vniuſcuiuſq3 rei ſua
perfectio eſſentialis in eodē ↄſiſtit in quo 5
ſuum eſſe. Hec fuit p̄ma ↄcluſio ſcđi arti.
in p̄mo meo p̄ncipio: ⁊ ideo nō probo eaꝫ h̄
¶ Sexto ego ſuppono cū pho in p̄ntis. ⁊ i
p̄mo phiſicoꝝ: ꝙ nulla ſbſtantia pōt intē/ 6
di vel remitti. Iſtud etiā nō probo hic. q̄a
fortaſſis alias de hoc erit ſmo. ¶ Septio
ſuppono ꝙ plurime res forte accidētales 7
in ſua eſſentia pn̄t intendi ⁊ remitti. ptꝫ p
phm in p̄nto q̄litatis: dicētis. ꝙ q̄litas ſu
ſcipit magis ⁊ min⁹. Et btūs Aug⁹. dic̄ ꝙ
charitas meret̄ augeri: vt mereat̄ pfici. Di
ſcipuli etiā in euāgelio orabant dicentes
Dn̄e adauge nob' fidē. ⁊ g̃ hec oīa vidē
tur catholice ⁊ philoſophice dicta. ¶ Oc/
tauo ſuppono. ꝙ intenſio in qualitatibus 8
remanētib⁹ fit per additōeꝫ gradus ad g̃/
duꝫ. h̄ ↄſueuit pbari in phiſica: ⁊ in q̄ſtie

Cõclo. 1 nibꝫ de charitate poſtea ꝓbabit. ¶ Illis p̄
miſſis ſit ꝓma concluſio hec. Licꝫ nullius
ſbſtantie indiuiſibilis ꝑfectio nec intenſi-
ue nec extẽſiue augeri poſſit nec minui: ni-
hil tamẽ ꝓhibet ſbſtãtie corporee ꝑfectio-
nẽ: que intẽſiue nec maior nec minor eẽ pt
in quibuſdã plus vel minus extendi. pri
ma pars ptꝫ. qꝛ ſbſtãtia indiuiſibilis nõ
põt extendi plus vel minꝰ. cũ nõ habeat ꝑ
tes. ergo nec eius ꝑfectio. ꝯña tenet ꝑ qui
tũ notabile. qꝛ ꝑfectio angeli eſt ipe ange
lus. Item ſcõa pars ꝛ tertia patẽt. qꝛ ſbſtã
tia nõ ſuſcipit magis nec minꝰ. ꝟ intẽſiue
nõ põt fieri maior. vel minor. ꝯña nota ẽ.
añs eſt ſexta ſuppoſitio. Quarta pars ꝙ
alique ſbſtantie poſſunt extendi ꝛ minui.
Dubia ptꝫ in viuentibꝫ. ¶ Sed forte dicet. vtrũ
ne ſemꝑ ſba extẽſiue ꝑficiet cũ ipa plus ex-
tendit. Scdõ vtꝝ ſbſtantie corporee per-
petue. vt celũ ꝛ ꝓma materia poſſint plus
Ad 1 extendi. ¶ Ad ꝓmã dubitatõnem dico ꝙ
cum ſba plus extendit ꝑ natural' q̃ntitat̃
debitũ additamentũ: ſic fit in viuentibus
ꝙ tũc extẽſiue ꝑficit. notũ em̃ eſt ꝙ extẽſiue
ꝑfectior eſt hõ: qñ ſue q̃ntitatis naturalem
terminũ attingit: ꝙ̃ quãdo adhuc conti-
nue ad illũ terminũ tendit vel qñ ab eo de
ficit. Scdõ dico ꝙ bene ſtat aliq̃d extẽdi
quãtitatiue ꝑ rarefactõem vel laxatõez vl'
in naturalẽ aliã extenſionẽ: ꝛ nõ ꝑfici extẽ-
ſiue. immo forte imꝑfici eo ꝙ illa extenſio
Ad 2 repugnat forſitan nate indiuidui ¶ Ad ſe
cundã de celo ꝛ de materia ꝓma ſatis dcm̃
eſt in dicta queſtio. xliij. ꝓmi. ¶ Scda cõ
Cõclo. 2 cluſio. multaꝝ q̃litatũ eſſential' ꝑfectio pt
intendi ꝛ remitti. ꝓbat ſic. qꝛ om̃is forme
gradualis que nõ eſt ſũma eſſential' perfe-
ctio põt augeri ꝛ minui. ſꝫ multe qualitates
ſunt forme gduales: ꝛ nõ ſũme. igit. ꝓbat
maior. qꝛ forma gradualis nõ ſũma pt in
tendi ꝛ remitti. vt caliditas. ꝛ ꝟ cũ ipſa ſit
ſua ꝑfectio. vt dcm̃ eſt in. v. notabili. pꝫ ꝙ
etiã ſua ꝑfectio põt intendi ꝛ remitti. poſ-
ſet em̃ de q̃libet tali expoſitorie h̃ probari.
Confirmat. qꝛ quero quid ſit eſſential' per
fectio caliditatis remiſſe: ſi dicis ꝙ ẽ ipſa
tunc cũ ipa põt augeri vel minui. vt dictũ
eſt in ſuppoſitõe ſeptima: ſequit ꝙ ꝑfectio
et nõ põt dici ꝙ ſua ꝑfectio ſit aliud ꝙ̃ ipa
per q̃ntũ notabile. ¶ Correlariũ in formis
Correl. gradualibꝫ nõ oꝑtet oẽs formas eiuſdem
ſpẽi ſpẽaliſſime eſſential' eſſe eiuſdẽ ꝑfectio
nis eſſentialis. qꝛ nõ om̃es habent eque ꝑ

fectum eſſe. qꝛ q̃ amplius accedit ad gdũ
ſummũ: ꝑfectius habet eſſe: ꝛ ergo etiam
habet maiorẽ ꝑfectõem eſſentialẽ: ꝑ q̃ntũ
notabile. cum idem ſit eſſe rei et ſua per-
fectio. ¶ Scdm̃ correlarium. Multe tali- Corr. 2
um poſſunt augeri ꝛ minui extẽſiue ꝛ intẽ
ſiue. ptꝫ ꝙ intenſiue ꝑ ꝯclõnem: ꝛ in q̃lita-
tibꝫ multis ad eaꝝ intenſionẽ ſi ſint rare-
factiue: ſequit eaꝝ extenſio ꝛ ad eaꝝ remiſ
ſionem ſequit eaꝝ diminutio: ꝓpter cõdẽ-
ſationem: oppoſito mõ eſt ſi ſint conden-
ſatiue. ¶ Tertia ꝯcluſio. aliquaꝝ partiuꝫ Cõclo 3
vniuerſi ꝑfectio nequit augeri vel minui:
extẽſiue. põt tñ intẽſiue. ptꝫ ꝯcluſio de q̃li
tatibꝫ anime intellectiue: vel etiã volũta-
tis. he em̃ nequeũt extendi cum ſint in ſb-
iecto indiuiſibili: pñt tamẽ intẽdi ꝛ remit-
ti. vt ꝟtutes ꝛ ſcientie. ¶ Correlariũ reſpõ- Corre-
ſale. partiũ regni creati ꝑfectio in quibuſ- ſpõſale
dam nec intẽſiue nec extẽſiue põt augeri
nec minui. In quibuſdã põt extẽſiue: ſed
nõ intenſiue. in quibuſdã põt intenſiue:
ſed nõ extẽſiue: ꝛ in quibuſdã põt ꝛ inten
ſiue ꝛ extenſiue. Pria ꝑs pꝫ per ꝓmã ptẽ
ꝯclõnis ꝓme de ſbſtãtijs indiuiſibilibꝫ. ſe-
cunda ꝑs per ſcdãm partẽ eiuſdẽ. tertia ꝑs
ptꝫ per ꝯclõnem tertiã. ꝛ quarta ꝑs pꝫ per
correlariũ ſcdm̃ ꝯclõnis ſcde. ſ. de qualita-
tibꝫ ꝓmis ꝛ alijs hmõi: que pñt intendi ꝛ
extendi. Hoc de ꝓmo ar. ꝛ de q̃ſito.

Quantuꝫ ad ſecũ-
dum articulũ reſtat videre de ſuppoſito. Ad 2 ar
Ubi ꝓmo videre volo: vtrũ ſit aliquod ꝓ ti. octa
mũ ꝓncipiũ entiũ? Scdõ. vtrum hoc lu- ſũt q̃ſita
mine naturali ſit ꝓcedendũ. Tertio. dato
ꝙ ſit: vtrũ hoc ſit omniũ alioꝝ productiũ.
Quarto: an poſſit creare? quid ſit creare ꝛ
quõ differat a gñare? ꝛ ibi de q̃ſito. Et quĩ
to: an in lumine naturali regnũ creatũ ſit
ponendũ. ¶ Quo ad ꝓmũ eſt aduertẽdũ: Nota
ꝙ ſi eſſet ꝓceſſꝰ i ĩfinitũ in cauſis eſſentiali
ter ſbordinatis efficiẽtibꝫ: tũc nullũ eẽt pri
mũ ꝓncipiũ efficiens entiũ. ptꝫ. qꝛ in infi-
nitis nullũ eſſet ꝓmũ: ſed om̃ia eſſent me-
dia. vt habet. ij. meth. Item ſi eſſent duo
entia indepẽdentia: tũc nullũ eſſet ꝓmuꝫ
ꝓncipium omniũ entium alioꝝ. vt notuꝫ
eſt. ¶ Scdõ eſt notandũ: ꝙ de iſto ꝓmo di- Nota
ctũ eſt q̃nta q̃ſtione ꝓmi circa diſtinctõez
ſcdãm ꝛ tertiã. ꝛ tacte fuerũt rõnes q̃s poſ
ſent pro ſe facere. Manicheus cũ ſuis ſeq̃
cibꝫ volens eſſe duo ꝓncipia. vnũ bonoꝝ

et aliud maloꝝ: atq; ſolutę. ⁊ ido de hoc h̄
Cõclo. 1 breuiter eſt tranſeundũ. ¶ Quibꝫ pmiſſis
eſt pma ɔcluſio. Firmiter eſt credendũ et
rõne naturali põt probari: ſolum eſſe vnũ
pmũ pncipiũ omniũ entiũ alioꝝ in gene-
re cauſę efficiẽtis. Iſta fuit ibidẽ poſita ⁊
pſuaſa. Et põt probari rõne phi. ij. meth.
ſic. quia ſi nõ: hoc vel eſſet qꝛ pcederet̃ i in
finitũ in cauſis eſſentialiter ſbordinat̃. vl'
qꝛ eſſent duo pncipia: in cauſis ſbordina
tis finitis. ⁊ nullo modoꝝ põt dici. igitur.
maioꝛ pꝫ p pmũ notabile: et minoꝛ q̃ ad
primã partẽ. ſcꝫ ꝙ nõ ſit pceſſus in infini-
tum. pbatur rõne phi in loco pdicto. q̃a ſi
infinitę eſſent cauſę eſſentialiter ſbordina
tę ſic ꝙ poſterioꝛ nõ poſſet eſſe nec agere ni
ſi cum poꝛe: ipę nõ eſſent ſbordinatę. ergo
nihil pduceret. ḡ nihil fieret. ɔñę notę ſũt:
et añs probat̃ ex mẽte phi ibidem. qꝛ nlla
poſſet aſſignari ratio ordinis. igit̃. pꝫ añs
qꝛ ille ordo nõ poſſet ſeipſum facere. qꝛ ni-
hil facit ſe. nec pma cauſa eũ faceret: quia
nulla eſſet pma in infinitis. Nec poſſet po
ni a caſu: cuꝫ eſſet ſp: nec ꝙ aliq̃ cauſa me-
dia eũ faceret. qꝛ media in eſſentiali ſuboꝛ
dinatis nõ eſt cauſa ſupioꝛis. Nec poſſet
dici ꝙ ille ordo eſt a nullo. qꝛ omĩa q̃ ſunt
in eo ſũt ſbordinata. ḡ oportet põnere aliq̃ꝫ
cãm et rõnem ordinis. ḡ nõ eſt poſſibile ꝙ
Confir. ſit ſbordinatio. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ ſignat̃ tri-
bus cauſis inter tales infinitas: inter illas
null⁹ eſt ordo. ḡ nec inf̃ infinitas. ɔña no-
ta eſt. qꝛ magis eſſet ordo in tribꝫ eaꝝ q̃ꝫ i i
finitis. pꝫ añs. qꝛ ſignatis tribꝫ eaꝝ. vt a.
b. c. nõ pl'es cauſę ſunt ſup vnã eaꝝ: q̃ꝫ ſu-
per quãlibet aliaꝝ. ḡ nõ ſunt ſboꝛdiatę. ɔſe
quẽtia videt̃ nota. qꝛ in ſbordinatis infe-
rioꝛ habet pl'es ſup ſe. ⁊ añs pꝫ. qꝛ quęlibet
eaꝝ haberꝫ infinitas ſup ſe: quibꝫ nlla ſũt
Ad. 2. partem. plura. Scda pars minoꝛis fuit i dicta quę
ſtione pbata. ſcꝫ ꝙ nõ ſunt pl'a pma effici
Cõclo. 2 entia independentia ¶ Scda ɔcluſio quo
ad ſcðm mẽbꝛũ ſalis ꝙ licꝫ lumine naturali cõ
uincibile ſit eſſe vnũ pmũ qð eſt cauſa om
niũ alioꝝ efficiẽs pducens vel ɔſeruãs. tñ
nõ eſt in eo deducibile ꝙ ſit omĩa pducens
de nõ eſſe ad eſſe. Prima ps eſt ɔcluſio p-
cedens. Scda ps pbat̃. qꝛ in lumine na-
turali nõ eſt deducibile ꝙ materia pma ſit
pducta de nõ eſſe ad eſſe. igit̃. ɔña nota eſt
et añs pbat̃. qꝛ vel p gñatõem: ⁊ hoc non:
qꝛ ipa eſt ingñabil'. vel p creatõem. ⁊ h̄ nõ.
qꝛ creatio in lumine naturali nõ põt pba
ri eſſe poſſibilis. vt pðſt dicet̃. Eodẽ mõ poſ
ſet argui de celo ⁊ alijs mltis: q̃ in lumine
naturali ponunt̃ pꝑtua. ſic de mũdo. de cę
lo. de intelligẽtijs mouẽtibꝫ. ⁊ alijs hmõi.
¶ Correlariũ. q̃uis in lumine naturali po Corre. 1
nat̃ vnũ pmũ a quo omĩa hñt eſſe: ad mĩ⁹
via ɔſeruatõis: tñ nõ ponit̃ in illo lumine
ꝙ omĩa ab illo pmo habent eſſe via pdu-
ctionis de nõ eſſe ad eſſe. Prima ps pꝫ. qꝛ
ñ ẽ poſſibile ẽ naturale lumẽ ſolũ inſeq̃n
do ꝙ ſint plura indepẽdẽtia: p pmã partẽ
ɔcl'onis ⁊ p ɔcl'onem pmã ⁊ eius pbatõeꝫ
Et p dicta in q̃ſtione pmi libri de vnitate
dei. Scda ps patꝫ ex ſcda parte ɔcl'onis.
¶ Scðm correlariũ. phs purũ lumen na Corre. 2
turale ſequẽs poneret pl'a pma in diuerſ
generibꝫ cauſaꝝ. ptꝫ. qꝛ poneret pmũ inde
pendẽs ⁊ pmũ in gñe cauſę material'. p ſe-
cundã partẽ ɔcl'onis. ¶ Tertiũ correlariũ. Corre. 3
auctoritates phi pmo celi: qua dicit: ꝙ a p
mo ente omĩbꝫ deriuatũ eſt eſſe. ⁊. xij. meth
ꝙ a deo depẽdet celũ ⁊ tota natura: intelli-
gende ſunt ɔſeruatiue ab ęterno reſpectu
pmę materię: ⁊ p intelligentiaꝝ celeſtiũ ⁊
ſpheraꝝ celeſtiũ. Et ꝙ hęc ſit mens philo
ſophi. ptꝫ pmo celi: vbi ſtatim pðſt dic. ꝙ
extra celum ſũt entia optimã vitã ducẽtia
quã perficiũt ex toto ęterno. ḡ ponit pl'a en
tia ęterna a pte ante. ⁊. xij. meth. põit tot i-
telligẽtias motrices quot mot⁹ celeſtes. q̃ſ
omẽs ponit ęternas: licet ɔſeruatiue depẽ-
dentes. ¶ Sed ɔ dicit q̃dã doctor ſic. om obiectio
ne qð ſibi derelictũ ẽ nõ ens: pſuppõit cau
ſam pductiuã. ſed omẽ qð eſt citra deum
eſt hmõi. ḡ. maioꝛ videt̃ nota. ⁊ minoꝛ pꝫ.
qꝛ nihil citra deum poſſꝫ remanere niſi cõ
ſeruatum ab eo etiã in lumine puro natu
rali. ¶ Cõfirmat̃ ſic. qꝛ in lumine naturali Confir.
ɔcedendum eſt ꝙ deus entia libere conſer-
uat. ḡ ꝙ põt nõ ɔſeruare. ḡ poteſt eſſe ipſe
ſolus. ptꝫ vltima ɔña: ſi nihil aliud cõſer
uaret. ⁊ pꝫ pma. quia q̃cq̃d aliq̃d libere fa
cit põt id nõ facere. ⁊ ptꝫ pmũ añs. qꝛ agit
per intellectũ ⁊ voluntatẽ. xij. meth. ḡ libe-
re. ¶ Item abſurdum eſſet dicere ꝙ coacte
tũc vltra: poſſibile eſt ꝙ nihil ſit niſi deus 2
ergo materia põt deficere a pte poſt. ḡ põt
incepiſſe a pte añ p pceſſum phi pmo celi
qꝛ quicquid eſt ingñabile etiã eſt incorru-
ptibile. nec imagiatio capit ꝙ aliq̃d ſit ne
ceſſariũ a pte añ: ⁊ ɔtigẽs a pte p⁹. ¶ Pro
ſolõne iſtoꝝ eſt notandũ ꝙ duplex eſt liber Notã.
tas. ſcꝫ complacẽtię. i. q̃ aliq̃d pducit rem

ſuę proprię bonitatis gratia. qꝛ cōplacet
ſibi in ꝓducto. Alia eſt libertas oppoſitio
nis. qua aliq̄d ꝓducit rem ſic ꝙ oībꝫ alijs
eodem mō ſe habētibꝫ poſſet ipam nō pro
ducere. ſic hec dicta fuerūt. x. queſtio. ṗmi

Notā.2 ꝑ ſolone illaꝝ obiectionū

libri. ¶ Scḋo eſt notandū ꝙ phs in puro
lumine naturali diceret: qꝛ creatōem ꝛ an
nihilatōem nō ponit: vt poſt dicet ꝙ deus
ab ęterno ꝯſeruat res: vel ęternalr in eē cō/
ſtituit: libertate ꝯplacentię. nō ꝙ habeant
eſſe poſt nō eſſe: eo ꝙ ſemꝑ fuerūt. Uñ ſm
eum nō ſūt facta: nec ꝓducta proprie: pñt
tñ dici ęternaliter in eſſe ꝯſtituta: vel ęter
nalr ſeu coęterne deo ꝓducta: eo ꝙ ęterna/
liter a deo emanata. Queadmoduꝫ ſi ſol
et ſua lux eſſent ęterna: etiā ęternū eſſet lu
men circa ſolē: ꝛ eſſet a ſole ęternalr effecti/
ue vel ꝓductiue ſine initio. nō tñ eſſet fa/
ctū ꝓprie vel ꝓductum ex tpe: cū nō habe/
ret eſſe poſt nō eſſe. Sic ponit phs lumen
naturale inſeq̄ns: ꝙ deus naturali ſua bōi/
tate ęternalr res in eſſe ꝯſtituit: nō liberta/
te oppoſitōis. qꝛ hāc Ariſtoteles vl' lumē
naturale reputat includere mutabilitatē:
et ſm alias ꝛ alias circūſtātias poſſe alr ꝛ
aliter agere ꝛ deliberare. Uñ ꝯmētatoꝛ. viij
phiſi. a volūtate antiq̄. i. dei. non fit actio
noua. Sꝫ libertate ꝯplacētię qua ſuįpi⁹
gratia vult alijs benefacere. Et ꝙ hęc fuit
mēs phoꝝ magis ꝓbabiliter loquētiū: pa
tet ꝑ btm̄ Aug. x. de ciui. dei dicentē. ꝙ pho
rum ponētiū ęternitatē mūdi fuit duplex
opinio. Quidaꝫ em̄ poſuerūt ꝙ ſbā mūdi
nō ſit a deo: ꝛ hoꝝ eſt intolerabil' erroꝛ: ꝛ ex
neceſſitate refellit. Quidā aūt ſic poſuerūt
mūdū ęternū ꝙ tñ mundū a deo factuꝫ di
cerēt. intellige emanatū: nō ꝙ habūit eſſe
poſt nō eſſe. ſequit: nō em̄ mūdū tpis initi
um volūt hr̄e: ſꝫ ſuę creatōis initiū id eſt.
ſuę emanatōis: vt quodā mō vix intelligi
bili ſemꝑ ſit factus. i. ſꝑ in eſſe ꝑfecto cōſti
tutus. Uolūt em̄ ꝙ deus ſit cauſa efficiens
mūdi ſibi coęterni: ſicut ęterna lux eēt ęter
ni luminis. nō ꝙ fecerit eū vel ꝓduxerit de
nō eſſe in eſſe. ſemꝑ em̄ fuerit: ſꝫ ꝙ euꝫ gra/
tia ſuę ꝓprię bonitatis ęternaliter ꝓduxe/
rit tanq̄ ab eo manātē. ¶ Forte dices. i lūi

obiectio ꝯ ſolonē dictā in ꝯrium.

ne natali ponit mūd⁹ ętnalr ꝓduct⁹. ḡ de
us eſt cauſa mūdi ꝛ oīm alioꝝ ꝓductiue.
qḋ eſt ꝯ ꝯclōnem tuā. ℞. ꝙ facere ꝓprie di
cit rem ꝓducere: q̄ ante nō fuit. ꝛ ita ꝓdu/
cere effectiue. ꝛ qꝛ mund⁹ in lumine natu/
rali ſꝑ ponit fuiſſe: nō dꝛ factus: nec effecti
ue ꝓductus. ſed magis ſꝑ conſeruatus: vl'
ęternaliter emanat⁹. vt ſi pes ęternalr ſte/
tiſſet in harena: veſtigiū eſſet a pede. ſꝫ nō
ꝓprie factū nec effectiue ꝓductū. qꝛ nullo
tpe factū: ſꝫ potius emanās ęternalr a pe/
de. Et iḋo negat ꝯña deus ęternalr produ
cit mundū: ḡ eſt ꝓprie producēs. nihil em̄
in lumine naturali vocaret ꝓprie ꝓducēs
niſi ꝙ facit rem eſſe poſt nō eſſe: ſꝫ ęternalr
ꝓducens cōſeruans appellat. Poſſet tñ q̄
vellet ꝯcedere in lumine naturali: ꝙ deus
eſt ꝓducens ꝛ efficiēs mūdū coęue ꝛ coęt/
ne ſibi: ſꝫ nō de nō eſſe ad eſſe. Et in theolo
gia fere eſt ſilis mod⁹ de ęterna filij gñatio
ne. dicim⁹ em̄ prēm ꝓducere filiū libertate
cōplacentię: ſꝫ nō oppoſitōis. vt dictū fu
it in queſtione. x. ṗmi libri. nō tñ eſt tota/
liter ſile. qꝛ deus ponit cauſa efficiēs vel cō/
ſeruās mūdi: nō aūt pater filij. ¶ Per hęc

Ad .1. obiectionem

m̄ deſ ad rōnes. ¶ Ad ṗmā diceret phs vt
puto: ꝙ ęterna ſeu coęterna deo ſic intelli/
gentię vel materia: nō poſſūt ſibi derelinq̄
qꝛ reputaret annihilatōem impoſſibilem
ſic creatōem. diceret em̄ ꝙ deus neceſſitate
ſuę ꝓprię bonitatis ęternalr vellet tlia cō
ſeruare: nec alr poſſet velle. ꝛ iḋo nō ꝓſup/
ponūt talia cām producentē de nō eſſe in
eſſe: ſꝫ ꝯſeruantē ꝛ ęternaliter dantē eſſe: ſi
cut ęternū lumē ęternā lucē. vñ ad formā:
minoꝛ catholice itellecta ē negāda. qꝛ ſup/
ponit: ꝙ oīe ens aliud a deo pōt ſibi dere
linqui. ħ lumē naturale nō pōit: q̄uis ca/
tholice veꝝ ſit. ¶ Ad ꝯfirmatōem diceret

ad ꝯfir.

ꝙ deus libertate ꝯplacētię entia libere ꝯſer/
uat: ꝛ nō libertate oppoſitōis. ꝛ ſic rō non
procedit. ¶ Tertia ꝯcluſio eſt. ꝙ ſic catho

Cōclo.3 tertia

lice oīe ens citra deū a deo factū ponitur:
ita in lumine naturali oīe qḋ fit etiā pro
ductiue a deo fieri dꝛ. Prima ꝑs ptꝫ per il/
lud Geñ. ṗmo. In ṗncipio fecit deus cęlū
id eſt ſpūalē. ꝛ terrā. i. coꝛꝑalem creaturaꝫ
Et Joh. j. Omia per ipm facta ſūt. Sꝫ ſe
cūda pars ꝓbat. qꝛ in lumine naturali po
nit deū actiue mouere cęlū. ḡ oīe qḋ fit ꝓ/
ducere effectiue. tenꝫ ꝯña. qꝛ illo motu di
cit phs: oīa quę gñant ſeu fiūt: fieri. pri/
mo metheoroꝝ in ꝓlogo. neceſſe eſt hunc
mundū inferiorē eſſe cōtiguū lationibꝫ ſu
perioribꝫ: vt tota eius ꝟtus inde gubnet. ꝛ
ij. cęli idem. ij. de gñatōne idem. añs ptꝫ ꝑ
phm. xij. meth. dicentē. ꝙ numer⁹ ſbarum
ſeparataꝝ ē iuxta numeꝝ motuum cęleſtiuꝫ
Et phs. xij. meth. ꝓbat ṗmū motorē mo/

uere in.v.c.effectiue.ꝛ poſt in eodē.c. pro/
bat ꝙ iſte motoꝛ eſt deus.ꝛ ſunt plīme au/
ctoritates cōmētatoris ad h.xij.metha. ꝛ
viij.phiſi. Et probaṫ rōne.qꝛ vl' deus mo/
uet pmū mobile:ꝛ habeṫ ppoſitū. vel ali/
quis motoꝛ ſb ipo.ꝛ ſi ſic.vl' hūc dirigit de
us ſuo intellectu ꝛ volūtate ad ſic mouere
et ſi ſic:tunc deus pncipali⁹ mouet primū
mobile q̄ ipe:eo ꝙ ipe nō mouet niſi put
determinaṫ itellectu dei ꝛ volūtate ad mo
uere. Itē tunc fruſtra poneretur ali⁹ motoꝛ a
deo pro motu pmi mobilis .ꝛ ptꝫ ꝯn̄a.qꝛ
eadē facilitate intellect⁹ ꝛ volūtatis q̄ di/
rigit motorē ad ſic mouere:dirigeret mobi
le ad ſic moueri . Vel dices ꝙ nō dirigit ꝛ
ſi ſic tūc ille motoꝛ poſſet p ſe ſufficieṫ mo
uere ſine directōe pmi.nō ergo depēderet
in mouēdo a pmo:qꝺ in lumine natura/
li eſt abſurduꝫ.ꝛ plīme alie rōnes ad hoc
ſolent fieri.xij.meth.de quibꝫ nō eſt ad pre
Corre.1 ſens.¶ Ex pma parte ꝯclōnis ſequiṫ ꝙ ſo/
lū eſt vnū neceſſe eſſe ſiue neceſſariū. vocā
do neceſſariū ſimpliciter qꝺ nō pōt nō eſſe
Corre.2 ptꝫ.qꝛ oīa alia ſūt a deo pducta. ¶ Se/
cundū.ꝙ q̇cquid nō eſt deus eſt ꝯtingenſ
Corre.3 eſſe.ſequiṫ ex eodē.qꝛ qn̄qꝫ nō fuit.¶ Ter/
tiū.ꝙ q̇cquid eſt ꝛ nō eſt deus:eſt ex gr̄a ꝛ li
bera volūtate dei ꝯſeruātis.ptꝫ.qꝛ vl' ſic. et
habeṫ ppoſitū.vel eſſet ex debito iuſticie.ꝛ
hoc nō.qꝛ de⁹ nequit eſſe pprie debitoꝛ ad
cōſeruare.qꝛ licet angelū ſtantē i bono cō/
firmauerit:eo ꝙ ſe ad deū cōuerterit:tamē
in h deū nō fecit ſuū debitorē.qꝛ ꝙ ſe ad de
um cōuertit h ei deus gratioſe ꝯceſſit cū eo
ad illā cōuerſionē coagēdo ꝛ volūtatē ſuā
ad hoc pueniēdo.vel ex neceſſitate nature
et hoc nō:p correlariū pmū.ꝛ ptꝫ p apl'm
pme ad Corinth.iiij.c. Quid habes qꝺ n̄
obiectio accepiſti?¶ Sꝫ ꝯtra ſcdāꝫ ptē ꝯclōnis pt
inſtari.qꝛ.ij.de celo dicit phs: ꝙ optimuꝫ
nō indiget actiōe.mō deus eſt optim⁹.xij.
meth. Cōfirmaṫ.qꝛ nobiliſſimo enti cōpe
tit nobiliſſima actio.mō actio trāſiens nō
eſt nobiliſſima ſꝫ magis imanens. Scdo
q̇a vel moueret libere:vel neceſſario. ſi ne/
ceſſario:tūc oīa euenirēt de neceſſitate.ſi
libere oppoſitōis libertate:tūc poſſet non
mouere ꝛ ſic poſſet nō efficere:ꝛ ex ꝯn̄ti mo
tus celi ceſſare.qꝺ in lumine naturali non
poniṫ. Tertio.qꝛ de⁹ eſt gr̄a cuiuſ eſt actio
g ipe nō facit actōem.tenet ꝯn̄a per phm
xij.meth.ſic dicentē.ꝙ oīs actio ꝯſiſtit i
duobꝫ:quoꝝ vnū eſt gratia cui⁹.ꝛ alid ḡ/
tia hui⁹.g qꝺ agit nō vīꝺꝛ eſſe:gratia cui⁹
eſt actio. Quarto.qꝛ naturalr nō videṫ cō
cedendū ꝙ ab eodē ſimpliciſſimo ſint plu
ra diuerſaꝝ ſpēruꝫ in eodē genere cauſe.ſꝫ
manifeſtū eſt ꝙ a deo eſt pma intelligen/
tia poſt ipm effectiue ꝯſeruatiue.g nō ē a/
ctio pductiua.¶ Cōtra pmū correlariū ar Ɔ.1.corr.
guiṫ ſic.nō implicat ꝯdictōeꝫ:eſſe aliꝺ ne/
ceſſe eē q̄ deū .g deus pōt hoc facere.ꝯn̄a
tenet ex dictis in q̄ſtio.de oīpotētia:circa
diſ.xix.ꝛ.xx. pmi.ꝛ an̄s ptꝫ.qꝛ phs poſuit
multa neceſſe eſſe:ꝛ tn̄ non videṫ ſua poſi
tio implicare.¶ Scdo ꝯ ſcdm.qꝛ ſi tota ſcdo ꝯ 2.
vniuerſitas depēdentiū eſſet ꝯtingēs eē:ſe/
quereṫ ꝙ tota poſſet nō eſſe:pquid nomiſ
cōtingētis.falſitas ptꝫ.qꝛ eadeꝫ rōne tota
latitudo ꝯtingentiū poſſet eſſe:ſic ꝙ nihil
vltra poſſet pduci:pbat ꝯn̄a qꝛ eſſe ꝛ non
eſſe ſūt oppoſita.ꝛ g habēt fieri circa ideꝫ.
Et ex alio.tam cōtingens eſt res ad eſſe ſi
cut ad nō eſſe. Tertio ꝯ idem. qꝛ vl' oīa
eſſent equaliter ꝯtingētia.ꝛ h eſt abſurdū
qꝛ magis cōtingēs eſt foliū vitis q̄ maria
pma que nunq̄ corrūpiṫ.vel vnū eēt ma/
gis cōtingens q̄ aliud.cōtra.qꝛ oīa eq̄li
ter depēdent ex lib'a volūtate dei.g eq̄liter
ꝯtigeṫ habent eſſe. Itē oīa poſſibilia ſūt
equaliter poſſibilia.g oīa cōtingētia ſūt
equal'r cōtingentia.an̄s videṫ notū. quia
oīm poſſibiliū eſt vna definitio. Itē tertio
qꝛ oīa ipoſſibilia ſūt equal'r impoſſibilia
g.ꝯn̄a tenet. qꝛ cōtingēs ꝛ impoſſibile ſūt
oppoſita.¶ Quarto ꝯtra tertiū correlariū q̄rto ꝯ.3
qꝛ q̄libet in charitate mortu⁹ habet vitam
eternā:de rigore iuſticie.g nō ex gr̄a.conſe
quētia tenet p apl'm ad Rom.ſi ex merito
vel debito:nō ex gr̄a. an̄s ptꝫ per pabolaꝫ
ſaluatoris. Math.xx. qꝛ denarius diurn⁹
ꝛc.dicit debit⁹ ex cōuentōe facta cum opa
rijs.g ex debito iuſticie.¶ Hec nō ꝯcludūt
et iꝺo pro ſclōue eoꝝ eſt aduertendū.ꝙ rō p ſolōne
agendi in agētibꝫ incorporeis ſbalibꝫ ē in Notā.
tellect⁹ ꝛ volūtas:iꝺo em motoꝛ incorpo/
reus agit:quia itelligit ſic agere eſſe bonū:
ꝛ qꝛ vult illꝺ bonū eſſe vel fieri. Itē ratio fi
nis gratia cuius ſunt actōnes naturales ē
bonū:ꝛ pſertim optimū qꝺ eſt maxie ama
bile. Vn̄ cū deus pfectiſſime intelligat.vt
dcm̄ eſt in.xij.meth.ꝛ omne bonū qꝺ ē vel
fit velit:iꝺo poniṫ agere ſiue pducere. Se
cūdo inq̄tū ipſe eſt ſūme amabile ꝛ appe/
tibile ſic pōniṫ finis omnis actōnis natu/
ralis:ꝛ ita naturale lumē dirigit ꝯformiṫ

lumini catholico in h̄ ꝙ deus eſt primum
efficiēs. qꝛ ꝑfecte intelligēs ⁊ volens bonū
et ꝙ eſt vltim⁹ finis. qꝛ ſūme bonus ama/
bilis ⁊ deſiderabilis. ¶ Quo p̄miſſo reſpō/
det ad rōnes ꝯ ſcḋam ꝑtē ꝯclōnis factas.
Ad 1 ¶ Ad p̄mā ꝙ deus nō agit qꝛ indiget. ⁊ er/
go nō eſt p̄maria intentōe gr̄a actiōis ad
extra. ſꝫ qꝛ vult alijs ſuā ꝑfectōem impar/
tiri. Unde om̄is cauſa ſcḋaria ⁊ ip̄e ſuam
ad ꝯfir. actōem dirigit in ſeip̄m. ¶ Ad ꝯfirmatio
nē. ꝙ ip̄i deo cōuenit actio imanens. ſcꝫ in/
telligere ⁊ velle reſpectu ſui: ⁊ hec eſt imma
nēs. ſꝫ qꝛ de rōne boni eſt cōicare alijs ſuā
bonitatē. idō ſecūdario cōuenit deo actio
Ad 2 trāſiens emanās ab imanente. ¶ Ad ſe/
cundā dicit catholic⁹ ⁊ vere ꝙ mouet con/
tingenter ⁊ libere libertate oppoſitōis. phi
loſophus in lumine naturali qḋ ſepiſſime
deficit ſicut ⁊ hic dicit ꝙ mouet neceſſario
et cōcedit ꝙ om̄ia que nō depēdent a volū
tate libera eueniūt neceſſario. ſꝫ tn̄ volun/
tatis libere effectus ꝯtingēter eueniūt: ra/
tione ſue libertatis. qꝛ celum q̄uis ip̄aꝫ in
clinet: nō tn̄ neceſſitat. Catholic⁹ vero ve
ritatē ꝓſequens dic̄ ꝙ om̄ia que eueniunt
in ordine ad deū ꝯtingēter eueniūt. quia
poſſet impedire ne fieret. q̄uis effect⁹ natu
Ad 3 rales in ordine ad ſuas cauſas naturalit̄
agētes nō poſſint nō euenire ¶ Ad tertiā.
ꝙ in om̄ib⁹ effectib⁹ deus qꝛ eſt optimū: eſt
finis cui⁹ gratia p̄ncipalit̄ fit effect⁹. Itē
qꝛ eſt p̄ncipale intelligēſ bonū ⁊ volēs ip̄m
eſſe ⁊ fieri eſt p̄ncipale agēs. Et ad ph̄um
qn̄ dicit: ꝙ aliud eſt gr̄a cui⁹: ⁊ aliud ē qḋ
eſt gratia hui⁹. ꝙ loquit̄ de alietate rōnis.
Ad 4 puta ꝙ deus alia rōne dr̄ efficiēs. vt dc̄m
eſt. ⁊ alia rōne finis. ⁊ ita eſt. ¶ Ad q̄rtam
catholic⁹ dic̄ facile ꝙ a deo. qꝛ imenſus ē.
et liber libertate oppōnis infinita diūſaꝝ
ſpērum poſſent eque immediate depēdere.
Sꝫ ph̄s in lūine natāli loq̄ns diceret ꝙ a
deo in gn̄e ꝓducentis imediate depende
ret motus p̄mi mobilis. in gn̄e aūt efficiē/
tis ꝯſeruātis om̄ia ꝑpetua: rōne ꝑfectōnis
virtutis diuine. q̄uis rōne cuiuſdā eminē
tie poſſit dici ꝑfecti⁹ ⁊ imediati⁹ ab eo de
pēdere qḋ in ſe eſt ꝑfecti⁹: nō ꝙ ab eo ime/
diati⁹ ſꝫ qꝛ ip̄m in ſe ē digni⁹. Dictū eſt ḋ h̄
ſatis in queſtiōe xxix. p̄mi in articulo .ij.
ſcꝫ ꝙ deus imediate cōſeruat: etiā loquē/
do naturalr̄ om̄e ꝑpetuū a ꝑte poſt. ¶ Nūc
Ad. 1. rn̄det ad rōnes factas ꝯ corrēlaria. ¶ Ad
p̄mā. ꝙ aliq̄d dr̄ implicare ꝯdictōem du/
plr̄. Uno mō qꝛ ex eo ſūt euident̄ inferibi/
lia ꝯdictoria. ⁊ ſic multa ſūt nō implican
tia que deus nō p̄ot facere. verbi gr̄a. deū
nō eſſe trinū ⁊ vnū: ſic nō implicat. qꝛ nul
lus viator ſciret ex h̄ deducere ꝯdictoria: i/
mo magis ex oppoſita. puta ex articlo tri/
nitatis eſſent deducibilia. Et hoc mōn̄ va
let ꝯn̄a. h̄ nō implicat. ġ deus hoc p̄ot fa/
cere. Scḋo mō aliq̄d dr̄ implicare. q̄a re/
pugnat alicui neceſſe eſſe qḋ q̄libet fidelis
habet ꝯcedere. qꝛ in natura rei hoc oportꝫ
ſemꝑ ſupponere. ſicut iſta. deus nō ē trin⁹
et vn⁹ dicit̄ implicare. Et h̄ mō hec impli
cat ꝯtradictōem. ſūt plura neceſſe eſſe. q̄a
hoc repugnat huic. tm̄ eſt vn⁹ deus libera
te oppoſitōis ꝯſeruās om̄ia alia. Et deta/
lib⁹ valet ꝯn̄a. hoc nō implicat. ġ de⁹ p̄ot
hoc facere. ¶ Ad ſcḋam ꝯcedit̄ an̄s. et qn̄ Ad 2
infert̄. eadem rōne tota latitudo cōtingen
tiū poſſꝫ eſſe: ſic ꝙ non pl'a poſſint fieri. ne
get̄ ꝯn̄a. quia nō eſt ſimile. nulla em̄ p̄t eſ/
ſe tota latitudo poſſibiliū ꝓduci: ſic eſt be/
ne de facto tota latitudo poſſibiliū produ
ctoꝝ. Ad ꝓbatōem p̄mā dicit̄. ꝙ nō opor/
tet ꝯdictoria oppoſita in om̄ib⁹ fieri poſ/
ſe circa idem. vt q̄uis deus poſſit eſſe: non
tn̄ p̄ot nō eſſe. ¶ Ad ſcḋam. ꝙ ita eſt de q̄/ ad aliā
libet re ꝯtingēte. ſed nō ḋ tota latitudīe cō
tingentiū. collectiue loq̄ndo. qꝛ potentia
diuina nō p̄ot eſſe exhauſta: ⁊ idō non eſt
poſſibile: ꝙ om̄ia ꝓducibilia ſint de facto
¶ Ad. 3. ꝙ oia reſpectu volūtatꝫ dei: ⁊ i ordi Ad 3
ne ad eā ſūt eq̄lr̄ ꝯtīgētia ſic̄ et eq̄lr̄ poſſibi
lia ſꝫ in ordīe ad ꝓprias naturas rerū eis
a deo inditas inequaliter ꝯtingūt: ⁊ etiaꝫ
poſſibilia ſūt. qꝛ materiā poſſe nō eſſe nō
p̄ot ex alio cōtingere: niſi qꝛ de⁹ vellet eaꝫ
ꝯſeruare. alia aūt ex ſua natura etiaꝫ deo
volēte ea ſic ꝯſeruare iuxta exigentiā ſuoꝝ
naturaliū a dn̄o deo eis datā h̄nt deficere:
eo ꝙ habēt ꝯ̄triū. vel qꝛ aliud cōſeruans
cū deo iuxta curſum ſolitū correquirit̄ qḋ
nō ſemꝑ cōcurrit. Ad aliā ꝓbatōem cum
dr̄ ꝙ om̄ia impoſſibilia ſūt equalr̄ impoſſi
bilia. Iſta de reb⁹ falſa eſt: de ꝓpōnib⁹ nō
eſt ad p̄ſens. ¶ Ad quartā neget̄ an̄s eo ꝙ Ad 4
deus nō eſt debitor glorie: eo ꝙ dedit gr̄aꝫ
ſed creatura eſt accepta gr̄a magis debens
deo. Ad ꝓbatōem ad ꝑabolā de denario
diurno dicit̄ ꝙ loquat̄ de debito ſequente
legem miſericordie ⁊ clemētie diuine et nō
de debito rigoris. Hoc de ſcḋa ꝑte huius Ad aliā
articuli. ¶ Quo ad quartā ꝑtem dicēdū ē quartā

p̄mo ſm mgr̄m.c.ij.p̄me diſtinctōis ſecū/
di.ꝙ creare eſt aliq̄d de nihilo ꝑducere.et
ponit̄ ſepe ⁊ a mgr̄o quaſi eſſet affirmatia:
creare eſt producere aliquid de nihilo. A
lij dicūt ex nihilo:⁊ eſt idem ſenſus.et ſi li
de vel ex dicat circūſtātiā ſbiecti vt ſit ſen
ſus ꝙ eſt ꝑducere aliq̄d de nō exiſtente tā
q̄ꝫ de ſbiecto ꝑpoſitio eſt falſa.q: nō exn̄s
nullius eſt ſbiectū:nec eſt mēs loquentiū
Alio mō li ex vel de dicit circūſtantiaꝫ or
dis:vt ſit ſenſus:eſt ꝑducere aliq̄d: ⁊ non
de ſbiecto p̄ſuppoſito.⁊ ſic intelligūt loq̄n
tes doctores ſancti ⁊ alij ſicut mgr̄. Hec di
ſtictio ſumit̄ a venerabili Anſel.mona.c.
viij.Btūs Auguſtinus ad Oroſiū:cū di
cit̄.deus ex nihilo fecit.nihil aliud intelli
Nota.2 git:niſi ꝙ nō erat vn̄ faceret.¶ Scd̄o ē no
tandū ꝙ creare differt a generare:nō autē
in hoc ꝙ generare fit in ſbiecto:⁊ nō creare
quia etiā ſepe creare fit in ſbiecto :vt aīa
intellectiua creat̄ ⁊ ſimul corpi infunditur
cum nunq̄ꝫ ſit extra corp⁹ citra mortē.Sꝫ
creare dicit̄ ꝑducere rem nouā:⁊ nō de po
tentia materie p̄ſuppoſite.Generare vero
dicit̄ ꝑducere rem nouā:⁊ de potētia mate
rie p̄ſuppoſite.Et ex hoc ſequit̄ ſcd̄a diffe/
rētia:ꝙ creare q̄ꝫuis fiat in ſbiecto qn̄qꝫ:tn̄
creans p̄us attingit formā q̄ꝫ eam eſſe in
ſbiecto.vt deus creando aīam in corpo/
re p̄us attingit ip̄am aīam via nature q̄ꝫ
eam eſſe in corpe.quia eā eſſe in corpe pre
ſupponit eā eſſe.ꝑ oppoſitū gn̄are cū ſit ꝑ
ducere formā de potētia materie eſt prius
attingere materiā ſiue ſbiectū q̄ꝫ formam
quā generat:eo ꝙ de potētia eius generat
Cōcluſio re ſponſalis. ¶ Quibꝫ p̄miſſis eſt ꝯcluſio rn̄ſal̄ hec.om
nia que ſunt citra deū a deo creata ſunt in
ſe vel in ſua materia.probat̄ ſic.q: oīa que
ſunt:vel ſūt ſpūalia:⁊ illa oīa a deo cre/
ata ſūt:ſaltē in ſbſtātijs.cū intelligētie ⁊ in
tellect⁹ hūani ⁊ angeli gn̄ari non poſſint.
Vnd̄ Gen̄.p̄mo.In p̄ncipio creauit deus
celum.gloſa.i.ſpūalem creaturā. vel ſunt
corpalia.⁊ hec ſūt duplicia. q̄dā q̄ ſe hn̄t
per modū ꝑpetuoꝝ a ꝑte poſt. vt materia
vel orbes celeſtes ⁊ eoꝝ ꝑtes.et hec creata
ſūt in ſe. Nā ſequit̄ in auctoritate. ⁊ terrā.
gloſa.i.corporeā creaturā.vel hn̄t ſe ꝑ mo
dū corruptibiliū ⁊ gn̄abiliū:ſicut elemen
ta mixta:⁊ cetera hmōi.et hec creata ſunt
ad min⁹ in ſuis ſbiectis.q: ſbiecta eoꝝ de
quoꝝ potētia genita ſunt:creata ſūt. Silr̄
eſt d̄ formis accidētalibꝫ ſiue ſpūalibus ſi
ue corpalibꝫ.quia ſi aliq̄ ſūt genite:vt ſciā
cōcl̄onis in aīa.vel caliditas in aq̄. tn̄ in
ſuis ſbiectis create ſunt:vt dc̄m eſt. ¶ Cor
relariū.q̄ꝫuis ml̄te forme imediate ſint ꝑ/ Corre.1.
ducte ꝑ gn̄atōem.tn̄ hmōi mediate ſūt ꝑ
ducte per creatōem.pꝫ ex ꝯcl̄one. q: earū
materie create fuerūt:de quaꝝ potentia ge
nite ſūt.¶ Scd̄m correlariū.q̄cquid eſt ci
tra deū rōnabiliter d̄r creatura.pꝫ.q̄a eſt Corre..2
creatū:vel mediate vel imediate: vt dicit
cōcluſio.¶ Tertiū correlariū.totū vniuer
ſum reꝝ depēdentiū eſt regnū creatū. pꝫ ex Corre. 3
cōcl̄one.q: quelibet pars ei⁹ eſt creata.per
correlariū p̄cedens.hui⁹ regni p̄ncipiū eſt
deus:rector deus:finis de⁹.pꝫ ex dictis in
parte p̄cedēti queſtiōis. Vn̄ ip̄e de ſe.ego
ſum alpha ⁊ o:p̄ncipiū ⁊ finis. Apocal̄.x.
¶ Scd̄a ꝯcluſio eſt hec.de⁹ pōt creare.iſta
ſequit̄ ex p̄ma.⁊ credo bn̄ ꝙ nō poſſit d̄mō Cōcl̄o.2
ſtratiue ꝑbari:ſed congruētijs pōt ſic ſua/
deri.quia ſicut ſe habet ꝟtus finita ad ge/
nerare:ita ſe hꝫ ꝟt⁹ infinita ad creare. ſed
pꝫ ꝙ ꝟtus finita pōt gn̄are:vt ignis ignē.
ergo virtus infinita poteſt creare.cum er/
go deus ſit virtus infinita:creare pōt.pa/
rent conſequentie.⁊ pater maior.quia ſicī
finite magiſ eſt facere rem nullo preſuppo
ſito:q̄ꝫ producere rem ex ſbiecto preſuppo
ſito:ita infinite excedit virtus infinita ꝟ/
tutem finitam.¶ Secūdo.quia ſic res ſe
habet ad eſſe:ita ad agere.modo deus ni ꝑbat̄ 2
hil preſupponit in eſſendo: ergo nec in a/
gendo.¶ Tertio.q: agens imenſum qua
le eſt de⁹ ⁊ liberū libertate oppoſitiōis pōt ꝑbat̄ 3
annihilare.ḡ creare.tenet ꝯn̄a.q: creatio ⁊
annihilatio ſūt mutatōes oppoſite: ḡ qd̄
pōt in vnā pt in aliā in genere ſaltē. Ex a/
lio.agens imenſe bonū ⁊ potēs nō min⁹ p̄t
cōſtruere q̄ꝫ deſtruere.mō annihilatio ha/
bet ſe ꝑ modū deſtructōis:⁊ creatio ꝑ mo
dū cōſtructōis.an̄s pꝫ.q: ex q̄ liberū ē:p̄t
nō velle ꝯſuare:q̄ poſito in eē nihil remāe
ret niſi ip̄m.⁊ ex ꝯn̄ti oīa alia redigeret̄ in
nihilū.¶ Et.4.q: poſſe creare dic ꝑfectōꝫ ꝑbat̄.4.
ſimpl̄r:⁊ tale dꝫ d̄o attribui.hec ⁊ ſilia ſīt rō
nes pſuaſiue fidei iā poſite ꝯgruētiā exhi/
bētes.ſꝫ ad gn̄andā fidē i mte īfidel̄ in dꝛn̄
tr̄ nll'ā ten⁹ ꝯuicēt es.¶ Sꝫ i ꝯn̄ū h⁹ ꝯcl̄ōis
⁊ p̄cedētꝭ laborauit ꝯmētator i p̄io ph.vo In ꝯn̄ū
lēs d̄mōſtrare ꝙ oē qd̄ fit ex ſuppoſito ſbie h⁹ ꝯcl̄ōis
cto fieri vl̄ ꝑduci.Et ē p̄ma ſua rō. q: gn̄a
tio ſbal̄ ſuppōit motū.ḡ ſbiectū bōa ꝯſeq̄n
tia eſt.quia mot⁹ neq̄t eē ſine ſbico.an̄s ꝑ/

bat.quia ſupponit alterationem:eo ꝙ nō
2 pt fieri niſi de ſbiecto ſuppoſito¶ Scđo i
effectu arguit ſic.ſi ſine ſbiecto pſuppoſito
poſſit aliqd fieri:ſequeret ꝙ impoſſibile fie
ri fieret.falſitas ꝯñtis pꝫ.ꝯñam pbat.qa
da ꝙ aliqd ſit poſſibile fieri ſine ſbīco:tūc
querit a te vbi ſit iſta poſſibilitas:ꝛ qd ſit
illud poſſibile fieri anteꝙ̄ fiat?nō em ē de/
us.qꝛ ille nō eſt poſſibil' fieri:nec aliqd ali
ud pducibiliū iam exiſtentiū:illa ſunt iā
facta:nec ſbiectū.qꝛ illud fiet ſine ſbiecto.
Confir. ¶ Confirmat clarius ad mentē ſuā ſic.nul
la eſt poſſibilitas ad fieri aīam antichri
ſti ſine ſbiecto.ğ illa nō eſt poſſibil' fieri:et
ita ſi fieret:impoſſibile fieri fieret.añs pro
bat:ſicut iā dictū eſt:inducēdo in do ꝛ ſin
gulis que ſunt.qꝛ nullū iſtoꝝ eſt poſſibili/
tas ad fieri aīam antixp̄i. ꝛ ꝯña pbatur
qꝛ videt ſi aliqd pōt fieri ſine ſbiecto ꝙ de
3 bet eſſe aliq̄ poſſibilitas ad ei⁹ fieri.¶ Ter
tio:qꝛ ſi deus potuit creare a:ſit p̄m⁹ ange
lus ponat:ſequetur ꝙ aliqd ſit trāſmutatū
pducto a ſine trāſmatōe.falſitas ꝯñt' pꝫ
probat ꝯña.qꝛ a eſt creatū:p te ğ trāſmu/
tatū.ſed ꝙ ſine trāſmutatōe pbat.qꝛ que/
rit.quid fuiſſet iſta trāſmutatio?cōſtat ꝙ
nō deus.nec etiā ſbiectū.qꝛ tu excluſiſti ſb
iectū.nec angel⁹ ante fieri.qꝛ tūc non erat
nec poſt fieri.qꝛ tūc trāſmutatio eſt facta.
nec in fieri eſt trāſmutatio vel mutatio q̄
angel⁹ incipit eſſe ſiue fit.ꝛ ğ in fieri ange/
lus nō eſt.qꝛ quod fit nō eſt.Item ſi eſſet:
factus eſſet.qꝛ oē qđ eſt ꝛ nō eſt ppetuū
4 eſt factū.¶ Quarto quaſi ſimilr.qꝛ ſeque/
ret ꝙ a habuiſſet diſpoſitōnem poſtꝙ̄ ē fa
ctū.quā tñ nunꝙ̄ habuiſſet.pbatur conſe
quētia ſicut ante.quia habuiſſet fieri ꝛ nō
ateꝙ̄ pducebat.qꝛ nō erat.nec poſt pdu/
ctōem.qꝛ tūc ſemp erat facta.ğ p̄.tunc nō
habuit fieri.nec cū fiebat.qꝛ tūc a nō erat.
ergo tūc nullam diſpoſitōem habuit.¶.5.
5 qꝛ ſi ſic dicit cōmētator:tūc deus poſſet ali
quid facere ſine cauſis ſecūdis.ꝯña nota
eſt.cōſeqns ſupponit cōmētator eſſe falſū
et ratio fortaſſis ſumit ex.viij.phiſi.qꝛ de
us ſm cōmentatorē eternalr ſtatuit ſe pro
ductuꝝ res gñabiles cū cauſis ſecūdis:ſic
ad ſenſum videm⁹ ꝙ eas pducit.ſi ğ potu
it vel pōt producere arborē vel equuꝫ ſine
cauſis ſecūdis.tūc pōt mutare ordinē quē
diſpoſuit eternalr:ꝛ ex ꝯñti aliter velle ꝙ̄
nunc vult:ꝛ ſic mutari in volūtate.qđ cō/
mentator ꝛ etiā fideles reputāt impoſſibi

le.¶ Poſſūt addi alie rōnes.ꝛ ſexto argui 6
ſic.mundus eſt etern⁹.ğ nullū eſt regnum
creatū.ꝯña tenet.qꝛ ſi debet eſſe aliquod re
gnū creatū:h̄ eſt mūdus.pbat añs ſic.qa
vel deus ab eterno voluit ꝛ potuit produ/
cere mundū.ꝛ ſi ſic:tūc mundus ab eterno
fuit.vel potuit ſed nō voluit:tūc inuid⁹ fu
it:argumento bti Auguſtini cōtra Maxi
minū diceris.ꝙ ſi potuit pducere filiū eq
lem ꝛ nō fecit:inuidus fuit.ſi vero voluit
ſed nō potuit:impotēs fuit.¶ Septio.qa 7
implicare videt mutatōem dei ꝙ mūdus
ſit pductus.ğ nō eſt pductus.ꝯña nota ē
et probat añs.qꝛ da ꝙ pductus ſit p a in
ſtante.ğ deus pro illo inſtāti voluit pdu/
cere mundū.ꝛ hoc ante nō voluit.ğ in vo
lūtate mutat⁹ eſt.ꝯña nota eſt.qꝛ tranſit⁹
de nō velle ad velle dic̄ mutatōem in vo/
luntate.ꝛ añs p p̄ma pte notū eſt.ꝛ pro ſe
cūda pbat ſic.qꝛ ſi ante voluit:querit qua
re nō fecit:ſi eius volūtati nihil reſiſtit?vi
det ſi ante voluit ꝙ ante fecit.ğ cū pter nō
ante fecit:ſequit ꝙ ante non voluit. Ad h̄
poſſunt adduci rōnes phi.viij.phiſi.ſed
quia in phiſica ſolui cōſueuerūt ꝛ in abbre
uiatis eiuſdē octaui eas ſolui:iō de eis ſu/
perſedeo.qꝛ etiā iſtis ſolutꝭ facile ſolui poſ
ſunt.¶ Pro ſolōne iſtoꝝ rememorānduꝫ ē
illud qđ dictū fuit in.xl.queſtiōe p̄mi li.ꝛ p ſolōne
tertio articulo illi⁹ de pſciētia dei.ſ.ꝙ illud Notā.1
qđ deus ab eterno pſciuit pōt nunꝙ̄ pſci/
uiſſe.ꝛ in queſtione.xlj.de pdeſtinatiōe ꝙ
illud qđ deus ab eterno voluit pōt nun/
ꝙ̄ voluiſſe.iuxta vnū correlariū p̄mi arti.
illius.¶ Scđo p catholico fundamento
ſupponendū eſt ꝙ mund⁹ pro certa mēſu Notā.2
ra eſt ſic ꝙ non ante.vt dcm eſt in concluſi
one reſpōſali.quāuis ante potuerit pduci
¶ Ex quo tertio cōſequenter dicenduꝫ eſt
ꝙ deus ab eterno voluit mundū produ/ Tertio ē
cere pro illo nunc pro ꝗ ipm produxit.pꝫ dicēdū.
quia ita fecit:ꝛ nō fecit niſi volēs.¶ Et qr
to ꝙ nō voluit mundum producere ab e/ 4
terno:ſed prout li ab eterno determinat h̄:
quod ē producere.patet.quia cuꝫ hoc nō
ſit factum:patet ꝙ deus illud non volu/
it.¶ Illis p̄miſſis rn̄detur ad rōnes.¶ Ad Ad 1
p̄mā cōmentatoris cōcedēdū ē ꝙ oē qđ fit in ꝯñtꝫ
per gñatōem:fit ex ſbiecto pſuppoſito.p/
ut ſatis manifeſtū eſt ex.ij.notabili.ſꝫ mlt
ta pñt fieri ſine gñatōe.ſ.p creatōꝫ.ꝛ ſicil/
la rō nō ē ad ppoſitū:imo ſi ſuppōit ꝙ oē
qđ fit gñatōne:tunc perit qđ deberet pro/

bare.¶Ad ſcđam negeť ꝯſequentia:ꝙ im
Ad 2 poſſibile fieri fieret:⁊ ad probatõnez ꝯñę
ꝙ poſſibilitas ad fieri rei quę nõ eſt:nihil
eſt.ſꝫ põt eſſe res:vt poſſibilitas ad fieri ꝓ
mi angeli nihil erat añ ipm:ſꝫ potuit eſſe
angelus:ſic poſſibilitas ad fieri anię anti
chriſti nihil nũc eſt:ſꝫ erit ania antixpi:et
põt eſſe ania.imo ſm veritatẽ poſſibilitaſ
ad formã aſini gñandi nihil de facto ẽ:ſed
erit forma aſini.vñ ꝯcedẽda eſt nulla poſ-
ſibilitas ad fieri anię antichriſti eſt aliq̃d
ſicut ania antixpi nõ eſt aliq̃d: ſꝫ erit illa
poſſibilitas q̃ erit illa aia:nõ eſt aliq̃d: ſꝫ
erit aliq̃d:vel põt eſſe aliq̃d.ſicut ei gñan-
dũ nõ eſt aliq̃d:ſꝫ erit aliq̃d:ita poſſibili-
tas ad fieri nõ eſt aliq̃d:ſꝫ põt eſſe aliq̃d.
Caueat tñ poſito termino ampliatiuo a ꝑ
teꝑdicati:vñ hęc iuxta rectã logicã eſt cõ-
cedẽda.aliq̃d eſt poſſibilitas ad fieri an i
mę antixpi.q2 aliq̃d qđ põt eſſe eſt poſſibi
litas ad fieri aię antixpi.Vñ hec.nlla poſ
ſibilitas ad fieri anię antixpi eſt aliq̃d:de
bet ſic ꝯuerti:nihil qđ eſt aliq̃d:eſt poſſibi
litas ad fieri anię antixpi.¶Per idẽ tñ de
Ad 3 tur ad tertiã:negãdo ꝯñam ꝙ ꝓducto a vł
ꝓmo angelo erit aliq̃d ꝓductũ:ſine tranſ-
mutatõne.⁊ ad ꝓbatõem ꝯñę dicit.ꝙ a ẽ
trãſmutatũ.⁊ ſua trãſmutatio fuit ipm a:
in fieri.⁊ qñ đr ꝙ ipm a qñ fit:nõ eſt.nege
tur hoc.q2 qđ fit trãſmutatõe inſtãtanea:
eſt cum fit.Iuxta illũ textũ.viij.phiſi.In
ſtans trãſmutatõis inſtantanee eſt attribu
endũ poſteriori paſſioni.i.termino ad q̃ꝫ
Sꝫ dcm phi.qđ fit nõ eſt:intelligit de his
quę fiũt ſucceſſiue.ꝙ illud qđ ſic fit nõ eſt
in eſſe ꝯpleto.¶Ad ſcđam ꝓbatõꝫ.ꝙ hec
ꝯña nõ valet.a eſt ⁊ nõ eſt eternũ.ẻ eſt fa-
ctũ.ſꝫ oportet inferri.ẻ fit.vel eſt factũ.ſcien
tia em̃ in ania ſi fiat inſtãtanee:eſt cũ fit.
vt dixi in abbreuiatis libri poſteriorum.
¶Ad quartã rõnem ptꝫ per idem.q2 a pꝰ
Ad 4 q2 eſt factũ habuit trãſmutatõem.vł ma
gis proprie fuit ſua trãſmutatio in primo
inſtanti ſui eſſe.¶Ad q̇ntam.concedit ꝙ
Ad 5 infert:ꝙ deus põt aliquid facere.imo mũ-
dum fecit ſine cauſis ſecũdis:⁊ adhuc pt
Ad improbatõem quãdo dicit:ꝙ ſtatuit
ſemꝑ eternaliter productuꝝ res cuꝫ cauſiſ
ſecũdis.dicit ꝙ hoc eſt veꝝ de his quę fi-
unt per gñatõem:nõ de his quę fiũt ꝑ cre-
atõem.Secundo ꝙ illud quod eternalit
reſpectu futuroꝝ ſtatuit:põt nunq̃ ſtatuiſ
ſe:vt dcm eſt in ꝓmo ꝓmiſſoꝝ ante ſoluti-

ones rationũ.Vnde aſinũ queꝫ ſtatuit ſe
productũ cum cauſis ſecundis:ſine illiſ
poteſt producere.vt hęc libro ꝓmo in quę
ſtionibꝫ.xl.et.xlj.ſatis deducta ſunt.¶Ad Ad 6
ſextam negeť antecedẽs.Ad ꝓbatõem đr
ꝙ ab eterno potuit ⁊ voluit ꝓducere mun
dũ.prout li ab eterno determinat hoc qđ
eſt potuit.⁊ li voluit nõ li producere.ab e
terno em̃ voluit ⁊ etiã ab eťno potuit mũ
dum producere pro inſtanti ſuę ꝓductio
nis:ſꝫ nõ voluit producere mundũ ab eť
no.Scđo dicit ꝙ potuit producere mun
dum pro eterno ſyncathegorematice.ſ.ꝓ
infinito tempore ante:ſed non voluit.nec
tenebať.ſed ex mera liberalitate ſuę libere
volũtatis pro inſtanti pro quo voluit mũ
dum produci:ipm produxit.⁊ negeť cõſe-
quentia cum inferť:potuit ꝓus ⁊ nõ fecit.
ergo inuidus fuit.Et ad Auguſtinũ dici
tur.ꝙ argumentũ de filio valet.q2 illuꝫ de
cuit naſci equalẽ ab eterno:eo ꝙ debuit eſ
ſe ꝑfecta imago patris.ſecus eſt de creatu-
ris quibꝫ deus nihil debet:ſed quicq̃d ha-
bet ſua gratuita bonitate ipſius ꝓbet.ſic ꝙ
poſſit eis nõ dare nullã indecentiã vł icõ
gruentiã in h̃ cõmittendo.¶Ad ſeptimã Ad 7
negãdo añs.⁊ ad ꝓbatõem admittiť ꝙ ꝓ
ductus ſit mundus pro a inſtanti ⁊ placꝫ
ꝙ deus pro illo inſtãti voluit ꝓducere mũ
dũ:⁊ ab eterno voluit mundũ ꝓducere ꝓ
a:⁊ idõ ſic faciẽdo nõ eſt mutatio in volũ
tate.⁊ ergo negeť minor ꝙ hoc ante nõ vo-
luit.⁊ ad ꝓbatõem đr ꝙ añ voluit:immo
ab eterno voluit producere ꝓ a.ſꝫ nõ vo-
luit ꝓducere pro tpe ꝓori q̃ꝫ pro a.put li tẽ
pore ꝓori determinat ꝓducere:vt dictuꝫ ẽ
¶Et ſi petať.q̃re nõ pro ꝓori ꝓducere vo-
luit?reſpõdetur ꝙ volũtatis diuinę nõ eſt Queriť.
reddẽda ratio.q2 ipa ẽ ꝓma ⁊ imenſa ratõ
nec cauſam habet aliquã.Hoc de his rati
onibꝫ dcm ſit.Et h̃ de tertia parte huius
articuli.¶Venio ad quartam partẽ huiꝰ
articuli.ſcilꝫ ad videndum:vtrũ in lumi- De.4.ꝑ
ne naturali ſit concedendum creatõem eſ te hꝰ ſcđi
ſe poſſibilem.Pro quo noto.ꝙ lumen na arti.
turale voco cognitõem quam intellectus
habet vel habere poteſt per ſenſum ⁊ expe-
rientiam:ſeu per propoſitõnes de ſe euidẽ
tes ex euidenti implicatõne veritatis i ſi-
gnificatõne ſuorum terminorum:ſecluſa
illuminatione ſuperiori.et ſic querere:vtꝝ
ponendũ ſit creatõez eſſe poſſibilẽ i puro
lumine naťali:ẽ querere:vtrum ex princi-

pījs ꝑ ſe notis ſeu ꝑ ſenſum vel experien/
tiā poſſit cōuinci ſiue probari ꝙ aliq̄d pōt
Notā. 2 creari. ¶ Scđo p̄mitto ꝙ aliq̄s poſſit ima
ginari creatōem poſſe cōuinci ex his q̄ ꝗti
die fiunt. q2 ſm veritatē ſemꝑ in gn̄atōne
hominis an̄ia intellectiua creat̄. vt allega
tū fuit an̄ oppoſitū. vel ex initio mundi: ſi
ue depēdentia mūdi ex deo. q2 etiā ſm veri
tatē creatus eſt: vt dictū eſt an̄. vel fortaſ/
ſis ex imenſitate vigoris p̄mi. hi em̄ videt̄
eſſe ꝓpinq̄ores modi quibꝫ ꝓpoſitū poſſꝫ
3 ꝓbari. ¶ Tertio p̄mitto ꝙ natura eſt intel
lectus humani ꝙ cū inuenit vniuerſalem
aliquā in plibꝫ ſinglaribꝫ verā ⁊ nō videt
rōnem inſtātie q̄re nō eſſet ita in om̄ibꝫ aſ
ſentire vniūſali. ptꝫ. q2 hoc mō fiunt nota
om̄ia p̄ncipia q̄ ſurgūt ex expientia. vt oñ
dit ph̄s. ij. poſterioꝝ. c. vlti. Itē idem inu/
it in ꝓlogo meth. ⁊ expimur in nob. null⁹
em̄ nr̄m eſt q̄n aſſentiat huic. om̄is ignis ē
calid⁹. ⁊ nō ex alia via q̄ꝫ ea q̄ nunc dicta
4 eſt. nullus em̄ noſtrū ſenſit omnem ignē
¶ Quarto p̄mitto ꝙ in om̄i actiōe quā vi
dem⁹ ⁊ qua videm⁹ aliq̄d fieri: ſemꝑ vide
mus aliq̄d ſbiici. vt deducit ph̄s in p̄mo
phiſicoꝝ: tā in his q̄ fiūt ſimplr̄: q̄ꝫ in his
que fiūt ſm quid. vt ſi aliq̄d dealbat̄ vl ca
lefit ſbiicit̄ aliq̄d in qđ eſt actio. ſi debeat fi
eri tunica: opꝫ ſbeſſe materiā. ſi ignis in
naturalibꝫ: cōbuſtibile. ſi animal ꝑ ꝓpa/
gatōem ſeminis ꝯiūctōem maris ⁊ femie.
ſi ꝑ putrefactōez ſbiectū qđ putrefit. imo
in hoīe cui⁹ an̄ia vere creat̄: tn̄ videm⁹ cō/
iunctōem ⁊ adminiſtratōem materie. ſic i
5 alijs an̄ialibꝫ. ¶ Ex his infero q̄nto ꝙ hec
ꝓpoſitio. om̄e qđ fit. fit ex ſbiecto p̄ſuppo/
ſito in ſolo lumine naturali ꝯſiderātibꝫ: ⁊
nō illuminatis lumine ſupiori: eſt p̄ncipi/
um vel ſaltē ad modū p̄ncipij ab intelle/
ctu ꝯgnita. ꝓbatio. q2 ꝑ q̄rtum p̄miſſoruꝫ
vbicūq̄ꝫ factio apparet ſenſui vel intelle/
ctui: apparet ſibi ſbiectū ⁊ in lumine natu
rali nō pōt videre cām quare nō vbiq̄ꝫ eſt
ſic. ḡ in lumine naturali aſſentit vniuerſa/
li ſecluſo ſupiori. ꝯn̄a tenet ꝑ tertiū p̄miſſo
rū. ¶ Ex his ſequit̄ ꝯcluſio rn̄ſalis. ꙩ in pu
Cōcł̄ore ſponſal. ro lumine naturali nō pōt ꝓbari creatōez
eſſe poſſibilē. ꝓbat̄ ſic. q2 illud nō pōt ꝓba
ri in puro lumine naturali: cui⁹ oppoſitū
ſequit̄ ex p̄ncipio in illo lumine. ſꝫ iſta. ni/
hil creat̄. vel etiā hec. creatio nō eſt poſſibi
lis: ſequit̄ ex p̄ncipio ph̄ie natural. ḡ hec.
creatio eſt poſſibilis nō pōt ꝓbari ex lumi

ne puro naturali. maior ptꝫ. q2 idē lumen
nō ꝓbat ꝯdictorias. cū nō poſſint ſiml̄ eſ/
ſe vere. ⁊ minor ptꝫ. q2 ꝑ quintū p̄miſſorū
hec eſt p̄ncipiū: omne qđ fit: fit ex ſbiecto
p̄ſuppoſito. ⁊ ad illā bene ſequit̄. ergo ni/
hil creat̄. cū creari: vt dc̄m eſt in p̄cedēte ꝑ
te hui⁹ articuli: ſit fieri ſine ſbiecto p̄ſuppo
ſito. imo ſequit̄ ꙩ in om̄i factōe neceſſe eſt
aliq̄d ſbiici ſaltē ex ꝯditōe: ſi debeat eſſe fa
ctio: eo ꙩ ita intellectus etiā videt i ſingla
ribꝫ: ⁊ nō videt inſtantiā. ⁊ ſequit̄ vltra. er/
go nihil pōt creari. ¶ Scđo ꝓbat̄ ꝯcluſio ꝓbat̄ 2
vel q2 hec ꝓpoſitio. aliq̄d pōt creari: nō eſt
ꝑ ſe nota: cum ſit articlꝰ fidei: nec ꝑ ſen
ſum vl̄ expientiā nota: nec ex his deducibil̄
ergo nō pōt ꝯcludi ꝓbatiue ex lumie na/
turali. tenet ꝯn̄a ex p̄mo p̄miſſoꝝ. ⁊ antece
dens ptꝫ in ſinglis ſuis ꝑtibꝫ. nulle enim
ſūt p̄miſſe in lumine naturali note q̄ infe
runt creatōem eſſe poſſibilē. ¶ Tertio ſic. 3
in lumine naturali nō eſt notū deū eſſe i/
finiti vigoris. ḡ nec creatōem eſſe poſſibilē.
ꝓbat̄ ꝯn̄a. q2 creatio vel factio rei ſine ſub
iecto virtuti finite vel vigori finito nequit
cōpetere. an̄s ꝓbatū fuit in queſtio. xlij. p̄/
mi: de potētia dei in arti. ij. ¶ Quarto. q2 vl̄ 4
ꝓbaret̄ ex imenſitate diuine v̄tutis. ⁊ hoc
nō. q2 hec nō eſt in lumine naturali nota
ſb rōne imenſitatis. vt dc̄m eſt. vel rōe ho
rū que nūc fiunt. ⁊ hoc nō. q2 in oībꝫ talibꝫ
apparet aliq̄d ſbiici. vel ex p̄ma ꝓductiōe
mūdi. ⁊ hec nō eſt nota in lumine natura
li. ¶ Itē quō hoc eſſet in lumine nat̄ali no 5
tū. qđ null⁹ phoꝝ poſuit: nō illuminatus
fide. mō ſic eſt de iſta. mund⁹ eſt creat⁹. igr̄
ptꝫ maior. q2 mirū fuiſſet ꙩ circa illā ma/
teriā in lumine naturali poſſibilē om̄es er
raſſent. ⁊ minor eſt phi p̄mo phiſi. ⁊ p̄mo
de gn̄atōne dicētis ꙩ om̄es antiq̄ philoſo
phātes abhorrebāt aliq̄d fieri ex nō ente
Qđ ꝯfirmat̄. q2 Plato nō poſuit creatio/
nē mūdi eſſe poſſibilē: quē tn̄ btūſ Aug. di
cit xpianiſſimū phoꝝ. ḡ veriſile ꙩ nullus
ali⁹. ⁊ an̄s ptꝫ ꝑ mgr̄m in lr̄a diſ. j. ſcđi. c.
p̄mo. q2 poſuit materiā deo coeternā. ⁊ bea
t⁹ Ambro. i hexam. dic. Tātū p̄ſuptōnis
aſſūpſerūt hoīes vt aliq̄ eoꝝ tria p̄ncipia
icreata ꝯſtituerēt deū: materiā: ⁊ exemplar
vt plato ⁊ diſciplī n̄ tāq̄ꝫ creatorē matie: ſꝫ
tāq̄ꝫ opificē ad exēplar itēdentē feciſſe mū
dū. ⁊ p̄mo de gn̄atōe ph̄s recitat opiones
diūſas ātiq̄ꝝ: q̄ſ hēbāt đ p̄ncipio matiali
null⁹ āt eoꝝ dixit mōꝫ eē ex nihilo. ¶ Coꝛ Conc

creatōem eſſe poſſibilē vel eſſe factā: vel de/
um eſſe creatorē ſola fide ē creditū ab ho/
mine viatore. patꝫ. quia nō eſt deducibile
In ꝯriū arguit. ex lumine naturali. ¶ Sed in ꝯriū huius
ꝯclōnis arguit ſic. per illos q̇ ſunt de con/
traria opione. quia deus eſt agens infini/
te potētie. vt ṗus fuit argutū. ḡ pōt aliq̄d
facere ex nihilo. ꝯñā tenꝫ vt ſup̄ in ꝯclōne
ſcd̄a articl'i hui⁹ in p̄cedēti pte. ⁊ añs in lu
mine naturali eſt admiſſum in. viij. phiſi.
ergo ꝯſequēs. Et poſſunt addi aliē tres rō
5 nes facte ibid̄. ¶. 5. Illud qd̄ nō poteſt p
duci de materia. ſi ab aliq̄ agēte pducit: de
nihilo producit. mō aīa intellectiua nō
educit de materia: ⁊ tm̄ a deo producitur.
igit. maior nota eſt. ⁊ minorē pbant iſti p
Ariſtotelē in libro de aīalibꝫ. vbi vult ꝙ
aīa intellectiua eſt ab extra: ⁊ ḡ pducitur
et ꝙ nō de materia ptꝫ. q꞉ tūc eſſet corpal'
6 in materia. ¶ Sexto q꞉ deus eſt cauſa pro/
ductiua ſbaruꝫ ſeparatꝝ. ⁊ certū eſt ꝙ nō p
gñatōem. ḡ per creatōem. ptꝫ maior. q꞉ de
pēdent ab eo. ṗmo celi. ⁊ xij. meth. ⁊ q̄mo/
do depēderent ab eo ſi ñ pduceret eas. Ad
iſtud mgr̄ Thomas de argētina mltas ad
ducit auctates quibꝫ nitit pbare ꝙ fuerit
de mēte phi Ariſtotel'. ꝙ deus eſſet cauſa ef
1 ficiēs pductiua omniū. ¶ Prima eſt ex. ij
meth. vbi pbat ſtatum in cauſis efficien/
tibꝫ: p quā cauſam ṗmā intelligit deuꝫ. vt
2 cōmentator dicit ibidē. ¶ Scd̄a ē. xij. me/
tha. vbi Auerrois ponit ꝙ deus eſt cā rerū
in triplici genere cauſe. ſcꝫ finalis: formal':
exēplaris ⁊ efficientis. ¶ Tertia eſt ꝯmen/
3 tatoris de ſbſtātia orbis: rep̄hendētiſ quoſ
dam dicētes fuiſſe de mēte Ariſtotel'. ꝙ de
us eſſet cauſa mouēs: ſed nō agēs: contra
4 quos dic ꝙ hoc eſſet valde abſurdū. ¶ 4.
eſt cōmentatoris ibidē dicētis. ꝙ ṗm⁹ mo
tor nō ſolū eſt cauſa ꝯtinuās motū: ſꝫ eti/
am dans eſſe. Propter p̄dictas rationes ⁊
auctoritates dicit dictus venerād⁹ doctor
ꝙ nō ſolū in lumine naturali creatio ē poſ
ſibilis: immo etiā ꝙ fuerit de mēte phi et
7. rō. ſui cōmentatoris. ¶ Septima poſſet fieri
ratio. certū eſt ꝙ de mēte phi fuerit. deuſ eſt
cauſa efficiēs mūdi. vel ḡ fecit mundū ex
aliq̄: ⁊ hoc nō. q꞉ nihil ante mundū fuit.
vel ex nihilo. ⁊ habet ppoſitum: ꝙ creauit
mundū. Nec valeret ſi quis diceret fugiē/
do ꝙ nō fecit. quia tūc cā efficiēs ei⁹ nō eēt
cū efficiēs dr̄ a faciēdo. Itē cū ſit ſm̄ Boe/
Confir. tiū: a q̄ ſit mot⁹ vt res. ¶ Cōfirmat. q̇a de

mēte phi vtiqꝫ mōs eēt a deo. q̄uis coeter
ne velut coeternū lumē ab eīna luce. mo/
do vidr̄ manifeſtū ꝙ q̄uis lux eſſet eterna
adhuc ſuū lumē eſſet ab ea pductū. ḡ ſimi
liter mōs eſt pduct⁹ a deo. maior pꝫ. q꞉ ab
ſit ꝙ phs vnqꝫ cogitauerit ꝙ eſſet mund⁹
a ſeipo. ſic pꝫ per auctes etiā ex intētōe po/
ſitas. xij. meth. ⁊ ṗmo celi ṗus allegatas.
et minor ptꝫ. q꞉ vtiqꝫ lumen q̄uis eternū:
tm̄ a luce depēderet ⁊ lux ipm̄ pduxiſſet vt ſi
gnū rep̄ſentatiuū ſui. Ego ſicut dixi in cō
cluſione: exiſtimo ꝙ lumen naturale ad tā
ta ſe nō extendat. ¶ Scd̄o credo me ſcire Ad rati
ꝙ de mēte Ariſtotelis ⁊ ſui cōmētatoꝝ Au onres ſol
rois nō fuerit quā in ſcriptis reliq̄rūt: cum uēdas
Ariſtoteles in. viij. phiſi. ex intentōe pro
bat ppetuitatē mot⁹ ⁊ ex h̄ pbat infinitatē
ṗmi motoris. ⁊ ṗmo de celo pbat mūduꝫ
eſſe ppetuū ex vtraqꝫ pte. ⁊. ij. celi: ꝙ celum
nō eſt factū. ⁊. xj. xij. meth. pbat ⁊ ſuppōit
ex pbatis in phiſica: celū ſp̄ moueri. ⁊ in ṗ
mo phiſi. oñdit: om̄e qd̄ fit: fieri ex ſbiecto
p̄ſuppoſito. Idē vult. vij. meth. ⁊ mgr̄ diſ.
ṗma. c. iij. dic. ꝙ materiā dixit eſſe p̄ncipi
um: ⁊ vidr̄ itelligere eternū. q꞉ reputat opi
nionē phi erroneā. qd̄ nō eſſet niſi materi/
am poſuiſſet coeternā deo. Et ſic dictū eſt
plato poſuit magis catholice q̄ꝫ Ariſtote
lis ꝯmētator: q̇ tm̄ nō poſuit creatōem. ſed
materiā deo coeternā. vt mgr̄ dic̄ diſ. j. c. j.
et ṗus eſt allegatū ab Ambro. Et iō rn̄de
tur ad rōnes ⁊ auctoritates. ⁊ ṗmo ad rō/
nes factas p ꝯclōne. ij. p̄cedētis ptis hui⁹
articuli. ¶ Ad ṗmā diceret phs: ſeq̄ns nu
dū lumē naturale ⁊ Ariſtoteles in ſuis di Ad. 1.
ctis: ꝙ deus nō eſt infiniti vigoris: ſꝫ infi/
nite pfectōis eſſential' ⁊ infinite duratōis
actual' in agēdo: ſic hec dc̄a ſūt. q. xliij. ṗmi
art. ij. ⁊ plixe deducta. ¶ Ad ſcd̄m diceret:
ꝙ ds̄ ſic a nll'o ē: ita nihil p̄ſuppōit ſup̄ ſe. Ad 2
ſꝫ mlta ſuppōit ſb ſe. ſ. celū ⁊ cauſas ſubor
dinatas ⁊ p gñatōe materiā receptiuam
forme. ¶ Ad. iij. ꝙ ds̄ nō ē liber libtate op
poſitōis: ſꝫ ꝯplacētie vt añ dc̄m ē ¶ Ad. 4 Ad 3
diceret ꝙ poſſe creare cū nō ſit poſſibile: nō Ad 4
pl⁹ dic pfectiōem ſimplr̄ q̄ꝫ poſſe pducere
aliū deū. ¶ Ad. 5. admitteret maiorē. ⁊ Ari
ſto. negaret ꝙ aīa itellectiua pducit: ⁊ ad p Ad 5
batōeꝫ cū dr̄: ꝙ ipē dic ꝙ ē ab ex. R. ꝙ hoc
nō dixit more catholicoꝝ. ſ. q꞉ putabat eā
creari. ſꝫ q꞉ reputauit ꝙ itellect⁹ agēs eſſet
vn⁹ oīm hoīm: coexñs ſolū ⁊ nō inherens
et iō dicit eum eſſe ab extra. quia vt dicit

vterq̧ ſcȝ Alexander qui fuit diſcipl's ari/
ſtotelis: ꝙ Ariſtoteles per intellectū agen/
tem intellexit deū: in quo poſuit idem eſſe
ſcientiā ⁊ ſcitū. vt habet. iij. de aīa. cap. ij.
Auerrois: ꝙ eſſet vna intelligētia infima:
coexiſtens toti ſpēi hūane. ⁊ ſic eſſe vnuȝ in
tellectū in omnib' homib'. ſicut hec ſolet
tractari. iij. de aīa. ⁊ ptȝ ꝙ phus locut' eſt
ſm hanc mentē. qꝛ cum ponat fuiſſe mun
dū perpetuū: ꝯcederet ꝯñter fuiſſe infini/
tos homines. ſi ergo q̄libet habuiſſet ſuaȝ
animā ꝑpetuā a pte poſt: ⁊ nō eſſet eadē a/
nima cōis duob': vel plib': iam eſſet mul
titudo infinita animaꝝ intellectiuaꝝ: qḋ
Ad 6 longe diſtat ab eius intentōe. ¶ Ad ſextā
vocando cauſam ꝓductiuā que ꝓducit rē
de nō eſſe ad eſſe: Ariſtoteles negaret añ/
cedens: ⁊ ad ꝓbatōem diceret ꝙ depēdent
ab eo per eternā emanatōem: ſic ad imagi
natōem eternū lumē ab eterna luce ⁊ non
Ad au/ per ꝓductōem de non eſſe in eſſe. ¶ Ad au/
ctorita. ctoritates illas dicit: ꝙ ille omnes nō pluſ
voluūt. niſi ꝙ deus eſt cauſa efficiēs omniū
alioꝝ. ſȝ nō dicit aliq̄ eaꝝ ꝙ ſit omniū pro
ducens de nō eſſe ad eſſe: ſȝ efficiēs eſt mū/
di ⁊ ꝑpetue ſm Ariſtotelē p coeternā ema
natōem ⁊ ꝯſeruatōem: nō per ꝓductōeȝ de
nō eſſe ad eſſe: ⁊ aliud nō erat de mēte phi
loſophi ⁊ ſui cōmētatoris. ſic em̄ om̄ia eo/
rū dicta cōpatiunt ſe. qui aūt dicūt eū ali
ud intendiſſe ꝓpter p̄miſſas auctoritates
⁊ conſiles: volūt eum ꝯdictoria dixiſſe: et
ideo licet pie moueant ad eū: nō tñ ſequū
p. 7. rōe tur eius intentōem. ¶ Pro ſolōne ſeptime
notādū. rōnis cū diligētia eſt notandū. ꝙ Ariſtote
les nō ponit deū ꝓduxiſſe mundū: niſi bo
nitate nalr ſe cōicante. licȝ per intellectū
⁊ voluntatē complacent ſic agentē queād
modū eterna lux nalr circa ſe ꝓduceret
eternū lumen. Unde ꝯñter poneret ꝙ nō
magis poſſet velle ꝓducere: nec etiā aliq̄d
maius facere. qꝛ naturali bonitate ad op/
timū eſſȝ determinat': ⁊ ſic nō libere ad op
poſita eſſȝ cauſa mundi. vt ſepe dictū eſt.
¶ Scđo eſt notandū ꝙ creare dic̄ rem no
2 uam ꝓducere de nō eſſe ad eſſe. vt vlt ma
giſter diſ. p̄ma. ca. ij. ⁊. iij. ¶ Ex quo ſequit
Corre. i. ꝙ eterna emanatio a cauſa nō eſt creatio:
cū nō ſit acceptio eſſe poſt nō eſſe. nec ſit re
cipere eſſe nouū: ſȝ ſit ſemp habere eſſe: q̄ꝫ/
uis ab alio emanatū. tale em̄ eſſe nō eſt fa
ctum: cū ſit eternū. Per h̄ ad formā dr: cō
ceſſo añcedente ꝙ deus nō fecit munduȝ

quia ſibi coeternus eſt: ſȝ poti' eternaliter
per viā emanatōis ſua bonitate ꝓduxit. ⁊
ſic eſſe cauſam efficientē eſt apud phm: eſ/
ſe cauſam efficientē ſemꝑ conſeruantē ⁊ nō
facientē vel ꝓducenteȝ de nō eſſe ad eſſe. h̄
aūt nō eſt creare vel facere: nec omnis cau
ſa efficiēs apud phm dicit a facere. ſȝ que
dam etiā dr a ꝯſeruare: vel a coeterne ſibi
producere. Diffinitio q̄ allegat a Boetio
cauſe efficiētis: dat de cauſa efficiēte ꝓdu/
cente rem ad eſſe poſt nō eſſe. ¶ Ad confir ad ꝯfir.
matōem cōcedit maior. ⁊ ad minoreȝ. ꝙ ſi
lux ad imaginatōem eſſet eterna ei' lumē
circa ſe nō eſſet ab ea factū: eo ꝙ nullū et/
num eſt factū. nec eſſet ꝓductuȝ ꝓprie: eo
mō q̄ creabilia vl' gn̄abilia ꝓducūt. qꝛ iſta
ꝓducūt d nō eſſe ad eſſe: ſȝ pt dici emana/
tum vel coeterne ꝓductuȝ. Et ſi dicat. tu
concedis ꝙ Ariſtoteles poſuiſſet mūduȝ
eternaliter a deo productū: vl' ergo produ
xit eum ex materia. vel ſine? ſi ex materia.
tūc materia ſm eū fuiſſet ante munduȝ et
ante eternitateȝ. ſi ſine materia. ergo crea/
uit. Ad hoc reſpōdet ꝙ deus ſm tales phi
loſophos ſicut ⁊ cetera etiā in lumine na/
turali eternaliter ꝓduxit materiā ſic mun
dum. ⁊ ꝙ nō ꝓduxit nec mundū nec mate
riā ex aliq̄ pori: ſȝ neget ꝯñā. q̄ creauit mū/
dum vel materiā: ꝓprie intelligēdo termi
nos: quia creare p̄ſupponit rem q̄ creatur
q̄n̄q̧ nō fuiſſe: qḋ in eternis nō habȝ locū
Veꝝ ſi quis eternā emanatōem vellet vo
care creatōem: tūc nō loqueret de creatōne
eo modo quo catholici: ſed depēdentiā per/
petuoꝝ vocaret creatōem. ⁊ poſſet dicere
ꝙ ꝯtinue materia p̄ma creat: vel mūdus.
quia ꝯtinue ſic depēdet ſicut ab eterno de
pēdebat: hoc āt eſſet fere noib' abuti. ⁊ ꝗ
iſtū modū Ariſtoteles ⁊ ſuus ꝯmentator
vocant ꝯſeruatōem vel eternā emanatio
nē ſeu dependentiā reꝝ a p̄ma ſua cauſa.
¶ Hic ꝯſueuit moueri dubiū. vtꝝ catholi Nota.
ce loquēdo: mūdus poſſit eſſe coetn' deo: vel
potuerit produci coetne deo. vbi p̄io ma
nifeſtū eſt ꝙ nec nūc nec deinceps in futurū
pōt mūdus eſſe coeternus deo: eo ꝙ iaȝ in
preteritū tranſiuit: ipm habuiſſe eſſe poſt
nō eſſe. qḋ deus nō poteſt facere nō fuiſſe
p̄teritum. Sed vtrū potuerit ꝓduci coet/
ne deo? De hoc doctores noſtri ſunt diuer
ſi. ¶ Quidam dicunt ꝙ ſic. ⁊ mouētur ex Q. ſcđ
iſto. quia filius eſt eternalr ꝓductus a pa
tre. quare ergo nō poſſet deus etiā ꝓdu

cere creaturam sine initio? nō videt maior implicatio ꝯtradictiōis in vno q̄ in alio.
2 ¶ Secūdo. q2 si nō hoc maxime esset q2 ꝑducat libere ⁊ ex volūtate. ⁊ in talib9 videt ꝙ productū necessario habeat initiū. s3 hoc nō obstat. q2 vbi productū est eternū3 et deliberatōe nō indiget q̄n coeterne sibi possit ꝑducere.
3 ¶ Tertio. q2 nō min9 pōt aliqd esse coeternū deo q̄ ignis si esset eternus mō btūs Aug. dicit. vi. de trini. ca. primo si ignis esset etern9 splendor ab eo genit9 esset coeternus. ergo etiā potuit deus ꝑducere creaturā: vel rem depēdentē sibi coeuam
4 ¶ Quarto. q2 human9 intellectus pōt intelligere vel apprehendere deu3 fuisse ab eterno rex productorem: s3 plus pōt deus facere q̄ homo apprehēdere. ergo ⁊c. maiorē probant ꝑ dictū beati Augusti. x. de ci. dei ex verbis Platonis dicētis. Mūdus semper fuit: semp existēte eo qui eū fecit. etiā3 ꝑhus ⁊ Auicēna ⁊ fere omēs dicūt mundū fuisse ab eterno. ⁊ tn̄ Auicēna pōit mūdum a deo factū. ⁊ minorē ꝓbant per btm̄ Augustinū ep̄la. iij. ad Volusianu3 dicētem. Demus igit deo aliqd posse qd nos fateamur inuestigari nō posse In reb9 em̄ mirabilib9 tota ratio est volūtas facientis
Opio ꝓpa ¶ Sed salua reuerētia hanc opinionē defendentiū mihi nō videt sic. Pro cui9 declaratōe ꝑmo suppono ꝙ imensitas quātitatis spiritualis maiestatis diuine stat in trib9. sc3 in eterna duratione. in interiori ꝑfectiōe. ⁊ in exterioris effectus possibili productōe. dcm̄ est de hoc satis. q. xiij. re
Nota. 2 spiciente distinctōem. xix. ⁊ xx. ¶ Scdo ꝑmitto ꝙ deus ad extra non pōt facere effectū maximū in ꝑfectiōe vel extensione. de hoc dictū est ⁊ ꝓbatū eo mō quo potui. q. xlij. circa distinctōnem. xlij. ⁊ xliij.
Nota. 3 ¶ Tertio ꝑmitto ꝙ nō videt rōnale ꝙ plus possit magis facere sibi eqle i duratōe eternitatis q̄ in maximo qd pōt ꝑducere sue ꝑductiue ptātis. volo dicere ꝙ nō est plus rōnale ꝙ possit sibi equare aliqd in duratione sic ꝙ anten9 in duratōe nunq̄ potuiss3 ꝑducere q̄ in vigore ptātis: sic ꝙ aliqd produceret quo maius nihil possit. vltra: vel potuiss3 maius ꝑducere probo sic quia sicut ad agens naturale ꝑfectum sequit equalitas in effectu: quo ad simultatē tpis: ita etiā sequit extremū ptātis sic sc3 ꝙ nihil vltra fm illū statū pōt ꝑducere: ergo etiā eode3 modo si potuit ꝑducere maximū in duratione a pte ante: quare nō posset producere maximū in ptāte vel extēsione? nulla est ratio. ¶ Ex his infero ꝯclōnem negatiua3 Cōclo.
ꝙ deus nō potuit ꝑducere creaturā sibi coeternā. ꝓbat sic. q2 nō pl9 potuit ꝑducere sibi maximū in duratōe: q̄ sibi maximū in potestate vel extēsione: ꝑ suppositōem tertiā s3 nō pōt ꝑducere sibi maximū in extēsiōe vel in vigore siue vtute: ꝑ suppositōe3 secundā. ergo ꝯclusio vera. ¶ Scdo q2 de natura cre- 2 ꝓbat
ature est esse sb tpe. sed nullū tps pōt eē eternū. eo ꝙ tps eternū nō mēsurat. ergo de rōne creature nullo mō equari deo. nō deduco partes breuitatis causa. ¶ Tertio q2 de9 nullo mō potest facere eo mō quo faceret si ageret ꝑ modū agētis naturalis. s3 si ageret ꝑ modū agētis naturalis tūc ꝑduceret creaturā coeternā: sicut ⁊ maximā. ergo repugnat maiestati posse ꝑducere coeternā. tenet ꝯsequētia. ⁊ pt3 maior. q2 si posset agere ꝑ modū agentis naturalis: tūc poss3 facere maximū qd posset. ⁊ sic tantū ꝙ vltra nihil possit: nec extēsiue nec intēsiue: cū sit agens infinitū cui omia obediūt. minor pt3. q2 agens naturale nō faceret pl9 q̄ coeterne. ¶ Cōfirmat. q2 nō pōt plus ꝑduxisse coeterne q̄ iuxta extremū potetie. s3 scdm̄ nō pōt ꝑ dicta in. xlij. distinctōe. ergo nec ꝑmū. ¶ Quarto quero a te. vtrū depēdens coetemū emanasset ꝑ itellectū ⁊ volūtatē libere: nec ne? si dicis ꝙ nō: tūc deus nō potuit ad extra sic agere. q2 catholice loquēdo nō pōt ad extra agere: nisi intelligēs ⁊ volēs: etiā libertate oppositōis. si dicis ꝙ libere emanauit: tūc vtiq3 habet esse: sic ꝙ prius nō fuit. ergo nō est coeternū. ⁊ pt3 ꝯn̄a. ꝓbatur an̄s. quia imaginatio nō capit ꝙ aliquid ab aliq ꝑducat libere ad esse quin ante habuit non esse. secus est de agente naturali in quo ꝑductū adequat ꝑducenti. ¶ Ad rōnes alterius opionis. ¶ Ad ꝑmā ꝯcedit an̄cedens et negat ꝯn̄a ꝙ ideo creaturā potuit sine initio ꝑducere. ⁊ ad ꝓbatōem ꝙ nō est sile de filio ⁊ de creatura. q2 filius est nat9 equalis in omnib9: vbi nō est relatōnis oppositio. Creatura aūt in nullo pōt equari deo nec in duratiōe nec in perfectōe nec extensione nō solū in nō esse deū: sed etiā in nō esse maximū quod de9 pōt. vt dictū est in questione quadragesima secūda. ¶ Ad secundam. concedit maior: ꝙ in libere ꝑductis productum est necessario omni mō finitum in duratōne a parte ante: ꝑfectione ⁊

3 ꝓbat
Confir.
4 ꝓbat
Ad 1. rō nē i ꝑriū
Ad 2

virtute. Tu dicis ꝙ hoc nō oꝑtet vbi producens eſt ęternū vel infinitū: qđ deliberatione nō indiget: eodē mō dicere poſſes ꝙ ad ꝓducendū maximū effectū quē poſſet ꝓducere: ſe extendere poſſet. qđ in dicta q̄ſtione eſt improbatū. Dico itaq3 ꝙ contra naturā agētis īfiniti eſt ꝓducere maximū ſiue in duratōe ſiue in extēſione: ſiue etiaʒ in potētia: ſic ꝙ maius illo ꝓducere nunq3 potuiſſet. ⁊ imaginatio tua hic nō valʒ. q2 tu ſupponis ꝙ ſicut deus pōt ꝓducere ſibi coęuū a pte poſt: ꝙ ita potuit ꝓducere ſibi coęuū a pte ante. Et nō eſt ſimile. q2 quod coęuū eſt a pte poſt: eſt ſibi coęuum ex grā ſic ꝙ pōt ipm nō ꝯſeruare: ⁊ aliud eo diutius: qđ aūt eſſet ſibi coęuū a pte ante: eſſʒ ſibi ſic coęuū ꝙ ipʒ nihil ꝑ9 ꝓducere potuiſ-

Ad 3 ſet. ¶ Ad tertiā cōcedit maior: ⁊ neget minor. ⁊ ad ꝓbatōem đr: ꝙ ignis nō pōt eſſe ętern9 nec aliq̄d ſibi coętern ū. Sʒ ad beatū Auguſtinū dicit ꝙ voluit declarare ꝙ rationabilit fili9 ē coętern9 patri. q2 pater eū producit naturaliter: ſicut ignis calefacit mō ſi per impoſſibile ignis eſſet ęternus et eſſet lucidus ſi eſſʒ mediū ſuſceptibile ſplē dor eius eſſet ętern9. eo ꝙ naturalr ꝓduceret ſibi ſplendorē. ⁊ iđ nō poſſet poni differētia inter duratōem ignis et ſplēdoris. et ita pater ad intra coęterne generat ſibi filium q2 naturalr ſic ignis calefacit: ita pat generat filiū. ſecus eſt de ꝓductis ad ex̄ q̄ generant libere: vbi necesſario ꝓcedit producēs ꝓductum: eo ꝙ aliud ponit añ velle ꝓducere: ⁊ q2 volūtas imenſe ꝑor eſt eo Itē q2 neceſſario eius eſſe eſt in tpe poſſibili vel imaginario: cū mutabilis ſit qđ ęternitati ꝯuenire nō poſſet. ¶ Ad quartaʒ ꝙ

Ad 4 human9 intellect9 saltē in iſta vita ęternitatē poſitiue nō pōt intelligere: eo ꝙ eſt infinita. infinitū aūt ſm ꝙ infinitū eſt igtū. vt habet ꝑmo phiſicoꝝ. ſed negatiue appꝛehendit eam: vt deū fuiſſe ſine initio ſui eſſe. ſic intellexerūt phi. cōmētator: Auicenna: Ariſtoteles ꝙ mund9 eſſet etern9 ⁊ nō habuiſſet initiū. Scđo cum dicit ꝙ etiaʒ ſic pōt intelligere de creatura. dicit ꝙ h̄ eſt quia appꝛehendit deum naturaliter agere: qualiter tñ agere nō pōt ad extra. et in hoc deficit argumentū. Tertio dicit ꝙ creaturā eſſe coęternā deo intellectuſ homis nō pōt intelligere: plus q3 equū eſſe bouem quāq3 cōceptus homis ⁊ bouis affirmatiue pōt combinare. dicendo homo eſt bos et iđo ſicut nō pōt deus facere vt homo ſit bos: niſi forte aſſumendo vtrāq3 naturam ſm vnā opinionē. ita nō pōt facere creaturā ſibi coęternā. Nec btūs Auguſtin9 voluit ꝙ deus oīa illa pōt quę hō falſe poteſt cōbinare. vt naturā humanā eſſe naturā diuinā: vel independentē. Quarto. ꝙ phi errauerūt: credētes deū naturalit agere ad extra. ⁊ iđo poſuerūt ſibi rem depēdentem coęternā ⁊ maximā in ꝑfectiōe quam poſſit facere. ⁊ ſicut vnū eſt impoſſibile ita et aliud. Sʒ in rei veritate ſicut vnum nō ē poſſibile: vt ꝙ faciat vnū tam ꝑfectū: qđ ꝑfecti9 facere nō poſſit: ita ⁊ aliđ: vt ꝙ potuerit ſic aliq̄d facere ꝙ ꝑus illo facere nūq3 potuerit. Q aūt btūs Augſt. dic ꝙ deus aliqua pōt quę nos intelligere non valemus. hoc eſt veꝝ: vt ꝙ deus eſt homo vl ꝙ natura humana diuinę eſt vnita in vnitatem ſuppoſiti: qđ ſufficit. hoc tñ eſt reſpectu poſſibiliū ſimpliciter: ſʒ ꝙ coęterna ſit ꝓducta res deo. vel ęqualis ſuę ꝓducibilitati in vtute magnitudine vel duratione eſt ſimpliciter impoſſibile. ⁊ ergo hoc deus nō pōt. Hoc de quarto ⁊ de toto ſcđo articulo.

Ad rationes principales.

Ad rationes principales ¶ Ad ꝑmā neget añs. ⁊ ad ꝓbationē dicit: ꝙ ad creatōem nō requirit ꝙ aliquid fiat ex nō ente put ꝓpoſitio ſignificat de vi ſermonis. quia vt ratio arguit ꝑdicatū pro nullo ſupponit: ſed ad intellectū doctoris bene hoc requirit. ſc3 ꝙ fiat et ꝙ nō fiat ex ſbiecto: ⁊ cōtra hoc nō arguit ratio. ¶ Ad rōnes factas ad quęſitū. Ad Ad 1

ꝑmā cōcedit ꝙ regnū creatū pōt ꝑfici extēſiue vſq3 ad diē iudicij de lege ordinata. ⁊ poſt de potentia abſoluta: nec eſt ꝯtra dicta. ſ. ꝑ nouaꝝ aīaꝝ ꝓductōem. ⁊ eſt pro Ad 3 in ordine

dictis in dicta quęſtione. xliij. ¶ Ad ſecūdam ꝙ in ſingulis ptibꝫ pt ꝑfici accñtalit ſic rō arguit. ſʒ ꝙ eſſentialr ꝑfici poſſit i eodē indiuiduo ſbali: neget vt dcm eſt. ⁊ cōtra h̄ ratio nō arguit. ¶ Ratio ꝓ ſuppoſito Ad 4

eſt ꝑ dictis in tertia pte ſcđi articli. ¶ Ad Ad 5 in ordine

ſcđam quę arguit ꝯtra q̄ſitū: dicitur ꝙ illa auctoritas Gen. ij. ꝑfecti ſt celi ⁊ terra. ⁊c. intelligit de ꝑfectōe eſſentiali ſbarū ⁊ de bona diſpoſitōe fortaſſis optima ſingulorū in ſuo gñe: iuxta legē ordinatā. ſʒ q̄n extenſiue vniuerſum ⁊ intenſiue ſuſcipiētia magis ⁊ minus poſſint ꝑfici nō intēdit aucto

ſitas. Hoc de q̄ſtione.

SEcundo que ritur circa diſtinctōem ſcdām
Vtrū angeli creati ſint in celo
empyreo: vt in loco ei⁹ naturali. Que
q̄ſtio vnū ſupponit. ſcʒ ꝙ āgeli creati ſint i
celo empyreo. ſcdō querit. vtrū vt in loco
arguit. 1. eis naturali. ¶ Cōtra ſuppoſitū arguit ſic.
Angeli nō ſūt. ergo ⁊c. ꝯña tenet. pbat ante
cedēs. q2 nō videtur ꝙ rōne poſſit cōuinci
eos eſſe: ⁊ ſcriptura cōmemorās creatōem
rerū nullam mentōem facit de angelis. Ge
neſis pmo. ſed ſolū de celo ⁊ terra. ergo nec ex
rōne. nec auctoritate videntur pbari eſſe. ergo nō
arguit. 2. ſunt ponēdi eſſe. ¶ Scdō ſic. angeli ſūt cre
ati ante celum empyreū. ergo nō ſūt in eo cre
ati. ꝯña tenet. ⁊ añs p3 per illud Ecci pri
mo. Primo oīm creata eſt ſapiā ⁊ angeli
arguit. 3 ca creatura. ¶ Tertio ſic. Angeli nō ſūt in
loco. ergo angeli creati nō ſūt in celo empyreo
ꝯña tenet. q2 celū empyreū eſt loc⁹. añs p
bat p textū Boetij i libro de ebdomadibus:
dicētis. Cōis anie cōceptio eſt incorporea
ſiue ſpūalia nō eſſe in loco. Scdō etiā. qa
btūs Aug. libro. 83. queſtionū. q. xx. ex in
tentōe pbat ꝙ deus nō eſt in loco. q2 nō eſt
corpus. angeli itaq3 q2 nō ſūt corpa: ſimili
rōne nō erūt in loco. Confirmat ſic. q2 con
ditiōes loci nequeūt angel cōuenire. ergo nō
ſunt in loco. p3 añs. puta eſſe equale loca
to hr̄e vim cōſeruatiuā locati ⁊ alia hmōi
Oppoſito quō hec poſſent angelis cōuenire. ¶ Dein
arguit. 1. de arguit ꝙ ſunt in eo tanq̄ in loco natura
li. q2 magiſter dicit ꝙ ſint in eo ſtati poſt
q̄ factū eſt. ⁊ nō pōt dici ꝙ ſint in eo tanq̄
in loco innaturali. ergo ⁊c. maior eſt mgr̄i i lit
tera. ⁊ minor p3. q2 nullū violentū eſt per
petuū: ⁊ tn̄ ppetuo ſunt in eo. Itē violentū
creature rōnali cū ſit pena nō pcedit culpā
angeli aūt ſ̄m [illegible] magr̄m fuerūt in eo etiā an
arguit. 2. te culpā. ¶ Scdō arguit ſic. Angelo debet
aliq̄s locus naturalis: cū neq̄at eſſe vbiq3.
vt dicit magiſter in pmo diſt. xxxiij. quia
hoc eſt ppriū dei. ſed nō eſt alius loc⁹ eis
naturalis q̄ celum empyreū. igit. p3 minor
q2 cū ſit ſupma creatura incorpea angel⁹:
ei locus ſupmus ꝯgruit. nec ꝯgruū eſſet ꝙ
alius locus ei cōgrueret. Sed p ſuppoſi
to ꝙ ſunt in celo empyreo eſt magiſter i lit
In q̄ſito tera. c. vj. ⁊ vij. pſentis diſtinctōis. ¶ S3
cōtra q̄ſitum videt eſſe ꝙ loc⁹ naturalis ē cō

ſeruatiuus locati. 4. phiſi. nō aūt videt ꝙ
aliq̄s locus ſit ꝯſeruatiu⁹ angeloꝝ: cū mi
nus nobile nō ꝯſeruet magis nobile. ſit au
tē angel⁹ omi corpe nobilior.

IN queſtōne erūt
duo articuli. Primus erit de ſuppoſito. ſe Diuiſio
cundus de q̄ſito. In pmo eſt notandū: ꝙ dicēdoꝝ
angelus ſ̄m btm̄ Dyoniſiū eſt imago dei
manifeſtatio occulti luminis: ſpeculū pu
rū ſplendidiſſimū. ¶ Imago dei iudicio dr̄ pmo.
meo dicit: q2 habet per ſe exiſtentiā: ſic ꝙ nō
innitit corpi: vt hominis intellect⁹. Et h3
intelligētiā: memoriā: ⁊ volūtatē. que ſunt
partes imaginis. vt dcm̄ eſt in pmo li. di
ſtin iij. ¶ Secundo dr̄. ꝙ eſt manifeſtatio dr̄ ſcdō
occulti luminis. q2 angelica creatura ma
xime repn̄tat diuinā eſſentiā: ppt ſue na
ture pfectōem. ⁊ deus eſt lumē occultū pro
pter incōphēſibilitatē ſue pfectōis. ¶ Spe
culū purū dicit. quia a ſordibus corpalibus dr̄ tertio
penit⁹ alienū: ⁊ ſplendidiſſimū. q2 clare co
gnitus repn̄tat pfectōnes ſpērum inferio
rū. ¶ Aliter deſcribit Damaſce. xvj. c ſui li
bri ſic. Angelus eſt ſbſtātia intellectualis Alr̄ dr̄
ſemp mobilis: arbitrio libera: incorpea: deo angelus
miniſtrans: ſ̄m grām nō natura imorta
litatē ſuſcipiēs: cui⁹ ſbſtantie ſpēm et ter mi
nū ſol⁹ qui creauit nouit. ¶ Et eſt deſcrptio
angeli boni: que ſic videt debere ſumi. ē ſba ſic autē
ad drn̄am accidentiū. intellectualis. i. ſpūa itelligit.
lis vel inextēſa: ad drn̄am corpis. ſp mobi
lis: ad drn̄am vegetabiliū vt plātaꝝ que
nō mouent plena mutatiōe loci. arbitrio
libera: ad drn̄am brutoꝝ. incorpea: ad dif
ferentiā anie humane. vnde tm̄ valet ſicut
nō innixa corpi. deo miniſtrās ſ̄m grā3: ad
drn̄am maloꝝ angeloꝝ q̄ nō ſunt in grā.
nō natura immortalitatē ſuſcipiēs: ad dif
ferentiā dei. ¶ Aliter poſſet deſcribi facili⁹: li
cet minus cōplete fortaſſis. Angel⁹ eſt ſb tertio dr̄
ſtantia incorpea depēdens ſepara. Et va angelus
let mihi ſeparatum tm̄ ſic corpi nō natū in
herere. ¶ Scdō eſt notandū ꝙ celū empyreū
ſonat tantū: ſicut celū intus igneū. ab em Nota. 2
qd̄ eſt in: ⁊ pyr qd̄ eſt ignis. q̄ſi in igne vel in
tus igneū. nō feruore ſ3 ſplēdore. qd̄ vocat
mgr̄ itelligibile. nō q2 indiuiſibile: ſ3 quia
ſolo itellectu ꝯgnoſcibile: q̄uis corpus ſit
quia ſb ſenſu nō cadit. ¶ Tertio eſt notā
dū: ꝙ cū dicit. vtrū angeli creati ſint in ce Notā. 3
lo empyreo: nō debet intelligi li creati a p
te pdicati. ac ſi intelligeret ꝙ celū pſuppo

nereť ante creatõem angeloꝝ tanq̄ coꝝ re
ceptiuũ. nã angelus et ſi nõ ꝑus tpe crea/
tus eſt celo: tñ ꝑus dignitate: vt dicit ma/
giſter in lr̃a. Juxta illð Ecci. ꝑmo. Omni/
um ꝑmo creata eſt ſapĩa. i. angelica natu/
ra. ſed debet li creati ſumi a pte ſbiecti. vt ſit
ſenſus. vtrũ angeli q̇ ſunt creati: ſint in ce/
Notã 4 lo empyreo. ¶ Quarto eſt notandũ ꝙ vt ẽ
dc̃m in ꝑmo libro queſtio. xxxix. aliq̄d dr̃
in loco dupl̃r. Uno modo cõmenſuratiue
ſcʒ quia cõmenſurať in ſuis dimẽſionibuſ
dimenſionibꝫ loci. Alio modo definitiue
ſcʒ q̄d eſt: ſic hic ꝙ nõ alibi: vel ꝙ nõ natũ
eſt eſſe indifferẽter vbiq̄ʒ. Et trahiť ex dc̃iſ
venerabil' Hugonis de ſancto victore de ſa
cramẽtis libro ꝑmo pte. iij. ca xviij. dicen
tis. ꝙ corpus qð dimẽſionẽ habet loco cir/
cũſcribiť. quia ei ſm locũ ꝑncipiũ mediuʒ
et finis aſſignať. Spũs aũt quoniã dimẽ
ſionẽ nõ habet: ſed definitõe ſolo termina
tur: circũſcriptõem nõ recipit loci: ⁊ tameʒ
loco quodammõ cõcluditur: q̄m cum alicu/
bi p̄ſens ſit totus: alibi nõ inueniť. ¶ Qui
Cõclo 1 bus p̄miſſis ſit ꝑma ꝯcluſio hec. Nõ ſolũ
catholice: ſed etiã naturali lumine ꝯcedẽ/
duʒ eſt angelos eſſe. Prima ps pʒ Mat/
thei. xix. Angeli eoꝝ ſemꝑ vident faciem
patris. ⁊. xiij. Mittet filius hoĩs ange/
los ſuos. Et in cõplibꝫ locis Luc. j. Miſ/
ſus eſt angelus Gabriel. Et in ãtiq̄ teſta/
mento in Thobia. in Daniele. ⁊ in Exo/
do. ⁊ in diuerſis locis. ⁊ Geñ. in ꝑncipio.
q̄uis Moyſes noĩnet celũ: q̈ rudi popu
lo loquebať. tñ ſm expoſitores intellexit
angelicã creaturã. Sed ſcða ps patʒ per
phm. xij. meth. dicentẽ. tot eſſe intelligen/
tias quot motus celeſtes. ca. vj. Et ex rati/
one. quia opa nature neceſſario phice lo/
quẽdo reducunť in naturas incorpeas: ⁊ ñ
ſolum in vnam. ḡ in pl'es. ḡ in angelos. cõ
ſeq̄ntia nota eſt. ⁊ maior rõnis pʒ ꝑ phm
xij. meth. ⁊. viij. phiſicoꝝ. ⁊ dc̃m eſt in pri/
mo libro circa diſtinctõem. viij. ⁊ mĩor pʒ
per phm ibidẽ. quia in lumine naturali ñ
poniť ꝙ ab eodẽ ſimplici ꝓueniũt motus
diſti ſpẽ imediate: mõ mot⁹ celeſtiũ ſphera
rũ ſunt diuerſaꝝ ſpẽrum. vt ſupponitur in
p̄ſenti. Confirmať ſic. q̈ ſi inueniunť aliq̄
duo ꝯiuncta ⁊ illud qð minus ſibi ſufficit
diuiſim. etiã repieť diuiſim illud qð magĩ
ſibi ſufficit. viij. phiſicoꝝ. modo in homĩe
natura corpea repitur ꝯiũcta itellectui. ⁊ i
ueniť naťa corpea q̄ min⁹ ſibi ſuffic̃ q̄ȝ itel
lectus ſine intellectu: vt notũ eſt. ḡ etiaʒ in
ueniet natura intellectual' ſine corpe. ⁊ hec
erit angelus. ¶ Scðo q̈ phs ponit a deo
oĩno ſimplice emanare naturã corpeã: ⁊
nõ minus debet hoc ponere de incorpea. er/
go debet ponere angelos ⁊ intelligẽtias. te/
net ꝯñ a. ⁊ maior eſt phi. xij. meth. vbi p⁹/
q̄ȝ p̄miſit in ca. 4. ꝙ ꝑmus motor queʒ vo/
cat deũ eſt oĩno ſimplex. in ca. j. probatꝙ
ab illo ente optimo depẽdet celũ ⁊ tota na
tura. ⁊ minor pʒ. q̈ natura incorpea ma/
iorẽ conuenientiã habet cũ oĩno ſimplice:
q̄ȝ natura incorpea. ¶ Tertio ſic. q̈ phus 3
ponit celũ ſꝑ moueri reglarit. ij. celi. ⁊ h̄ nõ
põt ſaluari a forma inherẽte. ḡ oportʒ mo
torẽ coexiſtentẽ ponere: reſpectu dati orbiſ
quicũq̄ʒ capeť. ⁊ tal' nõ põt poni niſi intelli
gẽtia incorpea vel angel⁹. ḡ ⁊c. pbať mĩor
q̈ forma inherẽs moueret cũ celo. ⁊ ſic mu
tata reglaritatẽ in motu ſeruare nõ valeʒ
moueń eĩn naturalr̃ mota velocius in fi/
ne: violente mota circa ꝑncipiũ. ⁊ aĩalia
circa mediũ motus. vt habeť ꝑmo ⁊ ſecun
do celi. ⁊ ita nuſq̄ȝ videm⁹ motũ reglarem
vbi motor inheret. Tertia ps ãtecedentis
pʒ. quia motor corpeus nõ poſſet ĩmedia
te coexiſtere corpi: niſi forte diceret ꝙ ſphe
ra inferior moueť ab intelligẽtia immedi
ate ſupiori: qð nõ ſufficit ad ſaluãdũ mo
tus ꝓprios ſpheraꝝ: eo ꝙ inferior ⁊ proxĩa
ſupior per expientiã mouenť ſepe motibꝫ
diuerſaꝝ ſpecieꝝ. ¶ Secũda ꝯclo. angel⁹ Cõclo 2
nullo mõ eſt ꝯpoſitus ex ptibꝫ diuerſaruʒ
rationũ. ſiue he ptes voceń materia ⁊ for
ma. ſiue actus ⁊ potẽtia: ſiue eſſe ⁊ eſſentia
probať ſic. q̈ illud ad qð ſequiť ꝓceſſus in
infinitũ: a nullo rõnabilr̃ ponitur: ſʒ ad hu/
iuſmõi ꝯpoſitõem ſequiť ꝓceſſus in infini
tũ. igiť. maior nota ex. ij. metha. q̈ in nul/
lo genere cauſe ꝓcediť in infinitũ. mĩor p/
bať. q̈ da ꝙ angel⁹ ſit ꝯpoſit⁹ ex eſſe ⁊ eẽn/
tia. vel actu ⁊ potentia: vl' alr̃ vocando ſic
vis: ⁊ ſecerno eſſentiã angeli ꝯtra eius di/
ſe: ita ꝙ per intellectũ ſecludo eſſe compo/
nẽs. vel volo ꝙ de⁹ ip̄m auferat: ⁊ q̄ro a te
an adhuc eſſentia angeli ſit vel nõ: ſi di/
cis ꝙ ſit: ergo etiã angel⁹ ẽ. q̈ nõ põt poni
quid ip̄a ſit niſi angel⁹. vtẽdo h̄ noĩe ãge/
lus eſſentialr̃: ⁊ nõ put eſt nomẽ officij. q̄/
uis vere ſit nomẽ officij: vt dicit btũs Au
gu. pſ̄. ciij. ſermone ꝑmo. ſed q̈ aliud gen⁹
eſſentiale ꝓpriũ nõ habem⁹: ego vtor ter/
mino ꝓ genere eſſentiali. ḡ eſt fruſtra poſi

tũ eſſe ſupadditũ. Itẽ exq̃ angel⁹ eſt p eſſe
ſuę eẽntię: quero vtr̃ illud eſſe ſit iterũ di/
ſtinctũ ab eſſentia. ⁊ ſi ſic erit pceſſus in in
finitũ. ſi dicis ꝙ eſſe eſſentię eſt ipſamet eẽn
tia. ⁊ illa eſt eſſe angeli: vt argutũ eſt. g̃ eſ/
ſe ãgeli eſt ſua eſſentia. fruſtra g̃ addis ali
ud eſſe. ſi dicis ꝙ eſſentia nõ eſt: ꝯtra caſũ
dicis: quia eſſe eſſentię fuit ſeruatũ. Itẽ ſe/
clude per potentiã dei ab angelo: om̃e qδ
nõ eſt eius eſſentia: adhuc manet angel⁹
ad quid ergo ponis eſſe additũ? ꝙ autem
adhuc maneret ãgel⁹. p3. q₂ nõ poſſ3 oſtẽ/
di quid eſſet eſſentia angeli aliud q̃3 ãge/
lus. Scdo ꝙ angel⁹ nõ ſit ꝯpoſit⁹ ex actu
et potẽtia: vel materia ⁊ forma ꝓr3. q₂ tũc
eſſet compõſitio₂ q̃3 intellect⁹ homis: q̃ cõ
muniter nõ ponit intrinſece ꝯpoſit⁹ ex pti
bus diuerſar̃ rationũ. Cõfirmat. q₂ ſigno
actũ quẽ tu dicis intrinſece ꝯponere ange
lum: ⁊ q̃ro vtrũ iter̃ ſit cõpoſitus ex actu
et potẽtia? ⁊ ſi ſic dicis: pcedit in ĩfinitu3
in cauſis formalib⁊. q₂ ad ſimplicẽ actũ n̄
põt deueniri. Si dicis ꝙ nõ. q̃re nõ code3
mõ ſaluabit h̃ de toto ãgelo ſic de eius for/
ma. Tertio. vel potẽtia angeli eſſet eiuſdẽ
rõnis cũ põtẽtia ſbiectiua gñabiliũ. vt vlt
Auicebron in libro fontis vitę. ⁊ ſi ſic ãge
lus eſt corruptibilis: loq̃ndo naturalr̃: eo
ꝙ materia ſua eſt in potẽtia ad aliam for/
mã. Itẽ eſſet gñabilis. q₂ materia inferio/
rũ appetit illã formã: cũ ſit p eã pfectibilis
q₂ ſilis ei p eam pficit. vel g̃ põt eam attin
gere? ⁊ erit angelus gñabilis. vel nõ pt eã
attingere? ⁊ erit appetitus materię ad finẽ
impoſſibilẽ. Itẽ cõtra naturã hui⁹ marię
eſt eẽ ſine extẽſiõe iuxta modũ nałę ſuę. vt
dic ꝯmentator de ſbſtantia orbis. quomõ
ergo erit in angelo ſi dr̃ ꝙ materia angeli ẽ
alteri⁹ rõnis: tũc erit actus. ⁊ ſic angel⁹ erit
intrinſece ꝯſtitut⁹ ex duob⁊ actib⁊ ſbalib⁊
qδ nõ eſt congruũ. ⁊ p3 ꝯñ̃a. q₂ ſi eſſet pu
ra potẽtia tũc eſſet eiuſdẽ rõnis cũ iſta. q̃a
cũ pura potẽtia ſit minime pfectõnis eẽn/
tialis in gñe ſbſtãtię: impoſſibile eſt in eis
eſſe diuerſitatẽ ſpecificã. ⁊ duę ſpẽs ſbſtãti/
ales erũt oĩno ſimiles: ⁊ ſic non eſſent duę
¶ Sed ꝯ dicit Auicebron i dicto libro ſic
In quocũq3 eſt aliq̃d qδ cõuenit cum cor
pore: ⁊ aliq̃d quo diſtinguit a corpe: eſt cõ
poſitio ex materia ⁊ forma. ſ3 in angelis ẽ
hmõi. igit. maior videt nota de ſe. ⁊ mino/
r̃ declarat in effectu. q₂ intellect⁹ dicit ãge/
lũ cõuenire cũ corpe in eſſe. ⁊ in eſſe ſbſtan

tiã. ⁊ g̃ ex pte ſbę cõuenit cũ corpe. Iter3 di
ſtinguit eũ a corpe p eſſe incorpeu3. ¶ Se 2
cũdo põt ad idem duci auctas mgr̃i diſti
ctiõe pſente ca. ix. dicentis: ꝙ ſil' viſibiliu3
rer̃ ⁊ inuiſibiliũ natura ꝯdita eſt: ⁊ vtraq3
informis fuit ſm aliq̃d ⁊ ſm aliq̃d forma/
ta. mõ ſi ſm aliq̃d natura inuiſibiliũ ãge/
lor̃ erat informis ⁊ ſm aliq̃d formata: vi
det ꝙ angel⁹ cõpoſit⁹ ſit ex iformi ⁊ forma
to. Tertio. q₂ ſi nõ eſt aliq̃ mõ ꝯpoſitus: q̃ 3
mõ g̃ diſtat a ſimplicitate diuina. Quar/ 4
to auctoritate bti Augu. xij. ꝯfeſ. expone/
tis illud Gen. j. In pncipio creauit deus
celũ ⁊ terrã: ſic dicẽtis. In pncipio. i. in ver
bo ſuo creauit deus celũ ⁊ terrã. i. informẽ
materiã ſpũalis ⁊ corpalis creaturę. Se/
cũdo. q₂ li. iij. ſup Gen. c. iij. dic. ꝙ demo/
nes aerea dicunt anialia. g̃ videt ꝙ ſint ex
materia informi ⁊ ꝙ habẽt corpa. ¶ Ad p̃/ Ad 1
mã ad auctem Auicebron dr̃ ꝙ fuerit illi/
us opinionis: ⁊ nõ videt nec philoſophica
nec catholica. ⁊ ĩdõ pt negari. ⁊ btũs tho/
mas impbat eũ in hoc in p̃ma pte ſumę.
quę. l. ar. ij. in corpe q̃ſtiõis. S3 ad rõne3
eius dr̃: ꝙ in angelo ſm eſſentiã eſt penitus
et oĩno idẽ quo ꝯuenit in gñe gñaliſſimo
cũ corpe: ⁊ diſtinguit a corpe gñe ſbalterno
vñ ſi tal' mod⁹ pcedendi valeret: ſeq̃ret p/
ceſſus ſine fine. q₂ etiã in forma angeli ẽ a
liq̃d q̃ ꝯuenit cũ corpe. puta ſba. ⁊ eſt icor/
poreitas. hęc ergo diſtinctio eſt rõnis ſiue
anię: nõ eſt rer̃. imo ponẽdo deũ eſſe ſbam
vel eſſentiã vel vnitatẽ: qδ eſt pbabile: eo
dẽ mõ pbaret deus ꝯpoſit⁹. Ad formã rõ
nis. ſi intelligit in maiore ꝙ duo diſticta
ſunt ⁊c. ꝯcedit maior: ⁊ neget minor. quia
vnũ eſt in re q̃ angel⁹ conuenit cũ corpore
in gñaliſſimo: ⁊ diſtinguit a corpe in gene
re ſbalterno. ſi intelligit idẽtitate: tunc ma
ior eſt falſa. ⁊ minor ꝟa. angel⁹ eñ ſua idi
uiſibili eſſentia cõuenit cũ corpe: ⁊ diſtin/
guit a corpe. ¶ Ad ſcdam mgr̃ expõit ſeip Ad 2
ſum ꝙ natura angelica fuit informis quo
ad gr̃am quã recepit ſui conuerſione ad
deũ. ſ3 pus formata ſm naturę habitum.
¶ Ad tertiã: ꝙ angel⁹ a ſimplicitate di du Ad 3
pliciter deficit. primo q₂ cõponibil' ẽ form̃
accidẽtalib⁊. ſ. ꝯgnitõib⁊ ⁊ illuminatõib⁊
et ex hoc mutabil'. q̃uis forte h̃ Ariſto. nõ
poneret. Scdo q₂ alteri ſm ſuã eſſentiam
innitit. ſ. deo ipm cõſeruãti. ¶ Ad q̃rta3. ſc3 Ad 4
ad auctem bti Aug. xij. ſup Gen. ad lr̃am
dicat ꝙ nõ loquit ibidẽ ſm intentõem pro

priam.ſed recitādo dicta alioꝝ.qđ pꝫ.q̄a
vij.ſup Gen̄.ad lrām ex intentōe ↄcludit
ſcꝫ ꝙ aīa nō eſt facta de materia rōnali.
qꝛ ſic fieret aīa ex aīa.nec de corꝑali.quia
aīa nō eſt corꝑal.ꝛ a fortiori eſt ita de an/
gelo. Uel dic ꝙ creauit informē materiā
ſpūal creature.qꝛ angelū ꝗuis in ſe diſti/
ctū:tn̄ nō formatū grā. vt dcm̄ eſt de men
te magiſtri in ſcđa rōne. Eodē mō ad aliā
auctoritatē. ꝙ Aug.nō dic hoc aſſerendo
ſꝫ diſputatiue:recitādo opiōnē alioꝝ. ido
Cōclō.3 dic dicunt.nō dic ſunt.¶ Tertia ↄclō.an/
gel⁹ nō eſt i loco aliq̄.nec celo empyreo cō/
mēſuratiue.pꝫ.qꝛ cū indiuiſibil ſit:nllas
Cōclō4 dimēſiones hꝫ.¶ Quarta ↄclō.angeli ſūt
in loco diffinitiue.pbat.qꝛ ſunt ſic in vno
ſitu ꝙ nō ſūt in alio q̄libet.g̃ ↄclō vera. cō/
ſeq̄ntia nota eſt.qꝛ h̄ eſt eſſe diffinitiue in
loco.ſcꝫ ſic:ꝙ ſua ꝟtus ibi ↄtineat:ꝛ nō a/
libi.an̄s p̄mo eſt mgr̄i in lrā ca. vij.diſ. p̄/
ſentis allegātis Strabū dicentē ſup Ge
neſim:ꝙ celū empyreū ſtatim vt creatū eſt
repletū eſt angelis. Itē Bedam idem di/
centē.¶ Scđo pꝫ.qꝛ qđ de celo cadit i il/
2 lo fuit.mō angelus de loco cecidit. Luc.x.
dicēte ſaluatore. Uidebā ſathanam ſicut
fulgur de celo cadentē.¶ Item tertio au/
3 ctoritate Dam̄.li.p̄mo.c.xviij.dicentꝭ.an
4 gelus loco corꝑali ↄtinet.¶ Item q̄rto.q̄a
phus ponit motorez orbis eſſe in orbe.vt
dcm̄ eſt in p̄mo.g̃ itelligētia mouēs orbez
eſt in orbe.ꝛ nō alibi.¶ Quīto.qꝛ āgeli nō
5 poſſunt poni p̄ſētes oīm loco:cū hoc pro/
priū dei ſit.nec poſſunt poni nulli loco co/
exiſtentes:eo ꝙ deus oīm loco coexiſtit. vt
dictū eſt in dicta queſtione p̄mi.oportet ita
qꝫ ꝙ coexiſtāt alicui loco ꝛ nō alteri.¶ Cor
Corre.1 relariū.angel⁹ eſt in loco ꝑ ſuā eſſentiā.nō
ſolū ꝑ oꝑatōnem.pꝫ ꝑ auctoritates et rō
Corre..2 nes allegatas.eſt ei ſua ſb̄a alicubi.¶ Se
cundū.ꝙ nō ſolū debet dici in loco ꝑ ſuam
virtutē vel oꝑatōem: quēadmodū dr̄ ſol
eſſe in domo quā illuminat. pꝫ ex p̄ceden
te. Et ſi dicat ꝙ btūs Tho.ꝛ Egidi⁹ dicūt
ↄtrium diſ.xxxvij.dicat ꝙ volūt ꝙ ꝑcipiāt
eſſe in loco vbi mira oꝑant:ꝛ ꝙ nō ſunt in
loco tanq̄ꝫ indigētes eo ꝑ p̄ſētiā:vel coexi
ſtentiā.nō em̄ egent loco.vt dicet in ſeq̄n/
ti articulo. Un̄ btūs Tho.p̄ma pte ſūme
que.lij.arti.p̄mo dic.ꝙ aīa eſt in corpore
vt cōtinens.nō vt cōtenta. Sic etiā dicit
ꝙ angel⁹ eſt in loco corꝑeo vt ↄtinēs.nō
vt contentū.ꝛ idō nō ē ↄclō ↄ dictē iſtoꝝ do/
ctoꝝ.nō em̄ voluerūt negare (vt eſtimo) ꝙ
angeli poſſunt eſſe in loco in q̄ nihil agūt
cū articlis pariſieñ.dicat. dicere ꝙ ſbſtātie
ſeparate ſunt in loco ꝑ oꝑatōem:ꝛ ꝙ poſſūt
moueri ab extremo in extremū:nec in me/
diū:qꝛ p̄nt velle oꝑari in extremo vel i ex
tremis:nec in medio:error:ſi itelligat ſbāꝫ
ſine oꝑatōne nō eſſe in loco:nec trāſire de
loco ad locū.¶ Si dicat ꝙ oīs ↄtact⁹ lo obiectio
ci ad locatū eſt vel dimēſional q̄ angelo n̄
cōuenit.vt dicit ↄclō.iij.vel ꝟtutis.g̃ nō
videt eſſe niſi vbi oꝑat.¶ Rn̄deat ꝙ non Rn̄ſio
oportet ꝑprie adeſſe in loco ſpūali aliquem
dictoꝝ ↄtactuū.ſꝫ ſufficit ꝙ ſit ibi vbi loc⁹
eſt ꝛ nō alibi.etiā ſi nihil agat in locū.ſic
pꝫ ex dictis Hugonis allegatis in.4.no
tabili.¶ Quinta cōclō. Angeli creati ſimł Cōclo.5
in celo empyreo poſiti fuerāt.pꝫ ex allega
tis ad p̄mā cōclōnem.ꝛ ꝑ dicta magiſtri i
littera. Et ꝑſuadet rōne.nā cū angel⁹ debe/
bat eſſe alicui.vtꝫ ex ↄclōne p̄cedenti:rati
onabiliter cū eſt nobiliſſima creatura pōe
bat in nobiliſſimo loco.ſꝫ talis erat celum
empyreū.igit̄. Hec de.j.ar.

Quantū ad ſecū/

dum videndū eſt. Utrū angel⁹ ſit in celo
empyreo tanq̄ꝫ in loco naturali. Ubi p̄io Ar.2
eſt aduertendū.ꝙ loc⁹ natural dr̄ eo ꝙ vel
per ſe:vel ꝟtute alterius influit vim locato
cōſuatiuā ipſius.vt habet.4.phiſi. ca.4.
¶ Scđo eſt notandū ꝙ corꝑalia nequnt
agere in pura ſpūalia.cū nō cōueniant cū Nota.2
eis in materia ſaltē de ꝑ ſe ꝛ vi ſue actōnis
directe ſine dei ſpēali actione. quōmō autē
demones patiant ab igne:fortaſſis poſtea
erit ſmo.¶ Tertio eſt notandū: ꝙ ſpūalia
que nō inherēt corꝑi nō idigēt corꝑalib⁹. Nota.3
pꝫ.qꝛ magis ꝑfecta ſūt. Scđo etiā.qꝛ nec
in eſſe nec in bene eſſe depēdent ab ipſis. ꝙ
nō in eſſe pꝫ per ea q̄ dicta ſūt in.q.xxix.
Scđo qꝛ imediate ſūt a deo. Tertio qꝛ ab
eod depēdēt i bn̄ eſſe.nō em̄ vtūt corꝑalib⁹
ꝑpter ſe:cū in eis ꝑprie nō delectent.¶ q̄r/ Nota.4
to eſt notandū ꝙ rōnabilr̄ dubitat: vtrū
quilibet angel⁹ in celo empyreo ſpacio ex/
teſo coexiſtat:vel poti⁹ ſpacio pūctuali ad
imaginatōem indiuiſibili.ſic punct⁹ ima
ginari⁹ vel ver⁹ ſm alios exiſtit in linea.
¶ Quīto noto.ꝙ aīa itellectiua tota co/
exiſtit toti corꝑi qđ informat ꝛ cuilibet ei⁹ Nota.5
parti. Hec eſt btī Aug.vj.de trini.c.ſecun

Not.6 do.¶ Sexto noto ꝙ ſpūs angelici lꝫ nō i/
hereant tm̄ corpi coexiſtūt. vt dictū ē in ꝓ/
mo arti.⁊ in lumine naturali motor dꝫ co
Cōcl.1 exiſtere orbi.¶ Iſtis ꝓmiſſis ſolū ꝓbabilr
ꝓcedēdo nihil temere aſſerēdo eſt ꝓma cō
cluſio hec. Lꝫ angeli diffinitiue i loco ſint:
tm̄ quietē naturalē a loco corꝑeo nō recipi
unt. ꝓma ꝑs eſt qrta ↄclo ar. ꝓmi. ſcđa ꝑs
ptꝫ. tum qꝛ de ꝑ ſe ⁊ directe corꝑeū nō agit
in angelū ſaltē vi ſue directe actōis. Se/
cūdo qꝛ ab eo recipit qetē a quo btitudinē
ſeu vltimū bn̄ eſſe. h aūt nō habet ſpirit⁹ a
corꝑe. qꝛ min⁹ ꝑfectū eſt angelo. qđ aūt q/
etem ꝑbet angelo deus eſt. teſte btō Aug⁹.
ꝓma ꝑte libri de fi. ad pe. c. xviij. dicente.
angeli atqꝫ hoies ꝓ eo ꝙ rōnales ſūt facti
eternitatis atqꝫ btitudinis donū in ipa be/
atitudinis ſpūal' creatōne diuinit⁹ accepe/
rūt. Tertio qꝛ oia corꝑa obediūt eis. ergo
in eis nō ↄſiſtit eoꝝ btitudo ſiue qes. te/
net ↄña. ⁊ ptꝫ añs ꝑ btm̄ Aug. li. viij. ſup
Gen. ad lram. c. xxxiij. dicentē. Sublimi/
bus angel' deo ſolide fructib⁊ ⁊ deo btē fruē
Corre.1 tib⁊ ſbdita eſt oīs natura corꝑea.¶ Corre.
q̄uis nullū corpus eſſet ad imaginatōeꝫ:
adhuc ſancti angeli nō eſſent min⁹ eſſenti
alr̄ bti. ſequit̄ ex ↄclōne. qꝛ eoꝝ qes finalr̄
ſiue btitudo eſſential' ex ſolo deo eſt: nec ex
Corre.2 aliq̄ corꝑe depēdet.¶ Scđm correlariū. an
geli ſūt in celo empyreo tanq̄ꝫ in loco. non
tm̄ quo indiget ꝓ eoꝝ btitudine ſiue fina/
Cōcl.2 li qete. ptꝫ ex ꝑcedēte.¶ Scđa ↄclo. nec a
liqđ corp⁹ eſt cōſeruatm̄ angeli ſiue ange
lice nature. ptꝫ. qꝛ qđ aliud cōſeruat ꝑſtā/
ti⁹ eſt eo. qꝛ ꝑmanere ſibi ꝑſtat. mō vt di/
ctū eſt ex dicto bti Augu. corꝑea oia min⁹
Cōcl.3 ꝑſtātia ſūt angel' igit̄.¶ Tertia ↄclo. ange
l⁹ nō eſt in celo empyreo tanq̄ꝫ in loco na/
turali. ptꝫ. tum qꝛ res exñs in loco natura/
li in eo quieſcit. nō qeſcit aūt angel⁹ in ce/
lo: ſic ꝙ qetem ab eo recipiat. vt dic̄ ꝓpoſi
tio ꝓma. Scđo. qꝛ loc⁹ natural' ↄſuat lo/
Cōcl.4 catū. qđ nō facit aliqđ corp⁹ reſpectu āge/
li.¶ Quarta ↄcluſio. tn̄ ꝓbabile videt̄ ꝙ
loc⁹ celi empyrei poſſit cōferre ad gaudiū
accidētale angeli. ptꝫ. qꝛ ſicut loc⁹ carceris
vel inferni eſt cauſa doloris in dānat: ita
videt̄ ꝙ loc⁹ digniſſim⁹ corꝑeus delectati/
onē ꝑbeat ſpiritib⁊ btis. Scđo etiā qa in
eo magis videt angel⁹ ꝑfectōem creatoris
q̄ꝫ in ceteris creaturis corꝑeis. Et tertio qꝛ
videt delectari in eo accñtalr̄ corꝑeas crea
turas btās. vel ſi ſint aſſumpte in corpore
ꝓncipaliter vel de futura aſſumptōe ⁊ celi
poſſeſſione in ſe.¶ Quinta cōcluſio ē hec.
videt̄ ꝓbabile ꝙ angel⁹ alicui magne par Cōcl.5
ti celi empyrei coexiſtat ſcđm ſe totā ⁊ quod
libet ſui. ꝓbat̄ ſic: qꝛ nō min⁹ pt ſic angel⁹
alicui toti corꝑi coexiſtere q̄ꝫ aīa itellecti
ua alicui toti corꝑi inherere. ſꝫ aīa intel/
lectiua pōt alicui toti corꝑi iherere igitur.
maior pꝫ. qꝛ ſpūs angelici ſuꝑiores ſu it
aīab⁊ hoim. ⁊ ḡ min⁹ pn̄t corꝑib⁊ coexi
ſtere q̄ꝫ aīa nr̄a toti corꝑi inherere. minor ē
q̄ntū ꝑmiſſoꝝ. Cōfirmat̄ ſic. qꝛ angel⁹ ē in
loco. vt dcm̄ eſt in qrta ⁊ q̄nta ↄclōnib⁊ ar
ticuli ꝑcedētis. Et venerabil' Hugo de ſcō
victore li. ꝓmo de ſacra. ꝑte. iij. c. xviij. ſpi/
ritū creatū inqt nō ſolū in loco: ſꝫ ⁊ localeꝫ
eſſe ſine dubitatōe ꝓnūciam⁹. vel ḡ eſt in
ſolo pūcto imaginario. ⁊ h nō eſt rōnabi/
le. qꝛ nō poſſet aſſignari vbi ſignari poſſet
ille pūct⁹: q̄re em̄ poti⁹ pl⁹ hic q̄ꝫ ibi. ḡ eſt i
q̄libet ꝑte ſpacij ſibi correſpondent.¶ Sexta Cōcl.6
cōcluſio. q̄nto ſpūs creat⁹ fuerit perfectior
tāto maiori corꝑi toti nat⁹ eſt coexiſtere. ꝓ
bat̄. qꝛ infinit⁹ eſt deus in magnitudie ſpi
rituali: iō neceſſario oīb⁊ coexiſtit. vt dcꝫ ē
in ꝓmo. q. xlj. ḡ ꝓporcionabilr̄ q̄nto ange/
lus ꝑfectior tāto maiorē magnitudinē co
exiſtēdo pōt informar ea ſibi. qꝛ ſi ad ima/
ginatōem ifinit⁹ eſſet ꝟtute: vbiqꝫ exiſtereꝫ.
¶ Correlarie ſeqt̄: ꝙ q̄uis angelus ad nul Corre.
lum determinatū locū determinat⁹ ſit: tam̄
iuxta naturā ſuā ad maximā q̄ntitatē cui
exiſtere pōt toti determīat⁹ exiſtit. Prima
ꝑs ptꝫ ex ↄclōne iij. qꝛ nō pl⁹ cōſeruat euꝫ
loc⁹ vn⁹ q̄ꝫ alter. qꝛ nec qetē nec btitudinē
a loco recipit. Scđam ꝓbo. qꝛ cū nō ſint i/
finite ꝟtut: nō q̄ꝫtūlibet magno ſpacio to/
ti coexiſtere ſufficiūt. ſꝫ q̄nto ꝑfectiores ſ
maiori: ⁊ q̄nto min⁹ ꝑfecti ſūt minori. Et
ptꝫ ex alio. qꝛ niſi ſic: ſimul eſſe poſſent i ce
lo ⁊ in terra. cui⁹ ↄriū dicit Dam. li. ij. c. iij
ſic dicēs. Per ꝟbū dei creati ſūt oēs angeli
⁊c. ſeqt̄. cū ſūt in celo: nō ſūt in terra: ⁊ cum
ad terrā a deo mittūt̄ n̄ remanēt i celo.¶ 7.
ↄclo. q̄libet angel⁹ q̄ pt coexiſtere toti cor/ Cōcl.7
pori maiori: etiā pt coexiſtere cuilibet ei⁹ ꝑ
ti nō coexiſtēdo toti. pꝫ. qꝛ cū corꝑe nō in/
diget. vt dcm̄ ē. ⁊ libe ↄditōis ſit: nō ē rō q
re neceſſario toti coexiſteret.¶ Corre. ſeqt̄ ꝙ
nō eēt icōueniēs eūdē ſpm̄ angelicū plib⁹ Corre.
locis ſpē diſtinctis coexiſtere. ptꝫ. qꝛ ſtaret
ꝙ diſtātia cui toti nat⁹ ē coexiſtere: plīma
diſtīcta ſpē complecti poſſet: ⁊ ſic omnib⁊

obiectio illis ſimul coexiſtere poſſet. ¶ Sz contra
dices: ſequeretur ꝙ idem ſpiritus malus
plures homines poſſet ſimul obſidere.pz
conſequentia.ſi eſſent infra quantitatem
2 cui toti ſufficeret coexiſtere. ¶ Scdo.qꝛ ſic
poſſet angel⁹ malus ſil' ꝛ ſemel plib⁹ tẽtati
onib⁹ tentare:imo oppoſitis diuerſos ho
mines.falſitas ꝯñtis ꝓbaꝛ.qꝛ cuz ſit indi
uiſibilis:q̄cũqꝫ ſe cõuertit totũ ſe cõuertit.
ergo ſi ſit intent⁹ tentatõi vni⁹:nõ videꝛ ſi
mul intentus eſſe tentatõi alteri⁹.ꝓbaꝛ tñ
ꝯña.qꝛ ex quo cuilibet parti dati ſpacij po
teſt coexiſtere:q̄re plꝭes infra illud ſpaciuz
exiſtẽtes nõ poſſet tẽtare ſimul ꝛ ſel'.vt vir
ad exigendũ debitũ ꝛ mulierẽ ad negãdũ.
Ad.1. ¶ Rñdeꝛ ad ꝓmã ꝙ nõ habeo ꝯñs pro in
cõueniẽte:dño ꝑmittẽte.verꝫ eſt ꝙ ſi tũc ta
les diſtinguerenꝛ ad tm̄ ꝙ nõ poſſet ad tã
tam diametrũ coexiſtere:ampli⁹ nõ poſſz
Ad2 ſimul in amb⁹ remanere. ¶ Ad ſcdaz.ꝙ
cõſeq̄ns iterꝫ nõ vid̄ꝛ incõueniẽs. Un̄ bea
tus Aug.xj.ſup Gen̄.ad lr̄am.c.xxxvj.di
cit ꝙ Eue in ſerpẽte diabol⁹ loq̄baꝛ exteri⁹
In muliere vero occulto inſtictu adiuua
bat interi⁹ qd̄ exteri⁹ gerat ꝑ ſerpẽtẽ. Ad
improbatõem d̄ꝛ ꝙ verꝫ eſt ꝙ indiuiſibile
quo ſe vertit ſe totũ cõuertit.ſic ꝙ nõ par
tim huc ꝛ parti illuc:qꝛ ꝑtes nõ hꝫ.ſed ꝙ
nõ poſſit ꝑ diuerſas ſuas ꝯgnitões ad va
rios fines etiã diuerſos in ſpẽ ſe vertere: h̄
nõ dicit auctas.ſicut em̄ vna ãia audit
in aure ꝛ videt in oculo ꝛ in ſeipa ꝯſiderat
ſimul ꝛ ſemel añs ꝯñs ꝛ ꝯñam:ita etiã pt
idem ſpũs mal⁹ ſimul ꝛ ſel' diuerſis infra
ſuos limites quib⁹ nat⁹ eſt coexiſtere ſug
gerere diuerſa. ¶ Octaua ꝯcluſio.ꝓbabi
Cõcl'o 8 le eſt ꝙ plꝭes angeli eidẽ ſitui adequate poſ
ſunt coexiſtere.ꝓbaꝛ ſic.qꝛ ſpũs angelic⁹ ꝛ
human⁹ coexiſtũt eidẽ loco adeq̄te.vt i ob
ſeſſo. Itẽ q̄re nõ ita bene idẽ loco plꝭes ſicut
idem ſpũs plib⁹ locis. Itẽ Mar.v. Legio
erat in demoniaco geraſenoꝝ. Itẽ quaz re
pugnantiã haberet vn⁹ alteri:cũ corpe nõ
indigent.ꝛ ſolũ ſunt vbi corp⁹ eſt. In cor
poralib⁹ em̄ plꝭa ſũt ſimul.vt albedo ꝛ dul
cedo in lacte.materia ꝛ forma in cõpoſito
quare nõ in ſpũalib⁹ poſſent plꝭa eoꝝ eidẽ
ꝯ iſtam ſitui ſimul adeſſe? ¶ Cõtra iſtã ꝯclõnẽ ar
guiꝛ ſic.ſequereꝛ ꝙ idẽ loc⁹ poſſit moueri ꝯ
trijs motib⁹.falſitas ꝯñtis pꝫ.ꝓbatur cõ
ſeq̄ntia.qꝛ ſi plꝭes ſpũs pñt eidẽ coexiſtere:
quare nõ poſſũt ꝯrio mõ velle vn⁹ ad ori
ens ꝛ alius ad occidẽs ipm̄ corp⁹ mouere

ꝛ cũ corpus naturaliter obedit ſpiritui:ſe
quiꝛ ꝙ oportebit illud ad oppoſitos ſit⁹ mo
ueri. ¶ Scdo.qꝛ quõ pñt vni⁹ effectus eſ 2
ſe due cauſe quaꝝ q̄libet ꝑ ſe ſufficiẽs eſſet
cõſtat ꝙ ñ ẽ poſſibile.qꝛ vna ſupflueret:ꝛ tñ
hoc oportet ꝯcedi ſi ponam⁹ plꝭes ãgelos
poſſe coexiſtere eidẽ loco.g̃.ꝛc.tenet ꝯña.ꝛ
declaraꝛ minor ꝑ Dama.li.ꝓmo.c.xvij.di
centẽ. Natura incorpea vbi nimirũ ẽ ꝛ o
peraꝛ.g̃ ſi duo angeli ſimul ſunt: amb⁹ eũ
dem effectũ in illo ſitu opanꝛ.ꝛ ꝯſtat ꝙ q̄li
bet eoꝝ eſt ꝑ ſe ſufficiẽs,igiꝛ. ¶ Tertio.q̄a 3
duo que ſil'r ſe habent ad locũ nõ pñt eſſe
ſil' in eodẽ loco.mõ duo ãgeli ſil'r ſe habẽt
ad locũ.igiꝛ pꝫ maior inductiue.q̄a due
anĩe nõ pñt ſimul eandẽ materiã iforma
re.nec duo corpa eid̄ loco inexiſtere nõ ſi̾gni
ficata.minor nota eſt de ſe. ¶ Et cõfirmaꝛ Confir.
auctoritate Dama.li.ij.c.iij.dicẽtis.ange
li cũ ſunt in celis:nõ ſũt in terra.ꝛ cum ad
terrã mittunꝛ:nõ remanẽt in celo.g̃ idẽ nõ
poteſt eſſe in plib⁹ locis.g̃ etiã non poſſũt
plꝭes eſſe in vno loco. ¶ Quarto.qꝛ vid̄ꝛ ꝙ 4
vnus illoꝝ angeloꝝ eſſet in alio.qꝛ cũ ad
equate ſunt in eodẽ ſitu:videnꝛ ſe penetra
re. ¶ Et ꝯfirmaꝛ.qꝛ angel⁹ nõ põt eſſe i an Confir.
gelo.nec ergo ſil' in eodẽ loco.ꝯña vid̄ꝛ ma
nifeſta.eo ꝙ vnũ indiuiſibile magis videꝛ
poſſe eſſe in indiuiſibili q̄ꝫ in diuiſibili.añ
cedens ꝓbaꝛ.qꝛ illabi nõ ꝯuenit niſi deo
in mente vel voluntatẽ. Itẽ q̄s eſſet poti⁹
recipiẽs q̄ꝫ recept⁹ ¶ Ad has rõnes ꝑ ordi Ad.1.
nẽ. ¶ ad.j.negeꝛ ꝯña.ꝛ ad ꝓbatõez d̄ꝛ:ꝙ ſi
ãgeli plꝭes boni coexiſterẽt eid̄ loco.ꝛ ad ꝯria
vellẽt ipm̄ mouere.ſic angel⁹ ꝑſaꝝ pplꝫ iſtꝭ
ſeruari.ꝛ angel⁹ hebreoꝝ pplm̄ liberari.de
quo hꝛ Dan̄.x.c.qui ſm̄ Hieronymũ erãt
amb⁹ boni:tũc corp⁹ nõ mouebiꝛ huc nec
illuc:donec reuelatio diuine volũtatis ſu
ꝑueniat:cui amb⁹ ſe ꝯformãt.ſi ãt eſſz vn⁹
bonus ꝛ ali⁹ mal⁹:ꝑualet bonus.ſi amb⁹
mali:vel ꝑualet potẽtior.vel ille cui⁹ cona
tui dñs ad illũ motũ vult coopari. ¶ Ad Ad2
ſcdam dicitur primo.ꝙ nihil prohibet an
gelum eſſe in loco circa quem nihil opera
tur Ad quod ſonat articulus pariſienſis
ſic inquiẽs. Dicere ꝙ ſb̄ſtantie ſepat eunt
in loco per opatõem ꝛ ꝙ poſſunt moueri
ab extremo ad extremum:nec in medium
quia poſſunt velle operari in extremo vel
in extremis:nec in medio:error ſi itelliga
tur ſb̄am ſine operatione nõ eſſe i loco.ſcdo
d̄ꝛ ꝙ cũ angeli ſunt agẽtes volũtarij:ꝛ ab

ad idem missi nõ est incõueniens ꝙ ambo faciãt eundẽ effectũ: vt cause ꝑtiales. vt in obsesso volũtas mala cũ angelo malo ſeꝑ faciũt. Q̃uis em̃ quilibet angeloꝝ bonorũ ad effectũ ad quẽ missus est esset sufficiens: nõ tñ implicat: ꝙ si ambo ad idẽ mittunt: ꝛ adequare ad idẽ spacium ꝙ ambo illi spacio coexistant: ꝛ de eo simul faciant quod fuit eis imperatum. Q̃n dr ꝙ alr superflueret: dicit ꝙ nõ. q2 dñs nouit causas quare plures misit hoc facere: ad qd vnus sufficeret. Q̃uis em̃ dñs potuisset virgam moysi mutasse in serpentez imediate: tñ voluit hoc facere ꝑ angelum vt esset ordo in rebꝰ sic etiam de mera liberalitate sua põt plures angelos mittere eundẽ effectũ facere: quẽ vnus efficere posset. Auctoritas Dam. q̃ allegat nõ est contra dicta. q2 dicit ꝙ vbi angelus operat ibi est. nõ aũt dicit econtra: ꝙ vbicunqꝫ est ibi operat.

Ad 3 ¶ Ad tertiã. maior ẽ falsa. q2 albedo ꝛ dulcedo lactis habẽt se simr ad locum: tñ sunt simul in loco lactis. Itẽ nõ est incõueniẽs ꝙ corpa nõ glorificata per potentiã dei simul sint. ꝛ minꝰ de glorificatis sic etiã nõ repugnat ꝑ voluntatẽ dñi plures spũs esse adequate in eodẽ loco nec repugnat per potentiã dei plures formas sbstãtiales eidẽ materie inherere adeq̃te. Ad confirmatõem: ad auctẽ Damas. dico: ꝙ loquit de locis totalibꝫ nõ cõicantibꝫ: quibus nõ possunt simr angeli coexistere: eo ꝙ determinati sunt ad certã q̃ntitatez.

Ad 4 ¶ Ad quartã negel cõña. q2 q̃uis angelꝰ malꝰ et obsessi aña sint simr adequate in obsesso vl aliqua pte eius. nõ tñ est vnũ coꝝ in alio: in manifestis nõ est albedo lactis in dulcedie nec ecõtra. Q̃uis adequate sint i eisdẽ loco ꝛ sbiecto. nec materia est in forma quãuis adequate sit vbi est forma. Ad cõfirmatõem: concedit añs. et negel cõña. Ad pbatõem negel ꝙ indiuisibile magis sit natũ esse in indiuisibili: eo ꝙ angelica natura nõ patit elapsum creature: sz solius dei corpibꝫ aũt nati sũt coexistere. q2 spũalr creatura corpee dñal: vt dcm est pus ex dco btĩ Augu. nec intellectꝰ est natus inherere vel inesse alteri intellectui: q̃uis possit

Dubiũ3 inesse corpi vl loco cum est separatus. ¶ Sz diceres: an angelꝰ circũscribal loco? R. ꝙ esse circũscriptiue in loco intelligit dupliciter. Uno mõ pprie. ꝛ est extẽdere latera loci ꝛ cõfigurari supficiei loci: ꝛ est idem qd cõmensuratiue esse in loco. ꝛ sic angelꝰ nõ est cõmensuratiue in loco: sic nec est circũscriptiue in loco. Alio modo large est contineri a loco: sic ꝙ tota virtus eius sit ibi ꝛ nõ alibi: nec sit simul nata esse alibi. ꝛ istd conuenit tam angelo q̃ corpori. Unde magister pmo huius distinctio. xxxvij. dicit Duobꝫ modis dicit in scriptura aliqd locale. vel circũscriptibile. scilz quia dimensionẽ capiens longitudinis: altitudinis ꝛ latitudinis distantiã facit in loco. vt corpus. vel quia loco diffinitur vel determiatur. quoniã cum sit alicubi nõ vbiqꝫ inuenitur. quod nõ solum corpori: sed omi creato spiritui cõuenit. ꝛ ergo hoc modo dicitur angelus circũscribi loco. Sic dicit Damascenꝰ libro pmo caplo. xviij. ꝙ angelꝰ circũscribit vbi operat. Idem dicit libro. ij cap. iij. Hoc de. ij. ar.

His premissis respondet ad rõnes pncipales. ¶ Ad pmã: negetur añcedens. ꝛ ad probatõem dicit: ꝙ naturali rõne potest conuinci ãgelos esse. vt patuit in pma cõdone: ꝛ rõnes aliq fuerunt ibi assignate. qui vellet plures videre posset videre processum philosophi. 8. phisicoꝝ. ꝛ. xij. metha. Q3 autem dicit: ꝙ Moyses cõmemorans creatõem rez nõ facit mentõem de angelis. Dicit ꝙ quia loquebat rudi populo vt magis esset creduli in fide: nõ expresse posuit creatõem angeloꝝ: quam tamẽ implicite sbtiliter expssit. quia per celum angelicã naturã intellexit. Ad rõnes pncipales

¶ Ad scdam: ꝙ licet creati sint ante celum empyreũ dignitate: quod vult sapiens in ea quã sumis auctoritate: sunt tamẽ simr cum eo creati tempore: ita ꝙ nõ fuerunt pꝰ tẽpore q̃ illud celum. vt magister dici littera. c. iij. presentis distinctõnis. Ad 2

¶ Ad tertiam negetur añcedens. ad probationem ad auctoritatẽ Boetij dicit: ꝙ itelligit cõclusionem tertiam pmi articuli. videliz: ꝙ non sunt in loco cõmensuratiue res incorporee. Eodem modo respõdet ad auctoritatem beati Augustini ꝙ voluit pbare ꝙ deꝰ nõ esset in loco cõmesuratiue. q2 ẽ res indiuisibilis: nec etiã ãgeli. Itẽ ds nõ ẽ i loco definitie. vt pbat mgr dis. 37. j. li. sic tñ angeli sũt i loco. vt dr ibidẽ ecc̃. Ad confirmatõez de cõditõibꝫ dr: ꝙ ille cõditões ponũt de his q̃ sũt i loco: vl pnt eẽ cõmesuratie. qd ãgelis nõ cõuenit. Ad 3

¶ Ad rõnes q̃ fiũt p q̃sito ¶ Ad. j. ꝙ locꝰ pt alicui dici inalr dupli. Ad i p q̃sito

vno modo q: eſt ⁊ nõ eſt natural'. ⁊ ſic angeli ſunt in celo tanq̃ in loco inaturali. id eſt eis nõ naturali. vt dictũ eſt in ſcdo articulo. q: nõ minus ꝯſeruarent: ⁊ eſſent beati eſſentialiter: ſi nulla creata corporea eſſ3 Alio modo innaturale dicit violentu3. ⁊ ſic celũ nec alius locus eſt eis in naturalis quia nullus loc' corpore' eſt eis innaturalis cũ eis in nullis diſcõueniat. Unde ſi angel' bonus in inferno eſſet adhuc beatus eſſet. Itẽ ignis in eũ nõ ageret: nec alia pena
Ad 2 q: nõ eſt pena ſine pctõ. ¶ Ad ſcdm ꝙ ꝓprie ſpiritui nullus loc' eſt natural': cũ nõ habeat quietem ex loco: vt dictũ eſt. q̃uis em vbiq3 nequeat eſſe: tñ etiã ſine loco poſſet remanere. Vñ quies creature rõnal' eſt pncipaliter in deũ. Iuxta illud Aug. Inquietum eſt cor nr̃m dñe donec q̃eſcat i te. Uex eſt tñ ꝙ rõnabili' eſt ſpm̃ collocari i celo q̃3 in aliquo loco alio: eo ꝙ eſt nobilior loc': vt notũ eſt. Rões poſt oppoſitu3 ſunt pro dictis in pmo: ⁊ ſcdo articulo q̃ſtionis. Hoc de queſtiõe.

Tertio queritur

circa diſtinctões tertiã ⁊ quartã. Utrũ ſic q̃libet angel' q̃libet angelo alio differt ſpẽ: ſic ille q̃ mal' eſt potuit a pncipio pduci debitor pene. Que q̃ſtio ſuppõit ꝙ q̃libet ãgel' a q̃libet ãgelo alio differt ſpẽ. ſcdo q̃rit vtrũ ſic ille q̃ e malus potuit a pncipio pduci dbitor pene. i.
pſuppo. produci mal'. ¶ Pro ſuppoſito arguit ſic In nulla ſpẽ ſpecialiſſima ꝑpetua ſunt plura indiuidua: ſed angel' eſt ſpẽi ꝑpetue. ergo nullus eſt eiuſdẽ ſpẽi cum alio. ꝯña nota eſt. ⁊ maior pt3 per phm. xij. meth. c. vj vbi phus videt hoc velle. Et ex alio. quia ea de re indiuiduorũ multiplicatio ſb vna ſpẽ eſt. q: in vno ſpẽs nõ põt ꝑpetuari. vt i animalib ⁊ plãtis. vbi g iſte finis nõ ẽ: ibi nõ erũt plura indiuidua minor eſt magi-
2 ſtri dicẽtis. angelos eſſe imortales. ¶ Secũdo. omes ſbe differẽtes ſm pus ⁊ poſteri' drũt ſpẽ. ſ3 oẽs angeli drñt ſm p' ⁊ poſterius: igitur. maior pat3. q: cum ſbſtantia nõ ſuſcipiat magis neq3 min': non erit poſſibile ꝙ in vna ſpecie ſbali repiat pus ⁊ poſteri'. ⁊ minor videt eſſe de mẽte brĩ Dyoni. iiij. angelice hierarchie. dicit ei ꝙ etiã i vno ordine ſunt ſupmi. medij. ⁊ infimi. et in hoc innuere q̃ omes differat ſm grad'.
3 ¶ Tertio. diſtinctio indiuiduorũ ſb vna ſpẽe eſt rõne materie. modo angelis nõ ineſt materia. g nec mltitudo in ſpecie vna ꝯñ a tenet. ⁊ maior videt eſſe de mẽte phi. 2 de gñatõne. vbi vult ꝙ ꝓpter gñatõem ſiunt plura indiuidua ſb vna ſpẽ ſupponit aũt gñatio materiã. vt3 pmo de gñatione. Et ꝯfirmat auctoritate phi pmo celi dicẽtis. ꝙ q̃ dicit hoc celũ: dicit materiã g iduiduatio eſt rõne materie in eadẽ ſpẽ. minor nota eſt ex dictis pus. ¶ Cõfirmat. q: Confir.
ſi plẽs ſunt eiuſde3 ſpẽi: queñt quo diſtinguunt: nõ per formã. q: in vna ſpẽ ſpecialiſſima nõ videt eſſe niſi vna forma dãs eſſe illius ſpẽi. ſicut ſpẽs eſt vna: nec ꝑ q̃ntitatẽ: cum ſint incorpei. nec per materiã. quia materiã nõ habet. ¶ Quarto. oẽs ãgeli dif- 4
ferũt actu formali. g ſpecie. ꝯña nota ẽ. q: forma dat eſſe rei ſpecificũ. ⁊ añs p3. quia als vnus eorũ eſſet alter. ¶ Confirmat au- Confir.
ctoritate Auicẽne: v. meth ſue dictis. ꝙ i natura q̃ nõ diuidit differẽtijs: nec materia nec ꝓprietatib indiuiduatib ſolu3 eſt vnũ indiuiduũ ſb. vna ſpẽe. mõ angeli ſũt hmõi. q: in eis nõ ſunt eſſentiales drñe. cũ ſint oĩno ſimplices. vt dictũ eſt in q̃ſtione pcedẽte. ⁊ ſimplex non diuidit differentijs. vij. meth. nec eſt materia. nec ſũt proprietates indiuiduales. q: ille ſequũt materiã ⁊ ſuppoſitũ iam inſtitutũ. ꝓprietas em indiuidual' ſuppõit idiuiduũ. ¶ Qui- 5
to. plẽs angeli vni' ſpẽi eſſent ſupflui i natura. g nõ ſunt ponẽdi. ꝯña nota eſt. ⁊ añcedẽs pt3. q: q̃cquid pfectõnis eſſentialis eſſet in vno: oĩmode eſſet etiã in alio. ⁊ ergo null' decor vniuerſi eſſet maior ex pluribus q̃3 ex vno. ¶ Et ꝯfirmat auctẽ mgri in Confir.
lrã dicẽt. ꝙ hñt differentẽ eſſentie tenuitatẽ. h aũt nõ eſt in eadẽ ſpẽ ſbali. igit. ¶ Pro pq̃ſito.
queſito arguit ſic. prim' ãgel' potuit a dõ arguit. 1
pduci mal'. g debitor pene. ꝯña nota ẽ. q̃a malo debet pena. añs pb3. ¶ Prio. q: potuit eũ pducere ſine ꝯgnitõe. qre g nõ ſine bonitate. cum ita bõitas ſit decor affect' ſic cognitio itellect'. ⁊ ecõuſo. ¶ Scdo. q: op- 2
poſitio bõi ⁊ mali decorat vniũſum. ⁊ g potuit de' a pncipio vtrũq3 pducere. tenet cõſeqntia. q: oẽm decorẽ vniũſi potuit dñs a pncipio pducere. añs p3. q: n pmitteret ds malũ: niſi ipm eẽ ect bonũ: ⁊ iducerẽt vniũſi ornatũ. vt dcm ẽ in. q. pcñl'. ¶ ⁊. 3. q: ds 3
pduc hoies cũ pena: q̃re n angelũ. p3 aſſũptũ. q: pduc hoies a natiuitate cecu. h ãt ẽ 2. prĩci.
pẽa. vt notũ ẽ. ¶ 2. ſic ãgelus q̃ cecidit ab

initio fuit malus.ğ debitoꝛ pęnę.ꝯſequentia eſt ꝑus ꝓbata.ꝛ añs pꝫ Joh.viij.vbi dicit ꝙ fuit homicida ab initio.Et beatus Auguſtin⁹ de ciui.dei.ꝙ vt factus eſt:continuo ſe auertit.ğ ꝯtinuo fuit mal⁹.Et beatus Auguſti.ij.ſup Gen̄.ad lr̄am.c.xxiij. Nō fruſtra putari pōt ab initio tp̄is diabolū cecidiſſe:nec cū ſanctis angel̄ pacatū aliqñ vixiſſe.Item in eodē.ij.libro.c.28. dicit btūs Auguſti.Nō fruſtra putādū eſt ab ip̄o initio tp̄is vel ꝯditōis ſuę diabolum cecidiſſe:ꝛ nunq̄ꝫ in ꝟtute ſtetiſſe.Itē btūs Auguſti.dicit ſup Gen̄.ꝙ om̄ia opera ſex dieꝝ ſimul facta ſunt.ğ cum ꝑ tenebras intelligat diabolū:ſimul fact⁹ eſt diabolus cū tenebris in ꝑmo inſtanti tempis

3 ¶Tertio ꝑncipal̄r.qꝛ diabolus i ꝑmo inſtanti ſui eſſe auertit ſe.ğ fact⁹ eſt debitoꝛ pęnę.ꝯña nota eſt.ꝛ añs ꝓbat̄.qꝛ in ꝑmo inſtanti ſui eſſe habuit vſuꝫ liberi arbitrij cū nō fuerit ocioſus.vel ergo voluit bonū et ita ꝑfeciſſet:ꝛ accepiſſet grām.vel au̅tit ſe a bono incōmutabili:ꝛ tūc peccauit.qđ eſt ꝓpoſitum.

Confir. ¶Cōfirmat̄.qꝛ vel auertit ſe in ꝑmo inſtanti:ꝛ habet̄ ꝓpoſitū.vel per aliquā morā in alio inſtanti poſt:ꝛ ſi ſic:tunc tp̄e intermedio nō peccaſſet:ꝛ ex conſequēti in bono aliquo tp̄e ſtetiſſet:et ſic in bono ꝯfirmatus fuiſſet.

Suppo. ¶Sꝫ in ꝯrīū ſuppoſiti arguit̄ ſic.qꝛ nō min⁹ pōt angel⁹ eſſe vnius ſpēi cum alio angelo q̄ꝫ intellectus cū intellectu.mō manifeſtū eſt ꝙ oēs intellc⁹ humani ſūt vni⁹ ſpēi.q̄re ergo nō plures angeli.pꝫ maioꝛ cōueniēti ſilitudine.qꝛ ambo ſūt ſbſtātię ſimplices ꝛ immateriales.ꝛ minoꝛ manifeſta eſt:eo ꝙ om̄es homies ſūt vni⁹ ſpēi.

Quitu3 ¶Sed ad oppoſitū q̄ſiti ſic arguit̄.Angel⁹ a ꝑncipio ſui eſſe nō potuit eſſe mal⁹.ğ nec debitoꝛ pęnę.tenet ꝯña.ꝛ ꝓbatur añs.qꝛ nō eſt poſſibile ꝙ deus fuerit auctoꝛ mali:cum ſit optim⁹.modo ſi angeli a ꝑncipio potuiſſent eſſe mali deus fuiſſet auctoꝛ mali.nā ex eo exiuiſſet et nunq̄ꝫ fuiſſent boni.¶In queſtiōe erūt duo articuli.vn⁹ de ſuppoſito.ſecundus de queſito.

Quantum ad pri-

Arti.1. mū ꝑmo ꝑmittit̄:ꝙ ſuppoſitū intelligit̄ de eadem ſpē ſpēaliſſima eſſentiali.nō ei dubiū eſt quin angeli ſint eiuſdē ſpēi ſbalter̄ę cū om̄es ſint ſpūs.ꝛ ſpūs ſit nomē eſſentiale.nā angel⁹ eſſential̄r dicit̄ ſpūs:vt dicit btūs Aug.ſup pſ̄.ciij.ſup illo ꝟbo.qui facit angelos ſuos ſpūs.

Notā.2 ¶Scđo eſt notandū:ꝙ de iſto fuerūt et adhuc ſūt doctoꝝ noſtroꝝ ſolenniū cōtrarię opiōnes.

Opio 1. ¶Primo em̄ quidā fuerūt q̄ dixerūt ꝙ oēs creature rōnales eſſent eiuſdeꝫ ſpēi ſpēaliſſime eſſential̄:eo foꝛtaſſis moti.qꝛ oēs ad eundē finē ꝑducte ſunt.ſ.ad laudē ꝛ glīam ſaluatoris.vt dicit mgr̄ diſtīctōe ꝑma.ca.vij.

Opio 2 ¶Scđa opinio fuit ꝙ om̄es angelicę creatę int̄ ſe eēnt vni⁹ ſpēi ſpēaliſſime eēntial̄:lꝫ nō cum aiabꝫ hoim.

Opio 3. ¶Tertia opio ē ſcti Thomę ꝛ petri de tharan.ꝛ alioꝝ:ꝙ nulli duo angeli ſunt eſſential̄r eiuſdē ſpēi ſpecialiſſimę.

Opio 4 ¶Quarta opinio eſt quoꝝūdam alioꝝ dicentiū:ꝙ aliq̄ angeli ſūt ſpēaliſſime eſſentialiter ſimiles:ꝛ aliq̄ nō.Eligere opoꝛtet inter has opiniones:ꝛ eſt valde difficile hic aliq̄d efficaciter ꝓbare.Verū eſt ꝛ ſcriptū eſt ꝙ dicet̄ ſufficiēter:ſi ſm ſubſtantiā materiā manifeſtet̄:vt habet̄ ꝑmo ethicoꝝ.iij.ꝛ qꝛ hic nō eſt magnū periclm quācunq̄ꝫ opinionē homo ꝓbabiliter defenderet:dū tamē cōueniēter diceret:eo ꝙ fides inter iſtas ad nullā partē artat:nec eccleſia ꝺ eis aliquā ꝑtem ꝺterminat:ideo rōnes metaphiſicales ꝛ auctēs habēt locū ſꝫ quas ꝓbabiliter ꝓcedere intēdo:eligendo opionēꝫ:ſentētia mea ꝓbabilioꝛē.

Notā.3 ¶Pro quo tertio noto ꝙ reꝝ eſſential̄r ſpecialiſſime ſimiliū ſūt eędem ꝓꝑetates ſpecialiſſimę ſimiles.pꝫ.quia ꝓꝑietas ſeq̄t̄ ſpēm.Vñ debet omi ꝛ ſoli ꝛ ſemꝑ ineſſe.vt dicit̄ ꝑmo topicoꝝ.ꝛ in.iiij.ꝛ.v.euſdeꝫ.ſicut eſſe ſuſceptm̄ diſciplinę oēm hominēꝫ

Corre. ¶Ex q̄ coꝛrelarie infero ꝙ oīm ſpēaliſſime eēntial̄r ſimiliū ſūt ſil̄es natales iclinationes ſpēm cōſeq̄ntes vel etiaꝫ indiuidua.qđ addo ꝓpter diuerſas inclinatōnes indiuiduales:quę in indiuiduis materialibus in eadē ſpē ſęꝑi⁹ inueniunt̄:vt in ſpecie humana clarius edocet̄.

Cōclō 1 ¶Quibꝫ pręmiſſis ē ꝑma ꝯclō hec.Aīa hūana non eſt eiuſdē ſpēi ſpēaliſſimę eſſential̄ cū aliq̄ angeloꝝ.ꝓbat̄ ſic.inclinatōes ꝯſeq̄ntes omnē aīam hoīs ſm ſuā eſſentiā nulli angelo ꝯueniūt.ğ ꝯclō ꝟa.ꝯña nota ē ꝑ coꝛrel̄.4.nota.ꝛ añs pꝫ.qꝛ iclīatio ad coꝛp⁹ ꝛ dilectio coꝛpis ſeq̄t̄ oēm aīaꝫ hoīs.cū nemo vnq̄ꝫ ſuā carnē odio hūit:ad Epheſ.v.et aplſ.ij.ad Cori.v.nolum⁹ coꝑe expoliari ſꝫ ſupueſtiri.ꝛ talis inclinatio nō ſequitur aliquem angelum:cum ſit ꝑſona cui⁹ natę

Cōclo.2 repugnat corpori vl' alteri adunari ¶ Se
cunda cōcluſio videt̄ mihi ꝓbabilis: ꝙ nō
eſt ꝓbabile om̄es angelos eſſe eiuſdē ſpeci
ei ſpēaliſſime eſſentialis. ꝓbat̄ ſic. natural'
ratio ponit angelos differre ſpecie: ꝛ aucto
ritas ſcripture ꝯcordat. ergo ꝛc. ꝯña nota. añ
cedens quo ad primā partē pꝫ ꝑ phm. xij
meth. nam rō naturalis intelligētias ſiue
angelos cōcludit eſſe ex plalitate motuū
ꝑpetuoꝝ. vt pꝫ ibid. c. vj. ꝛ ꝑ ex quo illi di
uerſaꝝ ſpērum ſūt inter ſe ꝛ diuerſis tꝑibꝫ
ſua ſpacia metiant̄: cōcludit phs ꝙ nulle
due intelligētie ſunt vni⁹ ſpēi. Itē qꝛ perpe
tue ſunt: ꝛ nō ponit in ꝑpetuis pla indiui
dua vnius ſpēi. Item qꝛ imateriales ſunt
nō aūt ponit rōnem multitudinis indiui
duoꝝ in vna ſpē: niſi rōne diuiſionis quā
titatiue materie. Scđa pars patꝫ ꝙ huic
cōcordet ſcripture auctoritas. appet Eze
chiel. xxviij. vbi lucifer vocat̄ ſignaculum
ſiſitudis ꝛ initiū viarū dei rōne ꝑfectionis
quā recipit in naturalibꝫ. nō aūt credit̄ ali
us angelus tāte fuiſſe ꝑfectōis. quia nllo
modo hoc alicui alteri dicit̄. Vñ Eſa. 14.
dicit̄ de lucifero: ꝙ mane oriebat̄: nō ꝙ pri⁹
tempore: vt dcm̄ eſt in queſtiōe ꝑcedente
et dicit̄ in lr̄a: nec in gratia quā nō habu
it. ſꝫ magna naturaliū ꝓrogatiua ꝛ digni
tate. ꝛ ideo ꝑfectior eſſentialiter eſt ceteris
ꝛ ſic nō vnius ſpēi ſpēaliſſime cū ipis. Iteꝫ
hoc eſt de mēte magiſtri circa hanc diſtincti
onē dicētis ꝙ differāt ſbſtantia forma ꝛ li
Ꝯ pmaꝫ ꝯclonez. beri arbitrij ꝑtāte: caplis. iij. iiij. ꝛ. v. ¶ For
te dicet̄ ꝯtra cōclonem pmā: et ex hoc inte
rimeret̄ ſecūda: illud Math. xxij. ꝙ i reſur
rectiōe homines erunt ſicut angeli. qđ nō
eſſent: niſi etiā nunc eſſent angelis ſpēaliſ
ſime ſiles. Rñ. ꝙ h̄ itelligit̄ q̄ ad ḡtuita: et
nō q̄ad natalia: cū homines ꝑtūc erūt cor
Cōclo.3 porei: ꝛ angeli incorporei ¶ Tercia cōclu
ſio videt̄ mihi vera ſicut iſte. vicꝫ ꝙ deus
pōt facere duos angelos eiuſdē ſpēi ſpeci
1 aliſſime eſſentialis ¶ Probat̄ pmo. qꝛ hoc
2 nō implicat. ¶ Secundo. quia ita facit q̄
tidie animas hoīm ſimiles. ¶ Tertio. q̄a
3 nō videt̄ quin poſſit facere vnū munduꝫ
per om̄ia ſimilē huic: ꝛ tunc etiā angeli illi
us eſſent ſimiles angelis hui⁹ mūdi: cum
ſint precipue partes mūdi. ¶ Quarto. q̄a
4 quomō deus fieret impotēs ex hoc: ꝙ vnū
faceret ꝙ illo facto ſimile illi oīmode face
re nō valeret. Quinto. qꝛ nō implicat ꝙ de
5 us vnum angelū annihilaret: ꝛ eundeꝫ in
numero recrearet: ꝛ minus videtur incon
ueniēs ꝙ huic creato ſimilē in toto facere
poſſet. ¶ Item hec cōcluſio eſt implicita 6
in vno articulo pariſius cōdemnato: dicē
te ſic. dicere ꝙ qꝛ intelligētie nō habēt ma
teriā: deus nō pōt plures eiuſdē ſpēi face
re: error. ¶ Forte dicet̄ ab his qui ſūt de cō obiectio
traria opione: ꝙ ideo implicat poſſe eē du
os angelos om̄imode ſiles: eo ꝙ eſſent di
ſtincti: quia due ꝑſone: ꝛ nō eſſent diſtīcti
quia nō in materia vel q̄ntitate vl' ꝓprie
tatibꝫ indiuiduāribꝫ. qꝛ pma duo in āge
lis nō ſunt. ſed tertiū etiā nō. qꝛ ꝑſuppōit
materiā, quia cōditōes indiuiduales ſe
quunt̄ ipam materiā. nec etiā diſtinguerē
tur actu ſpecifico. qꝛ iſte in ambobꝫ ē vn⁹:
cum ſint vnius ſpeciei. Et forsaſſis ꝙ hac
rōne moti erant illi de alia opione ꝯriam
ꝯclonem tenētes. ¶ Sꝫ veraciter iudicio Solu
meo hec ratio innitit̄ vni fundamēto erro
neo: ſiue nō vero: iuxta rectā metaphiſicā
ſalua tamē humanitate tam ſolēniuꝫ ma
giſtroꝝ: ſicut ſunt illi q̄ eam ponut. ſcꝫ iſti.
ꝙ res eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſime eſſential' ñ
ſeipis eſſentialr̄ diſtinguunt̄ in nūero. vn
de ſi om̄is ꝯtinua q̄ntitas ꝛ om̄e aliđ qđ
nō eſt de eſſentia ſocratis ꝛ platonis eſſet
ab vtroqꝫ coꝝ ablatū: ipi adhuc differrēt
numero: ꝛ vnus coꝝ nō eſſet alter. q̄uis eſ
ſent vnius ſpeciei. ꝛ ita ſiles ſicut ſunt due
albedines. ꝛ ergo ꝙ Thomas doctor ſctūs
dicit pma pte ſumme. q. l. arti. iiij. in corpe
articuli illi⁹: ꝙ impoſſibile eſſet ꝙ ples albe
dines ſepate eſſent que nō eſſent vna, vel
ples humanitates ſepate: cū albedines ſꝫ
eum nō ſint plures. niſi ꝑm ꝙ ſūt in pluri
bus ſbiectis: nō habet apparentiaꝫ: ſalua
reuerētia doctoris eiuſdē. certū em̄ eſt ꝙ i ſa
cramēto altaris albedo eſt ſepata: ſalteꝫ a
materia vel a ſbſtantia. ita illa que eſt hic
nō eſt eadē cum illa que eſt rome. Et ſi di
cat̄ ꝙ nō eſt ſepara a magnitudine: nō eſt
ad ꝓpoſitum. quia magnitudini nō inhe
ret. qꝛ eſt ſine ſbiecto: etiā vt dicit fides ve
ra. Item ples anīe ſunt in paradiſo: et cre
do ꝙ manent diſtincte. ꝛ ꝑ fundamentuꝫ
iuxta veritatē nō eſt firmū. Unde ad for
mā rōnis dr̄: ꝙ duo angeli tales eſſent di
ſtincti ſeipis vel ſuis eſſentijs numeraliter
vel actibꝫ qui ſūt ipi ſiue ſpecificis. Et q̄n
dicit̄ ꝙ in illo actu ſpecifico cōueniūt: dicā
tur ꝙ veꝝ eſt in ſpecie: ſꝫ non in identitate
numerali: ſic due anīe intellectiue in celo.

Vnde ſi actus ſpecifici omniū indiuiduo
rū vnius ſpēi eſſent vnus in numero: ſicut
imaginat̄ Plato.7.meth.ratio ꝓcederet
ſed iſtud nō eſt verꝫ.ſolum em̄ ſunt vnū in
ſpecie vel genere: ꝛ ſingulorꝫ diuerſorꝫ i nu
mero; ſinguli actus eis proprij numero ꝯ
Cōclō 4 inuicē diſtincti.¶ Quarta concluſio ponit̄
probabilr̄.nihil ꝓhiberet angelos ſpēaliſ/
ſime ſimiles eſſentialiter iuſta ꝛ ꝯgrua dei
diſpoſitiōe eſſe ineq̄liter ꝑmiatos: imo vnū
eſſe de ſeraphin: ꝛ aliū eſſe de infimo choro
angelorꝫ apparet.q2 ita cōiter tenet̄ de hoi
bus ꝙ q̄ꝫuis eſſentialr̄ ſimiles: tn̄ in ſingul̄
choris erūt ex bonis repatōnes.q2 nō ex eſ
ſentia: ſed ex grā chori diſtinguūt: modo
poſſunt et ſunt in grā ineq̄les.q̄re ergo nō
poſſet ita fuiſſe de angelis. Et ꝯfirmat̄.q̄a
cōuerſione ad deum grām cōſecuti ſūt: vt
dicit magiſter in lrā.licet nō ex merito: ſed
dono dei gratuito ſaltē.mō certuꝫ eſt ꝙ hec
cōuerſio erat actus volūtatis: ſuſcipiens
magis ꝛ minus.ꝛ ergo ſtetiſſet ꝙ in bonis
vni9 ſpeciei ſpiritib9 vn9 maiori conatu et
feruētiori deſiderio fuiſſet cōuerſus ad deū
q̄ꝫ alter. q̄ꝫuis em̄ eque abiles ꝛ eque mo/
biles erant: q̄ in vna ſpecie erant natura/
liter. quid tamē ꝓhibet ꝙ cum motum vo
lūtatis ad deū ꝓducebant libere ꝙ vn9 ma
iori conatu ſe ad deū cōuertiſſet q̄ꝫ alter. et
fortaſſis ſpēali dei ꝑuentōe ptꝫ ꝙ iſtud nō
claudit repugnantiā.q2 etiā in hominib9
q̄nq̄ꝫ a charitate minore fit minor conat9:
Cōclō 5 et alia ꝛ alia ꝑuentiōe dei.¶ Quita cōclu/
ſio ſtaret angelos eiuſdē ſpēi auerſos: iuſti
cia diſtributiua dei punicie miſericordie et
cōgrue ꝓ demeritis inequaliter puniri.ptꝫ
ex ꝓporcionali fundamēto.ſi ineq̄lr ſe aū/
tiſſent ſeu ſi lucifero ſupbienti alter min9:
et alius magis conſenſiſſet. He cōclōnes
vident̄ mihi ꝓbabiles: cū hūilitate tamē
ſic expreſſe.ſed ꝑ eas adhuc nō eſt reſpon/
Cōclō 6 ſum ad articulū ſeu ſuppoſituꝫ.¶ Et ideo
cōſeq̄nter ſextā pono cōclōnem.ꝙ dubiū ē
viatorib9 an ſint plēs angeli eiuſdē ſpeciei
ſpēaliſſime: niſi fuerit ꝑ deū alicui reuela/
tum.patꝫ.q2 per concluſionē tertiā poſſūt
eſſe: ꝛ neſcimus vtrum ſint vel non ſint.ꝫ
Dubiū. manet dubiū an ſint vel nō ſint.¶ Sꝫ q̄d
Cōclō 7 eſt probabilius dices: ¶ Vbi ꝑmo pono
ſeptimam concluſionē.ꝙ phus in puro lu
mine naturali loquens diceret: ꝙ nō ſūt plēs
vni9 ſpeciei.patet per rōnes adductas an/
te oppoſitum: ꝛ per auctoritates Ariſto/
telis ibi allegatas.tum q2 ꝑpetui.phi aūt
in ꝑpetuis nō ponunt plura indiuidua ſb
vna ſpecie.ſꝫ cauſa generatōnis ſolū.Vn̄
Auicenna ſexto ſue meth.c.v.dic̄.Si poſ
ſibile eſſet homines ꝑmanere ſicut perma
net ſolꝛ celū: nō eſſet opus generatōe.mo
do angeli ꝑpetui ſunt.et phus ꝛ cōmenta
tor ſuus in.xij.metha.nihil pōt multipli
cari in eadē ſpē: niſi q̄d habet materiā.Itē
dicit Algaſel.4.metha.ſue in fine: ꝛ ē ve
rum ꝙ ex lumine naturali nō poteſt cōuin
ci aliud.¶ Octaua cōcluſio videt̄ mihi ꝙ Cōclō 8
niſi eſſent tot doctores in ꝯtriuꝫ de alia opi
nione: ꝙ apud fidelē eſſet ꝓbabili9 ꝙ plu/
res angeli eſſent eiuſdē ſpēi ſpecialiſſime eſ
ſentialis.¶ Motiua.q2 ex quo q̄tidie ſili ꝑma rō.
bus homib9 pro cuſtodia deputant̄: videt̄
ꝓbabile ꝙ eſſent ſimiles illi inferiores.q̄/
re em̄ vni ſimplici laico ſupior eſſet deputa
tus: ꝛ alteri inferior.¶ Scdꝫ.q2 nō videt̄ 2
ꝙ illa dulciſſima armonia ſpūalis laudis
erit in q̄libet ſpecie angelorꝫ ſolū in vno or/
gano.ſed ſicut in multis organis eiuſdeꝫ
ſoni fit armonia muſical̄ apud nos.ꝙ ita
etiā in vna ſpecie angelorꝫ plura ſint orga
na: ꝛ naturalr̄ ꝛ ex gratia ſonantia ſili lau/
de ſpūali.¶ Qd̄ probat̄.q2 vtiq̄ꝫ plēs aīe Confir.
hominū ſimili laude veiſilr̄ ſonabunt.vt
om̄es mortui cū pura gratia baptiſmali:
qui et ſm̄ ſpeciē ꝛ ſm̄ grām ꝛ ſm̄ dotes cor
poris erūt pares.¶ Qd̄ confirmat̄.q2 ſi re/ Confir.
parant angelorꝫ ruinā videt̄ ꝙ laudē eorū
implebūt quā impleſſent angeli ſi ſtetiſſet
et cum ſili laude ſonant: illi ſi ſteriſſent: eti
am eadē laude ꝛ eodē tono laudaſſent: et
ſic eiuſdē ſpeciei extitiſſent. Ad hoc pt̄ ad/
duci auctoritas Damaſceni in elemētario
dicentis. Vnaq̄ueq̄ꝫ ſpēs vna natura ē.ve
lut om̄es angeli vna natura ſunt: ꝛ altera
natura hominū: ꝛ altera angelorꝫ.Itē ibi/
dem dic̄ hypoſtaſes Michael Gabriel ꝛ
reliqua ſm̄ ꝑtem angeli: ſpēs aūt contenti
ua iporꝫ angelica natura. Et btūs Anſel/
libro.ij.Cur deus hō dicit: ꝙ om̄es angeli
ſūt eiuſdē nature.¶ Forte ꝙ aduerſari9 di Notā.
cet: ꝙ he auctoritates loquunt̄ de ſpecie ſb
alterna.ego aūt nihil aſſero.q2 q̄litates eſ
ſentiales btōrꝫ ſpūum penit9 ignoro. Hoc
de ꝑmo articulo.

Quantū ad ſecū/ Ar.2.di
dū articulū ſic intēdo ꝓcedere. Primo vo/ uidit i 4
lo inq̄rere an aliq̄s in inſtāti mereri vel pec

nō. 2 legi dnm

care poſſit. Scđo vtrũ angelus in princi/
pio inſtantis ſui eſſe peccare potuerit. Et
tertio vtrum de facto in p̄ncipio ſui eẽ pec/
cauerit. Et quarto vtrũ a p̄ncipio debitor
q̃tũ ad 1 pen̄ę produci pōtuerit? ¶ Quantũ ad pri
mã partẽ noto ꝙ per peccare in inſtanti in/
telligo: vtruʒ aliq̄s poſſit in ſe ꝓducere a/
ctum demeritoriũ totũ ſimł ſic ꝙ nunc ſit
totus: ⁊ nihil eius fuerit antea. Eodẽ mo
do mereri in inſtanti voco ꝓducere ĩ ſe a/
ctuʒ meritoriũ totũ ſimul: ſic ꝙ nihil eius
fuerit antea: ſed ſine ſucceſſione ſit act⁹ cõ
Cõclo. 1 pletus. ¶ Hoc p̄miſſo eſt prima ꝯclo hęc.
Aliq̄s pōt peccare mortaliter in inſtãti. ꝓ/
bał ſic. eſt dare in eo qui peccat p̄mum in
ſtans nõ eſſe gratię. g̃ eſt dare p̄mũ inſtãs
eſſe pcti mortalis. ꝯñа tenet. q: nõ eſt me/
diũ inter gratũ ⁊ ingratũ ⁊ inter iuſtum ⁊
pctõrem: iuxta legẽ ordinatã. ⁊ ergo in eo
inſtanti in q̃ p̄mo nõ eſt gratus: eſt ingra/
tus ⁊ ſb peccato mortali. Et ꝯfirmał cõſe/
quẽtia. q: dato p̄mo inſtanti in q̃ ñ ẽ gra/
tus: quero a te: vtrũ in eo peccat vel an vł
poſt? Si dicis ꝙ in eo peccat: ꝓpoſitũ hẽ.
Si dicas ꝙ ante: cõtra. ante ſemꝑ erat in
gratia: cũ illud ſit p̄mũ inſtans nõ eẽ gra/
tię. nõ aũt potuit ſimł eſſe in gr̃a ⁊ ſb mor
tali peccato. Nec pōt dici ꝙ poſt p̄mo pec
cabit. q: tunc in iſto inſtanti nõ eſſet pctõr
et tamẽ eſt ingratus. g̃ aliq̄s hõ eſſet igra/
tus ⁊ ſine pctõ: qđ legi ordinatę dei repu/
gnat. añs ꝓbał. q: gratia eſt res naturę ꝑ/
manẽtis: ⁊ in talibꝫ datur p̄mũ inſtãs nõ
eſſe: ⁊ nõ vltimũ inſtans eſſe. vt trahitur a
pho. 8. phiſicoꝝ. inſtãs trãſmutatiõis in/
ſtantanee eſt attribuendũ poſteriori paſſi
oni. id eſt termĩo ad quẽ. Cõfirmał ſic. q̇a
capiał totũ tempus ꝑ qđ cadẽs a gr̃a debi
tor eſt ęternę mortis: ⁊ querił a te. vtꝝ in p̄
mo inſtanti illius tp̄is ſit in eo gr̃a: vł nõ?
ſi dicis ꝙ non: ⁊ ſemꝑ añ fuit in gr̃a: cũ an
te nõ fuerat debitor ęt̃nę mortis: ſequił ꝙ
illud eſt p̄mũ inſtans nõ eſſe gratię. quod
erat antecedẽs ꝓbandũ. vel eſt adhuc ĩ eo
gratia? ⁊ ſequił ꝙ nõ eſt ꝓ eo debitor mortꝭ
cũ grat⁹ ſit. g̃ nõ per qđlibet hmõi tp̄s ẽ de
bitor ęternę mortis. q: nõ eſt in eius p̄mo
p̄ncipio. Correlariũ. hęc ꝯña de lege com/
muni videł bona. om̄is hõ ſemꝑ eſt grat⁹
vel ingratus. ⁊ iſte homo eſt nũc grat⁹. er
go poſt hoc erit gratus. ꝓbał ex ꝓbatione
cõclõnis ⁊ ꝯclõne. q: cũ ſit dare p̄mum in
ſtans eſſe pcti ⁊ in iſto nũc ſit grat⁹: neceſ/
ſario inł p̄mũ inſtãs pcti hui⁹ hoĩs ⁊ nũc
p̄ſens erit tp̄s mediuʒ: in q̃ ſi nũc eſt grat⁹:
etiã erit grat⁹: eo ꝙ totũ illud p̄cedit p̄mũ
nũc eſſe pcti. Scđm correlariũ. ſm legem
ordinatã vidr ꝙ neceſſario ſi q̇s eſt nunc
grat⁹: etiã poſt erit grat⁹. ſequił ex p̄mo. q:
nõ eſt dare vltimũ eſſe gr̃ę: ⁊ ſm legẽ neceſ
ſariũ ẽ ꝙ q̄ʒdiu durat gr̃a: ꝙ tã diu erit gr̃⁹
¶ Scđa ꝯclo eſt. exñs in gr̃a pōt ſił ⁊ ſbito Cõclu
ꝓducere in ſe electõem meritoriã. ꝓbał ſic.
q: nõ min⁹ p̄t habita gr̃a ſbito in bonũ q̄ʒ
in malũ. ſʒ pōt ſbito in pctm̃. g̃ pōt ſubito
in bonũ. maior vidr manifeſta. q: ęq̄ inſtã
tanee pōt volũtas eligere bonũ ſic maluʒ
et meritorie ſtãre gr̃a. minor eſt ꝯclo pręce
dẽs ¶ Scđo ſic. q: vbi nlła ẽ cã ſucceſſiõis 2
ibi pōt act⁹ fieri tot⁹ ſimul. ſʒ nulla ẽ cã ſuc
ceſſiõis electõis ꝓducẽdę: ſtãte ꝑfecta rep̄
ſentatõe intellect⁹. igił pōt electio fieri ĩ in
ſtanti ⁊ tota ſimł. maior nota eſt. q: vbi ne
ceſſario eſſet ſucceſſio: ibi vtiq; deberet eẽ a/
liqua cã ſucceſſiõis. ⁊ minor ptʒ. q: ĩ volũ
tate deliberãte ſtante clara repſentatõe bo/
ni: nulla eſt cauſa ſucceſſiõis. q: ibi nulla ẽ
reſiſtẽtia ex ꝑte recipiẽtis: nec deficit aliqđ
agẽs req̇ſitũ. ¶ Tertio eſt dare p̄mum in/
ſtans electõnis. g̃ ꝯclo eſt vera. ꝯña tenet 3
q: ſi eſt dare p̄mũ inſtãs eius: ⁊ qñ ẽ ex ca/
ritate: eſt meritoria. habeł ꝓpoſitũ. añſ ap
paret in volũtate deliberãte de aliq̃ actu bo
no: ⁊ poſt ſe determinãte: tũc manifeſtuʒ ẽ
ꝙ in p̄mo inſtãti đterminatõis iſta electio
ſiue volitioẽ: ⁊ ante nihil ei⁹ fuit. g̃ h̃ eſt pri
mũ inſtans eſſe eius. Cõfirmał. q: cõmen
tator. iij. de aĩa dic: ꝙ intellectio eſt actio
ꝑfecta: ⁊ fit in inſtãti. g̃ eadẽ rõne volitio.
¶ Quarto. ſi viſibile ſbito poſſet p̄ſentari
oculo: viſio fieret in inſtãti. ideo phs. x. ęth 4
dicit ꝙ viſio ⁊ delectatio fiũt in inſtãti. mo
do elegibile eſt volũtati deliberãti plene re
p̄ntatum: ſic ꝙ ſine ꝯcurſu noue cauſę poſ
ſit ipm eligere. g̃ pōt ſbito determinãdo ꝓ/
ducere actũ volẽdi reſpectu ei⁹. Cõfirmał
ex eodẽ. q: delectatio volũtatis pōt fieri ĩ
inſtanti. g̃ electio. ꝯña tenʒ. quia electio vł
eſt ipamet đlectatio: vt q̇dam dicũt. vel ĩ
ſeꝑabiliter illi annexa vt forma ſuꝑueniẽs
et ꝑficiens electõem. iuxta illud phi in eo
dem. x. ꝑficit aũt optõem delectatio: ⁊ ex q̄
impoſſibile eſt ꝙ ip̄a fiat in breuiori men
ſura q̄ʒ electio cui eſt annexa. añcedens eſt
philoſophi in littera iam allegata viſio ⁊
delectatio fiunt in inſtanti. Correlariũ. a/

liquis põt meritoꝛie agere in inſtãti.ſequi
3 ↄclões tur ex cõclõne.¶Sed ↄ iſtas ↄclões ſũt
fortiſſime rõnes: ⁊ mirabiliter apparẽtes.
3 pmaȝ. ¶Unde arguit̃ pmo ſic cõtra pmã.Si a/
liquis poſſet peccare moꝛtaliter in inſtan/
ti:ſequeret̃ ꝙ pctm̃ contractũ p aliqđ tem/
pus ſcȝ p vnã hoꝛã: eſſet actu infinituȝ in
rõne demeriti.falſitas ↄñtis eſt manifeſta
qꝛ tũc eſſet ita malũ qđ nõ poſſet eſſe peiꝰ.
2 ¶Item eſſet tantũ in rõne demeriti ſic deꝰ
3 per omĩpotẽtiã ſuaȝ ſufficeret punire.¶Et
tertio.ꝙ ſi adhuc vltra ↄtiuaret̃ ꝙ eẽt ma
ius in rõne demeriti q̃ȝ deus poſſet punire.
qꝛ eſſet maius pmo.qđ tñ eo ꝙ infinitum
erat tm̃ in eſſe demeriti ſic deus in ꝟtute pu
niendi.pbat̃ tñ ↄña.qꝛ demerituȝ ꝙ cõpo/
neret̃ ex infinitis demeritis non cõicantibꝫ
quoꝝ qđlibet eſſet tm̃ ſicut eſſet hoc certũ
datũ: h in rõne demeriti eſſet actu infini/
tum.ſed iſtud eſſet hmõi.igit̃ ⁊c̃.pȝ maioꝛ
qꝛ eſſet tantũ q̃ntũ fuit pmũ demeritũ: et
quãtũlibet maius.hoc aũt vocat̃ infinitũ
4 ¶Item ſine pporcione excederet datuȝ fi
nitũ demeritum eiuſdem ſpẽi.qđ nõ eſſet:
niſi eſſet infinitũ.pbatur minoꝛ. ⁊ ſignet̃ p
mũ demeritũ: qđ eſt in pmo inſtanti. ⁊ ſit
a.et demeritũ totius hoꝛe vocet̃ b.tũc ar/
guit̃ ſic.b ⁊ a ſũt eiuſdẽ ſpẽi in eſſe demeri/
ti.qꝛ ſunt demerita reſpectu eiuſdẽ electõis
male vt ſuppono. ⁊ b cõponit̃ ex infinitis
demeritis nõ cõicantibꝫ quoꝝ quodlibȝ
eſt tãtũ q̃ntũ eſt dmeritũ a.g̃ mioꝛ fuit ꝟa.
et pȝ minoꝛ.quia in hoꝛa ſunt infinita i/
ſtantia.vt ſuppono ex.vj.phiſicoꝝ: et nõ
cõicantia. ⁊ ex q̃ actus malꝰ ſine remiſſiõe ẽ
cõtinuatꝰ equale demeritũ eſt in quolibet
inſtantiũ: quantũ eſt in a.qꝛ eq̃lis auerſio
a deo.g̃ in quolibet inſtantiũ hoꝛe nõ mi/
nus demeret̃ q̃ȝ in a demerebat̃.¶Silr̃ mo/
do poſſet argui cõtra ſcđam ↄclõnẽ ꝙ actꝰ
3 ſcđam meritoꝛie factus p hoꝛã ↄtinuatꝰ eſſȝ infi
nitus in eſſe meriti.¶ Scđo ↄ eãdẽ argui
tur ſic.qꝛ ſi eſſet vera cõcluſio pma ſeque/
ret̃ hoc ↄñs: ꝙ duo demerita ex parte agen
tiũ oĩmode paria: vnũ inſtantaneũ ⁊ aliđ
continuatũ per aliquod tp̃s eſſent eq̃lia.
falſitas ↄñtis pbat̃.qꝛ tũc nõ pueniret bo
nũ ex ↄtinuatõe actus. ⁊ pȝ ↄña.qꝛ eliciãt
ſocrates ⁊ plato ex omnibꝫ circũſtãtijs pa
ribꝫ: equales electõnes demeritoꝛias. ⁊ du
ret ſocratis p inſtans p̃ciſe. ⁊ platonis per
hoꝛã: tunc demeritũ factũ per hoꝛã eſt ma
ius; ⁊ nõ niſi finite: ſit igit̃ duplũ: ponebat̃
ergo tertius q̃ ceteris paribꝫ oĩno eodem
mõ demeruit ſicut plato p dimidiã hoꝛaȝ
hmõi demeritũ ad demeritũ platonis erit
ſbduplũ .qꝛ p ſbduplũ tempꝰ cõtinuatuȝ
et ex alijs omĩbꝫ equale. ⁊ tm̃ eſt demeritũ
ſocratis p caſum: g̃ demeritũ inſtantaneũ:
et per dimidiã hoꝛã cõtinuatũ. in omĩbuſ
alijs paria ſũt p̃ciſe eq̃lia.¶ Eodẽ mõ põt
argui de merito ↄ ↄclõnem ſcđam.¶ Ter/ 3 ↄ pmã
tio ſic.qꝛ ſequeret̃ ꝙ in caſu poſſibili deus
dmerita nõ poſſet ſufficiẽter punire. ⁊ ſic ñ
poſſet deus tm̃ vniuerſum reformare ⁊ vo
luntatẽ: q̃ȝtũ ipa ſeipam ⁊ vniũſm pt dif/
formare.falſitaſ ↄñtis pȝ.pbat̃ ↄña.pro
qua ſupponit̃ ꝙ volũtas eſt finita ⁊ capa
citatis finite.Scđo. ꝙ eſt dare penam p
deum pducibilẽ ita magnã ꝙ volũtas nõ
eſt eius receptiua: etiã finitã.pȝ.qꝛ finite
receptm̃ nõ q̃ȝtũlibet magnũ finitũ põt re/
cipere.ſit g̃ hec pena quã volũtas pctõꝛis
nõ põt recipe.c. ⁊ demeritũ inſtantaneũ.d
tunc cũ hec ambo ſunt finita.ſcȝ c ⁊ d.erit i
ter ea certa vel determinata pportio.ſit igi
tur ꝙ c excedat demeritũ in decuplo. g̃ cuȝ
volũtas põt centies peccare tantũ q̃ntũ fe
cit demerendo inſtãtanee: ſequit̃ ꝙ põt de/
mereri penã d ⁊ p caſum illã nõ põt recipe
re.ergo volũtas põt tantũ demereri ꝙ deus
eam nõ põt debite refoꝛmare: vl' ſufficiẽter
punire. Eodẽ mõ argue de merito.¶.quar
to.qꝛ dicit cõmentatoꝛ.vj.phiſi.cõmento 4 ↄ pri/
xxxij.ꝙ omĩs trãſmutatio inſtantanea eſt mam
finis alteriꝰ mutatõnis.ſȝ hoc nõ eſſet ita
ſi volũtas põt peccare in inſtãti.igit̃ cõclõ
falſa.ↄña nota.pȝ minoꝛ.qꝛ volũtas poſ
ſet in ſe pducere electõeȝ ſbito ſine aliqua
mutatõne in ea p̃cedẽte imediate.¶ Qui/
to.ſequeret̃ ꝙ aliq̃s iuſte etiã de lege oꝛdia 5 ↄ pmã
ta poſſet plus puniri p venialibꝫ q̃ȝ p ma
ximo pctõ moꝛtali facto in eodẽ tp̃e vl' ma
ioꝛi.falſitas cõſeq̃ntis videt̃ nota. ⁊ pbat̃
ↄña.quia p pctõ moꝛtali debet̃ pena fini/
ta intenſiue. ⁊ p veniali inſtãtanee cõmiſ/
ſo etiam aliqua finita inter que erit ppoꝛ/
tio.ſi ergo eſſet centupla: ſi igitur pro cen/
tum inſtantibꝫ peccaret̃ venialiter equali
ter ſicut erat primũ que tamẽ nõ equarent̃
hoꝛe: poſſet tãta pẽa deberi centũ venialibꝫ
ſicut vni moꝛtali.¶Sexto contra ↄclõneȝ
ſcđam ſpẽaliter .ſequeret̃ ꝙ anima exiſtẽs 6 ↄ ſecũ/
in charitate intra vnam hoꝛã poſſet ade/ dã
quari in caritate anime chriſti.falſitas cõ
ſequentis ſupponitur.pbatio conſequẽtie

quia ex quo in inſtanti poteſt mereri ꝓ il/
lo debet augmentũ charitatis. ꝛ cum cha
ritas chriſti ſit inteñſiue finita: erit ꝓportio
huius augmẽti ad eãdẽ. ſit ergo ꝙ ſit mil/
lecupla ad iſtud augmentũ. ꝛ tũc ſi iſte in
mille inſtantibꝫ hmõi meritũ in ſe ꝓduce
ret: tãta maioratio charitatis in eo ſurget
2 quãta eſt in aĩa chriſti. ¶ Scdo. qꝛ ſi cõ/
cluſio eſſet vera: ſequeret ꝙ ꝯtinuatio act⁹
boni in caſu eſſet nociua. falſitas ꝯñtis pꝫ
ꝓbatur ꝯña. qꝛ cũ pro actu cõtinuato de/
bet meritũ finitũ ꝛ certę ꝓportõis ad me/
ritũ inſtantaneũ: ſic ꝙ ſit decuplũ: tunc ſi
quis p totã noctẽ cõtinuat electõem bonã
habebit meritũ decuplũ ad meritũ inſtã/
taneũ. ꝛ ſi cẽties interrũpet infra horaꝫ: cę/
teris paribꝫ: hꝛet meritũ centuplũ. g̃ tolle/
ret ei ꝯtinuatio nouã ptẽ meriti. Hęc ſũt
difficilia ꝛ tangũt alia difficiliora: ꝛ ideo
dicã ad ea ꝓbabilit ꝓut poſſum ſbmittẽs
p ſolone me correctõni meli⁹ intelligentiũ. ¶ Pro
quaꝝ ſol'one noto: ꝙ in pctõ vel actu me/
ritorio põt ꝯſiderari duplex demeritũ: vl'
duplex meritũ. Primũ vocat demeritum
contractũ: qd etiã a doctoribꝫ vocat pęna
cõtracta. Et hoc in pctõ cõſiſtit in tribꝫ. q̃
rum primũ eſt electio mala. vl' omiſſio bo/
ni debiti. Scdm habit⁹ malus inductus
nã ex ſilibꝫ opꝫibꝫ ſimiles habitus fiunt.
vt dicit. ij. ethicoruꝫ. ꝛ tertio deformitas.
Similr ¶ Eodeꝫ modo in actu bono ꝛ merito tria
poſſunt bona ꝯſiderari. quę vocant meri/
tum contractũ. ſcꝫ ipa electio bona ex cha
ritate facta. Scdm bonus habit⁹ ſequẽs
actõem ꝛ augmentũ charitatis. Et tertiũ
rectificatio mẽtis: vel pulchritudo vl' ele/
uatio eius in deum. q̃ nõ eſt aliud niſi ip
Scdm ſa mẽs p̃dictis adornata. ¶ Sicut etiam
tertiũ in vicio ſcꝫ deformitas nõ eſt aliud
niſi ipa anima ſic deturpata. Demeritum
aũt inflictum vocat pęna correſpõdẽs p̃/
dictis in peccato qua debite puniret: vt
vniuerſum p pctm̃ impunitũ deordinatũ
per correſpõdentẽ pęnã reordinaret pulch
rius effectu iuſticię ſit reordinatũ. ¶ Eodẽ
Similr modo meritum ſiue premiũ actus meri/
torij ſibi de congruo correſpondẽs et de le
ge ordinata dei eſt vita eterna. ¶ Scdo p̃
Notã. 2 mitto ꝙ formale quo quis demeret ẽ auer
ſio a bono icõmutabili: ſicut formale quo
quis meretur eſt grã ꝛ ex grã ad ipm con/
3 uerſio. ¶ Tertio noto ꝙ pncipaliter quis
meret ex dei acceptatione operis ex chari/
tate facti. de hoc fortaſſis al's erit ſermo.
¶ Quarto p̃mitto ꝙ nõ eſt in poteſtate vo 4
luntatis actuꝫ libere in ſe formãtis ſe ſta/
tim pro quolibet nunc ab illo actu auerte
re. de quo magis dicet poſt. qꝛ eſt aliqd mi
nimũ temp⁹ ſenſibile: vel ab intellectu per
ceptibile ſeorſum quo nullũ min⁹ ꝑcipere
põt: vl' ſaltẽ maximũ qd ꝑcipere nõ põt di
ſtincte ſeorſum. Iſtud eſt notũ. qꝛ ita ẽ in
partibꝫ cõtinui ꝑmanẽtis. quare ergo non
in ſucceſſiuis. . ꝛ ideo eliciẽs nunc aliqueꝫ
actum nõ ſe auertere imediate poſt ab il/
lo: nec in medio tempis minimi ꝑceptibil'
quia nõ põt ſe auertere: niſi ſciat ſe ab illo
auertere. modo non poteſt ſcire ſe ab illo
auertere q̇n ſciat ſe illud habuiſſe. ꝛ iã nõ
habere. ¶ Correlarie ſequit. ſtante lege cõ/ Correl.
muni hęc ꝯña eſt bona. iſte in hoc inſtan/
ti vult bene. ergo imediate poſt hoc volet
bene: ꝛ eodẽ modo vult in hoc inſtãti ma
le. ergo poſt hoc volet male. ptꝫ ex notabi
li. qꝛ nõ põt ſbito ſe auertere. ¶ Scdm cor Corre. 2
relariũ. aliq̃s ex ſua culpa ligat ad ĩpoſſi/
bile vel ad ꝯdictoria. ptꝫ. qꝛ in ſtãtanee in
ſe ꝓducens electõem fornicatiõis obliga
tur ad eam nõ habere ex lege. ꝛ etiã ad eã
ſtatim dimittere. et per notabile impoſſi/
bile eſt ei eam ſtatim dimittere. verũ eſt ꝙ
de illis poſtea erit ſermo. ¶ Quinto p̃mit Notã 5
to ꝙ deus principaliter ĩtuet cor. habet. j.
Regum. xvj. vnde premiat voluntatẽ pn
cipaliter et nõ actus. ¶ His p̃miſſis reſpõ/
detur ad has rõnes. ¶ Ad primã negan/ Ad 1
do conſequentiã. Ad ꝓbatõem ꝯñę quã/
do dicitur ꝙ demeritum compoſitũ ex in/
finitis demeritis ꝛc. concedit maior: ſi ali/
quod eſſet tale. ꝛ neget minor. Ad ꝓbati/
onẽ quãdo dicit. ſignet p̃mũ demeritum
quod eſt in primo inſtanti: hoc eſt aliquã
tum. concedit iſtu d. ꝛ ꝙ vocetur a ꝛ deme
ritum totius horę b: ꝛ ꝙ ſunt eiuſdem ſpe
ciei a ꝛ b. ꝛ negetur ꝙ b ꝯponat ex infinitis
demeritis nõ communicãtibꝫ: quoꝝ qlĩ
bet eſt tm̃ ſicut a. ꝛ ad probatõem. conce/
ditur ꝙ in hora ſunt infinita nõ cõicãtia.
ſed neget ꝙ in quolibet eorum: q̃uis actus
continuet ęque fortis per totam horam ſi
cut demeret in a. nam in a ſi propoſuit cõ
tinuare actum per totum: tm̃ demeretur
demerito extrinſeco quantũ eſt de ꝑ ſeq̃n
tum in tota hora. quia ſi in a decederet vl
ſtatim poſt a: tantũ puniretur ſaltem q̃n/
tum eſt de per ſe. ꝛ de per ſe ſicut ſi actũ per

totam horam cõtinuaret:eo ꝙ voluntas reputatur pro facto a dño qui intuet cor.
Notãd ¶ Dico notãter ꝙ q̃ntum eſt de per ſe.quia nolo negare quin de per accidens cõtinuatio actus ſi ſit delectabilis poſſit augere demeritũ.eo ꝙ cõcupiſcẽtię opatio auget conatũ.p.ethicoꝝ. Jtẽ dico de demerito extriſeco.quia in demerito cõtracto plus demeret lõgiori tempe agẽs.ſcꝫ in longitudine actus ⁊ in gña⁊õe mali habit⁹.
Simili ¶ Eodẽ mõ diceret de actu meritorio:ꝙ ſi volũtas eligẽtis meritorie intẽdit ꝯtinuare actõeꝫ per integrã horã ꝙ pꝛemiũ eſſentiale extriſecum de p ſe debitũ eſt ęquale:ſi ſtati poſt hoc inſtans vel ꝓductõem electõnis decederet. ſicut ſi illũ actũ p totaꝫ horam continuaret.deus eñ intuẽs cor quãdo per voluntatẽ nõ ſtat quo minus habet eaꝫ p facto ⁊ pmiat eam p facto. Si vo in inſtanti electõnis meritorię:nõ intendit actũ ꝓductũ cõtinuare p totam horã vl' ſimpliciter ad nullũ tps ſe determinat.⁊ tũc in pmo eſt actus ita bonus ſicut ipe cõtinuat⁹ per minimũ tps pceptibile.q: ad min⁹ implicite ſe determinauit eligẽdo actũ:eo ꝙ i minori tpe nõ põt ſe ab illo actu diuertere.⁊ q: talia nõ ſunt infinita in hora:non
Simili erit meritũ toti⁹ infinite maius.¶ Eodeꝫ modo de demerito.q: ſi in actiõe praua eligens intẽdit eã ꝯtinuare per datũ temp⁹ certũ:erit actio in pmo inſtãti tantũ demeritoria ſic cõtinuata p totũ tempus.ſi aũt nõ determinat ſe volũtas ad tempus: tũc erit in pmo inſtãti ſui eſſe electio tm̃ mala et demeritoria q̃nta eſſet p temp⁹ cõtinuatũ:pro quo nata eſt fieri ⁊ manere.q: eligẽdo ſic implicite ad illud tps ſe ligat. nõ ei põt ſtatim ab actõe reſilire.Et q: hmõi tẽpora nõ ſunt infinita in hora:ideo demeritũ totius horę nõ excedet iſtud infinite.e/
Solo tionis. ſto ꝙ actus p horã cõtinuet.¶ Per hoc pꝫ quid dicen dũ ad ſcðam.q: loquẽdo de demerito extrinſeco ⁊ de p ſe electõni debito cõcedit ꝯña ⁊ ꝯñs.Ad improbatõem cõſequẽtis neget ꝯña:cum infert ꝙ nõ prouenire bonũ ex cõtinuatiõe actus boni.hoc eñ nõ ſequit.q: electio nõ ẽ pfecta niſi cõtinuet actio:ceſſante impedimento.ſed bene cõcedit ꝙ nouũ meritũ extrinſecũ nõ attingit ex continuatõe actus:quod nõ fuit habitũ:vel fuiſſet ſi volũtas ſtatim p⁹ primũ inſtans electõnis defeciſſet ⁊ per eã nõ ſteiſſet:quo minus fuiſſꝫ actus cõpletus

¶ Ad tertiã neget ꝯña:ſaltẽ in eodem gñe pęnę.pura pęna ſenſus.⁊ ad ꝓbatõeꝫ ad mittunt ſuppoſitõẽs.⁊ ꝙ c ſit decupluꝫ ad dmeritũ inſtantanẽũ.⁊ hoc ſtante dicit ꝙ q̃uis volũtas nõ poſſit tantũ demereri in hac vita quin poſſit demereri plus:tñ nunq̃ põt demereri tantũ quantũ eſſet demeritũ corñdens ipi c.Et qñ dicit ꝙ põt infra vnam horã centies demereri tantũ quãtum fuit demeritũ d.pꝫ ex dictis ꝙ eſt falſum.q: nõ omne demeritũ inſtantaneũ eſt ęquale:imo põt eſſe tantũ quantũ correſpondebit reſiduo vitę ſi electio ſit talis et pro toto tempe vitę.¶ Ad quartã ꝙ cõmentator loquit de mutatõe inſtantanea quę eſt inter ꝯdictoria in motib⁹ naturalibus:vt vult:ꝙ mutatã eſſe eſt pmo i inſtãti.ſecus de agentib⁹ ſine reſiſtẽtia:ſic in dei creatõne vel volũtatis electõe ⁊ in agentibus libere ſuos effectus ꝓducẽtib⁹. ¶ Ad quintã impertinẽs eſt.q: ſiue electio fieret i inſtãti:ſiue nõ:ratio ęqualiter ſtaret.⁊ concedit ꝙ intẽſiue ad tẽpus plus põt q̃s puniri pęna ſenſus pro mltis venialib⁹ q̃ alius intẽſiue p mortali ęternaliter.nec ẽ inconueniẽs.¶ Ad ſextã neget ꝯña.ad ꝓbatiõnẽ ꝯñę:pꝫ ex dictis:ꝙ licet infinita ſint i ſtantia:nõ in quolibet eoꝝ meret ęqualr p mo inſtanti.⁊ ergo rõ nihil valet.ſupponitur eñ in ea:ꝙ in quolibet inſtanti mereat ęqualr inſtãti pmo.¶ Ad ſcðam ꝯ ꝯcluſionẽ illã:q̃ eſt ſeptima.neget ꝯña: q̃cq̃d ſit de añcedente.Ad ꝓbatõeꝫ ꝯñę:placꝫ qð aſſumit.q: in caſu põt eſſe decuplũ.⁊ quãdo dicit:ſi cẽties interrũperet reſpectu meriti pmi inſtãtis habebit meritũ centuplũ Dicit ꝙ hęc ratio fundat in falſo fundamto.quia nõ oportet ꝙ act⁹ reſumpt⁹ ſit q̃lis priori.nõ eñ oportet imo ſtaret ꝙ act⁹ pmus in ſtãtaneus eſſet melior cõtinuat⁹ q̃ quocienſcũq̃ infra horã reſumere poſſꝫ vt ſi eſſet elicitus vt p horã duraret infinite melior eſſet aliquo actu poſſibili elicit.ſ. in duplo q̃ ſi eliceret vt duraret per dimidietatẽ horę:⁊ in centuplo q̃ ſi eliceret per centeſimã partem horę cõtinuãdus:⁊ ita deinceps.¶ Et ad formã vltra dicit. ꝙ ſi primo eligat per horã cõtinuare: tunc interruptio ad dimidiũ vel aliam partẽ horę derogaret primę electõni ⁊ diminueret. quia nõ cõtinuaret ſicut erat electũ. mõ licet poſt ſit meritoriũ in pmo inſtanti ſupra quantitatẽ electõnis intenſiue ⁊ exten/

Right margin notes: Ad 3 · Ad 4 · Ad 5 · Ad 6 · Ad 7 · Ad formam

ſiue:tamē requirit̄ ſi nō ſit impedimentū ꝙ
hoc continuat̄:⁊ ideo interruptio ꝑ homi
nē nō neceſſitatū diminuit meritū primū.
Uerū eſt ꝙ poſſet noua electio ſuꝑuenire:
que plus adderet.ſ; hoc eſt imꝑtinens p̄/
ſenti.cōtinuatio eñ melioꝛ eſt ꝙ̄ frequēs
ſimilis electio reſpectu eiuſdē ꝑtis tempis
Cōc̄o re- Hoc de ꝓ̇ma parte hui⁹ articuli.¶ Quan
ſpōſalis tum ad ſc̄dam eſt ꝯcluſio rñſalis hec. An
gelus in ꝓ̇mo inſtanti ſui eſſe potuit pecca
re.ꝓbatur ſic.qꝛ poſitis cauſis ſufficiētibꝫ
et eo modo quo ſufficiūt ad eſſe electōnis
libere pōt poni illa electio.ſ; in ꝓ̇mo inſtā
ti eſſe angeli erāt cauſe poſite ſufficiētes: ⁊
eo mō quo ſufficiūt:vt eſſet in eo electio li
bera.ḡ pꝛo ꝓ̇mo inſtanti ſue exiſtētie potu
it habere electōem liberā.vel ergo ſolū ad
bonū:⁊ ſic nō fuiſſet libera.vel potuit etiā
tunc eam habere ad maluȝ:⁊ habet̄ ꝓpoſi
tum.videlicet ꝙ potuit ꝓ ꝓ̇mo inſtāti pec/
care.tenēt ꝯn̄e.⁊ ꝓ̇ma pars videt̄ de ſe no/
ta.qꝛ ſicut ī naturaliter agētibꝫ poſitȝ cau
ſis ſufficiētibꝫ ⁊ eo modo quo ſufficiūt po
nitur effectus.ita in agentibꝫ liberis poſi/
tis cauſis ſufficiētibꝫ.⁊c.pōt poni effect⁹.
al's nō eſſent ſufficiētes.⁊ minoꝛ pꝫ. quia
angeli ſunt ꝓducti cū plena cognitōe ſui.
et etiā cum cognitōe dei.mō plena repſen/
tatio dei ⁊ ſuꝑpius cū libertate voluntatis
nō impediēte erant cauſe ſufficiētes: vt ſil'
cū eis volūtas poſſit in ſe foꝛmare electio
nē:de cuius natura eſt ꝙ poteſt fieri in iſtā
ti.vt dictū eſt in p̄cedenti parte artic̄. Q;
aūt fuit productus cū plena cognitōe ſui
et etiā alioꝝ:dicet̄ poſt.qꝛ cognouit ſe per
ſuam eſſentiā quā a ꝓ̇ncipio habuit.⁊ ha
betur ex textu Ezechiel.xxviij.ca.ſic dicen
tis ad regem Tyri:per quē lucifer intelligi
tur:ſm gloſaȝ.tu ſignaculū ſimilitudinis
plenus ſapiētia ⁊ ꝑfectus decoꝛe in delicijs
paradiſi dei fuiſti.ſequit̄.in die qua cōdi/
tus es.ergo habuit in ꝓ̇ncipio ꝑfectam ſa
pientiā ⁊ cognitōem dei ⁊ alioꝝ:ſicut potu
it habere ex donis ſibi concreatis. Sȝ ter
tia pars antecedentis pꝫ.qꝛ ita liber erat
ad malum ſicut ad bonū.⁊ ecōuerſo ante
obduratōem in malo.¶ Sc̄do.qꝛ in pꝛio
ꝓbat̄.2 ſui eſſe potuit ſe auertere ad deū per dei ſu
per omīa dilectōem:ergo potuit ſe auerte
re ⁊ peccare.pꝫ ꝯſeq̄ntia.quia eque liber
fuit ad vtrūqꝫ.an̄cedēs pꝫ.quia fuit ple
nus ſapiētia:vt allegatū eſt.ergo deuȝ ꝙ̄
tum ex naturalibꝫ cognoſcibilis eſt:et do/
nis ſibi concreatis perfecte cognouit.ḡ de⁹
perfecte rep̄ſentabatur ei vt optimus ⁊ ſu
per omīa diligendus:⁊ nullū fuit impedi
mentum.pꝛopter qḋ voluntas non potu
it ſe illi iudicio confoꝛmare.ergo hoc potu
it:quod eſt effectus an̄cedentis.¶ Tertio ꝓbat̄.3
quia ſi nō potuit:hoc potiſſimuȝ eſt ex eo
quia potētia deliberatiua in ꝓ̇mo inſtanti
ſui eſſe nō poſſet in ſuum actum:ꝑpter de
liberationē que nō videt̄ eſſe coꝑua natu/
ture:eo ꝙ aliquid moꝛe dicit.ſ; ꝑpter hoc
nō eſt negandū.ergo ⁊c.tenet cōſequentia
et patet maioꝛ.quia q̇d aliud obſtare poſ
ſet? patet minoꝛ.quia licet in homibꝫ vbi
cognitio ē impedita ⁊ obſcura mole coꝛpo/
ris moꝛa in electōne bona ſepius requirat̄
nō tñ vbi cognitio eſt ꝑfecta lucida ⁊ non
impedita.Unde.ij.phiſicoꝝ dicit textus
perfecta ars nō delibꝫrat.cū ergo fuerit ple
nus ſapientia lucida ⁊ nō impedita nulla
moꝛa indiguit pꝛo deliberādo quid agen
dum ⁊ quid dimittendū.vt dicit mgr̄ di/
ſtinctōe p̄ſente.c.vltimo:ꝙ ſciebat quid eſ
ſet appetendū ⁊ quid reſpuēduȝ.¶ Coꝛre Coꝛl.
larium.ſimul ſtat vel ſtare potuit:demo/
nem a b initio ſui eſſe fuiſſe malum:et ta/
men deum nō feciſſe eius malum:vel euȝ
malum.pꝛima pars ſequit̄ ex cōcluſiōe.ſe
cunda pars eſt neceſſaria.quia ab agen/
te optimo nō poteſt eſſe peccatuȝ.vt dicit
magiſter in littera diſtinctiōe p̄ſente.ca.x.
¶ Sed contra hanc concluſionē inſtat̄ mł' ꝯ ꝯdem
tipliciter.¶ Pꝛimo ſic.quia ſi cōcluſio eſ/ argūta
ſet vera:ſequeret̄ ꝙ aliquid eſſet ꝓductuȝ
a deo:quod nūꝙ̄ fuiſſet bonū.falſitas pa
tet Gen.ꝓ̇mo.Uidit deus cuncta que fe/
cerat:⁊ erant valde bona.Et ex rōne.quia
cum obiectum volūtatis ſit bonū:volun/
tas dei que errare nō poteſt:nō poteſt fer
ri niſi in verum bonū.⁊ cōſeq̄ntia paȝ.qa
ex quo poſſibile fuit angelū peccaſſe in pꝛi
mo inſtāti:ſi poſitum fuiſſet in eſſe:ipe fu/
iſſet a deo:⁊ nunꝙ̄ fuiſſet bonus.qꝛ in illo
ante fuiſſet malus:⁊ ſemꝑ poſt:⁊ nūꝙ̄ an
te ſtetiſſet.¶ Secundo.qꝛ videtur ꝙ deus
eum feciſſet malum.quia fecit eum:⁊ non argū.
fecit eum bonum.quia nunꝙ̄ fuit bonus
¶ Tertio in ꝓ̇mo eſſe angeli nō potuit ab
eius voluntate demi vel auferri aliqḋ bo argū.3
num.ergo in illo nō potuit peccare.conſe/
q̄ntia tenet.qꝛ pctm̄ bonū qḋ demit a vo/
luntate.pꝫ.quia ſi aliqḋ bonū abſtulit:o/
poꝛtet ꝙ illud in voluntate p̄fuerit.modo
ante pꝛimū inſtans nulluȝ bonū in eo fu/
it.quia nec ipe fuit.Et hoc modo arguen

di vtitur beatus Augustinꝰ.xxij.de ci.dei
ca.vj.probare volens ꝙ mala volitio nõ
argum 4 potest esse coeua voluntati.¶Quarto.qa
natura et viciũ nõ possũt esse coeua. ergo
conclusio falsa.tenet ↄsequentia.quia dato
peccato in ꝑmo instanti natura ⁊ viciũ es/
sent coeua.añcedens videt̃ esse bti Augu
stini.xj.de ciui.dei exponẽtis illud Job.h̃
est initiũ figmenti eius.⁊c. sic dicẽtis.hoc
est initium figmenti eiꝰ.id est diabolus ꝑ
pter naturã inquã nõ propter maliciã.h̃
dictum recte intelligemꝰ.⁊ sequit̃ ad ꝓpo
situm.quoniã sine dubio vbi esset vicium
malicie:vtiq̃ natura viciata ꝓcessisset.In
qua btũs Augustinus velle vid̃r ꝙ natu/
argum 5 ra necessario ꝓcedit viciũ.¶Quĩto.qꝛ an/
gelus nõ potuit peccare in eo qđ vitare nõ
potuit.sꝫ si peccasset in ꝑmo instanti sui es
se peccasset in eo qđ vitare nõ potuisset.er/
go in illo nõ potuit peccare.maioꝛ est beati
Augustini.iij.de libe.arbi.c.xviij. qꝛ pec
catũ est oĩno liberũ:⁊ ex ↄsequẽti possibi/
le euitari.minoꝛ ꝓbatur.quia peccatũ pri
mi instantis ante illud nõ poterant vita/
re:cum ante nõ erant:nec post.qꝛ iam p̃e
terijt:⁊ nõ est potentia ad ꝓterita.ꝑmo de
celo ⁊.vj.ethicoꝝ.nec in illo instanti cum
qđ est necesse est esse qñ est. vt habet̃ ꝑmo
argum 6 perihermenias.¶Confirmat̃.qꝛ vl' produ
xit eos cũ iusticia originali:vel nõ:si non:
infallibiliter ꝓduxit eos malos:sicut ipsi
illã nõ poterant perdere in ꝑmo instanti.
tum quia tunc est ⁊ nullo modo stat ꝙ idẽ
sit ⁊ nõ sit:tum etiã quia est res nature per
manẽtis cuius nõ est dare vltimũ esse:sed
primũ instans nõ esse.Iste rõnes sunt ite
rũ bene difficiles:⁊ ergo iterũ ꝓbabilit̃ di/
cam quicqd dicam. semꝑ paratus obedi/
p solone re melius dicentibꝰ.¶Et pro solone earũ
p̃mitto:ꝙ nõ stat simul ꝙ angelꝰ pro ꝑ/
mo instanti fuerit iustus iusticia origina/
li ⁊ ꝙ pro eo peccauerit. patꝫ qꝛ bene sequi
tur.peccat auertendo se mortaliter. g̃ non
est iustus.Secũdo.quia bene stat ꝙ ange
lus pro ꝑmo instanti hac iusticia fuit iu/
stus:⁊ tamen potuit in ea non esse iustus:
eo ꝙ libere potuit etiã in ꝑmo instanti sui
esse se auertere sup se ⁊ a deo se auẽtere.Un
de consequẽter concedendũ est ꝙ quis ꝓ/
ductus sit iustus:vt post dicet̃: potuit ta/
men ꝓduci nõ iustus:libera ⁊ ꝓpria sui a/
uersione.sicut enĩ in primo instãti perfecte
cognouit:ita etiã libere se ad se vel ad deũ
conuertere potuit.¶Per hec respõdet̃ ad
rõnes.¶Ad ꝑmã concedendũ est conseq̃ns Ad 1
de facto loquẽdo de bonitate morali vel
originali.quia ita est de anima intellecti
ua:cum creando infunditur vsq̃ ad bap/
tismũ ꝙ est producta a deo:⁊ nũq̃ nec mo
raliter nec originaliter fuit iusta: ob pecca
tum primoꝝ parẽtum quoꝝ traducẽ in se
trahit:etiam in ꝑmo instanti sui esse.et iõ
hoc nõ est incõueniens ꝙ aliquid sic ꝓdu
catur quod fm suã naturã produceret̃ bo
num ⁊ pulchrũ a cõditoꝛe:nisi electio pro
pria vel aliena esset causa fedidatis et im
mundicie in eodem.sic enim est de anima
hominis ex electõne mala ꝑmi parentꝭ:et
potuit esse in angelis:ꝓpria electõe q̃m
si habuissent auersiuã iusticiam origĩale
quam acceperunt nunq̃ habuisset.¶Ad
improbatõem illius cõsequẽtis dicitur ꝙ 1
auctoritatis Genesis loquitur vel de bo
no entis ⁊ non iusticie. vel moris.vel ꝙ lo
quitur ꝙ erant valde bona:quantũ est ex
parte dei facientis.ꝙuis aliqua eorũ sint
feda ex electõne mala voluntatis.⁊ potu
isset ita fuisse in angelis.¶Ad scdãm pro
batõem consequẽtie:conceditur ꝙ deus nõ 2
potest ferri in malũ sꝫ ratõne mali.põt ta
men producere creaturam in naturalibus
bonam.⁊ a primo instanti sui propria ele
ctiõe iniustam ⁊ malam libera sui ad se cõ
uersione ⁊ a deo auersione quã fecisset iu/
stam originaliter:nisi se personaliter auer/
tisset.¶Ad scdãm:negetur ꝙ eum fec ma
lum.conceditur tamẽ ꝙ eum fecit et ꝙ in Ad 2
hoc casu quo ab initio peccasset: nõ fecis/
set eum bonũ.quia ab initio ipe libera vo/
luntate posuisset obicẽ:quo seipm fec ma/
lũ moralr quẽ deus fecisset iustũ:nisi libe/
re se auertisset.¶Ad tertiã: ꝯcedit̃ añs ꝙ
in primo instanti eius esse nõ potuit ab eo Ad 3
demi aliquod bonum.⁊ negetur conseq̃n
tia.qꝛ nõ optet ꝙ omne pcm̃ aliqđ bonũ
demat positiue a volũtate.sꝫ sufficit ꝙ vo/
lũtatẽ faciat obliquã q̃ al's eẽt recta:vt pec
catũ origĩale nullũ bonũ demit ab aĩa pue
ri cui inest añ baptisma:vel qñ ifundit̃.sꝫ
reddit eã fedã ꝯ obitricẽ mortis gehẽne nisi ba
ptismo fuit lota.Ad.b.Aug.xx.de ci.dei
dr̃ ꝙ voluerit ꝓbare ꝙ malicia nõ ẽ coeua
volũtati:sic ꝙ seqt̃ eiꝰ naturã:vt caloꝛ ignẽ.
cuiꝰ ↄriũ voluerũt manichei:dicẽtes ꝙ in
esset ei a prĩo ꝑncipio oĩm maloꝝ:⁊ seqret̃
eius naturam:sicut caliditas ignẽ.¶Alio Vel sic

modo põt dici. ꝙ primũ pctm̃ ſi ſuiſſet in
ꝑmo inſtanti cõmiſſum: q̃uis nõ ademe/
rit bonũ quod infuit volũtati: ademit ta/
men voluntatẽ ſibi ĩpi. quia prona fuiſſet
ad bonũ: ſi nõ peccaſſet. quã promptitudi
nẽ peccando dicit̃ amiſiſſe. non quia habi
tũ amiſit: ſed q2 ſeipam a recipienda impe
diuit. Et cum dicit̃ ꝙ optuit hoc bonũ pri
us ineſſe: dicit̃ ꝙ voluntas ꝑor eſt peccato
natura vt cauſa ſuo effectu: ſed nõ tempo
Ad 4. re. ¶ Ad quartã dicit̃: ꝙ nullũ eſt inconue
niens a natura a ꝑncipio ſui eſſe ꝑfecta in
cognoſcendo viciũ eſſe naturę coęuũ quo
ad tempus: ſ3 in impfectis in cognoſcẽdo
quia deliberatio ꝑrequirit̃: nõ eſt actus vo/
lũtatis nalę coęuus: oportet tñ naturã eſſe
priorẽ vicio natura: ſicut cauſam ſuo effe/
ctu. Et ſi dicat̃ ꝙ beatus Auguſtin⁹ dicit
ibidẽ: naturã viciatam nõ ꝑceſſiſſe. Dica
tur ꝙ hoc eſt verũ in q̃tũ viciata eſt. ſed bñ
pręceſſit in q̃tum natura eſt. ⁊ hoc ſufficit
ſibi cõtra manicheos: contra quos ibide3
arguit: qui dicebant naturã viciatam eſſe
malã naturaliter. q2 a ꝑncipio malo. Un
de beatus Auguſtin⁹ expreſſe cõtra Ami/
num concedit nõ eſſe incõueniens effectu3
coęuũ eẽ ſuę cauſę. vt pedẽ veſtigio ⁊ ignẽ
Ad 5 ſuo ſplendori. ¶ Ad quintã: neget̃ minor.
et dicat̃ ꝙ etiã ſi angel⁹ ab initio peccaſſet
adhuc pctm̃ vitare potuiſſet: quia libe ip
ſum produxit: ⁊ pro eadẽ menſura in op/
poſitũ eius potuit. Ad improbatõem di/
cit̃ ꝙ potuit vitare ipm tunc cum ipm pri/
mo ꝑduxit. q2 libere hoc fecit: ⁊ ergo potu
it vitare ipm pctm̃ quãdo eſt: eo ꝙ eo tunc
ſe libere ad ipm limitauit. Et quãdo dicit̃
ꝙ tuuc pctm̃ eſt: modo om̃e qđ eſt: neceſſe
eſt eſſe quãdo eſt. Dicat̃ ꝙ phus vult logi/
caliter ꝙ hęc eſt neceſſaria. omne qđ eſt: eſt
qñ eſt. Uel realiter ꝙ nõ ſtat ꝙ res ſit qui
ſemper poſt ſit aut fuerit. Et ita etia3 ne/
ceſſe eſt nunc pctm̃ angeli extitiſſe: tũc aũt
erat cõtingenter: ⁊ libere ꝑ eũ producebat̃
Ad 6 eo ꝙ ipm poterat nõ producere. ¶ Ad ſex/
tam dicit̃ ꝙ ſtante caſu ꝙ in ꝑmo inſtanti
peccaſſet angelus: deus eum nõ produxit
cũ originali iuſticia. Et cum infert̃. ergo ꝑ
duxit eu3 malũ. ſi intelligit̃ ꝙ deus erat cã
ſuę malicię. ſc3 ꝙ produxit eos in q̃tũ ſunt
mali: nõ valet ꝯſequẽtia. q2 produxit eos
bonos q̃tum eſt in ſe. ꝙ aũt mali ſunt: hoc
eſt ex libera eoꝝ voluntate. Si aũt intel/
ligatur. ꝑduxit eos qui ab initio ſuę ꝑdu/

ctõnis fuerunt mali: cõcedenda eſt conſe/
quẽtia ⁊ ꝯñs. Hoc dictũ ſit ꝑbabiliter de
ſecũda parte hui⁹ articuli. multi aũt ſunt
de alia opinione. ¶ Quo ad tertiã parte3 Quo ad tertiã ptẽ
huius articuli eſt cõcluſio reſpõſalis hęc.
ꝙ angelus nõ ab initio ſui peccauit. Hęc Loco 4
opinio eſt beati Auguſti. xj. de ciuita. dei. in ordie.
reprobãtis opionem dicentiũ ꝙ angelus
malus peccauit in primo inſtanti ſui eſſe.
¶ Item. iij. de libe. arbi. ca. liiij. dicit: ꝙ ex 2
bono angelo malus eſt factus. ¶ Tertio ẽ 3.
beati Augu. ꝑmo ſuper Geñ. ad litteram
ca. iiij. ⁊. vj. volentis ꝙ angelica natura ꝑ
ducta eſt ꝑmo ſine caritate: ⁊ põſt recepiſ/
ſe charitatẽ. ⁊ hoc allegat mgr̃. x. ca. huius
diſtinctõis. hęc ẽ etiã opinio magiſtri. xij
cap̃. huius diſtinctõis adducẽtis ad hoc
btm̃ Auguſtinũ: ⁊ eſt libro. ij. ſup Geñ. ad
litterã. ca. xxxij. ¶ Item ad idem auctorita 4
tẽ Origenis ſup Ezechielẽ. ⁊ eſt. c. ij. dicẽ/
tis. Serpẽs hoſtis ꝯrius veritati. nec ta/
mẽ a ꝑncipio nec3 ſtatim ſupra pectus et
ventrẽ ſuum ambulauit: ſicut Adã ⁊ Eua
nõ ſtatim peccauerunt. ¶ Ad idẽ auctori/ 5
tatẽ gñaliter Gen. ꝑmo. Uidit deus cun
cta q̃ fecerat: ⁊ erant valde bona. ⁊ eſt au/
ctoritas ſpẽalis de lucifero Ezechiel. xxviij
vbi dicit̃ de lucifero. Tu cherub extentus ⁊
protegẽs ⁊ poſui te in mõte ſancto dei: i me
dio lapidũ ignitoꝝ ambulaſti: ꝑfectus in
vijs tuis a die cõditõnis tuę. quę auctori
tas nullo mõ ſtat cũ opione: dicẽte ꝙ a ꝑn
cipio fuerũt mali. mal⁹ eñ ab initio non
eſt perfect⁹ in vijs ſuis a die cõditõis ſuę.
¶ Itẽ eſt cõcluſio determinata per illud qđ 6
habet̃ extra de fide catho. c. Firmiter: dicit
littera ſic Diabol⁹ ⁊ alij demones a deo qui
dem natura creati ſunt boni: ⁊ ipi per ſe fa/
cti ſunt mali. ¶ Itẽ eſt venerabil' Anſel. de 7
caſu diaboli. c. iij. dicẽtis. ꝙ diabol⁹ bona3
volũtatẽ expulit. ⁊ p⁹ dic: ꝙ accepit iuſtici/
am originalẽ ſic ⁊ alij. ¶ Et reuera ꝯgrue/ 8
bat dei pietati vt nõ a ꝑncipio caderet: ne
ab inſcijs ab optio deo q̃uis nõ eẽt ei⁹ cau
ſa malicię: ſi ab initio cecidiſſet mal⁹ ꝑdu
ctus eẽ putaret̃. ¶ S3 i ꝯriũ hui⁹ ꝯclõnis In ꝯriũ hu⁹ ꝯclõis
arguit̃. q2 dic ſaluator Joh. 8. ꝙ diabolus
ab initio homicida fuit ⁊ i ꝟitate nõ ſtetit
⁊ ex ꝯñti ab initio cecidit. Et ꝯcordãt tex/
tus Aug. vj. ſup Geñ. ad lra3. c. 3. nõ fru/
ſtra putari poteſt ab initio temporis dia/
bolum cecidiſſe: nec cum ſanctis angel' pa
catũ aliquãdo vixiſſe: ſ3 mox apoſtataſſe.

⁊in.xi.ſup Geñ.ad litteram.ca.xxviij.nō
fruſtra putandū eſt ab initio tpis vel con/
ditōnis ſue diabolū cecidiſſe ⁊ nūq̄ʒ in vir
2 tute ſtetiſſe.¶ Scđo ſic.ſi in pmo inſtan/
ti nō peccauit:tūc aliq̄ tempore ſtetit. et ex
cōſeqnti ſicut ceteri ꝯfirmari meruit. ergo
nunq̄ʒ cecidiſſet vltra.ꝯña nota.⁊ pmo ꝓ/
batur.q2 ſi in pncipio pmo non peccauit:
tūc inter inſtās ſue creatiōis ⁊ pmū inſtās
ſui peccati fuit tps mediū:⁊ ex cōſequenti
per totū illud tps mediū ſtetiſſet. ⁊ ſecun/
da ꝯña ptʒ.q2 cū deus nō accipiat perſo/
nā:⁊ alios ꝯfirmauit:eo q̄ ſteterūt: quare
nō ꝯfirmaſſet etiā ipm.mō vtiq̄ʒ ipe ceci/
dit.⁊ ergo videt̄ q̄ pmū añs fuerit falſum
qđ erat cōcluſio.¶ Tertio ſic.diabolus in
3 pmo inſtāti potuit peccare.⁊ nulla rō eſt q̄
re plus peccaſſet poſt q̄ʒ protūc.ergo videt̄
q̄ peccauit in inſtāti pmo.ꝯña tenet. ⁊ an̄
cedens eſt pma ꝯcluſio.⁊ minor ꝓbat̄. q̄a
ſi aliq̄ ratio fuiſſet potior ſui pcti pꝰ q̄ʒ an/
te que eēt illa:nō eīn pōt ab extra poni.cū
nō tentabat̄ ab extra:nec ab intra. q2 non
vt deliberaret:eo q̄ in pmo fuit plenꝰ ſapīa
ſicut poſt.⁊ ergo deliberatōe non indiguit.
4 ¶Quarto diabolꝰ nō potuit peccare poſt:
ergo cū peccauit:vidr̄ q̄ ab initio pctōr ex/
titerit.añs ꝓbat̄ ſic.q2 ſi poſt potuit pecca/
re.ḡ potuit velle:pter id qđ rectū ē. vel ḡ h̄
ratio ſue volūtati ꝑ pus pñtauit vl' nō .ſi
dicat̄ q̄ nō.ḡ hoc volūtas eiꝰ n̄ potuit vel
le:eo q̄ volūtas nō fert̄ in incognitū.ſi di/
cat̄ q̄ ratio pꝰ h̄ ei pñtauit.ḡ fuit error in in
tellecu añ pctm̄.⁊ cū oīs error ſit pēa:error
pceſſiſſet pctm̄:qđ iuſto deo n̄ ꝯuēit.¶ For
te dicet̄ q̄ ſiml' tpe rō ei repñtauit pt̄ id qđ
rectū eſt:⁊ volūtas ſe auertit. ⁊ adhuc ſtat
argumētū.q2 repñtatio eſt pus nat̄a electi
one erronea:⁊ ſic natura pena pceſſiſſʒ pec
Ad 1 catū.¶Ad has rōnes r̄ndet̄ ꝑ ordinē. pri
mo ad auctēm ſaluatoris dīſ.pñte.ca.xv.
q̄ ab initio homicida fuit ⁊ mēdax.i.ſtati
poſt initiū ſibi eq̄litatē dei pmiſit:⁊ ſic ho
micida.q2 ſui occiſor fuit factꝰ.vel q2 ab i/
nitio quo factꝰ hō fuit hoīem ſeduxit. et i
mortē pcipitauit. Ad auctas bti Augꝰ.q̄
intelligit ab initio.i.ſtati poſt initiū breui
Ad 2 morula interueniēte.¶Ad ſcđam q̄ ſtetit
ſine caſu ꝑuo tēpe.⁊ neget̄ ꝯña q̄ meruit
cōfirmari.q2 aliq̄ nō meruerūt ꝯfirmatōeʒ
ꝑ nō cadere:ſʒ ꝑ ſe ad deū cōuertere: et ab
omi creatura deū bñdicēdo in mētibꝫ ſuiſ
ſotis de eoꝝ ⁊ alioꝝ creatōe quo grām ſuſ

ceperūt ⁊ ea meruerūt ꝯfirmatōem. ange/
lus aūt malus ⁊ ſi ꝑ tempus fuerit in quo
ſe a deo nō auertit:tñ etiā nō ſe ad deū cō/
uertit.⁊ ergo grām nō accepit:nec ſbſequē
tē ꝯfirmatōem.¶Ad tertiā q̄ eſt difficiliſ Ad 3
cōcedit̄ añs.q2 nō eſt ꝯcluſio ⁊ admiſſa ſe
cūda pte añtis:pōt dici q̄ in h̄ nō requiri
tur aliq̄ alia rō q̄ʒ libertas arbitrij q̄ ad tē/
pus nō eſt abuſus per auerſionē.ſed poſt
Poſſet etiā dici q̄ deus ad tps pſeruauit
eū a ſuꝑbia.ſcʒ ꝑ pmū inſtans ⁊ per aliqđ
poſt nolēdo ſecū cōcurrere ad actū auerſi/
uū:⁊ poſt eū ſibi ⁊ ſue libertati reliq̄t.⁊ q̄ ſta
tim tūc ſuꝑbire cepit: vt iuſtior eſſet eiꝰ cō/
dēnatio.q2 bene factꝰ ⁊ ad aliqđ tps pſer/
uatus. poſſet etiā imaginari q̄ deliberatio
ne indiguerit.h̄ aūt nō video.q2 pfectꝰ ſa/
piētia fuit in pmo inſtāti. vt allegatuʒ eſt
ex Ezechiele. etiā ſi deliberatōe indiguiſſʒ
¶Pro q̄rta rōne eſt aduertēdū: q̄ licʒ ſepe Ad 4
volūtas in eligedo vtat̄ ſyllogiſmo pctico
de quo loquit̄ phus.iij.de aīa.maiore vni
uerſali.omē tale eſt faciēdū.⁊ minore ſin/
gulari. hoc eſt tale. tñ hoc (vt eſtimo)non
ſemꝑ optet.imo puto ꝓbabile q̄ etiā pōt
homo eligere vicioſe:nō exñte errore poſi/
tiuo ī intellectu.quod perſuadeo ſic. quia
puer ⁊ beſtia nō ducunt̄ ſyllogiſmo practi/
co.ſed complacentia ⁊ diſplicētia. ⁊ ſi hoc
eſt in pueris:quare nō poſſet hoc manere
in habētibꝫ vſum liberi arbitrij:que eēt ra/
tio.¶ Cōfirmat̄.quia paſſio eſt ſepius ita Confir.
fortis q̄ deliberatōem tollit.ergo pōt mo/
uere voluntatem ſine practico ſyllogiſmo
ꝯſequētia eſt nota.añcedens patet:d incō
tinentibꝫ preuolantibꝫ qui nulla delibera
tione ducti ſtatim proſequunt̄ pſens dele
ctabile.de quibꝫ.vij.ethicoꝝ.⁊ ibidem di/
cit philoſophꝰ:q̄ in delectatōnibꝫ venere
is nemo potuit vnq̄ʒ ſcire ⁊ ītelligere.¶Et
confirmat̄ tertio.quia ſenſus ob ſimpliceʒ Confir.
apparentem delectationē et incomplexaʒ
poteſt proſequi:⁊ tamē talis eſt in intelle/
ctu: et ſequitur complacentia in volunta/
te:quare non poteſt eligere et velle delecta
bile ſenſus:cui natus eſt condeſcēdere: ſi/
cut dominus ſeruo libero.non eniʒ fertur
tunc in īcognitum:ſed delectabile per rati
onē pſentatum:⁊ ſtabit in caſu poſſibili q̄
nullū complexum iudiciū ſit actu in rōne
in quibꝫ tamen ſoluʒ erit error ꝓprie dictꝰ
et tamen erit electio vicioſa. De hoc poſt
magis dicet̄.¶ Forte dices.ſi ratio non er
obiectio

rat.ergo eſt recta.quomō ergo poteſt volū
Rūdeť tas eſſe vicioſa.¶ Rūdetur tibi ꝙ ratio dí
cit recta dupliciter.Uno mō large qꝛ non
decepta.ꝛ hęc ratio recta nō eſt illa quę re/
gulat virtutē.Alia eſt ratio recta proprie
dicta.ſcꝫ illa quę omibꝫ circūſtantijs debi
te ꝯſideratis ꝛ pōderatis nō eſt erronea de
agendis ꝛ omittendis.ꝛ hęc eſt regl'a ꝟtu/
tum.nō em̄ ſufficit ꝙ nō ſit error:ſꝫ oportꝫ
vt regulet appetitū ſingulas iuxta mediū
Nota.2 et ad mediū circūſtantias deducēdo¶ Se
cundo eſt notandū ꝙ angelus ꝯgnoſcit ſe
per ſuam eſſentiā:deum aūt clare nō vidꝫ
per eſſentiā:ſed p ſimilitudinē concreatā ꝛ
in cognitōem dei ducentē.vt poſtea ma/
gis diceť.Per hoc ad formā rōnis.conce/
ditur ꝙ diabolꝰ potuit velle p̄ter id quod
rectū eſt:qꝛ ęqualitatē dei.Et cum quęriť
vtrū ratio hoc ſuę voluntati p̄ſentauerit.
vel nō.Reſpondeť iuxta ſcōm.ꝙ angelus
ſeipm̄ cognouit per ſuā eſſentiā.ꝛ ita ſeip
ſum ſibi rep̄ſentauit ſb ſua ſpecie.ꝛ fuit re/
preſentatio vera.Scōo rep̄ſētauit ſibi de
um vt ſuam cauſam ꝛ vt optimū.ꝛ cętera
hmōi.ꝛ erat om̄is rep̄ſentatio rōnis vera:
et angelus incōplexa rep̄ntatione pfectio/
nis ſuę eſſentię delectatuſ:eam deo ęquipa
uit in dilectōne:nec retulit pfectōem ſuaꝫ
quā habuit ſup cęteras in deū p volunta
tis ſbiectōem.ꝛ in hoc ſupbiuit.de quo ali
as fiet ſermo:per grām dei.ꝛ ſic ptꝫ ꝙ rep̄ſē
tatio rōnis vbiqꝫ erat recta.ſed voluntas
Ad for obliqua.¶ Unde ad formā diciť:ꝙ volū
mam tas angeli potuit velle:p̄ter id qō rectum
eſt.ꝛ ꝯcediť ꝙ ratio ei hoc nō p̄ſentauit.et
negeť cōſeqntia.ergo ferebať in incognitū
Naꝫ ferebať in cōplacentiā pfectōis pro/
prie eſſentię iordiate:ꝛ erat rep̄ſentatio re
cta:ſed volūtas errauit:cam deo p̄ponen
do vel ęquiparādo.ſicut incōtinens mo/
tus complacentia ſenſus nō in hoc errat
in rōne ꝙ hoc iudicat delectabile.ſꝫ tamē
voluntas peccat:volendo hoc indebite p̄
ter ꝛ contra mandatū dei.Hoc de tertia
parte huius articuli.¶ Nunc in q̄rta par/
4 ps ar/ te venio directe ad queſtionem qua quęri
ticu.ſcōi tur vtrū angelus potuerit produci debitor
pęnę.qꝛ triplicē pōt habere ſenſum.Uno
mō ſic.vtꝝ deꝰ potuerit eū pducere debi
2 torem pęnę ſimpliciť:etiā ſine clpa.¶ Se
cundo:vtrū deus potuerit eū pducere debi
torē pęnę:qꝛ potuit eū pducere culpabilē:
et facere a p̄ncipio peccare¶ Tertio modo 3
ſic.vtꝝ deus potuerit eū pducere ſic ꝙ ipſe
ab initio fuiſſet debitor pęnę.¶ Scōo no Notū.1
tādū.ꝙ vl' loqmur de potētia dei ordiata
q̄ nullū ligat ad pęnā ſine culpa:vel abſo
luta q̄ pt om̄i creaturę iponere iugū iuxta
ſuę bn̄placitū volūtatiſ.¶ Quibꝫ p̄miſſis Cōclo 1
ſit p̄ma ꝓpō.Deꝰ pōt creaturā rōnalē eti
am ſine culpa pducere debitricem pęnę d̄
potētia ſua abſoluta.pꝫ.qꝛ h̄ poteſt facere
ſine alicꝰ iniuria.creatura em̄ ſuo plenarie
ſbiacet impio.ꝛ ḡ ſi creaturā pducit ad pę
nā:ſi aliq̄ talis eſſet.nulli facit iniuriā.po
teſt em̄ vti ea ſic ſuę placuerit voluntati.
qꝛ nullꝰ pōt ei dicere:cur ita facis.¶ Se/ Cōclo.2
da ꝯclo.Deꝰ n̄ pōt creatā pducere debitri
cē pęnę ꝑpetuę de potētia ordiata.pꝫ.quia
tūc facere poſſet creaturā peccare.qꝛ ex nul
lo alio debeť ei pęna.¶ Tertia ꝯclo.ꝙ deꝰ Cōclo3
p̄t facere creaturā debitricē pęnę ab initio
Tertio mō.qꝛ p̄t creaturā quā pducit ab
initio pmittere pductā peccare ab initio:ꝛ
tūc eēt d̄bitor pęnę.t̄tio mō.Hoc d̄.ij.ar.

Ad rationes prin/

cipales.¶ Ad p̄maꝫ negeť maior.qꝛ pl'es Ad.1.
ſūt itellectꝰ hūani.Ad phm̄.xij.meth.d̄r
ꝙ in lumine natali h̄ nō pōiť.ſic ꝛ ibid̄ pꝫ.
qꝛ rō natural' nō videt aliquā rōem pl'ali/
tatis indiuiduoꝝ in vna ſpē:niſi qꝛ i vno
nō p̄t ꝑpetuo obſuari.ſꝫ catholice loquen
do mltū refert loq̄.qꝛ d̄s fac̄ res ſic̄ ei placꝫ
et ḡ phi auc̄tas puū locū hꝫ.¶ Ad.ij.ne/ Ad2
geť minor.ꝛ ad btm̄ Dyon̄.ꝯcediť qd̄ ipſe
dic̄ ꝙ etiā i vno ordie dn̄t āgeli ꝫm p̄us ꝛ
poſteriꝰ.ꝛ ꝙ in vno ordie ſūt diūſę ſpēs an
geloꝝ.nec ex h̄ ſeqť q̄n etiā aliq̄ eiuſdeꝫ or
dinis ſint vniꝰ ſpēi.¶ Ad.iij.ꝯcediť ꝫm o/ Ad3
pinionē q̄rūdā ꝙ i gnabilibꝫ diſtictio idi/
uiduoꝝ ſb vna ſpē ē rōne ptiū marię ſubie
ctiue.ſecꝰ i ign̄abilibꝫ:vl' vbi tota rō facti ē
volūtas facietiſ.ꝛ ꝯ h̄ nō arguit rō.angeli
aūt ſūt ign̄abiles ꝛ icorruptibiles.ad phꝫ
j.celi.imptinēs ē.qꝛ illō pōiť ꝫm opionem
platōicoꝝ.vt ibi hꝫ videre q̄ poſuerit vl'ia
ſepara ꝯ phi ad mariā p idiuiduatōꝫ¶ Ad ad ꝯfir.
ꝯfirmatōeꝫ.ꝙ diſtiguūť ſeipis.ad iproba
tōeꝫ:ꝙ i vna ſpē nō ē niſi vna forma i ſpē.
ſꝫ i indiuiduo ſūt tot q̄t ſūt ididua.¶ Ad Ad4
q̄rtā.ꝯcediť ꝙ oēs angeli dn̄t actu forma
li nūero.ſꝫ vtrum ſpē:hoc nō ē notū plus
q̄ꝫ de intellectibꝫ humanis.

Conſequẽter
queritur quarto circa diſtin-
ctõez q̇ntam ⁊ ſextã. Utruꝫ ſi-
cut angelus in eſſe ſuę creatõis ꝓmo hũit
grãm: ſic ꝑ illam meruerit glĩaꝫ? Que
queſtio ſupponit ꝙ angeli in ꝓmo ſui eſſe
habuerũt grãm: ⁊ querit vtrũ ꝑ illã merue
rint glĩam. ¶ Pro ſuppoſito arguit ſic au
arguit 1. ctoritate bti Aug. xij. de ci. dei. ix. ca. dicen
tis. Bonã voluntatẽ quis fecit in angelis
niſi ille q̇ eos cum ſua volũtate ⁊ cũ amo
re caſto quo illi adherent: creauit: ſimul in
eis condẽs naturã: ⁊ largiẽs grãm. ꝑ ps af
firmatiua ſuppoſiti q̃ſtionis ꝟa. Ideꝫ di
cit gloſa Hieronymi Oſeę. iij. dicentis: ꝙ
demones in magna pinguedine ſpũs crea
ti ſũt. ꝑ in gratia. tenet ꝯña. qꝛ quid eſt pi
arguit 2 guedo magna ſpũs: niſi grã. ¶ Scdo ſic.
Angelus creatus eſt in ſilĩtudine dei. ergo
in grã. tenet ꝯña. qꝛ ſilĩtudinẽ nõ habuit:
niſi in gratia. ꝑ. ptꝫ añs. quia Ezech. 28.
dicit de angelo malo. Tu ſignaculũ ſimi
arguit 3 litudinis. ¶ Tertio. qꝛ vult btũs Aug. ſu
per Geñ. ad lrãm ꝙ omĩa fuerũt ſil' creata
vel in ſe. vel in ſuis rõnibꝰ ſeminalibꝰ. ſed
glĩa angeloꝝ nõ erat in ꝓmo inſtãti eſſe co
rũ creata in ſe: cũ nõ fuerũt bti. ꝑ fuit crea-
ta in ſuo ſeminario: qꝺ eſt grã. Uñ. j. Joh
arguit 4 iij. dicit: grã dei ſemen. ¶ Quarto. qꝛ proni
or eſt deus ad miſerendũ q̃ꝫ ad condẽnan
dũ. ꝑ nõ minꝰ debuit ꝓducere angelũ: cũ
ſufficiẽte ꝓncipiõ ad merẽdũ q̃ꝫ ad dmerẽ
dũ. ſꝫ ꝓduxit eũ cũ ꝓncipio ſufficiẽte ad d
merẽdũ: al's nõ cecidiſſet. ꝑ etiã cũ ſufficiẽ
ti ꝓncipio ad merendũ. qꝺ nõ fuit niſi g-
arguit 5 tia. ¶ Quinto. qꝛ ñ magis retardauit orna
tum creaturę ſpũalis q̃ꝫ corpal'. mõ corpo-
ra a ꝓncipio ornata fuerũt. vt ſphere ſuis
arguit 6 aſtris. ꝑ. ⁊ ãgeli. ¶ Sexto. qꝛ dei liberalitas
ſemꝑ parata eſt dare grãm: vbi nõ inuenit
obicẽ in recipiẽte. mõ in angel' nõ erat obex
arguit 7 ergo a ꝓncipio eſt eis data grã. ¶ Septi
mo. homo fuit creatꝰ in grã. ꝑ ⁊ angelꝰ. cõ
ſeq̃ntia nota eſt. qꝛ dignior. añs ꝓbat'. q̇a
hõ fuit ꝓductus in iuſticia originali q̃ cõ
ſiſtebat in ꝑfecta obediẽtia corꝑis ad ani
mã. Scdo etiã oĩm viriũ inferioꝝ ad ſu-
periores. Tertio in rectitudine voluntatis
ad deum. qꝺ eſſe non potuit ſine grã. igit'
arguit 8 ꝛc. ¶ Item octauo vidꝛ ꝙ fuerunt creati in
glĩa. ergo in grã. tenet ꝯña. ⁊ ꝓbat' añs. qꝛ
dicit btũs Aug. ꝯ Macedoniũ. ꝙ ange-
li qui in illa qua creati ſũt btitudine per-
ſeuerãt: nõ natura poſſident qꝺ hñt. Cõ-
firmat'. qꝛ a ꝓncipio clare viderũt deuꝫ: er
go fuerũt beati. ꝯña nota eſt. ⁊ añs eſt bti
Auguſt. ſuꝑ Geñ. ad lrãm: exponẽtis ma-
ne: ꝙ fuit ꝯgnitio angelica qua ꝯgnouerũt
ꝟbum ⁊ res in verbo. Et hoc vidꝛ dicere ma
giſter diſ. iij. ex dicto bti Augu. xj. ſuꝑ Ge
neſim ad lrãm. c. vj. dicẽtis. ꝑ cęlum intel
ligi ſpũalem creaturam q̃ ab exordio q̇ fa
cta eſt: ꝑfecta ⁊ beata eſt ſꝑ. Et Ezechielis
xxviij. dꝛ ꝙ angelꝰ dei fuit in delicijs para-
diſi. ꝑ in btitudine. ¶ Confirmat' tertio. qꝛ Confir.
viderũt deũ facie ad faciẽ ſiue clare. ꝑ bea-
ti. ꝯña tenet. patꝫ añs. qꝛ cũ ſcḋm btm̃ Au-
gu. ipi ſũt lux: quomõ viderũt in enigma-
te: ꝑ facialiter cũ nõ ſint alię cognitões: vt
habet apl's ꝓmę ad Corinth. xiij. ¶ Nono
angelꝰ in ꝓmo ſui eſſe diligebat deuꝫ ſuꝑ arguit 9.
oĩa. ꝑ fuit in grã. ꝯña nota eſt. qꝛ ille ẽ effe
ctus grę. añs pꝫ. qꝛ al's in ꝓmo inſtãti ſui
eſſe fuiſſet eius dilectio inordinata. Et be
atus Aug. de fi. ad pe. tales deꝰ creauit an-
gelos vt illũ ꝑ ſeipis diligerẽt: cũ eiꝰ opere
ſe tales creatos eſſe cognouiſſent. ¶ Con-
tra q̃ſitũ arguitur ſic. Meritum ſurgit ex ꝯ q̃ſitũ
difficultate. mõ in angel' nulla fuit difficul'
tas. ꝑ. maior pꝫ ꝑ illꝺ apl̃i. Nõ coronabit'
niſi q̇ legitĩe certauerit. ij. ad Thi. ij. certa-
mẽ aũt difficultat agoniſantẽ. mĩor nota ẽ
¶ Scdo. qꝛ ex naturalibꝰ nõ merẽtur. mo-
do cõuerſio ad deũ ꝑ dilectõem fuit ange 2
lis natural'. igit'. ptꝫ maior de ſe. qꝛ nõ ẽ vo
lẽtis neq̃ꝫ currẽtis: ſꝫ dei miſerãtis. ad Ro-
ma. ix. ꝑ minꝰ erit ex naturalibꝰ. ⁊ mĩor pꝫ
qꝛ ꝑ ꝓus dicta angeli natural'r dilexerunt
deũ ſuꝑ omĩa. ¶ Tertio. qꝛ ſi angelꝰ meru-
it ſuã btitudinẽ: aut ergo anteq̃ꝫ eã habe- 3
ret: vel poſt: vel ſimul. nõ põt dici ꝙ ante.
qꝛ ſtatim vt in grã fuerũt: in ea cõfirmati
ſunt. ergo beati. ergo cum ſine gratia non
ſit meritum: non meruerũt eam ante. nec
poſt. nec ſimul. quia tunc meritum nõ prę
cederet pręmium. Item ſi poſt: tunc mĩor
angelus poſſet aſcendere ad maioris an-
geli pręmium. et ſic in eis non eſſent ordi
nes immobiliter ſtabiliti. quod videt' eſſe
contra mentem beati Dyoniſij de angeli-
ca hierarchia. ¶ Sed in contrariuꝫ ſup
poſiti eſt magiſter in littera dicens: ꝙ ac- In ꝯriũ
ceperant vnde ſtare poterant. ſed non pro ſuppoſi.
ficere. in capl'o quarto diſtinctõnis quitę
et tertio capl'o quintę diſtinctõnis dicit.

ꝙ poſt creatōem eſt eis data gratia coope
p q̄ſito rans.nō ergo in cōuerſione.¶Sꝫ pro q̄ſi/
to eſt btūs Auguſti.de correctōe ⁊ grā :di/
cens ꝙ angeli ſancti q̇ cadentibꝫ alijs ſte/
terūt illius vitę mercedē pcipere meruerunt
2 ¶Scđo.quia angelꝰ habet gl'iam ⁊ nō ſi/
3 ne merito.¶Et tertio.qꝛ ſimul fuit in mal'
culpa ⁊ pęna.quare g̊ nō in bonis ſiml' me
ritū ⁊ gloria.

In hac queſtione

Notan. erūt duo articl'i.Primꝰ de ſuppoſito.Se/
cundus de q̄ſito.Pro ſuppoſito eſt notan
dū.ꝙ duplex eſt grā.ſcꝫ gratis data. ⁊ gra
tum faciēs.Gratia gratis data ſumiť du
pliciter.Uno mō large pro dono grat; da
to:quo mō naturalia poſſunt dici grā gra
tis data.Scđo mō ſtricte.⁊ ſic eſt donuꝫ
naturalibꝫ intellectui ſcꝫ ⁊ volūtati ſuper
additū et de iſto mō ſumendi grām nō eſt
dubium q̄n fuerint creati in gratia.Gra/
tia gratū faciens eſt q̄ creaturā reddit acce
ptā ad vitam ęternā.⁊ de hac itelligo ſup/
poſitū.Scđo pmitto ꝙ angelus tam cau
ſa naturalis appetitꝰ qꝫ etiā aīalis rōna
lis nō viciatus diligit deum ſup om̄ia.ra/
tio qꝛ inquantū a deo dirigiť.ſic eſt ei appe
titus rōnalis ſi ſibi derelinq̄reť.⁊ non erra
ret:etiā ſic deū diligeret.eo ꝙ ſi aliter elige/
ret:obliquus eſſet.Tertio pmitto ꝙ de ſup
poſito ſunt duę opīones.Una ē Thome
doctoris ſancti ⁊ ſuoꝝ ſequaciū ꝙ āgeli cre
ati ſunt in gratia gratum faciente.ſic em̄
tenet p̊ma pte ſummę.q.lxij.arti.iij.Alia
opinio eſt cōmunior magiſtri ⁊ alioꝝ ꝙ n̄
eligēdo.igiť inter iſtas opīon es quācunqꝫ
Cōđo.1 quis tenuerit:in hoc nō offendit.¶Qui/
bus pmiſſis eſt p̊ma ꝯcluſio hęc.Licꝫ an
gelus naturali dilectōe a p̊ncipio ſui eſſe
dilexerit deū ſup omnia:nihilominꝰ non
fuit creatus in gratia.Prima ps pbať ſic
qꝛ certū eſt ꝙ angelꝰ a p̊ncipio ſui eſſe ple
ne cognouit deū.qꝛ fuit plenus ſapīa.vt
habeť Ezechiel'.xxviij.vel ergo dilectōe ſe
quente hanc cognitōem deum ſup oīa di/
lexit:⁊ habeť ppoſitū.vel aliq̄d aliud đo p̄
tulit vel eq̄parauit:⁊ hoc non pōt eſſe.qꝛ
cum hęc dilectio eſſet deformis:oporteret
ꝙ in p̊mo inſtanti ſui eſſe peccaſſet.quia ſe
ipm deo parem reputaſſet.hoc aūt nō eſt
Confir. ita per dicta in tertia pte ſcđi articuli quę
ſtionis p̄cedentis.¶Confirmať.qꝛ p̊mus
homo naturali dilectōne dilexit deū ſuper
om̄ia.g̊ a fortiori angelꝰ.ꝯn̄a tenet.qꝛ nō
minor erat rectitudo angeloꝝ naturalis
qꝫ hominū.ſed potius maior.an̄s ptꝫ.q̇a
ſi nō:tunc ante pcm̄ fruitꝰ fuiſſet deo nō
fruēdo:⁊ cū hoc ſit pęna:p̄ceſſiſſet pēa pec
catū.Et ex alio.quia ſicut dn̄s fecit homi
nē vel angelū rectū in cognitōne:ita in di
lectōne ꝯn̄te.¶Scđa pars ꝯcl'onis pbať ſcđa ps
ſic.qꝛ nō minꝰ decuit hoīem pduci ab opti
mo cōditore in gratia gratū faciēte:qꝫ āge
lum.ſꝫ homo nō eſt pductꝰ cū illa grā.er
go nec angelus.maior pbať.qꝛ ꝯditor op
timus in pducēdo rem nō minꝰ ſollicitus
eſt ō ſuſtētando rem pductaꝫ facile ruere
potentē:qꝫ parrē pductam fortē ⁊ minus
caſurā.mō homo qꝛ theſauꝝ acceptū ha
bebat i vaſe fictili terreo:⁊ habebat inimi/
cū demonē ſuggeſtorē mali:erat res magiſ
caſura qꝫ natura angelica.⁊ g̊ decuit cōdi/
torē nō minꝰ cōcreare fulcimentū gratię ⁊
eleuās in deum qꝫ angelo q̇ natura fortis
erat:⁊ ab alio tentari nō poterat.mior ha
beť ex dicto bti Aug.ij de ciui.dei.cap̄.xij.
dicentis:ꝙ q̄ꝫtum ad ſpem futuri boni be
atior eſt quilibet iuſtꝰ in hac vita q̄ꝫ p̊mi
parētes ante ſuū caſum.Cuiꝰ rō nō ē alia
niſi quia habuit quo pōt pficere ad gl'iaꝫ
p̊mi parētes et ſi habebāt quo poterāt ſta
re:nō tn̄ habebant quo poterāt proficere.
¶Scđo qꝛ creatura pfectam hn̄s notici/ 2
am de hoc q᷑ eſt in gratia:nullū habēs in
citatiuū ad malū:nō videť illā grām p ca
ſum in culpā mortalē poſſe pdere.qꝛ non
volūtarie tanto bono ſe p̊uaret:⁊ inuolū/
tarie gratia demi nō poſſet.¶Et ex alio.qꝛ 3
cum grā ſit pfectiſſimꝰ decor naturę:n̄ poſ
ſet potentia vidēs illū decorem in ſe velle
eū pdere pfecte cognoſcēs eiꝰ valoreꝫ.mo
do māifeſtū eſt ꝙ angelꝰ pfecte nouit om
nia quę erant in ipō ⁊ ſeipm.ſic hr̄ ex Eze/
chiele.c.xxviij.⁊ ergo cū nō ſtetit vid̄r ꝙ g̊/
tiam gratū facientē nunq̄ꝫ habuit.¶Con
firmať.qꝛ ſi creatus fuit in grā:⁊ ex.iij.pte
pręcedētis quęſtiōis p aliquā morulā ſte
tit.q̄re ergo ꝯfirmatus nō fuit.qꝛ āgeli bo
ni in eo tempore p grām quā ſm̄ aduerſa/
rios recipiētes meruerunt pſeuerantiā q̄ ē
donū:⁊ q̄re nō eodem modo angeli alij ſi
per idem tps in grā pſtiterunt.Hęc cōclu/
ſio eſt magiſtri in lr̄a diſ.v.vt allegatū fu/ Confir.
it ad oppoſitum ſuppoſiti.¶Ex p̊ma pte
cōcl'onis ſequiť correlarie.ꝙ aliq̄s pōt deuꝫ

diligere ſup om̄ia ⁊ tamē nō mereri.pꝫ.q꜡
ita fecerūt ꝑmi parētes ⁊ angeli ex natura
lib꜒ ꝑ ꝑma partē ꝯdōnis:⁊ tñ ꝑ ſcđam nō
obiectio meruerūt.¶ Sꝫ ꝯ dices tu.q꜡ qñ act⁹ ē cō
ſimilis potētia vna ⁊ obiectū vnuꝫ:videt̃
ꝙ ſi vn⁹ eſt meritorius ⁊ etiā alter.mō dile
ctōe dei ſuꝑ om̄ia ex charitate ⁊ ex natura
act⁹ eſt cōſimilis.ſ.dilectio dei ſuꝑ om̄ia
obiectū vnū q꜡ de⁹.potētia vna q꜡ volūtas
fruēs.Et ꝯfirmat̃.q꜡ ſi ꝑmus parēs in illo
ſtatu dilectōnis ante pctm̄ fuiſſet mortu⁹
q̄rit̃ vtrꝫ fuiſſet ſalu⁹:⁊ ſi ſic:erit illa dile
ctio meritoria.vel dānatus:cōtra nō pec
Solo cauit.¶ Rñdet̃ ad primā ꝙ act⁹ dilectio/
nis ⁊ natural' dilectōnis tantā habēt ſimi
litudinē ꝙ nō pōt homo ſcire an ex carita/
te diligat vel naturali dilectōe. vñ dictuꝫ
eſt.Nemo ſcit an ſit odio vl' amore dign⁹
Eſt tñ differētia in mō dilectiōis.q꜡ natu
ralis dilectōnis finis eſt deus ꝑpter ſe.vt
ab eo eſt bonū naturę:ſꝫ charitatis vt ē bo
nū ſupnaturale btificatiuū anię ſui viſiōe
Scđo etiā eſt differētia ex pte originiſ.q꜡
natural' dilectio ſequit̃ cognitōem natura
lē ⁊ charitas donū fidei vel cognitōem ele
uatā ſuꝑ naturā.Tertia differētia eſt ex ꝑ
te motiui.q꜡ motiuū inducēs naturā eſt ꝙ
deus eſt ſimplr̄ optimū ⁊ ido ſūme dilige/
dum.⁊ charitatis eſt:q꜡ eſt mētis in ſui ar/
ad obie/ ctōem dore inflāmatiuū ⁊ eleuatiuū.¶ Ad rōnē
in forma dicit̃ ꝙ licet ſbſtātia ſit eadē: ta/
men potētia cōꝑatiua pura charitas ē in
vna cū cognitōe fidei:⁊ in alia ſolū ꝯgni/
ad ꝯfir. tio natural' ⁊ dilectio ſequēs illā.¶ Ad cō
firmatōem.ꝙ in hoc caſu ꝑmus hō nō fu
iſſet ſalu⁹ nec dānat⁹:ſꝫ viuus in anię deli/
cijs naturalib꜒. Scđo.q꜡ dñs diſponēs
de duab꜒ ciuitatib꜒ ꝑ duos amores non
permiſiſſet hoīem in tali ſtatu mori: ſed ꝑ
miſſum tētari:victorē gratia decoraſſet et
ꝯfirmaſſet:cadentem aūt miſericordit̃ di
Corre.2 ſpoſuit ſe redempturū.de q̄ magis poſt di
cet̃.¶ Scđo infero:ꝙ angeli in inſtāti ſuę
creatōis nō fuerūt bti.ptꝫ.q꜡ ſine gr̄a nul
lus eſt btūs.Et correlariū eſt mgr̄i ī lr̄a.
diſ.iiij.⁊ ſūt ad h̄ auctes bti Augu.v.de ci
ui.dei.c.xij.⁊.xiij.de trini.c.vij.dicētis ꝙ ad
obiectio.1. ꝑfecte btm̄ eſſe requirit̃ certitudo quaꝫ im
poſſibile ē habere aliquē caſurū.¶ Si di/
cat̃ ꝙ angeli habuerūt iuſticiā.ḡ charita/
tē.ꝯña nota eſt.q꜡ iuſticia quis iuſte viue
re pōt:qđ ſine charitate nō cōtingit.añce/
dens pꝫ per venerabilē Anſelmuꝫ de caſu

diaboli in mltis locis:ꝙ angeli anteq̄ꝫ ceci
derūt ſeruauerūt iuſticiā.¶ Itē Adam ha 2
buit charitatē añ caſum:q̄re ergo nō āge/
li qui eo ꝑfectiores erāt.añs pꝫ ꝑ beatuꝫ
Auguſtinū in q̄daꝫ omel'.quē allegat ma
giſter infra diſ.xxix.dicentē:ꝙ Adam per/
dita iuſticia inuētus eſt mal⁹.¶ Itē ibideꝫ 3
dic Auguſtin⁹.Princeps viciorꝫ dū vicit
Adam ad imaginē dei factuꝫ:tꝑantia cō
poſitū:charitate ſplendidū: ꝑmos paren
tes illis donis ac tātis bonis ſpoliauit:pa/
riterq̄ꝫ ꝑemit.¶ Et q̄rto:vt dic doctor ſbti/ 4
lis arguēs diſ.xxv.ſecūdi ꝙ omnis res na
ralis acq̄rit ſuū finē vltimū ꝑ ſuā ꝑpriam
oꝑatōeꝫ.ḡ cū btitudo fuit finis angeli ac
quiſiuit eū per oꝑatōem ꝑpriam: ⁊ nō po
tuit ſine charitate.ḡ habuit a ꝑncipio ca/
Rñdet̃ ritatē.¶ Rñdeat̃ ꝙ angeli habuerūt iuſti/
ciā originalē qua erāt ſine pctō: ⁊ poterāt
ſtare.⁊ ſic loquit̃ Anſelm⁹ ꝙ ſeruauerūt iu
ad duaſ ꝑmas ſticiā.¶ Alio mō dr̄ iuſticia qua nō ſoluꝫ
quis pctō caret:ſed etiā dign⁹ eſt vita eter
na.⁊ talē iuſticiā vel rectitudinē nō habe/
Ad 3 bāt:nec ipi nec ꝑmi parētes.¶ Ad tertiaꝫ
ꝙ dicunt̃ ꝑdidiſſe ꝑmi parētes caritatem
quā accepiſſent ſi ſteriſſent in mādato dei
Ad 4 ¶ Ad rōnem doctoris ſbtilis ꝙ illud eſt ve
rum de fine naturali q̄ erat in angelis:qui
es natural' in deo.nō aūt fine btitudis quē
ex naturalib꜒ nihil attingit.Hoc de pr̄io
articulo.

Quantū ad secū/

Artic.2. dum articulū.Utruꝫ angel⁹ ſuā meruerit
beatitudinē:magiſter recitat duas opini
Opio 1. ones.Prima fuit ꝑpoſitini:quā mgr̄ ma/
gis ſequi videt̃.videlꝫ ꝙ angeli ꝑmit⁹ fue
runt bti q̄ꝫ btitudinem ſuā meruerūt:ꝙ q̄ꝫ
hanc q̄tidie merent̃ ꝑ obedientiā firmam
quā habēt ad deū:⁊ ꝑ ſeruicia quę nob ex/
Opio.2 hibēt dei nomis ad honorē.¶ Scđa opio
eſt:ꝙ meruerint ſuā btitudinē ꝑus tempo
re vel natura q̄ꝫ eā adepti ſunt.Et hęc ē cō
munior.q꜡ etiā ita eſt de hoīe. Sed hęc ē
diuerſa ſm diuerſos.Egidius em̄ vult ſu
per ſcđo diſtin.v.ꝙ ſimul tpe fuit in ange
lis ꝑmiū ⁊ meritū.licet meritū ꝑceſſerit na
tura.⁊ multi hanc ſequunt̃.Scđa ē docto
ris ſancti Thomę ꝑma pte ſūmę.q.lxij.ar
ti.v.volētis ꝙ q̄ꝫuis angel⁹ poſt ꝑmuꝫ a/
ctū meriti fuerit btūs ⁊ in bono ꝯfirmatuſ
tñ ꝙ aliud fuit ꝑmū inſtās eſſe meriti:⁊ a/
liud ꝑmū inſtāſ eſſe ꝑmij.Et h̄ expreſſe di

cit in ſolone ſcd̄i argumēti. motiuū ſuū eſt
q̄ꝛ act⁹ meritori⁹ ē gr̄e īpfecte. ꝛ act⁹ p̄mia
torius gr̄e pfecte. nō ſtant aūt ſil: gr̄a imp
Notā. 2 fecta ꝛ pfecta. ¶ Scd̄o eſt notandū ꝙ dif
ficile eſt aliq̄d hic determinatiue dicere rō
ne efficaci: ꝛ ergo quicq̄d dixero: dicā pba
Cōcl̄o. 1 biliter: ꝓut mihi videt. ¶ Quib⁹ p̄miſſis
vident mihi he ꝓpōnes ꝓbabiles. Prima
boni angeli p aliqd̄ temp⁹ ſiue aliquā mo
rulā fuerūt ſine gratia gratū faciēte. ꝓbat
ſic. in p̄mo inſtāti ſui eſſe nō fuerūt in gra/
tia. ḡ nec in inſtāti imediate poſt. cū nullū
ſit in tp̄e inſtans p̄ximū inſtāti: ꝛ vltra. er/
go inter p̄mū inſtans eſſe gr̄e ꝛ p̄mum in/
ſtans eſſe fuit tp̄s mediū in q̄ fuerunt ſine
gratia. qd̄ fuit ꝯcluſio. añs appet. q̄ꝛ dicit
magiſter ꝙ poterint ſtare: ſꝫ nō proficere.
Scd̄o q̄ꝛ nō videt ꝙ boni fuerūt p̄mit⁹ gr̄i
q̄ꝫ mali auerſi. ſꝫ aliq̄ morula fuit in q̄ ma
li nō peccauerūt. ḡ etiā aliq̄ morula fuit in
qua boni ſine gr̄a pſtiterūt. tenꝫ ꝯn̄a. ꝛ ma
ioꝛ ptꝫ. q̄ꝛ ſimul fuit bonoꝝ cōuerſio ꝛ ma
loꝝ auerſio. vt dic̄ mgr̄ pl'ies in lr̄a. ꝛ mior
dicta eſt in. q. p̄cedēti. ar. ij. pte. iij. Nō em̄
Cōcl̄o. 2 ſtati peccauit angel⁹. ¶ Scd̄a ꝯcluſio. pro
babile videt ꝙ meritū in angel' p̄ceſſit eoꝝ
gl'iam. ꝓbat ſic p̄mo. q̄ꝛ ita eſt in homib⁹.
quare ḡ nō in angel: cū ad eandē btitudi/
nē creati ſint. ¶ Scd̄o. q̄ꝛ demeritū p̄ceſſit
2 maloꝝ caſum. ḡ meritū eoꝝ gl'iam: a ſimi/
li. q̄ꝛ ſicut meritū ad gl'iam: ita q̄dammo/
do demeritū ad penā. añs ptꝫ. q̄ꝛ al's deus
inflixiſſet eis penā ſine culpa. ¶ Tertio. q̄ꝛ
3 angeli ſuā btitudinē meruerunt. ꝛ videt ꝙ
poſt ꝯfirmatōem eā mereri nō poterāt. er/
go ꝛc. maioꝛ ptꝫ. q̄ꝛ ad gaudiū accidērale
angeloꝝ ſpectat ꝙ ſui meriti cōcauſa fuerit
et gl'ie ſ'bſeq̄ntis. ꝛ ḡ hoc eſt rōnabili⁹ q̄ꝫ ꝙ
libera dei donatōe fuiſſent ad p̄miū neceſſi
tati ſine merito. ꝛ minoꝛ ptꝫ ex eo. q̄ꝛ p⁹ cō
firmatōem nō poterant peccare. ḡ vt videt
nec mereri. nō em̄ vid̄ꝛ ꝙ de lege ordinata
4 mereat q̄s in h̄ in cui⁹ ꝯriū oō pt. ¶ Quar
to. ꝯuerſio eoꝝ ad deū ꝛ infuſio gr̄e p̄ceſ
ſit eoꝝ p̄miū. ḡ ꝛ meritū. ꝯn̄a tenet. q̄ꝛ non
minus hec erāt meritoria bonis q̄ꝫ auerſio
demeritoria mal'. ſꝫ aſſumptū ptꝫ. q̄ꝛ p̄ma
ps. ſ. ꝙ cōuerſio p̄ceſſit: mgr̄ dic in lr̄a ꝛ alle
gat ad hoc btm̄ Augu. ſꝫ ꝙ infuſio gr̄e p̄/
ceſſit. ptꝫ. q̄ꝛ nō poterāt p̄miari abſq̄ꝫ gr̄a.
Cōcl̄o. 3 ¶ Tertia ꝯcluſio. idē fuit p̄mū inſtās pec/
cati in malis ꝛ inſtans quo inceperunt ca
dere de de celo. ꝓbatur. q̄ꝛ vel idem: ꝛ h̄r ꝓ
poſitū. vel aliud fuit p̄mū inſtās quo ince
perūt cadere de celo. ꝛ ſi ſic: tūc p tp̄us me
diū ſtetiſſet angel⁹ in celo ſ'b pc̄tō mortali
qd̄ nō vid̄ꝛ ꝓbabile. q̄ꝛ iuſticie diuine repu/
gnat. Itē ſi aliq̄ tp̄e poſt pc̄m̄ mā ſiſſent in
celo: vel fuiſſet expectat⁹ eoꝝ caſus: vl' hoc
fuiſſet q̄ꝛ deus expectaſſet eoꝝ cōuerſiōꝫ et
reditū: ꝛ hoc nō. q̄ꝛ angel⁹ peccauit irreme
diabilit'. vt dic btūs Aug. ꝛ mgr̄ in lr̄a. vl'
q̄ꝛ deus voluit ad tp̄s eſſe ſiml' de facto ma
los ex p̄terito cū bonis: ꝛ hoc non eſt rōna
bile. q̄ꝛ nihil coinq̄natū introibit in illam
ciuitatē ſupiorē. Apoc. xxi. ¶ Correlarium Corre
q̄ꝫuis p̄us natura fuerit pc̄m̄ angeli q̄ꝫ in
duratio ei⁹ in malo: tn̄ ſimul erat ī tp̄e. ptꝫ
p̄ma pars. q̄ꝛ pc̄m̄ fuit cauſa induratōis
et nō ecōtrario. mō cauſa ē p̄oꝛ natura. pꝫ
ſcd̄a ps ex ꝯcl'one. q̄ꝛ in inſtāti q̄ cadere ce
pit indurat⁹ eſt. vt dc̄m eſt. q̄ꝛ iuſto dei iu/
dicio cōdemnat⁹ eſt ꝛ deputat⁹ eterne pe/
ne. Scd̄o. quia nullo toto tp̄e fuit ſ'b pec/
cato remediabili. q̄ꝛ nō remediabilr̄ pecca
uit. ḡ in p̄mo inſtāti eſſe pc̄ti fuit ei⁹ obdu
ratio. ꝯn̄a nota eſt. q̄ꝛ da ꝙ aliq̄ alio inſtā/
ti ſecuta fuiſſꝫ ei⁹ obſtīatio: tūc medio tp̄e
potuiſſet ſurrexiſſe. ꝛ ſic de potētia ordīata
dei nō irremiſſibilr̄ peccaſſet. ¶ Forte dicet obiectio
vtiq̄ꝫ vid̄ꝛ ꝙ pc̄m̄ aliq̄ tp̄e p̄ceſſit: q̄ꝛ iuſt⁹
ꝛ miſericoꝛs iudex nō eque cito punit ſicut
cōmittit delictū. Scd̄o. q̄ꝛ ſi ſic: neceſſario
peccaſſet. falſitas pꝫ. ꝓbat. q̄ꝛ obſtinatus
nō pōt nō odire ſiue nō peccare. mō in pri/
mo inſtāti ſui pc̄ti fuiſſet obſtīat⁹. ḡ n̄ po
tuit nō odire: ḡ neceſſario peccauit. ¶ Ad
hec dr̄ ꝓbabilr̄. ¶ Ad p̄mā ꝙ iuſtus et mi Ad 1
ſericoꝛs iudex: cui nō plene cōſtat de pc̄tō
cōmiſſo: ꝛ digna ſibi coꝛrn̄dente pena inq̄
rit an̄q̄ꝫ puniat. ſꝫ q̄ꝛ deus pfecte qualitatē
et q̄ntitatē pc̄ti angeli nouit: ꝛ de lege ordi
nata iremediabile fuit ſtati ꝛ ſimul vt h̄
angelus libere ꝓduxit: iuſta ſua ſn̄ia in ip/
ſo indurauit. ¶ Ad ſcd̄am neget ꝯn̄a. Ad Ad 2
ꝓbatōem dr̄: ꝙ licet ille q̄ indurat⁹ eſt ꝛ ob
ſtinatus in pc̄tō nō poſſit nō peccare vl' nō
odire: ſtante lege. tamē ille qui de p̄ſenti in
duratur: eo ꝙ libere ſe a bono incōmutabi
li vertit ad cōmutabile libere peccat. q̄ꝛ in/
duratio ſua ſequit naturaliter liberū actū Cōcl̄o 4
auerſionis. ¶ Quarta concluſio. videt mi/
hi ſequi ꝓbabiliter. Illud qd̄ p̄mū fuit in
ſtans eſſe gratie gratū faciētis in bonis fu
it p̄mū inſtans ſue cōfirmatōnis in bono
probatur ſic. de lege ordinata dei nō mi/

nus videt̃ primũ inſtans eſſe gratie fuiſſe
inſtans cõfirmatõnis in bonũ ꝙ̃ iſtans p̃/
mũ eſſe culpe fuiſſe inſtãs induratõnis in
malũ:ſꝫ p̃mũ inſtanſ eſſe culpe fuit iſtans
induratõnis maloꝝ in malũ.ḡ p̃mum in
ſtans eſſe grẽ fuit inſtãs ↄfirmatõis in bo
nũ.pꝫ ↄñ̃a de ſe.⁊ maioꝛ ex eo ꝙ deus pro
nioꝛ eſt ad p̃miandũ ⁊ ad ↄfirmãdũ i bo/
nũ ꝙ̃ ad puniendũ ⁊ ad indurandũ i ma
lũ.⁊ minoꝛ eſt corꝛelariũ ↄclõnis p̃cedent̃
Corꝛe.1. ¶ Corꝛelariũ angel⁹ bonus in p̃mo inſtan
ti gratie fuit ↄfirmatus in bonuꝫ.ſequit̃ ex
Corꝛe.2 cõclõne. ¶ Scd̃m corꝛelariũ.p̃mũ inſtanſ
eſſe gratie in bonis:fuit inſtãs p̃mũ glorie
eorundẽ.pꝫ.qꝛ fuit inſtans ↄfirmationis
in bonũ.ḡ deſierũt in eo eſſe viatores.ḡ fue
Corꝛe.3 runt iã beati ⁊ in grã.¶ Tertiũ.ſimul tẽpo
re inceperũt angeli boni meritũ ⁊ ei⁹ p̃miũ
pꝫ.qꝛ in p̃mo inſtanti eſſe grẽ fuit vtrun/
ꝙ̃ p̃miũ p corꝛelariũ p̃cedẽs ⁊ meriti. quia
Corꝛe.4 nõ potuit mereri ante grãm.¶ Quartũ ni
hilominꝰ meritũ p̃ceſſit p̃miũ natura.pꝫ.
quia ob meritũ datũ eſt p̃miũ.et ſic videt̃
mihi ꝙ opinio magiſtri Egidij ſit pbabi/
lioꝛ:nihil tñ aſſero.qꝛ hec ſunt occlta dei:
ↄ̃ hanc que nob nota nõ ſunt:niſi inq̃ꝫtũ p eũ fue
ↄclõnẽ. rint reuelata.¶ Sed cõtra ↄclõnem inſta
tur fortiter p̃mo rõne btĩ Thome. qꝛ grãa
2 qua q̃s meret̃ eſt impfecta ⁊ grã glie perfe/
cta:que in eodẽ nõ ſũt ſiml̃.¶ Scd̃o ſic.illi
actus q̃ ſũt incõpoſſibiles reſpectu opant̃
nõ ſũt ſimul.ſꝫ actus meriti ⁊ p̃mij ſũt hu
iuſmodi.igit̃ ⁊c̃.ↄñ̃a nota eſt.⁊ maioꝛ rati
nis ſilr̃.minoꝛ pꝫ.qꝛ act⁹ meriti eſt iã ten
dentis in terminũ ⁊ nõdũ in eo exiſtentis.
ſed actus p̃mij eſt actus iã exiſtẽtis in ter/
mino.nõ eſt aũt poſſibile ꝙ idem ſit in ter
mino:⁊ nõ ſit in eo.igit̃ ⁊c̃.¶ Tertio arguit̃
3 ſic.nõ eſt idem actus elicitus a charitate
tendẽs in deũ ⁊ act⁹ btĩficatus. ſꝫ ſi ſimul
eſſent meritũ ⁊ premiũ eſſet idem actus q̃
volũtas in deũ tenderet ⁊ quo deo beati/
fice frueret̃.ḡ nõ ſtant ſimul meritũ ⁊ p̃mi/
ũm.ↄñ̃a nota eſt:⁊ maioꝛ rõnis. qꝛ nõ eſt
poſſibile ꝙ idẽ actus ſit finis:ſcꝫ btĩfic⁹ et
oꝛdinatus in finẽ.ſ.meritoꝛi⁹. quia tẽdẽs
in deum.⁊ minoꝛ patet.quia in inſtanti q̃
eſt meritum.ratio em̃ meriti cõſiſtit in ele/
ctione facta ex gratia tẽdente in deũ: et ra
tio premij cõſiſtit formaliter in actu beati
fico.Si itaq̃ꝫ ſimul ſunt in volũtate ãge/
li:idem actus quo volũtas merẽdo fert̃ in
deum erit actus finalis quo vltimate ⁊ be
atifice q̃eſcit in deo.¶ Q̃rto.qꝛ nõ ẽ poſſibile 4
ꝙ idem aliquid faciat deſiderãdo finẽ ſi/
ue appetitu deſiderij ⁊ actu cõplacẽtie poſ
ſidendo bonũ deſideratũ.ſꝫ act⁹ meritoꝛi⁹ ẽ
actus tendẽtis in finẽ ⁊ amãtis appetitu
deſiderij rem nõ habitã.act⁹ aũt btĩficus
eſt actus ↄplacẽtie ⁊ poſſidẽtis rem iã ha/
bitã.igit̃.pꝫ maioꝛ.qꝛ nõ ẽ poſſibile ꝙ idẽ
ſimul ⁊ ſemel poſſideat̃ ⁊ nõ poſſideat̃.mi
noꝛ pꝫ p q̃d nõis meriti ⁊ premij.qꝛ q̃ me
ret̃ tendit ⁊ nõdũ habet. q̃ premiat̃ poſſi/
det ⁊ de facto habet.¶ Pro ſolõne haruꝫ Notã 1.
rõnũ eſt aduertendũ:ꝙ in mutatõe inſtã/
tanea ſimul ſũt mutatio ⁊ termin⁹ ad quẽ
ipa eſt.vt ſiml̃ creat̃ aĩa intellectiua:⁊ pri
mo eſt in coꝛpe.vt dicit btũs Aug.⁊ iſtõ de/
terminat phs.viij.phiſicoꝝ:dicẽs ꝙ iſtãs
trãſmutatiõis inſtantanee eſt attribuẽdũ
poſterioꝛi paſſiõi.i.termino ad quẽ. ⁊ ſi lu
mẽ gñ̃aret̃ in inſtanti ſil̃ fieret ⁊ p̃mo eſſet.
et ita eſt in alijs.¶ Scd̃o eſt notãdũ.ꝙ vt Notã.2
dc̃m eſt p̃us in q̃ſtiõe p̃cedẽte:eſt dare pri
mũ inſtans eſſe charitatis in angelo.et ex
ↄñ̃ti eſt dare primũ inſtans quo ſua con/
uerſio ad deũ facta eſt meritoꝛia.qꝛ quãuiſ
ex naturalibꝫ deũ dilexerit ſup oĩa: tñ hec
ſua dilectio nõ erat meritoꝛia. vt ex p̃mo
articulo pꝫ.¶ His p̃miſſis r̃ndet̃ ad rati/ Ad 1
ones.¶ Ad p̃mã que ẽ ſancti Thome.ꝙ
gratia ſanctoꝝ angeloꝝ nõ eſt aucta p ſuc
ceſſiones tempoꝛuꝫ:ſed ſimul tota infuſa
meruerunt em̃ angeli in inſtanti ſue cõuẽ
ſionis ad deũ per grãm:⁊ nunꝙ̃ poſt. ſicut
et mali demeruerũt in inſtãti ſue auerſiõis
a deo:⁊ nunꝙ̃ poſt.⁊ ergo eadẽꝫ gratia da
ta angelis fuit pfecta ea pfectiõe qua iux
ta ſua naturalia decuit eos oꝛnari.ꝙ autẽ
gratia vie impfecta vocat̃: hoc eſt de his q̃
rum gratia ſuſcipit incrementa per momẽ
ta tempoꝝ ⁊ in ſtatu nature lapſe:vel ho/
minis cuius gratia nõ tota ſimul dat̃ pro
pter molem coꝛpoꝛis ⁊ intellectus partia/
lẽ conuerſionẽ ſupra coꝛpus.¶ Ad ſcd̃am. Ad 2
negat̃ minoꝛ.ad pbatõꝫ eius dicit̃ ꝙ act⁹
tendentie angeli in beatitudinẽ fuit inſtã
taneus ⁊ totus ſiml̃. ⁊ ideo ſimul illo actu
fuit in termino btĩtudiniſ.vt creatio paſſi
ua aĩe intellectiue.quia eſt tota ſiml̃:ideo
ſimul eſt aĩa ⁊ creatur.⁊ ideo cum dicitur:
ꝙ actus meriti eſt iam tendentis in termi/
nũ ⁊ nondũ in eo exiſtentis ꝙ hoc eſt ita d̃
actu ſucceſſiuo merendi:angelus aũt me/
rebat̃ inſtantanee.vt dc̃m eſt.¶ Ad tertiã Ad 3

negeṫ maior: vno modo loquẽdo de actu
angeli. Ad pbatõez dicit ꝙ nõ eſt incõue/
niens ꝙ idem actus inq̃ʒtũ eſt a volũtate
et charitate habeat rõnem meriti: ⁊ inq̃ʒ/
tũ quietat potentiã in obiecto btifico ha/
beat rõnem pmij ⁊ termini: ſicut in ordine
ad diuerſa idẽ motus vocaṫ actio ⁊ paſſio
vt ptʒ in .iij. phiſicoꝝ. Et cum dicit ꝙ idẽ
nõ põt eſſe finis ⁊ ordinat⁹ i finẽ. R. ꝙ nec
meritori⁹ act⁹ ãgeloꝝ ppe ordinaṫ in aliũ
actũ formalẽ btificũ: cũ ipe ſit ille. ſic crea/
tio anię intellectiuę nõ ordinaṫ pprie ad
eius eſſe: cũ ſit ipamet ei⁹ eſſe. et idẽ pprie
nõ ordinaṫ ad ſeipm. Et ↄñter diceretur
ꝙ actus meritori⁹ angeli nõ ordinaṫ in a/
ctũ btificũ formalẽ. ſʒ in obiectũ eius. ẽ em̃
ipemet actus formal' btific⁹. Sʒ h̄ cõe di/
ctũ ꝙ meritũ ordiaṫ ad pmiũ: ſi de forma
li pmio intelligaṫ: itelligit de merito ſucceſ/
ſiuo terminãte ad pmiũ diſtinctũ ab ipſo
vel in ordine ad intellectũ noſtrũ idẽ act⁹
eſt via ad ſeipm terminũ. ſ. put eſt a volũ
tate angeli ⁊ gr̃a. ⁊ eſt pmiũ formale inq̃ʒ/
tum ſatiat aiaʒ in deo: ſiue obiecto btifico
ſicut creatio diciṫ terminari ad creatũ. q̃a
apud intellectũ vt eſt mutatio ad rem ha
bet rõnem poris apud aiam q̃ʒ ipamet cre
atio put eſt res q̄ creaṫ. ¶ Poſſet etiã aliter
dici: ꝙ formal' btitudo nõ in ſola dilectõe
exiſtit. ſed in ea cũ lumine glę infuſo q̄ cla
re videṫ diuina eſſentia quã angel⁹ etiã ſil'
recepit in pmo inſtãti grę. Et ſic act⁹ meri
tori⁹ angeli ex gr̃a nõ eſſet ſatiatiu⁹ mẽtis
niſi cũ lumine glię: ⁊ h̄ eſſet ei⁹ finis. qd tñ
lumẽ glorię ſiml' cũ charitate recepit ange
lus tpe. q̃uis pus natura ſit charitas ⁊ a/
ctio meritoria dilectõis. ¶ Ad q̃rtã. ꝙ act⁹
meritori⁹ nõ eſt deſideriũ ad finẽ nõ habi/
tũ: ſʒ ↄplacẽtię in fine ſil' poſſeſſo. nec optʒ
ꝙ om̃e meritũ ſit ad finẽ deſideratum ⁊ nõ
habitũ. ſʒ hoc eſt veꝝ de merito p̄cedẽte tẽ
pore ſuum premiũ. Sicut etiã nõ oĩs mu
tatio ad eſſe p̄cedit eſſe. q2 illa nõ eſt i mu/
tatiõe inſtantanea. ſic nec demeritũ mali
angeli p̄ceſſit eius penã: nec meritũ bõi an
geli p̄ceſſit ei⁹ gl'iam. Hoc de ſecundo arti/
culo pbabiliter ſit dictum: nihil temere de
finiendo.

Vel aliter ad tertiã

Ad 4

Ad rationes prin/

Ad 1 cipales. ¶ Ad primã p ſuppoſito ꝙ beat⁹
Auguſtin⁹ quãdo dicit ꝙ deus in angelis
ſimul eſt condens naturã ⁊ largiens grati
am. loquiṫ de gratia gratis data⁹. ſ. origina
li iuſticia qua deum ſeipos ⁊ agenda ⁊ di
mittenda cognouerunt: ⁊ naturali amore
caſto deũ ſup omnia dilexerunt: ⁊ ſine cul/
pa ⁊ pęna pducti fuerũt. Idem intelligit
Hieronym⁹ in gloſa Oſeę pmo. vocat ei
pinguedinẽ ſpũs illã originalẽ iuſticiam
quã valde excellẽter habuerũt iuxta ſuoꝝ
naturaliũ p̄eminentiã: vt poſt diceṫ. ¶ Ad Ad 2
ſcdam. ꝙ aliq̃d eſſe ſil'e deo intelligiṫ q̃dru
pliciter. Vno mõ quo ad ſilitudinẽ natu/
rę ppter ptem imaginis ⁊ originalẽ iuſtici
am. Scdo mõ ppter gr̃am gratũ facientẽ
meritoriã. nã qui hac adheret deo: vn⁹ ſpi/
ritus eſt cũ eo. Tertio per gl'iam: ſicut dici
tur. cuʒ apparuerit ſupple dñs: ſimiles ei
erimus. Quarto per equiparantiã quam
angelus affectãdo mal⁹ fact⁹ eſt. vt habe
tur Ezechieḷ. xxviij. ꝙ dixit. ſimilis ero al/
tiſſimo. pmã ſimilitudinẽ angelus ⁊ hõ in
pncipio ſui eſſe receperũt. ⁊ g̃ fuit creatus i
gratia gratis data: ſʒ nõ gratũ faciente. ſe
cundã ⁊ tertiã boni ſimul acceperunt: dono
ſui cõditoris: ⁊ homo accepit per primã ſe
cundã: quartã angel⁹ affectauit et periit.
Per hoc ad formã diciṫ ꝙ fuit creatus in
ſimilitudine dei pmo mõ. ſed nõ ſecundo.
Ad auctoritatẽ Ezechielis. xxviij. ꝙ ãge/
lus malus fuit ſignaculũ ſilitudinis pro/
pter magnã pfectõem partiũ imagis ⁊ iu
ſticię originalis. nõ quia graʒ habuit gtũ
facientẽ. ¶ Ad tertiã diciṫ ꝙ illd dcm Au/ Ad 3
guſtini intelligiṫ de om̃ib; partib; pncipa
lib; vniuerſi. nõ em̃ vult ꝙ om̃es anię fue
rint ſimul create: cui⁹ pſonaliter oppoſitũ
dicit: nec etiã gratia: quã quotidie in ani/
ma pctõris reſurgẽtis facit. Scdo ꝙ glia
angeloꝝ fuit creata in ſuo ſeminario: ſic ⁊
gratia gratuʒ faciẽs. ſ. in iuſticia originali
quã ſi tenuiſſent: gratia oppoſita fuiſſet.
¶ Ad quartã ꝙ licet de⁹ pronior ſit ad mi/ Ad 4
ſerendũ: tñ nõ oportuit ꝙ produxerit ange
lũ vel hominẽ in charitate: ſʒ iuſticia qua
poſſet ſtare: vt ſtans reciperet gr̃am. Et cũ
diciṫ ꝙ potuerat deficere ex ſe ex pductiõe.
Reſpõdeṫ ꝙ hoc eſt verũ: q2 poſſe ex ſe defi/
cere ſequiṫ naturã liberã dependentẽ: ſed
mereri nõ niſi p gr̃am. Et ſi dicaṫ ꝙ natu/
ra angeli fuit pducta ad meritũ ⁊ ad pfi
cere: ⁊ nõ ad deficere. g̃ ſicut potuit in defi/
cere: potuit in pficere. ⁊ habeṫ ↄñ. q2 ma/
gis poſſumus in h̄ ad qd nati ſum⁹. R. ꝙ
glia eſt ſup naturã: nec in ptãte creatę rõ/

nal' erat eam promereri niſi ex gr̃a: deficere ex ſe potuit: eo ꝙ mutabilis. Ad ꝓbatões quę aſſumit ꝙ mag' poſſum⁹ ad id ad qḋ nati ſumus. dr̄ ꝙ hoc intelligitur de eo ad

Ad 5 qḋ nati ſumus ⁊ eſt in nr̃a ꝑtāte. ¶ Ad .v. ꝙ ornauit creaturā ſpūalē a ꝑncipio iuſticia originali: ſ꜠ nō gratia gratū faciēte. ſic nec hoiem. q꜠ illa erat gratis danda: nō a natura inducēda. q꜠ glīa eſt finis ſup na

Ad 6 turā. ¶ Ad ſextā. ꝙ dn̄s dat grām cuivult nō ſemp vbi nō eſt obex: ⁊ ꝑmo angelo dediſſ꜠ niſi ſe auertiſſet. ſ꜠ ſufficiēti mora ſic boni angeli in originali iuſticia ſe tenuiſſet.

Ad 7 ¶ Ad ſeptimā. negeť añs: ⁊ ad ꝓbatiō꜠ dicit ꝙ homo fuit ꝓductus cū obediētia virium inferiorꝫ ad ſupiora ⁊ in rectitudīe voluntatis ad deū q̄ potuit ſtare: ſ꜠ nō ꝓficere. quia etiā dilectio dei ſup om̄ia ex natu

Ad 8 ralib꜠ nō erat meritoria. ¶ Ad octauā꜠: negeť añs ꝙ fuerint creati in glīa. Ad beatū Aug. ꝙ vult l' itelligi ꝑ btitudinē iuſticiā originalē q̄ fuerūt ſine culpa ⁊ pęna. ¶ Ad

Ad ꝓbatões confirmatōem: negeť añs. ⁊ ad ꝓbatōem ꝙ beatus Auguſtin⁹ vocās mane cognitionē angelicā qua cognouerūt ꝟbū: et res in verbo: nō intelligiť ꝙ cognouerūt ꝟbu꜠ cognitōne clara ⁊ btifica. ſed vl' per diſcurſum a ꝑfectōne ſuę eſſentię in cognitiōem verbi aſcenderūt: vel ꝑ ſpēs cōcreatas cognouerūt ꝟbum: ꝑfectōne eleuatiori q꜠ in lumine naturali vl lumine fidei cognoſci pōt: quā vocat matutinā: ꝑ compatōnem ad humanā q̄ merito veſptina vocať: eo ꝙ inferior mlto eſt illa. Ad ſcd̄am aucťē beati Auguſtini diciť ꝙ cepit btitudinē large ꝑut om̄is imunis a culpa ⁊ pęna diciť beatus: ꝑfectus in cognitōe intellectuali et i

Ad 3 ꝓbatōem dilectōe naturali. ¶ Ad tertiā. ꝙ in paradiſo dei fuit. i. in potiorib꜠ donis naturalibus. ¶ Ad tertiā ꝯfirmatōem. ꝙ duplex ē viſio enigmatica. Una quę nō eſt clara vl' facialis: ⁊ hac viderūt in enigmate. Alio modo diciť viſio enigmatica: viſio ꝑ fidē eleuatā in deum: ⁊ hac nō videtūt. q꜠ ꝑ ſpecies cōcreatas deū trinū ⁊ vnū ſm aliquos cognouerunt. facie tamen ad faciē nullanus cognouerūt. ¶ Ad nonā. concedit an

Ad 9 ꝓbatōem cedens. ⁊ negeť ꝯña. quia licet deū ſup omnia diligebat: nō tam meritorie. q꜠ gratia carebat. ¶ Cōſequenter reſpōdetur ad rationes quę fiunt cōtra quęſitū. ¶ Ad ꝑma꜠

Ad 1 diciť ꝙ licet meritū noſtru habeat ſecū difficultatē in natura lapſa propter fomite꜠

inclinantē ad malum: tamen angelis nulla difficultas fuit: ſed ſolū requirebať gratia vt mererenť. dictū aūt apli qḋ allegať: nō coronabiť niſi qui legitime certauerit: intelligiť de homine cui⁹ requiriť certamen in ſe ſi ſit compos vſus rōnis: vel ad minus in hoīe chriſto q̄ legitime certauit pro omnib꜠ ſuis fidelib꜠. ⁊ ergo omnes in eo coronanť. ¶ Ad ſcd̄am. ꝑcediť ꝙ angelorꝫ dile Ad 2 ctio dei ſup omnia in puris naturalib꜠ fundata nō erat meritoria: ſ꜠ ꝑ inſtanti q̄ adebať gr̃a facta eſt meritoria. ¶ Ad terti Ad 3 am ꝙ ſm diuerſas opiones diuerſimode eſt dr̄m. Dicit em̄ mgr̄. ꝙ poſtq̄ eā habuit. Dicit btūs Thomas ꝙ per ꝑmū actū meritoriū in q̄ ꝑſeuerauit vſq꜠ ad gliam: ⁊ ꝙ ante. Diceret (vt credo) Egidius ⁊ videtur mihi ꝓbabilior opio ꝙ eo tunc cū eam accepit. ſ꜠ ꝑus natura ⁊ ſil' tempore: ſicut anima intellectiua infuſa corpi ſiml' tempore eſt in pctō originali infuſa corpi: ⁊ ꝑus natura creata eſt a deo bona: tñ nūq꜠ ſuit bona: ſed q̄ntum eſt ex parte creatoris et ſui bona fuiſſet: niſi corpi infunderet. Ita ex oppoſito: ſimul tempe eſt gr̃a ⁊ glīa: q꜠uis glīa ſequať natura grām. Ad impbationē: ꝙ q꜠uis ſiml' tempore: tñ ꝑus natura. magiſter diceret ꝙ meritū angelorū ſequens tempe eorꝫ pręmiū fuit ꝑus ordinē intētōis diuinę. quia dn̄s diſpoſuit a ꝑncipio dare gliam quos ſciuit ſuę miſericordis voluntatis ꝓmptiſſimos executores. Item ad hoc ꝙ tunc minor angelus ⁊c. diceret ꝙ ſingulis ſua aſſignata ſunt ꝑmia i quib꜠ contentanť: nec ad ampliora ſcādere laborant: ⁊ iuxta hęc ⁊ nō amplius proficiūt. Et quādo diciť ꝙ nō ante: quia ſtatim vt grām receperūt confirmati ſūt. dicatur ꝙ nō ſm btm̄ Thomam. quia creati ſunt ſm eum in gratia gratū faciente. ſ꜠ q꜠ in ea ꝑſtiterunt vſq꜠ ad complementū ꝑmi actus. Rōnes poſt oppoſitum ſūt pro dictis. Hoc de quęſtiōe.

Onſequēter

c quęriť. v. circa diſtinctōem ſecundā. Utrum ſicut angelus primo peccauit per ſupbiam: ſic i malo obſtinatus nequeat redire ad gr̃a꜠? Quę quęſtio ſupponit ꝙ angelus ꝑmo peccauit per ſuperbiam: et quęrit: vtru꜠ in malo obſtinatus nequeat redire ad grām. ¶ Con ꝯſuppo.

tra ſuppoſitū arguit̄ ſic. pctm̄ ꝑmi angeli
fuit cupiditas. g̊ nō ſupbia. ꝯña nota eſt.
et añs ꝓbatur ſic. quia pctm̄ qḋ ē radix ol
um maloꝝ eſt cupiditaſ. ⁊ nihil aliud ē ta
le ꝙ̄ peccatū ꝑmi angeli. igit̄. maioꝛ ptꝫ p
illud apli ꝑme ad Ti. vj. Radix oīm ma
loꝝ eſt cupiditas. minoꝛ nota eſt. qꝛ illud
2 fuit radix omniū peccatoꝝ. ¶ Scđo ſic pec
catū commiſſum per affectū inoꝛdinatuꝫ
altitudinis eſt auaricię. ſed pctm̄ ꝑmi an/
geli fuit hmōi. igit̄. ⁊c̄. pater maioꝛ. qꝛ dic̄
beatus Grego. ꝙ auaricia nō tm̄ eſt pecu/
nię: ſed etiā altitudinis ⁊ ſcientię. mioꝛ no
3 ta eſt. ¶ Tertio ſic. pctm̄ ꝑmi angeli fuit i
uidię. g̊ ⁊c̄. ꝯſeq̄ntia nota eſt. ⁊ añcedēs eſt
de mēte beati Augu. in libꝛo de ꝟginitate:
dicētis: ꝙ per ſupbiam ⁊ inuidiā diabolus
eſt factus ex angelo. Item magiſter diſ. 5.
ca. ꝑmo dicit: ꝙ auerti a deo fuit deuꝫ odio
habere ⁊ inuidere. ergo cum ꝑmū peccatū
fuit auerſio: videt̄ ꝙ fuit odiū vel inuidia
¶ Quarto. ꝑmū viciū fuit īfidelitas. ergo
4 ⁊c̄. ꝯña nota eſt. ꝓbatur añcedēs. quia fi/
des eſt ꝑma virtutū. ergo per locū ab op/
poſitis infidelitas eſt ꝑmū vicioꝝ. Et ꝯfir
mat̄. qꝛ credere ſe poſſe ęquari deo ē infide/
litatis: ⁊ hanc appetijt. ¶ Quīto videt̄ ꝙ
5 omiſſiōe peccauit. ergo nō ſupbia. ꝯña te/
net. ⁊ añcedens apparet. qꝛ ſi cōſideraſſet
quid appetierit: vtiq̄ impoſſibile vidiſſet
ergo in hoc peccauit ꝙ nō deliberauit. ¶ Sex
6 to. ſi ſic hoc fuiſſet appetēdo ęqualitateꝫ
dei: ſꝫ illā nō appetijt. ergo non ſupbiuit.
cōſeq̄ntia nota. ⁊ maioꝛ ptꝫ per illud Eſa/
ye. 14. c. Dixiſti in coꝛde tuo ſup aſtra cęli
exaltabo ſolium meū: ſimilis ero altiſſimo
Item ex illo pſalmiſte. Quę nō rapui tūc
exoluebā. dicit glo. Adam ⁊ diabolꝰ q̇ vo/
luerūt rapere diuinitatē: ꝑdiderunt fęlici/
tatē. minoꝛ ptꝫ. qꝛ illam ſciuit ſibi eſſe im/
poſſibilē. modo ſi volūtas ſit impoſſibiliū
ex ignoꝛātia impoſſibilitatiſ. tm̄ ꝯgnita im
poſſibilitate nō: vt dic̄ phs in. iij. ęthicoꝝ
Et ꝑmę ad Ti. ij. ſup illo ꝟbo. Adam nō
eſt ſeductus: dicit gloſa: nō eſt credenduꝫ
ꝙ ſpūali mente pręditus apperierit eſſe ſi
cut deus. ergo multo minus angelꝰ. Et ter
tio. quia angelus nō poterat appꝛ̄hendere
ſe ęquari deo. ergo nec appetere. ꝯña nota.
qꝛ appetitus eſt rōne cognitōnis. ⁊ patꝫ aſ
ſumptū. qꝛ deus nō pōt appꝛehēdere crea
turā ęquari deo. ⁊ ergo multo minꝰ virtus
creata inferioꝛ: ⁊ in ꝯpꝛehendēdo infinite

minoꝛ. ¶ Deinde arguit̄ cōtra quęſitū. qꝛ 5 q̄ſituꝫ
in demonibꝫ eſt liberꝫ arbitriū. g̊ nō imobi
lit̄ adherēt malo. ⁊ vltra. g̊ pñt auerti a ma/
lo ⁊ cōuertere ſe ad bonū: ⁊ ex ꝯñti ad grāꝫ
tenet ꝯña ꝑma. eo ꝙ imobilit̄ adhęrere ma
lo repugnat libtati arbitrij. Vñ Hiero. in
tractatu de ꝓdigo filio q̇ alr̄ intitulat̄ epu/
lariꝰ Hieronymi: parꝫ añ finē dicit ꝙ ſolꝰ
deus eſt in quem pctm̄ cadere nō poteſt:
cętera ꝟo cū ſint liberi arbitrij in vtrāq̄ p/
tem flecti pñt. ſcđa parꝫ ex termis. ⁊ ans
dic̄ mgr̄ in littera diſ. pñtis. vij. c. iij. ⁊. iiij.
¶ Scđo ſic. qꝛ angeli mali pñt in bonuꝫ. g̊ 2
videt̄ eis poſſibil̄ regreſſus ad grām. patꝫ
añs ꝑmo ꝑ mgr̄ꝫ in lr̄a dicētē. c. ꝑmo diſ.
vij. ꝙ q̄ñq̄ voluit ea q̄ deꝰ vult: q̄ tm̄ n̄ vult
niſi bonū. Scđo. qꝛ cum natura ſua ſit ca
pax btītudinis videt̄ ꝙ btītudinē appetat
ergo bonū. Et btūs Dyoni. 4. de di. noi. di
cit: ꝙ demones appetūt aliqḋ bonū. ſ. eſſe vi
uere ⁊ itelligere. ⁊ ꝯña ꝓbat̄ ſic. qꝛ cū deus
nō ſit acceptoꝛ ꝑſonaꝝ: videt̄ ꝙ miſcđiter
omni cōuertēti ad bonū impartiret̄ gratiā
Et ꝯfirmat̄. qꝛ demones natura remurmu
rāt malo. igit̄ pñt in oppoſitū eiꝰ. ptꝫ añs
qꝛ ſynderesis ſequit̄ naturā angeli. ⁊ iō cū
eis nalia remāſerūt ⁊ ipa māſit. et illa ſꝑ
remurmurat malo. ¶ Tertio ſic. qꝛ ſi eſſent
obſtinati in malū: vel h̄ eſſet a deo: ⁊ h̄ nō: 3
cū deo auctoꝛe nihil fiat deteriꝰ. vt dic̄ Au
gu. lxxxiij. q. quę. ij. Itē tūc deus eſſet cauſa
mali. qꝛ obſtinatio in malo ē valde mala
ſ a ſeipis: imō volūtaſ nō pt ſeipaꝫ imobili
tare. Itē nūq̄ elegerūt imobiles eſſe i ma/
lo: quō ergo ſeipos indurauerūt: Et tertio
qꝛ vnica auerſio nō videt̄ induxiſſe plenū
habitū malicię. ſic̄ in ꝑmo ęthic̄. dic̄ ꝙ vna
hirūdo nō facit ver. nec vna dies pulchꝛa
eſtatē. ita nec vna opatio bona ꝟtuteꝫ. nec
ex ꝯñti vna auerſio imobilē habitū. ¶ q̄r/
to. ſi obſtinatꝰ eſt: tūc ammō nō eſt domi/ 4
nus ſuaꝝ operationū. ꝯ phm. iij. ęthico. ope/
rationū ſꝑ volūtas ē dña. ꝯña videt̄ tene
re. qꝛ ſi dña manet: ad bonū ſe ꝯuertere pt.
¶ Quīto. qꝛ ſi angelꝰ meruit ſuā indurati
onē: ſeq̄ret̄ ꝙ actꝰ eiꝰ fuiſſet infinite malus 5
falſitas ꝯñtis pꝫ. ꝓbat̄ ꝯña. qꝛ īfinite ma/
la pęna a iuſto iudice punitꝰ. qꝛ obſtina/
tio ętna in malū ē infinite mala. qꝛ obſtia
tōem vniꝰ dei ad malū: q̄ eſt certę malicię
infinite maioꝛ. ¶ Sexto. deꝰ pt recipe an/ 6
gelū ad grām. g̊. ꝯña nota ē. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ
alr̄ deꝰ eſſet i ipotēs. ¶ Septīo. qꝛ ꝯgruuꝫ 7

eſt φ deus nūq angelo ex miſericordia tri/ buat grām.ḡ.ꝓbatur añs.qꝛ ꝯgruū eſt φ deus pfectiſſimā creaturā quā fecit perire nō ſinat:ſ3 ſaluet.mō diabolus eſt pfectiſ/ ſima creatura:vt mgr̄ dicit in l'ra:φ erat ſu perioꝛ de ordine ſeraphin. Itē ąliter al's ve rificabit illud Ioh.x.fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtoꝛ:'ſi em̄ demō nunq̄ ꝯuerteref:tūc ſ manēt duo ouilia bonoꝝ ⁊ maloꝝ.¶ Sed

ꝓ q̄ſito pro ſuppoſito eſt textuſ Eccl.x.dicēs.φ ini tiū oīs pcti eſt ſupbia.mō hoc fuit pec/ catū ꝑmi angeli.Et btūs Aug.in de ciui. dei dicit:φ factus continuo ſe a ꝟitate aū tit:ſupbia tumidus.⁊ ꝓpꝛię ptātis elatōe dpuatus.ḡ ꝑmū pcm̄ angeli fuit ſupbia Et pro q̄ſito eſt mgr̄ diſ.vij.c ꝑmo φ ma/ li a deo p maliciā ſūt obſtinati φ bonā vo/ luntatē hr̄e ſiue bene velle nō valēt.igitur ⁊c.¶ In queſtiōe erūt tres articuli.In pri mo videbit de fundamēto.ſ. q̄d appetierit ꝑmus angel⁹.Scđo ą genere pcti pecca/ uit.Et tertio de q̄ſito.vtꝝ poſſit in bonū et redire ad grām.

Quantum ad pri/

Artic.i. mū eſt notandū φ iuxta textū Eſaye māi/ feſtū eſt φ diabol⁹ peccauit:appetēdo ſimi litudinē dei.pꝫ.qꝛ in h̄ peccauit φ dixit i corde ſuo φ ſilis eſſet futurus altiſſimo:vt

Notā.2 habet in Eſaya loco pdicto.ſc3.c.xiiij.¶ Se cundo eſt notandū.φ aſſimilari deo poſſit imaginari demonē appetiuiſſe p eqͥparā/ tiā:⁊ hoc vel ſimplr:vt eſſet ſic deus.vl'ꝑm quid.ſc3 vl'em pſidentiā ſup creaturas ad nutū:quo mō deus pſidet creaturę.Secū do mō φ appetiuiſſet hāc aſſilatōe3 p imi tatōem ordine debito nō ſeruato. videlic3 qꝛ appetiuiſſet ex ſuis naturalib₉ gradū ſupꝛemū honoꝛis ⁊ glię.¶ Tertio eſt notā

3 dū φ appetere aſſimilari deo p imitatōem ꝯtingit dupl'r.Uno mō quo ad h̄ in quo q̄s natus eſt aſſimilari deo:ſic in ꝟtute ſci/ entia ⁊ btitudie.Alio mō ſi q̄s appetat a/ liq̄d in quo nō eſt nat⁹ deo aſſilari:vt ſi q̄s appeteret creare:q̄d dei ꝓpꝛiū eſt.vl'ſi āge/ lus mal⁹ pſidentiā quā accepat ex natura lib₉ pfectionib₉ ſibi datis naturę ſuę aſcri

4 beret:⁊ nō deo liberaliter h̄ dāti.¶ Quarto eſt notādū:φ duę opiones ſūt ꝺ hac mat/ ria.Prima dicit φ diabol⁹ appetiit ſilitu/ dinē p eqͥparātiā nō ſimplr.ſ3 vl'e dñiū ad nutū ſup creaturas.Alia opinio dic φ ap

petiit ſilitudinē p imitatōem:ſ3 mō nō de bito.vic3 φ ex ſuis naturalib₉ appetiſſet ḡ dum ſupꝛemū btitudinis ⁊ glię.vel btitu dinē q̄ daf ex gratia hr̄e p naturā.Et qua ſi ſūt vnū ⁊ idem hęc duo.Et dicit venera bil' Anſel.in li.de caſu diaboli.φ ad illō p/ ueniſſet q̄d appetiit:ſi ſteriſſet.¶ Quinto 5 eſt notādū φ eligere ſimilari deo in eo in q̄ nō eſt nata creatura ei aſſimilari:vt ī rege re alias creaturas ad nutū.vel creare poſ/ ſe ⁊c.eſt peccare.ratio:qꝛ hęc ſūt ꝓpꝛia glo rię dei.de q̄ dcm̄ eſt.gl'iā3 meā alteri non dabo.Eſaye.xlij.⁊ ḡ hāc creatura neq̄t vel le ſine pctō.¶ Scđo φ velle aſſilari deo in 2 eo in q̄ creatura rōnal' ſibi nata eſt aſſimi/ lari:ſic in btitudine ſapię vel ꝟtute:et hoc ſine grā:vel ex naturalib₉:itez eſt peccatū qꝛ hm̄oi creaturę ꝯuenire nō pñt niſi p grā am.⁊ ḡ velle hr̄e talia ex ſua natura vel ſi/ ne grā eſt electio vel volitio inordinata ⁊ ñ ſine pctō.¶ Tertio mō velle aſſilari deo p 3 imitatōem in his in q̄b₉ nata eſt creatā rō nalis deo aſſimilari:⁊ h̄ mediāte grā dei:⁊ ad h̄ tendere p humilitatē ⁊ charitate3 nō eſt pctm̄:ſ3 ꝑceptū.¶ Sexto noto.φ ante 6 pcm̄ ꝑmi āgeli nec tpe nec natura fuit er/ roꝛ in eius intellectu.pꝫ.qꝛ miſicoꝛs et iu/ ſtus deus nūq̄ penā infligit niſi demeritū pceſſerit.erroꝛ aūt intellect⁹ in itellectu an geli fuiſſ3 pena:⁊ ergo ante pctm̄ ieſſe ñ po tuit¶.His pmiſſis ſolū:nō ꝓbabili pcedē Cōcl'o i. do ⁊ nihil temere aſſerēdo eſt ꝑma ꝓpō.ca tholice ꝯcedit φ ꝑm⁹ angel⁹ in h̄ peccauit φ ſilitudinē dei nō nō debito vel inoꝛdina to appetiuit.pꝫ ex aucte Eſaye.xiiij.pꝛiuſ allegata.¶ Scđa ꝓpō.φ iuxta legē oꝛdia Cōcl'o.2 tā nō erat poſſibile φ ꝑmus angel⁹ pecca/ uerit:niſi eligēdo cognitum.patꝫ.qꝛ vtiq3 volūtarie peccauit.volūtas aūt nō ferf' in cognitū.¶ Tertia ꝓpō.Ante pctm̄ intelle Cōcl'o 3 ctus angeli nō poterat repñtare ipi angelo φ eſſe ſil'em deo p eqͥparātiā eſſet bonū:vel etiā φ hr̄e vniūſale dñium creaturarū ad nutū eſſet ſibi bonū:ſeu etiā φ hr̄e btitudi nē ex naturalib₉ eſſet bonū ipi.pꝫ.qꝛ ſi hęc intellectus angeli angelo pñtaſſet añ pec catū:fuiſſet erroꝛ in itellectu angeli añ pec/ catū.q̄d falſum ē:p ſextū pmiſſoꝝ.⁊ pꝫ ꝯ ſeq̄ntia.qꝛ oīa iſta falſa ſūt.¶ Quarta ꝯ/ cluſio.φ angel⁹ ꝑm⁹ nō peccauit in aliq̄d iſtoꝝ:foꝛmaliter ⁊ in ſe eligēdo.pꝫ.qꝛ nō potuit peccare:niſi eligēdo cognitū vl' rep/ ſentatū:p ꝓpōnem ſcđam.⁊ nullū iſtoꝛū

ante pctm̄ potuit ſibi pn̄tari p modū boni
Cōclō. 5 a ſuo intellectu. vt dic ɔclō pcedēs. ¶ Qui
ta ɔclō. q intellectus angeli potuit ſibi p̄
ſentare pfectōem naturalē quā ſup ceťas
accepat creaturas. ptʒ. qꝛ illā p ſuā eſſenti
am intellexit ⁊ nouit. ⁊ hęc cognitio ꝟa fu
it. ⁊ iō nō eſt incōuenies q hāc a principio
Cōclō 6 ſui habuit. ¶ Ex hoc vidꝛ pbabilit̄ mihi
poſſe dici p ſexta ɔclōne: q p̄mū peccauit
qꝛ in ppria pfectōne delectatꝰ dn̄ium ſu
per creaturas illi naťali pfectōni quaʒ in
ſe vidit: ob ipam pfectōem aſcribi dignū
eſtimauit: ⁊ nō ex grā dei. ptʒ. qꝛ vere cōp̄
hēdēs ſe oībꝫ alijs pfectiorēʒ: libere ad ſua
naturalia cōuertere ſe potuit. ſic em̄ ſalua
bit q cū ꝟtute intellecꝰ ſtabat ꝑuerſitas i
affectu ſcʒ eligere ſe oībꝫ ex naturalibꝫ i do
minio p̄poni: qđ ſolū ex gratia dei đbituʒ
Corre. 1. fuit aſſignari. ¶ Correlariū. q ſic eligēdo a
deo ſe auertit. pʒ. qꝛ ſuę naturę pfectionęʒ
aſcribi voluit: qđ a deo extitit p grām ob
Corre. 2 tinendū. Scđo. qꝛ ɔditus in naturali đi
lectōe iā ab hac ſup ſeip̄m ſeꝟtit. ¶ Se
cundū correlariū. ex hac electōe merito di
cit̄ aſſimilari voluiſſe altiſſimo: qꝛ p̄ſiden
Corre. 3 tiā ex naturalibꝫ elegit: qđ dei ppꝛiuʒ exi
ſtit. ¶ Tertiū correlariū: q etiā ſuā btitudi
nē ⁊ pſidentiā. ⁊c̄. recitata in q̄rto notabili
cōſecutiue pōt dici voluiſſe hr̄e ex ſuis na
turalibꝫ ⁊ nō p grām: nō q ei hoc repn̄ta
baẗ vt bonū: ſʒ ſolū pfectio magna natura
liū ad quā cōuerſus nō attēdēs vel nō pō
derās hāc eſſe a deo ſolum: in hāc tendit
per dilectōem inordinatā. Vn̄ etiā ɔn̄ter
ex ſe btificari voluit ⁊ alijs creatis p̄ſidere
obiectio ¶ Forte diceẗ. nunq̇d ſic ſua naťa magnaʒ
ſuā ei repn̄tauit pfectōem: ſic etiā ei oſten
dit eius a deo depēdentiā. ℞. q ſic. ſʒ libere
ſup pfectōem cōuerſus ſcđo nō pōderato:
ſcʒ q eēt a deo ſibi ⁊ ſuis naťalibꝫ ſuā perfe
Cōclō 7 ctōem aſcripſit. ¶ Septia ɔclō. q veriſiľe
eſt q eſſe deꝰ formaľr: vel etiā ſiľis deo per
equiparantiaʒ nūq̄ voluit. ptʒ. qꝛ ſciuit h̄
impoſſibile in vniūſali ⁊ in ꝑticlari. Item
amor naťaľ eſt rei ad ſuū ppꝛiū eſſe. vnde
equꝰ nō petit vt ſit hō: ſic nec angelꝰ vt eēt
ipe deus in ſe. qꝛ tūc appetiuiſſet ſuum nō
eſſe: eo q eſſe depēdens non māſiſſet ſi ide
pēdens extitiſſet. Scđo etiā nō voluit nō
eſſe a deo. qꝛ hoc etiā ſciuit ipoſſibile ⁊ repu
Cōclō 8 gnare ſuę exiſtētię. ¶ Octaua ɔclō. veriſi
mile eſt ſi ſtetiſſʒ q illa q̄ p̄ncipalr petijt ex
gratia accepiſſet. patʒ. qꝛ dn̄ium ſup infe
riores ſinq̄tum eis clarior ⁊ pfectior appo
ſita gratia a deo aliq̄ mō habuiſſet. Item
btitudinē accepiſſet p om̄ibꝫ creaturis: ſic
pfectior in om̄ibꝫ naturalibꝫ erat. ⁊ hęc eſt
venerabiľ Anſelmi ſn̄ia de caſu diabꝫ. nūc
aūt qꝛ naturalia ſua digna his reputauit
p̄uatꝰ eſt his q̄ ſtās accepiſſet. Hęc đ1. ar.

Quantuʒ ad ſecū-
Arti. dum articulū eſt ſciēdū: q tres ſūt ḡnales
radices pctōꝝ ſm triplicē appetitū boni cō
mutabiľ eſt em̄ ɔcupia carnis ſm appeti
tū deliciaꝝ. eſt ɔcupiſcētia ocľoꝝ ſm appe
titū diuitiaꝝ. item eſt ſupbia vite ſm ap
petitū honoꝝ. ſicut de his tribꝫ locutꝰ ē Jo
hānes apľs. ij. c. p̄mę canonicę ſuę. ¶ Se Noti.
cūdo eſt notandū q angeli q̄uis ſm rea
tū poſſint dici gaudere de ſordibꝫ pctōꝝ
ad q̄s alios ꝑuocāt: tn̄ qꝛ ſpūales ſūt đ de
licijs corpalibꝫ nō curāt. Vn̄ btūs Augꝰ.
4. de ciui. dei. dicit q diabolꝰ nō eſt fornica
tor: aut ebrioſus: eſt tn̄ ſupbꝰ ⁊ inuidꝰ. eo
dē mō de diuitijs. qꝛ corpalia reſpuunt nō
afficiunẗ. qꝛ ad nihil eis vtiles ſūt ſm ſta
tum ſuū. Ex q̇bꝫ reliquiẗ q de pctō ſupbię:
et ſibi ān̄exis. ſ. de appetitu honoꝝ ſolū po
tuit inclinari. ¶ Tertio notandū q in āge Noti.
lo malo hęc tria vtiq; ſūt. ſupbia. inuidia
de alioꝝ ſalute. ⁊ odiū dei. Nā qꝛ p̄muʒ ḡ
dum btitudinis ⁊ p̄eminētię ſuis natura
libꝫ aſcripſit: ɔ̄ deum inordinate ſe habuit
ſcʒ nō obediēdo ⁊ ſe illi ſbijciēdo vt teneba
tur: in q̇ ſupbiuit: ſupbiēdo vidēs q nō po
terat bonū qđ cupiuit adipiſci: deo qꝛ reſi
ſtenti ſuę ſupbię inuidit. Item hōi cui vi
dit illud bonū p miſericordiā aſſignari ⁊ cō
ſeq̄nter etiā deum odire cępit tāq̄ eiꝰ puni
torē ⁊ gliam alijs ɔcedentē. ¶ Quibꝫ p̄miſ Cōclō
ſis videnẗ mihi hę x pōnes pbabiles. pri
ma. ſimľ tpe in angelo malo fuerūt pecca
ta ſupbię inuidię ⁊ odij. ptʒ. qꝛ in p̄mo in
ſtanti auerſionis iſta fuerūt. igiẗ ɔna nota
eſt. ⁊ añs de ſupbia. ptʒ. qꝛ ppter pfectōem
naturaliū ſuoꝝ delectatꝰ in eiſdēʒ ſe ad ea
cōuertit tanq̄ q̇bꝫ deberet ex naťa eoꝝ p̄e
minētia vľis honoris in creaturas: ⁊ p̄mꝰ
gradꝰ btitudinis creaturę: iſtud erat ſupbi
re. ḡ. ⁊c̄. tenet ɔn̄a. maior ptʒ p p̄cedentēʒ
articlm̄. ⁊ minor ptʒ. qꝛ h̄ erat ſup ſe ire. qꝛ
nō ex naturalibꝫ debeẗ p̄ſidētia vel gľia in
creaturis. Sʒ q ſiľ icępit in eo inuidia. pʒ
qꝛ vt dc̄m fuit in p̄mo inſtāti ſui pcti cępit
cadere de cęlo ⁊ ſniē dei ſbiacere ⁊ ex ɔn̄ti ſcʒ

ſit deū ei reſiſtere:ꝛ ex h̄ incepit:ꝛ ei et hoī
quē ſciuit p deum ad ſalutē creatū ꝑtin⁹ in
uidere. Sed ꝙ ſimul odiū.ptꝫ.qꝛ cā odij
ponebat̄ ſimul̄.ſ.volitio ſupbie.mō ex h̄ ſo/
lo deum odit.qꝛ eū vltorē ſue malicie ſen
ſit.ꝛ ḡ vid̄ꝛ ꝙ hec tria in eo ſil̄ tpe ſurrexerīt.
Cōcl̄o 2. ¶Scd̄a ꝓpō.ꝙ inter hec tria pctā vicium
ſupbie origine vel via cauſe vl̄ natura fuit
ꝓmū.pbat̄ ꝓmo auctoritatibꝫ adductis p⁹
oppoſitū. Scd̄o qꝛ cōuerſio ſup ſe inordi
nate ꝛ ꝑncipal̄r fuit formal̄r ꝓmū peccatū
mō hec erat ſupbia. igit̄ ſupbia origine p̄/
ceſſit alia.maior ſatis dicta eſt in ꝓmo ar/
ticulo.qꝛ in h̄ ſe auertit:ꝙ ad ꝑfectōez ſue
nature ↄuerſus illi elegit p̄eminētiā hono
ris ꝛ btitudinis/nō in ordine ad grām. mi
nor ptꝫ.qꝛ h̄ erat ſup ſe ire.qꝛ illa nō debēt̄
nature:ſed gratie. Correlariū.ꝓmū pctō/
obiectio. rū oīm fuit ſupbia.ſequit̄ ex ↄc̄lone. ¶For
te dicet̄.ꝙ ſi conuerſio ſup ſe fuit ſupbie:ꝛ
dei reſiſtētia cā inuidie.ꝛ dei vltio cā odij
vid̄ꝛ ꝙ int̄ ꝓmū pctm̄ fuit tps medium. ḡ
iſta tria nō erāt ſil̄ tpe. cui⁹ ↄriū dic̄ cōclu/
ſio ꝓma.ↄn̄a tenꝫ.ꝛ an̄s pbat̄.qꝛ ſuperbia
incepit.nō aūt inuidit niſi poſtq̄ꝫ reſiſtētez
ſenſit.ḡ poſt ſupbiā nou⁹ act⁹ volūtatis p̄/
ducebat̄ ↄ deū.quō ergo h̄ fuiſſet in eodez
inſtāti. Itē nō odiuit deuꝫ:niſi poſtq̄ꝫ euꝫ
ſenſit vltorē.ḡ iterꝫ nouus act⁹ in ↄriū vlto
ris. hec aūt fieri nō poterāt in eodē inſtāti.
ḡ hec nō erāt ſil̄ tpe. ¶R̄. ꝙ vt dc̄m fuit ſil̄
incepit pctm̄ mali ꝛ ei⁹ caſus.ꝛ ex ↄn̄ti ei⁹
pena.lꝫ pctm̄ fuerit ꝓus natura:vl̄ via cāe
ſiue originis:ꝛ iō clar⁹ exn̄s in ingenio ſil̄
adeq̄te ſe auertit:ꝛ ſenſit deū ſue ſupbie re/
ſiſtere.ꝛ ſic ſil̄ inuidit ꝛ ſenſit deū eū p caſū
punire.vn̄ ſil̄ odire cepit:ꝛ iō ſil̄ erāt tpe cū
Solo ꝓma auerſiōe. ¶Pcī h̄ ad formā d̄ꝛ ꝙ licꝫ
ordine originis vel via cāe ſic hec fuerīt or
dinata:tn̄ nullū tps mediauit:eo ꝙ ſil̄ ſup
biuit:ꝛ deū reſiſtentē ſue ſupbie ſenſit ꝛ vl/
torē:ꝛ iō oēs tres actus ſil̄ tpe in angelo
obiectio fuerūt:lꝫ via cauſe vl̄ nature vn⁹ fuerīt pri
ſoluitur. or alio. ¶Et ſi dicat̄ ꝙ indiuiſibile nō pt ſi
mul in ſe pl̄es act⁹ formare. d̄ꝛ ꝙ h̄ nō ſit ve
rū:vt etiā an̄ dc̄m eſt. ſil̄ eīm rō ꝑctica coḡ/
ſcit finē ꝛ media ad illū ꝛ impedimēta ſepe
ſicut ſimul eligit finem ꝛ media propter fi
nem:ſic etiā ſimul diligit finem et media
retrahentia odit ꝛ contemnit. Hoc d̄ ſecū
do arti.

Quantū ad terti/

um articu.ꝓmitto.ꝙ p obſtinatōem intel/ Artic. 3.
ligo induratōem in malo.ſcꝫ habitudinē
talē in malis ꝙ creatura rōnalis d̄ lege or
dinata dei nequeat ſe de malo cōuertere ad
bonū. Eodē mō p ↄfirmatōem intelligo ī
mobilitatē in bono.ſcꝫ ſic ſe hr̄e ad bonū ꝙ
nullo mō poſſit dimittere bonum. ſiue pec
care de lege ordinata. Unde videtur ꝙ ob
ſtinatio ſit magis pena q̄ꝫ culpa. quia eſt
eterna dimiſſio volūtatis:in eo ſtatu cul/
pe quē final̄r elegit. vn̄ Eſaye.lx. Uermis
eoꝝ nō moriet̄. Eodē mō ↄfirmatio in bo/
no magis eſt p̄miū q̄ꝫ meritū.qꝛ eſt determi/
natio volūtatis ad illud bonū:qd̄ finalit̄
eligit ſic ꝙ ab eo ſtāre lege nō poſſit auerti
¶Scd̄o noto ꝙ ↄfirmatio venit ex dei mi Notā. 2.
ſericordia:volētis creatā volūtatē ꝑ meri/
tis p̄miare.nā cū malicia ſit vita creature
rōnalis:poſtq̄ꝫ hō vel angel⁹ venit ad ter
minū vite meritorie ſibi ſtatutū:diſpoſu/
it miſericorditer deus:eā ad imobilē ami
ciciā ſibi copulare:ſic ꝙ de cetero ab eo ſe/
parari nō poterit:ſꝫ nec peccare velle vale/
bit. ſic emeritū militez ab vſu armoꝝ p me
ritis iꝑator eximere ↄſueuit. ſic iterꝝ obdu
ratio vel obſtinatio eſt debita punitio:q̄
quē ꝑ finali merito deus eternis auerſiōi/
bus inuolutū ꝑmittere decreuit. Sic etiā
incorrigibiles ꝑ ſuis demeritis clemētia p̄
ſidentis ꝑpetuis exilijs miſcdit et in repu.
ſepius delegauit. ¶Tunc merito dubitat̄ Opīo 1.
que ſit cauſa h⁹ obſtinatōis. De q̄ diuerſe
ſūt opīones. Prima eſt doctoris ſcti Tho
me.ꝓma pte ſūme.q.lxiiij.ar.ij. dicētis.ꝙ
cā obſtinatōis in angel̄ fuit:qꝛ liberū eoꝝ
arbitriū an̄ ſuā determinatōꝫ flecti potuit
ad vtrūlibet oppoſitoꝝ.tn̄ poſtq̄ꝫ ſe determi/
nauerit ꝛ vni pti adheſerit imobil̄r adhe/
ret. ¶Et iſtud dc̄m ſcti Thome q̄buſdam ↄ quam
nō placet.qꝛ ꝓmo vid̄ꝛ eis ꝙ volūtas āge arguit̄ 1.
li.qꝛ ſp ē mobil̄.vt dic̄ Dam.li.ij.c.iij. ꝛ ſb
dit:ꝙ ē arbitrio libaꝝ vertibil̄ ſm̄ mētē nulli ī/
mobil̄r adheret. Idē ↄfirmāt auctē eiuſdē
dicētis ibidē de āgel bonis:ꝙ angeli diffici
le mobiles ſūt ad malū:ſꝫ nō immobiles
nūc aūt imobiles nō nata ſꝫ grā. ¶Scd̄o
qꝛ in mora an̄ pctm̄ hūit aliqd̄ velle:cū nō arguit̄ 2
fūit ſine actu volēdi.ꝛ certū ē ꝙ illi velle nō
imobil̄r adheſit.peccauit ei ꝛ an̄ illo velle
n̄ peccauit. ¶.3.qꝛ diabol⁹ n̄ ſp idē vult:ꝛ ḡ
nō ſic imobilitat̄.ptꝫ an̄s.qꝛ voluit primo arguit̄ 3
xp̄m mori.qꝛ miſit in cor Jude ſcariothis
vt eum traderet.vt dicitur Johānis.xiij.

pꝯſtea per vxorē pilati voluit mortē xp̄i im
pedire: ſuggeſtiōe vxoꝛ pilati. vt hꝫ Mat
Elidunt thei.xxvij. ¶ Sꝫ credo ꝙ he rōnes nō ſint
hec ɔ̄ria ɔ̄ mentē doctoris huiꝰ. qꝛ nō vult volūtatē
angeli imobilitari ſimplr̄: ſꝫ de lege oꝛdina
ta dei: in eo ꝙ p̄mo electōne determiata et
volūtate ɔpleta in inſtāti termināte tp̄us
per qđ erat in ſtatu merendi ſibi ꝑ fine ſta
tuit vltimate: vt malos in eo ꝙ volebant
electōne q̄ p̄mo peccauerūt. ſ. ɔſentiēdo p̄/
lationi quā voluit lucifer: ⁊ bonos in eo q̄
ex gr̄a oppoſita ɔfirmari meruerūt. ſ. in di
lectiōe dei ſup oīa. Et manifeſtū eſt ꝙ ſm
legē oꝛdinatā in his imobilr̄ pſeuerāt: ⁊ in
oꝛdie ad iſtū finē in q̄ imobilitati ſūt: nūc
vno mō: nūc alio eligūt: ſm ꝙ ad illū finē
crediderint expedire. Diaboluſ ēm innitenſ
ꝑori ſue ſupbie p̄mo voluit xp̄m moꝛi: ne
tantꝰ honoꝛ deo ipenderet et hoim ꝟtutes
ꝑducerent: ſic vidit fieri ꝑ xp̄m. Poſtea ve
ro hūc xp̄m in lege ꝓmiſſum ex ſignis con
iectās inuidēs ſaluti btōꝝ ⁊ hoim voluit
eius auertere paſſionē: ſꝑ tn̄ imobilr̄ adhe
rens ſuis p̄mis ad q̄ ſe verterat pctīs. ſ. ſu/
perbie inuidie ⁊ odio dei. Et iō in hoc ſolu
Supergreſſio te ſūt oēs obiectōnes: ⁊ iō verꝰ eſt modꝰ
ſeu eli iſte: ad mentē bti Thome. ¶ Sꝫ nō ſatis
matio facit mea ſnīa dubitatōi. qꝛ ſic imobilitat
angelꝰ in p̄mo caſu ſuo: ita hō in moꝛte. qꝛ
q̄ꝫdiu viuit p̄t moueri in volūtate: nūc ad
deū: nūc a deo. Et iō cū querebat q̄ eſt cā
huiꝰ ablatōnis ꝟtibilitatis ad bonū quā
habuit angelꝰ an̄ pctm̄: ⁊ quā hꝫ hō vſqꝫ
ad moꝛtē. Et rn̄ſum eſt ꝙ ē imobilitas vo
lūtatis in angelo reſpectu finis vltimi q̄m
p̄ma determinatōe ɔpleta ſibi p̄fixit. Eſt q̄
ſi idē ſoluere ꝑ idē. qꝛ querit q̄re nō ē ampliꝰ
vertibilr̄ ad bonū: ⁊ rn̄. ꝙ ideo qꝛ eſt imobi
lis: in eo ꝙ elegit male. Un̄ merito q̄rit vl/
tra ſicut an̄. q̄re eſt imobilr̄ in malo. qꝛ eiuſ
dē rōnis eſt nō poſſe verti ad bonū ⁊ eſſe i/
mobile in malo. vn̄ nō ſatiſfacit illđ q̄ſtio
ni: ſalua reuerētia ſcti Thome. Scđi ḡ di
cūt: vt Aureolꝰ ⁊ ſui ſeq̄ces ꝙ deus angelo
in ſuo lapſu infudit habitū intenſiſſimuꝫ
malicie inclinantē ad actū diſplicētie ⁊ o/
dij dei: ⁊ neceſſitantē eiꝰ voluntatē ad ma
lū. Sꝫ iſte modꝰ male ſonat ꝙ deus eēt au
ctoꝛ mali culpe. Un̄ btūs Augꝰ. ɔ̄ Julia
nū q̄rentē vtꝝ pctm̄ oꝛiginale. ſ. fomes cō/
cupiſcētie ſit a deo: libro q̄rto determinat
ꝙ nō. ⁊ hypocō. reſpōſione q̄rta. deus eniꝫ
voluntatē nō maculat: ſꝫ maculatā in ho

mine cōuertēte ſe ꝑ gr̄am ſanat: ⁊ in obſti/
natis debitā penā recoꝛdinat. Tertij. ſ. do/
ctoꝛ ſbtilis ⁊ ſui ſeq̄ces dicūt: ꝙ iō angelꝰ
malꝰ in malo indurat. qꝛ in actu quo pec/
cauit a deo ꝑpetuo ɔſeruat. ¶ Iſtud itē ū impug.
nō placet alijs. qꝛ nō vidr̄ eis ꝙ deus poſ/
ſit eſſe imediata cauſa cōſeruās actū vicio
ſum. Et verꝫ dicūt: vt viciosus eſt. nec hoc
foꝛte doctoꝛ ſbtilis voluit. ſꝫ voluit ꝙ iō in
duratꝰ eſt. qꝛ ex demerito quo ſe a deo fi/
naliter auertit iuſta ⁊ miſericoꝛdi diſpēſa/
tione deꝰ ſtatuit ſe nūq̄ꝫ ɔcurſurū cū ange
lo ad eius a malo illo auerſioneꝫ: ſiue ad
cōuerſionē eius ad bonū. ⁊ ſic ꝑ indirectū
eum in illo malo diceret cōſuare. qꝛ conſ/
uat naturā: ⁊ ex angeli demeritis in eiꝰ pe
nā nō vult ſecū cōcurrere in eiꝰ ab illo ma
lo auerſione. Et iſta mēs eſt bti Tho. nec
dānt iudicio meo: niſi in ꝟbis. Et eſt mo/
dus bonꝰ ⁊ ɔpletioꝛ q̄ꝫ bti Thome. licꝫ ꝟ/
ba cauēda ſint: ne ponamꝰ deū ɔſeruato/
re defoꝛmitatis: in q̄ꝫtū defoꝛmitas eſt: ne
ſimplicibꝰ erroꝛ inducat. ¶ Ideo dicūt q̄r Opio 4
ti: ꝙ obduratio diaboli in duobꝰ ɔſiſtit. ſ.
in nō poſſe hr̄e bonā volūtatē. ⁊ in nō poſ/
ſe carere mala. Cauſam p̄mi dicūt eſſe vni
uerſalē ſbtractōem gr̄e: ⁊ auxilij ſpēal dei.
ſine q̄ ſpēali auxilio nullꝰ hr̄e pōt bonā vo
luntatē. Quā innuit btūs Aug. in li. de fi
de ad pe. dicēs. ꝙ deus h̄ diſpoſuit ⁊ imple/
uit. vt ſi q̄s coꝝ bonā volūtatē ꝑderꝫ nūq̄ꝫ
eā ſine diuino numine repararet. mō h̄ munꝰ
deꝰ diſpoſuit nūq̄ꝫ ſe daturū. Cām ſecūdi
dicūt rōnabiliter: ɔtinuatōeꝫ ꝑpetuā acer
biſſime pene gehēne: ⁊ actualē ɔſideratio/
nē felicitatis amiſſe cū deſpatōe recuperā
di ex quibꝰ angelꝰ malꝰ ſurgit in cōtinuū
murmur ⁊ odiū dei. ¶ Simr̄ mō dicunt de Simil
cōfirmatōe bonoꝝ ꝙ ɔſiſtit in nō poſſe ca/
rere bōa volūtate. ⁊ in nō poſſe hr̄e malaꝫ:
q̄ ambo ſurgūt i ipis ex ꝑpetua ⁊ btifica fru
itiōe dei q̄ pſeruat ab oi inoꝛdiata cupidi
tate volūtatis: ⁊ ɔfirmat ad oꝛdinatam. Notā
¶ Pro q̄bꝰ ɔpletiꝰ itelligēdis p̄t notari. q̄
ꝙ creature rōnali eſt datum tp̄s i q̄ p̄t me/
reri ⁊ demereri. demereri pōt ex ꝓpria mu
tabilitate: ⁊ declinatōe in malū. mereri n̄
p̄t niſi ex dei gr̄a: ad quā in natura itegra
tā angelꝰ q̄ꝫ hō potuit ſe diſponere: nō ca/
dēdo. qꝛ habuit vn̄ ſtare potuit: ſꝫ nō vn̄ ꝑ
ficere: vt dic mgr̄. h̄ āt tp̄s ꝓpter perfectio
nē naturaliū fuit breue ⁊ ſtati in p̄ma det
minatōe volūtatis ad alteꝝ adipletuꝫ. In

hoie aũt ꝑpt̃ debilitatẽ eſt ꝑlixi⁹ finitũ tñ
Notã 4 hincinde. ¶Quarto ꝙ diña lex diſpoſuit:
ꝙ q̃cunq; ſe in hoc tpe diſpoſuerit finalr̃: il
lic volũtas imobilr̃ ꝑpetuo remaneret. vñ/
de in oppoſitũ act⁹ final' cõuerſiõis vl' aũ/
ſionis diſpoſuit ſe nõ cõcurſurã. Juxta il/
lud Eccs. xj. Si ceciderit lignũ ad auſtrũ
aut ad aq̃lonẽ in q̃cunq; loco ceciderit ibi
Elicit ex erit. ¶Ex his appet mihi facil' hui⁹ diffic/
dictis tatis ſolõ. ſ. ꝙ finito tp̃e vię in q̃cũq; ſtatu
volũtas fuerit inuẽta: cũ illo ſi ſit ſtat⁹ bo/
nus: deus ordinata lege diſpoſuit ſe eã ęt/
naliter ſeruaturꝫ: nec ꝑmittere ꝙ aliq̃ illici
to ab illo flecti poſſit. Si xͦo ſit mala: i pę/
nã etiã nõ vult vnq̃; cũ ea cõcurrere ſurre/
ctura. nec aliã cauſã video in p̃ſenti: ⁊ hãc
ſonãt tres opĩon es ꝑma tertia ⁊ q̃rta. quę
in diũſis xͦbis varię ſunt: in ſnĩa vna ſiue
Nota. 5 vnũ. ¶Quito eſt nõtãdũ ꝙ hęc obſtinatio
ſiue ↄfirmatio paſſiua nõ eſt niſi volũtas
ſic in finali ſua electõe: vel miſericorditer ſi
fuerit bona: vl' iuſte ſi fuerit mala: ꝑpetuo
reſuata. Et ſi querat. vtꝝ deus ſit cã huius
cõfirmatõis: nõ eſt dubiũ q̃n ſic. q: tota
eſt ex gr̃a. ſꝫ an ſit cã induratõnis vl' obſti
natõis. dicat̃ ꝓbabilr̃ ꝙ nõ eſt ꝓprie cã: cũ
hoc ſonet in malũ. Jtẽ cuꝫ hoc ↄtingat ex
dei nõ velle cõcurrere ad ſurrectõem: qď ñ
eſt ꝓprie eſſe cãm: cũ ſit negatõnis. Dicat̃
tñ ſcďo: ꝙ inq̃ztũ hoc eſt pęna ꝙ eſt cã ſine
q̃ nõ: cuꝫ nõ poſſit volũtas in bono vel in
Cõclo. 1 malo firmari: niſi deo ↄſeruãte. ¶His pre/
miſſis ſit ꝑma ↄclꝰo hęc. null⁹ obſtinat⁹ de
lege ordinata dei p̃t redire ad gr̃am: q̃zuiſ
ħ ſit deo poſſibile ď lege abſoluta. Pria ps
ptꝫ. q: eſt ex tps. vt allegatũ eſt ab Eccle/
ſiaſte: merẽdi. Scďa ps ptꝫ. q: de⁹ ħ p̃t: eo
ꝙ nõ iplicat. vñ põt libere ſecũ ↄcurrere ad
gr̃am ⁊ ad meritũ ſi vult. Jtẽ abſtergere ſu
bito oẽm maculã ⁊ eũ recipe ad gliam. q̃a
Cõclo. 2 hęc nõ implicãt. ¶Scďa ↄclꝰo. angeli p⁹
caſũ in malo ſũt obſtinati. ptꝫ ꝑ btm̃ Au/
gu. de fi. ad pe. c. iij. dicentẽ. Partẽ angelo/
rũ q̃ a deo volũtaria auerſiõe diſceſſit: deus
ſic in ęterno p̃cepit manere ſupplicio: vt e/
tiã ignẽ ei ęternũ pararet in q̃ illi oẽs p̃ua/
ricatores angeli nec mala pñt vnq̃; volũ/
tate carere nec pęna: ſꝫ ꝑmanẽte in eis in/
iuſte auerſionis malo: ꝑmaneat etiã iuſtę
Cõclo. 3 dãnatõnis ęterna dãnatio. ¶Tertia ↄclu
ſio. angeli q̃ ceciderũt ſic de lege ordiata ne
queunt redire ad gr̃am: ſic nũq̃; redibunt
q̃uis poſſent redire de lege abſoluta. ꝑma
ps ⁊ ſcďa ptꝫ ex auctẽe adducta ad ↄclꝰonẽ
ſcďam. ⁊ tertia ps ex adductis in ↄclꝰone ꝑ
ma. ¶Forte dicet̃ ꝙ maior ẽ miſcďia dei q̃z obiectio. 1.
eorꝫ culpa. cum miſericordia ſit infinita. et
culpa finita. g̃ deus põt eos recipe ad gra
tiã. g̃ poſſũt redire ad gr̃aꝫ. ↄñа nota ẽ hic
inde. q: nemo redit de culpa ad gr̃am niſi
ꝑ dei miſericordiã: q̃ ſemꝑ mãet. ⁊ añs no
tum eſt. ¶Scďo q: demõ nõ hꝫ volunta 2
tẽ obſtinatã i pctõ ſuo: quo ꝑmo peccauit
ergo nõ eſt indurat⁹ in ↄñũ gr̃ę. tenet cõſe
quẽtia. eo ꝙ ei⁹ obſtinatio neq̃t eſſe niſi in
pctõ per eũ cõmiſſo. ptꝫ añs. q: ꝑmũ eius
pctm̃ fuit ſuꝑbia. vt dcm̃ eſt. mõ illa non
manet in eo: eo ꝙ motiuũ ei⁹ nõ manet. ſ.
ꝓpria excellẽtia. ¶Tercio. q: qui per aliuꝫ 3
cadit põt redire ad gr̃am. teſte Grego. di/
cente: ꝙ homo ꝑ aliũ reparari valuit: q: per
aliũ cecidit. mõ etiã angeli inferiores ꝑ ali
um ceciderũt. ſ. per ſuꝑbiã ꝑmi. g̃ redire va
lebũt ad gr̃am. ¶Et ↄfirmat̃. q: aliq̃ con/ Confir.
feſſi ſũt filiũ dei. g̃ videnť poſſe in opus me
ritoriũ. ptꝫ ↄñа. q: q̃ xp̃m ↄfitet̃ coraꝫ ho
minibꝫ: illũ cõfitet̃ ipe corã p̃re ſuo. Mat
thei. x. añs habet̃ Marci. j. vbi demõ di/
xit xp̃o. ſcio ꝙ ſis ſanct⁹ dei. ¶Ad hęc rñde Ad 1
tur. ꝙ q: miſcďia dei maior eſt q̃z demonis
malicia: iõ de potẽtia abſoluta redire poſ/
ſet: vt dcm̃ eſt. ſꝫ q: in ordiata potẽtia mi/
ſericordia nõ eſt ↄ iuſticiã: ⁊ iuſtiſſime dã
natus eſt: iďo ex ſuis demeritis neq̃t dole
re ex gr̃a de pctõ: quã dñs nunq̃; ꝓpt̃ deme
rita ſua ei dabit. ¶Ad ſcďam: ꝙ pctm̃ ſu/
perbie manet in demone: q̃ ad appetitũ vl' Ad 2
deſideriuꝫ. ſꝫ ſciat ſe illď nõ poſſe obtiere ex
ſuis demeritis. ſic q̃ vellet hoiem occidere
⁊ impotẽs redderet̃ ħ facere: tollit̃ pctm̃ q̃
ad actũ executiõis: p̃t tñ volũtas remane/
re. ſic i demone ſcit ꝙ in actũ p̃latõis quẽ pe
tiuit aſcẽdere nõ p̃t: cupit tñ ſꝑ ħ. ¶Ad. iij
ꝙ nõ ẽ tota cã q̃re pctm̃ hoĩs ẽ remiſſibile: Ad 3
q: cecidit alio ſuggerẽte. ſꝫ q: etiã i naťa de
bili cecidit ¶Ad ↄfirmatõem ꝙ ↄfeſſio fi/
lij dei nõ fuit ex xͦtute vl' dilectõe. ſꝫ ↄfeſſi ad ↄfir.
one coacta fiebat ex euidẽtia ſignorꝫ: ⁊ tal'
ↄfeſſio nõ meret̃ ↄfeſſionẽ appbatiuã xp̃i
corã p̃re. q: ñ ẽ ex caritate vl' i ſtatu merẽdi
ſꝫ q̃ ex dilectõe dei charitatiua ꝓcedit. cre
dũt ei ⁊ ↄtremiſcũt: ſꝫ ñ meret̃ credẽdo. q̃a
ñ ex amore caritatiuo: ſꝫ odiẽtes deuꝫ ſuã
potentiã atq; virtutem in hoĩs redempti
one fateri cõpellunt̃. Hoc de tertio articulo
¶Ad rõnes facias ↄ ſuppoſitũ. ¶Ad pri/
Ad 1

mā ꝙ cupiditas ſumiť qn̄qꝫ cōiter. ⁊ ſic q̄li
bet inordinatus appetit⁹ boni cōmutabil': ⁊
ſic eſt in oi pctō. ⁊ h̄ mō ſumēdo eā ē radix
oim pctōꝝ cōitate. q₂ nūqꝫ eſt pctm̄ quin
hec cupiditas in eo ſit. Scd̄o mō ē inordi
nata affectio pecunie vel bonoꝝ vtiliū. et h̄
mō eſt radix oim pctōꝝ ſꝫ gn̄a ſinglo'ꝝ. q₂
nullū ē gen⁹ pcti qd̄ ex hac auaricia neq̄at
oriri. Per h̄ ad formā d̄r ꝙ cupiditas lar/
ge dicta eſt gen⁹ ad ſupbiam: ſic ad ceťas
ſpēs pctōꝝ. ſꝫ ſi ꝓprie accipiť: tūc negeť añ
cedēs. q₂ vtilia nō deſiderauit angel⁹: ſed
p̄latōem. Ad aplm̄ dcm̄ eſt ꝙ vl't ꝙ ſingu/
loꝝ pctōꝝ gn̄a pn̄t initiari a cupiditate.
obiectio ¶ Forte diceť ꝙ licet angelus p̄mus ſuper
bič̄do peccauerit: tn̄ nō inferiores q̄ magiſ
videnť peccaſſe ꝯſenſu. nō em̄ q̄ſierūt prop
Solō am excellentiā: ſꝫ lucifer. R̄. ꝙ cū amor ior/
dinatus ſp ſeip̄m hēat p obiecto: ꝙ om̄es
voluerūt ꝓpriā exaltatōꝫ: ſꝫ ſb lucifero. vn̄
ꝙ ſue p̄latiōi ꝯſenſerūt nō fecerūt ꝓpť euꝫ
ſꝫ ꝓpter ꝓpriā p̄latōem quā ſb eo ſibiip̄is
appetebāt. ⁊ ſic ſil' tp̄e hec ꝯtigerūt: ſupbia
luciferi: nut⁹ eius ad alios: alioꝝ ꝯſenſus
ꝓpter dn̄ium ſibi ſb eo deſiderare: ⁊ coruꝫ
obſtinatio in malū caſus mētal' ⁊ local': cō/
uerſio bōꝝ ad dū: firma appoſitio gratie
Ad 2 cōfirmatio coꝝ in bono ⁊ glia. ¶ Ad ſcd̄aꝫ
per idē: ꝙ inordinata cupido altitudinis
pt vocari auaricia cōiter; ꝓprie aūt nō. q̄a
nō ē circa honores: ſꝫ res vtiles. Ad Gre/
goriū pt dici: ꝙ loquiť d̄ auaricia cōiť ſum
pta. vl' ſi ꝓprie ſumat auariciā ꝙ tūc eſt lo
cutio cauſal'. ſic ſcꝫ itelligēda ꝙ auaricia n̄
ſolu ē pecunie: ſꝫ etiā ſepe ē cā q̄re hō q̄rit al
titudinē vel ſciam. ſcꝫ vt mltā p hec pecuni
Ad 3 am aſſequať ¶ Ad tertiā ꝯcediť ꝙ p̄mi an
geli pctm̄ fuit ⁊ ē inuidie: ſꝫ nō fuit p̄muꝫ
via cauſe vt in p̄mo articlo dcm̄ ē. Aucto
ritas bti Aug. q̄ adduciť nō dic ꝙ inuidie
fuit p̄mū: nec eſſe potuit. nūqꝫ em̄ bono al/
teri⁹ inuideret niſi inq̄ztū ꝓpriam exaltati
onē q̄reret p̄ter ordinē: cui eſt impedimētū
bonū alienū iuſte reſiſtēs ⁊ impediēs inde/
bitā exaltatōem. ⁊ ḡ ſupbia ē vt mater: ⁊ i/
uidia vt filia. ¶ Ad q̄rtā negeť añs. Ad p
Ad 4 batōem: ꝯceſſo ꝙ fides ē p̄ma ꝟtutū i edi/
ficij ſpūal' ꝯſtructōe. negeť ꝯn̄a ꝙ ꝓpter h̄
ſuū oppoſitū dꝫ eſſe p̄mū in deſtructōe. nā
q̄ p̄ora ſūt ꝯſtructōe: in deſtruēdo ſūt poſte
riora. ⁊ iō ſupbia ꝯ dū q̄ charitati ꝯ̄ria eſt
q̄ charitas ē min⁹ edificij ſpūal' ē p̄ma in
deſtructōe āgeli. q̄zuiſ nūqꝫ caritatē habūit

eo ꝙ ſe auērit. vt dcꝫ ē ¶ Ad. v. ꝙ omiſſio po Ad 5
teſt capit dupli'. Uno mō cōiť p negligen
tia aīa ad dūſiōis alic⁹ ꝯditōis: quā tn̄ pec/
cās aīa adūtere teneť. ⁊ ſic in oi pctō ē omiſ/
ſio. q₂ nō debita p̄ōderatio oim circūſtātia
rū. Un̄ ph̄s. iij. eth̄. igrat q̄dē oīs maluſ q̄
⁊ q̄lia oꝫ opari ⁊ a q̄bꝫ ē fugiēdū. ⁊ h̄ mō oē
pctm̄ poſſet dici omiſſiōis vl' i ſe vl' in ſuis
cauſis. Alio mō omiſſio d̄r ſpēal'r: ⁊ ē deſer/
tio p̄cepti ſpēal'r iniūcti fieri. vt negligēſ ho
ras q̄s legere teneť. ⁊ h̄ mō n̄ fuit pctm̄ an
geli omiſſiōis. ⁊ ad pbatōeꝫ cū d̄r: ꝙ ſi ꝯſi
deraſſet: vtqꝫ īpoſſibile vidiſſet. R̄. ꝙ h̄ eſt
veꝝ ſi p ꝯſiliū pceſſiſſet: etiaꝫ q̄zcūlibet mo
dicū. ⁊ ḡ ſua ſupbia pt dici ex omiſſiōe pro
ducta ⁊ eē cāliť omiſſio. tn̄ hec ſua omiſſio
nō fuit pctm̄. q₂ nō ſūat ei mādatū: vt de
oibꝫ deliberaret p̄ctice. ſꝫ appetit⁹ q̄ q̄ſiuit
ꝓpriā gliaꝫ ⁊c. vt dcm̄ ē. ¶ Ad. vj. pꝫ ꝙ eq̄ Ad 6
litatē dei appetiuit mō exp̄ſſo i. vj. ꝯcluſione
et. ij. ⁊. iij. ſuis correlarijs. q₂ delectat⁹ in p
prijs naťalibꝫ vl' eꝫ p̄ſidētia p alijs creaturiſ
⁊ btitudīeꝫ ex ead̄ ſibi aſcribi ꝯcupiuit ⁊ ſic
appetiuit diuinitatē ꝯſecutiue: nō formaliť.
vt dcm̄ ē. Sili' pt dici de Adā: de q̄ īfra erit
ſmo ¶ Ad p̄ma īprobatōeꝫ ꝙ volūtas nō
ē īpoſſibil' cognita īpoſſibilitate. d̄r ꝙ nec a
p̄ncipio āgel⁹ reputauit īpoſſibile ſe dicaſ
mōis deo eq̄ri. q₂ ad ſolā ſuā pfectōem ani
maduītit. ⁊ illa delectat⁹ elegit ſic. veꝝ eſt ꝙ
nūc reputat īpoſſibile īſtruct⁹ p penā ſibi e
cutā. ⁊ iō h̄ nō appetit vt dcm̄ ē. tn̄ ꝯtinue
ſupbit n̄ p filialē ⁊ hūilē ꝯūſionē ſui ad de
ū: m. ſꝫ ſeductōe fideliū ad ſuas ſupſtitōeſ
Ad ſcd̄aꝫ pbatōꝫ bn̄ pbat ꝙ nec āgel⁹ for
mali' appetijt diuinitatē. ſꝫ aliq̄d qd̄ ē ꝓpuꝫ
dei vl' creatē mediāte gr̄a ſolūmō poſſibile
Eodē mō poſſꝫ dici ad. iij. ꝙ āgel⁹ nō ap/
petijt formali'. ⁊c. ſꝫ mōis p̄dictiſ. Qꝫ autē
aſſumiť: ꝙ d̄s n̄ p̄t app̄hēdere creaturā eq̄
ri deo. d̄r ꝙ h̄ ē veꝝ: q₂ d̄s nō p̄t falſe appre
hēdere: ſꝫ creaťa. q₂ deficere p̄t: bn̄ pōt falſe
app̄hēdere ⁊ decipi. ⁊ ḡ argumētū n̄ ē bonuꝫ
cū arguiť. d̄s nō pt h̄ app̄hēdere. ḡ nec cre/
aťa. d̄s ei nō p̄t app̄hēdere ꝙ fornicatio ſit
creatē bōa: tn̄ creaťa decepta ſepe ſic app̄hē/
dit. ꝯcedēdo tm̄ vt dcm̄ ē ꝙ formali' nunq̄ꝫ
āgel⁹ app̄hēdit ſe eq̄ri d̄o. ¶ Ad rōneſ q̄ ſ̄
unt ꝯ q̄ſitū. Ad. j. ꝯceſſo ante negeť ꝯn̄a. Ad rati
ad pbatōꝫ d̄r ꝙ cū libtate arbitrij p⁹ ſtatū ones ꝯ
vie ſtat imobil' adheſio ad malū: eo ꝙ i eli q̄ſitum
gibilibꝫ ad finē malū libe ſe hꝫ. n̄ em̄ neceſ
ſitať diaboli volūtas ad tētandū hominē

ſʒ libe ħ fac.ſp tñ ⁊ imobilr ad finē malū ⁊
blaſphemiā dei. qꝛ iuſto dei iudicio ds cuꝫ
volūtate āgeli nō vult cōcurrere: vt illam
volitōeꝫ pmā q̄ ſe aūtit ⁊ peccauit vnq̄ꝫ di
mittere poſſit. Ad auctē Hiero. dꝛ. ꝙ vult
ꝙ q̄ntū ē ex nata oīs volūtas p̄t peccare. q̄ꝫ
uis i btis reddat ipeccabil: ex gr̄a ɔformā
tei bonū: ⁊ p ſtatu vię cōiter tā āgel⁹ q̄ꝫ hō
Ad 2 potuit peccare. ¶ Ad. ij. ꝙ i bonū entis pn̄t
Itē ꝙ pōſſūt i bonū ⁊ velle: ⁊ dicere bonum
morale. ſʒ tñ ſp anio decipiēdi creaturā rō
nalē: ⁊ iō ſp male. Ad ħ ꝙ dꝛ ꝙ btitudinē
appetit: dꝛ ꝙ ħ ē veꝝ ⁊ natali ⁊ volūtario
appetitu: ſʒ nō appetit eā hr̄e p ſbiectōem
dei ⁊ ex gr̄a. ⁊ ḡ ſic appetēdo ɔtinue ſuper
bit: volēs ex natalib⁹ amplecti qđ ſoli gr̄ę
debet. Uñ nō ē ħ appetit⁹ in ɔſolatōeꝫ ei⁹.
qꝛ ſine ſpe ⁊ cū oīmoda deſpatōe. ⁊ ḡ ē in ḡ
uē penā Eſa. lx. Uermis eoꝝ nō moriet. ſ.
remorſus ɔſciē. Ad ɔfirmatōeꝫ: ɔcedit ꝙ
ſynderesis in demōib⁹ ſic ⁊ in mal' homib⁹
remurmurat pctō in penā eoꝝ: vt ſcꝫ etiaꝫ
ſua facta deteſtent: ⁊ in inferiorib⁹ aię a ſeip
ſis puniant: ſʒ nō ſeq̄t ꝙ poſſint cōuerti ⁊c.
qꝛ in penā ſtatuit eis dn̄s ſe nūq̄ꝫ cōcurſuꝝ
cū eoꝝ hūiliatōe: vl' cū eoꝝ a malo aūſiōe
Ad 3 ¶ Ad. iij. pꝫ ſatiſ ex dictis i. iij. art. eoꝝ eniꝫ
obſtiatio duo dic̄. ſ. ꝑpetuā cōtiuatōꝫ ma
le volūtatiſ ⁊ non poſſe reſilire ab illa. Pri
muꝫ hn̄t a ſeipis: qꝛ finalr aūtendo ſe ad
malū ſe dtermiauerūt. ſcd̄m ſcꝫ nō poſſe re
ſilire hn̄t in penā: eo ꝙ ds iuſta eorū puni
tione nō vult cū eoꝝ volūtate cōcurrere in
bonū bn̄factū vl' faciēdū p eos: ⁊ iō p̄t dici
ꝙ imobiles ſūt in malo: a ſeipis pncipalr
finalr ſe aūtēdo: ⁊ a deo puniunt. Qn̄ dici
tur ꝙ volūtas nō p̄t ſe immobilitare. dꝛ ꝙ
necipi imobilitati ſūt: qꝛ libe eligunt: ſʒ ſp
ad finē malū. Scd̄o dꝛ ꝙ oīs volūtas pec
cās mortalr q̄ntū eſt de ſe imobilitat ſe ad
malū. nō em̄ pōt ſurgere niſi p deū ſbleua
ta: ⁊ ergo nō eſt i ptāte talis ſurgere ad bo
nū bn̄faciendū. Tertio ꝙ lꝫ formalr volū
tas nō ħ eligat qn̄ finalr peccat mortalr:
tñ iuſto dei iudicio ħ eligit ꝟtualr. qa eli
git ſp eſſe ſb pctō. vt angel⁹ ſp p̄ſidere crea
turis ex ſuis natalib⁹ ⁊ ex ill' hr̄e btitudinē
Quarto ꝙ illa vnica auerſio induxit ple
nā rōnem malicię: eo ꝙ pfectiſſim⁹ in nata
lib⁹ fuit: ⁊ iō a pfectiſſimo ſtatu cadēs gra
uiſſime cecidit ⁊ irrecupabiliter. Ad phm
in pmo ethicoꝝ dꝛ ꝙ loquat de ſtatu hoīs:
cui datū eſt lōgi⁹ tps p acq̄ſitōe btitudis
et ꝟtutis. ¶ Ad quartā. ꝙ volūtas angeli Ad 4
eſt dn̄a ſuoꝝ actuū quos eligit in malum
ſic ꝙ pōt in eos ⁊ nō in eos. ſʒ qꝛ ē ex ſtatuꝫ
vię: nō eſt ſic dn̄a ꝙ poſſit nō velle maluꝫ
Auctas phi q̄ allegat in ɔ̄riū: loquit de ſta
tu vię. ¶ Ad. v. negādo ɔn̄am: niſi extenſi Ad 5
ue. i. mal⁹: ſic ꝙ meruit infinito tpe eſſe in
penis. Ad pbatōem ɔn̄ę. dꝛ ꝙ non infini
ta pena inteſiue punit: ſʒ in duratōe. Se
cūdo ꝙ obſtinatio ęt̄na in malo nō ē infi
nite mala intēſiue: imo nō ē intēſiuſ mala
q̄ꝫ eadē ad tps finitū qđ angel⁹ ɔphende
ret: qꝛ lꝫ infinities maior ſit q̄ꝫ ipa ad vnū
diē extēſiue: nō tñ intēſiue. ¶ Ad. vj. argu Ad 6
it p ſcđa pte ɔclōnis pmę. iij. ar. ſ. de dei po
tētia abſoluta. ¶ Ad. vij. negetꝰ an̄s. et ad Ad 7
pbatōem dꝛ: ꝙ btitudo ⁊ gr̄a nō ē ex nata
lib⁹. ſʒ ḡtis data a dn̄o: ⁊ iō qꝛ eā ex natali
bus hr̄e voluit: ɔgruū fuit vt in hac electi
one obſtinat⁹: ſempiťnę miſię ſbſit. verū
tñ ſi ds eū recipet ad gr̄aꝫ: ɔgruū eēt. ſʒ qꝛ
ħ n̄ faciet dꝛ ꝙ n̄ ē ɔgruū eū ad gr̄aꝫ reuoca
ri qꝛ diuę iuſticię ē adūſū. Ad illđ d' vno
ouili Joh. x. dꝛ. cōiter ꝙ ħ itelligit de tēpe
ſeq̄nte interfectōem antixpi in q̄ erit oīm cō
uerſio ad xp̄m: ⁊ ſic erit tūc vna eccl'ia oīm
hoīm: que dꝛ vnū ouile: cui⁹ dn̄s nr̄ ieſus
xp̄s erit paſtor. Auctes adducte poſt oppo
ſitū ſūt p dictis pmi ⁊ tertij articuli. Hoc
de q̄ſtione.

Sexto queri-

tur circa diſ. viij. Utꝝ ſic de
mō p̄t corpi illabi: ſic ſecre
ta mētiū nr̄aꝝ poſſit ītueri.

In hac q̄ſtiōe ſupponit ꝙ demō p̄t cor
porib⁹ illabi. Cōtra qđ arguit ſic. dmon n̄ ɔ̄ſuppo.
p̄t itrare aīaꝫ. ḡ nec corp⁹. ɔn̄a tenet. qꝛ ma
gis diſtat a corpe q̄ꝫ ab aīa: cū ſit idiuiſibi
lis: ⁊ corp⁹ diuiſibile. an̄s ē Bedę i glo. ſr
illđ act. v. cur tētauit ſatanaſ cor tuū: dicē
tis ꝙ mentē hoīs iuxta ſbam nihil imple
re pōt: niſi creatrix trinitas. ſeq̄t. implet ve
ro ſathanas cor alicuius: nō q̄dem ingre
diens in eum ⁊ in ſenſum eius neq̄ꝫ introi
ens aditum cordis. ſiq̄dem hec ptās ſoli⁹
dei eſt ⁊c. ⁊ gloſa ſup illud Abacuc. ij. dn̄s
in templo ſancto ſuo. dicit demones exteri
us ſimulachris p̄ſidere poſſunt: ſed nō in
teriuſ adeſſe. ¶ Scd̄o ſic. per totū corp⁹ hō
minis ⁊ in q̄libet pte eius eſt aīa homis. 2
ḡ neq̄t ſil' cū ea in eadē pte eſſe demō. ɔſeq̄n
tia tenet. qꝛ nō vidꝛ ꝙ duo poſſint eſſe ſpi

Confir. ritus creati eiuſdẽ corꝑis.¶Quod confir/
maſ locutiõe cõmuni.qꝛ demoniaci dicun
tur obſeſſi a diabolo.mõ obſidens caſtruꝫ
ꝓ q̃ſito.1 ex eſt ⁊ nõ itra.Scđo loco q̃rit.vtꝝ demõ
ſecreta mẽtiũ nr̃aꝝ poſſit itueri:¶Ad cu/
ius ꝑtẽ affirmatiuã arguiſ ſic.ꝑmo aucto/
ritate bti Aug.xii.ſup Geñ.ad lr̃am dicẽ/
tis.mali angeli cogitatões nouerũt.qꝛ mľ
ta ꝑdicũt q̃ nõ ꝑdicerẽt ſi cogitatões ñ no
2 ſceret.¶Scđo rõe.qꝛ niſi ſic:demõ nõ cog̃/
ſcet omĩa pctã nr̃a.ꝯñs falſũ.qꝛ cũ ſit exe/
cutor dei:optet ꝙ ſinglã pctã puniat:ꝯgru
is ⁊ cormñdentibꝯ ſupplicijs.ſꝫ h̃ facere nõ
poſſet niſi oĩa ꝯg̃ſceret.g̃ ⁊c.ꝯñã tñ tenet.
3 qꝛ mlta pctã cõmittunſ cogitatõibꝯ¶Ter
tio ſic.qꝛ demõ noſcit ſbam aiẽ.g̃ potẽtias
eiꝰ.g̃ ⁊ opatões eiꝰ:tenet ꝯñã.qꝛ aĩa cog̃/
ſcit ꝑ ſuas potẽtias ⁊ potẽtie ꝑ opatões.er
go qđ cog̃ſcit poſteriꝰ:cognoſcit etiã ꝑ̃us.⁊
4 añs notũ ẽ.¶Quarto.qꝛ demõ nouit om̃s
motꝰ corꝑis.g̃ cogitatões mẽtis.ꝓbaſ cõ/
ſeq̃ntia.qꝛ q̃libet motꝰ mẽtis aliq̃lr afficit
corpꝰ.vt ſi ſequaſ ꝯplacẽtia:extẽdendo.ſi
diſplicẽtia:retrahendo.qđ itaq; ꝑfecte vi
det oẽs motꝰ corꝑis:h̃ ex ſignis ⁊ effectibꝰ
cogitationũ ꝑt venire in affectũ mẽtis ſeu
cogitatõnũ eiꝰ:ſic ex effectu ꝑfecte noto co
gnoſcitſ ſua cã.añs ſupponiſ.qꝛ ſpũalia ꝑ/
ſunt corꝑalibꝯ ⁊ illa nouerũt.vigẽt em̃ ſu/
ꝑ corꝑalia intm̃ ꝙ ꝑ eos fiunt magice ar
ꝑ ſuppo. tes.vt dicit mgr̃ di.vij.c.viij.¶Sꝫ ꝑ ſup
poſito ẽ textꝰ Math.viij.vbi dñs de duo
bus obſeſſis geraſenis eiecit demonia.⁊ li
centiã dedit introeundi in porcos:⁊ nõ po
tuit exire demon a corꝑe niſi aute i eo fue/
rit.⁊ Marci vltimo ꝓmittiſ credẽtibꝯ ꝙ in
noie Jeſu demonia eijciẽt.g̃ intra corpꝰ eſ/
ſe poſſunt.¶Sꝫ in ꝯ̃riũ q̃ſiti eſt btũs Au
5 q̃ſituꝫ guſtinꝰ in li.de eccl'ia.dog.dicẽs.cogitatio/
nes nr̃as diabolũ nõ videre certũ eſt.Jn q̃
ſtione erũt duo articli.Jn ꝑmo videbiſ de
ſuppoſito.Scđo de q̃ſito.

Quantum ad pri/

Artic.j. mũ eſt notandũ ꝑmo:ꝙ ꝑ illapſũ corꝑis
intelligo adeq̃te eſſe:vbi corpꝰ ẽ et cog̃ſce
re omnia ea q̃ ſũt illiꝰ corꝑis ⁊ reſpectu ipſi
us aliquã h̃re ꝑ̃ſidentiã.nõ em̃ eſt ꝓprie il
lapſus eſſe:vbi aliud ẽ.qꝛ ſic mat̃ia illabe
reſ forme:⁊ demõ aiẽ.qꝛ ꝑ̃us dicũt ꝙ ꝑñt
eſſe ſiľ adeq̃te vbi ẽ aĩa.ſꝫ vltra coexiſtẽtiã
req̃riſ ꝙ h̃eat ſe ꝑ modũ ꝑ̃ſidẽtꝫ aliq̃ mõ.et
2 oĩa ꝯg̃ſcẽtꝫ q̃ ſũt illiꝰ corꝑis.¶Scđo ẽ no/
tã.ꝙ demonẽ illabi corꝑi ꝑt adhuc itelligĩ
dupl'r.Vno mõ ꝑ coexiſtẽtiã ⁊ opatõeꝫ in
corpꝰ.Alio mõ ꝑ ih̃eſionẽ.puta qꝛ ih̃eret
corꝑi:vt itellectꝰ hoĩs ſue matie.¶Tertio 3
ẽ notã.ꝙ naĩa ãgelica ẽ ſbtilior q̃ꝫ naĩa cor
porea ⁊ ea ſupior.Vñ nouit ꝯditões eius
ex naĩali ſua ꝑfectõe.ẽ etiã minꝰ ſbtiľ q̃ꝫ eſt
naĩa diua.qꝛ illa ẽ oĩno ſimplex:vt dcm̃ ẽ
circa ꝑmũ diſ.8.qđ nlli ꝑt cõicari.oĩs eniꝫ
alia naĩa de nccitate aliq̃m ꝯpoſitõeꝫ ſecũ
portat.puta poſſe ꝯponi accidẽtibꝯ:vel in
niti alťi ꝑori iſlueñti ⁊ ꝯſuãti:ſic hec dicta
ſũt ſupiꝰ diſ.8.ꝑmi li.⁊ in lũine naĩali tra
hũſ a pĥo.xij.meth.volẽte ꝙ a ꝑmo ente
ſcꝫ deo neceſſario oĩa alia depẽdẽt.⁊ ex ꝯñti
ſecũ portãt iplicitã ꝯpoſitõeꝫ q̃ alťi ꝑori i/
nituntſ.¶Quarto ẽ notã.ꝙ ãgelꝰ ẽ ꝑſona ⁊ 4
ꝑ ſe exñs ſbã itellectualꝭ:de cꝰ naĩa nõ ẽ ih̃e
rere.q̃ꝫuis Plato i timeo videaſ voluiſſe
ꝙ ãgeli ſint corꝑei:⁊ mgr̃ vĩ q̃ſi eo mõ loq̃
hac diſ.tãgẽdo illã opionẽ platõis ex ver
bis Aug.c.j.⁊.iiij.¶His ꝑmiſſis ſit ꝑma Cõcl'o
ꝯcľo.Angeli nõ ꝑñt illabi corꝑi ꝑ ih̃eſio/
nẽ corꝑis.ꝓbaſ ſic.qđ neq̃t alťi initi vt ſb/
iecto i opibꝯ ſuis:neq̃t eẽ i corꝑe ꝑ ih̃eſiõꝫ
ſꝫ ãgeli neq̃ũt alťi initi vt ſbiecto.⁊c.tenet
ꝯñã.⁊ ꝑꝫ maior.qꝛ oĩs forma ih̃erẽs initi
tur ſbiecto cui ih̃eret i opibꝯ ſuiſ.⁊ mior ꝑꝫ
qꝛ ãgelꝰ ẽ ꝑſona ⁊ ꝑ ſe ſuppoſitalr exñs cꝰ
naĩe repug̃t inniti alťi vt ſbiecto.¶Cõfir/ Confir.
maſ.qꝛ ãgelꝰ neq̃t ih̃erere.g̃ ꝯcľo vera.ꝯñã
tenet.ꝓbaſ añs.qꝛ ãgelꝰ h̃ꝫ eẽ ſuppoſitale
totale cꝰ naĩe ẽ ꝯ̃riũ ꝙ ſit ꝑs alťiꝰ ꝯpoſiti.
¶Scđo ꝓbaſ ꝯcľo ſic.nõ pl'imo miꝰ põt ꝓbaſr
ãgelꝰ eẽ forma ih̃erẽs q̃ꝫ equꝰ.ſꝫ equꝰ ñ ꝑt
ih̃erere.g̃ nec ãgelꝰ.ꝑꝫ maior.qꝛ nobilioꝛẽ
ꝑ ſe exiſtẽtiã h̃ꝫ ãgelꝰ q̃ꝫ equꝰ:⁊ magiſ ſepa
tã a mat̃ia:ꝓbaſ mior.qꝛ ſi totũ ꝯpoſituꝫ
puta equꝰ poſſet ih̃erere alťi:iã opteret ꝙ
mat̃ia ih̃ereret illi.⁊ ſic mat̃ia fieret actus
qđ ſue naĩe oĩmode repug̃t.ẽ eĩ pura potẽ/
tia ⁊ catholice ⁊ pĥice loq̃ndo.⁊ g̃ ipſa actu
are nõ ꝑt nec ih̃erere.q̃re nec equꝰ cꝰ eſt ꝑs obiectio
¶Sꝫ ꝯ dicũt alij ãgelũ ih̃erere corꝑi ñ vi
implicare ꝯ̃dictõꝫ.g̃.ꝯñã nota ẽ.⁊ añs ap
paret.quia intellectꝰ qui põt eſſe forma in
herens:etiã videſ poſſe eſſe ꝑſona:vt in ſe
paratione anime a corꝑe.quare ergo h̃ nõ
poſſet eodẽ mõ ſaluari de angelo ſine con
dictõe.¶Scđo.cũ angelꝰ aſſumit corpus 2
vel eſt eiꝰ forma inherẽs:vel nõ:ſi ſic.ha/
bet ꝓpoſitũ.ſi non.ergo erit illa mat̃ia ſi
ne forma.¶Tertio.qꝛ q̃ eſſet alĩ forma cq̃ 3

quē admiſtrant necromātici q̄ vtiq̃ nō p̄t
tāta velocitate de loco ad locū trāſmutari
4 niſi p motū angeli.¶ Et quarto.q2 nō mi/
nus vid̄r repugnare angelū eſſe formā in/
herentē q̄ꝫ naturā humanā nō eſſe ſuppo/
ſitū.mō natura humana in ꝟbo nō ē ſup
poſitū.ḡ.pꝫ maior.q2 videt̄ ꝙ de pfectōne
nature hūane eſt ꝙ ſit ſuppoſitū:ita bn̄ ſic
de natura angeli.pꝫ minor de ſe ex fide. et
p Boetiū li.de duab⁊ naturis ⁊ vna pſona
xpi.Et ꝯfirmat̄.q2 vid̄r ꝙ ſic de⁹ potuit ſue
diuinitati vnire naturā hūanā in vnitate
ſuppoſiti:ita poſſit eā facere inherere ali/
cui alteri p modū ſbiecti.quare ḡ nō ita de
Nota. angelo.¶ Pro ſolōne hoꝝ eſt notādum ꝙ
ſuppoſiti ⁊ forme inherētis ſūt ꝓprietates
recte diuerſe naturalr̄:eo ꝙ ſuppoſitū nul/
li innitit̄ vt ſbiecto:nec ſm ſuā naturā ini/
ti pōt.eo ꝙ in nullis ſuis opib⁊ indiget ſb
iecto alio:qđ nō eſt ei⁹ ps.⁊ ḡ nō pōt eius
natura ſalua ⁊ remanēte tendentiā habe/
re naturalē ad ſbiectū.p ꝯriū forma inhe
rens ſimplr̄ tendit in ſbiectū.q2 cū illo pōt
Ad 1 in ſuas opatiōes.¶ Quo p̄miſſo r̄ndet̄ ad
p̄mā:negādo ātecedēs.q2 eſſentie āgeli re
pugnat hr̄e tēdentiā ad ſbiectū.q2 forma
q̄ naturalr̄ tēdit in aliud tāq̃ in ſbiectum
nō eſt pſona vel ſuppoſitū:⁊ iō ſicut repu
gnantiā claudit ſm naturā tendere in ſub
iectū:ſic omī ſuppoſito repugnat eſſe for/
mā inherentē.Ad pbatōeꝫ an̄tis d̄r ꝙ a/
nima ſepata n̄ eſt ꝓprie pſona nec ſuppō/
ſitū:eo ꝙ naturalr̄ tēdit in corp⁹ q̄ multas
opatōes pōt.quas neq̄t ſine eo: vn̄ expe/
ctat ſtolā ſcđam hn̄s p̄mā.nō em̄ eſt ꝓpe
indiuidua ſba ſm naturā ſcꝫ ſuā ab omni
Ad 2 alia diuiſa.¶ Ad ſcđaꝫ.ꝙ in aſſūptōe cor
poris p angelū materia eſt informata: for
ma ꝓpria educta đ potētia marie cui coex
iſtit angel⁹.⁊ mouet totū ſm impiū volū/
Ad 3 tatis ſue:inq̄ꝫtū deus pmiſerit.¶ Ad tertiā
ꝙ ſi ſit ver⁹ equ⁹: tūc forma ei⁹ eſſet forma
dās eſſe ſpecificū in ſpecie eq̄na.ſꝫ ſi non ſit
equ⁹:q̄ꝫuis illuſiōe ſenſus repn̄tet̄ ad mo
dū eq̄:qđ magiſ eſt pbabile apud me:tūc
forma ſbalis ei⁹ eſt illa q̄ dat eſſe accidēta
le illi⁹ ſpēi: cui⁹ ipm in rei ꝟitate exiſtit. vt
ſi ſit aer:forma aeris:ſi ſit ſtramē forma ſtra
Ad 4 minis.¶ Ad quartā neget̄ an̄s.⁊ ad pba/
tōem d̄r ꝙ eſſe ſuppoſitū nullā pfectōꝫ di
cit diſtinctā a natura:imo nat̄a hūana eſt
ſūme honorata in h̄ ꝙ eſt ꝟbo vnita.q̄a vt
dic̄ btūs Ambro.illa ē maxia grā.ſ.vnio/
nis quā de⁹ hoī tribuere potuit:imo non
eſt de pfectōe nature hūane ꝙ ſit ſuppoſi/
tū:ſic de pfectōe ei⁹ nō tēdere in alteꝝ tāq̃
in ſbiectū.tēdit em̄ ipa ſic ⁊ oīs creat̄a i de
um.⁊ ḡ q̄nto ei intimi⁹ vnit̄:tāto magis p
ficit̄.ſec⁹ eſt de tēdētia in ſbiectū. qđ ei non
cōpetit:nec cōpetere pōt:ſalua ſua pfectōe
naturali.q2 tūc nō ſolū ſupiori:ſed etiā iſe
riori indigeret.Et eodē mō r̄ndet̄ ad cōfir
matōem.ꝙ deus nō pōt naturā hūanā fa/
cere alteri inniti vt ſbiecto.q2 h̄ iplicat.q̄a
ſic corp⁹ hoīs hr̄et ſe p modū act⁹.⁊ đ pu
ra potētia fieret act⁹:qđ oīno ipoſſibile eſt
et iō nō eſt ſile de vniōe ⁊ inheſiōe.¶ Se/ Cōclo. 2
cunda ꝯclo eſt.angel⁹ mal⁹ vel bon⁹ p̄t il/
labi corpi p coexiſtētiā.pꝫ.q2 ſūt i obſeſſis:
a q̄b⁊ eiiciunt̄ ꝟtute nois Jeſu.ſūt em̄ vbi
corpus ē:cognoſcūt ꝓꝓetates corpis ⁊ p̄n/
cipant̄ ei ſic ꝙ mouēt ipm ſm impetū volū
tatis ſue:⁊ iō d̄r demon eos in ptāte ha/
bere:ſicut dedit apls quoſdā p̄me ad Ti.
p̄mo. Veꝝ eſt tn̄ ꝙ mal⁹ angel⁹ nō habet
dominiū ampli⁹ ſup corp⁹ q̄ꝫ de⁹ ei permit
tit.vt dic̄ mgr̄ diſ. viij.c.vlti. Jtē ſic p̄ſunt
et illabunt̄ corpib⁊ q̄ formāt ex aere. Et p̄t
ad hoc aſſignari quedā ꝯgruitas.q2 ſic ſe
hꝫ ſpūs increat⁹ ad oēs ſpūs:ſic ſpūs crea
tus ad corpalia:ſꝫ ſpūs increat⁹ illabit̄ oī
bus ſpiritib⁊.ḡ creat⁹ pōt illabi corpibus
pꝫ maior.q2 ſic ſpūs increat⁹ ſbtilior ē oī/
bus ſpiritib⁊:ſic ſpūs creat⁹ ſbtilior eſt cor
porib⁊.mīor nota ē de ſe ¶ Tertia ꝯclo.de Cōclo 3
mō nō p̄t illabi aīe.pbat̄ null⁹ ſpūs crea/
tus p̄t illabi alteri ſpiritui.mō aīa eſt ſpūs
creat⁹.ḡ demō n̄ ei illabit̄.pꝫ maior p beatū
Aug.li.đ ſi.ad pe.dicē.ꝙ ſingul' ſpiritib⁊ i
eſt t̄mi⁹ q̄ a ſe iuicē diſtiguūt:⁊ vn⁹ in alio
nō ē.mīor nota ē.Scđo illabi aīe ē ꝓpriū
dei.ḡ nō ꝯuēit demōi.ꝯn̄a nota ē.an̄s ē bti
Aug.i li.đ eccl'ia.dog.dicētꝭ Jllabi menti
illi tm̄ poſſibile ē q̄ creauit eā. Hec đ.j.ar.

Quantuꝫ ad ſecū/

dū articlm̄.vtꝝ āgeli intueāt̄ cogitatiōes Arti. 2
nr̄as:doctores nr̄i diuiſi ſūt. Uult em̄ pe.de
tharē.li.ij.di.8.ar.x.ꝙ videāt eas viſiōe n̄
māifeſta:ſꝫ in ſignis cōiecturādo.q2 viſio
ne māifeſta ſol⁹ de⁹ videt ſecreta cordiū ſi
ue cogitationū nr̄aꝝ.⁊ iſte ē mod⁹ dicēdi
cōis ac ſatis pbabil'. Durād⁹ vult libro.ij
diſti.viij.que.iiij.ar.ij.ꝙ cogitatōnes nr̄e 5
de futuro non poſſunt ꝯgnoſci ab angelo
certitudinalr̄:ſicut nec a nobiſipis. eo ꝙ eſ

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

fectus futurꝰ pōt nō euenire. Et certū eſt ꝙ
nō poſſumꝰ eas cognoſcere: nec etiā ange/
lus niſi deus ei reuelaret quo ad euētū rei
Sꝫ quo ad ꝺſiderata futura q̇s dubitat
quin hō poſſit i ſe ꝯgnoſcere q̄d ip̄e deſide/
rat: ⁊ cū ſit actꝰ ſuę volūtatis libere elicitꝰ.
nec in eius eſſentia dep̄ēdet a futuro. q̇a ſi/
ue futuꝝ eueniat ſiue nō: cogitatio eius de
2 facto ⁊ etiā deſideriū pōt eſſe p̄ſens. ¶ Se
cūdo dic̄ cū petro ꝙ cogitatōes q̄ ſūt actu
i intellectu pn̄t cognoſcere dupliciꝛ Uno
modo ꝑ ſigna: ⁊ ita dictū eſt dicere petruꝫ.
Scđo mō dicit Durandꝰ quo ad eſſe co/
gitationū in intellectu: vel affectionū ī vo
lūtare quoſdā dicere ꝙ ſic patet ſoli deo. et
ita viđꝛ dicere petrus de tharātaſio. Sed
hūc modū durādꝰ nō laudat q̄ ad illđ̄ di
Opio 3. ctū ſcđm. ¶ Tertia opio eſt doctoꝛis ſubti
lis: ꝙ cognoſcit cogitatōes q̄ ſunt in intel/
lectu: ſicut ſenſatōes q̄ ſunt in ſenſu. ſūt eī
2 accidētia ſimilia. ¶ Scđo dic̄ ꝙ angeli nō
vident volitōnes ⁊ electōnes ſeq̄ntes no/
ſtras cogitatōes. Rō. qꝛ deus h̄ reſeruauit
ſibi: q̄ ſibi occultoꝝ iudiciū voluit reſuari
Opio 4 ¶ Quarta opinio eſt mgr̄i Herueci ꝙ ꝺmo
nes vidit nr̄as cogitatōes ⁊ volitōes non
ſolū q̇d ſunt: ſꝫ etiā de q̄ ſunt. ſꝫ nō vident
de plibꝫ cogitatis q̄tū vel ſm quē gradū
cogitāt de talibꝫ: vel coꝝ quolibet p̄ſerti q̄
tum ad obiecta ſcđaria. ¶ Quīta opio eſt
Opio 5 Thomę de argētina ⁊ mltoꝝ alioꝝ antiq̄/
rū ꝙ angelꝰ cognoſcit nr̄as cogitatōes q̄/
tū ad terminoꝝ ſignificatōem. Scđo dic̄
ꝙ nō cognoſcit eas q̄tum ad cōpoſitōnis
vel diuiſionis determinatōem. Et ex h̄ ter
tio dicit ꝙ nō cognoſcit nr̄as cogitōnes q̄
tum ad affectꝰ ſiue volūtatis determinati
onē. quia vt dicit: volūtas ſuo actu ſequi
tur actū itellectꝰ cōponētis ⁊ diuidentis.
Hę ſūt opiones de hac materia. ⁊ ſūt val/
de difficiles in ꝯparatōe ſui ad inuicē. Et
ideo dimittēdo quēlibet in ſua quā elege/
rit breuitatis cauſa. ⁊ qꝛ in ſeq̄nti queſtio
ne de cognitōe angeloꝝ fiet ſermo: quę ha
bet cū hac materia magnā ꝓpinq̄tatē: po/
nā aliq̄s ꝓpōnes ꝓbabiles. q̄ mihi viderē
tur poſſe ꝯcedi. ¶ Pro q̇bꝫ p̄mitto ſuppo/
ſuppō. I. ſitōes ꝓbabiles. q̄ꝝ p̄ma eſt hęc. ꝙ nō op/
tet ſi vnꝰ angelꝰ loquaꝛ alteri ꝙ oēs aliȷ̄ lo
quentē itelligāt. hęc ē btī tho. j. pte. ſūmę.
q. cviȷ. ar. v. Et ꝑſuadeꝛ ſic. non minꝰ ſecre
tus viđꝛ poſſe fieri ſmo āgeloꝝ inꝛ ſe q̄ ho
minū. mō nō optet ſi vnꝰ hō loquaꝛ alteri
ꝙ oēs aliȷ̄ cū itelligāt: eo ꝙ ē inꝛ hoīes mo/
dus loq̄ndi occultꝰ. igiꝛ ⁊c. pꝫ maioꝛ p̄mo
q̄ ad h̄ ꝙ angeli ſibi inuicē loq̄nꝛ. p̄ mę ad
Coꝛinth. xiȷ̄. ſi linguis hoīm loq̄r vl̄ ange
loꝝ. Scđo ꝙ nō minꝰ ſecreta eſt coꝝ locu
tio q̄ hoīm. qꝛ q̄nto āgeli ſbtilioꝛeſ ſūt ho
mibꝫ tāto viđꝛ ꝙ magis ſpūalr̄ inꝛ ſe collo
quiū hr̄e pn̄t: ⁊ magis ſecretū. mioꝛ nota ē
¶ Scđo. qꝛ nō q̇libet āgelꝰ videt oīa q̄ ſūt ꝓbatꝛ
in mēte a lriꝰ āgeli boī. ġ vnꝰ coꝝ pōt aliq̄d
exp̄ mere vni qđ non alri. ꝯn̄a nota ē ex eo
qꝛ ſi p̄t vnū tenere ſecretū: q̄re non ſuū loq̄
pōt vni māifeſtare ⁊ nō alri. ⁊ ans̄ pꝫ. qꝛ q̄
uis Gabriel nūciauerit Marię ꝟbi incar
natōꝫ: ſciuerītqꝫ āgeli boī xp̄i aſcēſionē: paſ/
ſionē: reſurrectōeꝫ: nō tn̄ oēs viderīt h̄ i mē
tibꝫ coꝝ: nec in ꝟbo. vn̄ q̄ ſiuiſſe legūꝛ i aſcē
ſione. q̇s ē iſte q̄ venit de edom tīctis veſti
bus de Boſra: Eſa. lxiȷ̄. q̇s ē iſte q̇ venit de
mđo ſanguineo. qđ ſignū ſufficiēr īfert ꝙ n̄
ꝯg̊uerūt illđ qđ āgeli ſupioꝛes mēte ſciue/
rūt. ¶ Foꝛte diceꝛ ꝙ q̇libet āgelꝰ bonꝰ videt obiectio
in ꝟbo illđ qđ vnꝰ loq̄ꝛ alteri ⁊ q̄d ei dicat.
Rꝫ. ꝙ nō optet an̄s eē veꝝ. qꝛ q̄uis ꝟbū ſit
ſufficiētiſſimū ſpeclm̄ rep̄n̄tāt ei illđ: nō tn̄
optet ꝙ alter btūs h̄ i ꝟbo videat. nō eīm re
pn̄tat ꝟbū btō: niſi ea q̄ vult. nec oꝫ omnē
btm̄ ſcire oīa bōa q̄ h̄ fiūt. vl̄ etiā oīa mala ſuppō. 2
¶ Scđo p̄mitto ꝙ locutio āgeli ad āgeluꝫ
eſt nō ꝑ exterioꝝ vocis foꝛmatōeꝫ. ſꝫ ꝑ intio
rē ſuę intētōis ſignificatōeꝫ. pꝫ. qꝛ voces n̄
foꝛmāt exterioꝛes: cū coꝛpei nō ſint: vt ſuppo
no ad pn̄s. nec etiā oꝫ ꝙ cū loq̄ꝛ angelꝰ an
gelo vl̄ deo coꝛpꝰ aſſumat. cū etiā itellectuſ
nr̄ loq̄ꝛ ſibi: vel cogitat laudē dn̄i ſine coꝛ/
poꝝ aſſūptōe. vt notū ē: vl̄ etiā coꝛpis vſu
in q̄ exiſtit. Jrē magnę demētię ē illos perfe
ctos ſpūs eſtiare n̄ poſſe loq̄ ſibi vl̄ deo ſiue
mutuo ſine idigētia coꝛpiſ. nō eīm aſſumit
coꝛpꝰ āgelꝰ ſupioꝛ i iferioꝝ illūinatōe q̄ ſit Concl
ꝑ loq̄ mētale: nec iferioꝛ i iq̄ſitōe. ¶ Ex his
viꝛ mihi ſeq̄ ꝙ āgelꝰ incſt vl̄ cōnata ē ꝟtuſ q̄
locutōes ſuas mētales pn̄t vni māifeſtare
⁊ oībꝫ aliȷ̄s pn̄tibꝫ ſpiritibꝫ occltare. pꝫ. qꝛ
ꝑ p̄mū: āgeli pn̄t loq̄ vni ſine h̄ ꝙ aliȷ̄ itelli
gāt: ⁊ ꝑ ſcđꝫ: hęc locutio ē mētalꝛ iterioꝛ in
āgelo. ġ iſtioꝛes ſuas locutōes pn̄t vni ma
nifeſtare ⁊ occltare alri. qđ n̄ eēt niſi tal'ꝟ/ Concl
tutē ſibi hr̄ent connatā. ¶ Scđo ſeq̄ viꝛ ꝙ
āgelꝰ p̄t celare alri ne videat oēs ſuos hi/
tus. ꝓbaꝛ ſic. itelligibilioꝛ ⁊ ꝯg̃ſcibilioꝛ eſt
actualꝛ locutio q̄ hītꝰ: ⁊ tn̄ āgelꝰ pōt celare
ſuā actualē locutōeꝫ ne pn̄tes quibus nō

loquit̄: intelligāt ꝑ p̄cedēs correlariū. ergo ⁊
habitꝰ. Tenet ꝯn̄tia. q: ſi magis cognoſci/
bile celare pōt: q̄re nō minꝰ. ⁊ pȝ maior. q̄a
actualis locutio p̄ſupponit habituȝ mētis
ſm̄ quē fit ſermo: ⁊ addit ſuꝑ eū actū exp̄ſſi
3.ꝓpō ꝓmiſſa onis. ¶ Tercio ſuppono ꝙ aīa ſeparata p̄t lo/
qui alteri aīe ſeparate. pȝ Lu. xvj. vbi aīa diui
4.ꝓpō ꝓmiſſa tis loq̄bat̄ Abrae ⁊ ecōtra ¶ Quarto ſuppo
no. ꝙ ſicut nō neceſſe ꝙ angelū loquentē an
geli alij p̄n̄tes quib⁹ nō loquit̄ itelligāt: ſic
etiā nō ē neceſſe ꝙ ſermonē quē aīa facit al/
teri aīe. angelo vel deo. alij p̄n̄tes q̄b⁹ nō lo
quit̄ intelligāt. pȝ p̄ma ꝑs ꝑ ſuppōeȝ p̄mā
⁊ pȝ ſcd̄a ꝑs. q: cū aīe ſeparate ſint ſicut ange
li. ſaltē quo ad h̄. vt d̄r Mat. xxij. de hoīb⁹
poſt reſurrectōȝ. nō videt̄ rō quare ſermonē
aīe ſeparate plus oēs aīe p̄n̄tes intelligerēt q̄ȝ
ſermoneȝ angeli. p̄ſertim q: ſigna quib⁹ lo/
quunt̄ aīe ⁊ angeli ſunt cōſilia ī eē ſigni. ⁊ iō
ſi ſermo angelicꝰ natꝰ ē occultare formatꝰ ex
5.ſuppō illis ſignis: q̄re nō ſermo aīe: Quinto p̄mit
to. ꝙ minꝰ noti ſunt habitꝰ aīe angelo vl' al/
teri aīe q̄ȝ ſua loq̄la. recte declarat̄ ſicut corre
6 lariū ſcd̄m ſcd̄e ſuppōis. ¶ Sexto p̄mitto.
ꝙ ꝑ ſecreta mētis hic intelligo ꝯceptꝰ intel/
lectuales. aſſenſus ⁊ diſſenſus veri vel falſi
argumētatiōes ⁊c̄. q̄ ponunt̄ ī intellectu. ſilr̄
7 electōes ⁊ habitus volūtatis. ¶ Septio ꝙ
demō vel angelꝰ ꝓpter ꝑfectōeȝ p̄ncipalē ꝑ
eſt corpib⁹. vn̄ nouit v̄tutes corpis: ⁊ ea q̄
ſunt ī corpib⁹: intm̄ ꝙ magice artes ſuo mi/
ſterio exercent̄: applicando actiua paſſiuis
vt dicit mgr̄ di. vij. ca. viij. ⁊ deinceps decla
rat ꝙ nō creāt: ſȝ actiua paſſiuis applicant
Corre. ¶ Correlarie ſequit̄. ꝙ cogitatōes. ph̄āṫaſie
⁊ actꝰ ſenſus cōis et ſimulachra reſuata in
mēoria nr̄a corꝑali ꝑfecte noſcūt Pȝ. q: no
Ultimo notādū. ſcūt v̄tutes corpoꝝ ⁊ qualitatū q̄ ſunt in ip
ſis ¶ Ultimo noto. ꝙ demonē cognoſcere ſe
1 creta mētis p̄t intelligi duplr̄. Uno mō di/
2 recta ītuitōe. ſ. ea ī ſe cognoſcēdo. Alio mō
ꝑ diſcurſū ab effectu cognoſcēdo cām: ſic ex
Lōcl'o 1 ſigno cognoſcēdo ſignatū ¶ Quib⁹ p̄miſſis
ꝓcedēdo ꝓbabilit̄ videt̄ mihi ꝓ p̄ma ꝯcl'o
ne. ꝙ ſepe demō noſcit ſecreta mentis nr̄e ꝑ
diſcurſum. pȝ. q: nouit ꝙ ſenſu cōi exn̄te in
actu ſil'es ī repn̄tādo fiūt cogitatōes ī intel
lectu. q: ſcit ꝙ ille ē modꝰ cognoſcendi hoīs
¶ Itē ꝙ opans aliquē actuȝ. ſiue bonū ſiue
maluȝ. eligit ⁊ vult ſic facere in voluntate.
ex quo nō cogit̄ volūtas in his actibus qui
ſuo ſubſunt impio: ⁊ ita in alijs. Neq̄ȝ mi/
rū. q: ſic hō pōt cognoſcere ſecreta mētis ex
effectib⁹. nā iccirco rep̄hēdunt̄ malefacien/
tes: eo ꝙ ſic facere voluerūt: ⁊ laudant̄ boni
de bona volūtate ex effectib⁹. cognoſcēdo e/
lectōes ⁊ cogitatōes interiores. ¶ Scd̄a cō Lōcl'o.2
dio ꝙ imediata inſpectōe demō nō videt ſe
creta mētis: niſi forte mēs ſibi loq̄ret̄. Pro/ 1
bat̄ p̄mo auctib⁹. Scribit̄ em̄. ij. Para. vj
ca. Salomonē dixiſſe ad deū. Tu ſolꝰ noſti
corda filioꝝ hoīm. ¶ Dicit mgr̄ Thomas Lōtra
de argētina. ꝙ dicta auctas ⁊ ꝯſiles. intelli/
gunt̄ de affirmatōe ⁊ negatōe ⁊ electionib⁹.
⁊ ſimoi actib⁹: ⁊ nō de conceptib⁹ vel ſignis
vel cogitationib⁹ ſequētib⁹ iſta ſigna ¶ Sȝ Solnit̄
hec glo. ē contra beatū Aug. in libro de eccle
ſiaſticis dogmatib⁹. ca. xlix. ſic dicentē. In/
ternas aīe cogitatōes dialolum nō videre
certi ſumus. ſequit̄. ſecreta aūt cordis ille ſo
lus nouit ad quē dicit̄. Tu ſolus noſti cor/
da filioꝝ hoīm. Itē cū affirmatiōes ⁊ nega
tōes. aſſenſus ⁊ diſſenſus. electōes ⁊ refuta
tōes ſunt actꝰ fortiores poſitiui: ⁊ faciliores
ad intuēdū q̄ȝ ꝯceptꝰ ſimplices: q̄ poſſȝ aſſi
gnari ratio ꝙ demō videret ꝯceptꝰ ⁊ nō a/
ctꝰ ꝯſequētes: conſtat ꝙ nulla. g̊ ꝯcl'o vera
⁊ gloſa nulla. ꝯn̄tia tenet. ⁊ an̄s pȝ ꝑ expie/
tia ī nobiſipis. nā laici ꝑcipiūt bn̄ aſſenſus
⁊ diſſenſus ſuos. vn̄ dicūt ſe credere vel diſ
credere ¶ Itē actus ſuos volūtatis. vt velle
vel nolle. Sed de ſimplicib⁹ conceptib⁹ cō
munes ⁊ pueri ⁊ fatui: regulariter nihil ſci/
unt ſi interrogent̄: niſi incipiāt ſe reflectere.
tūc em̄ aduertūt ſe ſimplices cogitationes
hr̄e: illi q̄ inter eos ſunt acuti. ⁊ cauſa ī hoc
ē manifeſta. q: ſpecies reꝝ ſenſibiliū ꝓpter
paruā quā habet entitatē: nec a ſenſu extio
ri: nec interiori cognoſcunt̄. q̄ȝuis actualiter
veniāt ad ſenſum vel organū eiꝰ. Sȝ actū
ſentiēdi vt vidēdi ꝑcipit ſenſus interior eti
am ſine diſcurſu. vt dicit ph̄s. ij. de aīa. c. de
ſenſu cōi: ⁊ quare: q: ē maioris entitatis ⁊
magis cognoſcibilis q̄ȝ ſpēs multiplicata a
ſenſibili: ꝑ quā vt ꝑ inſtrumētū ī ſenſu gene
rat̄. Eodē mō ē de ſimplicib⁹ ꝯceptib⁹. ꝙ q:
minoris entitatꝭ ſunt: q̄ȝ aſſenſus vel electi/
ones nō ꝑcipiunt̄ a ſimplicib⁹. q̄ tn̄ ſuos a/
ctꝰ aſſenſiuos ⁊ electōes ſequētes: q: maio/
ris entitatis ſunt: bn̄ ꝑcipiūt. Minor nota
ē. q: ſi demō res magis poſitiuas ī aīa exn̄/
tes nō videt: nec videbit res minꝰ cognoſci
biles in eadē. Un̄ in lib. retractationū retra Probat̄
ctat Aug. dictū quo q̄nq̄ȝ dixerat angelū vi 2 ꝯcl'o
dere nr̄as cogitatōes ¶ Scd̄a. q: dicit Hie auctēz.
ro. Mat. ix. ꝙ ex hoc ꝙ Ieſus vidit cogita/

tiones eoꝝ. Cõcludit ꝙ ipe erat deus. ergo
cognoſcere ſecreta cordis ē ꝓpriū dei: vel ra
tio nõ valebit. Idē dicit Chriſ. ſup Mat.

Alia p/batio cõ/clu. ſcõe.

¶Scõo ꝓbat hec ꝯcluſio ex ſuppõnib⁹ p/
miſſis. qꝛ demõ vel angel⁹ nõ põt cognoſce
re ſecreta alteri⁹ angeli vl' demonis: niſi ſibi
velit reuelare. Et eadē rõ ē de h̄ reſpectu al/
teri⁹ angeli ⁊ reſpectu aīe itellectiue. ğ ⁊c. ꝯñ
tia tenz. ⁊ maioꝛ pz p. ij. corre. ſuppõis ſcõe
⁊ mioꝛ pz p ſuppões. iij. ⁊. iiij. quare em̄ pl⁹
cognoſceret ꝯcept⁹ aīe intellectiue q̄ꝫ alteri⁹

Contra eãdẽ con cluſiõz 1

angeli? ¶Sed ĩ ꝯriū hui⁹ ꝯcl'ois mgr̄ Tho
mas de argẽtia vult ꝓbare ꝙ angel⁹ natura
lit̄ cog̃ſcit cogitatões q̄ꝫtū ad t̄mioꝝ ſignifi
catõz. qđ nitit̄ ꝓbare mult̄ medijs. ꝑmo ſic
Ille q̄ oēm actū vite nr̄e cog̃ſcit q̄ ē ſimplex
appħēſio: ille etiā actū ꝯponēdi et diuidēdi
cognoſcit q̄ ad ſignificata termioꝝ. ſz ange
lus p̄t naturalit̄ cognoſcere oēz actū nr̄i itel
lect⁹: q̄ ē ſimpliciū appħēſio. igit̄. pz maioꝛ
de ſe. mioꝛē ꝓbat. qꝛ angel⁹ euident̄ videt q̄
ſpē vtimur ĩ orgão phãtaſie: cū illa ſpēs p̄ ce
teris alijs actuet̄: qñ ea vtimur actualit̄ cog
2 ſcēdo ¶Scõo ſic. q̄cūqꝫ actualit̄ cog̃ſcit ali
qđ ſubiectū ille p̄t cognoſcere oīa q̄ ſūt ĩ illo
ſbiecto: ſz angel⁹ ꝑfecte cog̃ſcit nr̄az aīaz in/
tellectiuā. ğ. maiorē poſſꝫ ꝓbare. qꝛ videt̄ ꝙ
ſbiectū ſit min⁹ cognoſcibile q̄ꝫ act⁹ ĩ eo exñ
tes. vt maťia min⁹ cognoſcit̄ q̄ꝫ ſue q̄litates
3 mioꝛ ſupponit̄. ¶Tercio ſic. ꝑfecte cognitis
oīb⁹ cāis alic⁹ effect⁹ cog̃ſcit̄ ipe effect⁹. Mõ
angel⁹ videt̄ ꝑfecte cognoſcere oēs cās nr̄a/
rū ſimpliciū appħēſionū. igit̄. pz maioꝛ. q̄a
ſcire ē rē p cās cog̃ſcere ⁊c. j poſter. ⁊ mioꝛ etiā
videt̄ nota. qꝛ cognoſcit phantaſmata ⁊c. ⁊
res corꝑeas. deū ⁊ aīas nr̄as. ⁊ ita nõ viden
tur eē alie cauſe cognitionū nr̄aꝝ. ¶Quar/
4 to ſic. Intellect⁹ q̄ cognoſcit ſpūalia: non ꝑ
corꝑalia: ñ min⁹ ꝑfecte cognoſcit ſpūalia q̄ꝫ
corꝑalia. ſz angel⁹ ē hmõi. igit̄ cū cognoſcat
oīa accñtia corꝑalia: nõ minus videt̄ cog/
noſcere ſpūalia. et ex ꝯñti act⁹ nr̄i intellect⁹
5 ſimplices. ¶Quito. qđ ꝑfecte videt aliquā
rē videt etiā ꝑfecte decores illi⁹ rei. ſz angel⁹
mal⁹ ſic bon⁹ ꝑfecte vidꝫ aīaz. ğ ei⁹ decores. ſ.
ſuas ſimplices cogitatões. pz maioꝛ qꝛ ꝑfe
cte vidēs parietē videt colores. picturas et
6 figuras q̄ ſūt ĩ eo. ⁊ minoꝛ ſupponit̄. ¶Sex
to. ſicut ſe hꝫ ſenſus ad ſenſibile ita ſe hꝫ in
tellect⁹ ad intelligibile. ſed nullū ē ſenſibile
qđ effugit potētiā ſenſitiuaz ſenſus creati. ğ
nõ ē aliqđ itelligibile qđ ſubt̄fugit noticiā
intellect⁹ creati. ſ. angeli q̄ ē ꝑfect⁹. ⁊ nõ mo
le corꝑis impedit⁹. maioꝛ ē phi. iij. de aīa. mi
noꝛ ē phi. ij. de aīa. ca. de ſufficiētia ſenſuū ex
terioꝝ. ¶Septio ſic. potētia ꝑfecta ĩ ſuo ge/ 7
nere põt ĩ om̄e illud qđ p ſe ꝯtinet̄ ſub ſuo
obiecto adeq̄to. mõ intellect⁹ demõis ē ꝑfe
cta potētia in cognoſcēdo intelligibilia ſub
quib⁹ ꝯtinent̄ om̄s act⁹ ſimplices intellect⁹
humani. qꝛ oēs ſunt itelligibiles. ğ p̄t intel
lect⁹ angeli ĩ cognitõem oīm nr̄oꝝ actuum
ſimpliciū intellect⁹. He ſunt rõnes hui⁹ do
ctoris: q̄ mihi nõ videnť ꝯcludere. ſz ſua re
uerētia ſalua eſſe ex nimis cõib⁹. ⁊ ſi aliq̄
ꝯcludūt: nõ cõcludūt ſuū ꝓpoſitū. cęteꝝ ſi
concluderēt: ꝓbarēt ꝙ angelus noſceret no
ſtros aſſenſus ⁊ diſſenſus: electões interio/
res: ⁊ oēs habit⁹ nr̄os p̄ſentialit̄ ĩ aīa exiſtē/
tes. cui⁹ ꝯtrariū ipemet dicit ĩ eadē queſti/
one ⁊ eodē articulo. circa di. vij. ſcõi. Et iõ
r̄ndet̄ ad ſingulas. ¶Ad ꝑmā negãdo mio Adr
rē: loq̄ndo đ noticia ituitiua: puta q̄ intuet̄
intellect⁹ angeli res ĩ ſe. Et ad ꝓbatõz dicit̄
ꝙ veꝝ ē ꝙ angel⁹ p̄t cognoſcere oēm actū in/
tellect⁹ quē in ſe format: mediãte phantaſ/
mate ĩmediate. ſed hoc ē p diſcurſum ꝯclu/
dēdo. ꝙ q̄a tale phãtaſma ē ĩ ſenſu: ſimilis
act⁹ vel habit⁹ generabit̄ ĩ intellectu. ¶Se 2
cūdo ꝙ nullū taliū cog̃ſcit ituitiue: niſi aīa
nr̄a loquat̄ ſecū: ſicut etiā nõ cognoſcit loq̄
lã: neqꝫ conceptū alteri⁹ angeli niſi ſecū loq̄
tur: ⁊ angel⁹ ei velit reuelare: vt dictū ē in ꝑ
mis duab⁹ ſuppoſitiõib⁹. ¶Tercio dicit̄ ꝙ 3
neſcit q̄ act⁹ ſunt reſeruati ĩ memoria intelle
ctuali: quib⁹ aīa põt vti. nec q̄ habit⁹: ⁊ iõ ĩ
multos act⁹ ſimplices põt aīa cū phanta
ſia ē in actu ſuo diſcurrēdo. ⁊ p memoriā in
ſe ex habitib⁹ intellectualib⁹. vel ex memo
ria intellectuali: q̄ nõ depēdēt immediate a
phãtaſmate: ⁊ talia nõ cognoſcit: nec in ſu/
is cauſis: nec in ſe. Vñ ꝓbabile ē ꝙ intelle/
ctus noſter ĩ viro ſtudioſo põt hr̄e cogniti/
onē incomplexā ſui. ⁊ hec nõ depēdet imme
diate a phãtaſmate. ¶Ad ſecūdā. ꝙ ſi ma/ Ad2
ioꝛ eſſet vera: ꝯcluderet̄ ꝙ demõ poſſet cog/
noſcere om̄es aſſenſus ⁊ electões nr̄as in/
tuitiue. qꝛ oīa illa ſunt ĩ aīa nr̄a. ¶Scõo 2
angel⁹ inferioꝛ videns ſupmū angelū vide
ret om̄ia que ſunt ĩ illo. veꝝ ē. nihilominus
ꝙ angel⁹ p̄t cognoſcere oēm cogitatõem aīe
noſtre: inq̄ꝫtū ei aīa vult reuelare: loquēdo
cū eo. ⁊ exꝑimēdo illam cogitatõem. Et ad
ꝓbationē maioris dicit̄ ꝑmo. ꝙ licet maťia
ꝓpter debilitatē ſue entitatis difficili⁹ cog/
noſcibilis ſit q̄ꝫ ſue forme. nõ tñ ē ita de aīa

que ꝑfectior ē q̄ȝ ſue cogitatōes. ⁊ ex ꝯſequē
ti magis cognoſcibilis. Sc̄d̄o. ꝙ cogitati/
ones ⁊ alij actus vel habit⁹ ſpūales. eſto ꝙ
cognoſcibiles ſunt. tñ nō cognoſcunť niſi a
deo ⁊ ab ipa re. ſ. aīa intellectiua vel natura
angelica intuitiue i qua ſunt: niſi inq̄ȝtū vo
lūt ea manifeſtare. Jndidit em̄ dñs ꝟtutez
ſpūalibꝫ: qua ſua ſecreta ceteris multa ſūt
niſi inq̄ȝtum eis voluerint reuelare: ⁊ hoc lo
quēdo de intuitiua cognitōe. vt dictū ē in p̄
Ad 3 mo correlario ſc̄d̄e ſuppōis. ¶ Ad t̄ciā ſicut
ad p̄mā. ꝙ ſupponēdo ꝙ rō ꝯcluderet: non
ꝯcluderet niſi de noticia quā angel⁹ hr̄et diſ
curſiue: nō aūt de intuitiua: ⁊ etiā multi ſūt
actus i memoria intellectiua remanentes:
q̄s angelus diſcurrēdo a phātaſmatibꝫ ne
quit ꝯcludere eē i intellectu. eo ꝙ intellect⁹
taliū nō pōt obliuiſci: de q̄ neq̄t eē iudex an
Ad 4 gel⁹. ¶ Ad quartā. ꝙ angel⁹ angeli ſpūalia
intuitiue cognoſcit: quoꝝ ſpēs hȝ i ſe: vl' eti/
am q̄libet intellect⁹ angelic⁹ ea q̄ hȝ i ſeipo:
⁊ ea ꝺm q̄ aliā opinionē cognoſcit: recipien
do ſpēs a rebꝫ repn̄tatis ei. ſed hec que ſunt
i mente alterius angeli vel hoīs. nō cogno
ſcit niſi inq̄ȝtuȝ alius angelus ei voluerit re
uelare: vel loquēdo vel oſtendendo ⁊c̄.
¶ Jtē ſi hec ratio ꝯcluderet: ꝓbaret ꝙ ange
lus intueretur aſſenſus ⁊ diſſenſus nr̄os ⁊ ele
ctōes noſtras interiores. quod ꝓpriū ē dei
Ad 5 ⁊ ipſius cognoſcētis talia i ſeipo. ¶ Ad qui
tam. ꝙ nō opꝫ maiorē eſſe verā. multa em̄
videm⁹ oculo: quoꝝ decores nō videmus: ⁊
ſi aliquos videmus: hi ſunt q̄ ſunt in ſupfi
cie exteriori. ⁊ q̄ cadūt ſub viſu. Nō in an/
gelo decor eius vel deformitas vel etiā i aīa
intellectiua latet inq̄ȝtū vult quo ad cog
nitionē intuitiuā: niſi ipi deo ⁊ habēti. Uerꝫ
ex effectu pn̄t q̄nq̄ȝ cognoſci: ſunt em̄ debili
ter hmōi res i natura entiū. vn̄ nō ē neceſſe
ꝙ viſa aīa videanť hec in ea niſi lumine
alio q̄ȝ intuitiuo. ſ. diſcurſiuo vel dei reuela/
tione: vel ipſius habētis oſtēſione videanť
¶ Jtē hec ratio equaliter ꝯcludit de aſſenſi/
bus ⁊ electōibꝫ ſicut de p̄mis actibꝫ intelle
Ad 6 ctus. ¶ Ad ſextā ꝯcediť qđ ꝯcludiť: quicq̄d
ſit de p̄miſſis. q2 om̄es ſimplices actus men
tis noſtre: ⁊ etiā aſſenſus ⁊ electōes ſunt in/
telligibiles. ⁊ intelliguntur ab intellectu crea/
to illo i quo ſunt ſaltem poſt hāc vitā. ⁊ ſūt
ab alijs intelligibiles inquantū ei placue/
rit eos alijs manifeſtare. ſȝ ſicut colores ab
ſcōditi nō videnť ab alijs: ita act⁹ itellect⁹ ⁊
volūtatis occulti nō videnť ab alijs niſi ſpā

li manifeſtatōe dei vel de volūtate habētis
¶ Jtē hec rō nō pl⁹ ꝯcludit de actibꝫ p̄mis
vel ꝯceptibꝫ: q̄ȝ de alijs actibꝫ intellectus ⁊
volūtatis: ſicut pȝ intuēti. ¶ Per idē rn̄deť Ad 7
ad ſeptimā. recte ꝙ intellect⁹ demōis aut al
teri⁹ pt intueri cogitatōes ⁊ act⁹ nr̄os deo il/
los manifeſtāte: vel de ꝯſenſu noſtꝝ loquē
tiū cū eo: ⁊ ei manifeſtātiū illos: recte ſicut
de electōibus vel aſſenſibꝫ. aliter aūt eos in
tueri nō pōt: ſicut colores abſcōditos non
videt viſus. Un̄ pȝ vt dixi. ꝙ he rōnes ꝓ
maiori pte nō plus ꝯcludūt de actibus p̄/
mis q̄ȝ de electiōibus vel ꝯſenſibus. ⁊ ſunt
nō ad ꝓpoſitum doctoris ipās adducentis
Hoc de ſecūdo articulo.

Quibus premiſ/ Ad rōes p̄ncia.

ſis rn̄deť ad rōnes p̄ncipales. Ad p̄maȝ ⁊
ſuppoſitū negādo ꝯn̄tiā. Ad ꝓbatōem dr̄.
ꝙ fundať i falſa imaginatōe. videlicet hac
ꝙ quāto aliqua ſūt ſiliora ꝙ tāto mag̃ vnū
eoꝝ natū ē eſſe i alio. quod nō eſt veꝝ. nam
forma ē ſimilior forme ſue ſpecie q̄ȝ materie.
⁊ tamē nequit inherere forme ſȝ bn̄ materie
quoꝝ em̄ vnū natū ē eſſe in alio: illa nō de/
bēt eſſe ſimilia: q2 quare plus vnū ineſſȝ al
teri q̄ȝ ecōtra: ſed diſſilia: ſicut act⁹ ⁊ potētia
aīa ⁊ corpus: angelus ⁊ corp⁹ ſupra quod
hȝ dominiū. Eodē em̄ mō poſſȝ argui. ꝙ q2
nō pt illabi demoni. g̃ nec corpi. dn̄iuȝ em̄
pōt hr̄e ſup corpus: ⁊ aliquo mō illi p̄ſide/
re: q2 nobilior eſt illo. ⁊ hoc q̄n̄ dñs ꝑmittit
vel mādat: ſicut i ꝟtutibꝫ celeſtibꝫ motrici
bus ē. Sup ſpūs aūt deus ſolus ſibi reſua
uit dn̄ium illapſus. nec pōt h̄ alteri cōica/
re. eo ꝙ hoc nature ſpūali repugnat (vt eſti
mo) qđ aliq̄d illabať ei niſi de⁹. ¶ Ad ſc̄d̄aȝ Ad 2
negeť ꝯn̄tia. Dictū ē em̄ ꝙ nihil ꝓhibet plu
res ſpūs eſſe adequate ſimul ꝺm locū. licet
nō ꝑ inheſionē ſȝ ꝑ coexiſtentiā. Ad ꝓbati
onē dr̄ ꝙ nō pn̄t eſſe plēs ſpūs creati eiuſdē
corpis ꝑ inheſionē ſimul ⁊ ſemel: ſaltē d̄ po
tētia ordinata. Sȝ ꝙ plēs ſint ſimul: vl' ꝙ
vn⁹ inhereat. ⁊ alius coexiſtat: nō ē incōue
niēs: vt dictū ē an̄ i alia q̄ſtione. Demō au
tē corpi nō inheret: nec inherere pōt: vt di/ Ad ꝯfir.
ctū eſt i p̄mo articulo. ¶ Ad ꝯfirmatōeȝ. ꝙ
demoniaci dicūtur obſeſſi i ordine ad ani/
mā: q2 demō eſt extra aīam. ſed ſunt poſſeſ/
ſi i ordine ad corpus. q2 demō coexiſtit eo/
rū corpibus. ¶ Deinde reſpōdeť ad ratōes Ad 1 de
que fiūt ꝓ queſito. Ad. 1. q̄ ē auctoritas be q̄ſito.

ati Aug⁹.dicit̄.ꝙ intelligat ꝑmā ꝯcluſionē
articuli ſc̄di.ſ.ꝙ ſepe ſciūt nr̄as cogitatiōes
ꝑ diſcurſum: vel ex effectu: vel eas directe:
Ad 2 q꞉ hoc ē ꝓpriū dei.¶ Ad ſc̄dam q̄ ē ꝑma ra/
tio ꝓ illa ꝑte ꝯcedēdo: ꝙ in caſu poſſibile ē
ꝙ aliq̄s peccet mortaliter.ꝛ ꝙ demonē hoc
lateat.licet hoc ſit rarꝫ: eo ꝙ regulariter pec
catū mortale volūtatis aliquem motuꝫ fa
cit in corꝑe: ex quo demon quia ſubtilis eſt
in diſcurrēdo: cōcludit diſcurſiue pc̄m aīe
ī genere vel ī ſpecie.ꝛ forte q̄n̄qꝫ ī nūero ꝓꝑ
ꝯnexionē: q̄re eñ nō poſſet hoc demō: cū ṽ
tus eſtimatiua ex viſis elicit ſpēm ꝛ cogniti
onē ſingularē inimicicie lupi: vt dicet̄ ī ſciē/
tia naturali.¶ Ad improbatōem ꝯſequēt̄
dicit̄.ꝙ executor ē ꝑ⁹ iudiciū ꝑticulare ipſi⁹
anime.ꝛ illo iudicio reuelat̄ ei oīe peccatū
aīe.ꝛ modus punitōis.nō eñ ꝑmittit̄ ī ani
mā ꝯdemnatā ſeuire quantuꝫ vult: ſed vt
puniat citra ꝯdignū: q̄uis libēter plus fa/
Ad 3 ceret ſi ꝑmitteret̄.¶ Ad terciā negādo ꝯn̄ti
am. Et ad ꝓbatōem dr̄.ꝙ q̄uis potētie aīe
notificant̄ ꝑ actus: iſti ſunt act⁹ ſpecifici vel
generales ꝯn̄tes ſpēm illi⁹ potētie. vt vege/
tatiuā ab oꝑe exteriori.ſ.nutritōe: nō aūt ꝑ
oꝑa indiuidualia.q꞉ talia nō cadūt ſub ar
2 te.ꝛ ideo de illis nō loquebat̄ Ariſtō.¶ Se
cūdo dicit̄.ꝙ ph̄s loquit̄ de cognitōe huma
na: que ſubām nō cognoſcit: niſi medianti
bus accidētibꝫ ꝛ effectibꝫ. Secus ē de cog/
nitiōe ſpirituū q̄ cognoſcūt ſubās vel ꝑ ſpe
cies ꝯcreatas ſibi: vel ꝑ ſpēs receptas a ſub
ſtātijs: quoꝝ cognitio eſt ꝑſpicacior q̄ꝫ cog/
nitio humana. de quo magis dicet̄ in que/
3 ſtione ſequēte.¶ Tercio ꝙ rō arguit de cog/
nitōe diſcurſiua: quā demō nō ſumit a co/
gitatōibus mētis: ſed a motu corꝑis queꝫ
videt.ꝛ ergo cogitatiōes ꝛ oꝑatiōes corꝑis
Ad 4 bñ videt.ſed de illis nō eſt ad p̄ſens.¶ Ad
quartā.ꝯceſſo ātecedēte neget̄ ꝯn̄tia. Et ad
ꝓbatōem ei⁹ dicit̄.ꝙ nō oꝑtet oēm cogitati
onē mētis ſequi motū corꝑis: niſi q̄n ē cum
vehementi delectatiōe vel triſticia: ꝙ oꝑtet
nō ſemꝑ vt in cogitationibus ſpeculatiuis
volitionibus circa talia.¶ Secūdo.ꝙ non
eſt contra dicta. quia dato ꝙ ſic cognoſce/
ret: hoc nō eſſet intuitiue: ſed ꝑ diſcurſum:
ꝛ vtplurimū ſic cognoſcit affectiones men/
tis circa agibilia preſertim quādo ſequitur
cōſenſus ꝓpter motus ꝯmuniter tūc in cor
pore ꝯſequētes.¶ Ad auctes poſt oppoſi/
tū: nō oꝑtet rn̄dere.quia ſunt ꝓ dict̄. Hoc
de queſtione.

Onſequēter

c querit̄ ſeptimo circa diſtinctio
nes nonā.decimā ꝛ vndecimā.
vtꝝ ſicut ſuꝑiores angeli cognoſcūt ꝑ ꝯcre
atas ſibi ſpēs: ſic loquēdo ſm̄ illas valeāt
purgare īferiores ꝛ ad quos mittunt̄ hoīes
¶ Que queſtio tria ſupponit: ꝛ quartū q̄rit
ſupponit eñ ꝑmo ꝙ angeli ītelligāt ꝑ ſpēs
ꝯcreatas.¶ Cōtra q̄d arguit̄ ſic. Angeli in/ Cōtra ſuppo.
telligūt ꝑ ſuā eēntiā.ḡ nō ꝑ ſpēs ꝯcreatas.
Cōſequētia nota ē. Añs ꝓbat̄ ꝑmo aucte
b. Diony.vij.ca.de di.no.dicētis.ꝙ angeli
ſciūt ea q̄ ſunt ī terra ſm̄ ꝓpriā mētis natu
rā. Nō idē ē natura mētis angeli ꝛ ei⁹ ſbā.
igit̄.¶ Sc̄do aucte phi.iij.de aīa.ꝛ.xj.meta 1. pbat
ph.dicētis.ꝙ ī ſeꝑatis a materia idē ē ītelli ana.
gere ꝛ q̄d intelligit̄.illud aūt q̄d intelligit̄ ē
idē intelligēti rōe eius q̄ intelligit̄. vbi vult
ꝙ ī talibꝫ ē idē q̄d intelligit: ꝛ id q̄ intelligit
ḡ vult ꝙ talia que ſunt ſine materia: intelli
gūt ſe ſua eſſentia: ꝛ cū angelus ſit ſine ma
teria: habet̄ intentū.¶ Tercio.quia.xij.me/ 3
taph.ca.vj.vult.ꝙ intelligentie que ſūt an
geli: ſm̄ eum ſunt oīmode ſimplices ꝛ im
mobiles. Nō hoc nō videt̄ verū: ſi nō in
telligūt ꝑ eſſentias ſuas.ergo ꝛc̄. Patꝫ ma
ior.vj.ca.xij.metaphyſice. Patꝫ minor.q̄a
ſi intelligūt ꝑ ſpēs receptas a rebꝫ: tūc mu/
tant̄.ſi ꝑ ꝯcreatas: tunc ſunt compoſiti illis
ſpeciebus: ꝛ informati ſuis intellectionibꝫ.
¶ Quarto ꝓbat̄ ātecedēs ratiōe. Angel⁹ ſe
ipm̄ cognoſcit ꝑ ſuā eēntiā.ꝛ oīa alia itel/
ligit in eadē.ḡ ꝛc̄. Cōſequētia nota ē. ꝛ añs
ꝓ ꝑma ꝑte apparet.q꞉ eſſentia angeli eſt ſi
bi ſumme p̄ſens.ꝛ de natura ſua intellectu/
alis: ꝛ angelus ē natus ſe intelligere.ḡ facit
ſibiipſi intelleccōem. Cōſeq̄ntia tenet ex eo
q꞉ q̄n intelligibile p̄ns ē potētie intellectiue
maxime tūc intelligit̄.ꝛ ātecedēs ꝓ q̄libet ꝑ/
te notū ē.¶ Et ꝯfirmat̄.q꞉ vel eſſentia ange Conſi
li ē mediū immediatū quo angelus intelli
git ſe.ꝛ habet̄ ꝓpoſitū: vel aliq̄d aliud.et h̄
nō.q꞉ nihil aliud videt̄ poſſe ita adequate
repn̄tare angelo ſuam eſſentiā ſicut ipſa ſe
ipſam.ꝛ ergo ſi aliquod eſt angelo mediuꝫ
cognoſcēdi ſeipm̄.maxime hoc faciet ſua eſ
ſentia.¶ Itē ſi aliquod ē mediū quo angel⁹ Conſi
intelligit ſeipm̄: ſit b.querit̄ an angelus in/
telligat b.vel nō? ſi dicas ꝙ nō: irrōnabile ē
q꞉ angel⁹ intelligit media quibꝫ cognoſcit
Si dic̄ ꝙ ſic: q̄ro vtꝝ itelligat b ꝑ ſeipm̄: ꝛ

eadē rōne poterat ſuā eſſentiā ꝑ ſeipaꝫ intel
ligere. Uel intelligit b ꝑ aliud vt per c. ⁊ ſic
erit ꝓceſſus ī infinitū. vel deueniet ad aliqͦd
quod erit angelo mediū ſeipm̄ cognoſcēdi.
⁊ ſi ſic: eadē rōne debebat hoc dici ī ꝓmo: ſcꝫ
ꝙ angelus ſe ſua eſſentia intelligit: ⁊ hͦ fuit
maior. Modo ꝓbo minorē. qꝛ ī ſua eēntia
intelligit oīa inferiora: eo ꝙ oīa inferio
ra ī ſe includit: ſicut nūerꝰ ſupior oēs nume/
ros īferiores. ⁊ iō ſi ꝑfecte cognoſcit ſuā eēn
tiā ī ea cognoſcit oīa inferiora. Itē ī ea etiā
cognoſcit oīa ſupiora: eo ꝙ illorū in ſe gerit
quandā ꝑticipatā ſimilitudinē. ī inferiori/
bus ei relucēt ſupiora ſicut ī effectu ſue cau
ſe. Uñ btūs Diony. iiij. de di. no. dicit. ꝙ de
us tota in totis cōgregat. id ē oīa in oīi
bus. ergo aliquo mō oīa includunt eſſen
tie angeli. ⁊ ergo ea ꝑfecta oīa ī ſe cognoſcit
1 princi/ ¶ Itē. intellectus angeli ītelligit: recipiēdo
paliter ſpēs a rebus cognitis. igit nō ꝑ ſpēs concre/
atas. Cōſequētia tenet. qꝛ fruſtra ponerent
duplices ſpēs eiuſdē intelligibilī eodē intel
lectu. Añcedēs ꝓbat. qꝛ alˀs angelꝰ intellige
ret res a qualibet diſtantia. ⁊ ſic fruſtra mo
ueret ad res. ⁊ pꝫ ꝯñtia. qꝛ ita hꝫ ſpēcieꝫ rei
2 diſtātis ſicut ꝓpinque. ¶ Scd̄o. qꝛ niſi ſic:
ſꝑ oīa intelligeret. ⁊ ſic nihil de nouo cogno
ſcere valeret: nec ſurgeret in eo noua cōpla/
cētia vel diſplicētia. imo oīa futura vide
ret. qꝛ vtiqꝫ videbit ea poſtqꝫ facta ſunt: ⁊ ſi
nō de nouo: ergͦ antea ea nouit. ⁊ iō pꝫ falſi/
tas ꝯſequētis. ⁊ ꝯñtia tenet. qꝛ ſꝑ oīm ſpēs
ī ſe haberet: nec aliquas nouas a rebꝫ vnqꝫ
3 recipet. ¶ Tercio ꝓbat añcedēs aucte beati
Aug. xij. de tri. ca. vij. dicētis. Deus nō ad
tp̄s videt: nec aliquid noui fit ī eius viſio/
ne angꝫ ſciētia: cū aliqͦd tꝑalit gerit: ſicut in
de afficiunt ſenſus: carnaliū. aīaliū ⁊ hoīm
⁊ etiā celeſtes angeloꝝ. vbi manifeſte vult
ꝙ ex effectu nouo de nouo afficiūt mētes an
3 pnci. gelice. qd̄ neqͥt eē niſi recipiēdo a rebꝫ ¶ Ter
cio ꝓncipalit ſic. angelꝰ cognoſcit ſinglaria
⁊ nō pt̄ illa cogſcere ꝑ ſpēs ꝯcreatas. ergͦ ⁊c. ꝯñ
tia nota ē. ⁊ pꝫ maior. qꝛ angeli agūt vt cu/
ſtodes hoīm: ſicut dicit mgr̄ di. xj. ſcd̄i ¶ Itē
mouēt motu ſingulari intellectu ⁊ volūtate
vt vult ph̄s. xij. metaph̄. mō actiōes ſꝑ ſūt
circa ſingularia: vt pꝫ ī ꝓlogo eiuſdē meta
ph̄. Minor pꝫ. qꝛ ſingularia ꝯhūt ad tp̄s
⁊ ad locū ſingularit exñtia. q̄ in angelis nō
vident eē Tū qꝛ ſunt ſuꝑ tp̄s. tū etiā ſpēs q̄
repñtaret antichriſtū pure: nūc et in hͦ loco
eēt falſa. ⁊ tercio. qꝛ oporteret ꝙ infinitas ha/
beret ſpēs. cū infinita ſunt ſingularia ꝓpter
infinitas ꝑtes cōtinui. ¶ Confirmat. qꝛ vel Cōfir.
vnica ſpē ꝯcreata cognoſcit oēs hoīes. ⁊ ſic
illa erit cōis in repñtādo. ⁊ ſic nō cognoſce/
ret ꝑ eā ſingularit: vel cognoſcit aliū ⁊ aliū
hoīem alia ⁊ alia ſpē. ⁊ ſi ſic: tūc oportebit ꝙ
ſint infinite ſpēs ī mēte angeli ꝓpt infinita
tē hoīm poſſibiliū. Itē ꝓpt īfinitas ꝑtes tē/
poris ꝑ q̄s vnꝰ hō viuit. niſi forte dicat ꝙ ſo
lū erūt finiti hoīes. ⁊ ꝙ angeli oīm illoꝝ ha
bēt ſilitudines. Sꝫ hͦ nō videt valere. qꝛ ſi
ſic: tūc ſi deꝰ ꝓduceret vnū hoīem q̇ nō gene
rabit: ſꝫ pt̄ generari. illū angelꝰ nō cognoſce
ret ſaltē indiuidualit. pꝫ ꝯñtia. qꝛ ſilitudi
nē eiꝰ nō accepiſſꝫ ¶ Quarto ꝓncipalit. ſi an 4. ꝓnci.
gelꝰ ꝑ ſpēs ꝯcreatas cognoſceret: oīa futura
ꝓuideret. Falſitas pꝫ. qꝛ hoc ē ꝓpriū dei. iux
ta illud Eſa. xlj. Annūciate q̄ ventura ſunt ī
futuꝝ: ⁊ ſciemꝰ qꝛ dij eſtis vos. ꝯñtia tm̄ ꝓ/
bat. qꝛ oīa illa noſcit quoꝝ ſpēs hꝫ ī intelle
ctu ſuo. ſꝫ oīm futuroꝝ hēt ſpēs ī itellectu
ſuo. igit. pꝫ maior. qꝛ pñtia ſpēi cū itellectu
ſufficiūt ad formādā cognitōeꝫ. Minor pꝫ
ꝑ aduerſariū. ¶ Sed ī oppoſituꝫ iſtiꝰ ꝑtis ⁊ pro ſup/
ꝓ ſuppoſito arguit ſic. qꝛ angelus cognoſcit poſito.
res: ⁊ nō ꝑ ſpēs receptas a rebꝫ. nec ꝑ ſuam
eēntiā formalit. igit ꝑ ſpēs ꝯcreatas. Tenꝫ
ꝯña. ⁊ pꝫ maior. qꝛ dicit mgr̄ ꝙ vnꝰ illumi/
nat aliū: qd̄ nō eēt niſi cognoſceret. ¶ Item 2
Mat. xix. dr̄. ꝙ ſꝑ videt faciē pr̄is. ſꝫ minor.
ꝙ nō recipiūt a rebꝫ ſpēs: illa ē b. Diony. vij
de di. no. dicētis. ꝙ angeli nō congregāt di/
uinā cognitōem a rebus diuiſibilibꝫ aut a
ſenſibilibꝫ. ¶ Itē nō minore ꝑfectōe produ 3
cti ſunt angeli qꝫ ꝓmus hō Sꝫ ꝓmꝰ hō ha
buit ſciam reꝝ ꝑ ſpēs ꝯcreatas. ergͦ a fortiori
angelꝰ. Pꝫ maior. qꝛ angelꝰ ē nobilior crea/
tura qꝫ hō: ⁊ minor pꝫ ꝑ illud Gen̄. ij. qꝛ im
poſuit oīibꝫ rebꝫ noīa: ⁊ ex quo noīa debent
ꝯformari rebꝫ: ſingulas res nouit. ⁊ nō ꝑ do
ctrinā. ergo ꝑ ſciētie infuſionē. ⁊ ex ꝯñti ꝑ ſpe
cies concreatas.

Huius queſtiōis

erūt quattuor articuli: quos diuiſim tracta
re volo: vt minor fiat ꝯfuſio. Quoꝝ ꝓmꝰ ē
de cognitōne angeloꝝ: de qua nūc dicet. ⁊ ſic
ꝓcedā ꝙ ꝓmo ꝓmittā aliquas ſuppoſitōes
Scd̄o ꝓbabiles ꝯcluſiones. qꝛ modi loqn
di doctoꝝ valde hic ſūt diuerſi. ¶ Quo igi Arti. i.
tur ad ꝓmā ꝑtē eſt ꝓma ſuppoſitio. Angeli
cognoſcūt. hec ī lumine naturali ꝯceditur

a pħo ⁊ ſuo ꝯmētatore.xij.metaph.qui vo
lūt ꝙ intelligētię mouētes mouēt ꝑ intelle/
ctū ⁊ voluntatē. ⁊ ī ſacro canōe ē pluries ex
2.ſuppō preſſa.¶Scđa ſuppoſitio. ꝙ eētia angeli
ſiue angel⁹ ē omino incorporeus. Pȝ.q: eſt
ſpūs:ꝑ illud pš.cxxxij. Qui facis angelos
ſuos ſpūs. Spūs aūt carnem ⁊ oſſa nō hȝ
Joh.xx. ⁊ a fortiori nō habet aliam molem
corpis. quę ē minus nobilis. Et phus hoc
vult.xij.metaph.ꝙ in lumine naturali con
cluderet ex ſimplicitate motus ⁊ regularita
te qua mouēt. Itē hoc exigit ordo vniuerſi:
vt nō ſolū ſit ens dependēs ꝑ ſe exiſtēs ſup/
poſitaliter corporeū:ſed etiā incorporeum.
Corrē. ¶Correlarie ſequit. ꝙ angelus nō ſentit ꝓ/
prie. Patȝ.quia hoc ē ꝓpriū corporeorum
Uñ auctres dicētes angelos videre vel ſen
tire debēt exponi ꝑ ſilītudinē:vt ſit ſenſus.ꝓ
portiōabiliter intellectu certitudinalit cog
noſcūt:ſicut nos cū videmus vel ſentimus
3.ſuppō ¶Tercia ſuppō.angel⁹ nō intelligit inſpici
endo phātaſmata ſua.patȝ ex pcedente q:
Corre. phātaſmata pſupponūt ſenſuȝ.¶Correla/
rie.ad min⁹ angeli nō ꝓportiōabilit intelli
gūt ſic nos itelligim⁹ ī vita pñte.pȝ.q: nos
nō intelligim⁹ ſine phantaſmatib⁹ vt dicit
4.ſuppō phus.iij.de aīa: ⁊ experimur ī nobis.¶Quar
ta ſuppō. Res corpeę nō pñt vi naturę ſuę
multiplicare ſuas ſpēs ī angelos:niſi h̄ fue
rit aliquo ſpāli admiculo dei. Hec ē b. Au/
guſtini.ij.ſuꝑ Geñ.ad lrāȝ.ca.xix. de puis
dicētis. Nec ſane putāduȝ ē facere aliquid
corpus ī ſpm̄.pȝ. tum q: ſm virtutes ſuas
nō agūt niſi extenſe.nō eſt autē angelus na
tus recipe niſi extēſe:cū ſic incorpore⁹:vt di
cit ſcđa ſuppoſitio.¶Scđo etiā.q: oīs diſ/
poſitio quā recipit angel⁹ ē neceſſario īdiui/
ſibil. ⁊ tale qđ ī ꝟtute ſua nequit facere vis
corpea.¶Dico notāter ſine ſpāli admiculo
dei.q: cū creatura obediat creatori:de⁹ cū ig/
ne infernali ꝓportionabilit ingerit angelis
malis dolorē:ac ſi corpales eſſent. De q̄ al's
Corre. plus poterit dici.¶Primū correlariū.ange
li ꝓpe cognoſcūt:nō ex eo ꝙ res corpeę ī eoꝝ
eētijs generāt ſuas ſilitudies.patȝ.q: res
corpeę ī eos nō agūt vt dicit ſuppō pcedēs
¶Ad iſtā rōeȝ ꝑmā ſuppōis rñdēt illi q̄ ſūt
de alia opiniōe.ꝙ verū ē ꝙ nō agūt ī eos acti
one reali:ſȝ actōe ſpūali. Sed ſalua eoꝝ re
uerentia iſtud nō ſoluit.q: ſiue ſit actio real'
ſiue ſpūalis agētis corpei:ſꝑ ē extenſa:ſicut
lumē ī medio:q̄uis ſit actio ſpūalis lucis.
ētñ expāſum ꝑ totū mediū. eodē mō de ſpē/

bus caloris ⁊ alioꝝ ſenſibiliū. nō em̄ dicūt
ſpūales q: indiuiſibiles.ſicut veri ſpūs vel
ſicut ſcīa in aīa:ſed poti⁹ q: inſenſibiles:ſic
adhuc remoti⁹ vētus vocat ſpūs:adhuc re
motiori trāſſumptōe:eo ꝙ inſenſibilis avi
ſu.ſicut de hoc patȝ.ij.metheoroꝝ. ⁊ hęc ex
phia ſatis ſunt manifeſta.¶Quīta ſuppō 5.ſuppō
ꝙ angel⁹ cognoſcit ſeipm̄.pȝ ꝑ Aug.ij.ſuꝑ
Geñ.ad lrām dicentē.ꝙ angel⁹ ī ſua confir/
matōe cognouit ſeipm̄. ⁊ ꝑ ꝯfirmatōȝ ītelli
git naturalē illuminatōȝ.¶ Itē cogſcit oēs 2
alios angelos.pȝ ꝑ auctorē đ cauſ:dicentē
ꝙ omīs intelligētia ſcit res quę nō corrūpū/
tur. Et Aug.ij.ſuꝑ Geñ.ad lrāȝ.vult ꝙ an
gelus cognoſcit ꝑ impſſioneȝ dei oīm natu
ras: ⁊ corpaliū ⁊ ſpūaliuȝ.¶ Itē tcio cogno 3
ſcūt angeli ex naturalib⁹ ſuis deū.pȝ.q: ho
mīes ex naturalib⁹ ſuis pñt cognoſcere deū
ſicut dr̄ ad Ro.j. Inuiſibilia dei ⁊c.ḡ ⁊ āge/
li.¶ Itē q̄rto.angeli cogſcunt ſingularit res 4
marīales: ⁊ ꝑfecte ī ſuo genere. Pȝ ꝑmo.q:
h̄ pñt hoīes:q̄re nō angeli:¶ Et ſi dicat.ꝙ
ītellect⁹ ē vniuerſaliū:ſenſus ſingulariū:an
geli carēt ſenſu. Pȝ ꝙ rō nō ꝯcludit.q: ītel/
lect⁹ ꝑmo cognoſcit ſingularit.q: ſic ꝑmo re
pñtat ei ſenſus.ſ.rē cū ꝓꝓetatib⁹ accñtalib⁹
ſed cognoſcit ſingulariter ꝯceptu ſingulari
nō determinato.ſ. Socratis vel Platonis
cū tales ī ſenſu nō ſint cognitōes.q: nō co
gnoſcit niſi cū accidentib⁹ īdiuidualibus.
¶Auctas igit phi ī.j.phyſicoꝝ. ⁊ ꝯmētato/
ris cōſimilis.iij.de aīa. ⁊ omēs quotquot ta
les ſunt:intelligunt ꝙ intellectus eſt vlium
ſic ꝙ nō ſenſus.ſed ſenſus ē ſingulariuȝ.nō
tñ ꝑ excluſionē intellectus.¶Hęc etiaȝ ꝑs 5
ſuppoſitōis pȝ.q: angeli deputāt cuſtodes
hoīm ſingulariū:vt dr̄ Mat.xix. ⁊ mgr̄ di.
xj. ⁊ quō bñ cuſtodirēt id:quod nō diſtīcte
cognoſcerēt. Eſt etiā phi.xij.metaph.volē/
tis.ꝙ intelligētię mouēt ꝑ intellectū ⁊ volū
tateȝ: ⁊ quomō aliter ſingulare ꝑ intellectū
mouerēt niſi ipm̄ cognoſcerēt: ⁊ vellēt ꝑ vo
luntateȝ moueri.¶Uidet mihi ꝙ hę ſuppo
ſitōnes ſint verę: ⁊ tam in lumine naturali
q̄ȝ etiā ſacrę ſciētię cōcedendę.¶Sexto pre 6 ſuppō
mitto ꝑ inquirēdo modū quo angeli prędi
cta etiā ex ſuis naturalib⁹ cognoſcere pñt ꝙ
de hoc poſſem⁹ imaginari tripliciť quātū mi
hi occurrit. Primo ꝙ oīa cognoſcerēt ꝑ ſuā 1
eſſentiā:licȝ min⁹ ꝑfecte.¶Scđo mō ſic. ꝙ 2
omīa cognoſcerēt ꝑ cognitōes ſuꝑadditas
¶Tercio mō ſic. ꝙ aliq̄ vt ſeipos cogſcerēt 3
ꝑ ſuā eētiā: ⁊ oīa alia cognoſcerēt ꝑ cogni/

doneſupadditā.quē modū tangit ſ. Tho.
pma pte ſumme.q.lvj.articulo.ij.in corpe
illius articuli.¶ Itē ſi ſcdo vel tercio mō di
cat.ꝙ intelligāt p ſpēs ſupadditas: hoc du
1 pliciter poſſum⁹ adhuc imaginari.¶ Uno
mō ꝙ p ſpēs q̄s i ipſis pduxerūt actiōe ſua
2 res itelligibiles ad extra.¶ Alio mō ꝙ p ſpe
cies nō pductas a reb⁹ ad extra cōit̄: ꝛ h̄ ite
1 rū dupl'r.¶ Uno mō ꝙ oīa intelligūt p ſpēs
2 ſibi a natura ꝯcreatas.¶ Alio mō ꝙ p ſpēs
ꝯcreatas.ſ.q̄ vocant̄ naturale lumē angeli
vel ſicut placuerit eas noīare.ꝛ p actus ali
quos additos.quos in ſe pducūt ex pñtia
rex cuȝ illo naturali lumine.¶ Itē ſi tercio
mō dicat̄.ꝙ aliqua intelligūt p ſuā eſſentiā
ꝛ aliqua p ſupaddita: hoc pōt intelligi du
1 pliciter. Uno mō ſic ꝙ ſolū ſeipos itelligūt
p ſuā eſſentiā.ꝛ om̄ia alia p intellectōes ad
2 ditas.q̄ eſt bri Thome. Alio mō ſic ꝙ oīa
ſupiora vel equalia intelligūt p intellectio
nes additas: ſed ſeipos ꝛ oīa inferiora p ſu
am eſſentiā: eo ꝙ eēntia eox clare cognita:
ē repñtatiuū ſufficiēs oīm inferiox: q2 emi
nenter om̄ia illa ꝯtinet: ſicut numer⁹ ſupior
oēs numeros inferiores.ꝛ fortaſſis aliȷs a
cutiorib⁹ aliȷ modi ſubtiliores occurrerent.
mihi autēȝ nō vident̄ aliȷ in genere p nūc.
De ēē pma pte hui⁹ articuli.

Scda ps.i.art. Quantū ad ſecun
dam partē videndū eſt: quis iſtox modox
ſit pbabilior: ſolū probabiliter pcedēdo in
om̄ibus ſubijciendo me determinationi ec
cleſie: ſi aliq̄d ſup his determīaret: ꝛ aliorūȝ
Scdo 1 melius dicentiū: ſit pma ꝯcluſio hec. Non
videt̄ pbabile: loquēdo catholice.ꝙ ange
lus oīa cognoſcat formalit̄ p ſuā eſſentiaȝ.
Probat̄ ſic pmo. quia ſic i cognoſcēdo eēnt
eque ſimplices ſicut de⁹. quod male ſonat.
ꝛ ꝯñtia pbat̄. q2 cognitio eox nō plus ſup
adderet eox eſſentie q̄ȝ cognitio diuina eēn
2 tie diuine.¶ Scdo ſic. q2 ſi ſua eēntia for
maliter cognoſcerēt: tunc etiam ſua eſſen
tia formalit̄ diligerēt vel odirēt. Pȝ ꝯñtia
q2 vbi act⁹ intellect⁹ nō addit ſup potentiā
itellectiuā: etiā act⁹ volūtatis nō addit ſup
volūtatē ſicut dei dilectio qua ſe diligit ē de
us.eque bñ ſicut ei⁹ cognitio ē deus: ꝛ in na
turalib⁹ ita deſideriū naturale grauis ē ſua
forma: ſicut ſua intētio qua intendit ſuum
bonū. Nō falſitas ꝯñtis apparet. quia ſic
idē eſſet cognitio angeli ꝛ ſuus amor vel ſu
um odiū.¶ Q, aūt hoc falſum ſit pȝ pmo. 1
q2 natura pot̄ ē i om̄ib⁹ creatis cognitio vo
lūtaris q̄ȝ amor: idē aūt nō ē pus ſeipo.¶ Se 2
cūdo: q2 tūc odiū angeli nō poſſet augeri vl̄
minui. contra illud ps. Supbia eorū qui
te oderūt aſcendit ſemp. Et pȝ ꝯñtia. quia
eox eſſentia vtriq̄ȝ nō pōt augeri nec minui
cū ſit indiuiſibilis.¶ Et tercio ad ꝯcluſiōȝ 3
quia cū in locutiōe angeli manifeſtet̄ eius
intellectio: oīs locutio angeli idē haberet p
fundamēto qd̄ exp̄meret: ꝛ ſic nō videt̄ quō
alius angelus illā pfecte ꝛ diſtincte intelli
gere valeat. Pȝ tñ ꝯñtia. q2 om̄is cognitio
quā locutio exp̄meret eſſet ſimplex eſſentia
angeli.¶ Forte dices.ꝙ in locutōe angelus
aliquē ꝯceptū diſtinctū in ſe vel in alio for
maret quo diſtincte ſua intētio p aliū intel
ligi poſſet. placet. q2 tūc hoc cōceſſo angel⁹
p aliq̄d aliud formale additū ſue eēntie in
telliget.ꝛ ſic nō oīa intelligit formalit̄ p ſuā
eēntiā: qd̄ ē ꝯcluſio.¶ Quarto. q2 ſic cogni 4
tio angeli nō videt̄ aliq̄d denouo poſſe ad
diſcere: ꝛ ſic ſupior nō poſſȝ inferiorē illumi
nare. qd̄ falſuȝ ē: vt poſt dicet̄. ꝛ mgr̄ dicit i
lr̄a. ꝛ pȝ ꝯñtia. q2 eſſentie nihil pt̄ addi ſm
ſe. Si ḡ om̄is cognitio angeli ē ſua eēntia:
nulla potīt ſibi cognitio noua addi.¶ Qui 5
to. mal⁹ angelus nō poſſȝ mētiri: ſȝ neccario
ſtaret i v̄itate. Falſitas pȝ Joh. viij. fuit em̄
mēdax ab initio. ꝛ nō ſtetit i v̄itate. ꝛ pȝ ꝯñ
tia. q2 eēntia ei⁹ neccario tātē ē veritas quātē
ē entitas: cū entitas. veritas ꝛ bonitas necca
rio ꝯuertant̄: ꝛ ḡ ipa ſm ſe neq̄t eē ſignū fal
ſi.¶ Sexto. nō poſſet angelus inferior cog 6
ſcere ſupiorē. pbatio ꝯñtie. q2 eēntia inferio
ris nō includit pfectiōȝ ſupioris: nec etiam
ab ea depēdet tanq̄ȝ a ſua cā: ꝛ ḡ nullo mō ē
eius ſignū ppriū: ḡ cognitōne ppria ange
lus iferior ſupiorē nō cognoſceret.¶ Septi 7
mo. angelus ſolū ſeipm poſſit ſingulariter
cognoſcere. ꝯñs ē ꝯ ſuppoſitōeȝ q̄ntā. patȝ
ꝯñtia. q2 eius eēntia nō eſt ſignū alicui⁹ ſin
gularit̄ determinatū. Niſi forte dicas.ꝙ vīa
cauſe: ſicut de⁹ oīa cognoſcit ſingularit̄: eo ꝙ
oīa ſingularia diſtinctiſſime pducere pt̄. ſȝ il
lud nō hȝ locū i angelo: q2 rex aliax nō eſt
cā: aut ſi ſit cā: h̄ ē paucax: quō ḡ ad aliorū
q̄x nō ē cā: determīaret̄ ad ſingularē cognitōȝ
¶ Octauo. dilectio beatifica ē eēntie angeli 8
ſupaddita. q2 ē ex gr̄a: vt pus dictū ē. ḡ ꝛ di
lectio naturalis. ꝯñtia tenet. q2 nō videt̄ di
lectio btifica min⁹ itima rei q̄ȝ eius natura
lis dilectio ſequēs volūtatē: eo ꝙ intimius

ꝑficit voluntatē: ⁊ vltra. ergo ⁊ cognitio an
geli. Tenet ꝯñtia. qꝛ eadē ē ratio. ¶ In hac
ꝯcluſiōe notāter addit formalit̄. qꝛ nō ē ne
gādū angelū cognoſcere q̄ cognoſcit ꝑ ſuā
eēntiā ſubiectiue. Et credo ꝯcl'oem eē ꝓba
bilez. qꝛ ꝙ aliq̇d ſit ſibiipſi formalis cogni
tio: videt̄ mihi eſſe ꝓpriū dei: ꝗuis ꝯtrariū
poſſet ꝓbabiliter teneri. Et hec ꝯcluſio eſt
de mēte b. Diony. iiij. de di. no. dicētis. ꝙ an
geli illuminant rationibꝫ rez. i. ſpēbus rez
Cōcl'o. 2 ſuꝑadditis. ¶ Scd'a ꝯcluſio ponit̄. ꝙ ange
lus ſeipm̄ nō cognoſcit formaliter ꝑ ſuam
eēntiā. ꝑſuadet̄ ſic. Aīa hoīs nō cognoſcit
ſeipam ꝑ ſuā eſſentiā. ḡ nec angel⁹. Probat̄
ꝯñtia. qꝛ videt̄ ꝙ aīa ſeꝑata eo mō cogno
ſcat ſe ſicut angel⁹: vel mō ꝓportionabili.
2 ¶ Et ex alio. qꝛ ſi oī angelo eēt naturale cog
noſcere ſe ꝑ ſuā eēntiā: tūc ſe videre ꝑ eſſen
tiā videret ſeq̇ naturā rōnalē ſpūs. ⁊ ex ꝯñ
3 ti ita ꝯueniret homi ſicut angelo. ¶ Et t̄cio
qꝛ licet om̄es angeli ꝯditi ſint ſuꝑiores na
turalit̄: hodie t̄n nō videt̄ implicare ꝙ deus
ꝓduceret creaturā rōnalē ꝑ ſe exn̄tē min⁹ ꝑ
fectā: ꝗ̄ eſſet aīa homis. ſi ḡ illa ꝑ ſuaz eēn
tiā ſe intelligeret. quare nō aīa hoīs? Añs ē
phi. iij. de aīa ca. j. qꝛ aīa nō cognoſcit ſe ni
ſi alijs p̄cognitis. ⁊ ꝑ diſcurſū ex illis: vt ibi
4 ex alio dē vult phs. ¶ Et ex alio. qꝛ ſi ꝑ ſuā eēntiaz
1 ſe intelligeret: tūc ad minus facile ſe intelli
geret. cui⁹ ꝯtrariū expimur. ⁊ oppoſitū ē ar
2 ticul⁹ dāmnat⁹ pariſi⁹. ¶ Scd'o. qꝛ nihil di
ligit ſe dilectōe volūtatis ꝑ ſuā eſſentiā for
maliter. ergo nec cognoſcit. Cōſeq̄ntia tenz
qꝛ ē eadē rō. Et añcedēs deductū fuit ī ſcd'a
3 rōne facta ꝓ ꝯcl'one p̄ma ¶ Itē t̄cio. qꝛ vtiqꝫ
dilectio bn̄fica (vt dictū fuit) ē ibi ſuꝑaddi
4 ta: ⁊ q̄re nō eodē mō naturalt̄. ¶ Quarto qꝛ
dilectio iordinata ſui fuit p̄mo angelo oc
caſio dānatōis: vt p̄us dictū fuit. ⁊ natura
nō fuit ſibi formalit̄ cā dānatōis. qꝛ tūc cre
Corre. at⁹ fuiſſz dānat⁹. ¶ Corre. nihil coḡſcit an
gelus ꝑ ſuā eēntiā formalit̄. ꝓbat̄. qꝛ nō ſe
ipm̄. ḡ nihil aliud. ḡ nihil. vltima ꝯñtia no
ta ē. ⁊ p̄ma ꝓbat̄. qꝛ ſi eſſentia angeli deberet
eē formal' cognitio ipī angelo: maxie eēt ſui
obiectio Añs ē ꝯcl'o. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ ſ. Tho. dicit ꝯ
ſolutio triū. Dicit̄ ꝙ h̄ dicat ꝓbabiliter ⁊ opinatiue:
nō aūt optet ī omibꝫ eū tenere: vbi alia ꝓs
Cōcl'o 3 eēt magꝭ ꝓbabilis. ¶ Tercia ꝯcl'o ſequit̄ ex
his duabꝫ. ꝙ oīa q̄ angel⁹ intelligit intelle
ctōe ſuꝑaddita. pꝫ ex correlario ꝯcl'onis p̄ce
Oppōit̄ dētis. ¶ Sꝫ contra dices tu. qꝛ phs. xij. me
taph. ꝓbat p̄mo. ꝙ motor ꝑpetu⁹ ē oīno ſim
plex. ſic ꝙ ī eo ē idē delectatio ⁊ vita. Et poſt
in ca. vj. querit: vtꝝ ſit vnus talis vel mul
ti. Et ꝯcludit ꝙ ſunt tot tales q̄t ſunt mot⁹
celeſtes. ḡ videt̄ velle. ꝙ in quolibet angelo
ſaltē motore ſit om̄imoda ſimplicitaſ. ḡ nō
intellectio ſuꝑaddita ¶ R̷. ꝙ ī metaphyſica Sol.
Ariſto. quā habem⁹ traſlatā: paꝝ eſt de hac
materia expſſum. ⁊ ergo non bn̄ ſcimus q̇d
fuerit ſue intētionis de cognitōibus intelli
gentiaꝝ mouentiū: tamē ad formā ratiōis
dicit̄. ꝙ phs in ca. iiij. ⁊. v. duodecimi mul
ta ꝓbat q̄ ſunt ꝓpria deo: vt ꝙ ab eo depen
det celū ⁊ tota natura. ꝙ ē ens optimū. ꝙ de
lectatio ⁊ vita ſunt deus ⁊c. que nō vult ali
cui alteri motori ſiue ſcd'o aſcribi. Et ita eti
am eſt de om̄imoda ſimplicitate. nūq̄ꝫ ēi vo
luit phs (vt eſtimo) ꝙ motores dependentes Cō
eēnt adeo ſimplices ſicut motor p̄m⁹ Sed
qꝛ ꝓbanit ꝙ eēt ſempit̄nus: ⁊ ſꝑ moueret: ⁊
hmōi alia: quo ad illa q̄nt: vtꝝ ſol⁹ ſit vn⁹
motor ſempitern⁹ ⁊c. ¶ Quarta ꝯcl'o. ꝙ an Cōcl'o 4
gel⁹ nō intelligit intellectōe vel ſpē quaz in
ipo produxerūt res intelligibiles corporee
ad extra. Patꝫ ꝑ ſuppoſitōem quartā. qꝛ il
le ſua ꝓpria vi nequeunt agere in angeluz.
Quinta ꝯcluſio ſequit̄. ꝙ oīa q̄ angel⁹ intel Cōcl'o 5
ligit: intelligit ꝑ ſpēs ſuꝑadditas ſibi cōcre
atas: vel ꝑ ſpēs quas ī ſe facit ipemet vel ali
us angel⁹ ſiue ſpūs. vel his ſimul. Pꝫ ꝙ ꝑ
additas ꝑ ꝯcluſionē t̄ciā. Sꝫ ꝙ ꝑ concrea
tas: vel ab angelo ī eo ꝓductas ⁊c. pꝫ ꝑ p̄ce
dētē. qꝛ res corꝑee nullā ī eo ſufficiunt ꝓdu
cere ſpēm. ¶ Sexta ꝯcl'o. veriſile ē deū ꝓdu Cōcl'o 6
xiſſe angelū cum plena cognitōne rez con
grua ſue nature. probat̄ ſic. qꝛ angel⁹ cogno
uit ex initio ſue creatōis res corꝑales ⁊ infe
riores. ḡ ꝯcl'o ē vera. ꝯñtia nota ē. qꝛ ſi ē cō Cō
ditus cū cognitōe inferioꝝ: a fortiori cōdi
tus ē cū cognitiōe ſuꝑioꝝ. qꝛ in illā min⁹ po
tuit ex ſuis naturalibꝫ Añs h̄r a b. Aug.
ij. ſuꝑ Gen̄. ad l'raz dicētē. Cetera q̄ infra an
gelos ſunt: ita creant̄ vt p̄us fiāt ī cognitōe
rōnal' creature. ac deinde ī genere ſuo. ¶ Se 2
cūdo. qꝛ hō cōdit⁹ ē cū cognitōe ſua ſue na
ture cōgrua. ḡ ⁊ angel⁹. ꝯñtia tenet. qꝛ non
min⁹ ꝑfecte creauit de⁹ creaturas ſuꝑiores
ꝗ̄ꝫ inferiores. ⁊ añcedēs pꝫ Gen̄. ij. qꝛ niſi ꝑ
fectus fuiſſet hō conditus: nō habuiſſꝫ ſa
pientiā cōgruis nomibꝫ ſingula noīandi.
¶ Tercio qꝛ ſuprem⁹ angel⁹ fuit productus 3
cum plenitudine ſapiētie cōgrue ſuis natu
ralibꝫ. ḡ ⁊ ſinguli cuꝫ ſapiā ſuis naturalibꝫ
cōgrua. Cōſeq̄ntia tenet. qꝛ nō eſt potior rō

ꝺe vno q̄ꝫ ꝺe alio. Añs habet ex illo Ezech.
xxviij. Tu ſignaculū ſilitudis plen⁹ ſapia ꝛ
pfect⁹ ꝺecore. ſequit: pfect⁹ in vijs tuis a ꝺie
ꝯditiōis: ꝺonec inuēta ē i te iniq̄tas: ſi erat
plen⁹ ſapia: ſi pfect⁹ i vijs ſuis: ꝓpoſitū ha/
bet. Niſi ꝺicat ꝙ hęc auctas loquat ꝺe ſta/
tu quē habuit poſt ṗncipiū ſui eē. ꝛ nō i ip/
ſo. ꝛ hoc nō eſt rōnabile. qꝛ nūq̄ꝫ fuit ei ap/
poſita gr̄a gratū faciēs: ꝛ ergo ꝺona q̄ habu
it: ab ipo initio accepit. ꝛ hoc ſonat ſcḋa ps
auctis. a ꝺie ꝯditionis tuę. i. a ṗncipio ſui
eſſe. ¶ Itē opinio ſcti Thomę ꝛ ſuoꝝ ponit
eos creatos i gr̄a gratū facien̄te: ꝛ a fortiori
cū his cognitōibꝫ pficiētibꝫ naturā ſm̄ ſuā
ꝓpriā ꝟtutē. ¶ Sed ē bn̄ ꝺubiū: i quibꝫ cō
ſiſtebat hic angeloꝝ cognitio: vtꝝ i omniū
actuali cognitōe: vel aliquoꝝ ꝛ aliq̄rū nō.
Cõclo 7 ¶ Et p illoꝝ meliori itellectu ē ꝯcluſio ſepti
ma. Sapiētia āgelo ꝯcreata licet ꝺei ꝛ oim̄
pducibiliū habuerit generalē cognitōꝫ: tn̄
nō oim̄ habuit cognitōem ſingularē ꝛ ꝺeter
miatā. Pꝫ ṗma ps. qꝛ cognitōem vlēꝫ reꝝ
accepit vt ſciam ꝛ ſapiam: vt allegatū eſt.
1 ¶ Pꝫ ꝛ ſcḋa. qꝛ ſic ſciuiſſet futura ꝯtingētia
i ꝓpria ꝛ ſingulari eoꝝ cognitōe. ſ. qualit̄ et
qn̄ fuiſſent futura. hoc autē nō cōuenit an
gelo: ſaltem ꝺe rebus ſm̄ ſe. q̄uis poterāt vi
ꝺere eas i ſuis cauſis: hę tamē erāt impeꝺi/
2 biles. ¶ Itē futuroꝝ ꝯtingētiū extra ſemp ꝛ
frequēter eueniētium: angelus nec in ſe nec
i ſuis cauſis habuit cognitōem: eo ꝙ taliū
3 nō ſunt cauſę ꝺeterminatę. ¶ Itē venerabilis
Anſelmus ꝺe caſu ꝺiaboli ꝺicit. ꝙ angelus
neſciuit ſuū caſuꝫ. ꝛ eoꝺē mō ē veriſimile. ꝙ
nec angeli boni pſciuerūt illū caſum: nec ſu
4 am btitudinē. ¶ Itē ex p̄ceꝺēti q̄ſtiōe nō no
Cõclo. 8 ſcūt i ſingulari cogitatōes mētium. ¶ Octa
ua ꝯcluſio: ꝙ veriſile eſt ꝙ q̇libet eoꝝ cogno
uerit ꝺeū p ſpēm ꝯcreatā: ꝛ ſingulas res to/
tales corpeas cognouerūt actu pꝺuctas. ꝛ
ſingula ſuppoſita icorpea. ac ſinguli ſuos
habit⁹ actu vel habitu: ꝛ ꝺiſtīcte ac ſingula
rit̄. pꝫ ꝺe ṗmo. qꝛ alr̄ nō fuiſſꝫ plen⁹ ſapia: ſi
i cognitōe ꝺei ꝺefeciſſet. Et ꝙ corpea: ꝺictū ē
i quęſtione p̄ceꝺēte. Sꝫ ꝙ ſuppoſita incor/
• porea: apparet. quia quocūq̄ꝫ taliū ꝓpoſi/
to ſibi ipm̄ ꝛ naturā ei⁹ cognouiſſꝫ ṗm⁹ an/
gel⁹ ex ꝯcreato ſibi lumie: ꝛ eaꝺē rōe i inferi
oribꝫ iuxta moꝺū ſuę naturę. ¶ Dico notā
ter actu vel habitu. qꝛ nō optuit ꝙ oim̄ p̄ꝺi
ctoꝝ actualē ꝺiſtīctā hr̄et cognitōꝫ: cū ꝓpt̄
ml̄titudinē: imo ifinitatē partiū ꝯtinui nō
erat poſſibile: ſꝫ ſufficit ꝙ habitu. puta ꝙ q̄
libet hr̄et ꝯcreatū ſibi lumē itellectuale: q̄ p
poſito ſibi corpe vel angelo iferiore. ſciuiſſꝫ
ſingularit̄ ꝛ ꝺiſtīcte eius ꝟtutē atq̄ꝫ naturā
ꝛ ꝙ ꝺe ſupiori ſciuiſſꝫ etiā ſingularit̄ eius ꝺi
gnitatē: licet nō ita pfecte ſicut ꝺe iferiori. qꝛ
eius naturalē capacitatē excedebat: recte ſi
cut Adā ſinguloꝝ aīaliū p ꝺeum ſibi aꝺꝺu
ctoꝝ: ex ꝯcreato ſibi lumine ꝟtutē cognoſce
bat: a qua ꝛ illis nomen ꝺeꝺit. nō tn̄ optuit
ꝙ actualiter oim̄ ꝺiſtīctas i ſe hr̄et cognitio
nes ſingulares ꝓpter finitatē itellect⁹ q̄ꝫ eti
am i eo ſtatu paꝝ aꝺ talia ſe ꝯuertebat pro
pter iuſtitiā originalē aꝺ ſupiora trahentē
¶ Nona ꝯcluſio. ꝙ angeli q̄tiꝺie: p⁹ ꝛ ho/ Cõclo 9
ꝺie nouas recipiūt cognitōes ꝺe rebꝫ ſingu/
laribꝫ. Pꝫ. qꝛ vt ꝺictū fuit i ꝯclōne. vij. nō
habuerūt ſingularē cognitōem ꝺe mult; fu/
turis. ꝛ p̄ſertim ꝺe illis q̄ a ſuis volūtatibus
ꝛ libera volūtate aliena ꝺepēꝺebāt: vt ꝺe ſuo
caſu. ꝺe eoꝝ btitudine. ꝺe hoim opibꝫ ꝛc̄. ꝺe
quibꝫ poſt ſingulares noticias actuales ac
ceperūt. ¶ Forte ꝺicet. ꝙ ſi angeli recipiunt Oppõit
nouas cognitōes. ergo corpa egerūt in an/ 1
gelos: quoꝺ ē cōtra quartam ſuppoſitōem.
¶ Scḋo. qꝛ boni angeli viꝺēt oīa i verbo 2
quomō itaq̄ꝫ accipiūt nouas cognitōes ꝛc̄.
Aꝺ primū ꝺicat. ꝙ angeli a corpalibꝫ crea ℞
turis nouas ſingulares cognitōes recipiūt
ꝛ etiam ꝺe alijs. nō quia corpalia i ea agāt:
ſeꝺ qꝛ ſuo lumie intellectuali ꝺe re poſita in
eſſe ſingularē cognitionē in ſe formāt: viꝺē/
tes eam iam poſitam in eſſe: quę antea eos
latebat: an fieret. Sic em̄ ſm̄ tempus in ſe
habēt alias ꝛ alias cognitōnes ſingulares
ſucceſſiue. Un̄ beatus Aug. octauo libro
ſup Gen̄. aꝺ lr̄am ꝺicit. ꝙ ꝺeus mouet ſpū
alem creaturā p tempus. Qḋ exponēs bea
tus Thomas ṗma pte ſum. q. v. arti. iij. in
ſolutōe ſcḋę ratiōis. ꝺicit. ꝙ q̄uis angelus
nō ſit ſub tempore noſtro. ſ. motu cęli. tamē
tempus fuit i mēte angeli p ſucceſſionē cog
nitionū in eaꝺem. Nō em̄ ſunt oīa ei p̄
ſentia quę ſucceſſiue fiūt in tp̄e. vt ꝺicit ibi
ꝺem. ¶ Aꝺ ſecunꝺā. ꝙ licet angeli viꝺeant Aꝺ 2
verbū: ꝛ ea quę ſunt ſpectātia aꝺ eoꝝ ſalutē
tamē nō optet ꝙ viꝺeant futura cōtingen/
tia in eoꝺem. ſaltem ſm̄ naturas rerum i ſe
niſi inquātum verbū vellet hoc reuelare ip
ſis. Et aꝺhuc ſuppoſito ꝙ viꝺiſſent res i ꝟ
bo: poſſent habere ꝺe eis cognitōem ſequen
tē naturā taliū ſm̄ ſuum ꝓpriū genus: ſicut
etiā aīa ſaluatoris. q̄uis oīa viꝺeat i ꝟbo
tn̄ etiā cognitōes ſenſus ꝛ intellect⁹ recepit.

de his reb⁹ in ꝓprio genere: iuxta illud apl̄i
ad Hebr̄.v. Didicit ex his q̄ paſſus eſt obe
Corre. dientiam. ¶ Correlarie ſequit̄ ex cōclōne. ꝙ
par valēt motiua illoꝝ q̄ volūt ꝙ angeli re
cipiant ſpēs a reb⁹ corꝑalib⁹: ſic ꝙ corꝑalia
multiplicent ſpēs ad angelos: ⁊ ꝙ ſic ab eis
recipiāt ꝑ receptas ſpēs nouas cognitōnes
nouas. pꝫ ex dictis. q2 ſine hmōi ſpēb⁹ ſuffi
cit lumē angelo ꝯnaturale ꝑducere in ipſo
cognitōꝫ rei poſitę ī eē. ⁊ ex h̄ nō optꝫ pone
re aliquā actōꝫ agētis corꝑei extēdere ſe ad
Oppōit angelū. ¶ Sed cōtra dicet̄. q2 vel res noua
1 poſita in eſſe agit in angelū: cū angelus eā
ſingulariter cognoſcit. ⁊ ſi ſic habet̄ ꝓpoſitū
vel nō agit in angelum: ⁊ ſi ſic: tūc angelus
poſſet ſine ea in ſe formare eius cognitōem
⁊ ſic nō reqreret̄ ei⁹ p̄n̄tia. qđ falſuꝫ eſt. ¶ Et
ꝯfirmat̄. q2 tūc moueret̄ a ſeipo ꝑmo. agerꝫ
2 ēm illi⁹ rei cognitionē: ⁊ recipet ipāꝫ. ¶ Se
cūdo. q2 ſi nihil agit ī angeluꝫ: tūc angelus
poſſet eā ſingularit̄ videre ſiue cognoſcere ī
qualibet diſtātia. qđ falſuꝫ ē. Probat̄ ꝯn̄a
q2 ex quo angelus nō determiat ſibi diſtan
tiā certā ꝑ ſui opatōe: quare ſi res in eū ni
3 hil agat requireret̄ ei⁹ ꝓpinq̄tas. ¶ Tercio
ſeq̄ret̄ ꝙ angel⁹ videret rē: ⁊ nō videret eā. vl̄
videret eā anq̄ȝ videret eā. Falſitas pꝫ. ꝓ
bat̄ ꝯn̄tia. q2 inſpiciēs rē nouā p̄n̄tē: forma
ret ī ſe cognitōem eius. ḡ inſpectio rei ē cā ꝓ
ductōis cognitōis rei. ſed inſpectio rei ē cog
nitio rei. ḡ cognitio ſingularis rei ē anteq̄ȝ ē
4 cognitio ſingularis rei ¶ Quarto. q2 ſpēs rei
corꝑalis manet ī angelo. ⁊ illa nō ē nata ꝓ
duci niſi ab ipā. q2 nō pōt vna res ꝓducere
ſignū naturalit̄ rep̄n̄tatiuū alt̄i⁹. igit̄. pꝫ ma
ior. q2 al's n̄ rcordaret̄ āgel⁹ de re iā corrupta
5 ¶ Quinto. q2 vtiq̄ȝ corꝑalia agūt in intelle
ctū. quare ḡ nō ī angelū. Pꝫ an̄s. q2 phan
taſmata mouēt intellectū: vt habet̄ i. iij. de
6 aīa. ¶ Sexto. q2 vel iſto lumīe angel⁹ neceſ
ſitaret̄ ad videndū corꝑalia p̄n̄tia. vel libe
re ꝑduceret cū eo in ſe noticiā rei corꝑalis. ſi
neceſſario: ḡ neceſſitat̄ angel⁹ ad vidēdum
turpitudines corꝑaliū. ſi libere: ḡ rē p̄ſentē
pōt nō cognoſcere. Ad hęc r̄ndetur ꝑ ordi
Ad 1 nem. Ad ꝑmā dicit̄. ꝙ res nihil agit ī ange
lum ſi ſit corporea. Et neget̄ ꝯſequētia. Q2
ergo poſſit ſine ea: nā ipā hꝫ ſe ꝑ modū ob
iecti circa quod ē actio angeli: ⁊ ſine quo nō
eſſet: vn̄ angel⁹ materię ꝑmę approximat⁹:
eius determinatā ſingularē cognitōem in ſe
format. cognoſcit em̄ eā differre a cęlo vel a
forma ſubali. nō tn̄ agit materia ī angelū:
cū nō ſit nata agere: ſed ē obiectū circa qđ ī
angelo lumē ei⁹ format cognitōem. Et ē iſte
ſm antiquā ꝑſpectiuoꝝ opinionē. ponētiuꝫ
ꝙ viſio fiat extramittēdo. nā ſm illā diceret̄
ꝙ viſibile nō agit ī viſum. ſꝫ ē obiectū radi
orū viſualiū: ad quod terminati faciunt in
oculo viſionē. quod nō dico eo ꝙ ita ſit. ſed
vt videat̄ ꝙ nō eſt inconueniēs aliq̄d ſe ha
bere obiectiue reſpectu alicui⁹ cognitōnis ꝓ
ducibilis: licet ipm nihil agat in potentiā
cognoſcentē: ¶ Ad ꝯfirmatōeꝫ negādo cō Ad ꝯfi
ſequētiā. q2 lumē naturale ꝯcurrit ad agen
duꝫ. ⁊ nō ad patiēdū. ¶ Ad ſcđam dicit b. Ad 2
Tho. ꝑma p̄te ſum. q. cvij. arti. iiij. ꝙ diſtā
tia localis ſiue ꝑua ſiue magna: in locutio
ne vnius angeli ad aliū nihil facit. Et cre
do ꝙ verꝫ dicat. q2 angel⁹ ꝑ ſui locutōe vel
interiori opatiōe nō eget corꝑe. vn̄ ſi nulla
corꝑa eſſent: adhuc angelus poſſet loq̄ an
gelo. et ita ſi angelus eſſet in cētro terrę ad
imaginatōꝫ: ⁊ deſtrueret̄ intermediū: et de
us ꝑduceret corpus pedale in cōtactu lunę
angelus nō minus poſſet formare ī ſe eius
cognitionē ſingularē q̄ȝ ſi intermediū eſſet.
Verꝫ qui vellet poſſet negare ꝯſequentiaꝫ.
⁊ dicere. ꝙ ſicut angelus natus ē certo vl̄ de
terminato ſpacio finito toti coexiſtere: ita in
fra illud poſito corꝑe nouo poſſꝫ ī ſe ei⁹ cog
nitōem ꝑducere: ⁊ nō ad maiorē diſtantiā
ſed ꝑma ſolutio bt̄i Thomę ē melior ¶ Si Obiecti
forte dicat̄ ꝙ tūc angel⁹ nō egeret ſe mouere oni ſo
de loco ad locū. Neget̄ ꝯn̄tia. q2 licet nō ꝓ
pter cognoſcere: tn̄ eget ꝓpter effectus effice Ad 3
re ī materia exteriori. ¶ Ad terciā neget̄ ꝯn̄
tia. Et ad probatōem dr̄. ꝙ inſpiciēs rē no
uā format ī ſe viſionē ad hūc intellectū. ꝙ ī
eodē inſtāti ē ī eo viſio noua. ⁊ inſpectio rei
nouę: nō ꝙ eā ꝑus videat: ⁊ poſtea viſionē
formet: ſicut intelligēs intellect⁹ cōtemplat̄
phātaſmata. i. in eodē inſtāti ē intellectio ⁊
p̄n̄tia phātaſmatis ſiue actus ſenſus cōis.
¶ Si petat̄: vtrꝫ viſio noua ſit cā q̄re angel⁹ Dubiū
videt vel ecōtrario: r̄r. ꝙ viſio ē cā formalis
qua angel⁹ videt: ⁊ angel⁹ cū lumīe ē cā effi
ciēs viſionis. ⁊ angelū videre eſt cauſa fina
lis viſionis. ſunt tn̄ cauſę ſibiiuicem cauſę:
vt dicit̄. ij. phiſicoꝝ ⁊. v. metaph. ¶ Ad q̄r Ad 4
tam. vocando ſpēm aliq̄d multiplicatū ab
obiecto p̄cedens actualē angeli cognitōeꝫ.
q̄ ipā cognitio noua format̄. negat̄ an̄s. q2
talis nunq̄ȝ ē ī angelo: ſed in eius memoria
manet habitus actualis cognitionis: quo
cū vult: memoratur de re prius cognita. vn̄

Ad 5 ptꝫ ꝙ pbatio fūdat̃ i falſo fūdamēto.¶Ad
qnta dicit̃ b Tho. pma pte ſum.q̄ſti.lv.ar/
ti.ij.i corpe articuli.ꝙ nō ē ſimile de intelle-
ctu q̄ inhęret corpi: ⁊ hꝫ multas opatōnes
cōes cū corpe. ⁊ ideo ibi nō ē incōueniēs.ꝙ
mediātibꝫ ſpēbus in corpe receptis intelli/
gat. Sec⁹ de intellectu angeli: q̄ nihil ꝯmu
ne hꝫ cū corpe. Vñ in ſolutōe ſcd̄e ratōnis
dicit.ꝙ quātūcunqꝫ potēs ſit intellect⁹ ange
licus: ipe neqt reducere formas materiales
ad formas itellectuales: niſi pus eas redu
cat ad eē imaginatiuū: eo ꝙ h̄ ē q̄ſi mediuꝫ
int̃ materiale ⁊ intellectuale: ⁊ nō ē trāſit⁹ de
extremo i extremū niſi p mediū. ⁊ ē ſatis bñ
dictū. Sed q̄cq̄d ſit de hoc ego nō credo ꝙ
phātaſmata vel alia corpa agant i intelle/
ctū. ſed ꝙ habēt ſe ſolū reſpectu intellectōis
obiectiue: ſic ꝙ nihil agant i eū: ſed ꝙ pñti/
bus phātaſmatibꝫ innato ſibi lumie q̄ eti/
am intelligit ſepat⁹ a corpe: i ſe naturaliter
format intellectōꝫ. abſtractōꝫ. ꝯpoſitōꝫ. di
uiſionē. ⁊ alia hmōi opa. ⁊ iō neget̃ qd̄ aſſu
Ad 6 mit.¶Ad.vj.pt dici.ꝙ itellect⁹ angeli necci/
tat̃ ad intellectōis actualis formatōꝫ: pñte
obiecto nouo: cui⁹ cognitōꝫ añ ſingularē ñ
habuit: necītate natural' icliatōis ad cog
noſcere: ſicut intellect⁹ nr̃ pñtibꝫ phātaſma
tibꝫ: ſiue etiā cognitis pmiſſis: ⁊ ſtāre ſciade
bonitate ꝯñtię ad aſſentiēdū ꝯñti. Ad im/
probatōem. ꝙ cognoſcere turpitudies cor/
paliū nullā dicit impfectiōꝫ: cū de⁹ neccario
oia illa ſciat: q̄ tñ ſimplr pfect⁹ ē. verū eſt ꝙ
pōt ſe diuertere de cognitōe formata libere.
Cōclō 10 ⁊ ꝯuertere ad eā quā vult.¶Decima ꝯclu/
ſio. Hmōi lumē i angel' ſequit̃ naturā ſui i/
tellect⁹ ſm curſuꝫ ordiatū. ptꝫ. q2 nō pdit̃ p
pctm̄. igit̃. tenet ꝯñtia. q2 ſi nō ſeq̄t̃ naturaꝫ
eēt auferibile: ⁊ maxie p pctm̄. ⁊ añs ē mgr̄i
vij.ca.di.vij. ⁊.viij.ca. Vñ dicit ꝙ demo/
nes viuaci ſenſu nō penit⁹ ſunt puati. verū ē
ꝙ ex auerſiōe nō diuīgūt illud lumē niſi in
Cōclō.11 malū.¶Undecima ꝯcluſio.ꝙ illud lumen
eſt in pfectioribꝫ maius: ⁊ i minus pfectis
min⁹. hęc ē de mēte bti Diony.xij.ca.angeli
cę hierar. dicentis. ꝙ ſupiores angeli ptici/
pāt ſciam mag' in vli. Qd̄ expones b. Tho
mas pma pte ſum.q.lv.ar.iij.in ſolutōe ra
tōis ſcd̄e. dicit. ꝙ p lumē magis vle intelli/
git̃ mediū ſufficiēs ad pluriū pfectā vel p/
fectiorē cognitōꝫ: ſicut ē vna prudētia vni/
uerſalis oim v̓tutū moraliū: q̄ tñ pfecte re/
git in ſingulaꝝ opatōibꝫ v̓tutū. Nō em̄ eſt
credendū ꝙ voluerit dicere. ꝙ min⁹ diſtīcte
cognoſcāt ſupiores. ſed ꝙ eoꝝ ſciā ē vlior et
pfectior in cognoſcēdo res. ⁊ etiā i cognoſcē
do intēſiōes. remiſſiōes. ⁊ cetera hmōi ¶Se 2
cūdo. q2 hęc ſeq̄ videt̃ ex ꝯclōne pcedēti. q2
cū ſequat̃ naturā angeli: iō vlr ſequit̃ mai⁹
naturā magis pfectā.¶Duodecima ꝯclo. Cōclō 12
Nō ē ꝯcedēdū ꝙ hmōi lumē ſit idē qd̄ iuſti
cia originalis: pꝫ. q2 illa erat donū ſupaddi
tū naturę gratis datū: ⁊ ablatum p pctm̄. ⁊
nō ſequēs naturā. ſec⁹ ē de iſto lumine qd̄ ne
quit auferri de lege ordinata. hoc de ſcd̄a p/
te huius articuli.¶Quibꝫ premiſſis rñdet̃
ad rōnes principales Ad pmā negādo añ Ad 1 rōꝫ
cedēs. Ad btm̄ Dionyſiuꝫ. ꝙ intelligat ꝙ p prin.
ſuā eſſentiā intelligūt ſubiectiue: ſed nō for
maliter. Et ē alio mō ſolubile. ꝙ intelligat
ꝙ cognoſcūt p ſubſtantiā cū ſuis donis na
turalibꝫ creatā: nō recipiēdo ab inferioribꝫ
ſicut nos in cognoſcēdo: nō tñ ſine ſpēbus
cōcreatis vel lumine ꝯcreato.¶Ad ſcd̄am Ad 2
ꝙ phs nō vult plus p illas auctes: niſi ꝙ ſi
mul intelligit̃ intelligibile: ⁊ intellectio ipſi
us intellect⁹: eo ꝙ i ſepatis a materia ſil' fit
pñtatio rei ⁊ ei⁹ apphēſio. nō em̄ ē mora me
dians. Vñ cum dicit. Id aūt quod intelli
git̃ ē idē intelligēti rōne eius quo intelligit̃
intelligit ꝙ ſimul ſunt intellectus actu in/
telligēs ⁊ intelligibile ſm eam rōeꝫ qua in/
telligit̃.¶Ad terciā ſoluta eſt in ratiōibus Ad 3
factis contra terciā concluſionē. quia nō in
tēdit phus eandē ſimplicitatē in intelligē/
tijs dependētibus ⁊ in deo.¶Ad quartā pn Ad 4
cipale: quę ē pma rationū neget̃ añcedens prin.
p vtraqꝫ pte minoris. Et ad pbationē pri/
mę partis dicit̃. ꝙ licet eēntia ſit angelo ſū
me pſens ⁊ intelligibilis: tamē nō eſt nata
eſſe ſibi forma intellectōnis. ⁊ ergo optet ꝙ
ſit ſpēs recepta quę ſit eius ſignū quo intel
ligat̃. Nulla em̄ eſſentia eſt ſibi nata eſſe
forma intellectōis niſi ſola pma.¶Ad con Ad 1.cō
firmationē dicit̃. ꝙ ſuam eſſentiā intelligit
angelus p intellectiōem ſupadditā.¶Se
cūdo ꝙ illā intellectōem intelligit ſeipa. q̄a
ex quo ē formaliter cognitio. ⁊ i ſepatꝭ a ma
teria nihil phibet ꝙ ſit cognitio ſui. Et qñ
dicit̃ ꝙ eadē ratione debebat hoc dici de eēn
tia. Neget̃ ſilitudo. q2 in limitatis ⁊ finitis
nō eſt idem forma ſui. Vñ materia et for/
ma nunqꝫ coincidūt: vt probatuꝫ fuit pri/ Ad 2
us in ꝯcluſione pma.¶Ad ſecundā. nege prin.
añcedēs. Ad pbatōem. concedit̃ ꝙ angel⁹ ī
intelligit res a quacūqꝫ diſtantia: et quare
mouetur: dictū eſt in ſolutōe ſecūdę ratio/

nis facte ꝯtra correlariũ.ix.ꝯclõis.¶Ad ſe
cundã ꝓbatõem neget̃ ꝯñtia cũ infert̃ ꝙ ni
ſi ſic:ſemꝑ oĩa intelligeret. Ad ꝓbatõꝫ ꝯñ
tię dr̃.ꝙ nõ hꝫ ſemꝑ oĩm ꝓprias ſpẽs.ſed lu
mẽ ꝯnaturale quo pñtibꝫ obiectiꝫ actuales
de eis format cognitões. Ad terciã ꝓbatõꝫ
ꝙ de nouo afficiunt̃ mẽtes nõ ꝑ receptõeꝫ a
rebꝫ:ſed ꝑ noue intellectõis formatõꝫ quã
facit angelus in ſe mediãte ſuo naturali lu
Ad 3 ꝑn mine.¶Per idẽ pꝫ ad terciã.q2 angelus ea
cipale cognoſcit ſingulari lumĩe vt dictũ ẽ:ĩ ſe for
mãdo eis pñtibus cognitionẽ.⁊ ꝯtra h̃ nõ
Ad 4 ẽ ratio.¶Ad quartã pꝫ q̃d dicendũ.q2 ve
rũ ẽ ꝙ angel9 nõ de facto cognoſcit oĩa ſin
gularia.nec vna ſpecie nec diuerſis:ſꝫ lumẽ
ꝯcreatũ hꝫ quo de quolibet ſingulari ſibi p̃
ſente põt ĩ ſe formare cognitionẽ:⁊ ꝯtra hoc
Ad rõeſ nõ militãt rationes.¶Ad rõnes p9 oppoſi
ſoppo. tũ dr̃.ꝙ angel9 multa cognoſcit ꝑ ſpẽs ꝯcre
atas.¶Scðo ꝙ ea quę nõ in ꝓpria forma
cognoſcit diſtincte ꝑ ſpẽs cõcreatas:incipit
ſic diſtincte cognoſcere: formãdo ĩ ſe eoꝝ
actuales cognitiões mediãte lumĩe concre
ato. Hoc de pͥmo articulo.

Arti.2. Quantũ ad ſecun
dũ.videlicet ſcðm ſuppoſitũ ĩ queſtiõe qð ẽ
ꝙ angeli valeãt loq̃ ſ̃m ſuas ſpẽs ſiue cogni
Arguit̃ 1 tiones alteri angelo.¶Cõtra qð arguit̃ ſic
contra Locutio angeli ad angelũ eſſꝫ fruſtra:ergo
nõ eſt poſſibilis. Pꝫ ꝯñtia,q2 in illa celeſti
ciuitate nihil põt eſſe fruſtra Probat̃ ãnce
dẽs. q2 quilibet ſcit oĩa quę ſunt in mẽte
alteri9.g̃ fruſtra loqueret̃ alteri. Probat̃ ãn
cedẽs ꝑ dictũ Grego.xviij.moraliũ dicen
tis.ꝙ in ſtatu reſurrectõis vniuſcuiuſqꝫ mẽ
tem ab alterius oculis mẽbroꝝ corpulẽtia
non abſcondit.g̃ ſi in hoĩbꝫ erũt manifeſta
ſecreta mentiũ.plus hoc videt̃ de mẽtibus
Scðo angeloꝝ.¶Scðo ſic. In angelo nõ ſunt in
ſic ſtrumẽta neceſſaria locutiõi.g̃. Cõſequẽtia
nota ẽ.⁊ ãncedẽs pꝫ.q2 ad locutionẽ requi
Tercio runt̃ mẽbra corꝑea q̃ ĩ angelo nõ ſũt.¶Ter
ſic. cio.q2 vel vno loquẽte oẽs alij angeli au
dirẽt.⁊ hoc nõ.q2 ſic ſecretũ nihil exprimere
poſſet:vel vnus ⁊ nõ alter. ⁊ hoc nõ.q2 nõ
videt̃ quõ poſſet intentũ ſuũ vni exꝑmere ⁊
ſimul facere vt alij nõ ꝑcipiãt:ſicut enĩ vo
cẽ clare ꝓlatã oẽs pñtes audiũt:ita etiã lo
Confir. cutionẽ angeli mentalẽ ſi ſit clara:alij p̃ſen
tes ꝑcipiẽt.¶Confirmat̃.q2 angelus ĩ loq̃n
do ſecretũ ſuũ apit.⁊ nõ videt̃ q̃n q̃n aliq̃d
luci exponit̃ ipm in dr̃n ter ab oĩbꝫ pñtibꝫ
videat̃:vt expientia docet.¶Quarto.q2 an Quarto
gelus neq̃ aliũ angelũ excitare ad audien ſic
dũ.g̃. Cõſequẽtia nota ẽ.q2 loquẽs excitat
aliũ ad audiẽdũ. Ãncedẽs pꝫ.q2 nõ videt̃
ꝑ q̃d.¶Quinto.q2 vel loquẽs angelus ẽ ſi Quinto
mul cũ angelo cui loquit̃.⁊ ſic vnus illabere ſic
tur alteri:vel ẽ diſtãs ab eo.⁊ ſic ei loq̃ non
põt:eo ꝙ oĩs actio fit ꝑ contactũ:ſaltẽ ꝟ
tualẽ:vt habet̃.j.de generatiõe.¶Sed pro Pro ꝑ
ſuppoſito ẽ textus apl̃i.j.ad Corin.xiij.Si oppo.
linguis hoĩm loquar vel angeloꝝ.¶Item
vnus angelus exꝑmit ſuũ ſecretũ alteri cũ
illuminat aliũ:vt habet̃ a btõ Dionyſio in
de celeſti hierarchia. Hmõi aũt illumiatio
vel expſſio ſecreti vocat̃ loq̃ ãgelicũ.¶Pro Notan
iſto articulo q̃ depẽdet ex p̃cedẽti:ẽ aduertẽ dũ
duꝫ.ꝙ loquẽdo de locutõe quę fit ꝑ organa
corꝑea:⁊ cũ formali factione aeris nõ ẽ quę
ſtio:talis enĩ nõ eſt ĩ angelo:q̃uis ĩ aſſum
pto corꝑe poſſit formare vocẽ:nõ ꝑ organa
ſua:ſed ꝑ organa corꝑis aſſumpti vel poſ
ſeſſi. vñ cũ indiuiſibilis ſit:organis corꝑe
is ĩ ſe vocẽ nõ facit.¶Scðo.ꝙ angelũ loq̃ 2
habem9 ex multis locis ſacre ſcꝑturę. Q,ꝫ ei
loquat̃ deo:habet̃ Zach.j.vbi habet̃ ſic. Rñ
dit angelus deo ⁊ dixit. Dñe exercituũ vſqꝫ
quo nõ miſereberis Hieruſalẽ.¶Itẽ ꝙ an
gelus loquat̃ angelo:habet̃ ibidẽ ca.ij.vbi
dicit̃ ſic. Ecce angelus qui loquebat̃ in me
egrediebat̃.⁊ alius angelus egrediebat̃ in
occurſum ei9:⁊ dixit ad eũ. Curre ⁊ loquere
ad pueꝝ iſtũ.¶Tercio.ꝙ loqui pñt ſupio 3
ribꝫ:habet̃ a btõ Diony.vij.c.angelicę hie
rarchię vbi dicit:inferiores locutos ſupio
ribꝫ:interrogaſſe.q̃s ẽ iſte rex glorię¶Q,ꝫ eti
am angelus loquat̃ homĩ:habet̃ Zach.j.⁊
ij.vbi dicit̃. Angelus qui loquebat̃ ĩ me.Et
Apoca.j.⁊ ĩ multis locis ſacre ſcꝑturę. Im
mo ſ̃m btm̃ Aug.in libro de cura ꝑ mortu
is agẽda:dicente ſic. Pñt ⁊ ab angelis qui
rebꝫ quę agunt̃ hic:p̃ſto ſunt:audire aliq̃d
mortui.qð vnũquẽqꝫ illoꝝ audire debere iu
dicat:cui cũcta ſubiecta ſunt. pꝫ ꝙ angeli
pñt loqui aĩabus defunctoꝝ.¶Etiã ẽ notã
dũ.ꝙ hęc angeli ſpũalis locutio:nõ ẽ niſi ꝓ
priẽ mẽtis ꝑ ſpũalia ſigna eis nota mani
feſtatio:quę quõ fiat:ſolũ pͥncipalit̃ dubi
tat̃.¶Pro quo quarto ẽ notandũ.ꝙ vt di 4
ctũ eſt ĩ p̃cedenti articulo.angelus oĩa vi
det lumine naturali in eo cõproducto.quę
publica ſunt in reꝝ natura. Cõceptus enĩ
aĩę ⁊ ſecreta eius:vel alterius angeli nõ vi

det:niſi in ꝯ̃trū ſibi voluerit reuelare. cōna/
ta ē em̄ creature rōnali ꝟtus:qua cōceptus
q̄ ſunt ī memoria ſua ali⁹ nō videt: niſi ve/
lit:vel occaſionalit̄ de eo quē actu ꝑcipit ad
eū introducat̄. vt ſi forte cogitaret de dulci:
⁊ ex h̄ actuaret̄ ꝯcept⁹ de melle: vt ad eū ali/
quo mō fieret aduertēs:quāto magis ē eis
ꝯnata virtus occultandi ꝯcept⁹ ſuos aliꝭs
creaturis rōnalibꝫ:qbꝫ nō ſic ſicut ſibi ꝯce/
5 pt⁹ ſui ſunt pn̄tes.¶ Quinto videt̄ mihi ꝙ
etiā eis ē cōnata ꝟtus:qua vni angelo pn̄t
ſecreta ſua ītimare:nō manifeſtādo ea pn̄/
tibꝫ aliꝭs. Probat̄ ſic qꝛ ita videt̄ eē ꝺ aīabꝫ
hoim:q̄re nō poti⁹ de angelis: ⁊ añs pꝫ ꝺ fa
ſcinatiōe oculorū : vbi vir vel mulier ſigno
oculi publice facto vnū allicit: ⁊ aliū pn̄tē ī
nullo mouet. ſignū t̄n illud eque bn̄ viden
teꝫ:immo etiā alius ſepe neſcit quid illo ſi/
gno notat.¶ Veriſile ē itaqꝫ ꝙ hmōi nutus
ſint int̄ angelos :qbꝫ factis ⁊ omībꝫ patēti/
bus. vn⁹ cui loquit̄ illo nutu:ꝑ iteriorē ꝯce/
ptū angeli appꝛ̄hendit ⁊ intelligit q̄d velit:
q̃uis aliꝭ eūdē nutū vidētes forte h̄ nō ītel
ligāt.¶ Et ꝯfirmat̄. qꝛ ꝙ nō deberet creatura
ſpūalis hr̄e potētiā ſecrete alt̄i manifeſtādi
mētē ſuā ſicut corꝑal' valde abſonū videret̄
6 ¶ Sexto. ex his videt̄. ꝙ angeli locutio ſpū
alis fiat ꝑ hūc modū:ꝙ loquēs actu ſigno
directiuo dirigat ꝯceptū mētalē :ad inſinu
andū eū alteri creature ſpūali: ⁊ ſic dirigēs
eū occulte vni vel pluribꝫ: illi vel illis loq̄t̄
quod ē in ꝑtāte eius:ꝑ ſpāles nut⁹ ad hoc
ſibi inditos quibꝫ hoc videt:ille cui loq̄t̄ vl'
illi ſi pluribꝫ loquat̄. ſi aūt publice manife
ſtet intētōem ſuā:omēs pn̄tes vidēt ⁊ intel
ligunt:niſi al's interi. maioribus motibꝫ ꝓ/
pediti forſitan nō attēdāt. Verūetiāꝫ ſpūs
ſibi loq̇ ꝺꝛ:cū habitū ī eo exiſtentē actu ꝓpē
dit. hoc aūt ſoli deo pꝫ:niſi velit h̄ aliꝭs ma
nifeſtare deus:vel loquēs:vel niſi ex ſignis
7 cognoſcat̄ ¶ Alius modus audiēdi loq̄laꝫ
alteri⁹ angeli: ē ī ſe actuare conceptū eius in
tētionis expreſſiuū. Dictū eſt em̄ ꝙ angelis
cōnatum eſt lumē naturale quo res nouas
diſtinctiſſime cognoſcūt: cū ꝓducte ſunt ſup
poſitalit̄ ille ſube ¶ Scd̄o etiā dictū fuit in
alia queſtiōe. ꝙ angeli nō cognoſcunt ſecre
ta mētis alteri⁹ angeli niſi in ſignis: vel niſi
vn⁹ eorꝫ alteri velit exp̄mere ſuū ſecretū. ⁊ iō
ſtatim cū vnus angel⁹ ꝯplexe vel incōplexe
ſue mētis apit ſecretū. ille vel illi cui vl' qui
bus apit. ex cōnaturali ſibi lumine format
vel formāt ī ſe ꝯceptus: mentis alterius ex

ꝓſſiuos: ſicut viſus corꝑalis pn̄tato colore
format ī ſe viſionē illius.¶ Quibꝫ ꝑmiſſis Cōclō
ē ꝯcluſio m̄ſalis. ꝙ vn⁹ angelus pōt loq̇ al/ m̄ſalis
teri angelo. pꝫ ꝑ auctes allegatas ī ſcd̄o no
tabili quo ad hoc ꝙ ita ē: ſꝫ q̄ ad modū q̄ h̄
fit. pꝫ ꝑ dicta ī. vj. ⁊ ī. vij. notabilibꝫ.¶ Sꝫ dubia. 5
merito dubitat̄ quō differat loq̇ angeli ab
eius videre: vel etiā eius audire ab eius vi
dere.¶ Scd̄o. ex quo angeli loquunt̄ int̄ ſe:
quo idiomate loquant̄. Tercio. ſi aīe ſepa/
te quarꝫ vna nō nouit niſi gallicū ⁊ alia ale
manicū: poſſint loq̇ vna alteri: ⁊ quo idio/
mate. Quarto. vtrꝫ angeli nouerint oēs lin
guas vocales. Quīto vtrꝫ aīa ſepata noue
rit alias līguas q̄̃ illas q̄s ſciuit exn̄s ī vita
¶ Iſta ſunt occulta: ⁊ iō dicaꝫ ꝓbabilit̄ qꝺ
occurret. Vn̄ ad ꝑmā videt̄ mihi. ꝙ cū au/ Ad 1
dit⁹ ſit ſenſus diſcipline: vt habet̄ ī de ſenſu
⁊ ſenſato: tūc angelus ꝺꝛ audire: cū ſibi ali/
quid ſpūali locutōe interi⁹ ſignat̄.¶ Scd̄o 2
ꝙ tūc etiā dicit̄ videre ꝯceptus ⁊ intētōem
quaꝫ alius ſibi loquit̄.¶ Vn̄ tercio dico. ꝙ 3
omē audire ſpūale ē videre ſpūale. Vn̄ bea
tus Aug. dicit. ꝙ ī talibus audire ⁊ videre
idē ſunt.¶ Quarto. ꝙ nō omē videre ange/ 4
li dꝫ dici audire. pꝫ. qꝛ videt ſeipm̄ : videt
deū lumine btīfico. videt ſb̄am aliorꝫ ange
lorꝫ: quorꝫ nullū ꝓprie ē audire : eo ꝙ in his
nihil ſibi ꝑ aliū ſignat̄: ſed ꝯnato ſibi lumi
ne cognoſcit has res: etiā nihil ſibi ſpāliter
exp̄mētes: recte ſicut nos videm⁹ corꝑa co/
lorata q̄ nō audim⁹. audim⁹ aūt ſonuꝫ vel
loquentē aliquid nobis exp̄mentē ſicut ſuo
mō ī angelis: cū alterius ꝯceptū quē eis ex
p̄mit cognoſcūt: dicunt̄ audire ⁊ videre. vi
dēt etiā res nihil exp̄mētes ipſis.¶ Ex q̄ ſe/ 5
quit̄ q̄nto. ꝙ videre ſpūale ē cōius q̄̃ audi/
re.¶ Sexto. ꝙ videri ē cōi⁹ q̄̃ audiri. videt̄ 6
em̄ ſm̄ ſuā eēntiā: ſꝫ nō audit̄ niſi ī exp̄ſſiōe
ſecretorꝫ ſue mētis: q̄ cū exp̄mit: ab eo cui ex
p̄mit audit̄. ⁊ etiā illud ſecretū eius ab alio
angelo cui loquit̄ videt̄. omē ḡ audiri eſt vi
deri: ſꝫ nō oꝑtet omē videri eē audiri ¶ Ad Ad 2
ſcd̄am. ꝙ angeli ⁊ aīe ſepate loquūt̄ ꝑ ſigna
naturalia mētibꝫ ſuis indita. nō ꝑ ſigna vo
cū ad placitū inſtitutarꝫ. qꝛ eſſet circuitus:
oꝑteret em̄ ꝑcipe ſilitudinē vocis. ⁊ ꝑ illam
recurrere ſup ſilitudinē rei: directius aūt eſt
īmediata ſilitudine rei mentē ſuā exp̄mere
¶ Ex quo pꝫ ad terciā. ꝙ cū loquant̄ ꝑ cōce Ad 3
ptus naturales q̄ ſunt iidē apud oēs: vt di
cit phs ī. j. ꝑihermenias: anime ſepate pn̄t
inuicē loqui: ⁊ ſe mutuo intelligere ꝑ eoſdē:

dato ꝙ idē idioma vocale neſcirent.¶ Ad
Ad 4 q̄rtā de bonis angel' videt̄ ꝙ habeāt h̄ ꝑ vno
dono ḡris dato. ꝙ oēs linguas ſciāt ⁊ intelli
gāt. De malis veriſi'le ē. ꝙ ſciāt ex habilita/
te ſuoꝝ naturaliū. Vel poſſꝫ dici ꝙ forte eſt
vna lingua poſſibilis q̄ ab oīb; itelligit̄. cre
dit enī ap̄l'os vna lingua expſſiſſe euāgeliū
ſaltē ꝑmo mane i die ſctō pēthecoſtes: q̄ ab
omīb; auditorib; intelligebant̄: vt dicit q̄
dā glo. ſup illud Actuū .ij. Ceperūt loq̄ va/
rijs linguis. ⁊ ꝙ hāc angeli nouerūt: loquē/
tes aūt intelligūt inſpiciēdo cōcept⁹ q̄s exꝑ
Ad 5 mūt. ¶ Ad quintā: vtꝝ aīa ſepata nouerit
alias linguas: Neſcio. tñ ꝓbabile ē ſi ſit be
ata: ꝙ ſic. ſi ſit i purgatorio vel i inferno. ve
riſi'le ē ꝙ nō. q2 eſt donū gratis datuꝫ. quod
nō eſt de eſſentia btitudinis. quod tamē ha
bebāt fideles i ꝑmitiua eccl'ia. ⁊ veriſimile ē
ꝙ cōcedit̄ beatis. alijs aūt nō video vñ ve/
Ad 1 rōꝫ in ꝯriū niret. hoc ō dubijs. ¶ Ad rōnes factas i ꝯ
riū. Ad ꝑmā. ꝙ dictū Grego. ē veꝝ. ſꝫ ꝙ h̄
erit ꝑ miraculoſam dei reuelatōēꝫ: vt appa
reat rectitudo illius iudicij: fiūt manifeſte
oīm intētōes. ſed hoc nō ē nūc ſic in ſpiriti/
Ad 2 bus ſepatis: vt dictū ē. ¶ Ad ſcđam dictū ē
i ꝑmo notabili. ꝙ nō loquunt̄ voce corꝑea.
q2 mēbris carēt: ſꝫ voce ſpūali. q̄ ē aꝑtio ſe/
creti cordis facta alteri. Vñ Greg. ij. mor.
dicit. Dignū ē vt mēs nr̄a q̄litatē corporeę
locutōis excedēs: ad ſublimes atq; icogni/
tos modos locutōis intime ſuſpendat̄ ad i/
telligendū qualiter vnus angel' alij loquat̄
Ad 3 ¶ Ad terciā. ꝙ hoc ē i ꝑtāte loquētis. hn̄t eī
cōnata ſigna. q̄b; pn̄t ſecrete loq̄ vni. ⁊ ꝙ h̄
alij nō ꝑcipiāt. ſicut hoc habēt hoīes i cor/
palib;. ⁊ ſubtili⁹ habēt h̄ ſpūalia. ⁊ iō nō eſt
ſimile de voce clare ꝓlata. ⁊ angeli loq̄la ſe/
creta. q2 hꝫ poſſe loq̄ publice oīb;. ⁊ ſecre/
te ſibi vel vni: ꝑpter latentiā ſuę expſſionis
Dubiū. ¶ Si querit̄. q̄lib; nutib; pōt ſic ſecrete lo/
qui: Dicit̄ ꝙ ſecreti ſunt nobis: veriſi'le tñ ē
ꝙ ſint. ¶ Ad q̄rtā neget̄ añcedēs. ⁊ ad ꝓba
Ad 4 tionē dr̄. ꝙ h̄ facit ꝑ expſſionē ſuę intētionis
Ad 5 quā expſſionē ſpūali nutu alteri facit ¶ Ad
q̄ntā iuxta ꝑus dicta. ꝙ q̄uis plures ange
li eſſent in eodē loco: nō ꝑpter hoc vn⁹ eoꝝ
eſſet i alio. q2 hoc ſoli deo cōuenit illabi ſpūi
¶ Scđo ꝙ diſtātia localis (vt dictū fuit i ꝑ
mo arti.) nihil facit ad locutōem angeloꝝ.
q2 nō ꝑ ſpacia media ſpēs multiplicant. ſic̄
fit i ſenſatōe: ſꝫ hn̄t ſe acſi nihil mediaret i/
ter eos. Sicut enī ſupficiei aeris lumē im/
ꝑſſum imediate imꝑmit ſibi ipi aq̄ imedia

te: ita recte ē de de angelis: vbicūq; ſint ⁊ q̄n/
tacūq; diſtātia media ſit: tñ ipi hn̄t ſe acſi
i nullo diſtarēt. q2 i mutua locutōe vel illu
minatōne nihil agit ſpaciū. Vñ ſi ad ima
ginatōem vn⁹ eſſet in oriēte: ⁊ alius in occi/
dēte. ⁊ eis i eodē ſitu imaginario remanēti/
bus: deſtrueret de⁹ oīa corꝑa. cōſtat ꝙ tūc int̄
eos nihil mediaret. ⁊ poſt ęq̄liter vn⁹ vide/
ret aliū: ſicut q̄n ſpaciū erat: ⁊ iō ęq̄lit̄ audi
ret aliū: ſi alius ei exꝑmeret ſuū ſecretū. Eſt
enī groſſa imaginatio: credere ꝙ angeli i eo
rū actōib; ſpūalib; ſuū ſtatū concernētib;:
loco egeāt vel ſpacio: quod potius eget ip/
ſis q̄ ecōtra. ¶ Auctes poſt oppoſitū ſunt ꝑ
ꝯcluſione. Hoc de ſecūdo articulo.

Tercio ſupponit

Arti. 3. vbi au. queſtio nr̄a. ꝙ angeli mittunt̄ ad angelos
⁊ ad hoīes. Cōtra qđ arguit̄ ſic. Angeli nō
pn̄t moueri. ḡ nec mitti. ꝯn̄tia tenet. q2 vi/
det̄ ꝙ miſſus moueat̄ localit̄ ad eū ad quē
mittit̄. Añs apparet. j. ꝑ btm̄ Aug. viij. ſu/
per Gen̄. ad lraꝫ. ca. xxix. dicentē. Corꝑalis
creatura mouet̄ ꝑ tp̄s ⁊ ꝑ locū: ſpūalis ꝑ tē
pus ⁊ nō ꝑ locū. creator autē ipē neq; ꝑ tp̄s
neq; ꝑ locū ¶ Scđo. q2 ſunt indiuiſibiles. ⁊ 2
tales nequeūt moueri: vt ph's nitit̄ declara
re in. vj. phyſicoꝝ. ¶ Et tercio. q2 vel moue 3
rent̄ ſucceſſiue. ⁊ hoc nō. q2 nō habēt reſiſtē
tiā: cū corꝑale nō reſiſtat ſpūali: vel inſtan
tanee. ⁊ null⁹ motus ē i inſtāti: vt demōſtrat̄
vj. phyſicoꝝ. ¶ Scđo ſic. q2 ſi mitterent̄: vl' 2 ꝑnā.
oēs eſſent nati mitti. ⁊ hoc nō: ꝑ btm̄ Dio/
nyſiū in cęleſti hierarchia dicentē. ꝙ illi qui
ꝑeminēt: vſum exterioris officij nunq̄ ha/
bēt ¶ Itē in de eccleſiaſtica hierarchia dicit.
ꝙ lex diuinitatis ē ꝑ prima media. ⁊ ꝑ me
dia poſtrema inducere. ḡ ſuꝑiores nūq; vi/
dent̄ mitti ad nos. cuꝫ infimi ſim⁹ int̄ crea/
turas rōnales. Vel aliq̄ mitteret̄ ⁊ aliq̄ nō.
⁊ hoc nō. q2 ap̄l's dicit. ꝙ oēs ſunt admi/
ſtratorij ſpūs i miſteriū miſſi. ad Hebre. j.
Itē vnus de ſeraphin ē miſſus. vt ptꝫ Eſa.
vj. ⁊ ille eſt ordo ſupremus. ḡ a fortiori oēs
¶ Itē ex noīe oēs vocant̄ angeli: qđ ē no/
mē officij vel miſſionis. ḡ nullo modoꝝ pt Q, ā ge li ad ange los mit tant̄ ad homi
dici. ḡ nō videt̄ mitti. ¶ Sed ꝙ angeli mit
tant̄ ad alios angelos: ptꝫ Zacha. ij. vbi di
cit̄ ſic. Ecce angelus q̄ loq̄bat̄ in me: egredi
ebat̄. ⁊ alius angelus egrediebat̄ i occurſuꝫ
ei⁹. ḡ vnus fuit miſſus ad aliū ¶ Sꝫ ꝙ mit
tunt̄ ad hoīes: habet̄ i mult; loc; ſacrę ſcꝑtu

ri:vt Thob.iij. Luce.j. Mat.vlt. Joh.xx.
xc.¶ Nūc articulū diuidere volo ī duas p/
tes. In pma volo videre: an angeli poſſint
moueri localr. Scđo an oēs nati ſint mit/
Cōclo 1 ti.¶ Quo ad pmā ē pma pclusio. Nō repu
gnat ſpiritib9 angelicis poſſe ſe mutare de
loco ad locū i inſtāti.ſ.p libito ſue volūtat.
Probat ſic. Uirt9 motiua q̄ non habet reſi/
ſtētiā pōt ſe ſubito mutare de loco ad locuz.
ita eſt de angelo.igit. Pz maior p phm.iiij.
phyſicoz.q2 ſi medium nō reſiſteret: graue
ſimplex nō moueret i eo ſucceſſiue. Pz mi/
Corre. nor.q2 angelo nihil reſiſtit.¶ Correlariū: ni
hil phibet aliqd mutari de extremo in extre
mū: tn̄ nūq̄ eē i medio. Pz p pclōez.q2 an/
gel9 ſubito ſe poſſet mutare de oriēte ad occi
dēs.ꝛ nō eſſet tūc vnq̄ i medio. vn̄ i hoc ca
ſu ē idē pmū inſtās exn̄tie angeli in occiden
Cōclo.2 te ꝛ nō exn̄tie ſue in oriēte¶ Scđa pposition
Angelus i aſſumpto corpe ſepe mouet ſuc/
ceſſiue.ꝛ videt habere reſiſtētiā.pz.q2 Act.
xij.habet. q Petrus exiēs ſequebat angelū
ſcʒ ſucceſſiue eū pcedentē: vt habet ibidem.
vn̄ neſciebat quia verū ē quod p angeluz fi/
ebat: ſed q cū reſiſtentia.pz.q2 corp9 aſſum
ptū habet reſiſtentiā reſpectu medij diuidē/
obiectio di.¶ Forte dicet.q tūc angelus moueret cū
pena. Pz pn̄cia.q2 cū reſiſtētia. Rn̄det. ne
gado pſequētiā.q2 corpus aſſumptū nō a/
git in angelū.nec mediū reſiſtēs illi corpori
eo q angel9 illi corpi nō inheret: ſed p intel/
lectū ꝛ voluntatē mouet.ꝛ in talia nō cadit
fatigatio .licet em̄ forma inherēs patiat p
accidēs ſiue p modū ſequele ad paſſionem
corpis ſi ſit cognoſcens.tn̄ forma ſolū coexi
Cōclo 3 ſtēs nō.¶ Tercia pcluſio.angel9 etiā pt mo
ueri ſucceſſiue localr i natura ppria: videt
patere ex auctē Eſa.vj.dicēte. Uolauit ad
me vnus de ſeraphin. volare aūt ē moueri.
Sup qua auctē dicit b. Ambro.in libro de
ſpūſancto.ꝛ allegat a mgr̄o lib.j.di.xxxvij.
Et ſpūs quidē ſanctus miſſus dr. ꝛ ſeraphi
miſſus.ſed ſeraphim ad vnū ſpūſanct9 ad
omēs.ſeraphim mittit in miſterio: ſpūſan
ct9 opatur miniſteriū.ſeraphim de loco trā/
Cōclo 4 ſit ad locū.ecce ppoſitū.¶ Quarta pcluſio:
videt probabile q ſiue in aſſumpto corpe.
ſiue ſine corpe aſſumpto angelus moueat.
q moueat ea velocitate qua vult q ſic mo/
ueat: qn̄ mouet ſine corpe. Manifeſtū ē q
ſic poſſet ſe ſubito mutare: vt dictū ē in cō/
cluſione pma: ſed q etiam motus i aſſum
pto corpe pz.q2 cū angeli dominent corpi/

bus.videt q quacūq̄ pportōe voluerit di/
uidere mediū q ea ipm diuidat.¶ Quinta Cōclo 5
ppoſitio. Cuz angelus mouet ſine aſſum/
pto corpe localiter: tūc nō cōmenſurat ſpa/
cio p quod mouet. Pz.q2 indiuiſibile non
pōt pmēſurari diuiſibili. Hoc de pma pte
articuli.¶ Quantū ad ſcđam ptē articuli: ē Scđa
notandū.q mgr̄ de hac materia ponit i di. ps.2.ar.
x.tres opiniones. Quaꝝ due ſunt extreme
ꝛ tercia quaſi media inť illas. Prima ponit
q omēs nati ſunt mitti.ꝛ hn̄t p ſe auctes al
legatas p illa pte in ſcđa ratione an̄ oppo/
ſitum. Et iſti reſpōdent ad auctoritatē bea
ti Dionyſij. q cōiter nō mittunt niſi illi qui
ſunt de inferiori hierarchia.tamē in ſpeciali/
bus caſibus nihil phibet mitti illos de ſu/
piori.¶ Scđa opinio dicit.q ſolū mittant Opio.2
ad annūciādas res extra: illi q̄ ſunt de infi/
ma hierarchia. Et hec hʒ p ſe auctes alle/
gatas p iſta pte i ſcđa ratiōe hui9 arti. Un̄
nūq̄ ponit iſta mitti illos: de media vel ſu/
prema hierarchia. Et hec rn̄det ad auctēz
Eſaie. q ille angelus miſſus Eſaie fuerit de
inferiori: ſed ab officio dr ſeraphim: eo q p
phetā i dei amore inflāmauit ꝛ ſordes pctō
rū ei9 exarſit.ꝛ abſterſit vel mūdauit.¶ Ad
aplm dicūt.q oēs ſunt admiſtratorij ſpūs
q hoc intelligit reſtricte: oēs iferioris hierar
chie¶ Alia ꝛ tercia opinio mediat inť iſtas Opio.3
Dicit em̄ q oēs mittant ad intra.ſ. ſupmi
ad medios.ꝛ medij ad infimos illuminan
dū.infimi ſolū ad extra.ꝛ ſic oēs mittant p
pter nos: ſed nō ad nos. Un̄ ppter dictum
apli dicūt.q oēs mittant: ſed nō ad extra.
ꝛ ppter opinionē bti Dionyſij dicūt.q ſolū
infime hierarchie mittunt ad extra.¶ Pri/
ma opinio dicit Michaelē. Gabrielē Ra
phaelē fuiſſe de ſupmo ordie. Scđa ꝛ tcia
dicūt.q fuerūt de infima hierarchia: ꝛ forte
archāgeli.¶ Cōpare has opiniones ꝛ q̄ ſit Earūdē
vera: nouit ille q̄ angelos creauit. diſpoſu opionuʒ
it.regit ꝛ mittit: hic tn̄ videt auctas Diony. cōpatio
valde magna: eo q ea q̄ poſuit a mgr̄o ſuo ad ſeīni/
btō Paulo didicit.qui ea q̄ reuelauit in ra cem
ptu credit pvidiſſe. Uerū ē q auctas b.pau
li videt ſonare pĩrariū opinionis Dionyſij
ſup quo ſe fundat opinio pma Tercia ſine
dubio vera ē.quo ad hoc q ſupmi medios
ꝛ medij infimos habēt illuminare.de quo ī
quarto articulo dicet.¶ Sʒ vtꝝ qn̄q̄ ad ex Dubiū.
tra mittant ſupiores vel medij: dicūt q̄ dez
q ſic.¶ Ego aūt nihil aſſerēdo reputo pba/ Rn̄ſio
bile.q qn̄q̄ ꝛ ad magna pn̄t de qlibet hie/

rarchia mitti.eo ꝙ fili⁹ miſſus ē:ſaltē ꝑ car/
nis aſſumptōꝫ:quare nō ⁊ angeli mitti poſ
Cōfir. ſent ꝑ localē mutationē.¶ Qō ꝯfirmaꝛ.qa
nō videꝛ ꝙ ꝯgruerit tātę ſalutis nunciū nō
eſſe de ſupmo ordine angeloꝝ:pſertim cum
credaꝛ.ꝙ poſt miſſionē ꝟgo fuerit Gabrieli
ſemꝑ ꝯmiſſa:non aūt videꝛ ꝙ reginę cęli ⁊
matri dei cuſtos immediat⁹ de inferiori ſit aſ
Alia ꝓ/ ſignat⁹. ¶ Et ex alio.qꝛ etiā dn̄o aſcendēte
batio m̄ poſt apta ianuā ꝑadiſi. ⁊ redemptionē hu/
ſionis mani generis:adhuc latuit incarnatio īfe/
riores.Dicebāt em̄:qs ē iſte q̇ venit de Edō
⁊c̄.Eſa.lxiij.quod nō eſſet veriſimile ſi nun
cius hui⁹ myſterij fuiſſet de inferiori hierar/
chia.⁊ ergo mihi placeret opinio ꝓma: ne/
Contra ſcio tn̄ ſi ſit vera. ¶ Contra ꝯcluſionē inſtaꝛ
m̄ſiōꝫ di Oēs aſſiſtūt:ḡ nulli mittūꝛ.ꝯn̄tia tenet.qꝛ
ctā ꝓmo aſſiſtētes diſtinguunꝛ ꝯtra miſſos ī miſteri
um. Añcedēs pꝫ de Raphaele q̇ ē archāge
lus:vt dꝛ Thob.xij.qui tn̄ dicit ſe aſſiſtere
añ deuꝫ:ibidē.ergo etiā inferior hierarchia
2 aſſiſtit.¶ Scḋo ſupm[illegible]ꝫ nō mittūꝛ.ḡ
falſa ē ꝯcluſio. Ultra [illegible]is. qꝛ noīa eo
rū ſupmoꝝ oīa dicūꝛ [illegible]tēdo.ſ.ardere ī
deo.ſcire ſecreta dei:e[illegible]xi iudicātis. hęc
oīa videnꝛ dicta ab [illegible]ttēdo¶ Itē ī media
hierarchia dn̄ationibꝫ repugnat miſtrare.
3 ¶ Itē tercio.fruſtra mitteret de⁹ angelos ad
miſteriū.ḡ ⁊c̄. Cōſequētia nota ē.qꝛ dn̄s ni
hil facit fruſtra. Añs ꝓbaꝛ.qꝛ dn̄s vbiqꝫ ē
pn̄s:ad q̇d ḡ mitteret alicubi nūciū.¶ Itē
dn̄s oīa pōt ꝑ ſeipm̄:ad quid ḡ mittit a/
Ad 1 liū in miſteriū:videꝛ ꝙ ſupflue.¶ Reſpon/
deꝛ ad ꝓmā.ꝙ aſſiſtere ſm̄ btm̄ Grego.ē in
tima ꝯtemplatōe ꝑfrui. Sꝫ act⁹ ꝯtempla/
tōis eſt duplex. Un⁹ quo videꝛ clare facies
diuina inqꝫtū ē beatifica.⁊ hic actus ē omi/
bus cōis.qꝛ omēs etiā ad extra miſſi ſꝑ ſūt
bti.⁊ ḡ hoc mō oēs aſſiſtūt. Alio mō eſt vl/
tra ꝯtemplatōem beatificā ī deo cognoſcere
ſeu ꝯtēplari īmediate ratione agendoꝝ.⁊
iſtud ē ꝓpriū ſupiori hierarchię:a quibus
ꝑ illuminatōem deriuaꝛ in mediā. Un̄ nec
illi cōiter ad exteriora mittunꝛ:ſed etiā aſſi/
ſtētes ſunt. Et ī hoc ē ratio ſoluta.quia da
Ad 2 niel loquiꝛ de aſſiſtētia ſcḋo mō dicta ¶ Ad
ſcḋam nego añcedens. Et ad ꝓbatōem.ꝙ
iuxta ſuoꝝ noīm ꝓprietates cōiter non mit
tunꝛ.qn̄qꝫ tn̄ in magnis.ſ.totam eccleſiā cō
cernētibꝫ.vel humani generis ſalutē:nō vi/
deꝛ veꝝ.credunꝛ em̄ oēs occurriſſe dn̄o aſcē
dēti.⁊ etiam virgini ad ſoliū ſuum deducē/
dę:immo etiā omēs in iudicio cōparebunt

¶ Sed ꝯmuniter veꝝ ē:nō mittunꝛ niſi in
feriores.ordināt em̄ dn̄atōes vt architecti
quę ī diuis rebus agēda ſunt:principatus
ſub deo aptos miſtros:ad ꝑficiendū diffic
lia mittūt.Ordo ꝑtātū ꝓhibet impedimen
ta maloꝝ ſpirituū coertōe.virtutes magna
faciūt.archāgeli ꝓncipes ꝓuinciaꝝ. angeli
cuſtodes hoim.¶ Ad terciā.ꝙ licet de⁹ vbi/ Ad 3
qꝫ ſit ꝑ pn̄tiaꝫ.tn̄ nō ē vbiqꝫ pn̄s ꝑ grām.et
ideo mittit nūcios ſuos ꝓ reductōe creatu/
rę ratiōalis:vt auerſa reducaꝛ: ⁊ nō fruſtra
Itē qꝫuis ꝑ ſe oīa poſſit .⁊ ꝑ ſe iuſtificet ī/
piū.tamē nō ſupfluit miſteriū angeloꝝ.diſ
ponūt em̄ ⁊ admonēt pctōres ad pęnitētiā
¶ Itē ordinis ē:vt vbi dn̄s diſpoſuit ſua do
na donare:vt ibi ſui familiares recepturos
ad ea habeāt ꝑparare.¶ Item in hoc appa
ret cōformitas angeloꝝ miſſoꝝ a deo.appa
ret etiam nobilitas creaturę:cui dn̄s tales
mittit ſollicitatores.⁊ ſic nō fit iſtō fruſtra.
¶ Ad rōnes factas a ꝓncipio articuli. Ad Ad rōnes a principio h⁹ arti.
ꝓmā.negeꝛ añs.mouenꝛ em̄ angeli.veruꝫ ē
etiā ꝙ miſſio angeli poſſet eē ſine motu loca
li.¶ Ad auctē bti Aug. dꝛ.ꝙ velit ꝙ corpa/
lis creatura moueꝛ ꝑ tempus ⁊ ꝑ locum cō
menſuratiue ſe habendo ad locum.⁊ ſic an
gelus nō moueꝛ ī natura ꝓpria.ſ. ꝯmēſura
tiue.moueꝛ tn̄ ſm̄ locū nō circumſcriptiue:
quo ad dimēſiones loci de loco ad locum.
¶ Ad ꝓhm in.vj.phyſicoꝝ dicīꝛ.ꝙ loquaꝛ
⁊ ꝓbet hoc de indiuiſibili:habēre poſitōeꝫ ī
ꝯtinuo:⁊ de illis demōſtrat.ſꝫ ſi applicetꝛ ad
angelos aliqua rationū:nō valebit.qꝛ an/
gelus nūqꝫ ē ī loco ſibi ęquali:nec vnqꝫ trā
ſit ſpaciū ſibi ęqle.¶ Ad ſcḋam pꝫ q̇d ſit di Ad 2
cendū ex ſcḋa ꝑte articuli ſm̄ diuerſas opi/
niones ⁊ diuerſos modos dicēdi eaꝝ¶ Ad Ad 3
terciā pꝫ q̇d ſit dicendū ex ꝓma ꝑte articuli
qꝛ pn̄t moueri ſimul vel ſucceſſiue. Rō poſt
oppoſitū ē ꝑ dictis. Hoc de tcio articulo.

Quantū ad quar Arti.4

tū articulū ē ſciēdū.ꝙ queſtio q̄rit:vtꝝ vn⁹
angelus purget aliū angelū:Videꝛ ꝙ non
qꝛ in angelis nihil ē immūdū.ergo nō pn̄t
purgari.ꝯn̄tia nota ē. qꝛ purgare ē ab aliq̄
immūdicia mūdare. Añs ē bti Diony.de
angelica hierarchia dicētis ꝙ ſunt ſpecula
pura mūdiſſima.¶ Confirmaꝛ.qꝛ videꝛ ꝙ Confir.
creatura intellectualis nō poſſit purgari ni
ſi ꝑ grām.mō angel⁹ nō pōt dare grām.igi
tur.¶ Scḋo ſic.Angelus nō illumiat aliū Arg.2

angelū. ḡ nec purgat. Cōſequētia tenet. qa coꝝ purgatio nō pōt fieri niſi ꝑ illuminationē. Añs apparet. qꝛ cū omes ſint bti: oēs ſine medio vidēt obiectuꝫ btificū. ꝛ ex ꝯñti lumē glīe imediate hñt oēs a deo. ḡ vnꝰ eorū non illumiat aliū. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ dicit (Confir.) b. Aug. li. lxxxiij. q. ꝙ dei ꝓpriū ē illumiare. nō ḡ ꝯuenit angel. (Añs .2. argu. ꝓbat.) ¶ Scđo ꝓncipalit̄ ꝓbat̄ añs. qꝛ ſi illumināt vel lumē creāt ī his q̄s illuminānt. ꝛ hoc nō. qꝛ angeli nō ſunt creatores: vt dicit mgr̄ in lr̄a: vel receptū ī ſe lumē in alios fundūt. ꝛ h̄ nō. qꝛ nō videt̄ qđ eēt mediū trāſfundēdi ¶ Sed ꝓ q̄ſito (ꝓ q̄ſito) ē beatus Dionyſius ī libro de celeſti hierarchia dicens. ꝙ tres ſunt actus hierarchici. ſ. purgare. illuminare ꝛ ꝑficere. Et dicit ꝙ ſupiores hos tres actꝰ exercēt reſpectu inferioꝝ.

¶ Notandū ē pmo circa iſtā mat̄iam. ꝙ vt vult btūs Diony. ī lib. de celeſti hierarchia tres ſunt hierarchie celeſtes: vt mgr̄ dicit ī lr̄a diſ. ix. ſ. ſupma. infima ꝛ media. Sicut em̄ in terreni impatoris impio. aliq̄ ſunt regi immediate aſſiſtētes. alij negocijs regijs ꝑſidētes: ꝛ tercij negocia regia ope ꝑficiētes. ſic etiā in illa ſupſancta celeſti hieruſalem: ſunt tres ſacri ꝓncipatus: q̄ vocant̄ tres hierarchie. Prima ē familiarit̄ regi aſſiſtentiū Scđa ē impialit̄ regijs negocijs pſidentiū Et tercia legalit̄ decreta regis ī ſubditis exequētiū. ¶ Pro pma (Pro.1. hierar.) ſciēdū ē. ꝙ ad familiare ſupmi regis aſſiſtentiā tria requirūt̄. Primū ardētiſſima dilectio. ecce ſeraphin. int̄ptant̄ em̄ ardēs. Scđm limpidiſſima cognitio. ecce cherubin: q̄ plenitudo ſcientie intelligunt̄. Et tciuꝫ quietiſſima ꝯuerſatio ne aliqua regi aſſit turbatio. ecce thronos: in quibꝫ deus vt ī quietiſſimis ſedibꝫ ſedēs equiſſima diſcernēs iudicia: bñplacitū volūtatis ſue ꝑ ipos decet inferiores ¶ Pro ſecunda (Pro.2. hierar.) ē notandū. ꝙ ad impiales negocijs regis pſidētes etiam tria requirūt̄. Primū vt decreta regia valeāt alijs iniūgere: quod ē dominationū. Scđm exercitꝰ ad executionē dirigere: quod ē principatuum: ſm Gregoriū. q̄ ponit ꝓncipatꝰ ī media hierarchia ꝛ ꝟtutes in infima. Dionyſius tamē ī de celeſti hierarchia ponit ꝟtutes in media ꝛ ꝓncipatus in infima. Terciū ē ptātes reſiſtentes executioni negocioꝝ regioꝝ: ne impediant coercere: quod ē ordinis poteſtatis: qui ꝟtute diuina ſibi collata aereas compeſcūt (Pro.3. hierar.) ptātes: ne regia negocia valeant impedire. ¶ Pro tercia. ſ. ad legalē executionēꝫ etiam tria requirunt̄. Primū em̄ requirit̄ debita executio in ꝓuincia vel regno. ꝛ ad hoc deputati ſunt ſpūs de ordine ꝟtutū ſm ordinationē beati Gregorij: vel ꝓncipatus ſm modū Dionyſij: qui ſunt deputati ꝓuincijs. regnis. impijs. ciuitatibꝫ ꝛ cōitatibꝫ ¶ Secūdū debita gubernatio in pſidēte vel domino Iſti deputati ſūt archāgeli. ſ. ꝓncipales angeli. Et terciū debita directio ī quolibet ſubſuiēte vel famulo. ꝛ iſtud competit angelis quoꝝ ſinguli ſingulis homibꝫ (vt credit̄) deputati ſunt. ¶ Scđo ē notādū. (Notā.2) ꝙ ſm b. Diony. libro q̄ ſupra. ſꝑ ſupioꝛ reſpectu inferioris hꝫ triplicē actū. ſ. purgare. illuminare ꝛ ꝑficere. q̄ tria ꝛ quodlibet eoꝝ ē diuine ſcientie aſſumptio. Vñ b. Diony. vij. ca. angelice hierarchie dicit. ꝙ purgatio. illuminatio: ꝛ ꝑfectio: ē diuine ſcie aſſumptio. (Purgatio) ꝛ ḡ iſte actus hierarchicꝰ ꝓncipalit̄ ꝯſiſtit ī infuſiōe vel inductōe ſciētie. qua inferioꝛ caret. in q̄ inductōe remouet̄ ignorātia ſciētie oppoſita. ꝛ ſic ipa dicit̄ eſſe purgatio. nō em̄ purgatur angelus ab aliqua feditate vel malicia ſed ignorātia negatōis: qn̄ ſibi illud quod añ ſibi ē dubiū: fit ꝑ reuelationē notū. Secūdo (Illuminatio) lumē ingerit̄: quo res fit clare viſa. vel quod ꝯfuit acuit: vt pus dubia reddant̄ ſibi nota. ꝛ hec vocat̄ illuminatio. ¶ Et tcio (ꝑfectio.) actualis cognitio ꝑfecta de re q̄ pus fuit incognita: ꝛ vocat̄ ꝑfectio. Nec ē credendū ꝙ licet iſti tres ſint actus hierarchici in ratōe diñtes: ꝙ ꝓpt̄ hoc ſemꝑ oporteat ꝙ re differāt. Expulſio em̄ ignorātie nō videt̄ eſſe aliud q̄ꝫ ꝑfectio ſciētie: niſi ꝙ in ratiōe diuerſa ſunt. Veꝝ ē ꝙ illuminatio qn̄q̄ poſſet eſſe vnio lumis angeli: ꝛ debita habitudo atq̄ directio eius in deū: mediāte quo fieret notū quod pus fuit incognitū: ꝛ ꝑfectio illa ē actualis cognitio. Et ſic eſſent illuminatio ꝛ ꝑfectio actus diſtincti. qn̄q̄ aūt illuminatio ē imediata inſtructio pus dubij: ꝛ tūc a ꝑfectōe nō videt̄ differre niſi ratōe.

¶ Quibus (Cōclo 1) pmiſſis ſit pma ꝯcluſio. Nulli angelo etiā de ſupma hierarchia repugnat illuminatio. purgatio vel ꝑfectio paſſiua. Probat̄. qꝛ q̄libet pōt purgari ab ignorātia. illuminari: ꝛ ī cognitōe ꝑfici. ḡ ꝯclo vera. ꝯñria nota ē ex dict̄. ꝛ añs ptꝫ. qꝛ nullꝰ tm̄ ſcit q̄n aliq̄ ſcire poſſit q̄ neſcit: cū ſint eoꝝ ſcie finite. pōt em̄ deus aliq̄ eis reuelare q̄ neſciunt: ꝛ facit de die in dieꝫ. ſ. de euentibus futuroꝝ contingentiū. Veꝝ eſt ꝙ in talibus ē ordo. quia ſupremi immediate a deo recipiunt. ꝛ

ff 3

lumē vel ſciam receptam ordinare ad infe/
Cōclo 2 ros trāſmittunt.¶ Scđa ꝯcluſio ē Angeli
ſupiores nati ſunt purgare inferiores. Ptꝫ
qꝛ pñt eoꝝ ignorātias depellere. ergo ꝯclo ve/
ra. Cōſequētia nota ē. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ receptā
cognitōeꝫ a ſupioribꝰ vel a deo pñt aliis cō
municare. Sed dicet qs quō fit hec pur/
gatio? Rñdeť ꝯformiť ex pdictis. ꝙ hꝫ fit lo/
cutōe ſupioꝝ ad inferiores: qua locutiōe vl'
inſtruūt eos ī cognitōe veritatis ꝑus eis in
cognite: immediate repñtādo locutiōe ſua
veritatē quā angelus inferior ꝑus ignora/
uit. Vel docēt quomō lumē ſuū concreatuꝫ
in deū dirigere debeant: vt in verbo videant
Cōclo 3 veritatē prius eis ignotā.¶ Tercia conclu/
ſio. Hec purgatio in re ē illuminatio. Ptꝫ.
qꝛ nō ē aliud: expulſio ignorantie qꝫ intro
ductio ſcientie: ſicut in corꝑalibus nō ē ali/
ud expulſio tenebraꝝ: qꝫ introductio lumi
nis: ſiľr ē ꝑfectio qꝛ ē additio cognitōis no
ue: quam intellectus añ nō habuit. Hoc de
queſito.¶ Quibꝰ pmiſſis rñdeť ad ratōnes
Ad rōꝫ pmiſſaꝝ ¶ Ad pmā dictū ē. ꝙ angelus nō diciť pur
gari ab immūdicia: ſed ab ignorātia nega
tionis.¶ Ad ſcđam. ſ. confirmatōem. diciť.
Ad ꝯfir. ꝙ purgatio a pctō fit ꝑ grām: quā ſolus fa
cit dñs: ⁊ nō habet locū in angelis. Sꝫ pur
gatio ab ignorātia fit ꝑ doctrinā: ⁊ hāc pōt
facere angelus: ſicut mgr̄ reſpectu diſcipuli.
Ad 2 ¶ Ad ſcđaꝫ pncipalē negeť añcedēs Et ad
ꝓbatōem. ꝙ licet oēs lumē glie habeāt ime/
diate a deo. tamē lumen agēdoꝝ reſpectu fu
turoꝝ pñt ab alio recipe. ſ. ab angelo ſupio
Ad ꝯfir. ri: ſicut ignorās a ſciente.¶ Ad confirmati
onē diciť. ꝙ illuminare ꝑ noui lumis infuſi
onem: hoc ē dei ꝓprium. ſed illuminare ꝑ in
ſtructōem oſtendēdo veritatē notam: vl' di
rigendo lumen a deo infuſum: ad cognoſcē
duꝫ aliquid ꝑus ignotū: hoc pōt facere an
gelus ſupior reſpectu inferioris: deo tñ pnci/
paliter dirigēte. Vel poſſet dici. ꝙ illumina
re pncipaliť ē ꝓpriū dei. ſed inſtrumētaliter
pōt conuenire angelo vel mgr̄o inſtruenti.
Ad 2 ꝓbatōem añtis. ¶ Ad ſcđam ꝓbatōꝫ añcedētis dr̄. ꝙ nō cre
anť: ſcđo ꝙ nec trāſfundūť ꝑ mediū. qꝛ ī ta/
libꝰ mediū nō requiriť. ſꝫ ſufficit ordo ſupi/
oritatis. qꝛ qđ ē ſicꝰ ī corꝑalibꝰ: hoc ē ordo ī
ſpūalibꝰ. vñ ꝑ modū locutōis veritatē de/
monſtrāt. vel ſm alios ad modū ſpeculi re/
pñtāt: vel loquēdo ⁊ inſtruēdo lumē ange/
li inferioris in deū ſic ordināt: vt ī eo nouaꝫ
ꝑcipiat veritatē.¶ Auctas b. Dionyſii ē ꝑ
dictis. Hoc de queſtione.

Octauo queri

tur circa diſtinctiōem. xii. vtrū
omīa corꝑa ſint pducta ex ma
teria penitus informi?¶ Que queſtio vnū
ſupponit. ſ. oīa corꝑa eē pducta ex materia
⁊ querit vtꝝ ex informi.¶ Pro ſuppoſito ar Pro ſup
guiť ſic. Celū ē pductuꝫ ex materia. ergo ꝯñtia po. arg
tenet. qꝛ de illo minꝰ videť. Añcedēs pꝫ pri/
mo. qꝛ ē ſenſibile. ⁊ omē corpus ſenſibile hꝫ
materiā: vt diciť. viii. metaph. ⁊ plures ta/
les auctes poſſent adduci: q̄ ꝯſueuerunt ī
phia tractari.¶ Scđo ſic arguiť ꝑ ratōnes 2
mgr̄i Thome de argentina ⁊ Egidii ſic opi
nātiū. qꝛ omē corpꝰ ſbale hꝫ materiā. celū ē
corpus ſbale. igiť hꝫ materiā. Maioreꝫ di
cūt eē Boecii: dicētis. ꝙ corpꝰ de pdicamēto
ſbe ē ꝯpoſitū ex maria ⁊ forma. Minor no
ta ē. celū em̄ ē q̄ntū elemētū pncipale mūdi
vt vult ꝯmētator. j. de celo. elementa auteꝫ
ſunt corꝑa.¶ Tercio ſic. qꝛ quod habet ac/ 3
cidētia materiā conſequētia habet materiā
Celū ē hmōi. Maior nota ē. qꝛ accidentia
materialia nō videnť eē niſi ī maria. mior ꝓ
bať. qꝛ ī celo ſunt dimēſiōes q̄ ſunt coeterne
materie. Itē denſitas ⁊ raritas. qꝛ dicit ꝯme
tator. ii. celi. ſtella ē denſior pars ſui orbis.
Itē colores: vt blauedo firmamēti¶ Quar 4
to. qꝛ celū pōt compari penes materialiū re
rum accñtia. ergo hꝫ materiā. Probať ꝯñtia ꝑ
phm. ii. de generatōe cōtra Empedocleꝫ di
centē. ꝙ ſi elemēta ſunt compabilia: tūc ha/
bēt ꝯmunē materiā. ⁊ añs pꝫ. qꝛ vnū celuꝫ
diciť maiꝰ alio ſm quātitatē. ⁊ ſpiſſius alio
ſm ꝓfunditatē: vt dicūt theologi: ⁊ Ptolo
meꝰ ī almageſti.¶ Quinto. qꝛ omē qđ ꝑ ſe 5
moueť ē ex materia. celū ꝑ ſe moueť. igiť. ptꝫ
maior ii. metaph. a phō dicēte. ꝙ materiaꝫ ī
omī eo quod moueť intelligere neceſſe ē. mi
nor pꝫ. viii. phyſicoꝝ. ⁊ ii. celi.¶ Sexto. q̄/ 6
cūqꝫ ꝯueniūt ī forma vnius rōnis ꝯueniūt
ī maria. Sꝫ celū cū aliis hꝫ formā eiuſdē
rōis. igiť. Pꝫ maior. qꝛ cū actꝰ actiuoꝝ ſint
in patiente diſpoſito: idē actus ꝑſupponit
idē vel ſimile ſubiectū. Et minor ptꝫ. qꝛ ce/
lū cū omībꝰ corꝑibꝰ ꝯuenit in forma corpo
reitatis.¶ Septimo auctē mgr̄i. volētis ꝙ 7
ex hac informi materia formata ſint omīa
ſaltē vſqꝫ ad celū empyreū. ergo omēs celi mo
biles hñt materiam.¶ Et confirmať. qꝛ fir/ Confir.
mamentū hꝫ materiā. ergo. Cōſequētia nota
ē. ⁊ añcedēs ꝓbať. qꝛ diuidit aquas ab aqs

Gen̄.j.ꝗ ſup celū quod ē firmamentū: ſūt
aque que habet materiā.ꝗ ⁊ celū qḋ ē ꝓpin
quius ¶ Tercio aucte b. Aug.xij.ↄfeſſionū
dicētis. Duo repio que feciſti Unū qḋ erat
formatū.alteꝝ quod erat iforme.quod di/
cit ibi eſſe terrā inuiſibilē ⁊ incompoſitaꝫ.ꝑ
quā dicit ſignari materiā oim corꝑaliuꝫ re
Cōfir. rū ¶ Quarta phi.v.metaph.ꝙ que ſūt vnū
in genere ſunt vnū i materia.mō oīa cor
ꝑalia ſunt vnū i genere. ¶ Scḋo queriť vtꝝ
Contra oīa facta ſint ex materia informi. Cōtra
qſitū i. qḋ arguiť ſic qꝛ effectus agentis ꝑfectiſſimi
dꝫ eē ꝑfectus. Sed materia ē effectus dei.
ꝗ dꝫ eſſe ꝑfecta.qḋ nō eſſet niſi haberet for
mā. Pꝫ maior.qꝛ imꝑfectio effectus argu/
it imꝑfectiōem cauſe. Minor patꝫ ex lra.
Ex alio. ¶ Preterea arguit mgr̄ Thomas de argēti/
na ſic. Materiā eē ſine forma implicat ↄ/
dictōeꝫ.ꝗ ⁊c̄.ↄn̄tia nota.⁊ an̄s ꝑbat. qꝛ q̄c
q̄d ē pura potētia de ſe nullū dicēs actū: nō
pōt eē actu niſi cū forma.maťia ē hmōi: vt
2 vult phs.j.phyſicoꝝ.⁊.vij.metaph. ¶ Se
cūdo ꝑbat h̄.qꝛ oē eē actu ē a forma.ſed
materia informis vtiqꝫ ſi eēt actu exiſteret.
ꝗ hoc hꝫ a forma.ꝗ ſi ē ſine forma ē cū for/
ma. Tenēt ↄn̄tie.⁊ maior pꝫ ꝑ Bociū di/
centē.ꝙ forma eſt que dat eſſe. Et i libro de
trini. dicit idē Boecius.ꝙ oē eſſe ē a for/
ma.⁊ nihil a materia eſſe diciť. ¶ Tercio ſe
quiť.eſt in actu: ergo ē in forma vel ſub for
ma.ꝗ implicatio eſt eſſe ⁊ nō eſſe ſb forma.
Contra ¶ Sed in oppoſitū ſuppoſiti eſt.ꝙ nulluꝫ
ſuppo. incorruptibile hꝫ materiā eiuſdē rōnis: cū
materia iſtoꝝ inferioꝝ. celū eſt incorrupti/
bile.ꝗ.pꝫ maior.qꝛ appetit⁹ maťie generabi
liū ē ad formā nouā: quā ſi pōt hr̄e: tūc ꝑt
formā quā hꝫ: amittere.ſi nō pōt eā hr̄e di
rigiť appetitus ad finē impoſſibilē.pꝫ mi/
nor.qꝛ celū nō mutať ſm ſbam.nec muta/
ꝑ qſito. tū eſſe videť ab origine mūdi. ¶ Sed ꝑ q̄ſi
to ē textus Gen̄.j.dicēs. Terra aūt erat in/
anis ⁊ vacua. vel ſm aliam lr̄am: inuiſibi/
lis ⁊ incompoſita.ꝑ quod deſignať informi
tas materie. Terra em̄ vt dicit b. Aug. di/
cit ibi materiā.⁊.xij.ↄfeſſionū idē.

Arti.i. **In iſta queſtione**
erūt duo articuli. Primus erit de ſuppoſito
Scḋs de q̄ſito. ¶ Quātū ad ꝓmū ē notan/
dū.ꝙ materia accipiť qn̄qꝫ ꝑ obiecto. ſicut
ſubiectū ſcie diciť eē eius cā materialis.⁊ ſic
1 nō ē de materia ad p̄ns. ¶ Alio mō capiť ꝑ
ſubiecto reſpectu forme. ⁊ h̄ dupl̄r. vno mō
cōiť ꝑ ſubiecto forme: ſiue fuerit ſbalis ſiue
accn̄talis: quo mō angel⁹ vl̄ aīa p̄t dici ma
teria ſue cognitōis.⁊ h̄ mō nō ē ad ꝓpoſitū
qꝛ nō ē dubiū q̄n oē corporeū ſit ↄpoſitū
ex ſuis ꝑtibus integralibꝫ: que ſunt mate/
ria reſpectu forme accn̄talis quā pōt recipe
vt celū ex ꝑtibꝫ que p̄nt illuminari vel loca
liť moueri. Et ē (vt credo) mot⁹ localis vel ei
ſilis res diſtincta a loco: ⁊ mobili qḋ moue
tur. Niſi forte dicať.ꝙ celū empyreuꝫ non
poſſit aliqua ex ꝑte alicui forme ſubijci. q̄a
nō p̄t murari.hoc aūt nō ē dicēdū.qꝛ celuꝫ
empyreū poſſet moueri localiť: nō min⁹: i/
mo magis q̄ angel⁹: vel ſm ſitū.ſuppoſito
ꝙ nō habeat locum.⁊ ꝗ pōt ſubijci motui.
¶ Itē videť ꝙ ſit illumiabile.qꝛ cū ſit totuꝫ
lucidū: vna ꝑs pōt ſuū lumē multiplicare
ad aliā ⁊ in aliā: ſicut ſol illuminat lunam
denſam exn̄tē ſuo lumine: et ad min⁹ ſp̄uali
alteratōi ſubijci pōt. ¶ Alio mō maťia vo/ 3
cať ſubiectū natū ſubijci forme ſubali q̄ ꝓ/
ma vocať: qn̄ ↄſiderať ſm ſuā eēntiā. ſcḋo a
ꝗo vocať ↄſiderata inq̄ntū ē organiſata vel
diſpoſita ad receptā vel recipiēdā determina/
tam formā ſubalē: ſicut diciť. v. metaph. ꝙ
aīa recipiť i ſubiecto i actu.i.organizato et
diſpoſito ꝑ ei⁹ receptōe.⁊ hoc mō maťia ſu
miť hic. ¶ De q̄ maťia merito q̄riť: vtꝝ ma/ Dubiū
teria dicat aliquē actū: Ad qḋ credo r̄ndē/
dū iuxta phi ſniam in.ix.metaph. ꝙ dupli
citer quātū ſufficit ad p̄ns accipiť act⁹. vno
mō ꝑ actu exn̄tie: quo mō deſcribiť in codeꝫ
nono: actus ꝙ ē exiſtere rē: nō ſic ſicut poten
tia diciť.i.eſſe in p̄ntia vel in exiſtētia: ꝙ ſi/
ne ſua exiſtētia ſolū poſſet eſſe: ⁊ de facto nō
eſſet. Alio mō dr̄ actus forma vel act⁹ ihe/
rētie: vel ſaltē coexiſtētie alicui corꝑi ¶ Qua
diſtinctōe ꝓmiſſa ſunt due concluſiōes ad
dubiū. ¶ Prima materia nō ē act⁹: nec ali/ Cōclo 1
quē determinatū actū ſibi determiat: loq̄ndo
de actu inherētie. Pꝫ.qꝛ ipa neq̄t inherere:
cuꝫ potētie paſſiue pure ſit ſubeſſe: ⁊ nō alťi
ineſſe ¶ Scḋa ꝓpo. maťia ꝓma ſine dubio Cōclo 2
ē actus exn̄tie. Pꝫ.qꝛ de facto ⁊ actu exiſtit.
Nō em̄ eſt ſic in potētia. ſicut aīa antichri/
ſti: vel res q̄ nō ē ſed pōt eſſe. ¶ Cōtra dicit obiectio
mgr̄ Thomas de argētina.qꝛ ꝓm⁹ act⁹ nul
lā includit vel dicit potētiā.qꝛ ē purus act⁹
ꝗ ꝓma potētia nullū dicit actū. Conſequē/
tia ꝑbat.qꝛ ſicut ſe hꝫ ꝓm⁹ act⁹ ad potentiā
ita ſe hꝫ ꝓma potētia ad actū. ¶ Scḋo dič 2
qꝛ tūc ex maťia ⁊ forma nō poſſꝫ fieri terciū

ꝓbat ꝯñtiā.q2 nō recipit niſi inq̄ztū ē i pōtē
3 tia.actui eñ repugnat recipe.¶ Tercio di/
cit.qḋ ꝯmētator.iij.de aīa dicit.ꝙ ē pura po
tētia i genere entiū.igit̃ ſi diceret actū:ille ñ
eſſet de aliquo genere entis:ſ3 de genere non
4 entiū.¶ Quarto dicit.ꝙ illud qḋ ē eēntiali
ter potētia:ſic ꝙ ſua potētia ē om̄imode idē
ſue eēntie:nō pōt de ſe dicere aliquē actū:ſ3
maťia ē h̄mōi.maiorē dicit notā.ꝛ miorē p
bat p ꝯmē.i de ſb̃a orbis dicētē.ꝙ maťia ſb
5 ſtātificat̃ p poſſe.¶ Quīto.q2 act⁹ ē q̄ diſtin
guit.ix.metaph.ꝛ.iij.de aīa.mō maťia non
diſtīguit cū oīa maťialia i ea ꝯueniāt ꝛ ſiliā
Pro ſo/ ſint¶ S3 ſalua reuerētia doctoꝝ eiuſdē hęc
lutōe ſci nō ꝯcludūt.nec ꝓbāt ei⁹ ꝓpoſitū.ꝛ ſūt mãi
endū.1 feſte ꝯ b.Aug.xij.ꝯfeſſionū.vbi dicit̃ mari
am eē a deo ꝓductā.Et bñ ſequit̃.ē ꝓducta
ḡ ē ens productū actu.q2 ſi ſolū eſſet pōten
tia ꝓducta:nō plus eſſet producta q̄3 anťa
antixp̄i.Uñ dicit btūs Aug.ꝙ duo fecit de
us.ſ.vnū ꝓpe ſe.ſ.angelicā naturā:et aliud
2 ꝓpe nihil.i.p̄mā materia3.¶ Scḋo q2 ma/
teria ē actu i ꝯpoſito.ḡ ē actus exñtię vel a/
ctu exñtię. Uex̄ ē ꝙ iſte actus ē ipamet:q̄a
om̄i alio circūſcpto ab ea:adhuc remaneret
3 exñs.¶ Et tcio ē ſub̃a.ḡ ē actu ſub̃a.q2 ide3
ē dicere.ē homo. et ē actu homo. q2 ita ē in
quolibet p̄dicamēto:vt dicit ꝯmētator.j.de
aīa.Añcedēs ē ph̄i.vij.metaphyſicę.ꝛ.ij.de
4 anima.¶ Et quarto.q2 maťia exiſtit:vt ma
giſter dicit in lr̃a:ꝛ om̄es ſancti expoſitores
ſup illud Gen̄.j.Fecit deus cęlū ꝛ terra3.vl̃
ḡ eius exñtia i eſſe ſuo ē a forma.ꝛ hoc nō.
quia ꝑpetuum nō dependet in eſſe ſuo a cor/
ruptibili:vel ē a deo immediate ſiue media
te:de quo nō conſiderat̃ ad p̄ſens.ꝛ ſi ſic:tūc
ē in ea alius actus exñtię reſpectu ſui quem
habet a deo:ꝛ alius actus ꝑfectionalis quē
a ſe nō h3:ſ3 p formā recipit.Et ḡ valde fa
cile r̄ñdet̃ ad motiua adducta.¶ Ad p̄mū
Ad 1 rōñ3 ꝙ ſicut p̄m⁹ actus nullā dicit potētiā paſſi/
uā:tñ ē i ſe ſumma potētia actiua:ita p̄ma
potētia nullū dicit actū actiuū:ē tamē actu
i ſe actus ſubiectiu⁹ vel p̄mus actus exñtię
ad recipe.¶ Ad ſcḋm.ꝙ licet act⁹ formalitā
Ad 2 tis nō recipiat in ſe aliā formā ſub̃alem:et
ſic actui repugnat recipe:tamē actui exñtię
nō repugnat recipe formā ad quā ē in pōtē
tia.Et ad ꝓbatōem conſequētię dicit̃.ꝙ li/
cet maťia nō recipiat niſi inq̄ztum ē in potē
tia ad formā vel actū formalitatis:tamen
nō recipit inq̄ztū ē in potentia ad exiſtere.
ſed inquātū ē actu exñs ꝛ actu patiens:im

mo inquantū ē in ſe quidā actus exiſtentię
¶ Ad terciū.ꝙ ꝯmentator p illa ṽba nō vo Ad 3
luit dicere.ꝙ materia nō eſſet in genere p̄di
camētali.q2 ph̄s dicit eā eſſe ſub̃am.ij.de
aīa:ꝛ.vij.metaph.Et ita etiā dicit Cōmen
tator ibidē.ſed vult ꝙ reſpectu actuū forma
litatis ē pura pōtētia:nō aūt ē pura potētia
ad eſſe.¶ Ad quartū.ꝙ maior ē falſa:loq̄n Ad 4
do d̄ actu exñtię.q2 pura potētia paſſiua a/
ctu exiſtit.ꝛ ē ſuus actus intrinſecus qui exi
ſtit in ſe.¶ Ad quintū.ꝙ illud ph̄i.ix.meta Ad 5
ph̄.intelligit̃ de actu formalitatis.q2 ſpecies
diuerſę diſtinguunt̃ p diuerſos act⁹ forma/
litatis:etiā ad lr̃a3 maťia intrīſece ſeipā di
ſtinguit̃ a forma ſicut corp⁹ ab aīa¶ Scḋo 2. notan
ē notādū.ꝙ de iſta queſtione ſunt tres opio dū p qōe
nes.Prima ē ſancti Thome q̄ dicit ꝙ oīa
corpa de genere ſb̃ę ſaltē q̄ ſunt ſenſibilia a/
liquo ſenſu:ſunt ꝯpoſita ex maťia ꝛ forma.
vñ cōcedit cęlū h̄re materiā.Scḋo dicit ꝙ
maťia cęli nō ē eiuſdē rōis:cū maťia rex̄ ge
nerabiliū mouet̃ ꝓpter rōes factas ad op/
poſitū.¶ Scḋa opio ē Egidij ꝛ Thome de Opio 2
argētina.q̄ ponit ꝙ cęlū ē cōpoſitū ex mate
ria eiuſdē rōis cū maťia generabiliū Et mo
tiua ei⁹ ſunt tacta añ oppoſitū:qua3 credo
minus ꝓbabilē q̄3 ſancti Thome.¶ Tercia Opio 3
ē ꝯmunis:ꝛ ē cōmentatoris p̄mo ꝛ.ij.cęli.
ꝛ multoꝝ doctoꝝ nr̃oꝝ.ꝙ cęlū nō ē compo/
ſitū ex ꝑtibus diuerſaꝝ rationū eſſentialit̃.
Et hanc credo probabiliorē.Uñ iuxta pri
mas duas opiniones om̄e corp⁹ ē ꝯpoſitu3
ex materia.ſed iuxta terciā:ſuppoſitū q̄ſtio
nis ē falſum¶ Proſeq̄ndo igit̃ hāc maťia3 Scdo
ē ꝯclō r̄nſal̃ hęc.cęlū nō ē ꝯpoſitu3 ex maťia
alterius rōis:q̄3 ē maťia inferioꝝ ꝛ forma il
li ſupaddita.Probat̃ ſic.q2 vel illa maťia
eēt pura potētia:vel eēt aliq̄ mō actus exce
dēs purā potētiā.ſi p̄mū tūc maťia cęli eſſ3
eiuſdē rōis cū maťia generabiliū:eo ꝙ im/
poſſibile ē plures vel diuerſas eē ſpēs purę
potētię.q2 oēs purę potētię neceſſario ſunt obiecti
ęq̄ ꝑfecte eſſentialiter.ꝛ ſic nō diuerſaꝝ ſpē/
rū.ſi ſcḋm:tūc nō poſſet aliū actū ſub̃alem
recipe.videt̃ eñ ꝙ actus ſub̃alis aliū actū
ſub̃alē ñ ſit nat⁹ recipe.¶ Cōfirmat̃.q2 huic Confir
actui ꝯuenit ſubeſſe:ſic ꝙ non indiget alio
actu ipm̄ ſuſtētāte.ꝛ ꝑfectior ē actus forma
lis:dans eſſe ſpecificu3 cęli vel orbis.ergo
nec indigebit ad ꝑ ſe eē alio actu vl̃ ſb̃iecto Rñſio
ſuſtētāte.ḡ fruſtra ponit̃ maťia cęli eſſe aliq̄
mō act⁹:ꝛ recipe aliū actū ꝑfectiorē.¶ Se/ 2 pbat
cūdo ſic.nulla rō cogit ponere maťiā i cęlo

eſcp̄tura ſacra ad hoc nos aſtringit.ğ nō ē
ponēdū. Cōſeqntia tenet.qꝛ vtiqȝ nihil dȝ
poni fruſtra vel voluntarie. Et añs ꝑ ꝓma
pte pȝ.qꝛ dicere poſſum⁹ celū eſſe ſimplicē
ſubām:nō intrinſece eētialiť ꝯpoſitā ex ꝑ
tib⁹ diuerſaꝝ rationū. Vñ cū i celo nō ap/
pareat trāſmutatio ſubſtantialis:quę fecit
ſcire materiā:vt dicit ꝯmētatoꝛ i.iiij.phy/
ſicoꝝ:nō videť rō cogēs eā poni in celo:ſi/
cut etiā patebit ſoluēdo rōnes añ oppoſitū
¶Q, aūt ſcp̄tura nō cogat:pȝ.qꝛ ſcriptura
magis ſonat:ꝙ ſit creatū celū ſine materia:
cū dꝛ. In ꝓncipio creauit de⁹ celū ⁊ terram.
vbi ꝑ terrā intelligiť maťia:⁊ ex ꝯñti videť
5 diſtiguere inter celū ⁊ materiā. ¶Tercio fru
ſtra poniť maťia i celo.ğ nō ē ponēda. ꝯña
nota ē.⁊ añs pȝ.qꝛ oīa pñt ſaluari:dicēdo:
ꝙ ē eētia ſimplex ꝯpoſita ex ꝑtib⁹ q̄ntitati
uis eiuſdē rōnis: ¶Et ꝯfirmať.qꝛ hoc vide
tur eē rōnabili⁹.qꝛ aſcēdēdo dȝ deueniri vt
videť:ad mobile ſimplex:nō eētialiť ꝯpo
ſitū ex ꝑtib⁹ diuerſaꝝ rationū. Erit em̄ ma
ioꝛ decoꝛ mūdi corporei:ꝙ habeat ꝯpoſita ⁊
ſimplicia:q̄ȝ ꝙ ſolū haberet ſimplicia vel ſo
4 luȝ ꝯpoſita. ¶Quarto.qꝛ forma celi nullo
motu ſimplici mouere poſſȝ.falſitas pȝ.q̄a
oīs forma ē actiua alicui⁹ motus:ſaltē iux/
ta nr̄m iudiciū:⁊ ē ph̄s i.j.celi. ⁊ pȝ ꝯſequē
tia.qꝛ nō moueret motu a medio vľ ad me
diū:cū talia celo nō ꝯueniāt.nec motu cir/
ca mediū.qꝛ illū faciunt in oꝛbibus celeſti
bus ꝟtutes motrices.ſ.angeli vel intelligē/
[...]do.2 tię. ¶Scđa ꝯcluſio.nec celū ē ꝯpoſitum ex
forma ⁊ materia eiuſdē rōis:cū maťia iſto
rū inferioꝝ.pbať ſic.qꝛ maťia iſtoꝝ nō ē ꝑfe
ctibilis ꝑ formā celi.igiť.ꝯñtia tenet.⁊ añs
pbať.qꝛ ſi ſic:tūc materia ignis appeterȝ eē
ſub forma celi:cū q̄đlibet ꝑfectibile natura
liť appetat ſuā ꝑfectōȝ.⁊ tūc vel appetit⁹ na
turaľ erit ad finē iꝑoſſibilē:vt ſi maťia ñ pt
formā celi recipe.vel celū erit generabile ex
[...]tio materia.qđ null⁹ dicit. ¶Rñdet mgr̄ Tho
mas de argētia.ꝙ maťia ignis vel ťrę ñ ap/
petit formā celi.qꝛ ꝓuatio ē cā appetit⁹ ma/
terię.mō materia ťrę nō ē ꝓuata forma celi
qꝛ ſolū maťia ťrę vel ignis ē ꝓuata forma q̄
2 hȝ ꝯriū.mō materia celi nō hȝ ꝯriū. ¶Se
cūdo etiā.qꝛ nō ē ꝓuata forma quā nō ē na
ta recipe.mō nō ē nata recipe formā celi:ſȝ
ſolū ē i potētia obedietiali ad recipe eam:vt
[...]ſio ſi de⁹ hoc vellet. ¶Sed hę ſolutōes videnť
mihi cōcedere ꝓpoſitū.qꝛ cū appetit⁹ natu/
ralis ſequať eſſentiā ſpecificā rei:vt experien/
tia docet i omib⁹:vel materia terrę naturaliť
ter dirigiť i formā celi:ſic ꝙ ſm ſuā eſſentiā
ſibi illa forma ꝯuenit vel ꝯuenire poſſȝ:vt
eius ꝑfectiua.⁊ ſi ſic:tūc cum eā nō habeat:
ē ea ꝓuata.qꝛ ſm eſſentiā ſuam ē nata ꝑ eā
ꝑfici. ¶Si dicať ꝙ nō ſit nata ꝑ eam ꝑfici. obiectio
⁊ maťia celi ē nata ꝑ eā ꝑfici:īfallibiliť ſeq̄/
tur.ꝙ illa ⁊ iſta nō ſunt eiuſdē rōnis:qꝛ illa
ſm ſuā eſſentiā habet aliā ꝑfectōeȝ natura
lē quā iſta nō hȝ. Mō reꝝ ſpāliſſime eſſen
tialiter ſimiliū ſunt ſiľes appetit⁹ naturales
¶Scđo appetit⁹ naturaľ dirigit maťiaȝ ce/ 2
li:i ei⁹ formā appetere:ſaltē appetitu cōpla
cētię. ¶Et ſm iſtos mgr̄os nō dirigit mate
riā terrę i illā:vel in ſiľem formā appetere. ğ
nō ſunt ſiľes appetit⁹ naturales illi⁹ ⁊ iſtius
⁊ vltra.ergo eſſentię non ſunt eiuſdē ſpēi. cu
ius oppoſitū dicit aduerſari⁹. Prima ꝯña
nota ē.⁊ ſcđa tenet.qꝛ oīm reꝝ eiuſdē ſpeci/
ei:vt dictū ē:ſunt ſimiles appetit⁹ naturales
vt oīs ignis cū quolibet igne. qđ em̄ natu/
rale ē idē ē apud om̄es:ſiľr em̄ ardet ignis
hic ⁊ in perſis:vt dicit ph̄s in.v.eth. ¶Nec
(vt cū humilitate loquar) ad quid valȝ qđ
diciť.ꝙ materia ignis vel terrę non appetit
niſi formā quę hȝ ꝯtrariū.ğ ſequiť ꝙ mate/
ria celi nō appetit formā celi ꝑ modū ꝯpla
cētię.qꝛ nō hȝ ꝯriū. Vel diceť ꝙ ſm eſſenti/
am ſuā illa appetit aliť:⁊ aliter materia ťrę
⁊ hoc ē quod queriť.qꝛ tūc nō ſunt eiuſdem
ſpeciei. ¶Itē q̇d facit cōtrarietas ad appeti Contra
tū ſpēi terrę.qꝛ etiam ſi ꝑ potentiā dei mate obiectio
ria eſſet nuda:adhuc naturaliter appeteret neſ argu
oēm formā ſubalē ab ea ſuſceptibilē.qꝛ hoc it ꝯñter
ſequiť eius eſſentiā:quę ꝑ qualibet taliū na
ta ē ꝑfici. ¶Scđo arguiť ſic.ſi i celo eēt ma/ 2
teria eiuſdē rōnis:cū materia ignis, ſeq̄reť:
ꝙ ignis deberet calefacere celū. falſitas ſup/
poniť de ꝯñte.⁊ ph̄s pbat ꝯriū.j.celi.ca.iij.
⁊ pbať ꝯña.qꝛ nulla alia videť eē rō:quare
nō calefacit:niſi qꝛ nō ē eiuſdē generis na/
turalis.ſ.ſiľis ſubiecti cū celo. ¶Et ꝯfirmať Confir.
qꝛ cū celū ſit actu calidū.⁊ materia ē ſimiliſ
materię ignis:quare nō introduceret ignis
in eā actualē caliditatē. ¶Dicunt aliq. Obuia/
ꝙ materia celi ſatiata ſit:eo ꝙ celū ꝑfecti⁹ ē tio alioꝝ
q̄ȝ formę generabiliuȝ:immo eminēter om/
nē ꝑfectionē cōtinet eius forma.⁊ ergo nō
appetit aliā formā ¶Iſtud nō ſatiſfacit.qꝛ
magis ē formaliť eē tale ⁊ ꝟtualiter:q̄ȝ ſolū
ꝟtualiť. Mō eſto ꝙ celum ꝟtualiter conti/
neat in ſe caliditatem:formaliter eam nō
cōtinet.quare ergo non recipit eam:ex quo

materia ē penitus ſilis cū igne. Et ex alio pi
per ē ꝟtualiť calidi⁹ ꝗ̄ aq̄ calida. ⁊ tn̄ calefit
ab ea. ⁊ ꝙ̄ nō obſtat ꝙ aliqua forma i mate
ria ꝟtualiter exiſtat qn ab illa: ſi ſit actiua
materia patiať donec formaliter aſſimilata
fuerit. Iſtā materiā tractāt phi ⁊ idō ad ali
Cōclō 3 as rōnes nō pcedo. ¶ Ex his duabꝫ ꝯcluſi
onibꝫ ſequiť tercia ꝯcluſio. ꝙ orbes cęleſtes
ſeu cęlū nō ē formaliť ſiue intrīſece ꝯpoſitū
ex ptibꝫ cōpoſitis ex materia. pꝫ. qꝛ nō eſt ex
materia alteri⁹ rōnis p pmā: neqꝫ ex mate/
ria eiuſdē ratōnis p ſcđam: ꝙ̄ ex nulla mate
Corre. 1 ria. ¶ Correlariū. ſi ſolū vocať corpus: ſuba
ꝯpoſita ex materia ⁊ forma corporeitatis: cę
lū nō ē corpus. pꝫ p terciā. qꝛ nō ꝯponiť ex
aliqua materia ppriē dicta. ¶ Nec mireris
qꝛ ſic corp⁹ hōis nō ē corp⁹: vel eq̄ vel lapi/
dis. qꝛ ſm opinionē phoꝝ pbabiliorē non
ꝯponiť ex ptibus eſſentialiter diuerſaꝝ ra/
tionū: vt conſueuit pbari in phia. Siliť nul
la forma ſubalis ſic eſſet corpus: nec mate
ria eſſet corpus hoc mō: eo ꝙ quodlibet ho
rū ē ſimplex. ⁊ nō ſubaliter ꝯpoſitū ex ptibꝫ
Corre. 2 diuerſaꝝ rōnū. ¶ Scđm correlariū. Cęluꝫ
ē ſimplex act⁹. pꝫ. qꝛ nō ꝯponiť ex actu ⁊ po
tētia: ⁊ nō ē pura potētia. optet igiť ꝙ voceť
actus ſimplex. Dices. quō ē actus? Pōt di
ci ꝙ cęlū ē actus agēs ⁊ regēs hęc inferiora.
Uel pōt dici ꝙ ē actus reſpectu ſui: quo ip/
ſum in eſſe ſpecifico ē conſtitutū etiam actu
Cōclō 4 ali. ¶ Quarta cōcluſio. vocādo cęlum cor/
pus: non oīa corpa ſunt pducta ex mate
ria. pꝫ p pręcedentē. ⁊ hęc ē ūſalis. Hoc de
pmo articulo.

Arti. 2. ē triū ptiū
Quātuꝫ ad ſecun

dū articulū reſtat videre. an oīa corpora
ſint pducta ex materia penit⁹ īformi. Et cir
ca hoc excludo cęlū. qꝛ iam dictū ē ⁊ proba
tū. ſicut ī talibꝫ natura patiť: ⁊ mihi ꝯceſſit
deus ꝙ nō hꝫ materiā. Sꝫ vtꝝ oīa corpa
ſphęrę generabiliū ſint pducta ex materia
penit⁹ informi. ⁊ de hoc ē hic dicendū. De q̄
nō ē dubium qn generabilia oīa ſint pro
ducta ex materia de ſua natura īformi. Sꝫ
ē dubiuꝫ. an informis pus extiterit anteq̄
res ex ea generabanť. Et ideo hūc articulū
diuido in tres ptes. In prima volo videre
quid moueat ad ponēda materiā ens ipu/
ra potētia: ⁊ nō ens i actu formalitať. Se/
cūda ſi ſit tale. vtꝝ tpe ſine forma diſtincti
onē reꝝ ex ea factā pcedere potuit? Et tercio
vtꝝ de facto pceſſerit. ¶ Pro pmo ē ſciēdū ꝙ Sciē
ad materię cognitōeꝫ deuenerūt ſapiētes ex p̄...
cognitōe trāſmutatōis. qꝛ viderūt i pducti
one rei ſp aliq̄d ſubeſſe: vt cuꝫ generať pull⁹
ex ouo corrumpiť ouū. cū ignis fit ex ꝯbuſti
bilibꝫ deſinūt ꝯbuſtibilia. Sꝫ de mō q̄ vna
res fieret ex alia diuerſę fuerunt opiniones
antiquoꝝ: quos fuiſſe recitat ⁊ improbat ī
j. phyſicoꝝ etiam ptinēter: ⁊ ꝙ̄ de eis nō hic
niſi quātum ad aliqua quę phs nō expſſit
vel ſaltē nō clare manifeſtauit ſuā menteꝫ:
ſm ꝙ aliquibꝫ videť. ¶ Eſt igiť ſciendū ſcđo Sciē
ꝙ trāſmutatio q̄ apparet i ſubſtantijs pōt 2
imaginari fieri tripliciť i genere. Primo mō 1
ſic ꝙ tm̄ ſit vna ſuba numero oīm generabi
liū in diuerſis ſuis ptibꝫ. varijs formis ac/
cidētalibꝫ depicta: ⁊ ꝙ qn̄ nobis appet ge/
neratio nouę ſubę: ꝙ nihil ſubale nouuꝫ p/
ducať. ſed ps ſubę q̄ pus ē ſub vna diſpoſi/
one accn̄tali qualificatiua ſub alia efficiať.
nō p deperditionē vel receptōem nouę ſubę ſꝫ
p eiuſdē ſbę ptialis ī ſuis accidētibꝫ muta/
tionē. Et ſm hāc opinionē vel modū dicen
di nulla ſuba fieret noua: niſi forte aīa itel
lectiua q̄ creať a deo: quā fautores hmōi n̄
audēt negare: argumēto ignis ſuo acumīe
repugnāte. quia ꝯtra fidē loqui non audēt
Et fortaſſis ꝙ hęc erat opinio illoꝝ qui po/
ſuerunt oīa eē vnū: vt recitať i pmo phy
ſicorū. ¶ Scđo mō ſic. ꝙ totū quod pcedit 2
ſm totā ſuam eſſentiā trāſeat in totū quod
ſequiť. puta vt ꝙ totū lignū tranſeat in to/
tum ignem: quaſi quodam ordine: ſic ꝙ li/
gna tota ſm quodlibet ſui deſināt eſſe: ⁊ to/
tus ignis ſequiť: ⁊ incipiat eſſe. Et hęc opi/
nio ponit totā ſubſtātiā ſm quodlibet ſui p
duci. Un̄ hęc extreme repugnat pręcedēti.
quia cum illa nullā ſubſtantiā dicāt de no/
uo fieri: hęc oēm ſubſtantiā generabiliū di
cit fieri nouā: ⁊ ſm totū ⁊ quodlibet ſui. ni/
hil em̄ ponit ppetuū i rebꝫ generabilibꝫ. vn̄
hęc extreme contrariať pcedenti. ¶ Tercius 3
modus ē quaſi medius. qui fuit Ariſtote/
lis. ⁊ quem acceptat eccleſia: videlicet ꝙ in
compoſitis ſphęrę generabiliū ē vna ſubſtā
tia quę vocať forma ſubalis: a qua tāq̄ ab
actu ſumiť nomē ⁊ ſpēs rei. ē alia q̄ eſt ſubie
ctū: de cui⁹ potētia hęc forma educiť virtute
generantiū. qđ ſubiectū ſp manet. ⁊ ē pmit⁹
in generato. ſcđo ē ī corrupto: ⁊ vocať pura
potētia. nō ad eē. vt i pmo articulo dictū ē:
ſꝫ ad formā. qꝛ oēm formā generabilē pt re/
cipe. ad nullā tn̄ ſp determinať: ſicut forma

ad ſcipaꝫ ē determīata: ſic ꝙ neq̄t recipe aliaꝫ
formā ſbalē: ꝛ ꝯpoſitū ad ſuā formaꝫ. ſic ꝙ
cū alia forma ī ſuo corpe ordine nature re/
manere nō pt. ¶ Tūc ꝯpando has opinio/
Cōclō 1 nes inuicē: ē pma ppō hec. Nō ē pbabile ꝙ
ī ſphera generabiliū ſit tm̄ variatio ſm for/
mas accītales: ſic ꝙ nulla ſit diūſitas ī ſb/
ſtātijs: q̄ generāt vel corrūpūt. pbat ſic. qꝛ ſe
q̄ret ꝙ q̄libet forma accītalis ī q̄libet ſuba
equalit nata eēt ꝯſeruari. Falſitas ꝯn̄tꝫ pꝫ
qꝛ caliditas diu ꝯſeruat: ꝛ bn̄ ī igne vel cor
pe aīalis: ꝛ nō diu neqꝫ bn̄ ꝯſeruat in ferro
cādido vel aqua calefacta. Et pꝫ ꝯn̄a. qꝛ ſi
tm̄ eēt vna ſuba ꝯſimilis eſſentialit p totaꝫ
ſpherā generabiliū: quare ḡ hic forti⁹ cōſer/
uaret caliditateꝫ q̄ꝫ alibi. ſi em̄ ferꝝ ꝛ ignis
ſūt eſſentialit totalit ſilia. quare nō eq̄ diu
2 ꝯſeruat ferꝝ ſuū calorē ſic ignis ſuū. ¶ Se/
cūdo. nūq̄ꝫ aīal eēt egꝝ. falſitas ꝯn̄tis ē ma
nifeſta. pꝫ ꝯn̄tia. qꝛ nullius aīalis ſba poſſꝫ
corrūpi: quō ḡ egꝝ fieret: immo oēs quali/
tates eſſent ſue eēntie ꝯuenientes: ſicut oīs
color parieti depicto: quare ḡ de vna quali/
3 tate naturali doleret: ꝛ nō de alia. ¶ Et tcio
cattus nō deberet diligere ſuos fet⁹ plus q̄ꝫ
aliū cattū pfectū. Falſitas pꝫ. ꝛ ꝯn̄tia decla
rat. qꝛ nō videt q̄re pl⁹ diligeret: nō rōe eēn/
tie. qꝛ eēntialit ē ita ſile lignū catto ſicut ſuo
fetui: p opinionē. Nec rōne q̄litatis. qꝛ q̄li
ficatiue diſpoſitōes ī catto pfecto iā etate
Corre. 1 ſunt ſimiliores q̄ꝫ ī fetib⁹. ¶ Correlariū. oportꝫ
rōnabilit loq̄ndo ꝯcedere. ſbas eē diuerſas
in ſphera generabiliū. ꝛ formas ſbales no/
uas fieri. ꝛ p̄teritas corrūpi. Pꝫ. qꝛ al's p̄di
Corre. 2 coꝝ cauſe ꝯgrue nequeūt aſſignari. ¶ Scdm
correlariū. pm⁹ mod⁹ ſaluādi trāſmutatōeſ
nō ē rōnabil. Pꝫ p ꝯclōem ꝛ correlariū. op/
tet em̄ ponere ſbas nouas fieri ꝛ corrūpi: ad
ſaluāda ea q̄ apparēt d̄ accidēntib⁹. Et ideo
forte dixit Ariſto. pmo de generatōe. ꝙ ī v̄/
bis videnē hec ꝯtigere: ſed ī reb⁹ credere ſic
eē dementie ſile. Nullū em̄ videm⁹ dementiuꝫ
egredi intm̄: vt vnū exiſtimet ignē ꝛ glaciē.
Cōclō 2 ¶ Scda ppō. nec ē rōnabile ponere ꝙ nihil
de ſba corrupti maneat ī genito. Probat ſic
qꝛ ſi nihil remaneret: tūc genitū fieret ex ni
hilo ſimplr. falſitas pꝫ tā catholico q̄ꝫ pho
ꝛ ꝯn̄tia tenet. qꝛ pus eēt ordine nature: nō
eē totū p̄cedēs q̄ꝫ eē genitū. ḡ vel ex nō ente
ſimplr fit: vel aliq̄d cōpoſiti in genito rema
Cōfir. nebit. ¶ Cōfirmat ſic. qꝛ ſic nō poſſꝫ dari rō
quare p generatōe ignis req̄runt ꝯbuſtibi/
lia. ꝯn̄s incōuenieēs. ꝛ pꝫ ꝯn̄tia. qꝛ nō ppt

materiā. qꝛ nihil cōbuſtibiliū manet ī igne
nec ppt aliq̄d aliud. imo ſi poſt totale non
eē oīm q̄ ſunt ī cōbuſtibili: ſeq̄t pmo ignis:
nō apparet cā q̄re nō eodē mō poſſit incipe
eē ignis omīmode ſine cōbuſtibili p̄cedēte.
¶ Dices ꝙ imo ppter ordineꝫ nature. qꝛ ig/ Oppōit.
nis ē nat⁹ ſeq̄ corruptōꝫ ꝯbuſtibiliū. ¶ Cō/ Contra
tra. ſepe corrūpūt ꝯbuſtibilia: ꝛ nō apparet oppōeꝫ.
aliq̄s ignis genit⁹: vt cū reſoluūt palee vel
ligna ī terrā vel aquā. ¶ Cōfirmat tcio. q̄a Cōfir.
nō poſſꝫ dari rō alteratōis ī q̄litatib⁹. pro/
bat ꝯn̄tia. qꝛ ſubiectū totū ī q̄ pducerent q̄
litates: pus ordine nature nō eēt. ꝛ ex ꝯn̄ti
ſecū oēs q̄litates deſinerēt eē: q̄ꝫ genitū in eē
cōſtitueret. ꝛ ḡ nihil agerēt ille q̄litates ad
eē noue rei. ¶ Scdo pbat ꝯclō. qꝛ ſi c vitul⁹ 2 pbat
nō eſſet plus filius bouis q̄ꝫ equi ſm ſuam ꝯclō. 2
ſbam. Probat cōſeq̄ntia. qꝛ nō pl⁹ de ſuba
ſemis bouis māſit ī vitulo q̄ꝫ de ſuba eq̄. q̄a
nihil hic nec ibi. ¶ Tercia ꝯclō ſequit. ꝙ rō/ Cōclō 3
nabilit loq̄ volens hꝫ cōcedere: ꝙ eadē ſba
maneat ī genito q̄ fuit ī corrupto: ſequit ex
p̄cedēte. ¶ Correlariū. oportet ponere naturā Corre.
q̄ ſm ſuā naturā nō ē forma ſbalis: nec ali
quā ſibi determinās. Probat. qꝛ illa ſba cor
rupti q̄ manet ī genito nō pōt poni forma
ſubalis. qꝛ forma ligni nō manet ī igne. op
tet ḡ ꝙ ſit ſba q̄ nō ē forma. vel ḡ ē compoſi/
ta ex materia ꝛ forma: ꝛ hoc nō. qꝛ ſic rema
neret forma ſubalis eadē in genito que fu/
it ī corrupto. vel erit materia nata eē ſub di
uerſis formis ſucceſſiue. ſic ꝙ nō plus vnaꝫ
eaꝝ ſibi determinet q̄ꝫ aliā. ꝛ h̄ ē correlariū.
hoc de mō quo aliq̄s pōt duci ad cognoſcē
dā materiā. Hoc de pma pte.

Quantū ad ſecun Scda ps ar. 2.

dam ptē hui⁹ articuli ē ſciēdū: ꝙ brūs Tho
mas pma pte ſumme. q. lxvj. articulo. j. vi/
det velle ꝙ materiā pmā eē ſine forma ipli
cet ꝯdictōem. vn̄ dicit ꝙ ipa nō fuerit pro/
ducta informis: ſed cū formis elementorū
Motiuū ſuū adductū ē an̄ oppoſitū: reci/
tando rationes mgri Thome de Argētina
q̄ hūc dictū doctore in hoc ſequit ī articulo
ſcdo queſtionis. quā circa p̄ntē diſt. mouet
in ſuo ſcdo. ¶ Cōtra quā opinionē volo p/ Cōclō 1
bare cōcluſionē hāc (ſaluo honore eiuſdem
doctoris) ꝙ de⁹ poſſit facere materiā pmā eē
ſine forma. Immo poſſet facere ꝙ ipa ſola
repleret cōcauūꝫ orbis lune: omēs formas
que ſunt ī eo corrūpēdo. pbat ſic. Deus pōt

annihilare om̄es formas inherentes mat̄ie
ꝑme p̄ter eius quātitatē.ḡ pōt facere ꝙ ipa
ſola ſua quātitate repleat ꝯcauū orbis lu/
ne. Cōſequētia nota ē.q2 hoc facto manerꝫ
ſola materia.⁊ q2 extēſa pōſt ſicut añ:tm̄ re
plet pōſt ſicut añ. Probat̃ añcedēs.q2 vtiqꝫ
de⁹ libere ꝯſeruat illas formas.⁊ ḡ pōt ſimul
nullā eaꝝ velle amplius ꝯſeruare: ſine h̄ ꝙ
velit materiā annihilari: vel eius extenſio/
nē. Scđo ꝙ hoc nō implicat. Et tercio. q2
vtiqꝫ ſi ſic faceret: ex h̄ nō neceſſitaret̃ ad nō
ꝯſeruandā materiā: cū materia ſit res abſo
luta: diſticta eēntialiter ꝯtra illas formas
2 ꝓbat̃ ꝯcluſio ¶ Scđo ꝓbat̃ ꝯclo.q2 oīm duaꝝ reꝝ abſo
lutaꝝ deus pōt cōſeruare vnā ſine alia rati
one om̄ipotētie ſue. Nō materia ⁊ forma
ſunt res ſimpliciter abſolute in ſuis eſſen/
tijs: cū ſint ſubſtātie.ḡ pōt cōſeruare mate/
Cōclo.2 riā nō ꝯſeruādo formā.ḡ ꝓpoſitū. ¶ Scđa
ꝯclo. Nihil incōuenientis ſequeret̃: ſi deus
oīm generabiliū materiā pure informē pro
duxiſſet in p̄mo inſtāti ꝓductōis: cum celo
empyreo ⁊ angelica natura. ſic ꝙ tp̄e p̄ceſſiſ
ſet eſſe formaꝝ generabiliū. Pꝫ ex p̄ceden/
te.quia poſſet adhuc facere ſolā materiā re
plere totū ꝯcauū orbis lune.quare ergo nō
potuiſſet eam cū extēſione ꝓduxiſſe replen/
tē om̄ia que fuerūt ſub celo empyreo: non
obiectio videt̃ qđ ꝓhiberet. ¶ Forte dicet̃. ꝙ cū ope/
ra dei debēt eſſe ꝑfecta: nō videt̃ ꝙ aliquid i/
ꝑfectū ꝓducere potuit: quare nec materiaꝫ
Rñſio nudā. ¶ R̄. ꝙ hoc dictū Deut̃.xxxij. Dei ꝑ/
fecta ſunt opa.intelligit̃ ꝙ quodlibet opus
dei ē ꝑfectū in ſua eſſentia. Vñ materia nu
da ita ꝑfecta eſt eſſentialiter ſm̄ ſuaꝫ eſſen/
tiā. ſicut cū eſt cū forma, licet accidētaliter ⁊
extrinſece forma ꝑficiat̃. eo ꝙ pura potētia
ad actū informantē ducit̃ ꝑ formā: ad quā
naturaliter dirigit̃ tanq̄ꝫ in ſuū bonuꝫ: ſicut
etiā anima in eēntia eſt ita ꝑfecta extra cor
pus ſicut in corpe. q̄uis tendentiā habeat
ad corpus: ⁊ ſine ſcia ſicut cum ſciētijs. licet
his vt extraneis ꝑficiat̃. Vñ ad formā dr̄.
ꝙ in caſu quo deus ita feciſſet: nō ꝓduxiſſet
aliq̄d impfectū. ſed ꝓduxiſſet materiā perfe
ctā in ſuo genere ⁊ i eſſentia. quā pōſtea ꝑfe
ciſſet ꝑ formaꝝ de ea vel ex ea productionē.
Hoc de ſcđa pte articuli.

Tercia ps art̃. 2 **Quantū ad terciā**
p̄tē articuli: vtꝝ materia informis p̄ceſſerit
tp̄e res generabiles. Sunt due opiniones.

Prima ē b. Aug. iiij. ſup Geñ. ad lr̃am. ca.
xxv. vſqꝫ in finē illius libri. volētis ꝙ infor
mitas materie corꝑalis non p̄ceſſit tp̄e for
matōem ipius: ſed ſolū origine vel ordie ſi
ue via cauſe ſubiectiue. ¶ Scđa ē Greg. 32 Opi
moraliū. ⁊ ē Ambroſij. Baſilij. Chryſoſto/
mi. qui videnť velle ꝙ materia informis tē
pōre p̄ceſſerit eius informatōem. Et hec eſt
ꝯformior lr̄e. vt dicit mgr̄ ca. iij. p̄ntis diſti
ctōis ¶ Scđo eſt notandū. ꝙ multipliciter
pōt imaginari: ꝙ materia informis p̄ceſſe/
rit. Uno mō ꝙ om̄imode informis ⁊ ſine oī
forma tā ſubali q̄ꝫ accidētali. Et hic mod⁹
de formis accidētalib⁹ non videt̃ ꝓbabilis
eo ꝙ ſi p̄ceſſerit: vtiqꝫ extēſa fuit. ⁊ ſic dimēſi
onē habuit: que ſm̄ aliquos ē forma accidē
talis materie ſupaddita. ⁊ ꝑ quā dimenſio
nē etiā figurata fuit. licet nō ex ſui natura:
ſed iuxta exigentiā celi ꝯtinētis. ¶ Secūdo 2
mō ꝙ fuiſſet informis ſine om̄i forma ſba/
li: ⁊ etiā q̄lificatiua de tercia. p̄ma vel ſcđa
ſpē q̄litatis: licet habuiſſꝫ figurā ⁊ extēſionē
¶ Et hic videt̃ mihi probabilis. ⁊ credo ꝙ
iuxta p̄ncipia theologie de⁹ eaꝫ ſic ꝓducere
potuit. iuxta dicta p̄cedētis ptis. vtꝝ aūt ſic
ꝓduxerit neſcio: q2 nō video: ꝙ hoc alicubi
ꝑ ſcp̄turā ſit clare determinatū. ⁊ ex natura
lib⁹ nō pōt hr̄i. ¶ Tercio mō ꝙ fuiſſꝫ infor/ 3
mis reſpectu ornatus quē poſtea accepit ꝑ
ſex dieꝝ interuallū: q̄uis fuerit formata for
mis elemētoꝝ. innitiue tñ ſm̄ partes minu
tas ſic ꝯmixtoꝝ: ꝙ nullū eoꝝ ſeorſum ⁊ ſub
ꝓpria materia ſiue forma potuit cognoſci:
ſicut cū lutū cōmiſcet̃ aque. ¶ Quibus p̄e Cōcl
miſſis ſit p̄ma ꝯclo. Videt̃ ſatis ꝓbabile.
ꝙ materia fuerit p̄us aliquo tēpe añ res ex
ea generabiles informis ſcđo mō. Proba
tur: q2 potuit ita eſſe: vt dictū ē in articuli p̄
cedēte pte. ⁊ auctes ſctōꝝ ita ſonāt: expōnē/
tes illā ꝓpoſitōem. In p̄ncipio creauit de/
us celū ⁊ terrā. Dicūt em̄ ꝙ ꝑ terrā intelligit̃
ꝯfuſa materia quattuor elementoꝝ. ſ. gene
rabilium ex ea. q2 ita ſentit Aug. ⁊ exponit
Aug. li. j. ꝯtra Manicheū poſt mediū. Et
Ambroſius ⁊ Beda: exponētes illđ. Spi/
ritus dn̄i ferebat̃ ſuꝑ aquas ⁊c̄. Dicūt ꝙ fe
rebat̃ ſuꝑ materiā informē: ꝑ ſpēs determia/
tas eā diſponēdo: qui ſicut ꝯditor ⁊ dn̄s p̄
erat fluitāti ⁊ cōfuſe materie: vt diſtingue/
ret ꝑ varias ſpēs: ſicut mgr̄ aſſumit ca. iij.
hui⁹ diſt. ¶ Et confirmat̃. q2 vl̄ ē ꝓducta ſic Cōcl
informis. 2 ꝓpoſitū habet̃. vel cū formis cō
fuſe ꝑmixtis. qđ nō videt̃ ita rōnabile q2

eadem rõne poſſet dici ꝙ eſſet pducta de
terminato ſitu ⁊ ordine. qñ a ſi dñs voluit
ire ad pfectũ ſine medio: ita bene potuit h̕
facere ad ſimplr̃ pfectũ ſicut ad pfectũ ſm
quid: ſcʒ pcedendo nõ ſolũ ad formã: ſed
etiã ad ordinẽ: qđ tamẽ nõ fecit. qꝛ ordo a
quaꝝ ⁊ ↄgregatio ⁊ eleuatio terrę facta fu
it die ſcđo. vt habet̃ in lr̃a. Si vero voluit
ire p mediũ: tũc ↄgruebat ꝙ ſicͫ mixtorum
formę ſecutę ſũt formas elemẽtoꝝ. ſic ptʒ
in opibꝫ ſecũdę tertię q̃rtę q̃ntę ⁊ ſextę die
rũ: ſic etiã formę elementoꝝ ſecutę ſũt ma/
Confir. teriã informẽ ex qua ſũt ipę. ¶ Et tertio. qꝛ
ſi materia fuiſſet formata formis elemẽto
rũ a pncipio: licet ſm inſenſibilia iuxta in
uicẽ poſita: nõ fuiſſet ipa chaos pprie: im/
mo nec fuiſſet informis: licet fuiſſet ſine or
Jtẽ. dine elementoꝝ. ¶ Jn ↄ̃rium iſtius magi/
ſter Thomas de argẽtina allegat btm̃ Au
guſti. ſup Geñ. ad lr̃am in plibꝫ locis. Jtẽ
illud Ecci. 8. Qui viuit in ęternũ creauit
Rñſio omia ſil. ¶ Ad pmã ad auctem bti Augu.
manifeſtũ eſt ꝙ Augu. fuit de alia oplone.
Ad ſcđam. ꝙ creauit omia. i. ſinglã in ſeul̕
Scđa.2 in ſua materia: nõ in ppria forma. ¶ Se
cũda ↄcluſio eſt. ꝙ etiã pbabile eſt dicere:
ꝙ pduxerit materiã formatã formis elem̃
toꝝ. inuicẽ tñ ſm minuta commixtiſ: vt
nullũ eoꝝ ſeorſũ eẽt diſcernibile a viſu cor
porali: ⁊ ꝙ nõ precęſſit tpe formã ſbſtãtia
lẽ. ptʒ. quia hec videtur eſſe de mente ma/
giſtri. c. 4. huius diſtinc. dicentis: ꝙ terra
id eſt materia pducta inanis erat. i. incõ/
poſita ppter omniũ elementoꝝ commixti
onẽ. g̃ ſenſiſſe videt̃ ꝙ elemẽta erãt in ea cõ
prob. mixta. ¶ Secundo. quia in opere ſecundę
diei ⁊ tertię vbi dñs incępit diſtiguere ma
teriã videt̃ ſupponere iſtam cõmixtionẽ:
⁊ elemẽta facta: dicẽs. fiat firmamẽtũ ĩ me
dio aquaꝝ: nõ dicit ꝙ fiant aquę. Jtẽ in
opere tertię diei dicit̃ congregent̃ aquę quę
ſb cęlo ſunt in locum vnũ ⁊ appareat ari/
da. ibi videt̃ iteꝝ ſupponere aquã ⁊ terrã
eſſe factam. nõ em̃ dicit ꝙ fiant. ⁊ oĩno pri
ma ppoſitio videt̃ dicere ꝙ terra eſt a pn/
cipio facta: cum dicit̃. fecit deus cęlũ et ter/
ram. ⁊ eadẽ rõne alia elementa. Sed veꝝ
Dubiū eſt ꝙ ibi terra ſumit̃ p materia informi: iux
ta cõmunes expoſitores. ¶ Dicet̃. quę ha/
rum opinionũ eſt verior? Dico me ignora
re. btũs Thomas Egidius Thomas de
argẽtina ⁊ plẽs alij reputant ſcđam opini
onẽ verã. Sʒ videt̃ mihi ꝙ ipi moueatur

ex eo: qꝛ materia nõ poſſet ſtare ſine forma
ſbſtãtiali: etiã per quãcunqꝫ potentiaʒ. qđ
mihi eoꝝ reuerẽtia ſalua nõ videt̃ veꝝ. do/
minus aũt q̃ fecit: nouit qđ iſtoꝝ verũ ſit.
vel ſi vellet reuelare alicui: ille cognoſcere
poſſet. ego nullã earum aſſero. qꝛ neſcio q̃
mõ fecerit: qui vtroqꝫ modo: imo ⁊ omia ſi
mul formata potuiſſʒ pduxiſſe. Hoc đ ter
tia parte huius articuli. ¶ Ad rões ante Ad 1
oppoſitũ. ¶ Ad pmã factã pro ſuppoſito:
negetur ꝙ cęlũ ſit productũ ex materia. Ad
pmã pbatõeʒ ad phm. 8. meth. ⁊ ad om
nes tales auctes phi ⁊ cõmentato. dicit̃ ꝙ
cępit materiã large: put ſbiectũ motus vo
cat̃ materia. Ad ſcđam ⁊ ad pmã rõnem Ad 2
mgr̃i Thomę de argẽtina dicit̃: ꝙ corpꝰ ſb
ſtãtiale põt capi duplr̃. Uno mõ proprie
pro cõpoſito ex materia ⁊ forma corporei/
tatis: quo mõ corporeũ dicit̃ ſbſtãtia hñs
formã corpeitatis. ⁊ hoc mõ dcm̃ eſt ꝙ cę/
lum nõ eſt corpus: nec ſbſtãtia corpea. q̃a
nõ habet formã inherenteʒ materię. Alio
modo ſba corpea dicit̃ large p ſba q̃ ſʒ ſu
am naturã nata eſt eſſe extenſa. ⁊ ſic cęlum
eſt corpus. qꝛ eſt ſbſtãtia cui ſm ſuã natu/
ram conuenit habere partẽ extra parteʒ. ſic
etiã forma bouis vel ligni ⁊ materia prima
diceret̃ corpus. Et ad illud quod đr ꝙ cę/
lum eſt quinta eſſentia. veꝝ eſt. ⁊ g̃ eſt cor/
pus ſecũdo mõ: nõ pmo modo. ¶ Ad terti
am dicit̃ ꝙ in cęlo eſt extenſio. ⁊ hęc eſt cõ/ Ad 3
munis in gñe tã materialibꝫ q̃ʒ immateri
alibꝫ. Põt tñ dici ꝙ extẽſio cęli ſpẽ differt
ab extẽſione corpalium. eo ꝙ ipa ſm ſuam
naturã eſt incorruptibilis ⁊ extẽſio corpali
um nõ. ¶ Scđo ꝙ denſitas ⁊ raritas cęli ñ
ſunt eiuſdem rõnis cũ denſitate ⁊ raritate 2
iſtoꝝ inferioꝝ. Hic em̃ eſt denſum qđ ha/
bet multũ de materia ſb pua extẽſione. Jn
cęlo autẽ nõ ſic. ſed qđ mltũ hʒ de ſba cęle
ſti ſb pua extẽſiõe. ¶ Tertio. qꝛ colores nõ 3
ſunt in cęlo. Jlla em̃ blauedo appet ex re/
miſſa incorpatõe lucis ſolaris: qđ incorpo
ratũ in denſo corpe lunari apparet de die al
bũ: remiſſe incorpatũ in pſpicuitate firma
mẽti repñtat̃ vt blauiũ. Sic em̃ radiꝰ ſola
ris diuerſimode ⁊ extenſe ptractus oĩmo/
dos colores põt repñtare. ¶ Ad q̃rtã. nege Ad 4
tur ꝙ penes ppria accidẽtalia materialiũ
reꝝ. Ad pbatõem ↄcedit̃ ꝙ cõparet̃ penes
magnitudinẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ ⁊ tres dimẽſi/
ones. ſʒ extẽſio nõ eſt ppria materialibꝫ. ẽ
em̃ cõis materialibꝫ ⁊ imaterialibꝫ. ¶ Ad Ad 5

v. negeť minor. ad phȝ.ii.met.ďr ꝙ loqua
tur de materia cōiter dicta: ꝛ nō ꝓpe. vt añ
Ad 6 dcm ē. ¶ Ad ſextā. placet maior: ſi ſit vni⁹
rōniſ ſpēaliſſime eſſentiaľ ꝛ ſbaľ educte. nō
em̄ oportet ꝙ ſi oēs angeli ſint ſpūs ꝙ ꝓpť h
hēant materiā: nec oportet ꝙ ſi angeli in co/
gnitiōe cōueniūt cū hoibꝫ ꝛ dilectōe q̄ ſūt
forme accidēta leſ: ꝙ iō habeāt. nec oportȝ
duos angelos ſpēaliſſime ſiľes ſi eſſent cō
uenire materia. q̄uis in forma ſpēaliſſime
ſimillima ꝯueniāt. qꝛ nō eſt educta. et ad
minorē ďr: ꝙ q̄uis capiēdo corpus large:
celū voceť corpus: tamē h nō ex eo ē: qꝛ hȝ
formā corpeitatis: eo mō q̄ gn̄abilia. ſȝ qꝛ
ſm ſuā eſſentiā ſibi cōuenit hr̄e pľes ptes
natas eſſe extra inuicē: ꝓprie añt celū nō ē
Ad 7 corp⁹ ¶ Ad ſeptimā. ꝙ h mgr̄ nō dicit. ſed
ex hac materia informi ꝓducta ſūt omnia
gn̄abilia. ſ. vſq; ad celū infimū: qđ ē lune.
¶ Ad ꝯfirmatōem. negeť firmamētū habe
ad ꝯfir. re materiā: ꝛ dicať ꝙ aq̄ q̄ ſūt ſup firmamē/
tū nō habēt materiā: nec ſūt eiuſdē ratōis
cum aqua q̄ eſt hic. vt dič ſctūs thomas.
nec eſt ꝟa aq̄ ſbaliter: ſȝ voceť aq̄ ꝓpť dia/
phaneitatē ꝛ trāſparentiā in materia dcā
de quo fortaſſis poſt magis diceť. ¶ Ad .3.
ad aliaȝ auctem bti Augu. xii. ꝯfeſſionū diciť ꝙ vlť
ꝙ ex illo qđ eſt ꝓpe nihil ꝯpoſita ſūt omia
gn̄abilia: ſȝ nō alia. Ad phm. v. metha. ꝙ
loquiť de genere naturali: ꝛ nō de p̄ntali ge
nere. ¶ Ad rōnes factas ꝯ̄ q̄ſitum. ¶ Ad p̄
Ad 1 mā ꝙ nō oportet agentis ꝑfectiſſimi effectū
eſſe ꝑfectū: niſi in ſuo gn̄e: ꝛ ea ꝑfectōe q̄m
voluit ſibi de⁹ libere dare. ꝛ ſic mařia erat
ꝑfecta in ſuo genere. nō em̄ ꝓducit ds ani
mā cū ꝟtutibꝫ ꝛ ſciētijs: ſȝ nudā. vt hr̄. iii.
de aia. Impfectio aūt effect⁹ in ſupadditiſ
nature nō arguit imꝑfectōem cauſe. Sȝ
fortaſſis in naturalibꝫ defect⁹ alic⁹ cāe con
currentis defectū argueret. ¶ Scdo: ꝙ taľ
2 adhuc imꝑfectio locū hȝ in agētibꝫ nařali
ter: ꝛ nō in agētibꝫ libere. ¶ Et tertio ꝙ de/
3 centior mod⁹ fuit vt oīpotēs trāſiret ꝑ me
dia: p̄mo ꝓducēdo materiā informē: ꝛ poſt
eā informādo q̄ȝ ꝓducēdo ſingľa in extre/
ma ꝑfectōne. ¶ Ad ſcdam. negeť ꝙ materi
Ad 2 am eſſe ſine forma implicet. Ad ꝓbatōeȝ
dicať ꝙ pura potētia ad formā bn̄ pōt eſſe
ſine forma inherēte. qꝛ ei⁹ eſſe nō depēdet a
forma. qꝛ eſt ſba ꝑpetua ſaltē a pte p⁹. Sȝ
ſi eſſet pura potētia tā ad eſſe q̄ȝ ad formā
et ſic ſe haberet natura rex: ꝙ nō poſſet ni/
ſi in forma vel a forma: tūc forte hr̄et ali/
quā apparentiā: ſȝ ſic nullā. Vñ albedo ē
ſine ſbiecto: potētia diuina hoc agēte. ꝛ qua
re nō ſbiectū ſine forma: nunq̄d ſiľe ē. diceť
ꝙ nō. qꝛ forma eſt actus. ſȝ manifeſtuȝ eſt
ꝙ nō eſt minus naturale albedini inherere
q̄ȝ ſbiectū ſbeſſe. quid igiť poti⁹ pōt hec diſ
ſe ſine [illegible]ateria q̄ȝ illa ſine forma. Diceť for
te ꝙ materia nō eſt nata ꝑ ſe eſſe. Iſtud eſt
petere: vtriq; cū ſit ſba: min⁹ incōueniēs eſt
eā ꝑ ſe ſbſiſtere q̄ȝ accn̄s. qđ nullā hȝ ratio
nē ꝑ ſe exiſtēdi: vel remotiorē q̄ȝ ſba. ¶ Ad Ad 2
ſcdam ꝓbatōem ďr ꝙ eſſe actu exiſtētie nō
eſt a forma inheſionis: imo poti⁹ forma ē
a ſbiecto. ſȝ nō ꝓprie h ſit dcm. ſȝ ſic eē a/
ctu eſt ab efficiēte vel ꝯſuāte: ſȝ eſſe ꝑfectū
forma: hoc eſt a forma: ꝛ iō materia nō di/
ſet ꝑfecta actu formalitatis niſi mediāte
forma. ¶ Ad tertiā ꝙ nō ſequitur eſt actu Ad 3
ergo eſt in forma vel ſb forma. qꝛ eſſe actu
ita conuenit pure potentie ad formam:
ſicut ipi forme. hoc em̄ cōmune eſt actui ꝛ
potētie receptiue. loq̄ndo de actu exiſten/
tie. ¶ Rōnes poſt oppoſitū ſūt ꝑ dictis ſ
quid ꝯcludūt. Vex eſt ꝙ illi q̄ ſūt de ſecū
do mō dicēdi. ſ. ꝙ materia erat ꝓducta cū
formis elemētaribꝫ itelligūt ſic: ꝙ erat ina
nis quo ad pulchritudinē ornat⁹ miſcibi
liū formaliter poſt gn̄atoꝝ ꝛ vacua q̄tuȝ
ad debitā ſibi ſituationē ꝛ ordinē. Docte
queſtione.

Ono queri/

n tur circa diſtinctōem tredeci
mā. Vtx ꝯgruū fuerit p̄mo
die fieri lucē: Q, nō: arguiť argu.
ſic. qꝛ vel hec lux eſſet ſpūalis: vel corpať
nullo modoꝝ pōt dici. ğ nō erat ꝯgruum.
patet maior ſufficiēti diuiſiōe. ꝓbať minor
p̄mo qꝛ nō erat ſpūalis. qꝛ dn̄s lucē quaȝ
fecit diuiſit a tenebriſ. mō a p̄ncipio nō vi
deniť fuiſſe tenebre ſpūales: cū demones a
p̄ncipio erāt bona entia: ꝛ nō tenebre. nec
pōt dici ſcdm. ſ. ꝙ fuerit corpať p̄mo quia
lux nō eſt corp⁹ cū ſit q̄dā q̄litas Etſi dica
tur ꝙ ſūať h ꝑ corpe lucido. Cōtra. qꝛ rati
onabili⁹ vř ꝙ p̄ma die ornatuȝ ꝓduxiſſet
creature ſpūať q̄ȝ corpať: ſic̄ por eſt ſpūs q̄ȝ
corp⁹. ¶ Scdo. qꝛ nō fuit ꝯgruū vt dn̄s i
p̄mo die inciperet ſua opa ab accn̄te. ğ nec argu. 2
ꝯgruū erat ꝙ a luce. ꝯn̄a tenet. qꝛ lux ē ac
cidēs. añs ptȝ. qꝛ ſba ē por accn̄te. ergō ab
illa p̄mo debebat ds ꝯgruo ds icipe ſua opa

argu.3. ¶Tertio ſic. qꝛ vł hec lux diſtīxit noctē ꝛ di
em ſuo motu: vł nō? Si dꝛ ꝙ ſic. ꝯtra. hꝰ ꝑ
priū eſt motus diurni q̄ debeꝛ: vt videꝛ: fir
mamēto nondū facto. qꝛ factū eſt ſcđo die
Si dicitꝛ ꝙ nō: ꝯ lrām. qꝛ dicit ꝙ dꝰs voca
uit lucē diem ꝛ tenebras noctē.
argu.4 ¶Quarto qꝛ vel hec lux fuiſſet eiuſdē ſpēi cū corpe ſo
lis: vel eius luce: vel nō? Si dicis ꝙ nō. ꝯ
nō erat ꝑncipiū dici ꝛ noctis. qꝛ ꝑncipium
diſtinctōis diei ꝛ noctis videtꝛ ſeq̄ motum
corpis ſolaris ſolū ꝛ inſolidū. Si dicas ꝙ
argu.5. fuit. ꝯtra ſol ponitꝛ creatꝰ quarto die. ¶quī
to. incōgrue ꝑducitꝛ: qđ ꝑductū nō diu cō
ſeruatꝛ: pſertim in ꝑductōne rez ꝯſtituētiū
mundū: qui ꝑpetuꝰ eſt a pte poſt. ꝛ minor
pꝫ. qꝛ q̄rto die ꝑducto ſole hec lux ceſſa
argu.6 uit: nuſq̄ꝫ em̄ poſtea apparuit. ¶Sexto. ſi
cōgruebat hoc ꝑncipaliꝛ: qꝛ in filio diſpo
ſuit pꝛ oīa ꝑducere: ꝛ ille eſt lux: vt a luce i
creata ꝛ ꝑma ꝑma lux corpea ꝛ ꝑmo die ꝑ
duceretꝛ. ſed pater nō ꝑducit res in filio. i
gitꝛ. pꝫ maior cōueniēti ſilitudine: eo ꝙ oīa
dicuntꝛ facta ꝑ filiū ꝛ ille eſt lux. Joh. pꝛio
et minor apparet. qꝛ ſi pꝛ eſſet cauſa rerū ꝑ
filiū: tūc filius eſſet inſtrumētū pr̄is. q̄a il
lud ꝑ qđ aliq̄d facit eſt eius inſtrumentū
et hoc nō cōuenit filio q̄ eſt deus. Itē tunc
lux immediatiꝰ fuiſſet ꝑducta ꝑ filiū q̄ꝫ ꝑ
patrē. ꝛ pꝫ ꝯn̄a. qꝛ q̄cquid mediat intꝛ pa
trē ꝛ rem factā: hꝰ imediatiꝰ videtꝛ attingere
rem factā q̄ꝫ aliud qđ eo vtitꝛ: vel eo agit vt
Jn ꝯꝛiū medio. ¶In oppoſitū eſt mgr̄ in littera. qꝛ
dicit ꝙ deꝰ fecit ꝑmo die lucē: ꝛ quicquid
fecit congruū fuit eum facere. ¶In queſti
one erūt duo articli. In ꝑmo videbitꝛ de q̄
ſito. Scđo de eo qđ tangitꝛ in vltio argumē
to. vtꝝ pꝛ egerit res in filio ſiue ꝑ filiū. vel
etiā ꝑ ſpm̄ſctm̄.

Quantum ad pri-

Artic.j. quid tenēdū, ſecun. mū articlm ꝑmo volo videre. Vtꝝ iſta lux
ſit ſpūalis vł corpaꝉ. Scđo. ſi corpaꝉ: vtrū
ꝑducebatꝛ mota vł q̄eſcēs. ꝛ ſi mota: q̄ mo
tu mota. Tertio de q̄ſito. Et q̄rto q̄d factū
Nota.i. ſit de illa luce. ¶Quo ad ꝑmū eſt notādū
ꝙ de itellectu illiꝰ lr̄e. in ꝑncipio creauit dꝰs
celū ꝛ terrā: diuiſe ſut ſctōꝝ patꝝ opiones.
Prima eſt bti Aug. li. j. ſup Gen̄. ca. ij. di
cētis. ꝙ ꝑ celū itelligitꝛ creatura ſpūaꝉ. ꝛ per
terraꝫ corpea. Et mouetꝛ ad hāc ſniam. q̄a
dicꝛ ꝙ n̄ ſit rōnabile legiſlatorē tacuiſſe ſpi
ritualꝛ creature ꝑductōem. q̄ ꝯn̄ter in ca. 4
et. 6. eiuſdē ꝑmi li. dicꝛ ꝙ hec lux ſpūaꝉ pōt i
telligi. ſ. angelica naꝛa inq̄ꝫtuꝫ facta ē luci
da: charitatis appoſitōe: q̄ in deū merito
rie ē cōuerſa: q̄ ꝑus fuit tenebꝛe. qꝛ iformis
q̄ ad charitatē. Et ſic hac luce diſticta eſt
lux a tenebris. qꝛ formatio creature ſpūaꝉ
diſticta ꝯ ꝑcedentē eiꝰ ſtatū informē q̄ itel
ligitꝛ ꝑ tenebras. vt hꝰ dicꝛ mgr̄. c. ij. pn̄tꝭ diſ.
¶Aliꝛ expōitꝛ illa lr̄a ab alijs. ſ. Baſilio et alia expō
Chryſoſtomo dicētibꝫ: ꝙ Moyſes tacuit
ſpūaꝉ creature creatōeꝫ. Et iō ꝑ celū dicūt
intelligi celū empyreū. ꝛ ꝑ terrā materiā i
formē. Rō Baſilij q̄re Moyſes tacuit ꝑ
ductōem creature ſpūaꝉ ꝑ creatōeꝫ ē. qꝛ di
cit ꝙ Moyſes ꝑncipiū ſue narratōnis ce
pit a ꝑncipio tpis ſenſibiliū reꝝ: ꝛ iō ꝑter
miſit ſpūaliū ꝑductōem: q̄ an̄ tps erat for
mata ꝛ nō ſb tpe corpeoꝝ. Chryſoſtomꝰ aſ
ſignat aliā rōnem. vicꝫ ꝙ Moyſes loque
batꝛ rudi pplo q̄ nihil niſi corpalia cape po
terat: ꝛ iō ꝑtermiſit ſpūalia. Addit ꝙ eti
am loq̄batꝛ pplo quē ab idolatria reuocare
volebat ad quā erat pronꝰ. adorabāt em̄
militiā celi: vt ſolē ꝛ alios planetas: ꝯ pro
hibitōem eis factā Deutꝛ. 4. c. ꝛ iō ne au
diētes angelos aliquē eoꝝ ꝑ deo colerēt: ea
ꝑtermittebat. ꝛ ġ iſti ꝑ illā lucē intelligunt
corpꝰ lucidū: vt lr̄a ſonat. ¶Et iuxta iſtaꝫ Cōcľo i.
opionē e ꝯcľo: ꝙ illa lux erat corpaꝉ. ꝑbatꝛ
ex lr̄a. qꝛ talꝛ erat q̄ potuit diſtingui dies ꝯ
noctē. ſꝫ illa ē corpaꝉ. igitꝛ. pꝫ maior ꝑ lr̄aꝫ
dicentē: ꝙ deus diuiſit lucē ac tenebras: di
em ꝛ noctē. ꝛ minor nota ē. qꝛ luce ſpūali n̄
diſtinguitꝛ dies a nocte. ¶Scđa ꝯcľo. nō Cōcľo.2
eſt incōueniēs ꝙ in ſenſu anagoico vł ſpū
ali ꝑ lucē itelligatꝛ creaꝛa ſpūaꝉ formata per
grām appoſitā: vt vult btūs Aug. pꝫ. qꝛ
nō ē incōueniēs ꝙ ſenſuꝫ rei geſte dicat lr̄a
q̄ ſimplices nutriat ꝛ intus ſenſꝰ myſticos
cōtineat q̄bꝫ ꝑfectos inſtruat. vt dicūt do
ctores nr̄i. tn̄ ad lr̄am vidꝛ legiſlator locu
tus fuiſſe de luce corpali. Hoc de. j.

Quantuꝫ ad ſecū-

dū ꝑbabile vidꝛ ꝙ hec lux mouebatꝛ motu
circulari diurno. ꝑbatꝛ ſic. qꝛ vidꝛ ꝙ moue ſcđa ꝑs
batꝛ eo motu q̄ potuit diſtiguere diē ac no arti. i
ctē. ſꝫ ille ē motꝰ diurnꝰ. igitꝛ ꝛc. maior pꝫ ꝑ
auctem an̄ allegatā. lux illa vocata eſt di
es ꝛ tenebꝛe nox. Itē ſūt recte diuiſe lux et
tenebꝛe. qꝛ motꝰ lucidi erat cā luminis: ꝛ pri
uatio ꝛ oppoſitū luminis ipe tenebꝛe. Se

cũdo diſtincte ⁊ diuiſe. qꝛ ſp̄ in oppoſitꝭ ſi/
tibꝫ fuerãt. Jtez tertio diuiſe erãt tp̄e. q̃a
ſucceſſiue poſt lucẽ ſeq̃bãt tenebre ꝑ iſtum
motũ luce vicꝫ recedẽte. ⁊ ecõtra. minoꝛ ma
nifeſta ē. dies em̄ ⁊ nox motu diurno iſti/
obiectio tuunť. vt notũ eſt. ¶ Sꝫ ꝯ dices tu. qꝛ ba
ſilius vidꝛ velle ꝙ in iſta p̄ma ꝓductione
dies fiebat emiſſiõe radioꝝ luminis: et nox
2 retractõne eorum. g̃ nõ ꝑ talẽ motũ. ¶ Se
cũdo pt̄ h̓ iduci rõne. qꝛ nõ vidꝛ ꝙ adhuc
mobile motu diurno fuerat ꝓductũ: cum
firmamẽtũ nõdũ erat: qđ ſc̄da die factũ ē
3 ¶ Tertio. q̃s fuiſſet motoꝛ: ¶ Et q̃rto. vel
4 fuiſſet ei ille mot⁹ naturalꝭ: ⁊ h̓ nõ. qꝛ mot⁹
5 diurn⁹ ē naťal p̄mo mobili: vl' fuiſſꝫ ei vio/
lent⁹: ⁊ q̃uõ aliq̃d violẽtaſſet ipm̄. ¶ Et. 5
Ad 1 vtꝝ fiebat illa circulatio cũ diuiſione me/
dij: vel ſine: ¶ Ad p̄mã: obijcit ꝯ illõ dcm̄
btũs Aug. p̄mo ſup Gen̄. qꝛ nulla eſſet rõ
hui⁹ emiſſiõis ⁊ retractiõis: cũ homies et
aĩalia nõ erãt q̃ꝝ neceſſitatibꝫ hec emiſſio
et retractio deſuiſſet. Scđo. qꝛ pter naťam
corpis lucidi ē retrahere ſuũ lumẽ i ipo pn̄te
Si dicať ꝙ ds̄ h̓ potuerit: verũ ē. ſꝫ q̃re i p̄/
ma inſtitutiõe naťe ds̄ egiſſet circa res pro/
ductas miracľa. nec h̓ q̃rit: ſꝫ poti⁹ q̃d na/
tura reꝝ habuerit. Nec in ſnia ſũt btĩ Au/
gu. ⁊ g̃ hec auctas btĩ Baſilij dimitti põt
dicẽdo ꝙ fuit illi⁹ opionis: ⁊ ꝙ via Augu.
Ad 2 videať rõnabilioꝛ. ¶ Ad. ij. pt̄ dici ꝙ moles
celeſtiũ cũ celo empyreo in q̃ manſiões ſunt
angeloꝝ: ⁊ p̄mo mobili in p̄ncipio erat ꝓ
ducta ſic materia elemẽtoꝝ. Et ꝙ mot⁹ di/
urn⁹ fuerat a p̄ncipio: ita ꝙ cepit cũ crea/
tura corpea. h̓ eſt mot⁹ circularꝭ p̄mi mobi
lis: vl' ad min⁹ fuit in p̄mo die. Et eo mo/
tu mouebať tota illa moles celeſtiũ. ⁊ ſimľ
corp⁹ lucidũ formatũ. Et iſtud tradit ſan
ctus Tho. j. pte ſũ. q. lxvij. ar. iiij. in ſolõne
tertie rõnis añ oppoſitũ: ſꝫ nõdũ erãt mo
tus ꝓprij planetaꝝ q̃bꝫ diſtiguunť anni ⁊
mẽſes. qꝛ nõdũ erãt de ſua maťia formata
Ad 3 ¶ Ad t̃tiã ꝙ motoꝛ fuit ds̄ q̃ adhuc ē mo/
Ad 4 toꝛ p̄mi mobiľ. ¶ Ad. iiij. ſic nũc dꝛ de mo
tu ſol' ꝙ fuit ei naťal' naťa cõi ſꝫ n̄ naťa ꝓp̄a
qꝛ ſic ſoli p̄io mobili ē naťal' ſꝫ cõiorẽ opio
nẽ. vl' ſꝫ alios toti maſſe orbiũ mobiliũ ce
Ad 5 leſtiũ fuit. ¶ Ad. v. ꝙ ſine diuiſiõe medij. qꝛ
tota maſſa ex q̃ poſtea formata ſũt corpo
ra celeſtia mouebať. Hoc de. ij. pte articuli
tertia pſ ¶ Quãtũ ad. iij. ē ꝯclo mĩſal' ad q̃ſitũ: ꝙ cõ
Coclo 1 gruũ fuit p̄mo die fieri lucẽ. ꝓbať rõe chry
ſoſtomi. qꝛ ꝯgruũ fuit vt informitas tene/
braꝝ p̄mo tolleret. ſꝫ h̓ ſm naturam fieri n̄
potuit niſi formatiõe luc̃. igr̃. ꝯña ⁊ minoꝛ
note ſũt. ſꝫ maiorẽ declarat. qꝛ lux ē q̃litas
p̄mi corpis: ⁊ iõ rõnabiľr p̄mo formãda vt
a p̄ncipio tolleret p̄uatio tenebraꝝ a facie
abyſſi. Scđo. qꝛ ꝯgruũ fuit vt a cõiori ĩci
peret formatio; ſic in ꝯgſcẽdo a cõiori inci/
pit cognitio. mõ lux cõis forma ē. illumiat
em̄ iferiora ⁊ ſupiora. ¶ Scđo ꝓbať ratõe ꝓbať
Baſilij. qꝛ ꝯgruũ fuit h̓ p̄mo fieri q̃ ſingľa
ꝓducẽda redderenť maĩfeſta. ſꝫ h̓ eſt luce.
Tertio rõne btĩ Tho. qꝛ ꝯgruũ fuit h̓ fie/ 3
ri p̄mo die ſine q̃ nõ eſſet dies. ſꝫ ſine luce
nõ eſſet dies. pꝫ maioꝛ. qꝛ ſi dies eſſe dbu/
it. vt illđ fieret ſine q̃ dies nõ eſſet: necce fu
it. ⁊ pꝫ minoꝛ. qꝛ nõ ē dies ſine luce Et pt̄
addi q̃rta rõ. qꝛ ꝯgruũ h̓ fuit p̄us fieri i oꝛ 4
natu corpeoꝝ qđ mag̃ inť q̃litates cõmu
nes ē expſſiuũ diuine eẽntie. ſꝫ h̓ ē lux. igr̃. pꝫ
maioꝛ: vt exp̄meret mõs corpeus i ſui die
p̄mo q̃litatẽ ſui ꝯditoris. pꝫ minoꝛ: qꝛ nul
la alia q̃litas ita exp̄mit diuiã eẽntiã inter
q̃litates cões corpoꝝ ſic lux: cũ ds̄ lux ſit ⁊
tenebre in eo nõ ſint vlle. vt hꝛ. j. can̄. Jo.
imo ⁊ Joh. j. ꝟbũ dei ē lux. ¶ Sꝫ dices vtꝝ Dubiũ
illa lux erat eiuſđ ſpẽi cũ luce iſtoꝝ iferioꝝ. Aliud
¶ Scđo vtꝝ erat eiuſdẽ ſpẽi cũ luce ſtella/ Ad 1
rũ: ¶ Ad p̄mã: credo ꝙ nõ. qꝛ hec lux celi ē
q̃litas ſimpľr p̄ma ſui ſbiecti: ⁊ lux iſtoꝝ i/
ferioꝝ ē q̃litas ſcđa ſeq̃ns cõmixtiõem q̃li
tatũ p̄maꝝ. vñ ignis in ſua ſphera nõ luc̃
ſꝫ fum⁹ pinguis in cẽſus lucet. vel etiã ali/
q̃ alia mixta. Et hec ē intẽtio cõmẽta. in đ
ſba orb̃ dicẽtis ex ſnia Themiſtij ꝙ q̃cũꝗ
ſũt in celeſtibꝫ corpibꝫ ⁊ in iſtis iferioribꝫ
equoce ſe hñt. ¶ Ad ſcđam: ꝙ ſuppoſito ꝙ Ad 2
oĩa aſtra hñt lumẽ a ſole: vt vult phs i li.
de ꝓprietatibꝫ elemẽtoꝝ: tũc dĩcm̄ eſſꝫ ꝙ om
nia lumina celeſtia vel oĩs lux celeſtis eẽt
cũ q̃libet alia luce eiuſdem ſpẽi. qꝛ oĩs hmõi
lux eſſet eiuſdẽ ſpẽi cũ luce ſol. Si aũt vel/
lem⁹ dicere ꝙ nõ: ſic dic̃ alia opio: tũc dice
rem⁹ ꝙ hec lux eſſet eiuſdẽ ſpẽi cũ luce ſol.
ſꝫ nõ cũ aſtris fixis. de q̃ poſt dicet. ¶ Forte obiectio
obijciet ꝙ lux lune ⁊ ſol' nõ ſũt eiuſdẽ ſpẽi g̃
nec hec lux cũ luce ſol. ꝯña tenet. qꝛ cũ lũa
hẽat lucẽ a ſole: maxĩe ei⁹ lux deberet eẽ eiuſ
dẽ ſpẽi cũ luce ſol. ⁊ añs ꝓbať. qꝛ lumĩa ſol
et lune nõ ſũt vnius ſpẽi: cũ in eođ ſbiecto
maneant diſticta: ⁊ oĩa talia dĩnt ſpẽ q̃ ſũt i
eodẽ ſbiecto ⁊ nõ faciũt vnũ. añs pꝫ ꝑ ex/
perientiã. qꝛ q̃ñ luna ē in q̃dris: ſicꝙ ambo
ſũt ſup nr̃m hemiſpheriũ vidꝛ luna ſnara

dio p modū colorati obfuſcata a luce ſol: et h nō poſſet eſſe ſi ex radijs ſol' ⁊ lunę fie- ret vnū lumē. ¶ Scdo. q2 lumē ſol' calefac ⁊ deſiccat vt experiētia docet. lumē aūt lunę infrigidat ⁊ humectat. Vñ expertuz dr̄ q ſi q̄s dormiat in radijs lunę corpe vl' mebro diſcoopto: q in eo loco q̄ attingūt eum ra- dij lunę: mebrū fit paraliticū. qd nō eſt: ni ſi q2 eiuſ radij gñant humores frigidos et humidos ex q̄b9 gñaſ paraliſis. ¶ Ad iſtd qd magis ſpectat ad phiam q̄3 ad ſacram ſcām: videt negādo añs. ⁊ ad pbatōnem negeſ: q lumina ſol' ⁊ lunę nō ſūt vni9 ſpēi. Et ad pbatōem pmā dr̄: q in q̄litatibus ſpūalib9 nō ē incouenies q pl'es formę eſ- ſentialr ſil'es ſpēaliſſime ſint in eodē ſubie cto: ⁊ tñ nō faciāt vnū. ſic ſilitudo homis bis ſumpti in ppōne mētali q̄ dr̄ in mente hō ⁊ hō ſūt duo hoies: vel etiā duo lumi- na duaꝝ cādelaꝝ ſiliū q̄ diſticta manent: q2 faciūt duas vmbras oppoſito eod vm broſo. vt docēt pſpectiui. vel ſpēs duaꝝ al- bedinum. phs aūt loquitur d qualitatib9 realib9 vel ſenſibilib9. ¶ Ad ſcdam pbati- onē añtis q lumē lunę nō infrigidat: ſ3 ca lefacit. imo om̄e lumē calefacit. vt phs vlt ſcdo de cęlo ⁊ mdo. ⁊ pmo metheoroꝝ. Et ad pbatōem expientię dr̄ q h non ɔtingit ex pte lumis: ſ3 ex pte influētię lunę q̄ forti us mltiplicaſ cū lumine q̄3 ſine eo. hęc em̄ eſt tpata ⁊ humoꝝ mltiplicatiua. ſic patz in fluxu ⁊ refluxu: ⁊ q2 pl'es multiplicat q̄3 calor dirigere pt: in illo caſu manēt crudi ⁊ indigeſti. ⁊ ſic inducūt paralyſim neruis. Hoc de tertia pte. ¶ Pro q̄rta pte eſt ſcien dū q q̄dam dicūt illā lucē fuiſſe q̄ndā nu bem lucidā circulariter cū cęlo motā: q̄ fa- cto ſole redijt ad materiā piacētē. S3 hęc opio nō vid̄r rōnabil': eo q ſcptura Gen. j. enūerat res q̄ factę pſeuerāt ⁊ nō q̄ ſtati de ſigūt vel deſinere debebāt: ne ɔditor earu3 videreſ īpotēs vl' īprouiſus. ¶ Alij dicūt q illa nubes lucida ſit ɔiūcta ſoli cui adhuc adhęret: ⁊ cū q̄ moueſ: ſic q ſp manet ſb ra- dijs. vñ nūq̄ vid̄r. Et hāc tāgit mgr̄ diſt. pnte. c. x. Et addit q fortaſſis illumiat ſu- periora ſic ſol inferiora: q̄s mſiones recitat btūs Aug. j. ſup Gen. ad l'ram. c. xij. ſ3 nō approbat. ¶ S3 in ɔriū iſti9 opionis eſt q tūc illa nubes lucida eſſ3 ſupflua. nihil at̄ eſſet ſupfluū in cęlo. ¶ Tertij dicūt q de il la luce ſit formatū corp9 ſol'. S3 illud ē cō tra dicta. pus. q2 corp9 ſol' ſic ⁊ alię ptes. oꝛ

biū cęleſtiū nō h3 materiā ex q̄ factū eſt di ſtinctū ɔ ſuū eſſe vl' formā ſuā ſbalez: ſicut h declaratū ē in. q. pce. ⁊ id eiuſ eēntia neq̄r eē ſb alia forma. ¶ Et id dimiſſis hiſ dica mus cū btō Dyo. 4. de di. noi. q illa lux fu it lux ſol' pducta aliq̄lr informis. q̄a q̄uis eēntia ſol' eſſet ⁊ ṽtute illuminatiuā hr̄et in cōi: tñ informis erat q̄ ad ṽtutes q̄b9 na- ta ē vigoreſ ⁊ gñatōes ⁊ ṽtutes īferiorib9 ex hibere. Et forte etiā nō erat formata debi- ta ſua figura q̄ poſtea fuit ei addita quar- to die: cū dr̄ iux l'ra3 dr̄ ſolē pduxiſſe. ¶ Iux ta qd ē ɔcl'io mſal'. q illa lux eſt nūc lux ſol: et illud lucidū. eſt corp9 ſolare nūc. patz ex dicto bti dyo. iā allegato. Diceſ ɔ illa. hęc lux fuit ɔdita pmo die ⁊ ſba ſol' q̄rto die. vt3 in l'ra. di acſ q h itelligaſ q̄ ad figurā ⁊ ṽtutes ſpēales q̄s h3 ſol vltra ṽtutez illūi- natiuā. ſ3 q̄ ad ſbam erat eadē cū iſta luce et pmo die pduct9. Hoc de. j. ar.

Quantū ad ſecū-

dū articl'm. Utꝝ pr̄ agat p filiū vl' in filio. Artic. 2.
Eſt ſciēdū q li p in tali locutōe q̄nq̄ dicit cām pmā ⁊ ſupiorē reſpectu ſuę opatōis. ſic ṗpōſit9 vl' aduocat9 in dñio opaſ et agit q̄ facit in regimie p dñiu3 ſuū a q̄ recepit au ctoritatē: p ṽtutē em̄ illi9 regit. ¶ Qñq3 ſig 2
nat cām inferiorē: q̄ q̄ſi eſt inſtral' reſpectu ſupioris. ſic rex vl' dñs regit p aduocatū: ⁊ faber calefacit ferrū igni. ¶ Et tertio mō tā q̄3 p eandē potētiā q̄ eſt ipm agēs: ab ipſo 3
tn alij ɔceſſam. ¶ Scdo ē nota. q mgr̄ i lit Notā 2
tera h9 ppōnis. pr̄ opaſ p filiū. duos ſenſ9 dat. vnū q opaſ ſp cū eo. ⁊ dedit ei auctez. ſic etiā opaſ cū ſpūſctō. ⁊ fili9 cū ſpūſancto Scdo mō ſic: q2 genuit eū oīm auctorē vl' opificē. Et ſumit a Chriſ. exponēte illd ad Hebre. j. Per quē fecit ⁊ ſcl'a. ⁊ ē ibi in glo ſa ſic dicēte. pr̄ dr̄ iudicare p filiū q2 iudicē eū genuit. ſic ⁊ dr̄ opari p filiū: q2 eū cōſtat opificē genuiſſe. ¶ Tertio ē nota. q pr̄ dici Notā. 3
tur rōnabilr̄ oīa pducere p filiū. q2 vt dc3 eſt in q̄ſtionib9 pmi. emanatōes extiores pſupponūt iteriores: ⁊ id genuit ſic filiu3 q̄ diſpoſuit pducere oīa pducenda. ſic ſpira uit ſpmſctm p modū doni q̄ diſpoſuit dare oīa dāda. ¶ Quib9 pmiſſis ſit pma ppōſi Cōcl'o 1.
tio hęc. pr̄ nō agit p filiū pmis duob9 mo dis. p3. q2 fili9 nec ē inferior nec ſupior pr̄e ¶ Scda ppō ē. pr̄ agit p filiū tertio mō. p3 Cōcl'o. 2
q2 agit cū eo vt cū oīpotētia actiuā quam ipe ei dedit gñando. q2 q̄ diſpoſuit ſe omia

Marginalia: obiectio 2; Ad 1; Ad 2; q̄rta pte; Alij dicūt; Tertij dicūt; dictū 4 magri' apparet eē verum; Cōcl'o et ſpōſalis

ad extra pducere.ꝗ ɔcl'o eſt fa. ɔñ̄a nota
⁊ añs pꝫ p diuẽſas auctes ſacre ſcripture
Un̄ Joh.j. Oia p ipm facta ſũt:⁊ non ſi-
ne pꝛe. Jteꝫ oia in ſapia.i.in filio feciſti.et i
pncipio creauit de⁹ celũ ⁊ terrã.i.i filio.Et
Augu.ſup illð pſ.xxxij. Ueꝛ bo dñi celi fir
mati ſũt.dic ꝙ pꝛ opat p vbuꝫ ſuũ ⁊ ſpiritũ
obiectio 1 ſctm̃.¶Forte dicet ꝙ in deo eſt idẽ eſſe ⁊ o-
perari.mõ pꝛ nõ pt eſſe p filiũ.ꝗ nec opari
2 per filiũ.¶Scðo.qꝛ pꝛ nõ eſt ſapiẽs ſapi-
entia q̃ eſt fili⁹.vt dic mgr i pmo.ergo nec
opat p illã ſapiam.ɔñ̄a tenet.qꝛ nõ videt
Ad 1 ꝙ artifex opet p ſapiam q̃ nõ eſt ſapiẽs.℞.
ad pmã ꝙ veꝝ ẽ ꝙ in re opari diuinũ acti
ue dictũ ⁊ eſſe idẽ ſũt.tñ dñt in rõne.eo ꝙ
opari actiue dcm denotat reſpectũ ad crea
turã q̃ fit a pꝛe p filiũ ⁊ ſpm̃ ſctm̃.ꝙuis nõ
debeat ɔcedi ꝙ ſit p filiũ.qꝛ hmõi reſpcm
nõ iportat eſſe.ſic lꝫ volũtas ⁊ itellect⁹ ſint
idẽ:⁊ itelligat dñs delicta:non ſeq̃t ꝙ velit
ea ppter diuſum modũ importãdi termi
Ad 2 noꝝ.¶Ad.ij.ɔcedit añs:vt dictũ ẽ in pri-
mo.⁊ neget ɔñ̄a.⁊ ad pbatõeꝫ dꝛ ꝙ pꝛ du
plicẽ ſapiaꝫ hꝫ.ſ.q̃ formalr ẽ ſapiẽs: q̃ ẽ di
na eẽntia:⁊ ſapiam a ſe genitã:q̃ nõ ẽ ſapi
ens.⁊ p vtrãq; opat. Hoc de.ij.

His premiſſis re-

ſpõdet ad rõnes pncipales.¶Ad pmã di
Ad rati- ceret Aug.ꝙ lux erat ſpũal'.ſ.grã data an
ones pn- gel'.Ad iprobatõꝫ diceret ꝙ lucẽ diuiſit a
cipales tenebris.qꝛ formatã creaturã angelicã di
ſtixit ab iformi creature ſtatu q̃ erat creata
q̃ vocãt tenebre:eo ꝙ nõ erãt adhuc grati
ad vitã.¶Poſſet etiã dici ꝙ ſil' facta ẽ i bo
Aliter nis lux gre:⁊ in mal' malũ culpe:⁊ grã diui
ſit lucẽ a tenebris.ſ.angelũ bonũ ab ãgelo
malo.grãm a culpa.grãm vocãs diem et
tenebras culpã.Juxta illð apli ad Ephe.
5 Eratiſ aliqñ tenebre:nc aũt lux i dño.¶ſe-
cũdo pt dici ꝙ itelligit de luce corpali ad-
dita.Et qñ dꝛ ꝙ lux nõ ẽ corp⁹.Dicat ꝙ ⁊
ſi nõ ſit corp⁹ ſbale:ẽ tñ corpal' q̃litas.qꝛ ẽ
ornat⁹ corpis.Et qñ dꝛ ꝙ rõnabili⁹ fuiſſꝫ
ꝙ icepiſſit ds ornat⁹ a creata ſpũali q̃ꝫ cor-
porali.Dicat ꝙ de corpali creata Moyſes
ſiluit ob cãs expſſas in pmo nõbili pme p
tis pmi ar.ꝙuis veriſilr eã pus formauit
p grãꝫ q̃ꝫ decoraret cõit creaturã corporeã.
Ad 2 ¶Ad.ij.pt dici iux illos q̃ dicũt ꝙ corpora
celeſtia erãt pducta i ſuis ſpẽbꝫ ꝙ nõ reſta-
bat ea ornare i ſuis accñtibꝫ:q̃ꝫ pncipale
et pmũ ẽ lux.⁊ ꝗ icepit a luce.Scðm alios
q̃ dicerẽt ꝙ hñt matiã ex q̃ eẽnt facta:di
ceret ꝙ ds p lucẽ voluit exp̃mere pfectiõꝫ i
ſba ⁊ in accñtibꝫ.vt ſit ſenſ⁹.fiat lux.i.fiat
ſba lucida.¶Ad.iij.ꝙ hec lux motu diur Ad 3
no diſtixit noctẽ ⁊ diẽ.qꝛ pmũ mobile vꝛ a
pncipio fuiſſe pductũ:q̃ hec lux ſic mota ẽ
eodẽ l'ſilli motu:ſic et hodie cũ prio mobili
mouet dẽ ſphẽr iferiores motu diurno.ad
impbatõeꝫ:ꝙ firmamẽtũ ẽ factũ ſcðo die.
dꝛ ꝙ ornatũ ẽ figura ſua determiata ⁊ ſitu fi-
xo ſcðo die:ſꝫ q̃ ad ſbam ſuã ſimplicẽ:licet
nõ debite ornatã ⁊ figuratã vl' dotatã vtu-
tibꝫ pficiẽtibꝫ q̃s accepit ſcðo die:fuit pro
ductũ a pncipio cũ celo empyreo:ſic et ſba
h⁹ lucis:lꝫ nõ cũ luce.¶Ad.iiij.ꝙ hec lux fu Ad 4
it eiuſð ſpẽi cũ corpe ſol':imo ẽ eadẽ nũero
cũ ſol' luce.Ad iprobatõeꝫ dꝛ ꝙ ſol q̃ ad ſb
ſtãtiã fuit a pncipio pduct⁹ cũ celo empy-
reo:q̃ ad lucẽ fuit fact⁹ pmo die cũ fiebat
iſta lux.ſꝫ q̃ ad figurã ⁊ pfectõẽs additas
fuit fact⁹ q̃rto die.iux illð qð allegatũ eſt
a btõ Dyo.4.c.de di.noi.¶Ad.v.pꝫ ex di Ad 5
ctis i q̃rta pte pmi ar.hec em̃ lux ſp poſtea
mãſit:lꝫ poſt ad figurã debitã ⁊ vtutes per
fecta ſit ⁊ ſol appellat⁹.¶Ad.vj.ɔceditur Ad 6
maior ⁊ neget mior.⁊ ad pbatõeꝫ pmã ne
get ɔñ̄a.qꝛ nõ ſolũ dꝛ aliq̃d fieri p aliũ tã-
q̃ꝫ p inſtrm̃:ſꝫ etiã tertio mõ vt p vtutẽ eã
dẽ q̃ ẽ ipm ſibi a pmo cõicata.vt dcm ẽ in Ad 7
ſcða ɔcl'one.ij.ar.¶Ad.ij.neget ɔñ̄a:qꝛ to
ta trĩtas ẽ vnica cã lucis.nõ tres cãe diſti-
cte.ꝙuis ſint tres pſone.qꝛ li p:non ſp im
portat mediã cãm:ſꝫ eãdẽ cãm ſbauctẽ.dꝛ
em̃ pꝛ facere p filiũ:qꝛ filiũ pduxit ⁊ ſuam
cãlitatẽ totã ei cõicauit.Rõ p⁹ oppoſituꝫ
eſt p dictis. Hoc de q̃ſtiõe.

D Ecimo que-

rit circa diſ.xiiij. Utꝝ firma
mẽtũ diuidẽs aq̃s ab aq̃s ſit
ſuo motu iferioribꝫ cã gñatõis. Que q̃
ſtio vnũ ſuppõit:⁊ alið q̃rit.ſuppõit ꝙ fir-
mamẽtũ diuidat aq̃s ab aq̃s.⁊ q̃rit: vtruꝫ
ei⁹ mot⁹ ſit cã iſtoꝝ iferioꝝ.¶Contra ſupp
ſitũ arguit ſic.nulle aq̃ ſũt ſr firmamẽtũ.i- argum 1
git.ɔñ̄a nota ẽ.⁊ añs pbat ſic.qꝛ ſi ſup fir-
mamẽtũ eẽnt aq̃:ſeq̃ret cũ gues ſint ꝙ eẽnt
ibi violẽte.qð nõ ɔuẽit pmeue rex diſpoſi
tõi i q̃ oia videt natalr diſpoſita.¶Secun
do.qꝛ ois aq̃ ẽ corruptibil'.mõ qð ẽ ſup fir- argum 2
mamẽtũ nõ ẽ corruptibile.maior pꝫ p expe
rientiã.Et cã ẽ.qꝛ ois aq̃ hꝫ matiã.minor

pꝫ.qꝛ ſꝛ firmamētū nō hꝫ ꝯͬiū a q̄ poſſꝫ corꝛ
Confir. rūpi.¶ꝯfirmat̃.qꝛ finis aque videtur eſſe
gn̄atio mixtoꝝ ad quē nihil valerēt aq̄ ſu
per firmamētū:ꝛ q̄d ibidē facerēt:nō em̄ p̄/
2 duxit ds eas fruſtra.¶Scd̄o ſic.firmam̄/
tū nō diuidit aq̄s ab aq̄s.igit̃.ꝯn̄a nota ē
an̄s pbat̃.qꝛ firmamētū nō ꝯtigit aq̄s īferi
ores:imo ꝯtigit ſpherā īferiorē.vt ſaturni
ꝛ ſi velis p toto celo recip̄e:adhuc nō ꝯti/
3ᵐ ꝗſitū git aq̄s.ſꝫ ignē.¶Deinde arguit̃ ꝙ motus
firmam̄ti nō ſit cā īferioꝝ.pbat̃ ſic.cā effi/
ciēs dꝫ eſſe p̄ncipalior:vl̃ nō min⁹ p̄ncipa
lis q̄ ſuū cauſatū.mō mot⁹ cū ſit accn̄s nō
argu̅.1 eſt ĕq̄ nobil' ſicut ſūt hec īferiora.¶Scd̄o q̄
uis mot⁹ firmam̄ti nō eēt:adhuc eēt tranſ
mutatio in his īferioribꝫ.ĝ ipm̄ n̄ ē cā mu
tatōis q̄ fit hic.ꝯn̄a tenet.qꝛ ceſſāte cā na
turali agēte ꝛ ſbordiata ceſſarent effect⁹.et
ĝ ſi ſblato firmam̄to adhuc fieret h̄ actio:
firmamētū nō erit cā h⁹ actōis.an̄s pꝫ.qꝛ
q̄uis celū ſtaret:adhuc ſol hec īferiora il/
luminaret:ꝛ ex ꝯn̄ti calefaceret.ĝ maneꝛꝫ
Confir. alteratio.ĝ gn̄atio.ꝛ h̄ ē ꝓpoſitū.¶Confir
mat̃ p articl'm pariſien̄.dicētē.ꝙ dicereꝙ i/
gnis nō poſſit ꝯburere ſtupā ſibi approxi/
argu̅ 3 matā ceſſante motu celi:error.¶Tertio qꝛ
ſi mot⁹ ē cā l' p ſe:vl' p accn̄s:nō p ſe.qꝛ nō
vid̃ mot⁹ local' pl⁹ facere q̄ applicare ac/
tiua paſſiuis.ſic ſi hō ꝯbuſtibile appone/
ret igni.mō ſic eē cām ignis vl' alioꝝ: eſt eē
cām p accn̄s.Si dicat̃ ꝙ p accn̄s ſit cā.er/
go pōt nō eſſe cā.ponat̃ in eē.et hēbimꝰ ꝙ
argu̅ 4 nō erit cā.¶Arguit̃ q̄rto ſic.qꝛ h̄ vl' eēt mo
tu diurno.ꝛ h̄ n̄.qꝛ illeñ ē firmamēto ꝓp⁹ cū
fiat p̄ma die dū adhuc firmamētū n̄ erat
ꝓductū:vel motu ꝓp̄o q̄ mouet̃ ꝯ motum
firmam̄ti in cētū annis vno ĝdu.ꝛ h̄ non.
qꝛ ille mot⁹ nihil hoꝝ facit ad q̄ lumiaria
ſūt ꝓducta.de q̄bꝫ dꝛ Gen̄.p̄mo.c.qꝛ ille n̄
diuidit noctē ꝛ diē:nec p eū diſtinguūt̃ ſi/
gna ꝛ tp̄a:nec dies ꝛ anni.nō em̄ ꝯplet̃:vt
dicūt aſtronomi niſi in.36000.annoꝝ cur
riculo.¶In oppoſitū aūt ꝛ p ſuppoſito ē
text⁹ Gen̄.p̄mo.ꝛ mgr̄ diſ.p̄nte.¶Et p q̄/
Iſito ſito vid̃ eſſe textus idē quē etiam allegat
mgr̄ diſ.p̄nte:dicēs.ꝙ de⁹ dixit.fiāt lumia
ria in firmamēto celi ꝛ illuminēt terraꝫ.nō
videt̃ aūt ꝙ illuminēt terrā ſine motu:mo
tus em̄ adducit ꝛ abducit lucidū.ĝ mot⁹ ē
cauſa hui⁹ diſpoſitōis in his inferioribus
Item dicit textus ꝙ luminaria debent di/
uidere diem ꝛ noctem.ꝛ debent eſſe in dies
et annos reſpectu iſtoꝝ inferioꝝ:ꝛ omia il/
la nequeūt fieri ſine motu.¶Secūdo ma 2
nifeſtū eſt p expientiā ꝙ mot⁹ firmamenti
eſt cā gn̄atōnis hic inferi⁹ p ſua lumiaria
et motū.ĝ pꝫ an̄s.qꝛ ſcꝫ ſole accedente fit
generatio hic floꝝ ꝛ fructuū.ꝛ recedēte corꝛ
ruptio.Et h̄ determinat phs.ij.de gn̄atiōe
ca.penultimo expſſe.ꝛ p̄mo metheororūꝫ
dicit ꝙ neceſſe eſt hunc mundū inferiorē
eſſe contiguū lationibꝫ ſupioribꝫ: vt tota
eius virtus inde gubernet̃.¶In hac que/
ſtione erunt tres articuli.In p̄mo videbi
tur de ſuppoſito queſtiōis.Scd̄o videbit̃
de mō q̄ catholici imaginant̃ fieri res ꝛ trāſ
mutatōes.ꝛ etiā quō phi lumē natale iſe/
quētes ꝛ cōueniētia ꝛ differētia eoꝝ.Ter/
tio videbit̃ de q̄ſito:ꝛ de eo quod tangitur ī
ſecūdo argumēto.vicꝫ.vtrum q̄uis mot⁹
celi nō eſſet:adhuc poſſent fieri vel fierēt
gn̄atōnes in his ſupioribꝫ.

Quantum ad pri/
Arti.1 mū de tribꝫ eſt videndū.Primū q̄d debeat
intelligi per firmamentū ꝛ p aquam.Se/
cundo:vtrū ſup firmamento ſint aq̄:Et
tertio:vtrum firmamentū diuidat aquas
ab aquis.¶Quantū ad p̄mū eſt notādū
ꝙ put pōt haberi ex phia ꝛ theoricis pla/ Notā 1.
netarū:diſpoſitio mundi corpei eſt hec:ꝙ
terra ſbſtat omnibꝫ corpibꝫ alijs:pro pte
tn̄ diſcoopta aq̄s p aniāliū greſſibilium ꝛ
volatiliū ſeruanda ſalute circa quā eſt aq̄
pro magna pte coopiens terrā:circa quaꝫ
eſt aer:ꝛ circa illum eſt ignis:put hec dicū
tur.4.ph.pte.j.ꝛ p̄mo metheoroꝝ prima
parte.Q, em̄ ſit aliquid elementū ignis p
hoc conuincit̃ ꝙ aliquid eſt leuius aere.et
illō nō poteſt eſſe mixtum.opꝫ ergo ꝙ ſit
ſimplex.ꝛ quicq̄d hoc ſit:vocatur ignis.ĝ
eſt ponendū elementū ignis.ꝯn̄e note ſūt
et an̄cedens p p̄ma parte apparet p expe
rientiā de igne flāmaꝗ in aere aſcēdit etiā
quātūlibet leui vl' calido ſeu calefacto.qd̄
nō eſſet niſi eſſet aere leuior ꝛ p ſcd̄a parte
pꝫ.qꝛ ſi eēt mixtū:pticiparet terrā ꝛ aq̄m
et eoꝝ ĝuitatē.ꝛ ex ꝯn̄ti nō eēt leuius aere
Ex cā etiā cōuincit̃ eſſe.quia in cōbinatio
ni caliditatis ꝛ ſiccitatis in ſūmo:vel alte
rius eoꝝ in ſūmo nō minus debet corꝛ̄ſpōde
re vnū elementū q̄ alijs tribꝫ.ſed alia tria
elemēta ſunt ſm̄ tres combinatōes alias.
ſic patet de terra p frigiditate et ſiccitate.
de aqua p frigiditate ꝛ humiditate.et aere
pro caliditate et humiditate.quare ꝛ cetā

Corre.1. hec e rō phi. ij. de gñatōe. c. iij. ¶ Correlari.
valde puerile ē eſtimare aerem extēdi vſq̄ꝫ
celū ſiue ſpherā lune: ſic ſcz ꝙ nullū aliud
corp⁹ mediet int̃ ſupmū aeris ꝛ cōcauū ce/
li. pz ex notabili. qꝛ vbi tūc poneret̃ eleme/
Corre..2 tū ignis qđ ē leui⁹ aere: ꝛ ē ponēdū. ¶ Se/
cundū correlariū. Ignis in ſua ſphera nō
eſt lucid⁹. pz. qꝛ cū ſit circūcirca ſup aerē: ſi
lucid⁹ eſſet viſionē terminaret: ꝛ ex ꝯſeq̄n
Corre. 3 ti ſtelle celi nob nō apparerēt. ¶ Tertium
corre. Lucere nō ſequit̃ naturā ignis natu
ralr̃ diſpoſiti. pz. qꝛ igni in ſphera ſua non
cōuenit: vñ lux iſtoꝝ īferioꝝ ſeq̄t̃ cōmixtio
hec pīguis humidi cū calore ſicco vl' aliq̄d
ꝓportionabile: ſic dc̄m ē in pce. q. O, aūt
doctores nr̄i dicūt ꝙ ignis lucid⁹ ē: leuis ē:
et ſurſū tēdēs: loquūt̃ de igne q̄ vocat̃ flam
Notā.2 ma. in illa em̄ ſūt tales ꝓpetates. ¶ Scđo
ē notā. ꝙ ꝯñter circa ignē mouet̃ q̄nta eēn/
tia. h ordie ꝓut ab aſtronomis ꝛ ꝑitꝭ ī mē/
ſurādo eſt inuētū: ꝙ infimū oīm aſtroꝝ eſt
luna. vñ mlto minor ē q̄ꝫ terra. qđ ſic pz qꝛ
cū ſol ſit maior t̃ra. 167. vt dic̄ Alphraga
nus in li. de. xxx. dr̄ñtijs. ſeq̄t̃ ꝙ vmbra ter/
re in oppoſitū ſolē tornatil' fit em̄ cōtinue
minor iux illā ꝑſpectiuā cōem ꝛ expientiam
qꝛ q̄ñ vmbroſū eſt minus luminoſo radij
poſt vmbroſū ꝯcurrūt: vñ et terminatur i
ſphera mercurij ſm ptolomeū. ſeq̄t̃ ģ ꝙ mi
nor ē diameter ꝓfunditatis vmbre i ſphe
rā lune q̄ꝫ eſt ꝓfunditas terre. ꝯtinue eniz
minorat̃. Cū itaq̄ꝫ hec vmbra tpe eclipſiſ
lune totā lunā obumbret: pz ꝙ luna ē mi/
noris ꝓfunditatis q̄ꝫ vmbra. et ex ꝯñti q̄ꝫ
terra. Circa hāc lunā ē mercuri⁹: circa hūc
eſt ven⁹. q̄rto loco eſt ſol. ꝛ poſt ſolē mars.
poſt martē ſequit̃ iuppiter. ꝛ poſt hunc ſa/
turn⁹. poſt ſaturnū ſequit̃ celū ſtellatū: qđ
qꝛ mouet̃ trib⁹ motib⁹. ſcz diurno. ꝛ motu
ꝓprio ab occidēte in orientē cētū ānis vno
gradu: ꝛ motu acceſſus ꝛ receſſus: vt dicit
thebith in li. de motu octaue ſphere: con/
uīcit nō eſſe ꝓmū mobile: ſuppoſito ꝙ vni
us corpis ſimplicis nō dz eſſe niſi vn⁹ mo
tus ſimplex. ¶ Vñ ſeq̄t̃ ꝙ ſi nullū motum
Corre.1 habeat a ſphera inferiori: eo ꝙ illa nō mo
uent ſupiora: ꝙ ſup octauam ſpherā ē alia
ſphera mobil' ꝛ mota duob⁹ motib⁹. naz
cū ſphera octaua ſm naturā ꝓpriā nō ha
beat niſi motū ab occidēte ad orientē: ſeq̄t̃
ꝙ alij duo mot⁹ inſūt ei ab alijs ſpheris: ꝛ
cum nō ab inferiori ſequit̃ ꝙ habeat eos a
ſphera ſupiori. ꝛ ģ illi duo mot⁹ ieſūt ſphe
re imediate ſupiori. ſ. diurn⁹ ꝛ mot⁹ acceſ/
ſus ꝛ receſſus: ſiue trepidatōis ſm alios: a
q̄ ꝑ influentiā veniūt ad ſpherā octauam
¶ Scđo etiā ꝯuincit̃ ex eiſdē ꝙ hec ſup̄ o/ Corre.2
ctauā ſpherā imediate exñs: nō ē primuz
mobile. qꝛ duo mot⁹ ei inſūt: q̄ꝝ vn⁹ ſolū
eſt ei ꝓꝓius. ģ hēbit aliū a ſphera alia ꝛ nō
ab inferiori. vt dc̄m ē. ģ hēbit eū a ſupiori
¶ Ex q̄b⁹ tertio ſeq̄t̃ ꝙ cōputādo rōnabilr Corre.3
ſeptē planetas pro ſeptē ſpheris celeſtib⁹
ad min⁹ ſunt decem ſphere celeſtes mobi/
les ſiue que ꝯtinue mouent: ſcz ꝓmū mo/
bile: qđ ſolū motu diurno: ſcđm qđ mo/
uet̃ motu diurno: ꝛ motu acceſſus ꝛ receſſ⁹
et octaua ſphera q̄ mouet̃ dictis duobus
motib⁹: ꝛ motu ꝓprio ab occidēte ad oriē/
tē in centū ānis vno gradu. Itē ſeptē ſphe
re planetaꝝ q̄ mouēt̃ dictis trib⁹ motib⁹ ꝛ
q̄libet earū ſuo motu ꝓprio ab ītelligētia
ei approximata. Itē vltia eſt celū empyrē
um: qđ pōit̃ loc⁹ ſcōꝝ ſpūum: ꝛ nūq̄ꝫ mo/
ueri: ꝛ hec tūc eſſet diſpoſitio mūdi corporei
ſcz q̄tuor elemēta: ſm ſb ꝛ ſup̄ debite ordia
ta: decem ſphere celeſtes mobiles. ꝛ vnde/
cima ad minus immobilis. ¶ Si dicat̃ ꝙ obiecti
ſtrab⁹ ſup Gen̄ diſtinguit ſeptē celos. ſcilz
empyreū. criſtallinū. ſtellatū. igneū. ethe/
reū. aereū. ꝛ olympū. quō ģ ponunt̃ hic de
cē ſphere vel decē celi. ¶ Scđo. qꝛ aplus 2
dicit. ij. ad Corin. xij. ſe fuiſſe raptum ad
tertiū celū. ꝛ glo. dic ibidē ꝙ h erat empy/
reū. ģ nō videnť eſſe niſi tres celi. ¶ Itē ter 3
tio phs. ij. celi enūerat octo ſpheras ꝛ non
pl'es. ꝛ vid̄r velle ꝙ ſphera octaua ſiue ſtel
lata ſit ꝓmū mobile. ¶ Ad hec dr̄ ꝙ celum Solu
dr̄ a celādo. ꝛ ģ ꝙ continet magna corpora
mundi ſb eo exiſtētia circūdando ea ꝛ qua
ſi ſb ſe abſcondendo vocat̃ celum reſpectu
eoꝝ. Et iō ſm hec diuerſimode loquūt̃ au
ctores et ſancti de celo. Primo nāq̄ꝫ aliq̄d
celans eſt corporeū incorruptibile. ꝛ h pro 1
prie vocat̃ celū. Et eſt triplex. ¶ Quoddā 2
vniforme ꝛ imobile. ſcz empyreū. ¶ Scđz
mobile ꝛ vniforme. vt criſtallinū. ſ. ea mo/
bilia q̄ ſūt ſup celū ſtellatū vſq̄ꝫ ad celum 3
empyreū. ¶ Tertiū ē difforme ꝛ mobile. et
ē celū ſtellatū ſb q̄ ꝯphendunt̃ oēs ſphere
planetaꝝ. Et qꝛ he ſphere ſūt ꝓpe celeſtes
dr̄ apl's rapt⁹ ad tertiū celū. ſ. vltra ſtellas
ꝛ celū criſtallinū ad celū empyreū. et patz
ꝙ non eſt contra dicta. nā octauā ſpheraz
et ſpheras ſeptē planetaꝝ vocat vnum ce
lū et poſt ſuperiora vſq̄ꝫ ad empyreum vo/

Ad 2 cat ſcđm. ⁊ empyreū tertiū. ¶ Aliud eſt cō
tinēs mag̃ corpa mōi corruptibile. ſic̄ ſup
ficies conuexa ignis: q̄ vocat̃ a ſtrabo celū
igneū ⁊ cōcaua eiꝰ ſupficies q̄ vocat̃ olym
pus. Itē ſupficies ſupior ſiue cōuexa aeꝝ:
q̄ vocat̃ ethereū: ⁊ cōcaua ſupficies eiuſdē
q̄ vocat̃ aereū. ſupficies aūt aq̄ nō vocant̃
celū. q꞉ terrā nō celāt. eo ꝙ nō vndiq꞉ eam
circūdāt. Et ptꝫ ꝙ illđ iterꝝ nō ē ꝯ dctā. q꞉
nō loq̄t̃ eo mō ſtrabꝰ đ ſpheris ſic̄ ego. ſed
tres accipiēs celos icorruptibiles q̄s pōit
apl's. aſcēdit ad q̄ttuor corruptibiles q̄ cō
Ad 3 nūerati pmis tribꝰ faciūt ſeptē. ¶ Ad pbꝫ
ij. celi đr: ꝙ de nūero orbiū ⁊ motuū celeſti
um loq̄t̃ mō aſtronomoꝝ ſui tpis. Illi au
tē crediderūt octauā ſpherā eſſe pmū mo
bile cōit. q꞉ cōit nō erat exptuꝫ ꝙ moueret̃
plibꝰ motibꝰ. qđ poſtq̄ p aſtronomos īuē
tū eſt: cogimur pōnere alias ſpheras mo
biles ſup ipm ſi volumꝰ rōnabilr̄ loq̄. ſu
ſtinēdo ꝙ vniꝰ corpis ſimplicis ſm̄ natu
Notā 3. rā ppriā nō ſit niſi vnꝰ motꝰ ſimplex. ¶ Ter
tio ē notā. ꝙ quō ſphere phanetaꝝ ſe ha
bēāt ſb octaua ſphera: due ſūt modernoꝝ
opiones. Una pōit ꝙ cuilibet planete cor
reſpōdeāt tres circuli vel tres orbes circūdan
tes terrā. vnꝰ vniformis pfunditatꝭ: qui ē
mediꝰ. Et duo alij ſūt difformis pfundi
tatis. ſic ꝙ tenue vniꝰ ē ꝯ pfundū alterius
et ecōtra. ſic̄ hec ſolēt declarari in theoricis
planetaꝝ. Et h̄ modꝰ ē cōior ſm̄ quē mo
ālia opi. dū ponūt̃ eccētrici. ¶ Aliꝰ modꝰ. ꝙ octaua
ſphera ſit vnū ꝯtinuū vſq꞉ ad cōuexū ele
mēti ignis: ⁊ ꝙ ſb eo iuxta latitudinē zodi
aci ſūt ſeptē anuli in ſeptē eiꝰ cōcauitatibꝰ
incluſi motibꝰ ſeptē planetaꝝ deſeruiētes.
Et hec opio ē verior ⁊ pbabilior iux̄ natalē
rōnem ad quā miora icōueniētia ſeq̄rent̃.
Obiectio ¶ Forte dicet̃. eſt luna mior terra: ⁊ iux̄ pto
lomei ſniam ⁊ alphragani q̄libet ſtella fi
xa a viſu notabilr̄ē maior terra. quō ḡ ſcri
ptura vocat Gen̄. luminare magnū. cum
Solo ſtelle eſſent ea maiores. ¶ R̄. iux̄ glo. ſup il
lā lrām. ꝙ eſt magnū in ṽtute ſup iſtū mū
dū inferiorē. dn̄at̃ eīm oībꝰ humiditatibꝰ.
ſic ptꝫ ꝙ fluxꝰ ⁊ refluxꝰ marꝭ ſequūt̃ eiꝰ mo
tū. nō aūt ē magnū vl' maiꝰ reſpectu ſtella
rū fixaꝝ in q̄ntitate extēſiōis. Uel poſſꝫ di
ci ꝙ Moyſes loq̄ns rudi pplo loq̄bat̃ de
magno q̄ ad apparētiā ſenſus ⁊ ṽtutis. et
Notā 4 ſic luna ē luminare magnū. ¶ Quarto ē no
tādū: ꝙ mihi vidꝛ ꝙ p firmamētū ſumit̃ h
totū corpꝰ celeſte qđ ē ſup cōuexū ignis vſ

q꞉ ad celū criſtallinū excluſiue. ⁊ nō pro ſo
la ſphera octaua. ſꝫ put eā includit: et ſe
ptē ſpheras planetaꝝ. ꝙ h̄ ita ſit: pꝫ p tex
tū dicentē: ꝙ deus poſuit luminaria ma
gna in firmamēto celi. ⁊ māifeſtū eſt ꝙ non
poſuit planetas in ſphera octaua. ſꝫ quod
libet luminare erraticū ſiue quelibet plane
tā i ſua ppa ſphera vt dcm̄ ē. igit̃ firmamē
tū capit̃ p toto illo aggregato. ¶ Quīto ē Notā. 5.
notandū ꝙ firmamētū h̄ mō dcm̄ ſecernit
ſup ſe celū criſtallinū ꝯ elemētū ignis ⁊ to
tā regionē elemētarē q̄ ſūt ſb ipo. ¶ Sexto ē Notā. 6
notandum ꝙ maior eſt ſacre ſcripture au
ctoritas q̄ꝫ oīs humani ingenij pſpica
citas. Unde nullo chriſtiano licet aliquā
ppōnem ſacre ſcripture negare: ad eā men
tē ad quā in ſacro canone expſſa ē. ¶ Se Nota 7
ptio ē notā. ꝙ p aq̄m q̄nq꞉ itelligit̃ matia
informis. vt dic̄ Aug. exponēs illđ Gen̄.
pmo. ſpūs dn̄i ferebat̃ ſup aq̄s. i. materiā
informē vt mgr̄ dixit ſup. c. xij. Scđo mō
capit̃ aq̄ p elemēto matiali frigido ⁊ hūi
do ſm̄ naturā. q̄ mō pt capi: cū đr ibidem
cōgregēt̃ aq̄ in vnū locuꝫ. ⁊ appeat arida.
Tertio mō q꞉ aq̄ pſpicua eſt: omne corpꝰ
clarū et pſpicuū p totū pōt vocari aqua. et
ſic pōt patere pmum huiꝰ articu. ¶ Quā Cōclō re
tū ad ſcđam ptē eiuſdē arti. eſt ꝯclō rn̄ſal' ſpōſalis
hec. Catholice ꝯcedendū eſt: ꝙ ſup firma
mēto ſunt aque. pbatur ſic. hoc ſacra ſcp
tura aſſerit. ḡ hoc eſt concedendum. cōſe
quentia nota eſt p ſextum notabile. quia
maior eſt auctas eiꝰ q̄ꝫ nr̄i ingenij pſpicaci
tas. eo ꝙ ſpūſctō mgro reuelata ē. vt dicit
btūs Aug. ij. ſup Gen̄. ad lrām. aīs patꝫ
Gen̄. j. ſcđo Daniel. iij. Bn̄dicite oēs aq̄
q̄ ſup celos ſūt dn̄o. ps. clviij. aq̄ oēs que
ſup celos ſūt laudēt no. dn̄i. ¶ Sꝫ ē dubi
um q̄les ſint ille aq̄. ⁊ vtꝝ ſint eiuſdē ſpēi Dubiūꝫ
ſpēaliſſime eētial' cū aq̄ elemētari. ſcđo eſt
dubiū q̄re moyſes pductōꝫ ⁊ ordinē mōi
corpei deſcribēs n̄ faciat ita bn̄ mētōem de
aere ⁊ igne ſic̄ de aq̄ ⁊ tra: cū ſint illa nobili
ora. ¶ De pmo ſūt diſe doctoꝝ ſnie. Prio
ei Orige. dic ꝙ aq̄ ille q̄ ſr̄ celos ſūt: ſunt ad. 1 du.
ſpūales ſbe. allegās illđ ps. c. xlviij. aq̄ oēſ
q̄ ſup celos ſūt laudēt nomē dn̄i. et illud
Dan. iij. vt iā allegatū ē. laudare aūt nō
couenit aq̄ inanimate. Verū eſt ꝙ hec ex
poſitio reprobat̃ a Baſilio tertio hexame
ron dicēte. ꝙ h̄ nō dicit iō ꝙ aq̄ ſint ratio
nales creature. q꞉ etiaꝫ ita ibi đr de igne et
grādine. ⁊c. hmōi de quibꝰ manifeſtū eſt ꝙ

nõ ſunt creature rõnales. ſ3 dr qꝛ cõſidera
tio eoꝝ prudent ab hñtibꝰ ſenſum ꝯtēpla
ta glificatõem ꝑficit creatoris. Et ꝗ alij do
ctores in h̄ cõueniūt ꝙ ſūt aq̄ corpee que
ſunt ſup firmamētū. S3 q̄ mō ibi ſint diū
Opio 1. ſe ſūt opiones. ꝓmi em̄ dicūt ꝙ firmamen/
tū ſit ꝯpoſitū ex materia q̄ttuoꝛ elemētoꝝ
et illi dicunt ꝙ aque q̄ ſūt ſup ipm̄. ſint ad
modū criſtalli ꝯgelate. ꝛ vere aq̄ ibidē ſu/
Opio. 2 ſtentate. ¶Scdi dicūt ꝙ intelligēdo ꝑ fir/
mamentū celū ſidereū: ꝛ ponat ꝙ nō ſit cõ
poſitum ex maťia: vt dcm̄ fuit in ꝓmo ar.
q. viij. tūc ille aq̄ etiā nō erūt eiuſdē rõnis
cū aq̄s iſtoꝝ iferioꝝ. nec erūt maťiales. ſed
vocant aq̄ ſm̄ tertiā acceptõz aq̄. ſ. a clari
tate ꝛ diaphaneitate Et huic ꝯcordat ſtra
bus ſup Geñ. dicēs: ꝙ ſic celū dr empyreū
ꝑpter ſolū ſplēdorē ꝛ nō ab ardore: ita di/
cet aliq̄d aqueū celū aliqñ ꝑpť ſolam dia
phaneitatē. qd celū diceſſe ſup celū ſideꝝ
Et hāc opionē ego credo ꝓbabile. ꝛ ita re
putat eā ſctūs Tho. ꝓma pte ſūme. q. 68
Opio 3. ar. ij. ¶Tertij dicūt ꝙ ꝑ firmamētū dz itel
ligi ps aeris in q̄ ꝯdenſant. vl' ſup quam
nubes ꝯdenſant. ꝛ ſic aliq̄ ps infime regio
nis ſup quā vapores ex q̄bꝰ fit pluuia aſcē
dūt: dicet firmamētū aq̄ q̄ ſup̄ erūt vapo/
res ex q̄bꝰ fiūt nubes: vel ipe nubes ꝛ aque
ſb firmamento erūt aque maris: ꝛ alie ſu
per terrā vl' circa terrā. Credo mediā opio/
nē q̄ eſt Strabi ꝓbabiliorē: tñ nihil aſſe/
Ad 2 rēdo. ¶Ad ſcdam dubitatõz dr q Moy.
dubita. loq̄bat rudi pplo: ꝛ ꝑpter h̄ eoꝝ inertie cõ
deſcēdēs ſolū expſſit maīfeſte elemēta eis
nota: ſic terra3 ꝛ aq̄m. Innuit tñ alia in h̄
ꝙ dic ꝙ tenebre erāt ſup faciē abyſſi. oſten
dēs ꝙ aliq̄d ꝑſpicuū eēt ſup aq̄s, tacuit tñ
aerē. qꝛ valde inſenſibil' eſt vt ſimplices re
putāt. ꝙ nihil ſit. ꝛ ꝗ ne eis ꝓponeret igta:
de aere tacuit. ꝛ eadē de cā de igne. qꝛ licet
ignis a tactu mltū ſenſibil' ſit. tñ elemtū i/
gnis eſſe ſup aerē ſenſui nō ꝯſtat. ſ3 ſoli rõ
ni h̄ ꝑ diſcurſū ꝯcludēri. Hec d̄ ſcda parte
ar. ¶Quo ad tertiā ē ꝯclo rn̄ſal. ꝙ firmam̄
Cõclo re tū diuidit aq̄s ab aq̄s. capiēdo aq̄s ꝑ cor
ſpõſalis pore diaphano. pꝫ. qꝛ diuidit celum cri/
ſtallinū qd aqueū ē diaphaneitate a regi
one gñabiliū q̄ etiā a ꝑſpicuitate vocata ē
Dubiu3 aq̄. ¶S3 dices. ille aq̄ ſūt eiuſd̄ rõnis, dr
ſoluit. 1. ꝙ nō eſſentialr ꝛ ſpēaliſſime. qꝛ ille q̄ ſūt ſb
firmamto ſūt corruptibiles. ꝛ ille q̄ ſūt ſu/
pra ſūt celeſtes imaťiales ꝛ icorruptibiles
2 ¶Scdo dr ꝙ ſūt eiuſde3 rõnis accñal' q̄a

ambe ſūt ꝑſpicue ꝛ diaphāe. Hoc de. j. ar.

Quantū ad ſecū/
dū articl'm videndū ē: quō tā catholici q̄3 Artic. 2
phi dicere ꝯſueuerūt celū ſuo motu eē cāz
gñatõnis. Ubi ꝓmo ꝓmitto ꝙ catholicꝰ
põit deū eſſe liberꝫ libtate oppoſitõis. Illd
eſt maīfeſtū. als em̄ oīpotēs nō diceret. qꝛ
nō poſſet oīa q̄ fieri ꝯdictõe3 nō iplicaret.
Et maīfeſtū ē ꝙ ex gr̄a dedit ſalute3. vt ha
bet ad Rom. 4. 5. ꝛ. 6. c. Et ſeq̄t ex creatõe
mūdi. qꝛ ſi natalr ſolū ageret: mōs ei exiſte
ret coeternꝰ. ¶Scdo ſuppono. ꝙ ds q̄uis oīs ſupp. 2
cauſe efficiētis poſſet ſupplere vices. tñ di/
ſpoſuit ꝑducere res iux̄ ordinē ꝯgruū. ſ. vt
inferiora regat cū ſupioribꝰ. ꝙ ita ſit pꝫ ꝑ
btm̄ Dyoñ. de di. noi. c. credo. 7. diceteʒ ꝙ
ds ꝑ ꝓma media: ꝛ ꝑ media poſtrema re/
git ꝛ diſpõnit. ꝙ pꝫ etiā ex rõne. qꝛ maīfe/
ſtū eſt deū ꝑ ſupiora h̄ inferiꝰres ꝛ alterati
ones facere. vt ſole accedente fieri flores ꝛ
fructꝰ: q̄ eo recedēte corrūpunt. ꝛ h̄ dici nō
põt. niſi qꝛ dñs regit ꝑ creaturas ſupiores
¶Tertio ſuppono. ꝙ poſt diem iudicij ſta 3
bit ſol illuminās. ſ3 nō calefaciēs. pꝫ. qꝛ tē
pus amplꝰ nō erit. Apōc. x. Uñ cū poſt il
lū diē nō erit gñatio: fruſtra eſſet alteratio
¶Correlariū ſequit. ꝙ cū motu celi deꝰ di/ Corri.
ſpoſuit alterare ꝛ nō ſine eo. pꝫ. qꝛ cū deus
ſolū celo alteret qñ mouet: et nō alterabit
qñ nō mouet. ex effectu ꝯcludit ꝙ ſolū al/
terare diſpoſuit ꝑ motu3. Et h̄ ꝯforme eſt
ſuppoſitõi ꝓcedēti. qꝛ ſic ꝑ media regit po
ſtrema. Eſt em̄ motꝰ local' ꝓmus motuu3
et dei poſt celū inſtrumētū mediū q̄ altat
et facit motꝰ inferiores. ¶Scdm corre. q̄3 Corri. 2
uis in quēlibet effectū cāe efficiētis ds im/
mediate poſſit: tñ iferiores ꝑ medios pro
ducit: vt alteratõem ꝑ motū localē. pꝫ ex
ꝓcedēte. ¶Quarto noto ꝙ ꝓter cõem et ſo/ ſupp. 4
litū curſū nate ds aliq̄ ſibi reſuauit. et qñ
q̄3 ſm̄ ea fac. vt ꝙ ſol retroceſſit ꝟſus oriētē
Eſa. 38. ꝙ ſtetit tpe ioſue: ꝙ ꝟgo ꝯcepit. Lu
ce. ij. ꝛ de ꝯſil'ibꝰ aliqs. ¶Ex his vr mihi: ꝙ Corri.
catholicꝰ dicere h3 ꝛ catholice ſuſtinet: ꝙ
ds diſpoſuit in cõi curſu nate ꝑducere et
regere hec iferiora cū motu celi: liberū lib
tate oppoſitõis. ſic ꝙ cū ſibi placuerit poſ
ſet nō cū eo vl' etiā ꝯ eū agere. pꝫ ꝓma ps
per tertiū ꝓmiſſoꝝ ſiue tertiā ſuppoſitõem
et eius correlariū. qꝛ cū motu alterat et ge
nerat. ꝛ ceſſante motu amplꝰ hec nō cau
ſat. vt in ea dcm̄ eſt. pꝫ ſcda ps. qꝛ q̄cquid

deus agit ad extra: agit volũtate ſua libe
ra ad oppoſita: vt dixit ꝑma ſuppoſitio.
patꝫ tertia ps. ꝙ põt quãq̄ nõ cũ eo agere.
qꝛ poſt diẽ iudicij cum eo nõ aget. qꝛ poſt
nõ erit tempus: vt dc̃m ẽſt. Sꝫ ꝙ ꝯtra eũ
ptꝫ Danielis. iij. vbi ignis nõ egit in puc/
ros. nec calefaciebat mediũ fornacis. ⁊ ta
men incendebat miſtros regis qui eam in
cedebant. h̃ aũt erat cõtra cõmunẽ influxũ
ꝯ illud celi ⁊ ipius ignis. ¶ Sed ꝯ dicerꝫ aliquis
cõtra. qꝛ ſi ſic: ſequeret ꝙ deus in generatiõe ege
arguit 1. ret motu celi. falſitas videt. bonoꝝ meoꝝ
nõ eges: in pſalmo. ptꝫ ꝯña ꝑ dicta. quia
arguit 2 eo produceret alias mutatões: ⁊ nõ ſine
eo. ¶ Scd̃o. accidẽs eſſet cauſa ſbe efficiẽs
imo anie. puta motus alteratõis ⁊ altera
tio gñatõnis. falſitas ptꝫ. cũ minꝰ nobile
arguit 3 nõ poſſit in magis nobile. ¶ Tertio. qꝛ vel
motus imediatiꝰ attingeret rem: vel deus.
ſi deus: tũc motꝰ nõ eſt mediũ ꝑ qd̃ ds̃ agit
Si motꝰ: tũc aliq̃liter vltra attingeret cã
ſcd̃a ꝙ̃ cã ꝑma. pꝫ ꝯña. qꝛ in tãto attigeret
vltra ꝑmã inq̃ꝫtũ immediatiꝰ effectui con
arguit 4 iungit. ¶ Quarto. vtiq̃ deus non generat:
nec regit hoiem cũ motu celeſti. cũ aĩa ho/
minis ſit nobilior celo ⁊ creat: nõ gñat. er/
Notã. 1 go. ¶ Hec non ꝯcludunt: vt eſtimo. ⁊ id̃o
ad ꝑmam ꝙ deus nullo eget in ordine ad
ſui ſuſtentatõem vel ꝑfectõem: ſeu etiã me
lius eſſe in ſe. qꝛ infinite bne ẽ. Et h̃ volu/
it ps̃. ꝙ nõ eget deus creatura vel bono ꝑ/
ducto ad h̃ ꝙ ipe ꝑfectiſſime felix eſſet: op
pꝫ q̇ nõ eſt magis bene ds̃ cũ omni creatu/
ra ꝙ̃ eſſet ipe ſolꝰ: vel ꝙ̃ fuit ante creatꝫ ꝑ/
ductõeꝫ. Uñ om̃e creature bonũ redũdat
in eã: vt laus angeloꝝ vel hoim: qua deũ
Notã. 2. laudãt: eis cõfert ⁊ nõ deo. ¶ Scd̃o ꝙ etiã
deus nõ eget celo: vl' eius motu: ſic ꝙ ſine
eis nõ poſſet ſi vellet: vt dicit etiã modus
Notã 3. ꝑmiſſus. ¶ Tertio dꝛ ꝙ motꝰ ẽ ei neceſſariꝰ
vel ꝙ eo indiget in ꝓductõne alioꝝ ad ex̃:
ex liba ordinatõe ſua q̃ inſtituit ſe acturũ
ꝑ motũ: quã tñ ordinatõem põt dimitte/
re vel imutare: cuꝫ ei placet. ſic vocat me/
taphorice neceſſariũ ꝯgruitatis. ſcꝫ ſine q̊
aliq̇d nõ eſt bene vel ꝯgrue diſpoſitũ. ita
motus eſt deo neceſſariꝰ de ꝯgruo. ſ. ex cõ/
Ad 2 grua inſtitutõe ſua: q̃ libere inſtituit ſe fa/
cturũ ꝑ motũ. ¶ Ad ſcd̃m. ꝙ accidens eſſe
inſtrumentũ ꝓducendi ſbam: nullus ha
bet negare. vt caliditas ipius ignis. actus ei
actiuoꝝ ſunt in patiẽte diſpoſito paſſiue.
Et etiã educit forma ꝑ q̃litates introdu/
ctas in materiã. Et in artificialibꝫ per mo
tum fabri fit monile aureũ. ¶ Ad tertiã. ꝙ Ad 3
immediatiꝰ attingere pt̄ intelligi dupliciť
Uno mõ qꝛ ꝑticulariꝰ eũ attigit. Alio mõ
qꝛ ꝑncipaliꝰ ⁊ ſil' cũ eo exiſtat. ꝑmo mõ po 1
teſt ꝯcedi ꝙ celũ vl' eiꝰ motꝰ imediatiꝰ atti
git effectũ. qꝛ ẽ agẽs ꝑticlare mediãte q̊ deꝰ
effectũ diſpoſuit ꝓducere: q̊ eſt agẽs vniũ/
ſale: ⁊ ꝙ celũ remotiꝰ vel vniũſaliꝰ attigit:
effectũ ꝙ̃ ſuꝰ motꝰ: ⁊ ꝙ ꝑticulariſſime atti/
gũt effectũ ea que eũ ꝑticulariẽ faciũt. ¶ Se 2
cũdo mõ deꝰ imediatiſſime oẽm effectum
attingit. qꝛ ipe ꝑncipalr̃ dirigit oẽs cauſas
ſbordinatas ad affectꝰ vltimati ꝓductio
nẽ. Uñ nõ eſt imaginãdũ deũ eſſe in celo
et ibi dirigere celũ: vt illud dirigat inferio
ra ad agendũ effectũ: cui deus ꝑ eſſentiam
nõ coexiſtat: ſic lux ſol' corpa inferiora illu/
minat: ſꝫ exñs vbiq̃ ⁊ in eſſentia oĩm rerũ
in celo dirigit motũ: vel celum ad motum
per motũ dirigit lucẽ ad illuminanduꝫ ꝑ
tes terre aliter ꝙ̃ ante illuminauit: ⁊ ꝑtes
celi influentes ad influendum. Et exiſtẽs
h̃ vbi lum̃ dirigit lum̃ ad hãc caliditateꝫ
gñandã: ⁊ exñs cũ caliditate dirigit eã ad
formã ignis educendã. Et ſic a ſupra ordi
nate per cauſas ſupiores ſemꝑ ad inferio/
ra dirigit. Sed q̃ꝫlibet cãm reſpectu ſui ef/
fectus in ope regit imediate: qꝛ ei coexiſtit
Recte ſi infra manũ ſcriptoris eſſet virtus
que pennã dirigeret ad certũ motũ. ⁊ eſſet
cum penna mota ad litterã formandam
dirigens eam. hic eſt em̃ ordo nature quẽ
etiã ph̃s habet ꝯcedere. qꝛ vt in ꝑmo dc̃m
eſt circa diſ. xl. ⁊ xlj. deum eſſe vbiq̃ habꝫ
cõcedere. ¶ Ad q̃rtam ꝙ in homine eſt cõ Ad 4
ſiderare in eiꝰ gñatõne ꝑparatõem corpo/
ris ad animã recipiendã ⁊ hãc facit deꝰ cũ
celo in vtero materno pueri. Et eſt ꝯſide/
rare anĩe ꝓductõem: ⁊ hanc creat deꝰ ſine
celo. Similr̃ in hoie ꝓducto eſt conſidera
re opera potẽtie vegeratiue: ſic nutritiõem
et augmẽtatõnem ⁊ ſeminis gñatõnem: et
potentie ſenſitiue: ſic ſenſatõem ⁊ memori
am: dolorẽ ⁊ delectatõem: ⁊ hec facit deus
mediãte celo. Et eſt ꝯſiderare opatões vo
lũtatis libe elicitas vl' actꝰ ipatos illos ꝯſe/
q̃ntes. Et has ñ fac̃ ds̃ mediãte celo: ſꝫ me
diãte volũtate: niſi ꝙ celũ volũtatẽ bñ in/
clinat. ⁊ ſic ẽ occaſional' cã actꝰ volũtatis. itẽ
ẽ opatio reſpectu hois q̄ eſt iuſtificatio ipij
vel glificatio iuſti ſiue corpis reſuſcitati. ⁊
hanc facit deus ſe ſolo infundẽdo grãꝫ vl'

Corre. 1 gliam.¶ Ex hac imitatõe videt mihi ſeq̃
correlarie ꝙ deus ꝓduxerit cęlum virtualiť
vel eminenter omniũ formaꝝ gñabilium
contentiuũ. probať ex modo dicto. q2 pro
duxit ipm tale vt eſſet ſuo motu aptuз lu
mi ne ⁊ influentijs ſinglas formas gñabi/
lium materię impmere. hoc aũt facere nõ
poſſet cõgrue: niſi virtualr omẽs in ſe con/
tineret. ſicut ſigillũ nõ impmit cęrę formã
Corre. 2 ſiue figurã quã in ſe nõ habet. ¶ Scđo ſe/
quiť id quod in pma q̃ſtione arti. ij. dictũ
fuit libro pmo: ꝙ cęlum eſt pfectius q̃ȝ oia
gñabilia: homine ſecluſo. ptз. q2 oim for/
Corre. 3 mas eminẽter in ſe ꝯtinet. ¶ Tertiũ ꝙ ſine
ꝓportione nobilius agit cęlum q̃ȝ ſuuз lu
men vel ſua influentia. ptз. q2 diebꝫ alijs
ſunt alia ⁊ alia: ⁊ ergo cęlũ ſemp cauſa ẽ in
ferioꝝ omniũ. lumen aũt ⁊ influentia con/
tinue alia ⁊ alia: quę nũc ſunt: cauſę ſũt eo
rum quę fiunt hodie: ⁊ quę cras erũt: corũ
Corre. 4 quę fient cras erunt cauſę. ¶ Quartũ corre
lariũ: ꝙ ſi cęlum ſtaret iuxta legẽ quã deus
ſtatuit: omĩs motus ꝓprie dictus ceſſaret
niſi aliũ modũ nouũ aſſumere vellet. ptз.
q2 deus diſpoſuit vt dictũ eſt: communes
motus facere motu cęli. ⁊ g̃ ſi ille ſtabit: et
deus alium modũ nõ aſſumit: nullũ mo/
tum ꝓprie dictũ producit. ¶ Quintũ corre
5 lariũ. deus põt agere etiã quẽlibet effectuз
hic inferius ꝓducibilẽ ſine motu cęli: imo
ſine cęlo. ptз per ſcđam partẽ modi. q2 po
tuit ſibi reſeruare modũ aliter agendi. ⁊ il
lo mõ ꝓducere res ſicut agit cõtra motum
cęli ⁊ ſine eo. ¶ Sexto eſt notandũ ꝙ mo/
6 dus Ariſtotelis huic modo nõ in oĩbꝫ cõ
cordat. q2 ſeq̃ndo puras expientias natu
rales creatõem nõ eſſe poſſibilẽ dicit ⁊ ex h̃
annihilatõem nõ poſſe eſſe ponit: ex q̃ de/
um neceſſario ad extra agere cõcedit ⁊ po
nit. ⁊ ſic nõ poſſe nõ cõſeruare: ſicut nõ po
teſt annihilare. ⁊ idõ phs nõ cõcederet p/
mã ſuppoſitõem. ex quo infert: ſequenſ lu
men naturale ꝙ deus neceſſario mouet cę
lum. vt in pmo dictum eſt. Scđo infert ꝙ
deus per cęlum neceſſario ęternaliter mo/
tum res cõſeruat ⁊ producit. ⁊ omnia hęc
neceſſario fieri dicit a deo per motũ: quę ca
tholicus ab eo per illum libere fieri ponit.
7 ¶ Ex quibꝫ patet in quo modus luminis
naturalꝰ deficit a vero mõ regiminis ⁊ pro
ductõnis reꝝ. Primo eñ deficit. q2 fũda/
mentũ ꝓductõnis eaꝝ negat. ſcз arbitrij i
deo libertatem ad vtrãq3 parte oppoſitio

nis. Scđo: q2 qđ libertate oppoſitõis ſe eſ
ſe conſtituit: neceſſitati bonitatis dei aſcri
bit. ſic ꝙ ex bonitate ſua alijs nõ poſſit ſuã
pfectõem nõ compartiri. Et tertio. q2 deũ
poſſe contra cõmunẽ curſum nature agere
vel etiã nõ agere cum eo: nõ ꝯcedit. q2 hoc
ex expientijs ⁊ his quę apparẽt in lumĩe
naturę deducere nequit: ⁊ auctoritati ſacrę
ſcripturę ex illo lumĩe nõ credit. Et h̃ mo/
do ſequẽs lumen naturale purũ pmo dic:
ꝙ ſicͣ deꝰ eſt immutabilis. ſic nõ põt ceſſare
a motu. ptз. quia nõ ponit eum libere mo
uere ad oppoſita. ⁊ g̃ cuз cęlũ nõ mouere
nõ põt ꝯtingere p libere nõ velle mouere:
ſed vel p mutatõez qua nollet mouere: vł
per impotentiã. Et q̃libet mõ diceret phs
deum mutari. ¶ Et ex iſto fundamẽto ſe/ 8
quiť ꝙ omẽs hę cõſeq̃ntię ꝯcedunť i lumi
ne naturali: deus nõ mouet cęlum. g̃ non
vult ipm mouere. ¶ Scđo nõ vult ipſum 2
mouere: ⁊ pus voluit. ⁊ nõ eſt impeditus
ab extra. ergo mutatus eſt in volũtate. eo
ꝙ nõ ponit eum liberꝝ ad oppoſita. ¶ Ter
tio mutatus eſt. g̃ nõ eſt deus. nõ eſt deus 3
ergo nõ eſt. q2 nihil põt eſſe aliud q̃ȝ ipſuз
Et ſic de pmo ad vltimũ in lumine natu/
rali ſequiť. vel ſcз ꝯcediť. cęlum nõ moueť
ergo deus nõ eſt. Et ex oppoſito ſimilr de
us eſt. g̃ deus eſt deus. ⁊ vltra. ergo nõ mu/
tať. ⁊ vltra. ergo quicq̃d vult: ſemp vult. ⁊
nõ põt illud nõ velle. q2 vel etiã nõ mutať
in volũtate. g̃ vult quicq̃d ⁊ taliter ſicͣ an/
te voluit. Et vltra. g̃ mouet. qđ eſt oppoſi
tum pmi añtiſ. Vñ in lumine naturali ex
eſſentiali bonitate dei reputať ei neceſſariũ
vt cogeterne ſibi ſit cauſa motꝰ ⁊ pfectõnis
reꝝ depẽdentiũ ab ipo. ¶ Et ſi quęrať. q̃ ha Quest
rum ꝯſeq̃ntiaꝝ deficit. ℞. ꝙ tertia nõ valз Sed
nõ vult mouere cęlum: ⁊ pus voluit. g̃ eſt
mutatus in ſe vel in voluntate. q2 qđ vult
facere in futuro: põt velle nõ facere: ⁊ ſine
ſui mutatõe. quia liber eſt in ꝓducẽdo lib
tate oppoſitõis. Dicͣ poſt iudiciũ nõ mo/
uebit: ⁊ añ mouebat. q2 ſic in ſua ſapiẽtia
ęternaliter diſpoſuit. Et idõ ſic facere non
eſt mutari: ſз potius nõ mutari. Scđo e/
tiã ſequiť ꝙ phs ꝯcederet in illo lumine ꝙ
q̃ȝ neceſſariũ eſt aliq̃d eſſe: tam neceſſariũ
eſt cęlũ. ptз ex eodẽ. q2 dcm eſt ꝙ ex hoc qđ
eſt cęlum nõ moueri ꝯcedit poſſe inferri de
um nõ eſſe: ⁊ ſine eo nihil alioꝝ poſſet re/
manere: eo ꝙ omnia ab eo depẽdent. Hoc
de. ij. ar.

Quantū ad terti/
Arti.3 Cōclōre ſpōſalis um articulū eſt ꝯcluſio reſpōſalis. ꝙ mot⁹
celi eſt cauſa gñationis in his inferioꝛib⁹.
patꝫ qꝛ eſt cauſa alterationis. ꝗ gñatiōis.
tꝫ ꝯña. qꝛ finis alteratiōis eſt gñatio. pꝛi/
2 mo de generatōe. añs docet expiētia. ¶ Se
cundo. qꝛ in hac cōcluſiōe cōueniūt ꝛ phi
et catholici. vt pꝫ ex modo quo dicūt mo
tum eſſe cauſam gñatōnis: de quib᷒ dictū
3 eſt in p̄cedēti articulo. ¶ Tertio qꝛ motus
celi eſt p̄mus motuū. ꝛ ergo rōnabiliter eſt
cauſa poſterioꝝ ſcꝫ iſtoꝝ inferioꝝ. ¶ Sed
Dubiū ꝫ argu 1. eſt dubiū. vtrū motus celi ſit celo forma
lis ratio agendi in hec inferioꝛa. ¶ Ad qđ
dicit magiſter Thomas de argētina. ꝙ nō
p̄mo qꝛ rō p ſe agēdi ſp pōit aliquā formā
2 abſolutā. qualis nō eſt motus local'. ¶ Se
cundo arguit ſic. Illud qđ eſt formalr ſuc
ceſſiuū nō pōt eſſe ratio formalr p̄ducēdi:
illud qđ eſt pmanēs. ſed motus celi eſt ſuc
ceſſiuus ꝛ inferioꝛa pmanētia: igit. pꝛobat
maioꝛē. qꝛ cauſa nō debet eſſe minoꝛis per
3 manētie ꝗ̃ ſuus effectus. Tertio dic ꝙ nō
eſt cauſa ſine qua non pōt fieri effectus in
his inferioꝛib᷒. pbat. qꝛ dicit ꝙ ſi ſol ſtaret
adhuc illuminaret ꝛ calefaceret hec inferi
Cōclo 2. oꝛa. ¶ Contra qđ dcm magiſtri eiuſdē eſt
cōcluſio ſecūda. qꝛ iuxta legē oꝛdinatā dei
motus celi eſt formalis ratio celo ſic agen
di ſicut agit in hec inferioꝛa p p̄ſenti. pꝛo/
bat' ſic. illud eſt celo formalis ratio ſic agē
di qđ eſt in ipō: ꝛ quo deus immediate di/
rigit eius q̄litates et ptes ad ſic agere: ſic
agunt. ſed hoc eſt motus. igit. patꝫ maioꝛ
de ſe. forma em̄ que eſt ī re ꝛ qua ipa dirigi
tur ad ſic agere eſt illi rei formalis ratio a/
gendi. patꝫ minoꝛ. qꝛ certū eſt ꝙ de⁹ p mo/
tum facit lucidū ſic illuminare ſic illumi/
nat: ꝛ ipm ꝛ alias partes celi ſic alterare ſi
Pba 2 cut alterāt. qꝛ da ꝙ nō moueat': nō illumi/
nabit nec alterabit: ſicut nūc fac. ¶ Scđo
ſi motus celi nō eſſet ꝛ deus aliū nouū mo
dū agendi quā quē cōmuniter ſibi ſtatu/
it ad agere nō aſſumeret: celū nō ſic agerꝫ
ſicut agit. ꝗ ille motus q̇ eſt in celo: ē ei for
malis ratio ſic agendi. ꝯña tenet ex quid
nominis. ꝛ añs ptꝫ. qꝛ poſt diem iudicij qñ
motus nō erit: eſto ꝙ ſol illuminabit: tam̄
nō alterabit ꝛ ex ꝯnti nō aget tunc ſic nūc
Notādū Et ergo deus p motū diſpoſuit cū celo face
re gñatōꝫ ꝛ alteratōeꝫ ꝛ nō ſine illiſ. ¶ Dico
notant': ſi deus nō ſumeret nouū modum
agendi. qꝛ etiā ſine celo poſſet deus gñatio
nes facere. ſꝫ hoc eſſet p̄ter curſum ſolitū
nature: ꝛ p̄ter legē cōmunē. ¶ Correlarie Corre. 1
ſequit' ꝙ ſi celum ſtaret ꝛ deus non accipe
ret modū agendi aliū ꝗ̃ illū qui eſt cōſue/
tus in natura: licet ſol illuminaret: tñ nul/
lum effectum nouū in reb᷒ gñaret nec alte
raret. patet per illud ꝙ poſt diē iudicij vel
quādo celū ſtabit: nō eſſet vltra temp⁹ nec
motus ex cōſeq̄nti: vnde nec alteratio. ta/
men ſol illuminabit. vtꝫ Eſa. xxx. qꝛ lum̄
eius erit ſepties maius ꝗ̃ nūc. alteratio tñ
omimode nō erit. ¶ Tertia ꝯcluſio. ſic mo Cōclo 3
tus nō eſt abſolute neceſſari⁹ ad hꝰ ꝙ omēſ
intrinſece mutationes hic fierēt ſicut nūc:
ita nec eſt neceſſari⁹ abſolute ad omnē a/
ctionē quā deus per celuꝫ faciet. ptꝫ prima
ps. qꝛ ſimpliciter deus poſſet hic facere lu/
men tale ꝛ influentias ꝛ oēs ꝟtutes ſemia
les tales intrinſece celo annihilato vl' qui
eſcente: ſicut iam facit cū celo moto. qꝛ pōt
omnē cauſalitatē cauſe efficiētis ſupplere.
vt dcm eſt ſepe in q̄ſtionib᷒ p̄mi. ptꝫ ſecū
da ps. qꝛ poſt diem iudicij deus per celuꝫ
illuminabit: ꝛ nō mediante motu. ꝛ forte
ꝙ hec eſt cōcluſio quā magiſter Thomas
de argentina vult. ¶ Ad rōnes eius q̄ ſūt
contra p̄cedentē ꝯclōnem ſcđam. ¶ Ad p̄/ Ad 1
mā negeť maioꝛ. hoc em̄ nō opoꝛtet ꝙ for/
malis ratio p ſe agendi formaliter vniuer
ſaliter dicat formā abſolutā. motuſ em̄ lo
calis formaliter eſt cauſa calefactionis in
his inferioꝛib᷒ eius qđ mouet'. vt hꝫ. ij. ce/
li ꝛ p̄mo metheoꝛoꝝ: ꝛ docet expientia. ad
pꝛobatōem ꝙ cauſa nō debet eſſe min⁹ mā
ſiua ꝗ̃ effectus. illa ſcꝫ que eſt p̄ncipalis. Ad 2
nō aūt opoꝛtet de inſtrumētali. ¶ Per idē
reſpōdetur ad ſcđam. qꝛ nō eſt maioꝛ vera
ſucceſſio em̄ in ſagitta ꝛ cōfricatio cauſat i
ea caliditatē pmanentē: cū alia ſint ſucceſ
ſiua. ¶ Ad tertiū dcm ſuum ſine dubio ve Ad 3
rū eſt ꝙ motus nō eſt ſimpliciter cā neceſſa
ria: in oꝛdine ad deū: nec etiā in oꝛdine ad
ſolē: tamē eſt cauſa neceſſaria ſtante iſta le
ge ſine q̄ nō facit cōiter alteratōes ꝛ gñati
ones in inferioꝛib᷒. Volo dicere ꝙ hec cō/
ſequētia eſt bona. deus cōiter facit gñatio/
nes ꝛ alterationes in his inferioꝛib᷒ iuxta
legē nature conſuetā. ꝗ facit eas cuꝫ motu
celi. Et iō cū dicit ꝙ ſi ſol ſtaret: adhuc illu
minaret. ¶ Dicit' p̄mo ꝙ ſi illuminaret: ſic 1
faceret ſi deus vellet: hoc eſt aliū moduꝫ
recipiendo ꝗ̃ illū quo deus cōiter ſe diſpo/

ſuit regere mundū. ⁊ ergo hoc nō eſt ꝯ me.
2 ¶Scđo. ꝙ nō calefaceret niſi deus etiam
aliū modū calefaciendi per lumen acciperet
q̄ꝫ ꝯſueuit. ptz. qꝛ nō conſueuit calefacere
lumine ſtellaꝝ: niſi aſtris motis. Vnđ di/
ctum eſt ꝙ poſt diem iudicij ſole illumina
Cōclō 4 bit: ſ ʒ nō calefaciet. ¶Quarta ꝯcluſio eſt:
ꝙ motus immediate nihil imp̄mit ď ſe: in
hec inferiora. ptz. qꝛ motus localis nō eſt
natus in virtute ſua extra mobile q̄litates
pmanentes influere: ſic q̄litates p̄me faci
Cōclō. 5 unt vel lumen. ¶Quinta ꝯcluſio. deus per
p̄us natura coniungit motui q̄ꝫ luci mote
in agendo. patz quia p motū dirigit luce
ad ſic agere. ⁊ nō ecōtra. Itē mouꝫ primū
mobile: de q̄ dc̄m eſt ꝙ nō ſit octaua ſphe
ra: ſed ſupra. ⁊ nō eſt certū ꝙ ħ ſit luciduꝫ
de ſe: q̄ꝫuis clarū ⁊ multas ꝟtutes habens
⁊ motu eius applicat oīa lucida celeſtia
Correla. ad agere. ¶Correlariū. deus motu p̄ncipa
liter poſt celum regit hunc mundū inferio
rem. ptz. qꝛ immediati⁹ q̄ꝫ p lucē vel influ/
entia. regit et illa motu locali ad agere ſm
qđ mundo ꝯgruit inferiori. Hec de tertio
articulo.

Ad rationes prin/

Ad rati ones p̄n cipales cipales. ¶Ad p̄mā contra ſuppoſituꝫ ne/
gando añs. Et ad pbatiōem dꝛ: ꝙ ille aq̄
que ſunt ſup firmamētū nō ſunt graues.
ſed ſūt naturaliſſime collocate. nō em̄ op/
tet illas aquas aq̄s que ſunt hic eſſe p om
Ad 2 nia ſiles. ¶Eodem mō rn̄det ad ſcđam p
batōem. ꝙ nō oīs aqua eſt corruptibil.
corpa em̄ diaphana celeſtia aquea vocāt
et aqua pp̄ter ſilitudines in p̄mo articulo
expreſſas. nō tñ habēt materiā: nec ſūt cor
Ad 3 ruptibiles. ¶Ad tertiā ꝙ finis aq̄ natura
lis eſt gn̄atio. Sʒ illa habet aliū finē. ſ. qꝛ
eſt vnū de magnis ptibꝰ vniuerſi corporei
Ad 2 confir. ad eius ornatū. ¶Ad ſcđam: negeť añce/
dens: ⁊ ad pbatōꝫ p̄t dici ꝙ ꝯtigit aq̄s in/
feriores ante ſepatōem elementoꝝ. ſʒ qñ
oīa erant adhuc cōmixta. ¶Scđo etiā
2 ꝙ diaphana ⁊ clara vocanť aqua: ⁊ ita eſt
celum criſtallinū. ⁊ ꝯſeq̄nter aliud quod ē
ſup firmamentuꝫ. ⁊ ideo diciť aqua. ⁊ ita ē
ſphera ignis quā ꝯtingit firmamentuꝫ. et
ſic etiam diciť aqua. Nec incōueniens vi
detur: qꝛ cū Moyſes pp̄ter ruditatē ppl'i
tacuit de elemētis ſupioribꝰ: veriſimile eſt
ꝙ totā molē triū elementoꝝ ſupioꝝ ſb aq̄
Ad 1 ꝯp̄hēdit. ¶Ad duas q̄ fiūt ꝯ q̄ſitū. ¶Ad
p̄mā dictū eſt in ſcđo arti. ꝙ nō optet ſem
per cām inſtrumētalē eſſe equefactā ſuo ē
effectus. ſpēs em̄ ſenſibil' facit ſenſatōꝫ no/
biliorē in eſſentia q̄ꝫ eſt ipa. pōt em̄ inſtru/
mentū in nobili⁹ q̄ꝫ eſt ipm: virtute ſupe/
oris dirigentis. ¶Ad ſcđam ꝙ ſtante iſta Ad 2
lege conſueta: qñ motus celi nō eſſet: non
fieret hic generatio vel tranſmutatio. Ad
pbatō em dictū eſt ante ꝙ poſt diem iudi
cij dñs nouam legeꝫ ponet celeſtibꝰ. ſ. ſem
piternā quietem vbi nunc mouenť. Item
ſtellis illuminatōem cum q̄ete ⁊ ſine cale/
factiōe: que de lege conſueta p̄ſuppōit mo
tū localē q̄ tunc nō erit. ⁊ iō iuxta legē que
eſt: ſi celum ceſſaret a motu: ⁊ dñs nullaꝫ
legem aliā inſtitueret: nō calefaceret per ſo
lē: nec etiā illuminaret. quia lege ſolita nō
dirigit ſolem ad illuminandū niſi per mo
tuꝫ. ¶Si dicať. ſi ſtaret: adhuc poſſet ma obiectio
nere media illuminabilia: ⁊ ḡ cū naturali
ter ſit ſui luminis m'tiplicatiu⁹ adhuc illu
minaret. ¶Rn̄. ꝙ naturale agēs nō agit: niſi Solu
p̄mū ad agendū dirigat ipm: ⁊ iō niſi de⁹
lucē ſolis dirigeret ad ſui lumīs m'tiplica
tōem: ſol poſit⁹ in medio diaphano nō il/
luminaret. ⁊ iō cū deus nihil nūc illumiat
niſi ſole moto hac lege ſole q̄eſcente ſol nō
illuminabit. Si aūt deus velit cū ſole q̄e
ſcente illuminare. hoc eſt lege ſpāli ⁊ alia
q̄ꝫ cōi. ſic etiā dictū eſt: poſt diē iudicij de/
um corpibꝰ celeſtibꝰ aliā legē indituum.
¶Replicabiť ꝯ fundamētū. qꝛ ſi ſic tunc replica
ſequereť ꝙ nullū agens eſſet ita naturale
q̄n eius actio eſſet libera. cōſeq̄ns vīdꝛ eſſe
incōueniēs. ⁊ pbať ꝯñā. qꝛ ſol neq̄t illumi
nare poſitus in medio diaphano: niſi dire
ctus a deo: ⁊ ħ deus facit libere. ḡ illumia
tio quā ſol facit eſt libere pducta. et ita i a/
lijs. ¶Scđo ſequiť. deus dat ſoli lucido eſ
ſe in medio diaphano. ḡ dat ei illumina/
re. ergo ad ħ ꝙ ſol illuminet nō req̄riť aliq̄
directio dei q̄ꝫ illa qua cōſuat ſoleꝫ lucidū
in eſſe ⁊ in medio diaphano ⁊ etiā ipꝫ me
diū. pbať añs. qꝛ vt dicit cōmētator octa/
uo phiſicoꝝ. dans formā dat oīa cōſe/
quentia formā. modo illuminatio ē ſeq̄ns
ad lucem poſitā i medio diaphano. ¶Ad Ad 1
p̄mā dꝛ ꝙ catholicus habet ſimpliciť con/
cedere cōſequens: ꝙ in ordine ad deū om/
nes effectus ſunt libere producti. qꝛ quecū
q̄ꝫ voluit: ea fecit in celo ⁊ in terra. non ſo/
lum ea que voluit immediate p ſeipm fa/
cere: ſed etiam ea que fecit per alia: volūta

ric fecit. vt per ignē fornacis voluntarie ex
tinxit chaldeos: ꝛ ſeruauit pueros illeſos
vocantur tñ naturaliter fieri qñ fiunt iux
ta curſum conſuetū nature: quē qꝛ domi⁹
nō cōſueuit immutare cōmuniter agit cū
eo ac ſi eſſet agens naturale. vel etiā dicūt
naturalia facta. qꝛ in ptāte particulariter
agentiū nō eſt nō ſic agere ſtantibus illis
Ad 2 circūſtantijs. ¶ Ad ſcdam negando ante
cedens. nō em̄ ſequit. lucidū eſt pñs dia
phano: ḡ illuminat ipm. Tu dicis ꝙ dās
formā dat omia ꝯñā ad formā. Diciturꝙ
cōmētator loquit de his q̄ ſequunt formaꝫ
intrinſece ꝛ naturaliter: ſic graui tendenti
am ad deorſum. actio aūt in materiam ex
2 teriorē nō eſt aliq̄d tale. ¶ Scdo. qꝛ ſicut
rem eſſe minus ponit q̄ꝫ ipam materiā ex
teriorē illuminare. ita deus libere pōt cōcur
rere cū pmo: ꝛ nō velle cōcurrere cū ſecun
do. qd ſi faceret: ſol in medio diaphano p̄
ſente nullū lumen pduceret. om̄e em̄ qd p
ducit a cauſa ſecūda neceſſario pncipalius
pducit a cauſa pma: ex quo itaꝙ illa non
cōcurreret: ſol nullū lumē pduceret. ¶ Ad
Ad 3 tertiā. ſ. ꝯfirmatōem iſti⁹ ad articulū pari
ſienſem ꝯcedēdo qd dicit. qꝛ abſolute de
us poſſet ꝯcurrere cū igne aliter q̄ꝫ nūc cō
currit: ꝛ ſic poſſet cōburere ſtupaꝫ: ſꝫ ſolito
curſu nature nō poſſet. ¶ Ad tertiā princi
Ad 3 palē vocādo cauſam p ſe reſpectu effect⁹ p
ducendi cām neceſſariā ſimplr ad illi⁹ ef
fectus fieri: ſolus deus eſſet cauſa neceſſa
ria. Sꝫ vocādo cām p ſe illā q̄ ordie na
ture ſolito eſt neceſſaria mot⁹ eſt cā per ſe
ois gñatōis naťal hic facte. ¶ Et qñ dꝛ ꝙ ñ
obiectio videt niſi applicare actiua paſſiuis. ꝯcedi
tur ꝙ motus imediate ſaltē in q̄litatib⁹ p
mis nō influit aliq̄d in materiā exterioreꝫ
ſed qꝛ eternaliter deus p motuꝫ diſpoſuit
dirigere lumē ad illuminādū ꝛ influentia
corpa ad influendū. ideo iuxta illā legem
motus eſt cā p ſe. De nobis applicantib⁹
actiua paſſiuis nō eſt ſile. qꝛ nō facim⁹ hoc
vt cauſa eſſentialr ad hoc p rectorē nature
ſpēaliter deputata. ¶ Ad q̄rtaꝫ dꝛ ꝙ qōli
Ad 4 bet mobile celeſte vtroꝙ motu eſt cā gñati
onis in iſtis inferioribus. licꝫ mot⁹ diurnus
nulli eoꝝ ſit pprius: niſi pmo mobili: mo
tu em̄ diurno omi die applicant aliter ꝛ a
liter iferioribus: ꝛ motu pprio alit ꝛ alr iux
ta exigentiā aſpectus partiū mobil. ¶ Ra
tiones poſt oppoſitū ſunt p dictis. De ꝯ
queſtione.

Decio que-

v rit circa diſtinctōeꝫ decimam
q̄ntā ꝛ decimāſextā. qꝛ de ima
gine eſt tractatū in pmo queſtiōe ſeptima
in qua mgr dicit et idē textus Gen. ij. ca.
deum cōpleuiſſe omne opus ſuū d formis
anialiū pductoꝝ. Utꝝ ania anialis ꝯpo
ſita ex elemētis ſit omnib⁹ ſuis ptib⁹ eſſen
tialr ſpēaliſſime ſilis. Que q̄ſtio vnum
ſupponit: ꝛ aliud q̄rit. ſupponit ꝙ aīa ani
malis eſt ꝯpoſita ex elemētis. ¶ Cōtra qd arguit. 1
arguit ſic. ania anial eſt ex nihilo. ḡ nō ē ex ꝯ ſuppo.
elementis. ꝯñā nota eſt. ꝛ añs pbat ſic. qꝛ
aīs nō eſſet creata: ꝛ ſic nō eſſet creatura. et
cū nō ſit creator: aliq̄ res nec eſſet creator:
nec creatura. ¶ Scdo pbat idē ſic. aīa nō 2
eſt ꝯpoſita ex materia. ḡ nec ex elemētis. cō
ſeq̄ntia tenet. qꝛ maiorē ppinq̄tatē habet
cū materia ania q̄ꝫ cū elemētis. añs pbat
pmo. qꝛ ſi eſſet ꝯpoſita ex materia: tūc eſſꝫ
vnū ꝯpoſitū: ſicut anial cui⁹ eſt aīa. ¶ Se arguit 2
cūdo. qꝛ eſt pncipiū: ꝛ materia eſt pncipiū
mō pncipia nō fiunt ex alterutris. j. phiſi
coꝝ. ¶ Tertio. qꝛ ſi facta eſſꝫ ex materia: h arguit 3
pncipalr argueret ex eo qꝛ eſt in maťia ſci
lꝫ in corpe. ſꝫ ex h nō debet dici eē factā ex
materia. ḡ. ptꝫ maior. qꝛ nō vidꝛ alia cau
ſa. minor patet. qꝛ etiā ania hoīs ē in ma
teria que tñ nō eſt facta ex materia. ꝛ q̄rto
qꝛ facti ex materia materia eſt ps. vt equi arguit 4
vel aque. mō materia nō eſt ps aīe. Quin
to. qꝛ ania nō eſt plus facta ex materia q̄ꝫ arguit 5
equ⁹. ſꝫ equ⁹ nō eſt factus ex materia: ergo
nec ania equi. ptꝫ maior. qꝛ ad min⁹ equi
ſua materia eſt ps: ꝛ nō eſt materia ps aīe
ergo magis equ⁹ factus videt ex maťia q̄ꝫ
ania eius. ꝛ minor ptꝫ. qꝛ ſi equ⁹ eſſet fact⁹
ex materia: tūc cōpoſiti eſſet materia alia
ex qua fieret. Itē factū ex materia eſt ex ea
eductū: ꝛ ꝯpoſitū nō eſt tale. ¶ Confirmat Cōfir
qꝛ vel anie antea aliq̄d eſſet in materia vl
nō ſi ñ: tūc nō eſt pl⁹ facta ex materia q̄ꝫ an
gelus. probat ꝯñā. qꝛ eſt ens totalr nouū
cuius nihil ātea fuit in materia: ꝛ que nō
eſt aliq̄d materie eſſentialr: nec materia eſt
aliq̄d eius. Si dicat ꝙ ſic. tunc aīa erit cō
poſita ex duab⁹ partib⁹ diuerſaꝝ rationū
ſcilꝫ vna que eſt coeua materie que antea
fuit in materia. ꝛ alia que de nouo produ
cta ē. ¶ Tertio pncipaliter. quia ſi produ
xit eam deus ex elemētis: tunc pma pdu arguit. 3
ctio anime bruti vel reptilis nō videt ſup pncipalr.

naturalis.cuiꝰ ↄ̄riū innuit lr̄a Sen̄.ꝑmo.
affirmās eam ꝓductā ꝑ ſpēale dictū dei.
et pʒ ↄ̄ña.qꝛ ex quo ex elemētis eſt: virtu/
tes ſeminales ſuffeciſſent eā ꝓduxiſſe tūc
arguit 4 ſicut nunc.¶ Quarto.qꝛ albedo nō eſt ex
elemētis:ḡ nec aīa.ꝓbat ↄ̄ña.qꝛ magis
vidꝫ de accidēte corꝑeo ⁊ inaīato ꝙ poſ/
ſit eē ex elemētis ꝙ̄ꝫ de aīa eſſentialr̄ eq̄ ſim
plice:⁊ q̄ꝫdā quodāmō ſpūalis eſt et co/
gnoſcēs.aña pꝫ.quia q̄s diceret:accn̄s eſ
ſe ex ſb̄a:ſicut eīm nō fit ſb̄a ex non ſb̄ſtan
arguit 5 tijs ſic nec fit accidēs ex ſb̄ſtātijs.¶ Quin
to.qꝛ vel fieret aīa ex formis elemento/
rū:⁊ hoc non.quia ille non manēt in mix
to.vt dicit ph̄us in ꝑmo de gn̄atōe.i.ꝙ ſo
lū potētia manēt:actu nō. vel ex materia
elemētoꝝ:⁊ hoc eſt ꝑus improbatū.Itē
tūc nō fieret ex elemētis.cū materia nō ſit
arguit 6 elemēta que ſunt in actu.¶ Sexto.q̄a vl̄
fieret ex elemētis tota ſimul:⁊ ſi ſic:tūc non
ꝑus viueret cor ꝙ̄ꝫ cetera mēbra.cū tn̄ Ari
ſtoteles dicat ꝙ cor ꝑmo viuat et vltimo
moriat̄.Vel fieret ex eis ſucceſſiue:ſic ꝙ nl̄
la tota pars eſſet ſimul ꝓducta:⁊ ſi ſit i ge
neratiōe equi:oportebit ↄ̄cedere ꝙ aliq̄s eſt
equus minor ꝙ̄ꝫ cēteſima grani milij.⁊ pꝫ
ↄ̄ña.qꝛ ꝑs aīe que eſt minor ꝙ̄ꝫ illa cente
ſima:ꝑ te non eſt facta ſimul.ḡ medietas
fuit ante:⁊ illa dedit eſſe equi:eo ꝙ ē eiuſ/
dem ſpēi cū tota aīa.falſitas ↄ̄ñis patʒ
per ph̄m.ij.de aīa volentē.oīm entiū na
turaliū certus eſt terminꝰ ſue magnitudi/
nis ⁊ augmēti:⁊ ita etiā videt̄ eſſe in minꝰ
¶ Loco ſcd̄o arguit̄ cōtra queſitū.ſ.ꝙ par/
ↄ̄ q̄ſitū arguit.1 tes aīe nō ſint eſſentialr̄ ſpēaliſſime ſil̄es
ꝑmo ſic.anima carnis ⁊ aīa oſſis eiuſdē
equi nō ſunt ſpēaliſſime ſimiles.igit̄.cōſe/
quentia tenet.aña ꝓbat̄.qꝛ aīa carnis eſt
ſenſitiua.⁊ aīa oſſis nō:nullo eīm mō po
teſt ſentire.¶ Scd̄o ſic.in equo eſt aīa ve
2 getatiua.⁊ in eo eſt etiā ꝑs ſenſitiua:⁊ iſte
nō ſūt ſil̄es ſpēaliſſime.igit̄.maior nota eſt
qꝛ equꝰ ſentit ⁊ n[illegible]rit̄.minor pꝫ.qꝛ vna li
gatur ſomno.ſ.ſenſitiua.vtꝫ de ſomno ⁊ vi
gilia Ariſtotelis.⁊ alia non:ſed meliꝰ ope
ratur.Item Auicēna.Idem non eſt ſiml̄
Confir. et ſemel ligatū ⁊ illigatum.¶ Et confirma
tur.quia ſi vegetatiua eſſet ſenſitiua:ſeq̄/
ret̄ ꝙ in ſomno minor fieret digeſtio in ex/
terioribꝫ membris ꝙ̄ꝫ in vigilia.ↄ̄ſequens
eſt contra experientiā:⁊ contra medicos.et
conſequentia tenet.quia in vigilia ē calor
fortior:eo ꝙ tunc membra abundant ca/
lore intrīn̄.ꝙ per eum ſe poſſunt mouere ⁊ ſē
tire.quod in ſomno nō eſt ita.quia tunc ē
calor recluſus in interioribꝫ.¶ Tertio.aīa/ 3
ma capitis equi et pedis equi differūt ſpe/
cie ſpecialiſſima.ḡ nō om̄es ſunt ſimiles.
tenet conſequentia.probatur antecedens
quia aīs iſti termini caput ⁊ pedes nō ſūt
de p̄dicamēto ſb̄ſtantie.cuius ↄ̄rium dicit
ph̄us in p̄dicamēto ad aliquid.Et ↄ̄ſeq̄n
tia tenet.quia cū caput dicat̄ a forma ca/
pitis:ſi iſta eſt ſimilis anime pedis:tūc illi
termini nō denoiant̄ a diuerſis rebꝫ eſſenti
aliter.⁊ ex ↄ̄ſequenti oportebit vl̄ ꝙ ſint vna
ſpēs ſb̄ſtantie:vt ꝙ caput ſit pes:vel ꝙ ſint
termini connotatiui:⁊ ſic nec ſunt termi/
ni ſb̄ſtātiales ſupponentes pro ꝑtibꝫ ſub
ſtantiaꝝ.quod fuit probandū.¶ Quarto 4
ſic.anima oculi equi nō eſt eiuſdē ſpēi cū
anima carnis circūdantis oculū.ḡ cōſeq̄n
tia tenet.quia iſte ſunt partes aīe.aña ꝓ
batur ſic.quia ſimiliores ſunt anima oculi
equi ⁊ anima oculi bouis:ꝙ̄ꝫ aīa oculi eq̄
et anima carnis circūdantis.ſed certū eſt:
ꝙ anima oculi in equo ⁊ in boue nō ſunt e/
iuſdem ſpēi.ḡ nec anima oculi ⁊ carnis ad
iacentis.⁊ probat̄ maior.tum qꝛ actus ſil̄
ores habēt anime oculi equi ⁊ oculi bouis
ꝙ̄ꝫ oculi ⁊ carnis in eodē animali.ḡ eſſenti
aliter ſimiliores ſunt.tenet cōſequētia.q̄a
actus notificant potētias.tum etiā qꝛ qua
lificatiue diſpoſitōes illoꝝ oculoꝝ ſimiliores
ſunt in figura ⁊ in q̄litatibꝫ ꝑmis ⁊ ſecūdis
ꝙ̄ꝫ oculi ⁊ carnis in eodeꝫ.ergo eſſentie ſūt
ſimiliores iuxta illā regulā.actus actiuoꝝ
ſunt in patiēte diſpoſito.⁊ ergo ſimiliores
diſpoſitōnes qualificatiue arguunt ſimi/
liores eſſentias.Nec valeret ſi diceretur:
ꝙ organice diſpoſitōnes ſint ſimiliores:ſꝫ
nō eductiue.quia eductiue ſūt qualitates
ꝑme:potiſſimū calidum ⁊ frigidū.Et eſt
notum ꝙ ſimiliores ſunt duo oculi p̄dicti
in calido ⁊ frigido:cum ſint ambo a domi
nio aque ꝙ̄ꝫ ſunt oculꝰ ⁊ cor in eodem aīa
li:cū cor ſit a dominio ignis.qꝛ calidū et ſic
cum.¶ Quinto.ſi ſic:quelibet pars bouis
eſſet bos.⁊ ſic vnus bos eſſet infiniti boues 5
falſitas videtur patere de ſe.⁊ conſequē
tia tenet.quia ſi om̄es ſunt eiuſdem ſpēi i
ter ſe:tunc etiam ſunt eiuſdeꝫ ſpeciei cum
tota anima bouis.ergo dabunt ſimile eſſe
ſpecificum ſb̄ſtantiale.ergo cū tota conſti/
tuit eſſe bouem in p̄dicamēto ſb̄ſtantie:q̄li
ber etiaꝫ partiū hoc faciet ſue parti.⁊ hoc

guit 6 erat probandum.¶Sexto in bruto eſt a/
lia forma producta ex elemētis q̄ʒ anīa.er
go nō eſt anima.cōſequētia tenet. q2 non
videt̃ ꝙ eadeʒ cōplexio indiuiſibil' nūero
duas formas ſbſtantiales poſſit educere
añcedens patet.quia in bruto eſt forma
corporeitatis quę manet eo corrupto. et il
la nō eſt anima.g̃ ⁊c.cōſeq̄ntia tenet. et ſe
cunda pars añcedentis ſimil'r.ſʒ pma ps
probat̃.q2 cum brutū violētia ab extra in/
terficiat̃ ſcʒ per puncturā ad cor: cōſtat ꝙ in
pmo inſtanti nō eſſe viui:eſt ibi forma cor
poreitatis in cadauere.q2 cadauer ē corp⁹
vel ergo eadem fuit ante in viuo: ⁊ habet̃
propoſitū. vel nō fuit ante in viuo.Con/
tra.diſpoſitio qualificatiua ad quā et per
quā educta eſt fuit ante in viuo.igit̃ ⁊ for/
ma.ꝯña tenet.q2 illa diſpoſitio q̄lificatia
eſt agens naturale agens ƀm vltimū ſuuʒ
poſſe.⁊ g̃ quācūqʒ formā nata eſt facere il
lā fecit ęqualiter ante in viuo ſicut p⁹mor
tē.añs apparet pmo.q2 illud pungēs ad
cor anialis nō erat natū illā diſtinctōʒ fe/
re ſbito introducere p totū corp⁹ bruti.⁊ ſe
cūdo.q2 manifeſte videm⁹ eaſdē q̄litates
ſecūdas:g̃ ⁊ pmas ad q̄s ſequūt̃. Itē nos
guit.1. vide⁹ caliditatē ⁊ aliaſ q̄litateſ tāgibiles i
ppo. cadauere ſic erāt in bruto.¶Sed in oppo
ſitū ⁊ p ſuppoſito vid2 eſſe textus Gen.p/
mo.⁊ diſtinctōe iſta mgr̄ dicens.pducāt
aquę reptile animę viuētis:vbi innuit̃ ꝙ
anīa reptiliū pductoꝶ ex aq̄:ē ex aqua: ⁊
ex ꝯſeq̄nti ex elemētis.Et ptʒ rōne.q2 aīa
bruti eſt educta nō creata. mō oēs formę
educte vident̃ eſſe ex elemētis. Eodeʒ mō
dicit ꝙ tra pducat aīam viuentē in genere
ſuo:nō aūt pduceret eam terra ſi eſſet crea
guit ta vel nō eſſet ex elemētis.¶Sed pro quę
ſito ſito arguit̃ ſic.q2 niſi omnes partes anię eſ
ſent ſpēaliſſime eſſentialiter ſimiles :nō eſ
ſet animal vnū.falſitas ptʒ.probat̃ ꝯña.
quia anīa ſua nō eſſet vnū.patet hoc. q̄a
ex pluribꝫ diuerſaꝶ ſpecieꝶ formis non fit
vna forma: ſicut nō fit vnus color ex albe
dine et nigredine:cum ex pluribus exiſtē/
tibꝫ in actu nequeat fieri vnum.qđ pħus
dicit.vij.meth.⁊ cōmentator in đ ſbſtātia
orbis.Et patet rōne.q2 vltima coruʒ nō
ſunt vnum.da em̄ ꝙ forma oculi ⁊ carnis
circūdantis differant ſpecie:tunc etiaʒ vl
tima coꝶ differrent ſpecie:⁊ ſic non erunt
vnum eſſentialiter:q̄ʒuis ſint ꝯtinua i ge/
nere quantitatis.

Iſta queſtio mul
tas includit difficultates tactas in arguē
do:de quibꝫ quia philoſophicę ſunt q̄ ad
aliquas eſt breuiter tranſeūdū.Et pręſer/
tim erunt in queſtione ſex articuli.Prim⁹ Sūt.6.
erit iuxta illud qđ tangit̃ in pmo ⁊ ſecūdo articli h⁹
argumētis. Utrum anīa ſit ex materia:et q̄ſtionis
quomō forma dicit̃ eſſe ex matīa⸗ Secū/
do.an quęlibet forma material' poſſit fieri
virtute ſeminali impſſa cū cauſis ſupiori/
bus coagētibꝫ īfluxu cōmuni: vel nō⸗ qđ
tangit̃ in tercio argumēto:et q̄d producat
formā mixti vel animā⸗Et tertio vtrū for
mę elemētares maneāt in mixto:vbi ſit̃ vi
debit̃ đ quęſito.qđ tangit̃ in q̄nto argum̄/
to.Et quarto vtrū poſſit anīa fieri ex ma/
teria tota ſimł: vł neceſſario ſucceſſiue iux
ta materiā ſexti argumēti.Quinto de quę
ſito.Et ſexto de dubijs habētibꝫ reſpectuʒ
ad quęſitū tactis in argumētis motis cir/
ca ipm.

Quantum ad pri/
mū procedo per ꝓpōnes faciles.¶Prima Arti.1
forma nō dicit̃ eſſe ex materia q̄ſi materia Cōcl'o.1
ſit pars formę.ptʒ.q2 hoc repugnat natu/
rę materię:vt dcm̄ eſt ꝙ ſit actus inhęſio/
nis vł pars talis formę.q2 quęlibet ps ta
lis formę inhęret.¶Correlariū.alit̃ fit for Corre.
ma ex materia:⁊ aliter ꝯpoſitū.ptʒ.q2 cō/
poſitū fit ex materia vel ex corpe:eo ꝙ cor/
pus ſiue materia ſit ps cōpoſiti: ⁊ nō ſic ē
de forma ⁊ materia.¶Scđa ꝯcl'o.forma Cōcl'o 2.
nō fit ex materia tanq̄ʒ ex oppoſito.pʒ.q2
materia nō opponit̃ formę:ſʒ pficit̃ per eā:
⁊ ſuſtinet eam paſſiue.¶Si dicat̃.fit ex p obiectio
uatōne tanq̄ʒ ex oppoſito:⁊ illa eſt matīa
igit̃ ⁊c. Rn̄deat̃.negādo ꝯñam.q2 pħs per Sol'o
maiorē intelligit ꝙ fit ex ſbiecto inq̄ʒtū h p
us forma caruit:⁊ ꝙ carētia formę ⁊ ei⁹ exi
ſtentia ſunt termini oppoſiti vel includūt
conceptus oppoſitos.Et veꝶ eſt ꝙ illđ ſb
iectū pus carēs forma eſt materia. tn̄ rati
ones materię ⁊ formę nō ſunt oppoſitę:li/
cet pūationis ratio opponat̃ rōni formę.
vt licet ſit idem paries ⁊ non album.et al/
bū dicit̃ fieri ex nō albo tanq̄ʒ ex oppoſito.
tamē nō fit ex pariete tāq̄ʒ ex oppoſito.q̄a
hęc oppoſitio nō eſt inter res ad extra;ſed
inter ꝯceptus exp̄mētes res ad extra inq̄n
tum ſunt pncipia tranſmutationū;⁊ in il/

lis conceptibꝰ conceptus habitus ꝛ ꝑua
tionis dicunt̄ oppoſiti. ſed concept⁹ mate
rie ꝛ habitus nō habent oppoſitōez. Iux/
ta quē modum dictū eſt ꝙ naturalis trāſ/
mutatōnis ſunt tria ꝑncipia intrinſeca. i.
tres generales modi ꝑncipiandi rem. pri
uatio que eſt carētia forme: in ſbiecto na/
to eam recipe. ꝛ ratio ſbiecti qđ formā reci
pit. ꝛ ratio forme informātis. Nō ꝙ rei q̄
eſt trāſmutatio hec omīa ſint ꝑncipia. qa
vt credo nullū eoꝝ eſt eius ꝑncipiū intri
ſecū: vt poſt forraſſe dicet̄. Sed ꝙ ꝯcept⁹
horum triū modorū ꝑncipiandi includit̄
in cōcipiendo tranſmutatiōem naturalē.
hoc em̄ eſt concipere formā fieri in ſbiecto
in quo ante nō fuit: ꝛ in hoc oēs dicti mo
Cōcl'o 3 di ꝑncipiandi ſunt incluſi. ¶ Tertia ꝯclu
ſio. forma nō fit idō ex ſbiecto vl' materia
quia aliquid eſſe reale ante habuit ī ma/
teria. probat̄ ſic. quia tale eſſe reale vel eēt
materia: vel accidens: vl' aliqđ eſſe forme
incompletū. ſiue illud vocet̄ priuatio for/
me generāde: vel potētia ad eam: vel quo
cunqꝫ alio nomine. nullo modoꝝ pōt dici
ergo ꝯcluſio vera. ꝯña tenet. maior pꝫ ſuf
ficiēti diuiſiōe. ē ei accñs vl' ſba: ſi eſt ſbſtā
tia. eſt materia vel forma. Sꝫ minor de da
rat̄ ꝑ ſingula. ꝑmo: non pōt dici ꝙ tale eſſe
ſit materia. qꝛ vt dictū eſt in ꝑma ꝯcluſio
ne: materia nō fit pars forme: nec pōt eſſe.
ergo illa nō eſt reale eſſe forme generande
Itē materia nō eſt in ſeipa. Eodez mō ne
quit dici ꝙ ſit accidēs. qꝛ accidens nō eſt
aliqđ eſſe forme ſbſtantialis: cū nō poſſit
eſſe formalis: nec aliqd eius intrinſecum.
Nec poteſt dici ꝙ ſit aliqd forme. quia vl'
eſſet eiuſdē rōnis cum parte forme que ge
nerat̄. et ſic nō poſſet eſſe ratio quare plus
vnū eoꝝ pręeſt q̄ꝫ aliud. Item ſi manet cū
forma genita: erit ipa gradualis. qꝛ ex pri
bus pluribꝰ eiuſdē rōnis ſimt̄ exiſtentib⁹ ī
materia. ꝛ ſi nō manet: erit ꝑpetuum a pte
ante: ꝛ tamē deſinit a pte poſt forma intro
ducta. Item tertio. qa tanta eſt difficltas
de parte que producit̄: ſicut erat vel eſſꝫ de
tota forma. Si dicit̄ ꝙ eſt alterius rōnis:
et tamē pars vl' aliquid qđ erit forme: tūc
forma erit cōpoſita poſt gñatōem ex par/
tibꝰ diuerſaꝝ rationū: ꝛ tunc minus nobi
lis ſufficiet ꝑ materia: ꝛ magis nobilis ꝑ
pro forma: ꝛ ex ꝯſeqnti ſupflueret materia
ꝑma. quia omīa ſaluari poſſūt ſine ea. qđ
Corre. eſt abſurdū. ¶ Correlariū. Forma añ gene
ratione nullū eſſe habuit in materia: ſeq̄t̄
ex cōcluſiōe. qꝛ ſi haberet: tunc diceret̄ fieri
ex materia ꝑpter illud eſſe. ¶ Et ſi dicatur obiectio
materia eſt in potētia ad formā etiā añ ge
neratōem. ergo eſſe potētiale eſt in maria:
reſpectu forme etiā anteq̄ꝫ generat̄. ¶ Se/ 2
cūdo. qꝛ ante gñatōem hec ē vera. formā
poteſt eſſe in materia. ꝛ ſequit̄. ḡ eſt ens in
potētia in materia. ꝛ vltra. ergo potētiale
eſſe ad formā ꝑcedit formā in maria ¶ Et 3
tertio. nunqd alś generatio forme eſſet vi
olenta. quia fieret ab agente extrinſeco nō
cōferente vim paſſo. ¶ Ad hec r̄ndetur fa
cile. ¶ Ad ꝑma ꝙ materia per ſuā eſſentiā Ad 1
eſt in potentia ad recipiendā formā nō ꝑ
aliquod eſſe ſuperadditū. vnde neganda
eſt cōſeq̄ntia que ibi format̄. ante gñatio
nem materia eſt in potentia ad formā. er/
go potentiale eſſe ꝑcedit. ꝛc. ¶ Ad ſcđaꝫ: ꝙ Ad 2
forma habet eſſe potētiale in materia: rati
one ampliationis. ſcꝫ qꝛ pōt in materia ꝑ
duci: nō quia aliqđ eſſe habet in materia.
¶ Ad tertiā. ꝙ ad motum vel mutationez Ad 3
eſſe naturalē ſufficit paſſum cōferre vim ꝛ
habere naturalē tendentiā ad formā que
producit̄. Et idō quia materia habet ap/
petitum et tendentiā paſſiuā ad formam
generandā: generatio eſt mutatio natura
lis. ¶ Quarta ꝯcluſio. Nec forma eo ſolo Cōcl 4
fit ex materia: qꝛ fit ī materia ꝛ habꝫ ope/
ratōnes ſuas cōmunes cum materia. pꝫ.
quia ita eſt de aīa intellectiua ꝙ fit in ma
teria ꝛ habet opatōnes ſuas cōmunes cū
materia: vt docet expientia: ꝛ tamē non eſt
ex materia. ſed creata iuxta dcm Augu. li
bro diuerſaꝝ queſtionū ad Oroſium di/
centis. ſicut aīa ꝑmi homis ex nihilo fa
cta eſt a domino ita omniū hominū aīme
quotidie ab ipo creant̄. ¶ Quinta conclu/ Cōcl 5
ſio. omīs forma materialis educta idō di
cit̄ eſſe ex materia: quia de potētia materie
ꝑſupponente virtutem agentis producit̄
ſiue immediate: vt fortaſſis qualitates ꝑ
me que pro ſui ꝑductōe ñ ꝑſupponūt ali/
as in materia. Niſi velles dicere ꝙ ſpecies
tangibiliū ſpūales ꝑcedunt eaꝝ generati/
onē. de quo nō plus ad ꝑſens. quod ſi ita
ſit: tunc ille ſpēs immediate producunt̄ de
potentia materie vt ſpēs caliditatis đ ma
teria: ꝛ mediante illa caliditas. qđ fortaſ/
ſe nō optet. ſiue mediate: vt q̄litates ſecū/
de mīxte. vt calores ſapores ꝛ odores ꝛ for/
me ſbales q̄ de maria ꝑducunt̄ ꝑeter me

Cõclo 6 diante p̄ędiſpõſitõne agẽtis. ¶ Sexta cõ
cluſio. oĩs anĩa bruti eſt ex materia. pbaꝛ
ſic. qꝛ anĩa bruti gñaꝛ ꝛ nõ creaꝛ. igiꝛ. añce/
dens pbaꝛ ſic. qꝛ ita eſt de anĩa bruti ſicut de
alijs formis gñabiliũ. ſꝫ alię formę gñabi
liũ gñanꝛ ꝛ nõ creanꝛ. igiꝛ. ptꝫ maioꝛ. quia
ita anĩa bruti cũ corpe naſciꝛ debito diſpo
ſito: ꝛ diſpoſitõe debita deficiẽte realr moꝛi
tur: ſiue deſinit eſſe ſic ꝛ alię formę gñabili/
Corela. um. minoꝛ eſt ꝯcluſio p̄cedẽs. ¶ Correlari
um. anĩa bruti eſt extẽſa extẽſione corpoꝛis.
et multiplicata mlti plicatõe indiuiduoꝝ.
ptꝫ. qꝛ hę ſunt ꝯditões formę corporeę.
Hec de p̄mo arti. ſ. quomodo forma fit ex
materia.

Quantuꝫ ad secũ/
dum articlm. Utꝝ q̄libet forma materialꝛ
Arti. 2 poſſit fieri virtute ſeminali impſſa cũ cau/
Notã 1 ſis ſupioꝛibꝫ coagẽtibꝫ in fluxu cõi. ¶ Pri/
mo p̄mitto ꝙ formã materialem voco for
mã eductã de potẽtia materię. Uirtutẽ ſe/
minalẽ voco diſpoſitõem materię itrodu/
ctã ſiue a cęlo ſiue aliũde qua hęc forma i/
mediate educiꝛ ꝯcurrentibꝫ agẽtibꝫ ſupio
ribꝫ. Influxum cõem voco diſpoſitões vꝉ
diſpoſitõem quas vel quã facit cęlũ totũ:
cum omĩbꝫ ſuis ptibꝫ in hęc inferioꝛa pro
Notã 2 gñationibꝫ indiuiduoꝝ. ¶ Scdo eſt notã
dũ: ꝙ vtꝝ hęc virtus ſeminalꝛ ſufficiat edu
cere formã p̃t intelligi dupliciꝛ. vno mo/
do vtꝝ ſufficiẽter introducta poſſit educe
re formã. alio mõ vtrũ pro gñatiõe formę
poſſit ab agẽtibꝫ vniũſalibꝫ ſufficiẽter in/
Dubiũ troduci. ¶ Et dubitaꝛ rõnabiliter: vtrũ de
us in p̄ncipio pduxerit formas mediante
virtute ſeminali. ſ. diſpoſitõe materię p̄ę
uia. ꝛ ſi ſic. vtrũ ſbito vel ſucceſſiue itrodu
cta. ꝛ vtrũ gñatõe indiuidui in eſſe ſuę ſpe
ciei pfecto. vꝉ potius ſb eſſe ſuę ſpeciei im/
perfecto naturaliter p cedente ad vlterius
Notã 3. incrementũ. ¶ Tertio eſt notandũ: ꝙ du/
plicia ſunt naturalia. qꝛ q̄dam ſunt imper
fecta ſic ꝙ ſine ppagatõne ſeminis poſſũt
generari: ſic vermes ꝛ alia anĩalia gẽita ex
putrefactiõe. Alia ſũt ſic pfecta: ꝙ ſine pro
pagatõne ſeminis parentũ ꝛ illiꝰ p̄uia re/
ceptõne ꝛ debita ꝯſeruatõe ꝛ p̄paratõne p
matrẽ fieri nõ pñt. ſic hęc phus ponit in li
bro de gñatõe anĩaliũ. ¶ Quibꝫ p̄miſſis ni
Cõclo. 1 hil temere aſſerẽdo ponunꝛ ppões pba/
biles. ¶ Pria eſt hęc. ſ. p virtutes ſeminales
eo mõ quo ẽ oꝛdine naturę inſtitutũ ẽ cũ
cauſis ſupioꝛibꝫ ſufficiũt educere formaꝫ
ſbalem. ptꝫ. qꝛ alꝛs auctoꝛ naturę nõ ſuffi/
cienter inſtituiſſet. ¶ Scda ꝯclo. eductio Cõclo. 2
formaꝝ anĩaliũ naturaliũ vegetantiuꝫ et
mixtoꝝ in p̄męua ſui pductõe: fuit ſm ſta
tũ eoꝝ in eſſe pfecto. ptꝫ. qꝛ imediate a deo
dei aũt pfecta ſunt opa Deut. xxxij. Secũ
do. qꝛ Geñ. p̄mo dꝛ. ꝙ pduxit terra herbã
virentẽ ꝛ lignũ faciẽs fructũ. g̃ vegetabilia
pducta ſũt cũ fructu. ꝛ ex ꝯñti in eſſe perfe
cto. ꝛ nõ minꝰ vidꝛ h̃ ita eſſe factũ de ſenſi/
bilibꝫ. Itẽ hoiem pduxit in ſtatu naturę
pfecto. vicꝫ ſic ꝙ iam erat plenꝰ ſciã ꝛ ſapiẽ
tia. vt poſt diceꝛ. g̃ eadẽ rõe ꝛ alia anima/
lia. ¶ Tertia ꝯcluſio. hęc pductio anĩaliũ Cõclo 3
et vegetabiliũ fuit ſupnaturalꝛ. ptꝫ. qꝛ na/
tura nihil pducit i eſſe pfecto. ſꝫ p̄cedit de
impfecto ad pfectũ. vt de puero in virum.
de floꝛibꝫ ad fructus: ꝛ de imaturo ad ma
turũ. ergo cũ hęc om̃ia fuerãt pducta in eſ
ſe pfecto. ptꝫ: ꝙ eoꝝ pductio fuit p̄ter cur/
ſum naturę ꝛ ſupnaturalis. ¶ Quarta cõ/ Cõclo 4
cluſio. nõ eſt certũ vtrũ imediate formę vi
uẽtiũ ſint educte p virtutes diſponẽtes ma/
teriã: an ſine medio a deo. ptꝫ. qꝛ certũ ẽ ꝙ
ſine medio ꝛ inſtãtanee ſimꝉ introductę ſũt
ſinguloꝝ corpibꝫ ſuę formę ꝛ diſpoſitiões
ad opa eoꝝ cõuenientes. potuit g̃ eſſe: vt p̄
us natura eſſent diſpoſitões q̄lificatiuę ꝛ
deus imediate p eas formas ſbales educe
ret. Itẽ poterat eſſe ꝙ deꝰ immediate eas de
terra formaret ſine coactõe cauſaꝝ ſcdarũ
quõ fecerit ip̄e nouit q̇ fecit. ¶ Sꝫ q̇d vidꝛ Dubiũ re
cõgruẽtius: videꝛ mihi ꝙ imediate deus ſpõſum
vtrũqꝫ pduxerit formã ꝛ diſpoſitiõem ſibi
conuenientẽ ꝛ nõ vnũ p aliud. nã ita pro/
duxit alias creaturas immediate p ſeip̃ꝫ.
Et mouet me. qꝛ actio ipaꝝ qualitatũ na
turalꝛ: ſequiꝛ nõ ſolũ actõem p̄mi mobilis
ſed etiã ſolis ꝛ aſtroꝝ que in pductiõe ve/
getabiliũ nondũ erãt pducta: cũ pducta
ſint die q̄rto. ꝛ vegetabilia ex terra die ter
tia. ¶ Forte diceꝛ ꝙ tũc alioꝝ viuẽtiũ formę
eẽnt creatę. ¶ Dĩ ꝙ nõ. qꝛ eẽnt educte de po
tẽtia marie deo ſupplẽte vicẽ q̄litatũ edu obiectõis
ctiuaꝝ ꝛ illas q̄litates ſilꝛ pducẽte. ¶ Qui/ Solõ
ta ꝯclo. ſm ꝯſuetũ ꝛ ſolitũ naꝛę curſũ ñ ſuf Cõclo 5.
ficit cęlũ ſuis virtutibꝫ q̄s i fluit ad ſinguloꝝ
aĩaliũ gñatõeꝫ imediate. pꝫ de pfectiſ aĩali
bꝰ q̄ ſm naꝛalẽ rõnẽ ꝛ phm in li. de gñatõe
aĩaliũ nõ pñt fieri niſi ꝯiũctõe maris ꝛ feĩe
¶ Sexta ꝯclo. ad oĩm anĩaliũ gñabiliuꝫ
ex putrefactõe cęlũ cũ agẽtibus ſupioꝛibꝫ Cõclo 6

ſuis virtutibꝫ ſeminalibꝫ ſufficit generati
onē.ptꝫ.quia iđo dicunt̃ ex putrefactōne
Cōclō7 gn̄abilia.¶Septima ↄcluſio.ꝙ in gn̄ati
one anialiū ſiue ex propagatōe ſeminis ſi
ue etiā ex putrefactōne ꝑncipale ꝓducens
eſt celū:⁊ adhuc ꝑncipalius deus.ꝓbat̃ ſic
qđ dirigit q̄litates diſponētes ad educen
dam formā eſt ꝑncipale educēs formā: ſic
qui ſecat per ſecurim ꝑncipalis eſt cā ſecti
onis.modo celū eſt hmōi.igit̃.maior ē no
ta.⁊ minor patꝫ ex dictis in p̄cedenti q̄ſti
one.q꞉ deus dirigit celum vt influat: et cū
eo influentias vt alterent:⁊ cū ipis dirigit
qualitates aptas forme vt formā educāt
et ergo deus ꝑncipalius facit:q꞉ vt ↄgno
ſcens finem:⁊ a ꝑncipio vſqꝫ ad eum atti-
gens prout illi cōgruunt oīa diſponit:ce
lum aūt poſt deum.q꞉ cum eius ſit princi
Confir. pale ad hec inſtrumentū:ſecundario agit
¶Confirmat̃.q꞉ in gn̄atōne bouis vel pat̃
ꝑncipaliter educit formā cū qualitatibus
et hoc nō.q꞉ bene ſtat ꝙ mortuus ſit ante
anime introductōez que diu fit poſt cōmix-
tionē ſeminū.vel mater.⁊ hoc nō.q꞉ forte
et veriſimilr nō habet ſe actiue in ꝓductio
ne forme.q̄uis bene habeat ſe cōſeruatiue
fetus ⁊ ſeminū:ne alterent̃ diſcōuenienter
ab elemētis:al's mater ſine ſemine patris
poſſet in generatōem.qđ nō eſt verꝫ.vel q̄
lificatiue diſpoſitiones per ſe.⁊ hoc nō.q̄a
nō ſunt eque nobiles ſicut forma que edu
citur.ergo opꝫt ꝙ educens ꝑncipale ſit ce
lum qđ influit ⁊ dirigit ad formā directū
a dō:⁊ ꝑncipaliſſime ds oīa ꝓuidēs ⁊ad fi
nē ꝑ media đbite diſponēs.¶Cor.nō op
Corre.1 tet pro generatōe rerꝫ inferiorꝫ ponere da-
torē formarꝫ diſtinctū ↄtra deū.ptꝫ.quia
cum hec eductio ſit corꝑea:⁊ forme exten-
ſe reducit̃ nō immediate in indiuiſibile:ſꝫ
in celum quod eſt cauſa corporꝫ ⁊ mediā-
te eo in ꝑmū motorē.ſcꝫ deū.Et ergo non
eſt neceſſitas ponendi aliquā intelligenti
am applicatā mūdo corporeo vt educat
formas.q̄uis hoc Auicēna viſus ſit dice
Corre..2 re.¶Scđm correlariū.nec opꝫt pro edu
ctione huius forme ponere ideā vniuerſa
lem diſtinctā ↄtra deum:vt exemplar et ra
tio educēdi platonis mō.ptꝫ.q꞉ oīa ta-
lia ſeruari poſſunt per deum in quo omni-
um ſunt idee.vt dictū eſt ꝑmo articlō pri-
me q̄ſtionis ꝑmi libri.Hoc de.ij.ar.

Arti.3. Quantū ad terti-
um articulū.Utrū forme elemētares ma-
neant in mixto:Et de ſuppoſito queſtiōis
eſt ſciendū.ꝙ de hoc ſunt tres opiones om
nes ꝓbabiles.¶Prima eſt cōmentatoris Opi.1.
iij.de celo ⁊ mundo ponētis ꝙ maneant in
mixto ſb eſſe remiſſo.ponit em̄ formas ſb-
ſtantiales elementorꝫ quaſi eſſe medias i-
ter ſbſtātias ꝑfectas ⁊ formas graduales
dicendo ꝙ cū ſbſtantialibꝫ formis conue-
niāt in hoc ꝙ dant eſſe ſpecificū:⁊ cū gra-
dualibꝫ in hoc ꝙ in ſua eſſentia poſſunt ī
tendi ⁊ remitti.Phm aūt dicentē ꝙ ſbſtā
tia nō ſuſcipit magis nec minus:dicit hī-
telligere de ſbſtātijs ꝑfectis quales nō ſūt
forme elemētorꝫ.¶Scđa eſt Auicenne et Opi.2
multorum aliorꝫ ponentiū ꝙ maneant in
mixto in eſſe ꝑfecto.ſicut hec recitaui in q̄
ſtionibꝫ de generatōe legens phiaꝫ.¶Ter Opi.3
tia eſt cōmunis modernorꝫ:ꝙ forme ſbſtā
tiales elemētorꝫ nō ſuſcipiunt magis ne-
qꝫ minus nec manent in mixto in actu:ſed
ꝙ materie eorꝫ manent cū qualitatibꝫ cō-
ſimilibꝫ vel in ſpecie vel in virtute cū qua
litatibꝫ elementorꝫ.⁊ ſic elemēta manent ī
potentia.quia virtute ſuarū qualitatum
manent.Et hanc opinionē magis repu-
to probabilem:ſicut etiā in dictis queſtio
nibus apparet.¶Secūdo eſt notandū: Nota
ꝙ oēs anime brutorꝫ ⁊ plantarū ſunt ex
tenſe extenſione corporis.hoc fuit correla
riū ſexte ↄcluſionis ꝑmi articuli.⁊ probat̃
ſic.quia ita eſt ad experiētiā in animalibꝰ
entomis:vbi partes contra inuicē diuiſe
ſcorſum viuunt.Item in plantis vbi vir-
tus radicū eſt in ramis:ſic ꝙ rami abſciſſi
viuunt ⁊ nouas generāt radices:⁊ in radi
cibꝫ eſt virtus trunci ⁊ foliorum.vnde ab-
ſciſſo trunco nouos faciunt ramos.quare
ergo nō in alijs ſic eſſet:¶Et confirmatur. Confi
quia oēs tales anime ſunt educte.for-
ma autem que educit̃ de pōtentia ſbiecti:
ipi ſbiecto coextenditur.quia nō poſſet di
ci quare potius eſſet in vno ſitu q̄ꝫ in alio.
¶Tertio eſt notandum.ꝙ animā eſſe cō- Nota
poſitam ex elementis poteſt intelligi du-
plr.¶Uno mō ſic ꝙ ſit ex elemētꝫ actualit̃
exn̄tibꝫ in aiato đ q̄rꝫ potētia aīa ē educta
¶Scđo mō ꝙ ſit educta de mat̃ia elemēto
rū q̄tuor:vl' ī actu ↄcurrētiū:vel in virtute
in gn̄atōe aīal'.¶Quibꝫ p̄miſſis ē ꝑma ꝓ- Cōcl
poſitio hec:cum tertia opinione.ꝙ forme
ſbales elementorꝫ nō manent in mixto.ꝓ
batur ſic.quia ſi manerent: vel manerent

ſimul adequate in eadem parte materie mixti:vel nõ. Si ſic.tũc poſſibile eſſet eandẽ materiã ſimul informari plibꝫ formis ſpecificis:nullã viã ab inuicẽ habentibꝫ.ſ. qtuor formis elemẽtoꝝ.ſbtrahaꝛ igiꝛ aima erit vnum ⁊ idem ſm ſitũ ignis aer aqua et terra. vel ſaltẽ qttuor indiuiduoꝝ ſbſtãtialiũ adequate erit eadẽ materia. Si dicis ꝙ nõ.g nõ quelibet ps mixti eſſꝫ mixta
phaꝛ ¶Scdo.q2 experiẽtia docet ꝙ materia ligni nõ recipit formã ignis vel aliã ſbalem:niſi dimittat formã ligni.⁊ ita in oĩbꝫ videꝛ ergo ꝙdiu habet materia vnã formã non accipit aliã.⁊ ergo niſi amittat formã elementoꝝ:nõ accipiet formã mixti. et hocẽ
obiectio propoſitum. ¶Et ſi dicaꝛ.quid in generatiõe lapidis corrũpat formã terre:cũ poſſit ſtare terra ſb maiore denſitate frigiditatem ſiccitate ꝙ̃ eſt in lapide.¶Dicaꝛ ꝙ celũ
Solo cum pportione qualificatiua cõuenienti forme ſb qua nõ põt manere alia forma ſbſtantialis. Et ergo dõm eſt ꝙ hoc non eſt ex parte alicuius qualitatis pme.ſꝫ rõne cõplexionis qualificatiue ad quã ſeqꝛ illa ſpẽs lapidis. Illa eñ ordine naꝛe prius corrũpit formas elemẽtareſ:quibꝫ alia cõplexio ſicut alia ſpeciei cõuenit.⁊ iſta diſ
Cõclo 2. cõuenit.¶Scda ꝯcluſio eſt.ꝙ forme elementoꝝ manẽt virtualiter ſiue põtẽtialiꝛ i mixto.patet.quia ſue qualitates vt caliditas ⁊ frigiditas:grauitas ⁊ leuitas manẽt put videꝛ docere ſenſus tactus.he aũt ſũt virtutes elementoꝝ pro quibꝫ etiã ⁊ per qs poſſunt in reſolutõne mixti ſimilia elemẽ
Correl. ta poribꝫ gñari.¶Correlariũ.nõ eſt neceſſe ad cuiuſlibet mixti gñatõem concurrere actualiꝛ qttuoꝛ elemẽta.pꝫ.q2 exq ſolũ manẽt ſue vtutes:ſufficit concurſus vni9 vl duorũ in actu:cuius diſpõitõne in calido et humido dicũꝛ alia cõcurrere:vt in gñatione vermis ex putrefactõe nõ requiriꝛ actu alis cõcurſus ignis.nõ eñ videꝛ ꝙ tantus calor ſit in verme q̃ntus requiriꝛ ad eductionẽ forme ignis.¶Tertia cõcluſio.ani
Cõclo 3 ma bruti nõ fit ex elementis actu remanẽtibꝫ formaliꝛ cũ aĩa producta.pꝫ p cõcluſionem pmã.¶Quarta ꝯcluſio.ꝙ ipſa
Cõclo 4 fit ex elementis potentialiꝛ ad eius generatione cõcurrentibꝫ.pꝫ.quia fit ex materia diſpoſita qualitatibꝫ quatuoꝛ elementorũ.⁊ in illa diſpoſitione dicunꝛ concurrere quattuoꝛ elementa quibꝫ ille qualitates pmo debentur,ſcilꝫ ignis in concurſu caliditatis.⁊ ita in aliꝭs.quia ſingule quattuoꝛ qualitatum primaꝝ ſingulis elementiſ primo debenꝛ. vt hec tractanꝛ a pho.ij. de gñatõe. Hoc de.iij.ar.

Quantũ ad quartũ articu.

Quantũ ad quartũ articu. videndũ eſt. Utrum aĩa poſſit fieri ex materia tota ſimul: vel neceſſario ſucceſſiue:ſicut ignis ſucceſſiue fit ex ligno. Arti.4
¶De quo probabiliter etiam procedendo eſt pma concluſio hec. Coꝛ vel ei proportionabile pus viuit in animali q̃ cetera membra. hec concluſio pmo mãifeſta ẽ ad experientiã. extracto eñ corde cygni viſũ eſt ipm moueri motibus cõtrariꝭs.ſ.ſaltationis ad aliquod notabile tempus: cuꝫ iam corpus erat mortuũ.¶Itẽ hec ẽ philoſophi in libro de generatõe aĩalium. Cõclo.1
¶Et tertio patet.quia coꝛ eſt aliꝭs mẽbris cauſa vite in ſuo influxu.⁊ ergo rõnabiliꝛ pus viuit ceteris membris. Et eadem ratione ita etiã vltimo moriꝛ. Item quia eſt omnibꝫ aliꝭs cauſa naturalis caloris ⁊ nutritionis. Unde in cõmuni morte mẽbra a capite p lus diſtantia citius moriuntur tale aũt tardius ſupaꝛ a corrũpẽte.¶Sed forte diceꝛ.coꝛ eſt pfectiſſimũ inter mẽbra animalis.ergo vltimo producetur. pbaꝛ conſequentia per phum. vij. meth.⁊ quarto de celo volentem ꝙ poſteriora via generationis ſunt pora viã perfectõnis. Reſpõdetur cõcedendo añcedens.⁊ negãdo cõſeqntiã.⁊ ad phm ꝙ loquiꝛ reſpectu eiuſdẽ ſcꝫ ꝙ idem indiduũ vel membrũ ꝙdiu eſt in ſtatu gñatõnis pfectiuſ eſt qñ eſt ſb ſtatu poſteriori q̃ qñ eſt ſb ſtatu poꝛi. vt animal pfecti9 ẽ cũ ſentit q̃ qñ ſolũ ſe nutrit: et adhuc pfecti9 ẽ qñ ſe ſufficit mouere cõtrariꝭs motibꝫ q̃ qñ ſolũ ſentit. Et ita coꝛ durãte ſtatu gñatõnis fit in ſe ꝯtinue magis pfectũ. nõ aũt oꝫ ꝙ inꝛ mẽbra illud qd poſteri9 gñaꝛ ſit nobili9 q2 h eſt effectus pus genitoꝝ.¶Corꝛ. ſeqꝛ ꝙ loqndo de tota li gñatõe aĩal in eſſe pfectõ:ipa ẽ ſucceſſia: ſiliꝛ de totali corruptõe.pꝫ.q2 coꝛ pmo viuit et vltio moriꝛ. qd neceſſario ẽ cũ ſucceſſione.¶Scda ꝯclo.pbabile ẽ ꝙ coꝛ i gñatõe aĩal gñeꝛ totũ ſiꝛ. pbaꝛ ſic.ſi materia cordis poſſet ſufficiẽr ẽe diſpoſita tota ſiꝛ:tũc coꝛ poſſꝫ gñari totũ ſiꝛ.ſꝫ materia cordiſ põt tota ſiꝛ ẽe diſpoſita.igitur.tenet ꝯña ⁊ paꝫ maioꝛ.quia cũ actus actiuoꝝ ſint in paciente
pꝫ 2.
pꝫ 3.
obiectio
Corre.
Cõclo.2

diſpoſito:nō videt̃ quare materia ſufficien-
ter p̃parata forma nō introduceret̃. Et
minor declarat̃ ſic.quia probabile eſt ſemē
paternū quod ſm phm habet ſe per mo-
dū artificis.materiā cordis circūarca in ſe
recipere:⁊ tunc ſtat ꝙ vniformiter diſpona
tur pro gn̄atione anime ſiue cordis: eo ꝙ
ſuppoſito ꝙ in extremis fiat fortior actio
quantū eſt de ſe.tn̄ quia in medio ↄcurrit
actio ⁊ vnitur:adequat̃ extremis. Ut ſi q̊s
duas latitudines vniformiter difformes
equales et eiuſdem ſpēi ſic cōtingeret ꝙ in
tenſiſſimū vnius eſſet cum remiſſiſſimo al-
terius ⁊ econtra:totū fieret vniforme. Sic
in ꝓpoſito.pone ꝙ ſemē ē in latere dextro
matris debens agere ad gn̄atōem cordis.
et agat ſic ꝙ in parte tertia ꝓfunditatis il
lius materie que eſt ei ꝓpinquior agat vt
tria:⁊ in media tertia actione vt duo.⁊ in
vltima tertia ꝓfunditatis ſcilicet que ab
ipſo plus diſtat actione vt vnum. Et tunc
ecōtrario:ſemen quod eſt in latere ſiniſtro
eiuſd̄ cordis formādi agat eque fortit̃ ecō
trario ſcꝫ prope ſe vt tria:⁊ i medio vt duo
et in tertia a ſe magis diſtante actione vt
vnum:manifeſtum eſt ꝙ ꝑ totuꝫ eſt actio
vt quattuor.⁊ ſic vniformis.⁊ ex ↄn̄ti ſtat
ꝙ materia forme cordis introductione ſit
vniformiter diſpoſita.quod erat proban-
dū. Hoc de q̄ito ar.

Quantum ad qui

Arti.v tum articulū reſtat videre de queſito. vi-
delicet. Utruꝫ partes aīe integrales ſint
ſpēaliſſime ſimiles eſſentialiter? Cū ei ani
me in aliīs ab homine ſint extenſe extenſi
one corporis.vt dictū eſt:queſtio eſt. vtrū
pars anime equi que eſt in cerebro ſit ſpe-
cialiſſime ſimilis parti integrali eiuſdē aīe
que eſt in corde vel in oculo:ſicut due albe
dines eiuſdem lactis extra inuicē exiſten-
Notā i tes ſunt oīmode eſſentialr̃ ſimiles.¶ Pro
quo ꝑmo p̄mitto ꝙ forme extenſe diuer
ſaꝝ ſpecieꝝ nequeunt facere vnū eſſentia-
liter inter ſe.patet.qꝛ ex quo ſunt diuerſaꝝ
ſpērum ſemꝑ earū vltima differunt ſpecie
vt forma partis virge aride ⁊ forma partꝭ
viue.q̄uis cōtinua ſint in gn̄e quātitatis
tn̄ nō ſunt vna forma:ſicut nō eſt vnuꝫ et
idem ſimul et ſemel viuū ⁊ mortuū.¶ Se
cundo vt videt̃ valde clare.qꝛ due ſpēs re-
rum in actu formali diſtinctaꝝ nō faciunt
vnū in numero.mō oēs forme extēſe di

uerſaꝝ ſpecieꝝ eſſentialiū dant duo eē ſpe-
cifica. ergo nō dant vnū eſſe indiuiduale
maior patet.qꝛ quomō idem eſſet ſimul ⁊
ſemel duarū ſpērum vel ex duabꝫ ſpeciebꝫ
actualibꝫ integratū.⁊ minor ſimilr̃.vnde
quātūcunqꝫ lignū vniret̃ lapidi:tn̄ nunq̄
eſſet idem in numero lignū ⁊ lapis.qꝛ cuꝫ
lapis differat ſpecie a ligno:ſi hoc eſt lapiſ
ſpecie differt a ligno:⁊ eſt lignū.ergo ſpecie
differt a ſeipſo.ſimiliter poſſet induci in oī
bus conſilibꝫ.¶ Scd̄o ſuppono ꝙ oē vnū Nota
eſt vere vnū.apparet.qꝛ eſt vere ens.ḡ ve
re vnū.iiij.meth.ens ⁊ vnum conuertunt.
Itē eſt ꝓ e vnū in ſua ſpecie.quia eſt vnū in
diuiduuꝫ illius ſpēi.¶ Tertio ſuppono ꝙ Nota
quicquid eſt vnū in ſbſtantiīs ↄpoſitiſ eſt
vnū ab vnitate ſue forme ſbalis.ptꝫ quia
ſicut forma dat eſſe actu ⁊ cōſtituit rem in
ſua ſpecie:ita dat eſſe vnū. Itē ſi aliq̄d ad
imaginatōem haberet duas formas vlti-
matas in genere ſbſtantie:ipſꝫ nō eſſꝫ vnū
quia eſſet duo indiuidua.qꝛ quelibet ſua-
rū formaꝝ daret ei eſſe actu. Itē quare pl⁹
ab vna denotaretur q̄ꝫ ab alia.¶ His pre Cōclu
miſſis eſt ↄcluſio reſpōſalis hec.oēs par ſpōſio
tes eiuſdē anime extenſe aſini vel equi vel
alterius viui ſunt eſſentialiter ſpēaliſſime
ſimiles probat̃ ſic.omnes partes que faci
unt vnā formā totalem in ſpecie ſpecialiſſi
ma eſſentiali:ſunt ſpecialiſſime eſſentialit̃
ſimiles. Sed oēs ptes eiuſdē aīe inte
grales faciunt vnā formā totalē igit̃ om-
nes ſunt ſimiles.ↄn̄a nota eſt.⁊ maior pa-
tet per ſuppoſitōem ꝑmā. minor ptꝫ dedu-
cendo in vno:vt in equo. cuꝫ ei equus ſit
vere vnū:per ſuppōnem ſcd̄aꝫ:oportꝫ ꝙ to
talis forma equi ſit vna: per tertiā. et hoc
eſt ꝓpoſitū. Eodē mō pōt declarari d̄ cuiuſ
cūqꝫ alterius anime extēſe ptibꝫ.¶ Secū-
do ꝓbat̃ ↄcl̄o.qꝛ niſi ſic:in aſino eſſent tot pbat
aīalia ſpē dr̄ſa q̄t ſūt i eo mēbra diuſorum
noīm.falſitas vī cōit̃ ↄceſſa. ⁊ ↄn̄a tenet.
qꝛ ocl̄s eēt vnū aīal.qꝛ eēt ſba aīata ſenſit
ua total̃:eo ꝙ lꝫ ocl̄s ↄtinuaret̃ aliīs mem
briſ:tn̄ n̄ faceret cū eis vnū:eo differet for
ma ſua ſpē a forma carnis. ⁊ ſic eēt eēntia
lit̃ totū.⁊ total̃ ſba.ſic ps v̄ge viua ē total̃
ſba:lꝫ ↄtin uet̃ pti mortue cū q̄ n̄ fac̄ vnū
¶ Tertio ꝓbat̃ ↄcl̄o ſic.qꝛ ſi oīm mēbroꝝ pbat
eq̄ forme ſbales ſint int̃ ſe diſtīcte: ⁊ tamē
omnes ille ſunt vna anima equi: quero
a te.qua vnione? vtrum eſſentiali. et hoc
non.quia non ſunt eiuſdem eſſentie: vel

continua ſolū in genere quātitatꝭ. ⁊ ſic nō
ſunt vnū: niſi ſicut virga arida cū virga vi
ua: que nō ſunt vnum. vl' vnitate colligā/
tię. ⁊ ſic nō erit equus vnus: niſi ſicut arca
vel domus per colligantiā eſt vna. et ergo
nō erit equus vnus eſſentialr. ſicut eſſꝫ co/
lor vnus ex omnibꝫ: ſi in pariete continuo
hic eſſet albꝫ: hic rubeus: ⁊ hic niger. ꝑut ē
Corre. 1 notū. ¶ Correlariū. ęque ſimiles ſunt. ani/
ma partial' oculi ⁊ aīa partial' cordis in e
quo: ſicut duę partes anię cordis eiuſdeꝫ.
patꝫ ex ꝯclōne. qꝛ ſunt ſpēaliſſime ſimiles
Corre. 2 ¶ Scđm correlariū. oīa noīa organorū
ſiue mēbrorū: ſicut caput: pes. ⁊c. ſūt cōno/
tatiua officij ad qđ eſt membrū deputatū
vel figure qua figuratus eſt. ptꝫ. qꝛ vel cō
notant: ⁊ habēt ꝑpoſitum. vel nō cōnotāt
et ſi ſic: tunc vbicūqꝫ eſſet talis aīa: ſic eſt
in pede. hoc eſſet pes. ſicut vbicūqꝫ eſt taliſ
qualem dat eſſe equū: ibi eſt equ⁹. modo
in corde eſt talis aīa: ꝑ p̄cedens correla/
rium: immo in toto equo. cor ḡ eſſet pes vl'
Corre. 3 equus pes. qđ nō habet apparētiā. ¶ Ter
tium correlariū. nullū nomē mēbri eſt in p̄
dicamēto ſbē. patꝫ per p̄cedēs. qꝛ ſunt ter/
Corre. 4 mini cōnotatiui. ¶ Quartū correlariuꝫ. ſi
pars anię oſſis equi ꝑ potentiā dei mutare
tur ad organū oculi. ⁊ aīa organi oculi in
os: ita bene videret equ⁹ poſt ſicut āte. pꝫ.
ex quo forme ſunt oīmode ſimileſ eſſentia
liter. quicq̄d vna facit eodē inſtrumēto: h̄
alia equalis ſi eſſꝫ illo inſtrumento ęqua
Corre. 5 liter faceret. ¶ Quintū correla. ꝙ pes non
videt vel os. h̄ nō eſt ex impotētia animę:
ſꝫ ex defectu organi ⁊ diſpoſitōis organicę
6 ¶ Sextū. aliq̄ duo ſunt vnius ſpēi: quorū
vnū pōt in aliquā opatōem. ⁊ aliud non
p̄t in illā: nec in ſilem ſine miraculo. pꝫ de
7 oculo ⁊ oſſe eiuſdē aīalis. ¶ Septimū cor
relariū. nō potēs ſentire ꝑ naturā: ⁊ potēs
ſentire ſunt ſpēaliſſime ſilia. ptꝫ de eiſdem.
os eīm ſm naturā nō pōt ſentire: ⁊ oculus
pōt: ⁊ tñ ſimillima ſūt in ſpē. Hoc đ. v. ar.

Quantum ad ſex/
Ar. 6 tum articulū. ſ. quo ad dubia tacta in ar/
guendo ꝯtra q̄ſitum ante oppoſitū: eſt ꝑ/
mū dubiū tale. Utrꝫ aīa oſſis ſit in ſenſi
tiua? qđ tangit in ꝑmo argumēto ꝯ q̄ſitū.
Et vidꝛ ꝙ ſic. qꝛ nō pōt ſentire: cū os ſenti/
re nō poſſit. Oppoſitū vidꝛ. qꝛ ſi iuxta dc̄a
Dub. oēs ptes ſūt vni⁹ ſpēi: tūc ſi vna eſt ſenſitia
etiā talis erit alia. ¶ R. hic. ꝙ inſenſitm̄ pō
teſt dicere illud qđ iuxta legē ordinatā
dei nō pōt ſentire. ⁊ ſic aīa oſſis eſt inſenſi
tiua. ⁊ ſic nō eſt inſenſitiuū de p̄dicamento
ſbē: ſꝫ ꝑuatiue de p̄nto paſſionis: ſicut poſ
ſe ſentire poſitiue eſt de eodeꝫ. ¶ Alio mo 2
do dicit inſenſitm̄ eſſentialr. qꝛ in eſſentia
ſua nō eſt natū cognoſcere cū ſenſu: nega/
tiue exponēdo: vel affirmatiue: ſeu per po/
ſitionem exponēdo qꝛ eſt forma q̄ ſm ſuā
ſpēm nō eſt nata ſentire: ſicut forma plan/
tę vel inaīati. Et ſic debet dici ꝙ forma oſ
ſis eſt ſenſitiua: ⁊ ꝯp̄hendit ſb ſenſitiuo in
p̄nto ſbſtātię. qꝛ ſic ſenſitm̄ eſt differentia
ſbalis. ꝑut eīm in ſexto correlario dictū ē n̄
ē incōueniēs ꝙ aliq̄d poſſit in vnā opati/
onē in quā nō pōt aliud iuxta ordineꝫ na
turę: ⁊ tñ ſint res eiuſdē ſpēi ſpēaliſſimę eſ/
ſentialis. qꝛ illa diuerſitas ꝯtingit ex de/
fectu organi: ⁊ nō ex diſſimilitudine natu
re. vt dixit quintū correlariū. ¶ Ad rōneꝫ
in ꝯriū dicat ꝙ de potētia dei abſoluta Ad rōnes in ꝯriuꝫ.
aīa oſſis pōt ſentire. quia deus poteſt ſibi
facere organum vel eandem numero po/
nere in organo apto. quāuis de potentia
ordinata dei ⁊ de lege cōi nequeat ſentire
ex defectu organi requiſiti qđ neq̄t eē in oſ
ſe. ¶ Scđm dubium eſt. Utrū anima ve/
getatiua bruti ſit eius ſenſitiua? Et videt 3
ꝙ nō: qꝛ nō oīe qđ cōuenit ei ſm qđ ē ve/
gatiuū. cōuenit ei ſm qđ eſt ſenſitiuū. igit.
cōſeq̄ntia videt tenere. ⁊ añs ptꝫ. qꝛ equ⁹
inq̄ꝫtum vegetiuā habet: agit ſine cogniti
one ſui: et inq̄ꝫtum ſenſitiuam habet: non
agit ſine cognitione. ¶ Oppoſitū patꝫ ex
articulo quinto. R. ꝙ omnis aīa ſenſitia Ad 2
etiam eſt vegetatia. qꝛ nō plus poteſt ſen/ dubiuꝫ.
ſitiua manere ſine nutrimento qꝫ vegeta/
tiua: et ideo cuꝫ deus ⁊ natura non defici
ant in neceſſarijs: oēm ſenſitiuā ꝑduxerūt
etiā eſſe vegetiuā. Scđo dicit ꝙ in eodeꝫ
aīal inō ſunt vegetatiua ⁊ ſenſitiua for/
mę diſtinctę vel anię diſtinctę. ptꝫ ex pre/
cedēte. nā cū ſenſitia ſit vegetatia: alia ve/
getatia ſuꝑaddita ſuꝑflueret. Jō phs. ij.
de aīa dic: ꝙ ſꝑ in ſuꝑiori potētia aię iferioꝛ
eſt incluſa vt in figura plurimū angulorū ī
cludit figura paucioꝝ āgulorū. nā ſic in te
tragano ſiue q̄drato icludit trigonū: ſic in
ſenſitio icludit vegetatm̄: vt dꝛ ibiđ. ¶ Ad
rōem in ꝯriū dꝛ ꝙ q̄cquid conuenit bruto Ad rōneꝫ
ſcđm illam rem que eſt vegetatiua: etiam in ꝯriuꝫ
cōuenit ei ſm rem q̄ eſt aīa ſenſitiua: vnđ
ſm eam rem que eſt aīa ſenſitiua: conue

nit ei agere ſine cognitōe opa vegetatiue:
ad que cognitio nō requirit. Verū eſt: qꝫ qꝛ
differunt in rōne: iō reduplicatiue vel ſpe/
cificatiue poſſunt pro eadē re: ꝓpter alie/
tatem rationū variari in ꝟitate ꝛ falſitate
vt hec eſt vera. equus inq̄ꝫtū habet aniā
ſenſitiuā pōt cognoſcere. ꝛ hec nō eſt vera i
q̄ꝫtum habet aniam vegetatiuā pōt ꝯgno
ſcere. qꝛ tūc omē vegetatiuū cognoſceret. ꝛ
3. ita in alijs. ¶ Tertiū dubiū ꝛ ꝑncipale cir
ca materiā q̄ſte rōnis eſt: quō ſit poſſibile
ꝙ in equo aīa oculi ꝛ carnis circūdantis
ſint vnius ſpēi. cum aīa oculi equi ꝛ ani/
ma oculi bouis differāt ſpecie: que tñ vidē
tur ſimiliores eſſentialr̄ qꝫ oculi ꝛ carniſ in
Notā 1 eodē aīali. ¶ Pro cuius ſolōne eſt notan
dū ꝙ aīe ꝓpter nobilitatē ſuā ſunt plures
potentie. vt vegetatiue potētie ſunt attra/
ctiua nutrimēti. digeſtiua eiuſdē. aſſimila
tiua ꝛ vnitiua eiuſdē: ꝛ expulſiua ſuꝑflui.
Senſitiue ſunt potentie poſſe cognoſcere
rem ꝛ mediāte cognitōe moueri ab eadē
ad ꝓſecutōem vel fugā. Item cognoſcitiue
potentie eſt potētia cognoſcitiua interior
et exterior. Item exterior q̇ntuplex iux̄ q̇n
qꝫ genera ſenſuū. ¶ Scd̄o eſt notandū ꝙ
Notā. 2 hmōi diuerſas potētias aīa nō ducit ad
actū ſine orgāo corporeo. qꝛ ſenſ⁹ req̇rit or
ganū in quo et per quod opatur. Itē nō
ſufficit idem organū nec eadē diſpoſitio
qualificatiua ad ſinglo᷑ ope᷑ anime pro
ductionē. ſed aliud ꝛ aliud organū. Item
aliter et aliter diſpoſitū. vt ad vidēdū exi/
gitur organū diaphanū ꝛ a dominio aq̄.
vt dicunt naturales. ꝛ tale inutile eſt ad au
diendū: ad hoc eīm requirit organū aereū
et ita in alijs. Imaginandū itaqꝫ videtur
ſic producto corde in ḡnatione aīalis vl
viui: quod eſt radix et ſedes vite: ip̄m ha/
bet naturalē vim per ſuā cōplexionē natu/
ralē ſingula organa ſue ſpeciei ꝯgrua ꝛ po
tentijs ſue aīe correſpondentia cū ſinglis ap/
tis ꝯplexionibꝫ ꝓducere adiuuāte virtute
ſeminali. Scd̄o ꝙ hec omīa producit: licꝫ
nō vniformiter calida vel frigida. tamen
ſb quadā naturali harmonia ſiue concor
dia naturali eidē ſpēi ſpēaliſſime: ꝛ eidem
indiuiduo correſpondentia. vñ licet nō eq̄ in/
tenſe ſint in qualitatibꝫ ꝑmis ſinglo᷑ mē
bro᷑ cōplexiones. ſūt tñ omēs in vna pro
portiōe cōuenienti eidē ſpēi ꝛ indiuiduo. et
ergo ab omnibꝫ omniū membro᷑ cōple/
xionibꝫ ab hac vnione ꝓporcionabili ꝛa/
pta vni omēs ꝑtes anime conſiſtes eſſenti
aliter producunt corde producēte cū ꝟtu/
tibꝫ ſeminalibꝫ. ſicut octaua q̇nta. ꝛ ꝑma
nona ꝛ decima q̇nta. ꝛ in infinitū aſcendē
do: ſi tales ſoni ꝓducerent: faciunt vnicā
concordiā muſicalē. qꝫuiſ differant penes
intenſum et remiſſum. ¶ Ex qua imagia
tione he ꝓpōnes ſunt ꝯcedende. ¶ Prima
nō oportet hanc ꝯñam valere. he res ſūt ſi ppō 1
miliores in q̄litatibꝫ ꝑmis educentibꝫ. er
go ſūt ſiliores eſſentialr. ptꝫ. qꝛ oculi diuer
ſo᷑ aīaliū ſpē ſunt ſimiliores in q̄litatibꝫ
ꝑmis qꝫ oculi ꝛ cor eiuſdē aīalis. et tamē
cor et oculi eiuſdem animalis. vt dictum
eſt: ſunt vnius ſpēi. ꝛ non oculi aīalium
differentiū ſpecie. Et ratio eſt ſenſibil: ſtat
eīm ꝙ cōplexiones ſint ꝓpinque in calido
et frigido. ꝛ ꝙ ꝓportiones ea᷑ ſint omīno
diſſonātes. ſicut eſt in talibꝫ ocul' aīaliū
diuerſo᷑ in ſpē: ꝛ ſtat ꝙ differant penes ꝑ
mas q̄litates. ſed in ꝓportione naīali eiꝰ
indiuiduo vel ſpēi cōuenienti ꝯueniant: ſic
in membris eiuſdē aīalis: recte ſicut ex
ꝑiētia docet nō magis ꝯcordare tonos ma
gis ꝓpinquos. ſicut nō ꝯcordat ſeptia no
ta cū octaua q̄ ꝓpinq̄ ſunt. ſed magiſ cōcor
dat octaua cū ꝑma: qꝫuis ab ea diſtet: ta/
men qꝛ ꝓportio ꝯueniens eſt ad vnitatē
ſoni. ¶ Scd̄a. nō penes intenſionē qualita ppō 2
tum ꝑma᷑ educentiū ſumit ſimilitudo vl'
diſſimilitudo eſſentialis: ſꝫ penes ꝯformi
tatē proportionū debitā habitudinē inui/
cem habētiū in ordine ad opatōnes debi
tas forme. patet ex eodem. ¶ Tertia. ſtat i
calido viua eſſe valde propinq̄: ꝛ tamen ppō 3
vnū eē venenū alterius. ptꝫ. ꝓpter diſſimili/
tudinē naturalem cōplexionū ſb quibus
nate ſunt fieri vel manere res viue. vt tyr⁹
eſt ſimilior aīali in calido et humido qꝫ
aqua: tñ tyrus eſt venenū mltis aīaliū
aqua nulli. recte ſicut ſeptima nota deſtru/
it octauā: quā dulcius dat reſonare coniū
cta ei ꝑma vel q̇nta que ab ea magis di/
ſtant qꝫ ſeptima. ¶ Vltimū dubium eſt. ſi
quelibet ps eq̄ ſit equ⁹: ꝛ qḋ tangit in ſecun vltimū dubiū
do argumēto. ¶ Ad quod reſpōdet per du
as ꝓpōnes. ¶ Prima ſi hic termin⁹ equus
denotet totalitatē: tunc nulla pars anima ſuppō 1
lis equi eſt equus. ptꝫ. qꝛ nō eſt ſbſtantia
totalis: ſic ꝙ nō pars. ¶ Scd̄a. Si iſte ter ſuppō 2
minus equus ſit termin⁹ vere ꝛ pure abſo
lutus: tunc quelibet pars integralis equi
eſt equus. patꝫ. quia tūc omne illud dicit

equus qđ habet talem eſſentiā qualē ha/
bet equus: ex quo li equus nihil ɔnotat: ſʒ
nudam eſſentiā importat. mō q̄libet pars
integralis equi habet talē eſſentiā qualeʒ
habet equus. vt pʒ ex dictis in q̇nto arti/
Corre. culo. ⁊ ſic quelibet ps equi eſt equ⁹. ¶ Cor
relariū. iſte terminus equus ꝓut eſt nomē
heterogeneū. ſcʒ ꝓut ſignificat rem cui⁹ p
tes nō ſunt eiuſdē rōnis cū toto nō eſt p/
dicamēti ſbſtantie. ſʒ cōnotatiu⁹ totalita/
tis. pʒ per ɔcluſionē. ſi eſſet pure abſolut⁹:
quelibet pars equi eſſet equ⁹. vt dicit con/
cluſio ſcđa. ⁊ ergo nō eſſet heterogeneū: ſʒ
homogeneū. ⁊ ergo nō eſſet heterogeneū.
Similr̄ pōt dici de aliis hmōi. Hoc đ ſex
to articulo.

Ad rati ones pn cipales **His premiſſis re**/
ſpōdeť ad rōnes ṗncipales. ¶ Ad ṗmā cō
tra ſuppoſitū: negeť ꝙ aīa bruti ſit ex nihi/
lo. ⁊ ad ꝓbatōnem dicitꝰ ꝙ creata ⁊ creatu
ra dicitꝰ nō in ſe qꝛ de potētia materie ē edu
cta: ſed in ſua materia quā deus creauit: et
i illa creatōe dicitꝰ omīa materialia creaſſe
Ad 2 in ſuo ſbiecto: nō in ꝓpria forma. ¶ Pro
ſcđo dicitꝰ: ꝙ aliquid eſſe cōpoſitum ex
materia pōt intelligi duplr̄. Uno mō pro
prie. qꝛ materia eſt eius ps: quo mō omēs
ſbſtantie cōpoſite dicunť cōpoſite ex ma/
teria. Alio mō qꝛ eſt compoſitū ex ſuiſ pti
bus que omēs de potētia materie ſunt edu
cte. ⁊ h mō q̄libet forma educta de potētia
materie dicitur congrue ɔpoſita ex mate/
ria. qꝛ eſt ɔpoſita ex ſuis partibꝫ ex mat̄ia
Per hoc ad formā negeť aīs ſcđo mō itel
ligendi: imo aīa eſt cōpoſita ex mat̄ia. ſe
cundo mō qꝛ eſt educta i ſe ⁊ ptibꝫ ſuis de
materia. Ad impꝓbatōem ṗmā đr ꝙ nō ē
Ad 2 pbatōeʒ cōpoſita ex materia tanq̄ʒ ex pte ſui ſcʒ ṗ/
mo modo. vt dc̄m eſt. ¶ Ad ſcđam ꝓbati
oneʒ: ꝙ ṗncipia bene fiūt ex alterutris. ꝓut
li ex dicit circūſtantiā ſbiecti. vt aīa ex ma
teria. vł ꝓut dicit circūſtantiā ordinis. vt
forma ex ṗuatione ſui. Sed phus vultꝙ
nō fiūt ex alterutris: ꝓut ex dicit circūſtā/
Ad 3 tiā partis: qꝛ vnū ṗncipiorꝫ nō fit ps alte/
rius. ¶ Ad tertiā. ꝙ nō ex eo ſolo qꝛ ē i ma/
Ad 4 teria: ſʒ qꝛ eſt đ potētia materie educta. vt
in ṗmo articulo dc̄m eſt. ¶ Ad quartaʒ ꝓ
batōem ſic ad ṗmā ꝙ facti ſcđo mō ex ma
Ad 5 teria ipa mat̄ia nō eſt ps: ſʒ ſbiectū. ¶ Ad
q̇ntā. ꝙ diuſimode equ⁹ ⁊ aīa ei⁹ ſūt facta

ex mat̄ia. vtrūq̄ʒ tn̄ ſuo mō factū ē ex ma/
teria. equ⁹ vt ex pte ſui: ex q̄ alia ſua ps eſt
facta: et forma equi tāq̄ʒ ex ſbiecto. Ad h
aūt qđ đr ꝙ factū ex materia eſt eductū: h
eſt verꝫ de facto ex materia ſcđo mō diſtin/
ctionis p̄miſſe. ſʒ ṗmo mō đr aliq̇d factuʒ
ex materia: qꝛ materia eſt ps ei⁹. nō q̇a to/
tū eſt ex alio ſbiecto eductū. ¶ Ad ɔfirma ad ɔfir.
tionē đr. ꝙ nihil ipius aīe añ gñatōeʒ eſt
in materia. vt dictū eſt. ⁊ negeť ɔñā. cū in/
ferť ꝙ nō plus eſſet tūc ꝓducta de materia
q̄ʒ āgel⁹. qꝛ licet nō habuerit añ eſſe i ma/
teria: eſt tn̄ de potētia materie ꝟtute agen/
tis educta. ⁊ ita nō eſt de angelo. ¶ Ad ter Ad 3
tiā negeť ɔñā: ⁊ ad ꝓbatōem ꝙ in aīalib⁹ ṗncipalē
pfectis nō ſufficit ꝟtus ſeminal': vt dc̄m ē.
Et dato ꝙ ſufficeret: tn̄ qꝛ non ſufficeret ꝓ
ducere formā in ſtatu pfecto ſic a ṗncipio
res fūt ꝓducte: pʒ ꝙ earꝫ ꝓductio fuit ſu/ Ad 4
pernatural' ⁊ diuina. ¶ Ad quartā. ꝙ albe
do eſt ex materia elemētorꝫ educta ſic alie
forme. nec eſt incōueniēs ꝙ accñs ſit ex ſb
ſtātia tāq̄ʒ ex ſbiecto ex q̄ factū eſt. ſʒ incō/
ueniēs eſſet ſi eſſet ex ſba tāq̄ʒ ex pte. ¶ Ad Ad 5
quintā parꝫ q̇d dđm ex q̄rta ɔclone tertij
articl̄i ſit em̄ ex elemētis potētialr̄ ad eius
gñatōem ɔcurrētibꝫ. ſcʒ ex materia elemē/
torꝫ diſpoſita ꝟtutibꝫ q̄ttuor elementorū.
¶ Ad. 6. ꝓbabile eſt ⁊ q̄ſtio ꝙ ita ſitꝙ corꝑ fi Ad 6
at ꝑʒ aliquā đbitā q̄ntitatē prie ꝓductiōi
totū ſimul: iuxta modū expreſſū in ſecun/
da cōclōne q̄rti arti. Scđo đr ꝙ tn̄ tota a
nima indiuidui nō fit ſil': ſed ſucceſſiue. qꝛ
cor ꝓductū ꝓducit eā in aliis mēbris ſuc/
ceſſiue ꝑm ordinē nature cōuenientē. Et ſi
q̄ñq̄ʒ dicaťꝙ agēs ſiue gñans cū ſit extriſe/
cū genito forti⁹ agit ꝓpe ſe q̄ʒ diſtāter a ſe.
Dicaťꝙ hoc nō optet q̄ñ agens ſpherice
circūdat paſſum: tūc em̄ pōt fieri actio vni
formis: vt in ſcđa ɔclone illi⁹ arti. declara/
tū eſt. ¶ Ad rōnes factas ɔ̄ q̄ſitū. ¶ Ad ṗ
mā negeť aīs. ⁊ ad ꝓbatōem pʒ q̇d dđʒ Ad 1 ɔ̄ q̄ſituʒ
ſit ex dictꝭ in q̇nto arti. ⁊ ex ṗmo dubio ſex
ti arti. ¶ Ad ſcđam đr ꝙ aīa vegetatia eq̄
ſit ei⁹ ſenſitiua. Ad impꝓbatōem ṗmaʒ đr Ad 2
ꝙ ſenſitiua eq̄ nō ligaťab oī ope in ſomno ɔfira.
ſʒ a ſenſatōe. ſʒ a nutritiōe nō ligať. ¶ Ad
cōfirmatōem negeť ɔñā. ⁊ ad ꝓbatōeʒ đr
ꝙlʒ in mēbris exterioribꝫ i ſomno ſit calor
fortior. tn̄ nō in interioribꝫ. ſ. corde: epate
et ſtomacho: in q̇bꝫ fit ṗma ⁊ ſcđa ⁊ ꝑm a/
liq̄s tertia digeſtio. eſt em̄ tūc calor vnit⁹
circa cor: vn̄ oīa interiora abūdant calore

Põt etiã cõcedi ꝙ debilioꝛ digeſtio fiat i
mẽbris exterioꝛib⁹ in ſomno, ꝙ̃ in vigilia
nec eſt ꝯ medicos. Itẽ põt dici ꝙ i vigilia
ſpũs ⁊ caloꝛes ſenſitiui ⁊ motiui q̃ ſũt i mẽ
bris exterioꝛib⁹ ſuis opib⁹ intenti ſũt. vn/
de parũ faciũt ad nutritõem: niſi de per ac
Ad 3 cidens: quã facit caloꝛ inuiſcatus vel inſi
tus mẽbris. ¶ Ad tertiã negeᷓ añs. ⁊ ad ꝓ
bratõem ꝯcediᷓ ꝙ noĩa mẽbroꝝ nõ ſũt de
p̄dicamẽto ſbe ꝓprie: q2 cõnotãt vel figu/
rã. ⁊ ſic eſſent de p̄dicamẽto q̄litatis: vl' offi
ciũ actiue: ⁊ eſſent de p̄nto actõis. vel paſſi
ue: vt ocul⁹ recipe: ⁊ eſſent de p̄nto paſſiõis
q̄libet põt videre vel ſpeculari q̃d p̄ncipali
us impoꝛtẽt. Ad p̄hm dr̃ ꝙ illud poſuerit
ſm famoſitatẽ tp̄e ꝯpoſitõnis libri famo/
ſam vel reputatã. ſic mlta alia ponit in li.
Ad 4 p̄ntoꝝ q̄ꝝ ꝯria determinat: vel ĩplicite vl' ex
plicite in alĳs locis p̄hię. ¶ Ad. 4. negeᷓ
añs. ⁊ ad ꝓbatõem p̄mã negeᷓ etiã añs ꝙ
ſilioꝛes eſſentialiᷓ ſint foꝛmę duoꝝ oculo/
rũ equi ⁊ bouis ꝙ̃ oculi ⁊ carnis ꝯtingenꝭ
eum. ¶ Ad ꝓbatõem illi⁹ añtis ꝯcediᷓ ꝙ
oculi ſint ſimilioꝛes in effectib⁹ in q̄s p̄nt:
⁊ ideo etiã ſũt ſilioꝛes in diſpoſitõnib⁹ oꝛ/
ganicis ⁊ act⁹ illi notificãt potẽtias inſtru
2 mẽtales ꝯſiles. ſ. dictas diſpoſitõeſ. ¶ Se
cũdo etiã notificãt p̄ncipales: q̃ ad earum
poſſe: ſꝫ nõ notificãt eas q̃ ad q̃dditatem
eaꝝ eſſentialẽ. h̄ em̃ h3 ꝯſiderari ex vnita/
te toti⁹ foꝛmę viuę: ⁊ nõ ex vno ope alicu/
ius ꝑtis. q2 vna foꝛma põt in valde diuer
ſas opatões. Ad ſcd̃am ꝓbatõem añcedẽ
tis: ꝯcediᷓ ꝙ diſpoſitões oꝛganicę duoꝛuꝫ
ocl'oꝝ ſũt ſilioꝛes. Scd̃o ꝙ eductię diſpo/
ſitões ſũt ſilioꝛes ꝙ̃tũ ad extẽſionẽ q̄lita
tũ p̄maꝝ in ſe. ſꝫ penes h̄ nõ arguiᷓ identi
3 tas eſſentialꝭ foꝛmalꝭ maioꝛ. ¶ Sꝫ tertio dr̃
ꝙ ꝓpoꝛtiones qualitatũ p̄maꝝ eductiuę
ſũt ſilioꝛes in oĩb⁹ partib⁹ eiuſdeꝫ aĩalꝭ ꝙ̃
ſũt in duob⁹ oculꝭ aĩaliũ diũſaꝝ ſpẽꝝ. cu/
ius rõ eſt ſup⁹ poſita. q2 oẽs illę ꝓpoꝛtões
h̄nt naturalẽ tendẽtiã in eandẽ foꝛmã. ſcꝫ
aĩam in nũero ⁊ in ſpẽ eẽntiali: diũſo cali
do ⁊ humido eductã ꝑ ut ei ꝯgruit in oꝛdi
ne ad diuerſas opatiões diuerſaꝝ ſuaruꝫ
potẽtiarũ in diuerſis mẽbris. Foꝛmę autẽ
duoꝝ oculoꝝ aĩaliũ drñtiũ ſpẽ ſũt eductę
ꝑ ꝓpoꝛtões q̄lificatiuas eductiuas diſpro
poꝛtionatas: nec ad eandẽ foꝛmã natura
lẽ tẽdentiã h̄ntes: imo nec eidẽ in ſpẽ cõue
niẽtes: ⁊ iõ illę foꝛmę ocl'oꝝ ſiũt diũſę ſpẽ eſ
ſentiali. ſũt em̃ directę a coꝛdib⁹ diuerſaꝝ
ſpẽrum ⁊ q̄ꝝ ꝯplexiones ſũt diſpropoꝛtio/
nales: ſic ꝙ nõ ꝯpatiunᷓ ſe ſilꝭ in ſbiecto. et
idõ etiã faciũt diſpropoꝛtionales ꝓpoꝛtio
nes q̄litatũ p̄maꝝ: q̃ ꝙ̃uis ꝓpiq̃oꝛes ſint
inuicẽ in calido ⁊ frigido: tñ ꝯplexiões ſũt
incõpoſſibiles: recte ſic foꝛmę diuerſaꝝ ſpẽ
rũ q̃s h̄nt gñare ſũt incõpoſſibiles in eađ
maria: ⁊ etiã reſpectu eiuſdẽ foꝛmę totalis
q2 nullo mõ ſũt natę facere ſilꝭem foꝛmam.
¶ Ad q̄ntũ: dcm̃ eſt ꝙ ꝑut iſte termin⁹ bos Ad 5
eſt termin⁹ abſolut⁹: ꝙ ſic q̄libet ꝑs bouis ẽ
bos. ſec⁹ eſt in cõi vſu vbi cõnotat totalita
tẽ: nec eſt de p̄nto ſbę ꝓprie. ¶ Ad ſextaꝫ ne Ad 6
geᷓ añs. ⁊ ad ꝓbatõem ei⁹ negeᷓ añs ꝙ foꝛ
ma coꝛꝑeitatis q̄ eſt in bruto mãet vl' ma/
nebit bruto coꝛrupto. illã em̃ nõ reputo a/
liã ꝙ̃ aĩam ſenſitiuã: q̄ nõ manebit bru/
to coꝛrupto. nõ em̃ ẽ poſſibile (vt ęſtimo)
ſm curſum ſolitũ naturę plꝭes foꝛmas ſba
les eſſe ſimul in eađ materia adęquate. de
quo foꝛtaſſis alꝭs erit ſermo. Ad ꝓbatiõeꝫ
añtis dr̃ ꝙ illud qđ coꝛrũpit coꝛ bruti vel
brutũ ſoluit cõplexionẽ neceſſariã pro eſſe
bruti: ad cui⁹ ſolõnẽ ſequiᷓ alia cõplexio ſi
ue ꝓpoꝛtio. ſcꝫ cõueniẽs ſpẽi q̄ immediate
nata eſt fieri coꝛrupto bruto. puta foꝛmę
cadaueris: ⁊ hęc nõ fuit añ in boue viuo.
q2 in eo fuit ꝯplexio ſiue ꝓpoꝛtio cõueniẽs
ſpẽi bouis: ⁊ fere ſbito boue interfecto com
plexionẽ illi ſpẽi debitã ſoluit: ⁊ ꝑ modũ ſe
quelę aliã ſpẽi ꝑ imę cõuenientẽ in eſſe cõ
ſtituit. nõ ꝙ om̃es q̄litates ꝑcedẽtes coꝛrũ
pat. ſꝫ ꝙ armoniã ſpẽi viui cõuenientẽ au/
ferat: ⁊ q̄litates p̄maſ ⁊ ſecũdas per modũ
ſequelę ſb armonia vel ꝓpoꝛtione altĩ ſpe
ciei propꝛiam introducat. ¶ Rationes
poſt oppoſitum ſunt pro dictis ⁊ nõ ꝯ ea.
Hęc de q̄ſtiõe.

Nde queri/

i tur duodecimo circa diſtin/
ctõem decimãſeptimã ſecũ/
di libri ⁊ tres ſeq̄ntes quę ſunt de ſtatu na
turę integrę. Utrum poſſibile ſit eſſe locuꝫ
ſuper terram in quo homo poſſit ſemꝑ vi/
uere: qualis eſſe deberet paradiſ⁹? ¶ Q, arguit
nõ. quia quod in ſe habet p̄ncipiũ ſuę coꝛ
ruptõnis nõ videᷓ poſſe p̄ſeruari a moꝛ
te. modo homo habet in ſe ſuę coꝛruptio/
nis p̄ncipium. igiᷓ. patet maioꝛ. q2 quod ẽ
intrinſecum videᷓ eſſe naturale: ⁊ tale im/
pediri nõ poteſt pro ſemꝑ: cum nullũ vio/

Et alio. lentum ſit perpetuum ¶Et ex alio. qꝛ pnci pium corruptonis intrinſecum videtur ſe qui naturā materię ꝛ appetitum eius qui eſt naturaliter ad aliam formā: ꝛ cum nō poſſit appetitus naturalis fruſtrari ſuo fi ne videt ꝙ marīa neceſſario quādoꝗ erit ſb alia formaꝛ ex ꝯñti corrumpet illud qđ habet materiā: ꝛ hmōi pncipiū intrinſecū minoꝛ patet. qꝛ homo habet in ſe materiā ſicut alia aīalia: que ē pncipiū corruptio

argūt.2 nis. vt vult cōmentatoꝛ. ij. phiſicoꝝ. ¶ ſe/ cundo ſic. quia omne compoſitū ex cōtra/ rijs neceſſario corrumpet. ſed homo eſt hu iuſmodi. igit. patꝫ maioꝛ. qꝛ ꝯria ſp agunt vt calidum ꝛ ſiccum cōſumendo hūidum pingue. modo minoꝛ eſt manifeſta Geñ. ſecundo. qꝛ deus formauit hoiem de limo terre. id eſt de terra viſcoſa virtualr quat/

argūt.3 tuoꝛ elemēta includēte. ¶Tertio ſic. ſi ali/ quis talis loc⁹ eſſet: maxime eſſet paradi/ ſus terreſtris. ſꝫ illa nō eſt ponēda tal' vtu/ tis. igit ꝛc. ꝯña nota eſt. ꝛ maioꝛ ptꝫ p ma/ giſtrū in lra dicentē. vj. cap. diſti. pñtis. ꝙ deus hominē poſuit in paradiſo volupta tis: quā formauerat a pncipio tanꝗ loco ameniſſimo. idē Geñ. ij. Itē expſſe hoc di cit diſ. xix. c. ij. ꝙ hō in eo potuit nō mori. ꝛ Geñ. 3. dr. ꝙ dns pceperat ne hō mitteret manū ad lignū vite ꝛ viueret in ęťnū. et ğ loc⁹ deberet eſſe maxime talis virtutis. ſed minoꝛ pbat pmo. qꝛ vbi poneret: vel ſb ęq̄ noctiali: ꝛ ibi eſſet nimius caloꝛ. qꝛ ſol ni/ mis ppinqu⁹ eſt capitib⁹ eoꝝ. vel in clia/ tib⁹ terre cōmunis hītabil: ꝛ ſic eſſet eiuſđ nature cū alijs climatib⁹: ꝛ ex ꝯñti nō red

argūt.4 deret immoꝛtales. ¶Quarto ſic. in quocū ꝗ loco homo poſitus fuiſſet ſp̄e indiguiſ ſet nutrimēto: ſaltē ſecluſo miraculo. ergo i nullo loco potuit poni vbi fuiſſet imoꝛta/ lis: vel vbi poſſet ſemp viuere. pbatio cō/ ſequētię. qꝛ ſequit. indiguit nutrimēto. er/ go humidū radicale potuit deſiccari. et vl tra. ergo cū per cibū non ęque purum reſti tuat: manifeſtū eſt ꝙ tandem fuiſſet totuꝫ ſiccum. ꝛ ſic nō potuit ſemp viuere. Secū do quia potuit deſiccari. ergo hō potuit de bilitari. ergo a pma ſanitate deſtitui. Et vl tra. ergo ad moꝛtē deduci. añcedens ptꝫ p textū Geñ. pmo. vbi domin⁹ dedit homi/ ni omnē herbā: vt eſſent illi in eſcam: ſicut

argūt.5 et ceteris animātib⁹. ergo homo indiguit nutrimento: ſicut cetera animātia. ¶Quī to. quia ſi homo potuit ſemp viuere: hꝫ ma xime fuit per lignū. ſed per illud nō. ergo ꝛc patet maioꝛ per textū pus allegatū ex Ge neſi. iij. ca. ptꝫ minoꝛ. quia lignuꝫ vite po/ tuit in ſe corrumpi: al's in cibū nō valuiſſꝫ ergo ſempiternā vitam dare non poterat tenet ꝯſeqñtia. quia nihil agit vltra virtu

In op po. argu itur 1 tem quā in ſe habet. ¶In oppoſitū arguit ſic. In paradiſo comedens de ligno vitę ſp vixiſſet. ergo. ꝯſeqñtia tenet. quia paradi ſus eſt locus ſup terram ꝛ lignū illud eſt i eo. vt patꝫ Geñ. ij. ꝛ magiſter dicit diſti.

Confir. pſente caplis. vij. viij. ꝛ. ix. ¶Et confirma tur. quia nō poterat eſſe moꝛs ante pecca/ tū. ſed homo potuit nō peccare: ergo. patꝫ maioꝛ ad Roma. v. vbi aplus dicit. ꝙ per peccatū moꝛs intrauit in mundū. ꝛ hoc ex rōne. quia moꝛi eſt pęna. mō a iuſto iudi/ ce pęna nō pcedit culpam. minoꝛ patꝫ. qꝛ ſi Adam nō potuiſſꝫ nō peccaſſe: pctm ſu um nō fuiſſet voluntariū. ꝛ ſic non fuiſſet peccatū. ¶In hac queſtione ꝗ quaſi pcti/ ca ē ꝛ ſpeculatiua pmo videbit illud qđ cō muniter ęſtimatur de paradiſo. quia parū noticię de hoc habemus a magiſtris deter/ minatū. Scđo. hominē nunc ad moꝛteꝫ de lege cōmuni eſſe neceſſitatū. Et tertio. ī ſtatu nature integrę potuiſſe fuiſſe pręſer/ uatum.

Arti.i. Quantum ad pri/ mum eſt notandū. ꝙ Beda dicit in gloſa ſuper illud Geñ. Plantauerat aūt domi nus deus paradiſum voluptatis a princi/ pio: paradiſus eſt locus ameniſſimus fru ctuoſis arboꝛib⁹ conſitus: magno fonte fę/ cundus: in parte oꝛientali: a regionib⁹ ꝗs incolunt homines ſecretiſſimus. vſꝗ ad globum lunarem ptingēs: vnde nec aquę diluuij illuc puenerunt. ¶Ubi merito du

dubia 4 bitat quo die paradiſus ſit conditus: qa dicit textus: a pncipio. Secundo. vbi ſit conditus: Et tertio vtrū hominū habita tioni ſit congruus: Et quarto. quare coſ/ mographi ꝛ hiſtoꝛiographi de ea nō ſcri/ pſerunt: ¶Pro pmo ponitur pma conclu

p primo dubio Cōclo 1 ſio. ꝙ paradiſus eſt quid coꝛpoꝛale ſup ter ram: ꝛ nō tm̄modo ſpūale. patꝫ per beatū Auguſtinū. viij. ſuper Geñ. ad lrām. qđ pꝛobat tripliciter. Pꝛimo qꝛ homo coꝛpo ralis fuit in ea poſitus. Secūdo ex hoc. qꝛ dicta Geñ. nō tm̄ myſtice: ſed litteralit de/ bent intelligi. Et tertio. quia ſenſus myſti

cus debet fundari in litterali. vt hieruſalez
anagogice ſignificat celeſtem ciuitatez. ſic
tñ q ad lrã z etiã ſignificz terreſtrē. Hec eti
am eſt Damaſceni libro.ij.ca.xiiij.z eſt d
intentione magiſtri diſtin. pſente.ca. viij.
Corre.1. ix. z ſeqntibꝫ. ¶Correlarie ſequit: q hec pa
radiſus eſt ornatus terre z manſio ſup terrã
patet. qr eſt locus conſitus arboribꝫ: h ter
Corre.2 re eſt vt notum eſt. ¶Secundo ſequitur q
paradiſus eſt conditus tertio die cũ terra
et hoc dicit magiſter ca. viij. diſ. pſentis q
paradiſus itelligit cõditus a pncipio ter
tie diei: quo totã terrã remotis aquis her
Ad 2 bas z ligna producere iuſſit. ¶Ad ſecũdũ
dubium dubiũ dr cõmuniter. q paradiſus ſb equi
noctionali ſituatus ſit. Sz de mõ quo eſt
ibi ſituatus: due ſunt opiones. Una vidr
eſſe Bede. q in altiſſimo mõte: ad cui⁹ al
titudinẽ aq diluuij n̄ puẽert. Scda opio
q ſb equinoctiali in terra cõmuni plana:
Dubiuz remota tñ ab habitatõe hoim. ¶Ubi ori
tur dubiũ. Utrũ regio ſb equinoctiali ſit
tpata: De hoc inter phos ſunt due opini
Opio. 1 ones. Una eſt Auicẽne volẽtis: q ſb equi
noctiali ſit regio tpatiſſima. z ratio eſt pri
ma. quia ſemp eſt ibi equinoctiũ Und fri
giditas noctis introducta ſole abſente ne
quit expelli de die: qn ſol ſit itez in occaſu.
Scda eſt velocitas motus. qr cum tunc
ſol maximũ circulum deſcribit: velociſſime
mouet. z ido radij minus figunt in obiecta
Etiã cum ſol deſcribit eqnoctialẽ. tenet cõ
ſeqntia. qr expientia docet q manus velo
citer mota p flammã aliquãte pfunditatẽ
nõ vrit: que valde lederet ſi lente moueret
¶Scda opinio eſt Ariſtotelis.iij. methe
Opio 2. oroz. qui vult q ſit locus intpat⁹ pter ni
miũ calorẽ. In hoc etiã ſiſtit Durandus.
Cõclo. 1 ¶Cum quibꝫ ponit pma ↄcluſio. q veriſi
mile eſt: q ſb equinoctiali i terra plana ſit
locus iuxta curſum cõmunẽ nature nõ hi
tabilis pter nimiũ eſtum. pbatur ſic. lo
cus ſic ſituatus ad ſolem q eſt ſemp ſoli p
pinquior q̃ nobis in eſtate calidiſſima: ẽ
inhabitabilis pter eſtum. ſz locus ſb eq
noctiali eſt hmõi. igit zc. patet maior. qr ſi
ſol maneret nobis ſic ppinquus ſic eſt no
bis qñ ẽ in cãcro: locus noſter eſſet inhabi
tabilis: tum qr cõmunit nõ fierẽt pluuie:
eo q ſol ſuo ardore terrã deſiccaret. vñ non
ſurgeret exalatio groſſa: apta ad pluuiaz:
et ſi alique per ventum adducerent exure
rent ab ardore ſolis qui nimius fieret ex

cõtinua mora iuxta experientiã qua mag
patimur a calore ſb canicularibꝫ q̃ in can
cro: cum tñ tunc ſol per integrũ ſignũ plus
diſtet a nobis. Cuius ratio nequit reddi
alia niſi longitudo more. quid igit fieret ſi
tãta mora vel ſemp maneret nobis ppin
quiſſimus. minor ptz. qr quãdo ſol maxi
me ab eis diſtat. hoc eſt quando deſcribit
tropicos. z tunc nõ diſtat. xxiiij. grad⁹: ſz
ſolũ. xxiij. z.lj. minutis. modo cũ polus co
lore eleuet. z hic fere. 50. gdibꝫ a cenit capi
tis noſtri diſtat. vl. i. gradus fere ab equi
noctionali p ↄcl'onem demonſtratã: q qn
ta eſt eleuatio poli ſup oriſontẽ: tanta ẽ di
ſtantia a cenit: ab equinoctiali: a q̃ remo
ueat maxima ſolis declinatio. ſcz. xxiiij. gra
dus. manẽt. xxvj. ergo cum eſt nobis ppin
quiſſimus. ſcz cũ deſcribit tropicum cãcri:
diſtat a cenit capitis noſtri. xxvj. gradibꝫ
et ab equinoctiali nunq̃ plus q̃. xxiiij. nc
complere tamẽ: ¶Correlariũ. ſb equinocti correla.
ali in terra plana cõmuni nõ videt ſituat⁹
padiſus delicia: niſi tũc ſpẽali miraculo a
deo fuerit pſeruat⁹ ab eſtu. ptz ex cõcluſio
ne. quia intpatus eſſet in calore. Secun
do. qr diluuiũ illic fuiſſet. ſcz qr terrã pla
nam vndiq circũdedit. ¶Sed queretur.
nunqd pbabile eſt ponere. q pſeruetur ab
his per ſpẽale priuilegium per deuz. Reſpõ
detur q iuxta mentẽ Auguſtini. quia licz
reruz ab initio fuerit pductio miraculoſa
ſingula tamen que ab initio pducta ſunt
ſic facta ſunt: vt cõi influxu ſine ſpeciali
miraculo valeant remanere. nõ em (vt di
cit beatus Auguſtin⁹ ſup Gen.) eſt nobis
queſtio de re qualis ſit per miracula: ſed q̄
lis in natura. ¶Ad rõnes Auicenne. Ad Ad 1
pmam q verũ dicit q ex parte motus diur Auicẽne
ni bene eſſet temperies. ſed ex nimia ſol' pro
pinquitate qua ſemp eſt eis preſens pro
tum annum: ſic q nunq̃ recedit quin recti
us eos reſpiciat q̃ nos in capite eſtatis q̄
nobis eſt propinquiſſimus: totam regio
nem incendit. ¶Ad ſcdam. verũ eſt q quo Ad 2
libet die minus infigit in equali ſpacio q̃
ſi tardius moueret: tamẽ vtiq moratur. x Cõclo. 2
ij. horis ſemp ſup oriſontẽ. ¶Scda ↄclu
ſio. probabilis videt opinio Bede. q pa
radiſus ſit ſitus ſb equinoctiali i altiſſimo
monte mediũ regionis aeris tranſcẽdẽte ad
cuius cacumen aque diluuij nõ poterant
peruenire. patet. quia ſi eſſet in terra cõmu
ni habitabili ſeptem climatuz: vtiq aliq

ſuſpitio haberet̃ de regione circa quam eſt.
ſ; nulla de hac habet̃ apud ſcribētes hiſto/
rias: de partibꝫ mundi memoria. igit̃ vid̃r
ꝙ extra climata: ⁊ ſic ſb̃ equinoctiali: et cū
nō in terra plana. vt dc̃m eſt in correlario
Cōſu ſequit̃ ꝙ in altiſſimo monte. ¶ Et ꝯfirmat̃
quia ſic ſaluabit̃ ꝙ torrida zona eſt gladi/
us flamme⁹ ⁊ verſatilis ꝯtra illuc procede
re volētes: qui Gen̄. iij. dicit̃ per deum poſi
dubia 8 tus ad cuſtodiā vie ligni vite. ¶ Sed cō/
ꝯtradic. tra iſtū modū ſunt dubitatiōes pulchre.
1 ¶ Prima an ſi ſb̃ equinoctiali ſituat⁹ ſit p̄
mi parentes ex eo eiecti poterāt trāſire tor
ridam zonā: veniēdo ad climata habita/
2 bilia. ¶ Secūda. ſi tranſit mediā regionē
3 vnde veniūt ad locū pluuie. ¶ Tertia. q̄/
modo ex hac altitudine poſſit ibi eſſe tem
peries: cum aer poſt mediã regionē ſit ve
4 lut ignis. vt dicit̃ i p̄mo metheo. ¶ Quar
ta. quia in deſcriptōe Bede dicit̃ ꝙ globū
lunarem attingit. ḡ eſſet in ſphera ignis: ⁊
eſſet nox valde breuis ibidẽ: eo ꝙ vmbra
terre que eſt cauſa noctis: eſt valde parua
in ſphera lune. q² deſinit in ſphera mercu/
5 rij: vt dicit Ptolomeus. ¶ Itē q̄nta. quia
Solin⁹ refert ꝙ aſcēdētes i mōtē olympū
homines deferunt ſpōgias plenas aqua:
q̄tinus ardorem ſolis valeāt ſuſtinere: per
inſpiratōem aeris infrigidati per aquā. q²
al's eſſet (vt dicit̃) nimis calidū. ¶ Itē ſex/
6 ta q² Gen̄. vij. dicit̃: ꝙ operti ſunt oēs mō/
tes. ḡ ⁊ paradiſus: ſi in mōte ſit collocat⁹.
7 ¶ Et ſeptima dubitatio. q² dicit̃ Beda in
oriente: vbi debet ſumi illud oriens: cũ q̄/
8 libet pars celi inter polos ſit oriens: reſpe/
ctu alicui⁹ orizontis? ¶ Et octauo. q² Da
maſcenus dicit ꝙ ille fons ex quo exeūt q̄
tuor flumina paradiſi: eſt oceanus. hic au
tē nō accedit mediā regionē aeris. ¶ Ad i/
Ad 1 ſtas ꝓbabilit̃ nihil aſſerēdo reſpōdet̃. Ad
p̄mā: ꝙ p̄mi parentes poterāt tranſire: q̇a
quarto die creata ſunt luminaria magna
et tertio die arida. ⁊ ſexto die p̄mi parētes
eiecti. intra aūt triduū nō poterat ſol tan/
Ad 2 tum eſtum introducere: q̇n p̄mi parentes
cōgrue ptranſirent. ¶ Ad ſcd̃am pōt dici ꝙ
totus fonte irrigat̃: tempibꝫ aptis: ſic egy/
ptus vbi rariſſime pluit: fecundatur nilo
Alio modo ꝙ rore tēpato fecundat̃. ſc; de
die eleuato ⁊ ceſſante nocte calore ſol' ſta/
Ad 3 tim reuertenti. ¶ Ad tertiā r̄ndetur: ꝙ cũ
media regio ſit ſemp frigida: aer imediate
ſup eā eſt ſufficiēt̃ infrigidatus ab ipa: ſic
vt ab ardore ignis ⁊ calefactōne ſolis ſer/
uat locum in maximo tpamēto. Ad phi/
loſophū in p̄mo metheororꝫ: ꝙ loquit̃ de
aere cōtingēte ſpherā ignis: que lōge eſt al
tior: ⁊ ſup illud tempamentū ex calido et
frigido: illū em̄ calor ignis vehement̃ icē/
dit. ¶ Ad quartā: ꝙ illa locutio bedee hy Ad 4
perbolica. vult em̄ ꝙ ſit tante altitudinis:
ꝙ hominibꝫ eſt quaſi nō bene mēſurabile: vl'
valde altus: queadmodū d̄r de iuuene mlt̄
tū longitudinē aliorꝫ excedente: ꝙ vult cre
ſcere vſq; ad celū. ¶ Ad q̄ntā de olympo di Ad 5
cit petrus de tharātaſia: ꝙ potuit hō in ſta
tu innocētie viuere ex aere puriori q̄; poſt
pctm̄. Durādus dicit: ꝙ mirāda canunt ⁊
nō credēda poete. Et eſt verꝫ ꝙ Solin⁹ de
miraculis mūdi mlta mirabilia ſcribit ne
ſcio ſi om̄ia ſint vera. ⁊ credo ꝙ ipēmet ſcri/
pſerit ex auditu. vbi q̇libet referentiū ſecu/
re poterat mentiri: nullo ſciēte ſtatū patrie
de qua retulit: ibi p̄ſente. Item pōt dici ꝙ
mons iſte ſpeali aſpectu ſupi⁹ habeat virtu
tē ſulphureā: rōne cui⁹ aqua indigebāt a/
ſcēdētes: nō rōne altitudinis. Poſſet eti/
am eſſe ꝙ aquā ſecū detuliſſent ob refrigeri
um fatigatiōis que contigit ex diuturno
itinere aſcēdentis vel impetu mutatōnis.
¶ Ad ſextā ꝙ illa deſcriptio eſt accōmoda Ad 6
et intelligit̃ ꝙ operti ſunt om̄es mōtes ab
hominibꝫ cōiter acceſſibiles. ¶ Sed obijcit̃ obiectio
q² ſcd̃a Petri. ij. dicit gloſa: ꝙ tm̄ aſcendet nis ſolo.
ille ignis q̄ntum aque diluuij aſcenderūt
ſed ille vid̃r aſcendere totū. quare ⁊c̄. Rn̄/
det̃ vno modo: ꝙ cum gloſa ſtat ꝙ alti⁹ a/
ſcendet. q² qd̃ altius aſcendit: etiā aſcēdit
ad tm̄. Et tunc ꝯnter diceret̃. ꝙ ignis ha/
bebit innouare mundū corporeū. ⁊ non ſo
lum purgare. aqua aūt ſolum habuit pur
gare. ¶ Uerꝫ ad quantā altitudinē aſcēdet
pertinet ad librū quartū. nec me hic deter 2
mino. multi em̄ dicūt ꝙ nō aſcendet vſq;
ad padiſū. ¶ Poſſet etiā tertio dici ꝙ circa
locū fontis ſunt aliq̄ virtutis attractiue a 3.
quarꝫ ex oceano. vt magnes ferri. ⁊ ꝙ a tali
attractu ꝯtinuat̃ fluxus fontiſ. ¶ Ad ſepti
mā dicit̃: ꝙ illud oriens cōuenienter intel Ad 7
ligit̃ ſb̃ nobiliori parte celi empyrei: qd̃ nō
mouetur. eſt em̄ dextrum celi. vt habet̃ ſe/
cundo d̃ celo pte p̄ma. ⁊ hoc debet eſſe magẽ
nobile. ¶ Ad dictū Damaſceni: ꝙ fons p̄
mus fuit elementū aque: quod vocat̃ oce Ad 8
anus: ſed poſt ſepatōem fons emanauit
de loco paradiſi ex quo quattuor fluuij de

tinuantur. Vel poſſet dici ꝙ loquat᷑ ſm opi
nionē eorum qui dicunt terram perforatā
et aquas maris ſcaturire ꝛ ebulire vſqȝ ad
Dubiuȝ ora fontiū. ¶Sed tunc eſt dubiū. vnd̄ cō
tinuat᷑ fluxus iſtius fontis: ex quo eſt alti
or ꝛ in mōte ſituatus altiſſimo? ¶Ad qd̄
eſt difficile reſpōdere: niſi mō prelibato. ꝙ
mare ſic redundet. quē modū tamē valde
pertinēter pħus improbat in pmo methe
oroꝝ recitans illū: quē tamē Eccleſiaſtes
ſequi videt᷑ dicens. Omia flumina exeūt
Aliter a mari: ꝛ iterum intrant mare. ¶Pōt alit᷑
dici. ꝙ in iſto loco ſunt montes amenīſſi
mi ꝛ valles delectabiles. ꝛ ꝙ in poris mon
tium multus aer ꝛ frigidus eſt: appropin
quans ad mediā regionē conuertit᷑ i aquā
que ad vnum locū collecta ſcaturit. ꝛ prin
Ad 3 cipium fluuioꝝ illoꝝ exiſtit. ¶Ad tertiuȝ
dubium Utrū paradiſus hoim habitationi ſit cō
ex ſupra gruus. ¶Premitto ꝙ paradiſus d̄r hort⁹
dictis 4 vel locus deliciaꝝ. quod pōt intelligi: vl̄ de
Notā 1 liciaꝝ tpalium vel ꝑpetuaꝝ. tempaliū eſt
paradiſus terreſtris. ꝛ ꝑpetuaꝝ eſt celeſtis
Notā 2 ¶Secundo. ꝙ locus deliciaꝝ ꝑpetuaꝝ pō
teſt capi proprie ꝛ corpaliter. ſcilȝ pro celo
empyreo in quo ſācti ſunt in ꝑpetuis deli
cijs. quo mō ſumit᷑. ij. ad Corinth. xij. vbi
Paulus dicit᷑ raptus in paradiſum. glo
ſa. in celuȝ empyreū. Poteſt etiā capi me
taphorice ꝛ ſpūaliter pro ſtatu btitudinis
beatoꝝ in patria. ſic cepit domin⁹ Lu. 23.
dicendo latroni. Hodie mecū eris in pa
Notā 3 radiſo. ¶Et tertio. ꝙ locus deliciaꝝ tpaliū
etiā ſumitur dupliciter. vel corpalr̄ et pro
prie de quo hic agit᷑. ꝛ de quo ante eſt dc̄a
diffinitio Bede: ꝛ accipit᷑ a magiſtro in lit
tera Vel etiaȝ poteſt ſumi metaphorice et
ſpūaliter. pro ſtatu innocentie vel iuſticie
originalis in quo Adam creatus fuit. Et
dicit Damaſcen⁹. ꝙ pmus homo in vtro
qȝ paradiſo tpalium fuit poſitus. ſcilȝ in
loco corpaliū deliciaꝝ ſm corpus. ꝛ in ſta
tu ſpūalium deliciaruȝ ſm aīam. poſtea
trāſferend⁹ i locū ꝑpetuaꝝ deliciaꝝ corpaliū
ſm corpus. ꝛ in ſtatū viſionis btifice ꝛ ſpi
Cōclo. 1 ritualiū ꝑpetuaꝝ deliciarū ſ3 aīaȝ. ¶Qui
bus pmiſſis ſit ꝯcluſio reſpōſalis ad hanc
partem. et eſt tertia articuli. ꝙ ille loc⁹ erat
congruus habitationi pmi homis in ſta
tu innocentie. ptȝ. quia cōgruū fuit vt no
biliſſime creature terreſtri nobiliſſimū lo
cum daret ſup terrā. ſed homo erat hmōi
igit᷑. ptȝ maior. d̄ ſe. q2 locus debet propor

tionari locato. minor ptȝ. q2 homo erat no
bilior inter o m̄es creaturas: vnde ꝛ ob h̄
dominiū ſuper ceteras recepit: deo dante.
Item locus ille eſt nobiliſſim⁹ inter loca
terre. quia inter partes eius magis celo p
pinquus ꝛ ſb nobiliori parte celi empyrei
q2 ſub nobliori pte celi. ſcȝ dextera ſituat᷑
¶Scd̄a ꝯcluſio. videt᷑ ꝙ adhuc homi cō Cōclo. 2
ueniret licet eo indignus ſit. pma ps patȝ
quia locus eſt naturaliter tempatiſſimus
et arboribꝫ ameniſſimis ꝛ maxime homi
ni cōuenientibꝫ conſitus. Scd̄o. quia eti
am Enoch dicit᷑ ibidē viuere. vt tranſlat⁹
dicit᷑ cum deo: Gen̄. v. ꝛ Helyas de quo. 4
Regū. ij. ꝙ aſcendit per turbinē in celū. glo
ſa in paradiſum terreſtrē. ¶Sed forte di obiectio
ces ꝙ hi viri ſancti ſunt: ꝛ ex hoc nō videt᷑
ꝙ cōueniret pctōribꝫ. Reſpōdet᷑ ꝙ tn̄ adā
cum Eua poſt pctm̄ ibidem fuit. ꝛ in penā
criminis eiectus eſt: ꝛ ergo videt᷑ ꝙ ibi viue
re potuiſſet: potiſſimū ſumēdo de ligno vi
te. quia ita videt᷑ dicere textus Gen̄. iij. ꝙ
vixiſſet comedendo d̄ illo in eternū. Non
tamē aſſero vtrū in loco tam puro ꝛ inno
centie deputato: nocēs ſiue pctōr valeat vl̄
valeret remanere. quia bene ſtaret: loci pu
ritatem eſſe criminis vltricē: ꝗuis in Adā
factum nō fuerit. quia tūc nō erāt alij ho
mines: deus eum miſericordit᷑ reſeruauit.
¶Secunda ps ꝯclonis patet. ob peccatū partȝ 2
originale ſtatutū eſt hominibꝫ ſemꝫ mori:
iuſto ꝛ miſericordi dei iudicio. ꝛ ergo cum
ille locus ligno vite: vt poſt dicet᷑: a morte
ꝓſeruauit: ſic homo illo loco poſt pctm̄ in
dignus exiſtit. Hoc de tertio dubio. ¶Ad Ad 4
quartū ꝙ hiſtoriographi et coſmographi
ſcribūt de his que vident᷑ in locis acceſſibi
libꝫ per homies: qualis nō eſt paradiſus.
de quo mihi nulla ꝑ experientiā nota ſūt
cum ſit locus inacceſſibilis. Hoc de quar
to dubio ꝛ de toto. i. ar.

Quantū ad ſecū
dum articulū videndū eſt hominē ȝ nunc Ars
ad mortem neceſſitatū vt videam⁹ qualiſ
fuerit in ſtatu innocentie. Ubi pmo vide
bitur hominē ad mortem neceſſitari. Se
cundo ꝙ per nullam artem pōt ab hac pre
ſeruari. Tertio ꝙ tamē aliquo modo pōt
hominis vita ꝓlongari. ¶Quo ad pmuȝ Cōclo. 1
eſt ꝯcluſio mſalis. Scd̄m legem dei ordia
tam hec eſt neceſſaria. omīſ homo viator

moꝛietur. hec habet̃ oꝛiginalit̃ ex illo Ge
ne.iij. vbi ſcribitur de ligno ſcientie boni et
mali ne comedas: quacunqꝫ die ex eo co/
mederis: moꝛte moꝛieris. id eſt tp̃alis moꝛ
tis debitoꝛ eris. vnde poſſe nõ moꝛi: vt p⁹
dicetur: oꝛdinatione dei ſtabat cũ ſtatu i/
nocentie: ſed eadẽ oꝛdinatiõe repugnat ſta
tui culpe. ſcꝫ poſt perditam iuſticiã oꝛigia
lem. Item ex ſententia diuina ſecuta cul/
pam commiſſam quã recepit pͥm⁹ parens
pro ſe: ⁊ omnib᷒ ab eo p̱ ppagatõem ſemi
nis deſcẽſuris ſiue generãdis: cũ dixit deus
puluis es: ⁊ in puluerẽ reuerteris. Et ob
phaſi hec dictũ eſt. Statutũ eſt homĩb᷒ ſemel
moꝛi. ad Hebꝛeos.ix. ¶ Scdo. hec pꝛopo
ſitio in lumine naturali eſt pͥncipiũ. ergo
iuxta curſum nature ſolitũ debet reputari
neceſſaria. tenet ꝯſeq̃ntia. quia talia vni/
uerſalia pͥncipia que nõ ſunt moꝛalia cõi/
ter ſunt neceſſaria. ⁊ añcedens pꝫ: qꝛ expe
rientia docet adiuncto lumine rõnis. ꝙ nl'
lus eſt quin in ſenio debilitet̃: ⁊ ad hãc ſe/
quitur ꝙ tandẽ moꝛiet̃. Nec tradit ſcͥptu/
ra memoꝛiam de aliq̃ qui ſemp̱ vixit. Un
de pſalmiſta. Quis eſt homo qui viuit et
nõ videbit moꝛtem? quaſi diceret nullus
queſtio ¶ Sed querit̃: que eſt cauſa huius neceſſi
tatis. Utrũ ſolũ ſit pena pcti: vel aliqua
alia cauſa? hic phũs diceret. ꝙ neceſſitas
moꝛiendi ineſt homini ex parte materie q̃
eſt in potentia ad aliã foꝛmã quã alterati
one celi diſponẽte eam ad illã: neceſſario
ſcda cã tandẽ ꝯſequet̃. ¶ Secunda cauſa eſt apd̃
lumen naturale: vex iuxta ſtatũ ſequentẽ
pctm̃ cõmiſſum repugnãtia cõtrarioꝝ in
homine. ſcꝫ calidi ſicci ꝯſumẽtis humidũ
radicale: quo deſiccato: nõ põt ſꝫm curſum
nat̃e manere vita: eo ꝙ oẽ viuũ ẽ calidum ⁊
humidũ. vt expientia docꝫ. ⁊ phs deducit i
tertia cã de longitudine ⁊ bꝛeuitate vite. ⁊ in libello
de vita ⁊ moꝛte. ¶ Tertia cauſa eſt ſtat⁹ na
ture: que habet determinatũ temp⁹ p̱ ſuo
augmẽto: aliud tps pro ſtatu: ⁊ ſeq̃ns tps
pro detrimẽto: qd̃ terminat̃ in moꝛte. Nec
aliud põt lumen naturale videre. nec etiã
aliud ẽ niſi dñs velit agere cũ aliquo hoĩe
preter ſtatũ nature ſolitũ. hoc ãt ſemp̱ do
minus ſibi reſeruauit. vt dicit mgr̃ diſ. 18
ꝙ põt agere preter cõ curſum cauſaꝝ ſecun
daꝝ. Unde in caplo. x. hoc pꝛobat ex ver/
bis beati Auguſtini. ix. ſup Gen̄. ad lr̃aꝫ
c. xxvj. dicentis. omnis nature curſus ha/
bet natales leges. ſꝫ ſup hũc naturalẽ cur/
ſum habet creatoꝛ apud ſe: poſſe de omĩb⁹
facere aliud qꝫ eoꝝ naturalis ratio habet
Item dicit mag[illegible] diſtin. xvij. c. v. i his
verbis. multa c[illegible] ſm inferioꝛes cauſas fu
tura ſunt: ſꝫ in pſcientia dei futura nõ ſũt
id eſt fieri ſꝫm oꝛdinẽ cauſaꝝ ſecundaꝝ de
berent iuxta conſuetũ curſum: que tñ nõ fi
ent: dño aliter diſponẽte. ⁊ in ꝯͣrium illiuſ
diſpoſitõnis entia diſponentiſ. ¶ Quarta qrta cã
cauſa ⁊ theologica. ꝙ neceſſitas hec moꝛiẽ
di inflicta eſt homini p̱ pctõ inobedientie
vt patꝫ ex ꝓpõnib᷒ ſupius allegatiſ. ¶ Sꝫ Querit̃.
foꝛtaſſiſ querit̃. Utrũ ante pctm̃ homo ſꝫ
naturã ſuã fuiſſꝫ moꝛtuus? Iſtud dubiũ
ſpectat ad ſequẽtẽ articulũ. ⁊ ideo vſqꝫ ad
eum expectet̃. ¶ Secũda ꝯcluſio. quãuiſ p̱ Cõclo. 2.
potentiã dei abſolutã: vel etiaꝫ ligni vite
vſu ſi haberet̃ poſſit homo a moꝛte pꝛeſer/
uari: nihilomin⁹ per nullã viã artis vl' na/
ture ſꝫm curſum ſolitũ põt a moꝛte liberari
pͥma pars pꝫ. quia hoc diuine potẽtie nõ
repugnat: ꝙ ſemp̱ ꝯſeruaret hoĩem etiã ſi/
ne cib᷒. vt eſſet ſemp̱ moꝛtalis: et tñ nunqꝫ
moꝛeret̃. hoc enĩ nõ implicat. ¶ Scda ps 2 ps ptꝫ
ptꝫ. quia lignũ vite habuit illã virtutem
ꝙ poterat pſeruare. vt innuit textus Gen̄
iij. vbi dñs dicit angelis: vt videãt ne ho
mo comedat de ligno vite ⁊ viuat ineternũ
¶ Tertia pars ptꝫ. qꝛ iuxta curſum ſolitũ 3 ps ptꝫ
poſt temp⁹ augmẽti ſemp̱ ſequit̃ ſtatus. et
poſt ſtatum naturalis cõtinu⁹ defectus vſ
qꝫ ad moꝛtẽ. nec aliquis poteſt h̄ impedire
quia ille in homine ſaltẽ poſt pctm̃ fuit oꝛ
do nature: ſicut etiã in alijs aĩalib᷒. ¶ Di/
cet̃ foꝛtaſſis. ſi homo eſſet peritiſſim⁹ aſtro
nom⁹: ⁊ videret oĩa que coꝛpi dati homi
nis eſſent nociua: ⁊ per cõtraria ab illis eũ
pꝛeſeruaret. Itẽ adeſſet optim⁹ medicuſ q̃
ſemp̱ euꝫ optimo humido cibali refoꝛma
ret: nunq̃d ſic poſſꝫ ꝑpetuari ¶ Reſpõdet̃ Solo
ꝙ añcedẽſ eſt impoſſibile: quo ad pͥmaꝫ p̱
tem. ſcꝫ ꝙ aliq̃s per artẽ poſſit pͥuidere om
nia nocumẽta indiuidui. artes enĩ nõ poſ/
ſũt ad indiuidua deſcẽdere: que ĩfinita ſũt
Scdo impoſſibile eſt ꝙ aliq̃s medic⁹ vni
uerſalia ꝯſiderãdo poſſit ſcire q̃d huic ſit
optimũ. quia nõ omniũ mẽbroꝝ ei⁹ ꝯple
xiões indiuiduales põt cognoſcere. ⁊ ſi ſci
ret ꝯplexiones: nõ ſciret gradus ſꝫm quos
cõplexio ẽ eleuata: ⁊ ſi q̃d⁹ ſciret ꝓpoꝛtões
di[illegible]oꝝ mẽbꝛoꝝ interſe ſꝫm q̃s ſibi ꝯferunt
vel nociua ſunt: pũctualit̃ ſcire nõ pt. ⁊ ex
h̄ ñ pt illũ optimo cib᷒ cibare. ſꝫ admiſſis

omnibꝫ illis ꝙ ſemꝑ in optimo ſtatu ⁊ cō/
plexionis tꝑate ꝯſeruaret͛ vſqꝫ ad inſtans
mortis: adhuc in eo: niſi dn̄s vltra curſuꝫ
ſolitū miraculū faceret: etates ſibi ſuccede/
rēt. vt poſt augmentū ſtatus: ⁊ poſt ſtatuꝫ
diminucio: et vltimo mors. q꞉ hoc ſequit͛
naturā lapſam. Uerū eſt ꝙ in hoc caſu nō
eſſet in morte dolor: ſꝫ extinctio. deficiente
eniꝫ humido radicali moreret͛ ſine dolore
Cōcl'o.3 ¶ Tertia concluſio. ꝗuis arte periti medi/
ci poſſit vita ꝓlongari ſine miraculo vltra
periodū naturaliter debitā indiuiduo. nō
tn̄ poteſt vltra perioduꝫ debitā ſpēi vita ꝓ
Notā longari ſine miraculo. ¶ Pro declaratione
huius eſt aduertendū. ꝙ ſi ad imaginati/
onē naſceret͛ homo tēꝑate ꝯplexionis ad
iuſticiā. ſcꝫ nec ī toto nec in aliq̄ parte ſui
lapſam: ⁊ poſt debite rectus: ſic ꝙ illa com
plexio ſemꝑ ꝑ imaginatōem ꝯſeruaret͛ vſ
qꝫ ad inſtans mortis: tꝑus per qđ ille ho/
mo viueret: eſſet maximū temp⁹ per quod
homo poſſet manere. Uel verius: tps me/
dium inter ꝓmū inſtans eius eſſe ⁊ ꝓmuꝫ
inſtans nō eſſe eſſet minimū temp⁹ per qđ
indiuiduū ſpēi humane in ordine ad illā
ſpēm nō poſſet manere. q꞉ ꝑ illud nō poſſꝫ
et ꝑ quodlibet minus poſſet: q꞉ per quodli
bet minus vixiſſet. ¶ Scđo. ꝙ periodus de
2 bita indiuiduo vocatur totū tempus qđ
eſt a ꝓmo inſtanti eſſe indiuidui optiere/
cti vſqꝫ ad ꝓmū inſtans ſui nō eſſe. Ul'lar
gius. totum temp⁹ ꝑ qđ indiuiduū viuit
quod tamē morit͛ morte naturali nō ꝑ vio
lentiā ab extra. ¶ Tunc patꝫ ꝯcluſio quo
ſcđo ptꝫ ad ꝓmā parteꝫ. q꞉ ſine miraculo null⁹ po/
teſt excedere vitam īdiuidui ſue ſpēi. opti
me ꝯplexionis: ⁊ ſemꝑ optime recti: n͛ me
lius illi poſſet aliq̄d ꝓficere: q꞉ ſemꝑ eſſet
in ſtatu optimo a quo mutatio eſſet noci/
ua. ¶ Patet ſcđa pars. q꞉ certuꝫ eſt ꝙ me/
3 ps ptꝫ dicus peritus pōt arte ſua videre lapſum
cōplexionis: ⁊ cōtra egritudines mortēs
debito regimine ꝓuenire. Itē pōt lapſum
aliquo mō remediari. puta colericū nutri
endo ꝑ humidū ⁊ tꝑate calidum. et ita in
aliis: ⁊ ex ꝯn̄ti plus eū trahere ad temꝑa/
mentū q̄ꝫ natural' ꝯplexio lapſa dabat: et
ſic etiā vitā ꝓlōgare vſq; ſpēi terminū pl⁹
Corre. q̄ꝫ lapſa cōplexio acceſſiſſet. ¶ Cor. valde
vtile ē diuitibꝫ hr̄e ꝑitū medicū cuſtodeꝫ
ſui corꝑis. ſeq̄t͛ ex. ij. ꝑte ꝯcl'onis. Hec de. ij
articulo.

Quantū ad terti/

um articulū reſtat videre. hoiem in ſtatu Artꝫ
nature integre potuiſſe a morte fuiſſe ꝓſer/
uatuꝫ. ¶ Ubi ꝓmo videdū ē. ſi hō ī eo ſta/
tu fuiſſet paſſibil'. Scđo. vtꝝ imortalis.
Tertio vtꝝ adhuc hō poſſit ꝓſuari ne mo
reret͛. ⁊ de q̄ſito. ¶ Quātū ad ꝓmū eſt ꝓrio Notā.
notādū: ꝙ paſſio vel alteratio ē duplex. q̄/
daꝫ eīm ē ꝑfectiua. vt ſenſatio vl' ītellectio
quedā ꝟo eſt directiua. ſ. q̄ diſponit reꝫ ad
corruptōem. Et hec in ſentiēte eſt duplex
quedā doloroſa tactui. vt q̄ fit a ꝟberante
vel extriſeco ledēte. q̄dam q̄ nō fit cū dolo
re tactus: ſꝫ q̄ſi inſenſibilit͛: ſic̄ in reſol'one q̄
fit a calore naturali: vel etiā deciſiōe ſemi/
nis ꝓ filiis gn̄atione. ¶ Scđo eſt notāduꝫ. Notā.2
ꝙ poſſum⁹ loq̄ vel de actu. ſ. vtꝝ an̄ pecca/
tū fuiſſet paſſus. vel de potētia. ſ. vtꝝ ante
pctm̄ ip̄m pati erat poſſibile ¶ Tertio ē no Notā 3
tandū: ꝙ nō eſt dubiū de diuiſis q̄n he fu
erint vere. demōſtrādo Adā ſtatim creatū
etiā an̄ pctm̄. Iſte pt̄ mori. Iſte pōt pati.
Iſte pōt dolere. q꞉ illaꝝ de ineſſe poſtea fue
rūt vere. ſcꝫ iſte poſtea patit͛. iſte morituꝫ ē
potuit eīm peccare. ⁊ tūc actibꝫ illoꝝ omni
bus ſbiacere: ſic̄ ⁊ factū ē. Eodē mō iſte erāt
vere. Adam an̄ pctm̄ pt̄ mori. ⁊c. pꝫ. quia
ideꝫ erat: Adam ⁊ Adā ante pctm̄. Sed
ꝓncipal' intētio q̄rentis eſt. vtꝝ cōpoſſibi/
le ſit Adam nō peccare: ⁊ tm̄ pati vel mori
¶ Quarto eſt notādū. ꝙ adhuc de illis cō/ Notā 4
poſitis nō eſt dubiū de potētia dei abſolu/
ta. q꞉ ſic deus gratis ei dona ꝯceſſit nature
et gratie gratis date: ita auferre potuit. et
ex cōſeq̄nti potuit annihilari. potuit dole
re. ⁊ alia hmōi ſbire: de potētia di abſoluta
Sꝫ de ordiata dei potētia eſt dubiū. vtꝝ
ſi Adam mādatū ſeruaſſet: vel nō peccaſ
ſet: hmōi paſſiōibꝫ ſbiaci potuiſſꝫ. Et fina
liter. vtꝝ de ordinata lege dei erat cōpoſſi/
bile Adā pati vel mori: ⁊ nūq̄ꝫ peccare: vl'
peccaſſe. ¶ Illis ꝓmiſſis ſit ꝓma ꝯcl'o. hec. Cōcl'o 1.
Adam patiebat͛ an̄ pctm̄ paſſiōe ꝑfectiā.
pꝫ. q꞉ ſenſit ⁊ itellexit res ꝓn̄tatas. ⁊ ſenti
re ⁊ intelligere in hoie eſt quoddā pati. vt
habet͛. ij. ⁊. iij. de anīa. ¶ Scđa ꝯcl'o ē hec. Cōcl'o.
Adam an̄ pctm̄ patiebat͛ paſſiōe reſoluti
oniſ corꝑis. pꝫ. quia calor natural' de ſan
guine eius formauit in eo ſp̄us motiuos ⁊
ſenſitiuos. Et h̄ ſine miraculo eſſe non po
tuit q̄n ſemel ageret in membra: aliq̄ mo/
do reſolutionis. igitur ꝯſeq̄ntia nota ē. et
an̄cedens patet. quia ad ſentiendū requi

rebanṫ. vel etiā ad mouendū req̄rebantur
hmōi. ⁊ cum cōtinue per naturam euolēt:
oportuit ꝙ continue reformarenṫ. Secun
do. quia ei p̄ceptum fuit ꝙ de omni ligno
paradiſi comederet: preterq̄ȝ de ligno ſciē-
tie boni ⁊ mali. ⁊ hoc nō fuiſſet ei p̄ceptum
niſi quia ſuſtentationi ſue neceſſariuȝ. Et
ex conſeq̄nti ſequiṫ. ꝙ ex quo etiā in illo ſta
tu indiguiſſet nutrimento: ꝙ in illo ſtatu ī
eo facta fuiſſet reſolutio. nō em̄ eſt aliō nu
Correl. tritio q̄ȝ reſtauratio deꝑditi. ¶ Correlariuȝ
videṫ mihi ſequi ꝙ hec erant cōpoſſibiles.
Adam nō peccauit: ⁊ tamē fameſcit. ſequi
tur ex ꝯcl'one. quia ſi deus nihil ei p̄cepiſſȝ
tunc in expectando licentiā comedēdi nō
peccaſſet: ſed ꝯgrue egiſſet. ſicut Gen. viij
Noe nō exiuit arcam: q̄ȝuis ſciuerit ceſſaſ-
ſe aquas: donec domin⁹ ei licentiā dederat
egrediēdi. ⁊ quia per ꝯcl'oneȝ patiebaṫ paſ-
ſiōe reſol'onis corpis ceſſāte miracl'o famē
paſſus extitiſſet: niſi dn̄s p̄ueniſſet cū licē-
tia famem. qđ nō optebat. ergo cōpoſſibi-
les erant ille. Adam fameſcit: ⁊ nō pecca-
2 uit: etiā de lege ordinata. ¶ Scđm correla
riū. videṫ mihi ſequi. ꝙ ſi ignis fuiſſet ap-
plicatus corpi Ade: in ip̄m egiſſet: ⁊ dolo
rem ei intuliſſet: niſi deus ſpēali miraculo
ꝓhibuiſſet. patȝ. q: nō videṫ ꝙ Adam pl⁹
potuiſſet ꝓhibuiſſe actōem ignis q̄ȝ paſſi
ones intrinſecas famis ⁊ ſitis. ſed etiā poſ
ſibile erat ꝙ ille venirent ante pcām. ꝗ. ⁊c̄.
patet maior. quia maius dominiū habu-
it ſupra ſe: ⁊ ea que in ip̄o erant: q̄ȝ ſup acti
ones elementorum. minor pȝ per correla-
[illegible] num p̄cedens. ¶ Sed ꝯtra p̄mū correlari
um arguitur. quia nunq̄ȝ pena pōt p̄cede-
re pcām. modo fames ⁊ ſitis ſunt pene pec
cati. quia nō habuiſſent hec homines in
ſtatu innocentie. ¶ Secūdo. quia eadem
2 rōne mori potuiſſet ſine pcō. vt ſi dn̄ſ nō
dediſſet licentiaȝ comedendi. ⁊ ip̄e tanto
tempore expectaſſet ꝙ inedia famis defe-
ciſſet. ¶ Tertio cōtra ſcđm correlariū. q: di
3 cit Iſidorus. ꝙ ſi Adam in paradiſo ino-
center viueret: ignis nō vreret: aeris inde-
centia nō ſuffocaret: aqua nō ſūmergeret.
nec om̄ia que nocere ſolent hominib⁹ im-
pedirent. ¶ Quarto. innuit gloſa ſup illo
4 Gen. iij. Cum cognouiſſent ſe eſſe nudos:
conſuerūt folia ficus: ⁊ fecerunt ſibi periſo-
mata ꝙ ſtatim fracto p̄cepto ſenſerunt re-
bellionem carnis. Et ex cōſequenti dicunt
ſancti doctores ꝙ q̄ȝdiu erat homo deo obe

diens: ſuum inferius obediebat ei. ꝗ ignis
et omnia hmōi non leſiſſent Adam q̄ȝdiu
deo obediuiſſet. ¶ Reſpōdeṫ ad hec ꝙ non
videtur mihi multum cōcludere. ¶ Ad p̄ Ad 1
mam. ꝙ duplex eſt paſſio penoſa. quedaȝ
ſequens naturam. ⁊ quedam illata per vio
lentiā ab extra illatam nature. p̄ma nō eſt
proprie penoſa: ſed naturalis. Vn̄ fames
et ſitis brutis inſunt. quia naturales ſunt
que tamen peccare nō poſſunt. vnde hec
etiam corpus Ade ſecuta fuiſſet: ſi longo
tempore expectando licentiā nō comediſ-
ſet: ⁊ dominus cum licentia nō preueniſſȝ
hec em̄ nō eſt pena dicenda: ſed magiſ eſt
a natura hominis non glorificata. ¶ Ad Ad 2
ſcđam. nō valet ꝯſequētia. quia p̄ceptum
nature habuit de nō interficiendo ſeip̄m
et ergo ſi dominus licentiā nimis diſtuliſ-
ſet: fame vigente ſb pena peccati comede-
re tenebatur: ne ſui occiſor eſſet: cum domi
nus ei cibaria ſufficientia preſentaſſet. et
diſcretionem dediſſet: qua poſſet per illa
ſe preſeruare. ¶ Ad tertiam. ad auctorita- Ad 3
tem Iſidori dicitur ꝙ ip̄e loquaṫ de facto
ſed non quando ita fuiſſet: ſi ignis corpo
ri Ade applicatus fuiſſet: ⁊ dominus ſuā
actionem nō prohibuiſſet miracl'oſe. nō
enim erat corpus eius glorioſum: ſed ad-
huc alterationi ſūbijcibile ſm̄ illum ſtatuȝ
¶ Ad quartam. ꝙ verum eſt ꝙ corpus obe
diebat Ade prompte: nec vlla inclinatio Ad 4
erat in ꝯtrium rōnis. et hoc volunt ſcti do
ctores. Sed nō minus naturales opera-
tiones fuiſſent in corpe: vt fames ⁊ hmōi
et agens extrinſecū alteraſſet: ſtante appli
catōne ¶ Tertia cōcluſio. ꝙ iuxta ea q̄ do
minus diſpoſuit pro homīe. nō ſtat ꝙ ho Cōcl'o 3
mo paſſione doloroſa fuiſſet paſſus: et nō
peccaſſet. pȝ. q: ex quo dei opera erāt val-
de bona: nulla erant cū dolore ꝓducta: ⁊ ꝗ
paſſio doloroſa nō debuit habere locū ni-
ſi pro culpa. ꝙ ideo nō ſtabat ꝙ homo do
leret: niſi culpa id exigeret: vnde cōtra paſ
ſiones intrinſecas ſcilicet famis et ſitis cō
uenientiſſimum cibum ſcilicet fructus pa
radiſi diſpoſuit. Secundo. cum licentia
cum precepto preuenit: vt de omni ligno
paradiſi comederet et ratione viuace pro
ductum hominem dotauit: vt famem ad
implendo preceptum dei de comedendo
preueniret: et contra paſſiōes extriſecas
in loco amenisſimo et aere temperatiſſi-
mo hominem collocauit. et in complexi-

Cõſir one tẽpata ¶Et ↄfirmaꝫ. q2 expreſſe paſ-
ſio doloris eſt addita mulieri in penã pec-
cati. Geñ. iij. per deũ dicentez ei. In dolore
paries filios tuos. ergo ante pctm̃ nõ fuiſ-
Corre. 1 ſet dolor ¶Correlariũ. quãuis hõ ſm ſua
naturalia paſſibilis erat paſſione doloro-
ſa: nunq̃ tamẽ aliq̄ tali paſſus extitiſſet ni-
ſi peccaſſet. ptz ex ↄclõne ⁊ eius deductõne
oẽm em̃ doloroſam paſſionẽ deus pueniſ-
ſet ſua paterna cuſtodia ⁊ indita homini
obiectio prudẽtia. ¶Diceꝫ forte. nunquid mulier i
dolore peperiſſet: ⁊ pbaꝫ ꝙ ſic. q2 naturalꝭ di-
uiſio et preſſura eſt in dolore ⁊ cum dolore
2 ¶Secũdo. nunq̄d potuit Adam expecta-
De pria re famẽ: ⁊ ſine pctõ: ⁊ ſic voluiſſet. ¶De pri-
ma forte diceꝫ poſt: tamẽ q̃tum ad pñs vi-
deꝫ ꝙ mulier ſine dolore peperiſſet: naturali
emiſſione partus maturi dilatatõne ſui ⁊
Ad. 2 iterata ↄſtrictione. ¶Ad ſcd̃am. ꝙ hõ ra-
ro indiguiſſet cibo: ppter tpamentũ ſue cõ-
plexionis: dulcedine ↄtinue cõtemplatio-
nis: ⁊ vim ↄfortatiuã illoꝝ fructuuꝫ para-
diſi pſertim ligni vite. Scd̃o ꝙ per prudẽ-
tiam cõcreatam ſciuiſſet ante famẽ q̃ñ co-
medendũ extitiſſet: ⁊ ſi ſic tũc ↄ egiſſet: ex-
quo pceptũm habuit de comedendo: pec-
Corre. 2 caſſet. ¶Scd̃m correlariũ. hec homĩs im-
paſſibilitas fuit pure ex gratia ⁊ nõ ex na-
tura. ptz ex ↄclõne Hoc de pma parte ar-
ticuli. ¶Quantũ ad ſcd̃m. Utrum hõ fu-
2. ps ar. iſſet immortalis? Eſt ſciendũ ꝙ aliq̄d di-
tertij ciꝫ immortale tripliciter. ¶Uno mõ q2 ſue
nature vitali repugnat mori. vt angelo vꝭ
anime intellectiue. ¶Scd̃o mõ. q2 q̃uis
2 ſm naturã ſit d̃ genere corruptibiliũ: tamẽ
habet aliq̄d donũ om̃is corruptõis exclu-
ſiuũ. ⁊ hec erit icorruptibilitaꝫ hoim poſt
glorificatõem corpoꝝ. quia tunc glia ani-
me in tantũ in corpus redũdabit: ꝙ ipm
ab omni paſſione pſeruabit. Unde beat9
Auguſtin9 in eplã ad Dioſcoꝝ. Tam po-
tenti natura deus fecit aiam: vt eius be-
atitudine redũdet in corp9 plenitudo ſa-
nitatis. id eſt incorruptõnis vigor. ¶Ter-
3 tio modo dicitꝫ aliq̄d immortale: nõ q2 nõ
põt mori: ſꝫ ꝙ ſibi puiſum eſt ſufficiẽter de
remedijs ſempiternã ſanitatẽ ↄſeruãtib9:
ſine q̄cũq3 debilitatõe. ¶Qua diſtinctõe p-
Cõclo. 1 miſſa eſt pma ↄclõ. Prim9 parẽs nõ erat
imortalꝭ pmo vꝭ ſcd̃o mõ pz. q2 habuit cor-
pus paſſibile q̄ etiã potuit mori. ⁊ poſt pec-
catũ in eo mortu9 eſt. vtz Geñ. 4: et q̄ ſue
nature vitali nõ repugnabat mori: ſic a ge-

lo vel anime ſue q̄ ſũt ſine materia. Itez nec
ſcd̃o mõ. q2 nõ erat in glia. nõdũ em̃ erat
btũs pmiatorie. ⁊ tñ ſola glia eſt q̄ fac in
illo mõ imortale. Scd̃o. q2 indiguit cibo
vt dc̃m eſt: ⁊ patiebaꝫ paſſione reſolutõis
talꝭ aũt nõ eſt immortalitas ſcd̃o mõ dc̃a.
q2 ibi donũ acceptũ excludit oẽm paſſioꝫ
debilitatiuã. ¶Scd̃a ↄclõ. iuxta legẽ ordi- Cõclo 2
natã dei nõ ſtabat ipm mori ⁊ nõ peccare.
ptz. q2 mors nõ eſt ei innata: niſi ex tranſ-
greſſiõe mãdati. vtz Geñ. iij. q̄ trãſgreſſio-
ne peccauit. ¶Scd̃o. q2 vel ab extrinſeco 2
inducta fuiſſet ei mors: vel ab intrinſeco:
nõ ab extrinſeco. q2 ab h̄ de9 pſeruabat te-
peramẽto loci ⁊ hoĩs cuſtodia ſpẽali q̄ nihil
ei leſiuũ aduenire pmiſit. nec ab intrĩſeco.
q2 oẽm debilitatẽ lignũ vite ſufficiẽt refor-
mauit ⁊ in eodẽ vigore ſuſtinuit: ſuo tem-
pore comeſtũ: qd̃ homo indita ſibi prudẽ-
tia ſciuit. niſi dicas ꝙ hõ potuiſſꝫ nolle co-
medere: vel ſe in ignẽ vel aq̃m ſua ſpõte p-
iciſſe. ⁊ ſi ſic: tũc peccaſſet. q2 pceptũ de co-
medendo ex eo habuit. Geñ. iij. de om̃i li-
gno paradiſi comedes: ⁊ ↄ ſui nocumẽtuꝫ
habuit pceptũ nature ⁊ inditã ſibi prudẽ-
tiã. ¶Tertia ↄclõ. homo fuit imortalꝭ ter- Cõclo 3
tio modo. probaꝫ ſic. ei ſufficiẽter puiſũ fu-
it de remedijs ſempiternã ſanitatẽ hñtib9
cõſeruare. ergo ⁊c. ↄñ tenet ex notabili. et
añs ptz. q2 anime data fuit vis ⁊ ſcia q̄ cor-
pus ſuũ per lignũ vite ⁊ alia ligna paradi-
ſi in ſempiterna ſanitate potuit conſuare.
igiꝫ añs verꝝ. tenet ↄñ. ⁊ añs ptz. q2 illa ẽ
cõditio ligni vite. vt dicit mgr diſ. xvij. c.
ix. Stabilis ſanitas. ppetua ſoliditas. nul-
la infirmitas. nulli9 etatis imbecillitas. et
nõ in peĩ9 vel ĩ mortẽ declinabilitas. Et ſu-
mit a dictis venerabilꝭ Bede ⁊ ſtrabi i glo-
ſa q̄ hoc dicũt Geñ. iij. c. Correla. hõ non Corre.
d̃r fuiſſe imortalis in ſtatu innocẽtie. q2 ñ
potuit mori. q2 potuit peccare et mori: ſic
factũ eſt: ſed q2 potuit nõ mori: ⁊ q2 iux̄ le-
gem cõditoris nõ potuit mori: niſi pecca-
ret. patet ex concluſione iſta ⁊ precedente
¶Scd̃m corre. illa hoĩs imortalitas non Corre. 2
fuit eiuſdẽ ſpẽi cũ angeloꝝ imortalitate. pz
q2 illi nõ pñt mori. ¶Tertiũ corre. nec fu- Corre. 3
it eiuſdẽ ſpẽi cũ imortalitate corpoꝝ glifi-
catoꝝ. pz q2 etiam illi ñ pñt mori p pctm̃:
ſic potuit hõ. Item illi ſunt ſani perpetua
ſanitate glorie ſine nutrimenti acceptione
et taliter non erat homo: ſed indiguit nu-
trimento. Itez vita hoĩs eſt cũ reſolõne

[…]ctatio et non beatorũ in corpore.¶ Fortaſſis di/
cetur. homo erit paſſibilis ex nutrimento
ergo etiam mortalis.probatio ↄñe.conſe
cura paſſio debilitat ⁊ ex ↄſeq̄nti diſpõit
ad mortem. ⁊ añcedens patet.quia opor/
tebat nutrimentũ conuerti in ſbſtantiam
aliti.quod nõ poterat eſſe ſine actione cõ/
trariorꝫ.⁊ per cõſequens in agendo repatie
batur.quia oĩe agẽs in agẽdo repatitur.
2 ¶ Secundo.qꝛ in ſupflua nutrimẽti emit
tendo ad minus patiebaẜ ſenſu olfactus.
eo ꝙ talia ſupflua naturaliẜ mali odoris
Und. ſunt.¶ Secundo. quia videẜ ꝙ patiebaẜ
calore eſtatis ſup calefactõnẽ. ⁊ frigore hy
emis infrigidatõnem. ergo inordinate di
ſponebaẜ.ergo videẜ ꝙ mori potuiſſet : eti/
am ſi nõ peccaſſet. ↄſequentię notę ſunt. ⁊
añcedens patet.quia illę ſunt cauſę agen/
tes naturales ⁊ applicatę homini. ⁊ ex cõ/
ſequẽti ſecluſo miraculo agent in hominẽ
ſicut dicit correlariũ ſcd̃m ſecũdę ↄclonis
3 partis p̄cedentis.¶ Et tertio.nũq̄d homo
fuiſſet ſb tempore. ⁊ ex ↄſeq̄nti ſenio defe/
ciſſet.iuxta textum phi. 4.phiſicorꝫ. quia
oĩa q̄ ſũt ſub tempe ſeneſcunt ſb eodem
4 vel patiũẜ a tpe.¶ Quarto. quomodo po/
mum potuit conſeruare in ſempiterna vir
tute:cum vtiq̃ꝫ videaẜ ꝙ non poſſit nutri/
re niſi corpus ſua alteratõne aliq̄liẜ indiſ/
Ad 1 ponendo.¶ Ad hęc reſpõdeẜ ad p̄mam. ꝙ
homo nõ patiebaẜ ex nutrimẽto:niſi perfe
ctiue in illo ſtatu. Et ad p̄batõem diciẜ ꝙ
nõ opter ſemp agens vel dirigens cibum
indiſponi a cibo. hoc em̄ ſolũ habet locum
vbi cibꝯ diſcõuenienẜ põt alterare corpus
quod in ſtatu illo reſpectu illius naturaliſ
ſimi cibi:quẽ hominis vſui deputauit de/
us:nõ habuit locum.potuit em̄ plus vir
tus corpis humani reſiſtere q̄ꝫ cibꝯ diſcõ/
Ad 2 uenienter alterare.¶ Ad ſcd̃am: de ſupflui
tate cibi dicũt quidã. ꝙ homo in ſtatu in/
nocentię nõ plus recepiſſꝫ de cibo q̄ꝫ ſibi fu
iſſet congruũ. ⁊ ſic nõ fuiſſe aliq̄d ſupfluũ
ſed totum in naturã nutriti cõuerſũ. Iſtã
ſolonem reprobat beatus Thomas p̄ma
parte ſum. queſtio. xcvij. articl'o. iij. dicens
ꝙ hoc nõ videẜ rõnabile ꝙ in cibo nulla fe
culentia fuiſſet ad nutritõem inepta. ⁊ iõ
dicit aliter ꝙ optuit ſupfluitates emitti:ſꝫ
fuiſſet diuinitus prouiſum ne ex hoc aliq̄
Ad 3 arg. indecentia proueniſſet.¶ Ad ſcd̃m argu/
mentũ: ꝙ locus ille tanti eſt tpamẽti ꝙ ibi
calor ęſtatis ⁊ frigus hyemis nullã leſionẽ
faciunt alterationem:ſed ſemp eſt plenuſ
delicijs: omnibꝯ ſuis fructibꝯ indefectibi/
liter redimitus: ſemp viridis ⁊ hũano vſui
conuenientiſſimus.¶ Ad tertiũ. ꝙ ſic: ſed Ad 3
quamuis homo ſb tempe fuerat: tamẽ qꝛ
indiſpoſitõem medij non habebat extrin
ſece a tempe nõ patiebaẜ. ⁊ quãuis ex diũ
ſa partium cõplexione ſeneſceret: tamen li
gno vitę in iuuentute ſtabili ⁊ ſemp eadẽ
remanſiſſet: vnde nõ ſenuiſſet.¶ Ad quar Ad 4
tum. ꝙ ligno vitę tantę virtutis erat: vt a
nimã in eadem virtute cõſeruãdo ſibi ęq̄
purum humidũ ex cibo formaret: ſicut il
lud quod ante reſolutiõeꝫ habuerat. ⁊ ſic
in eodem ſtatu cõſeruabat. Unde beatus
Auguſtinus. xiiij. de ciuita. dei dicit. ꝙ ci/
bus aderat homini ne eſuriret potus ne ſi
tiret. lignum vitę ne illũ ſenectus diſſolue
ret. Unde contra reſolutõnem humidi ra
dicalis habuit fructus cõmunes paradi/
ſi. Et ne humidũ impurius eſſet quod ge
nerabaẜ: ligno vitę animę ſbueniebaẜ: vt
ęque purum faceret. ⁊ ſic ſemp in eodẽ ſta
tu cõſeruabatur. quia cum duobꝯ in ho/
mine modis ad ſenectutem diſponiẜ con/
tra vtrumq̃ꝫ de remedio erat prouiſum: cõ
tra reſolutionem humidi comeſtione com
munis cibi paradiſi: contra impurificati/
onem accepti remedio ligni vitę: qd̃ ſum/
ptum animę virtutem dabat in eadẽ pu/
ritate conſeruãdi. teſte beato Auguſtino ĩ
libro de queſtio. vete. ⁊ no. teſtamenti di/
cente: ꝙ vitę arbor vice medicinę quodã/
modo corruptõem omniũ prohibebat: ta
men non ſimpliciter immortalitatem cau
ſabat.¶ Ex quo patet ꝙ ſumptuꝫ ad tem
pus p̄ſeruabat: quo finito iterum ſumẽdũ Corre.
erat: vel homo fortaſſis ad paradiſuꝫ fu/
iſſet tranſlatus. Hoc de ſecunda parte arti
culi.¶ Quo ad tertiã partem videndũ eſt
An adhuc homo poſſit preſeruari ne mo tertia ps
reretur: ſcilꝫ poſt lapſum in peccatum: et tertij ar.
de queſito.¶ Ubi p̄mitus premitto nõ eſ
ſe dubium quin per potentiaꝫ dei homo
poſſet ſemp preſeruari in vita ⁊ in ſanita/
te: etiã in corpore. quod quantũ eſt ex na/
turalibꝯ eſſet tranſmutabile ad aliam for
maꝫ. quia hoc omnipotentię non derogat
Secundo. etiã nõ dubitatur quin deus
poſſit facere talem locum: in quo homo
poſitus per adminicula loci ⁊ ibi exiſten/
tia ſp poſſet manere. hęc ei oĩa deũ poſſe ĩ
eiꝰ oĩpotẽtia ſunt incluſa. qꝛ qd̃libet iſtorꝫ

fieri nõ implicat. Sed eſt pncipale dubi
um tractandũ. Utrũ ſm pmeuã producti
onem mundi ſit aliquis locus in quo hõ ſi
ne nouo miraculo poſſit preſeruari ne mo
reret: ſicut dictum eſt ꝙ potuit in paradi/
Cõclo. 1 ſo ante pctm̄. ¶ Ad cuius terminatõem ẽ
concluſio pma hec. ꝙ lignũ vite etiaꝫ poſt
pctm̄ ſepe ſumptũ habet virtutẽ conſerua/
tiuã hominis in ppetuo vigore et ſanitate
ſine debilitatione ſenſibili. Iſtam tetigi in
pmo articulo in cõcluſione vltima: dicen/
do ꝙ paradiſus etiã poſt pctm̄ eſſet locus
homini naturalis ⁊ cõueniẽs. Sꝫ dimiſ/
ſis illis probo concluſionẽ auctoritatibꝫ ⁊
auctẽas 1 rõnibꝫ. ¶ Prima auctoritas eſt Gene. iij.
vbi dominꝰ dicit dixiſſe angel. Ecce Adã
factus eſt quaſi vnus ex nobis: ſciens bo/
nũ et malũ. nunc ergo ne forte mittat ma/
num ſuam: ⁊ ſumat etiã de ligno vite ⁊ co
medat ⁊ viuat in eternũ. vbi mãifeſte do
minus innuit ꝙ etiã poſt pctm̄ comeſtum
habebat virtutẽ viuificãdi ⁊ ɔſeruãdi in e
2 ternũ ſaltem intemupte comeſtum. ¶ Se/
cunda eſt beati Auguſtini in libro de que
ſtio. ve. ⁊ no. teſtamẽti dicẽtis. Guſtus ar
boris vite corruptõem corpis inhibebat: de
niqꝫ etiã poſt pctm̄ potuit inſolubil' rema/
nere ſi permiſſum eſſet illi edere de arbore
vite. ¶ Tertia auctoritas eſt Richardi de
3 ſancto victore dicentis. ꝙ Adam habuit
ante peccatum corruptibilitatem poſt pec
catum corruptõnem. ſed vtroqꝫ modo per
eſum ligni vite potuit ſuſtentari. ¶ Secũ/
pma rõ ɔclonis do probat ɔcluſio rationibꝫ. qꝛ vel lignuꝫ
vite habuit naturalit' vim cõſeruatiuã in
ſanitate ⁊ vigore reſpectu humani corporꝭ
vel per miraculũ: Si naturaliter: tunc cũ
natura in eo nõ ſit mutata nec in ſuſcipiẽ
te poſt peccatũ: ita poſt conſeruabit ſic an/
te. ¶ Si dicatur. ꝙ nõ habuit illam natu
obiectio niſ ſolo 1 raliter: ſed ex miraculo. hoc eſt (vt videt) ĩ
probabile. quia non videt probabile ꝙ a
miraculo ſit nominatũ lignum vite. qa ſic
quodlibet lignũ poſſet vocari lignum vi/
te ſi deus vellet ex eo comedenti dare vir/
tutem perpetuo remanendi: ſicut poſſet de
virtute ſua: licet illam virtutem non habe
ret natura ligni. ¶ Item tunc fruſtra dixiſ
2 ſet dominꝰ Gen. iij. ꝙ comedens ex eo viue
ret in eternum. quia poſt pctm̄ nõ potuiſ/
ſet hoc lignum: niſi deus per miraculũ vo/
luiſſet ſecum fuiſſe operatus: ſicut nec an/
te hoc habebat per aduerſarium. ¶ Forte

dicetur ꝙ ante pctm̄ cum vires inferiores obiectõ 1
erant anime obedientes: fuit homo magis
preſeruabilis qꝫ poſt peccatũ poſtqꝫ ſenſꝰ
incepit obuiare legi rõnis. quia tale bellũ
intrinſecũ multum debilitat ɔtutes natu/
rales. ¶ Secundo arguit magiſter Pe/ 2
trꝰ de tharantaſio. quia Gen. iij. dr: Qua
cunqꝫ hora ex eo comederis: morte morie
ris. id eſt neceſſitatus eris ad mori. g non
potuit p lignũ vite a morte pſeruari. ¶ Ter/ 3
tio. quia iumẽta nõ pſeruant nec poſſunt
pſeruari per eſum ligni vite: ⁊ homo eſt cõ
paratus eis per peccatuꝫ. vt dicit pſalmi.
pſal. xlviij. ergo nec homo. ¶ Quarto ſic 4
arguit. quia nõ poterat d mortuo facere vi
uum: cum hoc ſit ſoliꝰ dei. ergo nec d mor
tali immortale. probatio ɔſeqntie. qꝛ ma/
ius eſſet facere de mortali immortale: cum
differant genere. vt dicit. x. metha. de cor
ruptibili ⁊ incorruptibili: qꝫ de mortuo vi/
uum que habent fieri circa idem genꝰ Ob
has tres vltimas rõnes Petrus de tharã
taſio tenet ɔcluſionẽ contrariã diſti. xix. ſe
cundi. queſtio. ſcda. articlo ſcdo. Sed ſm
veritatem ſalua reuerẽtia doctoris hec ni/
hil cõcludunt de poſſe: nec de natura ligni:
ſed ſolũ de eſſe. ¶ Unde ad pmã concedit Ad 1
ꝙ conſeruabilior erat homo ante peccatũ
qꝫ poſt. ſed nõ in infinitũ. Et ideo cõſequen
ter concedendũ eſt: ꝙ poſt pctm̄ ſepius in/
diguiſſet vti ligno vite vt nõ moreretur qꝫ
ante peccatũ: eo ꝙ virtus eius natural' ege
bat pluri confortatiuo: propter plura bel/
la interiora ⁊ plures diſpoſitõnes ad mor
tem. ſed vno modo ⁊ alio ſi permiſſus fuiſ
ſet vti: fuiſſet a morte pſeruatus. ¶ Ad ra/ Ad 2
tiones magiſtri Petri de tharantaſio. Ad pe. dõ tha rantaſio
primã dicitur. ꝙ ſentẽtia dei obligabat ho
minẽ ad ſel' mori: ⁊ iõ etiã obligabat eum
ne comederet de ligno vite. vnde eiectus ẽ
vel emiſſus eſt de paradiſo vt operaret ter/
ram de qua ſumptus eſt. ⁊ de illa viueret qꝫ
eum a morte preſeruare non valeret. non
autẽ claudebat ſentẽtia dei omipotentiaꝫ
quin hominẽ poſſet ſemper cõſeruare: nec
mutauit naturaſ rerum quin ſi de ligno vi
te edere permiſſus fuiſſet ſemp vixiſſet: ni/ Ad 3
ſi deus naturalem vim eius ſuſpendiſſet.
¶ Ad tertiam. quicquid ſit de ancedẽte cõ
ſequẽtia nõ ẽ bona. quia illud lignum ha
bet illam vim ſuper homines: nõ ſuper be
ſtias. qd em̄ eſt homĩ cibꝫ: forte beſtijs eſt
venenum. et ecõtra. vt aranee ſunt cibus

aucularum: et venenū homini. Auctoritas psalmiste loquitur de statu hominis quantum ad animā principaliter: puta quod secutus est sensum transgrediendo mandatū et nō rōnem
Ad 4 rectam. ¶ Ad quartā: quod lignū vite non fecisset hoiem immortalē: sic quod nō potuisset mori. vt dictum est in precedenti parte articuli. sed mortalem existentē semper incolumē seruasset debitis horis successiue plies sumptum.
Corre. ¶ Ex conclusione hac correlarie sequitur: quod adhuc homo per virtutes mūdo cōcreatas possit pseruari vt semper viueret: et nunquam moreretur. patet per pclōnem. quia ita posset fieri per lignum vite.
Cōclo 2 ¶ Secunda pclusio sequitur. quod est possibilis aliquis locus super terram: vt paradisus in quo homo posset semper viuere. patet ex pclōne. prima. quia lignum vite hominē existentē in paradiso: adhuc pseruaret sicut tunc: vt in ea dedu
Cōclo, 3 ctum est. ¶ Tertia conclusio. nō videtur quod aliquis locus sit talis locus. patet. quia omnis alius locus est homini concessus et in nullo concessum est ei pperuari. ergo etc. psequentia nota est. et añcedens pro prima parte patet. quia propter peccatū nō est exclusus nisi de paradiso: totam terrā residuā dedit ante ei deus. et etiā post peccatū ei dimisit. Et pro secūda parte patet ex sentētia dñi prius allegata. quia statutū est hominibus semel mori.
Obiectio ¶ Dicitur de triuallis: quod historie tradant ibi hominē nō posse mori. Et ideo phus. ii. topicorum dicit nō sequi: bonum est interficere patrē in triuallis. ergo bonum est interficere patrē. Et respōdetur: quod ibi homines more rentur sed difficulter. debilitantur enim: et ergo vtique tandem sequeretur mors. sed quia ibi difficulter moriuntur: filij videntes suorum parentum miserias cōpatiendo ipsis in tantis angustijs et cruciatibus constitutis: vel eos interficiūt: vel ad aliam patriam ducunt: vbi nō est illa influentia: sic anime cum corpore conseruatiua. Et quicquid dico: nescio si sit verum super quo fundatur argumētum. Hoc de tertia parte: et ex cōsequēti de toto articulo.

Ad rationes principales.

Ad rationes principales ¶ Ad primā negetur maior. ad primam probatōem eius dicitur: quod nō omne quod sequitur principia intrinseca est simplr naturale. quamuis forte sit naturale materie. sed nō esset. i. cōueniens quod aliquid tale materia nunquam psequeretur. puta si semper maneret sub vna forma perseruatōem. nec hoc est ei ppr ie violentum quia nō minus naturaliter est materia sub vna forma quam sub alijs. quia cū forma nata est esse: et quo ad essentiā eius nō plus vnā appetit quam aliā. homi aūt vel cōposito corruptio inquantum huiusmōi nō est naturalis simpliciter: cū sit ptra naturalē inclinatōnem forme. Q. aūt. v. phisicorum in fine: dicunt corruptiōnes naturales: itelligitur quod sint minus violēte. sicut si moritur quis ex senio naturalius dicitur mori quam si gladio. ¶ Ad secūdam
Ad 2 probatōem maioris quod verū est quod appetitus desiderij materie est ad aliā formā. sed ille est cum pfusione et indeterminatōe. et quantum infinitas formas pōt recipere quas nunquam habebit. nec in hoc frustrati dicitur quia confusio appetitus satiatur per semper esse sub aliqua forma. et ita est si semper maneat cū ea quā habet. et ergo nō est eius appetitus frustra: sicut angelus in patria vel homo in via naturaliter in pfuso omnis scibilis appetit pgnitionē: sicut pfectōem sui intellectus. infinita tamē scibilia nunquam in particulari sciet: nec in hoc frustratur vel violentatur. quia sufficit bono pro scire visio beatifica. et viatori cognitio possibilis sibi pro via. ¶ Ad secū
Ad 2 dam principalem respōdetur. negando maiorem. quia compositū ex elementis contrarijs potuit et posset adhuc per esum ligni vite in perpetua sanitate cōseruari. Ad probatiōnē conceditur quod calidum agit in humidū et consumit: sed lignū vite sumptum eque
Ad 3 pure et sufficienter restituisset. ¶ Ad tertiā: conceditur maior. et negetur minor. et ad probationem dictū est quomō sub equinoctiali est paradisus terrestris in secūda cōclusione primi articuli quo ad secūdam parte eius et quomō ibi pōt esse temperies: in solutōe tertie dubitatōis mote pt secūdam conclusionē. ¶ Ad. 4. pceditur añs. et negetur pña. et
Ad 4 ad pbatōem pceditur quod vbicunque fuisset hō posit: calidū desiccasset humidū. sed quia per equale purū restitutū semper mansisset vita. ¶ Ad. 2. pbatione
Ad 2 pbatōem pceditur quod hō in padiso potuit debilitari: sic quod potuit idigere accipe cibum: sed nō a sanitate destitui. quia ibi pntia huius sufficientē et discretōem ad puenienda debilitatē. ¶ Ad
Ad 5 v. pceditur quod hoc erat per lignū vite. et negetur minor. ad pbatōem pceditur quod lignū vite. i. fructus eius comestū in naturam corporis fuisset pūsum et quod ipse fuisset corruptibile. et ex hoc sequitur quod fuit finite virtutis: et ob hoc etiam conceditur

ꝙ ſemel comeſtū non ſuffeciſſet ad ſemper
viuere:ſed ad longū: et poſt iterato come/
ſtum omnem priſtinam diſpoſitionē ad
mortem remouiſſet. ⁊ ſic hominem ſemꝑ i
Ad rati ſtabili ſanitate conſeruaſſet.¶ Ad ratio/
ones pꝰ nes poſt oppoſitum.prima eſt pro dictis
oppoſi. in ſecunda et tertia ꝯcluſionibꝫ ſecunde ꝑ
tis tertij articl'i.Ad aliā rōnem que videt
agere ꝯ ſcđꝫ correlariū ſecūde ꝯcl'onis prie
partis tertij articuli.vbi dictū ē ꝙ ſi ignis
applicatus fuiſſet Ade ꝓmo pareti:egiſſꝫ
in eum.Et ratio arguit ꝙ mors nō potuit
quicꝙ̄ ante peccatū:ideo reſpōdet ad eam
ꝙ ꝗ̄uis ex gratia hoc deus diſpoſuit vt nō
eſſet mors:niſi per pctm̄. vt dictū eſt in ter
tia ꝯcl'one illius partis articuli:⁊ in corre
lario vltimo eiuſdē part':tamē quo ad na
turā poſſibilis erat mors etiā ſi nūꝙ̄ adā
peccaſſet. Unde ſi corpus Ade fuiſſet dere
lictum extra paradiſum: vbi lignū vite at
tingere nō potuiſſet: etiā ſi nō peccaſſet:ta
mē mortuus fuiſſet.q2 mors debet nać a/
nimalis vel homīs: etiaꝫ ex ſuis naturali/
bus. Ueꝝ eſt ꝙ probabile eſt ꝙ ſine pecca/
to viuēs mortuus fuiſſet ſine dolore ſenſꝰ
ex extinctione humidi radical':ſicut ignis
in lampade.¶Ad impbatōem ꝙ mors ē
ad imp. pena:que n̄ potuit eſſe ante pctm̄. Reſpō
det ꝙ ꝓprie ſic mori nō fuiſſet pena:ſꝫ na
tura. Et eſt veꝝ ꝙ de facto fuit pena pecca
ti:eo ꝙ ꝓpter pctm̄ ablata ſunt ei gratuita
quibꝫ potuit nō mori.ſed potuit nō eē pe
na.vt ſi conditus homo ſue nature dimiſ
ſus extitiſſet ſine illis remedijs ⁊ ſine pctō
vixiſſet:ſine dubio ex ſenio defeciſſet. et ſic
mors ei nō fuiſſet pena.ſed debita ex natu
ra. Doc de q̄ſtiōe.

Redecimo

querit circa eaſdem diſtin
ctiones. Utrū pueri in ſta
tu innocētie geniti fuiſſent
tam in aīa ꝙ̄ in corꝑe a natiuitate perfe/
cti? Que queſtio vnū ſuppōit.ſ.ꝙ i ſta/
tu innocentie fuiſſet gn̄atio. Scđo querit
Utrū pueris mox genitis ineſſet tā aīe ꝙ̄
corꝑis ꝑfectio.¶Cōtra ſuppoſituꝫ arguit
ꝯ ſup. ſic. In ſtatu innocētie nō fuiſſet corruptio
arguit.1 ergo nec gn̄atio.ḡ pueri nō fuiſſent geniti
vltima ꝯſeq̄ntia nota eſt. ⁊ ꝓma pꝫ.q2 ge/
neratio ⁊ corruptio ſūt oppoſita. ⁊ tl'ia ha
bēt fieri circa idem. Itē tenet auctē phi pri
mo de celo ⁊ mūdo ꝑte q̄rta.an̄s pꝫ.quia
Adam in ſtatu illo vel etiā Eua non fuiſ
ſent mortui:imo erant vno mō imortales
vt dc̄m eſt in ꝓcedenti queſtiōe.¶ Confir Cōfi.
matur ſic.quia in paradiſo nō potuit eſſe
deciſio.ergo nec generatio pueroꝝ.ꝯſeq̄n/
tia nota eſt. ⁊ an̄cedens pꝫ.q2 ſeminis de
ciſio diſpoſuit ad corruptōem:que i eo ſta
tu eſſe nō potuit.¶Scđo ſic.quia vel fu/ argu.2
iſſet generatio:virginitate ſalua? Et h̄ nō
quia nō videt poſſibile ſine miraculo ꝙ vir/
go pariat ⁊ integra corꝑe ꝑſeueret. hoc eni
ſoli virgini Marie videt eſſe ꝓprium. Ul
viginitate amiſſa? ⁊ hoc nō.q2 ſtatus ide
centie nō debebat eſſe ante pctm̄:ſꝫ ꝑditio
tam nobilis rei.ſicut eſt virginitas per com/
paratōem ad eā videt eſſe ſtatus indecen
tie.¶Et ꝯfirmat.q2 ſine pctō nō debebat ꝑ Confi.
di aureola.ſed aureola debet virginibꝫ.ergo
⁊c.ergo nullo mō videt fuiſſe ibi facta. Et
hoc videt eſſe de mēte Damaſceni dicent
ꝙ ſine corꝑali cōmixtōne poſſet deus mul/
tiplicare genus humanū:ſi ſteriſſet in pa/
radiſo.ſed quia vidit peccaturos:ideo ma/
ſculū ⁊ feminā creauit eos. Idem dic Gre
gorius nicenus in libro quē fecit de homi/
ne.¶ Cōfirmat tertio auctē beati Auguſti Confi.
ni.xiiij.de ciuita.dei.ꝙ ſi nō peccaſſent:ſine
corruptōne integritatis infunderet mari/
tus in gremio vxoris.ergo videt voluiſſe
ꝙ nō fieret gn̄atio corruptōne virginitat'.
¶Tertio ꝓncipaliter.quia angeli non nu argu.3
bent nec nubent. Matthei.xxij.modo dic
Damaſcenus ꝙ homo fuit in paradiſo ſi
cut angelus quidā.ergo nullus fuiſſet ibi
genitus.¶Deinde arguit:ꝙ pueri fuiſſent ꝑ q̄ſtio
in corpore perfecti.ꝓmo quia ꝑfecti mente
naſcunt etiā ꝑfecti corpore.ſed ante pecca
tū omnes naſcerent perfecta mente.igitur.
patet maior per beatum Auguſtinū in li/
bro de baptiſmo paruuloꝝ dicentem:ꝙ in
firmitati mentis congruit hec infirmitas
corporis.minor patꝫ.quia omnis infirmi
tas mentis eſt ex peccato.vnde omnes fu
iſſent nati in iuſticia originali.⁊ ſic mente
perfecti.¶Secundo ſic. Si fuiſſent nati 2
paruuli et nō perfecti:non ſuffeciſſent ſibi
pro victu acquirendo.ergo potuiſſet fuiſ
ſe pena ante peccatum.ꝯſeq̄ns falſum. et
conſequētia tenet.quia famem patientes
et ſibi prouidere nō potentes penam ſen/
tiunt.¶Tertio ſic. Multa alia animalia 3
naſcuntur perfecta in corpore. ergo ma/

p̄ime homo ante pc̄m̄ qui nobiliſſimū eſt
animaliū. tenet ꝯſeq̄ntia. qꝛ nobiliori ani
mali ſecluſo peccato dn̄s debebat puī
dere de congruo: de pfectioribꝫ naturalibꝰ
et de modo eſſendi pfectiori. an̄cedens pa
arguit 4 tet de porcis: vitulis ⁊c. ¶Quarto. pueri fu
iſſent ſtatim nati in mētis afflictōne ꝺ ſua
impfectōne: ⁊ impotentia in mēbris. h̄ au
tem ante peccatū eſſe nō poterat. patꝫ ma
ior. quia naturalr̄ ſequit̄ dolor ex impoten
tia cōſequēndi deſideratū. modo pueri na
ti naturalē habebant inclinatōem ad mo
tum membroꝝ. ⁊ ḡ nō poſſe h̄ conſequi: fu
arguit. 1 iſſet doloroſum. ¶Tertio loco arguit̄: ꝙ fu
iſſent pfecti mente. primo ſic. qꝛ Adam in
illo ſtatu fuit pfectus mēte. ergo ⁊ filij eius
ꝯſeq̄ntia tenet. qꝛ qualis fuit p̄mꝰ homo:
tales filios generaſſet. an̄cedens pꝫ. qꝛ fu
it productus cum virtutibꝫ ⁊ ſciētijs om̄i
bus. vt videt̄: quia productus fuit in per
fectōne corpis. vt dicit btūs Auguſtinus
ſup Gen̄. ca. xix. xx. ⁊ xxj. libri ſexti. ⁊ mul
tomagis decuit vt cum pfectōne mentis
vnde videt̄ ꝙ pductus fuerit cū om̄i ſcien
arguit 2 tia ⁊ virtute. ¶Secundo ſic. fuit pductus
perfectus in ſcientia. ergo ꝯn̄a nota eſt. q̄a
ſcientia eſt pfectio mentis. vj. ethico. an̄s
probat̄. qꝛ ignorātia cauſata eſt ex pctō ex
quo quattuor nobis inflicta ſunt. ſcꝫ igrā
tia. infirmitas. malicia. ⁊ cōcupiſcētia. vt
dicit Beda. mō ante peccatum nō fuit pec
arguit 3 catum. ergo nec ignorātia. ¶Tertio. quia
paruuli fuiſſent pfecti in iuſticia. ergo i ſci
entia. ergo in tota anima. probat̄ conſeq̄n
tia. quia perfectio ſcientie pfeciſſet intelle
ctū ⁊ iuſticie affectū. ergo totā animā. ⁊ p̄
ma probat̄. quia ad pfectiōem iuſticie req̄
ritur perfectio ſcientie dirigētis illam. ⁊ an̄
cedens eſt venerabilis Anſelmi li. de con
ceptu virginali dicēns: ꝙ ſimul cum rōna
lem haberent animā: iuſti eſſent: quos ge
neraret homo ſi nō peccaret. ¶Sed p ſup
ſuppo. poſito ꝙ generaſſent. patꝫ. qꝛ dc̄m eſt eis.
creſcite ⁊ multiplicamini. Gen̄. p̄mo. qꝺ nō
poterat fieri niſi per actum gn̄atōis. Item
idem dicit btūs Auguſtinꝰ. xiiij. de ciuita
te dei ſic ingēns. Quiſquis dicit p̄mos pa
rentes nō fuiſſe coituros nec gn̄aturos: ni
ſi peccaſſent: quid aliud dicit: niſi ad mul
tiplicatōem ſanctoꝝ neceſſariū fuiſſe pec
ꝯ ſcd̄am p̄te q̄ſiti catū. hoc autem eſt abſurdū. igit̄. ¶Sꝫ ꝙ
nō fuiſſent in corpe perfecti. patꝫ: quo ad
magnitudinē. quia contra moduꝫ nature
eſſet ꝙ mater generaſſet ita magnū homi
nem in vtero ſicut quantitas corporis eiꝰ
Nec valeret ſi diceret̄ ꝙ nō erat pfectū in
quātitate extenſiua: ſed virtutis membro
rū. Contra. quia ſicut fuiſſet de formatio
ne fetus in vtero: ita et ex vtero. mō in vte
ro nō fuiſſet ſbito virtus in virtute plena
membroꝝ. ergo nec ex vtero ſbito i pleno
vſu erant membroꝝ. ¶Sed etiam in con ꝯ ſcd̄am
trariū tertij queſiti. ſcꝫ ꝙ nō fuiſſent perfe p̄te q̄ſiti.
cti mente. primo quo ad ſcientiā. qꝛ pleni
tudo ſcientie ponit intellectū formatū mē
tis cognitōnibꝫ. modo videt̄ ꝙ natura ho
minis ſit: ꝙ a p̄ncipio intellectus ſuus ſit
tanq̄ tabula raſa. Nec valeret ſi diceret̄ ꝙ
hoc contigit ex peccato. qꝛ etiam natura i
tellectus exiſtentis in corpore eſt intellige
re cum phantaſmatibꝫ: que ex debilitate
membrorū nō plus tunc q̄ꝫ nunc eſſe pote
rant pfecta in paruulis. ⁊ ergo tunc impo
tentes erāt in ſcientia: ſicut in phataſma
tibus. ¶Confirmat̄: quia humiditas cere Confir.
bri videtur impedire infantes a perfectio
ne phantaſmatū. ergo etiaꝫ a perfectōne
ſcientiaꝝ. ¶¶Quarto loco arguit̄. ꝙ nō fu arguit 4
iſſent perfecti in voluntate: auctoritate ve
nerabil' Hugonis de ſancto victore dicentis
ꝙ p̄mus homo an̄ pc̄m̄ gn̄aſſꝫ filios ſine
pctō: ſed nō paterne iuſticie heredes. ¶Et Confir. ꝑ
confirmat̄. quia iuſticia eſt per grām: ⁊ illa
nō infundit̄. ergo ⁊c. maior eſt apl̄i. iuſtifi
cati per grām ipius. minor patet. qꝛ ſi in
funderet̄: eſſet natural̄. qꝺ falſū eſt. quia vir
tus eſt theologica que a ſolo deo infundit̄
¶In hac queſtiōe q̄ magis eſt curioſa q̄ꝫ
fructuoſa: cum ille ſtatus nō fuerit obſer
uatus: nec ad plenū alicui niſi deo cogni
tus: erunt quattuor articuli. In p̄mo vide
bitur: an in ſtatu innocentie primi paren
tes ad generationē conueniſſent. In ſecū
do: an geniti ſtatim pfecti in corpe ab vte
ro proceſſiſſent. In tertio circa queſitum.
Utrum cum plena ſcientia nati fuiſſent.
Et quarto. vtꝝ in originali iuſticia mun
dū introiuiſſent.

Quantum ad pri Arti. 1
mū: p̄mo eſt notādū ꝙ in hoīe eſt aliquid
ſpūale ⁊ aliq̄d corpale. icorpale ei ē aīa. et
ex ꝯn̄ti ſpūale: p̄fti cū etiā ſit indiuiſibilis Notā. 2.
¶Scd̄o eſt notandū ꝙ natura p̄ncipalit̄
itēdit ſpūale ⁊ icorpale: qꝛ hoc ſemp ideꝫ
conſeruat. corporalia autem non videtur

intẽdere pncipaliter propter ſe: ſed ppter ſpẽm: alioqn deficiente corpali: deficeret et
Notã 3 fraudata eſſet intentio nature. ¶Tertio re memorandũ eſt q̄ hõ in ſtatu pcedẽte pec catũ: erat corruptibilis ſm ſuam naturã.
Notã 4 ¶Quarto eſt notandũ: q̄ q̄uis phs in lumine naturali ſolũ iſtũ finẽ ponat gñationis. ſ. ppetuitatem ſpẽi: tñ etiã eſt alius finis in ſpẽ humana. ſ. mltiplicatio ſanctoꝝ
Cõclõ 1 in eadẽ ſpẽ pro laude dĩ. ¶Illis pmiſſis eſt pma ↄcluſio. q̄ q̄uis in ſtatu innocẽtie ſeccluſo pctõ nõ fuiſſet neceſſaria gñatio pro cõſeruatõne ſpẽi: tñ fuiſſet gñatio pro mltiplicatõe indiuiduoꝝ ad laudẽ dei. prima ps ptz ex ſcda parte ſecũdi articuli pcedẽtis qſtionis. qꝛ homo ſine pctõ nunq̄ fuiſſet mortuus. ſcda pars ptz per btm Auguſtinũ in. xiiij. de ci. dei. qꝛ in illo ſtatu omnes q̄ finaliter erũt beati fuiſſent nati: et p viam gñatõnis. qꝛ ita mandatũ acceperũt Geñ. pmo. Itẽ ad hoc mẽbra gẽitalia acceperũt: que nõ fuerũt fruſtra. ¶Itẽ cũ corpus erat corruptibile: q̄tum erat de natura: ad hoc erat eius intẽtio. vt dcm̄ eſt i. iij et ſcdo notabilib9. Uñ btũs Aug. xiiij. de ciui. dei. ſi nõ fuiſſet ſine pctõ gñatio ſctõꝝ tunc valde neceſſariũ fuiſſet pctm̄: vt ſctorum milia occaſionalr ex eo mltiplicarent
pbat. 2 ¶Scdo pbatur ↄcluſio rõne. qꝛ q̄cqd perfectõnis eſt nature: in eo ſtatu extitiſſet. generatio prolẽ pfectõis nate. ḡ ꝛc. maior pꝫ quia pfectio nature nõ aduenit ex peccato. minor eſt phĩ. ij. de aĩa. vnũqđq3 viuẽtiũ tunc pfectũ eſt cũ põt facere alterũ tale quale eſt ipm. ꝛ qꝛ fere omnes doctores noſtri paucis dẽptis in hac ↄcluſione con
Corre. ueniũt: id de ea ceſſo. ¶Corelariũ. in ſtatu illo ſi non peccaſſent pmi parẽtes pueri fuiſſent nati. ſequit ex ſecũda pte ↄcluſio.
Cõclõ 2 ¶Secunda ↄcluſio. in eo ſtatu nunq̄ cõiunxiſſet ſe vir femine: niſi propter plẽ. pꝫ quia ↄcupiſcẽtia in eo nõ fuiſſet. ꝛ ḡ nuq̄ niſi ob bonum prolis hec ↄiunctio fuiſſet ↄña tenet. qꝛ aliter nõ cõtingit niſi ex cõcupiſcentia vel ppter prolem. ꝛ añs ptꝫ. qꝛ i eo ſtatu vires inferiores obediebant plene rõni. vt in queſtiõe pcedẽti dcm̄ eſt. cõcupiſcentia em̄ ſecuta eſt pctm̄: cuꝫ em̄ ſit pena: quia inclinat ad malũ iuſta diſpẽſatione dĩ nõ potuit eſſe: pctõ nõ pcedẽte. ¶ter
Cõclõ. 3 tia cõcluſio. nunq̄ in ↄiunctõe fuiſſent ple puati. ptꝫ. quia ſterilitas eſt pena peccati que nõ fuiſſet in eo ſtatu: ex eo q̄ peccatum nõ fuit. ſcdo quia a tali defectu pſeruabat lignũ vite. ¶Sed ſurgũt dubia. pmũ. vtrum fuiſſet ↄiunctio cũ deciſione ſe minis? Scdm. vtꝝ manſiſſet integritas virginitatis. Tertiũ. vtꝝ delectatio fuiſſet in actu ↄiunctõnis? Quartũ. vtrũ ſolum pducti fuiſſent maſculi? Et vidꝫ q̄ ſic. q̄a femina nõ videt eſſe ita pfecta ſicut vir. i illo aũt ſtatu nihil fuiſſet impfectuꝫ. ¶Ad pmũ dicit q̄ q̄dam antiquoꝝ doctorũ. vt Gregorius nazanſen9 ↄſiderãtes turpitudinẽ que eſt in cõmixtõne ſeminũ dixerũt q̄ in paradiſo nõ fuiſſet gñatio p cõmixtionẽ ſeminũ. ſcꝫ maris ꝛ femine. ſed aliter. ſ. modo mltiplicatõis angeloꝝ. Unđ dicũt q̄ deus produxit maſculũ ꝛ feminã: et preceptum dedit đ multiplicatõne. quia pſciuit eos peccaturos. ꝛ ido iſti ↄñter dicerẽt q̄ ſi ſtetiſſent nõ gñaſſent. cuius ↄriũ dcm̄ eſt in pma ↄclõne. Et ido doctores moderni cõmunit dicũt q̄ fuiſſet deciſio ſeminis ꝛ ↄiunctio maris ꝛ femine. ¶Et hec ẽ ↄcluſio q̄rta articuli: ꝛ ↄcluſio mſalis ad dubium. probat ſic. qꝛ q̄ndo aliq̄d per naturam põt ſaluari ↄgruent: ad hoc nõ debet queri miraculũ. ſed mltiplicatio ſanctoꝝ poſſal uari per naturã in illo ſtatu. ḡ ad hoc non debet queri miraculũ. ptꝫ maior. qꝛ nõ eſt dcm̄ eſſe miraculũ q đ natura ex ſe põt. et minor ptꝫ. quia nõ minus erat natura potens ante pctm̄ q̄ nunc. ḡ cum nũc poteſt in deciſione ſeminis actũ gñatõis per cõmixtionẽ ſine pctõ ꝛ noua prolem: etiam tũc potuit. ¶Ad motiuũ ↄriũ dicit q̄ nulla feditas fuiſſet tunc in illo actu nec verecundia. ſicut nec de nuditate verecũdabãtur. quia qđ natura indidit abſq3 pctõ: fedum eſſe n̄ potuit: ſꝫ bonũ. ¶Ad ſcdaꝫ dubitatõeꝫ. vtrũ hec generatio fieret i illo ſtatu ſine amiſſione virginitatis? ſũt diuerſi modi dicẽdi doctoꝝ noſtroꝝ quos recitabo: vt eligat quilibet modũ ſibi magis placentẽ. ¶Primus eſt ſancti Thome pma parte ſum. qſtio. 98. in ſolõne argumenti quarti ſiue vltimi artic: ſcdi. videlꝫ q̄ matres in ſtatu innocentie peperiſſent ꝛ concepiſſent ſine amiſſione ꝟginitatis. Motiuũ ſuum eſt. qꝛ virginitas ſiue ꝟginalis integritas erat de virginitate ↄditõnis humane. nec perdit ſine corruptõne: mõ ante pctm̄ nõ fuiſſet corruptio: nec aliq̄d perderet quod eſt dignitatis hũane. Unde dicit q̄ in eo ſtatu vir ſine corruptõne ſe iſu

[Right margin: Surgũt dubia 4 — Ad 1 — ↄclõ. 4. et ad pri mũ dubiũ — Solõ rõnis ↄriũ — Ad 2 — Opĩo 1.]

diſſet gremio mulieris: virginitate ſalua.
ſicut etiã ea ſalua maturitas partus mat/
na viſcera relaxaſſet ad partus emiſſionẽ:
ſine corruptione integritat carnis. Et ad
hoc adducit beatus Thomas auctorita/
tem beati Auguſtini.xiiij.de ciui.dei. dicẽ/
tis q ita potuit vtero ↄiugis ſalua ĩtegri/
tate feminei genitalis virile ſemen immit
ti: ſicut nunc põt: eadẽ integritate ſalua ex
vtero virginis fluxus cruoris menſtrui e/
mitti. Sicut em̃ ad pariendũ nõ doloris
gemitus: ſed maturitatis impulſus femi/
nea viſcera relaxaret: ſic ad cõcipiendum
Mod⁹ ſecund⁹. nõ libidinis appetitus: ſed voluntari⁹ vſ⁹
naturã vtrãq₃ coniungeret. ¶ Scd̃us mo
dus eſt eiuſdem in ſcḋtro diſtin.xx. ſecũdi
Dicit em̃ ibi: q ad pfectõez virginitatis
duo cõcurrunt. vicʒ integritas carnis ⁊ in
tegritas mẽtis. ⁊ q integritas mẽtis hono
rabili⁹ eſt: reliquũ eſt virginitati eſſentia/
1 lius. ¶ Iuxta hoc dicit pmo. q in omni cõ
cubitu ſoluit ṽginitas qʒtum ad integri/
tatem carnis: ⁊ ita fuiſſet etiã factũ in pri
2 mo ſtatu. ¶ Scd̃o dicit. q integritas men
tis quo ad habitum ſoluit per coitũ illici
3 tum. quia tollit habitũ caſtitat. ¶ Tertio
dicit q integritas mentis q̃ ad actuʒ poſt
peccatũ etiã ſoluit p cõmixtõem licitã. vt i
actu matrimoniali. eo q ppter vehemen/
tiã delectatõnis ratio in ipo actu abſorbet
Iuxta illud phi. vij. ethicoꝝ. In delecta/
4 tionib⁹ venereis nullus vnq₃ potuit ſape
re vel intelligere. ¶ Quarto dicit q in ſta/
tu innocẽtie ante pctm̃ integritas mentis
nõ fuiſſʒ ſoluta: nec q̃ ad habitũ. q₂ habi
tus caſtitatis mãſiſſet. nec quo ad actum.
quia ante pctm̃ nõ erat ↄcupiſcẽtia abſor
5 bens rõnem. ¶ Quinto dicit. q integritas
carnis fuiſſet ſoluta. q₂ plus valet prolis
Hanc ſecundã. fecunditas q̃ʒ carnis integritas. ¶ Contra
hanc opionem ſcd̃am inſtat Durãd⁹ diſ.
xx. ar. ij. ſatis ptinenter. q₂ dicit q integri/
tas mentis reqſita ad ṽginitatẽ eſt firmũ
propoſitũ abſtinẽdi a delectatõe que ẽ in
venereis. Et q hec ſe tenet ex pte ṽginita/
tis formalr: ⁊ q immunitas talis delectati
onis ⁊ inexpiencia tenet ſe ex parte virgi/
nitatis materialr. mõ in actu matrimonij
nec vna iſtaꝝ nec alia remãſit. vt notũ eſt
Opinio Durãdi. ¶ Et ergo dicit Durandus q in ſtatu pri/
mevo nõ mãſiſſet integritas mentis. Pri
mã opionem etiã improbat: dicẽs q non
poterat ſtare ṽginitas cũ expiẽtia delecta/

tionis actus ↄiugal. Et ideo Durãdus di
cit q ante pctm̃ gñatio filioꝝ fuiſſet cũ cor
ruptione ṽginitatis. pʒ ex dictis. Secũ/
do dicit q ante pctm̃ ſtatus ṽginitat nõ
fuiſſet laudabilior q̃ʒ ſtat⁹ ↄiugalis. patʒ
dicit ipe q₂ añ pctm̃ ſicut fuiſſet pctm̃ expe
ctare famem ppter pceptũ datuʒ de come
dendo. qd̓ poſt pctm̃ eſt bonũ ppter repſſi
onẽ carnis: ita etiã dicit ipſe fuiſſet tũc de
teſtabil' ṽginitas que impediuiſſet gñatio
nẽ ſanctoꝝ: ⁊ ad quã natura erat ordinata
Sed poſt pctm̃ ṽginitas eſt ↄiugio meli
or. q₂ ↄiugiũ impedit dei ↄtemplatõez. iux
ta illud apli. pme ad Corinth. vij. Muli
er innupta ⁊ virgo cogitat q̃ dñi ſũt: vt ſit
ſancta corpore ⁊ ſpiritu. que aũt eſt nupta
cogitat que ſũt mũdi: ⁊ quõ placeat viro.
et ex hoc patʒ ſolutio ad motiuũ bti Tho
me. ¶ Petrus de tharãtaſio dicit diſ. xx. ar Opinio pe. d̓ tha.
ticulo. iiij. q cũ virginitas ſit in carne cor/
ruptibili incorruptõnis meditatio perpe/
tua. vt dicit btũs Auguſtin⁹ in li. de nu/
ptijs. ⁊ cũ ſit duplex corruptio oppoſita ṽ
ginitati. Vna p diuiſionẽ proprie carnis.
Alia p cõmixtõem carnis aliene: que ma/
gis opponit incorruptõni virginitatis. q₂
cũ illa nullo modo ſtare põt: q q₂ hec ſcilʒ
ſeminũ cõmixtio fuiſſent in ſtatu innocen
tie: in eo fuiſſet amiſſio virginitatis. Ecce
opiones diuerſas: cũ ſecũda cõmuni⁹ con
cordant doctores. Forte dicet. quid mihi
videt? Rñdeo pbabilit: nihil aſſerendo p
ppõnes. ¶ Prima. etiã poſt lapſum virgo Cõcl'o i.
poteſt cõcipere clauſo corpore: q̃uis nõ pa
rere. Probat pmo auctoritate cõmẽtatoꝝ
credo q ſit. ij. celi: hoc dicẽtis. q q̃daʒ mu
lier cõcepit in balneo. Scd̃o pbatur expe
rientia. q₂ quã do virgines mature coniũ/
gunt ſenib⁹: viſum eſt q ad maturitateʒ p
tus puenerunt clauſo corpe. ſic q oportu/
it obſtetrices corpus aperire: p iuuamine
partus. prout ipe ab expertis medicis au/
diui. ¶ Modus eſt q matrix trahit natu
raliter ad ſe ſemen. ⁊ ideo quãdo viri impo Mod⁹.
tẽtes ſunt: añ apertionẽ corpis ſemẽ emit
tũt: et per vias occultas matrix ſemẽ ad ſe
trahit: et ſi e mulier concipit. Nec miretur
quiſpiã d̓ hoc: quia veſica nullũ foramen
habz: tamẽ per viam tranſſudationis tra/
hit ad ſe de renib⁹ ⁊ corpore vrinam. Iteʒ
corpore clauſo mulieres patiunt fluxuʒ ſu
um. vt dicit beat⁹ Auguſtin⁹ in auctorita
te ſupius allegata: et medici et naturales

2 ps ptz ſciunt ¶Scḋa pars ptz.quia neceſſaria ē
ſm curſum nature corpis apertio ⁊ integri
tatis amiſſio ſi poſt pcm̄ partus debeat
Corre.1. exire.¶Correlariū.nō erat mirū q̄ añ pec/
catū vir ſe mulieris vtero ſine corruptōne
corpis infunderet.pz per ɔclōnem.quia ħ
Corre. 2 poſt pcm̄ eſt poſſibile.¶Scḋm correlari/
um.ſi hoc ſit v̓ginitas.ſ.corpis integritas
cū mente caſta:potuit eſſe ɔceptus virgi/
Cōclo2. neus ante pcm̄.pz ex p̄cedēte¶Secūda
ɔcluſio.veriſimile ē q̄ q̄uiſ in ſtatu illo ex
maturitate partus dilataret ſe matris vi/
ſcera:tñ etiā poſt partū iterū redderet̄ clau
ſa.pz.quia videt̄ q̄ hec erat maior decen
tia.ſcz vt corpus poſt partū eſſet ſicut an/
te clauſum:q̄ȝ q̄ apertū:q̄ȝ clauſuȝ eſt a deo
productū:⁊ tunc erat p̄fectiſſimū. Nō au
tē erat rōnabile q̄ ſine pctō aliq̄d pfectio/
nis amitteret:⁊ ex ɔñti q̄uis laxatis viſce
ribꝰ pareret:tñ poſt ſic ante recluſis viſce/
Corre. ribꝰ clauſa remaneret.¶Correlariuȝ.ſi ad
virginitatē ſufficit corpis integritas:cum
mentis ordinatiſſima diſpoſitōe in prolē
caſte p̄ductā:p̄babile videt̄ q̄ matres poſt
partū mā̄ſiſſent virgines.pz ex ɔclōne.q̄a
Cōclo.3 poſt fuerūt recluſe ſicut ante.¶Tertia cō/
cluſio.q̄ ſi ad imaginatōem req̄rit̄ p̄poſitū
firmū abſtinēdi a delectatōe que ē i venere
is:⁊ in experientia illiꝰ delectatōis in ſtatu i
nocētie nec ɔcepiſſent v̓gines mēte nec cor
pore.pz q̄ nō mente.quia volūtarie p̄ bo/
no prolis ſe ſb̄miſerunt dlectatiōi que ē in
venereis.patȝ etiā q̄ nō corpe.q̄ȝ ad cōce/
ptum requirebatur ɔiunctio maris ⁊ femi
ne.⁊ ſeminis paterni ɔiūctio cū ſemīe ma/
terno.⁊ ergo ſic nec mente nec corpe virgi/
Cōclo4 nes remā̄ſerunt.¶Quarta ɔcluſio cū Du
rando.q̄ peccaſſent:ſi hāc v̓ginitatē obſer
uaſſent ptz.quia habebāt p̄ceptum de mł
tiplicatōe ⁊ p̄ſertim p̄ gn̄atione ſanctorū.
Item natura nō erat in malū:tñ appetitꝰ
2 naturalis tunc erat in prolē ſicut nūc.¶Ter
3 tio.quia mēbra ad hoc habebāt aptata p̄
deum:⁊ p̄ceptum de vſu.¶Quarto.quia p̄
4 illum actū nō impediebant̄ tunc a ſpecula
tione dei:eo q̄ ſine ɔcupiſcētia ⁊ labore fie/
bat:⁊ ſine dolore mater filios ſuos peperiſ/
ſet.¶Correlariū.virginitas fuiſſet tunc vi
Corre.1 cium et pcm̄.patȝ.q̄a fuiſſet impedimtū
maioris boni.¶Scḋȝ correlariū q̄ hm̄ōi
Corre.2 propoſitū firmū abſtinēdi a delectatōnibꝰ
venereis virtus eſt:vł habitus inclinans
ſic eſt originalit̓ ex pctō.q̄ȝ actus venereꝰ
poſt pcm̄ abſorbet vſum rōnis ⁊ impedit
cōtemplatōem. Verū eſt q̄ q̄daȝ reputāt
corpus maternū integrū clauſuȝ duabus
pelliculis qḋ ſi ita foret:oporteret fieri i emiſ
ſione fetus:diuiſionē illarū pellicularū ſe/
cluſo miraculo:fieret tamē hec ſine dolore
quia naturale eſt corpi mulieris in parien
do diſiungi. Aliȷ̄ dicūt.⁊ hoc magiſ credo
q̄ nō ſunt realeſ pellicule.ſed eſt naturalis
vnio laterū materni inteſtini in duobꝰ locꝭ
et ſic in partu matrꝭ ante pcm̄ nihil opor/
bat diuidi p̄ prolis egreſſu. Hoc de ſecun
do dubio.¶Quo ad tertiū. Vtruȝ in ſta/
tu nature ante culpam fuiſſet delectatio? Dubiū 3
Eſt aduertendū p̄mo: q̄ delectatio cauſat̄ arti.1
in nobis ex ɔuenientis cognitiōe ⁊ illius
adeptione.vnde ſpes futuri boni dlectabi
lis eſt:inq̄ntum ip̄m ſua ſpē in app̄hēſiua
p̄ns eſt.¶Secūdo ē no. q̄ hec delectatio ē Nota.2
duplex.ſcz intellectual̓ et ſenſualis. Dele/
ctatio intellectual̓ cauſat̄ ex p̄ſentia ⁊ ade/
ptione boni intellectus.vt v̓tutes ⁊ earuȝ
opatōnes. Vnḋ p̄mo ethicorū dicit̄. Vni 1
cuiq̄ȝ dlectabile eſt id ad qḋ dicit̄ amicus
vt equus amā̄ti equū.ſpectaculū amanti
ſpectaculū.⁊ ſm virtute opationes aman
ti virtutem. Senſualis ex cōueniētia ⁊ p̄/
ſentia p̄ſentis boni ſenſus adepti.vt fame
lico cibus.¶Tertio eſt notandū q̄ adhuc
in ſenſu tribꝰ modis delectamur. Vno mo Nota.3
do ex conformitate ad naturā inſtitutam
vt puer iam genitus delectat̄ in medio tē/
perate calido.triſtatur ſi ponatur i medio
aliter diſpoſito.¶Secundo modo ex con
formitate ad naturā deſtitutā.vt cibus fa 2
melico.⁊ emiſſio ſeminis vaſis ſemīalibꝰ
repletis ⁊ grauatis.vel vrine ea congrega
ta in vaſis ſuis.¶Tertio modo quia con
formitat̄ eſt ad id ad quod inclīat fomes 3
culpe.ſicut inclinato ad mulierē proximi
ſui ex fomite eā cū ſua ɔiungat̄ credens eā
eſſe illam delectat̄ ex cōformitate phanta
ſie:⁊ app̄henſiue app̄hendētis illā mulie
rem vt deſideratā ⁊ amatā inordinato a/
more fomitis culpe.¶Quarto eſt notan/
dum:q̄ ſemen ex quo generant̄ infantes: Nota.4
vel a quo ex parte patris eſt cōuenientiſſi
mū nature tactus.patȝ.q̄ȝ ſimillimū.eſt
ei materia iam in diſpoſitōne propinqua
vt ex ea vel ab ea fiat proles ſimilis ei a q̄
ſemen eſt deciſum.¶Quinto.q̄ ante cul/
pam primi parentes dn̄abant̄ mēbris ge Nota.5
nitalibꝰ.ſicut manui pedi vel aliȷ̄s mem/

bris. teſte beato Auguſtino. ix. ſup Gene.
ad lr̃am. ca. xiiij. Cur nō credamus pmos
homines ante peccatū gēitalibꝫ membꝛiſ
ad procreatōnem imperare potuiſſe: ſicut
⁊ ceteris in quolibet opere ſine voluptatis
pꝛuritu vtunt. Incredibile em̄ nō eſt deuz
talia feciſſe illa coꝛpoꝛa: vt ſi nō peccaſſet
illis membꝛis ſicut pedibꝫ imperarent: nec
cum ardoꝛe ſeminarēt: nec cū doloꝛe pare/
rent. Sed poſt pcm̄ motū illum merue/
runt: quē nuptie ordināt: continētia cohi
bet. Infirmitas em̄ prona in ruinā turpi/
clo. 1 tudinis: excipit honeſtate nuptiali. ¶ Ex
his videnī he ppōnes cōcedende. ¶ Pꝛia
In ſtatu nature integre ſi nō peccaſſent fu
iſſet delectatio intellectual' in actu nuptia
li de bono pſenti ⁊ de bono futuro. pma pꝫ
patꝫ. quia ꝯueniens iudicaſſet diuinum
adimplere mandatū eis datū. Creſcite ⁊
multiplicamini. ⁊c. ⁊ hoc sciuiſſent illo a/
ctu pficere. ergo de hoc in itellectu fuiſſent
2 delectati. ¶ Secūdo etiā. qꝛ vt dc̄m eſt in
tertia ꝯcl'one huius articuli: nunq̄ꝫ fuiſſet
prole puati. ⁊ qꝛ de hoc ex cōnata eis ſapiē
tia certi fuiſſent. ⁊ de bono pꝛolis future de
clo. 2 lectati fuiſſent. ¶ Secūda ppoſitio. in eo/
dem ſtatu in eodeꝫ actu fuiſſent delectati
ſꝫ ſenſum ex ꝯformitate ſenſibilis ad na/
turā inſtitutā. pꝫ per quartū notabile. q̄a
illud ſemen fuiſſet cōuenientiſſimū natu
re tactus. ⁊ ergo ſicut viſus in cōformi ſibi
coloꝛe pulchꝛo: guſtus in ſapoꝛe bono: ta
ctus in calido tempato: ita etiā tactus fu/
clo 3 iſſet delectatus de pńſētia illius materie ſe
minal' ſibi maxime pporcionate. ¶ Tertia
ppoſitio eſt hec. Delectatio vt ſic i illo ſta
tu fuiſſet maioꝛ q̄ꝫ eſt in pſenti. patꝫ. qꝛ oꝛ/
gana fuiſſent puriora ⁊ nō infecta ſic nūc:
clo 4 et ergo conuenientiā ſenſibilis magis per
cepiſſent. ¶ Quarta eſt hec. ꝙ hec delecta/
tio in eis nō ďoꝛdinaſſet intellectū nec im
pediuiſſet ab opibꝫ cōtemplatōnis. pꝫ. qꝛ
nō fuiſſet ex pꝛuritu inoꝛdinato: ſicut mo/
do: ſed recte fuiſſet delectationi mētis ſboꝛ
dinata ⁊ ꝯformis. Unde ſic moderate co
medens nō fuiſſet impedit⁹ vel deoꝛdina/
tus. ita nec tactu hui⁹ operis ſe exercens.
clo 5 ¶ Quinta ꝯcluſio. Pꝛimi parētes an̄ cul/
pam nō fuiſſet delectati ex cōformitate na
ture deſtitute. pꝫ. qꝛ nec fomes nec deſtitu
tio in eis habuiſſet locū an̄ pcm̄: eo ꝙ oīa
hec peccati ſequele ſunt in penā. vnde nū/
q̄ famem ſitim inoꝛdinatū caloꝛē vel ſup

fluum frigus fuiſſent paſſi. nec inoꝛdiatū
huius opis actum: cum nō potuit eſſe in/
oꝛdinatio ſine peccato. ¶ Cōtra dicet. dc̄m obiectio
eſt in ꝯcluſione quadā ꝙ nō fuiſſent ꝯiun
cti niſi pp̄ter prolez: ⁊ nūq̄d poterit mulie
re iam impgnata vir habere vaſa ſemie ple
na: ⁊ ſic deſiderare euacuatiōem: quā tunc
habere nō poterat: eo ꝙ mulier iam pgnās
erat. ¶ Rn̄det ꝙ hec oīa oꝛdinatiſſima fu Solō
iſſent: ⁊ ꝙ nō fuiſſet in viro deciſum ſemen
niſi tempoꝛe debito copule. inoꝛdinatio ei
et hec inoꝛdinata deciſio ⁊ deſideriū tal' ac/
tus omnia ſunt pene culpe: nō em̄ condi/
derat deus penā āte culpā. ¶ Sexta ppo Cōclō 6
ſitio. nec in coitu illius ſtat⁹ fuiſſet ardoꝛ
libidīs vel delectatio ſequens aliquē pꝛuri
tum ſenſus tactus. pꝫ. qꝛ hmōi ſecuta ſūt
culpā. in illo ſtatu nō fuiſſent: qm̄ nō fuit
adhuc aliqua culpa. ¶ Dicetur. hō in eo obiectio
ſtatu erat anialis: vt notū eſt. et dic mgr̄ i
lr̃a diſtin. xix. modo nos videmus in ani
malibꝫ ardoꝛē libidinis. vt in brutis: quā
uis nō peccauerūt. quare ergo nō ſic in ho
minibꝫ. ¶ Reſpōdet ꝙ nō acceperūt bruta Solō
iuſticiā oꝛiginalē regulantē ſuā vitā: nc ta
lem dei cuſtodiā ⁊ imoꝛtalitatē qualē ho
mo. ⁊ ergo homo ab omnibꝫ talibꝫ ardoꝛi
bus fuiſſet pſeruat⁹ per grām debiti et bo/
ni regiminis in obediētia creatoꝛis: nō aūt
eſt ſic in brutis: ſed ablata iuſticia per ino/
bedientiā ſtatuti ſenſit homo dictoꝛū mē/
bꝛoꝛūꝫ inſolentiam. Hoc de tertio dubio.
¶ Pꝛo quarto dubio eſt notandū: ꝙ i ſta/
tu innocētie pfectiōis erat generare: ⁊ ex h̄ P 4. du/bio ē no.
omnes genuiſſent vſq̄ꝫ ad cōſumnationē
electoꝝ. tum quia mandatū de hoc accepe
rūt: tum etiā quia oēs geniti fuiſſet ſan/
cti. ⁊ de hoc dictū eſt i ſecūdo dubio. ¶ Se
cundo eſt notandū ꝙ nō fuiſſet in illo ſta/ Notā. 2
tu vna mulier pluriū viroꝛum: nec vn⁹ vir
plurium mulierū. quia natura hoc dictat
vt ſit vna vnius. Item ita inſtituti ſunt
maſculi ⁊ femina per deuz. Gen̄. pmo. Itē
hoc ſeruat vnionē mentiū inter coniuges
Iteꝫ in hoc figura coꝛreſpōdebit figurato:
quia ſicut eſt vna mulier vnius viri: ita ē
vna eccleſia vnius ſpōſi dn̄i Ieſu chꝛiſti
Iuxta illud Canticoꝝ. vj. Una eſt colum
ba mea. perfecta mea. ¶ Ex his ſequit con
cluſio reſpōſalis. ꝙ in pꝛimo ſtatu tot fuiſ/ Cōclō re/ſpōſalis.
ſent nate mulieres: quot viri. pꝛobat ſic. qꝛ
ſi non: tunc nō oēs dediſſent operā gnā
tōni: contra pꝛimū notabile. ⁊ conſeq̄ntia

probatur ex ſecundo notabili.q2 ſi plures
fuiſſent viri cum nō eſſet niſi vna vni⁹:ali
quis nō haberet mulierem.Eodez modo
ſi fuiſſent plures fęminę.Secundo ꝓbaſ
ſic.quia ſicut natura optime fuit īſtituta:
ita optime ꝓceſſiſſet.ſed inſtituta fuit per
Corre. deum in vtroqꝫ ſexu ⁊ ęquali.igiſ.¶Corre/
lariū.videſ ꝙ finaliter in ciuitate cęleſti e/
runt beati homines ī vtroqꝫ ſexu pares.ſcꝫ
tot viri quot mulieres.⁊ ecōtrario.pꝫ.q2
pręciſe illi ſaluabūſ qui nati fuiſſent ſi A/
dam ſtetiſſet.nullus em̄ damnandoꝝ na
tus fuiſſet.vt dic̄ beatus Auguſti.in de ci
uita.dei.modo ꝑ cōcluſionē ſi ſtetiſſent pa
res fuiſſent nati ⁊ ſaluandi.ergo ⁊ nūc cū
ĳdem qui tūc fuiſſent nati ⁊ ſaluati:etiaꝫ
nunc naſcunſ.⁊ per chriſtū ex gratia ſalua
bunſ.Secludo tamē in correlario chriſtū
qui (vt beatus Auguſtinus in glo.ſup.q̄
ca.ꝓmę ad Ti.videſ velle) nō fuiſſet na/
tus:ſi pctm̄ nō fuiſſet.de quo magis in ter
Oppōit tio libro.¶Sed forte diceſ.ꝙ natura ī ſta
tu nihil feciſſet monſtroſuꝫ nec occaſiona
tum:cum tale nō intendat.modo phs di
cit.xvj.de aīalibꝫ.ꝙ mulier eſt vir occaſio/
2 natus.igiſ¶Secūdo.q2 natura nō inten
dit fęminā:⁊ nō fuiſſet impedita ante pec
catū.ergo.maior pꝫ.quia intēdit quod
eſt melius.melior aūt eſt vir q̄ꝫ fęmia.mi/
nor patet.quia impedimenta et defectus
3 ſunt pęnę peccati. ¶Tertio.quia vir in
tendit ſibi ſimile.⁊ nō fuiſſet in eo ſtatu i/
4 peditus.ergo ſolū generaſſet viros¶Et q̄r
to.videſ ꝙ ꝓceſſus fundeſ in falſo funda/
mēto.q2 ſufficienter fuiſſent homies mul/
tiplicati ꝑ ꝓmos parētes.ergo nō oportu/
it alios gignere:cuius cōtrariū fuit ſuperi
us ſuppoſitū.patet añcedens.quia nō fu
iſſent mortui:⁊ ideo ſemꝑ viuendo ſufficiē
tes poterant gñare.¶Pro ſolōne horū eſt
Notā.1 notandū.ꝙ quāuis natura viri ⁊ ꝑticula/
ris intendat virū:tamē natura vniuerſal'
nō ſolum virū:ſed etiā mulierē.pꝫ.quia
alias deficeret in neceſſarĳs:cū mulier ne/
ceſſaria ſit ad gñatōem.vnde data eſt vi/
ro in adiutoriū generatiōis.¶Correlariū.
Corre. Licet mulier producaſ pręter intentōꝫ na
turę particularis ſeminis:tñ nō ſine inten
tione naturę ꝓncipalis:ſequiſ ex notabili
¶Secundo eſt notandum.ꝙ ſemē parti/
Notā.2 culare deficit a formatiōe viri ꝓpter impo
tentiā vltimatę digeſtionis ſeminis men/
ſtrui.patet.quia calor ſeminis viri ſufficē
ret:ſi vltimate poſſet extendere ⁊ purifica
re ſemen matris.ſic em̄ extenderet et ꝓdu
ceret corpus virile.¶Tertio eſt notandū. Notā 3
ꝙ videſ ꝓbabile ꝙ in ſtatu ante pctm̄ fue/
rat in poteſtate parentū generare maſcu/
lum vel fęminā:ſola imaginatōne ⁊ volū
tate.pꝫ.quia corpus oīmode videſ fuiſ
ſe ſbiectum animę.⁊ erant in natura per/
fecta.⁊ ergo imaginando ⁊ volendo deter/
minabant vl' determinaſſent materiaꝫ ad
ſexum quē voluiſſent.Iteꝫ imaginatio na
turaliter imꝓmit figuraꝫ fętui.ergo h̄ ma/
gis poterat in ſtatu originali.añcedēs pa
tet Gen̄.xxx.vbi ad varias virgas tempo
re conceptus ouium ſecutę ſunt oues va/
rię.Item recitat Hieronymus ſe legiſſe in
libris Hypocratis:ꝙ quędam mulier fu/
iſſet inſpecta de adulſio:eo ꝙ filiū pulcher/
rimū peperat vtrīqꝫ parentum diſſimilem:
et propter hoc punienda:niſi Hypocras
mouiſſet queſtioneꝫ:ne forte talis imago
eſſet in cubili eorum depicta:qua inuenta
mulier eſt a ſuſpitione liberata.quod non
fuiſſet niſi cogitatio de pulchritudie ima/
ginis formam puero imꝓſſiſſet.Itē refert
Hieronymus in libro de hebraicis quęſti/
onibꝫ:ꝙ hoc modo Quintilianus libera/
uit mulierē quę peperat ęthiopem.quia tē
pore conceptus ęthiopis habuit imagia
tionē:hęc ergo videtur facere ꝙ cogitatio
matris ſiue parentū imꝓmit figurā colo/
rem ⁊ hmōi fętui:⁊ hoc potiſſimū in ſtatu
integro vbi corpus obediens fuerat volū/
tati.¶Correlariū.Veriſimiliter Eua ī ſta
tu integro ſemper genuiſſet geminos ma/ Correl.
ſculum ⁊ fęminā.pꝫ.quia hoc erat imi/
tari perfectōem ꝓmę productiōis:quā me
rito voluit imitari.Iteꝫ ſic quilibet habu
it ſuam.ſcilꝫ frater ſororem ſuam.Iteꝫ di
citur genuiſſe poſt peccatū geminos.ſ.cū
Cain ſuam ſororem:vt tradunt expoſito/
res ſuper Gene.quāto magis in natura i/
tegra.¶His pręmiſſis reſpōdetur ad mo Ad 1
tiua.¶Ad primū ꝙ licet mulier poſſit di/
ci vir occaſionatus.i.pręter intentiōeꝫ na
turę particularis productus:tamen natu
ra vniuerſalis intendit mulierem propter
neceſſitatem ſpeciei.Item in illo ſtatu eti
am intentōne animali ⁊ imaginatōne in/
tendebat maſculum ⁊ mulierē:vel intēdiſ
ſet deum in generatiōe imitando qui ma
ſculum ⁊ fęminam creauit eos:nō autem
debet dici monſtroſum quod natura vni/

Ad 2 uerſalis in bonum ſpeciei diſpoſuit. ¶ Ad ſcd̄m dicit̄ per idem. ꝙ licet natura viri inq̄ntum ꝑticulariter agens et nō cognoſcēs intendat virū. quia ꝑfectioꝛ eſt. tamē directa ab agentibꝫ vniuerſalibꝫ ſepe ducit̄ ad fetum femineū. q2 natura vniuerſalis vt dc̄m eſt: intendit vtrūq;. Itē in illo ſtatu appetitus ſequēs rōnem rectā ⁊ phantaſticus appetitus ꝯformis illi ſemꝑ i generatiōe vtrimq; intendiſſꝫ. vt eſſet ſingulo viro ſecū ꝓducta ſocia pro gn̄ando. qa ſic ſe magis ꝯformaſſent ꝑmeue di inſtitutiōi q̄ produxit vtrūq;. ¶ Ad tertiū. ꝙ lꝫ vir appetitu naturali intendat ſuū ſimile: ⁊ hꝯ ꝑmo de ſe: tamē etiā ſecūdario intendit feminā inq̄ntū ꝑfectōem viri: nō pōt attingere. Et quādo dicit̄ ꝙ in eo ſtatu nō fuiſſet dicit̄ ꝙ verū eſt in his que voluiſſet appetitu rationali: ſed bene impediebatur a perfectione ſex⁹ quē intendebat appetitu naturali ꝑmario: eo ꝙ appetitū illū regit deus ⁊ nō ſemꝑ in bonū ſexus ꝑncipalioꝛis: ſed etiā ſepe in ſecūdario voluntatiuꝫ ꝓ ſalute ſpeciei. ¶ Ad quartam. neget̄ ꝙ ſufficienter eſſent homines mltiplicati ꝑ ꝑmos parētes infra illud temp⁹ in quo deus i eterna ſua ſapientia diſpoſuit cōplere numerū electorū curſu ſcꝫ nature cōſueto. Et cū dicit̄ ꝙ fuiſſent ꝑpetui. verū eſt: ſꝫ regularit̄ in decem mēſibꝫ nō habuiſſent niſi gemellos duos: ⁊ eſt fere annus. pone igit̄ ꝙ numerus electorū: vt dicūt doctores. ſcꝫ Gregorius ⁊ alij: debeat eſſe iuxta numerū angelorū qui ſteterūt qn̄ eſſent ꝓducti ex ill' duobus. milia miliū ⁊ decies milies centena milia. Itē nō cōgruebat eos ſemꝑ ſtare in illo ſtatu: ſed ad paradiſum aſſumi. Itē mandatū de multiplicatōe ligabat eorū filios ſicut ipſos. Itē decuit vt filij eaſdē operationes facerent ad dei laudē: quas parētes ne viderent̄ imꝑfecti. nō gn̄antes ſic illi. quod poſſet redundare quodāmō in improperiū conditoris. poſſet em̄ credi ꝙ nō ſuffeciſſet virtutē generatiuā tranſfundendam in filios ꝑmis hominibꝫ conceſſiſſe. Hoc de quarto dubio ⁊ de toto ꝑmo articulo.

Ad 1 ar. ii. **Quantū ad ſecū**dum articulū videndum eſt. Utrū geniti ſtatim perfecti i corꝑe ab vtero proceſſiſſent? ¶ Ubi eſt ſciendum ꝑmo ꝙ hec perfectio poteſt intelligi dupliciter. Uno mō q̄ ad perfectōnem extenſionis debite indiuiduo in etate perfecta. Secundo vtrū ſub parua quātitate proceſſiſſent cum ꝑfecto tamē vſu membrorū. Item ſecundo: ſi cū pleno vſu membrorū: vtrū tam quo ad actus debitos ſpeciei: vel ſolum quo ad actus debitos indiuiduo pro ipſius in ſe ſalute ¶ Quibus p̄miſſis ſit ꝑma concluſio Cōclō 1.
hec: que eſt magiſtri diſtinc. xx. cap quīto ꝙ filij fuiſſent nati paruuli. patet. quia nō eſt conueniēs nature vt mater produxiſſꝫ filios in perfecta quantitate: cum hoc receptioni ſui vteri repugnaret. ¶ Secūda cō Cōclō 2.
cluſio. ꝙ in exitu ab vtero nō habuiſſent vſum membrorū perfectū reſpectu operū debitorū indiuiduo pro ſalute ſpēi. ptꝫ. qa hmōi opera requirūt d̄bitā magnitudinē et ex ꝯſeq̄nti temp⁹ determinatū per naturam: quo hec magnitudo fuiſſet. In ꝑuulis autē natis ab vt'o hec magnitudo n̄ extitiſſet. ergo nec vſum membrorū ad hmōi opera in exitu habuiſſēt. ¶ Tertia conclu Cōclō 3.
ſio. ꝙ veriſimile ē ꝙ nec vſum mēbrorū habuiſſent ſtatim nati quo ad opera debita indiuiduo. ſcꝫ ꝙ ſtatim poſſent ire: diſtincte mouere mēbra ⁊ ad oppoſitos ſit⁹. probatur ſic. quia ſicut eſt proceſſus in vtero reſpectu paruuli: ita videtur eſſe eius proceſſus ex vtero. modo nō videt̄ dubiū q̄n in vtero habuiſſent ſucceſſiua incrementa et vires membrorū. ita igitur genit⁹ ab vtero proceſſiſſet de imꝑfecto ad perfectum. maior nota eſt. quia ita immunis erat mater ⁊ etiāꝫ paruul⁹ a peccato in vtero ſicut ex vtero. minor manifeſta eſt. q2 al's perfectum vſum membrorū habuiſſent in inſtāti infuſionis anime. qd̄ nō videt̄ bene probabile. quia tunc in hmōi vſu in vtero poſtea nō ꝓfeciſſent. quia ſtatim a ꝑncipio ꝑfectum vſum horū membrorū habuiſſent
¶ Cōfirmat̄ ſic. quia vbi auctoritas diui Cōfir
na nō determinat: ſequi debemus naturā rerum. modo auctoritas diuina nunq̄ꝫ determinat paruulos habuiſſe perfectū vſuꝫ membrorū. igit̄. ⁊c̄. patet maioꝛ. q2 dicere contra vſum nature. niſi auctoritate h' dicente eſt voluntariū. minoꝛ patꝫ. q2 nuſq̄ꝫ legitur hoc in ſacro canone Et vltra. ſequi debemus naturas rerū: ⁊ ille ſunt: vt ab imperfecto procedatur ad ꝑfectuꝫ. ergo dicere debemus ꝙ ſucceſſiue attingebāt vſuꝫ membrorū. Hec concluſio eſt ſancti Tho

meꝑ pma parte ſum.queſ.c.articlo pzio. hec
etiam eſt mens Durādi ſcdo libro diſ.xx.
queſ.iiij.ꝛ laudat eam Petrus de tharan
obiectio taſia libro.ij.diſ.xx.queſ.ij.arti.ij. ¶ Sed
fortaſſis dicet.ꝙ ſuccus ligni vite impreſ/
ſus ori paruuli ſtatim deduxiſſet eum ad
pfectum vſum membroꝝ:immo ad debi/
tam quantitatē.ergo poterāt ſtati poſt na
tiuitatē eſſe perfecti in quātitate corporꝫ et
vſu membroꝝ.ꝯña tenet.qꝛ h̄ ſtati potuit
fieri:immo mater vt videtur ad hoc tene/
batur ex dilectione pueri ꝛ proximi.ꝛ añ/
cedens patꝫ:quia lignum vite potuit a ſe
nio ꝛ diminutōe p̄ſeruare.ḡ multo fortiꝰ
Solo ſbiectuꝫ aptū ad hoc ſbito deducere.¶ Re
ſpōdetur pmo:ꝙ ſi ꝯſequens eſſet verū nō
eſſet ꝯtra dicta.quia ꝯcluſiones nō dicūt
niſi de exeuntibꝫ ab vtero.q̄d autē poſtea
potuiſſet fuiſſe factū:ꝯclōnes non negāt.
¶ Secundo dicit.ꝙ añcedens forraſſe nō
2 eſt verum:vel ſaltem nō eſt exp̄ſſuꝫ ab au
ctoritate ſacre ſcripture:nec aliquid dictū
illius ſequēs.quāuis em̄ poterat p̄ſeruare
perfectū:nō oportuit ꝙ poſſꝫ mutare in a/
ſcendendo ad pfectiorem nature moduꝫ.
nō em̄ oportet ꝙ ſi eque purū humiduꝫ re
ſpectu abciſi potuit miniſtrare ꝛ etiā pfectā
tribuere ſanitatē:ſolide permanenteꝫ.ꝙ ex
hoc ſbito potuit inducere nature debitam
quantitatē.quia ſine ſpēali cocurſu dei op/
tuit naturā ab impfecto ad perfectū aſcen
dere.¶ Quarta cōcluſio.ꝙ tamen hi par/
Cōclō 4 uuli in illo ſtatu fuiſſent ſm tempus perfe
cti:ꝛ omis doloris ꝛ pene expertes. Prima
pars patet.qꝛ in eis nō debuit eſſe defectꝰ:
vel impfectio reſpectu eius qđ cōgruebat
ſtati ſine peccato. Secūda pars patet ex
eodem.qꝛ pena nō debuit p̄cedere peccatū
¶ Dicetur forte.quomō eſſet poſſibile ꝙ eſ
Oppōſt ſent ſine pena:qui nutrimēto egebant.ꝛ il
1 lud per ſe conſequi nō poterāt.¶ Item qui
2 debilibꝫ membris cōditi ſunt:ꝛ mollia re/
cliatoria ſuſtentatiua ſui nō habēt.¶ Ter
3 tio.quia vtiqꝫ capaces erāt doloris et pe/
ne ex quo paruuli ꝛ debiles.ponat in eē.ſe
4 quitur ꝙ paſſi fuerunt dolorem.¶ Item q̄/
modo mater ſciret:vel quecunqꝫ alia pſo/
na indigentiam pueri in emittēdis ſuper
fluis:quoꝝ emiſſio ſb ſe fuiſſet puero dolo
Ad 1 roſa:niſi ſtatim fuiſſet ab eis liberatꝰ¶ Re
ſpōdet ad pmā:ꝙ in illo ſtatu matres ha/
buiſſent naturalē inſtinctum quo cogno/
uiſſent indigentiā pueri:quo ad nutrimē/
tum:ꝛ ſic ipm a famis inedia p̄ſeruaſſent
nō em̄ p̄ceſſiſſet fames peccatum.¶ Ad ſe/ Ad 2
cundā.ꝙ in medio tpatiſſimo eſt paradi/
ſus.ꝛ ergo frigus paſſi nō fuiſſent. De du
ricie dicit ꝙ matres hoc poterāt puidere:
mollibꝫ locis vel lectulis vel receptaculis
pueros reponēdo:ꝛ puidiſſent vel peccaſ/
ſent. Unde ante pctm̄ nihil defuiſſet pru/
dentie matris in cuſtodiēdis pueris.dñs Notā
em̄ qui prouidit parentibꝫ de omibꝫ cōue/
nientibꝫ:ꝛ ab omibꝫ doloroſis p̄ſeruauit:
etiā per parētes a penoſis omibꝫ pueros p̄
ſeruaſſet:alioq̄n nō ſolū pueri:ſed ꝛ mr̄es
doluiſſent ante pctm̄.cuꝫ naturale ſit ma/
tri compati infanti vteri ſui.¶ Ad tertiaꝫ Ad 3 Solo
ꝙ illa de ineſſe.pueri dolent.ſicut ꝛ iſta.pa
rentes dolent:fuit tunc poſſibilis:ſed nun
q̄ꝫ verificata fuiſſet:niſi per pctm̄.noluit ei
beneficus ille iudex (qui ſicut omibꝫ dedit
eſſe:ita ꝛ etiā dedit ꝛ bene eſſe) ꝙ dolor vel
pena p̄cium peccati pctm̄ p̄cederet:ſꝫ ſeq̄/
retur.¶ Ad q̄rtam. ꝙ in illo ſtatu:vt dcm̄ Ad 4
eſt in p̄cedente queſtione:ppter puritateꝫ
ſupflui nulla fuiſſet in eo indecētia:nec o/
dor offendens ſiue moleſtās:vł etiā tactꝰ
ex nutrimēto em̄ puriſſimo fuiſſent nutriti
cuius fex etſi ad nutritōem nō valuiſſꝫ:vi Solo 3
talem tamē odorē ꝛ conuenientē tactū nō
perdidiſſet:ſicut etiā ſi in hoc ſtatu veſpe/
re quiſpiā vtat muſcato:reddet de mane
vrina odifera.ꝛ ſupfluitates cuiuſcūqꝫ p/ 2
ui animalis quod vocat muſcus:bōi odo
ris ſunt.¶ Secundo pōt dici ꝙ in eo ſta/ 2
tu omia fuiſſent ordinata.ꝛ ergo ſicut ma
ter inſtinctu naturali reſpectu pueroꝝ pro 3
ceſſiſſet tempꝰ famis:ita ſciuiſſet tps emiſ
ſionis ſupfluitatum ꝛ cōplete digeſtionis
vnde ſemp p̄ueniēdo tempus quo graua
rent pueros ad hoc aptaſſet. ꝛ pueri ad h̄
aptati ſine labore vel pena hmōi depoſu/
iſſent. Docto.ij.ar.

Quantū ad terti/

um articulum. Utrum fuiſſent nati cum Arti 3
plenitudine ſcientie:¶ Pro quo eſt ſcien/ Notā 1
dum ꝛ p̄ſupponendū.ꝙ quicquid poſteri
us dat:etiam dat pꝰus.quia poſterius p̄/
ſupponit illud.vt ſicut nunc in baptiſma/
te pueris habitualiter infunditur caritas
que preſuppponit fidem ꝛ ſpem:ita etiam
ille priores infundunt in habitu¶ Secū Notā 2
do ſupponitur et poſt declarabitur.ꝙ pue
ri in illo ſtatu fuiſſent nati cum iuſticia ori

ginali ſaltem in habituali.que ſi ſumitur
proprie eſt rectitudo voluntatis ad de/
um.ſcȝ ad eum ſup omnia diligendū: ad
eius mandatis in omībꝫ parendū.ꝛ in ce
teris hmōi.Si vero large ſumitur:tūc di
citur etiam plena ſbiectio virium inferio
rum ad ipā m animā vel rōnem rectaȝ Et
cū vtraqꝫ fuiſſent nati puuli ſi pmi paren/
Notā 3 tes ſtetiſſent.¶Tertio ſupponit ꝙ rectitu/
do voluntatis preſupponit rectitudinē in
tellectus.patȝ.quia voluntas ceca eſt:in/
ſtrum hmōi.ꝛ ergo eget directōne rōnis.
vnde ex hoc etiā nunc ſic eſt ꝙ nullus cha
rus eſt niſi ſit ifdelis.ſicut dicit apl's.Si/
Cōclō 1 ne fide impoſſibile ē placere deo.¶Ex his
ſequitur concluſio reſpōſalis.ꝙ paruuli fu
iſſent nati cum ſciētia ſufficiente ad dire/
ctionē iuſticie originalis.probatur ſic. q̇a
quicquid naſcit cum poſteriore:etiā naſci
tur cum priore.ſed paruuli fuiſſent nati cū
iuſticia originali:que poſterior eſt reſpectu
ſcientie dirigentis eam via nature. ḡ etiā
fuiſſent nati cum ſcientia dirigēte eam.cō
ſequētia nota eſt.ꝛ maior eſt pma ſuppo/
ſitio.ꝛ minor patȝ quo ad pmā ptem per
ſcdām ſuppoſitōem.ꝛ quo ad ſcdām p ter
Cōclō 2. tiam.¶Secunda concluſio.videt ꝙ hec
ſciētia nō fuiſſet actualis.patȝ.tum quia
fruſtra fuiſſet:eo ꝙ nō erat in eis perfect⁹
vſus membrorū:per ſciam dirigendorum.
2 ¶Secundo.quia videtur ꝙ actualis ſciē/
tia illi etati nō conueniebat.ergo ꝛc.tenet
cōſeqntia.ꝛ añcedens patet:propter hūi/
3 ditatem cerebri quā requirit illa etas¶Et
tertio:quia iuſticia originalis in ipis non
fuiſſet cum actuali dilectiōe.ſed ſoluȝ ha
bituali.ergo ſcientia dirigens illam nō fu
iſſet cum actuali cognitōne.cōſeqntia te/
net.quia ſicut habitus affectus ſe habet
ad dilectōem:ita habitus affectus ſe ha/
bet ad cognitiōem reſpectu ſtatus iuſticie
originalis.añcedens patȝ.qꝛ nūc poſt ba
ptiſma puer nō actu diligit deum:ſed ha
bitu:vt ſupponit.Et ita etiam videtur ꝙ
ſi in iuſticia originali fuiſſet natus:non a
ctu diligeret.dignior eſt em̄ caritas q̄ȝ iu/
ſticia originalis.ꝛ ergo ſi illa nō poteſt fa/
cere infantem actu diligentē:nec original'
Reſpō iuſticia hoc faciebat.Dicetur ꝙ corp⁹ pue
ri pro illo ſtatu erat incorruptibile.ergo vi
detur ꝙ habuit actuales cognitiones.cō/
ſequentia tenet.quia videtur ꝙ anima ex
tra corpus ſtatim cognoſceret:ſicut ange/
lus.Sȝ ꝙ in corpore poſita nō ꝯgnoſcit:
videtur ei contingere ex mole corpoꝝ cor/
ruptibilis.Juxta illud Sapientie.ix.cor
pus quod corrumpit aggrauat animam.
¶Reſpōdet ꝙ corpus illud nō erat ſpūa/ Solō
le ſimpliciter:ſed adhuc animale:ꝛ egens
cibo ꝛ naturalibꝫ incrementis pro perfecti
one pueri:ꝛ ideo etiā eius cura ꝛ proceſſus
nature ad perfectōem impediuit ipām ani
mam a cognitōnibꝫ quas extra corp⁹ ha/
buiſſet cito poſt eius productōem mediā
te lumine cōcreato.nec erat incorruptibi/
le niſi quia potens nō mori.¶Tertia con Cōclō 3
cluſio.Aīma pueri nō habuiſſet alias.ſci
entias multas.ſcȝ quas nō pſupponit iu
ſticia originalis.ptȝ.quia vbi auctoritas
nō cogit nos ſeu nō certificat in ſe vl' i ſuo
ꝯſequente:ibi debemus ſequi nature con
ditionem.modo nō exprimit aliqua aucto
ritas pueros in eo ſtatu habuiſſe omniuȝ
cognitōem.nec ſequitur ad auctoritatem
neceſſario:niſi de ſcientia debēre dirigere iu
ſticiā originalē.igit ꝛc.¶Quarta.Nihilō Cōclō 4
minus in illo ſtatu puer veniēs ad vſū rō
nis facile illas ſcientias acq̇ſiuiſſet: vel p
inuentōem vel parentū inſtructōem.patȝ
quia nō fuiſſet peccato vel paſſiōe diſtra/
ctus.Item nec infirmitate prepeditus nᶜ
aliquo cibo grauatus.¶Sed rōnabiliter
dubitatur.Utrum in eo ſtatu omēs fuiſ/
ſet eque ingenioſi?¶Pro cuius dubitati Cōclō 5
onis deciſione nihil aſſerendo eſt quinta
concluſio.ꝙ omēs pueri in eo ſtatu fuiſſēt
complexiōis tempate ad iuſticiā vel a na
tiuitate vel ex acq̇ſito.ptȝ.quia parentes
fuerunt tales producti vt creditur.qꝛ in p
fectiſſima cōplexiōe.Et eſu ligni vite ſemp
in ea fuiſſent conſeruati ꝛ ideo etiam nulla
concupiſcentia interueniente n̄ potuit eſ/
ſe lapſus in filiis.Itē ſi lapſus ad aliq̄m
cōplexioneȝ extitiſſet:ſtati eſu ligni vite re
formatus fuiſſet.¶Sexta concluſio.ꝙ q̄ȝ
tū eſt ex pte cōplexiōis corpal' ꝛ iuſticie ori 6
ginalis:quā ſuppono pro tunc fuiſſe eq̄/
lem in omnibꝫ:omnes pueri eiuſdē ſexus
equalit fuerūt apti:ad cognitiones et ſciē
tias acquirendas.ptȝ de complexione per
precedentem:ꝛ de iuſticia originali.quia
ſuppono eam deum dediſſe equalr ſingul'.
¶Septia ꝯclō.artes mechanice formalr
vel etiaȝ ſcie practice formalr non fuiſſent 7
ſicut moralis philoſophia:medicina:iu/
ra canonica ꝛ ciuilia.ꝛ alie his ſbordinate

patz.qꝛ hę inuentę ſunt vel propter in di
gentiā reuelandā. vt mechanicę: vl' ꝓpter
ſanitatē conſeruandā. vt medicina: ſeu ꝓ
pter paſſiones refrenādas. vt ethica: vl' e
tiam ꝓpter ꝯcordiā ciuium ⁊ hominū ad
deum ⁊ ad proximū cuſtodiendā ⁊ refor
mandū. vt ius ciuile ⁊ ius canonicū. mo
do omīs indigentia ſecluſa: infirmitas nl'
la fuiſſet. nullę paſſiones nociuę. nullę di
ſcordię. ⁊ nulla auerſio a deo. ⁊ ergo hę ſciē
Dicit tię nō fuiſſent formalit'. ¶ Dicit notant: for
maliter. quia in ſuis ꝑncipijs fuiſſent. nā
anima ꝓpoſita ſibi queſtione dubia per d
um vel ꝑ imaginatōem ſciuiſſet pleni⁹ qd
verū ⁊ qualiter eſſet de ſcindēda ꝙ modo.
Cōclō 8 ¶ Octaua cōcluſio. ſpeculatiuę ſcientię: ſi
cut eſt theologia: vl' phīa naturalis: vl' me
taphiſica fuiſſent. patz. q̄a vixiſſent homi
nes in cōtinua ſpeculatōne dei: ⁊ hoc pro
theologia. Et ſciuit Adam omnes quid
ditates rez: ⁊ naturas animaliū pro phi
Cōclō 9 ſica ⁊ metaphſica. ¶ Nona. Admoduz ꝑ
ua vel fortaſſis nulla fuiſſet mētis occupa
tio circa alias res q̄ꝫ circa theologiā. pz. qꝛ
in dei contemplatiōe ⁊ eius ſuaui conſola
tiōe ſemꝑ vixiſſent. ⁊ ergo circa naturales
ad nihil vel ad modicum ſe occupaſſent.
obiectio ¶ Dicet forte: ꝙ tamē pro tunc biblia non
fuit: qumodo ergo erat theologia: quę eſt
Solō ſcientia de ſacra ſcriptura. ¶ Reſpōdet: ꝙ li
cet biblia nō eſſet tunc cōpoſita: ⁊ tamē ꝓ
pōnes theologice fuiſſent aīabꝫ hominū
inſertę: vt deum eſſe trinū ⁊ vnum. eſſe crea
torem: ⁊ eſſe p̄miatorē ⁊c. ⁊ de illis fuiſſꝫ tūc
Cōclō 10 contemplatio. ¶ Decima cōcluſio reſpōſal'
ad dubiū. Tamē veriſimile eſt ꝙ nō oēs
fuiſſent i ſacra theologia ęquales. proba
tur ſic. inęqualitas gratię facit inęqualita
tem cōtēplatōnis ⁊ ſciētię diuinę. ſed ve
riſimile eſt ꝙ inęqualitas eſſet vel fuiſſꝫ ḡ
tię. ergo ⁊ ſcientię. patz maior. qꝛ pl⁹ amā
tes deū eum altius ꝯgnoſcūt: eo ꝙ dilectio
p̄ſupponit cognitōem. Et minor patz. q̄a
homo ſic conditus ad ruinā angelorū re
parandā ⁊ illi de ſingulis choris ceciderūt.
ſequit' ꝙ etiā homines in illo ſtatu nō om
nes ad ęqualē gloriam fuiſſent tranſlati ⁊
ex ꝯſequenti nec ęque grati in via. Hoc de
tertio articulo.

Quantū ad quar

Arti. 4 tum articulū. quia iam viſum eſt quomo
do ſe habuiſſent apud intellectū: vidēdū

ē quō ſe habuiſſēt ad affectū. ¶ Et q̄ ad h Cōclō. 1
eſt ꝑma cōclō hęc. Si non peccaſſent ꝑmi
parentes: oēs pueri nati fuiſſent i origi
nali iuſticia. probat' ſic. qꝛ in eo dono om
nes fuiſſent producti: qđ parentes ꝓ om̄i
bus poſteris acceperunt. ſed ꝑmi parētes
originalem iuſticiā pro omnibꝫ ſequētibꝫ
acceperunt. ergo ⁊c. patz maior. quia dono
gratis dato ⁊ diſpōſito pro omnibꝫ filijs ꝑ
nati nō fuiſſent filij ſine peccato. Sed mi
nor patz. quia culpam originalē poſt pec
catum in omnes filios tranſfuderunt. qđ
nō eſſet rōnale niſi etiā iuſticiam pro om̄i
bus accepiſſent. vnde iuſticiā originalem
peccatū originale ꝑuat. ꝑuatiua autē ha
bent fieri circa idem. ¶ Item filij nati ha
buiſſent ordinationem debitā mentis ad
deum: ⁊ ad ſeipos debitā ſbiectōnez virīū
inferioꝝ. ergo iuſticiā originalē. ꝯſequētia
tenet. quia ꝑ dicta in p̄cedenti articulo in
hoc conſiſtit iuſticia originalis ⁊ poſt dice
tur. añcedens patet quo ad ſcđam partez
quia nō poterat eiſe corporis contra rati
onem rebellio: niſi inobediētia ⁊ peccatū
illius rebellionis exiſteret origo. et quo ad
primā partem. quia obedientia virīū infe
rioꝝ ſequebat' debitā mentis habitudinez
ad deum: vt dicūt doctores oēs. ¶ Se Cōclō. 2
cunda concluſio. ꝙ hęc iuſticia originalis
in oībꝫ fuiſſet ęqualis. ꝓbat' ſic. qꝛ pecca
tū originale in oībꝫ eſt ęquale: qđ eaꝫ ꝑ
uat. ergo ⁊ ipſa. ꝯſeq̄ntia ꝓbat' ſic. qꝛ cum
pctm̄ originale ſit ꝑuatio originalis iuſti
cię: vt poſt dicet': ſi hęc nō eſſet eadē ⁊ equa
lis omnibꝫ. nec ipm̄ ęquale eēt apđ oēs. qꝛ
graui⁹ eēt vbi maiorē iuſticiā ꝑuaret. ⁊ an
cedēſ pz. qꝛ iuxta cōem opiōnē doctoꝝ no
ſtroꝝ in oībꝫ ęq̄liter punit'. ſ. pęna damni.
¶ Sꝫ dices ꝙ mulier fuit ęq̄liter iuſta: ſic obiectio
vir: ⁊ fuit: vt dcm̄ ē in p̄cedēti art. ęq̄ bonę
cōplexionis ſic vir. qꝛ tꝑata ad iuſticiā. ꝙ
fuiſſet ęq̄ fortis ſic vir. c⁹ ꝯriū dic glo. Ge.
iij. c. ꝙ idē ſerpēs icępit a muliere. qꝛ debili
or erat viro. ¶ R. ꝙ ꝯña nō valꝫ. qꝛ lꝫ eēnt Solō
ęq̄lit' iuſti ⁊ vierq̄ꝫ tꝑate ꝯplexiōis: tn̄ aliđ
eſt tꝑamētū viri ⁊ forti⁹ ꝙ mlier̄ꝫ. ſic etiam
alia mēbra ſūt viri ꝙ mlierꝫ. ſm̄ quā ꝯple
xionē ſolidior erat vir mliere. ¶ Tertia ꝯclō Cōclō. 3
ꝙ hāc iuſticiā nō habuiſſent ꝑ parētū ſſu
ſionē. pz. qꝛ erat donū gratuitū: nō ſeq̄ns
ſpeciem. quamuis pro ſpecie erat creatuz
ergo parentes in generatione non habe
bant eam infundere. ꝯſequētia nota. ē. q̄a

parentes generando nō habent infunde/
re illa que gratis danī: quāuis ſint ꝑ to/
ta ſpecie: ſicut non tranſfundunt nec gene
rant animas: quāuis quilibet habeat ſuā
et añcedens patz. quia ſi ſequeretur ſpeci
em: fuiſſet in eis poſt peccatum ſicut ante
Corel. ¶Correlariū. Hec iuſticia ſingulis gratui
te ſicut ⁊ anima fuiſſet cum ipa a deo īfu/
ſa. patz ex ↄcluſione. quia nō ex infuſione
Cōclo 4 parentum. ¶Quarta concluſio. Hec iuſti
cia originalis nō erat gratia gratū faciēs.
probatur ſic. quia illud quod primi parē/
tes pro ſe ⁊ poſteris irrecuperabiliter perdi
derunt nō erat gratia gratum faciēs. ſꝫ ita
erat de iuſticia originali. igiī. patz maior.
quia gratiam gratum facientē recuperare
potuerunt ſi eam habuerūt vel acceperūt
ſi eam non habuerunt per penitentiam ⁊
conuerſionem ad deum. minor nota eſt.
quia nō pōt homo de lege ordinata redire
ad gratiā gratum facientē. Sed eſt dubi
um. Utrum in iuſticia fuiſſent cōfirmati
ſtatim in ꝑncipio natiuitatis. quod quia
nō inuenio affirmatiue determinatum: ſꝫ
negatiē ſm̄ doctores noſtros: nō audeo af
firmare. ¶Et ideo dicitur a multis pro cō
cluſione qnta: ꝙ pueri nō fuiſſent in iuſti/
cia cōfirmati a ꝑncipio natiuitatis. ꝓbaī
ſic. quia parentes nō fuiſſent ī iuſticia cō/
firmati vſqꝫ ad finē generationis ꝑficiēde
per ipos. ergo nec pueri. tenet cōſequentia
quia nō debebant pueri habere plus in h̄
ꝙ̄ parentes. quia effectus in hoc nō vide
Cōclo 5. tur excedere cauſam. ¶Item ex alio. quia
vt dictum eſt in dubio tertio ꝑmi articuli
oēs generaſſent. ⁊ ergo nō plus vnus ꝙ̄
alter debuit in ea confirmari. añcedēs ꝓ/
batur. quia confirmatio in iuſticia videī
ſequi donum glīe. ſcilꝫ clarā viſionem dei:
quā nō habuiſſent parentes pro ſtatu ge
neratōis: cum in gloria nō nubēt neqꝫ nu/
bētur. ſed ſunt ſicut angeli dei. Math. xx/
ii. cap. ¶Forte dicetur: ꝙ ratio nō cōcludit
qꝛ virgo mater non potuit peccare: ⁊ tamē
nō vidit faciem dei. ¶Reſpōdeī ꝙ hoc fu/
it priuilegiū ſpēale datum virgini: et non
2 datum nec dandū cuilibet. ¶Secūdo qꝛ
tunc generando nō ampliuſ meruiſſet: vt
videtur: ex quo iam in gratia cōfirmati fu
3 iſſent. ¶Tertio. quia beat⁹ Auguſtin⁹. 14
de ciuita. dei dicit. Tam felix vniuerſa eſſꝫ
humana ſocietas ſi nec illi ſcꝫ primi parē
tes malum quod in poſteros traijceret nc̄

quiſquaꝫ ex ſtirpe eorum iniquitatem cō/
mitteret qui damnatōem reciperet. ¶Sꝫ Cō cōclōez
contra concluſionē p̄cedentem poſſet dicī
ꝙ quia per originalem iuſticiā ꝑmi paren
tes dilexerunt deum ſuper omnia ipa fue
rit gratia gratū faciens. ¶Secundo con 2
tra concluſionē p̄ſentem aucte beati Gre
gorij. iiij. moralī. ſuper illud Job. Somno
meo requieſcerē. ⁊c. ſic dicētis. Si paren/
tem ꝑmū nulla pcti putredo corrumperet
nequaqꝫ ex ſe filios gehēne gñaret. ſed hi
qui nunc per redemptorē ſaluādi ſunt ſoli
ab eo electi naſcerenī. ⁊ hec ſonat ꝙ filij ge
niti nō poterant peccare. g̃ ⁊c. ¶Preterea ter 3.
tio dicit Anſelmus in ꝑmo libro: cur de⁹
homo. Si ꝑmi parētes ſic vixiſſent: vt te
tati nō peccaſſent: ita cōfirmarenī cuꝫ om/
ni propagine ſua: vt vltra peccare nō poſ/
ſent. ergo eſſent cōfirmati. ¶Quarto quia
angelus adherens deo ſtatim cōfirmatus
fuit. ⁊ quare nō homo. ¶Quito. quia pro 4
pter peccatū hominis oībꝫ naſcentibuſ
ex eo indita eſt neceſſitas peccandi. g̃ per
ſtatum eius indita fuiſſet neceſſitas in bo
no ꝑſeuerandi. ↄſeq̄ntia tenet. quia bonū
potentius eſt ad tranſfundendū ſe ꝙ̄ ma
lum. ⁊ añcedens ptꝫ Gen̄. quia ex radice
ꝑmi peccati oēs naſcimur filij ire. vt dic̄
aplus. Propter iſtas rōnes et auctorita/
tes ego opinabar ↄ̄rium. Sꝫ ego iuenio
cōmuniter doctores pro cōcōne qnta pri/
us poſita: malo de meo propoſito reſilire:
ꝙ̄ a cōitate doctoꝝ temere deuiare. vnde il
la concluſio eſt etiā ſcti Thome ꝑma pte
ſum. q. c. arti. ij. ⁊ eſt Durādi diſ. ij. ſecūdi
que. v. Et iō ad rōnes cui placet illa ↄclu Ad 1
ſio: ſic. R. ꝑmo ad ꝑmā q eſt ↄtra ↄclōnez
quartā ꝙ ↄña nō eſt bona. qꝛ dilectio dei
ſup oīa ex iuſticia originali nō eſt meri
toria: ſicnec in angelo fuit. vt ꝑus de an/
gelis dcm̄ eſt. ¶Ad ſcdam ad aucte Gre Ad 2
go. diceret ꝙ auctas nō dicit ꝙ poſt nō poſ
ſent peccare. ſꝫ ꝙ nō gñarenī filij gehenne.
qꝛ vt dcm̄ eſt: gñarenī in iuſticia origina/
li. ¶Ad tertiā ad auctem Anſelmi: ꝙ non Ad 3
dic h̄ aſſerēdo: ſꝫ opinādo: ⁊ eſt etiā ſolu/
tio ſcti thome loco p̄dicto. ¶Ad. 4. ꝙ an/ Ad 4
gelo ꝓpī ꝑfectōeꝫ ſuā ſtat⁹ ē dat⁹ bn̄ merē
di vl' demerēdi ſ. prie aūſiōis vel ↄūſionis.
hoī āt n̄ ita breuī ſꝫ lōg⁹: vt ec̄ cadēs reſur
gere valeat: ⁊ bn̄faciēs adhuc peccabil' ꝑſe
ueret vſqꝫ ad viſionē dei beatificā in illo ſta
tu ⁊ iō n̄ ē ſile. ¶Ad. v. ꝙ ſicut ex peccato Ad 5

om̄es naſcimur filij ire: ita ex perſeuerãtia
nati fuiſſemus iuſti. Sed ſic nõ naſcimur
filij ire quin poſſimus redire ad gratiã: ita
etiam nõ naſceremur filij iuſticie: quin li/
bero arbitrio poſſemus cadere in culpam.
Cõclo 6 ¶ Sexta cõcluſio. Si Adam ſtetiſſz: nul
lus filiorum ex eo pro tunc naſcendorum vnq̄
mortaliter finaliter offendiſſet: quãq̄ libe
re potuiſſet. Hec probatur primo auctoritate
beati Auguſti. xiiij. de ciuita. dei volentis q̄
ſi primi parẽtes ſtetiſſent: nullus damnan/
do natus fuiſſet. ergo nullus natorum fina
liter mortaliter peccaſſet. Item aucte Gre
gorij prius allegata dicentis. q̄ ſoluz ab eo
electi naſcerentur. Item ad hoc eſt aucto/
Confir. ritas Anſelmi ante allegata. ¶ Quod cõ/
firmatur. Non plus nociuus debet fuiſſe Ade
caſus: q̄z proficuus fuiſſet eius ſtatus. mo/
do caſus Ade induxit om̄ibus mortẽ. ergo
ſtatus omnes pſeruaret a morte. hoc autẽ
nõ eſſet ſi aliquis finaliter mortaliter peccaſ
ſet. quia ille fuiſſz mortuus etiã morte cor
Corre. 1 poris. quare &c. ¶ Correlariũ. Si Adã ſte
tiſſet: ex eo aliquod donũ filijs additũ fu/
iſſet: quod ipe nõ accepit. patz p pclonem
ſcz nullũ damnandũ ex eis fuiſſe naſci/
Corre. 2. turum. ¶ Secundũ correlarium ſequi vi/
detur. q̄ q̄uis peccare potuiſſent. vt dic cõ
cluſio q̄nta. nullus tamẽ mortaliter peccaſ/
ſet. quia ille mortem ad minus tempalez
ſbijſſet. vt ante tactum eſt in ratiõe pban
te pcluſionẽ. Hoc de. iiij. arti.

Quartodeci

q mo queritur circa diſtinctio
nem vigeſimã primã. Utrum
ſicut omnis tentatio eſt pctm̄: ſic peccatuz
primi hominis tentatõne cõmiſſum ſit om
nium peccatorum grauiſſimũ? Que que/
Cſuppo. ſtio vnum ſupponit. ſcilz: q̄ omnis tenta/
arguit. 1 tio eſt peccatum. ¶ Contra quod arguitur
ſic. Nulla tentatio eſt pctm̄. igitur. pſequen
tia tenet. añcedens probatur. quia i hoc ho
mo nõ peccat qd vitare nõ poteſt. ſed ten/
tatione vitare nõ poteſt. Unde beatus Au/
guſtinus. Nõ eſt in poteſtate noſtra a qui
bus moueamur. igitur. &c. ¶ Secũdo ſic. ten
arguit. 2 tatio cui nõ conſentit: nõ eſt peccatũ. mo/
do bene ſtat tentatio cui nõ conſentit. igitur
patz maior p Gregoriũ dicentẽ: q̄ tẽtatio
cui nõ pſentitur nõ eſt pctm̄: ſz materia ex
arguit 3 ercende virtutis. & minor eſt manifeſta. ¶ Ter/
tio: q2 xp̄s tentatus eſt Math. iiij. Abra/
am tentatus eſt Geñ. xxij. Item btũs Pe
trus inquit. Tentatio vos nõ apphẽdat:
niſi humana. g cum iſti nõ peccauerint: et
humana tentatio pmiſſa ſit: non videtur q̄
om̄is tentatio pctm̄ ſit. ¶ Secũdo loco q
ſtio queritur. Utrũ pctm̄ primi hominis tẽta/
tione cõmiſſum ſit grauiſſimũ? ¶ Pro cu/ p ſuppo
ius parte affirmatiua arguitur ſic. Illud eſt arguit
grauiſſimũ omniũ pctõrum quod eſt minus
remiſſibile. ſed primũ pctm̄ eſt hmõi. igitur.
&c. maior nota eſt. q2 tale vtiq̄ videtur eẽ ad
equatũ in malo bonitati dei in bono que ẽ
infinita. & ergo eſſe videtur infinitũ. minor
ptz. quia pctm̄ angeli fuit irremiſſibile. er
go & primorum parentuz. probatur pſeq̄ntia. q̄a
vtrumq̄ eſt auerſio a deo ad bonũ cõmu/
tabile. ergo ſi vnũ & aliud. Itez infinita pe
na punitur pctm̄ hominis in his qui perdũ/
tur ſicut angeli. quod nõ eſſet niſi ei adeq̄/
retur. añcedens patz. quia diaboli pena ẽ
eterna. vt habetur Math. xxv. ¶ Secundo arguit 2
ſic: q2 tantũ eſt malum ſiue pctm̄: q̄ntũ bo
num adimit. ſed primi homis peccatum in
finitũ bonum ademit: immo maximũ bo/
num ademit. ergo. patet maior per beatũ
Auguſtinũ in enchiridion dicentẽ. Non
eſt malũ niſi quia nocet: & non nocet: niſi
quia bonuz adimit. minor pbatur. quia ad/
emit immortalitatẽ homi. q2 duraſſet in e
ternũ. Secũdo. q2 vniuerſale fuit om̄i ho
mini: & om̄es dãnauit. ¶ Tertio ſic. tanto arguit 3
pctm̄ eſt grauius q̄nto fit a debiliori ipellente.
ſz primorum parẽtũ pctm̄ fuit a debiliſſimo i
pellẽte. g. pz maior p phm. 7. eth. dicẽtẽ. ſi
q̄s a fortibus & ſuperexcellẽtibus paſſiõibus vin
catur nõ ẽ admirabile: ſz pdonabile. pz mi/
nor. q2 tẽtatio primi hois nõ erat niſi ab ex
cũ in eo nõ fuit pcupia vl' itriſecũ iclinãs
ſic i ceteris. igr. ¶ Quarto. pctm̄ qd ſubicat arguit 4
fortiſſimũ ẽ grauiſſimũ. ſz pctm̄ primuz ẽ hu
iuſmõi. ptz maior. q2 vt dic Greg. i omel.
cũ augentur dona: rõnes creſcũt donorum. & g q
maiorẽ fortitudinẽ a dõ recepit: grauius pec
cat ſi ſe p adũſarios nõ defendit: ſz vinci p
mittit. mior pz. q2 primus hõ fuit pductus val
de bonus. ſ. in natalibus itegris: qualiter poſt nũq̄
aliq̄s pductus fuit: niſi xp̄s & virgo mater. et g
fortiſſimus fuit. ¶ Quito. pctm̄ illd ẽ grauiſſi arguit 5
mũ qd morte filij dei nõ potuit curari ſiue
ſufficienter medicari. ſed primum peccatũ
eſt huiuſmodi. igitur. pz maior. quia meritũ
filij fuit infinitum: ſicut perſona merens

infinita: ergo peccatū grauiſſimū eſt: pro
quo illud nō ſuffecit: patz minor de his q̄
pereunt ⁊ damnant: quorū nullus dāna/
tus fuiſſet: ſi Adam ſtetiſſet. ¶ Confirma
tur. q2 poſt mortem filij dei manſit fomes
peccati in chriſtianis. ḡ nō videt ſufficien
ter remediatum. ¶ Sed pro ſuppoſito eſt
magiſter in lr̄a dicēs. ꝙ omnis tētatio car
nis eſt pctm̄: ⁊ eadem ratōne omnis alia.
ergo ⁊c. tenet conſeq̄ntia. ⁊ maior eſt magi
ſtri. minor patz. q2 om̄is tentatio eſt in cō
trariū diuine legis. Et ergo videt ꝙ omnis
ſit quo ad hoc ſimilis: ꝙ ſi vna eſt pctm̄: ⁊
alia. ¶ Sed cōtra queſitū eſt: ꝙ p̄mi parē
tes non ſunt tranſgreſſi: niſi mandatū di/
ſcipline. modo multa alia ſunt pctā graui
ora: ſcilz quibꝫ tranſgredimur legem natu
re. vt in blaſphemia vel latrocinio delibe/
rato. igit. ¶ In queſtione erunt duo articu
li. Primus de ſuppoſito. Utrum om̄is tē/
tatio ſit pctm̄. Secūdus de queſito. vtꝝ
peccatum primoꝝ parentuz fuerit grauiſ/
ſimum.

Quantum ad pri/
mum eſt ſciendū. ꝙ tentatio cōtra quā ora
mus in oratiōe dn̄ica: cum dicimus. ⁊ ne
nos inducas in tentationē: eſt motus vel
actus natus inclinare hominē in aliquod
malum. ¶ Secundo eſt notandū: ꝙ finis
tentatōnis eſt ſumere experimentū de boni
tate vel malicia eius qui tentat. ¶ Tertio.
ꝙ ad tentatōem cōiter tria concurrunt. pri
mus eſt actus defectuoſus, ſcilz inclinans
in malū. Scd̄m eſt intentio finis. ſcz expe
rientia de bonitate vl' malicia voluntatis.
Tertiū ꝙ tentans hoc intendat. ſcz et de/
ducere ad malū: ⁊ experiri volūtatis ſtatū
¶ Correlarie ſequit ꝙ deus nō tentat pro/
prie. patz. q2 nō inclinat ad malū. Itē nec
experientiā querit de ſtatu voluntatis. cuz
omnia nuda ſint ⁊ aperta oculis eius. ad
Hebre. iiij. ⁊ hec tamē ſunt de eſſentia ten/
tationis. vt dictū eſt. Unde Jacobi p̄mo
Deus intētator malorū eſt: ipe aūt nemi/
nem tentat. ¶ Sed cōtra dicet. q2 Gene.
xxij. ſcribitur. Tentauit deus abraā. Dici
tur ꝙ hoc intelligit metaphorice. non enim
tentauit: vt ad malū induceret: nec vt ex/
periretur obedientiā Abrahe quam ab eter
no nouerat: ſed vt illam manifeſtaret
aliis exemplum relinqueret. Unde gloſa ibi

dem. nunc cognoui quia timeas deuz. id
eſt alios cognoſcere feci. ¶ Quarto eſt no/ Notā 4
tandū. ꝙ ſm magiſtrū hic eſt duplex ten/
tatio. ſcilz carnis. ⁊ demonis. Et ſumit ea
rum diuiſio ſic. quia om̄is motus ad illi/
citū vel ē a motore cōiuncto. ⁊ ſic dicit car/
nis. vel a motore ſepato. ⁊ ſic eſt tentatio
demonis. ¶ Sed dices. Nōne eſt aliqua oppōit. 1
tentatio mūdi: certū eſt ꝙ ſic. ergo diuiſio
eſt inſufficiens. ¶ Secūdo ſic. om̄is tenta 2
tio eſt a diabolo: ergo diuiſio nō eſt per op/
poſita. pbat añcedens. per gloſam Hie/
ronymi ſup illud pſalmi. Diſcede a malo
et fac bonū: dicentē. omnia mala pcedunt
ab inſtinctu diaboli: ſicut om̄ia bona ab i/
ſtinctu dei. ¶ Et cōfirmat. quia cuz caro ſit Confirma
inſtrumentū demonis. ⁊ actio inſtrumen/
ti reducit ad p̄ncipale dirigēs: ſequit ꝙ tē/
tatio carnis eſt etiā demonis. Idez dicit
gloſa ſup illud Jacobi tertio. Inflamma
ta eſt a gehēna diabolus flammā viciorū
qua ſemp ardet: om̄ibꝫ ingerit. Et apoſto
lus ad Galathas. v. enumerat quedā pec
cata ſpūalia: cum dicit. Manifeſta ſunt
opera carnis: que vident ptinere ad demo
nem. Dicit enī ꝙ opa carnis ſunt ire: rixe:
diſſenſiones. que ſunt ſpēs ſpūalium ten/
tationum. igit nō vident diſticte. ⁊c. ¶ Re Solu.
ſpōdet: ꝙ tentatio mūdi duplex eſt. Una
eſt pure ab extra. vt cum tyrāni perſeq̄ban
tur martyres. ⁊ hec et cōſimiles reducūtur
ad tentatōes diaboli. Alia eſt que habet
radicem ab intra. quia fundat ſuper amo/
rem ſui. vt cum quis querit ea que ſūt mū
di p̄ncipaliter. ſicut honorem: vanā glori
am: dilectionem mūdi ſine ordine: et hec
reducunt ad tentationē carnis. q2 ex fomi
te carnis corrupte originē duxerunt. et er/
go tentatio muudi ſb his eſt compzehen
ſa. ¶ Ad alias ratōnes omnes dicitur: ꝙ
duplex eſt tentator. Unus immediatius
et coniūctus: ⁊ iſte in m̄ltis caſibꝫ eſt caro
Alius remotus qui eſt extrinſecus. ¶ Se
cundo: ꝙ tentatōnes carnis bene ſūt a dia 2
bolo originalit. vnde demon cū p̄mos pa
rentes peccare fecit: fomitē peccati poſteris
induxit. vnde ab adoleſcētia om̄is caro p
na eſt ad malū. vt habet Gen̄. ix. ¶ Tertio
etiam qn̄q3 ſunt tentatōes a ſolo demone 3
vt dic glo. Math. iiij. cum demō tētauit
xpm. Itē qn̄q3 ſūt a ſola carne: demone nō
actu ſuggerēte vl' ſe iūgēte: vt cū q̄s illicit
a cōcupiſcētia ſua: ſine demonis ſuggeſti/

4 one vel inflammatōis.¶Item quarto q̄n
qꝫ coniunguntur demon ꝛ caro. demon em̄
carnē inflammat:que inflāmata ad malū
inuitat. Per hoc ſolute ſunt alie rōnes.cō
cedendū eſt em̄ ꝙ omnis tentatio eſt a de
mone originaliter. ꝛ a cauſa remota.ꝛ hoc
volunt auctes adducte ꝛ etiā rōnes.cuꝫ h̄
tamē ſtat ꝙ quādoqꝫ demon per ſe tentat:
quādoqꝫ caro per ſe:quādo demon cū car
5 ne.¶Quinto eſt notandū ꝙ ꝯ tentatiōes
diaboli que ſpūales ſūt:nihil tam ſalubre
eſt ſicut inuocatio nomīs Ieſu. Iuxta il/
lud Iohe.ij.Quicūqꝫ inuocauerit nomē do
mini ſalu⁹ erit.qđ nomē eſt expſſum actu
qꝛ nō eſt aliud nom̄ datū hoibꝫ in q̄ opoꝛ
tet nos ſaluos fieri.Sed tētatiōes carnis
ad illecebras humilitas requirit ad deuꝫ
ꝛ ieiuniū ꝛ carnis maceratio ad ſeipm̄. q̄a
hoc genus demonioꝝ nō eijcit:niſi in ora/
Cōclū. 1 tione ꝛ ieiunio. vt dīc euangeliū.¶Quibꝫ
pmiſſis ſit pma ꝯcluſio hec.Omīs tenta/
tio carnis eſt pctm̄.Probat ſic.qꝛ oīs mo
tus illicitus qui eſt in ptāte homīs ſemꝑ
eſt pctm̄.Sed tētatio carnis eſt hmōi.igr
maioꝛ nota eſt.ꝛ minoꝛ pꝫ.qꝛ tentatio car
nis vl' fit volūtate:ſcꝫ ex defectu pſeruatio
nis debite:ꝛ eſt tentatio:ꝛ eſt ad illicitū.ſcꝫ
vel in venerea vel vindictā. ꝛ alia hmōi.
Vel fit a natura: ſic ꝙ homo nō pōt cohibe
re:ꝛ tūc nō eſt pctm̄ nec tentatio ꝓprie niſi
tunc homo ātecedent fuiſſet cauſa illi⁹ mo
tus. Hec eſt mgr̄i in lr̄a.Et beat⁹ Augu.
in de ciui. dei dīc:ꝙ nōnullum viciū eſt cū
caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄.eſt em̄ prim⁹
motus intellect⁹.ſ.cū cōplacētia illecebre.
Cōclo. 2 ꝛ talis eſt pctm̄ veniale.¶Scđa cōcluſio.
Tentatio demonis vel mūdi ſine ātecedē
te ꝯſenſu nō eſt pctm̄.pꝫ.qꝛ nō eſt volūta
Corre. rium.ꝛ ſine illo nihil eſt pctm̄.¶Correla/
rium. Ingeſtiones q̄s ſepe dicit demon in
homine.in verbis blaſphemie vel hmōi
homine ꝯnitente nō ſunt pctā.ſequitur ex
ꝯclōne. Hoc de.j.art.

Quantū ad ſecū

Arti. 2 dum articulū de tribꝫ volo videre. Primū
an pctm̄ pmi parētis potuerit eſſe venia/
le: Scđo.vtrū fuerit remiſſibile: Et ter/
tio de queſito. vtꝝ fuerit maximū pctōꝝ:
Cōclo. 1 ¶Quo ad pmā partē eſt ꝯcluſio reſal' hec
ꝙ pctm̄ ſolū veniale ſtare nō poterat cum
originali iuſticia. Probat ſic.qꝛ cū omni/
moda rectitudine nō pōt ſtare aliq̄ obliq̄/
tas.ſꝫ originalis iuſticia erat omīmoda re
ctitudo:ꝛ pctm̄ veniale obliq̄tas.igit. pꝫ
maioꝛ de ſe.qꝛ nō eſt idem:ſiml' oīno rectū
ꝛ aliquo mō curuū.pꝫ minoꝛ quo ad pri/
mā partē.qꝛ niſi originalis iuſticia fuiſſet
oimoda rectitudo homīs ſm ſe:dn̄s pdu
xiſſet hoīem ex aliq̄ parte deformē vel cur/
uū.qđ nō eſt dōm.qꝛ deus vidit cūcta q̄ fe
cerat:ꝛ erant valde bona.pꝫ minoꝛ.qꝛ aīs
pctm̄ veniale nō eſſet pctm̄:niſi eſſꝫ obliq̄
tas a rōne.¶Scđo ſic.pena ꝛ innocentia 2 pꝛobat
nequeūt ſiml' ſtare ſtante lege.ſꝫ om̄e pec/
catū eſt pena:ꝛ ei debet pena.ꝛ original' iu/
ſticia eſt innocētia.igit.pꝫ maioꝛ.qꝛ inno/
cens nō punit ſm legem. pꝫ minoꝛ.qꝛ om
ne pctm̄ eſt pena.ſm Auguſtinū.ſtatuiſti
dn̄e ꝛ iuſtū eſt.vt omne viciū ſit ſibi pena
Item original' iuſticia innocētia eſt.qꝛ ſta/
tus innocentie appellat. ¶Tertio.vbi nl/
lum dominiū eſt ſenſualitatis:ibi nō ē pec
catū veniale.qꝛ hoc ex ea orit.ſꝫ in primo 3 pbat
homine nullū erat dn̄ium ſenſualitatis.
igit.pꝫ minoꝛ.qꝛ vt dīc btūs Augu.q̄ꝫdiu
homo obediuit deo:tamdiu vires inferio/
res obediebāt ei.¶Quarto.qꝛ ſequeret:ꝙ 4
idem eſſet debitoꝛ pene ꝛ non eſſet.pbatio
ꝯn̄e.qꝛ pctōri veniali debet pena:ꝛ inſuper
in ſtatu innocētie remanēs nō eſſꝫ debitoꝛ
pene.¶Quinto.an̄ pctm̄ moꝛtale non po 5
terat eſſe ſeq̄ſtratio mētis a deo. g̃ nec veni
ale.ꝯn̄a tenet ex eo.qꝛ veniale ad purga/
toriū obligaret.g̃ aliq̄ mō a deo elongaret.
pꝫ an̄s.qꝛ deus mentē nō deſereret:niſi moꝛ
taliter ſe auerteret.¶Sexto.qꝛ originalis 6
iuſticia pſeruabat hoīem cū ligno vite ab
om̄i corpali dolore. g̃ magis a ſpūali cum
admiculo dulcedinis diuine.¶Correlari Correl.
um. Nō potuit pmus parēs veniali' pec
care:ꝛ in originali iuſticia remanere.pꝫ ex
ꝯcluſione.¶ Scđa ꝯcluſio. Impoſſibile Cōclo 2
erat pmū parentē pmo peccare ſolū venia
liter:ſic ꝙ nō moꝛtalit. Probat ſic.qꝛ im/
poſſibile erat eum ꝑdere iuſticiā originalē
niſi pro moꝛtali. ſꝫ in quolibet pctō ꝑdi
diſſet iuſticiaꝫ originalē.igit.pbat maioꝛ.
qꝛ iuſticia originalis pſeruabat a morte:ꝛ
eius ꝑditio obligabat ad mortē tpalem ꝛ
eternam:niſi per grām remediaret. hec au
tem nulli cōueniūt inducere:niſi moꝛtali.
minoꝛ pꝫ ex ꝯclōne ꝛ correlarijs pcedenti
bus.¶Sed ꝯtra arguit ſatis apparēt ſic. ꝯ q̄ſtionē
Cui nō repugnat aliq̄s defectus:illi non arguit

repugnat diſpoſitio ad mortale. igit̃ ſicut
Adam potuit peccare mortalr: ita ante po
tuit venialiter diſponendo ſe ad mortale
patet maior. quia diſpoſitio p̄cedit habi/
tum. vt in p̄dicamento q̄litatis. z.ij. ethi.
habet̃. patet minor. q2 venialia multa. vt
2 vult Auguſtin⁹: inducũt mortale. ¶ Se/
cundo ſic. quia q̇cquid trãſit de rectitudĩe
ad maiorẽ obliquitatẽ tranſit p minorem
ſ3 Adam in ſtatu innocẽtie exiſtẽs tranſi/
uit ad mortale pctm̃ de innocẽtia. g̃ cu3 in
nocẽtia ſit rectitudo: mortale pctm̃ maior
obliquitas: z veniale minor: Adam trãſ/
eundo de rectitudine ad mortale videt̃ ne
ceſſario tranſiſſe p veniale. pat3 maior. q̄a
nõ eſt tranſitus de extremo in extremũ: ni/
ſi per mediũ. z pt3 minor. q2 tranſgredien/
do mandatũ mortalit̃ peccauit. ¶ Tertio
3 ſic. Qui põt maius põt minus. ſed adam
exiſtens in innocẽtia potuit maius. ſ mor
tale. g̃ potuit vẽiale. maior eſt cõis animi
cõceptio. z minor eſt de ſe nota. ¶ Quarto
4 quia dicit btũs Augu. q Adam putauit
pctm̃ ſuũ fuiſſe veniale: qd̃ fuit mortale. ſ3
non putaſſet hoc: niſi p̄mo potuiſſet pecca
re venialiter. igit̃. pt3 minor. q2 nõ erat de
ceptio añ pctm̃. ¶ Quinto ſic. q2 potuiſſet
5 poſteris Ade ſup p̄cepta data p̄ri addidiſ
ſe ↄſilia: dato q Adam nõ peccaſſet. g̃ in
ſtatu p̄mo potuit eſſe pctm̃ veniale. pba/
tio ↄñę. q2 ſicut trãſgreſſio p̄cepti eſt mor
talis: ita tranſgreſſio ↄſilij eſt venial̃. añs
Confir. videt̃ notũ. ¶ Et ↄfirmat̃ ſic. q2 potuit vel
lectus ad aliquod nouũ ↄſiliu3 obligari
hoĩem ſb veniali. g̃ ſaltẽ potuit p̄mu3 eſſe
veniale. ↄña nota ẽ. z añs p3. q2 hoc nõ vi
6 det̃ implicare. ¶ Sexto quare nõ potuiſſ3
dixiſſe verbũ ocioſum: z tale eſſet vẽiale.
pat3 minor. q2 al's nõ teneret̃ homo de eo
Confir. reddere rõnem. Cõfirmat̃. q2 mulier dicẽ/
do ſerpẽti. ne forte moriamur: ocioſe videt̃
7 dixiſſe forte. ¶ Septimo. ↄfirmat⁹ in gr̃a
põt venialiter peccare. g̃ z Adã in ſtatu in
nocẽtię. tenet ↄña. q2 maioris dignitatis
eſt gratię abũdãtia q̃3 origial̃ iuſticia. añ/
cedens pt3 de aplĩs. q2 dr̃ p̄mę Johã. p2io
Si dixerim⁹ q2 pctm in nobis nõ eſt: noſ/
ipos ſeducim⁹: z veritas in nobis nõ eſt.
Solone dubij. ¶ Pro ſol'one iſtaꝝ eſt ſciẽdũ q rectitudo
originalis ſiue ſtatus innocẽtię vel origia
lis iuſticię ſicut incluſit omnẽ z plenã viri
um inferiorũ ſbiectõem: ſic excluſit omnis
peccati admiſſionẽ eo remanẽte: ſic omni/
moda rectitudo excluſit omnẽ curuitatẽ.
originalis autẽ iuſticia erat oĩmoda recti/
tudo. q2 in ea erat pfecta ordinatio mẽtis
in deũ: z pfecta ſbiectio viriũ inferiorũ. et
hęc vtiq3 ſtare nõ poterãt cũ quocũq3 q̃n/
tulibet paruo defectu. ¶ Correlarie ſequit̃: Corre. 1.
q in illo ſtatu nõ poterat hõ agere cõtra
deum: niſi ex cõtemptu. pat3. q2 nulla erat
debilitas partiũ inferioꝝ vel inclinatio in
trinſeca z nulla ignorãtia. Et ergo hõ erat
ſemp ſciens quid agendũ: z ſemp potens
id agere ſine labore vel pęna. Et g̃ ſi ↄtra
egit: h̃ erat q2 nolẽs illũ ſtatũ obſuare. q̇a
ſciuit z potuit in eo manere. Nolẽs aute3
obſeruare ſtatum ſibi inditũ cõtẽnit indi
torẽ. z hoc eſt ppoſitũ. ¶ Secũdo ſequit̃. Corre. 2.
q nõ poterat homo i illo ſtatu agere ↄ de
um: niſi peccãdo mortaliter. pt3 ex p̄cedẽn
ti: q2 ſolũ ex ↄtemptu z q2 nolẽs. ¶ Tertio Corre. 3
ſequit̃ q nõ potuit in illo ſtatu venialiter
peccare: pt3: quia veniale fuiſſet ↄ deũ. ali
as pctm̃ nõ eſſet: nec deus ipm puniret: et
hoc nõ poterat eſſe in illo ſtatu: p p̄cedẽs.
eo q nõ poterat agere hõ ↄ deu3: niſi mor/
taliter. ¶ Quarto ſequit̃. q lic3 ſtatus gra 4
tię ſit efficacior q̃3 ſtat⁹ originalis iuſticię:
quo ad vitę meritũ. tñ ſtatus original' iu/
ſticię erat efficacior: q̃3tũ ad ſbiectõem vi/
riũ inferioꝝ. pt3 p̄ma pars. q2 ex originali
iuſticia potuit hõ ſtare: ſ3 nõ mereri. z ecõ
tra eſt de ſtatu gratię. q2 homo põt mereri ĩ
eo. q2 charitas z opera ex ea p̄cedẽtia me/
rent̃ vitã ęternã. pt3 ſecũda pars. q2 in ſta
tu gratię ppter fomitẽ eſt rebellio viriũ in/
terioꝝ cogẽs hominẽ ad peccata venialia
vt dicit Johẽs in p̄ma canonica. ca. p2io
ſicut etiã Paulus vas electõnis cõqueri
tur ad Roma. vij. Sentio legẽ in mẽbris
meis: ↄtrariã legi mẽtis meę. ¶ Quinto ſe
quit̃. q charitatis ſtatus vel gratię admit 5
tit peccata venialia: quę ſtatus originalis
iuſticię nõ admiſit. ſequit̃ ex p̄cedẽte. q2 ex
quo nõ eſt plena ſbiectio viriũ inferioru3.
in ſtatu gratię: põt ex infirmitate cõtinge
re pctm̃ veniale. vt cõcupĩę carnis vel hu
iuſmodi leuis culpa charitatẽ non exclu
dens. q2 ſine ↄtemptu factũ. Secus in il
lo vbi erat oĩmoda rectitudo z plena ſub/
iectio viriũ ĩferioꝝ: ppter quã ſine cõtem/
ptu homo peccare nõ potuit: et iõ veniale
ibi eẽñ potuit. ¶ Per hęc m̃ det̃ ad obiecti
ones. ¶ Ad p̄mã. q ẽ duplex diſpoſitio. q̄ Ad 1
dã neceſſaria ad habitũ ſicut organiſatio
ll

corporis pro recipienda aīa: ꝛ de illa eſt
maior vera ꝛ minor falſa. q2 veniale nō eſt
eſt neceſſaria diſpoſitio ad mortale: ſ3 con
tingens. Pōt em̄ q̇s exiſtēs in gratia ſine
veniali medio peccare mortalr. Et de tali
diſpoſitōne ꝯtingēter cōcurrēte maior ꝉ eſt
falſa. Unde ſi q̇s recepiſſet legē de ſeruan/
da oīmoda rectitudīe ſb pena mortꝭ: om/
nis obliquitas eſſet ei demeritoria mortꝭ.
Nō ſtatus originalꝭ iuſticie erat lex om̄i/
mode rectitudinis: ꝛ iō cum eo nō ſtabat
obliq̇tas venialꝭ: nec etiā eam tollere pote
rat: eo ꝙ eius ablatio neceſſitauit ad mor
tem ꝑ legem: que ꝓ veniali nō debeꝭ: ideo
Ad 2 nō poterat ꝓmū pc̄m̄ eſſe veniale. ¶ Ad
ſcd̄am. negeꝭ maior. q2 etiā in ſtatu p̄ſenti
pōt iuſtus intrare mortale pc̄m̄ ſine veni
ali medio. Et ad ꝓbatiōem dicit ꝙ nō eſt
trāſitus de extremo in extremū: niſi per me
diū in motu ſucceſſiuo. Sz mutatio inter
ꝯdictoria eſt de ꝯrio in ꝯriu3 ꝛ in oī muta/
tione ſbita ad aliud extremū ſine medio.
vt ante dictū eſt de volitōe ꝙ ſit in inſtanti
Tn̄ certū eſt ꝙ latitudinē habet. mō inter
ſtatū iuſticie originalis ꝛ mortalꝭ culpe ni/
hil mediat. ſ3 neceſſario mā̄ſit iuxta lege3
ordinatā vſq3 ad contemptū. Etiā venia/
le pc̄m̄ nō eſt ꝓprie mediū inter ſtatū gra
tie vꝉ iuſticie ꝛ pc̄m̄ mortale. ſ3 in ſtatu p̄n
ti eſt mediū ꝑ abnegatōe3 inter eſſe reum
eterne mortis ꝛ eſſe immaculatū. q2 taliſ q̄
eſt in veniali ſolū nō eſt imaculatꝰ nec de
bitor eterne mortis. ¶ Ad tertiā d̄r. ꝙ i a/
Ad 3 gentibꝫ actiuis ſe hn̄tibꝫ q̇ maiꝰ pōt: vt ſu
ꝑare decē: etiā pōt minꝰ: ſc3 ſupare quiq3.
ſ3 in patiētibꝫ h̄ nō opꝫ. q2 nō optet ſi q̇s
ſupari pōt a decē ꝙ poſſit vinci a q̇nq3. mō
peccare eſt vinci. ꝛ iō nō optet ſi Adā po/
tuit vinci tentatōne ducēte in mortale: ꝙ
poterat vinci tentatōe ducēte ad veniale
q2 talꝭ tentatio i eo ſtatu locū nō habebat.
Ad 4 ¶ Ad quartā dicꝭ ꝙ in Adā ante pc̄m̄ n̄
fuit opinio falſa. ꝛ ꝰ dc̄m b̄ti Augu. nō i/
telligiꝭ ꝙ putauit pc̄m̄ eſſe veniale q̄ age
ret ꝑ inobedientiā ꝯtra mandatū dei. ſed
bt̄ūs Augu. vult ꝙ putauit ip̄m eſſe veni
ale. i. ꝑ pꝰnitentiā emēdabile. et ita erat
Ad 5 deo dante gr̄am. ¶ Ad quintā. vocando
conſiliū ꝯ quod agendo ſolū venialiꝭ pec
careꝭ ſtatui inocentie repugnabāt ꝯſilia ſi
cut oīmode rectitudini oīs obliq̇tas. et ꝰ
quicq̇d deus indixiſſet filijs Ade in illo
ſtatu ad penā mortꝭ ꝛ ꝑditōnis illiꝰ ſtatꝰ

obligaſſet. nō em̄ (vt dc̄m ē) poterat cōtra
agere niſi ex cōtemptu. ¶ Ad ꝯfirmatōe3 ad ꝯfir.
ꝙ ſicut ꝯdictōem implicat idem eſſe rectū
et nō rectū diuiſim: ſic ꝯdictōe3 implicat
eſſe innocentē ꝛ ex culpa eſſe debitorē pene
ita etiā ꝯ dictōem implicat ꝙ ſit ſtatꝰ inno
centie ꝛ ꝙ aliq̇d ꝯſiliū obliget ad ſolā cul/
pam venialē. eo ꝙ ſequiꝭ bene. eſt innocen
tia ergo eſt om̄imoda rectitudo ꝛc. ꝛ vltra
ergo reſpectu ꝯſilij diui obſuandi eſt recti
tudo intellectus: eſt etiā potētia volunta
tis ſine quacūq3 obliq̇tate viriū inferioꝝ.
Et vltra. ergo nō pōt ꝯ agere iſtis ſtantibꝫ
niſi ex nolitōne ꝛ ꝯtemptu. ꝛ ꝰ ſolū morta
liter. ꝛ ergo negeꝭ ꝙ in ſtatu innocētie ꝑ cō
ſiliū potuit hoīem obligare ad ſolū venia
le. q2 om̄e q̇d ſibi indicebaꝭ obligabat eū
ad ſeruatōem eiꝰ ſb pena mortis. vt dc̄m
eſt. ¶ Ad ſextā. ꝙ implicatio eſt ꝙ ſit om̄i/ Ad 6
moda rectitudo. ꝛ ꝙ ꝟbum ocioſu3 ab ea
ꝓcedat. q2 cū oīmoda rectitudine ſemꝑ in
om̄ibꝫ queritur honor dei: tam dictiſ q̄3 fa
ctis. ꝛ ergo nullū dc̄m fuiſſet ocioſu3: nec
potuit eſſe ꝙ homo aliquid diceret ꝙ ad
honorē dei nō ordinaret. ꝛ ſic deu3 ſuum
cōtemneret: ꝛ rectitudinē dimitteret. q̇a n̄
niſi ſciēs ꝛ volēs in hoc dicto a dei honore
deficeret. ꝛ ex ꝯn̄ti deum ꝯtemneret. quod ē
mortale. ¶ Ad ſeptimā. ꝙ mulier in eo ſta Ad 7
tu nō dubitauit de dicto dei an̄ pc̄m̄. nec
ocioſe dixit forte: ſ3 eſt ibi aduerbiū n̄ du/
bitādi. ſ3 euētus. vn̄ tantū valet. ne forte
moriamur. ac ſi dixiſſet. ne eueniat nobis
mors. vbi nō eſt aliquid ocioſum. ¶ Ad
octauā. negādo ꝯn̄am. ad ꝓbatiōem p3
quid dicēdum ex q̇nto correlario p̄miſſo.
q2 ſtatꝰ gr̄e lic3 ſit maioris dignitatiſ quo
ad meritū: eſt tn̄ ꝓpter infirmitatē carnis
minoris dignitatis ꝛ ptātis: q̄ ad ſbiecti/
onē viriū īferioꝝ. ꝛ ꝰ in eo p̄t eē ꝯcupia et
pruritꝰ carnis ꝛ tētatio carnalꝭ. q̄ ſūt veni
alia: q̄ in ſtatu originalꝭ iuſticie eſſe nō po/
terāt ꝓpter oīmodā ſbiectōem viriū infe/
rioꝝ. vn̄ nō poterat ibi ꝯtingere pc̄m̄: ni/
ſi mortale. Hoc de ꝓma pte arti. ¶ Quo
ad ſcd̄am ꝑtē reſtat videre: vtꝝ pc̄m̄ pri/ ꝑtes
mū fuerit remiſſibile. ¶ Pro q̄ notādū eſt Notā 1
ꝙ pc̄m̄ eē remiſſibile p̄t ītelligi dupl̄r. vno
mō q2 eſt veniale q̇d nō mereꝭ mortē ētnā
ſcd̄o mō ꝙ l3 ſit morte etna dignū: tn̄ ex di
miſcd̄ia ꝑmittit pctōrē in via penitendi q̄
p̄t dei miſcd̄iā implorare ꝛ iplorādo non Cōcdo 1
ex ſuis meritꝭ: ſ3 ex dei gr̄a ipetraret. ¶ Qua

diſtinctõe pmiſſa eſt pma ꝯclo hec. pmuꝫ
pctm nõ fuit remiſſibile pmo mõ: imo nec
erat poſſibile vt pmũ pctm eſſet pmo mo/
do remiſſibile. ptꝫ ex dictis in pcedẽte pte.
Cõclo.2 q2 nõ poterat eſſe veniale. ¶Scdã ꝯclo ꝙ
pctm primi hoĩs erat remiſſibile ſcdo mõ.
ptꝫ. q2 nõ poſuit eũ extra ſtatũ viatorũ. ſꝫ
dimiſit eũ in ſtatu ꝗ ex dei miſcdia potuit
de ſuo pctõ penitere ⁊ veniã a deo obtinere
qdiu ei viuit hõ nõ ẽ ſibi dĩ miſcdie ianua
clauſa: ſꝫ poſſibil' etiã d lege ordiata. ¶Et
Obiectio ſi dicat. ꝙ pctm in ſpmſctm eſt hoĩ irremiſ
ſibile. Math. xij. dr ꝙ ibi irremiſſibile nõ
dicit impoſſibilitatẽ ſꝫ difficultatẽ. põt em̄
de9 cõuertere obſtinatũ in ꝗlibet gñe pcti
et in illis ſex ꝗ ſũt in ſpmſctm. de qbꝫ forte
poſtea dicet. Hoc de ſcdã pte art. ¶Venio
Notã. ad tertiã ptẽ articli. ſ. ad vidẽdũ. vtꝝ fue/
rit maximũ pctõꝝ. ¶Pro ꝗ notãdũ eſt ꝙ
nõ qrit: vtꝝ fuerit maximũ pctm pmoruꝫ
parentũ ſimplr. q2 pctm angeli fuit maius
q2 a fortiori natã cecidit. vñ ⁊ irremiſſibi/
lẽ. Itẽ nõ qrit: vtꝝ fuit maximũ eorũ qd
tũc erat int hoĩes. q2 ſic credit cõit: mulie/
ris pctm fuiſſe mai9 pctõ viri. vñ ⁊ mulie/
ri maior pena a deo inflicta ẽ Gen. iij. et ꝙ
tũc nullũ erat pctm hoĩs gui9 pctõ mulie
ris. Sꝫ qrit: vtꝝ fuit maximũ pctõrũ qd
potuit eſſe ſeu etiã qd poſtea futuꝝ erat in
Notã.2 ter pctã hoĩs. ¶Scdo ẽ notãdũ. ꝙ pecca/
ti magnitudo pt dupl'r attẽdi. Vno mõ i/
tenſiue ⁊ ſm ei9 eſſentiã ⁊ circũſtãtias. alio
mõ extẽſiue. q2 plibꝫ nociuũ. ſic volũtas ꝗ
vellet ciuitatẽ pire: q2 eã nõ diligeret: vel
aliq̃ remiſſo odio eã odiret: extẽſiue gũius
peccaret qꝫ ꝗ intẽſo odio vnũ ex eis vellet
perire: lꝫ ſtaret ꝙ ſcds intẽſiue pl9 peccaret.
Notã.3 ¶Tertio eſt notãdũ. ꝙ cũ act9 hũani dicã
tur bõi ⁊ mali ex circũſtãtijs. vt hr in. iij. e/
thic. ꝙ act9 mal9 pncipalr intẽſiue dr ma/
lus ex tribꝫ: ꝗ ſũt pncipales circũſtãtie. qꝫ/
uis etiã alie circũſtãtie gũẽt ei9 maliciam.
1 ¶Dr em̄ mal9 act9 eo peior ꝙ eſt magis vo
lũtari9: ⁊ maiore delectatõe fact9 ⁊ etiã ma
2 iore conatu. ⁊ hꝫ tenet ſe ex pte facĩẽtis ¶Se
cũdo pncipalr ex pte finis. ſ. q2 ad peiorẽ
finẽ intẽdit opans. vt gui9 peccaret ꝗ vene
3 nũ paret ad intoxicãdũ pncipẽ: qꝫ ꝗ idẽ ve
nenũ paret ad intoxicãdũ ciuẽ. ¶Et tertio
dr act9 intẽſiue peior ex pte ipellẽtis. ꝗ eniꝫ
fit a debiliori ipellẽte dr peior qꝫ a fortiori i
pellẽte fact9. Adduntur etiã alie circũſtan/
tie. q2 fit ꝯ bñfactorẽ. ⁊ ſic eſt ingtitudinis

Itẽ q2 fit in loco ſolẽniori vbi ẽ magis phi/
bit9. Itẽ q2 in tpe feſtiuo: vbi min9 deberet
fieri. vel ex inſtĩ o. ⁊c. I qbꝫ oibꝫ intẽtio ma/
licie ẽẽntial' ſeqt pmã ꝯditionẽ magis. ſcꝫ
conatũ maiorẽ volũtatꝭ. ¶Quarto ẽ notã Notã4
dũ ꝙ pmi hoĩs pctm adhuc intẽſiue fuiſ/
ſe maximũ int pctã hoĩm pt itelligi vel in
gñe vl' in ſpẽ vel in nũero. ⁊ ille terti9 mod9
eſt magis ad pñs. ¶Quĩto ẽ notãdũ: ꝙ pri Notã.5
mũ pctm ppetratũ eſt ſolũ tentatiõe ad ex
q2 caro oĩmode añ pctm erat rõni ſbiecta
nõ em̄ erat rebellio carnis añ cõmiſſionem
criminis. ¶Iſtis pmiſſis ſit pma ꝯclio hec. Cõclo I.
Licꝫ pmũ pctm fuiſſet finitũ intenſiue: ta
mẽ aliq̃ mõ fuit infinitũ extẽſiue. pma ps
pꝫ. q2 ꝯſenſus ꝗ mulier ꝯſenſit ſerpẽti ⁊ ele
ctio ꝗ elegit comedere fuerũt finite intenſi
ue. q2 ꝗlitatẽ infinitã nõ potuerũt pduce/
re. ſcdã ps pꝫ. q2 in eo fuit radix toti9 hu/
mane nate viciata. vñ qꝫtũ eſt ex pte ei9 in
finitꝭ hoĩbꝫ ex eis gñandis fuiſſet occaſio
dãnatõis; niſi finẽ poneret de9: ⁊ ex merito
filij aliqbꝫ p grãm redderet ſal9 ¶Correla Corre.I.
riũ. ex pma pte videt ꝙ ipm idẽ pctm i nu
mero potuiſſet fuiſſe pei9 intẽſiue qꝫ fuit. pꝫ
q2 exꝗ p pmã ptẽ fuit finitũ intẽſiue: nihil
phiberet ipm fieri cũ maiore conatu volũ
tatis qꝫ fiebat: exꝗ finitũ erat ⁊ conat9 fini
tus. ⁊ ſic pei9 extitiſſet. ¶Scdo ſeqt ex ſcdã Corre. 2
pte ꝙ de lege dei ordinata fuit maximũ qd
vnqꝫ ſeq debebat vl' poterat eſſe extẽ ſiue. ſꝫ
actu finitũ etiã extẽſiue. pꝫ. q2 de lege ordi
nata dei nõ poterat aliqd aliud pctm ſe ex
tẽdere ad totũ gen9 hoĩm ſicut illd. Et q2 ꝗ/
dãmõ infinitũ. ſ. aptitudine extẽdenduꝫ
q2 radicẽ inficiebat. ſꝫ ſcdã ps ꝙ extẽſiue ẽ
finitũ pꝫ. q2 tota mltitudo hoĩm qbꝫ nocꝫ
vel nocuit vel nocebit eſt finita. ⁊ g etiã ip
ſum ꝗ ad mltitudinẽ cui erat nociuũ. Ve
rũ ẽ ꝙ hꝫ nõ eſt ex eo: q2 ipm (vt dic ſecun/
da ps ꝯclonis) infinitã mltitudinẽ natuꝫ
eẽt inficere. ſꝫ erat ex deo finẽ gñatõis hoĩꝫ
faciẽte. ¶Scdã ꝯclo. ꝙ lꝫ nec in gñe nec i Cõclo.2
ſpẽ fuit maximũ intẽſiue: fuit tñ maximũ
intẽſiue in ordine ad puocatm vl' qꝫtũ eſt
ex inducẽtis ipulſiõe: ⁊ ex eadẽ pte maius
Eue qꝫ Ade. pma ps ꝙ nõ in gñe pꝫ. quia
pctm angeli fuit gui9 pctm qꝫ hoĩs. g i ge/
nere oĩm pctõꝝ nõ erat gui9. Scdã ps ꝙ
nec in ſpẽ pꝫ. q2 pctm in ſpmſctm ẽ gui9 ſic
etiã nec in ſua ſpẽ fuit maximũ itẽſiue qd
potuit eſſe: p pmũ correlariũ ꝯclonis pce
dẽtis. Vtꝝ in ſpẽ ſupbie fuerit maximuꝫ

ſimplr̄: manifeſtū ē ꝙ nō. qꝛ ſupbia ange-
li maioꝛ fuit. Sꝫ vtrū int̄ ſupbias homi-
nū poſſit dicet. Tertia ps pꝫ. qꝛ leuiſſimo ſi
ebat impulſiuo. ſ. ſolū ab ex̄. qꝛ caro pene
ſbdita fūat rōni: nec ſerpēſ habuit adiuto
rē in tētando ab intra ſicnūc fere oīa pctā
que ſecuta ſunt ſiūt tentatōne oꝛtum ha-
bēte ex carne: q̄ fortioꝛ ē ꝙ̄ ſola tentatio ab
ex̄. vn̄ oīa alia pctā ſecuta. facta ſr̄ demōis
ſuggeſtiōe ſaltē mediate vl̄ imediate ꝛ car
nis rebellione: ꝛ ſic fortioꝛi ipellēte. Sed ꝙ
Eue debilioꝛi ipellēte ꝙ̄ Ade. pꝫ. qꝛ eua ce
cidit ſola tētatōe demonis ꝛ adūſarij qui
hoī exoſus eſt: ꝛ iō minꝰ exaudiēdus erat.
Sꝫ Adā cecidit pſuaſiōe vxoꝝ quaꝫ na
turalr̄ diligebat ꝛ ꝯtriſtari nō volebat: et
etiā ſuggeſtiōe iterioꝛi vl̄ occlta demonis.
ꝛ ġ grauiꝰ ipellēs erat in Adā ꝙ̄ i Eua: vn̄
Cōclo. 3 ꝛ grauiꝰ a dō punita eſt. vt dc̄m ē. ¶. iij. cō-
cluſio. ꝙ mlt̄a ſūt ſecuta pctā grauioꝛa ꝛ in
tēſiue maioꝛa ex pte intētōis male electio
nis inrioꝛis ꝛ ex pte finis q̄ ſic eligēdo intē
debat. pꝫ q̄ ad pmū. qꝛ illō qō eligebat a
muliere q̄ grauiꝰ peccauit: vt dic̄ vltia ps
ꝯclōnis pcedētis: in nulliꝰ malū fuit: ſꝫ in
ppriā exaltatōem. mō tal̄ electio nō videt
fuiſſe intēſiue ex pte conatꝰ volūtaꝝ ita in
tenſa ſic intēſa fuit electio Jude in traden
do xp̄m. vl̄ intētio electiōis q̄ reputauit ſe
veniā ꝯſeq̄ nō valere: ꝛ ſeipm̄ oī venia red
didit indignū. Itē ex pte finis. pꝫ ꝯcluſio
qꝛ qō deſiderabāt pmi parētes. ſ. eſſe ſicut
dij: niſi fuiſſet eis ille modꝰ phibitꝰ: nō fu
iſſet illicitū. nō em̄ eſt credēdū ꝙ aliq̄s vo
luerit eſſe ſic deꝰ p eq̄litatē ꝯgnitōis vl̄ vni
uerſal̄ dominij. qꝛ h̄ etiā ſerpēs nō pmitte-
bat. nec etiā ꝙ volebāt ſibi vſurpare domi
niū ſimplr̄. ſꝫ potiꝰ ꝙ volebāt ſcire p expe-
rientiā bonū ꝛ malū q̄ deꝰ pfectiſſime ꝯġ
uit. Et h̄ ſi nō fuiſſet phibitū ipis: nō fu-
iſſet malū. vt mgr̄ dicit in lr̄a ꝙ didic̄ q̄n-
tū bonū eſſet obediētia: ꝛ p expiētiā ꝙ̄ ma-
la eſſet inobediētia. mlt̄a aūt pctā ſunt po
ſtea ſecuta q̄ erāt ad finē ſimplr̄ ex natura
rei illicitū: ſic odiū dei: blaſphemia: vendi
tio ſaluatoꝝ ex pte Jude ꝛc̄. ¶ Quarta cō
Cōclo. 4 cluſio. ꝙ pctm̄ Eue nō fuit intēſiue neci ſe
nec in ſuis circūſtātijs q̄lificātibꝫ eiꝰ inten
tionē de p ſe maximū. pꝫ. qꝛ q̄ ad ea q̄ de p
ſe faciebat: q̄ ad intentōem actꝰ ſcꝫ reſpe-
ctu electōis in ſe reſpectu finis ppt̄ quē ꝛ i
alijs hmōi videt ꝙ mlt̄i poſtea ġuiꝰ pecca
uerūt vt iudei fortioꝛi conatu volūtaꝝ ad

mortē ſaluatoris: et peioꝛe fine. ſ. vt hr̄ent
hereditatē dei. vt hꝛ Mat. 21. ſcꝫ vt lucra
tiuū dominiū hr̄ent ſup ſbditos i lege ſua
quā videbāt imutādā baptiſmo xp̄i ¶ coꝛ
re. Intēſiue nō dꝫ dici pctm̄ pmoꝝ parentū
maximū. pꝫ ex ꝯclōne. Sꝫ ē dubiū vtruꝫ
attēta ſua malicia intēſiua ꝛ extēſiua debe
at vocari maximū pctōꝝ: ꝛ ſi in eo primi
parētes mortui extitiſſent fuiſſent ġuiſſi-
me puniti pēa ſenſꝰ plus ꝙ̄ aliq̄s alter p
q̄cunqꝫ vno pctō mortali. ¶ p q̄ eſt q̄nta cō
cluſio. ꝛ pbabile videt ꝙ nō demerebant il Cōclo. 5
lo pctō maximā penā ſenſus reſpectu oīm
dānandoꝝ hoīm. pbat ſic. qꝛ vl̄ pctm̄ de-
bet puniri iuxta ea q̄ de p ſe faciūt ad eiꝰ in
tenſionē: vel etiā iuxta dāna ex eo ſecuta
q̄ puidere potuit pticularit̄. vel etiā q̄ ad
ea q̄ nec de p ſe nec de p accn̄s intēdebat o-
peras. Si pmū p correlariū q̄rte ꝯclōnis.
et p ipam pꝫ: ꝙ qꝛ nō eſt maximū intēſiue
nō debet ei maxia pena. Si ſcd̄m. tunc ad
huc nō debet ei pena: niſi iuxta eiꝰ intenſio
nē ꝛ ġnalē dānificatōem quā intulit igr̄ iu
illā tenebat pcuſtodire: ꝛ nō cauit. mō illa
nō dꝫ addere duplum pene: ſic faceret ele
ctio in duplo peioꝛ. Et nō pōt rōnabilit̄ di
ci tertiū: qꝛ oīa talia ſūt extrīſeca actui. ꝛ ġ
nō tm̄ addūt ſic faceret dupla intēſio ac-
tus iterioꝛis: paꝝ em̄ meriti vl̄ demeriti ad
dit circūſtātia accidētalr̄ ꝯcurrēs: nō de p
ſe nec de p accidēs intēta: ſic actꝰ exterioꝛ pa-
rū vel nihil ſm̄ alios addit ſup meritū ac-
tus interioꝛis ¶ Confirmat. qꝛ vtiqꝫ in pti
culari nō ſciuit ꝙ hoies deberēt de eo deſcē-
dere. ġ nec p cuiuſlibet originali pctō me-
ret ſpēali pena puniri: ſꝫ ſolū p ġnali omiſ
ſione ꝯſideratōis ꝙ pctm̄ ſuū ſi peccarꝫ re
dūdaret in poſteros. ¶ Et tertio. qꝛ nō eſt
notū ſi ſciuit ſe accepiſſe iuſticiā origialeꝫ
p ſe ꝛ oībꝫ poſteris. ſic nō pſciuit ſuū caſū.
et ġ nō p q̄libet ex eo naſcituro merebatur
ſpēali pena puniri. ¶ Correlariū. nō videt
ꝙ pctm̄ pmoꝝ parētū aliq̄ mō fuerit reſpe Conſe.
ctu alioꝝ pctōꝝ hoīꝫ maximū niſi quo ad
impulſū ꝛ extēſionē. pꝫ ex ꝯclōnibꝫ. qꝛ nec
fuit maximū intēſiue: nec fuiſſet maximū
quo ad penā. Hoc de. ij. arti.

His premiſſis re-

ſpōdet ad rōnes pncipales. ¶ Ad pmā ne
get minoꝛ pſertim q̄ ad primos parentes
Ad btm̄ Aug. ꝙ itelligit ꝙ nō eſt in prāte

a quib⁹ ab extra moueamur vl' incitemur
in tentatiões in gñe.ſ; tñ erat i ptāte ꝑmi
hoīs. nec tentari ab intra vl' a carne ſi nō
peccaſſet. Scđo verꝫ eſt ꝙ nō eſt in ptāte
hominis: nō tentari a demone: ⁊ ideo ita
nō eſt pctm̄: niſi ex ꝯſenſu interiori ſuꝑue/
niente. vt dc̄m eſt. Tertio ꝙ eſt i ptāte no
ſtra in ſpē nō tentari. ſ. ſingl'ariter debite ꝑ/
ſeruādo nos ꝯ datā tentatōem: ſic eſt i po
teſtate nr̄a qđlibet ſingl'are pctm̄ vitare in
ſpē: ꝗuis in gñe nō poſſim⁹ vitare peccatū
Ad 2 ſicut nec in genere tentatōes. ¶Ad ſecun/
dū: ꝙ Grego. loquit̄ de tentatōe exteriori ⁊
nō de interiori. vñ pugna carnis ꝗuis cō/
ſenſus nō ſequat̄ pctm̄ eſt ⁊ ẜ neget̄ maior
Ad 3 ¶Ad tertiā. ꝙ xpi tentatio ſolū fuit ab ex/
tra: nō a carne: De tentatōe Abrae dictū
eſt in poſitōe: ꝙ nō erat ꝓprie tētatio. Ad
auctem apl'i: ꝙ in hoc nō dat auctem ſub
eundi tētatōnes carnis: ſ; ꝑmittit in gñe
illas paſſiões ⁊ tentatōnes q̄s hō in gene
re neqt euitare. ¶Ad rōnes factas ꝯ que
Ad 1 ſitum. ¶Ad ꝑmā: neget̄ minor: ⁊ ad imp/
batōeꝫ ei⁹ dr̄ ꝙ nō eſt ſil'e de angelo ⁊ de ho
mine. qꝛ angel⁹ peccauit in naťa forti: hō i
naťa debili: qꝛ corpea ⁊ fragili. Secūdo. qꝛ
angel⁹ peccauit nemine ſuggerēte vl' tētāte
hō aūt demōe decipiēte. nō aūt poterat an
gel⁹ decipi ſic hō. Et tertio. qꝛ nō tota na/
tura angelica ꝑierat: ſ; ꝑs ꝑmāſerat. in ca/
ſu aūt hoīs tota natura hūana ſubijt rui
nā. Et he ſūt cauſe mgr̄i diſ. pñti. c. 13. et ꝓ
pter has hoīs natura redimibil' erat ⁊ pec/
catū ei⁹ remiſſibile: angeli nō. ⁊ iō neget̄ cō
ſeqntia. pctm̄ angeli fuit irremiſſibile. ẜ ⁊
hoīs. Ad ꝓbatōeꝫ dr̄ ꝙ ꝗuis vtrūqꝫ erat
auerſio: tñ hec auerſio erat alit̄ ⁊ aliter cir/
cūſtātionata in āgelo ⁊ in hoīe: ⁊ iō nō an
Ad 2 gel⁹: ſ; hō extitit repand⁹. ¶Ad ſcđm ꝙ
pl⁹ punit̄ pctm̄ angeli ꝗ̄ originale ſolum
qđ nō punit̄ niſi pena dāni: angeli autē
punit̄ pena ſenſus. Et ſi Adā i pctō actu
alis trāſgreſſionis mādati mortuus fuiſſet
minori pena ꝗ̄ angel⁹ punit⁹ extitiſſet ob
cauſas ꝑdictas. verꝫ ē ꝙ extēſiue punit̄ eq
liter. qꝛ etnalr̄: ⁊ ex h̄ nō ſeqt̄ ꝙ erāt eq̄lis.
qꝛ extēſio nō infert eq̄litatē ſ; intēſio ſi fo/
Ad 3 ret eq̄lis. ¶Ad ſcđm ꝙ q̄ntitas mali non
pt̄ ꝓprie attēdi penes bonū qđ adimit. q̄a
oē pctm̄ mortale oēm grām demit q̄ eſt an
pam: ⁊ tñ nō oē cuilibet ē eq̄le. ¶Scđo da
2 to ꝙ ſit: tñ minor ē falſa ꝙ pctm̄ ꝑmi hoīs
maximū bonū adimit intēſiue ſ; bñ extēſi

ue. eſt em̄ melius bonū caritas ꝗ̄ iuſticia
original': cū ipa ꝯſtituat heredes regni: et
nō originalis iuſticia. ¶Tertio ꝙ pctm̄ iu 3
de ꝓditoris intēſiue pl⁹ deformauit mētē
Jude ꝗ̄ pctm̄ ꝑmi hoīs ipm hoīem ꝑmū
cū obliquit mentē ꝑ viciū ꝓditōis delibera
te imediate facte in mgr̄m et in hoīem iu/
ſtiſſimū ⁊ ꝓ modico lucro. ¶Quarto ꝙ be/ 4
atus Aug. vult ꝙ nō eſt tātū malū q̄ntū
bonū adimit in diſpoſitōe nature. ⁊ h̄ de ꝑ
ſe. ſ; malū ꝑmi hoīs infinitū bonū ademit
extēſiue: reſpectu gñabiliū nō d ꝑ ſe ſ; de ꝑ
accñs: eo ꝙ in lūbis ꝑmorꝫ parētū erat to/
tū hūanū gen⁹. ⁊ ẜ nō de ꝑ ſe fec̄ nec itēſiue
¶Ad. iij. ꝯcedit̄ maior ceteris ꝑib⁹. ⁊ ad mi/ Ad 3
norē ꝯcedit̄ ꝙ a debiliori ipellēte ꝓceſſit pec
catū ꝑmorꝫ parētū: ſ; qꝛ nō fuit electio eo
rū intēſiue tāta ſic ſeq̄ntiū mltorū: nec ad
ita malū finē: iō nō fuit maximū: lʒ enī a
debiliori ipellēte factū fuit: tñ deformitas
ei⁹ in ſe nō fuit tāta ſic mltorꝫ aliorꝫ pctōꝫ
ſeq̄ntiū: iō nō pt̄ ſimplr̄ dici maximū: ſ; ſo
lū cū addito. ſ. in ordine ad ꝯſideratōem
impellētis vl' extēſiue. ¶Ad. iiij. pt̄ dici vno Ad 4
mō ꝙ maior nō ē va. nā ꝓp̄e nō optet ꝙ il
lud ſit peſſimū q̄d fortiſſim⁹ ſupat̄: eo ꝙ nō
ex vi pcti ſbijcit̄ volūtas: ſ; ſua ſpōte facit
ſe ſuū pcti: cui⁹ q̄ntitas nō eſt mēſurāda
ſm fortitudinē ei⁹ q̄ maculat̄: ſ; ſm intēſi/
onē ei⁹ quā h̄ʒ in ſua eēntia ⁊ in circūſtan
tijs q̄b⁹ maculat̄. mō mag̃ maculabat pec
catū Jude ꝗ̄ ꝑmorꝫ parentū in ſe ⁊ in cir/
cūſtātijs intēſiue ꝗ̄ inobediētia ꝓthopla/
ſti. Scđo q̄ vellet poſſet negare minorē. qꝛ
q̄d ad aliq̄d fortior ē q̄ eſt in grā vl' charita
te ꝗ̄ fuit ꝑm⁹ parēs. cū grā poſſit hominē
cōtinere ꝯ tētatōes intrīſecas ⁊ erigere mē
tē ad meritorie agēdū. iuſticia aūt origīal'
ſolū ꝯ tētatōes extrīſecas ꝓſeruare ſuffecit
Ad ꝓbatōem maior' dr̄ ꝙ verꝫ ē ꝙ ceteris
parib⁹ ꝑm⁹ parēs pl⁹ peccauit ꝗ̄ hō poſte
rior in naťalib⁹ ſi ſil'em electōꝫ malā elige
get. ſ; ſec⁹ ē ſi eligeret ſm alias circūſtātias
g̃uiores ⁊ mag̃ deformātes aīam. puta ſi
cut in blaſphemia ⁊ his pctis q̄ imediate
ſūt ꝯ deū vl' ex deliberata malicia ꝯ ꝓximū
ibi em̄ circūſtātie pl⁹ g̃uāt malū ꝗ̄ ipoten
tia naťaliū attenuet. Ad ꝓbatōem mior'
diceret ꝙ negaret eā ꝙ lʒ ꝑm⁹ hō ꝗtū ad
obediētiā naťaliū fuit fortiſſim⁹: tñ poſte/
riores ei⁹ ſūt fortiores ꝑ charitatē naťali/
bus leſis ſupadditā: q̄ pl⁹ pt̄ ꝗ̄ obediētia
naťaliū. ¶Ad. v. neget̄ mior. mors ei filij Ad 5

reformauit ſufficiēt̄ ⁊ ſatiſ fec̄ p illo pctõ a-
bundant̄: ⁊ oibꝫ pctis ſeq̄ntibꝫ q̃ ad ſuffi-
ciētiā. vez̄ ē ꝙ q̃ ad efficiētiā ſuffec̄ pro illo
pctõ i p̄mis pentibꝫ ⁊ oibꝫ naſcituriſ ex eis
ſi ſteriſſent. Ad pbatõz.j. mĩoꝝ de his q̃
dānant̄ q̄z null⁹ dānat⁹ fuiſſet ſi Adā nõ
1 peccaſſet. ¶Dr̄ p̄mo ꝙ in oibꝫ illis ē ſatiſ fa
ctū q̃ ad ſufficientiā. ſ; ꝙ ipi peunt h̄ eſt ſi
ſūt adulti ex pctõ eoꝝ. q2 nõ q̄rūt ſalutem.
Et in puul' vel ex infidelitate parētū nõ fa
ciētiū eos purificari ab origiali: vl' etia; ex
aliq̃ occulto dei iudicio q̃ nõ diſpoſuit eos
meriti xp̄i facere pticipes. vt in puul' fideli
um q̃ moriūt̄ an̄ purificatiõe;: ſic in vtero
2 mortu⁹ vl' al's. ¶Scd̃o dr̄: ꝙ iſtoꝝ damnā
doꝝ ſi Adā ſteriſſet null⁹ fuiſſ; natus: vt
dic btūs Aug. xiiij. de ci. dei. ⁊ btūs Greg⁹
iiij. moꝛ'l. mõ puuli ſic dānati meli⁹ nunc
h̄nt ex paſſiõe xp̄i: cū h̄eant eſſe ⁊ nõ penā
ſenſus q̄z habuiſſent ſi Adā ſteriſſet. quia
tūc nati nõ fuiſſent. nihil ē em̄ qd̄ nõ eſt i
meli⁹ p deū reformatū: niſi malicia adulto
rū q̃ ex eoꝝ demeritis nõ ſūt reformati non
ad ꝯfir. ex defectu ſatiſfactiõiſ vt poſt dicet̄. ¶Ad cõ
firmatõem: de fomite pcti ⁊ igñrantia q̄ ma
net ⁊ aliiſ penis. R̄. ꝙ vez̄ ē ꝙ hec manēt.
q2 mutat⁹ ē ſtatus: ſ; manēt in exercitiū v-
tutis: ⁊ oibꝫ electis ꝯferūt ad ſalutē. De h̄
magiſ in tertio dicet̄. Et ſic hec manēt: ita
ꝯ hec morboſa ſalubria data ſunt ex meri
to paſſiõis xp̄i antidota. ſ. ſeptem eccl'e ſa
cramēta q̄bꝫ fideles in morb̄ mētis reficiū-
tur: ⁊ ḡ oia ſūt in meli⁹ mutata p xp̄m q̄z ſi
Ad 1 Adā ſteriſſet. ¶Ad rõnes poſt oppoſitu;
¶Ad p̄mā p ſuppoſito ꝯcedit̄ an̄s p p̄ia
pte. ⁊ negat̄ p ſcd̃a. Ad pbatiõem dicit̄: ꝙ
l; oīs tētatio ſit in ꝯtrīū legis dei. tñ nõ eſt
ſil'e de tentatõe carnis q̄ ſurgit ex ꝯplacētia
in aliq̃ illicito itrinſeca. vñ̄ ē mētis ipeditiua
et diſtractiua ab actuali feruore charitatiſ
⁊ ſic ſp veniale pctm̄ ſecū portat ad min⁹: ⁊
de tētatõne hoſtis cui reſiſtit̄ q̄ pure ē ab
ex: q̄ talē in ſe nõ ꝯtinet inordiatõe;. Rõ
q̄ arguit ꝯ q̄ſitū ē p dictiſ in. iij. pte. ij. arti.
nõ em̄ fuit p̄moꝝ pentū pctm̄ maximū in
tenſiue: vt in eo dcm̄ eſt. Hoc de queſtiõe

Onſequēter

q̄rit̄. xv. circa diſtictõem. xxij.
Utꝝ pctm̄ p̄moꝝ pentum q̃
volebāt deo aſſil'ari poſſit p igñrātiā excuſa-
ri. Que q̄ſtio vnū ſuppõit. ⁊ aliud que-
rit. ſuppõit ꝙ pctm̄ p̄moꝝ pentū in h̄ fuit
ꝙ deo volebāt aſſil'ari. ¶Cõtra qd̄ arguitur argum. 1
appetēdo illd̄ in q̃ ꝯſiſtit hoīs felicitaſ hõ
nõ peccat. ſ; hoīs felicitas ꝯſiſtit in aſſil'a
tione dei. ḡ ⁊c. p; maioꝛ. q2 hoibꝫ naturalit̄
eſt inſitū deſideriū felicitatiſ: vt ait Boe. iij
de cõſol'. phie. pſa. ij. mĩoꝛ ptz. q2 felicitas
cõſiſtit in clara dei viſiõe ⁊ fruitõe: vt dicit
glo. in ſnīa ſup illd̄ Joh. xvij. Hec ē vita e
terna: vt cogſcāt te deū p̄rem: ⁊ quē miſiſti
Jeſum xp̄m. mõ hec ē v̄a aſſil'atio dei. q2 de
us ſū me ſeipm̄ videt ⁊ ſe fruit̄. ¶Cõfirmat̄ Confir.
In h̄ null⁹ peccat ad qd̄ ex meritiſ p̄t vēire.
ſ; ad aſſil'atõem dei q̃s ex meritiſ pt venire.
igit̄. maioꝛ nota ē. ⁊ mĩoꝛ p;: p illd̄. j. Joh.
iij. Scim⁹ q̄m cū appuerit: ſil'es ei erimuſ
Et Sen̄. epl'a. xlviij. Hoc mihi phia pro
mittit: vt me deo parē faciat. ¶Et tertio q2 Confir.
null⁹ peccat diligēdo ⁊ appetēdo id bonu;
qd̄ in eo eſt. mõ ſil'itudo dei eſt in hoīe. igit̄
p; maioꝛ. q2 oē ens natal't appetit ſe ⁊ bo-
na q̄ ſūt ei⁹. vñ̄ cõmēta. j. phiſic. oē pfecti-
bile appetit ſuā pfectõem. ⁊ habitam dili
git pmanere. mĩoꝛ p; Gen̄. ij. q2 hõ fact⁹
eſt ad ſil'itudinē dei. ¶Scd̃o p̄ncipalit̄. p̄- argum. 2
mus hõ nõ videt̄ peccaſſe appetēdo ſimili-
tudinē: niſi volēdo ſcire bonū ⁊ malū. mõ
h̄ nõ erat pctm̄. ḡ. p; maioꝛ. q2 ſerpēs h̄ p-
miſit. eritis ſic dij: ſciētes bonū ⁊ malu;. et
h̄ eſt qd̄ mulier credidit. minoꝛ ptz. q2 oēs
hoīes nat'a appetūt ſcire. vt dr̄ in plo. me-
taph. in his aūt nõ peccat̄ ad q̄ hõ ſm̄ na-
turā intellectualē inclinat̄. eo ꝙ appetitus
natal' nõ eſt in malū. ¶Tertio ſic. p̄m⁹ hõ argum. 3
nõ appetijt deo aſſil'ari. ḡ. ꝯn̄a nota ē. pro-
bat̄ an̄s. q2 null⁹ ſapiēs eligit qd̄ ſcit eē im
poſſibile. mõ p̄m⁹ hõ erat ſapiēs ⁊ ſciuit ꝙ
impoſſibile erat eū deo aſſil'ari. ḡ h̄ nõ appe
tijt. ꝯn̄a nota ē. ⁊ maioꝛ p;. q2 l; voluntas
ſit impoſſibiliū: vt h̄r. iij. ethic. tñ h̄ nõ eſt
cogniti eſſe talis: ſ; ignoti ipoſſibil'. ſed mi
noꝛ q̃ ad p̄mā ptē p; p illd̄ Ecci. xvij. Di-
ſciplina itellect⁹ repleuit illos. ⁊ q̃ ad ſecū
dā ptē p; q̃ ad h̄ ꝙ ipoſſibile eſt hoīem eē
ſil'em deo. Exodi. xv. vbi dr̄. Nõ eſt ſimil'
tui in fortibꝫ dñe. ſ; ꝙ p̄m⁹ hõ h̄ ſciuit: p;.
q2 al's fuiſſet igñrans: ⁊ ſic igñrātia p̄ceſſiſſet
pctm̄. qd̄ eſt ꝯ Bedam dicentē. ꝙ igñrātia
nõ eſt pena pcti. ¶Quarto. p̄m⁹ hõ nõ po argum. 4
tuit peccare ſic appetēdo. igit̄. ꝯn̄a nota. p
batur an̄s. q2 vel ratio potuit ſibi rep̄ñta-
re ꝙ hoc ſc; eſſe ſil'em deo eſt bonū: et ſi ſic

tūc potuit eſſe error in intellectu anteꝗ̄ eſſet
error in appetitu. qđ falſuꝫ videt̃. eo ꝙ ille
error eſt pęna culpę. ⁊ ob hoc nō debet eaꝫ
p̄cedere. Uel nō potuit ei repn̄tare ħ eē bo
num: ꝫ volūtas hoc nō potuit eligere: eo
ꝙ nō fert̃ in incognitū. ⁊ ħ eſt ꝓpoſitū. Se
cundo q̄rit vtꝝ poſſit ꝑ ignorātiā excuſari
arguit 1 ¶ Pro q̄ arguit̃ ſic. Ille q̄ ſeduct⁹ aliq̄d fac
vidr̃ ignorātia excuſari. ſꝫ mulier ſeducta
peccauit. ꝫ ignorātia excuſat̃. pꝫ maior. q2
ignorātia facit inuolūtarium. q2 neſcit q̄d
facit. ħ aūt excuſat. q2 inuolūtariū nō eſt
pctm̄. minor eſt apl̄i p̄mę ad Ti. ij. Mu
arguit. 2 lier eſt ſeducta. ¶ Scđo ſic. oīe pctm̄ pro
cedēs ex ignorātia nō affectata: ꝑ eaꝫ excu
ſat̃ vel attenuat̃. ſꝫ p̄moꝝ parentū pctm̄ fu
it ex ignorātia ⁊ nō affectata. igit̃ ad min⁹
extenuat̃ ꝑ igrantiā. maior pꝫ ꝑ illđ ſalua
toris Lucę. xij. Ille ſeru⁹ q̄ cognouit volūta
tem dn̄i ſui: ⁊ nō parauit: ⁊ nō fecit ſm volū
tatē ei⁹ plagis vapulabit m̄ltis: q̄ autē nō
cognouit ⁊ fecit digna plagis: vapulabit
paucis. vbi manifeſtū ē ꝙ ignorātia atte
nuat pctm̄. q2 pęnā debitā ꝑ eodē. ſꝫ minor
ꝓbat̃ p̄mo. q2 cum ſm Iſiđ. li. ij. de ſum. bo
no. ca. xvij. oīe pctm̄ ſit aut ex ignorātia:
aut ex īfirmitate: vel induſtria. ⁊ pctm̄ pri
moꝝ parentū nō fuit ex induſtria: cum nō
fuerit mali: nec ex infirmitate. q2 in natura i
tegra nulla fuit infirmitas. ſequit̃ ꝙ fuit ex
Confir. ignorātia. ¶ Itē p̄mo pctō p̄mi parētes fa
cti ſūt rei: ⁊ mali ꝫ actualit̃. mō. iij. ethicorū
dr̄: ꝙ ignorat oīs mal⁹ q̄ ⁊ q̄lia opꝫ ope
rari: ⁊ a quibꝫ eſt fugiēdū. ꝫ peccauerūt ig
Confir. rātes. ꝫ ex igrātia. ¶ Et ꝯfirmat̃ tertio. q̄a
mulier credidit fieri ſe ſicut deus: vir credidit
veniale qđ erat mortale vt mgr̄ dic̄ in lr̄a
Confir. ¶ Itē ſi ſciuiſſent pęnas ex ſuo crimīe ſecu
turas: nullus crederet ꝙ de ligno illo come
diſſent. ꝫ ꝙ comederūt fuit ex igrātiā penę
ſecuturę. ¶ Sed ꝓ ſuppoſito: ꝙ mulier vo
Suppo. luit deo aſſimilari dic̄ mgr̄ diſ. xxij. capitu.
lis. iiij. v. ⁊. vj. ⁊ ꝓbat ħ auctībꝫ btī Aug.
ſꝫ ꝙ Adam hoc voluerit: pꝫ per btm̄ Au
gu. xj. ſuꝑ Gen̄. ca. v. Et allegat mgr̄ diſti
ctiōe p̄nti. c. vij. dicentē. ꝙ peccauerūt diſ
pari ſexu: ſꝫ pari faſtu. qđ nō eſſet ſi Adaꝫ
nō appetiuiſſet diuinitatē ſeu dei aſſilatio
nē. Item gloſa: ⁊ eſt aug. ſuꝑ illđ pſ. lxviij
Quę nō rapui: tūc exoluebā dic̄ ſic. rapu
it Adam ⁊ Eua ꝓſumentes vt diabol⁹ de
diuinitate. rapere voluerunt diuinitatem
2 ę pdiderunt felicitatem. ¶ Secundo in

contrarium queſiti eſt magiſter diſ. xxij. c.
ix. dicens: ꝙ a peccato excuſari per ignoran
tiam nō potuit. ſ. mulier. ⁊ in. c. x. dic̄. ꝙ ex
cuſatio oīs tollitur vbi mandatū nō ig
ratur. ¶ In hac queſtione erunt duo arti
culi. Primus erit de ſuppoſito. ſ. in q̄ pec
cauerit p̄mi parentes: ⁊ ſi valebāt deo ſil'a
ri. Secund⁹ erit de queſito vtruꝫ pctm̄ eo
rum valeat ꝑ ignorātiaꝫ excuſari vel atte
nuari.

Quantum ad pri
mum articulum ſic ꝓcedam: ꝙ p̄mo vide
re volo: quot generibꝫ pctōꝝ p̄mi parētes
peccauerunt dei mandatum tranſgrediē
do. Secundo: dato ꝙ ſuꝑbia p̄us exceſſe
runt: vtrū hoc fuerit diuinitatem appetē
do. Et. iij. dato ꝙ in hoc exceſſerīt vter eoꝝ
grauius ſic appetendo. ¶ Quantum ad Notā. 1.
primū eſt notandum: vt dicit Gregorius
ſuꝑ euāgelia omelia. xvj. ⁊ aſſumit magi
ſter diſtin. xxj. cap̄. ix. ꝙ diabolus in trib⁹
generibꝫ peccatoꝝ p̄mos parentes tenta
uit et in omnibus victor fuit. tentauit eñ
de gula: perſuadendo eſum ligni vetiti. tē
tauit de auaricia: promittendo ſcientiam
boni ⁊ mali. tentauit de vana gloria: ꝓmit
tendo diuinitatem. cum dixit. eritis ſicut
dij. ¶ Eſt autem gula immoderata cibi ꝫ
uiditas. ¶ Eſt auaricia immoderata ha 1
bendi cupiditas quę nō tm̄ eſt pecunię: ſꝫ 2
etiam altitudinis ⁊ ſcientię: cum ſuꝑ mo
duꝫ ſblimitas ambitur. ¶ Et eſt vana glo
ria amor proprię excellentię. modo mani 3
feſtum eſt ꝙ ad hęc tria p̄mos parentes
in verbis adducere conabatur. Secūdo
etiam manifeſtuꝫ eſt ꝙ in his tribꝫ victor
fuit. nam cum ad eſum ligni vetiti ꝑdu
xit: victor fuit eorum in gula: cum ad in
ordinatam cupiditatem habendi ſcien
tiam duxit: ſuperauit auaricia: Et cum
ad affectionem diuinitatis vicit in vana
gloria. Unde patet. ꝙ Adam in tribꝫ ten
tatus eſt: ⁊ in his ſuperatus. de quibꝫ eti
am demon Matthei. iiij. chriſtum ten
tauit: ⁊ ſuperatus fuit. vt ibidē pꝫ. ¶ Se
cūdo eſt notandū: ꝙ vt dictum eſt: primi Notā. 2.
parentes fuerūt in naturalibꝫ perfecti cō
diti ⁊ in debita diſpoſitōne ad deum ꝑ i
tellectum ⁊ in plena ſbiectione virium in
terioꝝ quo ad appetitum ſenſitiuum. nā
in hoc iuſticia exiſtit originalꝭ vt dictū eſt

Notã 3 ¶Tertio eſt notã. ꝙ homo fuit pductus i
ſcia pfect⁹ ea ſcȝ q̄ eũ decuit ſm ſuũ ſtatum
vñ igñãtia eoꝝ q̄ vtilia erãt ad obſeruãtiã
mãdatoꝝ nõ pceſſit culpã: ſȝ ſecuta ẽ in pe
Notã 4 nã. vt dic venerabil' Beda. ¶Quarto eti/
am ſupponit ꝙ finis ẽ pmũ in intẽtiõe: ꝗ/
uis vltimũ in adeptõe. hr̃ h̃. vj. ⁊. iij. ethc.
Cõclo 1. et. vij. meth. ¶Ut ĝ videam⁹ qđ fuit pmũ
pctõꝝ: eſt pma ↄclõ hec. Impoſſibile erat
vt pmũ pctm̃ fuiſſet eſus ligni vetiti vl' a/
liq̄s ali⁹ motus exterior. pbat ſic. añ pctm̃
exteri⁹ ſp nata pcedit pctm̃ interi⁹. ſ. inferior
ↄſenſus. ĝ ↄclo ſa. tenet ↄña. añs pȝ. al's
pctm̃ eſſet in motib⁹ mẽbroꝝ ⁊ nõ pncipa
lit in voluntate. ⁊ poſſit amitti ſanctitas
corpis manẽte ſctitate mẽtis. cui⁹ ↄriũ dic
btũs Aug. pmo de ci. dei. ſb his vbis. Nõ
amittit corpis ſctitas manẽte aĩe ſctitate.
Corre. ¶Correlariũ. pmũ pctm̃ hois fuit in aliq̄
actu inferiori volũtatis. ſeq̄t ex ↄclõne. q2 i a/
Cõclo 2 ctu exteriori nõ potuit eſſe pmũ. ¶Scđa cõ
cluſio. ꝙ in pmis parẽtib⁹ triplex fuit elcõ
mala. ſ. electio ſcie boni ⁊ mali imoderata.
electio comeſtiõis cibi phibiti. ⁊ electio p
prie exaltatõis. ſ. volẽdo eſſe ſic ds. pȝ ex
dictis in pmo notabili. nã in his trib⁹ pec
cauit. ⁊ nõ niſi trib⁹ electõnib⁹ mal'. ĝ ↄcl/
Cõclo 3. ſio ſa. ¶Tertia ↄclo. Int' hec tria nõ põt
rõnabilr põi pma electio cibi vetiti. appet
q2 cũ erat plena ſbiectio viriũ inferioꝝ: vt
dcm ẽ in ſcđo notabili nõ potuit eſſe pma
electio in aliqđ ſenſibile extrinſecũ ↄueni/
ens carni q̄ in nihil ferebat ↄ mentẽ. ĝ nec
electio cibi. ↄña tenet. añs pȝ ex notabili
Scđo mulier nõ petiuit cibũ finalr ppter
ſe. ĝ nõ pma electio fuit cibi. tenet ↄña. q2
finis ẽ pmũ eoꝝ q̄ eligunt. añs patȝ. q2 vo
lẽs ppriã exaltatiõeȝ iõ cibũ accepit et co/
medit vt ea cõſeq̄ret q̄ ſerpẽs ſe ↄſecuturã
ex eſu ligni pmiſit. ergo non propter ſe. te
net ↄña. q2 ſerpẽs nõ pmiſit guſtũ ligni: ſȝ
Cõclo 4 deitatẽ ⁊ ſciam. ¶Quarta ↄclo. nec electio
ſcie videt fuiſſe pma inter has tres. pbat.
q2 videt ꝙ ſciam nõ appetijt niſi ppter dei
tatẽ quã hr̃e voluit: vl' ppter ppriã exalta
tionẽ. ↄña tenet vt ſupra. q2 electio finis eſt
vltia. ⁊ añs pȝ. q2 ſcire q̄ſiuit vt inde do ſi
Cõclo 5 mil' fieret q̄ oĩa ſciuit: vl' vt pſcire ad altitu
dinẽ diuinitatis pmoueret ſuo mõ. ¶Ex his
ſequit q̄nta ↄclo. pma radix pcti pmorum
parẽtũ fuit electio ppe exaltatõis. pȝ. q2 ñ
extrinſecũ erat pmũ: p correlariũ ↄclonis
pme. ⁊ cũ electões inordinate q̄b⁹ videt
puerſe egiſſe fuerũt tres: p ſcđam: q̄ꝛ elcõ
cibi nõ erat pma: p tertiã: nec electio ſcien
tie: p q̄rtã. relinquit ĝ ꝙ electio ppe altitu
dinis inordinata fuerat pmũ ⁊ radix oim
pctõꝝ. ¶Cõfirmat. electio finis fuit int' e/ Cõfir
lectiones malas pma. ſȝ ppe exaltatõnis
electio fuit electio finis. igit. pȝ maior per
q̄rtũ notabile. nã finis eſt pmũ in intenti
one. vnđ ppter intentõem ei⁹ eligim⁹ alia
Et minor pȝ. q2 mulier q̄ſiuit deificari ſuo
mõ: ⁊ vir etiã vid2 ↄſenſiſſe aliq̄ mõ. vt p⁹
dicet in tertia pte articuli. igit q̄rebãt ppaȝ
exaltatõem finalir: ⁊ ppter hãc elegit vter
q3 eſum ligni quẽ ſerpẽs ſuadebat: vt cob
na ⁊ mala ↄg̃ſceret: ⁊ ſic exaltata q̄ſi deus
eſſet. ¶Correlariũ. pmũ pctm̃ pmoꝝ parẽ Corre. 1.
tũ fuit ſupbia. pȝ ex cõclõne. q2 fuit electio
pprie exaltatõis. iõ Ecci. x. dic ſcptura. ini
tiũ oĩs pcti ſupbia. Et h̃ dic btũs Aug. xi
ſup Geñ. ad lram. c. vj. Nõ eſt putãdũ vt
hõ deijceret ſcȝ p eſum ligni vetiti: niſi pceſ
ſiſſet in eo q̄dã elatio ↄpmenda p humili
tatẽ pcti. ¶Scđm correlariũ. ordo caſ⁹ p/ Corre. 2
mi hois poſt ſuaſionẽ ſerpẽtis videt hic fu
iſſe electio ppe exaltatõnis. ¶Pria q̄ erat 1
elatio mẽtis ⁊ vane glie intẽtio. ¶Secun 2
da electio ſcie boni ⁊ mali: vt ea hret q̄daȝ
ſilitudo diuitatis. ¶Et tertia electio ligni cu 3.
ius eſu mulier hec ſe credidit ↄſecuturam
¶Et q̄rtũ reflectio odoꝝ interioꝝ ⁊ exteri/ 4
orũ ſup lignũ. ¶Quintũ aſſumptio et co/ 5
meſtio ligni. ¶Forte dicet. nũq̄d vnica e/
lectio potuerit eſſe reſpectu oim hoꝝ. Se/
cũdo vid2 ꝙ apl's velit ꝙ inobediẽtia fue/
rit pmũ. ſȝ iſta vid2 fuiſſe in electõe ligni:
q2 nõ erat eis aliq̄d aliud pceptũ: niſi ab/
ſtinẽtia de illo. igit. pȝ maior ad Roma. v
per inobedientiã vni⁹ hois pctõres ↄſtitu
ti ſũt mlti. ¶Et ↄfirmat. q2 btũs Ambro. Confir.
dic ſup Lucã: ꝙ eo ordine diabolus chri
ſtuȝ tẽtauit q̄ pmũ hoieȝ. mõ xpm primo
tẽtauit de gula. vtȝ Math. iiij. dicendo ei
Si fili⁹ dei es dic vt lapides iſti panes fi
ant. ĝ etiã pmũ hoiem pmo tẽtauit de gu/
la. ⁊ cũ in oĩb⁹ fuerat victor: vid2 ꝙ elcõ
gule fuerat pmũ pctõꝝ. Tertio q2 ſup illo
verbo. mulier ſeducta in preuaricatõe fuit
prime ad Titum. ij. dicit gloſa. Hanc ſe/
ductionẽ ppe vocauit apl'us: p quã id qđ
ſuadebatur: cum falſum eſſet veruȝ puta
tum eſt. ſcilȝ ꝙ deus lignum illud ideo tã
gere phibuerit. q2 ſciebat eos vbi ↄtigerẽt
velut deos futuros tãq3 eis diuinitatẽ inuideret

qui eos homies fecerat. mō iſtō̄ credere ſe ductōne vider̄ fuiſſe infidelitatiſ. ḡ videt̄ q̄ Ad 1 ṗmuʒ pctm̄ fuerat infidelitas. ¶ Ad hec ad ṗmū q̄ ñ potuit eſſe vnica ſola electio ſic nō eſt vnica electio finis ⁊ medioꝝ que ad finē ſpectāt. nec eſt vna electio diuerſo Ad 2 rū medioꝝ ſbordinatoꝝ. ¶ Ad ſcōm. q̄ in obediētia ſumēdo lignū nō fuit ṗmū peccatū. q2 hāc mulier nō voluiſſet niſi i ordinatio ṗprie excellētie in ea pceſſiſſet: ṗpter quā mādatū trāſgredi voluit. h̄ aūt fecit ſupbia. Vñ Augu. ad Oroſiū. hō elatuſ ſupbia ſuaſſōi ṗpetis obediēs pcepta dei cōtempſit. Et cū dr̄ q̄ in ṗriū hui⁹ elatōis nō habuit mādatū. dr̄ q̄ ver̄ eſt expſſum ad extra: ſʒ habuit mādatū impſſum ex recto ordine ſue anie ad deū ⁊ cognitione de humili ſbiectōne obſeruāda ⁊ de nō appetēdo aliā altitudinē q̄ illā quā de⁹ dederat Ad 3fir. vel in futuro obediētib⁹ datur⁹ erat. ¶ Ad cōfirmatōem. q̄ Ambro vult eo ordine. h̄ eſt in eiſdē pctis. ſʒ nō eo ordine q̄ ṗmi parētes peccauerūt. q2 in his itератio de ſuper bia fuit ṗmū ad intra. ⁊ in xpo ṗm Mat Ad 3 theū fuit ſcōm. ¶ Ad tertiā. q̄ illam ſeductionē ⁊ illā ſuſpitionē pceſſit ad huc i muliere elatio mētis. vñ aug. xj. ſup Gen̄. ad ltam. c. vj. verbis ſerpētis mulier nō crederet. ſ. a bono ⁊ vtili diuinitus ſe fuiſſe ṗhibitos: niſi iā ineſſet mēti amor ille ṗprie ṗtātis: ⁊ q̄dā de ſe ſupba pſumptio: vnd̄ hec elatio mētis ſtatim ſurrexit in mliere poſt verba ſerpētis. Hoc de ṗma parte. ¶ Venio ad ſcōam ptē hui⁹ ṗmi articuli ad vidēdū ſi parētes voluerūt ⁊ appetiuerunt Nota 1 deo ſilari. ⁊ in h̄ fuit hec ſupbia. ¶ Pro q̄ eſt notādū. q̄ eos deo voluiſſe ſilari pōt intelligi dupl̄r. Uno mō p̄ eq̄parantiā. ſ. vt eſſent ſic de⁹ ⁊ equal̄ deo. Alio mō p̄ imitatōem talē q̄lis ē poſſibil̄ creature: inq̄ntū aliq̄d pticipat diuinitatis. Vñ Dyoni. ix. c. de di. noi. dic̄. q̄ eadem ſilia ſūt deo ⁊ diſſimilia. hoc aūt ṗm contingentē imitatio nē. hoc aūt ṗm q̄d cauſata min⁹ habent a Nota 2 ſua cā. ¶ Scdo eſt notandū. q̄ bonū ſpūale ṗm q̄d homo pōt pticipare diuinā ſimi 1 litudinē per imitatōem: eſt triplex ¶ Unū q̄d ſequit̄ ipam eſſentiā homis qui factuſ 2 eſt ad ſimilitudinē dei. Gen̄. ṗmo. ¶ Secundo mō quo ad cognitōem. ⁊ hanc habuit angelus a ṗncipio ſui eſſe. Ezechiel xxviij. productus dicit̄ plen⁹ ſapiētia. homo aūt habuit ſciam que cōſequebat̄ vel

ſecum patiebat̄ ſtatuʒ innocētie q̄ ſibi fuerat addita: ſed ſciam mali p̄ experientiā nō hūit ¶ Tertia ſilitudo create rōnal̄ ad deū 3 eſt per potentiā cōtēplandi ⁊ attingendi beatitudinē ⁊ hāc nec homo a ṗncipio ſui eſſe recepit nec angel⁹. ¶ Quib⁹ notatis ē ṗma cōcluſio hec q̄ ṗmi parētes peccauerūt Cōclo 1 appetēdo aſſimilatōem dei. p3 p̄ glo. ſup illud pſal. lxviij. q̄ nō rapui tūc exoluebā: dicentē. Adā ⁊ Eua rape voluerūt diuinitatē ⁊ pdiderūt felicitatē. Itē gl̄. ad Phi lip. ij. ſup illo verbo. nō rapinā arbitratus eſt ſe eſſe equalē deo. dic̄: q̄ diabol⁹ ⁊ ṗmus homo rape volebāt q̄d ſuū nō erat. ſcʒ deitatem. ¶ Scōa cōcluſio. q̄ hō non appetiuit diuitatē p̄ equiparantiā. p3. q2 hāc ſciuerunt ſibi ſimplicit̄ impoſſibileʒ: eo q̄ ſciuerunt ſe eſſe creaturas: ⁊ deū eis ſupioreʒ Cōclo 2 neceſſario remanere. ¶ Tertia cōcluſio. nec Cōclo 3 peccauerūt volēdo ſilitudinē deitatis eis cōcreatā. p3. q2 illam poſt tenebant̄ diligere. ¶ Quarta cōcluſio. nec peccauerūt volē Cōclo 4 do ſilitudinē dei per imitatōem q̄tum ad ſciam eis inditā poſt pductōem. pat3. q2 illa erat eis data ⁊ pro pfectōne diligēda ¶ Quinta ⁊ vltima. peccauerūt in appetē Cōclo 5 do deitatis ſilitudinē p̄ imitatōem in ſciēdo ea q̄ eos nō erat cōgruū ſcire. vel etiam in volēdo hr̄e potentiā a ſeipis cognoſcendi inter bona ⁊ mala. cō ṗhibitōeʒ dei. Ut ſic. vt p̄ ṽtutem ligni comeſti determinarēt ſibi q̄d eſſet bonū: vel q̄d eſſet malum ad agendū ſb ṗpria ṽtute. vel etiā vt p̄ lignū ſumptū ṗmo p̄ ipm̄ cōgſceret q̄d eſſet ſibi bonū vl̄ malū aſſuturū. Itē ſcōario etiam peccauerūt appetēdo ſilitudinē dei q̄ntū ad modū ṗprie ptātis in opando. vt. ſ. p̄ lignū ſumptū ṽtute ṗprie nature oparī poſſent ad btitudinē cōſeq̄ndā. Un Aug. xj. ſup Gen̄. dic̄. q̄ mēti mulieris inheſit amor ṗpe ptātis. Hoc de ſcōa pte. ¶ Quātū ad tertiā ptē: ⁊ tactū eſt in q̄ōne pcedenti. vter eoꝝ pl⁹ peccauit: ē ſciēdū q̄ ḡuitas Notā 1 pctī pt̄ cōſiderari vl̄ q̄ ad pſonas vel q̄ ad gen⁹ vl̄ q̄ ad ſpēm ṗm ſe indiuiſibil̄r cōſideratā. ¶ Quo ad pſonā vt̄ grauius peccat q̄ potētior eſt nō peccare. Quo ad gen⁹: vt ḡ ui⁹ ē adulteriū fornicatōe. Quo ad ſpēm i diuiſibil̄r cōſideratā. hoc ē cōſiderare pctm̄ ṗm ſe. ¶ Scdo ē notādū q̄ i pctō formale ē Notā 2 electio deformās mentē cō legeʒ dei. Alie autem cauſe concurrentes et circūſtantie grauāt pctm̄ q̄ſi ab extriſeco. ¶ Quib⁹ p̄e

UNIVERSITARIA DE

Cōclo. 1 miſſis ſit pma ɔclo hec. In ordie ad perſo
nas ſi cetera eēnt paria gui⁹ peccaret vir. qa
maiorꝫ ꝟtutꝫ erat ad ſtādū. Vñ btūs Au/
gu. in li. de decē cordis dic. Si caput muli
eris ē vir: ipē debet vincere ꝛ pcedere in omi
bus bōis factis vxorē ſuā: vt illa imitef vi
Cōclo 2 rū. Vñ Adā fuit maiorꝫ ꝟtutꝫ ſtādi ¶ Se
cūda ɔclo. q̄ ad gen⁹ eq̄lr peccauerūt. patꝫ
qꝛ ambo peccauerūt p ſupbiā. Vñ Aug. xj.
ſup Gen̄. ad lrām. c. v. dic ꝙ excuſauerunt
Cōclo 3. pctm̄ ſuū impari ſexu: ſꝫ pari faſtu. ¶ Ter/
tia ɔclo. ſimplr ꝛ q̄ ad ſpēm mulier gui⁹ pec
cauit. pmo. qꝛ magis ſupbiuit credēdo ve
rū eſſe qđ ſpēs ſuaſit. ſ. deū iō phibuiſſe ne
1 ad ſilitudinē ei⁹ pueniret. Vnđ ſupbia ſe
ad h̄ erexit: vt comedēdo lignū vetitū cō/
tra dei volūtatē ſilitudinē dei obtineret. vir
aūt nō credidit ſpēti: vñ diuinitatē non vo
luit ɔſeq̄ ɔ̄ dei volūtatē: ſꝫ p ſeipm̄. ꝛ i h̄ ſu
2 perbiuit. ¶ Scđo. qꝛ mulier peccauit in de
um ꝛ in pxim. vir ſolū i deū. ¶. Tertio. qꝛ vi
ri pctm̄ attenuat in h̄ ꝙ q̄dā amicabili be
3 niuolētia peccauit. q̄ plerūqꝫ fit vt offenda
tur deus. Hoc de. j. art.

Quantū ad ſecū/

dū articlm̄ reſtat videre: an pctm̄ pmorꝫ
parētū pmū. ſ. q̄ voluerūt deo aſſilari: poſ/
ſit p igrātiā excuſari? Ubi ſic pcedā: ꝙ i p/
mo ponā diſtinctōēꝫ de igrātia: ex q̄ pate/
bit q̄ ignorātia nō excuſat a pctō: ꝛ q̄ ē pec
catū. ſcđo. an pctm̄ pmorꝫ parētū fuit fcm̄
Notā 1. p igrātiā. ꝛ tertio. vtꝝ poſſit p ignorātiā ex
cuſari. ¶ Quātū ad pmū eſt notādū. ꝙ vt
1 dic mgr in lrā triplex ē igrātia. ¶ Quedā ē
igrātia affectata. ꝛ illa vocat igrātia quā
q̄s hꝫ de agibilibꝫ volēs nō ſcire eorꝫ diffe
rētiā vt liberi⁹ peccet. ſic adulter nō vult au
dire gui tatē adulterij vt liberi⁹ ipm̄ faciat
q̄ mō q̄dā ɔclones ſuo ppoſito ɔ̄rias de/
dignat audire: imo volūt nō ſcire: ne a ſuo
2 malo ppoſito retrahāt. ¶ Scđa ē igrātia
agibiliū vocata craſſa. ſ. quā hn̄s nō cōtē/
nit ſcire: ſꝫ vellet ſcire: ſꝫ ex deſidia vl' al's in
utili occupatōē diligētiā debitā nō appōit
vt ſciat ea q̄ tenet ſcire. Et dr craſſa. qꝛ ſic
craſſi et pigues deſides ſūt ad opa: ita hec
igrātia ſurgit ex deſidia. Et has duas ig/
ratias phs. iij. eth: vocat vl'es: q̄s reputat
opa nō reddere inuoluntaria: nec ſimplr ex
cuſare. qꝛ dic. igrātia ei⁹ qđ ɔfert. i. qđ q̄s
tenet ſcire nō fac ſi illđ ſit igtū: fiat factu i
nolūtariū. Has duas igrātias vocant ca
noniſte: igrātiā iurꝫ. eo ꝙ opantes aliq̄ per
aliquā harꝫ nō oīmode excuſāt. qꝛ tenent
ſcire ſtatuta eccl'ie. ꝛ iō ſi ea neſciūt ꝛ ɔ̄ faci
ant dr ꝙ qꝛ ius eccl'ie vl' ſcptuꝫ igrāt: ꝛ ex h̄
ɔ̄ faciūt excuſari oīmode n̄ ſūt. ¶. iij. ē igrā 3
tia inuīcibil' ꝛ ē cū q̄s dbitā diligētiā exhibet
ad ſcire ea q̄ ſibi incūbūt. adhuc mām̄et ig/
rās. Iuxꝫ qđ q̄rit: vtꝝ hmōi igrātia ſit pec
catū. Scđo an opa p igrātiā facta ſint vo
lūtaria? Tertio an igrātia excuſet a pctō?
Et q̄rto an opa puerorꝫ p igrātiā excuſen
tur a pctō? ¶ Pro q̄rꝫ pmo ſit pma ɔclſio Cōclo 1.
hec. q̄uis igrātia ſb rōne ppa igrātie n̄ ſit
pctm̄. tn̄ ſepe electio igrātie ē gue pctm̄. pri
ma ps pꝫ. qꝛ ſb rōne ppa igrātie nō ē voli
ta. ꝛ g̊ vt ſic nō ē pctm̄. tenet ɔña. qꝛ ſꝫ au
gu. oē pctm̄ ē volūtariū. ꝛ añs ptꝫ. qꝛ cum
oēs hoīes natalr appetāt ſcire: null⁹ vlt ig/
rare ſb ppa rōn e igrare. q̄uis forte aliq̄
appetāt igrare: vt liberi⁹ peccēt ſiue vt tur/
pitudinē ſuā min⁹ videāt. ꝛ ſic min⁹ in ſe/
ipis ɔtabeſcāt. Scđa ps pꝫ. qꝛ eligēs igra
re ad malū finē. ſ. ea q̄ tenet ſcire fac ſe ipo/
tentē ad vitādā culpā. ꝛ h̄ ē ſignū magne
ptinacie in hītu vicioſo ꝛ gue imo fere in/
curabile malū. ¶ Scđa ɔclo. q̄uis igrātia Cōclo 2
affectata nō ſit i volūtate formalr: ſꝫ cāl'r
tn̄ ipa i ſe de his q̄ hō tenet ſcire ē pctm̄. p/
ma ps pꝫ. qꝛ ſcia ſiue noticia ē i itellectu: n̄
in volūtate. g̊ ꝛ igrātia. qꝛ oppoſita habēt
fieri circa idē. añs ē ph. 6. eth. ſcđa ps ptꝫ
qꝛ hec igrātia ē aliq̄ mō volita. al's nō di/
ceret affectata: ꝛ iō volūtas ē ei⁹ cā. vñ de
eis dr. noluit itelligere vt bn̄ ageret. i. con/
tēpſit ſciāꝫ. ſꝫ tertia ps pꝫ. qꝛ puatio pfecti
onis debite ieſſe volūtarie iducta. ſ. i eo q̄
noluit addiſcere. ¶ Forte dicet. quō hec ig obiectio
rātia ē pctm̄ q̄ nō ē hit⁹ poſitiu⁹. ſꝫ purū n̄
ſcire. ſcđo. pctm̄ ē formalr i volūtate. et ter
tio. puer baptiſat⁹ eēt in pctō. qꝛ igrat arti
culos fidei ꝛc. ¶ Pro hiſ ſciēdū ꝙ duplex Notā 1.
ē igrātia. vt dic phs. j. poſte. ſ. negatōiſ: q̄
ē neſcia. ſ. carētia ɔgnitōiſ. alia ē diſpōnis
ſcꝫ aſſenſ⁹ falſ⁹ vl' ppōnis falſe. ¶ ſcđo. ꝙ ne 2
gatōis igrātia q̄nqꝫ dr puatiue. vt cū ē ca
rētia ſcie nate ineſſe p tpē p q̄ eſt nata iee.
Alio mō negatie. ſcilꝫ prout eſt nuda ca/
rētia cognitionis. ¶ Tertio eſt notanduꝫ. 3
ꝙ he ppōnes rōnabiliter poſſunt concedi
nō omis aſſenſus falſus eſt pctm̄. ptꝫ in p
pōnibꝫ vbi ambe ptes ɔ̄dictōnis tenet ſi/ Cōclo 1
ne pido. ¶ Scđa ɔcluſio, nec omis aſſēſu

ſus falſus de ꝓpōnib⁹ circa q̄s ē pia fides
eſt pctm̄.pꝫ de his in quib⁹ eccl'ia ſuſtinet
ambas ptes ſcholaſtice teneri: vt anteq̄
etiā determinaret dicebāt q̄dā ꝙ btā virgo
eſſet ꝯcepta in pctō originali pie credendo
et aliq̄ ꝯriū.¶ Correlariū ſtat: ꝙ q̄s volen/ Core.
do aſſentire ꝓpōni que eſt falſa: meretur
q̄n ex impotētia ꝯgnoſcēdi ꝛ pietate proce
dit.ptꝫ.q꞉ ſtat ꝙ in dictis ꝓpōnib⁹: quaꝝ
nullā eccleſia determinaūerat: vn⁹ velit ex
impotētia itellect⁹ aſſentire illi parti q̄ fal
ſa ē.lꝫ ſibi hoc ignotū ſit meret̄: nō tn̄ pro
pter falſitatē:ſꝫ ꝓpter volūtatis piā inten
Cōd 3. tionē.¶ Tertia ꝯcluſio.omīs aſſenſus fal
ſus ꝯrius determinatōi eccleſie in mēte ca
tholici eſt pctm̄.vnō ſi q̄s aliq̄d crederet:
cui⁹ eccleſia oppoſitū determinat: hec ig/
rantia eſſet pctm̄:etiā ſi ex pietate ꝓcede/
ret.vt aliq̄ credunt ꝙ de⁹ nō accipit xpia/
nū de hoc ſeculo:niſi in eo ſtatu in quo eſt
aptius diſpoſit⁹ pro vita eterna vel ſaltē
minus indiſpoſit⁹.ꝛ eſt hereſis.q꞉ tūc Ju
das nō eſſet damnatus.q꞉ vtiq̄ fuit chri
ſtian⁹.ꝛ ſtatim poſt baptiſma aptior erat
ad vitā eternā q̄ tpe deſpatōis quo laq̄o
Core. ſe ſuſpēdit.¶ Correlariū.q̄libꝫ in ſuis opi
nionib⁹ debet eſſe mitis.vt ſi cōperiat ꝙ ec
cleſie ſit ꝯria poſſit eā dimittere ꝛ de aſſen
Cōdo4 ſu falſo ꝯfitēdo penitere.¶ Quarta ꝓpoſi/
tio.nō hr̄e ſciam ſm ſe nō dicit pctm̄.ptꝫ.
q꞉ eſt in infantib⁹ ꝛ eſt pena: nō peccatuꝫ
Core. ¶ Correlariū.ignorātia negatōnis:put di
cit nō habere ſciam: nō ſemp eſt pctm̄.ptꝫ
Cōd 5. ex ꝓpōne.¶ Quinta ꝓpō.ignorātia nega
tionis in his q̄ homo tenet̄ ſcire ꝛ ꝓ tēpe ꝓ
quo ea tenet̄ ſcire ſcꝫ ꝑuatiue dicta eſt pec/
catū.ptꝫ.q꞉ eſt ꝑuatio debite diſpoſitōnis
in ſbiecto.vt ſi q̄s adultus neſciret articu
Core. los fidei: vel mādata decalogi.¶ Correla/
riū.Ignorātia ꝑuatiue dicta in vno ē pec/
catū que in alio nō eſt pctm̄.ptꝫ.q꞉ vn⁹ te
net̄ ſcire aliq̄d qd̄ non alter: vt plus cleri/
c⁹ q̄ laicus.plus curatus q̄ ſimplex vica/
rius.plus epiſcopus q̄ curatus.¶ Per hec
Ad 1 ad obiectōnes indet.¶ Ad ꝑmū.ꝙ q̄uis
purū nō ſcire ſm ſe nō ſit pctm̄.tn̄ cū obli/
gatōne ad ſcire eſt pctm̄.q꞉ eſt ꝑuatio diſ
poſitōis debite ieſſe.Vn̄ de talib⁹ dic apo
ſtolus ꝑme ad Corinth.xiiij.ꝙ ignorans
ignorabit̄ ſcꝫ a deo per approbatōez ad vi/
tam eternā.Et Oſee.iiij.d꞉ ꝙ q꞉ tu repu/
liſti ſciam: repellā te ꝛ ego ne ſacerdotio fū
garis mihi.nō em̄ oportet pctm̄ eſſe habi
tū poſitiuū.¶ Ad ſcd̄am.ꝙ nō oportet ꝙ Ad 2
formalit̄: ſꝫ ſufficit cauſaliter. infidelitas
em̄ eſt aliq̄ mō grauiſſimū pctōꝝ vel here
ſiū: que ſunt in intellectu.¶ Ad tertiaꝫ.ꝙ Ad 3
puer baptiſatus nō tenet̄ ſcire articl'os ac/
tu: ſꝫ ſufficit ꝙ infuſo habitu.ſec⁹ de adul/
tis.¶ Tertia cocluſio ꝑncipal'.Ignorātia Cōdo 3
craſſa etiā eſt pctm̄: de his q̄ hō tenet̄ ſcire.
pꝫ q꞉ carētia diſpoſitōis debite ieſſe ex ſua
culpa eſt pctm̄: ſꝫ ita eſt ī ignorātia craſſa
q꞉ licꝫ tal' ſcire vellet: tn̄ ex deſidia volūta/
rie negligit.ꝛ ſic volūtarie aliq̄ mō que ſci
re deberet neſcit.vult em̄ dormire vel al's ſe
occupare: cū deberet addiſcere.ꝛ ſic etiā ex
ꝯnti vult qd̄ ad illā deſidiā ſequit̄ ſcꝫ igrā
tiā in ſuo añte.¶ Quarta ꝯcluſio.ignorā/
tia inuincibilis nō eſt pctm̄.pꝫ.q꞉ ex q̄ hō Cōdo4
fecit ꝓpter ipm ſcire qd̄ potuit: in ignoran
do nō peccauit.¶ Pro ſcd̄o dubio eſt no/
tandū.ꝙ aliq̄d eſſe volūtariū pōt itelligi ꝓ ſcd̄o
dupl'r.Vno mō formal'r ſic illud reſpectu eſt notā.
cui⁹ intellect⁹ in ſe format actū volitionis
vel nolitōnis.Alio mō añtedent̄.vt ebrie
tas.q̄uis em̄ formal'r nō eligit̄: tn̄ i ſuo añ
cedēte eligit̄.ſcꝫ cū q̄s nimis ſe ingurgitat
bacho cui⁹ virtutē nō ignorat eſſe vt ebrieta
tē inducat.¶ Prima ꝓpō ꝙ opa facta per
ignorātiā nō ſūt volūtaria formaliter.pꝫ Cōdo 1.
quia nō fert̄ volūtas in ea directe.q꞉ tunc
nō fierēt ꝑ ignorātiā: ſꝫ ꝑ ſciam.¶ Secun/
da ꝯcl'o ꝙ opa facta ꝑ ignorātiā iuincibilē Cōdo.2
dū tn̄ ſint cū penitudine inq̄tū ſūt mala:
nll'o mō ſūt volūtaria.q꞉ nō añcedēt.eo ꝙ
debitam diligētiā nō pt̄ hr̄e eoꝝ ſciam.vt
ſi q̄s ſororē ſuā ꝯgīſcat inuētā de nocte ī le/
cto ꝛ loco ſolito vxoꝛ̄ in q̄ nō ꝯſueuit alia
ſe deponere: nō videt̄ peccare.dū tn̄ ſit op⁹
cū penitudie poſtq̄ ſibi ꝯſtat.ſola em̄ ig/
rātia nō facit volūtariū niſi ſeq̄t̄ diſplicētia
de ope poſtq̄ ē cognitū.hec ē phi ſnīa.iij.e
thi.¶ Corre.ex h̄ aliqd̄ op⁹ fit volūtariuꝫ
qd̄ i ſe nō fuit volūtariū: ex ꝯſenſu ſeq̄nte. Corre.
pꝫ ex dict̄.vt ſi q̄s ſic feciſſet ꝛ poſtea pci/
piēs de facto ꝯplacentiā de h̄ qd̄ ſic feciſſet
hr̄et.¶ Tertia ꝯcl'o.opa facta ꝑ igrātiā af
fectatā vl' craſſā ſūt volūtaria añcedēt̄.pꝫ Cōdo.3
de affectata.q꞉ hō vlt igrātiā: ꝛ g̃ etiā añce
dent̄ vult opa ꝯſequētia ad eam.Sꝫ pa/
tet de craſſa.q꞉ increpant̄ homies ex hac
ignorātia peccātes.vt ebrius nocens du/
plici increpatōe punit̄.ſcꝫ ꝑ ebrietate ꝛ eo
qd̄ intulit dāna.vt hꝫ.iij.eth.non autem
puniret̄ pro eo: qd̄ nullo mō eſſet volūta/

riū. Item iſta ignorãtia eſt voluntaria añce
denter. ğ etiã opa que fiũt ex ea. añs eſt di
ctū in ꝓbatione q̃ne ꝯclonis ꝑme dubita
tionis. Hoc de ſcḋo dubio. ¶ Ex his veni
Dubiū 3 tur ad tertiū dubiū. Et eſt ꝑma ꝓpoſitio
Cōclo. 1 Ignorãtia inuincibilis reddit actū nõ eſ/
ſe peccatū: q̇ ſi ſciẽter fieret: eſſet pctm̄. patz
in caſu dicto de cognitõne ſororis loco ſue
vxoris. dū tñ ſit cum penitudine. Rõ. q̇a
reddit actū talē vt talis eſt oĩmode inuo/
luntariū ⁊ formaliter ⁊ añcedenter. ⁊ ideo
facit eū nõ eſſe pctm̄: eo ꝙ nullo mõ ē pec/
catū qḋ nullo modo eſt volūtariū. ¶ Se/
Cōclo. 2 cunda cõcluſio. quãuis ignorãtia craſſa ñ
excuſet pctm̄ ab eſſe tali in ſuo gñe. tamen
attenuat dum tñ ſit cū penitudine. ptz ꝑ/
ma pars. qꝛ exq̇ hõ tenet ſcire ꝯtrium ei⁹ qḋ
ſic ex ignorãtia facit: debite punit̄ ꝓ facto
tali. vt ſi ebrius occidat: interficiat̄ ꝓ homi
cidio: eo ꝙ añcedenter volūtarie fecit: cum
ſe volūtarie añcedenter impotentē rõne fe
cerit. Sꝫ ꝙ attenuet culpã. pꝫ. qꝛ diminu
it a volūtario: et ğ reddit culpã minorem.
et h̄ eſt qḋ dici cõſueuit. Ignorãtia craſſa
nõ excuſat a tali ſed a tãto. ¶ Correlariū ſe
Corre. qui videt̄ ꝙ vnū pctm̄ diminuit reliquū
ptz. qꝛ hec ignorãtia eſt pctm̄: vt dic̄ q̃rta
ꝯclo ꝑmi dubij. ⁊ diminuit pctm̄. vt dic̄
Cōclo 3. ſcḋa ps hui⁹ ꝯclionis. ¶ Tertia concluſio
Ignorãtia affectata nõ ſolū nõ excuſat ſꝫ
aggrauat pctm̄. pꝫ. qꝛ quicq̇d reddit actū
malum magis voluntariū. hoc aggrauat
ipm̄. ſed ita eſt de ignorãtia affectata. igit̄
patz maior. qꝛ quanto in pctõ eſt pl⁹ de vo
lūtario tanto grauí⁹ eſt. ⁊ minor ptz. quia
iſte elegit ignorantiã vt liberi⁹ peccaret. et
ergo in illius electione añcedenter elegit
oĩa pctã ſeq̃ntia. ⁊ poſt elegit actū queꝫ
ignorat eſſe malū formaliter. ⁊ ſic ille e du
pliciter volūt⁹ formalr̄ qñ ꝓducat̄ ⁊ añcedē
ter cū ignorãtia eius eligebat̄: vt liberi⁹ ip
ſe ⁊ ſibi ſimiles exercerent̄. ⁊ ergo hec igno/
rantia reddit actū dupliciť voluntariū: et
ideo grauius pctm̄. imo hec ignorãtia eſt
pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄: vel ad ipm̄ reducit̄. ſcilꝫ
impugnatio veritatis agnite. ¶ Uenio ad
dubij. 4 quartū vbi eſt ꝑma ꝓpoſitio ꝙ opa puero
Cōclo 1. rū ante vſum rõnis quo ad ipos excuſant̄
a pctõ ignorãtia negatõis: qui adhuc hu
iuſmõi nõ tenet̄ ſcire: ⁊ ignorãtia inuincibi/
li. ptz de ſe. qꝛ nequnt ſcire ante vſum rati/
onis. ¶ Secunda ꝯcluſio. hmõi ſepe ſunt
Cōclo. 2 pctã parentū vel cuſtodū puerorꝫ. ptz. q̇a
manuducẽdi ſunt ad diſcendū bona: etiã
ante vſum rõnis. ſcꝫ virgis: minis: ⁊ caſti/
gationibꝫ ne aſſueſcãt dicere mala: ⁊ ideo
quãdo dicūt mala: vel iuramẽta: vel blaſ
phemias caſtigãdi ſūt. ¶ Forte dicet mu/ ſolo va
lier deſtructrix puerorꝫ ſuorꝫ: deberem filiū ne obie
meū verberare añ vſum rõnis: ⁊ q̇d ꝓdeſ/ ctionis
ſet: Reſpõdet. dētur ei ꝙ canis nunq̃ vſuꝫ
rõnis habet: ⁊ tñ inducit̄ ad opa ſue natu
re quodãmodo diſſonãtia: q̃nto magis pu
er poterit ad bona manuduci: etiam ante
vſum plenū rõnis. imo per virgas ⁊ verbe
ra vſum rõnis citius accedit: qñ ſenſus a
ſuis motibꝫ noxijs impedit̄. ¶ Tertia con Cōclo 3.
cluſio. Opa puerorꝫ ingruꝫ ſunt ꝯ prece
pta decalogi poſt vſum rõnis nõ excuſan
tur ignorãtia. licet min⁹ praua reddãt̄. pꝫ
q̃ꝫ cito eſt in puero vſus rõnis ꝓcedūt ope
ra a voluntate libere. ⁊ ex ꝯñti ſunt pctã: ſi
ſint ꝯtra ꝑcepta dei. Unde Grego. in q̃rto
dialogorꝫ recitat de puero q̇nq̧ annorū: q̇
propter blaſphemiã incorrectã ꝑ parētes
etiã per demones deportat⁹ eſt. Scḋa ps
patet de ſe. qꝛ puer nõ peccat ita grauiter:
ceteris paribꝫ ſicut vir: cum nõ ſit in eo tã
tus vſus rõnis. ¶ Correlariū. Grauiſſime Corre.
peccant parẽtes nõ corrigẽtes pueros. ptz
quia omniū pctõꝝ eorꝝ ipi defectu diſcipli
ne cauſa ſunt: ⁊ ergo illis ſicut ſuis ſbſunt
Hoc de ꝑma parte articuli. ¶ Quantū ad p. 2. ptē
ſcḋam partē articuli. Utrꝫ pctm̄ ꝑmorum Cōclo 1.
parentū fuerit factū ex ignorãtia? eſt pria
cõcluſio hec. Q, ꝑmū pctm̄ eorꝝ non fuit
ex ignorãtia: quãuis peccãdo ignorabant
probat̄ ꝑma ps. qꝛ pctm̄ ex ignorãtia dici
tur cuius ignorãtia eſt cauſa. mõ hoc non
potuit eſſe in pctõ ꝑmo parentū ꝑmorꝫ.
igit̄. ptz maior ex quid nomis. ptz minor
quia ignorãtia ex qua peccat̄ eſt pena pec/
cati. vt dicit btūs Auguſtin⁹ in li. enchi/
ridion. ⁊ in. iij. de libe. arbi. modo impoſſi/
bile erat iuxta legem dei cõmunē ꝙ pena ꝑ
cederet pctm̄. Scḋo. ꝑfecti fuerūt produ
cti ⁊ ſciẽtes quid agere deberent ⁊ dimitte
re. quomõ ğ ex ignorãtia ſurrexiſſet illa ſu/
perbia? Et tertio. qꝛ nõ ignorabãt mãda/
tum ꝯtra qḋ fecerūt. Scḋa pars ptz per
illud phi. iij. ethicorꝫ. Omis malus igno
rat. ¶ Sed dices quid ignorabãt in pri/ ſolones
mo pctõ? Item quid ꝑceſſit: vtrꝫ ꝑmū pec duarꝫ
catū vel hec ignorãtia. Rñdet ad ꝑmuꝫ. obiecōnꝫ
ꝙ ignorabãt ſe ꝑdere ſic ſupiendo iuſticiã
originalē. Scḋo grauitatē offenſiõis diuine

Et tertio grauitatē deformitatis ſuę anię. Et quarto grauitatē p illo pctō imminentis pęnę. Ad ſcōm q n currū iſtoꝝ pceſſit in tempe. q2 cum pctō ſtatim cępit ignorantia: vt iuſta eius pęna. Scdo q pctm̄ pręceſſit natura ipam ignorantiā ſicut cauſa
Cōclo.2 ſuū effectū ⁊ culpa pęnā. ¶ Scōa ↄclio. q pctā quę ſequebant pmū pctm̄ ſcȝ pmam mētis elatōem homo pōt dici cōmiſiſſe p neſciam: ignorantiā craſſam: errorē: ⁊ infidelitatē. probat. q2 per infidelitatē. g p omnia pcedētia. ↄña tenet. q2 infidelitas includit errorē circa ea quę ſūt fidei: error igrantiā poſitiuā vel diſpoſitōis. ſ. aſſenſuȝ alicui ↄrium veritati: ⁊ hęc neſciam. q2 aſſentiēs falſo neſcit verū. añcedens ptȝ per btm̄ Aug. iiij. de ciui. dei dicētis. Magna infidelitas vidr fuiſſe qd magis crediderunt verbis diaboli q̄ȝ pcepto dei. Hoc de ſecūda pte articli. ¶ Quo ad tertiā parteȝ
Cōclo.1 hui⁹ ſecūdi articuli eſt pma cōcluſio. peccatum pmoꝝ parentū pmū nō excuſat per ignorantiā. ptȝ. q2 nō fuit ex ignorātia: vt dicit pma ↄcluſio partis pcedētis iſti⁹ ar
Cōclo.2 ticuli. ¶ ſcōa ↄcluſio. nec pctā ſecuta. ſcȝ igrantia mulieris. fides de vbis ſerpēt. auaricia ⁊ gula ⁊ actus exteriores nō excuſant ignorātia ſimplr: q̄uis leuiora ſint q̄ȝ ſi p impoſſibile fuiſſent cū plena ſciētia. Pria ps pȝ. q2 ignorātia fuit pena elatōis ↄcta et fuit volūtaria in eis: inq̄tum voluntarie appetierūt deitatē. mō hmōi pęne contractę nō vident tollere pctm̄: nec etiā multum diminuere: eo q cecitas ſeq̄ns pmuȝ pctm̄ vt pęna illius: nō min⁹ ſȝ magis videt ęgiſſe ad mortē q̄ȝ impediuiſſe. Et confirmat p mgrm̄. q2 ſi fuiſſet ignorātia craſſa reſpectu pcepti: forſaſſis attenuaſſet peccatū ſicut nūc. ſȝ vbi pręceptū fuit ↄgnitū faſtus inducens ignorantiā nō videt per illā diminuere aliqd ſeq̄ns malū. vt mgr dicit in lr̄a. Scōa ps ptȝ. q2 ſi peccaſſent per impoſſibile cū plena ſciētia pdictoꝝ. ſcȝ cognitione diuinę offenſę: pditione originalis iuſticię ⁊ pęnę infligēdę atq3 deformitatis pprię: fuiſſet ex maiori cognitōne contemptus: ⁊ ſic grauius pctm̄. Uerū eſt q dico p impoſſibile. q2 nō ſtat q aliquis peccet qn ſit ignorās reſpectu alic⁹ circūſtā
[?]clūſio tię. ¶ Forte dicet ↄ pmā partē ↄclonis ex ſecūda pte ſecūdę ↄclonis tertij dubij. qa dictū eſt in illa q ignorātia craſſa attenuat. ⁊ in ſecūda ↄclone ſecundę ptis articuli hui⁹ ſecūdi dcm̄ eſt q pctā que ſeq̄bant pmā electōem vel elatōem ſunt facta ex igrātia craſſa. g p eam ſalteȝ attenuat. reſpōdet q ignorātia craſſa attenuat pctm̄ vbi ignorat mandatū: ſȝ cū hoc pfecte noſcit: pctm̄ nō attenuat vel excuſat. Hoc de ſecundo articulo.

Ad rationes principales.

¶ Ad pmā cōtra ſuppoſitū negā do maiorē. q2 hō pōt appetere inordinate habere dilectōem dei meritoriā felicitatē. ſcȝ velle eā habere ex ſeipō vel etiā ↄgnitionē boni ⁊ mali inordinate. ſ. ſup illd qd ſuę naturę ↄgruit ⁊ pter modū quē de⁹ homini dedit. ſȝ admiſſa ea neget minor loq̄ndo de hac aſſilatōe quā pmi parētes appetebāt. volebant ſiq̄dem p pomū vetitum ex ſuis naturalib9 ſcire q̄d agenduȝ q̄d ue dimittendū. ⁊ hoc repugnabat fęlicitati. Item illis cognitis poſſe agere meritoria opera btitudinis vt ad modū dei ex ſeipiſ haberēt beatitudinē. Et in iſto nō ↄſiſtit fęlicitas: vt notū eſt. Et ad pbationē ad illud Johā. xvij. dicit q hoc eſt verū q in cognitōe ⁊ dilectōe ↄſiſtit fęlicitas gr̄is a dō data nō ex naturalib9 vl' ſuis virib9 acq̄ſita. ⁊ idō verū eſt q bene ſunt ſil'es deo p imitatōem. ſȝ hoc eſt per gr̄am: nō per ſua opera. ¶ Ad ↄfirmatōȝ. j. dr: q null⁹ ex meri tis pt venire ad pmā gr̄am: ⁊ ergo nec ad beatitudinē quę eam pſupponit. Dicunt tn̄ ſancti meruiſſe btitudinē de congruo: eo q dei gratia accepta p eam meritorie agebāt Scdo q q̄s poteſt peccare inordinate appetendo illud qd tali modo merēdo pōt per meritū attingere. peccauit em̄ angel⁹ appetendo btitudinē inordinate ad quā ex merito puenīſſet ſi ſtetiſſet: vt dicit beat⁹ Aug. ¶ Ad tertiā ↄfirmatōem. q ęq̄uocat de ſilitudine. q2 arguit de ſilitudine natali eis cōcreata. ⁊ ſic arguit p tertia ↄclone ſecūdę ptis pmi artic. ¶ Ad ſcōam rationeȝ pncipalē. q q̄uis velle ſcire bonū ⁊ maluȝ ordinate nō ſit pctm̄. tn̄ velle ea ſcire quę de⁹ hoiem nō vult ſcire: vel trāſgrediēdo mādatū eſt pctm̄. ¶ Ad tertiā. q arguit de aſſilatōe p ęq̄parantiā. ⁊ ſic eſt p ſcōa concluſiōe ſcōę ptis pmi artic. ¶ Ad q̄rtaȝ neget añs: ⁊ ad pbatōeȝ dr q mulier hñs cognitōem altitudinis dei ⁊ audiēs p ſerpētē eā poſſe ad talē altitudinē puenire: ſtati

Ad 1 · ad ↄfir. · ad ↄfir. · Ad 2 · Ad 3 · Ad 4

conſiderata bonitate diuina.ſ.ꝙ ea eēt bo/
na dilectōne ſuꝑpius altitudinē dei atti/
gere voluit.vñ omēs cognitōes hanc alti
tudinē pcedentes erant verę:ꝟitate com/
plexa vel incōplexa.ſ.ꝙ bonitas ⁊ pfectio
eſſet in ſilitudine dei.Scđo ꝙ ipa erat bo/
na.Et tertio ꝙ ſua anima erat capax ſimi
litudinis dei p imitatōez.Et ex his bñis i
ſe viſis elata eſt:⁊ altitudinē dei appetiuit
ſibi aſcribi ⁊ in h̄ peccauit p ſupbiam.poſt
ſuperbiā ſtatim ſurrexerūt tūc repſentati/
ones falſę cōplexę:ꝙ bonū eſſet ex ſuis na/
turalib⁹ ſcire differentiā boni ⁊ mali.⁊ poſ
ſe opa btitudinem inducentia.Et tertio.
ꝙ bonū eſſet comedere de ligno qđ hec pre
ſtaret.⁊c.Et iſtę complexę erāt falſę.Non
eñi credendū eſt ꝙ omnē actum appetit⁹
precedat iudiciū complexū potētię ſenſiti
uę.Immo intpatus vidēs in cōplexione
pulchritudinez mulieris pōt ſine iudicio
ꝯplexo rōnis dicēte ꝙ hoc ē bonū habēre in
ea cōplacentiā.⁊ poſt cōplacentiā deſide
riū vel appetitū cohabitatōis carnalis.d̃
quo dictū eſt ṗus de angel'.Sic etiā ania
mulieris ſpūalr luxuriata pōderās mente
bonitatē altitudinis dei:in eā inordinate
affectādo:ꝗuis nō dixerat ſibi intellect⁹
aſſentiēdo ꝙ eſſe ſic deus eſſet bonū.Per h̄
ad formā dr̄ ꝙ ante ṗmā electōem nō erat
poſſibile:ꝙ ratio ſibi repñtaret aſſentien/
do:eſſe ſilē deo eſt bonū per hūc modū:
qꝛ error nō erat in ratōne.nec tñ volūtas
ferebat in icognitū:ſ3 in altitudinē dei q̄m
cognouit ⁊ quā ſerpēs expſſit:et in ſeipam
volēdo ſibi eam aſcribi:⁊ illā altitudinem
⁊ etiā ſeipam nouit ei⁹ intellect⁹:ex quorū
cōplacētia ſurrexit elatio mentis ⁊c.¶Ad
Ad 1 ꝯ q̄ſitū rōnes factas ꝯ quęſitū.¶Ad ṗmā.ꝙ q̄ ſe
ductus aliq̇d facit cui⁹ ſeductōnis ipe cā
eſt:nō excuſat ꝓpter illam ſeductōez.mo/
do mulier nūꝙ fuiſſet ſeducta niſi elatio
pceſſiſſet in ea:quę ſolū erat culpa quā ſe/
cuta eſt ſeductio.ſ.fides de verbis ſerpen/
tis:quę erat culpa ⁊ pęna.⁊ ita ꝯſequēter.
Poteſt tamē dici ꝙ minus fuit pctm̄ ꝙ ſi
mulier ſine ſuaſione alteri⁹ ſic peccaſſet:ſi
hoc poſſibile fuiſſet:ſicut fortaſſe fuit pro
pter libertatē volūtatis.¶Ad ſcđaz ꝙ pri/
Ad 2 mū pctm̄ magis debet dici ex induſtria ꝙ
ex infirmitate vel ignorātia.quia ex contē
ptu fuit:ſc3 mentis elatio.Ignorātia au/
tem ſecuta fuit culpa ⁊ pęna:⁊ nō fuit de
mandato dei.quia hoc mulier ſciuit.ſ3 de

alijs puta de deceptōne ſerpentis ⁊ illi an
nexis:⁊ ideo nō ibi excuſat auctoritas ſal/
uatoris quę intelligit de ignorātia qua ig
rat mandatū.Q, aūt dicit:fuerunt mali
concedit:et cōcedit ꝙ fuerūt ignorātes p⁹
primā culpam:nō ante.niſi forte negatiue
pure.quia multa nō ſciuerūt.ſed talis ig/
rantia nō dicit eſſe cauſa pcti cum ſciuerit
quę agenda fuerant ⁊ omittenda.cōcedit
tñ ꝙ ignorantes erant poſt ṗmū peccatū:
etiā diſpoſitiue ⁊ in ṗmo ꝯſecutiue:ſed nō
ex hac ignorantia erat pctm̄.ſed poti⁹ ipa
ex pctō.¶Ad rōnes poſt oppoſitū illę ſūt
pro dictis.Hoc de queſtiōe

Circa diſtin

ctionē.xxiiij.⁊.xxv.in quibus
magiſter incipit agere de li/
bero arbitrio:querit decimo/
ſexto.Utrum ſicut homo pductus ē a deo
cū volūtate libera:ſic etiā pductus ſit ab
eodem in gratū faciēte gratia? Que q̄/
ſtio vnum ſupponit.ſc3 ꝙ volūtas primi
homis fuerit libera.⁊ querit.vtrū produ
cta fuerit in charitate.¶Cōtra ſuppoſitū argui. 1
arguit.Uolūtas humana nō eſt libera.igi
tur ſuppoſitū falſum.ꝯſeq̄ntia nota ē.an
cedens probat ſic.ṗmo:voluntas pōt co/
gi.ergo.ꝯſequētia nota eſt.qꝛ libertati re/
pugnat coactio.añcedēs probat ṗmo i bo
nis.quia obiectū beatificū clare viſum co
geret voluntatē ad ſui acceptatōnem:co
ꝙ omnez rōnem boni includeret:⁊ omnem
rationem mali excluderet.et cum appeti/
tus ſit rōne boni.patet ꝙ voluntas illud
nō poſſet nō acceptare.¶Et confirmatur. Confir.
quia nō plus pōt illud nō velle ꝙ ſuā mi/
ſeriā velle.ſed nō pōt velle ſuam miſeriā
igit.patz maior.quia eiuſdem rōnis ſunt
nō velle beatitudinē:⁊ velle miſeriā.⁊ mi/
nor videt eſſe Aug.xiij.de tri.c.xiiij.dicē/
tis.ꝙ pro ꝟiſſimo certiſſimoꝙ aſſerere poſ
ſumus:bene viuere omēs homines velle
Scđo probat añcedens in malis.qꝛ om/
nis potentia finita quę pōt difficultari:po
teſt cogi.ſed volūtas eſt potentia finita q̄
poteſt difficultari a malis.ergo ⁊ cogi.diſ
curſus eſt in darij:⁊ maior rōnis patz.q̇a
per multiplicatōem difficultatis pōt fie/
ri fortius in difficultādo ꝙ potētia finita
eſſet in reſiſtendo:vt ſi poſtea difficultate
voluntatis ꝙ eſſet difficultant vt tria:tūc

ſi voluntatis que difficult̄ iꝫ: virtus eſſet
in triplo maioꝛ ⁊ difficultas triplicaret̄ ex
cederet reſiſtentiā voluntatis. añcedēs eſt
phi.ij.ethicoꝝ. virtus ⁊ ars ſunt circa dif/
ficile. Et in eodem. ꝙ difficile eſt volunta
ti coercere voluptatē continuatā per vitā
Et ad Roma.vij. ſup illo illo verbo. Caro
cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. ⁊ ſpūs aduerſus
carnē. dicit glo. ꝙ caro ↄcupiſcere dicit̄: cū
anīa ↄcupiſcētia carnali ſpiritui reluctat̄.
modo manifeſtū eſt ꝙ difficile eſt illam re
arguit̄ 2 bellionē ſupare ¶ Secundo ſic. qꝛ volun/
tas hūana n̄ libere cauſat ſuos actus. er/
go nō eſt libera. conſeq̄ntia nota eſt. ꝓbat̄
añcedens. quia vl' libere ꝓduceret eos an
teq̄ ſunt vel poſtq̄ facti ſunt. Et hoc non.
quia tunc nō ſunt in fieri. Vel quādo de fa
cto ſunt in fieri Et hoc nō. quia tunc neceſ
ſarium eſt eos eſſe per illā cōem ꝓpoſitio/
nem. oīe qd̄ eſt qn̄ eſt neceſſario eſt eſſe. ⁊
ergo quādo actu facit eos volūtas: neceſ/
Cōfir. ſario facit eos. ¶ Et confirmat̄ auctoritate
magiſtri diſ.xxv. dicēris ꝙ liberū arbitriū
ad pſens vel ad p̄teritū nō refert̄. ſed ad fu
tura contingētia. g̃ quādo res de facto eſt
vel fit: nō fit arbitrio libero. Itē venerabil'
Hugo de ſacramentis li. pmo parte q̄nta
dicit ꝙ liberū arbitriū nō ad pſens ſpectat
ſed ad futurū. nec ad omne: ſ ad ↄtingēs
ergo ſequit̄ ꝙ nō reſpectu eius qd̄ actu eſt:
Confir. ſit libertas. ¶ Et ↄfirmat̄. quia ſi libere ꝓ/
ducat eos: vel libe ꝓduc̄ eos in ſe: ⁊ h̄ nō
qꝛ ſic moueret vel mutaret ſeipam. ↄ phm
vij. phi. oīe qd̄ mutat̄ mutatur ab alio.
vel in alio. ⁊ hoc nō. qꝛ tunc nō eſſent ſui
3. formal'r: ſ illiꝰ in quo ꝓducerent̄ ¶ Tertio
probat̄ añcedens ſic. qꝛ ſi volūtas eſſ libe
ra: vel iō dicit̄ libera: qꝛ omnibꝫ eodē mo/
do ſe habētibꝫ pōt in oppoſita: et hoc nō
videt̄. qꝛ ſtante iudicio rōnis eodē et alijs
remanentibꝫ eiſdē: nō videt̄: ſi añ nō volu
it poſtea velle. qꝛ ex quo illo iudicio ſtante
nō mouebat̄: ſequit̄ ꝙ ipm nō repn̄tauit ꝑ
modū boni ſufficiēter. qꝛ tunc volūtas ac
ceptaſſet. ⁊ ex cōſequēti nō facto alio iudi/
cio nō videt̄ obiectū ſibi ſufficiēter p̄ſenta
tum ſb rōne boni: ⁊ ex cōſequēti voluntatē
nō poſſe acceptare. eo ꝙ nihil vult niſi ſb
rōne boni. vt dicit̄ in. iij. ethicoꝝ. Vl' ideo
diceret̄ libera: qꝛ ſm alias ⁊ alias circūſtā
tias pōt in oppoſita: ⁊ ſic nō eſſet plus li/
bera q̄ bruta. quia etiam illa poſſūt ī op/
poſita ſm alias et alias circumſtantias.

¶ Quarto ſi voluntas homis eſſet libera: 4
ſequeret̄ ꝙ vel poſſet facere prouiſionē di
uinā falſam vel mutabilē. ↄſeq̄ns eſt fal/
ſum pro vtraq parte: vt dcm eſt in primo
libro. ⁊ ↄn̄a probat̄. qꝛ da ꝙ volūtas libe/
re pro a tempe ꝓducet in ſe electōē come
dendi: tūc certū eſt ꝙ deus p̄ſciuit ipā ab
eterno pro eo tempe ſc a hanc electōē ꝓ
ducturā. vel ergo volūtas neceſſario eam
elicit: ⁊ ſi ſic: tunc nō libere. vel pōt eam nō
elicere pro a: ⁊ ſi ſic: ponat̄ in eſſe ꝙ nō elici
at. tunc ſi ꝓuiſio illa maneat: fit falſa ⁊ h̄
pmū ↄſeq̄ntis illatum. Vel nō manebit:
⁊ ſic variabit̄. g̃ volūtas faciet ſcōm. Nec
videt̄ valere reſpōſio cōmunis q̄ dat̄. ſc ꝙ
ſi ponit̄ in eſſe ꝙ nō eliciat: ꝙ etiā tunc deꝰ
nō ab eterno prouidit. Nam ex hoc vide
tur ſequi ꝓpoſitū. qꝛ ſm illud ſequit̄ ꝙ vo/
luntas eſt ita determinata ꝑ cauſas ſupe/
riores ad elicere ſicut deus ad ꝓuidiſſe. ſed
deus determīatiue ꝓuidit ꝓ tempe a hanc
electionē. g̃ voluntas determinatiſſime eā
producet. ergo nō videt̄ poſſe ꝓducere eiꝰ
ↄtrium. tenet ↄn̄a. ⁊ maioꝛ manifeſta eſt ꝑ
rn̄ſionē. qꝛ nō ſtat voluntatē ꝓducere vno
mō. ⁊ deū alio mō ꝓuidiſſe. ⁊ g̃ ſic determi
nata eſt ad ꝓducere ſicut deus in ꝓuidiſſe
minoꝛ manifeſta eſt. qꝛ deus nō ex acceſſa
rio: ſed ab eterno oīa determīate ꝓuidit
¶ Quinto ſic. Illa potētia nō eſt libere ali
cuiꝰ actus ꝓductiua in cuiꝰ ptāte aliquid 5
nō eſt qd̄ ad illiꝰ ꝓductōem requirit̄. ſ cer
tū eſt ꝙ aliq̄d nō eſt in ptāte volūtatis qd̄
ad ꝓductiōem dati actus req̄rit̄. g̃ nec ille
actus libere ab ea ꝓducit̄. tenet ↄn̄a. ⁊ ma
ioꝛ ptꝫ. qꝛ nō videt̄ imaginabile quomō ī
facultate libertatis ſit aliq̄s actus. ⁊ tn̄ ali
q̄d neceſſariū pro illo actu nō eſt in eiꝰ po
teſtate. minoꝛ ptꝫ. qꝛ ad oīs actus ꝓdu
ctionē requirit̄ ↄcurſus volūtatis diuine pn
cipaliter ꝓducētis. mō iſte ↄcurſus nō eſt
in facultate voluntatis. ¶ Pro queſito ar
guit̄ ſic. Adam ſpoliatus fuit grā ꝑ culpā ꝓ q̄ſito
ergo habuit eam a ꝓductōe. ↄn̄a nota eſt arguit̄ 1
et añcedēs habet̄ ex parabola Lu.x. ꝙ ho/
mo incidens in latrones ſpoliatus eſt gra
tuitis. ¶ Secūdo ſic. Cuilibet ſuſceptibili
neceſſe eſt alterū ↄrioꝝ immediatoꝝ ineſſe arguit̄. 2
ſ grā gratū faciēs ⁊ culpa ſūt ↄria imedi/
ata. quoꝝ pmꝰ hō in pncipio ſui eſſe erat
ſuſceptibil'. g̃ neceſſe eſt ei alterū eoꝝ infuiſ
ſe. g̃ cum nō fuerit in culpa: ſequit̄ ꝙ ī gra/
tia. maioꝛ eſt phi in poſtp̄dicamentis. ⁊ c̄

quid noīs. q2 alʼs nō eſſent cōtraria imme
diata. minor ptȝ. q2 neceſſe eſt ꝙ hō vl' ſit
filius ire: vel filius eterne ſalutis ⁊ grē gra
tū facientis. alʼs ſi moreret: ad nullaȝ ciui
arguit 3 tatū duarū ptineret ¶ Tertio. deus creauit
Adam pfectum in aīa. ⁊ hoc nō potuit eſ-
ſe ſine charitate. ğ. ꝯña tenet. ⁊ añcedens
pro pma pte. q2 creauit eum pfectū in cor
pore: ⁊ decuit vt multo magis pduceret euȝ
perfectum in mente. minor ptȝ ad Corinth.
xiij. q2 ſine charitate homo nihil eſt: vt di
arguit 4 cit apl'us. ergo nec pfectus eſt. ¶ Quarto.
quia homo pductus eſt cū aliis virtutibus
deformibus. ergo cum charitate. ꝯña tenet.
q2 illa eſt oim pncipalis. añs ptȝ Ecci. 17
arguit 5 vbi dicit. deus creauit hoiem de terra ⁊ ſcdm
ſe veſtiuit illū virtute. ¶ Quinto ſic. agēs
perfectū pducens aliquid ad aliquē finē:
producit ipm cum mediis neceſſariis ad
illum finē. ſed hō pductus eſt p reparati-
one angelorum. ğ cum medio neceſſario: qđ
Confir. eſt charitas. ¶ Confirmat ſic. q2 pducens
hoiem ad pugnā decēter: pducit eū cum
armis neceſſariis ad pugnā. ſȝ hō ē pduct'
cuȝ diabolo pugnatur': cuius arma defen
ſiua ſunt charitas. ğ. patet maior. q2 nos
videmus ꝙ natura pducit res cū ſuis ar-
mis ōfenſiuis. vt cornibus. dentibus. ⁊ vngu
lis. ptȝ minor de ſe. q2 deus ſciuit hoiem tē-
tandū. ſciuit etiā ꝙ nihil tm̄ ferret in pug
ſicut charitas q̄ diligit deus: ⁊ qua volū-
6 tas illi adheret ¶ Sexto. vbi nō eſt obex:
ibi deus paratus eſt dare grām. mō in p-
mo parente nō erat obex. ğ. ptȝ maior. qa
Confir. de' nō eſt acceptor pſonarum. minor ptȝ de
ſe. q2 null' obex erat in pmo parente. ¶ Et
cōfirmat p btm̄ Aug. in quadā omel'. di-
centē. Adam pdita charitate mal' inuen
tus eſt. ⁊ aſſumit īfra diſ. xxix. c. ij. ğ habu-
ꝯſuppo. it charitatē. ğ in ea pductus fuerat. ¶ Sȝ
in oppoſitū ⁊ p ſuppoſito eſt mgr diſ. pre
ſente. c. iiij. dicēs. ꝙ adiutoriū datū homi
ni a deo quo potuit ſtare fuit libertas ar-
bitrij ab omi labe ⁊ corruptela imunis. er-
go pductus eſt cū libero arbitrio. ⁊ hoc iclu-
dit volūtatē liberā. ſcȝ que libere in vtrū-
q3 oppoſitorum flecti valet. vt dicit in. ca. v.
ꝯ q̄ſituȝ eiuſdē diſ. ¶ Itē p parte negatiua queſiti
eſt mgr ca. pmo diſ. dicēs. qđ accepit bene
potuit ſtare: ſȝ nō pficere. mō ſi fuiſſet p-
ductus in gratia gratū faciente: ex ea vti-
q3 proficere potuiſſet. ¶ In hac queſtione
que nō parū difficilis eſt ſic pcedam. ꝙ p-
mo inquirere volo de diuerſis actibus volū
tatis. Scđo videbo ad ſuppoſitū. Tertio
an ſit ſui actus actiua in ſe. Quarto. vtrum
ſuſpēſa ab actu poſſit ſeipaȝ ſine nouo mo
tu ad actū determinare. Quīto an poſſit i
malū nō exiſtēte errore rōnis ⁊ ex ꝯſequen
ti. vtrum poſſit in actū pter vel ꝯtra iudiciuȝ
rōnis. Et ſexto de queſito. vtrū pducta fue
rit in pmo homine cū charitate vel gratia
gratū faciente.

Quantum ad pri-
mū. pmo ſuppono. ꝙ volūtas hoīs ē aīa ſuppo. 1
ma hoīs. inquantū mediāte cognitōe intelle
ctiua nata eſt moueri ab obiecto. apparȝ
ꝙ ſit aīa homīs. quia ea ſola remanente
cōſeruatōne dei omibus aliis ſecluſis ab ea:
adhuc manet volūtas. qđ nō eſſet ſi eſſet
accidēs. ¶ Scđo. ꝙ aīa dr volūtas. inquā- 2
tum nata eſt moueri mediāte cognitōe in
tellectus ab appetibili. apparet. q2 volun
tas eſt appetit' intellectiu'. vt habet. 3. de
aīa. ⁊ ex. iij. ethicorum. nō aūt vocat hmōi
appetitus: niſi inquantū ſequit cognitōȝ. ap-
petitus em̄ eſt. q2 videt: vt habet. vij. poli.
Et nō quantum ſequit cognitōem ſenſitiuaȝ
immediate. q2 ſic eſſet appetitus ſenſitiu'
ergo dicit volūtas inquantum imediate na-
ta eſt moueri cognitōne intellectiua ¶ Se Nota 1
cundo noto. vt videam' hūc motū quē in
tellectus facit in volūtate vel voluntati q-
eo modo quo res pmo ſentit: ſic pmo intel
ligit. patȝ. q2 intellectus quādiu eſt i corpo
re phantaſmatibus intelligit. i. ꝯgnitōibus
ſenſitiuis interioribus: vt dicet. iij. de aīa.
Et ptȝ in ſomno pfecto quādo ſenſus nō
eſt in actu: nec itellectus actu aliqđ intel-
ligit: ⁊ ideo ſi c res nata eſt pmo itelligi: ſȝ
quod cōtingit eam in phantaſmatibus co-
gnoſci. ¶ Item certū eſt ꝙ intellectus itel- 2
ligit ſingulare vagum. vt hoc albū. vel hoc
proſpectum. Et notum eſt: ꝙ hoc nō pōt i-
telligere niſi immediata repñtatōne ſenſ'
igit. patȝ maior. q2 format itellectus in ſe
tales ppōnes. hoc pſpectū eſt ſocrates. qđ nō
poſſet niſi hret cognitōem ſbiecti ⁊ pdi. ta
lis em̄ ppō nunq3 eſt in ſenſu. cū ꝯcept' p
dicati ſit abſolut': ⁊ ſenſus nō videt iudi-
care abſolute: ſȝ ſolū cū accñtibus. ¶ Iteȝ q̄
mō ſenſus diſtictiſſime itelligeret ⁊ eſſenti 3
alit. i. ſic repñtat ꝯceptū indiuidualē pnti
ſbſtantie. Et ergo illa propoſitio intelle-

cta eſt in intellectu. τ ita ꝯceptus ſingula
ris vagus eſt in intellectu qui eſt ſbiecti.
ſꝫ minoꝛ ꝙ ille nõ fiat ibi niſi mediãte ſenſu
ĩmediate: pꝫ. qꝛ nõ eſt aptioꝛ modꝰ cogſcẽ
di vage ꝙ̃ ĩmediata repñtatione ſenſus q̃
Ephal ſic ſemp vage intelligit. igit. ¶ Scdo. qꝛ vl
ſic vel ꝓus vniũſalr: τ h̄ nõ. qꝛ ꝯceptꝰ vni
uerſales cũ nõ ſint a reb vniũſalib in eſ
ſendo. qꝛ nulle tales ſunt: vt ſuppono ad
pñs: nõ fiũt in nob: niſi p abſtractõeꝫ in
tellectꝰ a ꝯceptu ſingulari vago. Ergo cuꝫ
et ſinglãris τ vniũſal ſint in intellectu. vt
de ſinglari iã ꝓbatuꝫ eſt: a quo vniũſal tra
2 hit: ꝓoꝛ eſt vniũſali ꝓoꝛitate nature. ¶ Itẽ
quõ poſſet vniũſal eſſe ꝓoꝛ. qs em̄ eſſꝫ tũc
modꝰ q̃ intellectꝰ poſt cognitõem vniũſa
lẽ veniret ad cognitõem ſinglarẽ vagam?
nõ em̄ videt aliqs poſſe conueniẽt dari: τ
ergo ille ꝯceptus vagus in intellectu im
mediate videt ſeq̃ cõtemplatiõem phan
obiectio taſmatis interioꝛis. ¶ Forte dicet. ꝙ intel
lectus cognoſcẽs vniũſalr reflectẽdo ſe ſu
per ſenſum cognoſcit ſinglariter ſic phs vi
det innuere. iij. de aĩa. c. ꝓmo. Dic em̄ ꝙ
ĩtellectus directe intelligit carnẽ. i. vniũſa
li cognitõne rẽ que eſt caro: τ ꝙ aĩa cũ circũ
flexa fuerit carni eſſe cognoſcit ibi ſingula
re. τ ſ̄ videt ꝙ ꝓus cognoſcẽs vniũſale re
flectẽdo ſe ſup ſenſum cogſcat ſingulare. τ
h̄ ſonare videñt vba cõmentatoꝛis ſup eo
dem textu: dicẽtis. ꝙ intellectus intelligit
vniuerſale p ſe: ſingulare mediante ſenſu.
Confir. ¶ Qḋ videt poſſe cõfirmari rõne. qꝛ apḋ
aniam ſũt ꝓus nota que ſũt magis confu
ſa: vt dꝛ in ꝓlogo phiſi. mõ cognitio vniũ
ſalis eſt magis ꝯfuſa ꝙ̃ ſingularis. igit τc.
ptꝫ minoꝛ. qꝛ eſt cõis mltis τ ſinglãris ſo
Solo li cõuenit. ¶ Sꝫ hec nõ recta via vadunt
Un̄ ad ꝓmã ad auctem phi dico ꝙ nõ in
telligit illud phs. ſꝫ vult ꝙ directe intelli
git vniũſale. τ abſtractõne a ꝓꝓetatib in
diuiduãrib ꝯſiderãdo rẽ. vniũſale eiꝰ ha
bet cognitõem: que vocat eiꝰ directa ꝯgni
tio. qꝛ ea cognoſcit res abſens ſic phs. ſed
ſinglare ꝯgnoſcit circũflexe. i. cognitiõe in
cludente indiuiduales ꝓꝓetates iplicite
cadentes ſb eo ſenſu a cuiꝰ phantaſmate
cognitio ſingularis genita eſt in ĩtellectu.
Verbi gratia. huiꝰ ꝓſpecti ꝯgnitio ſinglãris
vaga dicit circũflexa. qꝛ ꝓꝓetates indiui
duales ſb viſu cadẽtes includit. ſ. extẽſio
nẽ: figurã: ſitum: vnitarẽ: coloꝛẽ. τc. τ actu
alẽ demõſtratõem. vñ τ circũplexa vocat.

qꝛ ſolũ pñte re h̄r: eo ꝙ actualẽ demõſtrati
onẽ ſenſus includit. quã ſenſus de abſente
h̄re nõ ſufficit. talia enĩ ſinglaria nõ ſunt
nota extra ſenſum ꝓpter defectũ demõſtra
tiõis. Uex eſt ꝙ ꝯceptꝰ ſinglãris determia
tus: qꝛ nõ includit demõſtratõem: vt cõce
ptus cui corrñdet hic terminꝰ petrꝰ: vel io
hãnes manet extra ſenſũ. Ad auctem cõ
mẽtatoꝛis ꝙ ſumit p ſe: p ſolitarie. ac ſi dī
ceret. ĩtellectꝰ ĩtelligit vniũſale p ſe: τ ſolꝰ
ipe: ſic ꝙ nõ ſenſus. ſꝫ ſinglare ĩtelligit me
diãte ſenſu. i. ipe τ ſẽſus τ ipe ĩmediata re
pñtatõe ſenſus. Sꝫ ad rõnem dꝛ p phi
loſophos τ bñ: ꝙ ſinglare vagũ eſt eq̃ con
fuſum ſic vniuerſale genꝰ vl ſpẽs cui corrñ
det. nõ em̄ determinat ſi ſit genꝰ ad ſpeciẽ
ſpẽaliſſimã: τ ſi ſit ſpẽs ad ſinglare determi
natum: vt hoc extenſum cognitũ a remo
tis ꝓut tale nõ plus determinat ad hoĩeꝫ
ꝙ̃ ad arboꝛẽ. τ hoc incedẽs figura recta nõ
plus ad vnum hoĩem quo ad determia
tũ ſinglare ꝯpoſitũ ꝙ̃ ad aliũ: ſic nec cõce
ptus hoĩs. Sic em̄ ſtat ꝙ tu cogſcas h̄
veniẽs eſſe hoĩem: τ tñ te neſcire vtruꝫ ſit
ſocrates vel plato. ita ſtat ꝙ tu videas et
ꝯgnoſcas ipm̄ eſſe hoc incedens figura e
recta. τ neſcias an ſit plato vel ſocrates: ꝓ
ut exꝑimur. Et ita ſinglare vagũ nõ plus
determinat ꝙ̃ vniũſale qḋ ſibi correſpõdet
et cuiꝰ ꝯceptus ab eo trahit. ſꝫ illa rõ bene
cõcludit de ſinglari determinato qḋ ille vl
timo habet. τ hoc dic phus in ꝓlogo phi
ſicoꝝ ſb his verbis. pueri ꝓmũ appellant
oẽs viros pr̃es. qꝛ conceptũ ſinglarẽ de
terminatũ ſui patris nõ habẽt. habẽt tñ cõ
ceptũ ſinglarẽ vagũ de quolibet viro pñ
tato. qꝛ vocãdo eum ſingulariter pr̃em. ſed
poſt determinãt ſibi vnũ eoꝝ. ſ. qñ diſtin
guere ſufficiũt ꝯditiões ꝓpꝛij pr̃is determi
nate ab alijs. ¶ Correlarie ſeq̃t. ꝙ ꝓma co
gnitio intellectꝰ eſt ſinglãris vaga de obie Corre.
cto. ptꝫ. qꝛ eo mõ res ſentit. ¶ Tertio noto
ꝙ reſpectu ſenſibiliũ illa cognitio ſingula Notã.3
ris de eodẽ eſt p quã repñtat voluntati ad
acceptandũ vel fugiẽdũ. pꝫ p phm̄. iij. de
aĩa. vlis em̄ extiſtimatio nihil mouet. τ pꝫ
per rõnem. qꝛ motꝰ volũtatis eſt ad actũ
ꝓſecutionis vel fuge. vt dic phs. iij. de aĩa
ca. iiij. actꝰ ſũt circa ſinglaria. vj. ethicoꝝ
et ꝓlogo meth. ¶ quarto noto ꝙ hmõi ſin
glaris cognitio pt imaginari ĩcludere volũ Notã4
tatẽ dupl. Uno mõ poſita in ꝓpõne vt cũ
dic ĩtellectꝰ. h̄ eſt dulce. vel h̄ eſt bonuꝫ. τc.

quomō in rōne practica diſcurſiua ſumit
ipa cognitio. vt dr. vij. ethicoꝝ. om̄e dul/
ce eſt guſtandū. ꝛ h̄ eſt dulce: ergo h̄ ē gu/
ſtādū. Alio modo fortaſſis incōplexe: vt
q: ſic repſentat ſinglarit incōplexe. vt h̄ cō
ueniens vel h̄ delectabile ſiue hoc dulce.
Cum em̄ ſint duplices actus intellect⁹. ſ.
pmi qui ſimplices ſunt ꝛ incōplexi. et alij
ſecundi qui ꝛ cōplexi. vt habet. iij. de aīa:
poteſt alicui videri ꝙ vtercꝫ poſſit inclina
re aīam: ꝛ ſic mouere appetitū rōnalem
Notā. 5 vel intellectū. ¶ Quinto noto. ꝙ cognoſce
re qlis cognitio ſinglaris nata ſit mouere
eſt maximū pncipiū in ꝯſiderādo quō vo
luntas ꝯſequit ꝯgnitōem intellect⁹. ꝛ ḡ de
hoc nunc pncipalr tanqꝫ de fundamento
ſuppoīt dicēdoꝝ eſt agendū. ¶ Pro cui⁹ deciſione
1 pmo ſuppono ꝙ ſenſus exterior nō cogno
ſcit cōplexe. pbatum fuit in ſcda queſtiōe
pmi in ſolone dubij pmi pmi articuli. Et
pꝫ. q: qd cōplecteret: vtrū ꝯgnitōem ſui
proprij ſenſibil' cū ſenſibili pprio alterius
ſenſus: ꝛ hoc nō eſt poſſibile q: cognitio/
nes pprias ſenſibiliū alioꝝ ſenſuū nō ha/
bet. vl' cū ſenſibili cōmuni eiuſdē ſenſus.
vt dicēdo. hoc coloratū eſt hoc magnum
et hoc nō pōt. q: tūc abſtraheret ꝯceptuꝫ
ſenſibilis proprij a ꝯceptu ſenſibil' cōmu/
nis. qd ſibi nō ꝯuenit: ſed ſoli ſenſui inte/
riori vel intellectui. Uel cōplecteret repli/
cando ſuā ꝯgnitōem ſui ſenſibil' pprij cuꝫ
ſeipa. vt dicēdo p viſū. hoc coloratū ē co/
loratū. ꝛ h̄ nō poteſt. tum quia ſenſibile ſi/
mul ꝛ ſemel ſolū ſuam cognitōem ſemel im
pmit: ꝛ nō bis. Scdo. q: hmōi ſibi nihil
ꝯferret: cū tales motus ſint ordinati p na
turā in ꝯſecutōem vel fugam: ꝛ replicatio
vnius ſup ſeipm nihil ad h̄ ageret: vnde
eſſet fruſtra. ꝛ ergo nō eſt in ſenſu exteriori
hmōi ꝯpoſitio: ſed ſolū ſimplex rei appre
henſio. ¶ Scdo ſuppono. ꝙ nihilominus
2 hec apphenſio ſenſibilis pōt mouere ap/
petitū ſenſitiuū ad ꝯſecutōem vl' ad fugā
hec etiā in dicto articulo dicta fuit in qſti
one ſecunda pmi. Et pbat ſic. q: in aīali
bus habētibꝰ ſolū ſenſuꝫ tactus mouetur
appetitus. vt dicit ꝛ demōſtrat. ij. de aīa. c.
ij. ꝛ tamē ꝯgnitio ſenſitiua mouēs in tali
bus eſt incōplexa. ḡ. ꝯña tenet ꝛ maior eſt
phi vbi ſup. vnde talia aīalia in nimio
calore conſtringūt ſe: ſicut conche ꝛ oſtree
petris affixe: ꝛ in approximatōne medij te
porati dilatant ſe. patꝫ minor ex pceden/
ti ſuppōne. quia talia nō habent niſi ſen/
ſum vnum ꝛ exteriorem qui per pcedenteꝫ
ſolum iudicat incōplexe. ¶ Correlariū ſeq Correl.
tur. ꝙ noticia incōplexa cōuenienter vel
diſconueniēter poteſt mouere appetitū ſen
ſitiuū. patꝫ ex pcedenti ¶ Secundo etiaꝫ Corel. 2
ex rōne. quare ſingularis cognitio ꝛ incom
plexa hmōi delectabilis nō inclinaret ad
ſe ſenſum: nulla videt ratio. quia hoc facit
in impfectis vbi min⁹ pfecta eſt cognitio.
vt dicit pbatio ſuppoſitōis pcedentis. qre
ergo nō poſſet in malis pfectis: vbi ipa p/
fectior eſt. ¶ Tertio ſuppono. ꝙ cognitio. 3
intellectiua poteſt inclinare voluntatem
vel appetitum intellectiuum: cuius ſimi
lis in ſenſu poteſt mouere appetitū ſenſiti
uū. patꝫ per phm. iij. de aīa. c. iiij. dicēteꝫ
ꝙ ſicut intellectus viderit in phantaſma/
tibꝰ: delectabile vl' triſte. ꝯſequitur aut fu
git: ꝛ ideo delectabile in ſenſu ſimilr pſenta
tum vt tale in intellectu ipi voluntati po/
teſt ipam inclinare. ¶ Scdo patꝫ ſuppoſi
tio in pueris ꝛ in fatuis vel dementibꝰ q re/
cte ſic inclinant: ꝯſiderio intellectus ſic de
ſiderio ſenſus: eo ꝙ nō deliberāt: ſꝫ pmos
motus ꝯſequunt. ꝛ ergo qd in eis pōt mo
uere ſenſum: etiā pōt mouere intellectum
et qd appetitum ſenſitiuū etiā appetitum
intellectiuū ſiue voluntatē. ¶ Forte dicet: obiectio
ꝙ in talibꝰ nō eſt volūtas cum deficiat ip/ Solo
ſis vſus liberi arbitrij. Rndet ꝙ in eis nō
eſt volūtas adhuc potēs deliberare: iō nō
peccant talibꝰ motibꝰ. eſt tn̄ in eis deſideri
um partis intellectiue. ſ. ſeqns cognitōeꝫ
intellectus. quia nō eſt queſtio qn in tali/
bus intellectus cognoſcat ꝛ cognoſcendo
inclinet ad delectabilia: ꝛ ad fugā triſtium
¶ Quarto ſuppono. ꝙ in habētibꝰ liberuꝫ 4
arbitriū et eius vſum pōt eſſe tā fortis paſ
ſio ꝛ etiā tam fortis habitus ad obiectuꝫ
ꝙ paſſio que moueret fatuū vel puerū: eti
am moueret eos. pbat pmo de paſſiōe. qa
paſſio ad venerea etiā in habētibꝰ vſuꝫ rō/
nis eſt ita fortis ꝙ abſorbet rōnem. ꝛ facit
ſenſualitatē puolare ſine pconſiliatiōe ad
obiectū. vt dicit phus. vij. ethicoꝝ. vn̄ di
cti incōtinentes puolātes. Itē ſcdo. qren̄
obfuſcaret fortis paſſio rōnem ꝛ inclinarꝫ
appetitū intellectiuū: cū dicat phs in eo/
dē. vij. ꝙ delectatio venerea furata eſt intel
lectū ſepiſſime ſapiētꝫ. Itē tanta eſt ꝙ tollit
vſum rōnis: vt dicit in eodeꝫ. vij. In dele
ctatōibꝰ venereis nemo vnqꝫ potuit ſape

re vl' intelligere. q̄re ḡ nõ poſſet a deo for/
tificari quod ea q̄ poſſet mouere puerum
etiã moueret hominẽ inclinãdo: Jdeo di
ctũ eſt. cũ venit iſte furor neſcit hr̄e modũ
Scd̄o p3 ſuppõ de habitu vicioſo in beſti
ali nõ ex natura vel infirmitate: ſ3 ex vicio
qui id̄o beſtialis dictus eſt. q2 licet vſũ rõ/
nis habeat: tñ in rãto eſt ratio diminuta
ex praua ↄſuetudine: vt nulli inclinatiõi
reſiſtat: ſed poti⁹ vndecũq3 beſtia moueret
Cõclo 1 ↄ ipſe moueret. ¶Quib3 p̄miſſis eſt prima
ↄcluſio. Cognitio incõplexa itellectiua de
delectabili vel triſti põt inclinare volunta
tẽ etiã in habẽtib3 vſum rõnis. ꝓbat̃ ſic. q2
quecũq3 ↄgnitio apud ſenſum põt moue/
re appetitũ ſenſitm̃ eius ſil'is in intellectu
poteſt incliare appetitũ itellectiuũ. ſed co
gnitio incõplexa ſenſus põt mouere appe
titũ ſenſitiuũ. ḡ põt inclinare appetitũ in/
tellectiuũ. maior eſt tertia ſuppõ. minor ẽ
ſuppõ ſcd̄a. Nec valeret ſi rñderet̃ ꝙ h̄ eſt
vex in nõ habẽtib3 vſu3 rõnis. q2 oppoſi
pbatõ tũ declaratũ eſt in ſuppõne q̄rta. ¶Secun
do ſic. Quicq̄d gñat cõplacentiã in volũ
tate: põt ipſam nclinare. ſ3 noticia intelle/
ctiua incõplexa eſt h̃mõi. igit̃. pt3 maior.
quia q̄d aliud eſt inclinatio intrinſeca vo
luntatis: niſi ↄplacẽtia in obiecto. Et pt3
minor. q2 cognitio ſinglãris incõplexa hu
iuſmodi delectabil' in intellectu rep̄ñtat ip
ſum voluntati: vt delectabile eſt ⁊ conue/
niẽs. q̄re ḡ nõ poſſet ſeq̄ ↄplacẽtia in illo?
3 ¶Tertio ꝓbat̃ ꝑ expientia. q2 expimur in
nob ꝙ ſepe tm̃ appetim⁹ cibũ vel potum ꝙ
ſtati p̄ñtato cibo vel potu ſine q̄cũq3 indi
cio vel deliberatõe p̄uia. vt in vehementer
fameſcẽtib3. nõne ḡ ibi noticia icõplexa ci
4 bi inclinat volũtatẽ. ¶Quarto. q̄ eſſet ra/
tio ꝙ incõplexa cognitio cõuenictis p̄ſen/
tis nõ poſſet volũtatẽ inclinare ſic incliat
ſenſum. Dices vſus rõnis. ⁊ dcm̃ h̄ nõ va
let. q2 incõtinẽtes p̄ualentes: vt d2 in. vij
ethicox: nõ expectãt rõnem. Jtẽ in quarta
ſuppõne dcm̃ ẽ ꝙ paſſio ſepe ſui vehemen
tia pt tollere ꝑ illo tp̄e vſũ rõnis: vl' fortis
habitus vicioſus ſiue beſtialitat̃. ⁊ ḡ hoc
Cõclo. 2 nõ ipedit. ¶Scd̄a ↄclõ. A ſola cognitiõe
incõplexa ſinglãri volũtas pt in ſe ꝑduce
re actũ volẽdi vl' nolẽdi. ꝓbat̃ ſic. a q̄cũq3
p̄t inclinari ad ↄplacentiã illõ põt velle. ſ3
a cognitõe incõplexa p̄t inclinari ad ↄpla
centiã. igit̃ pt ab ea in ſe ꝑducere actũ vo/
lẽdi. tenet ↄñã. ⁊ p3 maior. q2 a q̄ inclinat̃
ad ↄplacẽtiã: h̄ id̄ gñat in ea ↄplacentiã

q2 rep̄ñtat̃ ꝑ modũ bõi. q̄re ḡ nõ poſſet ac/
ceptare. p3 minor ꝑ ↄclõnẽ p̄cedentẽ. codẽ
mõ p̄t ꝓbari de nolitõe: reſpectu cognitõis
gñantis diſplicẽtiam. ¶Ex iſta ↄclõne ſe/ Corre. 1.
quunt̃ correlaria ſatiſ notabilia. p̄mũ hec
ↄñã nõ eſt bona. volũtas vult a. ḡ intelle/
ctus aſſentit huic ꝓpõni. a eſt bonũ. pt3 ꝑ
cõclõnẽ. q2 ſtat volũtatẽ velle a ſola ↄgni
tione incõplexa rep̄ſentante a ꝑ modũ cõ
uenictis. ¶Correlarium ſcd̄m. nõ oportet Corre. 2
cũ volũtas aliq̄d vult ꝙ ip̄m velit ꝑ ſyllo
giſmũ practicũ: cui⁹ maior eſt vl'is. ⁊ mĩor
ſinglãris ſic eſt in ſyllogiſmo deliberatiuo
rõnis p̄ctice. ¶Tertiũ correlariũ. ſil' p̄t ſta/ Corre. 3
re aſſenſus ↄclõnis p̄ctice: dicẽtis. ꝙ a eſt
fugiendũ. ⁊ rep̄ñtatm̃ ſufficiẽs ad a acce/
ptandũ. ꝓbat̃ ſic q2 ſit a actus fornicatio/
nis ⁊ ſtet ſyllogiſmus practicus. omne tur
pe eſt fugiendũ. ſed a eſt turpe. ergo a ẽ fu
giẽdũ. ⁊ aſſentiat q̇s ↄclõni: certũ ẽ ꝙ cũ il
lo aſſenſu ſtat rep̄ñtatio icõplexa ei⁹ ꝙ a ẽ
delectabile: cũ nullã habeat reſpectu ei⁹ il/
le aſſenſus ↄ̄rietatem: ⁊ ille eſt rep̄ñtatiuũ
ſufficiẽs ad acceptãdũ a vt dicit ↄclõ. ergo
correlariũ totũ vex. Hec videt̃ eſſe mens
phi. iij. de anĩa dicentis. Jntellectus pro
pter futurũ retrahere iubet ſenſus propter
ip̄m iam. videt̃ em̃ ꝙ iam delectabile ⁊ ſim
pliciť delectabile. nõ ꝙ velit Ariſtoteles:
ꝙ ſenſus ĩmediate moueat volũtatẽ: ſ3 co
gnitio ſil'is ↄgnitõni inclinatiue ſenſus
gñata in itellectu illa inclinat volũtatem
et ꝑ illã ſenſus. ¶Quartũ corre. ꝑiculoſu3 Corre. 4
ẽ valde cogitare de turpi delectabili vel ho
neſto difficili ⁊ terribili. p̄mũ tñ mag̃. p3
q2 ſola rep̄ñtatio icõplexa p̄t mouẽ ad ac/
ceptatõ3. Jtẽ cogitatio terribil' triſt̃ ⁊ ho
neſti poſſet hoiem ducere ad timẽdũ ea q̄
decet ñ tĩere. Tertia ꝑs p3. q2 hõ p̄t ð tri ſti
b⁹ hõeſt̃ cogitare exercẽdo volũtatẽ ꝑ ele
ctiões fortitudĩs: ñ ãt p̄t ſe exercere tute co
gitãdo de delectabilib3. q2 tal' tẽtatio carn̄
ẽ pctm̃. ¶Tertia ↄclõ. ſyllogiſm⁹ p̄cticus ⁊ Cõclõ 3.
rõ p̄ctica ẽc p̄t iclinare volũtatẽ. iſta ẽ phi
2. 3. 6. ⁊ 7. eth. vñ. puerb. 11. Sal⁹ vbi mł'
ta ↄſilia. ↄſilia ãt h̄ñt ſyllogiſmis p̄cticis
nᶜ ẽ hec ↄclõ dubia. ¶Cor̃. duob3 mõis Corre.
p̄t volũtas ꝑ rõe3 iclĩari ad ſuos act⁹. ſ. ꝑ
ꝓpõnes ↄplexe exp̄mẽtes bonũ ei ſic agere
vt ꝑ ↄclõnem ſyllogiſmi rõnis p̄ctice: vl' ꝑ
noticiã incomplexã rei repreſentantem vt
conuenientem vel diſconuenientẽ. p3 per
ↄclõe3. ij. hoc ð modis quibus intellectus

põt mouere voluntatẽ incliatiue ad ſuos
actus quos ꝑ fundamẽto ſupponã in po
Notã.6 ſtea dicẽdiſ. ¶ Sexto noto ꝑ ↄclõne reſpõ
ſali. ꝙ triplices ſũt actus volũtatꝭ: vt com
muniter dicit̃. ſcꝫ cõplacẽtia ꝛ diſplicẽtia.
que quaſi freq̃nter ſequunt̃ repñtatõnem
cõueniẽtis vel diſcõueniẽtis vere vl' appa
2 renter. ¶ Scdõ acceptatio vl' refutatio. qꝛ
nõ opꝫ ꝙ ſuſpẽſio dicat actũ poſitiuũ. q̃a
volũtas nõ acceptãdo vel refutãdo ſuſpẽ
ſa ẽ ab actu etiã ſiñ h̃ ꝙ i ſe aliq̃m actũ for
3 met tale vel ↄſilẽm: tu vis deliberare. ¶ Et
tertiȷ̃ ſũt delectatio ꝛ triſticia q̃ ſunt annexi
actib' volũtatis quos q̃dam dicũt ipſoſ
met actus. aliȷ̃ ꝙ ſint ꝑfectiões ↄñtes ipos
actus illoꝝ actuũ. Q, aũt ita ſit ꝓbat̃ ſic.
qꝛ volũtas pñtato obiecto ſb rõe boni incli
nat̃ in ipm naturalr̃. qd vocat̃ hĩc cõpla
centiã in obiecto. g̃ pmi act' cõueniũt vo
lũtati. ↄña nota eſt qꝛ ita pſentatũ ſb rati
one mali in ea generat diſplicẽtiã. probat̃
añs. qꝛ ſic bonũ apparẽs ſenſui nõ impedi
to ad eius appetere neceſſitat: ſic pñtatuꝫ
ꝓbat̃ 2 volũtati inclinat. ¶ Qd ↄfirmat̃. qꝛ niſi ſic
libertas eſſet volũtati nociua. ↄñs abſur
dum. ꝓbatio ↄñe. qꝛ ex q̃ in obiecto ſb rati
one boni nõ hẽret cõplacentiã. nõ haberet
rõnem inq̃rendi de annexa malicia. qd eẽt
nociuũ valde. qꝛ ſepe ſb apparẽti bono la
tet malũ. Jtẽ eodẽ mõ pſentato: ꝙ ſtudere
eſſet laborioſũ ſb rõne ſcꝫ diſcõueniẽtis: et
volũtas nõ hẽret in eodẽ diſplicentiã: nõ
haberet rõnem inq̃rẽdi de annexa vtilitate
ꝓbat̃ 3 qd eſſet ſibi valde malũ. ¶ Et tertio confir
mat̃ expientia. quare em̃ viſa pulchra mu
liere retrahimus oclos: niſi qꝛ expimur cõ
placẽtiã in ei' pulcritudine. De aliȷ̃s duo
bus actib' nõ opꝫ ꝓbare. qꝛ manifeſtũ
eſt ꝙ ſint in volũtate. ¶ Ubi merito dubi
Dubiũ 3 tat̃ q̃re cõplacẽtia ꝛ diſplicẽtia ponũt̃ act'
volũtatis: cũ videat̃ volũtas reſpectu coꝝ
nullo modo ſe habere libere. Uñ btũs Au
guſtinus. Nõ eſt in ptãte noſtra quib' vi
ſis tangamur. ¶ De hoc fortaſſe magis di
cet̃ cũ de pctõ aget̃. Tamẽ q̃ꝫtũ ad pñs ſuf
Solõ 1. ficit põt dici: ꝙ ideo cõplacentia ꝛ ſuũ op
poſitũ dicunt̃ actus volũtatis. qꝛ añcedẽ
ter eſt in ptãte hoĩs reſpectu cuiuſlibet ſin
gularis abſtinuiſſe. verbi grã. Jn poteſta
te hominis eſt: nõ inſpicere hanc mulierem
ſilr̃ nõ cogitaſſe pſeuerãter de ea vel de eius
pulchritudine: ꝛ idõ qꝛ nõ pcauemus cõ
placẽtias quas p cauere poſſemus: volun
tarie dicunt̃ añcedenter. ¶ Scdõ dicerẽt 2 aliter
aliȷ̃ qui ſũt de alia opĩone ꝙ pmi mot' nũ
q̃ꝫ ſunt pctã. cuius ↄriũ eſt ante dictuꝫ de
tentatõne carnis: ꝛ ꝙ ſemꝑ eſt pctm̃: vt di
cit mgr̃ in littera: illi dicerẽt ꝙ ſit act' volũ
tatis: cõplacentia vel diſplicẽtia: nõ liber
ſꝫ diſponẽs ad actũ liberũ. Credo ꝙ pm'
modus ſit ſecurior ꝛ verior. ¶ Scdõ dicit̃. 2
ꝙ ſepe viſo obiecto hmõi act' nõ ſunt i po
teſtate noſtra. ꝛ hoc vult btũs Aug. Jdõ
petit pſalmiſta. Auerte oclos meos ne vi
deãt vanitatẽ. ¶ Correlariũ. periculoſum ẽ Corre.
freq̃ntare ſpectacula ꝑpter hoc. qꝛ h̃ eſt ſe
exponere piculo tentatõnis. ¶ Tertio di 3.
cit̃. ꝙ in genere iſta pctã nõ poſſumus vita
re. pꝫ ꝑ auctẽꝫ Auguſtini. nõ em̃ ẽ huma
nũ nõ tangi ab hmõi appetitib'. ¶ Sed obiectio
cõtra pmos actus ſcꝫ cõplacentiã ꝛ diſpli 1
centiã: videt̃ ꝙ nõ ſint actus volũtatis. qꝛ
volũtas eſt dña ſuoꝝ actuũ a pncipio vſ
q̃ꝫ in finẽ: ꝛ nõ eſt dña hmõi ↄplacentie ꝛ
diſplicẽtie. igit̃ hec nõ ſũt actus voluntatꝭ
maior eſt phi. iȷ̃. ethicoꝝ ꝛ minor pꝫ per p
mã rõnem factã ad ↄcluſionẽ. qꝛ naturali
ter inclinat̃ per illud qd repſentat̃ ſb ratio
ne boni. ¶ Scdõ. qꝛ ſtat iudiciũ intellect'
eſſe erroneũ: ꝛ ex ↄſeq̃nti ſi volũtas habet 2
in h̃ naturalr̃ ↄplacẽtiã: neceſſitata eſt ad
peccandũ. ¶ Tertio. qꝛ ſm iſtũ modũ vo
luntas erit neceſſitata ad habẽdã ↄplacẽ 3
tiam in eo qd pñtat̃ ſb rõne boni: ꝛ cuꝫ in
adulterio poſſit apparere ratio boni dele
ctabil': opꝫebit ↄcedere vt videt̃: ꝙ volun
tas viri optimi poterit habere ↄplacenti
am in adulterio: imo neceſſario hẽbit ſtã
te repſentatõne ꝑ modũ delectabil'. ¶ quar
to. qꝛ ſic volũtas in his pmis actib' neceſ 4
ſario mouet̃ ab intellectu. pꝫ ↄña. qꝛ incli
naret̃ ꝑ pmã rõnem ↄclõnis. falſitas cõſe
quẽtis pꝫ ꝑ articlos pariſieñ. quoꝝ vn' di
cit ſic. Uolũtate exiſtẽte in tali diſpoſitõe
in q̃ nata eſt moueri: ꝛ mouẽte ſic diſpoſi
to ꝙ natũ ſit mouere: ipoſſibile ſit volũta
tẽ nõ velle: error. Scdõs ẽ clarior. dicẽs ſic
dicere ꝙ appetit' ceſſantib' ipedimẽtꝭ neca
rio mouet̃ ab appetibili: error ẽ de itellectĩ
uo. ¶ Ad .j. hoꝝ rõnũ pt dici ꝑ dca. ſ. ꝙ vo Adi.
lũtas ẽ dña ſuoꝝ actuũ ñ ſolũ ſcdoꝝ. ſ. ac
ceptatõis ꝛ refutatõis: ſꝫ etiã pmoꝝ actu
um añcedent̃. ꝛ h̃ reſpectu cuiuſlibet ſingu
larꝭ. qꝛ potuiſſꝫ. ſe ſic caute rexiſſe ꝙ illa cõ
placentia nõ veniſſet Et tertio ꝙ in gene
re nõ eſt ſic domina complacentie ꝛ diſpli

centie pro ſtatu vie ꝙ poſſit nō peccare in
illis. iuxta ſtatum cōem hoim. et hec ſatis
Uel ſic añ ſunt dicta. ¶ Alr̃ dicūt aliq̄: ꝙ ſimplr̃ ꝓ
mi motus volūtatis inclinatiui: non ſunt
pctā: qñ tāgūt ſolum ⁊ nō manēt: ſed ſtati
refellunt: ⁊ ideo illi nō ſunt in ptāte volun
tatis. nec de illis locutus eſt eſt phs in .iij.
ethicoꝝ. q: reſpectu taliū volūtas ſe habz
pure paſſiue. ⁊ obiectū cū cognitōe actiue
qui ſi cōplacētia vocarent ⁊ diſplicētia nō
eſſent act⁹ volūtatis. Alio mō ꝓmi mot⁹
apprehēſi ꝑ intellectū vt tales qñqȝ ꝑ vo
luntatē aliquo tempe licet paruo retinen
tur. ⁊ tunc ſp ſi ſint carnis: vel in ꝯtrū vir
tutis cardinalis tꝑantie vel iuſticie. ſic cō
placentia in muliere aliena vel in re alie
na in ordine ad ſe cognite eſſe tales. ⁊ tūc
ſūt pctā venialia. Qñqȝ cogniti eſſe tales
per magnā morā ſinunt a volūtate: nec re
pellūt. ⁊ ſic dic mgr̃ ꝙ hmōi ſr̃ mortīa. q:
licz nō ſit ꝯſenſus ad illud obiectū ad qḋ
eſt cōcupiſcētia: eſt tñ ꝑmiſſiue in delectati
onē ſiue ꝯplacentiā inhoneſtā. ⁊ ex illa cū
morar mortal reddit. vt dicit mgr̃ in litte
Ad 2 ra. ¶ Ad ſcḋam diceret aliq̄: ꝙ forte conſe
q̄ns i genere ē veꝝ. q: nō eſt hō q̄ ñ peccat
vt hr̃. iij. Regū. viij. ⁊ ꝓme Joh. ꝓmo. Si
dixerim⁹ q: pctm̄ nō habem⁹: noſipos ſe
ducimus. Et iō nō eſt incōueniēs ꝙ in ge
nere in ſtatu nature lapſe hō viuēs debi
to tpe ſit neceſſitatus ad peccandū: ſed nō
Ad 3 in indiuiduali vl̄ aliq̄ ſinglari actu. ¶ Ad
tertiā ⁊ ad meliorē ſolutionē ꝑcedentis eſt
notandū ꝙ cōplacētia vl̄ diſplicētia ſeq̄n
tes rōnem repſentantē rē ſb rōne boni vel
1 mali: ſunt duplices. ¶ Quedā ſunt q̄ ſunt
circa ſpūalia bōa circa que nō eſt virt⁹ mo
ralis proprie vel directe. vt ſi q̄s hr̃et com
placentiā in ſcire ſpeculatiuo. vel diſplicē
tiā de neſcire. ⁊ hmōi ñ videt̄ eſſe pctā. vl̄ ñ
de per ſe: vel niſi aliq̄d aliud aſſit: rōne cu
2 ius voluntati imputant. ¶ Alie ſunt que
ſunt circa obiecta virtutū cardinaliū. ſciłz
fortitudinis. vt ꝯplacētia in ſanitate ⁊ pa
ce corpis. ⁊ nō videt̄ eſſe pctm̄. q: natura
le eſt. Nō em̄ videt̄ peccare eger: ſi cōplacē
tiam haberet in ſanitate: Jmmo nec fortis
ſi cōplacentiā haberet de defenſione reipu
blice ſine dolore corporis. vel diſplicētia
de preſentia triſtis ſequens ſenſum. ⁊ hec
etiam quia naturalis eſt: non videtur eſſe
peccatum ſcḋm ſe. Unde beatus Auguſti
nus ſuper illo verbo Matthei. xxvj. Tri
ſtis eſt anima mea vſqȝ ad mortem: vide
tur dicere ꝙ triſticia ḋ imminēte dolore nō
ſit peccatum in martyribꝰ. Dum tamē nō
agant effeminate vel inordinate propter
eam. Si em̄ hec in chriſto fuit qui pecca
tum nō fecit: non eſt putandū eam eē pec
catum. ¶ Alie ſunt complacētie vel diſpli 3
cētie circa obiecta tempantie. vt compla
centia de obiecto delectabili ſenſui guſtus
vel tactus. quod rectum dictamen ratōis
probibet acceptari. Et hec eſt tentatio car
nis. ⁊ eſt peccatum: vt dictuz eſt ante ſup
diſtinctōem viceſimāꝓmā. Uel diſplicē
tia de huiuſmodi abſentia. ⁊ illa eſt eiuſ
dem moris. ⁊ etiam ſic peccatuz. vt ſi quis
complacentiā haberet in muliere non ſua
preſente. vel diſplicentiā ꝙ abſens eſt. vel
ꝙ recedit et huiuſmodi. ¶ Eodem modo 4
de vtili reſpectu iuſticie complacētia que
ſurgit ex repreſentatione alieni boni: vide
tur eſſe peccatum. ⁊ diſplicentia que ſurgit
ſi quis cognoſceret ſe alienum nō poſſe cō Ad for
ſequi ¶ Per hec ad formam tertiā ratiōis mā 3 ra
dicitur. ꝙ verum eſt ꝙ complacentia po tionis
teſt eſſe in viro bono. non de adulterio for
maliter: quia non repſentatur vt ſic ſb ra
tione boni: ſed in non ſua carne ſuggeren
te. ⁊ ꝙ cum virtute ſtat veniale peccatum
Sed de neceſſitate dicatur: ſicut dictū eſt
ꝙ vir bonus reſpectu cuiuſlibet ſingularis
talem motum potuiſſet prohibuiſſe: eoꝙ
potuit rationem cohibuiſſe: ne repreſenta
ret per modum boni: ⁊ ideo peccatum cō
mittit voluntarie libere: eo ꝙ hoc non fe
cit. Jn genere tamen poteſt concedi: ꝙ for
taſſe vir bonus non omnimode ſaltē com
muniter poteſt euitare: ſicut nec venialia
peccata. ¶ Ad quartam. ꝙ articuli parien Ad 4
tes loquuntur de actibꝰ ſecundis intellect⁹
ſcilicet volitōne et acceptatōne. Docte. j.
articu.

Quantū ad ſecū
dum articulum: videndum eſt de ſuppo Artic. 2
ſito queſtiōis. ſciłz. Utrum homo produ
ctus ſit a deo cum volūtate libera: Ubi q̄
ad hominē productum eſſe a deo nihil a
gere vel dicere ꝑpono. q: ſatꝫ ē notū i ſcīa
ſacta ⁊ ecī lūine natali. ſz ꝓncipalr̃ vtꝝ vo
lūtas hoīs ſit libera: ⁊ cū mgr̃ dicat di. 25.
ca. 10. triplicem eſſe libertatem. ſciliçz a ne
ceſſitate a peccato ⁊ a miſeria vocans lib

tatem a neceſſitate libertatē a coactōe. Li
bertatē a peccato: libertatē qua q̄s īmunis
eſt a pctō. quod eſt cum volūtas eſt ī gra/
tia. Et libertatē a miſeria ſtatū in quo ca
ret om̄i nociuo ⁊ omni penali. De ſola li/
bertate que eſt a neceſſitate: eſt ꝑncipalit
Notā 1. ad p̄ſens: ⁊ eſt materia p̄ſentꝫ artic. ¶ Ubi
ꝑmo eſt notandū ꝙ libertas creature rati/
onal' eſt ipamet creatura: vt libertas ange
li eſt ip̄e angelus. qđ ptꝫ. qꝛ ſolo angelo re
manēte om̄ibꝫ alijs ab eo ſecluſis: manerꝫ
ip̄e liber. ⁊ nō eſſet tunc liber ꝑ libertatē ſu/
peradditā: cum om̄ia alia ſunt ſecluſa. er
go eſt liber libertate que ip̄e eſt. ſequit̄ em̄ li
Dubiūꝫ bertas eſſentiā creature rōnalis. ¶ Sꝫ rō
ſoluit̄ nabiliter querit̄ vtrū ſic libertas homīs ſit
homo? Ad qđ (qꝛ quid nomis eſt) d̄r cōi
ter. ꝙ libertas homis eſt ſua volūtas que
per ſuam eſſentiā libera eſt. qꝛ ſic nō ſtat eſ
ſentiā angeli remanere ſine libtate: ita nec
Corre.1. eſſentiā voluntatis. ¶ Scđm quē moduꝫ
correlarie dđm eſt: ꝙ libertas d̄r analogi
ce de deo: de angelo: ⁊ de homine. deus eniꝫ
dicit̄ liber libertate ſumme ſimplicitatis.
ſcꝫ q̄ etiā eſt ſeip̄a omniū ꝯgnoſcitiua ⁊ vo
litiua ſine forma addita. angelus dicit̄ li/
ber libertate que ip̄e eſt: qua tn̄ nec cogno
ſcit nec vult: niſi ꝑ actus additos. ſ. cogni
tione ⁊ volitōne. Sꝫ homo dicit̄ liber lib
tate n̄ que eſt ip̄e. ſꝫ que eſt ſua aīa ſiue ſua
voluntas. Sicut em̄ rōnalis eſt ab aīa
ſua: inq̄ꝛtum eſt intellectus: ſic liber eſt ab
eadem aīa: inq̄ꝛtū eſt liber affectus. Et ē
denoīatio hoīs cum d̄r libera ꝑte intrinſe/
ca eſſentiali. ſcꝫ a voluntate que eſt altera
ps homīs. Primus ḡ modus libertatiſ ē
ſimplicit̄ immaterialis. puta dei. Scđs ē
medius. ſcꝫ magis material' q̄ꝫ libertas di
eo ꝙ cōponibilis cum eſſentia cognitiōis
et volitōis. Et eſt min⁹ material' q̄ꝫ libtaſ
homis. que maxime material' ē. qꝛ nō ſolū
cōponibil' eſt accidētalit̄: ſꝫ etiā eſſentialit̄.
qꝛ ꝯpoſita nō ſolum cū accidētibꝫ: verūe/
tiā cum corpe homīs. ⁊ naturalē tenden/
tiā habet ad corpus: ſicut ad illud cum q̄
plīmas facit opatiōes. ¶ Scđo ſequit̄: ꝙ
Corre. 2 in homine eſt ſua libertas trāſitiue: ſic ſua
aīa. ſꝫ in anima nō eſt ſua libertas tranſi
tiue. cum libertas ei⁹ ſit ip̄amet: q̄ꝫuis poſ
ſit dici libertas in volūtate intrāſitiue. ſic
dicimus idē eſſe in ſeip̄o. vt deitatē in deo
deū in ſua eſſentia. vel ecōtrario: eſſentiā
dei eſſe in deo. ⁊ ſic eſſe in aliquo. ē eſſe illđ.

¶ Scđo eſt notandū ex eodē. ꝙ idem poſ/ Notā 2
ſunt eſſe in re ⁊ pro eodē ſupponūt: libtas
a pctō. libertas a miſeria. libertas a neceſ/
ſitate. libertas indifferētie. ⁊ libertas ꝯtra
dictōnis. qđlibet em̄ d̄r volūtas hominiſ
que libera eſt a pctō cum eſt in grā. libera
a miſeria cum eſt ſine pēa: a neceſſitate: qꝛ
nō pōt cogi. ⁊ libertate indifferētie cum oī
no reſpectu ſui eſt indifferēs ad vtrūq̄ꝫ cō/
tradictōis. Sꝫ libera d̄r libertate ꝯdicti/
onis. qꝛ etiā ad vnā ꝑtem plus de ſe incli
nata q̄ꝫ ad aliq̄d aliud: pōt tn̄ in oppoſi/
tū. vnde om̄is libertas indrn̄tie eſt libtaſ
ꝯdictōnis. ſed nō ecōtrario. ¶ Tertio ē no Notā 3
tandū ꝙ duplex eſt libertas a neceſſitate.
Una eſt libertas cōplacentie. q̄ oponit̄ ne
ceſſitati coactōis. q̄ libertate pr̄ libere ge/
nerat filiū in diuinis. qꝛ ꝯplacēter. vt dcꝫ
eſt. q. x. ꝑmi libri. Et d̄r q̄ aliq̄d illđ quod
agit. q̄ꝫuis illud ageret ineuitabilr: vel eti
am q̄ poſſet oppoſitū. tn̄ naturali cōplacē
tia ⁊ ꝓpria bonitate talem ꝑfectōem agit
nō inducta vel coacta ꝑ aliqđ diſplicens
Alia eſt libertas cōtradictōnis: qua. ſ. vo
lūtas pōt in hoc ⁊ in illud. ſ. in ei⁹ oppoſi
tum contrarium. vel ſaltē in hoc ⁊ nō ī hoc
et eſt recte ꝯdictōis. qꝛ in hoc ⁊ nō in h̄ ſūt
ꝯdictoriꝫ termini. ¶ Ubi rōnabilit̄ querit̄. dubiūꝫ
vtrū volūtas opa ſua faciat libertate cō/ ſoluit̄.1
placētie? Ubi breuiter dđm eſt. ꝑmo ꝙ vo
lūtas hoīs ꝑmaria intētōe nō dꝫ: imo cū
agit: dꝫ n̄ agere primaria intentione pro/
pter ſe: vel ſui grā. patꝫ. qꝛ cū li propter di
cat cauſam finalē. ꝓpter illud debet agere
ꝓpter qđ eſt. ſꝫ eſt ꝑncipalr ꝓpter deū. ergo 2
⁊ ꝓpter deū debet agere ꝑncipalr. ¶ Se/
cūdo correlarie ſeq̄t̄. ꝙ ꝑmaria intētōe de/
bet nō eſſe libera libtate ꝯplacētie ī agēdo:
ſic ꝙ ꝑmaria intētōe ſibi liceat agere ꝓpt̄
ſe. pꝫ ex p̄cedēte. h̄ em̄ eſt ꝓpriū dei. nō em̄
cōuenit alicui creature. ¶ Tertio. ꝙ volū/ 3
tas hoīs ſcđaria intētōe dꝫ agere ſuo tpe
ꝓpter ſe ⁊ ſui grā. pꝫ. qꝛ dꝫ agere ꝓpt̄ deū
ꝑmaria intētōne. ⁊ in h̄ ꝯſiſtit bonū ſuum
ḡ ſcđaria intētōe dꝫ agere grā ſui. vn̄ apl's
oē qđcūq̄ꝫ facitꝫ in vbo aut ī ope: oīa in no
mine domini ieſu xp̄i facite. grās agentes
deo ⁊ pr̄i ꝑ ip̄m. ad Col. iij. ¶ q̄rto. qꝛ ſcđa/ 4
ria ītētōne volūtas libtate ꝯplacētie p̄t a
gere ꝓpt̄ ſe. ſ. ſcđaria ītētōe ſeip̄aꝫ. ⁊ ſuū bo/
nū ītriſecū ītendēdo. pꝫ ex p̄cedēte. qꝛ agē
do ꝑmo ꝓpt̄ deū ſcđario p̄t ītēdere ⁊ agere
ad bonū ſuū. vn̄ niſi h̄ liceret dn̄s h̄ bonū

propꝛium petere nō docuiſſet: docēdo nos
petere in dñica orōne. Adueniat regnum
5 tuū Math. vj. ¶ Quinto dr ꝙ volūtas i/
ordinata pōt ꝑmaria intentōe agere pro/
pter ſe. patz. q2 in hoc peccauit tā angelus
ꝙ homo: ꝙ eligēdo voluit habere a ſe pri
mo ⁊ ꝑncipalr que dei grā conſeq̄ debebat
vt ptz ex ꝑcedentibꝫ. ¶ Omiſſis igit̄ alijs
ſolum reſtat videre: an voluntas libera ſit
libertate oppoſitōis ⁊ in quibꝫ hec exiſtit.
Cōclo 1 vbi premiſſā faciles ꝓpōnes. ¶ Prima ꝙ
uis volūtas homis ſit libera libertate op
poſitōnis. tñ nullū effectū vel actū pōt: ni
ſi virtute alterius agētis ꝑncipalr concur
rentis ⁊ cōproducētis. ꝑma ps eſt bti Au
gu. iij. de libe. arbi. determinātis. ꝙ volun
tas nō poſſit cogi: nec a ſupiori nec ab īfe/
riori nec ab equali. ſcz nec a deo nec ab alia
volūtate nec ab alia natura inferiori. Itē
eſt venerabil' Anſel. ij. ⁊. v. cap. de libe. ar/
bi. determinātis. ꝙ vvlūtas nulla re pt co/
gi. Item determinat btūs Bern. li. ſuo d li
2 be. arbi. per totū fere. ¶ Scdo ptz conclu/
ſio aucte phi loquētis in lumine natali. iij
ethicoꝝ dicētis. ꝙ opationū dñi ſum⁹ a pn
cipio vſqꝫ in finē. qd nō eſt ſine libtate vo
lūtatis. Item vult. ix. meth. primo perihe
menias. Idem q̄ſi clamat ꝑ totā phiam.
vn̄. x. ethicoꝝ. iij. iiij. ⁊. v. politicoꝝ. vult ꝙ
leges debēt cohercere a malis: fruſtra autez
cohercerēt potentiā in ↄ̄trium nō valentez
3 ¶ Tertio ꝓbat concluſio ex his q̄ omibꝫ vi
dent. ſic qd omibꝫ videt naturali rōne iu/
dice: videt veꝝ: ſed omnibꝫ videt volūta/
tem eſſe liberā. igit pz maior. q2 oēs in idē
tendere: ſignū eſt naturā h' vt veꝝ inſinu/
are. Item qd ſapiētibꝫ appet veꝝ eſt. patz
minor. q2 oēs reputāt malis deberi penas
ꝓ delictis: ⁊ iuſtis ꝑmia ꝓ meritis: qd non
poſſet eſſe veꝝ: ſi nō libere: mali ꝑue: ⁊ ſi iu
ſti bene opera ſua ꝓducerēt ¶ Dicet ꝙ etiaz
ſm naturā debet mal' pena: ⁊ bonis pmiū.
Solō ſi nulla eſſet libertas volūtat̄. ¶ Iſtud nō
ſoluit: ſed eſt fuga hereticoꝝ. volentiuz: ꝙ
omīa eueniūt ex neceſſitate. Et ē dcm coꝝ
verū de pena cōtracta ⁊ pmio ↄ̄cto. ſed in
ſanū eſſe videt de pena inflicta: quā omes
tñ ↄcedūt deberi his: q̄ faciūt mala. q2 vt
dicit phs. iij. ethic. de neceſſarijs nec lau/
damur nec vitupamur. nec debet pēa: nec
ſuppliciū. ⁊ q̄s puniret ḡue. eo ꝙ tēderet de
orſum. ita ſilr null⁹ ſane mentis diceret ali
cui penā infligēdaz ꝓ eo ꝙ oimode vitare
nō poſſet. ¶ Quarto ꝓbat ↄclo experientia 4
q2 q̄libet expit̄: libere ſe poſſe ire ad ecclīaz
⁊ poſſe dimittere. Vn̄ Joh. xix. dic̄ pylat⁹
ſaluatori: ↄfitēdo ſuā libertatē. neſcis q̄a
ptātem habeo dimittere te: ⁊ crucifigere te.
Et ſi cuiqꝫ ꝑncipi diceretur. ꝙ poſſit hoc
et nō poſſit in eius oppoſituz: vtiqꝫ caperet
indignāter. g̃ naturali expiētia oēs ↄfiten
tur libertatē volūtatis. vbi aūt tot cōcur/
runt teſtimonia: velle ↄ̄triū aſſerere: videt
eſſe inſanie plus ꝙ ſapie. ¶ Scda ps con 2 ps probat
cl'onis ptz. q2 volūtas in nihil pōt: niſi do
ꝑncipaliter opante. cū ab eodē neceſſario
depēdeat in agere: a quo in eſſe. Itē nō po/
teſt iux̄ legē ſolitā: niſi cōcurrente itellectu
⁊ ei⁹ ↄgnitōe: cū n̄ ferat in icognitū. ¶ Sz oppōit. 1
cōtra dicet. q2 ex q̄ optet ad actū volūtat̄
cōcurrere aliud agēs ſupius ad volunta/
tē. vel ergo cōcurrit naturalr. ⁊ ſi ſic: tūc tm̄
cōcurrit ad vnū. ⁊ ſic volūtas nō poterit i
ↄ̄trium illi⁹. ergo nō ē libera. Vel cōcurrit
voluntarie ⁊ libere. te ſi ſic: da ꝙ non velit
cōcurrere: iā volūtas in nihil poterit: ꝑ ſe/
cundā ptem ↄcl'onis. ¶ Ad hanc rōnē di/ Solō
ctū eſt ꝑus in ꝑmo li. ꝙ de⁹ dādo libtatē
volūtati ↄſeq̄nter dedit ei: vt qdcunqꝫ eli
geret: cū ea ad illius electōem concurreret
Et ꝑ h' rn̄det ad rōnez in forma. dicendo
ꝙ illud agens ſupius libere cōcurrit cum
volūtate. ⁊ ꝙ ſi nō vellet cōcurrere ꝙ volū
tas nihil ꝓduceret. ſz tñ libera eſt. q2 deus
in omnis rei electōe quā eligit: libere ſecū
cōcurrit. Et oino ſi rō valerz: tolleret actio
natal'. q2 certū ē catholico ꝙ ds libe cōcur/
rit ad opa nate: ſic ad illuminatōz ſol. ⁊ ſi
nō vellet concurrere: ſol non illuminaret
et tñ ſol naturalr illuminat. q2 de⁹ ſecū de
lege cōi ꝓductōem luminis cauſat. ſic ſuo
mō ddm eſt de volūtate liba. ¶ Secūda Cōclo 2
ↄclo. nō ex eo adeq̄te volūtas dr liba: q̄a
pt i effectū: ⁊ etiā in ipm. ptz. q2 ita agētia
natalia eēnt liba vt caliditas calefac: cū ex
cedit reſiſtētiā. nō ſūt calefac vbi nō exce/
dit. ¶ Tertia ↄclo. nec ex h' ē liba adeq̄te Cōclo 3
q2 ſua cognitōe qn̄qꝫ fert in hoc. quādoqꝫ
in eius ↄ̄trium. quia ita facit canis ꝓhibē/
te coquo nō inuadit carnes: quas inuade
ret et comederet niſi alijs prohiberet. ¶ Q̄r
ta cōclo. libertas volūtat̄ ꝓ ſtatu vie in h'
ꝑncipalit videt exiſtere: quia poſitis cau/
ſis ſufficientibus ex parte obiecti ⁊ repre/
ſentationis ad ipſius acceptationem: vo
luntas poteſt ipm nō acceptare. Itē poſit̄

illis ſufficientibꝫ ad obiecti refutationē:
ip̄m pōt nō refutare p3 ꝯcluſio ex determi/
natis.q2 libera eſt:ꝑ p̄mā partem ꝯdōnis
p̄me.⁊ nō ex eo ꝙ diuerſis diſpoſitōibꝫ cir
cūſtātiaꝝ pōt in effectū ⁊ eius ꝯ̄triū.ꝑ ſe/
cundā ⁊ tertiā.ḡ videt̃ ꝙ libera dicat̃.quia
oībꝫ eiſdē exiſtētibꝫ pōt in actū:⁊ pōt nō
obiectio in ip̄m.⁊ hoc eſt ꝓpoſitū.¶Sed ꝯtra. foꝛ
1 te dicet̃.q2 quolibet obiecto volūtati ſuffi
ciēter p̄ſentato ſb rōne boni vel mali: volū
tas circa ip̄m neceſſario habet actū.ḡ con
cluſio falſa.tenet ꝯña.q2 ꝯcluſio q̄rta di/
cere videt̃ ꝙ pōt in ip̄m ⁊ nō in ip̄m .ḡ pōt
reſpectu eius nullū hr̃e actū.ꝓbat̃ añs. q2
obiecto ſufficienter p̄ſentato vel neceſſario
acceptat vel refutat vel deliberat de eodem
ſi ratio malicie vel bonitatis ſit incluſa. q̄
nō apparet:⁊ manifeſtū eſt ꝙ in q̄modoli
bet faciat iſtoꝝ trium ſemꝑ habet actū ad
Cōfir minus deliberatōis.¶Confirmat̃.q2 nō vi
det̃ in ptāte voluntatis obiecto ſufficiēter
p̄ſentato ſe reſpectu eiuſdē ꝑuare omni a
ctu.igit̃ ꝯcluſio falſa.ꝯña nota.ꝓbat̃ añs
per experientiā.quia q̄nto plus ad h̄ conat̃:
tāto plus circa obiectū agit. licet nō acce
ptādo:tñ eligēdo ſe ab ip̄o remoueri. mo/
do hoc eſt actū hr̃e circa ip̄m.¶Scd̄o ſic.
2 q̄libet obiectū ſic acceptū neceſſitat volū
tatē.ḡ ꝯcluſio falſa.ꝯña nota eſt.⁊ añs p3
q2 neceſſariū eſt volūtatē ip̄m acceptare vl̄
nō acceptare.ḡ ad hanc neceſſitatē induc̃
ip̄am obiectū.¶Tertio.q2 rep̄ſentatio ꝑfe
3 cta eſt q̄ñ maioꝛ ⁊ minoꝛ ſyllogiſmi practi/
ci ſunt in actuali cognitōe rōnis. ſed tunc
volūtas nō pōt ñ velle.ḡ ꝯcluſio falſa. cō
ſeq̄ntia nota eſt.⁊ maioꝛ ſupponit̃. ⁊ mioꝛ
declarat̃ ꝑ ph̄m.vij.ethicoꝝ:dicētē.ꝙ q̄ñ
maioꝛ dicit oē dulce:guſtare opꝫ.⁊ mi
noꝛ hoc ſc3 vinū eſt dulce:ſimul op̄at̃ ⁊ bi
bit.Item videt̃ velle.iij.de anīa.dicens.ſi
oē tale eſt faciendū.⁊ hoc ſit tale.ḡ talis
ſimul mouet̃ ⁊ agit.¶Quarto .q2 obiectū
4 beatificū clare viſum neceſſitaret volunta
tē.ergo reſpectu eius nō poſſit nō velle.ergo
⁊c.tenet ꝯña.⁊ p3 añtecedens.q2 tale btīfi/
caret.modo nullꝰ poſſet p̄ſentatā btītudi
nē nō velle.¶Hec nō vident̃ mihi conclu
dere.vñ ad p̄mā rōnem q̄dam dicūt ꝙ an
cedens eſt veꝝ:⁊ tñ voluntas eſt libera.q2
nō neceſſitat̃ ad acceptandū nec neceſſita
tur ad refutandū.ſ3 deliberare pt̄ q̄d ſi po/
neret̃ nō eſſet ꝯtra ꝯdōem.S3 ego nō cre
do illā opionem eſſe veram.imo eſtimo ꝙ
clare ⁊ ſufficiēter obiecto p̄ſentato volūtas
pōt nullū actum in ſe foꝛmare:ſed pure ſu
ſpēſiue ſe habere reſpectu eiꝰ.⁊ hoc videtur
mihi:q̄d experioꝛ in me ip̄o.ſc3 ꝙ p̄ſenta
to obiecto ſepius ad aliud me diuerto. vl̄
actum p̄oꝛem ꝯtinuo:nihil i volūtate foꝛ
mādo reſpectu obiecti p̄ſētati. ſ3 pure me
habeo negatiue reſpectu illiꝰ.¶Ad rōnē Ad 1
igit̃ in foꝛma dico ꝙ loq̄ndo de actibꝫ ſecū
dis:añs nō eſt verū.Ad ꝓbatōem eiꝰ ne/
getur diuiſio.quia ſtat ꝙ nec vno nec alio
illoꝝ triū faciat.puta ſi nullū actum reſpe
ctu ip̄ius in ſe foꝛmat.hoc videt̃ velle arti
culus pariſieñ.p̄us allegatꝰ dicēs:ꝙ dice/
re ꝙ appetitꝰ ceſſantibꝫ impedimētis neceſ/
ſario mouet̃ ab appetibili:erroꝛ eſt de itel
lectiuo.⁊ hoc pōt.q2 nō foꝛmabit actū ni
ſi libere.¶Ad ꝯfirmatōem d2:ꝙ licet non ad ꝯfir.
poſſit eſſe ſine actu p̄mo obiecto ſic p̄ſenta
to:que eſt inclinatio:pt̄ tñ eſſe ſine actu ſe
cundo circa ip̄m.puta ad alteꝝ ſe diuertē
do:vel actū aliū cōtinuādo:nec acceptan
do nec refutādo:nec deliberatōem reſpectu
eius in ſe foꝛmādo.¶Ad ſcd̄am neget̃ añ Ad 2
cedens.⁊ ad ꝓbatōem eiꝰ dicat̃.ꝙ licet ne/
ceſſariū ſit volūtati obiectū acceptare vel
nō acceptare.q2 ꝯ̄dictoꝛia ſunt.tñ ad hāc
neceſſitatē nō inducit obiectū:ſed ſequit̃
naturā entiū qua inter ꝯ̄dictoꝛia nō ē me
diū ⁊ ad h̄ nō acceptare nihil facit obiēm
ſed potiꝰ inclinat ad ſe ſi rep̄ntat̃ vt bonū
ſ3 eſt ex libertate volūtatis.¶Ad tertiā. ꝙ Ad 3
ph̄us vult ꝙ ſepe ita fiat:ꝙ q̄ñ ſyllogiſmꝰ
practicus eſt ꝑfectꝰ ſimul ſequit̃ actus.nō
tñ vl̄r ꝙ neceſſario ſequat̃: imo practico ſyl
logiſmo ꝑfecto adhuc p̄t volūtas delibera
re.Et experimur in nobis ꝙ dictāte rōne: ꝙ
oīs talis habet nūc ſurgere de lecto:⁊ ego
ſum tal̄:nō ſemꝑ ſurgimꝰ.Et de h̄ magꝭ di
cet̃ poſt in alio articulo.ꝙ volūtas quādo
ꝗ agit ꝯ̄ tale dictamē.¶Ad q̄rtam mul/ Ad 4
ti mōi dicēdi ſunt:mihi aūt videt̃ ꝙ obie/
ctū btīficum clare viſum eſſe neq̄t:niſi deo
lumē glorie infundēte vel ei ꝓpoꝛcionabi/
le.⁊ ſi hoc infundit credit̃ ꝙ nō poſſit non
velle de lege oꝛdinata.Hoc aūt lumen nō
habet̃ pro ſtatu vie in puris viatoꝛibꝫ. et
ſic nō eſt ꝯ̄ dicta.¶Si dicat̃ ponat̃ ꝙ deus Dubiū
claram viſionē ſui infundat:⁊ nō poſt mira
culoſe agat. vtꝝ voluntas poſſit nō vel
le.¶Credo ꝙ nō:⁊ nō eſt ꝯtra dicta. q2 li/ Solo
bertas volūtatis nō eſt reſpectu finis opti
mi:reſpectu ſue bonitatis ꝑfecte viſi:ſ3 re/

Concluſio. 5 ſpectu ordinatoꝝ in talem finē. ¶ Quinta ꝯcluſio. Nō oportet om̄es actus volūtatis fieri ex deliberatōe. hec pꝫ de opatōibꝫ quas facit pfectus artifex ſm artem. Nā ille volitiōes interiores quibꝫ ſic vult agere vt ars exigit: ſūt actus volūtatis: notū eſt. ⁊ nō fiūt ex deliberatōe. igiť. maior ē nō et minor ptꝫ per illud phi. ij. phiſicoꝝ. perfecta ars nō deliberat. ¶. Sc̄d̄o patꝫ de actibꝫ p̄mis volūtatis. ſcꝫ de inclinatōnibꝫ que ſequunť repſentatiōem cōuenientꝭ vł diſcōuenientis. quas impoſſibile eſt p̄cedere deliberatōem. nā ſepe dc̄m eſt. non eſt in ptāte noſtra quibꝫ viſis tāgamur. ¶ tercio ptꝫ rōne. quia in fatuis ⁊ dementibus volūtas pōt moueri ⁊ actus ſuos formare ſine deliberatōe: vt notū eſt. Et nō pōt hoc minus in his qui nō ſunt tales. qꝛ habitꝰ boni vel etiā mali acq̀ſiti p modū nature inclināt: a quibus poſſunt ſine p̄uia deliberatōe elici actus. Item ex fortitudine paſſionis: vt incōtinentes p̄uolātes. de quibꝰ in. vij. ethicoꝝ dicit: nō deliberāt. ¶ Itē q̄rto. Si quis vult ſtudere vel ſpeculari bn̄: puerile eſſet dicere ꝙ omnē ꝓpōnem quaꝫ format: formaret p p̄mā deliberationē: vel etiā omne p̄dicatū qđ p̄dicat. ¶ Correlarium. Stat mltos actus volūtatis p̄ncipari ad modū nature. ptꝫ. qꝛ que ſine deliberatiōe fiūt: ad modū nature fiūt: que non dliberat. mō per p̄cedentē ꝯclōnē: multi ſūt ſine deliberatōe p̄uia. igiť ⁊c̄. ¶ Sꝫ ꝯtra dicetur. que fiūt p modū nature nō videtur eſſe meritoria vel demeritoria: ſꝫ voluntatis actus fiūt p modū nature ſaltē aliq̄ vt dictū eſt in correlario. ergo aliq̄ ſūt qui nͨ ſunt meritorij nec demeritorij. ¶ Rn̄deť. ꝙ quicq̄d ſit de ꝯclōne: qꝛ vt dc̄m eſt in precedenti articlo: nō eſt multū mirandū ꝙ aliqui actus volūtatis ſpēaliter p̄mi: ſic inclinatio ad fugā triſtis: nō eſſent demeritorij tn̄ hec ꝯn̄a nō valꝫ. volūtas facit hoc ad modū nature. ḡ nō demereť. qꝛ licꝫ ad modum nature faciat: tn̄ poſſet agere aliť. ⁊ ſi hoc negligat: imputať ei. vt ſi q̇s ex habitu malo ſtatim mulierē pulchrā viſam cōcupiſcat: iputať ei. qꝛ potuit a p̄ncipio nō acquirere hūc habitū. Itē poſſet ſe tenere contra euꝫ. Et id̄o ratio nō concludit. vnde maior eius vniūſaliter intellecta eſt neganda. mlta em̄ ad modū nature fieri poſſunt: ⁊ tamē eſſe meritoria vel demeritoria vt dictum eſt. Hoc de. ij. artic.

Quantū ad tertium articulum videndū eſt. Utrū volūtas ſit actiua ſuoꝝ actuū? ¶ De quo dimiſſis opīonibꝫ doctoꝝ ꝯrijs p̄mo ſuppono ꝙ cū duplices ſint actus volūtatis. ſ. immanentes: de quibꝫ dictū eſt in p̄mo articu. ⁊ vocanť eliciti: ſaltē ſecundi. Alij ſunt impati. ſcꝫ quos facit voluntas in mēbris. De im̄patis nō eſt queſtio quin volūtas faciat eos. qꝛ dn̄atur corpori p̄ncipatu diſpotico. ſicut dn̄s ſeruo. vt habeť p̄mo politic. id̄o mouet corpus put vult: ſic ꝙ corpus nō egrū vel al̕s impeditū paret impio voluntatis. Sed de immanētibꝫ reſpectu q̄rum voluntas ſe habet paſſiue: itelligo articulū. ¶ Quibꝫ p̄miſſis eſt p̄ma ꝯclō hec quāuis volūtas nō ſit totale pducēs ſue volitionis vel nolitōnis. eſt tn̄ poſt deum p̄ncipale pducens illius p̄ma ps pꝫ per ſecundā partē p̄me ꝯclōnis articlī p̄cedētis qꝛ neceſſe eſt cōcurrere in om̄i opatōne voluntatis cauſam p̄mā. eo ꝙ cauſa ſecūda in nihil poteſt pductiue: niſi p̄ncipaliꝰ cōproducente cauſa p̄ma. vt dic p̄ma ꝓpoſitio auctoris de cauſis. ⁊ habetur a pho. xij meth. ⁊ p̄mo de celo. auctoritates fuerunt ſepe allegate. ⁊ aplus ad Phil. ij. dic. Deus opať in nob velle ⁊ pficere. Itē etiā iuxta legē cōem oportet inſtrumētaliter ꝯcurrere cognitiōꝫ itellectiuā repſentantē obiectū p modū boni vel mali: ex eo ꝙ nō ferť ī incognitū vt volūtas eſt. vn̄. iij. de aīa. appetibile mouet. ⁊ ppter hoc intelligentia mouet. ¶ Sc̄d̄a pars probať ſic. p̄mo ꝙ volūtas hmōi actus faciat. qꝛ ſi eos nō faceret: nō eſſet libera reſpectu eoꝝ: nec dn̄a reſpectu eoꝝ. falſitas ptꝫ. iij. ethicoꝝ. Et ſi nō libera eſſet vel dn̄a actus: nec ad meritū nec ad ſuppliciū deberet ſibi imputari. pbať tn̄ ꝯn̄a. qꝛ nō videť ꝙ paſſiuū natum aliquam formā in ſe recipe poſſit reſpectu eius eſſe liberū ⁊ hr̄e dn̄ium in ſua poteſtate nō recipiēdi illā formā. qꝛ agētis eſt determinare paſſum. nec eſt in ptāte: vt vidꝫ patiētꝭ naturali agēte pn̄te nō pati. ¶ Qđ confirmať. quia ſi paſſiuū agente preſente poſſit nō pati: vel hoc eſſet: quia reſiſtere poſſet ſic ꝙ agens nō poſſit formā introducere impeditū per reſiſtentiā. ⁊ ſi ſic tunc voluntas nō poterit recipere volitionē ab agente: niſi libere amoueret reſiſtentiā impedientē eius generatōem: ⁊ cum h̄ ſit age

Concluſio. 1 (margin, beside "ticulū. ¶ Quibꝫ p̄miſſis eſt p̄ma ꝯclō hec")

arguit. (margin, beside "ſit actiua ſuoꝝ actuū")

2 (margin, beside "lūtas hmōi actus faciat")

Confir. (margin, beside "confirmať")

re: habet ꝓpoſitum.ſcʒ ꝙ amouēdo impe
dimentuʒ ⁊ reſiſtentiā agit ad volitionis
gn̄atōem. Ul' hoc eſſet:qꝛ ad hoc ꝙ agēs
formā induceret:aliq̄ diſpoſitio requirere
tur ex pte voluntatis.quā nō poſſet agēs
producere:⁊ ideo volitōem nō poſſit virtu
te ſua inferre.⁊ ſi ſic:tūc illam diſpoſitōeʒ
requiſitā opteret ꝓducere ipammet in ſe/
ipa voluntatē.⁊ ſic adhuc agere ad gn̄ati
onem volitōis:gn̄ando diſpoſitiōem ne/
ceſſariā pro ipiꝰ introductōe.⁊ ſic nullo mo
do ſtabit voluntatē eſſe dn̄aʒ actus:⁊ nō
lanis. R coagere ad actus gn̄atōem.¶ Hic q̇dā m̄
dent.ꝙ libertas volūtatis nō ↄſiſtit in a/
gendo volitōem.qꝛ nō agit eam:nec in re
cipiēdo eam ab obiecto.qꝛ neceſſario pa/
tit̄ ab eo:ſed in mouēdo potētias alias.ſ. i
tellectum ⁊ rōnem ac ſenſum ad p̄ſentan/
dum vel ſbtrahendū hoc obiectū:ex cuiꝰ
ſbtractōne ſequit̄ defectus actus volendi
Elidit. 1 vel nolēdi.¶ Sed hec m̄ſio nō valet. q̇a
actus volendi ꝓhibet̄:cū dꝛ Exo.2. Non
ↄcupiſces:nō aūt ꝓhiberet̄ ſi nō eſſet i po/
teſtate homis eū vitare.qꝛ nihil magꝭ ab
ſurdum eſt (vt dicit Hieronymꝰ) q̄ȝ deum
2 aliqđ impoſſibile p̄cepiſſe.¶ Scđo.quia
actus qui ſunt ꝓncipalius meritoꝝ vl' de
meritoꝝ:debēt magis eſſe in poteſtate vo
luntatis.ſed volitio ⁊ nolitio ſūt magꝭ me
ritoꝝ vel demeritoꝝ q̄ȝ actꝰ impati. ḡ ſūt
magis in ptāte voluntatis. ptʒ maioꝛ.qꝛ
demeritū ꝓncipaliter eſt a volūte:⁊ ideo a/
ctus quo ꝓncipalius demeret̄ eſt ꝓncipali
us a volūtate.ptʒ minoꝛ.qꝛ ꝓncipalr̄ dici
tur quis bonus:qꝛ vult bene ⁊ eligit bona.
nō qꝛ ad extra facit bona:imo ad extra de
genere poſſunt eſſe bona:ſʒ qꝛ aliquoꝝ ho
minū eſt diſtorta:nō merent̄:ſed demeren
tur:De quibꝰ Mat.vj.dꝛ.ꝙ orātes vt vi
deant̄ ab hominibꝰ:vel ieiunātes receperūt
mercedē ſuā.Et.v.ethicoꝝ dꝛ.ꝙ q̇ iniuſti/
ficat ex ignorātia.vel paſſiōe iniuſtificati
onē facit:nō tn̄ eſt iniuſtus.ſʒ qui ex electi
one:ille eſt iniuſtus ⁊ malus.Et Sen̄.in
ep̄la ad Syrenū dicit.Om̄ia ſcelera:eti/
am ante effectū opis q̄tuʒ culpe ſatis eſt
ꝑfecta ſūt.¶ Tertio.qꝛ ſm̄ hanc rn̄ſioneʒ:
3 om̄es noſtre opatiōes eſſent neceſſarie:ſic
ꝙ nō poſſemus in alicuius opis oppoſitū
falſitas patet per dicta in p̄cedēti articulo
et ↄn̄a tenet.quia volitio ⁊ nolitio eſſēt ne
ceſſaria.quia nō in poteſtate noſtra.ḡ eti/
am actus ſequētes.qꝛ poſito velle: pōitur

actus impatus:nō exiſtēte impedimento.
Sed dicet̄ iuxta rn̄ſionē:ꝙ i poteſtate vo/
luntatis eſt cohibere ne pntet̄ cōtra.nō pt̄
cohibere niſi velit ⁊ velle nō eſt in ſua ptā/
te.¶ Scđo ꝓbat̄ ↄclōnis ſcđa ps:niſi vo/ ꝓbat
lūtas ageret ſuas electōnes:mala actio vl'
electio nō deberet ſibi ꝓncipalr̄ iputari. fal
ſitas ptʒ.qꝛ nō imputat̄ obiecto: ſʒ volun
tati.⁊ ptʒ ↄn̄a.qꝛ magis iputat̄ agenti q̄ȝ
patienti:cū agēs ꝓncipalius ſe habeat ad
ipm.¶ Tertia rō.qꝛ itellectio ⁊ volitio di/ 3
cunt̄ actiōes imanētes.vl' ḡ qꝛ manent in
ſuo paſſo.⁊ ſic etiā oēs actōnes naturales
eſſent imanētes.qꝛ manēt in paſſo.vl' quia
manēt i agēte:⁊ ex ↄn̄ti cū maneant in in/
tellectu et volūtate:ſequit̄.ꝙ itellectꝰ agit
ſuā intellectōem:⁊ volūtas ſuā volitōem 4
¶ Et q̄rto.cū volūtas ſit potētia liba:ē ea
dē oppoſitoꝝ.ix.meth.⁊ h̄ nō eſſet:niſi a/
geret ſuā volitōem.igit̄.ꝓbat̄ minoꝛ.quia
nunq̄ȝ obiectū eſt ꝓductm̄ oppoſitoꝝ:cuȝ
moueat vt agens naturale.⁊ ḡ optʒ ꝙ poſ
ſe ad oppoſita teneat ſe ex pte volūtatꝭ:n̄
obiecti.¶ Quinto.itellectꝰ eſt cā ꝓductia 5
ſue itellectōis.ḡ volūtas ſue volitōis.con
ſeq̄ntia tenet.qꝛ videt̄ eſſe ſilis rō.qꝛ ſic ab
intellectōne dꝛ itellectꝰ:ita a volitōe dicit̄
voluntas.an̄s appet.qꝛ quō phantaſma
extenſum ageret itellectōem inextēſam.⁊ i
intellectū extenſum:niſi adiutorio ipius i
tellectus ꝓncipalr̄ agētis.¶ Sexto.qꝛ qui 6
libet expit̄ in ſe.ꝙ format in ſe libere:electi/
onē amare medicine recipiēde.ſpe ſanitatꝭ
vel aliq̄d ꝓporcionabile.vt ſpe ſcie electio
nē laboris.¶ Septimo eſt hec ↄclō beati 7
Aug.xij.de ci.dei c.xxvj.vbi vult.ꝙ duobꝰ
equalit̄ diſpoſitis ⁊ aīa ⁊ corpe:vnꝰ pōt ca
dere ⁊ aliꝰ ſtare:circa idē obiectū.cuiꝰ cām
dic̄ eſſe libertatē.ſi ḡ oīa ipellētia ſūt paria
q̄ eſt cā caſus vniꝰ:ſi nō agat volūtas ele
ctōem q̄ cadit:qꝛ ſi obiectū eā faceret:eq̄/
liter caderet vterq̄ȝ.cū diſpoſitōes actiue
⁊ paſſiue ↄſil'es ſint.¶ Correlariū.idē agit Corre
in ſeipum.pʒ de volūtate ꝓducēdi in ſe a/
ctū volendi:p ↄclōnis ſcđaȝ partē.¶ Sʒ
in ↄtrium iſtius illi qui ſunt de alia opione In ↄtriū
multas addunt rōnes ⁊ auctes.¶ Prima 1
auctoritas phi.vij.phiſicoꝝ.om̄e qđ mo/
uet̄:mouet̄ ab aliq̄.igit̄ ab alio.¶ Scđa e/ 2
iuſdē.8.phiſicoꝝ.om̄e qđ mouet̄ eſt diui
ſibile in partem p ſe mouentem. et in par
tem per ſe motam. non eſt autem diuiſi/
bilis voluntas diuiſibilis in ptem.¶ Et 3

tertia eiuſdē ꝑmo de gn̄atōe.c.de actōne.ꝓ
incōuenienti reputat ꝙ idē poſſet mouere
4 ſeipm.¶ Quarta eiuſdem.v.⁊.ix.metha/
phi.potētia actiua eſt ꝑncipiū trāſmutan
di alterū inqȝtum alterū.ğ non idē moue
Rōpria bit ſeipm.¶ Rōnibꝫ arguūt ſic. quia ſeque
ret ꝙ idem reſpectu eiuſdē eſſet in actu ⁊ in
potentia. falſitas ꝯn̄tis pꝫ.quia oppoſi/
ta ſunt actus ⁊ potētia: vt dicit ꝯmenta/
tor in ꝓlogo de aīa.⁊ pꝫ ꝯn̄a.qꝛ actus a
git ſm qd̄ in actu eſt illo quo agit ⁊ patiēs
patit ſm qd̄ eſt in potentia ad ſimilem a/
ctum.ſi ergo idē eſt agens ⁊ patiēs: inquā
tum eſt agens: eſt in actu illo quo agit: in
qȝtum eſt patiens: videt eſſe in potentia
2 ad eundē.⁊ hoc erat ꝓbandū.¶ Secun/
do.qꝛ idem eſſet ꝑſtantiꝰ ſeipo.qꝛ agēs eſt
3 ꝑſtantius paſſo.¶ Tertio.qꝛ voluntas ſp
eſſet in actu. falſitas patꝫ.ꝯſeq̄ntia ꝓbat.
agente ſufficiēt approximato paſſo ſemꝑ
eſt actus.mō ſi volūtas ſue volitōnis ē cā
agens: quā etiā in ſe recipit ſemꝑ erit actu
volēs.qꝛ ſemꝑ ipē agens maxime ꝑſens ē
4 ſibi patienti.¶ Quarto.qꝛ cauſa efficiens
et materia nō coincidūt.mō ſi volūtas eſt
agens volitōem quā recipit: tūc cauſa effi
ciens ⁊ materia ſuſcipiēs coincidūt.igr.pꝫ
maior.ij.phiſicoꝝ.minor patꝫ per adūſa/
riū.quia volūtas eſſet agens ⁊ patiēs.hu
iuſmōi rōnes poſſunt multiplicari. q̄ his
tā.1 ſolutꝭ facile pn̄t ſolui.¶ Pro ſolōe igit ha
tum eſt ſciendū ꝑmo.ꝙ tm̄ volūt auctori/
tates.⁊ tm̄ etiā concludūt rōnes. ꝙ nihil
mouet a ſeipo ꝑ ſe ⁊ ꝑmo.ſic ſcꝫ ꝙ nihil cō
currit ad mouēdū q̄n ipm ꝯcurrat ad pa/
tiendū.⁊ ecōtra: etiā ſecluſo deo omipotē/
ti.Immo ſemꝑ aliq̄ eſt diſtinctio inter to/
tale agens: vocando totale agēs oīa ꝑter
deum: que cōcurrūt ad agere: ⁊ totale pa/
tiens vocādo illud oīa illa que illā actio
tā.2 nē in ſe recipiūt.¶ Scd̄o ꝙ catholicꝰ non
debet habere ꝓ mirabili: ſi idem moueat ſe
ipm: aliquo cōcurrente ad mouere qd̄ nō
cōcurrit ad recipe.qꝛ dc̄m eſt in.vij.queſti
one huiꝰ ſecūdi artic.iij.ꝙ angelꝰ in natu/
ra ꝓpria pōt mouere ipm ſucceſſiue. Itez
tā.3 ꝙ etiā pōt mutare ſe ſbito: ⁊ nō ne ibi ē idē
agens ⁊ patiens. ¶ Tertio eſt notandum
ꝙ etiā phus ⁊ cōmentator in multis locis
ꝯcedūt ꝙ idē moueat ſeipꝫ.¶ Vn̄.viij.ph
1 anial mouet a ſeipo.¶ Et cōmentator cō/
2 mento.xxviij.viij.dicit ꝙ anial mouetur
ab aīa: ⁊ ꝙ aīa ē mouēs: ⁊ corpus motuꝫ

nō aūt eſt dubitādū q̄n mouēdo corpꝰ ip
ſa etiā moueat.⁊ a q̄ niſi a ſe.¶ Et cōmen/ 3
to.iij.dicit.aīa q̄ eſt motor in anīalibꝫ di/
ſtinguit a corpe qd̄ eſt motū: ſm definitio/
nē.i.ſm eſſentiā.ſꝫ nō per eſſe.id eſt ꝑ ſe eſ/
ſe extra corpus: vel ꝙ corpus poſſit moue
ri ſine aīa.¶ Itē quarto phiſi.cōmentator 4
ꝙ motu grauis vel leuis materia eſt mota
⁊ forma motor.¶ Itē.iij.celi dic. ꝙ forma 5
grauis mouet ipm ſm qd̄ eſt forma.⁊ mo
uet ſm qd̄ eſt in materia.¶ Itē ꝙ graue mo 6
uet ſeipum ſm qd̄ eſt actu graue. ⁊ mouet
ſm qd̄ eſt in potētia deorſum.¶ Itē ſi nul 7
la eſſet auctas: q̇d vellemꝰ dicere: mouere
aīam canis moti: niſi ipam ſeipam.qꝛ mo
uendo corpus: ꝑ modū ſeq̄le mouet ſe.q̄a
eſt in corpore.¶ Et ergo ꝑ hec facile ad rō Ad au
nes.¶ Primo ad auctoritates. ꝙ phs nō ctorita.
plus vult in.vij.⁊.viij.phiſicoꝝ niſi ꝙ ni
hil mouet a ſeipo ꝑ ſe ⁊ ꝑmo. Et ꝙ in omi
motu totale mouēs diſtiguit a totali mo
to. Et ita eſt in motu angeli.qꝛ ipē ſua co/
gnitōe ⁊ ſua intētione finis mouet.recipit
aūt motum in ſe ipē ſolus: nō cognitio.cū
accidens nō habeat recipe. Ita etiā volū/
tas cū cognitōne gn̄at in ſe volitiōem vel
nolitōem quā ipa ſola recipit. Et ſic vult:
ꝙ mouēs diſtinguit a moto.qꝛ totale agēt
a totali recipiēte ⁊ ꝙ per ſe motū eſt diuiſi
bile: nō ſm realē diuiſionē: ſꝫ intellectua/
lē diſtinctōem ⁊ partē.i.potentiā ꝑ ſe mo/
uentē.ſcꝫ totale mouēs: ⁊ in parte ꝑ ſe mo
tam.ſ.in totale recipiēs. Phus in ꝑmo de
gn̄atione loquit de actione corruptiua. et
ſm illā idem nō mouet ſeipm de ꝑ ſe: ſꝫ ta/
mē actione ꝑfectiua bene. vt aqua calida
remota a calefaciēte ꝓducit cū influentijs
cōſeruatiuis eius in ſeipa frigiditatem. vt
docet experientia.¶ Ad ꝑmā rationū. ꝙ licꝫ Ad 1
in actione vniuoca: ſicut cū caliditas ge/
nerat caliditatē: agens habeat eū actū cu
ius ſimilē ꝓducit: tamē in actōne equiuo/
ca ſufficit ꝙ agens ſit in actu ſupiori. Lux
em̄ lumen ꝓducit ⁊ lux nō eſt lumen. Sic
in ꝓpoſito volūtas agit ſm qd̄ eſt in actu
ſupiori.ſcꝫ formali quo libere eſt ꝓductiua
volitōnis: ⁊ patit ſm qd̄ eſt in potētia ad
volitōem recipiendā. Unde ad formā ne
get prima ꝯn̄a.ad ꝓbatōem: ꝙ nō oportꝫ
ꝙ agens in generatōe equiuoca ſit in actu
eo quem producit: ſed ꝙ ſit in actu ſuperi/
ori.¶ Ad ſcd̄am dicit ꝙ illa noſtri phi au/ Ad 2
ctoritas.iij.de aīa.agens eſt ꝑſtātiꝰ paſ/

ſo.intelligitur ꝙ eidez rei maior nobilitas
aſcribitur inq̄ʒtū eſt agens q̄ʒ inq̄ʒtum eſt
Ad 3 patiens.ꝛ ita eſt etiā de volūtate.¶Ad.3.
negeť ꝯñā.qꝛ volūtas ſe ſola non pōt in ſe
formare actū volēdi.ſed requirit repreſen/
tatio intellectus per modū boni.hanc aūt
nō habet voluntas ſemp.Scđo etiā ꝙ in
agentibꝫ liberis nō optʒ ꝙ ſemꝑ cū agens
eſt coniunctū paſſo:fiat actio.ſed in natu
ralibꝫ bñ.volūtas aūt ē agēs liberū volitōis
Ad 4. ¶Ad quartā.ꝙ phus loquit in gñatōe re
rum naturaliū:nō in gñationibꝫ pfectio/
nū quibꝫ aliq̄d pficit ſeipm.Etiā pōt dici
ſi auctem volumꝰ extēdere ad omne effici
Corre.1. ens:ꝙ vult illud qđ dcm̄ eſt:ꝙ nō eſt idez
totale agēs ꝛ totale patiēs.¶Correlariuʒ.
Corre. 2 Nō eſt incōueniēs ꝙ idē eiuſdē actiōis ſit
agēs ꝛ patiens.ptʒ ꝑ cōclōnem.¶Scđm
volūtas eſt cā efficiēs ſuę delectatiōis ꝛ tri
ſticię annexaꝝ actibꝫ volēdi ꝛ nolēdi.ptʒ.
qꝛ exq̄ eſt cā volitōis vel nolitōis:etiā eſt
cauſa cauſati cōſeq̄ntis.Hęc aūt nō intē/
do extēdere ad volitōem btificā:vtꝝ illiꝰ
volūtas in pria ſit actiua vel ſolū paſſiua
Cōclo.2 forte poſtea erit ſermo.¶Scđa ꝯclo eſt.ꝙ
res q̄ eſt volūtas ē cā efficiēs ſui pmi actꝰ.
ſcʒ cōplacētię ꝛ diſplicētię.vł q̄liter eū pla
cuerit noiare.¶Pro cuiꝰ declaratōne ſup/
ſuppō.1. pono.ꝙ q̄dquid eſt cā cauſę natalr agētis
eſt etiā cā cauſati ab eodē:licet mediata.
2 illud notū eſt.¶Scđo.ꝙ cognitio intelle
ctualr de bono vel apparēte bono ſibi natu/
ralr includit volūtatē ad ſe:ꝛ facit motuʒ
pmū volūtatis.h̄ eſt manifeſtū ex dictis in
3 pmo articulo.¶Tertio ſuppono.ꝙ ītelle/
ctus ſit cauſa actiua ſuę ītellectōis pmę ꝛ
ſecūdę.ꝙ hoc ita ſit pbari deberet.iij.de aīa
pbať 1 ¶Sʒ ſuccincti trāſeundo pbať pmo ſic.
qꝛ phus ponit ꝙ reſpectu ſuę ītellectiōis i/
tellectus eſt agēs.ꝛ cū ille nō ſit alia aīa:
q̄ʒ ītellectus recipiēs ſiue poſſibil:ptʒ ꝙ in/
tellectus recipiēs intellectōem agat ad eiꝰ
2. pductōem.¶Scđo.qꝛ vel phātaſma in
virtute ſua producit intellectōem.ꝛ h̄ nō.
quia cum ſit diuiſibile:nō eſt natuʒ agere
in intellectū indiuiſibilē.vel intellectꝰ ha
bens phantaſma pro inſtrumēto in ſe pro
3 ducit intellectōem.ꝛ hoc eſt ppoſitū.¶ter
tio.qꝛ vtiq̄ʒ intellectus format in ſe omes
actus intelligēdi vniuerſales ꝛ cōplexos
atq̄ʒ diſcurſus.cū phantaſmata in virtu/
te ſua nō ſint nata talia agere:ꝛ quare nō
ſingulares:cum eadem ſit ratio:quia ſin/
gulares ſunt ita actus pmi ſicut commu/
nes:vt in pmo articulo dcm̄ eſt.¶Et q̄r/ 4
to.quia ſenſus agit ad ſuuʒ ſentire.ergo a
fortiori intellectus agit ad ſuū intelligere
añcedens ptʒ per commētatorē.ij.de aīa
dicentē ſuꝑ illo textu phi.'aīa eſt cā corpo
ris in triplici genere cauſę.ſ.finalis forma
lis ꝛ efficiētis.Q, aūt aīa ſit cauſa effici
ens omniū motuū corpis tam veroꝝ q̄ʒ
imaginarioꝝ.ꝛ videť ꝙ ꝑ motus imagia/
rios intelligat ſenſatōnes.Et ptʒ rōne.qꝛ
alr aīa canis eſſet nobilior inq̄ʒtū nutri/
ret q̄ʒ inq̄ʒtum cognoſceret.qđ videť falſū.
et patʒ cōſequētia.qꝛ inq̄ʒtum nutriret eſ/
ſet actiua.ꝛ in cognoſcēdo pure paſſiua.ꝑ
fectio aūt formę intelligiť magis penes a/
gere q̄ʒ penes pati.¶Quarto ſuppono.ꝙ ſuppō 4
intellectus ꝛ volūtas in homię ſunt eadē
aīa:ita ꝙ anima hoīs inq̄ʒtū cognoſcit ſi
ne organo corporeo vocať intellectꝰ:inq̄n
tum aūt cū illa cognitōe nata eſt appete/
re:vocať voluntas.¶Tunc ex illis proba pbatio
tur concluſio ſic.Intellectus eſt cā actiua ꝯclōis 2
pmi actus voluntatis.ergo voluntatis.cō
ſequētia tenet per quartā ſuppoſitōez.añ
cedens pbať.qꝛ intellectꝰ eſt cauſa ſuę ītel
lectōis actiua quę inclinat volūtatem.er/
go eſt cauſa illius pmi actus inclinantis.
cōſeq̄ntia tenet ꝑ pmā ſuppoſitōem.quia
q̄cquid ē cā cauſę eſt cā cauſati.mō intelle
ctio boni eſt cā illiꝰ pmę inclinatōis:ꝑ ſup
poſitōem tertiā.añs ptʒ ꝑ ſuppōnē tertiā.
¶Tertia concluſio.ꝙ hmōi pmi actus vo Cōclo 3
luntatis volūtas ſm ſe nō eſt cā actiua:vt
eſt volūtas.ptʒ.qꝛ nō videť ꝙ eū libere p/
ducat.ſʒ potiꝰ neceſſario recipiat:facta re
pñtatōe cōpleta intellectꝰ.Etiā nō videť
neceſſitas ponēdi aīam dupłr efficere p/
mā inclinatōem:ꝛ certū iuxta dicta pus:
ꝙ facit eam mediate:efficiēdo repñtatōez
boni vel mali.ğ fruſtra poneret etiā imedi
ate cōcurrere vt volūtas in ſe pducendo.
¶Et confirmať.qꝛ ſi vt volūtas actiē con Confir.
currit.vel h̄ eſt libere.ꝛ h̄ nō.qꝛ reſpectu p/
moꝝ motuū nō videť eſſe libera.cū(vt pri
us allegatū eſt)nō ſit in ptāte nr̄a quibus
viſis moueamur.vel nō libe ageret eum.
mō reſpectu hoꝝ q̄ facit nō libere nō videť
vocari volūtas.qꝛ hmōi agit ſiue velit ſi/
ue nolit.¶Corre.modꝰ pductōis actꝰ volē Corre.
di vidť eſſe iſte ꝙ pmo ex phātaſmatibus
intellectꝰ in ſe format cognitōem repñtan
tē aliq̄d ꝑ modū boi.Scđo.illa repñtati/

one naturaliter inclinat volũtatẽ. Tertio hac inclinatione facta volũtas libere põt in ſe formare acceptatõem: vel nõ formare. ꝛ cum vult format eã in ſe. Oppoſito mõ pporcionabili fit in nobis actus refutatõis. ¶ Quīta ↄcluſio. ꝙ licet aīa nr̃a agat in volũtate tam pmos actus ꝙ̃ etiam ſecũdos volũtatis: hoc tamẽ facit aliter ꝛ aliter valde. pbat̃ pma pars ex ↄclõnibus pma ꝛ ſcd̃a. pbat̃ ſcd̃a. qꝛ pmos actus facit vt eſt intellectus mediãte intellectõne et naturalr̃ nõ libere: nec vt ẽ volũtas. ſecũdos act⁹ facit libere: ꝛ vt eſt volũtas. vnd̃ in coꝝ põt oppoſitũ: ꝛ nõ in oppoſitum pmoꝝ. Hoc de .iij. arti.

In quarto articulo videdũ ẽ. Utrũ ſuſpẽſa ab actu poſſit ſe ipm ad actum determinare: omĩbꝫ remanẽtibꝫ aliis eiſdẽ. ¶ Ubi pmo noto ꝙ voluntatẽ voco ſuſpẽſam cum pſentato obiecto ſb ratione boni ſb qua põt ipm voluntas acceptare: ipũm nõ acceptat ¶ Pro ꝗ ſit pma concluſio hec. Poſſibile eſt volũtatem eſſe ſuſpẽſam ab actu: reſpectu obiecti pñtati ſb rõne boni. apparet pmo quia alr̃ nõ eſſet libera. pꝫ ↄña. qꝛ neceſſario acceptaret ꝗcquid ſb rõe boni pñtaret̃. ¶ Dicet̃ forte medẽdo negãdo ↄñam. qꝛ lꝫ neqͣt eſſe ſuſpẽſa ab actu: tñ libera eſt: eo ꝙ pt ipm refutare. ¶ Sꝫ h̃ nõ valꝫ. qꝛ ꝙ̃diu obiectũ pñtat̃ ſb rõne boni ſine incluſiõe malicię. nõ ſtat ꝙ volũtas ipm refutet. vt i alio arti. dicet̃. qꝛ nõ pt ferri in malũ ſb ratione mali. mõ refutare bonũ ſimplr̃ vt tale pñtatũ ſine rõne mali eſt ferri in malũ ſb rõe mali. ¶ Scd̃o pbat̃ ↄclio. qꝛ poſſibile ẽ ꝙ obiectũ pñtet̃ volũtati ſb duabꝫ rõnib⁹ eq̃liter ↄrio mõ mouẽtibꝫ. ꝗ põt eſſe ſuſpẽſa. ↄña nota eſt. qꝛ tũc nõ pl⁹ oportet acceptare ſb rõne boni ꝙ̃ refutare ſb rõne mali pbat̃ añs vt ſi repñtetur iuueni famelico in pcepto ieiunio de ſero cibꝫ ꝗ inclinat per modũ delectabil': ꝛ a rõne p ↄriũ repñtat̃ p modũ inhoneſti. qꝛ ↄ bonuꝫ obedientię. et pñt eſſe motus eq̃les. qꝛ ſi vn⁹ ẽ fortior remittat̃ ille: vel intẽdit̃ alter vſqꝫ ad eq̃litatẽ. ¶ Scd̃a cõcluſio. volũtas ſic ſuſpẽſa ſe libere põt determinare ad volitõem ſine noue bonitatis repñtatõe ſupueniẽte vel conſideratõe. pbat̃ ſic. a pncipio potuit accipere cũ illa repñtatõe. ꝗ etã ſuſpẽſa põt cum eadem. pbatio cõſeqntię. qꝛ pp̃ter ſuſpenſionem in nullo fit impotẽs formare in ſe ſuũ actum: impedimẽtis extrĩſecis ſecluſis añs patꝫ. qꝛ ponit̃ fuiſſe repñtatũ ſb rõne boni. qre ꝗ ex libertate ſua non poſſet acceptaſſe. ¶ Scd̃o ſic. qꝛ niſi volũtas omĩb⁹ aliis eodẽ mõ ſe hñtibꝫ poſſet acceptare ꝛ nõ acceptare: nõ eſſet liba. ↄ pus dicta. cõſeqntia tenet. qꝛ cũ nõ acceptaret obiectũ bonũ: neceſſitata eſſet ad nõ acceptãduꝫ: niſi p nouũ iudiciũ bonitatis ſupueniens ꝗ omĩbꝫ eodẽ mõ ſe hñtibꝫ nõ poſſet i oppoſita. ꝗ nõ eſſet libera. ¶ Tertio. volũtas põt ſe determinare ad acceptatõem. ꝗ concluſio va. ↄña tenꝫ. ꝛ pbat̃ añs. qꝛ h̃ eſt de natura agẽtis liberi: ꝙ ſe poſſit determinare. nã ſi ab alio determiaret̃: ab alio neceſſitaret̃. ¶ Quarto ſic pñtatũ ſb rõne boĩ ſalte nõ final': põt volũtas nõ velle. ꝗ poſt ſuſpẽſionẽ a volẽdo manẽte repñtatiõe boni põt illud velle. ↄña pbat̃ ſic. qꝛ cũ voluntas nat̃aliter ferat̃ in bonũ: magis vid̃r manente repñtatõe boni vt bonũ eſt poſſe illd̃ velle ꝙ̃ ſic pñtatũ poſſe nõ velle. añs pꝫ p articlm̃ pariſieñ. dicentẽ. ꝙ volũtate exiſtẽte in diſpoſitõe in ꝗ nata eſt moueri: ꝛ mouẽte ſic diſpoſito ꝙ natũ ſit mouere: īpoſſibile ẽ volũtatẽ nõ velle: error. ¶ Sꝫ ↄ hãc ↄclõnem valde apparẽter inſtat̃. pmo ſic. qꝛ ſi volũtas obiectũ nõ acceptat. h̃ eſt qꝛ nõ eſt ſibi repñtatũ de ſufficiẽti rõne bõitatis. ꝛ nõ põt acceptare niſi repñtatũ ſb rõne ſufficientis bonitatis. ergo ſuſpenſa ſine noua repreſentatõe nõ pt in acceptatiõeꝫ. tenet ↄña. ꝛ maior ptꝫ. quia qd̃ eſt ſibi repreſentatũ ſb ſufficienti rõne bonitatis ſp acceptat. ꝛ minor patꝫ. quia non põt ferri niſi in bonuꝫ. vt poſt dicet̃. ꝛ ergo nõ pt ferri niſi in repñtatum ſb rõne ſufficient̃ bonitatis. Forte dices. Immo repſentatum ſb ſufficiente rõne bonitatis: rõne libertat̃ poteſt nõ acceptare. Contra hoc. qꝛ tũc libertas videret̃ volũtati eſſe nociua ſi illud quod clare ſciret ſibi bonũ poſſet nõ velle. quia hoc eſſet malũ volũtati: nõ acceptare hoc quod eſſꝫ ſibi bonũ. ¶ Scd̃o ſic. qñcunqꝫ agens eſt ſufficienter preſens paſſo ea diſpoſitõne qua ipũm natũ eſt agere: ꝛ patiens pati: ſemp fit actio. ꝗ ſi voluntas pñtatũ bonũ vt bonũ nõ acceptat: h̃ eſt qꝛ ipm nõ eſt ſufficiẽter pſentatũ vt natuꝫ eſt mouere. vl' quia ipa nõ eſt ſufficiẽter diſpoſita ad moueri. ꝛ vltra. ꝗ niſi ſupueniat vl' noua repreſentatio vel noua diſpoſitio ex

parte volūtatis patiētis nō poterit volun
tas acceptare. tenet ꝯña vltia. q꞉ neq̄t ac/
ceptare: niſi ſufficiēter diſpoſita ad recipe/
re: ⁊ obiecto ad mouere. ⁊ p̄ma etiā. q꞉ per
añcedens illis duobꝫ ſtantibꝫ ſemꝑ eſt a/
ctio. Dicet̾ ꝙ añs eſt veꝝ in agētibꝫ natu/
ralibꝫ. ſed nō in liberis. Contra. motoꝛ cȩ/
li eſt motoꝛ volūtariꝰ: tm̄ ſemꝑ mouet his
Tertia ſtātibꝫ. ¶ Tertio ſic. q꞉ in om̄i mutatōe de
ꝯdictorio in ꝯdictoriūꝫ opꝫt interuenire
mutatōem. mō voluntate nūc nō velle cū
eſt ſuſpēſa ⁊ poſtea velle eſt trāſitus de ꝯdi
ctorio in ꝯdictoriū. ǵ opꝫt interuenire mu/
tatōem rōne cuius volūtas ꝓus nō volu
it. ⁊ poſtea vult. maioꝛ eſt articulus pariſiē.
dicēs ſic. Dicere ꝙ ꝯdictoria poſſit ſucceſ/
ſiue verificari ſine mutatōne: erroꝛ. ⁊ ē ph̄i
dicētis. ꝙ neceſſe eſt in his q̄ ſūt ad aliq̄d
hoc accidere. vt ſi cū ante nō eſt duplum:
nūc eſt duplū: mutari aut alteꝝ aut vtrū/
qꝫ. minoꝛ nota eſt Et tūc arguit̾ vltra ex cō
cluſiōe. opꝫt interuenire mutatōem ratio
ne cuiꝰ volūtas ꝓus nō voluit: ⁊ poſt vlt.
ergo opꝫt ꝙ interueniat vel noua preſen/
tatio bōitatis in obiecto: vel noua diſpoſi
tio voluntati ꝓpter quā vult. Et vltra. er
go om̄ibꝫ eodē modo ſe hn̄tibꝫ non p̄t vo
lūtas ſe dt̾miare poſt ſuſpēſionē. ¶ Quar/
4 to ſic. q꞉ ſi volūtas ſuſpēſa eſt a volēdo: ſic
ꝙ nō vult: opꝫt ꝙ ſit aliq̄ cauſa ꝓpt̾ quā
quieſcit in nō velle. ǵ ad h̄ ꝙ velit opoꝛtet
illā remanere. pꝫ ꝯña. q꞉ manēte cā ipius
nō velle: manebit nō velle. Et vltra. ǵ oī/
bus eodeꝫ mō ſe hn̄tibꝫ nō trāſibit ad vel
le determinādo ſe. ¶ Quinto. bene ſequit̾.
5 volūtas ſuſpēſa nō vult. ǵ omnia p̄ſenta/
ta non ſufficiūt ad producendū actuꝫ vo
lendi. quia agunt ſm̄ vltimū ſuū poſſe. et
vltra. ergo nūq̄ꝫ ꝓducet̾ ille actus: niſi no/
uo concurrēte ꝓducente. vl' producet̾ ſine
ſufficienti ꝓductiuo. Si p̄mū: tūc his ſtā
tibꝫ eiſdē nunq̄ꝫ producet in ſe actū volen
di. ǵ non dt̾erminabit ſe plus q̄ꝫ ante. Si
ſcōm: hoc eſt imaginabile ꝙ aliq̄d fiat: et
ſufficiēs cauſa ſuȩ productōis nō ꝯcurrat
6 ¶ Sexto. quia ſequeret̾ ꝙ īfinita eſſent ge
nerabilia quoꝝ nunq̄ꝫ aliq̄d gn̄abit̾. falſi/
tas patꝫ p̄mo cȩli in fine. q꞉ ph̄s ex h̄ de/
ducit ꝯdictoria. ſcꝫ ꝙ generabit̾ ⁊ nō gene
rabit̾. quia ꝑ aduerſariū non generabit̾: et
eſt generabile. pone in eſſe. ſequit̾ ꝙ gn̄abi
tur. ⁊ ſic generabit̾ ⁊ nō generabit̾. Et tam̄
conſeq̄ntia tenet. quia ꝑ te volūtas pōt

reſpectu p̄ſentati boni generare actū volen
di: ⁊ per te poteſt nunq̄ꝫ velle. pone ergo in
eſſe ꝙ nunq̄ꝫ velit. ergo ille actuſ eſt genera
lis quo voluntas iſtud vellet: ⁊ tamē non
generabitur. Et ita poſſet argui de infini/
tis aliꝭs. ¶ Septimo. q꞉ voluntas propo 7
ſitis duobꝫ bonis ȩqualibꝫ incōpoſſibili/
bus ȩqualiter eam inclinātibꝫ: nō poteſt
ſe determinare ad alteꝝ eoꝛū. ergo nec poſt
nō velle pōt ſe determinare ad velle: omni
bus ſtātibꝫ eiſdem. probatio ꝯſeq̄ntiȩ. q꞉
magis videt̾ ſe poſſe determinare ad prȩ/
ſentatū bonum. q̄ꝫuis cum alio bono incō
poſſibili. q̄ꝫ ꝙ poſſit acceptare bonū preſen
tatū ſic remiſſe ꝙ ip̄m ante acceptare non
voluit. añcedens ꝓbatur. q꞉ vel determia
ret ſe ad vtrūqꝫ. ⁊ hoc eſt impoſſibile. cum
ſint incōpoſſibilia. vel ad vnū tm̄. ⁊ nō eſt
potioꝛ ratio de vno q̄ꝫ de alio. ǵ vel ad vtrū
qꝫ: vel ad nullum. argumēto ph̄i. 4. phiſi
coꝝ. volēris probare ꝙ in vacuo nō fieret
motus naturalis. quia nō potioꝛ ratio q̄/
re huc q̄ꝫ illuc. vel ergo ad omnē differen/
tiā. vel ad nullā. ergo ſimil't hic. vel ad nu/
lum ſe determinabit: ⁊ habet̾ ꝓpoſitū. ¶ O/ 8
ctauo. quia volūtas vt videt̾ obiecto ſuf/
ficiēter p̄ſentato ſb̄ rōe boni: neceſſario ac/
ceptat vel deliberat. modo ſi deliberat: nō
poteſt ad velle ſine noua dt̾minatōe. igit̾
tenet ꝯſeq̄ntia. ⁊ patꝫ maioꝛ. quia ex q̄ bo
num ꝓponitur ſufficiēter vt tale: vtiq̄ꝫ mo
uere habet voluntatē Et cum nō poſſit eā
mouere ad refutatōem. q꞉ rep̄ſentat clarū
bonū. ſequit̾ ꝙ vel ad velle vel ad delibe/
rare. minoꝛ manifeſta ē. q꞉ ſi deliberat: tūc
de obiecti bōitate dubitat. ⁊ ex cōſequenti
cum nō velit niſi ſb̄ rōne boni. ergo niſi no
uum de bonitate iudiciū veniat: non acce/
ptabit. ¶ Nono. quia ſi hȩ rōnes non con 9
cluderēt: tunc etiam hoc maxime Ariſto/
teles cognouiſſet: ⁊ tamē ideꝫ Ariſtoteles
reputat eas bonas. ergo cōcludere vident̾
cōſeq̄ntia tenet. ⁊ maioꝛ patꝫ. quia ſubli/
mis erit: in ingenio naturali ad tm̄ ꝙ vtri/
qꝫ ſciuiſſet defectum cōſequētiaꝝ. Et mioꝛ
patet. quia. viij. phiſicoꝝ per ſimiles rati
ones concludit ȩternitatem motus. ſicut
patet inſpicienti. ¶ Hȩ ſunt rationes
q̄s ponūt pro ſe illi qui ponūt oīa de ne p̄minētes
ceſſitate euenire. quȩ opinio eſt ꝯ̄ria ſacrȩ
ſcripturȩ ⁊ philoſophiȩ. ⁊ cui nullus fide/
lis debet quolibet modo ꝯſentire: etiam ſi
rōnes diſſoluere nō valeret. Debet etiā ſci

re:ꝙ vt dicit btūs Auguſtin⁹:maior ē ſa/
cre ſcripture auctoritas:ꝙ̄ omis humani
ingenij ꝑſpicacitas.⁊ ergo firmiter crede/
re quicquid ſacro canone biblie eſt expreſ/
ſum: vel per eccleſiam determinatū. ſcti ſpi
ritus etem̄ reuelatōe eſt ſacra ſcptā tradi/
ta:qui eſt ſpūs veritatis:et nō erroris. Et
quid mirum:ſi nō de om̄ibꝫ rōnibꝫ ego ſci
am mihi ſatiſfacere:vel etiam auditoribꝫ
cum ſup meā ꝯphenſiuā virtutē innume/
12 rabilia ſint:⁊ poſſint eſſe vera.¶ Scđo p̄/
mittēdū puto.ꝙ nō reputauit Ariſtoteles
nec phi has rōnes cōcludere de volūtate
homis. Dic em̄ phus (et allegatū eſt i ſe
cundo articulo) ꝙ operationū dn̄i ſumuſ a
pncipio vſqꝫ in finē.i.iij. ethicoꝝ:vbi eti/
am dicit:ebrijs debere duplices increpati/
ones.nō ſolū pro ea quā inferūt iniuria.ſꝫ
etiam pro ebrietate.qꝛ in ptāte eoꝝ an̄ fu
erat nō inebriari. Nō ergo reputat phs ꝙ
eoꝝ ebrietas erat neceſſaria futura: ſed li/
bere volūtate eoꝝ inordinate ſe replēte. Et
veraciter ſophiſtice ſunt rōnes: nec tamē
valent:ſicut a tenentibꝫ ꝯrium eſtimatur
Ad 1 ¶Uenio igiť ad ſolutōnes eaꝝ.¶ Ad pri/
mā:nego maiorē. Dico em̄ ꝙ ſecluſo vltio
fine clare viſo volūtas poteſt obiectuꝫ ſi/
bi p̄ſentatum ſb ſufficienti rōne bonitatis
ex mera libertate ſua nō acceptare. vn̄ ne/
gandū eſt ꝙ acceptet ſemp ſibi p̄ſentatuꝫ
ſb ſufficiēti rōne bonitatis. qꝛ pōt velle ple
nius deliberare. Itē pōt velle expiri liberta
tem ſuam ⁊ ppter hoc nō acceptare: imo
etiā nude nullā formādo volitōeꝫ pōt nō
acceptare. Ad impbatōem cū dr:ꝙ liber/
tas volūtatis eſſet homi nociua. Rn̄deť ꝙ
certū ſit ꝙ libertas ſit mltis nociua abutē/
tibꝫ ea. ſed de per ſe nō eſt nociua:cū ſit cō/
ditio nobilis. Ad pbatōem ꝯn̄e.qꝛ malū
eſt volūtati nō acceptare illud qđ eſt ſibi
bonū cognitū eſſe tale.¶ Hic rn̄deť ꝙ ſi lo
1 quať arguens de bono ꝯgnito cū formidi
ne annexe malicie vel maioris mali: tunc
manifeſtū ē ꝙ nō acceptare ⁊ deliberare nō
eſt nociuū:ſꝫ bonū ⁊ prudētie.qꝛ tunc pru
dentie eſt nō acceptare donec plenius co/
2 noſcať bonitas p̄ſentati.¶ Scđo.qꝛ ſi i eo
nō videat niſi bonū:adhuc nō acceptare
nō eſt nociuū ſꝫ bonū.eo ꝙ ſepe ratio mali
annexi ita eſt latēs ꝙ ꝙ̄uis ſe nō repſentet
tamē ſapiētiſ eſt inquirere ſi ſb ſit. Sꝫ hec
3 fateor non ſoluūt.¶ Nō ponam⁹ cū om
ni modo notū ſit ⁊ debite inqſitū.ꝙ h̄ eēt

bonum ſibi.vt ſi pctōris volūtati pponať
cōfeſſore idoneo pn̄te cōfiteri: ſeclūſis alijs
impedimentis pleno ſtante iudicio rōnis
ꝙ hoc eſſet ſibi bonū.dico ꝙ adhuc pōt nō
velle cōfiteri.⁊ ꝯcedo ꝙ ptunc ſua liberta
te abutať.⁊ qđ eſſet ſibi bonū:libere nō ac/
ceptat.nec hoc eſt incōueniēs.qꝛ hoc non
eſt ex pte libertatis:ſꝫ ex pte volūtatꝫ defi/
cientis ⁊ nō volentis ſequi iudiciū ratōis
recte. Unde nō eſt dubiū: multi damnan
doꝝ dānabanť:qꝛ liberi erant in volnnta
te.⁊ hoc in eis erat occaſio dāni. ſcꝫ libtaſ
eo ꝙ ea abutunť.nullus em̄ eoꝝ damnat⁹
extitiſſet niſi liber fuiſſent.cū deus nō infe/
rat penā vbi nō repperit culpā. Sꝫ illud
nō eſt de p ſe ex parte libertatiſ:ſꝫ ex parte
deficiētis voluntatis accepta cōditōe no/
bili abutentis cui⁹ bonus vſus fuiſſet ſibi
i augmentū glie:titulus glioſus. qꝛ bene
vtendo ea debuit eſſe coactor ſue pprie ſa/
lutis.¶ Ad ſcđam negeť maior in agētibꝫ Ad 2
voluntarijs.ſed in agentibꝫ naturalibꝫ ve
ra eſt. vnde p̄ſentato bono ſufficiēť ad mo
uēdū volūtas pōt acceptare ⁊ nō accepta
re.qꝛ libera eſt.nec optet aliā rōem aſſigna
re niſi libertatē volūtatis. puta vicꝫ ꝙ ideo
volūtas nō acceptat.qꝛ nō vult. Ad imp
batōeꝫ de motore celi diceť poſt.qꝛ Ariſto
teles nō reputauit eū liberū. vt dcm̄ eſt:li
bertate oppoſitōis :ſꝫ ſolius cōplacentie.
et ideo ꝙ de eo reputauit ꝯcludere: non ſic
cōcludit de homine cuius volūtas muta
bilis eſt.¶ Ad tertiā ꝙ in trāſitu q̄ volūtaſ Ad 3
pmitus ſuſpēſa:poſtea illud idē pn̄tatum
quod pus nō voluit acceptat:bene cōcur
rit mutatio.ſ.actualis poſitio volitionis
que pus nō fuit in volūtate.hec tamē vo
litio nō eſt cauſa impellēs vel efficiēs q̄ vo
lūtas vult quod ante nō voluit. Sꝫ ē ſo/
la cauſa formalis qua voluntas vult. Cā
autē determinās ad hanc volitōem eſt ſo
la volūtas ſua libertate nunc acceptās qđ
ante nō voluit acceptare:eiſdē exiſtentibꝫ
impellentibꝫ. Sicut cum deus dict⁹ ē cau/
ſans cum ante non fuerat cauſans: muta
tio facta eſt vel ſiml' fiebat.ſcꝫ poſitio cre/
ature in eſſe.que tamē poſitio nō fuit cau/
ſa determinans voluntatē diuinā ad crea
re.ſed effectus diuine volūtatis determia
te per ſeipām ad nunc creare ⁊ nō ante. Et
ſi dicatur ꝙ ꝯrioꝝ ꝯrie ſunt cauſe.ergo ex/
quo voluntas eſt pmo cauſa nō volitio/
nis nō videť ꝙ penitus eadem poſſit eē cā

volitōis reſpectu eiuſdē. Rñdeat: ꝙ hoc ſit
veꝝ in naturalibꝫ agētibꝫ: nō ī liberis. po/
tentia em̄ rōnalis pōt in oppoſita. vt ha/
Ad 4 bet. ix. meth. ¶ Ad quartā cui⁹ ſimilē facit
phus. viij. phiſicoꝝ ad ꝓbandū ꝙ ſp fuit
motus: dicit̄ pmo. ꝙ quiet in nō velle nul
lā opter in agentibꝫ liberis ponere cauſaꝫ:
niſi libertatē volūtatis q̄ ex libertate ſua ꝓ
us nō voluit idem. ꝛ poſt idē vult. vt eius
ꝙ dēs añ mūdū mouē nō voluit ꝑ tpe ima
ginario ꝓori nulla fuit cauſa: niſi libertas
diuina que ſe determinauerat ad incipere
motū in inſtanti creatiōis mūdi ꝛ nō an/
te: ꝛ eadem volūtas dei eſt poſt cauſa q̄re
fit motus. qꝛ ꝑ tunc placuit ſue bonitati
mouere. nec de hoc alia cā querēda ē. Et
ergo ibi nullā cauſam opter remouere pro
pter quā pmo quieuit. hoc em̄ in agētibꝫ
naturalibꝫ locū habet. que mouēt cū pñt.
in illis em̄ ſi pus nō mouet: cauſa ē hmōi
nō motionis quā opter remouere. in agen
Ad 5 tibꝫ liberis ſufficit ſola volūtas. ¶ Ad qui
tam. ꝯcedit̄ ꝙ omīa pñtata nō ſufficiunt:
ad ꝓducendū actū volendi. qꝛ illū nō po
teſt aliq̄d agere in volūtate: niſi ipa volun
tas que eſt ſui actus ſecūdi ꝓductiua. vt ī
tertio. artic. dc̄m eſt. Nec pñt eā cogere re
p̄ſentata exteriora: ſecluſo deo. cui nō con/
gruit volūtati vim inferre. ſed neget̄ ꝯña:
cuꝫ infert̄. ergo nunq̄ ꝓducet̄ niſi nouo ꝓ/
ducente cōcurrente. ꝛc. niſi volūtatem vel
les vocare nouū ꝓducēs que poſt produ/
cit ꝛ p⁹ nō ꝓduxit. ipa em̄ volūtas cū illa
repñtatōe repñtāte rē ꝑ modū bōi ſufficiēs
eſt productm̄ volitōis: cū vult: cuius an/
te etiā erat ſufficiēs potētia que illis alijs
Ad 6 omnibꝫ ſtantibꝫ potuit nō velle. ¶ Ad. vj
concedit̄ ꝯña ꝛ ꝯns: imo phs cōcederet ꝙ
mlti homies poſſent gñari ab his q̄ ma/
nent caſti: quoꝝ null⁹ vnq̄ gñabit̄. ꝛ ergo
hoc nō eſt mirū in actibꝫ volēdi. Et ad ip
ſum in pmo celi dr. ꝙ phus voluit non de
indiuiduis: ſꝫ de gñabili ſbiectōe remoto
ſcꝫ de materia ꝙ illa gñabit̄. ſtante eterni/
tate mūdi: ſucceſſiue ſb cuiuſlibet ſpēi gña
bilis naturaliter forma: ꝛ ita etiā corrum/
petur ſbiectiue ſb qualibet forma. Vel ſi i
telligere voluerimus de gñabilibꝫ termia/
tiue: tūc debet ſic exponi. ꝙ cuiuſlibet ſpeci
ei gñabiliū terminatiue per viā nature ali
quod indiuiduū gñabit̄. ꝛ eodē mō ſpeci
ei corruptibilis aliqđ indiuiduū corrūpe
tur. Et h̄ vidꝫ ſibi ſufficere ad intentionē
ſuā. qꝛ vult pncipalr̄ ꝓbare ibidē ꝯ plato
nē: mundū nō eſſe genitū a pte añ. qꝛ ſic e/
tiā eſſet aliq̄d ſue ſpēi adhuc gñabile. qđ
nō videt̄: imo etiā eſſet corruptibil̄: cuius
ꝯ Plato ꝯtrium dixit. ponēs eum ꝑpetuum.
de hoc nō ſpectat ad p̄ſens. ¶ Ad ſeptimā Ad 7
neget̄ añs. ad ꝓbatōeꝫ dicit̄. ꝙ poſſit ſiml'
ad vtrūq̄ ſe determinare. put li ad vtrūq̄
cōſtruit̄ a pte ante: ꝛ ſiml' determinat potē
tiā. Sꝫ nō pōt ſe determinare ſil' ad vtrūq̄.
prout li ſimul ꝯſtruit̄ a pte poſt. ſꝫ pōt ad
hoc ꝛ pōt ad illud. ſꝫ nō pōt ambo ſiml': eo
ꝙ ſunt incōpoſſibilia. Ad ꝓbatōem quā/
do dicit̄. ꝙ vel ad ambo vel ad nulluꝫ. ne
go illā diuiſionē. ꝯcedo tñ ꝙ nō ſit potior
ratio de h̄ q̄ de illo: niſi ſola libertas vo/
lūtatis. ꝛ cum dr: ꝙ phus ſic arguat in. 4.
phiſicoꝝ. Dr. ꝙ phus ibi arguit de motu
naturali ad locū qui fit ꝑpter ꝯſeruatiōeꝫ
locati. qui nō poſſet natalr̄ loq̄ndo fieri in
vacuo. eo ꝙ ipm nō haberet plus virtutē
cōſeruatiuā locati in vna pte q̄ in alia. h̄
aūt applicari nō pōt de ꝟtute ad agētia li/
bera. que pñt pñtatū bonū eligere ꝛ etiam
nō eligere. vel vnū eligere ꝛ alid ęq̄le refu
tare: ex ſola ſua libtate. qđ in natalib⁹ nō
hꝫ locuꝫ. ¶ Ad octauā. neget̄ tā maior q̄ Ad 8
minor. pōt em̄ volūtas obiecto ſibi ſuffici
enter pñtato per modū boni ab eo nō mo/
ueri: niſi quo ad actū pmū. vñ pōt nec vel
le: nec velle de eo deliberare. ſꝫ pō t nulluꝫ
actū de ſe formare. vt dic̄ artic. pariſieñ. p
us allegat⁹. ¶ Scđo etiā de eo ſup q̄ delibe
rat: eo ꝙ bonitas eius ſb dubio pñtat̄. pōt
ex illa rōne bonitatis in ſe formare volitio
nē determinādo ſeipaꝫ. imo ſic ſępe facim⁹
nos ponēdo ꝑiculū. qꝛ determinatōeꝫ pro
vna parte vel ꝑ alia ꝯcludere nō valētes:
nos ad alterā determiam⁹. ¶ Ad nonā dr Ad 9
ꝙ ꝓut dc̄m eſt Ariſtoteles reputauit deū
neceſſario agere ad ex: neceſſitate incuita/
bilitat. ſic nos natalr̄ neceſſario illa neceſ
ſitate dicim⁹ pr̄em gñare filiū. vt in. x. q. j.
dc̄m eſt. nō aūt reputauit eū liberū liberta
te oppoſitionis. eo ꝙ credidit ꝙ nō poſſit
mōm nō ꝯſuare nec creare nec annihila/
re. q̄ ex lumine naturali (vt dc̄m ē) nō poſ
ſūt hr̄i. Et g̃ rōnes illas credidit valere de
pmo motore ſiue de deo: quē poſuit imu/
tabilē ſicē. q̄s tñ nō crederet valere de vo/
lūtate hois: q̄ mutabil' eſt et libera liberta
te oppoſitionis. Unde eaꝫ diceret ex me/
ra libertate preſentatum bonū pmit⁹ poſ